

Uriah Smith

Betragtninger

over

Daniels Bog

og

Udabenbaringen

BS

1556

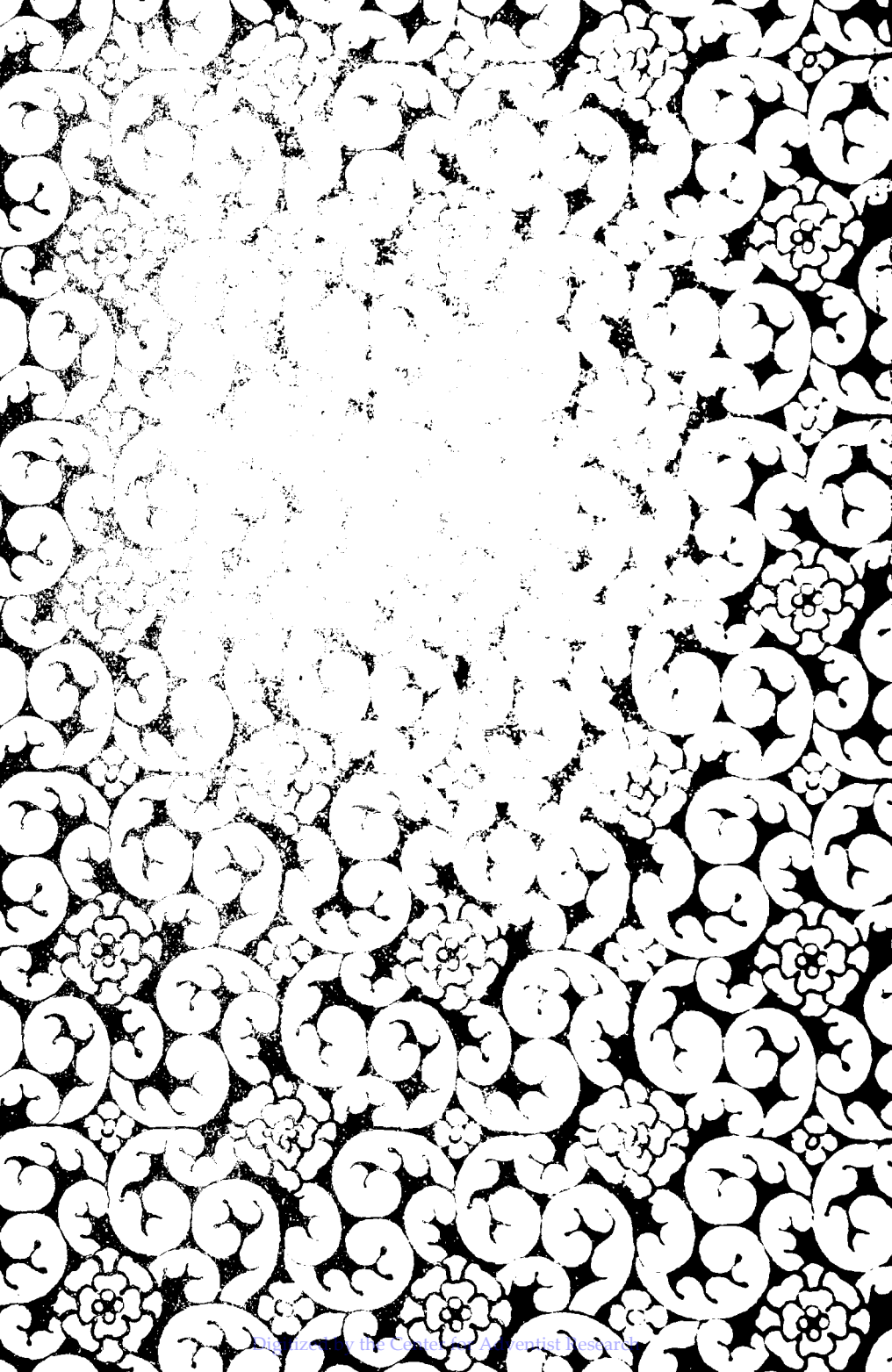
.S56

1907h

C. 2

HER.

Very truly yours,
Uriah Smith.

Betragtninger

over

Daniels Bog og Aabenbaringen

Historicus Svar paa Profetiens Forudsigelser

En forklaring Vers for Vers
af disse vigtige bibelske Bøger

Af Uriah Smith

forfatter af „Nationernes Under“, „Here and Hereafter“, „Looking Unto Jesus“, „Synopsis of Present Truth“ og andre Værker over bibelske Emner

ADVENTIST
HERITAGE CENTER
James White Library
ANDREWS UNIVERSITY

Pacific Press Publishing Company

Mountain View, Cal.

Portland, Oregon.

Regina, Sask, Canada.

Kansas City, Mo.

Entered, according to Act of Congress, in the year 1897,
By URIAH SMITH,
In the Office of the Librarian of Congress, at Washington, D. C.

Also Entered at Stationer's Hall, London, England.

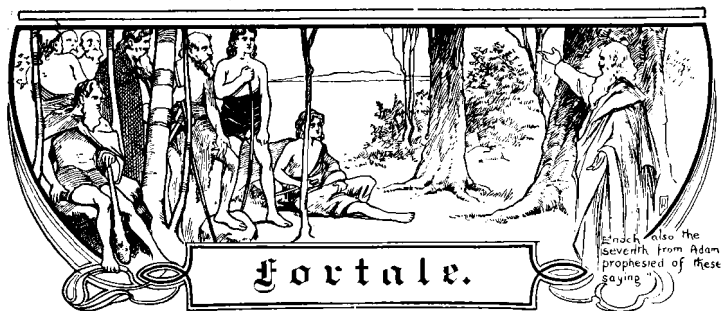

Copyrighted, 1907, by Mrs. Uriah Smith.

1897

528027

Fortale.

1. Med Enoch, den syvende fra Adam, og gjennem et Tidsrum af 308 Aar samtidig med Adam, begyndte det profetiske Ord at lyde fra menneskelige Læber. Thi saa vidner Apostelen Judas: „Men om disse har ogsaa Enoch, den syvende fra Adam, spaaet og sagt: Se, Herren kommer med sine mange Tusinde hellige for at holde Dom over alle og straffe alle ugudelige blandt dem for alle deres Ugudeligheds Gjerninger, som de har bedrevet, og for alle de formastelige Ord, som de har talt imod ham, de ugudelige Syndere.“ Juda 14, 15. Denne op-
 høiede og førte Forudsigelse rækker helt ned til Tidens Ende. Og i alle mellemliggende Tidsalbre har andre Forudsigelser lydt vedrørende alle vigtige Begivenheder i Historiens store Drama.

2. Naar disse store Begivenheder er indtrufne, har det blot været Historiens Svar paa, hvad Forudsigelserne har erklæret skulde ske. Og saaledes har der midt under de stadig forhaandenværende Beviser paa Menneskenes Kortsynethed og den Gang paa Gang bevidnede Tilintetgjørelse af Menneskenes Planer hele Tiden lydt en Røst, som siger: „Herrens Ord bliver evindeligt.“

3. Det er for at henlede Opmærksomheden paa nogle af disse Forudsigelser og de historiske Vidnesbyrd om deres Opfyldelse, at denne Bog er skreven. Daniels Bog og Aabenbaringen er valgte i dette Tiemed, fordi disse Bøgers Forudsigelser i nogle Henseender er mere direkte end dem, der findes i andre profetiske Bøger, og deres Opfyldelse mere iøjensaldende. Vi har et trefoldigt Formaal for Die: 1) at faa en Forstaaelse af disse Bøgers egne underfulde Vidnesbyrd, 2) at gjøre os bekendt med nogle af de vigtigste og mest interessante Begivenheder i civiliserede Nationers Historie og mærke os, hvor nøiagtig Profetierne, af hvilke nogle beroede paa fjernt fremtidige Hændelsers Udvikling, er bleven opfyldte i disse Begivenheder, og 3) heraf at drage vigtige Lærdomme med Hensyn til de praktiske Kristnepligter, Lærdomme, givne ikke udelukkende for suundne Tidens Larv, men til Undervisning for den nulevende Slægt.

4. Daniels Bog og Aabenbaringen er ikke Modparter til hinanden. De staar ganske naturligt Side om Side og bør granskes tilsammen.

5. Vi ved godt, at ethvert Forsøg paa at forklare disse Bøger og at anvende deres Profetier bliver betragtet med almindelig Vantrø, ja møder endog Modstand. Det maa meget beklages, at nogle Dele af den Bog, som næsten af alle anses for Guds aabenbarede Vilje til Menneskene, bliver betragtet i dette Lys. Der er dog en Kjendsgjerning, som vi i følgende Paragraf vil hen-

lebe Læserens Opmærksomhed paa, og som vi tror baade indeholder en Forklaring over og anviser et Middel imod denne Vantro.

6. Der er nemlig to almindelige Systemer, som Fortolkerne holder sig til i sit Forsøg paa at forklare Skriften. Det første er det mystiske eller billedlige System, som Origenes opfandt, der er en Skam for al sund Kritik og en Forbandelse for Kristendommen. Det andet er en ligefrem bogstavelig Forklaring, som saadanne Mænd som Tyndal og Luther har brugt, og den banner Grundvolden for ethvert Fremskridt, der til denne Tid er gjort i Reformationen fra det romerske Frasald. Det første System forudsætter, at ethvert Vidnesbyrd har en mystisk eller skjult Mening, hvilket det er Fortolkerens Pligt at faa frem. Det andet tager ethvert Vidnesbyrd i dets mest ligefremme og bogstavelige Betydning, undtagen hvor Sprogets velbekjendte Regler viser, at Udtrykkene er figurlige og ikke bogstavelige. Og hvadsomhelst der er figurligt maa forklares ved andre Dele af Bibelen, hvor der tales bogstaveligt.

7. Skal man følge Origenes' mystiske Metode, saa venter man forgjæves paa at faa nogen harmonisk Forstaaelse enten af Daniels Bog eller Abenbaringen eller af nogen anden Bog i Bibelen; thi dette System (der som man ellers kan kalde det et System) kjender ikke til nogen anden Regel end dets Tilhængeres uindskrænkede Indbildningskraft, hvorfor der da ogsaa paa denne Side er ligesaa mange forskjellige Forklaringer af Skriften, som de forskjellige Forfattere har havt forskjellige Løner. Den bogstavelige Forklaringssmaade har derimod vel ordnede og tydelige Love, hvorefter enhver Ting forklares, og Læseren vil blive forhauset ved at se, hvor letfattelige og tydelige mange Steder i den hellige Skrift paa en Gang bliver, naar de betragtes fra dette Standpunkt, paa samme Tid som de ifølge ethvert andet System er mørke og uforstaaelige. Man indrømmer gjerne, at Bibelen bruger mange Billeder, og at meget af det, som findes i de Bøger, vi her betragter, er fremstillet i et figurligt Sprog. Men vi paa- staar ogsaa, at Skriften ikke indeholder nogen figurlig Talemaade, som den ikke et eller andet Sted forklarer med tydelige Ord. Denne Afhandling fremlægges som et oprigtigt Forsøg paa at forklare Daniels og Abenbaringens Bog i Overensstemmelse med det nævnte System.

8. Man maa paa ingen Maade efterlade at granske i Profetierne; thi det er især de profetiske Dele af Guds Ord, der er en Lampe for vor Fod og et Lys paa vor Sti, som baade David og Peter tydelig vidner. Sal. 119: 105; 2 Pet. 1: 19.

9. Man kan ikke tænke sig nogen mere ophøiet Beskjæftigelse for Sindet og Tanken end Granskningen af de Bøger, hvori han, som kjender Enden fra Begyndelsen, idet han ser frem gjennem alle Tider, ved sin Aand har oplyst Profeterne om de tilkommende Begivenheder til Gavn for dem, hvis Løb det vilde blive at gaa dem imøde.

10. Forsøget Kundskab med Hensyn til Guds Ords Profetier skulde være et Kjendemerke paa de sidste Dage. Engelen sagde til Daniel: „Og du, Daniel, luk du til for Ordene og forsegl Bogen indtil Endens Tid! Mange skal ivrigt granske, og Kundskaben skal vorde megen.“ Dan. 12: 4. Det er faldet i vor Løb at leve i den Tid, da Bogen skulde oplæses i Overensstemmelse med det, som Engelen viste Daniel. Den er nu ikke længere tillukket. Seglet er fjernet,

billeblig talt. Mange gransker ivrigt, og Kundskab i enhver Videnskabsgren har tiltaget i en forbauende Grad; men det er klart, at denne Profeti især peger paa, at der skulde blive megen Kundskab angaaende de Profetier, hvis Hensigt er at oplyse os om den Tid, hvori vi lever, om Prøvetidens Ende og om det, som snart skal ske, naar alle jordiske Riger skal overgives til den store Retfærdigheds Konge, som skal udrydde sine Fiender og krone enhver af sine Venner med Retfærdighedens uforkrænkkelige Krone. Denne Profetiers Opfyldelse, idet Kundskab om denne Gjenstand bliver mangfoldig, er et af den nærværende Tids glædelige Tegn. I over et halvt Hundrede Aar har Lyset fra det profetiske Ord tiltaget, og det lyser med en stærkt forøget Glans paa vor Tid.

11. Dette ses ikke i nogen Del af Guds Ord saa tydelig som i Daniels Bog og Aabenbaringen, og vi har Grund til at lykønske os selv desangaaende; thi ingen anden Del af dette Ord indeholder saa mange Profetier, som henhører til de sidste Begivenheder i Verdens Historie. Ingen andre Bøger indeholder saa mange profetiske Kjæder, der naar til Enden. I ingen andre Bøger er den store Rækkefølge af Begivenheder, som fører os til Naadetidens Slutning og til den evige Tilstands Virkelighed, saa udførlig og nøiagtig fremstillede. Ingen anden Bog omfatter saa fuldstændig og fremsætter saa at sige i en Sum alle de Sandheder, der henhører til den sidste Slægt af Jordens Indbyggere, eller fremstiller saa abstrakt alle Tidens Fremtoninger, baade i fysisk, moralsk og politisk Henseende, hvormed alt Jamperens og Ugudelighedens Vælde paa Jorden skal ende og den evige Retfærdigheds Regjering begynde. Dette Bærk fremlægges for Publikum for særlig at henlede Opmærksomheden paa disse Egenheder ved Daniels Bog og Aabenbaringen, der hidtil synes at have været altfor almindelig oversete eller bortforklarede.

12. Der synes ikke at være nogen Profeti, man kan have saa liden Grund til at misforstaa som Daniels Bog, især hvad dens Hovedindhold angaar, idet den blot med Sparksomhed benytter stærke figurlige Udtryk, forklarer alle de Symboler, den fremsfører, og henlægger sine Begivenheder indenfor de profetiske Tidsperioders nøiagtige Grænser. Den udpeger Messias' første Komme med saa klare og tydelige Ord, at det har bragt Jøderne til at udtale en Fordømmelse over enhver, som forsøger at forklare den. Desuden aftegner den de store Omrids af denne Verdens Historie saa nøiagtig og saa lang Tid forud, at Kritikerne naar forvirrede og stumme overfor dens af Gud givne Forudsigelser.

13. Ingen Bestræbelse for rettelig at forstaa Aabenbaringens Bog behøver paa nogen Maade at undsfylbes; thi Profetiens Herre har selv udtalt en Betsignelse over den, som læser, og de, som hører denne Profetiers Ord og bevarer det, som er skrevet i den; thi Tiden er nær. Og det er i den oprigtige Hensigt at kunne bidrage noget lidet til at erholde denne Kundskab, der i ovenanførte Ord er omtalt, ikke blot som noget, der er muligt, men ogsaa prisværdigt, at vi forsøger at forklare denne Bog i Overensstemmelse med den bogstavelige Fortolkningsregel.

14. Vi ser med den dybeste Interesse paa, hvorledes Nationerne paa vor Tid samler sine Kræfter og bereber sig for de Omvæltninger, som den kongelige Seer ved Babels Hof beskrev for næsten 2500 Aar siden, og som Johannes paa Patmos' øde Ø optegnede for næsten 1800 Aar siden. Og disse Omvælt-

ninger lyt, I Menneskebørn! — er de sidste profetiske Omvæltninger, som skal foregaa, før denne Jord styrter i sin sidste Trængsels Tid, og Mikael, den store Fyrste, staar op, og hans Folk, alle de, som findes skrevet i Bogen, erholde en fuldkommen og evig Frelse. Dan. 12: 1, 2.

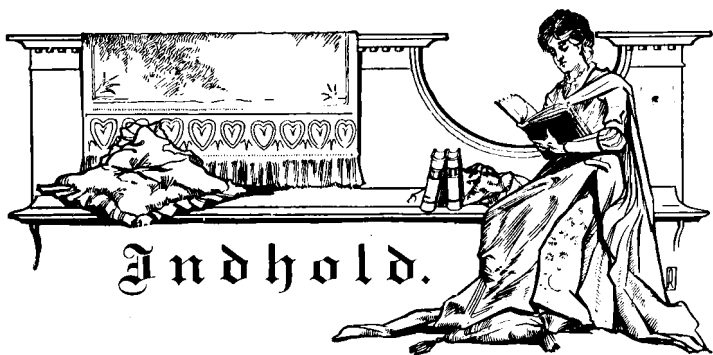
15. Er dette Sandhed? „Jed,“ siger vor Frelser, „saa skal I finde! bank paa, saa skal der luffes op for eder!“ Gud har ikke skjult sin Sandhed, saa den ikke skulde kunne findes af den, der ydmyg søger og leder efter den.

Med Bøn om, at denne samme Mand, som fra Begyndelsen har indgivet Profeterne de Dele af Skriften, der danner Grundlaget for dette Værk, hvis Hjælp Forfatteren har søgt i sine Vestræbelser for at tolke Ordet, i Overensstemmelse med Frelserens Løfte i Joh. 16: 7, 13, 15 rigelig maa hvile over Læseren i hans Undersøgelser, anbefales dette Værk til deres omhyggelige Opmærksomhed, der interesserer sig for Profetierne.

M. S.

Battle Creek, Michigan,
Januar 1897.

Indhold.

Daniels Bog.

1. Kapitel.

Daniel i Fangenskab

23

Kjendtegn paa de hellige Skribenter -- Fem historiske Kjendsgjerninger -- Forudsigelse om Jerusalems Ødelæggelse -- Den hellige Stad tre Gange ødelagt -- Guds Vidnesbyrd mod Synd -- Daniel og hans Medbrødres Stilling og Behandling -- Kong Nebukadnezars Karakter -- Hedenske Navnes Betydning -- Daniels Rettslaffenhed -- Udfaldet paa hans Prøve -- Daniel lever til Cyrus' Tid.

2. Kapitel.

Det store Billede

33

En Vanskelighed opklaret -- Daniel begynder sin Gjerning -- Hvem var Troldmændene -- Strid mellem Kongen og de vise -- Spaamændenes Underfundighed -- Kongens Dom over dem -- Guds mærkværdige Forsyn -- Daniel søger Hjælp hos Gud -- Et godt Eksempel -- Daniels Høimodighed -- Babels vise gjort tilskamme -- Hvad Verden skylder Guds Folk -- Sindbilledets Anvendelighed -- Et ophøiet Kapitel af Verdenshistorien -- Det babyloniske Riges Begyndelse -- Hvad der menes med et Verdensrige -- Beskrivelse over Babylon -- Den himmelske Stad -- Babylons Fald -- Cyrus' Krigslist -- Belsazars ugudelige Fæst -- Profetien fuldbyrdet -- Babylon sunket i Ruiner -- Det andet Verdensrige, Medien-Persien -- Persiske Konger og deres Regjeringstid -- Persiens sidste Konge -- Alexander den Store -- Hans foragtelige Karakter

(7)

— Det fjerde Rige — Gibbons Vidnesbyrd — Jndflydelser, som undergravede Rom — En falsk Teori undersøgt — Hvad Tærne betegner — Roms Deling — De ti Deles Navne — Senere Historie — Guds Rige endnu i Fremtiden — Dets Natur, Beliggenhed og Udstrækning.

3. Kapitel.

Ildprøven

86

Nebukadnezars Afgudsbillede -- Afgudsdyrkers Hengivenhed — Jøderne anklagede — Kongens Overbærenhed — Den gloende Ovn — Dens Virkning paa Skaldærne — De tre Guds Tjeneres Opførelse — Deres underfulde Befrielse — Dens Virkning paa Kongens Sind — Rettskaffenhed æret.

4. Kapitel.

Nebukadnezars Befaling

97

En almindelig Kundgjørelse, den ældste, man tjender — Ydmygelse bekendtgjort — Et godt Eksempel — Nebukadnezars Stilling — Guds Handlemaade med Kongen — Spaamændene ydmygede — En mærkbar dig Fremstilling — Varmhjertighed i Dom — En vigtig Nøgle til profetisk Fortolkning — Engle interesserede i menneskelige Anliggender — Kongens Bekjendelse — Daniels Tøven — Hans høflige og forsigtige Svar til Kongen — Straffedommes Fuldbyrkelse beror paa Betingelser — Advarslens upaaagtet — Dommen fuldbyrdes — Kongens Gjenoprejsning — Diemedet opnaaet -- Nebukadnezars Død — Summen af hans Erfaring.

5. Kapitel.

Belsazars Gæstebud

105

Det babyloniske Riges Slutningsscener — Høitideligholdelse af Judæas Erobring — De hellige Kar vanhelliges — Gud gjør en Ende paa Forlystelsen — Den hemmelighedsfulde Haand — Scenen forandres — Daniel kaldes — Lærdommen for Kongen — Skriften fortolket — Fuldbyrdelsen følger — Edwin Arnolds Prisdigt.

6. Kapitel.

Daniel i Løvefulen

119

Maret, da det persiske Rige begyndte — Cyrus Eneragent — Paulus' Henvisning til Daniels Erfaring — Det persiske

Riges Udstrækning — En listig Sammensbørgelse — Retfærdighed, Daniels eneste Feil — De sammensvornes falske Vidnesbyrd — Daniel lader sig ikke forstyrre — Befalingen stadfæstet — Ofret besnæret — Kongens Forlegenhed — Daniel kastet i Løvefulen — Hans underfulde Bevarelse — Daniels Anklageres Stjæbne — Daniels Sag dobbelt haandhævet — Kongens Befaling.

7. Kapitel.

De fire Dyr

129

Kronologisk Forbindelse — Regel for Skriftens Fortolkning — Sindbilledernes Betydning — Rigerens Overensstemmelse med dem i 2. Kapitel — Hvorfor Synet er gjentaget — Forandring i den babyloniske Historie — Jordiske Herredømmers Forringelse — Bjørnen som Sindbillede forklaret — Grækenland, det tredje Verdensrige — Hurtigheden af dets Erobringer — Rollins Vidnesbyrd — Betydningen af Leopardens fire Hoveder — Det ubeskrivelige Dyr — De ti Horns Betydning — Et lidet Horn blandt de ti — Domsscenen — Et timeligt Tusindaarsrige en Urimelighed — Det lille Horns Karakter — Gradvis Udvikling af den romerske Kirke — Arianernes Modstand — De tre Horn oprykte — Millioner af Martyrer — Et svagt Forsvar — Hedenskabets Forsvinden — Betydningen af en Tid, Tider og en halv Tid — Tiden for Begyndelsen af det pavelige Overherredømme — Tiden for Slutningen paa det pavelige Overherredømme — Rom som Republik — Den pavelige Magt aftager i Styrke — En senere Dom — Det økumeniske Raad — Victor Emmanuel forener Italien — Ende paa Pavens verdslige Magt — Den kommende Odelæggelse.

8. Kapitel.

Synet om Bæderen, Gjedebukken og det lille Horn

174

Forandring fra kaldæisk til hebraisk — Aaret, da Belsazars Regjering begyndte — Tiden for dette Syn — Hvor var Susan? — En af Esaias' Profetier fuldbyrdet — Engelen forklarer Symbolerne — Hvorledes Gjedebukken fremstiller Grækerne — Alexander den Store — Slaget ved Floden Granikus — Slaget ved Issus — Det store Slag ved Arbela — Det persiske Rige omstyrret Aar 331 f. Kr. — Alexanders berømte Svar til Darius — Verden kan ikke have to Sole, ei heller to Her-

ffere — Riget tiltager i Kraft — Alexanders vancerende Død — Rigets Deling — Det romerske Horn — Hvorledes det kom ud af et af Gjedebuffens Horn — Antiochus Epifanes er ikke dette Horn — Kom som den Magt, der er afbildet ved det lille Horn — Hvad er det „bestandige“ — To ødelæggende Magter bragt tilskue — Naar vil de helliges Undertrykkelse ende? — De 2300 Dage ikke forklaret her — Helligdommen forklaret — Hvad Helligdommens Renselse er — Kongen med det frække Ansigt — Aarsagen til Romernes Fremgang — Udlæggelsen ikke endt — Aarsagen dertil.

9. Kapitel.

De sytti Uger

214

Den korte Tid mellem Synerne — Daniels Forstand paa Jeremias' Profeti — Daniels mærkelige Bøn — Gabriel aabenbares atter — Synet i 8. Kapitel forklaret — Forbindelse oprettet mellem 8. og 9. Kapitel — Forklaring over Tiden — De sytti Uger — Betydningen af „afmaalt“ — Dr. Hales' Vidnesbyrd — Tiden for de sytti Uger — Cyrus' Befaling — Darius' Befaling — Artaxerxes' Befaling — Aaret 457 før Kristus — Tiden for Kristi Daab — Tiden for Kristi Korsfæstelse — Den kristne Tidregning fastsat — Mellemliggende Tid — Overensstemmelse oprettet — Ptolemæus' Tidregning — Enden af de 2300 Dage.

10. Kapitel.

Daniels sidste Syn

249

Marstallet for Daniels forstjellige Syner — Hvorledes Cyrus blev Gueherfker — Daniels Hensigt med at søge Gud — Bibelff Faste — Engelen Gabriel aabenbarer sig atter — Hvorledes Daniel blev paavirket — Daniels Alder paa den Tid — Svar paa Bøn kommer ikke altid straks tilshue — Hvem Mikael er — Daniels Betydning for sit Folk — Kristi og Gabriels Forhold til Kongen af Persien og Profeten Daniel.

11. Kapitel.

En bogstavelig Profeti

257

Konger i Persien — Den rige Konge — Den største Armé nogensinde samlet i Verden — Betydningen af Ordet „opstaa“ — Alexander forsvinder — hans Rige delt blandt hans fire fornemste Generaler — Hvad der betegnes ved Nordens Konge

og Sydens Konge — Makedonien og Trakien lagt til Syrien — Det syriske Rige stærkere end Ægyptens Rige — Antiofus Teos' Skilsmisse og Ægteskab — Laodices Hævn — Berenice og hendes Vedsagere myrdet — Ptolemæus Evergetes hævner sin Søsters Død — Syrien plyndret — 2500 Afgudsbilleder ført til Ægypten — Antiofus den Store hævner sin Faders Sag — Overvindes af Ægypterne — Ptolemæus overvunden af sine Laster — Et andet syrisk Ufsald paa Ægypten — Nye Forviklinger — Rom optræder — Syrien og Makedonien tvunget tilbage — Rom paatager sig Formynderskab over den ægyptiske Konge — Ægypternes Nederlag — Antiofus falder for Romerne — Syrien gjort til en romersk Provins — Judæa erobret af Pompejus — Cæsar i Ægypten — Spændte Forholde — Kleopatras List — Cæsars Seier — *Veni, vidi, vici* — Cæsars Død — Cæsar Augustus — Triumviratet — Roms augustæiske Tidsalder — Bor Ftelers Fødsel — Tiberius den foragtede — Tiden, da Kristus blev døbt — Roms Forbund med Jøderne — Cæsar og Antonius — Slaget ved Actium — Jerusalems endelige Odelæggelse — Hvad menes med Kittim — Vandalerkrigen — Det „bestandige“ borttaget — Justinians berømte Befaling — Goterne drevne fra Rom — Pavedømmets lange Triumf — Den gudsfornægtende Konge — Den franske Revolution i 1793 — Biskoppen af Paris fornægter Gud — Frankrig som Nation gjør Oprør mod Universets Herre — Ægteskabspagten ophæves — Gud erklæres for et Spøgelse, Kristus for en Bedrager — Monvels bespottelige Ord — En falden Kvinde Fornuftens Gudinde — Adelstitlerne affskaffede — Deres Godser konfiskerede — Landet delt for Binding — Rædselsherredømmets Afslutning — Endens Tid, 1798 — Krig mellem Ægypten, Frankrig og Tyrkiet — Napoleons Drøm om østerlandsk Herlighed — Han afvender Krigen fra England til Ægypten — Hans Uergjerrighed omfatter alle Østens historiske Lande — Pavedømmets Fald — Indskibning fra Toulon — Alexandria indtaget — Slaget ved Pyramiderne — Kampen tiltager i Hestighed — Tyrkiet, Nordens Konge, erklærer Krig mod Frankrig — Napoleons Felttog i det hellige Land — Liders Nederlag ved Acre — Tilbagetog til Ægypten — Kaldt tilbage til Frankrig — Ægypten i Tyrkiets Magt — Tidender fra

Osten og Norden — Krimkrigen i 1853 forudsagt af Dr. Clarke ved denne Profeti i 1825 — Ostens syge Mand — Det østlige Spørgsmaal; hvad er det? — Ruslands længe nærrede Forhaabning — Peter den Stores sidste Vilje og Testamente — Jøinefaldende Kjendsgjerning i den russiske Historie — Napoleon Bonapartes Forudsigelse — Kosjuths Forudsigelse — Ruslands udfordrende Holdning i 1870 — Den russisk-tyrkiske Krig 1877 — Berlinerkongressen — Tyrkiet bankerot — Det hele Rige pantsat til Czaren — Betydelig Indskrænkning af Tyrkiets Territorium — Statsmændenes Forundring — Det østlige Spørgsmaal i Fremtiden.

12. Kapitel.

Slutningscener 337

Kristi Regjering — Tegnet paa dens Nærhed — Den Orden, i hvilken Begivenhederne vil foregaa — Trængselstiden — Opstandelsen — Nøglen til Fremtiden — Somme til Liv, somme til Skam — Løfte om Belønning paa hin Dag — Den forseglede Bog aabnet — Kundskab mangfoldiggjort — Tusinde Aars Fremgang stet paa femti — De vise forstaa det — Daniel staar i sin Lod.

Aabenbaringen.

1. Kapitel.

Det indledende Syn 369

Bogens Titel og Retning — Dens Formaal — Kristi Engle — Hans Betsignelse — Menighederne i Asien — De syv Aander — Jordens Kongers Fyrste — Hans Komme synlig — Menighedernes Svar — Johannes' Erfaring — Aarsagen til Landflygtigheden — 3 Aanden — Herrens Dag — Alfa og Omega — Aabenbaringen kan forstaaes.

2. Kapitel.

De syv Menigheder 390

Menigheden i Efesus, Ordets Betydning — Grunden til Klage — Nikolaiterne — Løftet til den, som feirer, — Livets Træ — Menigheden i Smyrna — Trængsel i ti Dage — Seiervindrens Løn — Menigheden i Pergamus — Satans Trone —

Antipas — Grunden til Bebreidelse — Løftet — Det nye Navn — Tnatira — Kvinden Jesabel.

3. Kapitel.

De syv Menigheder — Fortsættelse 408

Sardes, Betydningen af Ordet — Hvide Klæder — Livets Bog — Filadelfia, dets Betydning, — Davids Nøgle — Betydningen af Laodicea — Hverken kold eller varm — Raadet — Det sidste Løfte.

4. Kapitel.

Den himmelfste Helligdom 427

Fire og tyve Eldste — Syv antændte Fakler — Glashavet — Den lykkelige Uro.

5. Kapitel.

Den himmelfste Helligdom — Fortsættelse 433

Bogen — Engelens Udfordring — Kristus er værdig — Forventningen — Et rent Univers.

6. Kapitel.

De syv Segl 443

Sindbilleder forklarede — Sjælene under Alteret — Det store Jordskjælv i Lissabon — Solens og Maanens Formørkelse — Stjernernes Fald — En Indvending bevaret — Det store Bønnemøde.

7. Kapitel.

Befeglingen 478

Sindbilleder forklarede — Guds Segl — De 144,000 — Det sande Israel — Det nye Jerusalem en kristelig Stad — Ud af den store Trængsel.

8. Kapitel.

De syv Vasuner 494

Opmuntringer for Kristne — Fuldstændiggjørelse af Daniels Profeti — Vidnesbyrd af de bedste Historikere — Roms Deling — Det vestlige Keiserdømme ophævet — Marik, Genferik, Attila, og Theodorik.

9. Kapitel.

De syv Vasuner — Fortsættelse 517

Rom og Persien — Kosroes' Nederlag — Muhammedanismens Fremtræden — Afgrundens Brønd — De fem Maaneders Pine — En bestemt Tid — Overgivelse til Tyrkerne — Konstantinopels Erobring — Brug af Skydevaaben forudsagt

— Ophør af ottomansk Overherredømme — En mærkværdig Profeti opfyldt.

10. Kapitel.

Rundgjørelsen om Kristi Komme 542

Bogen aabnet — Endens Tid — Slutning af de profetiske Perioder — Den syvende Engels Røst — Det søde og det bitre.

11. Kapitel.

De to Vidner 554

Et vigtigt Budskab — Den franske Revolution i 1793 — Det aandelige Sodoma — „Krus den Usling!“ — Bibelens Seier — Folkenes Brede — Guds Tempel opladt i Himlen.

12. Kapitel.

Den evangeliske Menighed 571

En underfuld Scene i Himlen — Hvad Sindbillederne betegner — Satans Nederlag — Menighedens Prøvelse — Den tilkommende Fryd.

13. Kapitel.

Forfølgende Magter, af Navn Kristne 588

Forandring af Sindbillederne — Pavedømmet — Sammenligning med det lille Horn hos Daniel — Det dødelige Saar — Hvorledes det blev lægt — Et andet Dyr — De forenede amerikanske Stater i Profetien — De Forenede Staters forbausende Vækst og Fremgang — „En Plads for alting og alting paa sin Plads“ — Den kommende Krise — Sikkerhedens Sti — Begyndelsen til Enden — Dets Navns Tal.

14. Kapitel.

De tre Budfaber 663

En herlig og seierlig Skare paa Zions Bjerg — De 144,000 — Adventforkyndelsen — Et moralsk Fald — Den strengeste Bredestrusel i hele Bibelen — Guds Bud — En Betsignelse over de døde — Ugudeligheden opslugt.

15. Kapitel.

De syv sidste Plager 717

Forberedelse til Plagerne — En indtryksfuld Scene — Guds retfærdige Domme — Raadens Værk for Menneskene sluttet — Glashavet — Den herlige Seier — Vel med den retfærdige.

16. Kapitel.

Plagerne udgøres 720

Egyptens Plager — Alt i Havet dør — Kilder af Blod — Solen brænder Menneskene — Egyptisk Mørke — Dyrkiets

Forfald — Det østlige Spørgsmaal — Djævelens Vænder — Slaget ved Harmageddon — Luften besmittet — Babylon dømt — Frygtelig Virkning af den svære Hagel — Scenens Afslutning.

17. Kapitel.

Babylon — Moderen 739
Kirke og Stat — Forskjellige romerske Regjeringsformer — Det ottende Hoved — Bavedømmets svindende Magt — Sindbilledlige Bænder.

18. Kapitel.

Babylon — Døtrene 744
Papisteriet før Reformationen — Dets Indflydelse endnu følt — Forfalden Kristendom — Adskillelse af de gode og de onde — Forfærdelige Straffedomme — Viljen for Gjæringen.

19. Kapitel.

De helliges Seiersjubel 762
Lammets Bryllup — Bruden, Lammets Hustru — Bryllupsnadveren — Himlen opladt — En rystende Modsætning — Døret grebet — Jldsøen.

20. Kapitel.

Den første og den anden Opstandelse 768
Afgunden — Satan bindes — De helliges Ophøielse — Den anden Opstandelse — Den anden Jldsø — Dommen fuldbyrdet.

21. Kapitel.

Det nye Jerusalem 783
Den nye Himmel og den nye Jord — Den hellige Stad — Forbausende Størrelser — Drebare Stene — Regnbuens Farver i Grundvolden — Solens Stin behøves ikke.

22. Kapitel.

Livets Træ og Livets Flod 800
Fredens Hjem — Livets Træ — Johannes' Sindsbevægelse — Udenfor Staden — Den naadige Indbydelse — Gjennem Portene — Herrens Løfte — Menighedens Gjenfvar — Gud alt i alle.

Korte Biografier 815-821
Register over Forfattere 822-824
Register over Skriftsteder 825-829
Almindeligt Register 830-836

Forfatterens Portræt.	Titelbillede
Jerusalems Beleiring af Nebukadnezar	25
De leder efter Daniel og hans Medbrødre for at dræbe dem	37
Det store Billede fremstillende Verdensrigerne, Dan. 2: 31-34	44
Et babylonisk Slot	50
Medernes og Persernes Indtog i Babylon	56
Alexander forsøger at rydde op i Babylons Ruiner	59
Alexander befaler, at Persepolis skal brændes	64
Kort over de fire Verdensriger	76
De tre Hebræere, som nægtede at bøje sig for Guldbilledet	87
De tre Hebræere i den brændende Ildovn	92
Belsazars Gæstebud	108
Daniel i Løbekulen	123
Løven — Symbol paa Babylon	128
Bjørnen — Symbol paa Medien=Persien	132
Bardenen — Symbol paa Grækenland	135
Det fjerde Dyr — Symbol paa Rom	138
Det lille Horn — Symbol paa Pavedømmet	141
Baldensjer paa Flugt under den pavelige Forfølgelse	148
Guds Lov	151
Guds Lov, forandret af Pavenmagten	155
Belisars Indtog i Rom	162
Fremragende Martyrer	166
Bæderen — Symbol paa Medien=Persien	176
Gjedebukken — Symbol paa Grækenland	179
Det lille Horn i Dan. 8	184
Jerusalems Tempel paa Kristi Tid	198
Engelen Gabriel kommer for at undervise Daniel	218
De 70 Uger og de 2300 Dage	224

Gjenopbyggelsen af Jerusalems Mure	230
Kristi Korsfæstelse	239
Alexander finder Darius død	259
Det Alexandrinske Bibliotek	273
Slaget ved Actium	284
Et romersk Triumftog	289
Fængsling af Johan Hus	302
Stormen paa Tuillerierne	308
Fornuftens Gudinde	312
Peter den Store	327
Kort til Belysning af det orientalske Spørgsmaal	332
„Mange skal ibrig granske, og Kundskaben skal vorde megen.“	352
Johannes isærd med at skrive Aabenbaringen	366
Den Patmos	382
Kristne Martyrer paa Arenaen	398
Konstantins Triumfbue	446
Jordstjælvet i Vissabon	457
Stjernesfaldet den 13. Nov. 1833	466
Bandalernes Indfald i Afrika	500
Attila, Hunnernes Konge	506
Det vestlige Rom overgiver sig til Odoaker	511
„Ve, ve, ve dem, som bor paa Jorden“	516
Muhammed og Muhammed II	521
Saracenske Kriger	526
Muhammed II's Indtog i Konstantinopel	532
Tyrkiske Kriger	535
Engelen paa Havet og Jorden	543
Forkyndelsen af Adventbudskabet i Norge	548
Flygtende Hugenotter	559
Opstanden i Berlin 1848	565
Den evangeliske Menighed	570
Det hedenske og det pavelige Rom	575
Luther brænder Pavens Bulle	581
Fremragende Reformatorer	585
Sindbillede paa de Forenede Stater i Profetien	595
Pilegrimmenes Landstigning	608
Kort over de Forenede Staters Tilvækst i Vandomraade	611
Pavens Krone	659
Det evige Evangelium	667

De tre Budstaber i Ab. 14	682
De syv Engle med de syv sidste Plager	723
Det store Jordskjælv	734
Budstabet i Ab. 18: 1	745
Babylon falder som en Møllesten kastet i Havet	760
Den undersøgende Dom	778
Engelen viser Johannes den hellige Stad	788
Det nye Jerusalems Grundvold	795
Baniantreet et Billede paa Livets Træ	803
„Der faar man herlige Ting at skue, Marker med levende grønt“	810

Indledning.

At Daniels Bog forfattedes af ham, hvis Navn den bærer, er der ingen fornuftig Grund til at betvivle. Ezeiel, som levede samtidig med Daniel, vidner gennem Profetiens Aand om hans Gudfrugtighed og Nedelighed, idet han i denne Henseende stiller ham lige med Noah og Job: „Eller om jeg sendte Pest i det samme Land og udøste min Harm over det med Blod for at udrydde Mennesker og Kvæg af det, og Noah, Daniel og Job var i dets Midte, da skulde de, saasandt jeg lever, siger den Herre, Herre, hverken redde Søn eller Datter; sin egen Sjæl skulde de redde ved sin Retfærdighed.“ Ez. 14: 19, 20. Hans Visdom var ogsaa selv i hin gamle Tid bleven til et Ordsprog, som man kan se af samme Forfatter. Herren befalede ham at gaa til Fyrsten i Tyrus og sige: „Se, du er visere end Daniel; intet lønligt er skjult for dig.“ Ez. 28: 3. Men fremfor alt anerkjendte Frelseren ham som en Guds Profet og bød sine Disciple forstaa de Forudsigelser, der ved Daniel var givne den kristne Menighed: „Naar I da ser Edelæggelsens Vederstyggelighed, om hvilken Profeten Daniel har talt, staa paa det hellige Sted (hvo, der læser det, gibe Agt derpaa!), da fly paa Bjergene de, som er i Judæa.“ Matt. 24: 15, 16.

Ihvorvel vi har en mere nøiagtig Beretning om hans tidligere Liv, end der findes om nogensomhelst anden Profets, herfter der dog fuldstændigt Mørke med Hensyn til hans Fødsel og Slægtregister, uden forsaavidt som vi ved, at han var af kongelig Aet, sandsynligvis af Davids Hus, der ved denne Tid var bleven temmelig talrigt. Han optræder første Gang som en af de fornemme jødiske Fanger i Nebukadnezars, Kongen af Babels, første Aar, ved Begyndelsen af det syttiaarige Fangenskab, 606 f. Kr. Jeremias og Habakuk profeterede endnu. Ezeiel begyndte snart efter og Obadias lidt senere; men begge disse afsluttede sin Gjerning flere Aar, før Daniels lange og glimrende Løbebane sluttede. Kun tre Profeter fulgte efter ham:

Haggai og Sakarias, der øvede sin profetiske Gjerning en kort Stund samtidig, 520–518 f. Kr., samt Malakias, den sidste af de gammeltestamentlige Profeter, der stod paa sit Hødepunkt en kort Tid omkring 397 f. Kr.

Under Jødernes syttiaarige Fangenskab 606–536 f. Kr., forudsagt af Jeremias (Jer. 25: 11), levede Daniel ved det babiloniske Hof den største Tid i Hæder og Velstand som Førsteminister i det fagreste af Jordens Verdensriger. Hans Liv lærer os grundig, hvor vigtigt og fordelagtigt det er fra sin tidligste Ungdom at holde sig ganske ren og ubesmittet i sin Gudsdyrkelse, og giver et ganske mærkeligt Eksempel paa, hvorledes man kan bevare en høi Grad af Fromhed og trofast opfylde de Pligter, Gudstjenesten paalægger, medens man samtidig øver den travleste Virksomhed og bærer de tyngste, mest beklæmningssfulde Ansvar, et Menneske i dette timelige Liv kan bære.

Hvor smaa maa ikke Folk nuomstunder føle sig ligeoverfor en saadan Mands Løbebane. De har ikke Hundrededelen af, hvad han havde at bruge Tiden til eller være opmærksom paa, og dog anfører man som Undskyldning for, at man næsten ganske forsømmer sine Kristenpligter: Jeg har ingen Tid dertil. Hvad vil vel Daniels Gud sige til saadanne Folk, naar han kommer for at lønne sine Tjenere uden andet Hensyn end deres tro Tjeneste?

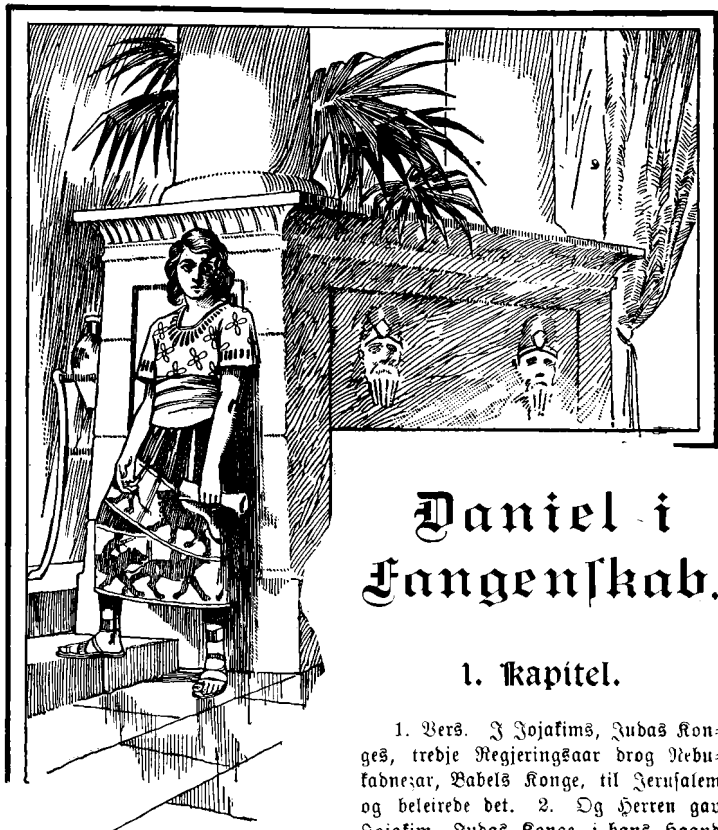
Men det er ikke alene, ei heller hovedsagelig hans Forbindelse med det kaldæiske Kongedømme, Rigernes Verle, som foreviger Daniels Minde og forherliger hans Navn. Fra dets straalende Høide saa han det samme Rige gaa nedad, indtil det kom i andre Hænder. Den Tid, det nød den største Tribsel, faldt sammen med et eneste Menneskes Levealder. Saa kort var dets Herredømme, saa forbigaaende dets Glans. Daniel var betroet en varigere Hædersstilling. Medens Babylons Fyrster og mægtige elskede og hædrede ham, nød han en uendelig højere Udmærkelse, idet han blev elsket og æret af Gud og hans hellige Engle samt sit Rundsab om den Allerhøiestes Raadslutninger.

Hans Spaadomme er i mange Henseender de mærkeligste af alle i den hellige Skrift. De er de mest omfattende. De var de første Spaadomme, som i uafbrudt Række fremstillede Verdenshistoriens Udvikling fra hint Dieblit til den sidste Dag. Disse Spaadomme anviste alt det, der skulde ske, Plads i nøie bestemte Tidsgrenser ind i Fremtiden. Det var ham, som først forudsagde Messias' Komme til en Tid, der efter Angivelser let lader sig beregne. Han antydede

Tiden for denne Begivenhed saa bestemt, at Jøderne forbander den, som blot gjør Forsøg paa at tolke dens Mærstal, fordi man derved viser, at de ingen Undskyldning har for at forkaste Kristus; og saa nøiagtig var hans omstændelige og bogstavelige Forudsigelse gaaet i Opfyldelse lige ned til Porfyrius' Tid, 250 ef. Kr., at denne erklærede Spaadommene for affattede efter Begivenhederne selv — det eneste Smuthul, han kunde finde, naar det gjaldt at komme bort fra sin taabelige Vantro. Dette vil dog ikke nytte nu; thi hvert følgende hundrede Aar har bragt forøget Bevis for Spaadommens Sanddrøghed, og endnu den Dag idag foregaar meget, der er en Fuldbyrkelse af de samme Spaadomme.

Hvad man ved om Daniel selv naar nogle Aar ud over den Tid, Mederne og Perserne fuldkastede det babiloniske Rige. Man antager, han døde i den persiske By Susa omtrent 94 Aar gammel, 530 f. Kr., og det var sandsynligvis hans høie Alder, som gjorde, at han ikke vendte tilbage til Judæa med de andre hebraiske Fanger, dengang Cyrus gjorde en Ende paa det syttiaarige Fangenskab ved at erklære dem for fri, 536 f. Kr. Esra 1: 1.

Historiens Swar
paa
Daniels Profeti.

Daniel i Fangenskab.

1. Kapitel.

1. Vers. I Jojakims, Judas Konges, tredje Regjeringsaar drog Nebukadnezar, Babels Konge, til Jerusalem og beleirede det. 2. Og Herren gav Jojakim, Judas Konge, i hans Haand tilligemed en Del af Guds Huses Kar, og han bragte dem til Sinears Land, til sin Guds Hus; han bragte nemlig Karrene ind i sin Guds Skatkammer.

Med den for de hellige Skribenter eiendommelige Tydelighed gaar Daniel lige løs paa Sagen. Han begynder med den ligefremme historiske Udtrykksmaade, og dertil anvendes de første seks Kapitler. Da begynder den egentlig profetiske Del. Vel vidende, at han kun fremstiller vel kjendte Sandheder, anfører han straks en hel Del Enkeltheder, hvorved man paa en Gang kunde prøve hans Nøiagtighed. I de ovenanførte to Vers nævner han saaledes fem Enkeltheder, der gjør Krav paa at være historiske Kjendsgjerninger, som ingen Skribent kunde antages at ville anføre i en digtet Fortælling: 1) at Jojakim var Konge over Juda; 2) at Nebukadnezar var Konge over Babylon;

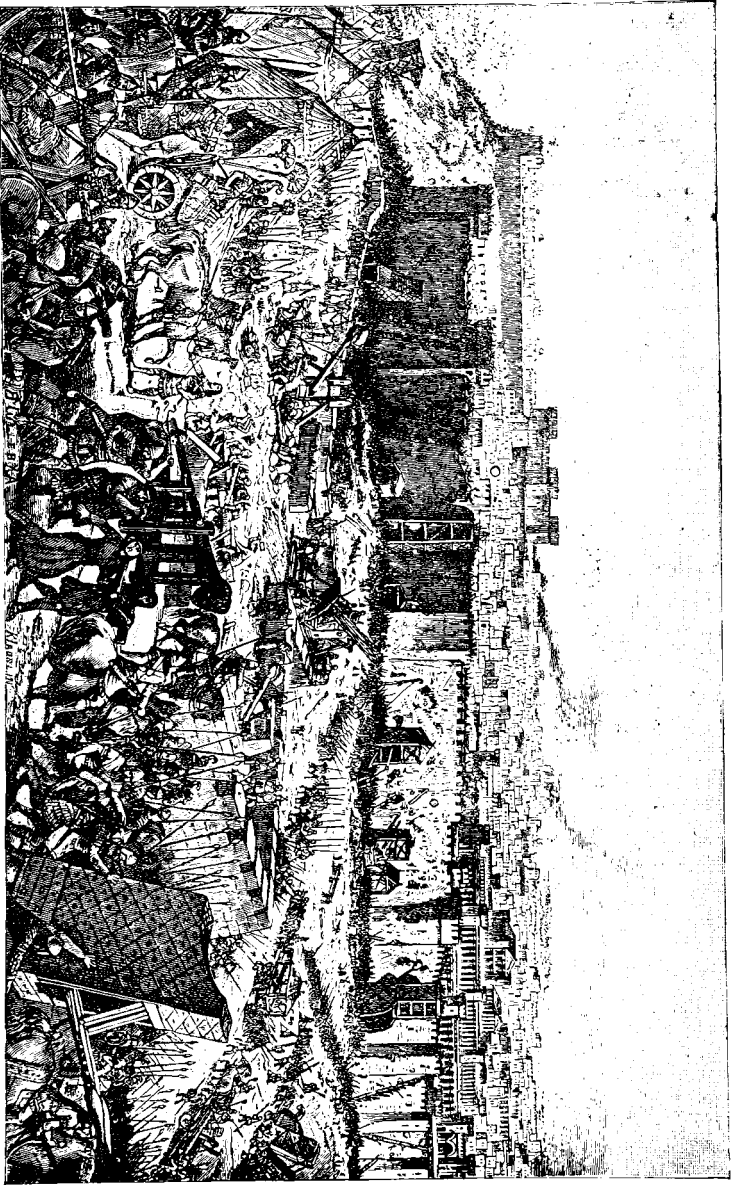
3) at sidstnævnte rykkede imod førstnævnte; 4) at dette skede i Jojakims tredje Regjeringsaar; og 5) at Jojakim blev givet i Nebutadnezars Haand, og at denne tog en Del af Guds Huses hellige Ark, bragte dem til Sinears Land, Babylonien (1 Mos. 10: 10), og opstillede dem i sin hedenste Guds Statskammer. Senere Stykker af Fortællingen er ligesaa rige paa lignende historiske Kjendsgjeringer.

Denne Jerusalems Odelæggelse varledes af Jeremias og gif umiddelbart derefter i Opfyldelse, 606 f. Kr. Jer. 25: 8-11. Jeremias henlægger dette Fangenskab til Jojakims fjerde Aar, Daniel til hans tredje. Denne tilsyneladende Uoverensstemmelse lader sig forklare derved, at Nebutadnezar begyndte sit Felttog henimod Slutningen af Jojakims tredje Aar, og fra dette regner Daniel. Men han fik ikke fuldstændig undertvunget Jerusalem før omtrent i det følgende Aars niende Maaned, — og herfra regner Jeremias. (Brideaur, V. I., S. 99, 100.) Skjønt Jojakim allerede var kastet i Lænker for at bortføres til Babylon, fik han dog Lov til at blive siddende paa Jerusalems Kongestol, da han ydmugede sig, men maatte betale Stat til den babyloniske Konge.

Dette var første Gang, Jerusalem blev erobret af Nebutadnezar. Endnu to Gange gjorde Staden Oprør, men blev hver Gang undertvunget af samme Konge og led hver Gang strengere Behandling. Den første af disse Odelæggelser skede under Jojakim, Jojakims Søn, 599 f. Kr.; da blev alle Tempelkarrene enten bortførte eller ødelagte, og Kongen tilligemed de ædlest af Indbyggerne blev ført i Fangenskab. Den anden indtraf under Zedekias; da udholdt Byen den forfærdeligste Beleiring, der nogensinde har overgaaet den, naar man undtager Beleiringen ved Titus Aar 70 ef. Kr. I de to Aar, denne Beleiring varede, led Indbyggerne samtlige de Rædsler, der følger med en svar Hungersnød. Tilslut forsøgte Besætningen med sin Konge at gjøre et Udfald fra Byen, men toges tilfange af Kaldæerne. Man ihjelslog Kongens Sønner for hans Dine, sat derpaa hans egne Dine ud og bortførte ham til Babylon. Saaledes fuldbyrdedes Ezekiels Spaadom, at han skulde bortføres til Babylon og dø der, men uden at skue Stedet. Ez. 12: 13.

Byen og Templet blev dengang i Bund og Grund ødelagt, og hele Byen og Landets Befolkning med Undtagelse af nogle Landmænd blev bortført som Fanger til Babylon, 588 f. Kr.

Dette var Guds forbigaaende Vidnesbyrd mod Synden. Ikke

Jerusalem's Believing of Nebuchadnezzar.

faa at forstaa, at Raldæerne var Himlens Yndlinger; men Gud benyttede dem for at straffe sit Folk for dets Synder. Havde Israelliterne adlydt Gud og holdt hans Sabbat, vilde Jerusalem have staaet evindelig. Jer. 17: 24—27. Men de faldt af fra ham, og han slog Haanden af dem. De vanhelligede først de hellige Nar ved Synd, idet de imellem dem opstillede hedenste Afgudsbilleder; og han dømte dem uværdige til sin Tjeneste ved at tillade, at disse Nar som Seiers-tegn bortførtes til de fremmede, hedenste Templer.

I disse Trængslens og Nødens Dage for Jerusalem blev Daniel og hans Medbrødre opfostrede og oplærte ved Kongen af Babels Hof; og skjønt Fanger i et fremmed Land var de uden Tvivl i visse Henseender langt gunstigere stillede, end de kunde have været i sit Fødeland.

3. Vers. Og Kongen sagde til Aspenas, sin øverste Hofmand, at han skulde bringe nogle af Israels Sønner, baade af den kongelige Slægt og af de fornemste, 4. Dreng, som var uden noget Lyde og skjønne af Udseende og med Evner til at forstaa al Visdom og til at lære Kundskab og til at blive kyndige i Bibelskab, og som var dygtige til at tjene i Kongens Palads, og at man skulde lære dem Raldæernes Skrift og Tungemaal. 5. Og Kongen bestemte dem, hvad de hver Dag skulde have af Kongens kostelige Mad og af den Vin, han drak, og at man skulde opdrage dem i tre Nar, og naar disse var omme, skulde de blive Kongens Tjenere.

I disse Vers har vi Beretningen om den sandsynlige Fuldbyrkelse af, hvad der mere end hundrede Nar forud forkyndtes ved Profeten Esaias for Kong Ezekias om de kommende Straffedomme. Da nævnte Konge pralende havde vist den babyloniske Konges Sendebud samtlige sit Slots og Riges Skatte og hellige Ting, fik han vide, at alt dette skulde bortføres til Byen Babylon som Seiers-tegn, at intet skulde lades tilbage, og at endog hans egne Børn, hans Efterkommere, skulde bortføres og være Kammertjenere (eller Gildinger) der ved det kongelige Hof. 2 Kong. 20: 14—18. Det er sandsynligt, at Daniel og hans Medbrødre blev behandlet, som Forudsigelsen antyder, idetmindste hører man intet om deres Efterkommere, noget, man lettere kan forstaa, naar man gaar ud fra denne Antagelse end fra nogen anden, omendskjønt der er nogle, som mener, at Udtrykket „Gilding“ snarere sigtede paa deres Embedsstilling end paa deres Legemstilstand.

Disse unge Mennesker forstod sig godt paa allslags Visdom, var fløgtige i Kundskab og forstod sig paa Videnskaber og var dygtige til

at tjene ved det kongelige Hof. De havde med andre Ord allerede i Opdragelsen naaet et høit Trin, og deres legemlige og aandelige Gvner var saa vidt udviklede, at hvem der forstod sig paa at læse Menneskenaturen, kunde danne sig et temmelig nøiagtigt Begreb om deres Dugtighed. Man antager, at de har været omtrent atten eller tyve Aar gamle.

Den Behandling, disse hebraiske Fanger nød, viser eksempelvis den forstandige Statsmandskunst og Frisindethed, som Kong Nebukadnezar øvede i sit tiltagende Vælde.

1. Istedetfor som saa mange Konger i senere Tider at vælge Midler, hvorved han kunde tilfredsstille sine Videnskaber, valgte han Ynglinge, der skulde opdrages i alt Riget vedkommende, for at han kunde have en virksom Hjælp i dets Forvaltning.

2. Han bestemte dem en daglig Forsyning af sin egen Mad og Vin. Istedetfor den simple Kost, en og anden kunde have anset god nok til Fanger, bød han dem sine egne kongelige Levnetsmidler.

Han vedblev med denne gavmilde Behandling i hele tre Aar. De fik saaledes alle de Fordele, Riget kunde byde. Stjont Fanger var de kongelige Børn, og som saadanne behandledes de af Kaldæernes humane Konge.

Man kan her fremsætte et interessant Spørgsmaal, nemlig: Hvorfor valgte man straks disse Personer til efter en passende Forberedelse at tage Del i Rigets Bestyrelse? Var der ikke indspødt Babyloniere nok til at beklæde disse vigtige og ærefulde Poster? Det kunde ikke have været af nogen anden Grund, end at Kongen vidste, at de kaldæiske Ynglinge ikke kunde maale sig med Israels i naturlig Begavelse, Kløgt, hurtig Opfatningssevne og alle udmærkede Egenskaber baade paa Sjæl og Legeme, som var nødvendige i en saadan Stilling.

6. Vers. Og iblandt dem var af Judas Børn Daniel, Hananja, Misael og Usarja. 7. Og den øverste Hofmand gav dem Navne, og Daniel kaldte han Beltsazar og Hananja Sadraf og Misael Mesak og Usarja Abed-Nego.

Dette Navnebytte foretog han rimeligvis paa Grund af den Betydning, de havde. Saaledes betød Daniels Navn paa Hebraisk: Gud er min Dommer; Hananja: en Herrens Gave; Misael: den, som er en stærk Gud; og Usarja: Hjælp fra Herren. Disse Navne, der hvert for sig paa en eller anden Maade henviser til den sande Gud

og betegner en eller anden Forbindelse med hans Dyrkelse, ombyttede man med Navne, hvis Betydning havde en lignende Hentydning til Kaldæernes hedenske Guddomme og Gudsdyrkelse. Saaledes betød Beltsazar, det Navn, man gav Daniel: den, som vogter Gudens Vaaks skjulte Skatte; Sadraf: Solens Inspiration (Kaldæerne dyrkede nemlig denne som en Gud); Mesaf: Gudinden Saks Inspiration (under dette Navn dyrkede man Venus); og endelig Abed-Nego: den skummende Ilds Hjem (Ilden dyrkede man nemlig ogsaa).

8. Vers. Men Daniel satte sig for i sit Hjerte, at han ikke vilde besmitte sig med Kongens kostelige Mad og med den Vin, han drak, og han bad den øverste Hofmand om, at han maatte være fri for at besmitte sig dermed. 9. Og Gud lod Daniel finde Mistundhed og Barmhertighed for den øverste Hofmands Ansigt. 10. Og den øverste Hofmand sagde til Daniel: Jeg er bange for min Herre, Kongen, som har bestemt eders Mad og eders Drikke; thi hvorfor skulde han finde, at eders Ansigt saa værre ud end de Drenges, som er paa eders Alder, og I saa bringe Skyld over mit Hoved hos Kongen? 11. Da sagde Daniel til Spisemeesteren, som den øverste Hofmand havde sat over Daniel, Hananja, Misael og Msarja: 12. Prøv det dog med dine Tjenere i ti Dage og lad dem give os Grønsager at æde og Vand at drikke, 13. og tag saa vort Udseende i Betragtning og de Drenges Udseende, som æder Kongens kostelige Mad, og gør saa med dine Tjenere efter det, du ser! 14. Og han hørte dem i denne Sag og prøvede det med dem i ti Dage. 15. Og da de ti Dage var omme, saaes de at være skønnere af Udseende og federe paa Kjød end alle de Drenges, som aad Kongens kostelige Mad. 16. Da borttog Spisemeesteren deres kostelige Mad og den Vin, de skulde drikke, og gav dem Grønsager.

Rebukadnezar viser sig ifølge denne Beretning vidunderlig fri for Fordom. Det ser ud til, at han ikke forsøgte paa at faa sine kongelige Fanger til at skifte Religion. Vare de havde en Religion, syntes han at være fornøjet, enten det var den Religion, han betjendte sig til eller ei. Og om end deres Navne var bleven ombyttede for at antyde en eller anden Forbindelse med hedensk Gudsdyrkelse, har man tanhænde gjort dette mere for at undgaa, at Kaldæerne skulde komme til at benytte jødiske Navne, end for at antyde, at de, man skændte disse Navne, paa nogen Maade havde skiftet Sind eller Handlemaade.

Daniel vilde ikke besmitte sig med Kongens Mad, ei heller med hans Vin. Daniel havde andre Grunde til at handle saaledes end blot og bart Virkningen af en saadan Levemaade paa hans fysiske System, om han end i denne Henseende kom til at høste stor Fordel af den Kost, han agtede at nyde. Men det var ikke sjældent Tilfældet, at den Mad, som hedenske Nationers Konger og Fyrster nød, eftersom

de ofte var sin Religions Ypperstepræster, først fremsattes for Afguds-billederne som Offer, og at den Vin, de nød, ligeledes var udgydt til Drikoffer for dem; og endvidere erklærede den jødiske Lov en Del af den Mad, de nød, for uren; og af en eller anden af disse Grunde kunde Daniel i Overensstemmelse med sin Religion ikke nyde saadanne Ting. Det var derfor ikke formodet et lunefuldt Sind eller af Tværhed, men paa Grund af en øm Samvittighed, at han forlangte, at man ikke maatte nøde ham til at besmitte sig; og med al Ærbødighed meddelte han vedkommende Embedsmand sin Begjæring.

Overhofmesteren frygtede for at indrømme Daniels Forlangende, siden Kongen selv havde bestemt deres Mad. Dette viser, hvor høit Kongen personlig interesserede sig for disse Mennesker. Han betroede ikke sine Tjenere dem ved at paalægge dem at sørge for dem paa bedste Vis uden selv at indlade sig paa Enkeltighederne ved deres Behandling; men han bestemte selv deres Mad og Drikke. Og denne var saadan, at man ærlig maatte antage, den vilde være tjenligst for dem, saa at Overhofmesteren mente, at en Afvigelse derfra vilde gjøre dem fattigere paa Kjød og mindre rødmissede af Ansigtssfarve end dem, som vedblivende ernæredes saaledes. Han vilde muligens derved blive draget til Ansvar for at have forsømt eller behandlet dem ilde og derved sætte sit Hoved paa Spil. Og dog skjønte han ligesaa godt, at hvis de holdt sig legemlig godt, vilde Kongen ikke have noget imod de benyttede Midler, ihvorvel de kunde stride imod hans egen udtrykkelige Befaling. Man forstaar, at Kongens ærlige Formaal var hos dem at sikre sig den allerbedste opnaaelige Udvikling til Legeme og Sjæl, Midlerne være hvilkesomhelst. Hvor forskjelligt er ikke dette fra den Fordom og det Tyranni, som sædvanligvis har uindskrænket Magt over deres Hjerte, der er beklædt med Gnevoldsherredømme. I Nebukadnezars Væsen finder vi meget, som fortjener vor høieste Beundring.

Daniel begjærede Grønsager og Vand til sig og sine Kammerater. Grønsager betegner her Grter og Bønner og øvrige Vækster, der hører til Bælgfrugterne. Bagster siger: „Zeroim betyder alle Bælgfrugter, der ikke meies, men afrykkes eller plukkes, og som uanset Sundheden ikke naturlig var beregnede paa at gjøre dem federe af Kjød end de andre.“

Da et ti Dages Forsøg med denne Levevis faldt gunstig ud, fik

de Lov at fortsætte dermed hele den Tid, de forberedtes til sine Pligter ved Hoffet. Den Tiltagen i Kjød og Forbedring i Ansigtssfarve, som fandtes i disse ti Dage, kan man neppe tilskrive den naturlige Virkning af Levemaaden; thi i Løbet af en saa kort Tid kunde den ikke frembringe saa isinesaldende Virkninger. Det er vel naturligere at slutte, at denne Virkning frembragtes ved Herrens særlige Mellemkomst som Tegn paa, at han bifaldt den Forholdsregel, de havde taget, og som, hvis de holdt ud dermed, i Tidens Løb vilde føre til det samme Resultat ved den naturlige Virkning af Lovene for deres Tilværelse.

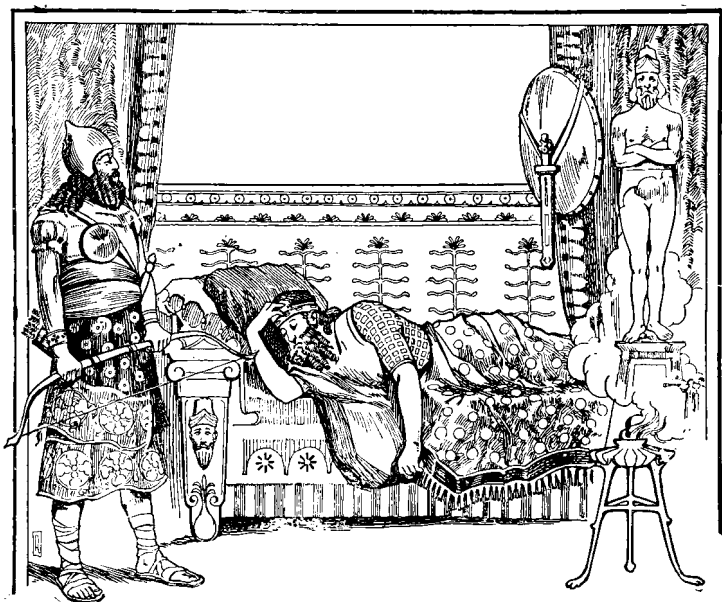
17. Vers. Og disse fire Drengene gav Gud Kundskab og Forstand paa al Skrift og Visdom, og Daniel skjønte sig paa alle Syner og Drømme. 18. Og da de Dage var tilende, efter hvilke Kongen havde bestemt, at de skulde føres ind, førte den øverste Hofmand dem ind for Nebukadnezars Ansigt. 19. Og Kongen talte med dem, og der fandtes ikke blandt dem allesammen nogen som Daniel, Hananja, Misael og Mafja; saa blev de da Kongens Tjenere. 20. Og i enhver Sag, hvortil der krævedes Visdom og Forstand, og som Kongen spurgte dem om, fandt han dem ti Gange at overgaa alle de Tegnsudlæggere og Besværgere, som var i hele hans Rige. 21. Og Daniel blev der ligetil Kong Cyrus' første Aar.

Daniel alene synes at have faaet Forstand paa Syner og Drømme. Men Herrens Fremgangsmaade ligeoverfor Daniel i denne Henseende viser ikke, at de andre paa nogen Maade har været mindre vel antagelige for ham. At de bevarede sig uskadt midt i Jldovnen var et saa godt Bevis paa guddommelig Yndest, som de kunde faa. Daniel havde sandsynligvis visse naturlige Gaver fremfor de andre, der særlig gjorde ham skiftet til denne Gjerning.

Samme personlige Interesse, som Kongen hidindtil havde lagt for Dagen ligeoverfor disse Mennesker, nærrede han endnu fremdeles. Efter de tre Aars Forløb lod han dem komme til sig for selv at faa dem i Tale. Han maatte selv gjøre sig bekendt med, hvorledes de havde havt det, og hvilke Fremskridt de havde gjort. Denne Samtale viser ogsaa, at Kongen maa have været vel behandret i alle kaldæiske Kunster og Videnskaber, ellers havde han ikke været duelig til at prøve andre. Som en Følge heraf, idet han anerkjendte Dydighed, hvor han end traf den, uden Hensyn til Religion eller Nationalitet, medgav han, at de stod ti Gange høiere end nogen i hans eget Land.

Og der føies til, at Daniel blev lige til Kong Cyrus' første Aar. Det siges ikke dermed, at han ikke blev længere end til Cyrus' første Aar; thi han levede nogle Aar efter hans Regjerings Begyndelse; men dette er den Tid, hvorpaa Forfatteren ønskede særlig at henlede Opmærksomheden, saasom den bragte de fangne Jøder Friheden.

Det store Billede.

2. Kapitel.

1. Vers. Og i Nebukadnezars andet Regjeringsaar drømte Nebukadnezar Drømme, og hans Sind blev uroligt, og det var forbi med hans Sønn.

Daniel førtes i Fangenskab i Nebukadnezars første Aar. I tre Aar stilledes han under Lærere, og i denne Tid regnedes han naturligvis ikke blandt Rigets vise eller tog Del i Statsfager. Og dog fandt det, der berettes i dette Kapitel, Sted i Nebukadnezars andet Aar. Hvorledes kunde man da bringe Daniel ind for at tolke Kongens Drøm? Forklaringen ligger deri, at Nebukadnezar regjerede i to Aar sammen med sin Fader Nabopolassar. Fra dette Tidspunkt regnede Jøderne, medens Kaldæerne regnede fra den Tid, han begyndte at regjere alene ved Faderens Død. Følgelig var det her nævnte Aar hans andet Regjeringsaar ifølge Kaldæernes Regning, men det fjerde ifølge Jødernes. Man ser saaledes, at allerede første Aar, efter at Daniel havde fuldendt sin forberedende Uddannelse for at kunne befatte sig med det kaldæiske

Riges Statsfager, bragte Guds Forsyn ham til pludselig og vidunderlig at vinde Berømmelse over hele Riget.

2. Vers. Og Kongen bød at falde Tegnsublæggerne og Betsværgerne og Troldkarlene og Kaldæerne, for at de skulde fortælle Kongen hans Drømme; og de kom og stod for Kongen.

Troldmændene var dem, der øvede Trolddom, Udtrykket taget i dets slette Betydning; det vil sige, de øvede alle de overtroiske Høitideligheder og Ceremonier, som var almindelige for dem, der forudsagde Skjæbnens Gang, at nogen skulde fødes o. s. v. Blandt de tilkaldte var ogsaa Astrologerne, der foregav at kunne forudsige, hvad der skulde ske i Fremtiden, efter nøjagtig Jagttagelse af Stjernerne. Den astrologiske Videnskab eller Overtro dyrkedes i vid Udstrækning af Oldtidens østlige Nationer. Betsværgerne paastod at staa i Forbindelse med de døde; i denne Betydning anvendes dette Ord bestandig i den hellige Skrift. Nutidens Spiritisme er ligefrem Oldtidens hedenste Mandebetsværgelse, som igjen er vakt tillive. De ovennævnte Kaldære var en filosofisk Sekt, der lignede Spaamændene og Astrologerne, og som gjorde Naturen, Spaadom o. s. v. til sit Studium. Af alle disse Sekter eller Laug var der en stor Mængde i Babylon. Hver for sig sigtede mod samme Maal, nemlig det at forklare hemmelige Ting og forudsige fremtidige Begivenheder, idet Hovedforskjellen mellem dem var de Midler, hvorved de søgte at naa sin Hensigt. Den vanskelige Stilling, hvori Kongen stod, havde hver især af dem i lige Grad Betingelsen for at klare; derfor kaldte han dem alle til sig. For Kongen var det en vigtig Sag; han var hvøilig besværet og samlede derfor alt, hvad Riget kunde opbyde af Visdom, for at befries fra sin Raadløshed.

3. Og Kongen sagde til dem: Jeg har drømt en Drøm, og mit Sind er blevet uroligt efter at faa Drømmen at vide. 4. Da talte Kaldæerne til Kongen paa Aramæisk: Kongen leve evindeligt! Sig dine Tjenere Drømmen! Saa skal vi kundgjøre dig dens Udtydning.

Hvad end Oldtidens Spaamænd og Stjernerkyndige kan have manglet, synes de dog fuldstændig at have vundet Øvelse i den Kunst at samle tilstrækkelige Oplysninger for paa dem at grunde en eller anden klogtig Beregning eller forme sine Svar saa tvetydig, at de passede, hvad Udfald Sagen end fik. I Overensstemmelse med sine listige Instinkter opfordrede de i nærværende Tilfælde Kongen at meddele dem Drømmen. Kunde de blot erholde fuld Oplysning angaaende denne, kunde de ogsaa let blive enige om en eller anden Tolkning, som ikke satte deres Ry paa Spil. De henvendte sig til Kongen paa Aramæisk, en

Dialekt af det kaldæiske Sprog, der benyttedes af dem, der sad inde med Værdom og Dannelselse. Fra dette Punkt indtil Slutningen af det 7. Kapitel fortætttes Beretningen paa Kaldæisk.

5. Vers. Kongen svarede og sagde til Kaldæerne: Det Ord staar fast hos mig: Hvis I ikke kundgjør mig Drømmen og dens Udtydning, saa skal I blive huggede i Stykker og eders Huse gjorte til en Møgdynge. 6. Men dersom I kundgjør mig Drømmen og dens Udtydning, saa skal I saa Skjænk og Gave og stor Ære af mig. Derfor, sig mig Drømmen og dens Udtydning! 7. De svarede anden Gang og sadde: Kongen sig sine Tjenere Drømmen! Saa skal vi sig, hvad den betyder. 8. Kongen svarede og sagde: Jeg ved for vist, at I vil vinde Tid, just fordi I har set, at hint Ord staar fast hos mig. 9. Saafrømt I ikke siger mig Drømmen, er der én Dom over eder, og I har taget eder for at sig mig et løgnagtigt og fordærveligt Ord, indtil Tiden forandrer sig; derfor sig mig Drømmen, saa jeg kan vide, at I kan kundgjøre mig dens Udtydning! 10. Kaldæerne svarede Kongen og sagde: Der er ikke et Menneske paa Jorden, som kan kundgjøre, hvad Kongen forlanger, efterdi ingen stor og mægtig Konge har forlangt saadan Ting af nogen Tegnsudlægger eller Besværges eller Kaldæer. 11. Thi den Ting, Kongen forlanger, er svar, og der er ingen anden, som kan kundgjøre den for Kongen, end Guderne, hvis Bolig ikke er hos Rjødets. 12. Herover blev Kongen forstønet og saare vred, og han bød at dræbe alle Babels vise. 13. Og Befalingen udgif, og man begyndte at dræbe de vise; og man ledte efter Daniel og hans Medbrødre, for at de skulde dræbes.

Disse Vers indeholder Beretningen om den fortvivlede Kamp mellem de saakaldte vise og Kongen; førstnævnte søger paa en eller anden Maade at smutte bort, da de ser sig fangne i sit eget Garn, og sidstnævnte bestemte, at de skulde kundgjøre ham hans Drøm, noget, de ifølge sit Kald skulde magte, naar han forlangte det. Man har tildels gaaet strengt irette med Nebukadnezar, fordi han i denne Sag skulde have optraadt som en hjerteløs, ufornuftig Tyran. Men hvad gav ikke disse Spaamænd sig ud for at kunne? — Aabenbare skjulte Ting, forudsige, hvad der fremtidig skulde ske, kundgjøre Hemmeligheder, der helt og holdent laa saa høit og saa langt borte, at intet Menneske kunde forudse og trænge ind i dem, endelig at gjøre alt dette ved Hjælp af overnaturlige Midler. Var der da saasandt noget ved deres Paa-stande, hvorfor kunde de saa ikke aabenbare Kongen, hvad han havde drømt? Det kunde de visseelig. Og om de, naar de kjendte Drømmen, kunde give den en Udtydning, som var at stole paa, kunde de da ikke ogsaa kundgjøre Drømmen selv, i Tilfælde Kongen havde glemt den? Vistnok, saafremt der var noget ved, hvad de paaastod: at de stod i Forbindelse med den anden Verden! Der var derfor intet ubilligt i Nebukadnezars Forlangende, at de skulde lade ham vide, hvad han havde drømt.

Og naar de (11. Vers) erklærede, at ingen uden Guderne, hvis Bolig ikke var blandt Menneffene, formaaede at kundgjøre, hvad Kongen ønskede at vide, var det en stiltiende Erkjendelse af, at de ingen Forbindelse havde med disse Guder, og at de intet videre vidste, end hvad menneftelig Visdom og Kløgt kunde aabenbare. Derfor blev Kongen fortørnet og meget vred. Han skjonte, at han med samt sit hele Folk var ved at falde som Offer for et Bedrageri. Han besyldte dem (9. Vers) for, at de søgte at drage Sagen i Langdrag, indtil „Tiden forandrede sig“, eller indtil Sagen var gaaet af Minde, at hans Vrede over deres tvetydige Væsen havde lagt sig, og indtil han enten selv kom til at gjenkalde sig Drømmen eller blev ligegyldig med Hensyn til dens Tydning eller Iftetydning. Og medens vi ikke kan retfærdiggjøre de yderlige Forholdsregler, han greb til ved at domme dem til Døden og deres Huse til Odelæggelse, kan vi ikke andet end føle hjertelig Medfølelse med ham, naar han saaledes fælder Dommen over en Klasse elendige Bedragerere.

Den strenge Dom maa man sandsynligvis skrive mere paa hine Tidens Sæder end paa nogen særlig slet Natur hos Kongen selv. Det var dog et dristigt og fortvivlet Skridt. Man maa huske paa, hvem det var, som saaledes paadrog sig Kongens Vrede. De var talrige og rige Sekter med betydelig Indflydelse; endvidere var de hine Tidens dannede Klasser, der sad inde med Værdommen. Saa uadskillelig havde dog ikke Kongen knyttet sig til sin falske Religion, at han skaanede den, selv med al dens nævnte Indflydelse. Hvis Systemet var bygget paa Svig og Bedrageri, kunde det ikke bestaa, hvor høit end dets Dyrkere stod i Tal og Stilling, eller hvor mange af dem der end maatte rives med i dets Fald; Kongen vilde ingen Del have i deres Uærlighed eller Svig.

14. Vers. Da gav Daniel Arjof, Oversten for Kongens Livvagt, som var udgangen for at dræbe Babels vise, et klogt og forstandigt Svar. 15. Han svarede og sagde til Arjof, Kongens mægtige Befalingsmand: Hvorfor denne strenge Befaling fra Kongen? Da fortalte Arjof Daniel Sagen. 16. Og Daniel gif ind og bad Kongen, at han vilde give ham Tid, for at han kunde kundgjøre Kongens Udydning. 17. Derpaa gif Daniel til sit Hus og fortalte Hananja, Misael og Marja, sine Medbrødre, Sagen, 18. for at de skulde bede Himlens Gud om Barmhertighed angaaende denne Hemmelighed, for at man ikke skulde dræbe Daniel og hans Medbrødre tilligemed Babels øvrige vise.

I denne Fortælling ser man Guds Forsyn træde frem i adskillige mærkelige Omstændigheder:

1. Det var en Forsynets Tilfikkelse, at Kongens Drøm gjorde et saa mægtigt Indtryk paa hans Sjæl, at den hos ham vakte den høieste Grad af Uengstelse, og at han dog ikke kunde huske selve Drømmen.

De leder efter Daniel og hans Medbrødre for at dræbe dem.

Dette førte til, at Spaamændene og de andre hedenste Lærere fuldstændig maatte røbe sit falske System; thi da man satte dem paa Prøve, at de skulde kundgjøre Drømmen, fandt man, at de ikke formaaede at udrette, hvad deres Kald gjorde til en uundgaaelig Bliqt.

2. Det var mærkeligt, at Daniel og hans Medbrødre, som Kongen saa nylig havde erklæret for ti Gange bedre end alle sine Spaamænd, ikke før var bleven tagne med paa Raad, eller snarere, at man i foreliggende Sag aldeles ikke havde raadspurgt dem. Men heri laa Forsnyets Vilje. Ligesom Kongen ikke kunde komme paa Drømmen, saaledes faldt det ham heller ikke ind at henvende sig til Daniel for at faa en Løsning paa det uforklarlige, uden at han selv vistnok gjorde sig Rede for Grunden. Thi om han straks havde tilfaldt Daniel, og denne ligeledes straks havde meddelt ham, hvad det gjaldt at vide, vilde Spaamændene ikke være bleven stillede paa Prøve. Gud vilde give Kaldværnes hedenste System den Fordel at blive prøvet først. Han vilde lade dem forsøge, lade dem trække sig med Skam tilbage og bekjende sin yderlige Afmagt selv her, hvor det gjaldt at frelse sit Liv, for at de kunde blive des bedre beredte til at erkjende hans Fingre, naar han endelig strakte den ud for sine fangne Tjenere og sit eget Ravns Ore.

3. Man ser, at den første Kundskab, Daniel fik om foreliggende Sag, meddeltes ham derved, at Bødlerne indfandt sig for at lægge Haand paa ham. Naar hans eget Liv saaledes stod paa Spil, vilde han drives til at søge Herren af hele sit Hjerte, indtil Herren selv gjorde noget for deres Befrielse. Daniel faar af Kongen, hvad han forlanger, nemlig Tid til at overveie Sagen — et Fortrin, som sandsandligvis ingen af Spaamændene havde kunnet gjøre Regning paa, saasom Kongen allerede havde beskylt dem for at pønske paa loquatig og fordærvelig Tale og at forsøge paa at vinde Tid netop med det Maal for Dø. Daniel gif straks hen til sine tre Medbrødre og bad dem om, at de i Forening med ham indtrængende skulde bede Himlens Gud om Raade til at fatte, hvad der var skjult. Han kunde have bedet alene og uden Tvivl vente Bønghørelse; men ligesom nu var der dengang i Guds Folks Forening en sejrende Magt, og Løftet om Bønghørelse gjælder to eller tre, der i Endrægtighed slutter sig sammen. Matt. 18: 19, 20.

19. Vers. Da blev Hemmeligheden aabenbaret Daniel i et Syn om Ratten; da prisede Daniel Himlens Gud. 20. Daniel tog tilorde og sagde: Lovet være Guds Navn fra Evighed og til Evighed! Thi Visdommen og Styrken hører ham til, 21. og han omskifter Døder og Stunder, assætter Konger og indsætter Konger; han giver de vise Visdom og de forstandige Forstand; 22. han

aabenbarer det dybe og skjulte; han ved, hvad der er i Mørket, og Lyset bor hos ham. 23. Dig, mine Fædres Gud, takker og priser jeg, fordi du har givet mig Visdom og Styrke og nu kundgjort mig, hvad vi bad dig om; thi Kongens Sag har du kundgjort os.

Man ser intet om, hvorvidt Svaret kom, medens Daniel og hans Medbrødre endnu bad. Ifald det kom, viser det, hvor inderlig de bad; thi det var gennem et Syn om Natten, at Gud aabenbarede sig for dem, noget, der vel viser, at de vedblev sine Baafaldelser til langt paa Nat, som man ogsaa med Rimelighed kan antage, og ikke hørte op, før de fik Svar. Eller om de havde ophørt at bede, og Gud først senere svarede dem, viser det vel, at Bønner ikke er forgybtes, selv om de ikke øieblikkelig bønhøres, som det undertiden gaar. En og anden mener, at Daniel fik Sagen at vide derved, at han drømte den samme Drøm, som Nebukadnezar havde drømt; men Matthew Henry anser det for mere sandsynligt, at „da han laa vaagen og uden Afslælse vedblev at bede og vaagede i Bønnen, meddeltes ham Drømmen og dens Udtydning formedelst en Engel og i saa rigt Mon, som han kunde ønske sig.“ Ordene „et Syn om Natten“ betyder alt, hvad man ser, det være sig i sovende eller vaagen Tilstand.

Daniel lovede og prisede straks Gud, fordi han havde set saa naadig til ham; og medens vi vel ikke har hans Bøn opbevaret, har vi dog en fuldstændig Beretning om hans Taksigelse efter Bønhørelsen. Man ærer Gud ved at prise ham for det, han har gjort, ligesaa sandt som man gennem Bønnen erkjender sin Trang til hans Hjælp. Maatte Daniels Færd i dette Stykke være os et Eksempel; maatte vi give Gud tilbørlig Lov og Pris for enhver Naadesbevisning fra hans Haand. Blev ikke ti spedalske rensede? spurgte Kristus. Hvor er de nu? Luk. 17: 17.

Daniel nærrede den fuldeste Tillid til, hvad der var bleven ham aabenbaret; han gif ikke først til Kongen for at erfare, om det, der var blevet ham aabenbaret, virkelig var Kongens Drøm, men takkede straks Gud, fordi han havde hørt hans Bøn. Skjønt Daniel havde faaet Drømmen at vide, regnede han sig det ikke selv til Gæ, som om han havde opnaaet dette ved sine Bønner alene, men forenede sig straks med sine Medbrødre i Erkjendelsen af, at deres Bønner ligesaavel som hans egen var bleven bønhørte. Det var, sagde han, „hvad vi begjærede af dig“, og du har „kundgjort os det“.

24. Vers. Derfor gif Daniel ind til Arjok, som Kongen havde givet det Hverv, at dræbe Babels vise; han gif og sagde saaledes til ham: Dræb ikke Babels vise! Før mig ind for Kongen! Saa vil jeg kundgjøre Kongen Udtydningen.

Daniel beder først for Babels vise: Dræb dem ikke; thi Kongens Hemmelighed er aabenbaret. Vistnok var denne Aabenbaring sket uden nogen af deres Fortjeneste saabel som uden Hjælp af deres hedenste Gjætningsmetoder; de fortjente ligesaa megen ubarmhertig Dom som før. Men dette, at de selv betjendte sin fuldstændige Afmagt i foreliggende Sag, var Ydmygelse nok for dem, og det laa Daniel meget paa Hjerte, at de nød saavidt godt af de ham skjænkede Velsignelser, at de kom derfra med Livet. Saaledes blev de sparede, fordi der var en Guds Mand iblandt dem; og saaledes er det bestandig. For Paulus' og Silas' Skyld frigaves alle de, der sad fangne med dem. Ap. Gj. 16: 26. For Paulus' Skyld frelstes alle de, der med ham var ombord i Skibet. Ap. Gj. 27: 24. Dette er blot nogle Prøver paa de utallige Eksempler, der findes den hele Tid nedover, i hvilke den ugudelige har nydt godt af den retfærdiges Velsignelse; det var godt, om man saaledes erindrede den Forpligtelse, hvori man staar! Hvad er det vel, som nu sparer Verden? For hvis Skyld staaes den? — For de faa retfærdiges Skyld, som endnu findes. Hvor længe vilde vel uden disse de onde faa Lov til at vedblive sit brødefulde Liv? — Gj længere end de, der levede før Syndfloden, taaltes, efter at Noah var gaaet ind i Arken, eller Sodomiterne, efter at Lot var gaaet bort fra deres besmittede og besmittende Nærværelse. Om der blot havde været ti retfærdige i Sodom, vilde Stadens ugudelige Indbyggere være bleven sparede for deres Skyld. Og dog foragter, latterliggjør og plager de ugudelige netop dem, for hvis Skyld de endnu faar Lov til at nyde Livet med alle dets Velsignelser.

25. Vers. Da førte Arjof Daniel i Hast ind til Kongen og sagde saaledes til ham: Jeg har fundet en af de bortførte fra Juda, som vil kundgjøre Kongen Udtydningen.

Det er altid et Kjendetegn paa Ministre og Hofmænd, at de forsøger at sætte sig i Gunst hos Fyrsten. Saaledes fremstillede Arjof Sagen her, saaledes som om han havde fundet en, der kunde kundgjøre den ønskede Tolkning, — som om han i høieste Uegennyttighed for Kongens Skyld havde søgt efter en, der kunde fri ham ud af Vanskeligheden, og tilsidst havde fundet en. For at gjennefskue dette sin fornemste Høftjeners Bedrageri behøvede Kongen blot at hufte sin Samtale med Daniel (16. Vers), som han vel ogsaa gjorde, og Daniels Løfte om at tyde Drømmen, om han blot kunde faa Tid.

26. Vers. Kongen sparede og sagde til Daniel, hvis Navn var Beltsazar: Er du istand til at kundgjøre mig den Drøm, jeg har skuet, og dens Udtydning?

27. Daniel svarede Kongen og sagde: Den Hemmelighed, Kongen forlanger, magter ingen vise, Besværgere, Tegnsublæggere eller Sandsigere at kundgjøre Kongen; 28. men der er en Gud i Himlen, som aabenbarer Hemmeligheder, og han har kundgjort Kong Nebukadnezar, hvad der skal ske i de sidste Dage. Din Drøm og Synerne i dit Hoved paa dit Leie var disse:

Kan du virkelig kundgjøre Drømmen? var Kongens tvivlsomme Hilsen til Daniel, da han traadte ind til ham. Trods den forrige Erfarening synes Kongen at have spurgt sig selv, hvorvidt Daniel, der var saa ung og uerfaren, virkelig kunde kundgjøre noget, som selv de gamle og ærværdige Spaamænd og Sandsigere ikke havde været istand til paa nogen Maade. Daniel erklærede ligefrem, at de vise, Stjernetyderne, Sandsigerne og Spaamændene ikke kunde aabenbare denne Hemmelighed; thi deres Evner strakte sig ikke saa langt; derfor maatte Kongen ikke være vred paa dem, ei heller sætte Lid til deres virkningsløse Overtro. Men saa bekjender han ogsaa den sande Gud, som regjerer i Himlen og er den eneste, der kan aabenbare skjulte Ting. Ham er det, siger Daniel, som viser Kong Nebukadnezar, hvad der skal ske i de sidste Dage.

29. Vers. Hos dig, o Konge, opsteg paa dit Leie Tankerne om, hvad der skulde ske herefter; og han, som aabenbarer Hemmeligheder, kundgjorde dig, hvad der skal ske. 30. Og hvad mig angaar, da er det ikke ved nogen Visdom, som monne være hos mig fremfor hos alle andre levende, at denne Hemmelighed er mig aabenbaret, men derfor, at Udtydningen skulde kundgjøres Kongen, og du skulde faa dit Hjertes Tanker at vide.

Her fremstilles nok et rosværdigt Træk i Nebukadnezars Karakter. Uden at ligne en og anden Herster, der lader Nutiden svinde hen i Daarskab og Udskielser, uden at se paa Fremtiden, rettede han sine Tanker mod de kommende Dage med en inderlig Vlyst til at faa vide, hvad der da skulde ske, idet han utvivlsomt havde til Hensigt faa meget des bedre at faa Kundskab om, hvorledes han viselig skulde drage sig Nutiden til Nytte. Af denne Grund skjænkede Gud ham denne Drøm, der maa betragtes som et Tegn paa guddommelig Yndest ligeoverfor Kongen, saasom der var mange andre Maader, paa hvilke den i Drømmen indesluttede Sandhed kunde være bleven bragt frem, i lige Grad til Guds Navns Ære og hans Folks Bedste, baade da og gennem følgende Slægter. Dog vilde Gud ikke gjøre noget for Kongen uafhængigt af sit eget Folk; derfor sendte han Drømmens Udtydning gennem en af sine egne anerkjendte Tjenere, ihvorvel han gav Kongen selv Drømmen. Daniel frastrev sig først al Fortjeneste, og for derpaa at dæmpe for en Del de stolte Følelser, det havde været naturligt for Kongen at nære, siden han saaledes blev lagt Mærke til af Himlens Gud, underrettede

Det store Billede fremstillende Verdensrigerne.

Dan. 2: 31-34.

han ham indirekte om, at Drømmen vistnok var givet ham; men at det dog ikke paa nogen Maade var for hans Skyld, at Udtydningen sendtes, men for deres Skyld, gennem hvem den blev kundgjort. Se, Gud havde her nogle Tjenere, og det var for deres Skyld, han greb ind; de gjælder mere i hans Dine end Jordens vældige Konger og mægtige; havde det ikke været for deres Skyld, vilde Kongen aldrig have faaet Udtydningen paa sin Drøm, rimeligvis ikke engang Drømmen selv. Naar man saaledes søger Kilden til enhver Naade, hvem der end er Gjenstand for den, finder man, at den skyldes Guds Opmærksomhed mod sine egne Børn. Hvor omfangsrig var ikke Guds Gjerning i nærværende Tilfælde; ved dette alene, at han aabenbarede Daniel Kongens Drøm, opnaaede han følgende: 1) kundgjorde han Kongen, hvad han ønskede at vide; 2) frelste han sine Tjenere, der troede paa ham; 3) stillede han klart frem for den faldæiske Nation Kundskaben om den sande Gud; 4) udbredte han Foragt for Sandsigernes og Spaamændenes falske Systemer, 5) og hædrede han sit eget Navn og hævede sine Tjenere i de fremmedes Dine.

31. Vers. Du, o Konge, skuede, og se, der var et stort Billede; dette Billede var vældigt, og dets Glans overvætttes stor; det stod lige for dig, og dets Udseende var forærbeligt. 32. Dette Billedes Hoved var af fint Guld, dets Bryst og dets Arme af Sølv, dets Bug og dets Lænder af Kobber, 33. dets Ben af Jern, dets Fødder dels af Jern og dels af Ler. 34. Du skuede, indtil en Sten blev løstreven, ikke med Hænder, og den slog til Billedet paa dets Fødder af Jern og Ler og knuste dem. 35. Da knustes paa én Gang Jernet, Leret, Kobberet, Sølvet og Guldet, og de var som Røner fra Sommerens Lærstøpladse, og Vinden tog dem, og deres Sted blev slet ikke fundet. Men Stenen, som slog til Billedet, blev til et stort Bjerg og opfyldte hele Jorden.

Rebukadnezar var overensstemmende med den faldæiske Religion Afgudsdyrker; et Billede var noget, der paa engang maatte vække hans Opmærksomhed og dybe Agtelse. De jordiske Riger, der fremstilles i dette Billede, som senere vil blive omtalte, var Gjenstande, han endvidere skattede høit og satte Pris paa. Ikke oplyst af Aabenbaringens Lys, var han ikke beredt til at skatte jordist Vælde og Herlighed efter dets sande Værdi og at betragte jordiske Riger i deres rette Lys; derfor ser man en forbausende Overensstemmelse mellem den Pris, han satte paa disse Gjenstande, og det, hvorved de symbolsk betegnedes for ham. De blev aabenbarede for ham i Skikkelse af et stort Billede, hvilket i hans Dine var meget værdifuldt og beundringsværdigt. Ganske anderledes var det med Daniel; han formaaede at betragte al Storhed og Herlighed, der ikke bygges paa Guds Naade og Bifald, i dets rette Lys;

for ham viste sig derfor senere disse samme jordiske Riger i Stikkelse af grusomme og rovgjerrige vilde Dyr. (Se 7. Kap.)

Men hvor beundringsværdig egnede ikke dette Billede sig til at give Nebukadnezars Sjæl et dybt Indtryk af en stor og vigtig Sandhed. Foruden at ville i korte Træk antyde Begivenhedernes Udvikling ned igjennem Tiderne til sit Folks Bedste vilde Gud vise Nebukadnezar den fuldstændige Tomhed og Værdiløshed ved jordisk Pragt og Herlighed; og hvorledes kunde han gjøre dette med større Virkning end ved et Billede, der begyndte med det kostbareste Metal og gradvis gik nedad til det lavere, indtil man endelig træffer det groveste og raæste af alle, Jernet opblandet med det simple Ler, hvorpaa det hele slaaes i stykker og gjøres lig de tomme Avner, der intet godt indeholder, men er lettere end det tomme paa Jorden, og endelig blæses bort, hvor det ingen Plads kan finde, hvorefter endelig noget varigt, af himmelsk Værd, indtager dets Plads? Saaledes vilde Gud vise Menneskenes Børn, at jordiske Riger skulde forgaaa, og jordisk Stolthed og Herlighed falde sammen og svinde som en glimrende Boble; og paa det Sted, disse Riger saa længe havde anmasset sig, skulde Guds Rige oprejses i Evighed, og alle, som levede i og med dette, skulde hvile under dets fredelige Vingers Skygge evindeligt. Men lad os ikke foregribe Fortællingens Gang.

36. Vers. Det er Drømmen; og dens Udtydning skal vi sige Kongen.
37. Du, o Konge, Kongernes Konge, hvem Himlens Gud har givet Riget og Magten og Styrken og Gien, 38. og allestedes, hvor Menneskenes Børn, Markens Dyr og Himlens Fugle monne bo, har han givet dem i din Haand og ladet dig herske over dem alle, — du er Hovedet af Guld.

Her begynder et af Menneskeslægtenes Histories mest ophøjede Kapitler; otte korte Vers i den hellige Beretning gjengiver hele Fortællingen, og dog omfatter denne Fortælling denne Verdens Pragts og Magts Historie. Nogle Diebliske blot er nok til at fæste den i Mindet, og dog rækker den Tid, den omfatter, og som begynder mere end 2500 Aar tilbage, lige ind i det evige Rige, fra hint fjerne Punkt forbi Rigers Tilbliven og Fald, forbi Perioder og Tidsaldre, udover vore egne Dage. Den er saa omfangsrig, at den omfatter alt dette, og dog er den saa omstændelig, at den fra hin Tid indtil nu skildrer alle de jordiske Rigers Historie i korte Træk. Menneskenes Visdom har aldrig opfundet saa kort en Beretning med saa rigt et Indhold; Menneskenes Sprog har aldrig i saa faa Ord givet historiske Sandheder i saa stor Mængde. Dette maa være Guds Finger, lad os derfor nøie mærke os Lærdommen!

Med hvilken Interesse og Forbauselse maa ikke Kongen have lyttet til Profetens Meddelelse om, at han eller snarere hans eget Rige (se flg. Vers), idet **K o n g e n** her staar istedetfor **R i g e t**, var det prægtige Billedes gyldne Hoved. Oldtidens Konger var taknemmelige for Held og Fremgang, og i Tilfælde af, at det gik dem godt, var den beskyttende Guddom, de tilskrev sit Held, den tilbedelsesværdige Gjenstand, hvorpaa de ødslede sine rigeste Skatte, og ved hvem de dvælede i den dybeste Andagt. Indirekte underretter Daniel Kongen om, at han i nærværende Tilfælde skylder Himlens Gud sine bedste Skatte, sin inderligste Andagt, siden han er den, som har givet ham hans Rige og gjort ham til Herfer over det altsammen; dette vil da afholde ham fra den stolte Tanke, at han havde naaet sin Stilling ved egen Magt og Visdom, og vilde vinde hans Hjertes Taknemmelighed for den sande Gud.

Babylons Rige, der tilfjldst udviklede sig, saa det blev det store historiske Billedes Guldhoved, blev grundlagt af Nimrod, Noahs Sønesøns Søn, over 2000 Aar f. Kr. 1 Mos. 10: 8-10. „Og Nus avlede Nimrod; han begyndte at blive en vældig paa Jorden. Han var en vældig Jæger for Herrens Nafyn; derfor siger man: Som Nimrod en vældig Jæger for Herrens Nafyn. Og hans Riges Begyndelse var Babel og Erech og Akkad og Kalne i Sinear Land.“ Nimrod grundlagde ogsaa Staden Ninive, som siden blev Assyriens Hovedstad. 1 Mos. 10: 11. Følgende Skildring af Babylons Historie fra Johnsons Universal Encyclopedia, Art. Babylon, stemmer overens med de nyeste Forfattere, som har skrevet om denne Gjenstand:

„Omtrent 1270 f. Kr. blev det assyriske Rige Herre over Kaldæa og Babel, hvis Hovedstad var Babylon. Dette Land blev senere beherstet af en assyriske Kongeslægt, som regjerede i Babylon. Disse Konger førte undertiden Krig med dem, som regjerede i det egentlige Assyrien. Til andre Tider maatte Kongen af Babylon betale Skat til Kongerne af Assyrien. Flere Aarhundreder forløb, hvori Babylons Historie var næsten uden Betydning. Paa den Tid Tiglat Pileser herskede i Assyrien, besteg Nabonassar Babylons Trone 747 f. Kr. Han er berømt for det Tidsaffnit, som er opkaldt efter ham, og som begynder 747 f. Kr. Omtrent Aar 720 blev Merodak Baladan Konge over Babylon og sendte Gesandter til Ezekias, Judas Konge. 2 Kong. 20; Es. 39. Noget faa Aar senere blev Merodak Baladan overvunden og affat af Assyriens Konge Sargon. Senacherib fuldendte Babylons Undertvingelse og forenede

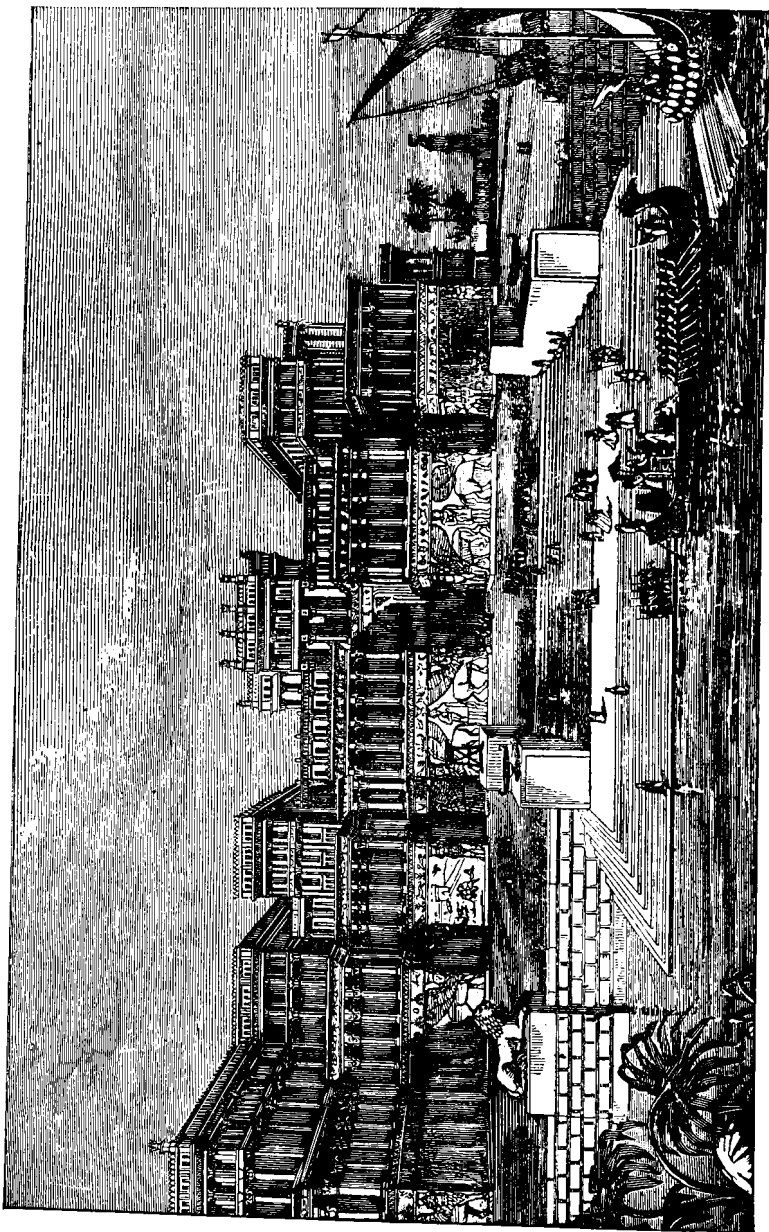
det med det assyriske Rige omtrent 690 f. Kr. Ninive blev overvunden og det assyriske Rige omstyrtet omtrent 625 f. Kr. af Mederen Kyaxeres og hans bundsforvandre, Nabopalassar, Babylons oprørske Landshovding. Saaledes blev Nabopalassar istand til at grundlægge det babyloniske Rige, hvilket var det fjerde af Rawlinsons fem store Monarkier og indbefattede Eufratdalen, Susan, Syrien og Palæstina. Hans Regjering varede omtrent 21 Aar og var uden Tvivl fredelig, eftersom Historien næsten intet melder om den. Men i 605 f. Kr. overvandt hans Hær Neko, Kongen af Ægypten, som havde trængt ind i Syrien. Han blev efterfulgt af sin mere berømte Søn Nebukadnezar (604 f. Kr.), der var den største af Babylons Konger."

Jerusalem blev indtaget af Nebukadnezar i hans Regjerings første Aar, 606 f. Kr., hvilket var Jojatsims, Judas Konges, tredje Aar. Dan. 1: 1. Nebukadnezar regjerede to Aar sammen med sin Fader Nabopalassar. Jøderne regner hans Regjering fra denne Tid, men Kaldæerne regner den fra den Tid, han blev Gueherster, 604 f. Kr., som ovenfor anført. Angaaende Nebukadnezars Efterfølgere siger ovenanførte Forfatter videre:

„Han døde 561 f. Kr. og blev efterfulgt af sin Søn, Evil Merodak. Denne regjerede blot to Aar. Nabonid (eller Labynetus), som blev Konge 555 f. Kr., gik i Forbund med Krosus mod Cyrus den Store. Det synes, at han delte sin kongelige Magt med sin Søn Belsazar, hvis Moder var en Datter af Nebukadnezar. Cyrus belejrede Babylon og indtog Staden med Vist 538 f. Kr. Perserne dræbte Belsazar, og med hans Død ophørte Babylons Rige.“

Naar vi siger, at Billedet i Daniels 2. Kapitel betegner de fire store profetiske Verdensriger, og regner Babylon som det første, saa spørger man, hvorledes dette kan være ret, da intet af dem havde fuldstændigt Herredømme over alle Lande i Verden. Babylon underlagde sig aldrig Grækenland eller Rom; men Rom grundlagdes, før Babylon var steget til sin Magts Tinde. Roms fremtidige Stilling og Jndfyndelse blev klart fremstillet i Profetien, og det strider ingenlunde imod Forudsigelsen, at Gud mange Aar, førend Rigerne begynder den fremtrædende Rolle, de har at spille i Profetiens Opfyldelse, begynder at forberede sine Redskaber. Man maa tage Stilling ved Siden af Profeten og skue disse Riger fra samme Standpunkt, saa kommer man rettelig til at betragte hans Udsagn i Lyset af hans Stilling, den Tid, han skrev, og de Omstændigheder, der omgav ham. Det er en ufravigelig Fortolkningsregel, at Folkeslag særlig

Et babyloniff Slot.

anføres i Forudsigelsen, naar de kommer i saa nær Forbindelse med Guds Folk, at det bliver nødvendigt at nævne dem for at fuldstændiggjøre den hellige Histories Beretninger.

Da dette var Tilfældet med Babylon, var dette Rige fra Profetens Standpunkt den store og fremragende Gjenstand i den politiske Verden; i Profetens Dine fordunklede det nødvendigvis alle andre, og han talte naturligvis om det som et Rige, der regjerede over hele Jorden. Saavidt man ved, blev alle de Provinser eller Lande, imod hvilke Babylonien førte Vaaben paa sin Magts Høide, underkuede, i denne Forstand var alle i dets Magt, og denne Kjendsgjerning forklarer det noget overdrevne Sprog i 38. Vers. At der var enkelte Landstrøg og anselige Folkemasser, som Historien ikke kjendte, og som laa udenfor Civilisationens Grænse paa den Tid, Lande og Folk, som hverken var opdagede eller undertvungne, er ikke noget, som er stærkt og betydningsfuldt nok til at fordømme Profetens Udtryk eller til at erklære Forudsigelsen for feilagtig.

I Aaret 606 f. Kr. kom Babylonien i Berøring med Guds Folk, da Nebukadnezar indtog Jerusalem og bortførte Juda i Fængsel, og det berøres fra denne Tid sælgelig ogsaa af Forudsigelsen, efter at det jødiske Teokrati ophørte.

Dette Riges Væsen antydes ved det Stof, som dannede den Del af Billedet, hvorved det symbolisk betegnes: Hovedet af Guld; det var en gylden Tidsalders gyldne Rige. Dets Hovedstad Babel knejsede saa høit som ingen af dets senere Rivaler. Beliggende i Østens Have — bygget i en fuldkommen Firkant, der maalte 60 engelske Mil i Omkreds og 15 engelske Mil paa hver Side — omgiben af en Mur, som var 350 Fod høi og 87 Fod bred, tilligemed en Fæstningsgrav eller et Dige udenom denne af samme Kubikindhold som Muren selv — udlagt i 676 Ruder, der hver for sig maaalte 24 engelske Mil i Omfang — med sine 50 Gader, af hvilke hver især var 150 Fod bred og skar hinanden under rette Vinkler, 25 paa hver Kant, allesammen rette og jævne og 15 engelske Mil lange — sin 225 engelske Kvadratsmils Jordflade inden sine Grænser, fordelt som netop beskrevet og udlagt til herlige Uystanlæg og haver, i hvilke prægtige Bygninger laa baade her og der, — denne By med sin 60 Mils Grav, sin 60 Mils Drevold, sin 30 Mils Elvemur midt igjennem, sine 150 solide Kobberporte, sine hængende haver, der hævede sig terrassevis fra den ene til den anden, indtil de naaede i Høide med Murene selv, sit Belustempel, der var 3 engelske Mil i

Omfreds, sine to kongelige Paladser, af hvilke det ene var $3\frac{1}{2}$, det andet 8 engelske Mil i Omfreds, sin underjordiske Gang under Floden Eufrat, hvilken saaledes forbandt nævnte to Slotte, sine fuldkomne Arrangementer til Hygge, Bryd og Forsvar og sine ubegrænsede Hjælpemidler, — denne By, der i sig indesluttede mangt og meget, som selv hørte til Verdens Underværker, var selv et endnu mægtigere Under. Aldrig før havde Jorden set en By som den, aldrig senere har den set dens Mage. Med hele Jorden udstrakt for sine Fødder sad denne By som en Tromning i mageløs Storhed og fik af den hellige Pen selv denne glødende Titel: „Kigernes Krone, Kaldæernes herlige Brydelse.“ Den var en passende Hovedstad for det Rige, der dannede det store historiske Villedes gyldne Hoved.

Saadan var Babel med Nebukadnezar, unødsmelig, tjæk, kraftig og ypperlig, paa sin Trone, da Daniel traadte indenfor dens ubetvingelige Mure for som Fange at tjene 70 Aar i dens omfangsrige Paladser. Mere nedstemte end opmuntrede ved det Lands Herlighed og Trivsel, hvor de holdtes fangne, hængte Herrens Børn der sine Harper paa den glimrende Eufrats Vidjer og græd, naar de ihukom Zion.

Og der begyndte Menighedens Fangenstab i en endnu videre Betydning; thi fra den Tid har Guds Folk bestandig været jordiske Magter underkastet og mere eller mindre undertrykket af dem. Og saaledes bliver det, indtil alle jordiske Magter endelig overvindes af ham, hvis Ret det er at regjere. Og se! Befrielsens Dag nærmer sig stadig med stærke Skridt.

I en anden By skal snart ikke blot Daniel, men alle Guds Børn, de mindste med de største, de laveste med de højeste, de første med de sidste, drage ind — en By, der ikke blot er 60 Mil i Omfreds, men 1500 Mil, en By, hvis Mure ikke er Tejl og Jordbeg, men ædle Stene og Jaspis, hvis Gader ikke er Bablyons brolagte Gader, jevne og skjønne som de vel var, men gjennemsigtigt Guld, hvis Flod ikke er Eufrats vemodige Bænde, men Livets Vand, hvis Musik ikke er sønderknuste Fanger Sukke og Klager, men de forløste Starers mægtige Seierssange over Døden og Graven, hvis Lys ikke er Jordens vekslende Lys, men det evige, ubeskrivelige Lys, som udgaar fra Guds og Lammets Herlighed. I denne By skal de drage ind, ikke som Fanger i et fremmed Land, men som landsflygtige, der vender tilbage til sit Fædrenehus, ikke som til et Sted, hvor de isænde Ord: Trældom, Slaveri og Undertrykkelse overbælder deres Sjæl,

men til et Sted, hvor de yndige Ord: Hjem, Frihed, Fred, Renhed, ubeskrivelig Salighed og et Liv uden Ende vil bringe deres Barm til at soulme af Fryd i al Evighed. Ja, vor Mund skal fyldes med Lat-ter og vor Tunge med Frydefang, naar Herren engang hjemfører Zions Folk fra Fangenskabets. Sal. 126: 1, 2; Ab. 21: 1-27.

39. Vers. Og efter dig skal der opkomme et andet Rige, ringere end dit, og atter et andet, et tredje Rige af Kobber, som skal herske over al Jorden.

Nebukadnezar regjerede i 43 Aar og efterfulgtes af følgende Her-skere: Sønnen Evil Merodat i 2 Aar, Neriglissar, Svigersønnen, i 4 Aar, Laborosoarkod, Neriglissars Søn, i 9 Aaaneder, der imidler-tid ikke regnes med i Ptolemæus' Fortegnelse, saasom han var Konge i mindre end et Aar, og endelig Nabonmid, hvis Søn Belsazar, Ne-butadnezars Sønnesøn, sad med ham paa Tronen, og med denne op-hørte dette Kongedømme.

I Neriglissars første Aar, kun to Aar efter Nebukadnezars Død, udbrød den skjæbnesvangre Krig mellem Babaylonier og Meder, som skulde ende med det babyloniske Riges fuldstændige Kuldkastelse. Ky-arares, Medernes Konge, der hos Daniel (Kap. 6: 1) kaldes Darius, kaldte til Hjælp sin Brodersøn Cyrus af den persiske Linje, da han opbød alt imod Babylonierne. Krigen forstattes med uafbrudt Held paa Medernes og Persernes Side, indtil Cyrus i Nabonmids attende Aar (hans Søns, Belsazars, tredje Aar) begyndte at beleire Babylon, den eneste By i hele Østen, som endnu holdt ud imod ham. Samlede in-denfor sine uindtagelige Mure med Proviant nok til 20 Aar og Jords-mon nok inden sin vældige Vys Gennemærter til at skaffe Føde for Ind-byggerne og Militærbesætningen i lange, lange Tider, spottede Baby-lonierne Cyrus fra sine høie Mure og gjorde Aar ad hans tilsynelæ-dende unyttige Anstrengelser for at bringe dem til Underkastelse. Efter alle menneskelige Beregninger havde de ogsaa god Grund til at føle sig sikre. Veiet paa enhver jordisk Sandsynligheds Vægtstaa, forsynet med alle Tidens bekjendte Krigsredskaber, Vaaben og Nødvendig-hedsartikler, kunde nævnte By aldrig indtages. Derfor aandede de saa frit og sov saa fast, som om ingen Fiende laa rundt om de be-leirede Mure ventende og vaagende for at ødelægge dem; men Gud havde bestemt, at den stolte og ugudelige By skulde nedkastes fra sin Herligheds Trone, og naar han taler, hvilket Menneskes Arm kan de gjøre hans Ord tilskamme?

I selve denne deres Sikkerhedsfølelse laa Kilden til deres Fare.

Cyrus besluttede sig til at opnaa ved en Krigslist, hvad han ikke med Bold kunde iværksætte, og da han erfarede, at en aarlig Fæst var nær forhaanden, ved hvilken hele Byen vilde hengive sig til Munterhed og støjende Lyftighed, bestemte han sig til at vælge den Dag til at sætte sit Forfæt i Udførelse. Han kunde ikke komme ind i Byen uden der, hvor Floden Eufrat randt ind i og ud af Byen under dens Mure. Han besluttede sig derfor til at gjøre selve Flodfengen til Veie for sit Indtog i Fiendens Fæstning. Men for at gjennemføre dette maatte han aflede Vandet fra dets Løb gjennem Byen. I denne Hensigt udsendte han Aftenen før den ovennævnte Fæstdag tre Afdelinger Soldater, af hvilke den første paa et givet Tidspunkt skulde lede Floden ind i en stor kunstig Sø kort ovenfor Byen, medens den anden skulde tage Stilling der, hvor Elven gik ind i Byen, og den tredje sætte sig fast 15 engelske Mil nedefor, hvor Floden igjen kom ud af Byen. Sidstnævnte to Afdelinger fik Ordre til at rykke frem gjennem Flodleiet, saa snart de blot skjonte, at man kunde vade igjennem Floden. Under Nattens Mørke, skulde de finde Veie ind under Murene, skynde sig til Kongens Palads, hvor de skulde mødes, overraske Slottet, slaa Vogterne og fange eller ihjelslaa Kongen. Da Floden var ledet ind i ovennævnte Sø, blev den snart vadbar, og de i den Hensigt udsendte Soldater fulgte dens Leie ind i Hjertet af Byen Babylon.

Men alt dette vilde have været forgjæves, hvis ikke hele Byen hin skjæbnesvangre Aften havde hengivet sig til den mest ubekymrede Lige-gyldighed og Dumdriftighed, noget, Cyrus imidlertid gjorde stærk Regning paa til sin Plans Udførelse; thi paa hver Side af Floden var igjennem hele Byens Længde meget høie Mure af samme Tykkelse som Ydremurene. I disse Mure var vældige solide Kobberporte, der stængte al Adgang fra Flodfengen til samtlige de 25 Gader, der krydsede Floden, naar de var lukkede og bevogtede; og havde de saaledes været lukkede paa denne Tid, kunde maasse Cyrus' Soldater have marscheret ind i Byen gjennem Flodleiet og derpaa marscheret ud igjen uden at have udrettet noget i Retning af Byens Undertvingelse. Men i hin skjæbnesvangre Aftens drukne Sviren og Sværmen lod man alle disse Porte ud mod Floden staa aabne og lagde ikke Mærke til de persiske Soldater, som trængte ind. Mangen Kind vilde have blegnet af Skræk, havde man lagt Mærke til, at Floden pludselig sank, og forstaaet den frygtelige Betydning deraf, mangen en Tunge vilde have spredt Forfærdelse ud over Byen, havde man set de væbnede Fienders

Medernes og Persernes Indtog i Babylon.

mørkte Stikfælsler, der listede sig frem mod den inderste Fæstning, der udgjorde deres Styrke. Men ingen lagde Mærke til, at Floden pludselig tømtes, ingen saa, at de persiske Krigere rykkede ind, ingen passede paa, at Portene mod Floden blev lukkede og forsynede med Vagt, ingen brød sig om andet end saa dybt og ligegyldigt som muligt at styrte sig ind i den vildeste Udsvævelse. Denne Nat kostede dem deres Rige og deres Frihed; de fastede sig i den dyriske Sus og Dus som Kongen af Babylons Undersaatter, men vaagnede som Perseerkongens Slaver.

Cyrus' Soldater kundgjorde først sin Nærværelse i Byen ved at overrumple Kongens Vagtposter i selve det kongelige Slots Forhal. Belsazar fik snart vide Grunden til Forstyrrelsen og døde, idet han for-gjæves kæmpede for sit unyttige Liv. Denne Belsazars Fæst beskrives i Daniels 5. Kap., og Historien slutter med den enkle Beretning: I hin Nat blev Kaldæernes Konge Belsazar ihjelslagen, og Mederen Darius modtog Riget, da han var omtrent 62 Aar gammel.

Saaledes var den første Del af det store Billede fuldtud færdig. Et andet Rige var opstaaet, som Profeten havde erklæret. Den profetiske Drøms første Afsnit var gaaet i Opfyldelse.

Men før vi tager Afsked med Babylon, vil vi kaste et Blik fremad paa dets senere sørgelige Historie. Man kunde saa naturlig tænke sig, at Seierherren i Besiddelse af saa ædel en By, der langt overgik alle andre Byer i Verden, vilde have taget den til sit Riges Hovedsæde og opretholdt den i dens fordums Glans. Men Gud havde sagt, at Byen skulde blive en Grushob og en Bolig for Orkenens vilde Dyr, at Husene skulde fyldes med væmmeligt Kryb, at Orkenens vilde Dyr skulde hyle paa de forladte Vosteder og Drager i de yndige Paladser. Ef. 13: 19-22. Derfor maatte den først lægges øde. Cyrus flyttede sit Riges Hovedsæde til Susa, en berømt By i Provinzen Elam, øst for Babylon ved Bredderne af Floden Choaspes, en Arm af Tigris. Dette gjorde han sandsynligvis, siger Brideau (B. I., S. 180), i det første Aar, han regjerede alene. Da Babylonierne Stolthed særlig blev faaret ved denne Handling, reiste de sig i Darius Hystaspis' femte Aar, 517 f. Kr., og gjorde Oprør, hvilket nedkaldte over dem det persiske Riges samlede Vælde. Endnu engang blev Byen indtaget ved List. En af Darius' øverste Befalingsmænd, Zopyrus, skar af sig Næse og Øren og sønderflængede sit Legeme paa alle Kanter med Saar og flygtede saalunde til de beleirede, idet han tilsyneladende brændte af Begjærighed efter at saa

Hævn over Darius for hans store Grusomhed ved saaledes at lem- læste ham. Paa denne Maade vandt han Babylonierne Tillid, saa at de tilslut endog gjorde ham til Øverstbefalende over sine Tropper, hvorpaa han forræderisk overgav Byen i sin Herres Hænder. Og for at de for Fremtiden ikke skulde vove at gjøre Oprør, lod Darius 3000 af dem, der havde taget virksomst Del i Oprøret, spidde, fjernede Byens Kobberporte og nedrev Murene, saa at de fra at være 200 Alen høie blev 50; dette var nu Odelægningens Begyndelse. Herved laa den nu aaben og var udsat for enhver Fiendshaands Herjing. Kommen tilbage fra Grækenland plyndrede Keres Belustemplet for dets umaadelige Rigdom og lagde derpaa den kneisende Bygning i Ruiner. Alexander den Store forsøgte at gjenopbygge den; men efter at have beffægtiget 10,000 Mand i to Maaneder for at bortrydde Gruset døde han midt under en dyrisk Udseelse, og Arbeidet ophørte. I Maret 294 f. Kr. byggede Seleukus Nikator Byen Ny-Babylon i Nærheden af den gamle Stad. Næsten tomt for Beboere laa den der, den Fortidens By, om hvilken Vigealddighed, Foragt og Forsald fortalte en frygtelig Historie. Tyrister fra Partien øvede Vold mod den og paaskyndte dens Undergang. Ved Enden af det fjerde Aarhundrede benyttede de persiske Konger den til en Park for vilde Dyr. Ved Enden af det tolvte Aarhundrede, fortæller en berømt reisende, var de saa tiloversblevne Ruiner af Nebukadnezars Slot saa fulde af Slangar og giftige Krybdyr, at man ikke uden stor Fare kunde undersøge dem noie. Og paa vor Tid staar af Ruinerne neppe nok tilbage til at betegne Stedet, hvor den største, rigeste og stolteste By, Verden nogensinde har set, laa. Saaledes viser det store Babylons Ruin, hvor noiagtig Gud vil fuldbyrde sit Ord, og indbrænder paa Vantroens Pande Gjenstridighedens og Blindhedens Skjændelsmærker.

„Og efter dig skal der optomme et andet Rige, ringere end dit.“ At han her bruger Ordet „Rige“ viser, at Billedets forskjellige Dele betegner Kongedømmer og ikke Konger i Særdeleshed; og da det blev sagt Nebukadnezar: „Du er Hovedet af Guld,“ mentes dermed Riget og ikke Kongens Person, ihvorvel det personlige Pronomen benyttes her.

Det følgende Rige, det medist-persiske, svarer til Brystet og Ar-mene af Sølv. Det var ringere end det foregaaende Rige; i hvilken Henseende? Ikke i Magt; thi det seirede jo over det. Ikke i Udstrækning; thi Cyrus undertvang hele Østen fra det Vægsiste Hav indtil Floden Indus og oprettede saaledes det mest udstrakte Rige, som ind-

Alexander forligger at røbbe op i Babels Ruiner.

til den Tid havde været til. Men det var ringere i Rigdom, Lüksus og Pragt.

Set fra Skriftens Standpunkt var den fornemste Tildragelse under det babyloniske Rige Israels Børns Fangenskab; saaledes var Hovedbegivenheden under det medisk-persiske Rige Israels Hjemlov til sit eget Land. Ved Babylons Indtagelse 538 f. Kr. gav Cyrus sin Onkel Darius som en Høflighedsbevisning første Plads i Riget; men to Aar senere, 536 f. Kr., døde Darius og i samme Aar tillige Cyrus' Fader, Perserkongen Kambyzes. Nu stod Cyrus alene som Hersker over det samlede Rige. I dette Aar, der afsluttede Israels syttiaarige Fangenskab, udfærdigede Cyrus den noksom bekendte Beslutning, at Jøderne skulde faa vende tilbage, og at han vilde gjenopbygge deres Tempel. Dette var saa første Del af den vigtige Beslutning om Jerusalems Frigivelse og Gjenopbyggelse (Esra 6: 14), der fuldendtes i Artaxerxes' syvende Regjeringaar, 457 f. Kr., og antydede, som man senere skal se, Begyndelsen til de 2300 Dage i Dan. 8, den længste og vigtigste profetiske Periode, Bibelen nævner. Dan. 9: 25.

Efter syv Aars Regjering overlod Cyrus sin Søn Kambyzes Riget; denne kaldes hos Esra (Kap. 4: 6) Ahasverus og regjerede i 7 Aar og 5 Maaneder, indtil 522 f. Kr. Otte Monarker, hvis Regjeringstid vekslede fra 7 Maaneder til 46 Aar hver, indtog efter hverandre Kongesædet indtil Aar 336 f. Kr. som følger: Smerdes den Mager, hos Esra (Kap. 4: 7) kaldet Artaxerxes, 7 Maaneder i Aaret 522 f. Kr., Darius Hystaspis fra 521 til 486, Xerxes fra 485 til 465, Artaxerxes Longimanus (den langhaandede) fra 464 til 424, Darius Nothus fra 423 til 405, Artaxerxes Mnemon fra 404 til 359, Ochus fra 358 til 338 og endelig Arses fra 337 til 336. Aaret 335 opstilles som Darius Kodomannus' første Aar. Han var den sidste af de gammelperiske Kongers Linje. Efter Prideaur havde denne Mand en ædel Holdning, var af tækkeligt Væsen og besad overmaade stor personlig Tapperhed samtidig med, at han var mild og ædelmodig af Karakter. Havde han levet paa en anden Tid, vilde han utvivlsomt have tilbagelagt en lang og glimrende Løbebane; men det var hans Ulykke, at han maatte kæmpe mod en, der var et Redskab i Forudsigelsens Fuldbgyrdelse, og i denne ulige Kamp kunde ingen Fortrin bringe ham Seier, de være medfødt eller erhvervede. Neppe var han varm paa Tronen, siger sidstnævnte Historiker, for han fandt sin frygtelige Fiende Alexander i Spidsen for sine græske Soldater ifærd med at berede sig til at styrte ham fra Tronen.

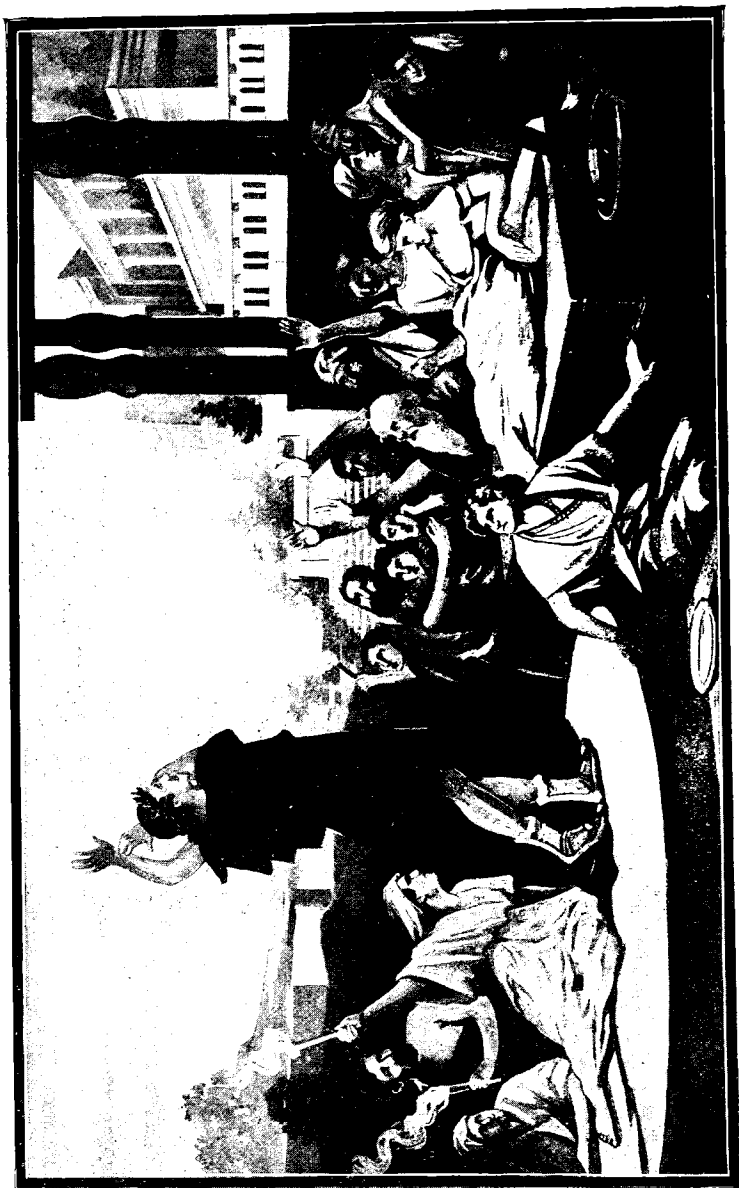
Grunden til og Omstændighederne ved den haardnakkede Kamp mellem Grækerne og Perserne overlades de særskilte Historier, som behandler disse Sager. Det være her nok at sige, at den naaede sit afgjørende Punkt paa Sletten ved Arbela, 331 f. Kr., hvor Grækerne vandt en fuldstændig Seier, skjønt der kun var én Græker mod tyve Persere, og Alexander blev fra den Tid af uindskrænket Herster i det persiske Rige i den største Udstrækning, det havde havt under nogen af sine egne Konger.

„Og atter et andet, et tredje Rige af Kobber, som skal herske over al Jorden,“ sagde Profeten. Saa saa og korte er de af Gud indblæste Ord, der i sin Fuldbyrkelse indeholder en Omkiftelse af Verdenskonger. I det altid veksellende politiske Kaleidostop kommer nu Grækenland ind i Synsfeltet, for en Tidlang at tiltrække sig den udelukkende Opmærksomhed som det tredje af de saakaldte store Verdensrigter.

Efter det skjæbnesvangre Slag, som afgjorde Rigets Skjæbne, bestræbte Darius sig endnu for at samle de spredte Levninger af sin Hær og til det yderste forsvare sit Kongedømme og sin Ret. Men af hele sin nyelig saa talrige og vel udrustede Hær kunde han ikke opdrive en saa stor Styrke, at han ansaa det klogt at vove nok en Kamp med de seierrige Grækere. Alexander forfulgte ham paa Vindens Vinge. Fra Tid til anden var det blot saavidt, at Darius ved List kunde undgaa at gribes af sin rastløst forfølgende Fiende. Endelig greb to Forrædere, Besjus og Nabarzanes, den ulykkelige Fyrste, strængte ham inde i et lukket Kjøretøi og flygtede med sin Fange henimod Baktrien. Det var deres Hensigt, om Alexander forfulgte dem, at kjøbe sig Sikkerhed for sit eget Liv ved at udlevere sin Konge. Men da Alexander hørte om Darius' farlige Stilling i Forrædernes Hænder, tog han øieblikkelig den hurtigste Del af sin Hær og forfulgte dem i Elmarsch. Efter adskillige Dages ilsom Marsch indhentede han Forræderne. Disse bad indtrængende Darius at stige tilhest for hurtigere at kunne fly; men da han vægrede sig derved, gav de ham flere dødelige Saar og efterlod ham døende i Bognen, medens de besteg sine Gangere og red bort.

Da Alexander indtraf, saa han kun den persiske Konges livløse Stikkelse. Naar han stirrede paa Liget, kunde han vel høste en gavnlig Lære om det ubestændige i et Mennekses Skjæbne. Her laa en Mand, som med sine mange ædle og fortrinlige Egenstaber for blot nogle Maaneder siden sad paa et Verdensriges Kongestol. Uheld,

Alexander befaler, at Persepolis skal brendes.

Nederlag og Frafald rammede ham pludselig, hans Rige var bleven erobret, man havde bemægtiget sig hans Skatte og taget hans Familie tilfange; nu laa han der, grusomt ihjelslagen af Forræderhaand, som et blodigt Lig i en ussel Vogn. Dette triste Syn loffede Taarer endog af Alexanders Dine, saa fortrolig han end var med alle Krigens græszelige Befklinger og blodige Scener. Han kastede sin Kappe om Liget, befalede, at det skulde føres med Anstand til Susas fangne Kvinder, og udredede selv de nødvendige Udgifter til den kongelige Begravelse. Gre være Alexander for denne ædelmodige Handling; han trænger saa sørgelig vel al den Pris, man ffylder ham.

Da Darius faldt, saa Alexander Marken ryddet for sin sidste frygtelige Fiende. For Fremtiden kunde han bruge Tiden paa sin egen Vis, snart til Hvile og Fornøielse, stundom dog ogsaa til at iværksætte en eller anden ubetydelig Erobring. Han begyndte et pragtfuldt Felttog til Indien, fordi efter den græske Fabel Bakkus og Herkules, Jupiters to Sønner, havde gjort det samme, — han gjorde jo ogsaa Fordring paa at være hans Søn! Med et Overmod, der kun er hjemfalden til Foragt, gjorde han Krav paa guddommelige Grezbevisninger. Af egen fri Vilje og uden Nødvendighed ofrede han erobrede Byer til sine blodtørstige og toiesløse Soldaters Naade eller Unaade. I Drukkenstabs Galsskab myrdede han ofte selv sine egne Venner og Vndlinger. De nedrigste Memmeser udsøgte han for at mætte sin egen Vnsth. Tilsthydet af en drukken, usædelig Kvinde gjorde han med en hel Del af sine Hoffolk, alle dyriff berusede, et Udfald med Fakler ihænde og tændte Ild paa Byen og Slottet Persopolis, et af Verdens vakreste Paladser. Han opmuntrede til saadan umaadelig Drik blandt sine Mænd, at ved en Leilighed hele 20 af dem døde som Følge af Svir. Efter at have tilendebragt det ene lange Drikkelag blev han tilslut øieblikkelig indbudt til et andet, og da kunde han, fortæller Historien, hvor utroligt det end lyder, to Gange tømme det fnylde herkulisse Bæger, der rummer 6 eng. Qvart (ca. 6 Liter), og det trods han havde drukket til enhver af alle de tilstedeværende Gæster. Men da faldt han ogsaa øverende, rammet af en voldsom Feber, hvoraf han døde 11 Dage senere, i Mai eller Juni 322 f. Kr., i sin Alders 32te Aar, medens han altsaa endnu kun stod paa Tærskelen til sine Manddomsaar.

Det græske Riges Fremgang behøver vi ikke her at fremstille, siden dets Hovedtræt kommer til at træve særligere Opmærksomhed

under andre Profetier. Daniel fortsætter saaledes sin Udtydning af det store Billede.

40. Vers. Og et fjerde Rige skal være stærkt som Jernet; eftersom Jernet knuser og sønderflaar alt, skal det som Jernet, der sønderknu'er, sønderflaa og sønderknuse alle hine.

Imidlertid de forskjellige Fortolkere hersker der en almindelig Overensstemmelse i Anvendelsen af denne Profeti til dette Punkt. Alle erkjender, at ved Hovedet af Guld, Brystet og Armene af Sølv og Lænderne af Kobber fremstilles Babylon, det medisk-persiske Rige og Grækenland. Men uden nogen videre Grund til Afvigelser i Synsmaader hersker der dog en Meningsforskjel om, paa hvilket Rige den fjerde Del af det store Billede, Venene af Jern, sigter. Desangaaende har man kun at undersøge: Hvilket Rige efterfulgte Grækenland i Verdensherredømmet? Thi Venene af Jern antyder det fjerde Rige i Rækken; men om dette Punkt er netop Historiens Vidnesbyrd fuldstændigt og klart! Der var ét Rige, som gjorde det, og kun ét, og det var Rom. Rom erobrede Grækenland; Rom underlagde sig alt, og ligesom Jernet knuste og slog det i stykker. Gibbon følger Daniels symboliske Fremstilling og beskriver dette Rige saaledes:

„Republikkens Vaaben, der undertiden laa under i Kamp, men altid vandt Seier i Krig, rykkede med hurtige Skridt frem mod Eufrat, Donau, Rhinen og Atlanterhavet, og Billederne af Guld, Sølv eller Kobber, der tanhænde tjente til at forestille Folkene eller deres Konger, blev det ene efter det andet knuste af det romerske Jernrige.“

Med den kristelige Tidsregnings Begyndelse omfattede nævnte Rige hele det sydlige Europa: Frankrig, England, Storsteparten af Nederlandene, Schweiz og det sydlige Tyskland, Ungarn, Tyrkiet og Grækenland, uden at tale om dets asiatiske og afrikanske Besiddelser, saa Gibbon nok kan sige om det:

„Romernes Rige fyldte Verden. Og da dette Rige faldt i Stænderne paa en eneste Mand, blev Verden et trist Fængsel, hvor han ustraffet kunde indestænge sine Fiender. Alt modstaa var skjæbnesvangert, og det var umuligt at fly.“

Man lægge Mærke til, at Riget i Begyndelsen beskrives ubetinget saa stærkt som Jern. Og dette var Tidsaffnittet for dets Styrke, i hvilket det lignes med en mægtig Kolos, der skrider hen over Folkene, idet det underlægger sig alt og giver Verden Love. Men saaledes skulde det ikke vedblive.

41. Vers. Og at du skuede Fødderne og Tærne dels af Pottemagerler og dels af Jern, det betyder, at det skal være et delt Rige, og at der skal være noget af Jernets Styrke i det, efter som du skuede Jernet blandet med Leret. 42. Og at Føddernes Tær var dels af Jern og dels af Ler, det betyder, at Riget tilbelds skal være stærkt og tilbelds skrøbeligt.

Fødderne saavel som Tærne havde en vis Svaghed tilføelles, der symbolisk betegnes ved Leret. Før Rom deltes i ti Riger, tabte det Jernets Styrke, som det i allerhøieste Grad besad under sin Udviklings første Aarhundreder. Overdaadighed tilligemed blødagtig Slappelse og Fordærvelse, der ødelægger Folk saavel som enkelte Mennesker, begyndte at fortære og svække dets Jernsener og beredte saaledes Veien for dets følgende Opløsning i ti Riger.

Billedets Jernben ender i Fødder og Tær overensstemmende med det sædvanlige Forhold i Naturen. Paa Tærne, af hvilke der naturligvis var ti, henledes vor Opmærksomhed derved, at Profeten udtrykkelig nævner dem; og det Rige, som fremstilles ved den Del af Billedet, hvori Tærne horte, deltes tilsidst i ti Dele. Det Spørgsmaal opstaar derfor naturligt: Forestiller Billedets ti Tær de ti Dele, hvori Romerriget deltes? For dem, der foretrækker en tilsyneladende naturlig og ligefrem Udtydning af Guds Ord, er det ikke lidet forbausende, at man fremsætter noget Spørgsmaal om dette Punkt; at antage, at de ti Tær forestiller de ti Riger, hvori Rom deltes, synes at være en saa let, ligefrem og naturlig Fremgangsmaade, at det kræver stor Anstrengelse at udtyde det anderledes. Dog har nogle gjort et Forsøg i den Retning — de romerske katolske alle som en og de Protestanter, der holder fast paa de romerske Wildfarelser.

Man kan maaſke betragte et Værk af den teologiske Dr. H. Cowles som en Fremstilling for denne Side af Spørgsmaalet. Forfatteren viser klart, at han besidder stor Lærdom og Dygtighed; derfor maa man saa meget mere beklage, at han vier sine Evner til at udbrede Wildfarelser og til at føre paa feilagtigt Spor den, som saa inderlig gjerne ønsker at saa at vide, hvor vi befinder os paa Tidens store Strøm.

Vi kan kun ganske kort fremstille hans Paaſtande, nemlig: 1) at det tredje Rige var Grækenland i Alexanders Levetid alene; 2) at det fjerde Rige var Alexanders Efterfølgere; 3) at det sildigste Tidspunkt, hvortil det fjerde Rige kunde udstrækkes, er Messias'

Fremtræden; thi 4) da opreiste Himlens Gud sit Rige, og da slog Stenen mod Billedets Fødder og begyndte at knuse det.

Vi kan blot kortelig svare paa disse Paastande:

1. Man kan ligesaa godt indskrænke det babiloniske Rige til den Tid, Nebukadnezar regjerede alene, eller det persiske Rige til Cyrus' Regjeringstid, som vi kan indskrænke det tredje Rige, Grækenland, til Alexanders Tid.

2. Alexanders Efterfølgere var ikke et andet Rige, men en Fortsættelse af det samme, Billedets græske Del; thi ifølge Spaadommens Gang følger det ene Rige ved Erobring efter det andet; da Persien havde erobret Babilonien, fremstod det andet Rige, og da Grækenland havde erobret Persien, kom det tredje; men Alexanders Efterfølgere, hans fire Overgeneraler, erobrede i Virkeligheden ikke hans Rige og oprettede et nyt i dets Sted; de delte simpelthen sig imellem det Rige, som Alexander havde erobret og overladt dem fuldt færdigt.

„Efter Tidsregningen,“ siger Prof. Cowles, „maa det fjerde Rige følge umiddelbart efter Alexander og ligge helt og holdent mellem ham og Kristi Fødsel.“ Vi svarer: Efter Tidsregningen kunde intet saadant ske; thi Kristi Fødsel var ikke Begyndelsen til det femte Rige, som vi siden skal vise. Her overser han næsten hele Udstrækningen af Billedets tredje Del, idet han forveksler det med den fjerde Del og ikke levner nogen Plads for det græske Riges delte Tilstand, saaledes som det symbolisk betegnes ved Leopardens fire Hoveder i 7. Kap. og Gjedebuffens fire Horn i 8. Kap.

„Med Hensyn til Rigets Omraade,“ fortsætter Prof. Cowles, „bør man søge det [fjerde Rige] i det vestlige Asien og ikke i Europa, kort sagt, inden samme Strøg, hvor første, andet og tredje Rige stod.“ Hvorfor ikke i Europa? spørger vi. Hvert især af de tre Riger raadede over en Strækning, som tilhørte det udelukkende, hvorfor ikke det fjerde? Lighedsslutning fordrer netop dette. Og var ikke det tredje Rige et europæisk Rige? Opstod det ikke, med andre Ord, inden Europas Grænser og fik sit Navn af det Land, hvor det fødtes? Hvorfor da ikke gaa et Skridt videre bestover til det Sted, hvor det fjerde store Rige skulde grundes? Og hvorledes kom Grækenland nogensinde til at optage det første og andet Riges Landomraade? Kun ved Erobring! Og Rom gjorde det samme; derfor kunde Rom, forsaavidt de Fordringer angaar, som Professorens

Teori opstiller med Hensyn til Vandomraadet, ligesaa godt være det fjerde Rige, som Grækenland kunde være det tredje.

„Politisk burde det,“ tilføjer han, „være det alexanderste Riges umiddelbare Efterfølger, idet det vel velslede Hersterhus, men ikke Nationer.“ I dette Punkt er Analogien ham ikke gunstig. Hvert af de første tre Riger udmærkede sig særlig ved sin egen, eiendommelige Nationalitet; Persien var ikke det samme som Babylonien, ei heller Grækenland det samme Rige som noget af de to foregaaende. Sluttes man nu efter Analogien, maa det fjerde Rige istedetfor at være sammensat af en Del af dette græske Rige vel have en eiendommelig Nationalitet, der er forskjellig fra de andre tre, og dette finder man i det romerske Rige, og i dette alene. Men

3. den store Feil, hvorunder hele dette feilagtige Fortolknings-system lider, er den desværre altfor almindelig hævede Teori, at Guds Rige grundedes ved Kristi første Komme. Man ser let, hvor skjæbnesvangert det er for denne Teori, om man medgiver, at det fjerde Rige er Rom; thi det var efter dette Riges Deling, at Himlens Gud skulde oprette sit Rige. Men det romerske Riges Splittelse i ti Dele blev ikke fuldendt før 476 ef. Kr.; selvfølgelig kunde derfor ikke Guds Rige være bleven oprettet ved Kristi første Komme, næsten 500 Aar før denne Tid. Derfor maa Rom fra deres Standpunkt ikke antages som det omhandlede Rige, skjønt det i enhver Henseende forresten svarer beundringsværdigt til Profetien. Den Paastand, at Guds Rige grundedes i de Dage, da Kristus vandrede paa Jorden, maa derfor efter disse Fortolkere's Laster hævedes, det koste, hvad det koste vil.

Dette er den Grundvold, nogle Fortolkere synes at tage til Udgangspunkt for sine Slutninger, og for at hævede denne Teori tager nævnte Forfatter ikke i Betænkning at indskrænke det tredje store Verdensrige til den ubetydelige Tid af omtrent otte Aar! Derfor stræber han at bevise, at det fjerde Verdensrige var fuldt uddillet, da Guds Forsyn simpelthen udfyldte det tredjes Omrids! Derfor drifter han sig til at fastslaa de Tidspunkter, mellem hvilke man maa se sig om efter det fjerde, skjønt Profetien aldeles ikke befatter sig med Datoer, og saa opstiller han det første det bedste Rige, han finder inden den af ham angivne Tid, som det fjerde Rige og bestræber sig for at lempe paa Forudsigelsen saaledes, at den kan passe ind i hans Fortolkning, uden i nogen Maade at agte paa det langt bedre Materiale, han udenfor sin snevre Kreds kunde finde svarende til en

Opfyldelse af den profetiske Beretning. Er dette at gaa fornuftig tilværks? Er Tiden det første Punkt, man maa fastsætte? Nei, Rigerne er den vigtigste Del af Profetien, og dem maa man se at finde, og dem maa man antage, naar man finder dem, i hvilken Orden de end optræder med Hensyn til Tid eller Sted. Rigerne raader for Tiden og Stedet, ei Tiden og Stedet for dem!

Men den Anskuelse, som volder al denne Mistydning og Forvirring, er blot en Formodning. Kristus sønder slog ikke Billedet ved sit første Komme! Lad os betragte Billedet! Naar Stenen slaar Billedet paa dets Fodder, sønder slaar den Billedet. Der bruges Vold, Virkningen følger umiddelbart, Billedet bliver ligesom Avner. Og hvad saa? Gaar det op i Stenen og sammen smelter med den? Paa ingen Maade! Det bortveires og bortfjernes som et upassende Bygningsstof, der ikke lader sig benytte, og der findes intet Sted for det. Landene renses fuldstændig, og derpaa bliver Stenen til et Bjerg, som fylder hele Jorden. Hvilken Betydning skal vi nu lægge i dette, at Billedet rammes og sønder slaes? Er det et stilsfærdigt, fredeligt og roligt Værk, eller er det en Aabenbarelse af Hævn og Vold? Hvorledes fulgte de profetiske Riger efter hverandre? Det skete gennem Krigsvold og Varm, ved Arméernes Sammenstød og Kampmarkens Tummel. „Stridstummelen og Klæderne, som var sølede i Blod“, fortalte om den Kraft og Voldsomhed, hvormed det ene Folk blev underkuet af det andet; og dog kaldes alt dette ikke at „slaa“ eller at „sønder slaa“.

Det siges ikke, da Persien erobrede Babylon og Grækenland Persien, at de besejrede Riger blev sønder slaede, skjønt de knustes under en fiendtlig Nations overvældende Kraft. Men naar man naar det femte Riges Begyndelse, rammes Billedet med Voldsomhed; det sønder slaes, adspredes og tilintetgjøres i den Grad, at der ingen Blads findes for det. Hvorledes skal man nu forstaa dette? Jo man maa opfatte det saaledes, at her foregaar noget, der røber saa meget mere Voldsomhed og Styrke end den, der almindeligvis følger med, at det ene Folk omstyrter det andet ved Krig, at det sidste ikke engang fortjener at nævnes i Forbindelse med det første. Det ene Folks Undertvingelse under det andet formedelt Krig er noget fredeligt og roligt i Sammenligning med, hvad der foregaar, naar Billedet sønder slaes af den Sten, der blev løsreven af Bjerget uden Hænder.

Men hvorledes forklarer den nævnte Teori dette, at Billedet

sonderlaaes? Na, at Kristi Evangelium fredelig indføres, — at Sandhedens Lys rolig udspreedes, — at nogle faa af Jordens Folt udvælges for gennem Sandheds Lydighed at beredes for Kristi andet Komme og hans Regjering, — at en kristen Menighed dannes stille og fordringsløst, en Menighed, der lige fra hin Tid til vor af Jordens anmassende og seirende Magter er bleven underkuet, forfulgt og undertrykket! Og dette skal betegnes derved, at Stenen slaar Billedet, og at det sonderlaaes, saa at de adspredte Brudstykker voldsomt bortfjernes fra Jordens Overflade! Har man nogensinde hørt noget mere taabeligt?

Efter denne Afvigelse vender vi tilbage til selve Spørgsmaalet om, hvorvidt de ti Horn forestiller de ti Afdelinger af det romerske Rige. Vi svarer Ja af følgende Grunde:

1. Billedet i 2. Kapitel svarer nøie til Synet med de fire Dyr i 7. Kap. Det fjerde Dyr i 7. Kap. forestiller det samme som Jernbenene paa Billedet. De ti Horn paa Dyret svarer ganske naturlig til Billedets ti Tæer. Der vidnes tydelig, at disse Horn er ti Konger, der skulde opstaa, og de er ligesaa meget uafhængige Riger som Dyrene selv; thi Dyrene omtales nøiagtig paa samme Maade, nemlig som fire Konger, der skulde opstaa. 17. Vers. De betegner ikke en Række umiddelbart paa hinanden følgende Konger, men Konger eller Riger, der bestaar samtidig; thi tre af dem blev oprykkede af det lille Horn. De ti Horn forestiller uimodsigelig de ti Riger, i hvilke Rom tilsidst blev delt.

2. Vi har set, at Daniel i sin Udtydning af Billedet benytter Ordene „Konge“ og „Rige“ afvekslende, det førstnævnte betegner det samme som det sidstnævnte. I 44. Vers siger han: „Og i disse Kongers Dage vil Himlens Gud oprette et Rige.“ Dette viser, at naar Guds Rige oprettes, skal flere Konger herske samtidig. Det kan ikke henpege paa de fire foregaaende Riger; thi det vilde være taabeligt at benytte et saadant Udtryk om en Række paa hinanden følgende Konger, siden det kun vilde være i den sidste Konges Dage, ikke i nogen af de foregaaendes, at Guds Rige skulde oprettes.

Her fremstilles altsaa en Deling, og hvad er det, som i Symbolet antyder den? Jntet andet end Billedets Tæer; medmindre saa er, spæver man i fuldstændig Wildrede med Hensyn til Naturen og Udstrækningen af den Deling, som Profetien omtaler. At antage dette vilde være at rette en alvorlig Beskyldning mod Profetien selv;

derfor maa vi slutte, at Billedets ti Tæer betegner de ti Dele, i hvilke det romerske Rige deltes.*)

Som en Indvending mod den Anskuelse, at Billedets ti Tæer betegner de ti Riger, minder man os undertiden om, at Rom før sin Deling i ti Riger blev delt i to Dele, den vestlige og den østlige, svarende til Billedets to Ben; og da alle de ti Riger opstod af den vestlige Del, vilde vi, paa staar man, hvis disse betegnes ved Tæerne, faa ti Tæer paa én Fod af Billedet og ingen paa den anden, hvilket vilde være unaturligt og meningsløst.

Men denne Indvending slaar sig selv ihjel; thi saasandt Benene betegner Deling, maa Tæerne ogsaa betegne Deling; det vilde være meningsløst at sige, at Benene er et Symbol paa Deling, men ikke Tæerne; men saasandt Tæerne idetheletaget antyder nogen Deling, kan denne kun være Roms Deling i ti Parter.

Den Feiltagelse, som danner Grundvolden for denne Indvending, er den Synsmaade, at Billedets to Ben betegner det romerske Riges Splittelse i en østlig og vestlig Del; herimod lader sig adskilligt indvende.

1. De to Jeruben er Billedet paa Rom, ikke alene i dets Slutningsaar, men fra den første Tid det blev til som en Nation; og dersom disse Ben antyder en Deling, vilde Riget have været delt lige

*) Denne Deling blev fuldført mellem Aarene 351 og 483 ef. Kr. Denne Opløsningstid omfattede saaledes næsten 150 Aar, omtrent fra Midten af det 4de Aarhundrede til nærværende Slutningen af det 5te. Saavidt vi ved, er der ingen Historieforfatter, som omtaler Begyndelsen af det romerske Riges Opløsning tidligere end 351, og ingen, som regner Slutningen af Opløsningstiden senere end 483. Der er forskjellige Meninger blandt Historieforfatterne angaaende de mellemliggende Aarstal eller den bestemte Tid, da hvert af de ti Riger opstod af det romerske Riges Ruiner. Dette er ikke saa underligt, naar man betænker, at der herskede megen Forvirring paa den Tid, at der foregik mange pludselige og voldsomme Forandringer i det romerske Rige, og at de fiendtlige Folkelag, som angreb Riget, krydsede og atter krydsede hverandres Veie som i en Labyrinth af Forvirring. Men alle Historieforfattere er enige om dette, at 10 Riger tilsidst blev oprettede i de Lande, som udgjorde det vestlige Rom, og vi kan med Tryghed sige, at de fremkom paa den Tid, som ligger mellem de ovenfor nævnte Aarstal, nemlig 351 og 483.

De ti Folkelag, som mest bidrog til at splitte det romerske Rige, og som til forskjellige Tider i deres Historie har hersket over forskellige Dele af det romerske Rige som særskilte og uafhængige Riger, kan (uden Hensyn til Tiden for deres Rigers Optræden) opregnes saaledes: Hunnerne, Ostgoterne, Westgoterne, Frankerne, Vandalerne, Sueverne, Burgunderne, Herulerne, Angelsakserne og Lombarderne. Forbindelsen mellem disse og nogle af Nutidens Folkelag i Europa spores endnu i deres Navne, saasom England, Burgundien, Lombardiet, Frankrige o. s. v. Saadanne Forfattere som Calmet, Faber, Lloyd, Scott, Barnes o. fl. er enige om at opregne dem paa denne Maade. Se Slutningen af Barnes' Anmærkninger over Dan. 7. Kap.

fra sin Histories Begyndelse. Denne Paastand berettiges ifølge de andre Symboler; saaledes bestod lige fra det første det persiske Riges Deling, det vil sige, dets to Elementer, der betegnes i Dan. 8: 20, ligesaa ved, at Bjørnen reiste sig til den ene Side i Dan. 7: 5, og tanhænde ved de to Arme paa Billedet i dette Kapitel. Det græske Riges Deling, der antydes ved Gjedebuffens fire Horn og Leopardens fire Hoveder, skriver sig fra omtrent otte Aar før den Tid, det indførtes i Profetien. Altsaa skulde Rom have været delt fra Begyndelsen af, dersom Venene betyder en Deling, istedetfor at vedblive som et samlet Hele i næsten 600 Aar og saa splittes i en østlig og en vestlig Del kun nogle saa Aar forud for dets endelige Opløsning i ti Riger.

2. Ingen saadan Deling i to Parter antydes ved de andre Symboler, under hvilke Rom fremstilles i Daniels Bog, nemlig det store og forfærdelige Dyr i Dan. 7 og det lille Horn i Dan. 8. Derfor lader det sig fornuftigen slutte, at Billedets to Ven ikke var beregnede paa at forestille en saadan Deling.

Men, kan man spørge, hvorfor ikke antage, at de to Ven antyder en Deling saavel som Tærerne? Vilde det ikke være ligesaa meningsløst at sige, at Tærerne antyder en Deling og ikke Venene, som at sige, at Venene antyder en Deling og ikke Tærerne? Profetien selv, svarer vi, maa lede vore Slutninger desangaaende. Den siger intet om Deling i Forbindelse med Venene; men den fører Delingsspørgsmaalet paa Tale, saasnart man kommer til Fødderne og Tærerne. Den siger: „Og at du skuede Fødderne og Tærerne dels af Pottemagerler og dels af Jern, det betyder, at det skal være et delt Rige.“ Ingen Deling kunde finde Sted, eller det siges idetmindste ikke, at nogen har fundet Sted, førend Leret indføres som et svækkende Element, og dette finder man ikke, førend man kommer til Fødderne og Tærerne; men man maa ikke opfatte det saa, at Leret betegner den ene Del og Jernet den anden; thi efter at Rigets langvarige Enhed var brudt, var ingen af Delene saa stærk som det oprindelige Jern; men alt var i en Svaghedstilstand, som antydes ved Blandingen af Jern og Ler. Den uundgaaelige Slutning er derfor, at Profeten paa dette Sted har anført Marsag for Virkning. Følgen af, at det svage Ler blev en Bestanddel af Fødderne, var, at Riget deltes i ti Dele, hvilket gives tilkjende ved de ti Tæer, og dette Resultat eller denne Deling antydes klarlig ved den pludselige Omtale af en Flerhed af samtidige Konger. Medens man derfor intet Bevis finder for den Anskuelse, at Venene antyder Deling, men tværtimod alvorlige Ind-

vendinger, saa mener vi, at der er god Grund til at antage, at de ti Tæer betegner en Deling, saaledes som vi har vist.

3. Ethvert af de fire Monarkier havde sit eget særlige Landomraade, hvilket var det egentlige Rige, hvor man ogsaa maa søge dets Histories Hovedbegivenheder, hvilke er antydede i Symbolet. Man maa derfor ikke søge det romerske Riges Dele indenfor Babylons, Persiens eller Grækenlands fordums Magtomraade, men inden Romerrigets egne Grænser, og det var tilsidst kjendt under Navn af det vestlige Rige. Rom erobrede Verden; men det romerske Rige i særlig Forstand var vest for Grækenland, og dette fremstilles ved Jernbenene. Der søger man altsaa de ti Riger, og der finder man dem. Man maa ikke nødvendigvis lemlæste eller forvanke Symbolet for at gjøre det til et passende og nøjagtigt Billede af historiske Begivenheder.

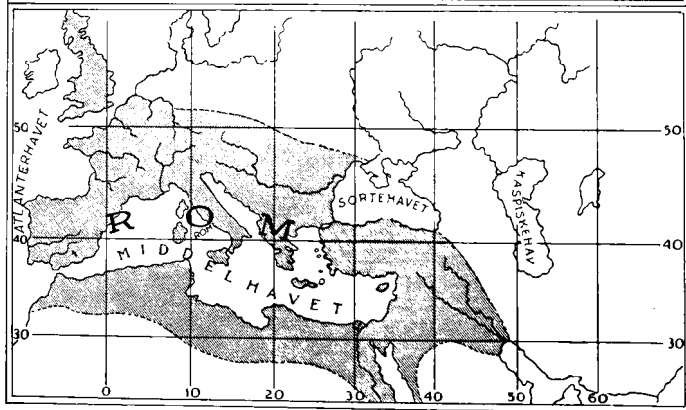
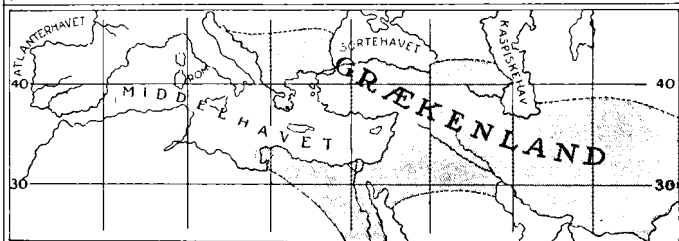
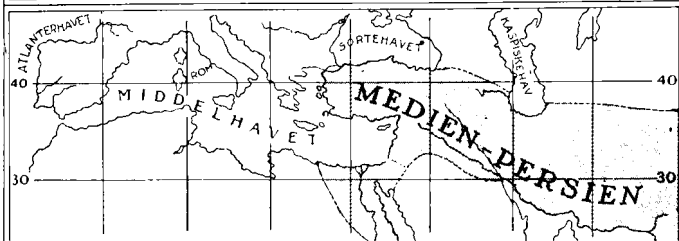
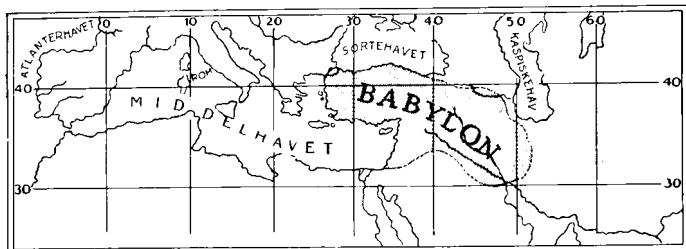
43. Vers. Og at du skuede Jernet blandet med Leret, det betyder, at de skal blande sig ved Menneskeskab, men de skal ikke hænge sammen, den ene med den anden, som Jernet ikke blander sig med Leret.

Med Rom faldt det sidste af de universale Riger, som tilhørte denne Verden i dens nærværende Tilstand. Hidtil havde Samfundets Bestanddele været saadanne, at det var muligt for en Nation, som i Kjæthed, Tapperhed og Krigskunst hævede sig over sine Naboer, at binde dem den ene efter den anden til Hjulene paa sin Stridsvogn, indtil alle var fast sammenluttede i et eneste uhyre Rige, og en eneste Mand paa Herskersædet kunde lade sin Vilje gjælde som Lov for alle Jordens Nationer. Da Rom faldt, var en saadan Mulighed for bestandig fjernet. Kunst under Vægten af sine egne uhyre Venner smuldrede det hen for aldrig senere at samles igjen. Jernet blev blandet med Leret. Dets Bestanddele tabte sin Sammenhængskraft, og intet Menneske eller nogen Forbindelse af Mennesker kan igjen forene dem. Dette fremstilles saa klart af en anden Forfatter, at vi gjerne her citerer hans Ord:

„Fra denne Rigets første Tilstand skrev sig dets første Styrke, men ikke saaledes, som de andres havde gjort. Intet andet Rige skulde følge efter dette, saaledes som det selv havde fulgt efter de tre foregaaende. Det skulde vedblive i denne tidobelte delte Tilstand, indtil Stenen slog dets Fødder, knuste dem og adspredte dem, ligesom Vinden adspredte Avnerne fra Tærskeladsen om Sommeren! Dog skulde hele denne Tid igjennem en Del af dets Styrke vedligeholdes. Derfor siger Profeten: „Og at Føddernes Tæer var dels af Jern og dels

Kort over de fire Verdensriger.

af Ver, det betyder, at Riget tildels skal være stærkt og tildels skrøbeligt." 42. Vers. Hvorledes kunde man paa nogen anden Maade faa slaaende fremstille Sandheden? I mer end 1400 Aar har denne Ti=Deling bestaaet. Tid efter anden har Mennesker drømt om paa disse Enemærker at oprette et eneste mægtigt Rige. Karl den Store, Karl den femte, Ludvig den fjortende og Napoleon forsøgte det allesammen; men det lykkedes ikke for nogen af dem. En eneste Linje i Profetien var stærkere end alle deres Hære; deres egen Magt blev spildt til Unytte og odelagt, uden at de ti Riger dog blev til ét. „Tildels stærkt og tildels skrøbeligt“ var den profetiske Beskrivelse, og saaledes omtaler ogsaa Historien dem. Med Historien opslaaet for dig spørger jeg nu: Er ikke dette en nøiagtig Fremstilling af Levningerne af dette engang saa mægtige Rige? Det herskede med ubegrænset Magt, — det var Verdens kronede Herskerinde, — dets Scepter blev brudt, — dets Trone omstyrket, — dets Magt blev det frataget. Ti Riger blev dannede af det, og „delt“, som det dengang var, vedbliver det endnu at være, det vil sige, „tildels skrøbeligt“; thi dets Omfang er endnu det samme, som da Jernriget stod opreist paa sine Fodder. Men det er ogsaa „tildels stærkt“, det vil sige, det hæveder endnu i sin brudte Tilstand nok af sin Jernstyrke til at trodse alle Forsøg paa at sammenjmelte dets Dele. „Det skal ikke ske,“ siger Guds Ord, og Historien svarer: „Det er ikke sket.“

„Men man kan sige, at en anden Plan endnu staar aaben; hvis man ingen Vej kan komme med Magt, lader det sig maaske gjøre ved diplomatisk Kneb og Grunde, — dem faar man forsøge. Profetien giver en svag Antydning hertil, naar den siger: „De skal blande sig ved Menneskesæd,“ det vil sige, man skal stifte Ægteskaber i Haab om saaledes at styrke sin Magt og saaledes endelig engang gjenforene disse delte Riger til ét.

„Vil nu denne List blive kronet med Held? Nei. Profeten svarer tydelig: „Men de skal ikke hænge sammen.“ Europas Historie er blot en fortløbende Kommentar over disse Ords nøiagtige Fuldbyrkelse: fra Knud den Stores Tid til den Dag idag har det været regjerende Monarkers Politik, den slagge Vej, de har betraadt for at erholde et mægtigere Scepter og et mere udstrakt Herredømme. Det mest betegnende Eksempel derpaa, som vore Dages Historie har nedtegnet, er Napoleon. Han herskede i et af Rigerne. . . . Han søgte ved Alliance at opnaa, hvad han ikke kunde opnaa ved Bولد: opføre et eneste mægtigt, forenet Rige. Lykkedes det ham?

Na nei! Selve den Magt, hvormed han havde allieret sig, blev paa Waterloo's Slette hans Undergang formedelst Blüchers Tropper! Jernet vilde ikke blande sig med Leret; de ti Riger staar endnu.

„Og det maa ikke overraske os, at dette Antal undertiden forstyrres, hvad enten det nu kommer af disse Alliancer eller af andre Grunde; det er jo netop, hvad Profetien synes at kræve: Jernet var „blandet med Leret“. En Stund kunde man i Billedet ikke skjelne mellem dem; men saaledes skulde det ikke vedblive, — „de skal ikke indbyrdes holde sammen“. Stoffenes Væsen forbyder det i det ene Tilfælde, Profetiens Ord i det andet; og dog skulde der ske et Forsøg paa at sammenblande dem, ja der skete endog en Tilnærmelse til i begge Tilfælde at blande dem sammen. Men disse Forsøg skulde ikke lykkes. Og med hvilket Estertryk bekræfter ikke Historien denne Erklæring i Guds Ord!“ (Wm. Newton, Lectures on the First Two Visions of the Book of Daniel, S. 34–36.)

Til trods for alle disse Kjendsgjerninger, der klart beviser Guds Forsyns uimodstaaelige Kraft gjennem Aarhundreders Omvæltninger og Omskiftelser, Krigeres Anstrengelser og Hoffers og Kongers diplomatisk Rænter, har dog nogle af Nutidens Bibelfortolkere opfattet denne Profeti saa vidunderlig feilagtig, at de har spaaet om et kommende Verdensrige og henpeget paa en europæisk Hersker, der allerede er langt tilaars og synter i Anseelse som „Verdens forudbestemte Eneherre“. Hvor unyttige deres Bestræbelser for at udbrede en saadan Teori er, og hvor skuffende de Forhaabninger eller den Frygt, de maasse kan være heldige nok til at vække angaaende en saadan Forventning.*)

44. Vers. Og i disse Kongers Dage vil Himlens Gud oprette et Rige, for: ikke skal ødelægges i al Evighed, og hvis Herredømme ikke skal overlades til noget andet Folk; det skal knuse og gjøre Ende paa alle hine Riger, men selv skal det staa fast evindeligt. 45. efter som du skuede, at en Sten blev løstreven fra Bjerget, ikke med Hænder, og knuste Jernet, Kobberet, Leret, Sølv og Guldet. Den store Gud har kundgjort Kongen, hvad der skal ske herefter, og fast staar Drømmen, og troværdig er dens Udtydning.

Her naar man Toppunktet af denne forbausende Forudsigelse, og naar Tidens Flugt fremad bringer os til den her forudsagte ophøjede Scene, da vil vi have naaet til Slutningen af den menneskelige

*) Kort efter at disse Ord blev nedskrevne, blev Napoleon den tredje, denne „Verdens forudbestemte Monark“, stødt fra Tronen og dødt vanæret og forladt, og hans Søn og Arving er siden falden for afrikanske vilde's Hænder.

Historie, til Guds Rige! Storartede Forberedelse til en ny og herlig Husholdning, hvorunder hans Folk kommer til at finde en lykkelig Afslutning paa denne Verdens bedrøvelige, vanartede og ustadige Bane! Hvilken henrykkende Omfjstelse for alle de retfærdige, fra Mørke til Herlighed, fra Strid til Fred, fra Synd til Hellighed, fra Døden til Livet, fra Tyranni og Undertrykkelse til den lykkelige Frihed og det himmelske Riges salige Rettigheder! Herlige Overgang fra Svagbed til Styrke, fra det foranderlige og forkrænkelige til det uforanderlige og evige!

Men naar skal da dette Rige oprettes? Kan man haabe at faa Svar paa et Spørgsmaal af saa afgjørende Bægt for Menneskeslægten? Disse er netop Spørgsmaal, som Guds Ord ikke lader os være uvidende om; og heri ser man netop denne himmelske Gaves overordentlige Værd. Vi paaftaar ikke, at den bestemte Tid er aabenbaret ligesaa lidt i denne som i nogen anden Profeti, — tværtimod betoner vi, at dette ikke er Tilfældet; men saa nær omtales den dog, at den Slægt, som skal skue dette Riges Oprettelse, kan mærke dets Komme uden at tage Feil og saaledes gjøre de Forberedelser, der kan give dem Ret til at faa Del i al dets Herlighed.

Som allerede forklaret er vi gjennem 41.—43. Vers bleven førte hen til denne Side af det romerske Riges Deling i ti Riger, hvilken Deling, som forud anmærket, foregik mellem Aarene 351 og 483 ef. Kr. De Konger eller Riger, i hvis Dage Himlens Gud skal oprette sit Rige, er øiensynlig de Riger, der opstod af det romerske. Det Gudsrige, som her er stillet os for Die, kunde altsaa ikke, som nogle paaftaar, være blevet oprettet i Forbindelse med Kristi første Komme, 450 Aar før. Men enten man nu ved denne Deling tænker paa de ti Riger eller ei, saa er det sikkert, at en Slags Deling skulde finde Sted i det romerske Rige, før Gudsriget oprettes; thi Profetien erklærer udtrykkelig: „Det skal blive et delt Rige.“ Dette er i lige Grad skjæbnsvangert for den almindelige Synsmaade; thi efter det romerske Riges Forening af sine første Bestanddele lige til Kristi Tid foregik der ingen Deling af Riget, ei heller fandt nogen saadan Sted i hans Tid, saa lidt som mange Aar efter. Borgerkrigene var ingen Deling af Riget; de var kun enkelte ærgjerrige Personers Anstrengelser for at opnaa den høieste Myndighed i Riget. De leilighedsvisse ubetydelige Oprør i de fjerne Provinser, som ogsaa undertrykkedes saa at sige med Lynets Kraft, ja næsten med dets Hurtighed, kan ikke kaldes nogen Rigets Deling. Og dog er dette alt, man kan pege

paa, som forstyrrede Rigets Enhed i mer end 300 Aar paa denne Side Kristi Tid. Denne Betragtning alene er nok til for bestandig at fjerne den feilagtige Synsmaade, at Guds Rige, som er det femte i Rækken, saaledes som det fremstilles i Dan. 2, oprettedes ved Begyndelsen af den kristelige Tidsregning. En Betragtningssmaade endnu kan dog være paa sit rette Sted.

1. Dette femte Rige kunde altsaa ikke være blevet oprettet ved Kristi første Komme, fordi det ikke skal bestaa samtidig med jordiske Regjeringer, men følge efter dem. Ligesom det andet Rige med Vold omstyrkede det første, det tredje det andet og det fjerde det tredje, saaledes følger det femte efter det fjerde; det bestaar ikke paa samme Tid. Det fjerde Rige bliver først ødelagt, Brudstykkerne fjernet, Landet rensed, og derpaa bliver det femte i sin Tid oprettet som et følgende Rige. Men Menigheden har været til samtidig med jordiske Regjeringer den hele Tid, siden jordiske Regjeringer dannedes; der var en Menighed i Abels Dage, i Enoks, Noahs og Abrahams og saa fremdeles til vor Tid. Nei, Menigheden er ikke den Sten, som slog Billedets Fødder, den begyndte altfor tidlig, og det Værk, som den bestjæftiger sig med, er ikke at sønderslaa og omstyrte jordiske Regjeringer.

2. Det femte Rige begynder med, at Stenen rammer Billedet. Hvilken Del af Billedet ramte Stenen? Jo, Fødderne og Tærerne; men disse var ikke udviklede før 4½ Aarhundrede efter Kristi Korsfæstelse. Billedet var paa Korsfæstelsens Tid kun udviklet til Laarene saa at sige; og hvis Guds Rige blev oprettet, og Stenen slog Billedet paa den Tid, saa slog den Billedet paa Laarene, ikke paa Fødderne, hvor Profeten siger, at den slog det.

3. Den Sten, som slaaer Billedet, bliver løsreven af Bjerget uden Hænder. I Marginalen (den engelske) staar der: „hvilken ikke var i Haanden.“ Dette viser, at Billedet ikke blev sønderslaaet af nogen paa en andens Vegne, ikke af Menigheden s. Gts. i Kristi Haand; men det var et Værk, som Herren udfører ved sin egen guddommelige Magt uden nogen menneskelig Mellemkomst.

4. Atter fremstilles Guds Rige for Menigheden som noget, den skal forvente. Frelseren lærte ikke sine Disciple en Bøn, som om to eller tre Aar skulde gaa af Brug. Denne Bøn: „Komme dit Rige!“ kan ligesaa passende opstige fra den ventende Hjord i de sidste Dage som fra hans første Disciple.

5. Vi har tydelige Vidnesbyrd i Skriften, som stadfæster føl-

gende Sætninger: 1) Riget var endnu fremtidigt, den sidste Gang Frelseren holdt Paaske. Matt. 26: 29. 2) Kristus oprettede det ikke før sin Himmelfart. Ap. Gj. 1: 6. 3) Kjød og Blod kan ikke arve det. 1 Kor. 15: 50. 4) Det er noget, der loves Apostlerne og alle, som elsker Gud. Jak. 2: 5. 5) Det lovedes den lille Hjord i Fremtiden. Luk. 12: 32. 6) De hellige skal indgaa deri gennem megen Trængsel. Ap. Gj. 14: 22. 7) Det skal oprettes, naar Kristus kommer for at dømme levende og døde. 2 Tim. 4: 1. 8) Dette sker, naar han kommer i sin Herlighed med alle sine hellige Engle. Matt. 25: 31-34.

Som en Indvending mod denne Anskuelse kunde man spørge, om Udtrykket „Himmeriges Rige“ ikke anvendes paa Menigheden. Paa nogle Steder anvendes det vistnok saaledes, men paa andre Steder kan det ikke have denne Anvendelse. De Skriftsteder, vi har henvist til ovenfor, er afgjørende. De viser, at Rigets Oprettelse endnu var fremtidigt, efter at Menigheden var fuldstændig oprettet, at Forkræntelighed ikke kan arve Uforkræntelighed, og at Riget først skal oprettes i Forbindelse med Herrens Komme til Dom. Dette kan ikke have Hensyn til en Tilstand eller Menighed her paa Jorden. Det, vi har for os, er at undersøge, hvad der betegnes med „Rige“ i Dan. 2: 44, og vi har set, at Profetien aldeles forbyder os at anvende dette Ord paa Menigheden, eftersom selve Profetien udtrykkelig forbyder os at forvente dette Rige før over 400 Aar efter Kristi Korsfæstelse og den evangeliske Menigheds Oprettelse. Dersom man kan finde, at Ordet „Rige“ paa nogle Steder i det nye Testamente kan anvendes paa Guds Naades Værk eller paa Evangelium, saa kan det ikke i saadanne Tilfælde være det Rige, som omtales af Daniel. Det kan blot have Hensyn til Kristi tilkommende Herlighedsrige, som saa ofte omtales baade i det gamle og i det nye Testamente.

Man kan atter indvende, at Jernet, Kobberet, Sølvet og Guldet altsammen knuses, naar Stenen slaar Billedet; derfor maa Stenen slaa Billedet, medens alle disse Dele endnu er til. Til Svar herpaa spørger vi: Hvad betyder det, at de bliver knuste paa en Gang? Betyder dette Udtryk, at de samme Personer, som tilhører Riget af Guld, skulde leve, naar Billedet blev sønderslaet? Nei, ellers fremstiller Billedet blot en enkelt Slægts Levetid! Betyder det, at det første Rige skulde have Herredømme? Nei; thi det ene Rige afløser det andet lige til det fjerde! Naar man altsaa antager, at det femte Rige blev oprettet ved Kristi første Komme, i hvilken Forstand var

Kobberet, Sølv og Guldet mere tilstede dengang end nu for Tiden? Hentyder det til Tiden for den anden Opstandelse, naar alle disse ugudelige Føltesfærd skal opstaa? Nei; thi de jordiske Rigers Odelæggelse i den nærværende Verden, som symbolisk fremstilles derved, at Billedet sønderslaaes, sker visselig ved Raadetidens Slutning, og i den anden Opstandelse vil man ikke mere skjelne imellem Nationer!

Der eksisterer i Virkeligheden ingen Indvending imod det Punkt, vi nu betragter; thi alle de Riger, som symbolisk betegnes ved Billedet, bestaar i en vis Forstand endnu. Kaldæa og Assyrien er endnu Billedets første Del, Medien og Persien den anden, Makedonien, Grækenland, Irakien, Lilleasien og Egypten den tredje. Potitisk Liv og Herredømme er vistnok gaaet over fra den ene til den anden, indtil det hele nu er sammentrængt i det fjerde Riges Dele, forsaavidt Billedet vedkommer; men de andre er endnu til, skjønt uden noget større Herredømme, og de vil alle blive sønderslaaede, naar det femte Rige kommer.

Man kunde endnu anføre en Indvending og spørge: Er ikke de ti Riger, i hvis Dage Guds Rige skulde oprettes, alle forsvundne? Og har ikke Profetien ifølge den Synsmaade, her er fremsat, slaaet feil? Vi svarer: Disse Riger er endnu ikke forsvundne; vi er endnu i disse Kongers Dage! Følgende Eksempler fra Dr. Nelsons Bog „Fritænkeriets Marsag og Kur“ (Cause and Cure of Infidelity), S. 374 og 375, stiller dette i et klart Lys:

„Sæt, at et eller andet svagt Folk led under talrige grusomme Fiender, som næsten stadig gjorde Indfald i Landet, — at en eller anden mægtig og velvillig Fyrste sendte dem Bud, at han i en Række af f. Eks. 30 Aar for deres Sikkerheds Skyld vilde anlægge og underholde ti Befæstninger med Tropper langs Grænsen, hver især med 100 vel bevæbnede Mænd, — at Fæstningsværkerne opbygges og staar nogle Aar, men at saa to af dem bliver nedbrændte og gjenopbyggede umiddelbart derpaa, — er saa hin Fyrstes Ord bleven frænkede paa nogen Maade? Nei! Der skede ingen væsentlig Afbrydelse i Befæstningsrækken, og den vigtigste Del af Grænsbevagten var der endnu. Sæt nu, at Kongen lader to af Fæstningsværkerne nedrive, men straks efter nær ved det Sted, hvor de stod, opreiser to andre, som er baade rummeligere og mere hensigtsmæssige, — holder han da ikke endnu sit Løfte? Jo, ingen vil vel mene andet! Sæt endelig, at han foruden de ti befæstede Steder i Løbet af de 30 Aar endnu havde i Maanedsvis underholdt en Befæstning til, saa at han

i 2 Aar af de 30 havde underholdt elleve iftedetfor ti befæstede Steder, — vil man saa sige, at han derved har undladt at gjenneføre sit oprindelige Foretagende? Eller kan nogle tilsyneladende Afbrudelser, saaledes som ovenfor nævnte, omstyrte vor Berettigelse til at kalde disse de ti Fæstninger paa Grænsen? Hertil maa ubestridelig svares Nei!

„Saaledes er det ogsaa og har været med Hensyn til de ti europæiske Riger under det romerske Herkerspir; de har været til i 1260 Aar. Omend flere har byttet Navn efter Seierherrens Lune, har dog ikke dette Navnebytte berøvet dem Tilværelsen; omend andre har byttet Grænse for sit Landomraade, var dog Folket der endnu; omend andre er faldne, og deres Efterfølgere er kommen i deres Blads, vedblev dog de ti Horn alligevel; om der end i nogle saa af 1000 Aar var flere end ti, omend en eller anden Magt en kort Tid havde Hovedet og syntes at kræve Rum ved Siden af de øvrige, men snart forsvandt, saa har ikke det bevirket, at Dyret fik mindre end ti Horn.“

Scott bemærker:

„Sikkert er det, at det romerske Rige blev delt i ti Dele, og ihvorvel der undertiden kunde være flere, undertiden færre, var de dog endnu kjendte under Navn af de ti Riger i det vestlige Keiserdømme.“

Saaledes fjernes al Vanskelighed ved Spørgsmaalet. Tiden har fuldstændig udviklet det store Billede i alle dets Dele. Det fremstiller nøiagtig de vigtige politiske Begivenheder, som det var bestemt til symbolisk at fremstille. Det staar fuldstændig paa sine Fødder og har staaet saaledes i 1400 Aar. Det venter paa at rammes paa Fødderne af den Sten, der blev løst af Bjerget, men ikke med Hænder, d. v. s., Kristi Rige, og dette skal fuldkommes, naar Frelseren kommer og aabenbares i Jdslye for at bringe Hævn over dem, som ikke kjender Gud, og dem, som ikke er vor Herres Jesu Kristi Evangelium lydige. (Se Sal. 2: 8, 9.) I disse Kongers Dage skal Himlens Gud oprette et Rige. Disse Kongers Dage er nu og har nu været i netop fjorten Aarhundreder. Ifølge denne Profeti skal den allernæste Begivenhed være, at Gud opretter sit evige Rige. Andre Profetier og utallige Tegn viser umiskjendelig, at Tiden nærmer sig stærkt.

Det kommende Rige! Dette Emne burde mer end noget andet beskæftige denne Slægts Tanker. Er du, Læser, rede for det, som

skal ste? Den, som indgaar til dette Rige, kommer da ikke ind blot for en kort Levetid, saaledes som Menneffene lever i denne Verden; han skal ikke se paa, at det svæktes og bliver omstyrret af et efterfølgende mægtigere Rige; men han indgaar deri for at nyde alle dets Privilegier og Velsignelser og at faa Del i dets evige Herlighed; thi dette Rige skal ikke overlades til et andet Folk. Vi spørger igjen: Er du rede? Betingelserne for at arve Riget er meget gunstige: „Men er I Kristi, da er I jo Abrahams Sæd og Arvinger efter Forjættelsen.“ Er du en Ven af Kristus, den kommende Konge? Elsker du hans Karakter? Forsøger du at vandre ydmygt i hans Fodspor og adlyde hans Lære? Hvis ikke, saa læs din Skjæbne i deres Skjæbne, om hvem det siges i Vignelsen: „Og nu før hid hine mine Fiender, som ikke vilde, at jeg skulde regjere over dem, og slaa dem ihjel for mine Dine.“ Der vil ikke blive noget modstridende Rige, hvor du kan finde et Tilflugtssted, saafremt du forbliver en Fiende af dette; thi Kristi Rige skal opfylde alt det Land, som denne Verdens Riger nogensinde har eiet. Det skal fylde hele Jorden. Lykkelig den, til hvem den retmæssige Fyrste, den Konge, der feirer over alle sine Fiender, tilsidst kan sige: „Kom hid, min Faders velsignede, arv det Rige, som eder er beredt, fra Verdens Grundvold blev lagt.“

46. Vers. Da faldt Kong Nebukadnezar paa sit Ansigt og tilbad Daniel, og han bød, at man skulde ofre ham Madoffer og Røgelse. 47. Kongen svarede Daniel og sagde: Sandt er det, at eders Gud er Guders Gud og Kongers Herre og Hemmelighedens Aabenbarer, efterdi du har kunnet aabenbare denne Hemmelighed. 48. Derpaa gjorde Kongen Daniel stor, og han skjenkede ham mange store Gaver og satte ham til Befalingsmand over hele Babels Landstabs og til øverste Forstander over alle Babels vise. 49. Og Daniel bad Kongen, og han overdrog Styrelsen af Babels Landstabs til Sadraf, Mesaf og Abed-Nebo; men Daniel var i Kongens Fort.

Vi har dvælet noget vidtløftig ved Udtydningen af den Drøm, som Daniel kundgjorde for Babels Konge. Fra denne maa vi nu vende tilbage til Nebukadnezars Palads og til Daniel, saaledes som han staar for Kongen efter at have kundgjort ham Drømmen og dens Udtydning, medens Hofmændene og de forvirrede Sandfigere og Stjernethdere staar rundt om i taus Forventning, slagne med Frygt og Forundring.

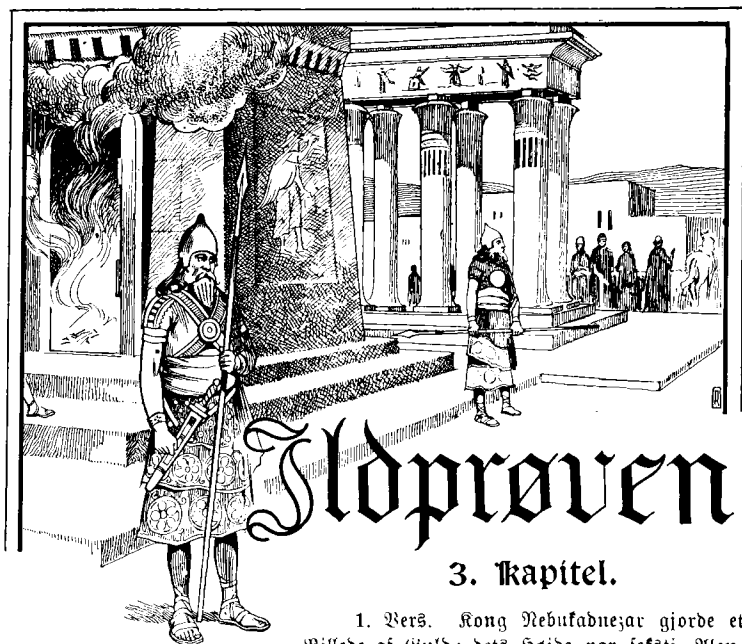
Man kunde neppe vente, at en ærgjerrig Herster, der var bleven ophøiet til at sidde paa Jordens høieste Trone og var midt i sin Fylde af uafbrudt Lykke, vilde taale at høre, at hans Rige, om

hvilket han sikkert nærede det Haab, at det skulde bestaa altid, skulde kuldkaftes af et andet Folk; og dog kundgjorde Daniel Kongen denne Sandhed med tydelige og frimodige Ord. Kongen var langt fra at blive fortorneret; tværtimod faldt han paa sit Ansigt for Guds Profet og vilde tilbede ham. Uden Tvivl gav Daniel straks Befaling til at forhindre den af Kongen udfærdigede Ordre om at tilbede ham som en Gud. At Daniel havde en eller anden Samtale med Kongen, uden at det paa dette Sted omtales, ses tydelig af 47. Vers: „Kongen svarede Daniel . . .“ Og man kan endvidere slutte sig til, at Daniel bestræbte sig for at vende Kongens Ufrygt fra ham selv til Himlens Gud, eftersom Kongen svarer: „Sandt er det, at eders Gud, han er en Gud over Guder og en Herre over Konger.“

Da gjorde Kongen Daniel til en stor Mand. Der er to Ting, som i dette Liv almindelig anses for at gjøre en Mand stor, og begge disse Ting fik Daniel af Kongen. 1) Rigdom. En Mand anses for stor, naar han har Rigdom, og vi læser, at Kongen gav ham mange store Gaver. 2) Magt. Derfor en Mand foruden Rigdom ogsaa har Magt, anser man ham visselig blandt Folk for en stor Mand, og Magt blev skjænket Daniel til Overflod. Han blev Fyrste over hele Landskabet Babel og den øverste Forstander for alle Babels vise.

Saa hurtigt og rigelig begyndte Daniel at faa Løn for sin Trofskab mod sin egen Samvittighed og Guds Krav. Bileams Begjær efter en vis hedensk Konges Foræringer var saa stort, at han bestræbte sig for at erholde dem tiltrods for Herrens udtryffelige Vilje, og saaledes for han øiensynlig vild. Daniel søgte ikke efter at erholde disse Gaver, og dog skjænkedes de ham overflødig, idet han bevarede sit Hjerte rent for Gud. Hans Forfremmelse baade med Hensyn til Rigdom og Indflydelse var af stor Betydning for ham; thi den satte ham istand til at tjene sine ugunstigere stillede Landsmænd under deres lange Fangenskab.

Daniel blev ikke forvirret eller beruset af sin store Seier og vidunderlige Forfremmelse. Han erindrede først de tre, som havde deltaget med ham i Betymringen angaaende Kongens Spørgsmaal; og eftersom de havde hjulpet ham med sine Bønner, besluttede han, at de skulde faa Del med ham i hans Hæder. Paa hans Forlangende blev de satte til at styre Babels Affærer, medens Daniel selv sad i Kongens Port. Porten var det Sted, hvor der holdtes Raad, og hvor særlig vanskelige Sager blev forhandlede. Beretningen viser simpelthen, at Daniel blev Kongens fornemste Raadgiver.

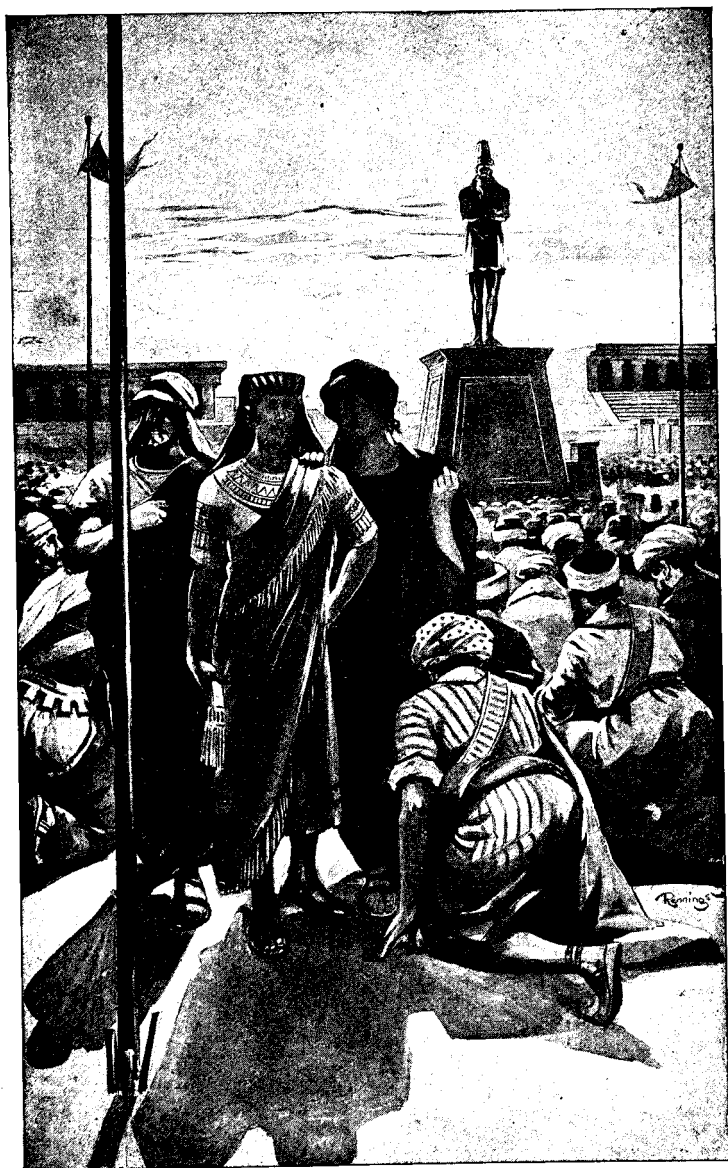

3. Kapitel.

1. Vers. Kong Nebukadnezar gjorde et Billede af Guld; dets Høide var seksti Alen, dets Bredde seks Alen; han opreiste det i Duras Dal i Babels Landskab.

Man har villet gjætte paa, at dette Billede havde en eller anden Hentydning til Kongens Drøm, som den beskrives i foregaaende Kapitel, da det ifølge Tidsregningen opreistes kun 23 Aar senere. I hin Drøm var Hovedet af Guld og fremstiller Nebukadnezars Rige. Det efterfulgtes af ringere Metaller, som betegnede en Følgerække af Riger. Nebukadnezar var uden Tvivl ganske fornøiet med, at hans Rige skulde fremstilles ved Guld; men det var ikke saa behageligt, at det engang skulde afløses af et andet Rige. Derfor gjorde han hele Billedet af Guld istedetfor blot at lade Hovedet gjøre af Guld til et Tegn paa, at Hovedets Guld skulde udstrækkes gennem hele Billedet, eller med andre Ord, at hans Rige ikke skulde vige for noget andet, men bestaa evindeligt.

Det er sandsynligt, at den her nævnte Høide, nitti Fod efter laveste Beregning, ikke var selve Billedets Høide, men ogsaa Fodstykket iberegnet. Heller ikke er det sandsynligt, at mere end selve Billedet var af ægte Guld, om saa var. Det kunde være bleven

De tre Hebræere, som nægtede at bøje sig for Guldbilledet.

overtrukket med tynde, net forbundne Plader med langt mindre Beføstning uden at berøbe det noget af dets ydre Glans.

2. Vers. Og Kong Nebukadnezar sendte Bud afsted for at forsamle Satraperne, Statholberne og Landshøvdingerne, Overdommerne, Skatmesterne, de lovkyndige, Dommerne og alle Landstavernes Embedsmænd, at de skulde komme til Indvielsen af det Billede, Kong Nebukadnezar havde opreist. 3. Da forsamledes Satraperne, Statholberne og Landshøvdingerne, Overdommerne, Skatmesterne, de lovkyndige, Dommerne og alle Landstavernes Embedsmænd til Indvielsen af det Billede, Kong Nebukadnezar havde opreist, og de traadte hen foran det Billede, Nebukadnezar havde opreist. 4. Og Herolden raabte med vældig Røst: Eder være det sagt, I Folk, Slægter og Tungemaal: 5. Paa den Tid, I hører Lyden af Hornet, Nørfløiten, Citaren, Harpen, Psalteren og Sækkepiben og alle Slags Strengelæg, skal I falde ned og tilbede det Guldbillede, Kong Nebukadnezar har opreist. 6. Og den, som ikke falder ned og tilbeder, skal i den samme Stund kastes midt i den brændende Ildovn. 7. Derfor, paa den samme Tid, da alle Folkene hørte Lyden af Hornet, Nørfløiten, Citaren, Harpen, Psalteren og alle Slags Strengelæg, da faldt alle Folk, Slægter og Tungemaal ned og tilbad det Guldbillede, Kong Nebukadnezar havde opreist.

Dette Billedes Indvielse blev benyttet som Anledning til en stor Fest. Alle Rigets fornemste Mænd samledes. Saa meget Bryderi og saa store Udgifter finder Menneskene sig gjerne i for at underholde en afgudiff og hedensk Gudsdyrkelse. Saaledes er det og har altid været. Hvor sørgeligt det er, at de, som opholder den falske Religion, i denne Henseende saa langt overgaar dem, som har den sande! Tilbedelsen ledsages af Musik, og den, der undlod at deltage, truedes med Ildovnen. Disse er altid Menneskets stærkeste Drivfjedre i enhver Retning, — Fornøielse paa den ene Side, Smerte paa den anden.

I 6. Vers nævnes for første Gang i Bibelen Tidens Tuddeling i Timer; det var sandsynligvis Kaldæernes Opfindelse.

8. Vers. Derfor gif paa den samme Tid kaldæiske Mænd frem og anklagede Jøderne. 9. De tog tilorde og sagde til Kong Nebukadnezar: Kongen leve evindeligt! 10. Du, o Konge, gav en Befaling, at hvert Menneske, som hørte Lyden af Hornet, Nørfløiten, Citaren, Harpen, Psalteren og Sækkepiben og alle Slags Strengelæg, skulde falde ned og tilbede Guldbilledet, 11. og den, som ikke faldt ned og tilbad, skulde kastes midt i den brændende Ildovn. 12. Der er jødiske Mænd, hvem du har overdraget Styrelsen af Babels Landstabs, Sadraf, Mesaf og Abed-Nebo; disse Mænd har ikke agtet paa dig, o Konge! Dine Guber tjener de ikke, og det Guldbillede, du har opreist, tilbeder de ikke.

Disse Kaldæere, som anklagede Jøderne, var sandsynligvis den filosofiske Sekt, som gif under hint Navn, og som endnu folte ondt

af Erzrelse over sit vanærende, feilslagne Forsøg, da det gjaldt at tyde Kongens Drøm, som er omtalt i 2. Kapitel. De var opsatte paa at benytte det første det bedste Paaskud til at anklage Jøderne for Kongen og enten vanære eller ødelægge dem. De søgte at paa-virke Kongens Fordom ved stærke Hentydninger til deres utaknemmelighed: Du har beskicket dem til Bestyrelsen af Landskabet Babel, og dog agter disse Mænd ikke, o Konge, paa dig! Man ved ikke, hvor Daniel var ved denne Leilighed, sandsynligvis var han fraværende i et Rigsanliggende, hvis Rægt krævede hans Nærværelse. Men hvorfor var vel Sadraf, Mesaf og Abed-Nego tilstede ved denne Anledning, siden de vidste, at de ikke kunde tilbede Billedet? Var det ikke, fordi de gjerne vilde føie Kongens Krav, saavidt det lod sig gjøre uden at opgive sine religiøse Grundsætninger? Kongen krævede, at de skulde være tilstede; dette Forlangende kunde de gaa ind paa og føie sig derefter. Han forlangte, at de skulde tilbede Billedet; men dette forbød deres Religion, derfor nægtede de at gjøre det.

13. Vers. Da hød Nebufadnezar i Vrede og Harm at føre Sadraf, Mesaf og Abed-Nego frem; da blev disse Mænd førte frem for Kongen. 14. Nebufadnezar tog tilorde og sagde til dem: Er det et oplagt Raad, Sadraf, Mesaf og Abed-Nego? Min Gud tjener I ikke, og det Guldbillede, jeg har opreist, tilbeder I ikke. 15. Nu, hvis I paa den Tid, I hører Lyden af Hornet, Rørfløiten, Citaren, Harpen, Psalteren og Sækkepiben og alle Slags Strengelag, er rede til at falde ned og tilbede det Billede, jeg har gjort, saa er det godt; men hvis I ikke tilbeder, saa skal I i samme Stund kastes midt i den brændende Ildovn, og hvo er den Gud, som redder eder af mine Hænder? 16. Sadraf, Mesaf og Abed-Nego svarede og sagde til Kongen: O Nebufadnezar! Vi har ikke nødtigt at svare dig et Ord herpaa. 17. Se, vor Gud, som vi tjener, er mægtig til at redde os; af den brændende Ildovn og af din Haand, o Konge, vil han redde. 18. Men om ikke, da skal det være dig vitterligt, o Konge, at vi ikke vil tjene dine Guder eller tilbede det Guldbillede, du har opreist.

Kongens Overbærenhed viser sig derved, at han lader Sadraf, Mesaf og Abed-Nego gjøre nok et Forsøg, efter at de første Gang har undladt at føie sig efter hans Forlangende. Uden Tvivl var Sagen fuldstændig klar; de kunde ikke undskyldte sig med Ubidenshed; de vidste godt, hvad Kongen ønskede, og naar de undlod at føie ham, nægtede de med Vilje og velberaad Hu at lyde ham. Lige overfor de fleste Konger vilde det have været nok til at afgjøre deres Skjæbne. Men nei! Nebufadnezar vilde overse denne Forargelse, hvis de ved et gjentaget Forsøg førte sig efter Loben; men de under-

De tre Hebræere i den brændende Ildovn.

rettede Kongen om, at han ikke behøvede at besvare sig med at gjentage dette Skuespil. „Vi har ikke nødtigt at svare dig et Ord herpaa,“ d. v. s., du behøver ikke at være saa naadig at prøve os engang til, vor Beslutning staar fast. Vi kan svare ligesaa godt nu som senere, og vort Svar er: Vi vil ikke dyrke dine Guder og ei tilbede det Guldbillede, som du har opreist. Vor Gud kan befri os, om han vil, men hvis ikke, er det ogsaa det samme; vi kjender hans Vilje, og for den bøier vi os i ubetinget Lydighed. Deres Svar var baade oprigtigt og bestemt.

19. Vers. Da blev Rebutadnezar fuld af Harm, og hans Ansigts Udseende forandrede sig mod Sabraf, Mesaf og Abed-Nebo. Han svarede og sagde, at man skulde gjøre Dvnen syv Gange hedere, end man havde fundet for godt at ophede den. 20. Og nogle Mænd, vældige Stridsmænd, som var i hans Hær, bød han at binde Sabraf, Mesaf og Abed-Nebo for at kaste dem i den brændende Ildovn. 21. Da blev disse Mænd bundne i sine Skjorter, sine Kjortler og sine Kapper og sine øvrige Klæder; og de blev kastede midt i den brændende Ildovn. 22. Derfor, saasom Kongens Ord var strengt, og Dvnen overmaade ophedet, dræbte Ildens Lue hine Mænd, som havde bragt Sabraf, Mesaf og Abed-Nebo op. 23. Men disse tre Mænd, Sabraf, Mesaf og Abed-Nebo, faldt bundne midt i den brændende Ildovn. 24. Da forfærdedes Kong Rebutadnezar og stod hastig op. Han tog tilorde og sagde til sine Raadsherrer: Kastede vi ikke tre Mænd bundne midt i Ilden? De svarede og sagde til Kongen: Jo visse, o Konge! 25. Han svarede og sagde: Se, jeg ser fire Mænd, som gaar løse omkring midt i Ilden, og der er ingen Skade at se paa dem, og den fjerdes Udseende ligner en Gudsføns.

Rebutadnezar var ikke ganske fri for de Feil og den Daariskab, som en uindskrænket Hersker saa let er udsat for; ligesom beruset af sin ubegrænsede Magt kunde han ikke taale Ulydighed eller Modsigelse; sætter man sig op imod hans udtrykkelige Vilje, selv af de bedste Grunde, viser han straks den Svaghed, som under lignende Omstændigheder er fælles for vor faldne Menneskeslæggt, og henfalder til lidenskabeligt Raseri. Skjønt selv Verdens Hersker var han ikke den langt vanskeligere Opgave voksen, at styre sit eget Sind; endog hans Ansigtstræk forandrede, saa at han i Blik og Mine forraadte sig selv som Slave af en ubetvingelig Videnskab istedetfor at vise sig som den rolige, værdige Fyrste, der kunde beherske sig selv.

Dvnen blev ophedet syv Gange stærkere end sædvanlig, med andre Ord, den blev gjort saa hed som muligt. Kongen bedrog sig selv ved denne Forholdsregel; thi selv om Gud havde tilladt Ilden at virke som sædvanlig paa dem, Kongen kastede i Ildovnen, saa vilde den blot have tilintetgjort dem saa meget snarere. Intet vilde være

vundet for Kongen derved. Men eftersom de blev frelst af Ilden, saa blev derved meget vundet for Guds og hans Sandheds Sag; thi jo stærkere Heden var, desto større Mirakel var det at blive frelst fra den, og desto større Indtryk vilde det gjøre. Alle Omstændigheder var beregnede paa at vise Guds direkte Kraft. De blev bundne i alle sine Klæder, men kom ud igjen, uden at saa meget som Lugten af Ilden var gaaet over dem. Man valgte de mægtigste Mænd i Hæren til at kaste dem ind. Ilden dræbte dem, førend de kom i Berørelse med den, medens den ingen Virkning havde paa Hebræerne, skjønt de gik midt i Flammerne. Det er klart, at Ilden stod under et overnaturligt Væsens Indflydelse; thi medens Ilden virkede paa de Reb, hvormed de var bundne, og ødelagde dem, saa at de frit kunde gaa omkring midt i Baalet, saa sved den ikke engang deres Klæder. De sprang ikke ud af Ilden, saasnart de var fri, men blev i den; thi for det første havde Kongen kastet dem i den, og det var hans Pligt at kalde dem ud igjen, og for det andet var den fjerdes Skikkelse hos dem, og i hans Nærværelse kunde de være tilfredse og glade i Ildovnen ligesaavel som under Paladsets Glæder og Overdaadighed. Lad os under alle vore Prøvelser, Hjemføgelser, Forsølgelser og Trængsler blot have den fjerdes Skikkelse med os, saa er det nok.

Kongen sagde: „Og den fjerdes Udseende ligner en Gudeføns.“ En og anden antager, at denne Tale henpeger paa Kristus; men det er ikke rimeligt, at Kongen havde noget Begreb om Frelseren. Man læser da ogsaa: „er som Guds Søn.“ En bedre Oversættelse er efter gode Autoriteter Udtrykket „som en Søn af Guderne“, d. v. s., han saa ud som et overnaturligt eller guddommeligt Væsen; Nabukadnezar kaldte ham siden en Engel.

Hvilken skarp Jrettesættelse for Kongens Daarstab og Galstab var ikke disse ædle Mænds Befrielse fra Ildovnen! En høiere Magt end nogen jordisk havde bevaret dem, som stod fast imod Afgudsdyrkelsen, og som viste Foragt mod Kongens Gudsdyrkelse og Befalinger. Ingen af Hedningernes Guder havde nogenfinde bevirket en saadan Frelse, ei heller var de istand til at gjøre det.

26. Vers. Da gik Nabukadnezar hen til den brændende Ildovns Dør. Han tog til orde og sagde: Sabraf, Mesaf og Abed-Nego, I, den høieste Guds Tjenere! Gaa ud og kom hid! Da gik Sabraf, Mesaf og Abed-Nego midt ud af Ilden.

27. Og Satraperne, Statholderne, Landskhøvdingerne og Kongens Raadsherrer forsamlede sig; de saa disse Mænd, at Ilden ikke havde havt Magt over deres

Legemer, og at Haaret paa deres Hoveder ikke var svedet, og at deres Stjorter ikke var forandrede, og at Lugt af Jld ikke var kommen paa dem. 28. Nebukadnezar tog tilorde og sagde: Lovet være Sadraks, Mesaks og Abed-Negos Gud, der sendte sin Engel og reddede sine Tjenere, som forlod sig paa ham og handlede imod Kongens Ord og hengav sine Legemer for ikke at tjene eller tilbede nogen Gud uden sin Gud. 29. Saa giver jeg da nu det Bud, at den af ethvert Folk, Slægt og Tungemaal, som i Tale forser sig mod Sadraks, Mesaks og Abed-Negos Gud, skal hugges istykker, og hans Hus gjøres til en Møgdbygge, fordi der ingen anden Gud er, der magter saaledes at frelse. 30. Da ophøiede Kongen Sadrak, Mesak og Abed-Nego til Ære og Værdighed i Babels Landskab.

Paa Kongens Befaling kom da disse tre Mænd frem fra Jldovnen. Statholderne, Befalingsmændene, Landskhøvdingerne og Kongens Raadsherrer, ifølge hvis Raad eller idetmindste ved hvis Medvirken de tre var bleven kastede i Jldovnen (Kongen sagde jo til dem i 24. Vers: „Kastede vi ikke tre Mænd bundne midt i Jlden?“), samlede sig da for at se paa disse tre Mænd, saa at de baade ved Synet og Følelsen kunde faa Bevis for deres vidunderlige Redning. Man glemte at tilbede det store Billede. Hele den uhyre Folkestimels Interesse blev henvendt udelukkende paa disse tre mærkværdige Mænd. Alles Tanker var besjæftigede med denne vidunderlige Tildragelse. Hvor hurtigt Kundskaben derom vilde sprede sig over hele Riget, naar de atter vendte tilbage hver til sit Landskab! Hvilket mærkeligt Eksempel paa, at Gud kan lede Menneskets Brede til sin Pris!

Da lovede Kongen Sadraks, Mesaks og Abed-Negos Gud og befalede, at ingen skulde rette oprørsk Tale imod ham. Dette havde Kaldæerne utvivlsomt gjort; thi i hine Dage havde hver Nation sine Guder, en eller flere, saasom der var mange Guder og mange Herrer, og naar en Nation seirede over en anden, mente man, det kom deraf, at det overvundne Folks Guder ikke magtede at befri dem fra Seierherrerne. Jøderne var bleven fuldstændig undertvungne af Babylonierne, hvorfor disse uden Tvivl havde talt nedsettende eller foragtelig om Jødernes Gud. Dette forbød nu Kongen; thi han skjønner grant, at det var paa Grund af Jødernes egne Synder, han overvandt dem, ikke paa Grund af nogen Mangel paa Kraft hos deres Gud. I hvilket klart og herligt Lys dette fremstillede Hebræernes Gud i Sammenligning med Hedningernes Guder! Kongen erkjendte derved, at Gud gjorde Menneskene ansvarlige overfor en ophøiet Regel for moralsk Karakter, og at han ikke betragtede deres

Handlinger med Hensyn til den med Uigegyldighed, eftersom han vilde hjemføge dem, som overtraadte den, med Straffedomme, og selvfølgelig vilde udgøde sine Velsignelser over dem, som fulgte den. Havde disse Jøder været Vendeskaaber, vilde den sande Guds Navn ei saaledes være bleven ophøiet i Babel. Hvilken Ære beviser dog ikke Herren dem, der holder fast ved ham!

Kongen forfremmede dem, d. v. s., han gav dem igjen de Embeder, som de havde, før de blev anklagede for Ulydighed og Forræderi. Ved Enden af 30. Vers tilføier Septuaginta (de 70 Mænds græske Oversættelse): „Og han satte dem til at herske over alle de Jøder, der var i hans Rige.“ Det er ikke sandsynligt, at han videre fastholdt sit Krav paa, at man skulde tilbede Billedet.

4. Kapitel.

1. Vers. Kong Nebukadnezar til alle Folk, Slægter og Tungemaal, som bor paa den hele Jord: Eders Ared vorde mangfoldig! 2. De Tegn og Undere, som den høieste Gud har gjort mod mig, behager det mig at kundgjøre. 3. Hans Tegn, — hvor store er de, og hans Undere, — hvor mægtige! Hans Rige er et evigt Rige, og hans Herredømme varer fra Slægt til Slægt.

Dette Kapitel begynder, siger Dr. Clarke, med „en almindelig Befaling, en af de ældste, om hvilke der berettes“. Den skrev sig fra Nebukadnezars Ben og bekendtgjordes i den almindelige Form. Han onsker at kundgjøre de vidunderlige Ting, Gud har gjort imod ham, ikke blot for nogle faa, men for alle Folk, Stammer og Tungemaal. Folk er altid rede til at fortælle, hvad godt og velsignelsesrigt Gud har gjort for dem; men vi burde ikke være mindre rede til at fortælle, hvad Herren har gjort for at ydmyge og revse os, og Nebukadnezar giver et godt Eksempel i denne Henseende, som vi ser af de følgende Dele af dette Kapitel. Han bekjender aabenhjertig sit Hjertes Forfængenhed og Stoltthed og omtaler de Midler,

Herren benyttede for at ydmyge ham. Med sand Anger og et ydmygt Sind bestemmer han sig til af sit eget frie Valg at lade dette kundgjøre, for at Guds Herredømme maa blive lovpriist og hans Navn æret. Med Hensyn til Riget paastaar han ikke længer, at hans eget Rige er uforanderligt, men overgiver sig ganske til Herren, idet han erkjender, at hans Rige alene er evigt og hans Herredømme fra Slægt til Slægt.

4. Vers. Jeg, Nebukadnezar, levede rolig i mit Hus og lykkelig i mit Palads. 5. Jeg havde en Drøm, og den forfærdede mig, og Lanterne paa mit Leie og Synerne i mit Hoved forfærdede mig. 6. Og der blev given Befaling af mig om at føre alle Babels vise ind for mig, for at de skulde kundgjøre mig Drømmens Udtydning. 7. Da kom Tegnsublæggerne, Besvargerne, Kalbærerne og Sandjægerne ind, og jeg sagde dem Drømmen; men dens Udtydning kunde de ikke sige mig. 8. Men tilsidst kom Daniel ind for mig, hvis Navn er Beltsazar efter min Guds Navn, og i hvem de hellige Guders Aand er, og jeg sagde ham Drømmen: 9. Beltsazar, du Øverste blandt Tegnsublæggerne! Gisterdi jeg ved, at de hellige Guders Aand er i dig, og at ingen Himmeligthed er dig for vanskelig, saa sig mig nu min Drøms Syner, som jeg har set, sig mig Udtydningen deraf! 10. Og Synerne i mit Hoved paa mit Leie var: Jeg saa, og se, et Træ stod midt paa Jorden, og dets Høide var stor; 11. stort var Træet og stærkt, og dets Høide naaede til Himlen, og man kunde se det lige til hele Jordens Ende; 12. dets Løv var heiligt, og dets Frugt var mangfoldig, og Jøde var der paa det for alle; under det fandt Markens Dyr Skygge, og i dets Grene boede Himlens Fugle, og alt Kjød nærede sig af det. 13. Jeg saa i Synerne i mit Hoved paa mit Leie, og se, en Vægter og Hellig for ned fra Himlen. 14. Han raabte med Vælde, og saaledes sagde han: Hug Træet ned og hug dets Grene af, ryf dets Løv af og spred dets Frugt! Dyrene under det skal fly bort, og Fuglene fra dets Grene. 15. Men lad dets Rodstub staa igjen i Jorden, men i Lænker af Jern og Kobber, i Markens Græs! Og med Himlens Dug skal han vædes, og med Dyrene skal han have Del i Jordens Urter. 16. Hans Hjerter skal blive forandret, saa det ikke er et Menneskes, og et Dyr's Hjerter skal gives ham, og syv Læder skal fare hen over ham. 17. Paa Vægternes Bestemmelse beror Tingene, og paa de helliges Befaling Sagen, indtil de levende erkjender, at den Høieste har Magt over Menneskenes Kongedømme og giver det til den, han vil, og sætter den ringeste blandt Mennesker over det. 18. Denne Drøm saa jeg, Kong Nebukadnezar, og du, Beltsazar, kundgjør mig dens Udtydning, efterdi alle mit Riges vise ikke kan sige mig, hvad den betyder; men du er istand dertil, thi de hellige Guders Aand er i dig.

I de her fortalte Begivenheder er flere mærkelige Punkter, som vi vil give Agt paa.

1. Nebukadnezar var tryk i sit Hus. Han havde med Held fuldført alle sine Foretagender. Han havde undertvunget Syrien, Fønikien, Judæa, Ægypten og Arabien. Det var sandsynligvis

disse store Erobringer, der gjorde ham opblæst og ledte ham til en saadan Forfængelighed og Selvtillid; og dog valgte Gud netop dette Tidspunkt, da han følte sig mest tryk og sikker, og da det var mest usandsynligt, at han vilde lade saa meget som en Tanke forstyrre sin selvbehagelige Ro, — Gud valgte netop dette Tidspunkt til at vække Frygt og bange Aelsker hos ham.

2. Det Middel, hvorved Gud udrettede dette. Hvad kunde vel skrække en saadan Herster som Nebukadnezar! Han havde fra sin Ungdom af været Kriger. Han havde ofte staaet Ansigt til Ansigt med Krigens Farer, forfærdelige Blodbad og Myrderi, uden at hans Nerver havde rystet eller hans Ansigt blegnet. Hvad skulde nu gjøre ham bange? Ingen Fiende truede, ingen fiendtlig Sky lod sig se. Ligesom det mest ugunstige Tidspunkt blev valgt for at vække Frygt i hans Hjerte, saaledes valgtes ogsaa det Middel, som syntes mindst skiftet til at frembringe en saadan Virkning — en Drøm. Hans egne Tanker og hans eget Hoveds Syner maatte lære ham, hvad intet andet kunde: Underdanighed og Ydmyghed til hans eget Bedste. Den, som havde forfærdet andre, men som ingen andre kunde forfærde, blev en Skræk for sig selv.

3. En endnu større Ydmygelse end den i 2. Kap. omtalte rammede Sandfigerne. Ved hin Anledning gjorde de sig til af, at hvis de blot fik Drømmen at vide, skulde de nok kundgjøre ham Udtydningen. Nu erindrer Nebukadnezar tydelig Drømmen, men lider den Ydmygelse, at hans Sandfigere atter staar hjælpeløse med Stam overfor den. De kunde ikke udtyde den, og man maa igjen ty til Herrens Profet.

4. En mærkværdig Fremstilling af Nebukadnezars Regjering. Denne antydes symbolisk ved et Træ midt paa Jorden. Babylon, hvor Nebukadnezar regjerede, laa omtrent midt i den da bekjendte Verden. Træet naaede til Himlen, og Løvet derpaa var deiligt. Dets ydre Glans og Herlighed var stor; men dette var ikke alt, som Tilfældet er med altsfor mange Riger. Det havde flere indre Fortrin: Det bar megen Frugt og havde Føde for alle. Under det fandt Dyrene paa Marken Skygge, og i Grenene derpaa boede Himlens Fugle, og alt Kjød nærede sig deraf. Hvad kunde tydeligere og stærkere betegne, at Nebukadnezar virkelig regjerede sit Rige paa en saadan Maade, at det skaffede alle hans Undersaatter Beskyttelse, Underhold og Lykke i fuldeste Maal? Virkelig at udrette dette er

det fuldkomne Maal for jordiske Regjeringer og den høieste Ære for ethvert Rige.

5. Den Naade, Gud blander med sine Domme. Da der blev givet Befaling til at fælde dette Træ, blev der sagt, at Stubben med dens Rødder skulde lades tilbage i Jorden i Baand af Jern og Kobber, for at det ikke fuldstændig skulde overgives til Undergang, men at Muligheden for fremtidig Vækst og Storhed kunde bevares. Men den Dag kommer, da de ugudelige skal omhugges uden at levnes noget saadant Haab, og da vil ingen Naade blandes i deres Straf, — de skal udryddes, baade Rod og Gren.

6. En vigtig Nøgle til Profetiens Fortolkning. 16. Vers. „Og syv Tider skal fare hen over ham.“ Saaledes lød Guds Bestemmelse. Dette er en ligefrem bogstavelig Fortælling; derfor maa Tiden her forstaaes bogstaveligt. Hvor lang Tid betegnes da her? Dette kan bestemmes ved at finde ud, hvor længe Nebukadnezar overensstemmende med denne Forudsigelse blev drevet ud for at bo sammen med Markens Dyr. Ifølge Josefus varede dette i syv Aar; en „Tid“ betegner altsaa ét Aar. Naar det benyttes symbolisk i Profetien, betegner det naturligvis symbolisk eller profetisk Tid. En „Tid“ vilde da betyde et profetisk Aar eller, da hver Dag gjælder for et Aar, 360 virkelige Aar. 3 Kap. 7: 25 vil der blive Anledning til atter at omtale dette.

7. Den Interesse, som de hellige eller Englene har i det, der angaar Menneskene. De fremstilles som dem, der forlanger, at der skal handles saaledes imod Nebukadnezar. De ser, som dødelige aldrig kan se det, hvor utilbørlig Stoltheden er i Menneskehjertet, og de bifalder og sympatiserer med Guds Forsyns Raadslutninger, ved hvilke han søger at forbedre disse Under. Mennesket maa vide, at det ikke er sin egen Lykkes Bygmester, men at der er en, som hersker i Menneskenes Rige, under hvem de i Ydmyghed bør bøje sig. Om end en Mand bliver en mægtig Konge, saa bør han ikke rose sig deraf, thi havde ikke Herren opreist ham, vilde han aldrig have indtaget denne ærefulde Stilling.

8. Nebukadnezar erkjender den sande Guds Overherredømme over de hedenske Drakler. Han henstiller til Daniel at løse den hemmelige Gaade, idet han siger: „Du er istand dertil, thi de hellige Guders Aand er i dig.“ Septuaginta har Entalsformen: den hellige Guds Aand.

19. Vers. Da var Daniel, hvis Navn er Beltsazar, en Stund forstræffet, og

hans Tanker forfærde ham. Kongen tog da til orde og sagde: Veltfazar! Lad ei Drømmen og Udtydningen forfærde dig! Veltfazar svarede og sagde: Min Herre! Maatte dog denne Drøm gjælde dem, der hader dig, og dens Udtydning dine Fiender! 20. Det Træ, du saa, som var stort og stærkt, og hvis Høide naaede til Himlen, og som man kunde se over hele Jorden, 21. og hvis Løv var deiligt, og hvis Frugt var mangfoldig, og paa hvilket der var Føde for alle, under hvilket Markens Dyr havde Tilhold, og i hvis Grene Himlens Fugle boede, 22. det er dig, o Konge, du, som er stor og mægtig, og hvis Vælde er stor og naar til Himlen, og hvis Herredømme er lige til Jordens Ende. 23. Men at Kongen saa en Vægter og Hellig fare ned fra Himlen, som sagde: Hug Træet ned og fordærv det, men lad dets Rodstub staa igjen i Jorden, men i Lænker af Jern og Kobber, i Markens Græs, og med Himlens Dug skal han vædes, og med Markens Dyr skal hans Del være, indtil syv Tider er farnede hen over ham, — 24. da er dette Udtydningen, o Konge, og dette den Høiestes Beslutning, som kommer over min Herre Kongen: 25. Du skal worde udstødt fra Menneskene, og hos Markens Dyr skal din Bolig være, og Urter skal du æde som Offerne og med Himlens Dug skal du vædes, og syv Tider skal fare hen over dig, indtil du erkjender, at den Høieste har Magt over Menneskenes Kongedømme og giver det til den, han vil. 26. Men at der sagdes, man skulde lade Træets Rodstub staa igjen, det betyder, at dit Rige skal være dit fra den Tid, du erkjender, at Himlene har Magten. 27. Derfor, o Konge, lad mit Raad behage dig, og afbryd dine Synder ved Retfærdighed og dine Wisgjerninger ved Barmhertighed mod elendige, om din No skal blive varig.

•Daniels Nølen, da han en Stund sad forfærdet, skrev sig ikke fra nogensohmhelst Varskelighed ved at udtyde Drømmen, men derfra, at det var en meget ømfindtlig Sag at kundgjøre Kongen den. Daniel havde erholdt Gunst af Kongen, blot Gunst, saavidt betjendt; det faldt ham derfor haardt at fortælle den skrækelige Trusel om Dom, som laa i Kongens Drøm. Han var besværet med at bestemme, hvorledes han bedst kunde forkynde den. Det syntes, som om Kongen anede noget saadant og derfor forsikrede Profeten, at han ikke behøvede at være bange for at fortælle ham Drømmen og dens Udtydning; omtrent som han vilde sige: „Vær ikke bange for at fortælle den, hvad den end indeholder angaaende mig.“ Saaledes beroliget taler Daniel, og hvor findes der vel et Sidedestykke til hans kraftige og hensynsfulde Sprog: „Maatte dog Drømmen gjælde dem, som hader dig, og dens Udtydning dine Fiender.“ Der varsles i denne Drøm en stor Ulykke; maatte den heller ramme dine Fiender end dig.

Nebukadnezar havde nøie skildret sin Drøm, og saa snart som Daniel meddelte ham, at Drømmen angik ham selv, var det klart, at han havde udtalt Dommen over sig selv. Den følgende Fortolk-

ADVENTIST

HERITAGE CENTER

James White Library

ning er saa ligefrem, at man ikke behøver derved at opholde sig. Den Dom, hvormed der truedes, var betinget, — den skulde lære Kongen, at „Himlene har Magten“. „Himlene“ staar paa dette Sted istedetfor Gud, som er Himlenes Herster. Daniel tager heraf Anledning til at give Kongen Raad med Hensyn til Trudselen om Dom. Men han forkynder ikke denne Trudsel haardt og dadlende. Det Vaaben, han svinger, er venlig Overtalelse: „Lad mit Raad behage dig.“ Saaledes beder ogsaa Apostelen Brødrene om at fordrage Formaningens Ord. Heb. 13: 22. Hvis Kongen vilde afbryde sine Synder ved Næsfærdighed og sine Misgjerninger ved Barmhjertighed mod de elendige, kunde muligvis derved hans Kongeliged forlanges, eller som en Mandgøse læses: „Din Vildfarelse monne læges“, d. v. s., han kunde endog have afvendt den Dom, Herren agtede at lade komme over ham.

28. Vers. Alt dette kom over Nebufadnezar. 29. Da tolv Maanedes var tilende, vandrede han omkring paa det kongelige Palads i Babel. 30. Da tog Kongen tilorde og sagde: Er ikke dette det store Babel, som jeg har bygget til Kongesæde ved min Krafts Styrke og til min Herligheds Ære? 31. Endnu var Ordet i Kongens Mund, da faldt der en Røst fra Himlen: Til dig, Kong Nebufadnezar, siges: Riget er gaaet fra dig, 32. og fra Menneskene bliver du udstødt, og hos Markens Dyr skal din Bolig være, Urter skal du æde som Oksene, og syv Liden skal fare hen over dig, indtil du erkjender, at den Høieste har Magt over Menneskenes Kongedømme og giver det til den, han vil. 33. I samme Stund blev Ordet fuldkommet paa Nebufadnezar, og fra Menneskene blev han udstødt, og Urter aad han som Oksene, og af Himlens Dug blev hans Krop vædet, indtil hans Haar voksede som Ornesjæder, og hans Nægle som Fugleklør.

Nebufadnezar benyttede sig desværre ikke af den Advarsel, han havde faaet; men alligevel bar Gud over med ham i tolv Maanedes, førend Slaget faldt. Hele denne Tid nærede han Stolthed i sit Hjerte, og den naaede tilsidst en Høide, udover hvilken Herren ikke kunde lade den stige. Kongen gik om i sit Palads, og idet han kastede Blikket udover de Underværker, som var i dette Verdens Underværk, det store Babel, Rigernes Krone, glemte han Kilden til al sin Styrke og Storhed og udraabte: „Er dette ikke det store Babel, som jeg har bygget?“ Nu var Tiden kommen, at han skulde ndmyges; en Røst fra Himlen forkyndte atter den Dom, hvormed han før var bleven truet, og det guddommelige Forsyn skred sieblikkelig til Dommens Fuldbgyrdelse: Han mistede sin Forstand. Den store Stads Pragt og Herlighed henrykkede ham ikke længer; thi Gud rørte ham med sin Finger og borttog hans Evner til ret at vurdere og nyde

den. Han forlod Menneskenes Boliger og søgte sit Hjem og Selskab blandt Skovens vilde Dyr.

34. Vers. Men da de Dage var tilende, opløste jeg, Nebukadnezar, mine Dine til Himlen, og min Forstand kom til mig igjen, og jeg lovede den Høieste og prisede og ærede ham, som lever evindeligt, ham, hvis Herredømme er et evigt Herredømme, og hvis Rige varer fra Slægt til Slægt. 35. Og alle de, der bor paa Jorden, er som intet at agte, og efter sin Vilje gjør han med Himlens Hær og med dem, som bor paa Jorden, og der er ingen, som kan hindre hans Haand og sige til ham: Hvad gjør du? 36. Paa samme Tid kom min Forstand til mig igjen, og mit Kongedømmes Herlighed, min Pragt og min Glans kom til mig igjen, og mine Raadsherrer og mine store opsøgte mig, og i mit Kongedømme blev jeg igjen indsat, og større Magt blev mig tillagt. 37. Nu priser og ophøier og ærer jeg, Nebukadnezar, Himlens Konge; thi alle hans Gjerninger er Sandhed, og hans Stier Ret, og dem, som vandrer i Hoimod, magter han at ydmyge.

Efter hvd Mars Forløb drog Herren sin straffende Haand tilbage, og Kongen gjenvandt sin Fornuft og Forstand. Det første, han gjorde, var at lovpriise den Høieste. Herom bemærker Matthew Henry med Rette: „De, som ikke lover og priser Gud, kan rettelig anses for at mangle Forstand, ei heller benytter Menneskene nogen Tid sin Fornuft rettelig, førend de begynder at leve for Religionen, ei heller lever de som Mennesker, før de lever til Guds Ære. Ligesom Fornuften er Religionens Grundlag og Væsen, saa at ufornuftige Væsener er uimodtagelige for Religion, saaledes er Religionen Fornuftens Krone og Ære, og vi har forgjæves faaet Fornuft og kommer engang til at ønske, at vi aldrig havde havt den, hvis vi ikke med den forherliger Herren.“

Kongen gjenvandt sin Herlighed og Glans, hans Raadsherrer og Fyrster søgte ham igjen, og han blev atter indsat i sit Rige. I 26. Vers erholdt han Løfte om, at hans Rige atter skulde overdrages ham. I hans Banvids Dage skal hans Søn Evil Merodak have regjeret som Stedfortræder for ham. Daniels Udtydning af Drømmen var utvivlsomt godt bekjendt i hele Paladset og var sandsynligvis mer eller mindre Emne for Samtale; derfor maatte man imødesee og med Interesse vente paa Kong Nebukadnezars Gjenkomst til sit Rige. Grunden til, at man lod ham opslaa sin Bopæl under aaben Himmel i saa forkommen en Tilstand, istedetfor at Paladsets Tjenere skulde drage Omfjorg for hans omhyggelige Pleie, nævnes der intet om. Men man antager, at han behændig undveg fra Paladset og undgik al Efterfølgning.

Hjemfølgelsen havde den tilsigtede Virkning. Han havde lært,

hvad Ydmyghed betyder. Da han atter kom i bedre Aaar, glemte han det ikke. Han var rede til at erkjende, at den Høieste har Magt over Menneskets Rige og giver det til hvem, han vil; og igjennem hele sit Kongedømme lod han udgaa en kongelig Bekjendtgjørelse, hvori han erkjendte sit Hovmod og bekjendte, at han nu pristede og tilbad Himlens Konge.

Dette er den sidste Beretning, vi i Skriften har om Nebukadnezar. I den autoriserede Oversættelse, siger Dr. Clarke, bærer nævnte Bekjendtgjørelse Aarstallet 563 f. Kr., et Aar før Nebukadnezars Død; dog sætter en og anden Aarstallet for denne Tid til 17 Aar før hans Død; i hvert Fald er det sandsynligt, at han ikke igjen henfaldt til Afgudsdyrkelse, men døde i Troen paa Israels Gud.

Saaledes endte denne mærkelige Mands Liv. Kan man ikke antage, at Herren trods alle de Fristelser, hvortil han i sin ophøjede Stilling som Konge naturlig var hjemfalden, hos ham saa et redegjort Hjerte, Retfærdighed og oprigtige Forsætter, som han kunde benytte til sit Navns Forherligelse? Derfor handlede Herren saa underfuldt med ham. Alt syntes at være beregnet paa at vende ham bort fra hans falske Religion og vinde ham for den sande Guds-tjeneste. Vi har for det første hans Drom om det store Billede, som indeholder en saa værdifuld Undervisning for alle kommende Slægter. For det andet hans Erfaring med Sadrak, Mesak og Abed-Nego med Hensyn til hans Guldbillede, hvorved han atter førtes til at anerkjende den sande Guds Overherredømme. Og tilsidst de i dette Kapitel omtalte vidunderlige Tildragelser, der viser, hvorledes Herren endnu uden Ophør bestræber sig for at bringe ham til en fuld Anerkjendelse af ham. Kan vi ikke haabe, at den berømmeligste Konge i det første profetiske Rige, Guldhovedet, tilslut vil faa Del i det Rige, for hvilket alle jordiske Riger skal blive som Avner, og hvis Herlighed aldrig skal fordunkles?

Belsazars Gjæstebud

5. Kapitel.

1. Vers. Kong Belsazar gjorde et stort Gjæstebud for sine tusinde store og for de Tusinders Afsyn drak han Vin.

Det mest interessante Træk ved dette Kapitel er, at det beskriver det babyloniske Riges Slutningsscene, Overgangen fra Guld til Sølv i det store Billede i 2. Kap. og fra Løven til Bjørnen i Daniels Syn i 7. Kap. Entelte mener, at dette Gjæstebud var en aarlig Fest til Ære for en af deres Guder. Derfor fik Cyrus, som da beleirede Babylon, nys om dens Nærmelse og vidste, naar det var Tid at bringe sin Plan angaaende Byens feierrige Overrumpling i Udførelse. I vor Oversættelse staar, at „Kong Belsazar gjorde et stort Gjæstebud for sine tusinde store, og for de Tusinders Afsyn drak han Vin“; nogle oversætter saaledes: „Han drak de Tusinder til“, hvilket viser, at han foruden sine andre lave og foragtelige Tilboieligheder ogsaa var uhyre hengiven til Drik.

2. Vers. Belsazar befalede, da Vinen smagte ham, at man skulde bringe de Kar af Guld og Sølv, som Nebukadnezar, hans Fader, havde borttaget fra Templet i Jerusalem, for at Kongen og hans store, hans Hustruer og hans Medhustruer kunde drikke af dem. 3. Man bragte da de Guldkar, som man havde borttaget fra Templet, fra Guds Hus i Jerusalem; og de drak af dem, Kongen og hans

store, hans Hustruer og hans Medhustruer. 4. De drak Vin og prisfede Guderne af Guld og Sølv, Kobber, Jern, Træ og Sten.

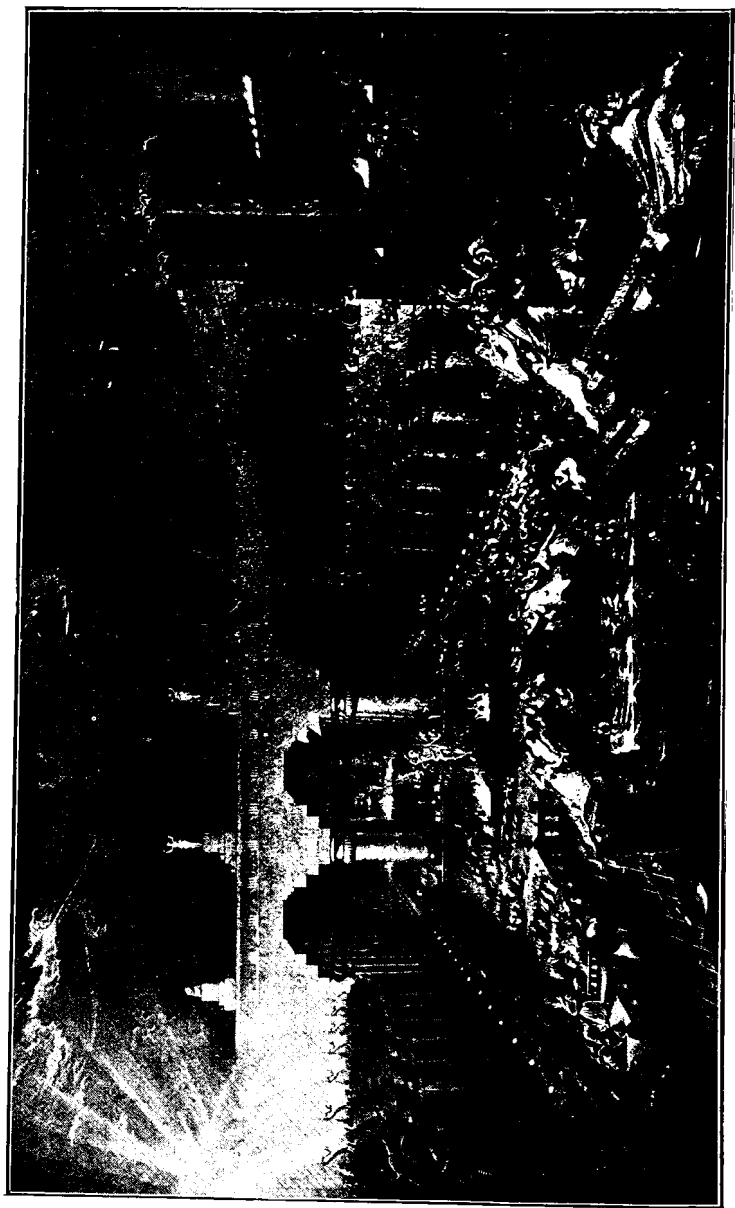
At dette Gjæstebud stod i en eller anden Forbindelse med tidligere Seire over Jøderne, kan man slutte deraf, at da Kongen begyndte at blive hed af Vinen, forlangte han, at de hellige Kar, der var tagne fra Jerusalem, skulde bringes frem. Det er mest rimeligt, at han havde tabt al Sans for hellige Ting og benyttede dem til at fejre den Seier, ved hvilken de var vundne. Saa høit havde vistnok ingen Konge bragt det i Nyggesløshed. Medens de drak Vin af Kar, der var indviiede til den sande Gud, priste de sine Guder af Guld, Sølv, Kobber, Jern, Træ og Sten. Kanskø de, som bemærket i Anledning af Kap. 3: 29, fejrede sine Guders overlegne Magt over Jødernes Guder, af hvis Kar de nu drak til sine hedenske Guders Ære.

5. Vers. I samme Stund kom Jingre af en Menneskehaand frem og skrev lige overfor Ujfestagen paa Kalken af Væggen i Kongens Palads; og Kongen saa den Haand, som skrev. 6. Da skiftede Kongen Farve, og hans Tanker forfærkede ham, og hans Lænders Haand blev slappede, og hans Knæ slog mod hinanden. 7. Kongen raabte med vældig Røst, at man skulde lade Besværgerne, Kaldæerne og Sandfigerne komme ind. Kongen tog da tilorde og jagde til Babels vise: Hvilketjomhøist Menneske der læser denne Skrift og kundgjør mig dens Udtøyning, han skal isprees Purpur og saa en Guldsjæde om sin Hals, og i Magt skal han være den tredje i Riget. 8. Da kom alle Kongens vise ind; men de var ikke istand til at læse Skriften og kundgjøre Kongen dens Udtøyning. 9. Da blev Kong Belsazar saare forfærdet, og han skiftede Farve, og hans føre blev saare forvirrede.

Intet overnaturligt Ulysglimt, intet bedøvende Jordenstrald forkyndte, at Herren vilde forstyrre deres ugudelige Svirelag. En Haand kom stiltiende tilsynne og skrev hemmelighedsfulde Skrifttegn paa Væggen. Den skrev lige overfor Ujfestagen. De saa den ved sin egen Lampes Uly. Skræk bemægtigede sig Kongen; thi hans Samvittighed vidnede mod ham. Skjønt han ikke kunde læse Skriften, vidste han, at det, der blev skrevet paa hans Slotsvæg med lysende Skrifttegn, ikke var noget Forbud paa Fred og Veljignelse. Profetens Beskrivelse af Virkningerne af Kongens Frygt kan ikke overtræffes i nogen Henseende: Kongens Ansigt skiftede Farve, hans Hjerte forfærkedes, en pinlig Fornemmelse bemægtigede sig ham, og han skjalv saa voldsomt, at Knæerne slog imod hinanden. Han glemte sit Hovmod og sin støiende Ulystighed; han glemte sin Værdighed og raabte

Belfazars Gjøftekub.

Ildelig paa sine Betsværgere og Sandsigere, for at de skulde tyde det strækkelige Syn.

10. Vers. Ved Kongens og hans stores Ord kom Dronningen ind i Gjæstebudssalen. Dronningen tog da tilorde og sagde: Kongen leve evindeligt! Lad ikke dine Tanter forferde dig, og skift ikke Farve! 11. Der er en Mand i dit Rige, i hvem de hellige Guders Aand er, og i din Faders Tage blev Oplysning og Klogskab og Visdom som Guders Visdom funden hos ham; og Kong Nebukadnezar, din Fader, — til Øverste for Tegnsublaggerne, Betsværgerne, Kalbæerne, Sandsigerne ophøjede din Fader ham, o Konge, 12. fordi der fandtes hos ham en ypperlig Aand og Kundskab og Indsigt, Udtydning af Drømme og Forklaring af Gaader og Løsning af Knuder, — hos ham, Daniel, som Kongen gav Navnet Belsazar. Lad nu Daniel blive kaldet! Saa kundgjør han dig Udtydningen. 13. Derpaa blev Daniel ført ind for Kongen. Kongen tog da tilorde og sagde til Daniel: Er du Daniel, en af de bortførte fra Juda, som Kongen, min Fader, førte hid fra Juda? 14. Jeg har hørt om dig, at Guders Aand er i dig, og at Oplysning og Indsigt og ypperlig Visdom er funden hos dig. 15. Og nu er de vise, Betsværgerne, bleven førte ind for mig for at læse denne Skrift og kundgjøre mig dens Udtydning; men de er ikke istand til at kundgjøre mig Sagens Udtydning. 16. Men jeg har hørt om dig, at du kan give Udtydninger og løse Knuder; kan du nu læse Skriften og kundgjøre mig dens Udtydning, saa skal du isøres Purpur og faa en Guldfjæde om din Hals, og i Magt skal du være den tredje i Riget.

Det synes at fremgaa af de Omstændigheder, som her fortælles, at den Kjendsgjerning, at Daniel var Guds Profet, paa en eller anden Maade var bleven glemt ved Hoffet i Paladset. Dette hidrørte uden Tvivl derfra, at han havde været fraværende i Susa i Landskabet Glam, som omtalt i Dan. 8: 1, 2, 27, hvor han var bleven sendt for at varetage Rigets Forretninger der. Da den persiske Hær faldt ind i Landet, tvang det ham til paa denne Tid at vende tilbage til Babylon. Man antager, at den Dronning, som kom ind og underrettede Kongen om, at der var en saadan Mand, som man kunde henvende sig til for at erholde Kundskab om overnaturlige Ting, var Dronningens Moder, Nebukadnezars Datter. Hun vilde endnu have i frisk og klar Grindring, hvilken underfuld Virksomhed Daniel havde udfoldet i hendes Faders Regjering. Nebukadnezar kaldes her Belsazars Fader i Overensstemmelse med den almindelige Skik paa hin Tid at kalde enhver af Forsædrene Fader og enhver mandlig Efterkommer Søn. Nebukadnezar var i Virkeligheden hans Bedstefader. Kongen spurgte Daniel, da han kom ind, om han var en af de bortførte fra Juda. Det synes, at Herren styrede det saaledes, at medens de med gudsbespottelig Ustyghed søgte at ære sine

falste Guder, blev en af den sande Guds Tjenere, en, som de havde holdt i Fangenskab, kaldt ind for at forkynde den velfortjente Dom over deres ugudelige Fremfærd.

17. Vers. Da svarede Daniel og sagde for Kongen: Dine Gaver kan du selv beholde, og dine Foræringer skjænke du en anden! Alligevel skal jeg læse Skriften for Kongen og kundgjøre ham dens Udtydning. 18. Du Konge! Den høieste Gud gav Nebusadnezar, din Fader, Riget og Magten og Goren og Herligheden; 19. og for den Magts Skyld, han havde givet ham, bævede og frygtede alle Folk, Slægter og Længemaal for ham: hvem han vilde, slog han ihjel, og hvem han vilde, lod han leve, og hvem han vilde, ophøiede han, og hvem han vilde, fornædrede han. 20. Men da hans Hjerte ophøiede sig, og hans Aand forhærde sig til Formastelse, blev han nedstødt fra sin Kongetrone, og Goren blev taget fra ham. 21. Og fra Menneskenes Rørn blev han udstødt, og hans Hjerte blev Tyrenes ligt, og hos Vildbæsterne var hans Polig; Urter fik han at æde som Oksene, og af Himlens Dug blev hans Legeme vædet, indtil han erkjendte, at den høieste Gud hersker over Menneskenes Kongedømme: og sætter derover den, han vil. 22. Men du, hans Søn, Belsazar har ikke ydmyget dit Hjerte, uagtet du vidste alt dette; 23. men imod Himlens Herre har du ophøiet dig, og hans Huses Kar har man bragt frem for dig, og du og dine store, dine Hustruer og dine Medhustruer har drukket Vin af dem, og Guderne af Sølv og Guld, Kobber, Jern, Træ og Sten, som ikke ser og ikke hører og ikke skjønner, har du priset; men den Gud, i hvis Haand din Aand er, og hvem alle dine Veie tilhører, har du ikke æret. 24. Da blev hin Haand udsendt fra ham, og denne Skrift tegnet.

Allerførst vil Daniel fjerne den Forestilling, at han lader sig paavirke af de Bevæggrunde, der ledede Sandfigerne og Besværgerne: Behold du dine Foræringer. Han ønsker tydelig at tilkjendegive, at han ikke vil indlade sig paa Fortolkningen for at vinde Gaver og Belønninger. Han minder derpaa om Kongens Bedstefader, Nebusadnezars Erfaring, som er fortalt i det foregaaende Kapitel. Han sagde til Kongen, at uagtet han vidste alt dette, havde han dog ikke ydmyget sit Hjerte, men havde ophøiet sig imod Himlens Gud, ja var endog gaaet saa vidt i sin Ryggsløshed, at han vanhelligede hans hellige Kar, idet han priste de ufølsomme Guder, som var dannede af Mennesker, og undlod at forherlige den Gud, i hvis Haand hans Aande var. Han sagde ham, at det var Grunden til, at Haanden var bleven sendt af den Gud, hvem han frækt og formasteligt havde udæffet, for at tegne disse Skrifttræk, der forfærdede ham, skjønt Betydningen var skjult. Derpaa forklarede han Skriften.

25. Vers. Og dette er Skriften, som er tegnet: Mene, Mene, Tekel, Ufarsin. 26. Dette er Ordets Udtydning: Mene, tallet har Gud dit

Kongedømmes Dage og gjort Ende paa det; 27. Tefel, veiet er du paa Vægtstaalet og funden for let; 28. Peres, delt er dit Kongedømme og givet Mederne og Perserne. 29. Da bød Belsazar, og man iførte Daniel Purpriet og lagde Guldfjæden om hans Hals, og man udraabte om ham, at han i Magt skulde være den tredje i Riget.

Man ved ikke, i hvilket Sprog denne Jndskrift var skrevet. Hvis det havde været Kaldæisk, maatte Kongens vise have kunnet læse den. Dr. Clarke antager, at den var skrevet paa Samaritanisk, ægte Hebraisk, et Tungemaal, Daniel var fortrolig med, saasom det var den Skrift, Jøderne benyttede for den babyloniske Landsflygtighed. Men det forekommer os mere sandsynligt, at det var en for alle Parter fremmed Skrift, og at den kundgjordes Daniel særlig ved Herrens Mand.

I denne Jndskrift staar hvert Ord istedetfor en kort Sætning: *Mene* = talt, *Tefel* = veiet, *Ujarsin* (af Roden *Peres*) = delt. Gud, hvem du har trodsset, har dit Rige i sin Haand og har talt dets Dage og afsluttet dets Løb, netop da du mente, at det havde naaet Lyffens overste Trin. Du, der har opløstet dit Hjerte i Hovmod som Jordens mægtige, er veiet og funden lettere end Forfængelighed. Dit Rige, som du drømte om skulde bestaa til evig Tid, er delt mellem Fienderne, der allerede venter ved dine Porte! Trods denne skrækkelige Straffedomms Forhændelse glemte Belsazar ikke sit Løfte, men lod Daniel straks iføre Purpurkaaben og Guldfjæden og udraabe som den tredje mægtige i Riget. Dette tog Daniel imod, sandsynlig med det Formaal at blive bedre sat istand til at varetage sit Folks Liv under Overgangen til det følgende Rige.

30. Vers. I den samme Nat blev Belsazar, Kaldæerkongen, ihjelstagen.

Den her saa kortelig omtalte Scene beskrives i Bemærkningerne over Kap. 2: 39. Medens Belsazar blindt hengav sig til sin Formastelige Sværm og Svir, medens en Englehaand skrev Rigets Dom paa Paladsets Væg, medens Daniel kundgjorde den himmelske Skrifts frugtelige Betydning, havde de persiske Soldater gennem Eufrats tomte Flodfæng banet sig Vej til Byens Hjerte og ilede fremad med draget Sværd mod Kongens Palads. Man kan neppe sige, de overraskede ham; thi Gud havde netop varslet om hans Stjæbne. Men de fandt ham og ihjelslog ham, og med ham, dets sidste og uærdigste Konge, ophørte det babyloniske Rige at være til.

Som en passende Afslutning paa dette Kapitel hidsættes (i fri Oversættelse) følgende skjønne poetiske Beskrivelse af Belsazars Fæst af

Edwin Arnold, Forfatter af *The Light of Asia* (Asiens Lys). Den er skreven i 1852 og blev prisbelønnet ved Universitetets-Kollegiet i Oxford:

Ad mange Veie lader Gud os se,
 Hvad han har fastsat, at der her skal ske, —
 I Mefrygt staar Engle rede paa hans Bud,
 Paa søloklar Vinge flyver de i Verden ud;
 Og Stjerner, tydende hans høie Krav,
 Nytt Mod og Trøst til mangen ensom gav, —
 I Jord'nens Kullen og i Havets Brøl fornem,
 Hvad Herren kræver strengt skal holdes frem.
 Hans Brede melder Stormen her forvist, —
 Men Raade varfler Regnbu'jarven hist.
 Giv kun du Agt paa Raarens, Som'rens milde Vind!
 Sirocco'ns Brand, der vier Døden ind!
 Den sagte Harmoni fra Havets Skjæl!
 Fra Engen Blomsteralfens Tonevæld!
 Paa Jord, i Luft, i Flamme og i Vand
 Hans Navn, omend det hvisses, høres kan!

Gi i en Drøm, men synlig for enhver
 Paa Slottets Væg en Haand engang der er,
 Der tegner op Guds egen strenge Dom
 Mod Spotteren, der ikke vendte om.
 Tyrannen i hans Hovmod slog det Ord,
 Og Dødens Rædsel ham til Hjertet for.
 Saa mangen bunden, hvem hans Vænke trykked haardt,
 Har læst det Ord og drevet Frygten bort.

Fra Solens Opgang til dens Nedgang lød
 Signalets Horn; thi Babels Konge bød, —
 Og se, fra Solens Lys til Stjernens, Dyt og Vest,
 Kom tusinde Satraper did til Fest.
 Sin Ganger styred hver og en saa prub
 Til Kong Belsazars stolte Gjestebud —
 Et yndigt Palads i et yndigt Himmelstrøg,
 Hvor Mur til Mur udstyret rigt sig smøg
 Med Kjösters Pragt, der Balustrader hang
 For Vinterly og Sommers Skygetrang;
 Og rundt om Hof og Have, Tempel, Taarn og Bo
 Kom Euftrat brusende fra Bjergets Ro;
 Den hviler her, ei reiser vildt sit Skum,
 Men kjærlig favner Babels stolte Rund.
 De stærke Tyre med meislet Vinge smyk't
 Gjør Babels Konge sikker, Folket trygt, —

Dg Kjemper i Granit, en Kunstners Værk,
 Rundgjør ved Kongens Port: Husk, jeg er stærk!
 Til Jorden gennem Tamariskens Blomsterbed
 Ei Sommerglød, ei Høstglaas trængte ned.
 Dg Maanens Skin faldt svækket, men dog skjönt
 Med Sølvglans paa Markens fine Grönt;
 Med Farveveksel tegnes Arabeskens Rund,
 De milde Straalers Skin oplyser Havens Grund,
 Dg svagt beskinnes mangen Mindesten,
 Reist i Kaldea, hvor en Konge tren;
 Dg Iht! fra Morgen indtil Aften, Dagen lang,
 Der lyder smukke Jugles muntre Sang.
 I Slottets Gaard der mange Kilder sprang,
 Mens Eufrat udenfor forbi sig svang;
 Se, Flodens klare Vand affpeiler Himlens Blaa,
 Dg Vandspring som Kryстал ser legende derpaa!

Men længst den frække, vilde Seiersrus
 Har styrtet Babels Mure om i Grus!
 Dg Sangens Toner lyder mer ei der;
 Thi Herren straffed strengt den stolte Spot ers Hær!

Som Ostens Konge i en Purpurdragt
 Saa Kong Belsazar der i al sin Pragt,
 Saa høit paa Elfenben og Guld, en Kongestol;
 Omkring sig sine Fyrster han besol;
 Dg Muhammed sig havde neppe drømt
 Et Paradis udstyret halvt saa skjönt!
 Af Sølv og drevet Guld en Overslod der var,
 Hvert Kar mer ædelt end den Vin, det bar;
 Som Stjernelys i Nat faldt Lampers Skin
 I Pandesmykkers ædle Stene ind;
 Naar Flodens stille Vølge skulped let forbi,
 Sig baded Lysets Glans saa tykt deri;
 Saa blødt og smigrende Gitaren klang,
 Som om paa Vinger sig Serafer svang;
 Dg rundt omkring sig snart man mærker Davsens Nagt
 Paa Krøller svingende og paa Sandalers Taft.

Brat tømmes Kasser, Væg're driffes ud;
 Thi spares ei ved Kongers Gjæstebud;
 Dg Glæden svulmer høit i alle Gjæsters Bryst;
 Thi her er Smil og Jnde, hver blot søger Lyst!
 Fra Dara kom de, fra Daremmas Lund
 Lig „Elfkou's Maane, Sol i Kampens Stund“*),

*) Hafis, Persiens Anakreon.

Fra Landet om Arifissas sølverblanke Vand
 Til Imlas Myrer og det indre Land,
 Fra Gittacen' og Galah, som man ved
 Berømmes for Naturens Herlighed, —
 Fra alle Rigets Kanter de paa Kongens Ord
 Indsandt sig lydige ved sammes Ord.

Hvem aner vel, at under Festens Kred
 Vil som fra klaren Himmel Lyd staa ned?
 Hvem føler ei sig her i Mod og Magt saa stor,
 At ingen Kamp han frygter mer paa Jord?
 Og dog, det spændte Blif, den matte Nøst
 Forraader noget dunkelt i hvert Brøst?
 Som Søfugl dukker dybt og hurtig lig en Pil,
 Til Gul forandres jevnlig hvert et Smil.
 Man ved ei, at for Porten stander den,
 Som seierrig imorgen stormer frem;
 Og ingen trofast Vagt paa Volden melder grant
 Den Forsvarstime dyr, som netop svandt.
 Og dertil er det jo kun Krigsmauds Fryd
 At høre Kog'rets Klirren, Spæres Lyd!
 Og ei i nogen Stede stikker Sværd idag,
 Som jo gif foran i et blodigt Slag!

Kanhænde Hjertets Pulsflag siger til,
 Naar dig en stor Ulykke ramme vil.
 Selv stumt og livløst fængslet Sølv ubi et Kørt)
 Vi'r Tegn paa Vint'rens Komme for din Dør!

Selv Kongen følte sig ei vel; men ud
 Fra Hjerteklemmen i hans Varm kom Bud
 I vrede Ord: „Hvad nu? Har Vinen tabt sin Smag?
 Som vanligt ei den smager jer idag.
 Har I saa krysteragtig feig en Sjæl,
 At ræd I bli'r ved Tøn af Riendehæl?
 Tror I, at Stjernehimlens Guder vilde fly
 Af Skræk for Dord'neus blotte Pral og Gny?
 Vi er jo Guder selv, har trodset Gud!
 Skal da vi skjælv for en Nøvers Bud?
 Nei, lad kun Rienden hid sig banke Stadens Port!
 Med Skam han saude skal, han kom tilfört;
 For Morgendagen er bestemt hans Fald;
 Ved Festens Slutning Løven vaagne skal!
 Kyld mig et Pæger! Lad saa bringes frem de Kar
 Fra Judas Tempel, som i Kamp vi vundet har!

t) Kvifisølvbet i Thermometret.

Lad denne Aften raade Seirens Rus!
 Den, Salem vandt, hans Skaal i Salems Krus!
 Enhver skal nippe til en Gudfandende fuld,
 Til Læben føres skal judæisk Guld!*)

Bort Bifaldsraabe: døde i hver Mund, —
 Den sidste Boble brast fra Væg'rets Bund;
 End døøler Kongens Læber ved den gyldne Kant, —
 Hvor giftig Perle D:et deri fandt!
 Han slipper Væg'ret, Haanden har ei Magt, —
 Er Trolddom mon i Guldbets Junke lagt?
 Med Diet heftet stød paa Bægge: hen han ser,
 Som om et Mædselsbillede der er, —
 Han løfter Armen, skygger for sit Syn,
 Bevæger feberagtigt Diets Bryn, —
 Et skjult Vidunder driver vist sit Spil!
 — Som Mængden hist vi taust vil skue til.

Paa Bæggen, hvilket Syn, en Haand man saa,
 Ei kunde nogen her dens Træk forstaa, —
 Et døð'ligt Væsens Haand kun syntes den, som skrev;
 Dog var som Ild de Ord, der skrevne blev.
 Og stille, langsomt Skriften fremad skred,
 Mens fra hvert Bogstav faldt en Lysglans ned;
 Den endte, Haanden veg; — men mere raadvild end
 Ser Kongen spørgende paa sine Mænd.
 Men ingen taler, — bleg er hwer en Kind; —
 Dog røber sig, hvad der bor i hvert Sind,
 Ved stive Blikke, korte Aandedrag — en Nød
 Som dens, der venter Dommen om sin Død.
 Saa hurtig, som en Frostnat skabte om
 Den lette Draabe, der i Faldet kom,
 Til klar Krystal, — saa kvaletes Glæden i hvert Bryst,
 Mens som Statuer de staar ganske tyft.
 Med Tryllestav af Ibenholt og klædt
 I Sobelskappe bli'r de vise stedt
 For Skriftens Luertæk; kaldæist Løgnkunstis Magt
 Dog stirrer her forgjæves og forsagt!
 Trods Trolddomsord de mumler, Tegne de gjør
 Af dunkel Mening, — Skriften dog som før
 Staar ulæst! Er den dem til Barjel eller Dom
 Fra Gud! — De vise intet ved derom.

O, tidt, naar stumt er Læbens hulde Emil,
 Al Fryd forgangen, Brystet snøres til,

*) Shafesp.: „Tit. Andronicus“: Han drifter ei, medmindre Timons Sølv rører ved hans Læber.
 Dan. and Rev. — Danish-Norwegian. 8

Af Modgang suet vrider sig den syge Sjæl,
 Og Hjertets Banken er en Marter sæl, —
 Naar fordums trofast Ven til entlig Graad
 Os ofrer, ja til Dødens Pines Braad,
 Naar Knygt og Kval en lønlig Tanke volder mig,
 Og Mødens Sol bag Sorg fornummer sig, —
 Man træt af Livets Byrde haaber fast
 Paa Dødens Vettelse, om Hjertet brast,
 Da kommer , lyt! det bedste Raad, den sidste Trøst
 Paa Tøner baarne af en Kvinderøst!
 Som naar et Skib ved Zeus vilde Strand
 Ved Kloffens Ringning undgaar Nølgens Brand;
 Erods Midnatstimens Mørke nu det sikkert ved,
 Hvor det skal finde Vej til lune Næb;
 Saa faldt en Kvinde's Ord i Mødslens Stund,
 Til Bismands Andren, som fra Bismands Mund,
 Mens Kongen selv stod bleg, og Trolddomskunst bedrog
 Sin stolte Tyrer, Skrak Satraper slog.
 Hun, høie Væltning af hin store Magt,
 Udi hvis Haand var Tusend' Riger lagt,
 Hun bærer frygtfomt Vidne om den faugne Mand,
 Der, glemt til Kæsten, Syner tyde kan:
 „Han har den Lud'rets Gvne af sin Gud
 At sprede Eviol, af Sorg at ride ud
 For dunkle Fremtids Skjæbne og at røbe grant,
 Hvad der skal leve eller blot er Tant.
 I Hoffets Sal han dvæled Kongen næst,
 Man glemte ham, skjønt Jøde, ei til Kest. —
 Vad Daniel komme blot herhid! Forvist jeg tror,
 Han tyde kan de hemmelige Ord.“

Som Maanen taus og stille baner sig
 Ud Junihimlen, fuld og fager, Vej,
 Mens frygtfomt Nattefuen giver op sin Dønt
 Og skjuler sig bag Vofsets Horizont, —
 Saa rolig Daniel gjennem Skaren gik,
 Mens Mangden veg tilbage for hans Blik;
 Gi ansende de brudte Væg're, spildte Vin
 Han styred ret til Tronen sine Trin.
 Hans Blik var roligt, ei hans Mod forlød
 Ham i den Stund, han stod for Kongens Fod;
 Hans Læbe skjælved ei, da fast hans Stemme klang:
 „Paa Kongens Bud jeg retted hid min Gang.“

„Er du Profeten? Lyd da hine Træk,
 Hvis dunkle Nædsel har mig fyldt med Skrak!

Den største Løn, du fordier, vil, betænk!
 Jeg give dig taknemmelig som Skjænk:
 Med Purpurkappe, gylden Kjæde paa
 Som Rigets tredje mægtige at gaa!" —
 Og Daniel hørte — taug —, men vendte sig bidhen,
 Hvor Glans mer stærk end Festens trængte frem,
 Og skued fast i Væskriften ind.
 En Konges Trudsel nedslaaer ei hans Sind, —
 For Kongers Konge høier han sit sølvgraa Haar
 Med Knæfald for sin Gud, der for ham staar;
 Saa tungt det end ham falder, ligeud
 Skal Skriftens Tydning gives, Herrens Bud
 Forklares! Under ei derfor, i Daniels Mund
 Hans Tunge skjald for denne alvorfulde Stund! —

„Behold kun selv din Løn, dit Guld! Thi jeg
 Som Guds Profet hans Ord maa tyde dig.
 O, havde du blot før din store Synd fortrudt!
 Af Hædres Skjæbne lært, hvad de forbrudt!
 Din Formands Skjæbne vel dig kunde lært,
 Hvorledes Krig mod Herren falder svært.
 Hans Kongedømme mægtigt var og stort som dit, —
 Hvad Sværdet naa'de, alt han kaldte sit; —
 Rationer skjald, naar Kongeorde lød,
 Der for dem Leve eller dø betød, —
 For ham som den, der raaded over Liv og Grav,
 Man frøb i Støvet, til et Smil han gav.
 Men da han Hovmod i sit Hjerter bar,
 For stolt at høie sig for Herren var,
 Ham Gud berøved Kronen og Forstandens Lys,
 Blandt Bilddyr satte ham, selv dem et Gys;
 Hvor Ofser, vilde Gæster streifed om,
 Han søgte Ly og Næring, til han kom
 Erfaringsvis igjennem Kulde, Nød og Savn
 Til Kundskab om et ydmygt Hjertes Gavn
 Og saa i Herren, ingen uden ham,
 Den Magt, som ene Kroner give kan.
 Da nu han angred, ydmyg faldt paa Knæ for Gud,
 Lød ogsaa til ham Herrens Naadesbud, —
 Han gjenindsattes i sin Værdighed,
 Fik dobbelt op af godt for, hvad han led;
 Men Jehovah at trodse ei han raaded mer;
 Thi grant hans Vældes Magt i alt han ser! —
 Dog har du spottet Himlens høie Gud,
 Til syndigt Brug du Templets Kar tog ud
 Og reiste Gudebilleder af Sølv og Guld

Dg Sten, af trodsigt Overmod saa fuld!
 Dem skjænted du din Hyldest, tilbad kun
 For dem, — raab nu til dem i Dødens Stund
 Om Hjælp! — Men af! forspildt er vistnok Ang'rens Bei;
 Thi Gud var blandt jer, og I saa ham ei.
 Nu varfles han: „Dit Livs Løb er endt
 Dg dine Dage talte“, — han har sendt
 En Fiendehær imod dig, som skal vise ret —
 Nu: „Riget veiet er, men fundet let!“

Dg Daniel taug — og fjerned rolig sig —,
 Mens ei et Ord han hørte paa sin Bei;
 Stum taug den frække Tunge, mat faldt Diets Bryn; —
 Thi nu forstod de alle Skriftens Syn.

Brat hørtes Vaabentkirren, Stridsmands Tøu,
 Der faldt i haabløs Kamp; thi Babels Søn
 Af Houmods Aand besnæret og forraadt ved Naab
 Om Skaansel vidste, der var lidet Haab.

I egen Kongeborg Belsazar faldt,
 Mens alles Lanter egen Frelse gjaldt —

. . . . .
 Hin Nat han misted Krone, — Scepter — og sit Liv —,
 . . . . .
 Skjønt purpurklædt han laa der kold og liv!

6. Kapitel.

1. Vers. Og Mederen Darius modtog Riget, da han var to og seksti Aar gammel. 2. Det behagede Darius at sætte over Riget hundrede og tyve Satraper, som skulde være i det hele Rige, 3. og over dem tre Rigsraader, af hvilke Daniel var en, for hvilke hine Satraper skulde gjøre Regnskab, for at Kongen ikke skulde lide noget Tab. 4. Da overgik denne Daniel Rigsraaderne og Satraperne, efterdi der var en ypperlig Aand i ham, og Kongen tænkte paa at sætte ham over det hele Rige. 5. Da søgte Rigsraaderne og Satraperne at finde Sag mod Daniel Rigets Styrelse angaaende, men ingen Sag og intet slet kunde de finde, eftersom han var tro, og ingen Forseelse og intet slet fandtes hos ham. 6. Da sagde disse Mænd: Vi finder ingen Sag mod denne Daniel, medmindre vi kunde finde den mod ham i hans Guds Lov.

Babylon blev erobret af Perserne, og Darius den Meder besteg Tronen 538 f. Kr. Ved Darius' Død to Aar senere, 536 f. Kr., fulgte Cyrus ham paa Tronen. Mellem disse to Aarstal maa derfor den her omtalte Begivenhed være indtruffen.

I Babels Rige paa dets Herligheds Høide spillede Daniel en væsentlig Rolle, og fra den Tid af, indtil Mederne og Perserne vandt Verdensrigets Kongestol, havde han idetmindste sit stadige Ophold i hin Stad og var noie bekendt med Rigets Sager; alligevel faar man ingen fortløbende Beretning om, hvad der tildrog sig i den lange

Tid, han stod i Forhold til disse Riger. Han berører kun nu og da en Begivenhed, naar den kan indgyde Guds Folk Tro, Haab og Mod i Hjertet til enhver Tid og kan gjøre dem standhaftig i Sandhedens Tjeneste.

Den i dette Kapitel omtalte Begivenhed hentyder Apostelen Paulus til i Heb. 11, hvor han taler om nogle, som ved Troen „stoppede Løvers Mund“. Darius indsatte over Riget 120 Statholdere, da der paa den Tid, efter hvad man antager, i Riget var 120 Provinser, hver med sin egen Statholder eller Landshøvding. Ved Kambyses' og Darius Hystaspis' Seiervindinger blev det senere forøget til 127 Provinser. Esth. 1: 1. Over disse 120 Statholdere stod igjen tre Overstatholdere, og af disse var Daniel den fornemste. Paa Grund af sin ypperlige Mand blev Daniel foretrukket. Daniel var en anset Mand i Babylons Rige og kunde derfor af Darius være bleven agtet for en Fiende og saaledes jaget i Landflygtighed eller paa anden Maade ryddet af Veien; han var en Fange fra en underkuet Nation og kunde være bleven foragtet og tilsidesat derfor, men han led alligevel ingen saadan Behandling. Det maa siges til Darius' Ros, at Daniel blev foretrukket for alle de andre, fordi den skjønnsomme Konge i ham saa en ypperlig Mand. Ja Kongen tænkte endog at sætte ham over det hele Rige. Da vaagnede de andre mægtiges Misundelse mod ham, og de lagde Planer for at ødelægge ham. Dog Daniels Færd var ulastelig i Rigets Sager; han var trofast og ærlig, saa de i den Retning ingen Grund til Klage kunde finde mod ham. Derfor sagde de: Vi finder ingen Sag mod denne Daniel, medmindre vi kan finde den i hans Guds Lov. Maatte det ogsaa være saaledes med os; det er den bedste anbefaling, man kan faa.

7. Vers. Da stormede disse Rigsraader og Satraper ind til Kongen og sagde til ham: Kong Darius leve evindeligt! 8. Alle Rigets Befalingsmænd, Statholderne og Satraperne, Raadsherrerne og Landshøvdingerne, har med hverandre raadslaet om, at der maa blive udstedt en kongelig Forordning og givet et strengt Forbud, at hver den, som i tretti Dage beider nogen Gud eller noget Menneske, uden dig, o Konge, om noget, skal kastes i Løvekulen. 9. Saa udsted nu, o Konge, Forbudet og lad det opsætte skriftlig, saa det ikke kan forandres ifølge Medbernes og Persernes Lov, som ikke kan tilbaekaldes. 10. Ifølge deraf lod Kong Darius Skriftet og Forbudet opsætte. 11. Men saasnart Daniel fik at vide, at Skriftet var opsat, gif han ind i sit Hus; og han havde Vinduer aabne paa sin Sal mod Jerusalem, og tre Gange om Dagen bøiede han sine Knæ med Bøn og Lovprisning for sin Guds Naasyn, ganske som han havde gjort før.

Mægt disse Menneskers Fremgangsmaade for at iværksætte sine affhyelige Planer: De „stormede ind“ til Kongen. De kom, som om en eller anden paatrængende vigtig Sag var indtruffen, og de enstemmig var kommen for at forelægge ham den. De paastod, alle var enige, hvilket ikke var Tilfældet; thi man havde naturligvis ikke raadspørgt sig med den fornemste af dem alle, Daniel. Den Befaling, de forlangte udfærdiget, vilde smigre Kongens Forsængelighed og saaledes lettere vinde hans Bifald. At et Menneske skulde være den eneste, der i 30 Dage kunde yde Raadesbevisninger og høre Bønner, var noget hidtil uhørt. Uden at aue deres onde Hensigt underskrev Kongen Befalingen, og den blev indført i Lovbogen som en af Medernes og Persernes uforanderlige Love.

Læg Mærke til disse Mænds List, til, hvor langt man vil gaa for at udrydde de retfærdige. Hvis de havde stilet Beslutningen saadan, at ingen Bøn skulde henvendes til Hebræernes Gud — hvad de i Virkeligheden tilsigtede — vilde Kongen straks have gjættet deres Hensigt og ikke underskrevet Befalingen. Derfor gav de Beslutningen en ganske almindelig Retning og var villige til at tilfidesætte hele sit Religionsystem og vise Foragt mod det saavel som mod alle sine mange Guder blot for at styrte ham, som var Gjenstand for deres Had.

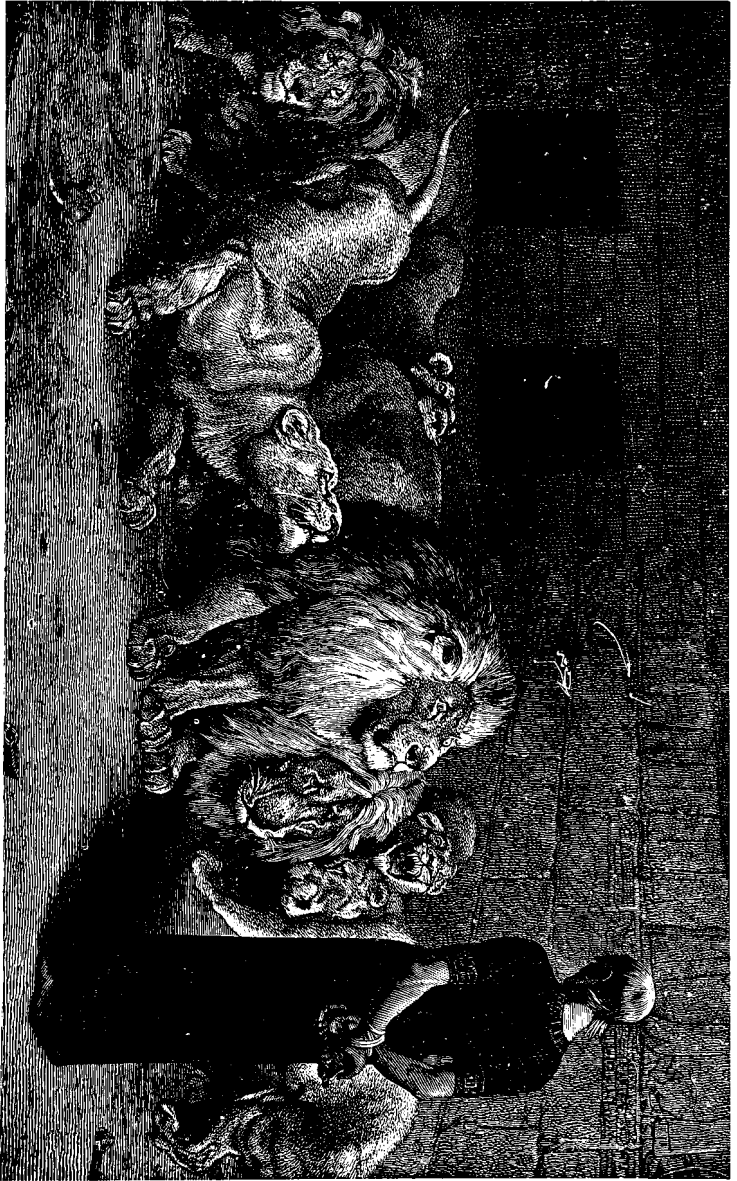
Daniel forudsaa den Sammensværgelse, der truede ham, men gjorde intet for at forpurre den. Han betroede sig simpelthen i Guds Haand og overlod Udfaldet til hans Forsyn. Han forlod ikke Riget i foregivne Forretningsanliggender eller øvede sin Andagt mere skjult end almindelig; men han vendte sit Ansigt ligesom før mod sit elskede Jerusalem, skjønt han vidste, at Befalingen var underskrevet, og knælede tre Gange om Dagen i sit Kammer og udøste sit Hjerte for Gud i Bøn og Baaaldelse.

12. Vers. Da stormede hine Mænd hen og fandt Daniel bedende og bøn-faldende for sin Gud. 13. Derpaa kom de frem for Kongen og sagde om Kongens Forbud: Har du ikke ladet opsætte et Forbud, at hvert Menneske, som i tretti Dage beder nogen Gud eller noget Menneske, uden dig, o Konge, om noget, skal fastes i Løvefulen? Kongen svarede og sagde: Det Ord faar fast ifølge Medernes og Persernes Lov, som ikke kan tilbagefaldes. 14. Da svarede de og sagde for Kongen: Daniel, som er en af de bortførte fra Juda, har ikke agtet paa dig, o Konge, eller paa det Forbud, du har ladet opsætte; tre Gange om Dagen beder han sin Bøn. 15. Da Kongen hørte dette, blev han saare bedrøvet, og han vendte sin Hu til Daniel for at redde ham, og indtil Solen gik ned, gjorde han sig Umag for at udfri ham. 16. Da stormede hine Mænd ind paa Kongen og sagde til Kongen:

Wid, o Konge, at Mederne og Perserne har en Lov, at intet Forbud og ingen Forordning, som Kongen udsteder, kan forandres. 17. Saa gav Kongen Befaling, og man hentede Daniel og fastede ham i Løvekulen. Kongen tog da tilorde og sagde til Daniel: Din Gud, som du stadig tjener, han frelse dig! 18. Og en Sten blev bragt og lagt over Kulens Aabning, og Kongen forseglede den med sin Signetring, for at der ikke skulde forandres noget med Daniel.

Disse Mænd havde nu kun at passe Daniel op for at fange ham i den udsatte Fælde; saa kom de igjen støiende tilhobe, denne Gang til Daniels Bopæl, som om en eller anden vigtig Forretning pludselig havde samlet dem for at raadsføre sig med den øverste af Overstattholderne, og se, de fandt ham i Bøn til sin Gud, netop som de ønskede og haabede. Saa langt var alt gaaet godt. De var ikke sene med at gaa til Kongen og berette det forefaldne, og for Sikkerheds Skyld erholdt de Kongens Tilstaaelse, at Befalingen stod ved Magt. Nu var de rede til at anklage Daniel; og hvilket lavt Middel de benytter for at vække Kongens Fordom: „Daniel, som er en af de bortførte fra Juda,“ siger de. Den stakkels Fange skylder dig alt sit timelige Vel, og dog er han saa langt fra at være taknemmelig og at paastjonne dine Gunstbevisninger, at han hverken agter dig eller dit Forbud. Da skjønte Kongen, hvilken Fælde der var stillet for ham og Daniel, og til Solens Nedgang bestræbte han sig for at udfri ham, idet han sandsynligvis selv anvendte Overtalelsesmidler for at bevæge de sammensvorne til Mildhed eller Bevisgrunde og alvorlige Forsøg paa at faa Loven tilbagefaldt. Men de var ubøielige. Loven blev holdt ved Magt, — og den ærværdige, alvorlige, tro og ustraffelige Daniel, Rigets Tjener, blev kastet i Løvekulen for at opluges af Løverne, som om han havde været en af de værste Forbrydere.

19. Vers. Da gif Kongen til sit Palads og tilbragte Natten fastende, og han lod ikke sine Medhustruere føre ind til sig, og Sønnen flyede fra ham. 20. Derpaa stod Kongen op ved Morgengry, da det blev lyst, og skyndte sig hen til Løvekulen. 21. Og da han kom nær til Kulen, til Daniel, raabte han med sorgfuld Røst. Kongen tog tilorde og sagde til Daniel: Daniel, den levende Guds Tjener! Har din Gud, som du stadig har tjent, magtet at frelse dig fra Løverne? 22. Derpaa talte Daniel til Kongen: Kongen leve evindeligt! 23. Min Gud sendte sin Engel og lukkede Løvernes Gab, saa de ikke har gjort mig nogen Skade, fordi jeg er funden uskyldig for ham, og heller ikke for dig, o Konge, har jeg gjort noget ondt. 24. Da blev Kongen saare glad og bød, at man skulde drage Daniel op af Kulen; og Daniel blev dragen op af Kulen, og der fandtes ingen Skade paa ham, fordi han havde troet paa sin Gud. 25. Og Kongen gav Befaling, og man hentede hine Mænd, som havde anklaget Daniel, og man

Daniel i Söndfälden.

kastede dem, deres Børn og deres Hustruer i Løvefulen; og de naaede ikke Bunden i Kulen, førend Løverne tog fat i dem og knuste alle deres Ben.

Kongens Færd, efter at Daniel var bleven kastet i Løvefulen, vidner om hans oprigtige Interesse for ham og det bitre Samvittighedsnag, han følte paa Grund af sin egen Fremgangsmaade. I det tidligste Daggry ilede han til Kulen, hvor hans Førsteminister havde tilbragt Natten i Selskab med forfultne og rovgjerrige Dyr. Daniels Svar paa hans første Hilsen indeholdt ingen Bebreidelse mod Kongen, fordi han havde givet efter for hans Forfølgere, men vidnede om, at han agtede og ærede ham oprigtig: „Kongen leve evindeligt.“ Men derpaa mindede han Kongen om paa en Maade, som denne maa have følt dybt, men som han maatte erkjende for ret, at for ham havde han ingen Misgjerning begaaet. Og fordi han var uskyldig, havde Gud, hvem han stadig tjente uden Afsladelse (ikke blot leilighedsvis), sendt sin Engel og lukket Løvernes Mund.

Her stod Daniel bevaret ved en høiere Magt end nogen jordisk. Hans Sag var vunden, hans Uskyld bevist. Der fandtes ingen Skade paa ham, fordi han troede paa sin Gud. Det var Troens Værk, et Mirakel havde frelst ham. Hvorfor bragte man da Daniels Anklagere frem og kastede dem i Løvefulen? De skal have ladet sig forlyde med, at Daniel ikke skyldte nogen Undergjerning sin Frelse, men den Omstændighed, at Løverne tilfældigvis ikke var sultne. Da, sagde Kongen, angriber de ikke mere eder end ham, saa vil vi faa Sikkerhed i Sagen ved at kaste eder ned i Kulen. Løverne var sultne nok, da de kunde faa Tag i de skyldige, og disse Mænd blev sønderrevne, før de kom til Kulens Bund. Saaledes blev Daniel dobbelt hævnnet, og Solomons Ord blev underfuldt fuldbyrdede (Ordspr. 11: 8): „Den retfærdige udfries af Trængsel, og den ugudelige kommer i hans Sted.“

26. Vers. Derpaa skrev Kong Darius til alle Folk, Slægter og Tungemaal, som boede paa den hele Jord: Eders Fred vorde mangfoldig! 27. Af mig er givet Befaling, at man i hele mit Kongeriges Herredømme skal skjælve og frygte for Daniels Gud; thi han er den levende Gud og den, som bliver evindeligt, og hans Rige ødelægges ikke, og hans Herredømme varer indtil Evnen. 28. Han frelser og udfrier og gjør Tegn og Undere i Himlen og paa Jorden, han, som frelste Daniel af Løvernes Vold. Og denne Daniel nød Ære og Lykke under Darius' Regjering og under Perseren Cyrus' Regjering.

Daniels Udfrielse bevirkede, at nok en Bekjendtgjørelse udfærdigedes over hele Riget til Ære for den sande Gud, Israels Gud.

Alle skulde frygte og skjælve for ham. Hvad Daniels Fiender vilde have frem for at styrte ham medførte kun hans yderligere Forfremmelse. I dette Tilfælde, saavel som da de tre Hebræere blev fastede i Ildovnen, viste Herren, at han havde Velbehag i to Slags Bligter: 1) At man ikke giver efter for nogen bevidst Synd, ligesom de tre Mænd i Ildovnen. 2) At man ikke undlader nogen bevidst Bligt, ligesom Daniel i Løvetulen. Af disse Eksempler kan Guds Folk til alle Tider øse Opmuntring.

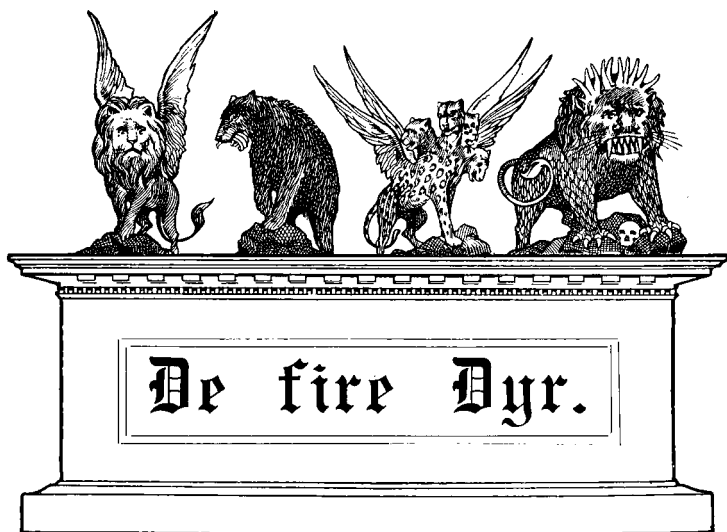
Kongens Rundgjørelse fremstiller den sande Guds Væsen i træffende Udtryk: 1) Han er den levende Gud, alle andre er døde; 2) han er den, som bliver evindelig, alle andre omstiftes; 3) han har et Rige; thi han har skabt og regjerer over alle; 4) hans Rige ødelægges ikke, alle andre gaar tilgrunde; 5) hans Herredømme er uden Ende, ingen menneskelig Magt kan omstyrte det; 6) han udfrier dem, som er i Trældom; 7) han frelser sine Tjenere fra deres Fiender, naar de paakalder hans Hjælp; 8) han gjør Tegn og Undere i Himlen og paa Jorden; og 9) som Kronen paa Bærket har han befriet Daniel og givet os for vore egne Dine det fuldeste Bevis paa sin Magt og Godhed, idet han frelste sin Tjener fra Løvernes Bold. Hvilken herlig Lovprisning er ikke dette over den store Gud og hans trofaste Tjener!

Saaledes slutter den historiske Del af Daniels Bog. Vi kommer nu til den profetiske Del, der som et lysende Fyrtaarn har kastet sine Straaler ud over Tidens Vej fra Oldtiden indtil vor Tid, og som endnu oplyser Menighedens Sti, indtil den naar det evige Rige.

Løven — Symbol paa Babylon.

7. Kapitel.

1. Vers. I Belsazars, Babels Konges, første Aar havde Daniel en Drøm og Syner i sit Hoved paa sit Leie; derpaa skrev han Drømmen op, og dens hovedsagelige Indhold fortalte han.

Dette er den samme som den i 5. Kap. nævnte Belsazar, hvorfor dette Kap. kronologisk følger efter 5. Kap.; men for at Bogens historiske Del kunde staa for sig selv, og den profetiske Del kunde undgaa at afbrydes ved historiske Beretninger, fremstilles den profetiske Del uden at tage Hensyn til den rette Tidsfølge.

2. Vers. Daniel tog til orde og sagde: Jeg saa i mit Syn om Natten, og se, Himlens fire Binde brød frem over det store Hav. 3. Og fire store Dyr steg op af Havet, det ene forskjelligt fra det andet.

Alle Udtryk i Skriften maa tages bogstavelig, medmindre der er god Grund til at antage dem for billedlige; og alle billedlige Udtryk maa tolkes af de bogstavelige. At det her benyttede Udtryk er symbolsk fremgaar tydelig af 17. Vers: „Disse store Dyr, som er fire, betyder, at fire Konger skal opstaa af Jorden.“ Og for at vise, at her menes Riger, ikke blot enkelte Kongers Personer, siger Engelen: „Men den Høiestes hellige skal faa Riget.“ Og i Udlægningen i 23. Vers siger han: „Det fjerde Dyr betyder, at der paa Jorden skal

være et fjerde Rige." Disse Dyr er derfor Symboler paa fire store Riger; og de Omstændigheder, under hvilke de opsteg, og de Midler, hvorved deres Ophøielse iværksættes, saaledes som Profetien fremstiller, er ogsaa symboliske. De fremstillede Symboler er: de fire Vinde, Havet, fire store Dyr, ti Horn og et andet Horn med Tine og Mund, der førte Krig mod Gud og hans Folk. Vi spørger nu, hvad de betynder.

I symbolisk Tale betegner Vinde: Strid politisk Bevægelse og Krig. Jer. 25: 32, 33: „Saa siger Herren, Hærskarernes Gud: Se, Ulykke gaar ud fra Folk til Folk, og en svar Storm reiser sig fra Jordens yderste Egne. Og de, som er ihjelslagne af Herren, skal paa den Dag ligge fra Jordens ene Ende til den anden." Her taler Profeten om en Strid, Herren kommer at føre mod alle Folkeslag, naar de ugudelige skal overgives til Sværdet, og de af Herren ihjelslagne skal ligge fra den ene Ende af Jorden til den anden, og den Strid og Uro, som fremkalder al denne Udelæggelse, kaldes en svar Storm.

At Vinde betegner Kamp og Krig, kan man endvidere tydelig se ved at betragte Synet selv; thi som Folge af, at Vindene bryder løs, opstaar og omstyrtes Riger, og saadanne Begivenheder foraarsages ved politiske Kampe.

Ved Hav eller Vand, naar de bruges symbolisk, betegner Bibelen Folk, Stammer og Tungemaal. Til Bevis herfor se Ab. 17: 15, hvor dette udtrykkelig siges.

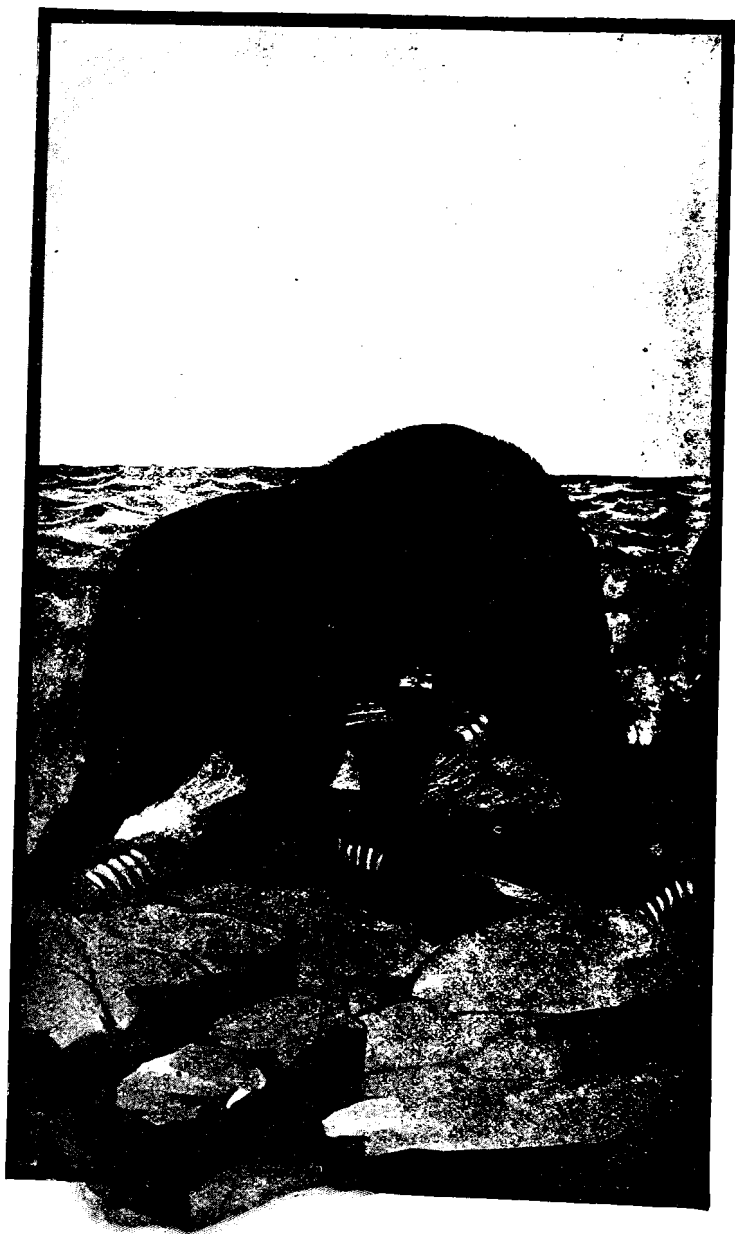
Forklaringen paa de fire symboliske Dyr gives Daniel, før Synet er tilende. 17. Vers: „Disse store Dyr, som er fire, betynder, at fire Konger skal opstaa af Jorden." Herved har vi nu Synets Omraade klart for os.

4. Vers. Det første var som en Løve, og det havde Druevinger; jeg saa, indtil dets Vinger blev afrevne, og det blev løftet i Beiret fra Jorden og reist op paa to Fødder som et Menneske, og et Menneskehjerte blev det givet.

Da disse Dyr betegner fire Konger eller Riger, maa vi spørge: Hvilke fire? Hvor skal man begynde at regne? Disse Dyr opstaar ikke alle paa en Gang, men det ene efter det andet, saasom de omtales som det første, det andet o. s. v.; og det sidste bestaar endnu, naar den sidste Dom gjør Ende paa alle Jordelivets Scener. Fra Daniels Dage indtil Verdenshistoriens Slutning skulde der ifølge Nebufadnezars Syn — det store Billede i 2. Kap. — kun være fire

Bjørnen — Symbol paa Medien-Perfien.

Verdensriger. Daniel levede endnu i det samme Rige, han omtrent 65 Aar før havde erklæret for Guldhovedet, dengang han tolkede Kongens Drøm. Det første Dyr i nærværende Syn maa derfor betegne det samme som det store Billedes Guldhoved, d. v. s. Babels Rige, og de andre Dyr de følgende Riger fremstillede ved Billedet. Men hvis dette Syn i alt væsentligt falder sammen med Billedet i 2. Kap., saa kan man spørge: Hvortil tjener da dette Syn? Hvorfor ikke nøies med Synet i 2. Kap.? Vi svarer: De samme Ting gjentages flere Gange for at tilføie fuldstændigere Kjendtegn og flere Kjendsgjerninger; saaledes faar vi Linje paa Linje. Her fremstilles jordiske Regjeringer i Himlens Lys; deres sande Væsen aabenbares symbolisk ved vilde, glubste Rovdyr.

Først havde Løven Ornevinger som Tegn paa den rivende Hætt, hvormed Babel udstrakte sine Erobringer under Nebukadnezar. Ved dette Tidspunkt i Synet var der indtraadt en Forandring; dens Vinger var bleven afrevne. Den styrtede sig ikke længer som en Orn over sit Bytte. Løvens dristige Mod var borte. Et svagt, frygtfomt og mat Menneskehjerte var kommet istedet. Dette passer godt paa denne Nation i dens Histories sidste Aar, da den var bleven svag og frygtfom paa Grund af Rigdom og Bøllyst.

5. Vers. Og se, et andet Dyr, det næste, ligner en Bjørn, og paa den ene Side reiste det sig, og tre Ribben havde det i sit Gab imellem sine Lænder; og saaledes sagde man til det: Staa op, æd meget Kjød!

Ligesom ved det store Billede i 2. Kap. saaledes mærker man ogsaa i denne Række Symboler, at ethvert efterfølgende Rige bliver ringere end det foregaaende. Bryttet og Armene af Sølv var ringere end Guldhovedet, Bjørnen ringere end Løven; det medisk-persiske Rige naaede ikke op imod Babylon i Vælde, Pragt og historisk Glans. Vi kommer nu til de øvrige Omstændigheder, som med Hensyn til denne Magt er af Interesse: Bjørnen reiste sig til den ene Side. Dette Rige bestod af to Folkelag: Mederne og Perserne. Den samme Kjendsgjerning er fremstillet ved Buffens to Horn i 8. Kap.; thi om disse to Horn siges det, at det høieste voksede op sidst, ligesom om Bjørnen, at den reiste sig til den ene Side; og dette gik i Opfyldelse derved, at den persiske Del af Riget, som voksede op sidst, alligevel naaede den høieste Rang, idet den fik den største Indflydelse i Riget. (Se Kap. 8: 3.) De tre Ribben antyder sandsynligvis de tre Provinser: Babylon, Lydien og Ægypten, der især blev nedtraadte og

undertrykkede af denne Magt. At man sagde til det: „Staa op, æd meget Kjød!“ henfører nogle til den Tilskyndelse, Mederne og Perserne ved nævnte Provinsers Erobring fik til at lægge Planer og begynde paa udstrakte Erobring. Rigets Karakter fremstilles passende ved en Bjørn; thi Mederne og Perserne var grusomme og rovgribe; de rovede og plyndrede Folkene. Som allerede bemærket i Forklaringen over 2. Kap. begyndte dette Rige ved Babels Erobring af Cyrus 538 f. Kr. og bestod indtil Slaget ved Arbela 331 f. Kr., altsaa gennem en Tid af 207 Aar.

6. Vers. Efter dette saa jeg, og se, et andet Dyr, lig en Parde, og det havde fire Fuglevinger paa sin Ryg, og fire Hoveder havde Dyret, og Herredømme blev det givet.

Det tredje Rige, Grækenland, fremstilles ved dette Symbol. Hvis paa Løven Ringerne betegnede hurtige Erobring, betegner de det samme her. Leoparden selv er et hurtigt Dyr; men dette var ikke nok til at fremstille den Nations raske Udvikling, som den betegnede; den maa ovenikjøbet have Ringer. To Ringer, som Løven havde, var ikke nok, den maa have fire, og dette maa betegne overordentlig hurtig Bevægelse, hvilket vi finder historisk sandt om det græske Rige; Grækenlands Erobring under Alexander er i Historiens Aarbøger uden Lige med Hensyn til Hurtighed.

Hollin giver i sin *Ancient History* (Oldtidens Historie), B. 15, Afsn. 2, følgende korte Oversigt over Alexanders Tog:

„Fra Makedonien til Gangesfloden, som Alexander næsten naaede, regnes 1100 franske Mil. Læg dertil de forskjellige Svingninger i Alexanders Tog, for det første fra det nederste Cilicien, hvor Issus-Slaget stod, til Jupiter Ammons Tempel i Libyen, derpaa hans Tog tilbage herfra til Tyrus, en Reise paa mindst 300 franske Mil, og saa endelig ligesaa store Strækninger idetmindste ved de Usvigelser, han paa forskjellige Steder gjorde fra den lige Wei, saa vil man finde, at Alexander i Løbet af mindre end otte Aar med sin Hær marscherede mere end 1700 fr. Mil (over 5100 eng. Mil) uden at medregne hans Tog tilbage til Babylon.“

„Og fire Hoveder havde Dyret.“ Det græske Rige bestod i sin Helhed ikke længe efter Alexanders Død. Inden femten Aars Forløb efter hans glimrende Løbebanes Slutning under et Svirelag blev Riget delt mellem hans fire Overgeneraler: Kassander fik Makedonien og Grækenland i Vest; Pyrtamus fik Trakien og Asien ved

Þardereri — Symbol þaa Græfenland.

Det fjerde Dyr — Symbol paa Rom.

Hellespont og Bosphorus i Nord; Ptolemæus Egypten, Lydien, Palæstina og Kæle-Syrien i Syd; og endelig Selenkus Syrien med alle Alexanders øvrige Besiddelse i Ost. Disse Afdelinger betegnes ved Leopardens fire Hoveder (308 f. Kr.).

Saa nøie blev Profetens Ord fuldbyrdede. Hvorfor deltes det uhyre Rige ikke i utallige Smaastykker, da Alexander ikke efterlod sig nogen retmæssig Efterfølger? Hvorfor blev det netop delt i fire Dele, ikke flere? Jo, fordi Profetien havde sagt, at der skulde blive fire! Leoparden havde fire Hoveder, den laadne Buk fire Horn, Riget skulde falde i fire Stykker, og saaledes blev det. (Se nærmere under 8. Kap.)

7. Vers. Efter dette saa jeg i Rattens Syner, og se, et fjerde Dyr, frygteligt og forfærdeligt og overmaade stærkt, og det havde store Tænder af Jern, det aad og knuste, og det, som blev tilovers, traadte det ned med sine Fødder; og det var anderledes end alle de Dyr, som var før det, og det havde ti Horn.

Selv Inspirationen finder i Naturen ikke noget Dyr, der passende kan tjene til Symbol paa den her betegnede Magt. Der findes intet Dyr i Naturen, som kan svare dertil, selv om man tilspiede Hoveder, Horn,vinger, Skjæl, Tænder eller Klør. Denne Magt var forskjellig fra alle de andre, og Symbolet er aldeles ubeskriveligt.

§ 7. Vers er der Stof nok til en hel Bog; men vi vil blot behandle det kortelig her, fordi en fuldstændig Fortolkning kræver langt mere Rum, end disse korte Betragtninger kan affe. Dette Dyr svarer naturligtvis til det store Billedets fjerde Del, Venene af Jern. I Anledning af Kap. 2: 40 er der nævnt adskillige Grunde for den Antagelse, at denne Magt er Rom. De samme Grunde kan man ogsaa støtte sig til ved nærværende Profeti. Hvor nøie svarer ikke Rom til Billedets Jerndel! Hvor nøie svarer det ikke til dette Dyr! Verden har aldrig set Mage til en saadan Frygt og Rædsel, som Rom indgjød, eller til dets overordentlige Styrke. Ligesom med Jerntænder knuste og slugte det og nedtraadte Nationerne i Støvet under sine Kobberklør. Det havde ti Horn, der ifølge 24. Vers betegner ti Konger eller Riger, der skulde opstaa af dette Rige. Som allerede omtalt i 2. Kap. blev Rom delt i ti Riger, der opregnes i følgende Orden: Hunnerne, Ostgoterne, Vestgoterne, Frankerne, Vandalerne, Sueverne, Burgunderne, Herulerne, Angelsakserne og Lombarderne. Disse Afdelinger er bestandig siden omtalte som det romerske Riges ti Riger (351—483 ef. Kr.). Se under Kap. 2: 41, 42.

8. Vers. Jeg agtede nøie paa Hornene, og se, et andet lidet Horn stød op imellem dem, og tre af de forrige Horn blev oprykkede for det, og se, der var Dine som Mennekespine paa dette Horn, og en Mund, som talte store Ting.

Daniel betragtede Hornene; der viste sig mellem dem Tegn paa en besynderlig Bevægelse. Et i Begyndelsen lidet Horn, men senere stærkere end de andre, trængte sig op imellem dem. Det nøiede sig ikke med rolig at finde en egen Plads og udfylde den; det maatte trænge nogle af de andre tilside og rane Pladsen fra dem. Tre Riger blev revne af for det. Som vi senere mere omstændelig faar Veilighed til at gjøre Rede for, var dette lille Horn Pavenmagten. De tre Horn, som reves af for den, var: Herulerne, Ostgoterne og Vandalerne. Og Marsagen, hvorfor de blev revne af, var, at de modsatte sig det pavelige Præstedømmes Anmasselser og altsaa tillige den romerste Biskops Overherredømme i Kirken.

Og „der var Dine som Mennekespine paa dette Horn og en Mund, som talte store Ting“. Dinene var et passende Sindbillede paa det pavelige Præstevældes List, Skarpsindighed, Kløgt og Forsorg; og Munden, som talte store Ting, var et Symbol paa de romerste Biskoppers anmassende Fordringer.

9. Vers. Jeg stuede, indtil Stole blev fremsatte, og en Gammel af Dage satte sig; hans Klædebon var hvidt som Sne, og hans Hovedhaar som ren Uld, hans Trone Ildskuer, hans Hjul brændende Ild. 10. En Ildstrøm flød frem og udgik fra ham; tusinde Gange tusinde tjente ham, og ti Tusinde Gange ti Tusinde stod for ham; Ketten blev sat, og Røger blev opladte.

En mere ophøiet Beskrivelse af en mere ophøiet Scene findes ikke i vort Sprog; dog bør den ikke fastholde vor Opmærksomhed alene paa Grund af det storartede og ophøiede Billede, den fremstiller for os; men selve de Ting, som foregaar, kræver vor alvorligste Overveielse. Dommen stilles os for Die, og naar Dommen omtales, bør hver eneste Sjæl give nøie Agt; thi i dens evige Udfald vil alle faa Del.

Den Gamle af Dage, Gud Fader, sætter sig paa Dommens Trone. Lad os lægge Mærke til, hvorledes hans Person beskrives! De, som tror paa en upersonlig Gud, maa indrømme, at han her beskrives som et personligt Væsen; men de trøster sig med at sige, at det er den eneste Beskrivelse af det Slags i Bibelen. Denne Paa-stand gaar vi ikke med paa; men om den end var sand, er da ikke en eneste Beskrivelse af det Slags ligesaa skjæbnsvanger for deres Teori, som om den fandtes gjentaget en Snes Gange? De tusinde Gange tusinde, som tjente ham, og de ti Tusinde Gange ti Tusinde,

Det lille Horn — Symbol paa Pavedømmet.

som stod for ham, er ikke Syndere, der fremstilles for Dommersædet, men himmelske Væsener, der staar rede til at udrette hans Vilje. En Forstaaelse af disse Vers forudsætter en Forstaaelse af den himmelske Helligdom, og vi henviser Læseren til Bærker, der omhandler dette Spørgsmaal. Den Dom, som her beskrives, foregaar i Forbindelse med den sidste Del af vor store Ypperstepræsts Tjeneste i Himlens Helligdom. Det er en undersøgende Dom. Bøgerne oplades, og ethvert Menneskes Sag bliver fremstillet og prøvet for denne høie Ret, saa at det paa Forhaand kan blive afgjort, hvem der skal faa det evige Liv, naar Herren kommer for at skjænke det til sit Folk. Johannes saa, som man læser i Aab. 5, det samme Sted og de samme himmelske Tjenere beskæftigede med den undersøgende Dom tilligemed Kristus. Idet han, som man erfarer af Aab. 4, saa ind i Helligdommen, siger han i Kap. 5: 11: „Og jeg saa og hørte en Røst af mange Engle omkring Tronen og Dyrene og de Ældste, og deres Tal var titusinde Gange Titusinde og tusinde Gange Tusinde.“

Man ser af Bidnesbrydet i Kap. 8: 14, at dette alvorfulde Værk netop nu foregaar i den himmelske Helligdom.

11. Vers. Jeg skuede, indtil Dyret blev dræbt for Lyden af de store Ord, som Hornet talte, og dets Krop tilintetgjort og overgivet til at opbrændes ved Ild. 12. Og hvad de øvrige Dyr angaar, blev deres Herredømme taget fra dem; thi hvor længe de skulde leve, var dem givet til Tid og Stund.

Der er nogle, som tror paa et tusindaarigt Rige, under hvilket Evangeliet skal seire og Retfærdighed herske over hele Verden, før Herren kommer; og der er andre, som tror paa en Prøvetid efter Herrens Komme og et blandet Tusindaarsrige, under hvilket de udsødelige retfærdige endnu forkynder Evangeliet for dødelige Syndere og søger at lede dem ind paa Frelsens Vej; men begge disse vildfarende Systemer omsthyrtes fuldstændig af ovenstaaende Vers.

1. Det fjerde frygtelige Dyr vedbliver uden at forandre Karakter, og det lille Horn vedbliver med sine Gudsbespottelser og holder sine Millioner Tilhængere i blind Overtro, indtil Dyret bliver overgivet til at opbrændes ved Ild, og dette betegner ikke Omvendelse, men Odelæggelse. 2 Thess. 2: 8.

2. Det fjerde Dyrs Liv forlænges ikke, efter at det har tabt sit Herredømme, saaledes som de foregaaende Dyrs Liv; deres Herredømme blev vistnok taget fra dem, men de fik Lov til at leve en Stund. Det babyloniske Riges Landomraade og Undersaatter bestod

endnu uforandret, skjønt det var Perserne underlagt. Saaledes var det med det persiske Rige overfor Grækenland, med Grækenland overfor Rom. Men hvad følger efter det fjerde Rige? — Intet Herredømme eller Rige, hvori dødelige Mennesker har nogen Del. Dets Løbebane afsluttes i Jldsøen, derefter er det ikke til mere. Løven blev opslugt af Bjørnen, Bjørnen af Leoparden, Leoparden af det fjerde Dyr og det fjerde Dyr af hvad? — Ikke af et andet Dyr; men det kastes i Jldsøen, og i denne Edelæggelse bliver det, indtil Menneskene lider den anden Død. Lad derfor ingen tale om nogen Prøvetid eller noget blandet tusindaarigt Rige efter Frelserens Komme.

I Baisenhufsets Oversættelse staar der: „Da saa jeg til, fordi man havde hørt de store Ord, som Hornet havde talt.“ Dette Ord „da“ synes at henpege paa en særlig bestemt Tid. I de foregaaende Vers beskrives den undersøgende Dom, og dette Vers synes at antyde, at medens Dommen foregaar, og netop før denne Magt bliver ødelagt og givet hen til at brændes i Jlden, taler det lille Horn sine store Ord imod den Høieste. Har vi ikke hørt disse Ord, og det blot for nogle Aar siden? Husk blot de Beslutninger, som i 1870 fattedes af det vatikanske Kirkemøde! Hvad kan være mere gudsbespotteligt end at tillægge et dødeligt Menneske Ufeilbarhed? I hint Aar saa Verden virkelig, at et almindeligt Kirkemøde (et økumenisk Koncilium) var samlet for med Overlæg at bestemme, at den, som sidder paa Pavestolen, det Syndens Menneske, besidder det guddommelige Fortrin, at han ikke kan fare vild. Kan man tænke sig noget mere anmassende og gudsbespottende? Er ikke dette de store Ord, som Hornet talte? Er ikke dette den Magt, som er moden til at opbrændes ved Jld og snart skal forgaa?

13. Vers. Jeg stuede i Nattens Syner, og se, med Himlens Skyer kom der en som en Menneskesøn, og til den Gamle af Dage kom han hen, og man førte ham frem for ham. 14. Og ham blev givet Herredømme og Ære og Rige, og alle Folk, Slægter og Tungemaal skulde tjene ham; hans Herredømme er et evigt Herredømme, som ikke forgaar, og hans Rige er et Rige, som ikke ødelægges.

Den her beskrevne Scene er ikke Kristi andet Komme til denne Jord, medmindre den Gamle af Dage er paa denne Jord; thi her tales om et Komme til den Gamle af Dage. Der, før den Gamle af Dage, blev ham givet Magt, Ære og Rige. Menneskesønnen faar sit Rige, før han vender tilbage til denne Jord. Luk. 19: 10-12 o. j. v. Dette er derfor en Scene, som foregaar i det him-

mest Tempel og staar i nyie Forbindelse med, hvad der stilles for Die i 9. og 10. Vers. Han modtager sit Kongerige ved Afslutningen af sit præstelige Embede i Helligdommen. De Folk, Slægter og Tungemaal, der skal tjene ham, er Folkeslagene af de frelste (Aab. 21: 24), ikke Jordens ugudelige Folkslag; thi de omkommer ved Kristi andet Komme. Nogle af alle Jordens Folk, Stammer og Slægter vil tilsidst faa Plads i Guds Rige for der at tjene ham i al Evighed med Fryd og Glæde.

15. Vers. Greben af Smerte blev min, Daniels, Aand inden i mig, og Synerne i mit Hoved forfærdede mig. 16. Jeg gif hen til en af dem, som stod hos, og bad ham om at faa Visshed angaaende alt dette; og han sagde mig det og kundgjorde mig Udtydningen af de Ting: 17. Disse store Dyr, som er fire, betyder, at fire Konger skal opstaa af Jorden; 18. Men den Høiestes hellige skal faa Riget og have Riget i Gie indtil Evigheds Evighed.

Vi bør ikke have mindre Længsel end Daniel efter at forstaa Sandheden i alt dette, og naar vi ransager den med et ligesaa oprigtigt Hjerte, saa vil vi erfare, at Herren ikke er mindre villig nu end i Profetens Dage til at veilede til en ret Forstaaelse af disse vigtige Sandheder. Dyrene og de Riger, som de forestillor, er allerede bleven forklarede; vi har fulgt Profeten Stridt for Stridt gjennem Begivenhedernes Udvikling lige til det fjerde og sidste Dyrs fuldstændige Undergang og alle jordiske Regjeringers sidste Fald. Hvad kommer saa? Det ser vi i 18. Vers: „De hellige skal faa Riget.“ De hellige, de, der af alle i Verden er bleven mest ringeagtede, lastede, forfulgte og forstudte, — de, som af alle Mennesker mindst ventedes at skulle faa sit Haab opfyldt, — de skal faa Riget og besidde Riget evindeligt! De ugudeliges Aumæsselse og slette Regjering skal faa Ende. Den forspildte Arv skal blive gjenløst. Fred skal gjenoprettes inden dens forstyrrede Grænser, og Retfærdighed skal herske overalt paa den skjønne nye Jord.

19. Vers. Da ønskede jeg Visshed angaaende det fjerde Dyr, som var anderledes end de allesammen, overmaade frygteligt, som havde Lænder af Jern og Klør af Kobber, som aad, knuste og traadte det, som blev tilovers, ned med sine Fødder, 20. og angaaende de ti Horn, som var paa dets Hoved, og angaaende det andet, som skjøb op, og for hvilket tre faldt af, det Horn, som baade havde Zine og en Mund, der talte store Ting, og som af Udseende var større end dets Fæller.

De tre første Dyr i denne Række omfattede Daniel saa klart, at han ikke nærede nogen Tvivl dem angaaende; men han blev forbauset ved dette fjerde Dyr, der var saa unaturligt og frygteligt. Jo

længere vi kommer ned ad Tidens Strøm, des mere maa man vige af fra Naturen, naar man skal danne Sindbilleder, der nøiagtig kan fremstille de vanartede Riger paa denne Jord. Løven findes i Naturen; men for at fremstille Babels Rige maa der føies to Vinger til, hvilket er unaturligt. Bjørnen findes ogsaa i Naturen; men for at antyde en unaturlig Glubskhed maa den som et Sindbillede paa det mediss-persiske Rige faa tre Ribben i sin Mund. Leoparden er ligeledes et Dyr i Naturen; men for at give et passende Billede paa Grækenland maa man her vige af fra Naturen med Hensyn til Vingerne og Hovedernes Antal. Men der findes i Naturen intet passende Sindbillede paa det fjerde Rige. Der fremstilles et Dyr, hvis Rige man aldrig har set, et frygteligt og skrækkeligt Dyr med Kobberklør og Jerntænder, saa grusomt, rovgriist og glubst, at det af bare Lyst til Vold knuste og opslugte og nedtrampede sine Dfere under sine Fødder.

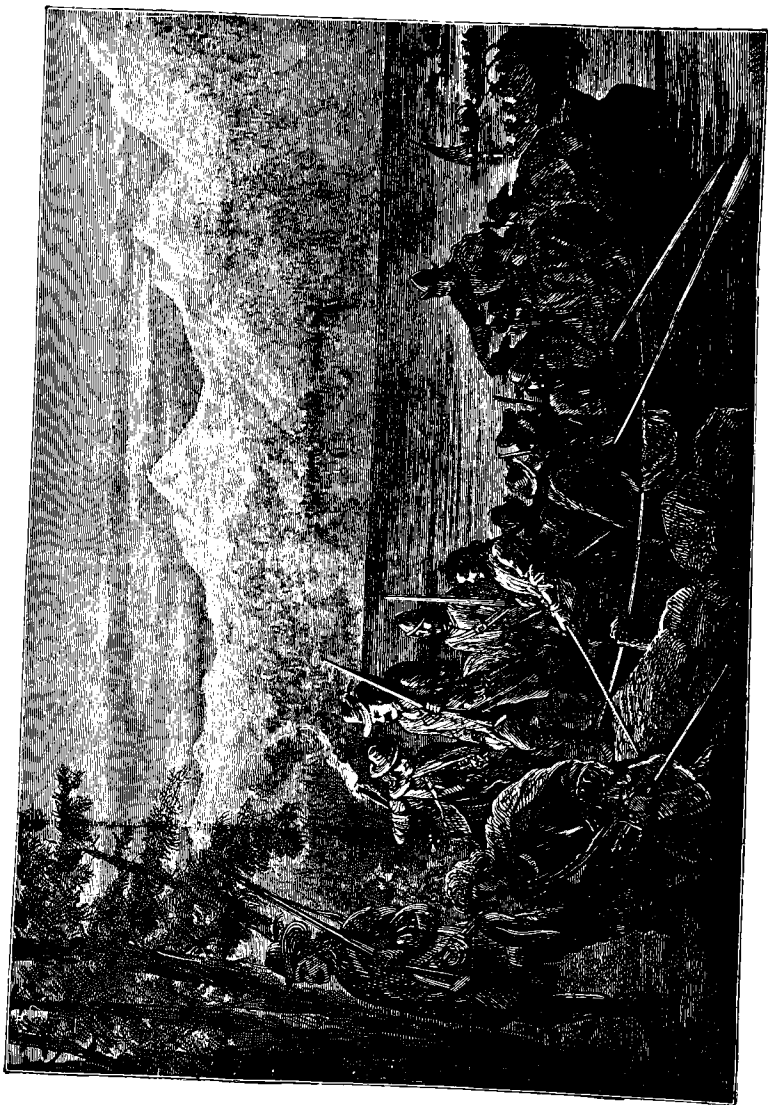
Alt dette var meget underfuldt for Profeten; men noget endnu vidunderligere kom tilshue; et lidet Horn, der stødte tre af de øvrige Horn tilside, som man kunde vente efter det Dyrs Natur, hvorpaa det voksede. Og se, Hornet havde Tine, ikke som et vildt Dyrs Tine i Naturstand, men et Menneskes skarpsindige, listige og fløgtige Tine, — og hvad der faldt endnu besynderligere: det havde en Mund, og med den Mund talte det store Ting og fremkom med formastelige og anmassende Fordringer. Intet Under da, at Daniel gjerne vilde have Visshed angaaende dette Uhyre, hvis naturlige Anlæg horte saa lidet hjemme paa Jorden, og hvis Færd og Gjerning var saa djævelsk. I det følgende Vers anføres nogle Kjendemerker paa det lille Horn, hvorved den, som studerer Profetien, sættes istand til at anvende dette Symbol uden Fare for at tage fejl.

21. Jeg skuede, og dette Horn førte Krig med de hellige og fik Overhaand over dem, 22. indtil den Gamle af Dage kom, og Dommen blev givet den Høiestes hellige, og Tiden kom, da de hellige fik Riget i Eie.

Dette lille Horns forunderlige Brede imod de hellige tildrog sig ganske særlig Daniels Opmærksomhed. Der er allerede tidligere bleven gjort Rede for, hvorledes de ti Horn kom frem, eller hvorledes Rom deltes i ti Riger mellem Aarene 351 og 483 ef. Kr. Kap. 2: 41. Da disse Horn betegner Riger, maa det lille Horn ogsaa betegne et Rige, skjønt ikke af samme Art; thi det var for sig selv og fra de andre, der var politiske Riger. Det staar nu kun tilbage at

Ualdenser paa flugt under den pavelige forfølgelse.

undersøge, hvorvidt der blandt det egentlige Romervældes ti Riger efter 483 opstod noget Rige, som var forskjelligt fra dem alle, og se, hvilket det var. Svaret er: Pavedømmets geistlige Rige. Dette svarer til Symbolet i alle Stykker, hvilket man let kan bevise; og intet andet Rige svarer dertil. Betragt de Kjendemerker, der mere omstændelig nævnes ved 23. Vers.

Daniel saa, at dette Horn førte Krig mod de hellige. Har Paven magten ført nogen saadan Krig? 50 Millioner Blodvidner svarer Ja med en Røst, som Lyden af mange Vand. Høst blot, hvor grusomt Waldenserne, Albigenerne og Protestanterne i Almindelighed blev forfulgte af Paven magten! Det er efter gode Kilder godtgjort, at de Forfølgelser, Blodbad og Religionskrige, som den romerske Kirke og Pave har voldt, har foranlediget langt mere Blodsspilde af den Høiestes hellige end al den Ondskab, Fiendtlighed og Forfølgelse, som aabenbare Hedninger har foranstaltet fra Verdens Begyndelse af.

I 22. Vers synes tre umiddelbart paa hinanden følgende Begivenheder at stilles frem. Idet Daniel skuer fremad fra det Tidspunkt, da det lille Horn stod paa sin Magts Høide, til den endelige Slutning paa Kampen mellem de hellige og Satan med alle sine Tilhængere, anfører han tre fremragende Begivenheder, der staar som Milepæle langs Veien: 1) Den Gamle af Dage kommer, det er, den Stilling, Jehovah indtager ved Dommens Begyndelse, beskrevet i 9. og 10. Vers. 2) Den Dom, der overdrages til de hellige, d. v. s., den Tid, da de hellige skal holde Dom tilligemed Kristus i de tusinde Aar efter den første Opstandelse (Aab. 20: 1-4) og skal bestemme den Straf, som de ugudeliges Synd har fortjent. Da vil Blodvidnerne sidde tildoms over den store antikristelige, forfølgende Magt, der i deres Prøvens Dage jagede dem som vilde Dyr i Orkenen og udøste deres Blod som Vand. 3) Tiden, da de hellige skal eie Riget, nemlig Tiden, da de skal bo paa og besidde den nye Jord. Da udslettes det sidste af Forbandelsen, Synden og Syndere, saa der ikke levnes Rod eller Gren, og denne Jord, der saa længe regjeredes saa slet af Verdens ugudelige Herrer, Guds Folks Fiender, skal overgives til de retfærdige, og de skal besidde den i al Ewighed. 1 Kor. 6: 2, 3; Matt. 25: 34.

23. Vers. Saaledes sagde han: Det fjerde Dyr betyder, at der paa Jorden skal være et fjerde Rige, som skal være anderledes end alle Rigerne, og det skal opæde hele Jorden og søndertræde den og knuse den. 24. Og de ti Horn betyd-

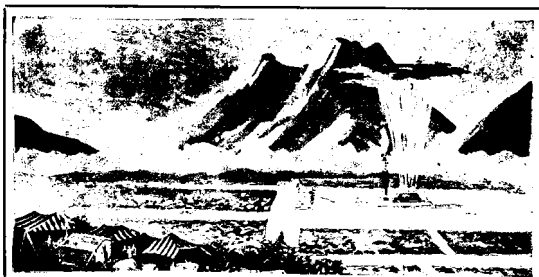
at der af samme Rige skal opstaa ti Konger, og en anden skal opstaa efter dem, og han skal være anderledes end de forrige, og tre Konger skal han ydmyge, 25. og Ord imod den Høieste skal han tale, og den Høiestes hellige skal han undertrykke; og han skal tænke paa at forandre Tider og Lov, og de skal gives i hans Haand én Tid og Tider og en halv Tid. 26. Saa bliver Retten sat, og Herredømmet skal fratages ham, for at han skal blive ødelagt og tilintetgjort for al Tid.

Man faar her endnu nærmere Oplysninger om det fjerde Dyr og det lille Horn.

Men angaaende det fjerde Dyr (Rom) og de ti Horn eller ti Riger, som opstod deraf, er der kenhænde talt nok, hvorfor Opmærksomheden nu særlig fæstes paa det lille Horn. Som anført ved 8. Vers finder vi, at Profetien om dette Horn er bleven opfyldt ved Pavemagtens Opkomst og Været; det er derfor baade interessant og vigtigt at undersøge de Marsager, der foranledigede denne antikristelige Magts Udvikling.

De første romerske Præster eller Bisper nød en Anseelse, der stod i Forhold til den Højs Rang, i hvilken de boede, og gjennem den kristelige Tidsregnings første Aarhundrede var Rom Verdens største, rigeste og mægtigste By. Den var Keiservældets Hovedsæde, Nationernes Hovedstad. „Alle Jordens Jøddnggere tilhører Rom,“ sagde Julian, og Klaudian erklærede den for „Lovens Kilde“. „Der som Rom er Byernes Dronning, hvorfor skulde saa ikke dens Sjælehyrde være Biskoppernes Konge?“ Saaledes argumenterede de romerske. „Hvorfor skulde ikke Romerkirken være Kristenhedens Moder? Hvorfor skulde ikke alle Folk være dens Børn, og dens Myndighed deres høieste Lov?“ D'Aubigne, hvis Ord i hans History of the Reformation, Bd. I, Kap. 1, vi her anfører, siger: „Det var let for det ærgjerrige Mennekehjerte at nære saadanne Tanker, og saaledes tænkte det ærgjerrige Rom.“

Biskopperne i Romerrikets forskjellige Dele havde Fornøielse af at ofre den romerske Biskop en Del af den Hædersbevisning, som Byernes Dronning erholdt af Jordens Nationer. Oprindelig betegnede de saaledes ydede Hædersbevisninger ikke nogen Afhængighed. „Men,“ fortsætter D'Aubigne, „tilranet Magt forsøges som en Lavine. I Begyndelsen lød blot broderlige Advarsler, men de blev snart ufravigelige Befalinger i Pavens Mund. Vestens Biskopper begunstigede de romerske Pastoreres selvtagne Ret, enten fordi de var skynge paa Ostens Biskopper, eller fordi de heller vilde underkaste sig en Pavens Oberherredømme end en verdslig Magts Vælde.“

Guds Lov.

Jeg er Herren din Gud, som udførte dig af Ægyptens Land, af Ærelles Hus.

I.

Du skal ikke have andre Guder for mig.

II.

Du skal ikke gøre dig udskaaet Billede eller nogen Vignette efter det, som er i Himlen oventil, eller det paa Jorden nedentil, eller det, som er i Vandet, under Jorden. Du skal ikke tilbede dem og ikke tjene dem; thi jeg, Herren din Gud, er en uidsjær Gud, som hjemligger Fædres Misgjerning paa Horn, paa dem i tredje og paa dem i fjerde Led, paa dem, som hader mig, og dem, som gjør Misfandhed i tusinde Led mod dem, som elsker mig, og mod dem, som holder mine Bud.

III.

Du skal ikke tage Herren din Guds Navn forfængelig; thi Herren skal ikke lade den være uskyldig, som tager hans Navn forfængelig.

IV.

Kom Sabbatens Dag ihu, at du holder den hellig. Seks Dage skal du arbejde og gjøre al din Gjerning. Men den iøvende Dag er Sabbat for Herren din Gud; da skal du ingen Gjerning gjøre, hverken du eller din Son eller din Datter, din Svend eller din Pige eller dit Dyr eller din fremmede, som er uden dine Porte. Thi i seks Dage gjorde Herren Himlen og Jorden, Havet og alt det, som er i dem og hvilede paa den iøvende Dag; derfor velsignede Herren Sabbatdagen og helligede den.

V.

Ær din Fader og din Moder, paa det dine Dage kan forlænges i Landet, som Herren din Gud giver dig.

VI.

Du skal ikke ihjelstaa.

VII.

Du skal ikke bedrive Hor.

VIII.

Du skal ikke stjæle.

IX.

Du skal ikke svare mod din Næste som et falsk Vidne.

X.

Du skal ikke begjere din Næstes Hus. Du skal ikke begjere din Næstes Hustru eller hans Svend eller hans Pige eller hans Tjæ eller hans Afsen eller noget, som hører din Næste til.

Dette var de Jndflydelse, der samlede sig omkring Biskoppen af Rom, og saaledes hjalp alting til hurtig at ophøje ham paa Kristenhedens høieste geistlige Trone. Men det fjerde Aarhundrede skulde blive Vidne til en Hindring, som laagde sig lige i Veien for denne ærgjerrige Drøm. Arius, der var Præst for en af de ældste og fornemste Menigheder i Alexandria, fastede sin Lære ud i Verden og voldte saa skarp en Strid i den kristne Kirke, at Keiser Konstantin i Aaret 325 ef. Kr. sammenkaldte et almindeligt Kirkemøde i Nicæa for at drøfte og dømme den. Arius paastod, „at Sønnen var helt og væsentlig forskjellig fra Faderen; at han var det første og ædleste af de Væsener, hvem Faderen havde skabt af intet, det Redskab, ved hvis underordnede Virksomhed den almægtige Fader dannede Verdensaltet, og at han derfor var Faderen underlegen baade i Væsen og Værdighed“. Denne Mening blev fordømt af Kirkemødet, som erklærede, at Kristus var af en og samme Substans som Faderen. Derpaa blev Arius jaget i Landflugtighed til Syrien, og hans Tilhængere maatte nødtvungne anerkjende den ved hin Leilighed affattede Troesbetjendelse. (Mosheim, 4. Aarh., 2. Del, 4. Kap.; Stanley, History of the Eastern Church, S. 239.)

Striden selv kunde dog ikke udjevnes paa denne summariske Maade, men vedblev i flere Menneskealdre at volde Uro i den kristne Verden, idet Arianerne overalt blev Pavens og den romersk-katolske Kirkes bitre Fiender. Det er derfor klart, at Arianismens Udbredelse vilde hemme Katolikernes Jndflydelse, og hvis et Folk af den arianske Tro fik Herredømmet i Rom og Italien, saa vilde dette blive skjæbnevangert for den katolske Biskops Overherredømme. Men Profetien havde erklæret, at dette Horn skulde stige til den høieste Magt, og at det skulde undertrykke tre Konger for at naa denne Stilling.

Der har været forskjellige Meninger om, hvilke de Magter var, der til Fordel for Pavemagten blev kulfastede. Følgende Bemærkning af Albert Barnes synes meget træffende desangaaende: „Under den Forvirring, som opstod ved Romervældets Opløsning, og paa Grund af de ufuldkomne Beretninger om, hvad der foregik ved Pavemagtens Opkomst, er det ikke saa underligt, at man har vanskeligt for at finde Begivenheder, klart og tydelig fremstillede, der i alle Henseender nøiagtig og bestemt vilde være en Fuldbgyrdelse af Synet. Dog er det muligt med en temmelig høi Grad af Sikkerhed i Pavemagtens Historie at paapege Synets Opfyldelse.“ (Notes on Daniel 7.)

Hr. Mede antager, at de tre Riger, som blev oprykkede, var

Grækerne, Lombardernes og Frankernes, og Isak Newton antager, at det var Erarfatet Ravenna, Lombarderne samt det romerske Senat og Hertugdømme. I sin Dissertation on the Prophecies, S. 217, 218, reiser Biskop Newton nogle alvorlige Indvendinger mod begge disse Satser: Frankerne kunde ikke have været et af disse Riger; thi de blev aldrig oprykkede for Pavernagten, — Lombarderne heller ikke; thi de blev aldrig Pavernes Underfartter. Barnes siger: „Jeg kan sandelig ikke finde, at Lombardernes Rige, som man almindelig paastaar, var et af de verdslige Herredømmer, der blev Pavernes Myndighed undertastede.“ Og det romerske Senat og Hertugdømme kunde ikke have været et af de tre; thi som saadant udgjorde det aldrig et af de ti Riger, af hvilke tre skulde oprykkes for det lille Horn.

Men vi antager, at den største Vanskelighed ved disse fremragende Fortolkeres Forklaring ligger deri, at de mente, Profetien om Pavernagten og Ophøielse ikke var og ikke kunde blive fuldbyrdet, førend Paven blev en verdslig Tyrste, hvorfor de søgte Profetiens Opfyldelse i de Begivenheder, der førte til Pavenes verdslige Overherredømme. Vi mener derimod, at Profetien i 24. og 25. Vers ikke har Hensyn til Pavenes borgerlige Indflydelse, men til hans Magt til at herske over Menneftenes Sjæle og Samvittigheder, at Paven naaede denne Stilling i Aaret 538 ef. Kr., som vi senere skal se, og at de tre Horn blev oprykkede før denne Tid for at bane Vej for Pavernagten og Ophøielse og Herredømme. Den uovervindelige Vanskelighed under alle Forsøg paa at anvende Profetien paa Lombarderne og de øvrige ovennævnte Magter, bestaar deri, at de allesammen optræder altfor sent; thi Profetien handler om den romerske Biskops anmassende Bestræbelser for at vinde Magt og ikke om hans Anstregelser for at undertrykke og ydmyge Folkene, efter at han havde sikret sig Overherredømmet.

Vi fremsætter tillidsfuldt den Teori, at de tre for Pavernagten oprykkede Magter eller Horn var: Herulerne, Vandalerne og Ostgoterne, og denne Teori hviler paa følgende historiske Beretninger:

Odoaker, Herulerne's Leder, var den første af de Barbarer, som regjerede over Romerne. Han indtog Italiens Kongestol i Aaret 476 ifølge Gibbon (*Decline and Fall of the Roman Empire*, Bd. III, S. 510, 515). Om hans religiøse Tro siger Gibbon, S. 516: „Ligesom de øvrige Barbarer var han bleven oplært i det arianske Kjættereri; men han hoiagtede Munkene og Biskopperne, og Katoliker-

Guds Lov forandret
af Rædemagten.

I.

Jeg er Herren din Gud; du skal ikke have fremmede Guder for mig.

II.

Du skal ikke tage Herren din Guds Navn forfængelig.

III.

Kom ihu at helligholde Sabbatens Dag.

IV.

Hædre din Fader og din Moder.

V.

Du skal ikke slaa ihjel.

VI.

Du skal ikke bedrive Hor.

VII.

Du skal ikke stjæle.

VIII.

Du skal ikke sige falsk Vidnesbyrd imod din Næste.

IX.

Du skal ikke begjære din Næstes Hustru.

X.

Du skal ikke begjære din Næstes Gode.

nes Tausshed vidner om den Overbærenhed, hvormed han behandlede dem."

Atter siger han (S. 547): „Ostgoterne, Burgunderne, Sueverne og Vandalerne, som havde lyttet til det latinske Præstefabes Veltalenhed, foretrak sine hjemlige Læreres mere forstaaelige Undervisning, og de krigeriske Profelyter, der sad paa det vestlige Riges Levninger, optog Arianismen som sin Folketro. Denne uforsonlige Religionsforskjel var en stadig Kilde til Skinsyge og Had, og man følte saameget bitrere det bebreidende Udtryk *Barber* derved, at man yderligere tilspøiede det forhadte Egenavn *Kjætter*. De nordiske Helte, der efter en Del Modstand havde fundet sig i den Tro, at alle deres Forfædre var i Helvede, blev baade forbausede og forbitrede ved at høre, at de selv kun havde ombyttet sin evige Fordømmelses Form."

Læseren bedes omhyggelig at overveie nogle yderligere historiske Beretninger, der kaster en Del Lys over Stillingen paa den Tid. I sin *History of the Eastern Church*, S. 151, siger Stanley: „Masse af den uhyre gotiske Befolkning, som vandrede ind i det romerske Rige, bekjendte sig til den alexandrinske Kjætters Tro, forsaavidt som de overhovedet var Kristne. Vor første sydgermaniske Oversættelse af den hellige Skrift skede ved en ariansk Missionær, Ufilas. Roms første Erobrer, Marik, og Afrikas første Erobrer, Genserik, var Arianere. Theodorik, den store italienske Konge og Helten i *Niebelungen-Lied*, var Arianer. Den tomme Plads i hans vældige Gravsted i Ravenna vidner om den Hævn, de rettroende tog over hans Minde, da de paa sin Seiers Dag nedrev den Urne af Porfyr, hvori hans arianske Undersaatter havde nedlagt hans Aske."

I sin *History of the Popes*, udg. i London 1871, Bd. I, S. 6, siger Ranke: „Men den [Kirken] kom uundgaaelig i megen Forlegenhed og befandt sig i en ganske forandret Stilling. Et hedenst Folk bemægtigede sig Britannien; arianske Konger bemægtigede sig Størstedelen af det øvrige Vesteuropa, medens Lombarderne, der længe havde hyllet Arianismen og som Naboe var meget farlige og fiendske, oprettede et mægtigt Herredømme lige for Roms Porte. Beleirede paa alle Kanter anvendte imidlertid de romerske Biskopper al den Klogskab og Udholdenhed, hvorved de altid særlig har udmærket sig, for at gjenvinde Herredømmet, idetmindste inden det Strøg, hvor de øvede en Kirkefaders umiddelbare Tugt."

I sin *History of Florence*, S. 14, siger Machiavelli: „Det skal her bemærkes, at næsten alle de Krige, som de nordlige Barbarer

førte i Italien, blev foranledigede af Baverne, og det var i Almindelighed ogsaa Baverne, som indkaldte de Horder, hvoraf Landet blev overfyldt.

Disse førte Citater viser den almindelige Tingenes Tilstand paa hin Tid. De viser ogsaa, at de romerske Paver var den Magt, der for at sikre sine egne Formaal ihærdig virkede med i Begivenhederne, ihvorvel man ikke klart kunde se deres Schattrækt paa det politiske Brev. Disse arianske Kongers Forhold til og Forbindelse med Paven, hvoraf man kan skimte, hvorledes de nødvendig maatte styrtes for at give Plads for et paveligt Overherredomme, fremstilles i følgende Vidnesbyrd af Mosheim i hans Kirkes Historie, 6te Aarb., 2. Del, Kap. 2, Afsn. 2:

„Det er paa den anden Side sikkert ifølge en hel Del hoist paa- lidelige Beretninger, at baade Keiseren og Nationerne i Almindelighed var langt fra taalmodig at ville taale det Trældomsaaag, som Baverne vilde lægge paa den kristne Kirke. De gotiske Kyrster satte Grænser for hine anmassende Prælaters Magt i Italien, tillod ikke, at nogen blev ophøiet paa Pavestolen uden deres Bifald, og forbeholdt sig alene Retten til at afsjøre ethvert nyt Pavevalgs Lovmæssighed.“

Et Eksempel til Bevis for denne Paastand har man i den ovennævnte første arianske Konge Odoakers Historie, saaledes som den berettes af Bower i hans History of the Popes, Bd. 1, S. 271. Da ved Pave Simplicius' Død 483 ef. Kr. Præstestabet og Folket havde samlet sig for at udvalge en ny Pave, indfandt sig pludselig i Forsamlingen Kong Odoakers Livvagts Hovding og Statholder Basilus, udtrykte sin Overraskelse over, at man uden ham skulde stride til at udnævne en Efterfølger efter den afdøde Pave, erklærede i Kongens Navn alt, hvad der var bleven foretaget, for ugyldigt og lod Valget gaa om igjen. Bispeelig maatte det Horn, der øvede en saa hemmende Indflydelse over den pavelige Upperstepræst, fjernes, førend Paven kunde naa det Overherredomme, der var ham forudsagt.

Zeno, Østens Keiser og Pavens Ven, vilde imidlertid gjerne drive Odoaker ud af Italien (Machiavelli, S. 6), noget han snart fik den Tilfredsstillelse uden synderligt Besvær for ham selv at se iværksat paa følgende Maade. Theodorik havde bestøget det østgotiske Riges Trone i Mæsien og Pannonien. Denne, der stod i Venstabsforhold til Zeno, skrev til ham og berettede, at han umulig kunde holde sine Votter i Tøomme inden den udarmede pannoniske Provinses Grænser,

og bad om Lov til at føre dem til en eller anden gunstigere Gån, som de kunde erobre og tage i Besiddelse. Zeno tillod ham at rykke imod Odoaker og bemægtige sig Italien. Efter tre Mars Krig blev da det heruliske Rige i Italien styrket, Odoaker blev forræderisk ihjelslagen, og Theodorik satte sine Ostgoter fast paa den italienske Halvø. Som ovenfor nævnt var han Arianer, og den odoakerste Lov, der lagde Pavevalget ind under Kongens Bisfald, blev staaende ved Magt.

Følgende Hændelse viser, hvor fuldstændig Pavemagten var hans Vælde hjemfalden. Da Katolikerne i Osten havde begyndt en Forfølgelse mod Arianerne i 523, stevnede Theodorik Pave Johan for sig og tiltalte ham saaledes: „Dersom Keiseren [Justin, Justinians Forgjænger] ikke finder for godt at tilbagekalde den Beslutning, han nylig har udfærdiget mod dem af min Overbevisning [d. v. s. Arianerne], er det min faste Beslutning at lade udgaa samme Bestemmelse mod dem af hans [d. v. s. Katolikerne] og overalt at se den bragt i Udøvelse med samme Strengthed. De, som ikke bekjender den uicæanske Tro, er Kjættere for ham, og de, som bekjender den, er Kjættere for mig. Hvad der kan undskyldes eller retfærdiggjøre hans Strengthed mod hine, undskylder og retfærdiggjør ogsaa min Strengthed mod disse. Men,“ fortsatte Kongen, „Keiseren har ingen om sig, der tør sige sin Mening frit og aabent, eller til hvis Ord han i Tilfælde vilde lytte; men den dybtfølte Høiagtelse, han nærer og vedkjender sig for Eders Bispestol, levner ingen Tvivl om, at han jo nok lytter til Eder. Jeg ønsker derfor, at I straks skal forhøje Eder til Konstantinopel og der baade i mit og Eders eget Navn nedlægge Indsigelse imod de voldsomme Forholdsregler, Hoffet der saa ubetænksomt har taget. Det staar i Eders Magt at bevæge Keiseren til at afstaa derfra; og førend I gjør dette, ja, førend Katolikerne [Theodorik anvender dette Navn paa Arianerne] atter faar fuld Frihed til at øve sin Religion og til at benytte de Kirker, af hvilke de er bleven udjagede, maa I ikke tænke paa at vende tilbage til Italien.“ (Bowers History of the Popes, Bd. I, S. 325.)

Paven, der havde faaet en saa bestemt Befaling om ikke igjen at sætte Foden paa italiensk Grund, førend han havde udført Kongens Vilje, kunde visselig ikke haabe megen Fremgang i Retning af noget Slags Overherredømme, førend hin Magt var ryddet af Weien. Ifølge Bower skal Baronius mene, at Paven ved denne Leilighed ofrede sig

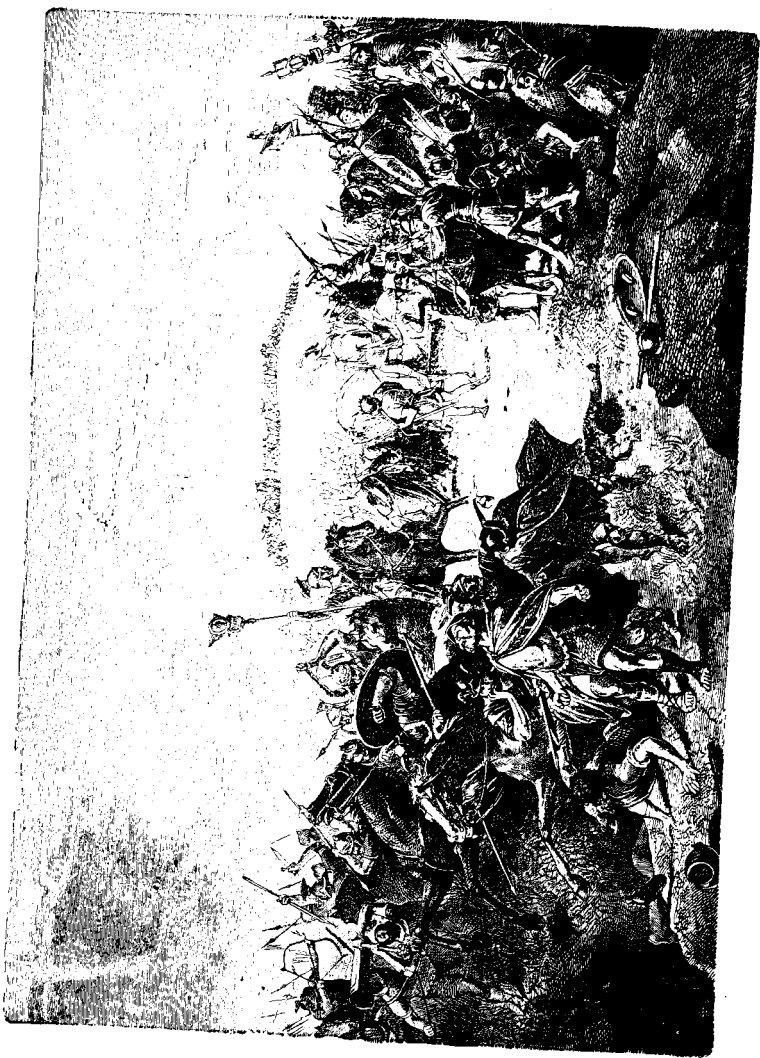
og raadede Keiseren til paa ingen Maade at føie Kongen i det fremfattede Forlangende; men Bower anser dette for urimeligt, „siden han ikke kunde ofre sig selv,“ siger han, „uden paa samme Tid at opofre den langt større Del ustyldige Katoliker i Vesten, der enten var Kong Theodoriks Underjaatter eller andre arianske Fyrsters, der stod i Forbund med ham. Sikkert er det, at Paven og de andre Gesandter ved sin Tilbagekomst behandledes med Strengthed, hvilket Bower forklarer paa denne Maade: „Andre beskylde dem alle for Højforræderi, og sandt nok blev Roms ledende Mænd mistænkte for netop paa den Tid at staa i en forræderisk Brevveksling med Hoffet i Konstantinopel og for at lægge Planer til det gotiske Vældes Omstyrkelse i Italien.“ (Samme, S. 326.)

Det pavelige Partis Følelse ligeoverfor Theodorik kan man ifølge et forhen anført Citat nøiagtig slutte sig til af den Havn, de tog over hans Minde, da de fra hans vældige Gravsted i Ravenna bortreb den Urne af Borsfyr, hvori hans arianske Underjaatter havde lagt hans Afte. Men disse Følelser faar et Udtryk i Ord gennem Baronius, der udfjældte Theodorik som en grusom Barbar, en barbarisk Tyran, en ugudelig Arianer. Men „efter at have overdrevet med al sin Veltalenhed og raabt Af og Ve over Romerkirkens uheldige Vilkaar, nedfunket i Slaveri som den nar formedelst hin Kjætter, trøster han sig tilslut og tørrer sine Taarer bort i den fromme Tanke, at Ophavsmanden til al denne Glendighed snart efter døde og blev evig fordømt“. (Baronius' Annals (Aarbøger), ef. Nr. 526, S. 116; Bower, Bd. III, S. 328.)

Medens Katolikerne saaledes stadig følte den arianske Konges hemmende Indflydelse i Italien, led de en voldsom Forfølgelse af de arianske Vandaler i Afrika. (Gibbon, Kap. 37, Afsn. 2.) I sin Horæ Apocalypticæ, Bd. III, S. 152, Anm. 3, siger Elliot: „De vandalske Konger var ikke alene Arianere, men forfulgte Katolikerne paa Sardinien og Korsika under den romerske Bispestols Vælde som og i Afrika.“

Denne var Sagernes Stilling, da Justinian i 533 begyndte sine Krige mod Vandaler og Goter. Da han ønskede at sikre sig Bavernes og det katolske Partis Indflydelse, udfærdigede han den mindeværdige Befaling, der gjorde Paven til alle Menigheders Hoved, fra hvilken Befalings Iværksættelse ogsaa det pavelige Overherredømmes Periode maa dateres, 538 ef. Kr.; og den, der læser Historien om det afrikanske Felttog 533-34 og det italienske Felttog 534-38,

Belfars Indtog i Rom.

mærker, at Katolikerne overalt hilse Justinians Feltherre Belisars Hær som Befriere.

D'Aubignés Vidnesbyrd (Reformation, B. I, Kap. 1) fastholder ogsaa Lys over de Understrømninger, der i disse begivenhedsrige Tider gav de ydre Bevægelser Form: „Fyrster, hvem disse stormfulde Tider ofte ryttede paa deres Trone, tilbød sin Beskyttelse, om Rom blot til Gjengjæld vilde støtte dem. De indrømmede Rom den geistlige Myndighed, blot Rom til Gjengjæld ydede dem verdslig Magt. De ødslede med Mennefsjæle i Haab om, at Rom vilde hjælpe dem mod deres Fiender. Præstevældets stigende Magt og Keiservældets synkende Indflydelse støttede sig saaledes paa hinanden og paastyndede ved denne Forbindelse sin dobbelte Skjæbne. Rom kunde ikke tabe derved. En Kundgjørelse fra Theodosius II og fra Valerian III erklærede den romerske Biskop for „den hele Kirkes Styrrer“. Justinian udfærdigede en lignende Befaling.“

Dog kunde ingen saadan Befaling træde i Kraft, førend de arianiske Horn, der stod i Beien, blev revne bort. Vandalerne faldt for Belisars seierlige Vaaben 534, og Goterne, der trak sig tilbage, efterlod ham i ubestridt Besiddelse af Rom 538. (Gibbons Rome, Kap. 41.)

Protopius beretter, at den afrikanske Krig optoges af Justinian, for at han kunde komme de Kristne (Katolikerne) i hine Egne til Undsætning, og at Paladsprefekten temmelig nær havde faaet ham overtalt til at afstaa fra sit Forehavende, da Justinian tiltjendegav sin Hensigt i nævnte Henseende; men at han da fik en Drom, hvori der befalede ham „ikke at vige fra sin Plans Iværksættelse; thi ved at bistaa de Kristne vilde han omstyrte Vandalerne's Magt“. (Evaagrius' Ecclesiastical History, B. IV, Kap. 16.)

Hør atter, hvad Mosheim siger: „Det er sandt, at de Græfree, som havde antaget det nicæanske Kirkemodes Beslutninger [altsaa Katolikerne], forfulgte og plagede Arianerne overalt, hvor deres Indflydelse og Myndighed kunde naa hen; men til Gjengjæld blev Nicæianerne ikke mindre haardt behandlede af sine Modstandere [Arianerne], særlig i Afrika og Italien, hvor de paa en meget streng Maade følte Vægten af den arianiske Magt og bitre Hævnsyge. Arianismens Seiersrus var alligevel forbigaaende, og dets lykkelige Dage formørkedes fuldstændig, da Vandalerne blev uddrevne af Afrika og Goterne af Italien ved Justinians Vaaben.“ (Mosheims Church History, Aarh. 6, D. 2, Kap. 5, Afsn. 3.)

I sine Betragtninger over Aabenbaringen opstiller Elliott to Gange Navnene paa de ti Riger, der opstod af det romerske Rige, idet han ordner den anden Række med Hensyn til de Forandringer, der havde fundet Sted i den senere Tid, hvilken den anden Række gjælder. Hans første Fortegnelse afviger fra den, som er omtalt i Anmærkningerne ved Dan. 2: 42, kun forsaavidt han opstiller Alemannerne istedetfor Hunnerne og Bavarerne istedetfor Lombarderne, et Bytte, man dog let kan gjøre Rede for. Men ud af denne Række nævner han de tre, der blev oprykkede for Paven, med disse Ord: „Jeg kunde nævne tre, der med Rod blev oprykkede for Paven ud af den først opstillede Fortegnelse, nemlig: Herulerne under Odoaker, Bandalerne og Ostgoterne.“ (Bd. III, S. 152, Anm. 1.)

Omend han foretrækker den anden Liste, hvorpaa han opstiller Lombarderne istedetfor Herulerne, er det foregaaende et godt Vidnesbyrd om, at hvis man opregner de ti Riger, medens Herulerne var en herfskende Magt, var de et af de Horn, der blev oprykkede.

Ifølge ovenanførte historiske Vidnesbyrd anser vi det for afgjort, at de tre Horn, som blev oprykkede, var de nævnte Magter, nemlig: Herulerne 493 ef. Kr., Bandalerne 534 og Ostgoterne 538.

1. „Ord imod den Høieste skal han tale.“ Har Paven magten gjort dette? Læg blot Nærke til nogle af Paven's anmassende Titler: „Guds Søns Statholder“, „vor Herre Gud Paven“, „en anden Gud paa Jorden“, „Verdens Konge“, „Kongers Konge og Herrers Herre“. Pave Nikolai sagde til Keiser Mikael: „Paven, der af Konstantin kaldes Gud, kan aldrig af et Menneffe bindes eller løses; thi Gud kan ikke dømmes af et Menneffe.“ Behøver man nogen frækkere Gudsbespottelse end dette? Man mærker ogsaa, hvor Baverne er bleven smigrede af sine Tilhængere uden at irettesættes: En venetiansk Prælat taltale Paven under det fjerde Lateranumøde paa følgende Maade: „Du er vor Hyrde, vor Læge, tort sagt, en anden Gud paa Jorden.“ En anden Bisop kaldte ham „Løven af Juda Stamme, den forjættede Frelser“. Den adelige Antonio Pucci sagde under den femte Lateranumøde til Paven: „Synet af din guddommelige Majestæt forfærder mig ikke lidet; thi jeg er ikke uvidende om, at dig er givet al Magt i Himlen og paa Jorden, og at det profetiske Ord er fuldbyrdet paa dig: Alle Jordens Konger skal tilbede ham, og Folkene skal tjene ham.“ (Se Oswalds Kingdom Which Shall not be Destroyed (Riget, som ikke skal gaa tilgrunde), S. 97-99.)

Fremragende Martyrer.
„Den Høiestes hellige skal han undertrykke.“

I Anledning af 25. Vers siger atter Dr. Clarke: „Han skal tale, som om han var Gud. Saaledes citerer den hellige Hieronymus efter Symmasus. Dette kan ikke passe saa godt eller fuldstændig paa nogen som paa Roms Paver. De har anmasset sig Ufeilbarhed, der alene tilkommer Gud; de vover at forlade Synder, hvilket alene tilhører Herren; de giver sig ud for at kunne aabne og lukke Himlen, hvilket alene staar i Herrens Magt; de siger sig at staa høiere end alle Jordens Konger, hvilket alene er Gud forbeholdt; de gaar videre end Gud, idet de paaستاar at kunne løse hele Folkeslag fra deres Trostabsed til sine Konger, naar de ikke synes om saadanne Konger; og de reiser sig mod Herren, naar de sælger Syndsforladelse. Dette er den værste af alle Bespottelser.“

2. „Og den Høiestes hellige skal han undertrykke.“ Har Pavemagten gjort dette? Herpaa behøves intet Svar, da enhver, der har studeret Kirkens Historie, har Kundskab derom. Alle ved, at Pavefirten i Marræker har drevet paa sit ihærdige Arbejde imod Herrens sande Tilhængere. Var ikke Rummet for snevert, kunde man herom skrive Kapitel paa Kapitel. Krige, Korstog, Blodbad, Pinselforhør og alleslags Forfølgelse, — det var de Vaaben, hvormed de søgte at udrydde Guds Folk.

I sin Kirkehistorie siger Scott: „Man kan ikke beregne deres Antal, der paa forskellige Maader er bleven dræbte, fordi de trofast har bekjendt Evangeliet og trodsset Romerkirkens Fordærvelse! En Million af de arme Waldenser omkom i Frankrige. 900,000 rettroende Kristne blev ihjelslagne i mindre end 30 Aar efter Jesuiterordenens Indstiftelse. Hertugen af Alba pralede af i Nederlandene i nogle faa Aars Tid at have dræbt ved den almindelige Bøddels Haand 36,000. Inkvifitionen (Marterundersøgelsen) ødelagde ved forskellige Pinsler i Løbet af 30 Aar 150,000. Og dette er blot nogle faa Prøver paa de Edelæggelser, Historien har berettet om; det samlede Beløb faar man nok aldrig vide, førend „Jorden skal aabenbare det udgydte Blod og ikke længere skjule sine ihjelslagne“.

Idet han fortolker Profetien om, at det lille Horn skulde „undertrykke den Høiestes hellige,“ siger Barnes i sine Anmærkninger over Dan. 7: 25: „Kan nogen drage i Tvivl, at dette sandelig gjælder Pavemagten? Inkvifitionen, Waldenserforfølgelserne, Hertugen af Albas Herjinger, Rjætterbaalene i Smithfield, Pinslerne i Goa, ja, hele Pavedømmets Historie kan man tage til Bevis for, at ovennævnte Ord passer paa nævnte Magt. Hvis noget kunde have

undertrykt den Høiestes hellige, kunde have udryddet dem af Jorden, saa at den evangeliske Religion vilde være bleven udslukket, maatte det have været Pavemagtens Forfølgelser. I Aaret 1208 opfordrede Pave Innocens III til et Korstog mod Waldenserne og Albigerne, og i dette omkom 1,000,000 Mennesker. Fra Jesuiterordenens Begyndelse i 1540-1580 blev 900,000 dræbte. I Løbet af 30 Aar omkom 150,000 for Inquisitionen. I Nederlandene blev 50,000 hængte, halshuggede, brændte og levende begravede som skyldige i Kjetteri inden et Tidsrum af 38 Aar, fra Karl V's Edikt imod Protestanterne indtil Freden til Chateau Cambresis 1559. I Løbet af fem og et halvt Aar under Hertugen af Albas Rigsforvaltning led 18,000 Døden under Boddelens Haand. Selv det ringeste Kjendskab til Pavedømmets Historie maa overbevise enhver om, at Ordene „første Krig mod de hellige“ (21. Vers), og „undertrykke den Høiestes hellige“ (25. Vers) til Punkt og Prikke lader sig anvende paa Pavemagten og nøiagtig beskriver dens Historie.“ (Se Bucks Theological Dictionary, Art. Forfølgelser; Døvalds Kingdom etc., S. 107-133; Dowlings History of Romanism; Fox's Book of Martyrs; Charlotte Elizabeths Martyrology; The Wars of the Huguenots; The Great Red Dragon, af Antonio Gavin, tidligere romersk-katolsk Præst i Saragossa, Spanien; Reformationshistorier, o. s. v.)

For at afbøde dette Vidnesbyrds Kraft, der taler ud af al Historie, nægter Katolikerne, at Kirken nogensinde har forfulgt en eneste troende; det har den verdslige Magt gjort; Kirken har kun afgjort, hvem der maatte regnes for Kjettere, og saa overleveret dem som Forbrydere til den verdslige Magt, for at de kunde blive behandlede efter den verdslige Domstols Behag. Denne Paastand er saa formastelig og hykkelsk, at den er let at gjennemskue, den er en dyb Krænkelse af den almindelige Menneskeforstand. Hvad var den verdslige Magt i hine Forfølgelsens Dage? — Simpelthen et Redskab i Kirkens Haand og til dens Raadighed for at udføre dens blodige Bud; og naar Kirken overleverede sine Fanger i Bødlernes Haand til Døden, benyttede den sig med djævelsk Bespottelse af følgende Formel: „Vi overlader dig nu til den verdslige Arm og til den verdslige Domstols Magt, men anraaber samtidig indtrængende hin Domstol om saalunde at lempe sin Dom, at den ikke rører dit Blod eller udsætter dit Liv for nogen Slags Fare.“ Og saa blev, som tilfjeldet, Pavehadets uslykkelige Ofre øieblikkelig henrettede. (Geddes, Tracts

on Popery; View of the Court of Inquisition in Portugal, S. 446; Limborch, Bd. II, S. 289.)

Men Katolikernes fælste Aaastande i denne Henseende er bleven grundig benægtede og gjendrevne af en af deres egne høit ansete Skribenter, Kardinal Bellarmini, der var født i Toskana 1542, og som efter sin Død i 1621 meget nær var bleven optagen i Helgenfortegnelsen, d. v. s. kanoniseret paa Grund af sine store Fortjenester af Pavevesenet. I Kampens Hede forraadte han sig ved en Leilighed saavidt, at han indrømmede Sagens virkelige Sammenhæng. Da nemlig Luther havde jagt, at Kirken (d. v. s., den sande Kirke) aldrig brændte Kjættene, svarede Bellarmini, der opfattede Udtrykket som gjældende den romerske Kirke:

„Dette Argument beviser ikke Luthers Mening, men hans Uvidenhed eller Uforsømmethed; thi saasom næsten en utallig Mængde enten var bleven brændte eller paa anden Maade dræbte, saa vidste Luther det ikke og var derfor uvidende; eller om han vidste det, var det et Bevis paa hans Uforsømmethed og Løgn; thi at Kjættene ofte blev brændte af Kirken, kunde man bevise ved blot at fremdrage nogle faa af de mange Eksempler.“

Før at vise Forholdet mellem den verdslige Magt og Kirken, saaledes som Katolikerne betragter det, citeres her samme Forfatters Svar til dette Argument, at det eneste Kirken anbettede Vaaben var „Mandens Sværd, som er Guds Ord“. Hertil svarede han: „Ligesom Kirken har geistlige og verdslige Fyrster, der er dens to Arme, saaledes har den to Sværd, det aandelige og det verdslige, og naar derfor dens høire Haand ikke formaar at omvende en Kjætter med Mandens Sværd, paakalder den den venstre Haands Hjælp og tvinger Kjættene med det verdslige Sværd.“ Som Svar paa det Argument, at Apostlerne aldrig paakaldte den verdslige Arms Hjælp mod Kjættene, siger han: „Apostlerne gjorde det ikke, fordi der ingen kristen Fyrste var, hvis Hjælp de kunde paakalde; men senere, paa Konstantins Tid, . . . paakaldte Kirken den verdslige Arms Hjælp.“ (Dowlings History of Romanism, S. 547, 548.)

Til Stadfæstelse af disse Kjendsgjerninger vil i Opstandelsen som Vidner imod den katolske Kirkes blodige Værk opstaa 50,000, = 000 Blodvidner, det laveste Tal, hvortil nogen Historiker anslaar dens Ofre.

Det hedenske Rom forfulgte ubarmhertig den kristne Kirke, og

man regner, at 3,000,000 Kristne omkom i de første tre Aarhundreder; og dog skal de første Kristne have bedet for det romerske Keiservældes Bestaaen; thi de vidste, at naar denne Regjeringsform ophørte, vilde en anden, langt værre forfølgende Magt opstaa, der efter Profetiens Ord bogstavelig skulde „undertrykke den Høiestes hellige“. Det hedenske Rom kunde ihjelslaa umyndige og dog skaane Mødrene; men det pavelige Rom ihjelslog baade Mødre og umyndige tilhøbe. Ingen Alder, intet Kjøn, ingen Livsstilling gif fri for dets ubarmhertige Raseri. „Da Herodes døde,“ siger en dygtig Stribent, „gif han i sin Grav med Skjændsel, og Jorden havde en Morder, en Forfølger mindre, Helvede et Offer mere. O Rom! naar din Dom engang kommer, i hvilket Helvede vil da ikke du og dine Tilhængere komme!“

3. „Og han skal tænke paa at forandre Tider og Lov [eng.: Love].“ Hvilke Love og hvis Love? Ikke andre jordiske Regjerings Love; thi det var intet vidunderligt eller besynderligt, at den ene Magt forandrede den andens Love, naar den blot kunde bringe denne Magt under sit Herredømme! Ikke noget Slags menneskelige Love; thi det lille Horn havde Magt til at forandre disse, saalangt dets Myndighed til Retsforvaltning strakte sig! Men de omhandlede Tider og Love var de, som dette Vælde kun skulde tænke paa at faa forandret uden dog at være istand dertil. Det er det samme Væsens Love, hvem de hellige tilhører, som undertrykkes af denne Magt, d. v. s., den Høiestes Love. Har nu Pavemagten forsøgt dette? — Ja det har den netop gjort! I sine Katekismer har den udslettet det andet Bud af de ti for at faa Plads for sin Billedtilbedelse, — den har delt det tiende Bud for at faa det fulde Antal ti, — og hvad der er dristigere end alt, den har forgrebet sig paa det fjerde Bud, bortrevet fra sin Plads Jehovahs Hviledag, det eneste Minde, Mennesket har erholdt om den store Gud, og i dens Sted indført en anden Ordning, en anden Dag som Sabbatens Medbeiler.*)

4. „Og de skal gives i hans Haand én Tid og Tider og en halv Tid.“ Stedordet „de“ omfatter de hellige, de Tider og den Lov, som netop er nævnte. Hvor lang Tid skulde de gives i denne Magts Haand? Som man har set i Kap. 4:23, er en Tid et Aar, to Tider — det mindste, man kan antyde ved Flertal — to Aar,

*) Se katolske Katekismer og den lille Traktat: „Hvem forandrede Sabbaten?“ samt Værker angaaende Sabbaten og Loven, som faaes hos den Internationale Forlagsforening, College Wien, Nebr.

og en halv Tid (i Septuaginta kaldet ἡμισυ, *hemisy*) et halvt Aar. Gesenius anfører ogsaa efter det kaldte: „כֶּלֶב, en halv. Dan. 7: 25.“ Man finder saaledes, at denne Magt skal bestaa i 3½ Aar. Det hebraiske eller rettere kaldte Ord for „Tid“ i foreliggende Tekst er: יָדָן (*iddan*), hvilket efter Gesenius betyder: „Tid, særlig i det profetiske Sprog et Aar. Dan. 7: 25: יַעֲרִיב וְכֶלֶב עֵרֶן יָדָן-יָדָן, et Aars Tid, ogsaa to Aar og et halvt Aar, d. e. 3½ Aar. Sml. Jos. B. J. 1. 1. 1.“ Vi maa nu erindre, at vi er midt i en symbolisk Profeti; derfor er den Tid, som her omtales, ogsaa symbolisk. Der opstaar da det Spørgsmaal: Hvor lang Tid betegner denne profetiske Tid, 3½ Aar? Bibelens Regel er, at en Dag staar for et Aar, naar Ordet „Dag“ bruges symbolisk. Ez. 4: 6; 4 Mos. 14: 34. Under det hebraiske Ord for Dag, יוֹם (*jom*), har Gesenius følgende Bemærkning: „3. undertiden betegner יָמִים (*janim*) et bestemt Tidsrum, nemlig et Aar, ligesom ogsaa det syriske og kaldte יָדָן (*iddan*) betegner baade Tid og Aar. Det sædvanlige jødiske Aar, der maa benyttes som Grundlag for Beregningen, talte 360 Dage. 3½ Aar bliver altsaa 1260 Dage. Da nu hver Dag gjælder et Aar, faar man 1260 Aar som den Tid, det lille Horn staar ved Magt. Har nu Paven magten havt Herredømme saa længe? Der maa atter svares Ja! Keiser Justinians i Aaret 533 ef. Kr. udfærdigede Edikt gjorde den romerske Biskop til alle Kirkers Hoved; men dette Edikt kunde faktisk intet udrette, førend de arianske Østgoter, det sidste af de tre Horn, der blev oprykkede for at give Plads for Pavedømmet, blev drevne ud af Rom, hvilket først skede i Aaret 538, som allerede paavist. Ediktet vilde ikke have haft nogen Virkning, hvis ikke sidstnævnte Begivenhed var fuldbørdet. Man maa derfor regne fra sidstnævnte Aar, saasom dette var det tidligste Tidspunkt, de hellige i Virkeligheden kom i nævnte Magts Haand. Haandhævede nu Paven magten sit Overherredømme fra dette Tidspunkt af i 1260 Aar? Ja netop! Thi 538+1260=1798, og i Aaret 1798 rykkede en fransk General, Berthier, ind i Rom, proklamerede Republikken, tog Paven tilfange og affskaffede Pavenæsenet for en Tid, og senere har det aldrig erholdt sine tidligere Forrettigheder og Magt. Saaledes passer atter Profetiens Kjendemerker bogstavelig paa denne Magt, hvilket ubestridelig beviser, at Udtydningen er rigtig.

Efter at have beskrevet det lille Horns forfærdelige Løbebane og sagt, at de hellige skulde gives i hans Haand 1260 Aar, hvilket

bringer os til Aaret 1798, vidner Profeten i det 26de Vers: „Saa bliver Retten sat, og Herredømmet skal fratages ham, for at han skal blive ødelagt og tilintetgjort for al Tid.“ I det 10de Vers i samme Kapitel forekommer det samme Udtryk angaaende Dommen eller Retten: „Retten blev sat.“ Det er rimeligt at antage, at den samme Dom omtales paa begge Steder. Men den ophøjede Scene, som beskrives i 10de Vers, er den undersøgende Doms Begyndelse i Helligdommen i Himlen, som man vil se af Anmærkningerne over Dan. 8: 14 og 9: 25-27. Denne Doms Begyndelse henlægger Profeten til Slutningen af det store profetiske Tidsrum paa 2300 Aar, der endte i 1844. (Se Dan 9: 25-27.) Fire Aar derefter, i 1848, blev Paven berøbet sit jordiske Herredømme under den store Revolution, som rystede saa mange Troner i Europa. Hans Magts Gjenoprettelse kort derefter blev gennemført ved fremmede Bajonetter, og det var alene disse, som støttede Paven, indtil han mistede det sidste af sin verdslige Magt i 1870. Pavedømmets Fald i 1798 afmærkede Slutningen paa det profetiske Tidsrum paa 1260 Aar. Det var det samme som det „dødelige Saar“, Profeten i Ab. 13: 3 forudsiger, at denne Magt skulde faa. Men det dødelige Saar skulde læges. Aar 1800 valgte man en anden Pave. Hans Palads og verdslige Magt blev ham gjengivne. Men siden 1870 har Paven ikke havt nogen Rettighed som verdslig Fyrste blandt Jordens Nationer.

27. Vers. Og Riget og Herredømmet og Magten over Rigerne under den hele Himmel gives den Høiestes helliges Folk; dets Rige er et evigt Rige, og alle Herredømmer skal tjene og lyde det. 28. Hermed er Sagen tilende. Mig, Daniel, forserbede mine Tanke saare, og min Farve blev forandret paa mig; men Sagen bevarede jeg i mit Hjerter.

Efter at have set det mørke, sørgelige Billede af den pavelige Undertrykkelse, som øvedes mod Menigheden, vender Profeten endnu engang sit Blik med Glæde hen paa den herlige Tid, da de Helliges Hvile kommer, og de skal besidde Riget til evig Tid, befriede fra alle undertrykkende Magter. Hvorledes kunde vel Guds Børn holde Modet oppe i den nærværende onde Verden under de jordiske Regjeringers slette Regjering og Undertrykkelse og de Vederstyggeligheder, som øves i Landet, hvis de ikke kunde skue fremad mod Guds Rige og sin Herres Gjenkomst, i den fulde Fortrøstning, at Løfterne vedrørende begge sikkerlig skal blive fuldbyrdede, og det snart?

Anm. I Løbet af de sidste faa Aar har nogle mærkværdige Begivenheder fundet Sted med Hensyn til Pavenmagten, hvilke er en Opfyldelse af de i oven-

staaende Kapitel fremfattede Forudsigelser om denne Magt. Naar man begynder i 1798, da det første store Slag faldt, hvilke er saa senere dens Histories Hovedtræk? Jo, at dens naturlige Dpreholdelse hastig falder fra, samtidig med at den selv fremstiller mere anmassende Paaastande. I 1814 begyndte den Dom, som omtales i 10de Vers, nemlig den undersøgende Dom, i Himlens Helligdom for at berede Veien for Kristi Komme. Den 8. December 1854 indførte Paven Dogmet om den ubesmittede Undfangelse. Den 21. Juli 1870 vedtoges med velberaad Hu i det store økumeniske Koncil eller almindelige Kirkemøde, der var samlet i Rom, med 538 Stemmer mod 2, at Paven var useilbar. I samme Aar blev Louis Napoleon, ved hvis Bajonetter Paven holdtes paa Tronen, overvældet af Preussen, og Havemagten mistede sin sidste Støtte. Victor Emmanuel, der nu fandt Leiligheden gunstig til at virkeliggjøre sin længe nærvede Yndlingsdrøm om at forene Italien, bemægtigede sig Rom for at gjøre den til sit Riges Hovedstad, og den 20. September 1870 overgav Rom sig til hans Tropper under General Cadorna. Pavens timelige Vælde var saaledes helt og holdent omstyrret for, som Viktor Emmanuel sagde, aldrig mere at reise sig igjen; og siden den Tid har Paverne indeløst sig selv i Vatikanet og kaldt sig selv Konger. Formedeligt de store Ord, som Hornet talte, saa Daniel, at Dyret blev tilintetgjort og givet hen at brændes i Ilden. Denne Tilintetgjørelse skal finde Sted ved og for medelst Kristi andet Komme; thi da skal den uretfærdige fortæres ved Herrens Munds Ande og tilintetgjøres ved hans Tilkommes herlige Aabenbarelse. 2 Thes. 2: 8. Hvilke Ord kunde være mere hovmodige, anmassende, bespottelige eller krænkende mod den høie Himmel end de, hvorved man med velberaad Hu antog Læren om Pavens Useilbarhed, idet man ikklædte et dødeligt Menneske Guddommens eget Fortrin? Og dette blev udført ved Pavens Lid og Indflydelse den 21. Juli 1870. Men snart efter blev den sidste Rest af hans timelige Magt fravrisset ham. Det var for disse Ords Skyld og i næsten umiddelbar Forbindelse med dem, Profeten saa, at denne Magt blev hengivet til at brændes i Ilden. Hans Herredømme skulde borttages indtil Enden, hvilket viser, at naar hans Magt som en borgerlig Samfundsstyrer helt blev tilintetgjort, skulde Enden ikke være langt borte. Og Profeten tilføjer straks: „Og Riget og Herredømmet og Magten over Rigerne under den hele Himmel gives den Høiestes helliges Folk.“ Alt i denne profetiske Følgerække undtagen Slutningsscenen er nu gaaet i Opfyldelse; det næste, som nu vil hændes, er Dramaets Slutningsakt, der vil sætte Kronen paa Bæret, naar Dyret overgives til at opbrændes ved Ild, og den Høiestes hellige skal modtage Riget. Vi maa nu staa lige ved Indgangen til denne herlige Begivenhed.

Synet om Væderen, Gjedebukken og det lille Horn.

8. Kapitel.

„Vi kommer nu atter,“ siger Dr. Clarke, „til den hebraiske Del af Bogen, idet den kaldæiske er afsluttet. Da Kaldæerne havde en særlig Interesse baade i Historien og Profetierne fra Kap. 2: 4 til Enden af Kap. 7, er det hele skrevet paa Kaldæist; men da de tilbageværende Profetier angaar senere Tider end det kaldæiske Monarki og hovedsagelig tilhører Menigheden og Guds Folk i Almindelighed, er disse affattede paa Hebraist som det Sprog, hvori Herren valgte at aabenbare alle sine Raad, givne i det gamle Testamente med Hensyn til det nye.“

1. Vers. I Kong Belsazars tredje Regjeringsaar viste der sig for mig, Daniel, et Syn, efter det, som før havde vist sig for mig.

Et fremragende Kjendetegn ved de hellige Skrifter, der for evigt burde beskytte dem mod den Bestydning, at de blot er Digterværker, er den Frimodighed og Uabenhjertighed, hvormed Forfatterne nævner alle de Omstændigheder, der staar i Forbindelse med, hvad de beretter. Dette Vers nævner den Tid, da Daniel fik det Syn, som beskrives i dette Kapitel. Belsazars første Aar er fastslaaet til 540 f. Kr., hans tredje Aar, i hvilket dette Syn blev givet, maa selvfølgelig være 538. Hvis Daniel, som man antager, var omtrent 20 Aar gammel, da han blev ført til Babel i Nebukadnezars første Aar, 606 f. Kr., var han paa denne Tid omtrent 88 Aar gammel. Det Syn, han omtaler som det, der „før havde vist sig“ for ham, er utvivlsomt

Dæderen — Symbol paa Medien-Perfien.

Synet i 7. Kap., som han havde havt i Belsazars første Mar.

2. Vers. Og jeg saa i Synet, og da jeg saa, var jeg i Borgen Susan i Landskabet Glam, og jeg saa i Synet, og jeg var ved Floden Maj.

Vigesom første Vers angiver I i den for Synet, nævner dette Vers Stedet for samme. Susan var ifølge Brideaux Hovedstaden i Landskabet Glam; dette var dengang i Babyloniernes Hænder, og Kongen af Babylon havde en Kongeborg der. I Egenkab af Statsminister og som den, der havde med Kongens Forretninger at skaffe, opholdt Daniel sig følgelig dersteds. Abradates, der var Vicekonge eller Statholder over Susan, gik over til Cyrus, og Landskabet blev forenet med Mederne og Perserne, saa at Glam ifølge Es. 21: 2 drog op med Mederne for at beleire Babel. Under Mederne og Perserne gjenvandt det i flere Retninger sin Frihed, som Babylonierne havde berøvet det, alt overensstemmende med Jer. 49: 39.

3. Vers. Og jeg opløstede mine Dine og saa, og se, en Væder stod foran Floden, og den havde to Horn, og Hornene var høie, og det ene høiere end det andet, og det høieste voksede sidst op. 4. Jeg saa Væderen stange mod Vest og mod Nord og mod Syd, og intet Dyr kunde holde Stand for den, og ingen reddede af dens Vold, og den gjorde efter sin Vilje og teede sig overmodig.

I 20. Vers forklares dette Symbol med tydelige Ord: „Væderen med de to Horn, som du saa, er Kongerne af Medien og Persien.“ Man behøver derfor her kun at paavise, hvor godt Symbolet svarer til den omhandlede Magt. De to Horn forestillede de to Folkelag, hvoraf Riget bestod. Det høieste voksede op sidst, forestillende den persiske Bestanddel, der blev Rigets Hoveddel efter først kun at have været Medernes Forbundsfølge. De forskjellige Retninger, hvori Væderen faaes at stange, betegner de Retninger, hvori Mederne og Perserne strakte sine Erobring. Ingen jordiske Magter kunde staa sig for dem, medens de rykkede frem mod den ophøiede Stilling, hvortil Guds Forsyn havde kaldt dem; og med saadant Held forfulgte de sine Erobring, at det medist=persiske Rige i Ahasverus' Dage (Esth. 1: 1) strakte sig over 127 Provinser fra Indien til Etiopien, den da bekjendte Verdens Yderpunkter. Profetien synes næsten at udtrykke mindre end de Kjendsgjerninger, som Historien fremstiller, naar der blot siges, at denne Magt „gjorde efter sin Vilje og teede sig overmodig“.

5. Vers. Og jeg gav Agt, og se, der kom en Gjedebuk frem fra Vest over hele Jorden uden at røre ved Jorden, og Bukken havde et anseligt Horn mellem

fine Dine. 6. Og den kom lige hen til Væderen med de to Horn, som jeg saa foran Floden, og den løb imod den i sin kraftige Brede. 7. Og jeg saa den naa hen til Væderen, og den blev forbitret paa den og stødte til Væderen og sønderbrød begge dens Horn, og der var ikke Kraft i Væderen til at holde Stand for den; og den fastede den til Jorden og traadte den ned, og der var ingen, som reddede Væderen af dens Vold.

„Og jeg gav Aagt, og se,“ siger Profeten; dette er et skjønt Eksempel for enhver, der elsker Sandheden og har Sans for noget høiere end blot timelige og sanjelige Ting. Da Moses saa den brændende Tornebust, sagde han: „Jeg vil gaa hen og se dette store Syn“ (2 Mos. 3: 3); men hvor saa vilde nutilbogs forlade sin Forretning eller afstaa fra sine Fornøielser for at give Aagt paa de vigtige Ting, hvorpaa Guds naadige Forsyn saa ihærdig søger at henvende Opmærksomheden.

Ovenstaaende Symbol forklares ogsaa Daniel af Engelen i 21. Vers: „Og den laadne Buk er Kongen [eller Kongeriget] af Grækenland.“ Angaaende dette Symbols passende Anvendelse paa det græske eller makedoniske Folk bemærker Biskop Newton, at Makedonierne „omtrent 200 Aar før Daniels Tid gik under Navnet Ugeadæ, Buktens Folk“, og Oprindelsen til dette Navn forklarer han overensstemmende med hedenste Forfattere som følger: „Da deres første Konge, Caranus, med en Mængde Grækere drog ud for at søge nye Bopæle i Makedonien, raadede et Orakel ham til at lade sig vise Veien af Gjedebukken til et Rige, og da han siden saa en Flok Gjeder fly for et voldsomt Uveir, fulgte ham dem til Edessa, hvor han opflog sit Riges Hovedsæde og optog Gjedebukken i sit Felttegn eller sin Fane. Han kaldte Byen Ugeæ, Bukkebyen, og Folket Ugeadæ, Buktfolk. Byen Ugeæ eller Ugeæ var de makedoniske Kongers vanlige Begravelsesplads. Det er ogsaa ganske mærkeligt, at Alexanders Søn med Roxane fik Navnet Alexander Ugeus eller Buktens Søn; og nogle af Alexanders Efterfølgere fremstilles paa deres Mynter med Bukkehorn.“ (Dissertation on the Prophecies, S. 238.)

Bukken kom fra Vest. Grækenland laa vestenfor Persien.

„Over hele Jorden“; den dækkede Jorden paa sin Veie, med andre Ord, feiede alt bort foran sig og lod intet tilbage.

„Uden at røre ved Jorden“; saa vidunderlig hurtig bevægede den sig, at den ikke syntes at berøre Jorden, men at fly fra Sted til Sted med Vindens Hurtighed. Det samme fremstilles ved de fire Vinger paa Leoparden i Synet i 7. Kap.

Stiebschiffen — Symbol paa Græfenland.

„Og Bukken havde et anseligt Horn mellem sine Vine.“ Dette forklares i 21. Vers at være den første Konge i det makedoniske Rige, hvilken Konge var Alexander den Store.

6. og 7. Vers giver os en kort og klar Beretning om, hvorledes det persiske Rige omstyrteedes af Alexander. Kampene mellem Grækerne og Perserne skal have været ført med overordentligt Raseri, og nogle af de Scener, om hvilke Historien beretter, fremstilles ret levende ved det Billede, Profetien benytter: en Væder staaende lige for Floden, og en Buk løbende imod den i sin Krafts Hidfighed. Alexander besejrede først Darius' Felt herrer ved Floden Granicus i Frygien, angreb dernæst og slog fuldstændig Darius i Snevingerne ved Issus i Cilicien og senere paa Sletterne ved Arbela i Syrien. Dette sidste Slag stod 331 f. Kr. og viser Slutningen paa det persiske Rige; thi ved denne Begivenhed blev Alexander fuldstændig Herre over hele Landet. Biskop Newton citerer 6. Vers: „Og den [Bukken] kom lige hen til Væderen med de to Horn, som jeg saa foran Floden, og den løb imod den i sin kraftige Brede,“ hvorpaa han tilføjer: „Man kan neppe læse disse Ord uden at saa et Billede af Darius' Hær, der staaer og bevogter Floden Granicus, medens Alexander staaer paa den anden Side, hvorfra hans Dropper kaster sig i Vandet, svømmer over Floden og styrter løs paa Fienden med al den Fryghed og Hidfighed, man kan tænke sig.“ (Samme, S. 239.)

Ptolemæus begynder Alexanders Regjeringstid 332 f. Kr.; men det var ikke før Slaget ved Arbela det følgende Aar, at han ifølge Prideaux (1. B., S. 378) blev „uindskrænket Hersker over hint Rige i den største Udstrækning, hvori nogen sinde nogen persisk Konge besad det“. Aftenen før nævnte Kamp sendte Darius ti af sine fornemste Slægtninge hen for at bede om Fred, og da de fremsatte sine Biltaar for Alexander, svarede han: „Sig eders Hersker, . . . at Verden ikke kan have to Sole, ei heller to uindskrænkede Herskere!“

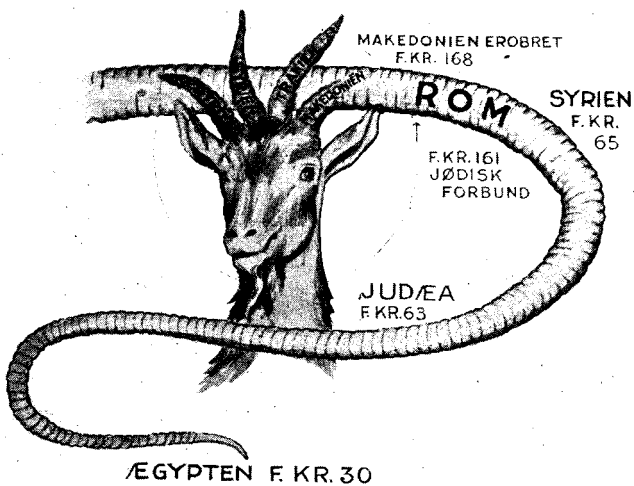
Udtrykkene i 7. Vers viser, hvor fuldstændig det medisk-persiske Rige blev Alexander underkastet. De to Horn blev sønderbrudte, og Væderen kastedes til Jorden og nedtraadtes. Persien blev undertvunget, Landet herjet, dets Hære oprevne og spredte, dets Byer plyndrede, og Persopolis' Kongestad, Hovedstaden i det persiske Rige, der endog i Ruiner den Dag idag er et af Verdens Underværker, blev plyndret og brændt. Saaledes havde Væderen ingen Kraft til at staa for Buktens Ansigt, og der var ingen, som kunde redde Væderen af dens Vold.

8. Vers. Og Gjedebukken blev saare mægtig; men som den var i sin Styrke, blev det store Horn brudt af, og istedetfor det opvokse der fire anselige Horn mod Himlens fire Vinde.

Seierherren er større end de besejrede. Væderen, det medifiserfiste Rige, blev mægtig; Gjedebukken, Grækenland, blev saare mægtig; men som den stod i sin Styrke, blev det store Horn sønderbrudt. Et Menneskes Forudseenhed og Kløgt vilde have sagt: Naar den bliver svag, og Riget sønderrives ved Oprør eller lammes ved Overdaadighed, da vil Hornet blive sønderbrudt og Riget splittet; men Daniel saa det sønderbrudt i dets Styrkes Ypperlighed og paa dets Magts Hvide, da enhver Tilskuer vilde have udraabt: I Sandhed, dette Rige er fast grundfæstet, og ingen kan omstyrte det. Saaledes gaar det ofte med de ugudelige: deres Styrkes Horn bliver sønderbrudt, naar de mener, at de staar urokkelige.

Alexander faldt i sit Livs bedste Aar. (Se Anmærkningerne over Kap. 2: 39.) Efter hans Død opstod der megen Forvirring blandt hans Tilhængere med Hensyn til Arvesølgen. Man kom endelig efter syv Dages Strid til Enighed om, at hans naturlige Broder, Filip Aridaeus, skulde erklæres for Konge. Ved ham og Alexanders Sønner, Alexander Uguus og Herkules, opretholdtes endnu en Stund det makedoniske Riges Navn og Anseelse; men alle disse blev snart myrdede, og da den kongelige Familie med dem var uddød, antog Arméens fornemste Befalingsmænd, der som Statholdere over Provinserne var dragne ud til forssjellige Kanter af Riget, Kongetitelen. De begyndte da paa indbyrdes at stifte Partier og føre Krig i den Grad, at Antallet efter det korte Tidsrum af femten Aar fra Alexanders Død gik ned til — hvor mange? Fem? — Nei! Tre! — Nei! To? — Nei! men fire, netop det i Profetien nævnte Antal; thi fire anselige Horn skulde opvokse mod Himlens fire Vinde istedetfor det store Horn, som blev sønderbrudt. Disse fire var: 1) Kassander i Grækenland og Nabolandene; 2) Lysimachus, der indehavde Lilleasien; 3) Seleukus, der indehavde Syrien og Babylonien, fra hvem ogsaa den i Historien saa bekjendte seleukediske Kongerække nedstammede; 4) Ptolemæus, Lagii Søn, der indehavde Egypten, Lagidernes Stamfader. Disse herskede imod de fire Himlens Vinde: Kassander havde de vestlige Lande, Lysimachus det nordlige Strøg, Seleukus Rigets østlige Dele, Ptolemæus de sydlige Egne. Disse fire Horn kan derfor benævnes: Makedonien, Trakien, (som dengang indbefattede Lilleasien og Asien ved Hellespont og Bosporus), Syrien og Egypten.

Det lille Horn i Dan. 8.

9. Vers. Og af det ene af dem skjød et ganske lidet Horn op; og det blev overmaade stort mod Sonden og mod Osten og mod det heilige Land. 10. Og det voksede lige op til Himlens Hær; og det fastede nogle af Hæren og af Stjernerne til Jorden og traadte dem ned. 11. Og lige til Hærens Fyrste hævede det sig; og det tog fra ham det bestandige Offer, og hans Helligdoms Volig blev nedkastet. 12. Og Hæren blev tilligemed det bestandige Offer givet til Pris for Frafaldets Skyld; og det fastede Sandheden til Jorden, og det udførte det og havde Fremgang.

En tredje Magt indføres her i Profetien. I den Forklaring, som Engelen gav Daniel over disse Symboler, beskrives ikke denne i saa tydelige Udtryk som det medisk-persiske Rige og Grækenland. En Strøm af vilde Gisninger fremvælder derfor straks. Havde ikke Engelen i Ord, der ikke kan misforstaaes, bekræftet, at det medisk-persiske Rige og Grækenland betegnedes ved Væderen og Gjedebuffen, kan man umulig sige, hvilken Betydning man vilde have tillagt disse Symboler; man vilde sandsynligvis have tydet dem om alt andet end det rette. Naar Mennesket blot et Dieblik overlades til sin egen Dommekraft under Profetiens Tolkning, saa faar man øieblikkelig det tydeligste Bevis paa den menneskelige Daarskab.

Der er blot to Hovedtydninger af det Symbol, vi nu omhandler, som vi under disse korte Betragtninger behøver at opholde os ved. Den første er, at det her omtalte lille Horn betegner Antiofus Epifanes; den anden, at det betegner det romerske Rige. Det er en let Sag at prøve disse to Aaastandes Berettigelse.

I. Hvis her menes Antiofus, saa maa denne Konge opfylde de enkelte Forudsigelser i Profetien; gjør han ikke det, kan der ikke menes ham. Det lille Horn voksede op af et af Gjedebuffens fire Horn, det var altsaa en særskilt Magt, der bestod uafhængig af og forskjellig fra ethvert af Gjedebuffens Horn. Var nu Antiofus en saadan Magt?

1. Hvem var Antiofus? Fra den Tid, Seleukus gjorde sig til Konge over Alexanders Riges syriske Del og saaledes grundede Buffens syriske Horn, indtil Landet erobredes af Romerne, herskede 26 Konger efter hverandre over dette Landskab; den ottende i Rækken blandt disse var Antiofus Epifanes. Antiofus var altsaa simpelthen en af de 26 Konger, der udgjorde Buffens syriske Horn. Han var for Dieblicket Hornet selv, kunde derfor ikke til samme Tid være en særskilt og uafhængig Magt eller et andet og anseligt Horn, som det lille Horn var.

2. Dersom det var ret at anvende det lille Horn paa nogen af disse 26 syriske Konger, maatte man visseelig anvende det paa den

mægtigste og berømmeligste af dem alle; men Antiofus Epifanes kunde ingenlunde gjøre Krav paa at gjælde som saadan. I hvorvel han antog Navnet Epifanes, den berømmelige, var han kun berømmelig af Navn; thi, siger Brideaur, støttende sig til Polyb, Livius og Diodor fra Sicilien, intet var hans sande Væsen mere fremmed; thi paa Grund af hans Usselhed og store Daarstab forandrede man, idet nogle ansaa ham for en Nar og andre for gal, hans Navn Epifanes, den berømmelige, til Epimanes, den gale.

3. Da Epifanes' Fader, Antiofus den Store, havde lidt et strækeligt Nederlag i en Krig mod Romerne, opnaaede han kun Fred mod at erlægge en uhyre Pengesum og afstaa en Del af sit Landomraade, og som Bant paa, at han trofast vilde opfylde Traktatens Bestemmelser, maatte han give Gidsler, blandt andre sin Søn, denne selvsamme Epifanes, der da førtes til Rom. Romerne hævede senere bestandig denne Overlegenhed.

4. Det lille Horn blev overmaade stort; men nævnte Antiofus udvidede ikke sit Herredømme uden ved nogle forbigaaende Erobringelser i Ægypten, som han straks igjen afstod, da Romerne tog Ptolemæus' Parti og befalede ham at afstaa fra sine Planer i de Egne. Saa gav han sin skuffede Ærgjerrigheds Raseri Luft mod de uskyldige Jøder.

5. I Sammenligning med de foregaaende Magter var det lille Horn overmaade stort. Persien kaldes simpelthen stort, skjønt det regjerede over 127 Provinser. Esth. 1: 1. Grækenland, som var af endnu større Udstrækning, kaldes meget stort. Følgelig maa det lille Horn, der blev overmaade stort, overgaa dem begge. Hvor taabeligt altsaa at tyde dette om Antiofus, der jo maatte opgive Ægypten efter Ordre fra Romerne, hvem han betalte uhyre Pengesummer i Stat. Religious Encyclopedia giver os følgende Træk af hans Historie: „Da han fandt sine Hjelpekilder udtømte, besluttede han at drage til Persien for at hæve Stat og samle svære Summer, som han havde indgaaet paa at betale Romerne.“ Det kan ikke være vanskeligt for nogen at afgjøre Spørgsmaalet om, hvilken der var den største Magt, den, som rømmede Ægypten, eller den, som befalede Rømningen, den, som krævede Stat, eller den, som nødtvungen maatte betale den.

6. Det lille Horn skulde reise sig mod Fyrsternes Fyrste, som uimodsigelig er Jesus Kristus. Dan. 9: 25; Ap. Gj. 3: 15; Ab. 1: 5. Men Antiofus døde 164 Aar før Frelserens Fødsel. Derfor kan ikke

Profetien gjælde ham, saasom han ikke i ringeste Maade udfylder et eneste af Profetiens enkelte Træk. Man kan derfor spørge, hvorledes vel nogen har fundet paa at anvende dette Symbol paa ham. Jo, Katolikerne har indtaget dette Standpunkt for at undgaa at tyde Profetien paa sig selv, og mange Protestanter gjør det samme for ikke at komme ind paa den Lære, at Kristus snart skal komme.

II. Det har været ganske let at vise, at det lille Horn ikke betegner Antiofus; ligesaa let bliver det at vise, at det maa anvendes paa Rom.

1. Dette Syn omfatter væsentlig det samme som Nebukadnezars Billede i 2. Kap. og Daniels Syn i 7. Kap. I begge disse profetiske Skildringer befandtes det, at Rom fulgte efter Grækenland som den fjerde store Magt i Rækken. Den eneste naturlige Slutning er derfor, at det lille Horn, den Magt, som i dette Syn følger paa Grækenland som en overmaade stor Magt, er Rom.

2. Det lille Horn fremkommer af et af Bukkens Horn. Hvorledes, kan man spørge, kan dette i Sandhed gjælde Rom? Det er usødvendigt at minde Læseren om, at jordiske Regjeringer ikke indføres i Profetien, førend de paa en eller anden Maade kommer i Forbindelse med Guds Folk. Rom traadte i Forbindelse med Jøderne, som paa den Tid var Guds Folk, ved det berømte jødiske Forbund 161 f. Kr. (1 Matt. 8; Josefus' Antiquities, B. XII, Kap. 10, Afsn. 6; Brideaux, Bd. II. S. 166.) Men syv Aar forud, altsaa i 168 f. Kr., havde Rom erobret Makedonien og gjort det til en Del af sig selv. Det indføres derfor i Profetien, netop som det efter at have erobret Gjedebukkens makedoniske Horn bereder sig til at skride til nye Erobringelser i andre Retninger. Det viste sig derfor for Profeten og kan i nærværende Profeti med Rette siges at komme frem af Bukkens ene Horn.

3. Det lille Horn blev stort imod Syd. Dette er sandt om Rom. Ægypten blev en Provins af det romerske Rige 30 f. Kr. og vedblev som saadan nogle Aarhundreder.

4. Det lille Horn blev stort imod Øst. Ogsaa dette er sandt om Rom. Rom erobrede Syrien 65 f. Kr. og gjorde det til en Provins.

5. Det lille Horn blev stort imod det heilige Land. Det gjorde ogsaa Rom. I mange Skrifter kaldes Judæa det heilige Land. Romerne gjorde det til en Provins af sit Rige 63 f. Kr. og ødelagde tilsidst Byen og Templet og adspredte Jøderne over den hele Jord.

6. Det lille Horn blev stort indtil Himlens Hær. Det blev Rom ogsaa. Naar „Himlens Hær“ anvendes i symbolisk Betydning med Hensyn paa Begivenheder herneved, maa Udtrykket betegne Mænd med en anset Karakter eller i en ophøiet Stilling. Den store røde Drage (Aab. 12: 4) fastede til Jorden en Tredjepart af Himlens Stjerner; paa det Sted fortolkes Dragen som et Symbol paa det hedenske Rom, og de Stjerner, den fastede til Jorden, var jødiske Herskere. Sandsynligvis stilles os her for Die samme Magt og samme Værk, hvilket igjen gjør det nødvendigt at tyde dette voksende Horn paa Rom.

7. Ja indtil Hærens Fyrste udstrakte det lille Horn sin Magt. Det er bare Rom, som har gjort dette. I Fortolkningen (25. Vers) kaldes det at staa op imod Fyrsternes Fyrste. Hvor tydelig dette bentyder til Jerserens Korsfæstelse under Romernes Herredømme.

8. Og det lille Horn borttog fra ham det bestandige Offer. Ved det lille Horn betegnes her symbolisk Rom i hele dets Historie, i begge dets Former, under Hedenskab og Pavevælde. Disse to Regjeringsformer omtales andetsfeds som det stadige eller bestandige (Offer er et indskudt Ord) og Odelæggelsens Overtrædelse; den stadige (Odelæggelse) betegner det hedenske Rom og Overtrædelsens Odelæggelse det pavelige Rom. (Se 13. Vers.) I de Handlinger, der tilskrives denne Magt, omtales undertiden den ene, undertiden den anden Regjeringsform. „Og borttog fra ham den stadige Tjeneste.“ Efter den engelske Bibel: „Af ham [Pavemagten] blev den stadige [Hedenskab] borttagen.“ Det hedenske Rom veg for det pavelige Rom, og hans Helligdoms eller Tilbedelses Holig, Byen Rom, blev nedkastet. Regjeringens Sæde flyttedes Aar 330 f. Kr. af Konstantin til Konstantinopel. Samme Begivenhed fremstilles i Aab. 13: 2, hvor det siges, at Dragen, det hedenske Rom, gav Dyret, det pavelige Rom, sin Trone, Byen Rom.

9. „Og Hæren blev tilligemed det bestandige (Offer) givent til Pris.“ De Barbarer, der fuldkastede det romerske Rige, lod sig under hine Tidens Omvækslinger, forstyrrede Tilstande og stadige Omdannelser, ombvende til den katolske Tro og lod sig benytte som Medskabere til at omstyrte sin fordums Religion. Skjønt de politisk erobrede Rom, blev de selv religiøst besejrede af Roms Teologi og blev dem, der fortsatte samme Rige under en anden Form. Og dette skede „for Fragsaldets Skyld“, d. e. ved Uretfærdighedens Hemmeligheds Værk. Pavevæsenet er det største Uretfærdighedsystem, man nogensinde har fundet paa for at vanære Herren, fordi det i hans Navn har begaaet

sine Afsthyeligheder og øvet sine overtroiske Ceremonier i den sande, uforsfaldede Religions Klædebon og under Paaskud af at dyrke den.

10. „Dg det kastede Sandheden til Jorden, og det udførte det og havde Fremgang.“ Dette beskriver i saa Ord Pavenmagtens Værk og Løbebane. Sandheden fremstilles af den i et afstyeligt Brængesbillede; den er bleven fortrængt af Sagn; den er omvendt til et Masse-spil og Overtro; den er kastet til Jorden og er bleven formørket.

Dg denne antikristelige Magt „udførte det“; den har øvet sine Bedragerier mod Folk, iværksat sine listige Planer for at naa sine egne Formaal og forsøge sit eget Vælde. Dg den har „havt Fremgang“. Den har ført Krig mod de hellige og har overvundet dem; den har tilbagelagt sin forudbestemte Løbebane og skal snart sønderbrydes uden Hænder for at gives hen i den brændende Ild og omkomme i den fortærende Herlighed ved Herrens andet Komme.

Rom svarer til Profetiens Træk i alle Enkeltheder; men ingen anden Magt svarer dertil. Derfor er Rom, og ingen anden Magt, den Magt, som her beskrives. Dg den Beskrivelse, Guds Ord giver over dette afstyelige Systems Væsen, er bleven fuldstændig bekræftet, og Forudsigelserne om dets bedrøvelige Historie er høist paafaldende og nøie gaaet i Opfyldelse.

13. Vers. Dg jeg hørte en hellig tale; og en anden hellig sagde til ham, som talte: Paa hvor lang Tid gaar Synet om det bestandige Offer og det ødelæggende Irafald, at baade Helligdom og Hær hengives til Nedtræbelse? 14. Dg han sagde til mig: Indtil to Tusinde og tre Hundrede Aftener og Morgener; saa skal Helligdommen komme til sin Ret igjen.

T i d e n. — Disse to Vers afflutter det egentlige Syn i 8. Kap., og de indfører det eneste gjenværende Punkt, som fremfor alle andre naturlig maatte være af den mest ubetingede Interesse for Profeten og hele Menigheden, nemlig hvor længe de ødelæggende Magter, som forud er omtalte, skal vedblive. Hvor længe skal de vedblive at undertrykke Guds Folk og at bespotte de høie Himle? Daniel havde kanhænde selv gjort dette Spørgsmaal, om der havde været forundt ham Tid; men Gud er altid rede til paa Forhaand at opfylde vore Ønsker og til undertiden at svare, før man spørger. Derfor optræder to himmelske Bøesener og samtaler i Profetens Paahør om dette Spørgsmaal, som det er saa vigtigt for Menigheden at forstaa. Daniel hørte en hellig tale; men hvad denne hellige talte, siges der intet om; imidlertid maa der enten i hans Tales Indhold eller Form

have været noget, som gjorde et dybt Indtryk paa Daniel, da han allerede i næste Sætning særskilt fremhæver denne Engel som „ham, som talte“. Kanhænde han har ytret noget lignende som Aabenbaringens syv Tordener (Aab. 10: 3), noget, som Johannes af en eller anden Aarsag ikke kunde nedskrive. En anden hellig rettede imidlertid til den, som talte, et vigtigt Spørgsmaal: Hvor længe gjælder Synet? Og baade Spørgsmaalet og Svaret er optegnede, hvilket er et fortrinligt Bevis paa, at det er noget, som Menigheden bør forstaa. Denne Anskuelse vinder yderligere Bestyrkelse ved, at Engelen ikke spurgte saaledes for selv at erholde Oplysning, saasom Svaret kun blev henvendt til Daniel som den, det fornemmelig vedkom, og til hvis Undervisning det blev givet. „Og han sagde til mig“, siger Daniel, idet han optegner Svaret paa Engelen's Spørgsmaal: „Indtil to Tusinde og tre Hundrede Aftener og Morgener; saa skal Helligdommen komme til sin Ret igjen.“

Det bestandige (Offer). — 3 13. Vers har man Bevis for, at Ordet „Offer“ eller „Tjeneste“ ikke er det rette at indstyre i Forbindelse med Ordet „bestandige“. Hvis der her menes den jødiske Tjenestes daglige Ofring, eller med andre Ord, at denne Ofring skulde tages bort — som en og anden antager — hvilken Tjeneste til en vis Tid blev taget bort — saa vilde der ikke være nogen Rimelighed i at spørge: Paa hvor lang Tid gaar Synet om det bestandige? Dette Spørgsmaal kræver oien synlig underforstaaet, at de Midler eller Begivenheder, hvortil Synet henviser, optager en lang Aarrække. Den Forestilling, hvorom det hele samler sig, er en Fortsættelse af Tid, og Synets hele Tid opfyldes ved, hvad der paa dette Sted kaldes det bestandige og Overtrædelsen, der bringer Odelæggelse. Derfor kan det bestandige ikke være Jødernes daglige Ofring, hvis Bortfjærelse, da Tiden dertil kom, kun optog sammenlignelsesvis et kort Øieblik; det maa antyde noget, som i sin Udførelse optager en længere Aarrække.

Det Ord, som ovenfor gjengives ved „bestandig“ eller „stadig“, forefindes i det gamle Testamente ifølge den Hebraiske Konkordanse (Samling af Skriftsteder) 102 Gange og er i de allerfleste Tilfælde bleven oversat *st a d i g* eller *v e d v a r e n d e*. Begrebet Tjeneste hester dog aldeles ikke ved dette Ord, og ei heller er der i Teksten noget Ord, som betyder Tjeneste eller Offer. Det er blot et indstødt Ord, som Oversætterne har føiet til i Overensstemmelse med sin Opfatning af, hvad Teksten synes at kræve; men de gik aabenbart ud fra

en vildfarende Anskuelse, da der aldeles ikke hentydedes til Jødernes Ofringer eller Tjeneste. Det er rettest derfor at antage som mere stemmende med Konstruktionen og Sammenhængen, at Ordet „stadig“ angaar en ødelæggende Magt ligesom Overtrædelsen, der bringer Ødelæggelse, hvormed det staar i Forbindelse. Man faar da to ødelæggende Magter, der gjennem en lang Tid undertrykker eller ødelægger Menigheden. Ordene i Hebraisk, **הַתְּמִיד הַפֶּשַׁע שָׁמַם**, berettiger os til at foretrække denne Konstruktion, idet det sidste Ord, **שָׁמַם**, Ødelæggelse, har en fælles Hentydning til de to foregaaende Udtryk, det bestandige og Overtrædelsen, forbundne ved Bindeordet „og“. De kan oversættes bogstavelig saaledes: „Hvor langt Synet [angaaende] Ødelæggelsens Bedvaren og Overtrædelse“, idet Ordet Ødelæggelse gaar baade paa Bedvaren og Overtrædelse, som om der fuldtud stod: „Ødelæggelsens Bedvaren og Ødelæggelsens Overtrædelse“; men Ødelæggelsens Bedvaren eller den stadige Ødelæggelse betegner da Hedenskabet gjennem hele dets lange Historie, og Ødelæggelsens Overtrædelse betegner Pavedømmet. Det Udtryk, der beskriver denne Magt, er stærkere end det, som benyttes til at beskrive Hedenskabet. Det er Ødelæggelsens Overtrædelse (eller Oprør, som Ordet ogsaa betegner); ligesom om den ødelæggende Magt i denne Periode af Kirken Historie oprørsk havde reist sig mod al Evang, hvorunder den tidligere havde maattet bøie sig.

Fra et religiøst Synspunkt har Verden blot fremvist ovennævnte to Former for Modstanden mod Guds Værk paa Jorden; ihvorvel derfor tre jordiske Herredømmer indføres i Profetien som Kirken Undertrykkere, indordnes de ovenfor under to Rubrikker: den stadige Ødelæggelse og Ødelæggelsens Overtrædelse. Det medisk-persiske Rige var hedensk, Grækenland var hedensk, Rom i sin første Form var hedensk — alle disse tre tilsammen udgjorde den bestandige Ødelæggelse. Derpaa kommer den pavelige Form, som fra nu af indtil Verdens Ende skulde blive den fornemste forfølgende Magt, et Vidunder af Kløgt og List, en Levendegjørelse af djævelsk Blodtørst og Grumhed. Intet Under derfor, at Raabet Tidsalder efter Tidsalder har lydt fra lidende Bloddidner: Hvor længe, o Herre, hvor længe? Og intet Under, at Herren har løftet Fremtidens Slør for sit nedtraadte, ventende Folks Øine, at dog ikke alt Haab skulde dø ud i deres Hjerte, og har vist dem Verdenshistoriens Begivenheder, saaledes som de ned gennem Tiderne vilde udvikle sig, indtil alle hine forfølgende Magter tilsidst skal fuldstændig, for evig ødelægges, har

givet dem et Blik ud over Døden ind i deres evige Arveløds uforvisnelige Herlighed.

Herrens Dø er over hans Folk. Aldovnen skal ikke ophedes stærkere end nødvendigt for at fortære Rusten. Gjennem megen Gjenvordighed skal vi indgaa til Riget; og det Ord, som i det ældre Sprog giver Udtryk for denne Gjenvordighed, betegner først og fremst et Tærskeredsfab.*) Slag efter Slag maa falde over os, indtil al Hveden er tærsket ud af Avnerne, og vi bliver skiftede for det himmelske Kornloft. Men ikke en eneste Hvedefjerne skal spildes. Herren siger til sit Folk: J er Verdens Lys og Jordens Salt. J hans Dine er der paa Jorden intet andet betydningsfuldt eller vægtigt. Derfor reises her dette særegne Spørgsmaal: Paa hvor lang Tid gaar Synet om den stadige og Overtrædelsen, der bringer Udelæggelse? Hvorom? Jordiske Rigers Glans? Berømte Krigeres Dygtighed? Mægtige Erobreres Ry? Et menneskeligt Riges Storhed? Nei, men om Helligdommen og Hæren, den Høiestes Hær og Tilbedelse! Hvor længe skal de trædes under Fodder? Dette er alt, hvad der vedkommer Himlen, og hvorpaa Himlen agter. Den, der rører ved Guds Folk, rører ikke ved blot dødelige, svage og hjælpeløse Væsener, men ved Almagten; han indlader sig paa et Mellemregnskab, der skal opgjøres for Himlens Domstol. Snart skal ogsaa alle disse Regnskaber afgjøres; Undertrykkelsens Jernhæl skal selv blive knust, og et Folk skal føres frem af Aldovnen, beredt til at skinne som Stjernerne i Ewighed. Hvilken ophøiet Stilling dog at være Gjenstand for de himmelske Væseners Interesse, en saadan, som Guds Forsyn tager sig af og opholder herved og kroner med Udødelighed hisset! Hvor langt høiere dette er end at være en mægtig Mand paa Jorden, enten Præsident eller Konge! Er du, kjære Læser, en af disse udvalgte?

Med Hensyn til de 2300 Dage, der for første Gang omtales i 14. Bers, anføres der i dette Kapitel intet nærmere, hvoraf man kan slutte sig til, hvornaar de begynder og ender, eller kan vide, hvor stor en Del af Verdenshistorien de dækker. Vi maa derfor forbigaa dem. Men man kan være sikker paa, at der ikke mangler Oplysning angaaende nævnte Dage. Profetien om dem er en Del af en Aabenbaring, som er givet for at oplyse Guds Folk, og maa selvfølgelig forstaaes af dem. De omtales midt i en Profeti, som Engelen Gabriel sit Befaling om

*) Ligesom Plage staar i Forbindelse med Pleiel, et norsk Navn paa nævnte Redskab. Oversf. Anm.

at gjøre Daniel begribelig, og denne Befaling kan man være vis paa, at Engelen engang udførte, hvorfor den nødvendige Oplysning med Hensyn til denne vigtige Tidsperiode maa findes et eller andet Sted. I senere Dele af Daniels Profetier skal vi søge videre Oplysning, og den Hemmelighedsfuldhed, der i dette Kapitel hviler over nævnte Dage, vil man finde fjernet i næste Kapitel.

Helligdommen. — I nær Forbindelse med de 2300 Dage staar et ligesaa vigtigt Emne, der nu bør drøftes, nemlig Helligdommen, hvormed ogsaa dens Retfærdiggjorelse eller Renselse staar i Forbindelse. Ved nærmere Undersøgelse heraf vil man indse, hvor vigtigt det er at forstaa, naar de 2300 Dage begynder og ender, for at man kan vide, naar den store Begivenhed skal ske, der betegnes med Ordene: Helligdommen skal faa sin Ret igjen eller retfærdiggjøres; thi i dette høitidelige Værk har alle Jordens Beboere en personlig Interesse, som man til Tid og Sted vil erfare.

Flere forskellige Paastande er bleven fremførte, angaaende hvad der kunde være den her omtalte Helligdom: 1) Jorden; 2) Kanaans Land; 3) Menigheden; 4) Helligdommen, „det sande Tabernakel, hvilket Herren har opreist og ikke et Menneſke“, hvilket er „i Himlene selv“, og hvorpaa det jødiske Tabernakel var et Forbillede eller Mønster. Heb. 8: 1, 2; 9: 23, 24. Disse indbyrdes stridende Paaſtande maa afgjøres ved den hellige Skrifts Vidnesbyrd desangaaende, og de er heldigvis hverken faa eller dunkle.

1. Er Jorden Helligdommen? — Ordet „Helligdom“ forekommer i det gamle og nye Testamente 144 Gange, og af Ord-bøgers Forklaring og dets Brug i Bibelen erfarer man, at det benyttes for at betegne et helligt Sted, en Bolig for den Høieste. Hvis nu Jorden var Helligdommen, saa svarede den til Ordets Betydning, og Bibelen vilde tale et eller andet Sted om den som saadan. Men man finder ikke en eneste Egenſkab ved denne Jord, der passer til Begrebet Helligdom. Den er hverken et helligt Sted, ei heller en Bolig for den Høieste. Den har intet, der udmærker den, uden at den er en Planet, hvis Beboere har gjort Oprør, saa at den er bleven fordærvet ved Synden, brændemærket og hentæret af Forbandelsen. Endvidere kaldes den intetsteds i hele Bibelen Helligdommen. For ovenſtaaende Synsmaade kan man kun anføre ét Skriftsted, og det endog blot ved en falſk Tydning. Profeten Esaias siger (Kap. 60: 13): „Libanons Herlighed skal komme til dig, Cypres, Løn og Bukſbom tilhobe, for at pryde min Helligdoms Sted,

og mine Fødders Sted vil jeg forherlige." Disse Udtryk henpeger utvivlsomt paa den nye Jord; men selv den kaldes ikke Helligdommen, men kun Helligdommens Sted, ligesom den kaldes Herrens Fødders Sted; et Udtryk, der sandsynligvis betegner Herrens stadige Nærværelse hos sit Folk, saaledes som den blev aabenbaret for Johannes (Aab. 21: 3): „Se, Guds Bolig er hos Menneskene, og han skal bo hos dem, og de skal være hans Folk, og Gud selv skal være med dem og være deres Gud.“ Alt, som derfor kan siges om Jorden, er, at Herren vil opslaa sit Paulun der, naar den bliver fornyet. Den har end ikke en Skygge af Krav paa for nærværende at være Helligdommen eller den Helligdom, Profetien omtaler.

2. Er Kanaans Land Helligdommen? — Forsaavidt man lader sig lede af Ordets naturlige Betydning, kan Kanaan ikke have bedre Krav end Jorden paa denne Udmærkelse. Men vi vil henvise til et Par Striftsteder, som en og anden støtter sig til i dette Stykke. Det første findes i 2 Mos. 15: 17, hvor Moses i sin Lovsang til Herren efter Overgangen over det Røde Hav raabte: „Du skal føre dem ind og plante dem paa din Urvs Bjerg, det Sted, du har beredt til din Bolig, o Herre, den Helligdom, o Herre, som dine Hænder har grundlagt.“ Heraf forsøger enkelte at drage den Slutning, at Bjerget var Helligdommen; men naar man i Forbindelse dermed betragter Davids Ord (Sal. 78: 54, 69), som er en Beretning om, hvorledes Moses' Forudsigelse blev fuldbyrdet, og lægger Mærke til, at han siger, at Bjerget simpelthen var Helligdommens Landmærke, og at inden dette Landmærke eller Land Helligdommen var bygget ligesom høie Paladser, idet han derved hentydede til Jødernes skønne Tempel, Midtpunktet for og Sindbilledet paa hele deres Gudsdyrkelse, saa falder denne Slutning bort.

Endnu en Betragtning angaaende, hvorvidt Jorden eller Kanaans Land er Helligdommen. Hvis nogen af dem er Helligdommen, bør den ikke alene beskrives som saadan paa et enkelt Sted; men samme Tanke burde helt gjennemføres, og Jordens eller Jødelands Renselse burde kaldes Helligdommens Renselse. Jorden er virkelig besmittet, og den skal renses ved Ild; men som man senere vil se, er ikke Ilden det Mittel, som skal benyttes for at renses Helligdommen eller give den sin Ret igjen; og det, at Jorden eller nogen Del af den renses, kaldes intetsteds i Bibelen Helligdommens Renselse.

3. Er Menigheden Helligdommen? — Den aabenbare Mistro, hvormed denne Teori fremsættes, betyder i Virkelighe-

den, at man opgiver den, før den opstilles. Det eneste Skriftsted, som man kan fremdrage til Støtte for denne Paastand, findes i Sal. 114: 1, 2: „Da Israel drog ud af Ægypten, Jakobs Hus fra et Folk med fremmed Tungemaal, da blev Juda hans Helligdom, Israels hans Rige.“ Hvis man tager dette Skriftsted i dets mest bogstavelige Forstand, hvad beviser det da med Hensyn til Helligdommen? Jo, at Helligdommen indskrænktes til den ene af de tolv Stammer, — følgelig at kun en Del af Menigheden, ikke den hele, udgjør Helligdommen. Men dette beviser jo intet, da det beviser for lidet til bedste for vedkommende Teori. At Juda i det citerede Skriftsted kaldes Helligdommen behøver ikke at volde Forundring, naar man erindrer, at Herren til sin Helligdoms Sted valgte Jerusalem, der laa i Juda; „men han udvalgte Judas Stamme, Zions Bjerg, som han elskede“ (Sal. 78: 68), „og han byggede sin Helligdom lig høie Bjerge, lig Jorden, som han har grundfæstet for evig Tid“. 69. Vers. Dette viser klarlig, hvilken Forbindelse der var mellem Juda og Helligdommen. Denne Stamme var ikke selv Helligdommen; men den omtales som saadan en Gang, da Israels kom op fra Ægypten, fordi Gud havde til Hensigt midt imellem denne Stammes Landemærker at grundfæste sin Helligdom. Men selv om man nu kunde vise, at Menigheden nogetsjælds kaldes Helligdommen, vilde det for nærværende Spørgsmaal ingen Betydning have, da det her gjælder at fastslaa Helligdomens Betydning i Dan. 8: 13, 14; thi Menigheden omtales der som noget andet: „at baa de Helligdom og Hær hengives til Nedtrædelse.“ Ingen vil bestride, at her med Hæren menes Menigheden, hvorfor Helligdommen maa være noget andet og forskjelligt.

4. Er T e m p l e t i H i m l e n H e l l i g d o m m e n? — Kun én Sats gjenstaar nu til Undersøgelse, hvorvidt nemlig den i omhandlede Skriftsted nævnte Helligdom er, hvad Paulus i Hebræerbrevet kalder „det sande Tabernakel, hvilket Herren har opreist og ikke et Menneske“, og som han udtryffeligt giver Navnet „en Helligdom“, og hvorom han siger, at den er „i Himlene selv“. Af denne Helligdom havde vi under den gamle Pagt en forbilledlig Fremstilling, et Mønster eller en Lignelse i det af Moses byggede Tabernakel, senere i Jerusalems Tempel. Og man lægge særlig Mærke til, at det eneste Haab om nogensinde at komme til Forstaaelse af dette Spørgsmaal hviler paa Rigtigheden af den her fremsatte Uuskulds; thi alle andre Paastande er uholdbare, som man har set. Intet

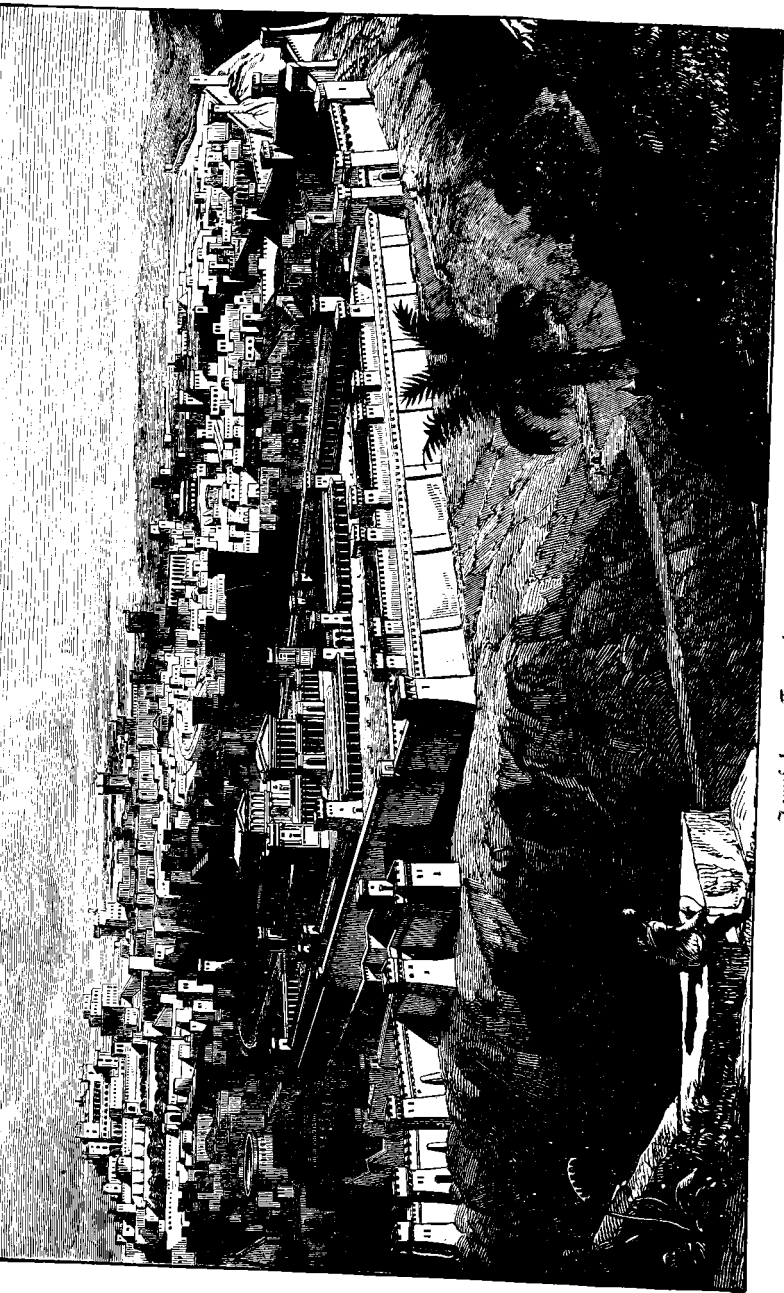

andet, der nogensinde af nogenjomhelst er opstillet som den antagelige Helligdom: Jorden, Kanaans Land eller Menigheden, kan med Rette hævde et saadant Krav end et Dieblif. Hvis man derfor ikke i den Gjenstand, vi nu omtaler, kan finde Helligdommen, saa maa man i yderligt Mismod høre op med at søge derefter; meget af Aabenbaringen maa man da betragte som endnu ikke aabenbaret, og af den hellige Skrift maa man som unyttigt Læsestof bortlægge de talrige Sider, der handler om denne Gjenstand. Derfor vil gjerne alle de, som hellere end at lade saa vigtig en Sag blive uoplyst lægger alle forudfattede Meninger og Yndlingsidæer tilside, undersøge denne Teori med stor Lyst og ubegrænset Interesse. De vil begjærlig gribe ethvert Bevis, som her kan gives os, ligesom en, der var faren vild i en mørk Labyrinth, vilde gribe fat i den Traad, der alene kunde føre ham ud til Lyset igjen.

Det vil være bedst for os i Tanken at stille os i Daniels Sted og betragte Sagen fra hans Standpunkt. Hvad vilde han forstaa ved Udtrykket „Helligdommen“, naar han blev spurgt om det? Kan man komme til et sikkert Resultat desangaaende, vil det ikke være vanskeligt at drage rigtige Slutninger om selve Sagen. Naar dette Ord blev nævnt, vilde Daniel uvilkaarlig komme til at tænke paa den gamle Pagts Helligdom; og hvad den var, vidste han visselig nok. Hans Tanke faldt paa Jerusalem, hans Fædres By, som nu laa i Grus, og paa deres „stjonne Hus“, der var brændt med Ild, som Sajas klager. Og som han pleiede, vendte han da sit Ansigt mod Stedet for deres engang hviagtede Tempel og bad Gud om at lade sit Ansigt lyse over sin Helligdom, der nu laa øde. Ved Ordet „Helligdom“ forstod Daniel pienesynlig Jødernes Tempel i Jerusalem.

Men i Heb. 9: 1 giver Paulus os et meget tydeligt Vidnesbyrd i denne Henseende: „Vel havde ogsaa den første Pagt Anordninger for Gudstjenesten og en jordiff Helligdom.“ Dette er jo netop, hvad vi for Diebliffet maa se at faa Rede paa: Hvad var den første Pagts Helligdom? Paulus siger videre (2.—5. Vers): „Thi der var indrettet det forreste Tabernakel [dets første Rum], i hvilket var baade Lysestagen og Bordet og Skuebrødene; dette kaldes det hellige. Men bag det andet Forhæng var det Tabernakel, som kaldes det allerhelligste, som havde det gyldne Røgelsekar og Pagts Ark, overalt beklædt med Guld, i hvilken var en Guldtruffe med Manna og Arons blomstrende Stav og Pagts Tavler. Men ovenover den

Jerusalems Tempel paa Kristi Tid.

var Herlighedens Keruber, som overskyggede Naadestolen, om hvilke Ting der nu ikke er at tale stykkevis."

Man kan ikke tage feil af den Gjenstand, hvortil Paulus her hentyder. Det er det Tabernakel, som Moses efter Herrens Anvisning opførte (hvilket senere blev indlemmet i Templet i Jerusalem), med det hellige og det allerhelligste samt adskillige Tempelkar som ovenfor nævnt. En fuldstændig Beskrivelse af denne Bygning med dens forskjellige Kar og deres Benyttelse vil man finde i 2 Mos. 25 og efterfølgende Kapitler. Hvis Læseren ikke kender nøie til dette, vil det være vel, at han slaar op og nøie undersøger Beskrivelsen af denne Bygning. Dette var, siger Paulus tydelig, den første Pagts Helligdom. Og man lægge nøie Mærke til denne Erklærings logiske Værd. Idet han fortæller os, hvad der virkelig en Tid udgjorde Helligdommen, fører Paulus Undersøgelsen ind paa det rette Spor; han giver et Grundlag for videre Arbeide, — Mærken ryddes en Stund for al Tvivl og alle Hindringer. Hele den Tid igjennem, der dækkes af den første Pagt, og som naaede fra Sinai til Kristus, har vi for os en tydelig og klart beskrevet Gjenstand, der nøiagtig beskrives af Moses, og af Paulus erklæres at være hele den Tids Helligdom.

Men Paulus' Vidnesbyrd har endnu større Betydning: Det bortrydder for bestandig Paastandene om, at Jorden, Kanaans Land eller Menigheden er Helligdommen; thi hvad der vilde bevise, at nogen af disse paa nogetsomhelst Tidspunkt var Helligdommen, vilde ogsaa bevise, at de var det under den gamle Pagt. Dersom Kanaan nogenfinde var Helligdommen, var det det ogsaa, da Israhel plantedes der, — hvis Menigheden nogenfinde har været Helligdommen, var den det, da Israhel førtes ud af Ægypten, — saafremt Jorden nogenfinde var Helligdommen, var den det ogsaa i den Tid, hvorom her tales. Dette Tidspunkt gjælder nemlig ligesaa vel som noget andet Tidspunkt i de Beviser, der fremdrages; og ifald disse ikke var Helligdommen dengang, da bliver alle de Beviser til intet, der skulde bevise, at de nogenfinde har været eller kunde være Helligdommen. Men var de da Helligdommen paa omhandlede Tid? Dette er et Spørgsmaal, der er afgjørende for disse Teorier, og Paulus besvarer Spørgsmaalet benægtende, idet han beskriver Mose Tabernakel og siger, at hverken Jorden eller Kanaan eller Menigheden var den gamle Pagts Helligdom.

Denne Bygning svarer netop til alt det, som fordres af den sande Helligdom:

1) Den var Guds jordiske Bolig. „Og de skal gjøre mig en Helligdom, og jeg vil bo midt iblandt dem,“ sagde han til Moses. 2 Mos. 25: 8. I dette Tabernakel, som de opførte overensstemmende med Herrens Anvisning, aabenbarede han sin Nærværelse. 2) Den var et helligt Sted, „Hellighedens Helligdom“. 3 Mos. 16: 33. 3) Den kaldes i Guds Ord atter og atter Helligdommen. I de 144 Tilfælde, hvori Ordet benyttes i det gamle Testamente, gjælder næsten alle denne Bygning.

Tabernaklet opførtes først paa en saadan Maade, at det egnede sig for Israels Børns Tilstand paa den Tid. De skulde netop begynde sin 40-aarige Vandring i Ørkenen, da denne Bygning opførtes midt iblandt dem som Guds Bolig og Midpunktet for deres Gudsdyrkelse. At reise fra Sted til Sted var uundgaaeligt, og de maatte flytte hyppigt, hvorfor ogsaa Tabernaklet ofte flyttedes fra Sted til Sted. Det var derfor saaledes sammensat af bevægelige Dele, at det hurtigt kunde tages ned, bekvemt føres bort og uden Besvær opføres igjen paa hvert af de Steder, hvor de under sin Reise nu og da gjorde Holdt, idet Siderne bestod af simple Panelvægge, medens Dækket bestod af Gardiner af linned Løi og farvede Huder. Efter at de var komne ind i det forjættede Land, veg denne midlertidige Bygningsform med Tiden for Salomos prægtige Tempel. I denne mere varige Skikkelse bestod det indtil Edelæggelsen ved Romerne i Aaret 70 ef. Kr., kun med Undtagelse af den Tid, det i Daniels Dage laa i Ruiner.

Dette er den eneste Helligdom i Forbindelse med Jorden, hvorum Bibelen giver nogen Oplysning eller Historien nogen Meddelelse. Men findes der ikke nogetsteds nogen anden? Dette var den første Pagts Helligdom, og med den afsluttedes den. Er der ingen Helligdom, som tilhører den anden eller nye Pagt? Det maa der være; thi ellers findes der ingen Lighed mellem disse to Pagter. Og i dette Tilfælde havde den første Pagt et Religionsystem, der er ufatteligt, omendstjont det beskrives i de mindste Enkeltheder, ligesom den anden Pagt har et Religionsystem, som er høist ubestemt og uklart. Nu forsikrer jo Paulus os virkelig, at den nye Pagt, der er traadt i Kraft ved Kristi Død, har en Helligdom; thi idet han stiller de to Pagter frem i Modsetning til hinanden i Hebræerbrevet, siger han i Kap. 9: 1, at den første Pagt ogsaa havde „Anordninger

for Gudstjenesten og en jordiff Helligdom“, hvorved han altsaa siger, at den nye Pagt ligeledes har sin Gudstjeneste og sin Helligdom. Endvidere taler han i nævnte Kapitels 8. Vers om den jordiffe Helligdom som det første Tabernakel. Hvis det var det første, maa der være et andet; og ligesom det første Tabernakel bestod saa længe, som den første Pagt stod ved Magt, maa det andet Tabernakel have indtaget det førstes Plads, da hin Pagt sluttede, og maa altsaa være den nye Pags Helligdom. Man kan ikke undgaa at komme til denne Slutning.

Hvor skal man da søge den nye Pags Helligdom? Ved i Heb. 9: 1 at bruge Ordet „og saa“ tilkjendegiver Paulus, at han før havde talt om denne Helligdom. Vender man tilbage til Begyndelsen af foregaaende Kapitel (det 8.), finder man, at han samler sine foregaaende Udtalelser i følgende Ord: „Hovedsagen i det, som her siges, er: Vi har en saadan Opperstepræst, som sidder ved høire Side af Majestæten Trone i Himlene som en Tjener ved Helligdommen og det sande Tabernakel, hvilket Herren har opreist, og ikke et Menneste.“ Kan der være nogen Tvivl om, at dette Skriftsted omtaler den nye Pags Helligdom? Her hentydes klarlig til den første Pags Helligdom, — hin var opført ved et Menneste, bygget ved Moses, medens denne opreistes af Herren, ikke et Menneste, — hin var det Sted, hvor de jordiffe Præster udførte sine gudstjenstlige Handlinger, denne er det Sted, hvor Kristus, den nye Pags Opperstepræst, træder frem for Herren, — den førstnævnte var hernelde, den sidstnævnte er histoppe, — hvorfor hin med god Grund af Paulus kaldes en jordiff Helligdom, medens denne kaldes en himmelft.

Denne Synsmaade støttes yderligere ved den Kjendsgjerning, at den ved Moses byggede Helligdom ikke var et Bygværk efter Bygmesterens Paafund, men efter et Mønster; det store Forbillede fandtes et eller andet Sted, saa at hvad Moses udførte kun var en Lignelse eller et Billede. Hør, hvilken Befaling Herren i denne Anledning gav ham: „I alle Maader saaledes som jeg vil vise dig Billedet af Tabernaklet og Billedet af alt dets Tilbehør, skal I gjøre det.“ 2 Mos. 25: 9. „Og se til, at du gjør alt efter det Billede deraf, som er vist dig paa Bjerget!“ 40. Vers. I samme Anledning se 2 Mos. 26: 30; 27: 8; Ap. Gj. 7: 44.

Hvoraf var nu den jordiffe Helligdom et Billede? Af den nye Pags Helligdom, det „sande Tabernakel, hvilket Herren har opreist, og ikke et Menneste“. Den første Pags Forhold til den anden er

jo helt igjennem Forbilledets til Modbilledet eller Virkeligheden. Dens Oftringer var Forbilleder paa den nye Pagts større Offer, dens Præster paa Frelseren i hans mere fuldkomne Præstedømme; deres Tjenestefæde som et Forbillede og en Skygge af vor Ypperstepræsts Tempeltjeneste i Himlen, og Helligdommen, hvori de tjente i Egenkab af Præster, var et Forbillede paa den sande Helligdom i Himlen, hvor Frelseren forretter sin Tjeneste.

Alt dette fremstilles tydelig af Paulus i nogle faa Vers i Hebræerbrevet, Kap. 8: 4, 5: „Thi dersom han [Kristus] var paa Jorden, var han ikke Præst, efterdi der er Præster, som frembærer Gaverne efter Loven, hvilke tjener en Afbildning og Skygge af det himmelske, efter som Moses fik guddommelig Undervisning, da han skulde berede Tabernaklet; thi se til, sagde han, at du gjør alt efter det Forbillede, der blev vist dig paa Bjergene!“ Dette Vidnesbyrd viser, at de jordiske Præsters Præstedømme var en Skygge af Kristi Præstedømme, og det Bevis, Paulus fremfører for dette, er den Befaling, Herren gav Moses, at gjøre Tabernaklet efter den Lignelse, han saa paa Bjergene. Dette viser klarlig, at den Lignelse, Moses saa paa Bjergene, var det samme som Helligdommen eller det sande Tabernakel i Himlen, hvor Frelseren tjener, og som omtales tre Vers ovenfor.

I Kap. 9: 8, 9 siger Paulus videre: „Hvorved den Helligaand giver dette tilkjende, at Veien til Helligdommen [græsk: de hellige Steder, pl.] endnu ikke er aabenbart, saa længe det første Tabernakel endnu bestaar, hvilket er et Forbillede indtil den nærværende Tid.“ Medens det første Tabernakel stod, og den første Pagt var gyldig, blev naturligvis ikke det mere fuldkomne Tabernakels Tjeneste og den nye Pagts Værk udført. Men da Kristus, en Ypperstepræst for de tilkommende Guder, kom, da det første Tabernakel havde tjent sit Formaal, og den første Pagt var tilende, da besteg Kristus Majestæten i Himlene som Tempets Tjener i den sande Helligdom og gik med sit eget Blod (12. Vers) „ind i Helligdommen [de hellige Steder, pl. paa Græsk] og fandt en evig Forløsning“. Af disse himmelske hellige Steder var derfor det første Tabernakel en Afbildning for den daværende Tid. Hvis noget videre Vidnesbyrd behøves, taler han i 23. Vers om det jordiske Tabernakel med dets Rum og Redskaber som Afbildninger af de himmelske Ting; og i 24. Vers kalder han de hellige Steder, som er byggede med Hænder, d. v. s., det af Moses opførte jordiske Tabernakel, et Billede af det sande, d. e. Tabernaklet i Himlen.

Denne Anskuelse bestyrkes yderligere ved Johannes' Vidnesbyrd. Blandt de Ting, han fik Lov til at skue i Himlen, saa han syv antændte Fakler brændende for Tronen (Aab. 4: 5), og han saa et Røgalter og et Guld-Røgelsekar (Kap. 8: 3); han saa Guds Pagts Ark (Kap. 11: 19); og alt dette i Forbindelse med et Tempel i Himlen. Aab. 11: 19; 15: 8. Disse Gjenstande maa enhver, der læser Bibelen, straks erkjende som Redskaber for Helligdommen; de skulde Helligdommen sin Tilværelse og var udelukkende forbeholdte den for at anvendes ved den med Helligdommen forbundne Gudstjeneste; ligesom de ikke havde været til uden Helligdommen, saaledes kan man af deres Tilstedeværelse skjønne, at der hvor de findes, der er Helligdommen. Derfor er det en Kjendsgjerning, at Johannes saa disse Ting i Himlen under den nye Pagt, hvilket er et Bevis paa, at der er en Helligdom der, og at det forundtes ham at skue den.

Hvor nødig man end maatte ville anerkjende, at der er en Helligdom i Himlen, er dog det givne Vidnesbyrd tilstrækkeligt Bevis for, at saa er Tilfældet. Paulus siger, at Moses' Tabernakel var den første Pagts Helligdom. Moses siger, at Gud paa Bjerget viste ham en Lignelse, hvorefter han skulde bygge sit Tabernakel, og Paulus vidner, at Moses opførte det overensstemmende med Lignelsen, at denne Lignelse var det sande Tabernakel i Himlen, „hvilket Herren har opreist, og ikke et Menneſte“, og at det ved Hænder byggede Tabernakel var en sand Afbildning eller Fremstilling af denne himmelske Helligdom. Og for at styrke Paulus' Vidnesbyrd, at denne Helligdom er i Himlen, vidner Johannes som Dienvidne, at han saa den der. Hvilket Vidnesbyrd kan man saa yderligere fordre? eller rettere sagt, hvilket yderligere Vidnesbyrd kan man tænke sig?

Angaaende Spørgsmaalet om, hvad Helligdommen er, foreligger Sagen nu klar i et harmonisk Hele. Alle bør mærke sig dette, og ingen kan modſige det. Bibelens Helligdom bestaar for det første af det forbilliedlige Tabernakel, der blandt Hebræerne opreistes ved Udgangen af Ægypten, den første Pagts Helligdom; og for det andet af det sande Tabernakel i Himlen, den nye Pagts Helligdom, hvoraf det første var et Billede. Disse er begge uadſtillelig forbundne som Forbillede og Modbillede. Fra Modbilledet kan man gaa tilbage til Forbilledet, fra Forbilledet føres man naturlig og uundgaaelig fremad til Modbilledet eller Virkeligheden.

Vi har ovenfor sagt, at Daniel straks vilde opfatte Ordet „Helligdom“ som sit Folks Helligdom i Jerusalem, og det vilde enhver have

gjort under den gamle Pagt. Men hentyder da Erklæringen i Dan. 8: 14 til denne Helligdom? Det afhænger af den Tid, hvortil den henhører. Alle Vidnesbyrd om Helligdommen, der henhører til den gamle Pagt, har naturligvis Hensyn til hin Pagts Helligdom, og alle de Vidnesbyrd, der henhører til den nye Pagt, maa tilhøre den nye Pagts Helligdom. Hvis de 2300 Dage, ved hvis Afslutning Helligdommen skal renses (faa sin Ret igjen), afsluttedes under den gamle Pagt, saa var den Helligdom, som skulde renses, hin Tids Helligdom; men dersom de naar ind i den nye Pagt, saa er den Helligdom, hvorom der tales, den nye Pagts Helligdom i Himlen. Dette er imidlertid noget, som først kan afgjøres ved en vidtløftigere Afhandling angaaende de 2300 Dage, hvilken man vil finde ved Bemærkningerne over Dan. 9: 24, hvor Spørgsmaalet om Tiden atter behandles og forklares.

Hvad der hidindtil er bleven ytret angaaende Helligdommen, har overført Profetiens vigtigste Spørgsmaal været en Bisag. Hovedspørgsmaalet angaar dens Renselse. „Indtil to Tusinde og tre Hundrede Aftener og Morgener, saa skal Helligdommen komme til sin Ret igjen [renses].“ Men det var nødvendigt først at afgjøre, hvad der forstaaes ved Helligdommen, førend man paa en forstandig Maade kunde undersøge Spørgsmaalet om dens Renselse. Vi er nu rede til at betragte dette Spørgsmaal.

Efter at have set, hvad der forstaaes ved Helligdommen, lader Spørgsmaalet om dens Renselse, og hvorledes denne udføres, sig snart afgjøre. Man har set, at hvad der end udgjør Bibelens Helligdom, maa dette tænkes i Forbindelse med en eller anden Tjeneste, der kaldes dens Renselse*). I Bibelen omtales ingen saadan Gjerning vedrørende Jorden, Kanaans Land eller Menigheden, — et godt Bevis for, at ingen af disse udgjør Helligdommen; men i Forbindelse med det, som ovenfor er vist at være Helligdommen, findes der virkelig en saadan Tjeneste, der baade med Hensyn til den jordiske Bygning og det himmelske Tempel kaldes dens Renselse.

Men kanhænde nogen afviser den Tanke, at der i Himlen skulde være noget at renses? Og kanste dette hindrer ham i at antage den ovenfor fremsatte Synsmaade? I saa Fald maa han bringe Ind-

*) De Ord, som i danske og norske Bibler er oversat: „Saa skal Helligdommen rettfærdiggjøres,“ og: „Saa skal Helligdommen faa sin Ret igjen,“ osv. er i den engelske Bibel oversat: „then shall the sanctuary be cleansed“ (saa skal Helligdommen renses).
Oversf. Anm.

vendinger, ikke mod nærværende Værk, men mod Paulus, der bestemt forsikrer, at dette er Tilfældet. Førend man imidlertid tager sit Standpunkt imod Apostelen, anmoder vi den, som gjør Indvendinger, om omhyggeligt at undersøge, hvori denne Renselse bestaar, da han utvivlsomt i dette Tilfælde arbejder under en ganske feilagtig Opfatning. Paulus vidner med følgende tydelige Ord baade om den jordiske og den himmelske Helligdoms Renselse (Heb. 9: 22, 23): „Og næsten alt bliver efter Loven rensed med Blod, og uden Blods Udgydelse sker ikke Forladelse. Altsaa var det fornødent, at Afbildningerne af de himmelske Ting skulde renses derved, men de himmelske Ting selv ved bedre Ofre end disse.“ Belyst af foregaaende Bevisgrunde kan det med andre Ord udtrykkes saaledes: „Det var derfor nødvendigt, at Tabernaklet, som det opførtes af Moses, med samt sine hellige Kar, hvilket alt var Afbildninger af den sande Helligdom i Himlen, blev rensed ved Blod af Kalve og Bukke; men de himmelske Ting selv, den nye Paafts Helligdom, det sande Tabernakel, hvilket Herren har opreist, og ikke et Menneske, maa renses ved bedre Ofre, ja ved Kristi Blod.“

Der spørges nu: Hvori bestaar denne Renselse, og hvorledes skal den foregaa? Følge Paulus' Ord, som netop er anførte, skal dette ske ved Blod. Renselsen er derfor ikke en Renselse fra fysisk Urenhed; thi Midlet, der benyttes i saadanne Tilfælde, er ikke Blod. Dette Vidnesbyrd er tilstrækkeligt Svar paa enhver Indvending med Hensyn til de himmelske Tings Renselse. Naar Paulus omtaler, at himmelske Ting skal renses, beviser det ikke, at der i Himlen findes nogen fysisk Urenhed; thi det er ikke den Slags Renselse, hvorom han taler. Den Grund, Paulus anfører, hvorfor denne Renselse skal foregaa ved Blod, er, at uden Blods Udgydelse sker ingen Forladelse.

Forladelse eller Udsettelse af Synd er altsaa den Gjerning, der skal ske. Renselsen er derfor ikke en fysisk Renselse, men en Renselse fra Synd. Men hvorledes kom Synden i Forbindelse med Helligdommen, enten den jordiske eller den himmelske, saa at den maa renses derfra? Dette Spørgsmaal besvares ved Tjenesten, som var forbunden med Forbilledet, hvilken vi nu vil undersøge.

De sidste Kapitler i 2. Mosebog beskriver, hvorledes den jordiske Helligdom blev bygget, og den dermed forbundne Tjenestes Anordning. 3. Mosebog begynder med en Beretning om den Tjeneste, der skulde foregaa i den. Men det eneste, man for nærværende Formaal behøver at fæste sin Opmærksomhed ved, er en særlig Gren af Tjenesten,

der foregik paa følgende Maade: Den, der havde begaaet en Synd, førte sit Offerdyr frem for Tabernaklets Dør; paa dette Offerdyrs Hoved lagde han sin Haand og, som man med god Grund kan antage, bekjendte over det sine Synder. Ved denne betegnende Handling gav han tilkjende, at han havde syndet og fortjente Døden, men at han indviede sit Offer istedetfor sig selv og overførte al sin Skyld paa det. Med egen Haand — hvad maa han vel ikke i Diebliffet have følt i sin Sjæl! — tog han da sit Offerdyrs Liv til Betaling for sin Skyld. Loven forlangte Overtræderens Liv for hans Uhygighed; „thi Kjødets Sjæl [Livet] er i Blodet“ (3 Mos. 17: 11, 14); uden Blods Udgydelse ster derfor ingen Forladelse; men ved Blods Udgydelse er Forladelsen mulig; thi Loven fordrede Livet, og dens Forlangende blev tilfredsstillet. Derpaa tog Præsten Offerdyrets Blod, der forestillede et forspildt Liv og benyttedes som Middel til at bortfjerne dets Brøde, og ofrede det for Herrens Ansigt.

Det enkelte Menneskes Synd blev saaledes ved hans Bekjendelse, Offerdyrets Slagtning og Præstens Offertjeneste overført fra ham til Helligdommen. Offer paa Offer fremførtes saaledes af Folket; Dag for Dag gik denne Gjerning sin Gang; og Helligdommen blev saaledes bestandig det Sted, hvortil Menighedens Synder blev overførte. Men paa denne Maade blev disse Synder ikke endelig borttagne; den samlede Brøde blev bortfjernet ved en særlig Tempeltjeneste, der kaldtes Helligdommens Renselse. Under Forbilledet optog denne Tjeneste én Dag om Aaret, og den tiende Dag i den syvende Maaned, da dette skede, kaldtes Forsoningsdagen. Medens hele Jsrael denne Dag afholdt sig fra Arbeide og hdmngede sine Sjæle, fremførte Præsten to Bukke og stillede dem frem for Herren ved Døren til Sammentkomstens Telt. Om disse Bukke fastede han Lod, den ene for Herren og den anden for Mafel (Syndebukken). Den, paa hvilken Herrens Lod faldt, blev derpaa slagtet, og dens Blod af Præsten baaret ind i Helligdommens allerhelligste og stænket paa Naadestolen. Og denne var den eneste Dag, han havde Lov til at træde ind i dette Rum. Naar han kom ud igjen, skulde han lægge begge sine Hænder paa den levende Bukt's Hoved og „bekjende over den alle Jsraels Børns Misgjerninger og alle deres Overtrædelser i alle deres Synder“ (3 Mos. 16: 21), og idet han saaledes lagde dem paa Bukkens Hoved, skulde han sende den ved en dertil stiftet Mand ud i Ørkenen, til et udyrket Land, affondret fra alle og forglemt, for at Bukken aldrig skulde vise sig i Jsraels Leir, og at Folkets Synder ikke mere skulde ihukommess

mod dem. Denne Tjeneste foregik i den Hensigt at rense Folket fra deres Synder og at rense Helligdommen og dens hellige Kar. 3 Mos. 16: 30, 33. Ved denne Fremgangsmaade borttoges Synden, — men dog kun billedlig, saasom hele hin Gjerning var forbilledlig.

Den, som ikke kjender disse Aufskuelser, spørger kauhænde med Forundring, hvad denne besynderlige Tjeneste muligvis skulde afbilde, hvad der er i denne Tids Husholdning, som det billedligt kunde fremstille. Vi svarer, at Paulus tydelig lærer, at der er en lignende Gjerning i Kristi Tjeneste. Efter i Heb. 8 at have sagt, at Kristus er det sande Tabernakels, den himmelske Helligdoms, Tjener, siger han, at Præsterne paa Jorden tjente til et Forbillede og en Skjage af de himmelske Ting; de jordiske Præsters Gjerning var med andre Ord, saavidt det kunde udføres ved dødelige Mennesker, et Eksempel, en Skjage og en nøiagtig Fremstilling af Kristi Tjeneste i Himlen. Disse Præster tjente i begge Afdelinger i det jordiske Tabernakel; derfor tjener Kristus ogsaa i begge Afdelinger (det hellige og det allerhelligste) i det himmelske Tempel; thi dette Tempel har to Afdelinger, saasandt som det blev rigtig fremstillet ved det jordiske. Frelseren tjener i begge, ellers var Præstens Tjeneste paa Jorden ikke en nøiagtig Skjage af hans Gjerning. Paulus siger ogsaa ligefrem, at han tjener i begge Afdelinger; thi han siger, at han engang gik ind i Helligdommen (græsk: τὰ ἅγια, *ta hagia*, de hellige Steder) ved sit eget Blod. Heb. 9: 12.

Kristus udfører derfor en Gjerning under sin Tjeneste i det himmelske Tempel svarende til den, som Præsten udførte i begge Afdelinger af den jordiske Bygning. Men Tjenesten i den anden Afdeling, det allerhelligste, var en særskilt Gjerning, hvorved den aarlige Tjeneste blev afsluttet og Helligdommen rensat. Derfor maa Kristi Tjeneste i det allerhelligste i den himmelske Helligdom være en lignende Gjerning og maa bestaa i Afslutningen paa hans Gjerning som vor store Ypperstepræst og den himmelske Helligdoms Renjelse.

Ligesom Folkets Synder ved den gamle Pagts Ofringer af Præsterne billedlig overførtes til den jordiske Helligdom, hvor hine Præster tjente, saaledes bliver alle deres Synder, der af Hjertet søger Forladelse ved Kristus, efter at han som vor Talsmand er opfaren til Faderen, i Birkeligheden overførte til den himmelske Helligdom, hvor han tjener. Hvorvidt Kristus i bogstavelig Forstand med sit eget Blod tjener for os i de himmelske hellige Steder eller blot i Kraft af sin Fortjeneste, behøver vi ikke at standse for at undersøge. Det være

not at sige, at hans Blod er bleven udgødt, og ved dette Blod kan Syndernes Forladelse virkelig erholdes, noget der under den forrige Husholdning kun billedlig opnaaedes ved Blodet af Kalve og Bukke. Imidlertid havde hine Ofringer virkelig Værd i denne Henseende; de var et Udtryk for Troen paa det sande Offer, som skulde komme, hvorfor de, der fremsførte dem, har ligesaa stor Nytte af Kristi Tjeneste som de, der under denne Husholdning kommer til ham ved Troen.

Denne stadige Overførelse af Synder til den himmelske Helligdom (og hvis de ikke saaledes overførtes, kan da nogen i Harmoni med Forbillederne og Paulus' Vidnesbyrd forklare, hvori Kristi Gjerning for os bestaar?) — denne stadige Overførelse af Synder til den himmelske Helligdom nødvendiggjør dens Renselse, af samme Grund som en lignende Gjerning krævedes i den jordiske Helligdom.

Man maa dog her lægge Mærke til en vigtig Forskjel mellem de to Tjenester: I det jordiske Tabernakel fuldkommedes hvert Aar en hel Tjenesteomgang. I 359 Dage, deres vanlige Aar, foregik Tempeltjenesten i det hellige, og én Dags Gjerning i det allerhelligste fuldendte den aarlige Omgang. Derpaa begyndte Tjenesten igjen i det hellige og fortsattes, indtil den store Forsoningsdag atter fuldendte Aarets Tjeneste; og saaledes Aar for Aar. Denne stadige Gjentagelse af Gjerningen var nødvendig, fordi Præsterne var dødelige og levede saa kort. Men for vor Herre og Frelser er ingen saadan Nødvendighed forhaanden, „efterdi han lever altid for at træde frem for dem“. Heb. 7: 23-25. Derfor udføres den himmelske Helligdoms Gjerning engang for alle istedetfor at udføres aarlig. Istedetfor at gjentages Aar efter andet har den faaet blot én stor Omgang, hvori den skal udføres og afsluttes for aldrig at gjentages.

Et Aars Tjenesteomgang i den jordiske Helligdom afbildede hele Gjerningen i den himmelske Helligdom. I Forbilledet var Helligdommens Renselse det afsluttende Værk i den aarlige Tjeneste. I Modbilledet maa Helligdommens Renselse være vor Ypperstepræsts, Kristi, afsluttende Gjerning i Tabernaklet i Himlen. I Forbilledet gik Ypperstepræsten for at rense Helligdommen ind i det allerhelligste for at tjene i Guds Nærværelse for hans Pagts Ark. I Modbilledet, naar Tiden kommer til Helligdommens Renselse, træder vor Ypperstepræst paa lignende Maade ind i det allerhelligste for at afslutte sin Midlergjerning til Gunst for Menneskeslægten. Vi forsikrer med Bestemthed, at man i denne Sag ikke kan komme til nogen anden Slutning uden at forkaste Guds hellige Ord.

Kjære Læser, indser du, hvor vigtig denne Sag er? Begynder du at fatte, af hvilken Betydning Guds Helligdom er for hele Verden? Indser du, at hele Frelsergjerningen her har sit Midtpunkt? at Prøvetiden er endt, naar denne Gjerning er fuldendt, og de frelstes og de fortabtes Sag for evig afgjort? Forstaar du, at Helligdommens Renselse er et kortvarigt og særligt Vært, hvorved Frelsens store Plan for evig afsluttes? Indser du, at hvis man kan faa at vide, naar denne Renselse begynder, saa er det en høitidelig Erklæring til Verden om, at Frelsens sidste Timer er inde og hurtig haster mod sin Slutning? Det er netop dette, Profetien har til Hensigt at vise. Den skal vidne om, at dette vigtige Værk har begyndt. „Indtil to Tusinde og tre Hundrede Aftener og Morgener [Dage eller Døgn]; saa skal Helligdommen komme til sin Ret igjen [renses].“

Før vi anfører noget Bevis angaaende disse Dages Betydning og Anvendelse, kan vi med Tryghed antage, at de naar til den himmelske Helligdoms Renselse; thi den jordiske Helligdom skulde renses hvert Aar; og man vilde lægge Profeten en Taabelighed i Munden, hvis man opfattede hans Ord saaledes, som om der efter 2300 Dages Forløb, et Tidsrum, der, selv om man tager Udtrykket bogstaveligt, strækker sig over mer end seks Aar, skulde tildrage sig noget, der regelmæssig skede hvert Aar. Den himmelske Helligdom er det Sted, hvor alle Sager tilsidst skal paadømmes. Hvad der særlig vedkommer Menneskeslægten at vide, er: hvorvidt Arbeidet der skrider fremad. Hvis Folk forstod, hvor meget dette Spørgsmaal har at gjøre med deres evige Interesser, med hvilket Alvor og hvilken Iver vilde de da ikke omhyggelig og under Bøn til Gud undersøge det. Se under Dan. 9: 20 og videre en Bevisførelse i Maledning af de 2300 Dage, der viser, hvornaar de ender, og naar det høitidelige Værk, som kaldes den himmelske Helligdoms Renselse, begyndte.

15. Vers. Og det skede, da jeg, Daniel, saa Synet, da søgte jeg at forstaa det, og se, der stod for mig en af Udseende som en Mand. 16. Og jeg hørte et Menneskes Røst mellem Ulaas Bredder, og han raabte og sagde: Gabriel! Forklar denne Synet!

Vi gaar nu over til at udtalde Synet. Man maa da først lægge Mærke til Daniels Bekymring og hans Uske om at forstaa disse Ting; han søgte at udfinde deres Betydning. Den, som omhyggelig og alvorlig har givet Agt paa profetiske Emner, kan ikke i saadanne Sager være ligegyldig; kun den kan med Ligegyldighed træde paa en

Guldmine, som ikke ved, at et Leie for det kostbare Metal ligger under hans Fødder. Strafs stod der for Profeten en af Udseende som en Mand. Teksten siger ikke, at det var en Mand, som en og anden gjerne vilde faa os til at tro, idet man puffer at godtgjøre, at Englene er afdøde Menneſker, og derfor tyr til jaadanne Skriftsteder som dette for at finde Bevis; men den siger: „Af Udseende som en Mand,“ hvorfor vi oienſynlig maa anse ham for en Engel i menneſkelig Skikkelse. Og han hørte en Menneſkerøst, d. v. s.: en Engels Røst, der lød som et Menneſkes; og den Befaling, som blev givet, lød paa, at Gabriel ſkulde forklare Daniel Synet, og henvendtes til Gabriel, der betyder „den mægtige“. Han fortsætter ſin Meddelelse til Daniel i 9. Kap. Under den nye Huſholdning fik han det Hverv at meddele Sazarias hans Søns, Johannes den Dobers, Fødsel (Luk. 1: 11); og ligeledes at forkynde Jomfru Maria, at hun ſkulde føde Meſſias (Luk. 1: 26). For Sazarias fremſtillede han ſig med følgende Ord: „Jeg er Gabriel, ſom ſtaar for Gud.“ Det viſer ſig heraf, at han var en høiftillet Engel af fremragende Rang; men den, ſom tiltalte ham, stod klarlig over ham og havde Magt til at befale og lede hans Handlinger. Sidſtnevnte var derfor ſandſynligviſ ingen anden end Erkeengelen Mikael eller Kristus, der tilligemed Gabriel alene havde Kundſkab om det, ſom ſkulde meddeles Daniel. Se Dan. 10: 21.

17. Verſ. Og han kom hen, hvor jeg stod, og da han kom, blev jeg forfærdet og faldt paa mit Anſigt; og han ſagde til mig: Giv Agt, Menneſkeſøn! Thi Synet ſigter til Endens Tid. 18. Og da han talte med mig, ſank jeg bedøvet paa mit Anſigt til Jorden; da rørte han ved mig og fik mig til at ſtaa, hvor jeg havde ſlaaet. 19. Og han ſagde: Se, jeg vil kundgjøre dig, hvad der ſkal ſke i Bredens ſidſte Tid; thi Synet ſigter til den for Enden bestemte Tid.

Under lignende Omſtændigheder, ſom de her nævnte, faldt Johannes ned for en Engels Fødder (Hab. 19: 10; 22: 8), men det var for at tilbede. Daniel synes at være bleven fuldstændig overvældet af det himmeſke Sendebuds Majestæt; han faldt ſom bedøvet til Jorden. Engelen lagde mildt ſin Haand paa ham for at berolige ham — hvor ofte har ikke himmeſke Væſener ſagt til dødelige Menneſker: Frygt ikke! — og reiſte ham op fra hans hjælpeløſe og liggende Stilliſt. Med den Forſikring, at Enden ſkal komme til den bestemte Tid, og at han vil lade ham vide, hvad der ſkal ſke i Bredens ſidſte Tid, begynder han derpaa at udthde Synet. Selvfølgelig dækker Bredens Tid et helt Tidsaffnit. Hvilken Tid omfatter

den? Gud sagde til sit Folk Israël, at han vilde udgylde over dem sin Brede for deres Ugudelighed; og han gav følgende Befaling med Hensyn til Israëls ugudelige Fyrste: „Tag Huen bort, og løst Kronen af! Hvad der nu er, skal ikke være mere. . . . Jeg vil vende op og ned, op og ned, op og ned paa det; heller ikke ved dette skal det blive, indtil han kommer, hvem Retten tilhører, og jeg giver ham den.“ Ez. 21: 25—27, 31.

Her har man altsaa Guds Bredes Tid over sin Pags Folt, den Periode, i Løbet af hvilken Helligdommen og Hæren skal nedtrædes. Huen blev tagen bort og Kronen løstet af, da Israël underkastedes det babiloniske Rige, — det blev vendt op og ned paa af Mederne og Perserne, atter igjen af Grækerne og tilsidst af Romerne, svarende til de tre Gange, det gjentages af Profeten. Efter da at have forkastet Kristus blev Jøderne snart adspredte over hele Jorden; og det aandelige Israël har taget det egentlige Israëls Plads, men ligger under for jordiske Magter nu og fremdeles, indtil Davids Trone atter opreises, — indtil han kommer, som er den rette Arving, Messias, Fredens Fyrste; da skal Tronen gives ham, — da skal Bredden høre op! Hvad der i denne Periodes sidste Tid vil foregaa, skal Engelen nu forkynde Daniel.

20. Vers. Væderen med de to Horn, som du saa, er Kongerne af Medien og Persien. 21. Og den laadne Buk er Kongen af Grækenland, og det store Horn, som var imellem dens Nine, er den første Konge. 22. Og at det blev afbrudt, saa der fremstod fire i dets Sted, det betyder, at fire Kongeriger skal opstaa af det Folt, men ikke med hans Kraft.

Ligesom Disciplene sagde til Frelseren, kan ogsaa vi her sige til den Engel, der talte til Daniel: „Se, nu taler du tydelig og bruger ingen Lignelse.“ Dette er en Forklaring af Synet i saa rene Ord, som man kan ønske. Se 3.—8. Vers. Det persiske Riges fornemste Kjendemerke, de to Folkeslags Forening, hvoraaf det bestod, fremstilles ved Væderens to Horn. Grækenland naaede sin høieste Glans som et Verdensrige under Ledelse af Alexander den Store, en af de største Hærførere, Verden nogensinde har kjendt. Denne Del af dets Historie fremstilles under Buktens første Skikkelse, medens det ene anselige Horn betegner Alexander den Store. Efter hans Død blev Riget delt i mange Smaadele, men vandt næsten umiddelbart igjen Kraft under fire store Afdelinger, betegnede ved Buktens anden Skikkelse, da den nemlig havde fire Horn, der voksede op istedetfor det første, som blev sønderbrudt. Men disse Afdelinger stod ikke i hans

Kraft, — ingen af dem besad det oprindelige Riges Styrke. Disse stroe Veivisere i Historien, om hvem Historiens Forfattere skriver hele Bind fulde, giver den guddommelige Forfatters Tjener os i skarpe Drag blot med nogle faa Pennestrøg.

23. Vers. Og i deres Herredømmes sidste Tid, naar Overtræderne har gjort sine Synders Maal fuldt, skal der opstaa en Konge med frækt Afsyn og kyndig i Kænker. 24. Og hans Magt skal blive stærk, men ikke ved hans Kraft, og paa uhørt Vis skal han ødelægge og have Fremgang og udføre det; og han skal ødelægge mægtige og de helliges Folt. 25. Og for hans Kløgt's Skyld skal Svig lykkes i hans Haand, og i sit Hjerte skal han hovmode sig, og han skal ødelægge mange i deres Tryghed; og imod Fyrsternes Fyrste skal han opstaa, og — uden Menneſſehaand skal han sønderbrydes.

Denne Magt følger efter de fire Afdelinger af Buſkens Rige i deres Riges sidste Tid, d. v. s. henimod Enden af deres Løbebane; den er naturligvis den samme som det lille Horn i 9. Vers og flg. og maa tydes om Rom som fremstillet i Bemærkningerne over 9. Vers; alt er da klart og overensstemmende.

„En Konge med frækt Afsyn.“ Da Moses forudsagde den Straffedom, som skulde komme over Jøderne ved denne samme Magts Haand, kalder han den i 5. Mos. 28: 49, 50 „et Folt med frækt Afsyn“. Intet Folt saa forfærdeligere ud i sin krigerſke Slagorden end Romerne. „Kyndig i Kænker;“ i netop omtalte Striftsted siger Moses: „Hvis Tungemaal du ikke forſtaar“. Dette kunde man ikke ſige om Babylonierne, Perſerne eller Grækerne med Henblik paa Jøderne; thi Kaldæiſt og Græſt benyttedes mere eller mindre i Jødeland, hvilket ikke var Tilfældet med Latinen.

„Naar Overtræderne har gjort sine Synders Maal fuldt.“ Stadig holdes Forbindelsen med Guds Folt og deres Undertrykkere for Die. Det var paa Grund af hans Folks Overtrædelſer, de folgtes i Fangenſkab; og dette, at de fremturede i Synd, nedkaldte over dem ſtrengere og ſtrengere Straffedomme; men ingensinde var Jøderne mere moralsk fordervede ſom et Folt end dengang, de kom under Romernes Netsvælde.

„Og hans Magt skal blive stærk, men ikke ved hans Kraft.“ Romernes Held kom i en ſtor Grad fra deres Forbundsſællers Hjælp og den blandt deres Fiender raadende Splittelse, ſom de ſtadig forſtod at drage Fordel af.

„Paa uhørt Vis skal han ødelægge.“ Herren ſagde til Jøderne ved Profeten Ezeſiel, at han vilde overgive dem i Menneſters Hæn-

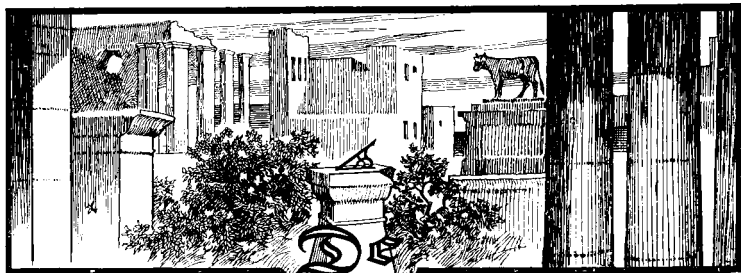
der, „som var Mestere til at ødelægge“. Hvor betydningsfuld er ikke en saadan Beskrivelse, og hvor passer den ikke paa Romerne! Da de indtog Jerusalem, ihjelslog de 1,100,000 Jøder og tog 97,000 tilfange; saa uhyrt ødelagde de dette engang mægtige og hellige Folk.

Og hvad de ikke kunde afstedkomme med Vold, sikrede de sig ved List; deres Smiger, Svig og Beskikkelse var ligesaa skjæbnsvanger som deres krigeriske Tordeniler; og tilsidst reiste Rom sig i en af sine Herstere Person mod Fyrsternes Fyrste, da det fældte Dødsdommen over Jesus Kristus.

„Uden Menneskehaand skal han sønderbrydes.“ Et Udtryk, der viser, at denne Magts Ødelæggelse i et og alt er det samme, som naar Billedet sønderslaaes, Kap. 2.

26. Vers. Og Synet om Aftenerne og Morgenerne, hvorom der er blevet talt, er Sandhed; men luk du til for Synet, thi det sigter til en fjern Fremtid!
27. Men jeg, Daniel, blev aldeles afmægtig, og jeg blev syg en Tid; saa stod jeg op og udrettede Kongens Gjerning, og jeg var forfærdet over Synet, og der var ingen, som forstod det.

„Synet om Aftenerne og Morgenerne“ er nemlig de 2300 Dage. Ligeoverfor den lange Undertrykkelsesperiode og den Glendighed, der skulde ramme hans Folk, blev Daniel aldeles afmægtig og syg i flere Dage; han forfærdedes over Synet, men forstod det ikke. Hvorfor udførte Gabriel nu ikke straks alt, der var blevet ham befalet, og bragte Daniel til at forstaa Synet! Fordi Daniel havde faaet af den Oplysning, han for Diebliffet kunde taale. Oplysningen om de øvrige Ting opsættes derfor til et senere Tidspunkt.

fytti Uger.

9. Kapitel.

1. I det første Aar under Darius, Ahasverus' Søn, af Medernes Aet, som var sat til Konge over Kaldæernes Rige, 2. i det første Aar af hans Regjering gav jeg, Daniel, i Bøgerne Agt paa Aarenes Tal, hvorom Herrens Ord var kommet til Profeten Jeremias, at han vilde lade fulde fytti Aar gaa hen over Jerusalems Ruiner.

Det i foregaaende Kapitel berattede Syn blev givet i Belsazars tredje Aar, 538 f. Kr. I det samme Aar, hvilket ogsaa var Darius' første Aar, forefaldt de Begivenheder, som omtales i dette Kapitel. Udsaa hengik mindre end ét Aar mellem disse to Kapitler. Skjønt Daniel som Førsteminister i det ypperste Rige paa Jorden formelig laa under for Byrder og Besvær, lod han ikke dette berøve ham Forretten til at granske vigtigere Sager, nemlig Guds Frelses Plan, som var aabenbaret Profeterne. Af Bøgerne, d. v. s. Jeremias' Skrifter, forstod han, at Gud efter 70 Aars Forløb vilde gjøre Ende paa sit Folks Fangenskab. Denne Forudsigelse findes hos Jer. 25: 12 og 29: 10. Kundskaben derom og den deraf gjorte Brug viser, at Jeremias tidlig betragtedes som en Herrens Profet; i modsat Fald vilde man ikke saa snart have samlet og saa rigelig affkrevet hans Skrifter. Omend Daniel en Stund var hans samtidige, havde han dog en Afskrift af hans Arbejde, og denne bragte han med sig i sit Fangenskab; og skjønt han selv var en saa stor Profet, følte han sig dog ikke hævet over omhyggeligt at granske, hvad Herren maatte finde for godt at aabenbare for andre af sine Tjener. Daniel forstod, naar han regnede fra Fangenskabets Begyndelse, 606 f. Kr., at de

(214)

70 Aar nu nærmede sig sin Slutning; og Herren havde endog begyndt Fuldbyrnelsen ved at fuldkaste det babyloniske Rige.

3. Vers. Og jeg vendte mit Ansigt til den Herre Gud for at søge Bøn og ydmyge Begjæringer i Faste og Sæk og Afte.

Omend Gud har lovet noget, er vi dog derfor ikke ansvarfri, saa vi kan undlade at anraabe ham om at holde sit Ord. Daniel kunde have tænkt som saa: Gud har lovet at udfri sit Folk efter de 70 Aars Forløb, og han holder nok sit Løfte; jeg behøver derfor aldeles ikke at blande mig i Sagen. Men Daniel tænkte ikke saaledes; men da den Tid nærmede sig, at Herrens Ord skulde opfyldes, anraabte han Herren af ganske Hjerte og tog Sagen saa alvorlig, at han endog fastede og klædte sig i Sæk og Afte. Dette var sandsynligvis det Aar, da han kastedes i Løvefulen, og den Bøn, hvorefter her berettes, er maaske Indholdet af den Bøn, han uden at tænke paa den uretfærdige menneffelige Lov, man havde faaet istandbragt for at forhindre al Bøn til Gud, opsendte til Herren tre Gange om Dagen.

4. Vers. Og jeg bad til Herren, min Gud, og bekjendte, og jeg sagde: Ak, Herre, du store og forfærdelige Gud, som bevarer Pagten og Misfandheden mod dem, som elsker dig, og som holder dine Bud!

Dette er Begyndelsen til Daniels vidunderlige Bøn — en Bøn, der røber en slig Hjertets Ydmyghed og Sønderknuselse, at den, der kan læse den uden Sindsbevægelse, maa være uden Følelse. Han begynder med at erkjende Guds Trofasthed. Gud sviqter aldrig sit Løfte til dem, som hører ham til. Det var ikke ved nogen Forjømmelse fra Guds Side, hvor det gjaldt at værges og beskytte dem, at Jøderne nu var i Fangenskabets Jldovn, men kun paa Grund af deres egne Synder.

5. Vers. Vi har syndet og gjort ilde og handlet ugudeligt og været opsætsige, og vi er vegne fra dine Bud og fra dine Love. 6. Og vi hørte ikke paa dine Tjenere, Profeterne, som talte i dit Navn til vore Konger, vore Fyrster og vore Fædre og til alt Folket i Landet. 7. Dig, Herre, hører Retfærdigheden til, men os vort Ansigt's Blusel, som det ses paa denne Dag. — os, Judas Mænd og Jerusalems Indvaanere og alt Israel, dem, som er nær, og dem, som er langt borte, i alle de Lande, hvorhen du har fordrevet dem for deres Troløsheds Skyld, som de har øvet imod dig. 8. Herre! Os hører vort Ansigt's Blusel til, vore Konger, vore Fyrster og vore Fædre, fordi vi har syndet imod dig. 9. Herren, vor Gud, hører Barmhertigheden og Forladelsen til. Thi vi har været opsætsige imod ham, 10. og vi hørte ikke paa Herrens, vor Guds, Røst, saa vi vandrede

i hans Løve, som han lagde for vort Afsyn ved sine Tjenere, Profeterne; 11. men alt Israël overtraadte din Lov og afveg, idet de ikke hørte paa din Røst, og derfor strømmede den Forbandelse og den Ed, som skreven staar i Moses' Guds Tjeners, Lov, ned over os, fordi vi havde syndet imod ham, 12. og han opfyldte sine Ord, som han havde talt over os og over vore Dommere, som dømt os, idet han lod komme over os en stor Ulykke, som ikke er sket under hele Himmelen, saaledes, som den er sket i Jerusalem. 13. Ligesom skrevet staar i Mose-Loven, kom al denne Ulykke over os; men vi bønfuldt ikke Herren, vor Gud, saa vi vendte om fra vore Misgjerninger og agtede paa din Sandhed. 14. Derfor vaagede Herren over Ulykken og lod den komme over os; thi Herren, vor Gud, er retfærdig i alle sine Gjerninger, som han gjør, og vi hørte ikke paa hans Røst.

Af Daniels Bøn anvendes saa stor en Del til hjertelig og ydmyg Syndsbedjendelse, — han erkjender fuldt ud, at Herrens Handlemaade er retfærdig, idet han tilstaar, at deres Synder er Aarsag til alle deres Trængsler, saaledes som Gud havde truet dem ved Profeten Moses; og han gjør ingen Undskyldning eller Undtagelse for sin egen Del. Man ser ingen Egenretfærdighed i hans Bøn; skjønt han længe havde lidt for andres Synder, udholdt 70 Mars Fangenskab for sit Folks Uretfærdighed, medens han selv i den Tid havde ført et gude- ligt Levnet og faaet udmærkede Hædersbevisninger og store Velsigelser af Herren, reiste han ingen Anklage mod nogen især, udtalte ingen Ynk over sig selv som Offer for, hvad andre havde forbrudt, men stillede sig i Række med alle de øvrige, idet han siger: Vi har syndet, og os tilhører vort Ansigts Blufel; og han vedkjendte sig, at de ikke havde agtet paa Herrens Røst, saa de omvendte sig til ham, da han vilde lære dem ved deres Gjenordighed.

Et Udtryk i 14. Vers fortjener særlig Opmærksomhed: „Derfor vaagede Herren over Ulykken og lod den komme over os.“ Fordi Dommen over en ond Gjerning ikke straks udøves, er Menneskenes Børns Hjertes gjenstridige til at gjøre det, som er ondt; men lad ingen tro, at Herren ikke ser, eller at han har glemt; hans Gjen-gjældelse rammer ufeilbarlig og sikkerlig Overtræderen, hvem han har truet dermed. Han vaager over Ulykken og lader den sikkert komme, naar han finder, at det er Tid.

15. Vers. Og nu, Herre, vor Gud, du, som førte dit Folk ud af Egyptens Land med stærk Haand og gjorde dig et Navn, som det er paa denne Dag! Vi har syndet, vi har været ugudelige. 16. Herre! Lad dog ifølge alle dine Retfærdigheds-Gjerninger din Brede og din Harm vende sig bort fra din Stad Jerusalem, dit hellige Bjerg! Thi for vore Synders Skyld og for vore Fædres Misgjerningers Skyld er Jerusalem og dit Folk til Forhaanelse for alle dem, som er omkring os. 17. Og nu, hør, vor Gud, paa din Tjeners Bøn og paa hans ydmyge Be-

Engelen Gabriel kommer for at undervise Daniel.

gjæringer, og lad dit Afsyn lyse over din ødelagte Helligdom — for Herrens Skyld! 18. Vøi, min Gud, dit Øre og hør! Oplad dog dine Line og se vore Ruiner og Staden, som er kaldet med dit Navn! Thi ikke paa vore Retfærdigheds-Gjæringer grunder vi vore ydmyge Begjæringer, som vi neblægger for dit Afsyn, men paa din store Barmhertighed. 19. Herre, hør dog! Herre, forlad dog! Herre, giv dog Agt og gjør det og tøv ikke — for din Skyld, min Gud! Thi din Stad og dit Folk er kaldet med dit Navn.

Profeten anfører nu Herrens Navns Forherligelse som en Grund for Ønsket om at blive hørt. Han hentyder til, at Israels Børn blev udfriede af Ægypten, og den store Berømmelse, Herrens Navn havde vundet paa Grund af alle de underfulde Gjæringer, han havde udrettet for dem. Alt dette vilde være til ingen Nytte, om han nu overlod dem til deres Undergang. Moses udtrykte sig paa samme Vis, da han bad for Israel. 4 Mos. 14. Ikke saa at forstaa, at Herren lader sig bevæge af Ergjerrighed og Forsængelighed; men naar hans Folk med Nidjærhed vaager over hans Navns Ære, naar de bevise ham sin Kjærlighed ved indtrængende at bede ham udrette noget, ikke til deres egen personlige Fordel, men for at forherlige hans Navn, at det ikke blandt Hedningerne skal lastes eller bespottes, saa er dette noget, han har Behag i. Derpaa gaar Daniel i Forbøn for Jerusalems Stad, der var bleven kaldt efter Herrens Navn, og for hans hellige Bjerg, som han elsker saa høit, og anraaber ham om for sin Barmhertigheds Skyld at afvende sin Vrede. Endelig samler han alle sine Tanker om Helligdommen, Guds egen Bolig paa Jorden, og beder for den, at den maa blive opreist af sine Ruiner.

Daniel forstod, at det 70-aarige Fangenskab nærmede sig sin Slutning. Af hans Hentydning til Helligdommen kan man tydelig skjønne, at han forsaavidt misforstod det ham i 8. Kap. givne vigtige Syn, at han antog, at de 2300 Dage, efter hvilke Helligdommen skulde renses, endte paa samme Tid som Fangenskabets. Denne feilagtige Opfatning blev dog straks rettet, da Engelen kom for at give ham nydeligere Oplysninger som Svar paa hans Bøn, om hvilket der nu skal tales.

20. Vers. Og da jeg endnu talte og bad og bekjendte min Synd og mit Folks, Israels, Synd, og lagde min Bøn for min Guds hellige Bjerg ned for Herrens, min Guds, Afsyn, 21. da jeg endnu talte i Bønnen, da kom Manden Gabriel, som jeg før havde set i Synet, da jeg blev aldeles afmægtig, og rørte ved mig paa Aftenofferets Tid.

Man ser her, hvad der kom ud af Daniels Bøn. Han afbrydes

pludselig af et himmelsk Sendebud. Den Mand Gabriel, der nu atter viste sig for ham som tilforn i en Mands Stikkelse, som Daniel ogsaa havde set i det foregaaende Syn, kom hen til ham og rørte ved ham. Vi maa her afgjøre et meget vigtigt Spørgsmaal, hvorvidt nemlig Synet i 8. Kap. nogenfinde er bleven forklaret eller nogenfinde kan forstaaes. Spørgsmaalet er: Til hvilket Syn hentyder Daniel ved Udtrykket: „som jeg før havde set i Synet“? Enhver maa indrømme, at det er et Syn, hvorom han tidligere har skrevet, og at man i dette Syn maa finde Gabriel nævnt. Vi maa da gaa længere tilbage end nærværende Kapitel; thi alt, hvad der i dette Kapitel nævnes forud for Gabriels Åbenbarelse, er blot en Beretning om Daniels Bøn. Naar vi nu ser tilbage gennem de foregaaende Kapitler, finder vi blot omtalt tre Syn, Daniel havde faaet: 1) Udtydningen af Nebukadnezars Drøm blev givet ham i et Syn om Natten (Kap. 2: 19); men der tales ikke om nogen Engels Mellemkomst. 2) Synet i 7. Kap., der blev forklaret Daniel af „en af dem, som stod hos“, sandsynligvis en Engel; men der oplyses intet om, hvilken Engel det var, ei heller er der i hint Syn noget, som trænger til videre Forklaring. 3) Synet i 8. Kap. Her finder man en Del Omstændigheder, som viser, at dette maa være det Syn, hvortil ovenfor hentydes: 1) Gabriel omtales her for første Gang ved Navn i denne Bog, og dette er den eneste Gang forud for den nærværende. 2) Han fik Befaling om, at han skulde forklare Daniel Synet. 3) Daniel siger tilsidst, at han ikke forstod det, hvoraf man ser, at Gabriel ved hint Kapitels Slutning endnu ikke havde fuldført sit Hverv. 4) Der findes intet Sted i hele Bibelen, hvor det omtales, at han adlyder denne Befaling, dersom det ikke findes i 9. Kap. Hvis derfor Synet i 8. Kap. ikke er det, hvortil der her hentydes, saa har man ingen Beretning om, at Gabriel nogenfinde adlød den ham givne Befaling, eller at hint Syn nogenfinde er bleven forklaret. 5) Den Undervisning, Engelen nu giver Daniel, fuldstændiggjører nøiagtig, hvad der manglede i 8. Kap., som man vil se af de følgende Vers. Disse Betragtninger bevise utvivlsomt Forbindelsen mellem Dan. 8. og 9. Kap., — en Slutning, der vinder endnu mere i Styrke, naar man i det følgende betragter Engelen's Undervisning.

22. Vers. Og han underviste mig og talte med mig og sagde: Daniel! Nu er jeg udgangen for at lære dig at forstaa. 23. I Begyndelsen af dine Bønner udgik et Ord, og jeg, jeg er kommen for at kundgøre dig det, thi du er saare elstet; saa agt nu paa Ordet og giv Agt paa Synet!

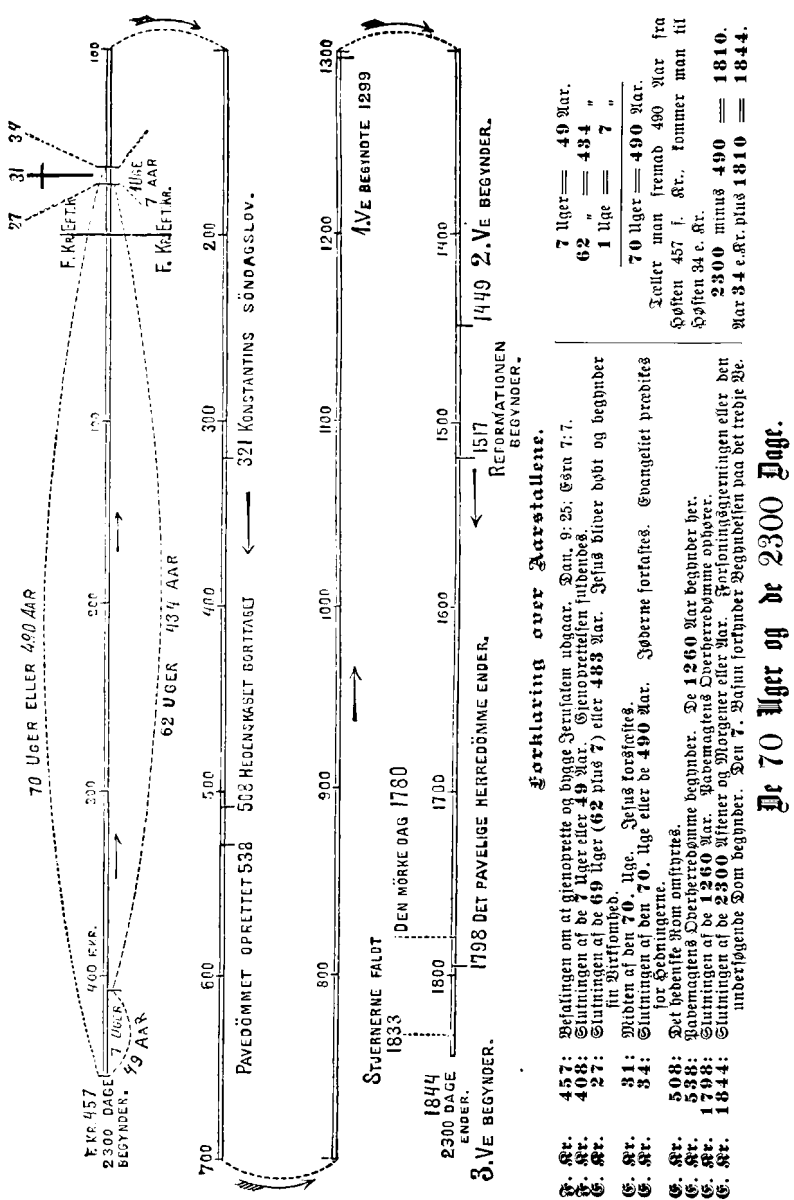
Den Maade, hvorpaa Gabriel ved nærværende Veilighed fremstiller sig, viser, at han er kommen for at fuldbyrde et uopfyldt Hverv, hvilket ikke kan være andet end helt ud at følge Befalingen om at „forklare denne Synet“ som berettet i 8. Kap. „Nu er jeg udgangen for at lære dig at forstaa.“ Da den Pligt endnu paahvilede ham at forklare Synet for Daniel, og da Daniel endnu ikke forstod Synet, og Engelen i 8. Kap. forklarede ham alt, han dengang kunde taale, kommer han nu for at gjenoptage sin Gjerning og fuldbyrde sit Hverv. Saasnart Daniel begyndte sin brændende Bøn, „udgif et Ord“, d. v. s., en Befaling, at Gabriel skulde besøge Daniel og meddele ham den begjærede Oplysning. Af den Tid, der kræves for at læse Daniels Bøn igjennem indtil det Dieblit, Gabriel viste sig, kan man slutte sig til, i hvilken Hast dette Sendebud udskiftedes fra Himlens Trone til denne Guds Tjener. Intet Under derfor, at Daniel siger, at han maatte flyve hurtig, eller at Gzekiel sammenligner disse himmelfste Væseners Bevægelse med et Lynglimt. Ez. 1: 14. „Saa agt nu paa Ordet,“ siger han til Daniel. Hvilket Ord? Densynlig det, han ikke tilforn forstod, som han siger i 8. Kapitels sidste Vers. „Og giv Agt paa Synet.“ Hvilket Syn? Ikke Udtydningen af Nebukadnezars Billede, ei heller Synet i 7. Kap.; thi der var ikke nogen Vanskelighed ved nogen af disse, men Synet i 8. Kap.; thi med Hensyn til dette var hans Sjæl fyldt med Tvivl og Forbauselse. „Jeg er kommen for at kundgjøre dig det,“ sagde Engelen. Kundgjøre hvad? Sikker noget, hvorom han nærede feilagtige Forestillinger, og som paa samme Tid vedrørte hans Bøn, saasom det jo var denne, der nu fremkaldte Gabriels Sendelse.

Men Daniel havde ingen Vanskelighed ved at forstaa, hvad Engelen fortalte ham om Bæderen, Gjedebukken og det lille Horn, Kongerigerne Medien=Persien, Grækenland og Rom; ei heller var han i Tvivl med Hensyn til det 70-aarige Fangensfabs Afslutning. Det, der væsentlig var Gjenstand for hans Bøn, var, at Helligdommen, der taa i Ruiner og var ødelagt, skulde gjenopføres; og han havde utvivlsomt draget den Slutning, at naar det 70-aarige Fangensfabs Ende kom, vilde Tiden ogsaa være inde for, at det skulde fuldbyrdes, som Engelen havde sagt om Helligdommens Renselse ved Slutningen af de 2300 Dage. Hans Synsmaade maatte nu berigtiges. Dette forklarer, hvorfor han nu fik videre Oplysning saa snart efter det foregaaende Syn. Det 70-aarige Fangensfab nærmede sig nu stærkt sin Slutning, og Daniel udtjødte den Meddelelse, Engelen tilforn

havde givet ham, om noget, der ikke skulde ske. Han var nær ved at ligge under for en Feiltagelse og vilde handle i Overensstemmelse dermed; derfor maatte han ikke længere lades i Uvidenhed om det forrige Syns sande Betydning. „Jeg er kommen for at kundgjøre dig det,“ „Jaa agt nu paa Ordet og giv Agt paa Synet.“ Disse var de Ord, den selvsamme Person benyttede, hvem Daniel havde set i det tidligere Syn, og til hvem han havde hørt den Befaling udfærdiget: „Forklar denne Synet,“ men om hvem han ogsaa vidste, at han ikke havde udført denne Befaling. Nu kommer han imidlertid og siger: „Jeg er udgangen for at lære dig at forstaa.“ Hvorledes kunde vel Daniels Tanker mere eftertrykkelig føres tilbage til Synet i 8. Kap.? Og hvorledes kunde vel Forbindelsen mellem hint Engelenes Besøg og dette klarere vises end ved saadanne Ord ved en saadan Veilighed af en saadan Mand? De allerede anstillede Betragtninger viser tilstrækkelig følgerigtig Forbindelsen mellem 8. og 9. Kap., hvilket imidlertid endnu klarere vil vise sig i de følgende Vers.

Der er endnu et Ord, som er værdt at lægge Mærke til, før vi forlader det 23. Vers, nemlig Engelenes Erklæring til Daniel: „Thi du er saare elsket.“ Engelen bragte denne Erklæring lige fra Himlens Trone, og den gav Udtryk for de Følelser, som næredes der imod Daniel. Man tænke sig blot, at himmelske Væsener, de fornemste i Universet, Faderen, Sønnen og de hellige Engle, viser en saadan Interesse og nærer en saadan Agtelse for et dødeligt Menneſte her paa Jorden, at de bemyndiger en Engel til at bringe ham det Budskab, at han er saare elsket! Dette er en af de høieste Herlighedens Tunder, dødelige Menneſter kan naa. Abraham naaede en saadan, da det om ham kunde siges, at han var „Guds Ven“. Enok naaede ogsaa en saadan, da det kunde siges om ham, at han „vandrede med Gud“. Kan vi naa saa høit? Hos Herren er ingen Persons Anseelse; men han anser Menneſtets Karakter. Dersom vi i Dyd og Gudfrygtighed kunde blive lige med disse høit agtede Mænd, saa kunde vi ogsaa bevæge den guddommelige Kjærlighed ligesaa dybt. Vi kunde ogsaa blive høilig elskede, blive Guds Venner og vandre med ham. Og vi maa blive i vor Slægt og Tid, hvad de var i sin. Skriften bruger en Sammenligning med Hensyn til den sidste Menighed, som betegner det inderligste Samfund med Gud: „Dersom nogen hører min Røst og oplader Øren, til ham vil jeg gaa ind og holde Madver med ham og han med mig.“ Mat. 3:

7 Uger = 490 Aar.
 62 " = 434 "
 1 Uge = 7 "
 70 Uger = 490 Aar.
 Tæller man fremad 490 Aar fra
 Kjøften 457 f. Kr., kommer man til
 Kjøften 34 e. Kr.
 2300 minus 490 = 1810.
 Aar 34 e. Kr. plus 1810 = 1844.

7. Kr. 457: Befalingen om at gjenoprette og bygge Jerusalems udgaar. Dan. 9: 25; Esrn 7: 7.
 8. Kr. 408: Slutningen af de 7 Uger eller 49 Aar. Gjenoprettelsen fuldendes.
 9. Kr. 27: Slutningen af de 69 Uger (62 plus 7) eller 483 Aar. Jesus bliver døbt og begynder sin Virksomhed.
 10. Kr. 31: Midten af den 70. Uge. Jesus forskaffes.
 11. Kr. 34: Slutningen af den 70. Uge eller de 490 Aar. Søberne forfaldes. Evangeliet prædikes for Kæbningerne.
 12. Kr. 508: Det bedeviste Rom omstyrtes.
 13. Kr. 538: Romerens Oberherredømme begynder. De 1260 Aar begynder her.
 14. Kr. 1798: Slutningen af de 2300 Aar. Havemagten's Oberherredømme ophører.
 15. Kr. 1844: Slutningen af de 2300 Aftener eller Aar. Reformationsbegjæringen eller den underløjende Dom begynder. Den 7. Datum forbyder Begyndelsen paa det tredje Aar.

De 70 Uger og de 2300 Dage.

20. At holde Nadver med Herren betegner et fortroligt Forhold, der er ligesaa inderligt som at være hans høit elskede, at vandre med ham eller at være hans Ven. Tænk, hvilken ønskværdig Stilling! At, det er vor syndige Natur, der berøver os dette Samfund! Maatte vi faa Naade til at seire over denne, saa vi kunde nyde Mandens Enhed her og tilsidst indgaa til hans Ansigt's Herlighed ved Lammets Bryllupsnadver!

24. Vers. Sytti Uger er afmaalte over dit Folk og over din hellige Stad til at indelukke Frafaldet og til at forsegle Synder og til at dække over Misgjerning og til at bringe en evig Retfærdighed og til at besegle Syn og Profet og til at salve et allerhelligste.

Dette er de første Ord, Engelen ytrer til Daniel i Retning af at meddele ham den Oplysning, han kom for at give. Hvorfor nævner han saa uventet og brat et Tidsaffnit? Man maa atter se tilbage paa Synet i 8. Kap.; som vi har set, sagde Daniel ved hint Kapitels Slutning, at han ikke forstod Synet. Nogle Dele af samme Syn blev paa den Tid meget tydelig forklarede, saa at det kunde ikke være disse Dele, han ikke forstod. Man maa derfor undersøge, hvad det var, Daniel ikke forstod, eller med andre Ord, hvilken Del af Synet endnu henstod uforklaret. I hint Syn er fornemmelig fire Ting omtalte: 1) Væderen. 2) Gjedebukken. 3) Det lille Horn. 4) De 2300 Dage. De tre Symboler, Væderen, Gjedebukken og det lille Horn, blev forklarede, men intet blev sagt om Tiden, hvorfor denne maa være det, som Daniel ikke forstod; og saasom Synets andre Dele intet Værd havde uden denne, kunde han nok sige, han ikke forstod Synet, saalænge han svævede i Uvisshed om, hvorledes denne Tidsperiode skulde anvendes.

Dersom dette Syn paa Sagen er ret, saa maatte man vente, at naar Engelen fuldstændiggjorde sin Forklaring over Synet, han da vilde begynde med selve det Punkt, der var bleven forbigaaet, nemlig Tiden; og saaledes forholder det sig virkelig! Efter at have henledet Daniels Opmærksomhed paa det tidligere Syn paa den mest ligefremme og indtrykfulde Maade og efter at have forsikret ham, at han nu var kommen for at meddele ham Indsigt i Sagen, begynder han netop med det Punkt, som tilforn var bleven forbigaaet, idet han siger: „Sytti Uger er afmaalte over dit Folk og over din hellige Stad.“

Hvorledes kan nu denne Tale vise nogen Forbindelse med de

2300 Dage eller faste noget Lys over dette Tidsaffnit? Jo, vi svarer, at man ikke med Rimelighed kan henføre Udtrykket til noget andet; thi der staar her afmaalte (kan ogsaa oversættes „affkaarne“), og der er ingen Tid, hvoraf de sytti Uger kunde afmaales eller affkjæres, undtagen de 2300 Dage i det foregaaende Syn. Hvor ligefrem og naturlig Forbindelsen da er! Daniels Opmærksomhed henledes paa de 3300 Dage, som han ikke forstod, idet Engelen henviser ham til det foregaaende Syn og siger: „Sytti Uger er afmaalte.“ Afmaalte fra hvad? Ganske vist fra de 2300 Dage.

Man kan maasse forlange Bevis for, at det Ord, der her er oversat med „afmaalte“, i en anden Oversættelse med „bestemte“, virkelig betyder „affkaarne“, og dette lader sig let gjøre. Det saaledes oversatte hebraiske Ord er נִתְחַק, *nehhtak*, hvilket Ord Gesenius i sin hebraiske Ordbog oversætter saadan: „1) egentlig skjære af; 2) i figurlig Betydning dele; dernæst 3) afgrænse, bestemme.“ I Stodtius' Chaldeo-Rabbinic Dictionary forklares Ordet *nehhtak* saaledes: „*scidit, absceidit, consceidit, insceidit, exsceidit* = skjære, skjære bort, skjære istykker, skjære eller indgravere, afskjære.“ Merceros giver i sin Thesaurus et Eksempel paa rabbinisk Brug af Ordet i Udtrykket: *hhatikah shel basar* = „et Stykke Kjød“ eller „et affskaaret Stykke Kjød.“ Ordet, som det forekommer hos Dan. 9: 24, oversætter han: *præcisa est* = blev affskaaret. I Arias Montanus' bogstavelige Oversættelse gjengives Udtrykket med *decisa est* = blev affskaaret; i Randglosen, der er grammatisk rigtig, gjengives samme Udtryk med Flertallet: *decisæ sunt* = blev affkaarne. I den latinske Oversættelse af Junius og Tremellius gjengives *nehhtak* (*hhathak's* passivform) med *decisæ sunt* = blev affkaarne. I Theodotions græske Oversættelse af Daniel — den Oversættelse, der i den vatikanske Afskrift af Septuaginta benyttes som den samvittighedsfuldste — gjengives det med *συνετησθησαν* (*synetmethesan*) = blev affkaarne, i den venetianske Afskrift med *τετμηται* (*tetmentai*) = er bleven affkaarne. Begrebet afskjære er bleven bevaret i Vulgata, hvor Udtrykket lyder: *abbreviata sunt* = er bleven affortede.

„Saaledes tillægger kaldæisk og rabbinisk Autoritet, ligesaa de ældste Oversættelser, Septuaginta og Vulgata, dette Verbum ene og alene Betydningen afskjære.“

„Hengstenberg, der indlader sig paa en kritisk Undersøgelse af den oprindelige Tekst, siger: „Men selve Brugen af dette Ord, der ikke andetsteds forekommer, medens andre og meget hyppigere benyt-

tede Ord var forhaanden, om Daniel havde ønsket at udtrykke Begrebet Bestemmelse, og hvoraf han andetsteds, ja selv i denne Del, har benyttet sig, synes at tale for, at Ordet har fundet sin Plads her af Hensyn til dets oprindelige Betydning, idet det fremstiller de 70 Uger i Modsætning til en almindelig Tidsbestemmelse (*en platei*) som en fra en efterfølgende Tidsperiode affaaet og nøiagtig begrænset Periode." (Christology of The Old Testament, Bd. II, S. 301, Washington 1839.)

Altsaa blev 70 Uger eller 490 Dage af de 2300 Dage affaarne eller bestemte til Jerusalem og Jøderne; og de Begivenheder, der skulde fuldbyrdes inden nævnte Periode, er kortelig angivne: Frasaldet eller Overtrædelsen skulde indelukkes, hindres, d. v. s., det jødiske Folk skulde fylde sin Uretfærdigheds Bæger, hvilket de gjorde, da de forcastede og korsfæstede Kristus. Der skulde forsegles eller gøres Ende paa Synder eller Syndofrene, hvilket skede, da det store Offer blev fuldbyrdet paa Golgata. Der skulde tones, dækkes over, for Misgjerning, hvilket blev muligt ved Guds Søns Død som et Offerlam. Der skulde bringes en evig Retfærdighed, den Retfærdighed nemlig, som Frelseren fremviste i sit syndfrie Levnet. Synet og Profetien skulde besegles eller stadfæstes; Profetien stod sin Prøve ved de Begivenheder, der skulde fuldkommes i de 70 Uger, og dette stadfæster Anvendelsen af det hele Syn. Hvis denne Tidsperiodes Begivenheder nøiagtig opfyldes, saa er Profetien af Gud og vil i sin Helhed blive fuldkommet; og er saasandt disse 70 Uger fuldbyrdede som Uger af Aar, da betegner ogsaa de 2300 Dage, hvoraf hine kun er en Del, 2300 Aar. Saaledes giver de 70 Ugers Begivenheder os en Nøgle til det hele Syn. Det allerhelligste skulde salves, d. e., det allerhelligste af den himmelske Helligdom. Ved Undersøgelsen angaaende Helligdommen i Dan. 8: 14 saa vi, at der kom en Tid, da den jordiske Helligdom gav Plads for den himmelske, og Ypperstepræstens Tjeneste blev overført til den. Før Tjenesten i Helligdommen begyndte, skulde Helligdommen selv og alle de hellige Aar salves. 2 Mos. 40: 9, 10. Den sidste Begivenhed i de 70 Uger, som i nærværende Tilfælde omtales, er derfor, at det himmelske Tabernakel skal salves, eller at Tjenesten der skal begynde. Saaledes fører den første Afdeling af de 2300 Dage os til Tjenestens Begyndelse i det hellige i den himmelske Helligdom, ligesom den hele Tidsperiode fører os til Tjenestens Begyndelse i det allerhelligste.

Vi anser nu den Sætning for fuldstændig bevist, at Dan. 9.

Kap. staar i Forbindelse med 8. Kap., og at de 70 Uger er en Del af de 2300 Dage; derfor forlader vi nu dette Punkt, idet vi dog først giver nogle Uddrag af andres Skrifter.

Bladet Advent Shield skrev i 1844:

„Vi henleder Opmærksomheden paa en Kjendsgjerning, der viser, at der er en nødvendig Forbindelse mellem de 70 Uger i det 9. Kap. og noget andet, der gaar forud eller følger efter, og som kaldes *Synet*. Denne findes i 24. Vers: „Sytti Uger er afmaalte over dit Folk . . . til at besegle Syn og Profet.“ Nu har Udtrykket „besegle“ kun to Betydninger: 1) hemmeliggjøre, 2) stadfæste. I hvilken af disse to Betydninger Udtrykket her antages benyttet, er os for nærværende ligegyldigt; det er ikke derom, det nu gjælder. Betydningen være hvilkensomhelst, den viser dog, at Forudsigelsen om de 70 Uger nødvendigvis viser hen paa noget andet, der ligger udenfor den selv, nemlig det *Syn*, hvilket der siges, den skal besegle. At tale om, at den besegler sig selv, er en ligesaa stor Taabelighed som at antage, at Jøsefus var saa bange for Romerne, at han undlod at fortælle Berden sin Overbevisning om, at Daniels fjerde Rige var Grækerne's Rige. Det lader sig ikke bedre sige, at Dan. 9. Kap. er helt fuldstændigt i sig selv, end det lader sig sige, at et Kort, som er bestemt til at vise Massachusetts' Forhold til de Forenede Stater, intet andet hentyder paa end Massachusetts. Det er i sig selv ikke mere afsluttet og fuldstændigt, end en Obligation, der er given til Sikkerhed for et Gjældsbevis, eller et hvilketsomhelst andet Dokument, hvortil den henviser, er et i sig selv afsluttet Hele; og vi tvivler paa, at der i hele Vandet findes et 14-aarigt Skolebarn med almindelige Evner, som ikke ved Læsningen af det 9. Kap., naar det kjendte til Slutningen af foregaaende Kap., vilde sige, at det pegte hen paa noget fra det selv forskjelligt, nemlig paa *Synet*. Hvilket *Syn* det er, er det ikke vanskeligt at faa Rede paa. Det henviser naturligt og tydeligt til det *Syn*, der ikke var fuldt ud forklaret for Daniel, hvorpaa ogsaa Gabriel henleder hans Opmærksomhed i foregaaende Vers, nemlig *Synet* i 8. Kap. Daniel siger os (Dan. 8: 16), at Gabriel havde faaet Befaling til at forklare ham *Synet*. Dette var ikke fuldt udrettet ved den Samtale, der stod i Forbindelse med *Synet*; han udsendes derfor i den Hensigt at meddele Daniel den fornødne *Indsigt*, for at forklare ham *Synets* Betydning ved at meddele ham Forudsigelsen om de 70 Uger.“

„Vi paaastaar, at Dan. 9 er et Tillæg til Dan. 8, og at de 70

Gjenopbyggelsen af Jerusalems Mure.

Uger og de 2300 Dage eller Aar begynder samtidig. Vore Modstandere benægter dette." (Signs of the Times, 1843.)

„Hvad man naturligt maa gaa ud fra som ledende Tanke under Udtydningen af de 2300 Dage i Dan. 8: 14 er, at de 70 Uger i Dan. 9: 24 er de første 490 Dage af 8. Kapitels 2300." (Advent Shield, S. 49.)

„Hvis Forbindelsen mellem de 70 Uger i Dan. 9 og de 2300 Dage i Dan. 8 ikke bestaar, roffes det hele System i sin Grundvold; men findes den saasandt, som vi antager, maa Systemet staa fast." (Harmony of the Prophetic Chronology, S. 33.)

Den lærde Dr. Hales siger i sin Fortolkning af de 70 Uger: „Denne kronologiske Profeti var øiensynlig bestemt til at forklare det foregaaende Syn, særlig i dets kronologiske Del af de 2300 Dage." (Chronology, B. II, S. 517.)

25. Vers. Og du skal vide og forstaa: Fra den Tid, Ordet udgaar om at gjenoprette og om at ombygge Jerusaleem, indtil en Salvet, en Fyrste, er her syv Uger og to og seksti Uger; det skal igjen bringes istand og opbygges med Gade og Grav, men under Tidernes Trængsel. 26. Og efter de to og seksti Uger skal den Salvede udryddes og intet have, og Staden og Helligdommen skal en kommende Fyrstes Folk ødelægge, og Enden derpaa er Overfømmelse, og indtil Enden er der Krig; Ruiner er fast beslattede. 27. Og én Uge skal befæste Pagten for de mange; og Midten af Ugen skal bringe Slagtoffer og Madoffer til at ophøre, og paa Vederstyggelighedernes Binger skal Ødelæggeren komme, og det, indtil Tilintetgjørelse og fast besluttet Straffedom strømmer ned over den, der ødelægges.

Engelen nævner nu for Daniel den Begivenhed, der udmærker Begyndelsen til de 70 Uger. De skulde regnes fra den Tid, da Befalingen udgik om at gjenoprette og bygge Jerusaleem. Og ikke alene nævnes den Begivenhed, der skulde udmærke denne Periodes Begyndelse, men ogsaa de Tildragelser, der skulde ske ved dens Slutning. Man har saaledes en dobbelt Prøvesten for Udtydningen af denne Profeti. Men end yderligere er de 70 Uger delte i tre store Afdelinger, den ene af disse er igjen delt, og de mellemiggende Begivenheder anføres, der skulde vise Grænsen for hver enkelt af disse Afdelinger. Kan man da saasandt finde en Tidsangivelse, der stemmer med alle disse Begivenheder, saa har man utvivlsomt den rigtige Udtydning; thi kun den, som i alle Dele er rigtig, kan tilfredsstille og gjøre Fuldst for saa mange Betingelser. Vi beder nu Læseren om først i et Overblik at samle alle de Punkter, hvori der maa her ske Overensstemmelse, at han desbedre kan være beredt til at værges sig mod en falsk Udtydning. Vi maa da for det første ved Periodens

Begyndelse finde, at der udgik en Befaling om at gjenoprette og bygge Jerusalem, hvortil syv Uger var bestemte. Naar man da naar Enden af denne første Afdeling, syv Uger fra Begyndelsen, maa man for det andet finde Jerusalem i sit Ydre væsentlig gjenopført, saa at Arbeidet med at lægge Gaderne og bygge Muren er fuldt tilendebragt. Fra dette Tidspunkt er dernæst afmaalt 62 Uger; og naar man naar denne Afdelings Afslutning, 79 Uger fra Begyndelsen, skal man for det tredje se, at Fyrsten, den Salvede, aabenbarer sig for Verden. Endnu gives der en Uge for at fylde de 70. Midt i denne Uge skal den Salvede udryddes, og han skal bringe Slagtoffer og Madoffer til at ophøre. Og naar for det femte den sidste Uge af det Tidrum, der var bestemt for Jøderne som den Tid, i hvilken de skulde være Guds færlige Folk, udløber, venter man naturligvis, at Herrens Befignelser og Gjerning udgaar til andre Folk.

Der spørges nu altsaa om den første historiske Kjendsgjerning, der stemmer med alle disse enkelte Vilkaar. Befalingen med Hensyn til Jerusalem maatte indeholde mere end blot og bart det at bygge. Der skulde ske en Gjenoprettelse; og derved maa man tænke paa alle de Former og Anordninger, Samfundet kræver i borgerlig, politisk og retslig Henseende. Naar udgik da en saadan Befaling? Da disse Ord udtaltes til Daniel, laa Jerusalem aldeles i Bund og Grund øde og havde ligget saaledes i 70 Aar. Den fremtidige Gjenopførelse, hvorpaa der henpegedes, maatte være dets Gjenoprettelse efter denne Odelæggelse. Der spørges da: Naar og hvorledes blev Jerusalem gjenopført efter det 70-aarige Fangenskab?

Der findes kun fire Begivenheder, man kan anse svarende til Befalingen om at gjenoprette og bygge Jerusalem, nemlig: 1) Cyrus' Befaling, at man skulde gjenopføre Guds Hus, 536 f. Kr. Esra 1: 1-4. 2) Darius' Befaling, at dette Arbejde, der var bleven hindret, skulde fortsættes, 519 f. Kr. Esra 6: 1-12. 3) Artaxerxes Befaling til Esra, 457 f. Kr. Esra 7. 4) Samme Konges Hverv til Nehemias i Kongens 20. Regjeringsaar, 444 f. Kr. Neh. 2.

Naar man regner fra de to første af disse Befalinger, vil de 70 Uger som Ugeaar*), ialt 490 Aar, ikke paa mange Aar nær naa frem

*) Forklaringen af disse profetiske Perioder grunder sig paa, hvad man kalder *Ar d a g s p r i n c i p e t*, d. v. s., at man lader hver Dag især gælde for et Aar, overensstemmende med den Regel, man følger, naar man tyder Skriftens Udtryk for symboliske Tidbestemmelser. Ez. 4: 6; 4 Mos. 14: 34. At Tiden i disse Syner i Dan. 8. og 9. Kap. er symbolisk fremgaar klart af Profetiens Natur og Diemed. Det Spørgsmaal, der gav Anledning til Svarene angaa-

faa langt som blot til den kristelige Tidsregning; desuden havde disse Befalinger hovedsagelig Hensyn paa Gjenoprettelsen af Templet og Jødernes Tempeltjeneste, ikke paa Gjenoprettelsen af deres borgerlige Stat og Samfundsorden, hvilket alt naturligt maa ligge i det Udtryk at gjenoprette og at bygge Jerusalem.

Ovennævnte to Befalinger begyndte Værket og gik indledende forud for, hvad der senere blev fuldført; men i og for sig var de aldeles utilstrækkelige baade med Hensyn til Tiden og deres Bestaaenhed til fuldt ud at svare til Profetiens Fordringer og kan saaledes ikke, da det i enhver Henseende slaar feil, føres ind i Striden som Betegnelse for det Tidspunkt, hvorfra man maa regne de 70 Uger. Det eneste Spørgsmaal staar nu tilbage, om hvilken af de to andre Befalinger det kunde være, den, som Esra fik udvirket, eller den, Nehemias udvirkede.

De Kjendsgjerninger, mellem hvilke man maa vælge, er kortelig følgende: 457 f. Kr. lod den persiske Hersker Artaxerxes den langhaandede ved Esra befale, at man skulde drage op til Jerusalem, Esra selv og saa mange af hans Folk, som havde Vist til at drage med. Samtidig med Befalingen stillede Statskammeret til hans uindskrænkede Raadighed, saa han kunde forstjønne Herrens Hus, skaffe Ofringer til dets Tjeneste og gjøre, hvad andet han maatte finde for godt. Den bemyndigede ham ogsaa til at fastsætte Love, indsætte Dyrigheds personer og Dommere og at straffe Forbrydere endog med Dødsstraf, med andre Ord: gjenoprette den jødiske Stat, den borgerlige saavel som den kirkelige, overensstemmende med Herrens Lov og Jødefolkets gamle Stikke. Inspirationen har fundet det tjenligt at bevare denne Befaling i Mindet, hvorfor en fuldstændig og omhyggelig Afskrift deraf meddeles i Esra 7. I det oprindelige Dokument blev denne Befaling ikke udfærdiget paa Hebraisk, hvori Esras Bog for-

---

ende dette Punkt, var: Paa hvor lang Tid gaar Synet? Naar man regner fra 538 f. Kr. ned til vore Dage, omfatter Synet et Tidrum af mere end 2400 Aar. Men hvis Synets 2300 Dage skal tages efter Bogstaven, har man en Tid af kun lidt over 6½ Aar, hvori Rigerne skulde bestaa og de store Begivenheder forgaa, som er stillede os for Die, — hvilket er taabeligt at tro! Aardagsprinciper tæller blandt sine Forsvarere Navne som Augustinus, Ichnonius, Primasius, Andreas, den ærværdige Beda, Ambrosius, Ansbertus, Berengaud og Bruno Astenis foruden Nutidens fornemste Fortolkere. (Elliotts Horæ Apocalypticæ, Bd. III, S. 241, og The Sanctuary and Its Cleansing, S. 45-52.) Men hvad der er mere afgjørende end alt andet er den Kjendsgjerning, at Profetierne virkelig for Tiden er fuldførte overensstemmende med det nævnte Princip — et uigjendriveligt Bevis for Principets Rigtighed. Dette vil man finde gennemgaaende i Profetien om de 70 Uger og alle de profetiske Perioder i Dan. 7. og 12. Kap. samt Ab. 9., 12., og 13. Kap.

øvrigt er affattet, men i det dengang i Babylon benyttede Tunge-
maal, Kaldæisk (Ostaramæisk), og man har saaledes det oprindelige
Dokument, i Kraft af hvilket Esra bemyndigedes til at gjenoprette og
bygge Jerusalem.

Tretten Aar efter, i samme Konges 20. Aar, 444 f. Kr., søgte
Nehemias og erholdt Tilladelse til at drage op til Jerusalem. Neh. 2.
Han fik Lov dertil; men der er intet Bevis for, at Tilladelsen var
andet end mundtlig. Den angik ham alene; thi der siges intet om,
hvorvidt andre skulde drage med ham. Kongen spurgte ham, hvor
længe Reisen skulde vare, og naar han agtede at komme tilbage. Han
fik Unbefalingssskrivelser med til Landskhøvdingerne hinsides Floden, efter
hvilke de skulde hjælpe ham under hans Vandring til Judæa, og en
Befaling til Ophynsmanden over Kongens Skov, at han skulde levere
Tømmer til Bjælker o. s. v. Ved sin Ankomst til Jerusalem fandt
han de øverste og Præsterne, de npperste og det øvrige Folk allerede
i fuldt Arbeide med at bygge Jerusalem. Neh. 2: 16. Men disse
arbeidede naturligvis ifølge den til Esra tretten Aar tidligere givne
Befaling. Endelig fuldførte da Nehemias efter sin Ankomst til Jeru-
salem det Arbeide, for hvis Fuldendelses Skyld han var kommen, i
Løbet af 52 Dage. Neh. 6: 15.

Hvilken af disse to Befalinger, den til Esra eller den til Nehemias,
er det nu, som maa kaldes Befalingen til Jerusalems Gjenoprettelse,
og fra hvilken de 70 Uger skal regnes? Dette Spørgsmaal synes
neppe at kunne stille nogen Vanskelighed.

1. Den Nehemias givne Tilladelse kan neppe kaldes en Befaling,
saasom det var nødvendigt, at en persisk Befaling skulde opsættes
skriftlig og undertegnes af Kongen. Dan. 6: 8. Et saadant Doku-
ment fik Esra; Nehemias derimod fik intet saadant, da hans Hverv
kun meddeltes ham mundtlig. Kunde man imidlertid sige, at de ham
meddelte Breve i Virkeligheden var Befalinger, saa blev nok Befalingen
udfærdiget, dog ikke til Nehemias, men til Landskhøvdingerne hinsides
Floden. Desuden maatte jo dette være en Række Befalinger, ikke én,
saaledes som Profetien betragter Sagen.

2. Anledningen til, at Nehemias ansøgte Kongen om at drage
op til Jerusalem, var, at nogle Folk, som vendte tilbage, fortalte,
at de derude i Provinsen led stor Nød og Foragt, at Jerusalems Mure
var nedbrudte, og at dets Porte var opbrændte med Ild. Neh. 1.
Hvis Arbeide var disse Volde og Porte, der var nedbrudte og brændte
med Ild? Jo, klarlig et Værk af Esra og hans Fæller; thi man kan

end ikke et Dieblit antage, at man vilde have meldt Nehemias som noget nyt Byens fuldstændige Odelæggelse ved Rebutadnezar 144 Aar forud, ei heller at han vilde have betragtet dette, saaledes som han øiensynlig gjorde, som en ny Ulykke, hvorover han paany vilde udbrude i Bekymring. En Befaling, der gav Myndighed til at bygge disse Volde, maatte være gaaet forud for Tilladelsen ligeoverfor Nehemias; og de Forsøg, man havde gjort paa at udføre Arbeidet, var bleven hindrede. Disse Hindringer ønskede Nehemias at bortffjerne.

3. Skulde nogen paastaa, at Nehemias' Hverv maatte være en Befaling, fordi Gjenstanden for hans Forlangende var, at han maatte bygge Byen, er det tilstrækkeligt som ovenfor vist at svare: Portene og Voldene var bleven byggede, før han drog op; og desuden blev det Bygningsarbejde, han drog ud for at udføre, fuldbragt i Løbet af 52 Dage, medens Profetien indrømmer 7 Uger, 49 Aar, til at bygge Byen i.

4. Intet blev indrømmet Nehemias, uden at det jo ogsaa indeholdtes i Befalingen til Esra, medens sidstnævnte tilfredsstillede alle en Befalings Former og Vilkaar og i sine Forholdsregler var meget mere omfattende.

5. Af Esras Bøn, saaledes som den berettes i Esra 9: 9, er det klart, at han ansaa sig fuldt bemyndiget til at bygge Byen og Volden; og det er tillige klart, at han opfattede de Profetier, der betingelsesvis angik hans Folk, som nu fuldbyrdede. Dette fremgaar af nævnte Bøns Slutningsord: „Skulde vi da atter bryde dine Bud og indgaa Svogerskab med Folk, der øver saadanne Vederstyggeligheder? Skulde du ikke vredes paa os, indtil det var forbi med os, saa der hverken blev nogen reddet eller undkommen?“

6. Hvis man regner fra Nehemias' Tilladelse, 444 f. Kr., kommer Tidsangivelserne helt og holdent i Biddrede; thi fra hint Tidspunkt varede de besværlige Tider, der skulde følge med Gadens og Voldens Bygning, ikke i 7 Uger eller 49 Aar. Hvis man regner fra nævnte Angivelse, fører de 69 Uger, 483 Aar, der skulde naa ned til Fyrsten, den Salvede, til Aar 40 ef. Kr.; men Jesus døbttes af Johannes i Jordans Flod, og Faderens Røst fra Himlen, der erklærede ham for sin Søn, hørtes i Aaret 27 ef. Kr., 13 Aar før. Ifølge denne Beregning ansættes Midten af den sidste, d. e. den 70. Uge, som betegnes ved Korsfæstelsen, til Aaret 44 ef. Kr.; men Korsfæstelsen fandt Sted Aar 31 ef. Kr., 13 Aar forud. Og naar man endelig regner de 70 Uger, 490 Aar, fra Artaxerges' 20de, naar disse ned

til Aar 47 ef. Kr., uden at nogetstomhelst betegner deres Afslutning. Dersom derfor Aaret 444 og den Nehemias givne Tilladelse er det Aar og den Begivenhed, hvorfra man skal regne, saa er Profetien ikke gaaet i Opsyldelse. Som det nu staar, viser det kun, at den Teori er feilagtig, der regner de 70 Uger fra Nehemias' Tilladelse i Artaxerxes' 20. Aar.

7. Men stemmer nu disse Tidsangivelser overens, dersom man regner fra Befalingen til Esra? Lad os se! I dette Tilfælde maa vi gaa ud fra Aaret 457 f. Kr. Der var anvist 49 Aar til at bygge Staden og Muren i; desangaaende siger Brideaux i sit Værk Connection, Bd. I, S. 322: „I Darius Nothus' 15de Aar endte Daniels Profeties første 7 Uger; thi da var Gjenoprettelsen af Jødernes Kirke og Stat i Jerusalem og Judæa fuldt færdig, ved hin sidste Reformationsaakt, der omtales i Neh. 13 fra det 23. Vers til Kapitlets Slutning, netop 49 Aar efter at den var bleven begyndt ved Esra i Artaxerxes Longimanus' 7. Aar.“ Dette var 408 f. Kr.

For saa vidt findes der fuld Overensstemmelse. Lad os end yderligere anvende Profetiens Maalestof: 69 Uger, d. e. 483 Aar, skulde naa til Fyrsten, den Salvede. Hvis man regner fra 457 f. Kr., afsluttes nævnte 483 Aar i Aaret 27 ef. Kr. Hvilken Begivenhed tildrog sig da? Luk. 3: 21, 22 giver følgende Oplysning: „Men da alt Folket lod sig døbe, begav det sig, da ogsaa Jesus blev døbt og bad, at Himlen aabnedes, og den Helligaand kom i legemlig Stikkelse som en Due ned over ham, og en Røst stede fra Himlen, som sagde: Du er min Søn, den elskelige; i dig har jeg Velbehag.“ I Manden (i den engelske Bibel) anføres Aarstallet 27 ef. Kr. Derefter „kom Jesus til Galilæa og prædikede Guds Riges Evangelium og sagde: Tiden er fuldkommet.“ Mark. 1: 14, 15. Den her nævnte Tid maa have været en eller anden særlig, nøie bestemt og forudsagt Periode; men der kan ingen anden profetisk Periode findes, som da afsluttedes, end Daniels Profeties 69 Uger, der skulde naa til Fyrsten, den Salvede. Den Salvede var nu kommen og meldte med egne Læber, at nu var den Periode afsluttet, der skulde udmærkes ved hans Fremtræden.*)

*) Lukas (Kap. 3: 23) erklærer, at Jesus „var henved tretti Aar, da han begyndte“, ved sin Daab; og næsten umiddelbart derefter begyndte han sit Lærerembede. Hvorledes kunde hans Tjeneste begynde Aar 27 ef. Kr. og han selv alligevel være saa gammel, som Lukas nævner? Dette Spørgsmaal finder sin Besvarelse i den Kjendsgjerning, at Kristus blev født tre til fire Aar før den kristelige Tidsregnings Begyndelse, d. v. s., før det Aar, som kaldes Aar

Her findes atter en ubestridelig Overensstemmelse. Men endvidere skulde Messias befæste Pagten for mange i én Uge, der da vilde blive den sidste af de 70, d. e. de sidste syv Aar af de 490. Profetien siger, at han midt i den Uge skulde bringe Slagtoffer og Madoffer til at ophøre. Disse jødiske Anordninger, der henpegede paa Kristi Død, kunde først ophøre at gjælde ved Korset, hvor de ogsaa i Virkeligheden affluttedes, ihvorvel de i det ydre iagttoges lige indtil Jerusalem's Odelæggelse, Aar 70 ef. Kr. Efter de 62 Uger skulde Messias overensstemmende med Beretningen udryddes, det samme som om der havde staaet: og efter 62 Uger, midt i den

1 efter Kristus. Den Feiltagelse, man begif ved at regne den kristelige Tidsalvers Begyndelse fra noget over tre Aar denne Side Kristi Fødsel, istedetfor fra selve hans Fødselaar, som Meningen var, opkom paa denne Maade: En af de vigtigste Tidsregninger i Oldtiden var den, der regnedes fra Byen Rom's Anlæg, ab urbe condita. Udtrykt fortere: a. u. c., endnu fortere: u. c. I det Aar, der nu nævnes som det 532te ef. Kr., fandt Dionysius, Friguus, der af Fødsel var en Skytser, en romersk Abbed, der stod paa sit højeste under Justinians Regjering, paa den kristelige Tidsregning. Ifølge de bedste Beviser, der forelaa for ham, satte han Kristi Fødsel til Aar 753 u. c. Men Kristus var født før Herodes' Død, og det blev senere paa det klareste godtgjort, at Herodes' Død indtraf i April 750 u. c. Naar man nu lader de Begivenheder, der i Kristi Liv omtales før Herodes' Død, have nogle Maaneders Spillerum, føres hans Fødsel tilbage til den sidste Del af Aar 749 u. c., lidt over tre Aar før 1 ef. Kr. Kristus var saaledes 30 Aar gammel i Aaret 27 ef. Kr. „Den almindelige Tidsregning begyndte at trænge igjennem i Vesten omtrent paa Karl Martels og Pave Gregor II's Tid, 730 ef. Kr., men godkjendtes ikke ved nogen som helst offentlig Akter eller Reskripter før end ved den første germaniske Synode (alm. tyske Kirkemøde) paa den franske Hertug Karlsmans Tid, hvilken Forsamling i Abnigstalen sagdes at være samlet anno ab incarnatione Dom. 742, 11 calendis Maii. Men den blev ikke stadfæstet før end paa Pave Eugenius IV's Tid, 1431 ef. Kr., idet han først befalede, at denne Tidsregning skulde tages tilfølgende i de offentlige Registre, ifølge Mariana og andre.“ (Hales Værk "Chronology", B. 1, S. 83, 84. Se ogsaa "Life of our Lord," ved S. J. Andrews.)

Den kristelige Tidsregning var bleven saa grundig fastslaaet, før den ovennævnte Feiltagelse opdagedes, at man ikke engang har forsøgt paa at gjøre nogen Forandring deri. Det gjør jo heller ingen væsentlig Forskjel, saasom det ikke paa nogen Maade bringer Forstyrrelse i Tidsregningen. Hvis Tidsregningen begyndte med Kristi virkelige Fødselsaar, vilde Aarstallet før Kristus ialfald blive fire Aar mindre, efter Kristus fire Aar mere, s. Eks.: har man en 20-aarig Periode, hvoraf den ene Halvpart falder før og den anden Halvpart efter den kristelige Tidsregnings Begyndelse, siger man, at den begyndte 10 Aar f. Kr. og endte 10 Aar ef. Kr. Men førte man Tidsregningen tilbage til Kristi virkelige Fødsel, vilde der dog ingen Forandring ske i nogen af de nævnte Tidsbestemmelser undtagen i Udtrykket, idet man da vilde sige, at den begyndte 6 f. Kr. og endte 14 ef. Kr., d. v. s. man vilde tage fire Aar fra det førkristelige Aarstal og lægge fire til det efterkristelige. En og anden har feilagtig opfattet denne Sag saaledes, at der til indeværende Aar maatte føies fire Aar for at saa det virkelige Tidspunkt for den kristelige Tidsalvers Begyndelse. Saa vilde det være, regnet fra Kristi virkelige Fødsel; men dette er ikke et Tidspunkt, hvorfra man regner, men fra et Tidssnit, som ligger omtrent fire Aar nærmere vor Tid.

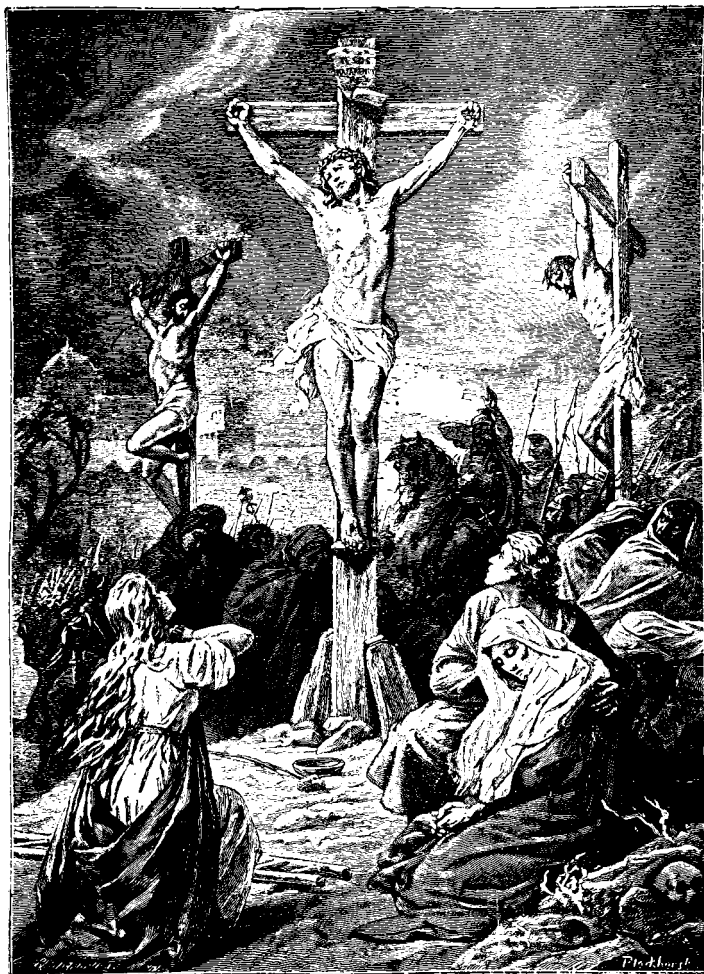
70. Uge, skal den Salvede udryddes og bringe Slagtoffer og Madoffer til at ophøre. Korsfæstelsen bliver saaledes klart og bestemt fastfat til Midten af den 70. Uge.

Det bliver nu en vigtig Sag at faa afgjort, i hvilket Aar Korsfæstelsen fandt Sted; følgende Dokumentation er tilstrækkelig til at afgjøre dette Spørgsmaal fuldstændig:

Man kan ikke nære nogen Tvivl om, at vor Frelser jo var nærværende ved hver eneste Paaskefest under sit Væreembedes Tid. Og der omtales kun fire saadanne før Korsfæstelsen, nemlig paa følgende Steder: Joh. 2: 13; 5: 1; 6: 4; 13: 1. Ved denne sidstnævnte Paaskehøitid blev han korsfæstet. Af de allerede fastslaaede Kjendsgjerninger skal vi nu se, hvor sidstnævnte vilde anbringe hans Korsfæstelse. Da Kristus begyndte sit Væreembede i Høsten 27 ef. Kr., maatte hans første Paaske indtræffe det følgende Aar, 28 ef. Kr., den anden 29 ef. Kr., den tredje 30 ef. Kr. og den fjerde og sidste 31 ef. Kr. Saaledes faar man $3\frac{1}{2}$ Aar, hvori han udførte sin offentlige Tjeneste, der nøiagtig svarer til Forudsigelsen om, at han skulde udryddes i Midten af den 70. Uge. Da nu denne Aar-Uge begyndte Høsten 27 ef. Kr., maatte Midten af Ugen indtræffe $3\frac{1}{2}$ Aar senere, Baaren 31, da Korsfæstelsen virkelig fandt Sted. Dr. Hales citerer Eusebius (300 ef. Kr.) som den, der har jagt: „Det berettes i Historien, at den Tid, Frelseren lærte og gjorde Undergjerninger, i det hele var $3\frac{1}{2}$ Aar, hvilket er Halvdelen af en [Aar-]Uge. Dette vil Evangelisten Johannes bevidne for dem, der med Omtanke giver Agt paa hans Evangelium.“

Om det unaturlige Mørke, der indtraf ved Korsfæstelsen, taler Hales saaledes (Bd. I, S. 69, 70): „Det ses heraf, at det Mørke, der dækkede hele Judæa ved Frelserens Korsfæstelse, gik udenfor det naturlige, fra den 6. indtil den 9. Time, d. v. s. fra Middag til Kl. 3 om Eftermiddagen, i sin Varighed ligesom ogsaa i sin Tid, henved Fuldmaane, da Maanen nemlig ikke kunde formørke Solen. Den Tid, det indtraf, og Begivenheden selv omtales i en interessant og værdifuld Beretning af en agtværdig romersk Konsul, Aurelius Cassiodorius, der var Senator, henved Aar 514 ef. Kr.: „I Liberius Cæsar Aug. V og Ulius' Sejanus' Konsulat (784 u. c., 31 ef. Kr.) led vor Frelser Jesus Kristus den 8. Calendas Aprili (25. Marts), og der indtraf da en saadan Solformørkelse, som man hverken saa før eller siden.“

„Om dette Aar og om denne Dag er ogsaa følgende enige:

Kristi Korsfæstelse.

Kirkemødet i Cæsarea 196 eller 198 ef. Kr., den Alexandriniske Kronike, Marinus Monachus, Nicæforus Constantinus, Cedrenus; om dette Aar samstemmer, men afviger angaaende Dagen: Eusebius og Epifanius og efter dem: Kepler, Bucher, Vatinius og Petavius, idet nogle regner Dagen for den 10. Calendas Aprili, andre den 13." (Se Kap. 11: 22.)

Her nævnes altsaa tretten troværdige, sagkyndige Vidner, der alle sætter Kristi Korsfæstelse til Vaaren 31 ef. Kr., hvorfor man kan betragte dette Aar som fastslaaet, da selv de forsigtigste eller de mest vantro intet mere afgjørende Bevis kan fordre. Da nu dette ligger midt i den sidste Uge, har man simpelthen at regne $3\frac{1}{2}$ Aar tilbage for at finde, hvor de 69 Uger endte, og fra samme Punkt $3\frac{1}{2}$ Aar frem for at finde den hele Periodes Afslutning. Naar man saaledes gaar tilbage fra Korsfæstelsen, Vaaren 31 ef. Kr., $3\frac{1}{2}$ Aar, befinder man sig i Høsten 27 ef. Kr., paa hvilken Tid, som man har set, de 69 Uger endte, og Kristus begyndte at lære offentlig. Og naar man fra Korsfæstelsen gaar $3\frac{1}{2}$ Aar frem, kommer man til Høsten 34 ef. Kr. som det store Endepunkt for den hele Periode paa 70 Uger. Denne Tid betegnes derved, at Stefanus lider Martyr døden, at Kristi Evangelium formelig forkastes af det jødiske Synedrium, idet det forfølger hans Disciple, samt ved at Apostlerne vender sig til Hedningerne. Og dette er netop de Begivenheder, man skulde vente vilde indtræffe, naar den for Jøderne bestemte, dem som et særligt Folk tilmaalte Periode var fuldt tilende.

Endnu et Ord med Hensyn til Tidsangivelsen for Artaxerxes' 7. Aar, da Befalingen om at gjenoprette Jerusalem rettedes til Esra, saa er den hele Række Beviser om dette Punkt gennemgaaet. Var Artaxerxes' 7. Aar 457 f. Kr.? For alle, der kan vurdere Kjendsgjerninger, vil følgende Vidnesbyrd her være nok:

„Bibelen giver Tidsbestemmelser, hvorpaa man kan grunde et helt kronologisk System lige fra Skabelsen til Cyrus' Fødsel, hvilken sidste er ganske paa det rene. Fra denne Tid nedover har man Ptolemæus' ubestridte Tidstable og Nabonassars uomtvistede Tidsregning, der strækker sig lige til vor almindelige Tidsregning. Paa det Punkt, hvor den inspirerede Kronologi forlader os, begynder denne ubestridelig nøjagtige Tidstable. Og saaledes omfattes da den hele Tid. Det er i Overensstemmelse med Ptolemæus' Tidsregning, den store profetiske Periode paa 70 Uger er fastslaaet. Denne Tidstable ansætter Artaxerxes' 7. Aar til 457 f. Kr.; og denne Tidstable er nøjagtig bleven

bevist derved, at mere end 20 Solformørkelser samstemmer i at bevidne dens Rigtighed. Denne Angivelse af Aaret 457 f. Kr. kan man ikke rokke uden først at bevise, at den ptolemæiske Tidstabel er usiagtig. For at gjøre dette maatte man vise, at det store Antal Formørkelser, hvorved dens Nøiagtighed gjentagende er bleven bevist, ikke er bleven rigtig beregnede; men et saadant Udfald vilde igjen bringe alle af den historiske Tidsregning fastslaaede Tidsangivelser i Ulave og overlade Bestemmelsen af Tidsaffnit og Tidsregning aldeles paa Naade og Unaade til den første den bedste Drømmer, saa at Kronologien intet videre Værd vilde have end blot og bart Gjetteværk. Da de 70 Uger maa afsluttes i Aaret 34 ef. Kr., medmindre Artaxerxes' 7. er urigtig fastsat, og saasom dette ikke kan forandres uden noget Bevis derfor, saa maa man spørge: Hvilken Begivenhed udmærkede dette Tidsrum's Afslutning? Det Tidspunkt, da Apostlerne vendte sig til Hedningerne, stemmer bedre med nævnte Tidsangivelse end nogen anden hidtil anført; og Korsfæstelsen 31 ef. Kr., midt i den sidste Uge, støtter sig til en Mængde Vidnesbyrd, der ikke let kan tilside sættes." (Advent Herald.)

Af de ovenfor fremstillede Kjendsgjerninger ser man, at der gjen-nemgaaende hersker den fuldkomneste Overensstemmelse, naar man regner de 70 Uger fra den Esra givne Befaling i Artaxerxes' 7. Aar, 457 f. Kr. De vigtige og velbekjendte Begivenheder: at Messias fremtraadte ved sin Daab, begyndte sit Læreembede, at han blev korsfæstet, at Apostlerne vendte sig fra Jøderne til Hedningerne, og at den nye Pagt blev forkyndt, — alt dette finder sin rette Plads og samler sig lig en straalende Melkevei af skinnende Lysskloder for at besegle og bekræfte Profetien.

Det er saaledes siensynligt, at Befalingen til Esra i Artaxerxes' 7. Aar, 457 f. Kr., er det Punkt, hvorfra de 70 Uger maa regnes; thi denne Befaling udgik overensstemmende med Profetien. De to foregaaende Befalinger var blot foreløbige og forberedende for denne. De betragtes ogsaa af Esra som Dele deraf, idet alle tre betragtes som et eneste stort Hele; thi i Esra 6: 14 læser vi: „Og de byggede og fuldførte det efter Israels Guds Befaling og efter Cyrus' og Darius' og Artaxerxes', Persiens Konges, Befaling.“ Læg Mærke til, at nævnte tre Kongers Befalinger omtales som en eneste, idet selve Teksten kun nævner B e f a l i n g e n, medens Randglossen tilføjer: Cyrus' og Darius' og Artaxerxes' Befaling (i Ental), hvilket viser, at de alle regnes som en eneste, idet de forskjellige Befalinger blot reg-

nes som de paa hinanden følgende Stridt henimod Bærkets ulden- delse. Til og med kunde denne Befaling ikke siges at være udgaaet efter Profetiens Tante, førend den sidste Tilladelse, Profetien kræ- vede, blev fremlagt som en skreven Befaling og ikklædt Regjeringens Bemyndigelse. Og saa langt naaede man i den Befaling, Esra erholdt, men ikke før. Ved denne Tid udstrakte Befalingen sig saa vidt, at den dækkede det Felt, Profetien efter sit Indhold forlangte, hvorfor man maa regne, at den udgik fra dette Punkt.

Vi er nu færdige med de 70 Uger, men har endnu en længere Periode af andre vigtige Begivenheder som Gjenstand for vore Be- tragtninger. De 70 Uger er blot de første 490 Aar af de 2300. Trækker man 490 fra 2300, faar man 1810 tilbage. De 490 Aar endte, som vi har vist, i Høsten 34 ef. Kr. Fører man nu til dette Aarstal Resten, 1810 Aar, saa kommer man til den hele Periodes Slutning. 1810 Aar fra Høsten 34 ef. Kr. bringer os til Høsten 1844 ef. Kr. Saa hurtig og sikkert finder man Slutningen paa de 2300 Dage, naar man først har fundet den rette Plads for de 70 Uger.

Men lægge endnu Mærke til ét Punkt: De 70 Uger var, som vi har set, de første 490 Dage af de 2300. Disse Dage var pro- fetiske og betegnede egentlig talt Aar overensstemmende med den bibelske Regel: 1 Dag = 1 Aar (4 Mos. 14: 34; Ez. 4: 6), som beviser er ved de 70 Ugers Fuldbyrkelse og efter alle ansete Fortolkeres sam- stemmige Mening. De begyndte i Aaret 457 f. Kr. og endte Aaret 1844 ef. Kr., forudsat at Tallet er rigtigt, at der virkelig staar to Tusinde tre Hundrede Dage. Naar dette er forstaaet, synes der ikke at kunne være Anledning til videre Strid desangaaende. Herom be- mærker Dr. Hales:

„Der findes intet Tal i Bibelen, hvis Røgtighed er bragt mere paa det rene end de 2300 Dage; det findes i alle de trykte hebraiske Udgaver, i alle de Manuskripter, der findes hos Kennicott og De Rossi i deres Samlinger og i alle Oldtidens Oversættelser undtagen den vatikanske Afskrift af Septuaginta (denne har 2400, og den føl- ger Symmachus, foruden nogle Afskrifter, hvorom Hieronymus taler, der har 2200, hvilke begge siensynlig maa være ligefremme Feil- tagelser, idet den ene lægger til, og den anden tager fra, saa at de opveier hinanden og endda giver Middeltallet 2300).“ (Chronology, Bd. II, S. 512.)

Man kunde her spørge, hvorledes Dagene kan naa til Høsten 1844,

naar de begynder 457 f. Kr., da der kun behøves 1843 Aar til 457 for at faa Tallet 2300. Al Banskfælighed desangaaende falder imidlertid bort, naar man lægger Mærke til; at man for at faa 2300 maatte have 457 fulde Aar f. Kr. og 1843 fulde Aar ef. Kr., faa at Perioden vilde slutte først den allersidste Dag i 1843, saafremt den begyndte med den allerførste Dag 457. Det ligger nu i Dagen for alle og enhver, at om en Del af Aaret 457 var henrunden, før de 2300 Dage begyndte, maatte akkurat ligesaa lang Tid af Aaret 1844 hengaa, før de 2300 Aar endte. Vi spørger derfor, paa hvilket Punkt i Aaret 457 man skal begynde Regningen. Af den Omstændighed, at de første 49 Aar var bestemte til at bygge Gaderne og Muren, erfarer man, at Tiden skal regnes, ikke fra det Dieblit, Esra forlod Babylon, men fra den Stund, Arbeidet i Jerusalem virkelig begyndte, og dette kunde sandsynligvis ikke ske før end i den 7. Maaned, d. v. s. Høsten 457, saasom han ikke ankom til Jerusalem før end i samme Aars 5. Maaned. Esra 7: 9. Hele Perioden maa derfor naa til den 7. Maaned, altsaa Høsten, efter den jødiske Tid at regne, i Aaret 1844.

De, som gjør Indvendinger mod denne Opfattelse af de profetiske Tidsperioder, har i mange, mange Aar pleiet at imødegaa os med den Indvending, at „de 2300 Dage er ikke kommen tilende; thi Tiden er omme, og Herren er ikke kommen. Grunden til, at Tiden gik ud over 1844, uden at vort Haab opfyldtes, kan vi ikke vide noget om, det er sandt nok; men at Tiden virkelig gled forbi er et Bevis for, at de 2300 Dage endnu ikke er udrundne.“

Dog Tiden agter ikke paa Personer eller Teorier, og med den forfærdelige Le, hvormed den fremstilles, nedmeier den undertiden paa den mest summariske Maade Menneskenes kunstige Hjernespind, hvor kjære de end er for dem, der har givet dem Tilværelse og forsvaret dem. Saaledes ogsaa i dette Tilfælde. Uden at agte paa deres fordreiede Meninger, der gjerne vilde faa Tiden til at stanse og fuldbyrde deres Indlingsforudsigelser, har den fortsat at vandre sin Gang hurtig, men jævnt, indtil — indtil hvad? Indtil alle Grænser er overstredne, hvortil de 2300 Dage kan udstrækkes, og har saaledes godtgjort, at nævnte Dage er henrundne. Lad ingen overse dette Punkt: Om vi et Dieblit tilsidesætter de Beviser, som stadfæster, at de endte i 1844, og lader Modstanderne regne fra hvilket som helst Tidspunkt, paa hvilket man kan tænke sig, at der er mindste Skygge af Rimelighed for at regne, eller hvorfra den vildeste Drømmer kunde

finde paa at regne dem, — ét er og bliver dog vist, at den yderste Tidsgrænse, de kunde naa til, er henrunden. De kan umulig regnes fra noget Tidspunkt, der vilde bringe dem til at afsluttes i den nærværende Tid. Vi siger derfor atter uden at nære mindste Tvivl om denne Baastands Rigtighed og uden at frygte for, at nogen med Held kan modsigge den: De 2300 Dage er fuldendte.

Den betydningsfulde Erklæring, Engelen rettede til Daniel, er nu forklaret: „Indtil to Tusinde og tre Hundrede Aftener og Morgener; saa skal Helligdommen komme til sin Ret igjen [rensens].“ Under vor Undersøgelse om, hvad der menes med Helligdommen og dens Renselse samt med Tidsangivelsen, har vi fundet, ikke alene at man lettelig kan fatte dette, men at den nævnte Begivenhed næsten er fuldbyrdet nu. Vi stanse derfor her en kort Stund for at overveie den alvorfulde Stilling, vi er bragte i.

Vi har set, at den nye Paafts Helligdom er Guds Tabernakel i Himlen, det Hus, som ikke er opreist med Hænder, hvor Frelseren tjener til Bedste for angergivne Syndere, det Sted, hvor F r e d s- r a a d e t mellem den store Gud og hans Søn Jesus Kristus holdes for at frelse Mennesket fra Undergang. Sal. 6: 13; Sal. 85: 11. Vi har set, at Helligdommens Renselse bestaar i, at Synden borttages fra samme, og at det er den deri udførte Tjenestes Slutningsakt; at Frelsens Værk nu har sit Midtpunkt i den himmelske Helligdom; samt at naar Helligdommen er rensed, da er Værket færdigt og Planen fuldbyrdet. Da er den store ved Syndefaldet fattede Plan: at frelse saa mange af den fortabte Menneskeslægt, som selv vil benytte sig af Anledningen, denne Plan, der nu i 6000 Aar er bleven ført fremad, bragt til sin endelige Afslutning. Da er der ikke længer nogen Naade at erholde, og fra Tronen i Himlens Tempel lyder den stærke Røst, som siger: „Det er sket.“ Ab. 16: 17. Og hvad saa? Alle de retfærdige er sikrede det evige Liv og alle de ugudelige dømt til den evige Død. Efter den Tid kan ingen Dom forandres, ingen Løn forspildes, ingen Skjæbne, selv Fortvivlelsens, afvendes.

Vi har ogsaa set — og det er dette, som bringer Dommens høitidelige Alvor for vor egen Dør — at hin lange profetiske Periode, der skulde betegne den sidste Tjenestes Begyndelse i den himmelske Helligdom (Tjenesten i det allerhelligste), er udrunden i vor egen Slægts Dage. I 1844 endte Dagene, og siden den Tid har det sidste Værk til Menneskets Frelse havt sin Gang. Dette Værk forudsætter og medfører, at ethvert Menneskes Karakter prøves; thi det

bestaar i, at deres Synder forlades, som findes værdige til at faa dem forladte, og bestemmer, hvem iblandt de døde der skal opstaa, hvem iblandt de levende skal forvandles ved Kristi Komme, samt hvem der af de døde saavel som af de levende skal overlades til sin Skjæbne og faa Del i den anden Døds forfærdelige Scener. Alle kan se, at en saadan afgjørende Dom maa fældes, før Herren kommer. Hvert Menneskes Sag maa paakjendes efter det, som er fket ved Legemet; enhver faar Løn efter sine Gjæringer. 2 Kor. 5:10; Ab. 22:12. I Thukommelsens Bøger, der føres af de himmelske Skrivere histoppe, vil ethvert Menneskes Gjæringer findes nedskrevne (Ab. 20:12), og under Slutningen af Tjenesten i Helligdommen skal disse Protokoller undersøges og Dommen fældes i Overensstemmelse med dem. Dan. 7:9, 10. Det vilde være mest rimeligt at antage, at dette Værk begyndte med Menneskeslægten's første Medlemmer; at deres Sag først skulde undersøges og Dommen fældes, og saaledes videre med alle de døde, Slægt efter Slægt i kronologisk Rækkefølge nedad gennem Tidens Strøm, indtil man naaede det sidste Slægtled, de levendes Slægt, med hvis Sag Arbejdet saa skulde slutte. Hvor lang Tid der vil hengaa til at undersøge alle de dødes Regnskab, hvor snart Værket naar til de levende, ved man ikke; men som før bemærket har dette alvorfulde Værk gaaet fremad siden 1844. Forbilledernes Lys og selve Sagens Natur til- lader ikke, at Arbejdet foregaar meget længe. I sine ophøjede Syner, i hvilke Johannes saa, hvad der foregik i Himlen, skuede han (Ab. 5) Millioner Tjenere, som deltog med Frelseren i Præstetjenesten. Saaledes gaar da Tjenesten sin Gang; den hører ikke op, den venter ikke, og den maa snart for evig være afsluttet.

Her staar vi da; den sidste, største og mest alvorfulde Begivenhed i vor Slægts Historie ligger i en nær Fremtid; Frelsens store Plan er omtrent afsluttet; de sidste dyrebare Aar af Prøvetiden er næsten tilende; Herren er nær ved at komme for at frelse dem, der er rede og venter ham, og for at sønderknuse de ligegyldige og vantro; og den store Mængde — af, hvad skal man sige om den! — staar hildet i Wildfarelse, trykket af Bekymringer og Forretninger, raser affindig i Forskytelse, er lammet af Laster og har ikke et Dieblit tilovers for at lytte til den alvorfulde Sandhed eller en Tanke at skjænke sit evige Vel! Maatte Herrens Folk med Evidheden for Die omhyggelig søge at undvige den Fordærvelse, der er i Verden for- medelst Lyster, og berede sig til at gennemgaa den grundige Prø- velse, naar deres Sag kommer frem for den høie Domstol histoppe!

Vi vil raade enhver, som granser Profetierne, til omhyggelig at lægge Mærke til Læren om Helligdommen. I Helligdommen ser man Guds Bægts Ark med hans hellige Lov. Dette leder os til at rense vore Sjæle i Lydighed mod den høie Regel og Rettesnor for vor Vandel. Opladelsen af det himmelske Tempel eller Begyndelsen til Tjenesten i dets anden Afdeling angiver Tiden, da den syvende Engel begynder at basune. Aab. 11: 15, 19. Det Værk, som udføres i Helligdommen, er Grundbalden for den tredje Engels Budskab i Aab. 14, det sidste Raadebudskab til en Verden, som er nær ved at forgaa. Læren om Helligdommen forklarer Advent-Starens store Skuffelse i 1844, idet den viser, at de misforstod, hvad der skulde ske ved Slutningen af de 2300 Dage. Den harmonerer og opløser Profetiernes Opfyldelse i den svundne Tid, som ellers vilde være indhyllede i et uigjennemtrængeligt Mørke. Den fremstiller tydelig vor store Ypperstepræsts Stilling og Tjeneste og fremsætter Frelsens Plan i klare og skjønne Træk. Den fremstiller Dommens Virkelighed for os mere end nogen anden Lære og viser, hvorledes vi maa berede os for at bestaa, naar Dagen kommer. Den viser, at vi lever i Bentetiden og maa staa paa vor Bagt; thi vi ved ikke, hvor snart Værket vil blive fuldendt, og Frelseren kommer. Vaag derfor, at han ikke, naar han kommer hastelig, skal finde eder sovende.

Efter at have omtalt de store Tildragelser, der staar i Forbindelse med Frelserens Værk her paa Jorden, taler Profeten i den sidste Del af 27. Vers om Jerusalems snart paafølgende Odelæggelse ved den romerske Magt samt tilsidst om hin Magts egen Odelæggelse, der selv kaldes *O d e l æ g g e r e n*.

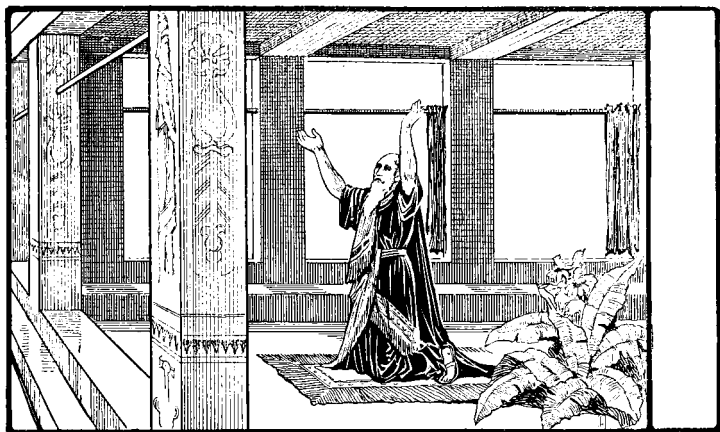
A n m. — At Udtrykket, „at salve et allerhelligste“, overensstemmende med Bemærkningerne over 24. Vers i dette Kapitel, henlyder til den himmelske Helligdoms Salvelse (eller Indvielse), før Kristus begyndte sin Tjeneste deri, og ikke til, at Messias selv skulde salves, kan bevises paa det klareste. De Ord, som er oversatte: et allerhelligste, er *קדש קדשים* (*kodesch kodaschim*) = det hellige af de hellige, et Udtryk, som isølge Gesenius anvendes om det allerhelligste i Helligdommen, men som ikke i noget Tilfælde anvendes om en Person, medmindre dette Sted skulde være en Undtagelse.

Bladet *Advent Shield* siger i sit første Nummer, S. 75: „Og den sidste Begivenhed i de 70 Uger, som de opregnes i 24. Vers, var den, at det allerhelligste eller det hellige af de hellige, *sanctum sanctorum*, skulde salves; ikke det paa Jorden, opreist med Hænder, men det sande Tabernakel, i hvilket Kristus, vor Ypperstepræst, indgik for os. Kristus skulde i det sande Tabernakel i Himlen gjøre, hvad Moses og Aron udrettede i dets Forbillede. Se Heb. 6., 7., 8. og 9. Kap.; 2 Mos. 30: 22–30; 3 Mos. 8: 10–15.“

Dr. Barnes siger i sine Anmærkninger om dette Sted, særlig Ordene et allerhelligste: „Udtrykket betyder egentlig det hellige af de hellige, det allerhelligste. Det bruges ofte i Skriften om den indre Helligdom eller den Del af Tabernaklet og Templet, som indeholdt Paktens Ark, de tvende Stentavler o. s. v.“ „Dette indskrænkes ikke nødvendigvis til Templets indre Helligdom, men kan anvendes om det hele Hus.“ „Andre har antaget, at herved tales om Messias selv, og at altsaa Meningen er, at han, som var den helligste, nu skulde indvies eller salves som Messias. Det er, som Hengstenberg (Christology, B. II, S. 321, 322), har vist, sandsynligt, at de græske Oversættere opfattede Ordet saaledes; men herimod er det nok at indvende, at dette Udtryk aldrig anvendes i Skriften om Personer, ihvorvel det forekommer mange Gange, medmindre dette skulde være et enestaaende Eksempel.“ „Det synes mig derfor en ligefrem og klar Udtydning at opfatte det som gjældende Templet.“

Dersom man havde forstaaet Læren om den himmelske Helligdom, saa vilde det have friet nævnte Skriftsted fra den Dunkelhed, som det efter enkelte Fortolkere's Mening synes at have været omgivet af.

Daniels sidste Syn.

10. Kapitel.

1. Vers. I Cyrus', Persiens Konges, tredje Aar blev et Ord aabenbaret for Daniel, hvis Navn var blevet kaldt Belsazar, og Ordet er sandt, og Trængselen bliver stor; og han forstod Ordet og fik Forstand paa Synet.

Dette Vers fører os til det sidste af de Syner, der berettes, at Profeten Daniel havde; og den ham nu meddelte Oplysning fortsættes gennem 11. og 12. Kapitel til Bogens Slutning. Cyrus' tredje Aar var 534 f. Kr. Sets Aar var følgende henrundne, siden Daniel saa de fire Dyr i Belsazars første Aar, 540 f. Kr., fire Aar, siden han saa Bæderen, Gjedebukken og det lille Horn samt 8. Kapitels 2300 Dage i Belsazars tredje Aar, 538 f. Kr., og fire Aar, siden Daniel fik Oplysningen, som berettet i 9. Kap., om de 70 Uger i Darius' første Aar, 538 f. Kr. Da det babyloniske Rige kuldstedtes af Mederne og Perserne, 538 f. Kr., fik Darius Lov til at beklæde Tronen som en Høflighedsbevisning af hans Brodersøn Cyrus; og denne Stilling beholdt han til sin Død omtrent to Aar senere. Da nu omtrent samtidig Perserkongen Kambyzes, Cyrus' Fader, ogsaa døde, blev Cyrus Gueherfter over Profetiens andet Verdensrige 536 f. Kr. Da dette regnedes som hans første Aar, maatte hans tredje Aar være 534, i hvilket Daniel fik nærværende Syn. Man antager,

at Daniels Død indtraf snart efter, da han paa denne Tid ifølge Brideaux ikke var mindre end 91 Aar gammel.

2. Vers. I de samme Dage havde jeg, Daniel, sørget i tre Uger; 3. nogen kostelig Mad aad jeg ikke, og Kjød og Vin kom ikke i min Mund, og ikke salvede jeg mig, indtil samfulde tre Uger var til Ende.

En Mandglose læser istedetfor tre Uger: Uger af Dage, hvilket Udtryk Dr. Stonard mener her benyttes for at stille den omtalte Tid fra de Uger af Aar, der omtales i foregaaende Kapitel.

Hvorfor ydmygede denne Herrens gamle Tjener sig saaledes og holdt Sorg? Diensynlig for des bedre at fatte det guddommelige Formaal med de Begivenheder, der skulde foregaa i Herrens Menighed i kommende Tider; thi det guddommelige Sendebud, der blev sendt for at oplyse ham, siger (12. Vers): „Fra den første Dag, du vendte dit Hjerte til at faa Indsigt.“ Der var altsaa endnu noget, som Daniel ikke forstod, men som han inderlig ønskede at blive oplyst om; men hvad var det? Uden Tvivl en Del af det Syn, han havde havt sidst, Synet i 9. Kap., og gjennem dette ogsaa Synet i 8. Kap., hvoraf 9. Kap. blot er en videre Forklaring. Følgen af hans Bøn var, at han nu erholdt nyere Oplysning om de Begivenheder, som var indbefattede i hans forrige Syners Hovedtræk.

Man antager, at denne Profetens Sorg blev ledsaget af Faste, ikke saaledes, at han fuldstændig afholdt sig fra Føde, men at han kun benyttede de simpleste Fødemidler; han aad ingen lækker Mad; han brugte hverken Kjød eller Vin, og han salvede ei heller sit Hoved, hvilket blandt Føderne var et ydre Tegn paa Faste. Hvor længe han saaledes vilde have vedblevet at faste, dersom hans Bøn ikke var bleven bøn hørt, ved man ikke; men at han fortsatte dermed hele tre Uger viser, at naar han vidste, at hans Bøn var lovlig, saa hørte han ikke op med at bede, førend han blev bøn hørt.

4. Vers. Og paa den fire og tyvende Dag i den første Maaned, da jeg var ved Bredden af den store Flod, det er Hiddefel, 5. da opløstede jeg mine Dine og saa, og se, der var en Mand, iført Klæder af hvidt Linned, og hans Lænder var omgjordede med Guld fra Ufas, 6. og hans Legeme var som Krysolit, og han var som et Lyn at se til, og hans Dine som Ildblus, og hans Arme og hans Ben var som blankt Kobber at se til, og Lyden af hans Ord var som Lyden af et Bulder. 7. Og jeg, Daniel, jeg alene saa Synet; de Mænd, som var med mig, saa ikke Synet, men en stor Forfærdelse faldt paa dem, og de flyede og skjulte sig. 8. Og jeg blev alene tilbage, og jeg saa dette store Syn, og der blev ingen Kraft tilbage i mig, og min friske Farve blev forandret paa mig, saa jeg saa helt ilde ud, og jeg beholdt ingen Kraft. 9. Og jeg hørte hans Ords Røst; og da jeg hørte hans Ords Røst, sank jeg bedøvet paa mit Ansigt, med mit Ansigt mod Jorden.

Ved Floden Hiddekfel forstaar Syrerne Eufrat; Bulgata, Grækerne og Araberne Tigris; deraf slutter Winkle, at Profeten havde dette Syn paa det Sted, hvor disse Floder forener sig, ikke langt fra den Persiske Bugt.

En meget majestætist Person besøgte ved denne Leilighed Daniel; han beskrives næsten ligesom Kristus i Aab. 1: 14–16, og Virkningen af hans Nærværelse var omtrent den samme som den Følelse, Paulus og hans ledsagere betoges af, da Frelseren mødte dem paa Veien til Damaskus. Ap. Gj. 9: 1–7. Dog var dette ikke Herren; thi Herren fremtræder under Navnet Mikael i 13. Vers. Det maa derfor have været en af de fornemste Engle. Vi spørger: hvilken Engel kunde med Sandhed beskrives saaledes? Der er en Del fuldstændige Ligheder mellem dette og andre Skriftsteder, som klarlig viser, at det var Engelen Gabriel. I Dan. 8: 16 fremtræder Gabriel under Navn, og hans Møde med Daniel dengang frembragte nysigtig samme Virkning paa Profeten som den i dette Skriftsted beskrevne. Dengang fik Gabriel Befaling om at forklare Daniel Synet, og han lovede selv at kundgjøre ham, hvad der skulde ske i Bredens sidste Tid. Efter nu at have givet Daniel al den Oplysning, han for Øieblikket kunde taale, optog han senere sit Hverv og forklarede et andet væsentligt Punkt ved Synet, som nævnt i Dan. 9: 20–27. Dog erfarer man af 10. Kap., at der endnu var nogle Punkter, som ikke var bleven forklarede for Profeten, og ved Faste og Bøn søgte han atter hjertelig at erholde Oplysning om Sagen.

Der fremtræder nu en Person, hvis Nærværelse har samme Virkning paa Daniel som den, Gabriels første Nærværelse frembragte, og han siger til Daniel (14. Vers): „Og jeg er kommen for at oplyse dig om, hvad der skal vedsæres dit Folk i de sidste Dage.“ — netop den Oplysning, Gabriel som nævnt i Dan. 8: 19 havde lovet at give. Af dette kan man blot drage én Slutning: Daniel vedblev at søge nderligere Oplysning om det Syn, som Gabriel havde faaet Befaling om at forklare ham. Allerede en Gang havde han afslagt Daniel et særligt Besøg for videre at give ham Undervisning, da han søgte denne med Bøn og Faste. Da han nu er rede til end nderligere at modtage Oplysning og atter søger den paa samme Maade med Henblik paa samme Gjenstand, kan man paa ingen Maade antage, at Gabriel tilfidesatte den givne Befaling eller tabte sin Pligt af Sigte og lod en anden Engel paatage sig at fuldende hans ufuldbyrdede Hverv. Ordene i 14. Vers viser ogsaa klarlig, at den talende er den

samme (nemlig Gabriel), som i Synet i 8. Kap. lovede at udføre hint Hverv.

10. Vers. Og se, en Haand rørte ved mig, og den bragte mig skjælvende op paa mine Knæ og mine flade Hænder. 11. Og han sagde til mig: Daniel, du saare elskede Mand! Giv Ngt paa de Ord, jeg vil tale til dig, og staa op, hvor du stod! Thi nu er jeg sendt til dig. Og da han talte dette Ord med mig, stod jeg bævende op. 12. Og han sagde til mig: Frygt ikke, Daniel! Thi fra den første Dag, du vendte dit Hjerter til at faa Indsigt og til at ydmyge dig for din Guds Afsyn, er dine Ord hørte, og jeg er kommen paa dine Ord.

Da Daniel var falden i Afmagt (saaledes bliver nemlig Udtrykket bedøvet i 9. Vers almindelig opfattet) ved Gabriels majestætiske Udseende, nærmer Engelen sig og lægger sin Haand paa ham for at berolige ham og styrke ham til at taale hans Nærværelse. Han fortæller Daniel, at han er en saare elsket Mand. Hvilken underfuld Erklæring! — et Medlem af den menneskelige Familie, en af samme Slægt som vi, ikke blot elsket i den almindelige Forstand, hvori Gud elsker hele Verden, saa han gav sin Søn i Døden for den, men elsket for sin egen Del, og det saa høilig! En saadan Erklæring kunde nok give Profeten Frimodighed, saa at han kunde staa, selv for Gabriels Afsyn. Han siger endvidere, at han er kommen for at samtale med ham, og han opfordrer ham til at komme til fuld Sindsro, saa han kunde forstaa hans Ord. Da den hellige og elskede Profet hørte denne Tale, stod han beroliget, dog endnu bævende for den himmelske Engel.

„Frygt ikke, Daniel!“ fortsætter Gabriel. Han havde ingen Grund til at frygte for ham, selv om han var et himmelsk Væsen; thi han var sendt til Daniel, fordi han var saare elsket, og paa hans egen inderlige Bøn. Ei heller bør Guds Folk til nogen Tid nære slavisk Frygt for nogen af dem, der er udsendte for at virke for deres Frelse. Dog viser der sig blandt altfor mange en vis Tilbøielighed til at betragte Jesus og hans Engle blot som strenge Retstjenere, der øver Hævn og Gjengjældelse, hellere end som Væsener, der arbejder ivrig for vor Frelse paa Grund af den Medhyt og Kjærlighed, de nærer til os. Aabenbarede en Engel sig legemlig for dem, saa vilde Synet af ham slaa dem med Skræk; og den Tanke, at Kristus snart skal komme, og at de skal fremstilles for ham, volder dem Frygt og Bekymring. Vi vil anbefale for saadanne, at de lærer at nære mere milde og venlige Forestillinger om det Forhold, hvori den Kristne staar til Kristus, Menighedens Hoved, at erholde noget mere af den fuldkomne Kjærlighed, der driver al Frygt ud.

3 Anledning af 12. Vers har Bagster følgende træffende Anmærkning: „Daniel var nu, som Biskop Newton bemærker, temmelig langt henne i Aarene; thi Cyrus' tredje Aar var hans Fangenskab 73de; og saafom han var en Yngling, da han bortførtes som Fange, kan man ikke antage, at han har været under 90. Gammel som han var, gav han dog sit Hjerte hen til at forstaa de Aabenbaringer, der tidligere var ham givne, særlig Synet om Bæderen og Gjedefikken, som man kan skjønne af det følgende, og derfor bad og fastede han i tre Uger. Hans Faste og Bønner havde den forønskede Virkning; thi en Engel blev sendt for at indvie ham i hine skjulte Ting; og den, der vil udmærke sig i guddommelig Kundskab, maa efterligne Daniel og vænne sig til Granskning, Afholdenhed og Andagt.“

13. Vers. Men Persiens Riges Fyrste stod mig imod i en og tyve Dage, og se, Mikael, en af de fornemste Fyrster, kom for at hjælpe mig, og jeg fik Overhaand der hos Kongerne af Persien.

Hvor ofte hører dog ikke Gud sit Folks Bønner, ihvorvel der ikke straks gives tydeligt Svar! Saaledes gik det nu med Daniel. Engelen siger ham, at hans Ord var hørte fra den første Dag, han gav sit Hjerte hen til at forstaa. Alligevel vedblev Daniel i Sorg og Faste at kæmpe med Herren i samfulde tre Uger uden at vide, at Herren havde givet Ngt paa hans Bøn. Men hvorfor halede da Tiden ud? Jo, Persiens Konge modstod Engelen. Svaret paa Daniels Bøn forudsatte og medførte en Handling fra Perserkongens Side, noget, denne maatte bevæges til at udrette. Dette gjaldt utvivlsomt det Arbejde, han skulde gjøre og allerede havde begyndt til Fordel for Jerusalems Tempel og Jøderne, idet hans Befaling om at bygge Templet var den første i Rækken af dem, der sluttelig førte til den virkelige Befaling om at gjenoprette og bygge Jerusalem, ved hvilken Befalings Udfærdigelse den store profetiske Periode paa 2300 Dage skulde begynde. Engelen blev da udsendt for at formaa ham til at fortsætte dette Værk overensstemmende med Guds Vilje.

O, hvor lidet Begreb man dog har om de Ting, der foregaar i den usynlige Verden med Hensyn til Menneskenes Affærer! Her ruller Forhængen op, saa at sige, et Dieblit, og man faar et Glimt af, hvad der foregaar der: Daniel beder; Verdensaltets Skaber hører; Gabriel faar Befaling om at ile Daniel til Hjælp; Perserkongen maa imidlertid træde i Virksomhed, før Daniels Bøn kan besvares, og Engelen skynder sig til Perserkongen. Uden Tvivl opstiller Satan sine

Kræfter til Modstand; de mødes i Persiens Kongeslot. Alle de Bevæggrunde, der kommer af Egennytte og verdslig Statsmandsklogt, og som Satan kan sætte i Bevægelse, benytter han utvivlsomt i yderste Maal for at bevæge Kongen til ikke at føie sig efter Herrens Vilje, medens Gabriel gjør alt, hvad han kan, for at virke i modsat Retning. Kongen vakler hid og did mellem stridende Stemninger; han nøler og udsætter. Dag efter Dag svinder hen, men Daniel vedbliver at bede. Endnu vægrer Kongen sig for at give efter for Engelen; tre Uger henrinder, og se, en mægtigere end Gabriel indtager hans Plads i Kongens Slot, og Gabriel aabenbarer sig for Daniel, for at gjøre ham bekendt med, hvor langt Sagen er fremskreden. Fra først af, sagde han, blev din Bøn hørt; men i disse tre Uger, som du har benyttet til Bøn og Faste, har Persiens Konge modstaaet mine Paa-virkninger og hindret mit Komme.

Saaledes virkede Daniels Bøn; og efter hans Dage har Herren ikke reist nogen Skranke mellem sig og sit Folk. De har endnu den Forret, at de kan opsende ligesaa inderlige og virksomme Bønner som Daniel og ligesom Jakob tjæmpe med Gud og faa Overhaand.

Hvem var nu denne Mikael, som kom Gabriel til Undsætning? Ordet betyder: „han, som er lig Gud“, og den hellige Skrift viser klart, at den eneste, som bærer dette Navn, er Kristus. Judas (9. Vers) erklærer, at Mikael er Erkeengelen, Overengelen. Erkeengel betyder den øverste Engel (eller Englenes Fyrste), og i foreliggende Skriftsted kalder Gabriel ham „en af de fornemste Fyrster“. Der kan imidlertid blot være en Erkeengel, hvorfor det aabenbart er urigtigt at benytte Ordet i Flertal, som nogle gjør; den hellige Skrift selv gjør det aldrig. Paulus (1 Thess. 4: 16) siger, at naar Herren kommer anden Gang for at opvække de døde, skal Overengelenes Røst høres. Hvis Røst høres, naar de døde opvækkes? Guds Søns Røst. Joh. 5: 28. Naar man sammenligner disse Skriftsteder, beviser de: 1) At de døde kaldes frem af Gravene ved Guds Søns Røst. 2) At den Røst, som da lyder, er Overengelenes Røst, hvilket viser, at Overengelen er Guds Søn. 3) At Overengelen kaldes Mikael, hvoraf følger, at Mikael er Guds Søn. I Dan. 10: 20 kaldes han „eders Fyrste“ og i Dan. 12: 1 „den store Fyrste, der staar som Værn for dit Folks Børn“, — Udtryk, der passende kan anvendes paa Kristus, men ikke paa noget andet Væsen.

14. Vers. Og jeg er kommen for at oplysne dig om, hvad der skal vederfares dit Folk i de sidste Dage; thi endnu er det et Syn, som sigter til de Dage.

Det Udtryk, at Synet „sigter til de sidste Dage“, gaar langt ind i Fremtiden og omfatter alt det, der skal vederfares Guds Folk netop i de sidste Dage, viser tydelig, at de i hint Syn givne Dage, de 2300, ikke kan betyde egentlige Dage, men maa være Aardage. Se Bemærkninger ved Dan. 9: 25—27.

15. Vers. Og da han talte med mig saadanne Ord, vendte jeg mit Ansigt mod Jorden og blev stum. 16. Og se, en af Stikkelse som Menneskebørn rørte ved mine Læber, og jeg oplod min Mund og talte og sagde til den, som stod for mig: Min Herre! Ved Synet er svære Smerter komne over mig, saa jeg ikke har beholdt nogen Kraft; 17. hvorledes skulde da min Herres Tjener her kunne tale med min Herre der? Hos mig findes fra nu af ingen Kraft, og der er ikke Aande tilbage i mig.

En af de mest fremtrædende Egenskaber ved Daniels Karakter var den ømme Omsorg, han følte for sit Folk. Da han nu var kommen til en klar Forstaaelse af, at Synet varselede om Undertrykkelse og Lidelse, som skulde komme over Menigheden gjennem lange Tider, blev han saa medtaget deraf, at hans Styrke veg fra ham, at han ikke længere kunde aande eller formaaede at tale. Synet i 16. Vers har utvivlsomt Henblik paa det tidlige Syn i 8. Kap.

18. Vers. Og atter rørte en, der var af Udseende som et Menneske, ved mig og styrkede mig, og han sagde: Frygt ikke, du saare elskede Mand! Fred være med dig! Vær frimodig, ja vær frimodig! Og som han talte med mig, blev jeg styrket og sagde: Min Herre tale! Thi du har styrket mig. 19. Og han sagde: Ved du, hvorfor jeg er kommen til dig? Og nu skal jeg vende tilbage for at stride mod Persiens Fyrste; og naar jeg drager ud, se, da skal Grækenlands Fyrste komme. 20. Dog vil jeg kundgjøre dig, hvad der er optegnet i Sandheds Bog. Og der er ikke en eneste, som staar mig kraftig bi mod hine, uden Mikael, eders Fyrste.

Profeten er endelig bleven styrket saavidt, at han kan høre hele den Meddelelse, Engelen har at give. Og Gabriel siger: „Ved du, hvorfor jeg er kommen til dig?“ d. v. s.: Ved du, i hvilken Hensigt jeg er kommen? Fatter du mit Formaal, saa du ikke længere frygter? Han meddelte ham derpaa sin Bestemmelse om, saasnart som Meddelelsen var fuldendt, at vende tilbage for at stride mod Persiens Konge. Ordet „mod“ er i Septuaginta *meta* og betyder ikke (fiendtlig) i m o d, men i Fællesskab med, Side om Side med; d. v. s., Herrens Engel vilde stille sig paa det persiske Riges Side, saa længe som det laa i Guds Forsyns Plan, at dette Rige skulde bestaa. Men „naar jeg drager ud“, fortsætter Gabriel, „se, da skal Grækenlands Fyrste komme“; d. v. s., naar han unddrager Riget sin Støtte, og naar

Guds Forsyn optræder for et andet Rige, da skal Grækenlands Fyrste komme og det persiske Enevælde falde.

Gabriel meddelte derpaa, at ingen — Gud naturligvis undtagen — foruden ham havde Forstand paa de Sager, han nu var ifærd med at meddele ham, undtagen Mikael, Fyrsten. Efter at han havde kundgjort dem for Daniel, var der altsaa fire Væsener i Verdensaltet, som havde Kundskab om disse vigtige Sandheder: Daniel, Gabriel, Kristus og Gud, fire Led i denne opadstigende Vidnetjæde, af hvilke det første var Daniel, et Medlem af den menneskelige Familie, det sidste Jehovah, alles Gud!

En bogstavelig Profeti.

11. Kapitel.

1. Vers. Ogsaa jeg stod hos ham som Hjælper og som Værn i Mederen Darius' første Aar. 2. Og nu vil jeg kundgjøre dig Sandhed: Se, endnu skal der opstaa tre Konger for Persien, og den fjerde skal samle større Rigdom end alle, og naar han er bleven stærk ved sin Rigdom, skal han opbyde alt imod Grækenlands Rige.

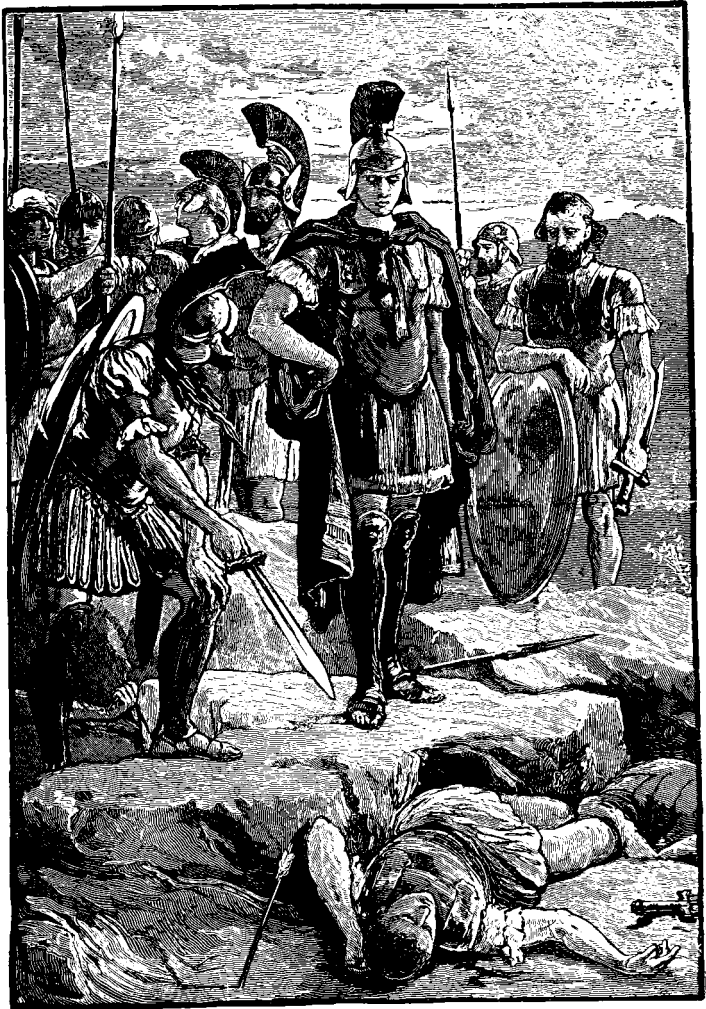
Vi kommer nu til en Forudsigelse om fremtidige Begivenheder, der ikke er klædt i billedlige Udtryk og Tegn saaledes som Synerne i Dan. 2, 7 og 8, men fremsat for det meste i klare Ord. Her fremstilles for os mange af Verdenshistoriens mærkeligste Tildragelser lige fra Daniels Dage til Verdens Ende. Denne Profeti, siger Biskop Newton, kan man ogsaa træffende sige er en Forklaring og videre Udtydning af Synet i 8. Kap., hvoraf man ser, hvor klart han opfattede Forbindelsen mellem hint Syn og Resten af Bogen.

Efter den Oplysning, at han i Darius' første Aar stod for ham som Hjælper og Værn, vender Engelen sin Opmærksomhed mod Fremtiden. Tre Konger skal endnu opstaa for Persien; „opstaa“ betynder: at regjere i; tre Konger skulde regjere i Persien, hvormed der utvivlsomt hentydedes til Cyrus' umiddelbare Efterfølgere, nemlig: 1) Cyrus' Søn Kambyjes; 2) Bedrageren Smerdes; 3) Darius Hystaspis.

Den fjerde skal samle sig større Rigdom end alle de andre. Den fjerde Konge fra Cyrus var Xerxes, der var mere berømt for sin Rigdom end for sin Felttherredhgtighed, og som i Historien indtager en isinefaldende Plads grundet paa det storartede Felttog, han istandbragte og ledede mod Grækenland, samt for den ynkelige Udgang, hans Foretagende fik. „Han skal opbyde alt imod Grækenlands Rige.“ Aldrig hverken før eller siden har der været en saadan Folkereisning i krigeriske Diemed. Ifølge Herodot, som levede paa den Tid, bestod hans Hær af 5,283,220 Mand; og ikke fornøjet med at opbyde Østen alene hvervede han Karthagos Borgere i Vesten i sin Tjeneste. De rykkede i Marken med en Hær paa 300,000 Mand og bragte saaledes hans samlede Styrke op til det næsten fabelagtige Antal: $5\frac{1}{2}$ Million. Da Xerxes overskuede denne Folke-masse, skal han have grædet ved Tanken om, at ikke én af alle disse Mænd vilde være ilibe om 100 Aar.

3. Vers. Saa skal der opstaa en vældig Konge, og han skal herske med stor Magt og gjøre efter sin Vilje. 4. Og som han staar, skal hans Rige sønderbrydes og deles mod Himlens fire Vinde, dog ikke til hans Efterkommere og ikke med den Magt, hvormed han havde hersket; thi hans Rige skal oprykkes og tilfalde andre end dem.

Hvad der fremstilles i disse Vers peger tydelig hen paa Alexander og hans Riges Deling. Se i den Anledning Kap. 8: 8. Xerxes var den sidste persiske Konge, der gjorde Indfald i Grækenland, hvorfor Profetien forbigaar Xerxes' ni Efterfølgere paa det persiske Herkersæde og straks fører Alexander den Store frem. Efter at have kuldkaftet det persiske Rige „blev Alexander fuldstændig Enehersker derover i den fuldeste Udstrækning, hvori nogen persisk Konge havde hersket“. (Brideaur, B. I, S. 477.) Hans Herredømme var stort, saasom det indbefattede „den største Del af den da kjendte beboelige Verden“; og han gjorde efter sin Vilje. Denne hans Vilje førte ham 323 f. Kr. til hint Svirelag, hvorefter han døde Daarens Død, og hans forsængelige og ærgjerrige Planer formørkedes pludselig, fuldstændig og for bestandig. Hans Rige blev delt, men ikke blandt hans Efterkommere; det blev oprykket og tilfaldt andre end dem. Inden femten Aars Forløb fra hans Død var alle hans Efterkommere faldne som Ofre for hans fornemste Feltherrers Stinksyge og Ærgjerrighed; end ikke én af Alexanders Æt lod man aande paa Jorden. Saa kort er Overgangen fra den jordiske Væres høieste Tinde til Forglemmelsens og Dødens dybeste Afgrund. Riget blev

Alexander finder Darius død.

sjønderbrudt i fire Dele, og Alexanders fire dygtigste Feltherrer, eller maaste snarere de mest ærgjerrige og listige, tog disse Dele i Besiddelse: Kassander, Lysimachus, Seleucus og Ptolemæus.

5. Vers. Og Sydens Konge skal vorde mægtig, og en af hans Fyrster skal vorde mægtigere end han og herske; hans Herredømme skal være et stor Herredømme.

Sydens Konge og Nordens Konge hentydes til mange Gange i Resten af dette Kapitel; det bliver til Profetiens Forstaaelse derfor nødvendigt klart at faa Rede paa, hvilke disse to Magter er. Da Alexanders Rige deltes, laa de forskjellige Dele mod Himlens fire Binde: Øst, Vest, Nord og Syd, disse Dele naturligvis at regne fra Jødeland af, Profetens Jødeland. Den Del af Riget, som laa vestenfor Palæstina, maatte saaledes være det vestlige Rige, det, som laa i Nord, det nordlige, det i Øst, det østlige, og det i Syd, det sydlige. Alexanders Riges Dele laa i Forhold til Jødeland saaledes: Kassander havde Grækenland med tilliggende Lande i Vest; Lysimachus havde Trakien, som dengang indbefattede Lilleasien tilligemed Landene ved Hellespont og Bosporus, nord for Jødeland; Seleucus havde Syrien og Babylonien, hovedsagelig i Øst; Ptolemæus havde Egypten og Nabolandene i Syd.

Under de Krige og Omvæltninger, som i mange Aarrækker fulgte paa hinanden, skiftedes ovennævnte geografiske Grænser hyppig eller udslettedes, idet de gamle fjernedes, og nye opkom. Men hvilke Forandringer der end indtraf, maa disse Rigets første Dele være afgjørende for de Navne, som nævnte Strøg senere maatte antage; i andet Fald har man ingen fast Regel, hvorved man kan veiledes ved Profetiens Tydning; med andre Ord: Hvilken Magt der end kom til at indehave det Vandomraade, som først udgjorde det nordlige Rige, saa maatte samme Magt, saalænge den indehavde samme Vandomraade, gjælde for Nordens Konge; hvilken Magt der end besad de Lande, der først udgjorde det sydlige Rige, maatte denne ligeledes den hele Tid gjælde for Sydens Konge. Kun disse to nævnes, fordi de alene senere omtales i Profetien, og fordi i Virkeligheden næsten hele Alexanders Rige tilslut gik op i disse to Afdelinger. Kassander besejredes nemlig meget snart af Lysimachus, hvorpaa hans Rige, Grækenland og Makedonien, lagdes ind under Trakien; Lysimachus paa den anden Side laa under for Seleucus, hvorpaa Makedonien og Trakien lagdes ind under Syrien. Nu

har man Veien aaben til Tydningen af foreliggende Skriftsteder: Sydens Konge (Ægypten) skal vorde mægtig. Ptolemæus lagde Cypern, Fönitien, Marien, Cyrene med mange Lø og Byer ind under Ægypten, hvorved hans Rige blev mægtigt. Men en anden af Alexander's Oberster fremtræder i Udtrykket „en af hans Fyrster“. Septuaginta oversætter dette Vers saaledes: „Og Kongen af Sonden skal vorde stærk, og en af hans [Alexander's] Fyrster skal vorde stærk over ham.“ Dette maa gjælde Seleukus, der, som allerede nævnt, efter at have knyttet Makedonien og Trakien til Syrien kom til at sidde inde med tre Dele af Alexander's fire og saaledes oprettede et mægtigere Herredomme end Ægyptens.

6. Vers. Og efter Mars Forløb skal de forbinde sig med hinanden, og Datteren af Sydens Konge skal komme til Nordens Konge for at stifte Forlig; men hun skal ikke beholde Armens Kraft, og hverken han skal holde Stand eller hans Arm, men hun og de, som førte hende derhen, og han, som avlede hende, og han, som tog hende, skal gives hen i de bestemte Tider.

Der fortælles hyppige Krige mellem Ægyptens og Syriens Konger; særlig var dette Tilfældet med Ptolemæus Filadelfus, Ægyptens anden Konge, og Antiofus Teos, Syriens tredje Konge. De blev tilslut enige om at slutte Fred paa det Vilkaar, at Antiofus Teos forstodte sin forrige Hustru Laodice og sine to Sønner samt ægtede Berenice, Ptolemæus Filadelfus' Datter; folgelig bragte da Ptolemæus sin Datter til Antiofus, idet han med hende skjænkede en betydelig Medgift.

„Men hun skal ikke beholde Armens Kraft,“ d. v. s. sin Magt over og Indflydelse hos Antiofus. Saaledes gif det ogsaa; thi en kort Tid efter antog Antiofus igjen sin forrige Hustru Laodice tilligemed hendes Børn, grebet af Glskov, og optog dem igjen ved Hoffet. Da siger Profetien: „Og hverken han [Antiofus] skal holde Stand eller hans Arm,“ d. e. hans Afkom. Gjenoptaget i Kongens Gunst og i fornøjet Indflydelse frygtede Laodice for, at Antiofus med sit vankelmødige Sind atter skulde lade hende falde i Uaade og kalde Berenice tilbage, og da hun skjonte, at intet mindre end Døden kunde sikre hende mod en saadan Mulighed, lod hun ham kort efter forgifte; hans Afkom med Berenice fulgte heller ikke efter ham i Regjeringen; thi Laodice styrede det saa, at hun sikrede sin ældste Søn, Seleukus Kallinikus, Tronen.

„Men hun“, Berenice, „skal gives hen“. Ikke tilfreds med at have forgiven sin Mand, Antiofus, lod Laodice ogsaa Berenice myrde.

„Og de, som førte hende derhen.“ Hendes ægyptiske Kvinder og Tjenere blev nemlig i Mængde ihjelslagne tilligemed hende, idet de søgte at forsvare hende. „Og han, som avlede hende.“ En Mandglose i den engelske Bibel har Ordene: „hvem hun avlede“; d. v. s., hendes Søn myrdedes paa samme Tid ifølge Befaling fra Laodice. „Og han, som tog hende.“ Dette maa være hendes Mand Antiofus, efter Hieronymus' Antagelse, eller de, som stillede sig paa hendes Side og forsvarede hende.

Men en saadan Ugudelighed kunde ikke længe gaa ustraffet hen, som Profetien i det følgende forudsiger, og Historien senere viser.

7. Vers. Men et af Skuddene fra hendes Rødder skal træde op paa hans Plads; og han skal komme til Hæren og drage mod Nordens Konges Fæstninger og stride mod dem og faa Overhaand. 8. Ogsaa deres Guder med deres støbte Billeder, med deres kostbare Kar, Sølv og Guld, skal han føre bort til Ægypten; saa skal han i nogle Aar afstaa fra Nordens Konge. 9. Da skal denne drage imod Sydens Konges Rige, men vende tilbage til sit Land igjen.

Nævnte Skud fra hendes (Berenices) Rødder var hendes Broder, Ptolemæus Guergetes. Ikke før var han fulgt efter sin Fader, Ptolemæus Filadelfus, paa Ægyptens Kongestol, førend han i brændende Begjær efter at hævne sin Søster Berenices Død reiste en umaadelig Hær og faldt ind i Kongen af Nordens (d. v. s. Seleutus Kallinitus') Land; thi denne tilligemed sin Moder Laodice herskede i Syrien. Og han overvandt dem, saa han endog erobrede Syrien, Cilicien, de øvre Dele af Landene hinsides Eufrat og næsten hele Asien. Men da han hørte, at der var stet Oprør i Ægypten, og han af den Grund maatte vende hjem, plyndrede han Seleutus' Rige og tog 40,000 Talenter i Sølv samt kostbare Kar tilligemed 2500 Gudebilleder; blandt disse sidste var ogsaa de, som Rambyses fordem havde taget fra Ægypten og ført til Persien. Ægypterne, som var Afgudsdyrkere med Liv og Sjæl, skjænkede Ptolemæus Tilnavnet Guergetes eller Belgjøreren til Tak for, at han saaledes efter mange Aars Forløb havde givet dem deres fangne Guder igjen.

Dette er ifølge Biskop Newton Hieronymus' Beretning i Uddrag af gamle Historikere; men, siger han, der er endnu Forfattere tilgjængelige, som bekræfter flere af de nævnte Omstændigheder. Appianus skriver: Efter at Laodice havde dræbt Antiofus samt dernæst baade Berenice og hendes Barn, rykkede Ptolemæus, Filadelfus' Søn, ind i Syrien for at tage Hævn over nævnte Mord, dræbte Laodice og rykkede frem lige til Babylon. Af Polyb erfarer man, at Ptole-

mæus med Tilnavnet Energetes, som var heftig oprørt over sin Søster Verenices grusomme Behandling, med en Hær ryttede ind i Syrien og indtog Staden Seleucia, der saa en Del Aar holdtes besat af Ægypterkongens Garnisoner; saaledes ryttede han ind i Kongen af Nordens Fæstninger. Polyænus siger for sikkert, at Ptolemæus underlagde sig alt Landet fra Taurusbjergene lige til Indien uden Sværdslag; men ved en Feiltagelse skriver han denne Tildragelse paa Faderens istedetfor paa Sønnens Regning. Justinus forsikrer, at Ptolemæus vilde have indtaget hele Seleucus' Rige, var han ikke bleven kaldet tilbage til Ægypten ved en Opstand i Hjemmet. Sydens Konge kom saaledes ind i Nordens Konges Rige og vendte tilbage til sit eget Land, og han holdt sig ogsaa flere Aar end Kongen af Norden paa Tronen; thi Seleucus Kallinikus døde i Landflygtighed ved et Fald af Hesten, medens Ptolemæus Energetes overlevede ham fire eller fem Aar.

10. Vers. Og hans Søner skal yppe Strid og samle en Mængde store Hære, og en af dem skal drage ind og oversvømme og overfylde, og han skal vende tilbage, og de skal føre Krig indtil hans Fæstning.

Forste Del af dette Vers taler om Søner, i Flertal; sidste Del derimod om én, i Ental. Seleucus Kallinikus' Søner var Seleucus Ceraunus og Antiochus den Store; begge disse fastede sig med Iver over at hævne og hævde sin Faders og sit Lands Sag. Den ældste af dem, Seleucus, besteg først Tronen og samlede en stor Mængde for at gjenvinde sin Faders Herredomme; men da han var en svag og ussel Leder baade af Udseende og Indflydelse, var aldeles uden Penge og ikke kunde holde sin Hær i Ave, blev han forgiftet af to af sine Feltherrer efter to eller tre Aars æreløs Regjering. Hans dueligere Broder Antiochus den Store udraabtes derpaa til Konge, overtog Befalingen over Hæren, gjenerobrede Seleucia og gjenbandt Syrien, idet han gjorde sig til Herre over enkelte Steder ved Hjælp af fredelige Overenskomster, over andre ved Vaabenmagt. Derpaa fulgte en Vaabenstilstand, under hvilken begge Parter underhandlede om Fred, ihvorvel de beredte sig paa Krig, hvorefter Antiochus vendte tilbage, overvældede i et Slag Nikolaus, den ægyptiske Feltherre, og tænkte endog paa at rykke ind i selve Ægypten. Han var den ene, som visse skulde oversvømme og overfylde..

11. Vers. Da skal Sydens Konge vorder forbitret og drage ud og stride med ham, med Nordens Konge; og denne skal opstille en stor Mængde, men Mængden skal gives i hans Haand.

Ptolemæus Filopater fulgte sin Fader Guergetes paa Ægyptens Kongestol. Han erholdt Kronen fort efter, at Antiofus den Store havde efterfulgt sin Broder i Syriens Regjering. Han var en høist overdaadig og lastefuld Fyrste, men blev tilsidst vækket ved Udsigten til, at Antiofus skulde rykke ind i Ægypten. Han blev ogsaa forbitret for de Tab, han havde lidt, og den Fare, som truede ham; og han rykkede op fra Ægypten med en talrig Hær for at stanse den syriske Konges Fremrykning. Nordens Konge skulde ogsaa opbyde en stor Mængde. Ifølge Polyb beløb Antiofus' Hær sig ved denne Leilighed til 62,000 Fodfolk og 6,000 Ryttere med 102 Elefanter. I Slaget led Antiofus Nederlag, og hans Hær blev overensstemmende med Profetien givet i Sydens Konges Haand. 10,000 Fodfolk og 3,000 Ryttere blev paa Balpladsen, og over 4,000 Mand toges tilfange, medens af Ptolemæus' Hær kun 700 Ryttere faldt og omtrent det dobbelte Antal Fodfolk.

12. Vers. Og Mængden skal rejse sig, hans Hjerte hovmode sig, og han skal sælde Titusinder, men ikke vorde stærk.

Ptolemæus var ikke klog nok til ret at benytte sin Seier; i saa Fald var han sandsynligvis bleven Herre over hele Antiofus' Rige; men fornøiet med kun at rette nogle Trusler sluttede han Fred, for at han helt kunde ofre sig til Tilfredsstillelsen af sine dyriske Lidenskaber uden Afbrydelse og Hinder. Efter saaledes at have besejret sine Fjender laa han under for sine Laster, og, glemmende det store Navn, han kunde have bundet, spildte han sin Tid i Velleevnet og Uterlighed.

Hans Hjerte hovmodede sig ved hans Held, men han var dog langt fra at blive mægtig derved; thi den skammelige Maade, hvorpaa han benyttede sit Held, bragte hans egne Underfaatter til at gjøre Oprør imod ham. Imidlertid lagdes hans Hjertes Hovmod særlicg for Dagen i hans Fremgangsmaade ligeover for Jøderne. Han kom nemlig til Jerusalem, anstillede Dfringer der og havde megen Lyft til at komme ind i Templets allerhelligste, tvertimod den for hint Sted gjældende menneskelige og guddommelige Lov. Rigtig nok fik man med stor Vanskelighed tvunget ham til at afstaa derfra; men da han forlod Stedet, var han rasende forbitret paa hele den jødiske Nation og begyndte straks efter en frygtelig og ubarmhertig Forfølgelse imod dem. I Alexandria, hvor Jøderne havde levet fra Alexanders Dage af, og hvor de nød Forrettigheder som de mest begunstigede Borgere, blev under denne Forfølgelse ifølge Eusebius

40,000 ihjelslagne, ifølge Hieronymus 60,000. Ægypternes Opstand og dette Blodbad paa Jøderne egnede sig sikkerlig ikke til at styrke ham i hans Megjering, men tværtimod snarere til næsten at berede dens fuldstændige Undergang.

13. Vers. Og Nordens Konge skal komme igjen og opstille en Mængde, større end den første, og naar Eiderne, nogle Aar, er tilende, skal han komme med en stor Hær og med meget Gods.

De i dette Vers forudsagte Begivenheder skulde tildrage sig, „naar Eiderne, nogle Aar, er tilende“. Den mellem Ptolemæus Filopater og Antiofus sluttede Fred varede fjorten Aar; imidlertid døde Ptolemæus af Umaadelighed og Udsvævelser, og efter ham fulgte hans Søn Ptolemæus Epifanes, som dengang kun var et 4-5 Aars gammelt Barn. Efter at Antiofus i Løbet af den samme Tid havde undertrykket Oprør i sit Rige og avel de østlige Dele af samme, havde han en Stund frie Hænder til at foretage sig, hvad det skulde være, netop da den unge Epifanes besteg Ægyptens Trone. Da han nu ansaa dette for en altfor god Leilighed til at udvide sit Herredømme til at lade den gaa ubenyttet hen, reiste han en umaadelig Hær, „større end den første“ (thi han havde samlet mange Tropper og vundet stor Rigdom paa sit Tog mod Osten), og drog mod Ægypten, idet han ventede at vinde en let Seier over den umyndige Konge, — med hvilket Held faar man snart se; thi nye Forviklinger kommer nu ind i nævnte Rigers Mellembærende, og nye Personer fremtræder paa Historiens Skueplads.

14. Vers. Og i de Eider skal mange opstaa mod Sydens Konge, og Voldsmand af dit Folk skal reise sig for at stadfæste Synet, og de skal falde.

Antiofus var ikke den eneste, der reiste sig mod den umyndige Ptolemæus. Hans Førsteminister Agatokles, der raadede for Kongens Person og i hans Sted ledede Rigets Bestyrelse, var saa løsagtig og fry i Udøvelsen af sin Magt, at de Provinser, der før var under Ægypten, gjorde Oprør; Ægypten selv foruroligedes ved Opstande; og Indbyggerne i Alexandria, der ogsaa reiste sig mod Agatokles, lod ham selv, hans Søster, hans Moder og deres Forbundsfæller dræbe. Paa samme Tid sluttede Makedonerkongen Filip Forbund med Antiofus i den Hensigt at dele Ptolemæus' Herredømme sig imellem, hver af dem med det Maal for Øie at kunne tage de Lande, der laa nærmest og bekvæmest til. Dette var da en Opstand mod

Eydens Konge tilstrækkelig til at fuldbyrde Profetien og uden Tvivl netop det, som Profetien pegede hen paa.

Der optræder nu en ny Magt, „Volds mænd af dit Folk“, egentlig: „de, der sønderbryder dit Folk“, siger Biskop Newton. Fjernt ved Libereus Bredder havde et Rige længe næret ærgjerrige Planer og skumle Anslag; i Begyndelsen lidet og svagt voksede det i underfuld Hast i indre Kraft og ydre Styrke, idet det nu og da forsigtig udstrakte sine Arme for at prøve sin Manddom og Krigerdygtighed og stille sin krigeriske Arms Styrke paa Prøve; indtil det, i Bevidstheden om sin egen Magt, hæft hævede Hovedet blandt Jordens Folkeslag og med ubetvingelig Haand fattede Roret i Begivenhedernes Gang. Fra nu af staar Romernavnet paa Historiens Titelblad, bestemt til gennem lange Tider at mestre Begivenhedernes Gang i Verden samt øve en mægtig Indflydelse blandt Folkene lige til Tidens Ende.

Rom taste; og Syrien og Makedonien erfarede snart, at deres Drøm vilde faa en anden Retning og et andet Indhold. Romerne lagde sig imellem til Fordel for den unge Ægypterkonge, fast bestemt paa, at han skulde beskyttes mod den Undergang, Antiofus og Filip tistænkte ham. Dette skede 200 f. Kr. og var en af de første Gange, Romerne for Alvor blandede sig i Syriens og Ægyptens Sager. Rollin giver følgende korte og tydelige Beretning herom:

„Syriens Konge Antiofus og Makedoniens Konge Filip havde under Ptolemæus Filopatens Regjering lagt den stærkeste Iver for Dagen, hvor det gjaldt nævnte Herskers Interesser, og var ved alle Anledninger rede at bistaa ham. Ikke saasnart var han imidlertid død og havde efterladt sig en umyndig Arving, hvem de ifølge Menneskeligheds og Retfærdigheds Love skyldte ikke at forstyrre i Besiddelsen af Faderens Rige, førend de øieblikkelig sluttede et forbrøderist Forbund og opmuntrede hinanden til at skaffe den lovmæssige Arving afveien, for derefter at dele hans Herredømme sig imellem. Filip skulde have Karien, Libyen, Strøget om Cyrene samt Ægypten; Antiofus alt det øvrige. I denne Hensigt rykkede sidstnævnte ind i Kæle-Syrien og Palæstina og erobrede i mindre end to Felttog helt og holdent de to Provinser med alle deres Byer og underliggende Strøg. Deres Brøde, siger Polyb, vilde ikke have været fuldt saa aabenbar, om de som Tyranner havde bestræbt sig for at besmykke sine Forbrydelser med et eller andet Paaskud paa Skrømt. Men saa langt fra at gjøre dette, var deres Uretfærdighed og Grusomhed saa

skamløs, at man om dem sagde, hvad man sædvanlig siger om Fiske: Skjønt af samme Art, lever de største af de mindste. Man skulde, fortsætter samme Forfatter, naar man ser Samfundets helligste Love saa aabenlyst krænkede, føle sig fristet til at bebreide Forsynet, at det forholder sig ligegyldigt og ufølsomt ligeoverfor de mest rædselsfulde Forbrydelser; men Herren retfærdiggjorde fuldstændig sit Forhold, derved at han straffede de to Konger efter deres Fortjeneste og stillede dem frem som et Eksempel, der i alle kommende Tider maatte skræmme andre fra at følge deres Eksempel. Thi medens de pønsede paa stykkevis at berøve et svagt og hjælpeløst Kongebarn dets Rige, reiste Forsynet Romerne imod dem, og disse fuldkastede fuldstændig Philips og Antiofus' Riger, samt styrkede deres Efterkommere ned i næsten samme Elendighed og Afmagt, som de havde tiltænkt den umyndige Konge." (Ancient History, B. XVIII, Kap. 50.)

„For at stadfæste Synet.“ Da Romerne mere end nogetshelst andet Folk ganske særlig var Gjenstand for Daniels Profeti, hentydes her til denne deres første Jndblanding i nævnte Rigers Mellemværende som det, der stadfæstede eller fastslog Sandheden af det Syn, der forudsagde en saadan Magts Tilværelse.

„Og de skal falde.“ Enkelte tyder dette om dem, der nævnes i Berfets første Del, og som skulde staa frem imod Kongen af Syden, andre om de nævnte Voldsmænd, nemlig Romerne; i begge Tilfælde er det rigtigt; thi hvis Udtrykket gjælder dem, der forbandt sig imod Ptolemæus, saa er det kun altfor sandt, at de faldt hurtig; gjælder det derimod Romerne, er kun Forholdet det, at Profetien saa fremad mod den Tid, da deres Magt skulde fuldkastes.

15. Vers. Og Nordens Konge skal komme og opfaste en Vold og indtage en stærkt befæstet Stad, og Sydens Arme skal ikke holde Stand, og end ikke hans udvalgte Folk har nogen Kraft til at holde Stand.

Værgemaalet for Ægyptens unge Konge betroedes af det romerske Senat M. Emilius Lepidus, der udnævnte en gammel erfaren Minister ved samme Hof, Aristomenes, til hans Væрге; og dennes første Handling var, at han tog sine Forholdsregler mod de to forbundne Konger, Philip og Antiofus, der truede med at gjøre Jndfald i Landet. Derfor affendte han en bekjendt ætolisk General, Skopas, som dengang stod i ægyptisk Tjeneste, til sit Fødeland for at reise Forstærkninger for Hæren. Efter at have rustet en Armé marscherede han ind i Palæstina og Køle-Syrien og tvang hele Judæa til

at falde tilføde for det ægyptiske Scepter, medens Antiofus var optagen med en Krig mod Attalus i Lilleasien.

Saaledes blev da Sagernes Stilling den, at Indholdet af ovennævnte 15. Vers kunde fuldbyrdes; thi Antiofus opgav Krigen mod Attalus, der gik i Romernes Vedebaand, og tog hurtig Skridt til at gjenvinde Palæstina og Køle-Syrien af ægyptisk Haand. Man sendte Skopas imod ham. Begge Hære mødtes ved Jordans Kilde. Skopas blev slagen, forfulgtes til Sidon og beleiredes her stærkt. Man sendte tre af Ægyptens dueligste Feltherrer tilligemed deres bedste Tropper afsted for at sprænge Beleiringen, dog til ingen Nytte. Skopas stødte nu paa en Fiende, med hvem han ikke kunde maale sig: Hungersnødens gustne Spøgelse, og maatte tilsidst overgive sig paa det skammelige Vilkaar kun at beholde Livet; hvorpaa han med sine 10,000 Mand, nøgne og berøvede alt, fik Lov til at drage bort. Dette var, hvad der mentes med Udtrykket, at Nordens Konge „skal indtage en stærkt befæstet Stad“; thi baade paa Grund af sin Belliggenhed og sine Forsvarsmidler var Sidon en af Datidens stærkeste Byer. Saaledes kom Sydens Armé ikke til at holde Stand, „end ikke hans udvalgte Folk“, hvem Sydens Konge havde valgt, nemlig Skopas med hans ætoliske Tropper.

16. Vers. Og den, som kommer imod ham, skal gjøre efter sin Vilje, og ingen skal holde Stand for ham; og han skal fæste Fod i det heilige Land, og Fordærvelse er i hans Haand.

Kunde Ægypten ikke staa for Antiofus, Nordens Konge, saa kunde Antiofus heller ikke staa for Romerne, da de nu kom imod ham. Intet Rige formaaede længere at trodse denne Magt, der var i sin Opkomst. Syrien erobrede og lagdes til det romerske Rædte, da Pompejus 65 f. Kr. berøvede Antiofus Asiatiske hans Besiddelser og gjorde Syrien til en romersk Provins.

Samme Magt skulde ogsaa træde op i det hellige Land og bringe Fordærvelse over det. Rom sluttede Forbund med Guds Folk, Jøderne, Aar 161 f. Kr., fra hvilken Tid det indtager en fremragende Stilling i den profetiske Kalender; det kom dog ikke til at øve nogen Retsmyndighed over Judæa ifølge nogen egentlig Erobring før 63 f. Kr. og da paa følgende Maade:

Efter Pompejus' Tilbagekomst fra Toget mod Mitridates, Konge i Pontus, stredes Hyrcanus og Aristobulus indbyrdes om Judæas Krone; deres Tvistemaal forelagdes Pompejus, der snart indsaa

det uberettigede i Aristobulus' Krav, men gjerne vilde faa en Afgjørelse i Sagen udsat til efter det Tog, han længe havde ønsket at gjøre til Arabien; han lovede derpaa at vende tilbage og afgjøre deres Mellemværende efter Ret og Villighed. Aristobulus, der anede Pompejus' virkelige Hensigt, skyndte sig tilbage til Judæa, væbnede sine Underfaatter og beredte sig til et kraftigt Forsvar, bestemt paa for enhver Pris at hævde den Krone, han forudsaa, man vilde tildømme en anden. Pompejus fulgte den flygtende lige i Hælene. Da han nærmede sig Jerusalem, begyndte Aristobulus at angre sin Optræden, gik ham imøde og forsøgte at komme til en mindelig Forstaaelse ved Løfter om store Pengesummer og fuldstændig Underkastelse. Pompejus modtog Tilbudet og sendte Gabinius i Spidsen for en Afdeling Soldater afsted for at modtage Pengene; men da denne Vicheerfører naaede Jerusalem, fandt han Portene stængte og hørte fra Muren, at Byen ikke vilde vedkjende sig Forliget.

For ikke paa denne Maade uhevet at føres bag Lyset fastede Pompejus Aristobulus, som han havde beholdt hos sig, i Lænter og marscherede øieblikkelig mod Jerusalem med hele sin Hær. Aristobulus' Tilhængere vilde forsvare Stedet, Hyrcanus' aabne Portene. Da sidstnævnte havde den største Tilslutning og fik sin Vilje igjennem, lod man Pompejus frit rykke ind i Byen, hvorefter Aristobulus' Tilhængere trak sig tilbage til Tempelets Bjerg ligesaa fast bestemte paa at forsvare dette Sted som Pompejus paa at ødelægge det. Efter tre Maaneders Forløb fik de en saa passende Nabning i Muren, at man kunde foretage en Storm, der foretoges med Sværd i Haand. I det paafølgende rædselsfulde Blodbad faldt 12,000. Det var et hjertegribende Syn, bemærker Historieskriveren, at Præsterne, der i samme Stund forrettede Gudstjeneste, med rolig Haand og uroffelig Sindslikevægt fortsatte sin vante Gjerning uden tilshyneladende at lægge Mærke til den vilde Tummel, medens paa alle Kanter deres Benner blev myrdede, og ofte endog deres eget Blod blandede sig med deres Offerdyrs.

Efter at have gjort Ende paa Krigen lod Pompejus Jerusalem's Mure nedrive, lagde flere Byer, som før havde staaet under Judæa, ind under Syrien og paalagde Jøderne Skat. Saaledes kom Jerusalem for første Gang ved Erobring i den Magts Haand, der skulde holde det herlige Land i sit Jerngreb, indtil det havde bragt fuldstændig Fordærvelse over det.

17. Vers. Og han skal rette sit Ansyn til at komme med hele sit Riges Magt, og et Forlig har han med sig, og det skal han bringe istand; og en Konde, sin Datter, skal han give ham, for at hun skal volde Jordærvælse, men det skal ikke komme istand og ikke lykkes ham.

Biskop Newton oversætter dette Vers paa en anden Maade, der synes tydeligere at udtrykke Meningen: „Han skal ogsaa vende sit Ansigt til med Magt at komme ind i det hele Rige.“ 16. Vers bragte os til Syriens og Judæas Erobring af Romerne, der tidligere allerede havde underlagt sig Makedonien og Trakien. Ægypten var af Alexander „hele Rige“ det eneste, der endnu ikke var bragt til Lydighed under Romerbældet, som nu vendte sit Ansigt til med Magt at rykke ind i nævnte Land.

Ptolemæus Anletes døde 51 f. Kr., efterladende Ægyptens Krone og Rige til sin ældste Søn og Datter, Ptolemæus og Kleopatra. I hans Testamente var det forudsagt, at de skulde gifte sig sammen og regjere i Forening, og saasom de var unge, skulde de stilles i Romernes Værgemaal. Romerskfolket paatog sig Hvervet og udnævnte Pompejus som Væрге for de unge Arvinger til Ægypten.

Da ikke længe efter en Tvist brød ud mellem Pompejus og Cæsar, leveredes det berømte Slag ved Farsalus mellem de to Feltherrer. Pompejus flygtede efter sit Nederlag til Ægypten. Cæsar fulgte ham i Hælene; men allerede før hans Ankomst blev Pompejus nedrig myrdet af Ptolemæus, til hvis Væрге han var bleven udnævnt. Cæsar optog derfor det Pompejus tidligere givne Hverv som Væрге for Ptolemæus og Kleopatra. Han fandt Ægypten i Oprør ved indre Uroligheder. Ptolemæus og Kleopatra var bleven forbitrede paa hinanden, og hun var bleven berøvet sin Andel i Regjeringen. Desuagtet landede Cæsar uden Betænkning i Alexandria med sin svage Styrke, 800 Ryttere og 3200 Fodfolk, undersøgte Tvisten og søgte at bilægge den. Da Forviklingerne daglig tiltog, fandt Cæsar sin svage Styrke utilstrækkelig til at holde Stillingen, og da han ikke kunde komme fra Ægypten paa Grund af den paa denne Aarstid herskende Nordenvind, sendte han Bud og Befaling til Asien, at alle de derværende Tropper saa snart som muligt skulde komme ham til Undsætning.

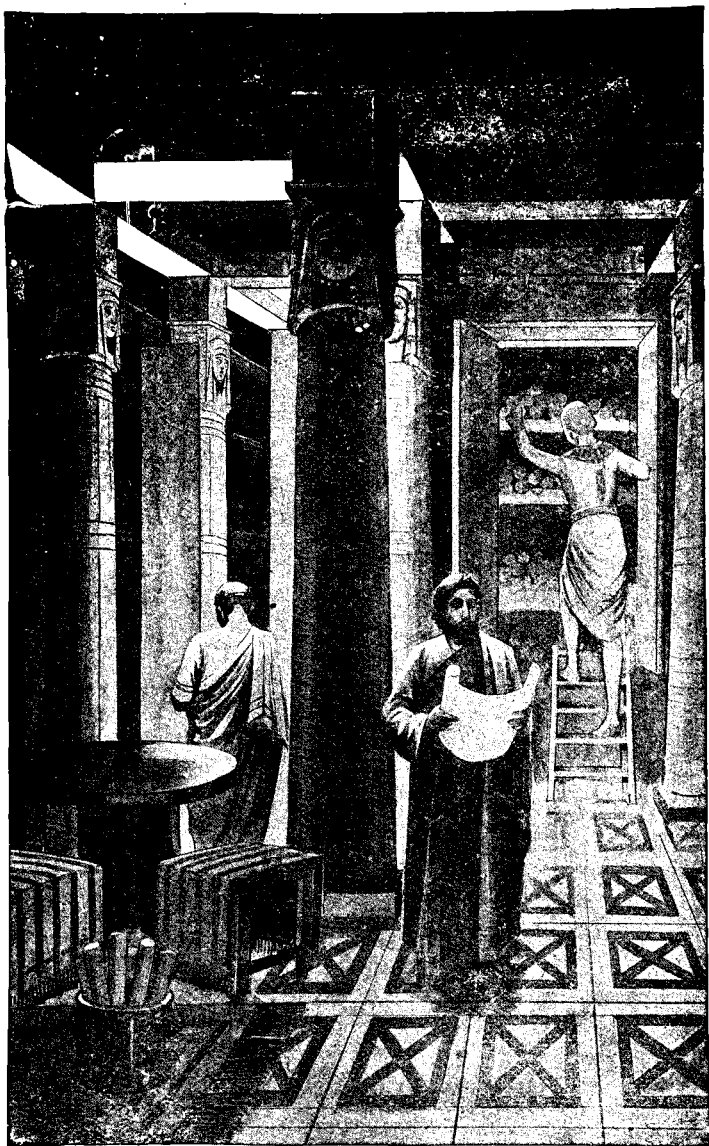
Paa den hovmodigste Maade udstedte han Befaling til, at Ptolemæus og Kleopatra skulde opløse sine Hære, møde for ham for at faa sine Tvistemaalet afgjorte og saa føie sig efter hans Kjendelse. Som et uafhængigt Rige betragtede Ægypten denne hovmodige Befaling som en Fornærmelse mod sin kongelige Værdighed, og i For-

bitrelse og Hidsighed greb Egypterne til Baaben. Cæsar svarede, at han handlede i Kraft af deres Fader Anletes' Testamente, da han havde stillet sine Børn under Senatets og Romersfolkets Værgemaal, hvis hele Myndighed nu laa hos ham i Egenstab af Konsul, samt at han i Egenstab af Væрге havde ret til at dømme dem imellem.

Sagen blev ham endelig forelagt og Sagførere udnævnte til at føre angjældende Parters Sag. Kleopatra, som skjønste, hvor den store romerske Grobrer havde sin svage Side, tænkte, at hun med sin personlige Skjønhed vilde opnaa mere i Retning af en gunstig Dom end ved nogen, selv den bedste, Sagfører. For ubemærket at komme til ham benyttede hun følgende List. Hun lagde sig udstrakt i en Pakke med Klæder; hendes siciliske Tjener Agolodoros indhyllede det hele i et stærkt Klæde, bandt dette sammen med en stærk Rem, løftede det op paa sine herkuliske Skuldre og søgte derpaa til det Rum, Cæsar beboede. Under Paastud af at have en Foræring til den romerske Feltherre slap han ind gjennem Fæstningsportene, traadte frem for Cæsar og lagde sin Byrde for hans Fødder. Da Cæsar sit løst Pakken op, hvori der var Liv, se, da stod den skjønne Kleopatra for ham! Han blev saa langt fra vred over denne List, at han med sin i 2 Pet. 2: 14 beskrevne Karakter ved første Syn af saa yndigt et Væsen gaaft lod sig paavirke i den forønskede Retning, siger Rollin.

Cæsar bestemte endelig, at Broderen og Søsteren skulde indtage Hersterjædet overensstemmende med Testamentets Tanke. Potinus, som var første Statsminister og havde været det væsentlige Medskab, hvorved man søgte at fjerne Kleopatra fra Tronen, frygtede for Følgerne af, at hun blev gjenindsat, og begyndte derfor at vække Skinsyge og Fiendtlighed imod Cæsar ved blandt den lavere Befolkning at sprede det Rygte, at denne havde til Hensigt ved passende Anledning at overlade Kleopatra Gnevældet. Derpaa fulgte da snart et aabent Oprør, og Afillas med 20,000 Mand rykkede frem for at jage Cæsar ud af Alexandria; men denne fordelte klogtig sit lille Troppeskorps omkring i Byens Gader og Tilgange og slog uden Vanskelighed Angrebet tilbage. Egypterne forsøgte da at ødelægge hans Flaade; men han hævnede sig ved at opbrænde deres. Da nogle af de brændende Skibe drev ind imod Bryggerne, kom flere af Byens Bygninger i Brand, og det berømte Alexandrinske Bibliotek med sine nær 400,000 Bind gik op i Luer.

Da nu Krigen antog en mere truende Karakter, sendte Cæsar

Det Alexandrinske Bibliotek.

Bud til alle Nabolande efter Hjælp. Fra Lilleasien kom ham en stor Flaade til Undsætning, — Mitridates selv fik i Syrien og Cilicien bragt paa Fode en Hær og ryttede mod Ægypten, — Antipater fra Idumæa sluttede sig til ham med 3,000 Jøder, og Jøderne, som beherskede Udgangen til Ægypten, lod Arméen uhindret rykke frem. Uden denne deres Medvirkning havde hele Planen glippet, men denne Armées Ankomst afgjorde Stridens Udfald. Der leveredes et afgjørende Slag ved Nilen, der endte med Cæsars fuldstændige Seier. Under sit Forsøg paa at flygte druknede Ptolemæus i Floden, hvorpaa Alexandria med hele Ægypten faldt tilføde for Seierherren. Nu var da Rom rykket ind i og havde opslugt hele Alexanders oprindelige Rige (Aar 47 f. Kr.).

„Og en Kvinde, sin Datter, skal han give ham, for at hun skal volde Fordærvelse.“ Den lidenskabelige Tilbøjelighed, Cæsar havde fattet for Kleopatra, med hvem han fik en Søn, betegnes af Historikeren som den eneste Grund til, at han foretog et saa farligt Felttog som Krigen i Ægypten. Dette Forhold holdt ham meget længere tilbage i Ægypten, end Forretningerne krævede, idet han i den tøylesløse Dronnings Selskab forlystede sig hele Nætter. „Men,“ sagde Profeten, „det skal ikke komme istand og ikke lykkes ham.“ Kleopatra sluttede sig siden til Cæsar Augustus' Fiende Antonius og opbød al sin Magt for at trodse Rom.

18. Vers. Saa skal han vende sit Ansyn mod Verne og indtage mange, men en Anfører skal gjøre Ende paa hans Forhaanelse; ja, hans Forhaanelse skal han gjengjælde ham.

En Krig med Farnakes, Kongen over det kunicrste Bosporus, kaldte Cæsar endelig bort fra Ægypten. „Ved hans Ankomst did, hvor Fienden stod,“ siger Brideaur, „gjorde han uden at give sig selv eller dem nogen Henstand siebliffelig Anfald og vandt en fuldstændig Seier, hvorom han underrettede en af sine Venner med følgende tre Ord: Veni, vidi, visi — jeg kom, jeg saa, jeg vandt.“ Sidste Del af dette Vers er indhyllet i nogen Dunkelhed, og der hersker Meningsforskjel med Hensyn til dets Tydning; enkelte lader det gjælde tidligere Begivenheder i Cæsars Liv og mener at finde Fuldbyrdselsen i hans Strid med Pompejus; men det er mest rimeligt, at man paa Grund af de foregaaende og efterfølgende Tildragelser, der klart nævnes i Profetien, søger at finde Opfyldelsen af denne Del af Forudsigelsen i Tiden mellem hans Seier over Farnakes og hans Død i

Rom, som omtales i følgende Vers. En fyldigere historisk Fremstilling af dette Tidsrum kunde nok kaste Lys over en og anden Tildragelse, der vilde gjøre dette Skriftsteds Tydning ligefrem.

19. Vers. Da skal han vende sit Ansyn mod sit Lands Fæstninger, og han skal snuble og falde og ikke findes mere.

Efter denne Grobring slog Cæsar de sidste Levninger af Pompejus' Parti: Cato og Scipio i Afrika, Labienus og Varus i Spanien. Da han vendte tilbage til Rom, „sit Lands Fæstning“, blev han indsat til livsvarig Diktator, og man skjænkede ham andre Magtstillinger og Uresbevisninger, der i Virkeligheden gjorde ham til det hele Riges uindskrænkede Herster. Men Profeten havde sagt, at han skulde „snuble og falde“, et Udtryk, hvori Meningen ogsaa er, at hans Fald skulde ske pludselig og uventet som ens, der tilfældig snubler under Gangen. Og saaledes faldt denne Mand, der havde leveret og vundet 500 Slag, indtaget 1000 Byer og ihjelslaaet 1,192,000 Mand, ikke under Kampens Tummel og i Stridens Time, men i en Stund, da han troede Veien jevnet og blomsterstroet og Varen langt borte; thi da han i Senatet indtog sit Sæde paa sin guldne Trone for af sin Statsmyndigheds Haand at modtage Kongenavnet, rammede den forræderiske Dolt pludselig hans Hjerte. Cassius, Brutus med andre sammensvorne styrkede sig over ham, og han faldt gjennemboret af 23 Saar. Saaledes snublede han pludselig og faldt og „fandtes ikke mere“, 44 f. Kr.

20. Vers. Og paa hans Plads skal der opstaa en, som skal lade en Skattekræver drage gjennem Rigets Fryd; og nogle Dage derefter skal han sønderbrydes, men ikke ved Brede, ei heller i Krig.

Cæsar Augustus fulgte efter sin Onkel Julius, af hvem han var bleven adopteret som hans Efterfølger. Han lod offentlig kundgjøre, at han af sin Onkel var bleven adopteret, og antog hans Navn, men foiede dertil Navnet Oktavian. I Forening med Marcus Antonius og Lepidus stiftede han det saakaldte *Triumvirat* eller *Tremandsstyrelsen* for at hævne Cæsars Dod. Da han senere grundfæstede sin Stilling i Riget, skjænkede Senatet ham Hædersnavnet Augustus, og da nu *Triumviratets* øvrige Lemmer var døde, blev han *Gueherster*.

Han var, som der staar, en Skattekræver. Lukas siger, idet han taler om de Begivenheder, der foregik, da Kristus blev født: „Men det begav sig i de Dage, at en Befaling udgik fra Keiser

Augustus, at al Verden skulde indskrives i Mandtal." Luk. 2: 1. Dette Mandtal, der omfattede hele Verden, var en mærkværdig Begivenhed, og den, der satte det igjennem, har visse Krav paa at kaldes en Skattekræver fremfor alle andre saadanne Mænd.

Tidskriftet *Current Literature* for Juli 1895 anfører fra St. Louis Globe Democrat følgende: „Keiser Augustus var ikke en saadan Belgjører, som han menes at have været. Han var den strengeste Skattekræver, den romerske Verden indtil den Tid kunde opvise.“

„Gjennem Rigets Pryd.“ Rom stod i hans Dage paa sin Storheds og Magts Tinde; „den augustæiske Tidsalder“ er et allevegne benyttet Udtryk for at betegne den romerske Histories Guldalder. Aldrig har Rom set lysere Stunder; thi Freden bredte sig, Retten blev hævdet, Overdaadigheden holdt i Tøile, Tugten befæstet og Lærdom opmuntret. Under hans Regjering blev Janustemplet for tredje Gang lukket, efter at Rom blev grundlagt, som et Tegn paa, at hele Verden nød Fred; og paa denne gunstige Tid blev vor Frelser født i Betlehem i Judæa. Jnden kun lidet mindre end atten Aar efter ovennævnte Mandtal, en Tid, der forekom Profetens fjerntsfuende Blik som blot „nogle Dage“, døde Augustus, „ikke ved Brede, ei heller i Krig“, men fredeligt paa sit Leie i sin Alders 76. Aar i Nola, hvorhen han var dragen for at søge Hvile og Sundhed, 14 ef. Kr.

21. Vers. Og paa hans Plads skal der opstaa en foragtelig, hvem man ikke har overgivet Kongedømmets Herlighed; men han kommer, medens man er tryk, og bemægtiger sig Kongedømmet ved glatte Ord.

Keiser Tiberius tiltraadte efter Keiser Augustus den romerske Trone. I sit 28. Aar blev han ophøiet til Konsul. Man beretter, at da Augustus skulde udnævne sin Efterfølger, bad hans Hustru Livia ham indstændig om at udnævne Tiberius, hendes Søn med en tidligere Mand; men Keiseren sagde: „Din Søn er altfor foraget til at bære det romerske Purpur“, hvorpaa han udnævnte Agrippa, der var en meget dygtig romersk Borger, som nød megen Anseelse. Men Profetien havde forudset, at en foragtelig skulde efterfølge Augustus. Agrippa døde, og Augustus var igjen nødt til at vælge en Efterfølger. Livia lagde sig paany imellem til Fordel for Tiberius, og svækket af Aarene og Sygelighed lod Augustus sig lettelig smigre og samtykkede endelig i som Medregent og Efterfølger at udnævne

denne foragtelige Ungling. Men Borgerne skjænkede ham aldrig den Kjærlighed, Agtelse og kongelige Ære, der skyldtes en ærlig og trofast Herster.

Hvor tydelig gaar ikke saaledes den Forudsigelse i Opfyldelse, at man ikke skulde overgive ham Kongedømmets Herlighed. Men han skulde komme, naar der var Tryghed, og bemægtige sig Riget ved glatte Ord. Hvorledes dette fuldbyrredes, viser et Afsnit af *Encyclopedia Americana*:

„Under Resten af Augustus' Liv opførte han [Tiberius] sig meget klogtig og dygtig, idet han afsluttede en Krig med Germanerne paa en saadan Maade, at han blev æret med et Triumftog. Efter Varus' og hans Legioners Nederlag sendte man ham ud for at stanse de fejerrige Germaners Fremskridt, og han optraadte under denne Krig med ligesaa stor Kløgt som Tapperhed. Ved Augustus' Død fulgte han ham paa Rigets uindskrænkede Keiserføde, uden at der reistes nogen Modstand; men med den Forstillelseslyst, som var ham egen, lod han først til ikke at ville modtage Stillingen, førend han gjentagne Gange dertil var bleven opfordret af det krybende Senat.“

Der var Forstillelse paa hans Side, Smiger paa det krybende Senats Side og desuden ingen, som bestred ham Kongeværdigheden. Under saadanne Omstændigheder besteg han Tronen, og saaledes fordrede Profeten, at Stillingen skulde være.

Den i foreliggende Tekst nævnte kaldes „en foragtelig“. Var nu Tiberius' Karakter i Virkeligheden en saadan? Hof et Afsnit af samme *Encyclopedia* svarer: „Tacitus beretter om, hvad der tildrog sig under hans Regjering, Germanicus' mistænkelige Død iberegnet, Sejanus' væmmelige Rigsbestyrelse, Drusus' Jørgiftning i Forbindelse med den usædvanlige Blanding af Tyranni og leilighedsvisse Visdom og sund Sans, der udmærkede Tiberius' Opførsel, indtil han i Vanære og Lidelighed trak sig tilbage til Den Capri i Bugten ved Neapel 26 ef. Kr. for aldrig mere at vende tilbage til Rom.

„Ved Livias Død 29 ef. Kr. fjernedes det eneste, der lagde Baand paa hans og den affyrelige Sejanus' Handlinger, og nu blev Germanicus' Enke og Familie udryddet. Da endelig den skjændige Yndling vovede at kaste sine Dine paa selve Keiserbæddet, gjorde Tiberius, der havde Rede paa hans Planer, sig færdig til at møde ham med sit Yndlingsvaaben, Forstillelse. Skjønt fast bestemt paa at styrte ham dnygede han dog Æresbevisninger over ham, gjorde ham delagtig i Konsulværdigheden, og efter længe at have drevet sit Spil med hans Vetroenhed, ligesom ogsaa med Senatets, der mente, at han nød større

Gunst end nogenfinde, beredte han sig snedig til at faa ham i sin Bold. Sejanus faldt paa sine Gjerninger, og uden at nogen yntedes over ham; men mange uskyldige led ogsaa ved hans Fald som Følge af Tiberius' Mistænktheds og Grusomhed, der nu gik over alle Grænser. Resten af denne Tyrans Regjeringstid giver ikke stor Anledning til andet end en væmmelig Skildring, snart af et Trællesind, snart af despotisk Haardhed og Grusomhed. At han selv led ligesaa meget ondt som det, han voldte, kan man se af følgende Ord, hvormed et af hans Breve til Senatet begyndte: „Hvad jeg skal skrive til eder, forsamlede Fædre, eller hvad jeg ikke skal skrive, eller hvorfor jeg i det hele taget skriver, kan jeg ikke sige, om end Guderne og Gudinderne piner mig mer, end jeg daglig føler, de gjør!“ „Hvilken sjælelig Kval maatte det dog ikke være, der kunde afstvinge ham en saadan Tilstaaelse!“ bemærker Tacitus med Hensyn paa dette Sted.

„Seneca bemærker om Tiberius, at han kun en eneste Gang i sit Liv var drukken; thi han gik i en stadig Rus, fra det første Dieblik, han begyndte at drikke, til sit Livs sidste Dieblik.“

Saa sandt Tyranni, Hytleri, ryggesløse Udsvævelser og en dyriff Umaadelighed er Træd og Handlinger, der røber den foragtede Usling, saa havde Tiberius en saadan Karakter i en væmmelig Grad.

22. Vers. Og de oversvømmende Arme skal oversvømmes af ham og sønderbrødes, ogsaa Forbundsstyrten.

Biskop Newton har en Læsemaade, der vel stemmer bedre med Grundteksten: „Og Oversvømmerens Armé skal oversvømmes for hans Ansigt og knuses.“ Udtrykkene betegner voldsom Opstand; og som Opfyldelse af Ordet maatte man vente, at Oversvømmeren Tiberius Armé skulde oversvømmes, eller, med andre Ord, at han skulde komme til at lide en voldsom Død.

For at vise, hvorledes dette stede, citeres atter Encyclopedia Americana, Art. Tiberius: „Idet han spillede Hytleren til det sidste, skjulte han under en Masse sin tiltagende Svækkelse, saavidt han kunde, idet han endog fandt paa at tage Del i sin Livvagts Lege og Øvelser. Da han endelig forlod sin Yndlingsø, hvor der stadig foregik de væmmeligste Udskielser, boede han i et Hus paa Landet ved det mycenske Fjorbjerg, og den 16de Marts 37 hentsant han i en dødelignende Søvn. Calligula gjorde sig med en talrig Livvagt rede til at sætte sig i Besiddelse af Regjeringen, da han pludselig kom tillive igjen og bragte dem i den yderste Forfærdelse og Raadvildhed. Ved

dette farefulde Vendepunkt lod Livvagtsoversten Macro ham kvæle med Rude r. Saaledes udaandede Keiser Tiberius i sin Alders 78. Aar, sin Regjerings 23., forbandet af al Verden."

"Forbundsfyrrsten" hentyder utvivlsomt til Jesus Kristus, den Salvede, Fyrsten, der skulde „befæste Pagen" med sit Folk i den ene Uge. Dan. 9: 25-27. Efter at have ført os frem til Tiberius' Død omtaler nu Profeten i samme Anledning noget, der skulde ske under hans Regjering, — noget saa vigtigt, at man ikke kunde gaa det forbi: at Forbundets Fyrste skulde udryddes, eller med andre Ord, Frelseren, Jesus Kristus, skulde lide Doden. I Overensstemmelse med Profetien fandt dette Sted under Tiberius' Regjering. Lukas meddeler (Kap. 3: 1-3), at i Keiser Tiberius' 15. Regjeringsaar begyndte Johannes den Døber sin Gjerning. Ifølge Brideaux, Dr. Hales, Lardner og andre maa Tiberius' Regjeringstid regnes fra det Djeblit, han ophoiedes paa Tronen som Medregent med sin Stedfader Augustus, i August 12 ef. Kr. Hans 15. Aar bliver derfor fra August 26 til August 27 ef. Kr. Kristus var $\frac{1}{2}$ Aar yngre end Johannes og begyndte antagelig at øve sit Kald seks Maaneder senere, idet begge efter Præsteloven optog sin Gjerning i 30 Mars Alderen. Hvis Johannes begyndte om Vaaren, i den sidste Del af Tiberius' 15. Aar, maatte folgelig Kristus begynde sit Læreebende Høsten 27 ef. Kr.; og til denne Tid henlægger de mest sagkyndige og paalidelige Kilder Kristi Daab, netop det Tidspunkt, da de 483 Aar endte fra 457 f. Kr., som skulde naa ned til den Salvede, Fyrsten; og Kristus traadte frem og vidnede, at nu var Tiden fuldkommen. $3\frac{1}{2}$ Aar efter dette Tidspunkt fandt Kristi Korsfæstelse Sted; thi han var kun med til fire Vaarsfeoitider og blev korsfæstet ved den sidste. $3\frac{1}{2}$ Aar fra Høsten 27 ef. Kr. bringer os til Vaaren 31. Tiberius' Død henlægges til seks Aar senere, 37 ef. Kr. Se under Kap. 9: 25-27.

23. Vers. Efter at han nemlig har forbundet sig med ham, skal han øve Ewig; og han skal drage op og blive mægtig ved saa Folk.

Den „ham", med hvem der efter disse Ord indgaaes Forbund, maa være den samme Magt, hvorom Profetien har dreiet sig fra 14. Vers; og at denne Magt er Romermagten, fremgaar ubestridelig af disse profetiske Forudsigelsers Fuldbgyrdelse gennem de tre Personer, der efter hverandre herskede over Romerriget, som allerede bemærket: Julius, Augustus og Keiser Tiberius. Den første vendte sit Ansigt mod sit Lands Fæstninger, men snublede og faldt og fandtes ikke

mere (19. Vers), — den anden var en Skattekræver, som herskede gennem Rigets Bryd og døde, dog ikke ved Vrede og ikke i Krig, men i Stilhed paa sit Leie (20. Vers), — den tredje var en Høfler af den laveste Karakter. Han begyndte sin Regjering i Fred, men endte baade sin Regjering og sit Liv ved vældige Udskælfelser. I dennes Regjeringsstid var det, Bagtens Fyrste, Jesus af Nazaret, døde paa Korset (21., 22. Vers). Kristus kan aldrig sønderbrydes eller lide Døden igjen, hvorfor man ikke kan sætte disse Tildragelsers Guldbyrdelse til noget andet Tidspunkt eller nogen anden Regjering. Der er dem, som forsøger at tyde disse Vers om Antiofus, idet de gjør en af de jødiske Ypperstepræster til Forbundets Fyrste. Dette er den samme Tankegang, der i Antiofus' Regjering tror at finde det lille Horn i Dan. 8. Kap., og har samme Formaal: at sønderrive den store Række af Beviser, som bevidner, at Adventisternes Lære er Bibelens Lære, og at Kristus er nær for Døren. Men Sandheden kan ikke omstødes, Bevisrækken ikke brydes.

Efter at have ført os ned gennem Keiservældets verdslige Begivenheder til Enden af de 70 Uger fører Profeten os i 23. Vers tilbage til den Tid, da Romerne kom i Berørelse med Guds Folk ved Forbundet med Jøderne, 161 f. Kr., og herfra føres vi saa gennem en uafbrudt Række Begivenheder nedad mod Menighedens endelige Seier og Guds evige Riges Oprettelse. Haardt plagede af de syriske Konger sendte Jøderne et Gesandtskab til Rom for at bede indstændig om Romernes Hjælp og for at forene sig med dem som Venner og Forbundsfæller. (1 Mak. 8; Brideaux II, 234; Josefus' Antiquities, B. XII, Kap. 10, Afsn. 6.) Romerne lyttede til Jødernes Forlangende og udfærdigede efter Anmodning en Beslutning affattet i følgende Ord:

„Senatsbeslutning angaaende et Forbund til gjensidig Hjælp og i gjensidigt Benskab med Jødernes Folk: Ingen romersk Undersaat skal have Lov til at frige mod Jødernes Folk eller bistaa andre under lignende Omstændigheder ved at sende dem Korn, Skibe eller Penge; om nogen anfalder Jøderne, skal Romerne efter bedste Evne hjælpe dem. Jøderne skal til Gjengjæld hjælpe Romerne, om nogen anfalder dem. Og har Jøderne Lust til at føie noget til eller tage noget bort fra denne Overenskomst om gjensidig Beskyttelse, saa kan det ske med Romernes Samtykke. Ethvert saaledes stiftet Tillæg skal staa ved Magt.“ „Denne Beslutning forfattedes“, siger Josefus, „af Cupolemus, Johannes' Søn, og Jason, Eliesers Søn, da Judas var

Folkets Ypperstepræst og hans Broder Simon Oberste for Hæren. Og dette var det første Forbund, Romerne stiftede med Jøderne, og det blev udført paa denne Maade."

Paa denne Tid var Romerne et lidet Folk og begyndte at „øve Svig“ eller List, som Ordet egentlig betyder. Fra dette Tidspunkt af steg de stadig og hurtig mod den Magtens Høide, de senere naaede.

21. Vers. Medens man er tryk, skal han drage ind i Landstabet's fedeste Egne og gjøre, hvad hans Fædre og hans Fædres Fædre ikke har gjort; Bytte og Rov og Guds skal han uddele til dem, og mod faste Stæder skal han optænke sine Anslag, og det til en Tid.

„Medens man er tryk,“ eng. Oversj.: „Paa en fredelig Maade.“ Den sædvanlige Maade, hvorpaa Nationerne før Rom's Dage var rykkede ind i værdifulde Landskaber og rige Landstrog, var ved Krig og Erobring. Rom skulde nu gjøre, hvad der ikke var gjort af Fædre eller Forfædre, nemlig ad fredelig Vej erhverve sig den samme Vinding. Den tidligere uhorste Skik, at Konger testamenterede Romerne sine Riger, blev nu indført, og Rom kom paa denne Maade i Besiddelse af udstrakte Landskaber.

De, der saaledes kom under Rom's Herredomme, høstede deraf heller ikke liden Fordel. De behandledes venligt og mildt. Det var saa at sige, som Rovet og Byttet blev uddelt iblandt dem. De blev beskyttede mod sine Fiender og levede i Fred og Tryghed under Romerriget's Værn.

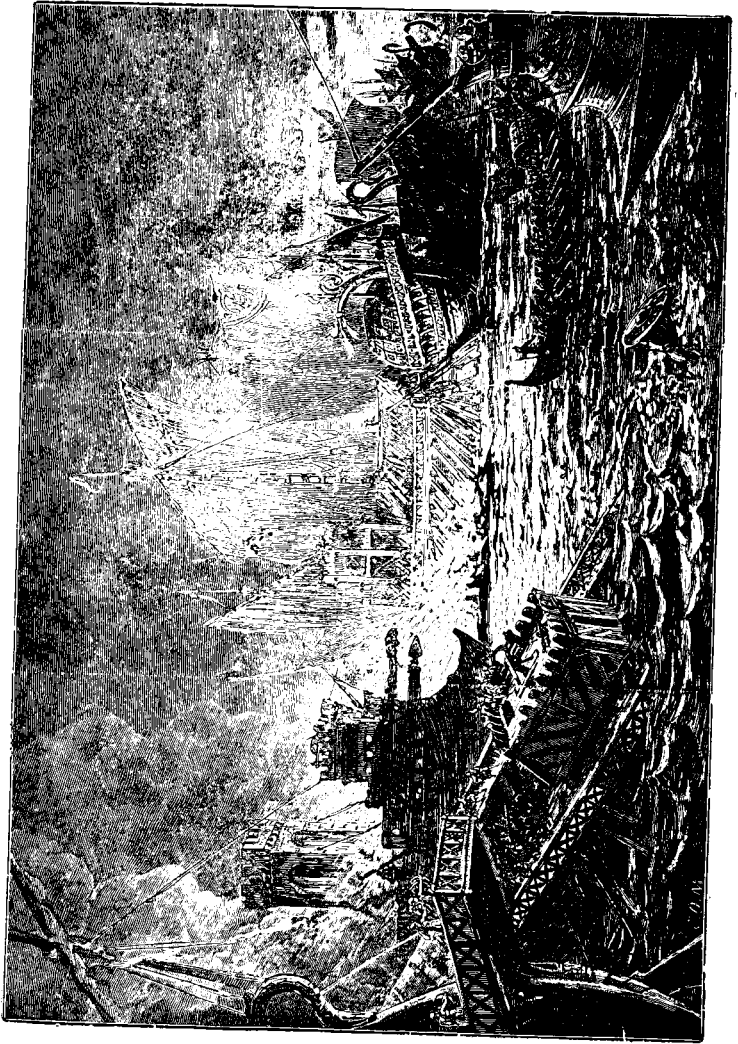
I sidste Del af dette Vers lægger Biskop Newton den Mening, at han skulde optænke sine Anslag fra de faste Stæder istedetfor i mod dem; thi saa gjorde Romerne fra sin stærke By paa de syv Høie. „Og det til en Tid“, uden Tvivl en profetisk Tid, 360 Aar. Fra hvilket Tidspunkt skal man da regne disse Aar? Sandsynligvis fra den i følgende Vers antydede Begivenhed.

25. Vers. Og han skal opbyde sin Magt og sit Mod mod Sydens Konge med en stor Hær, og Sydens Konge skal indlade sig i Krigen med en stor og saare stærk Hær; men han skal ikke holde Stand, thi man skal optænke Anslag imod ham.

Gjennem 23. og 24. Vers føres man fra Aar 161 f. Kr., da Forbundet stiftedes mellem Jøderne og Romerne, ned til det Tidspunkt, da Rom havde vundet Myndighed over hele Verden. Foreliggende Vers leder Tanken hen paa et vældigt Felttog mod Sydens Konge, d. v. s. Ægypten, og at der leveredes et mærkeligt Slag mellem store og mægtige Hære. Indtraf der da noget saadant paa dette Punkt

Slaget ved Actium.

i den romerske Historie? Ja, Krigen mellem Egypten og Rom og Slaget ved Actium. Lad os kaste et kort Blik paa, hvad der førte til denne Strid!

Markus Antonius, Cæsar Augustus og Lepidus dannede den Tremandsregjering, der havde svoret at hævne Julius Cæsars Død. Antonius ægtede Augustus' Søster Oktavia og blev saaledes hans Svoger. Antonius sendtes til Egypten i Regjeringsanliggender, men faldt som Offer for Egyptens udsvævende Dronning Kleopatras Ynde og snedige Anslag. Saa stærk var hans Lidenskab for hende, at han tilslut stillede sig paa ægyptisk Side, forstødte sin Hustru Oktavia for at føie Kleopatra, skjænkede sidstnævnte Landskab paa Landskab for at tilfredsstille hendes Havetsyge, holdt et høitideligt Seiersindtog i Alexandria istedetfor Rom og paa anden Maade saaledes fornærmede Romerfolket, at Augustus uden Vanskelighed fik dem til forbitret at løfte Vaaben mod denne sit Lands Fiende. Krigen gjaldt tilsyneladende Egypten og Kleopatra, men i Virkeligheden Antonius, der nu ledede de ægyptiske Sagers Gang. Den sande Marsag til Tvisten, siger Brudeaur, var den, at ingen af dem vilde nøies med blot Halvdelen af Romerriget. Thi da Lepidus var bleven udstudt af Triumviratet, var de nu alene om Vældet, og da hver især var bestemt paa at have det hele, spillede de Krigen's Terningspil derom.

Antonius samlede sin Flaade ved Samos: 500 Krigsskibe, usædvanlig store og velbyggede, med flere Dæk over hverandre, med Taarne i Forstav og Bagstav, — en frygtelig Slagorden, der maatte gjøre et stærkt Indtryk. Disse Skibe havde 200,000 Mand Fodfolk ombord og 12,000 Ryttere. Kongerne af Libyen, Cilicien, Kappadocien, Pelagonien, Romagene og Trakien var selv med, Kongerne af Pontus, Judæa, Lykaonien, Galatien og Medien havde sendt sine Tropper. Et prægtigere og mere storartet krigerisk Syn end denne Flaade af Krigsskibe har Verden sjælden set, da de satte Seil ud paa Havets vide Flade. Over alle i Pragt stod Kleopatras Galei, hvor den som et gyldent Palads under en Sky af Purpurseil kom svømmende. Dens Flag og Bannere vaiede i Vinden, Trompeter og andre Krigsinstrumenter bragte Luften til at gjenlyde af Fryd og Seierstoner. Antonius fulgte tæt efter paa en næsten ligesaa prægtig Galei. Og den taabelige Dronning, beruset ved Synet af den krigeriske Slagorden, korthjnet og forfængelig overmodig, i Spidsen for sin berugtede Skare af Gildinger, truede den romerske Hovedstad med nær forestaaende Undergang.

Cæsar Augustus paa den anden Side udfoldede mindre Pragt, men lagde mere Bægt paa det nyttige. Han havde blot halvt saa mange Skibe som Antonius og kun 80,000 Fodfolk; men alle hans Tropper var udvalgte Mænd, og ombord paa hans Flaade var kun erfarne Søfolk, medens Antonius, som ikke fandt nok Matroser, havde maattet bemande sine Skibe med Haandværksfolk af alle Slags, uerfarne Menneſker, som bedre kunde volde Forvirring under et Slag end udrette nogen virkelig Tjeneste. Da Tiden allerede var langt fremskreden paa Maret under disse Forberedelser, satte Cæsar sine Folk Stævne ved Brundisium, Antonius ved Korcyra til følgende Mar.

Saa snart man kunde for Marstiden, brød begge Arméer op baade tilføs og tillands. Flaaderne sejlede langt om længe ind i den Ambrakiske Bugt i Epirus, og Landtropperne opstilledes paa begge Strande, saa alle kunde se dem. Antonius' mest prøvede Feltherrer raadede ham til ikke at vove et Søslag med sine uerfarne Matroser, men sende Kleopatra tilbage til Ægypten, straks skynde sig til Trakien eller Makedonien og saa for Udfaldet stole paa sin Styrke tillands, der bestod af gamle og prøvede Tropper; men som et Bevis paa Sandheden af det gamle Ordsprog: "Quem Deus vult perdere, prius dementat" (hvem Gud vil fordærve, berøver han først Forstand), syntes han, bedaaret af Kleoptra, kun at tragte efter én Ting: at behage hende; og hun, som kun saa paa det ydre Skin, ansaa sin Flaade for uovervindelig og raadede til straks at binde an.

Slaget stod den 2. September 31 f. Kr. ved Byen Actium i Nabningen til den Ambrakiske Bugt. Verden var den Indsats, hvorom disse ubøielige Krigere, Antonius og Cæsar, spillede. Skjønt længe tvivlsom afjordes dog tilsidst Kampen ved Kleopatras Forhold; thi skræmt ved Slagets Bulder greb hun Flugten, da ingen Fare var forhaanden, og drog hele den ægyptiske Flaade efter sig. Antonius, som saa, hvad der gik for sig, og ikke havde Sans for andet end sin blinde Lidenskab for hende, fulgte over Hals og Hoved efter og lod saaledes Cæsar vinde en Seier, han selv kunde have vundet, hvis hans ægyptiske Tropper tro havde holdt Stand, og han selv havde vist sig som en Mand.

Dette Slag betegner utvivlsomt Begyndelsen til den i 24. Vers nævnte „Tid“. Og da der i denne „Tid“ skulde udtæntes Anslag fra de faste Stæder, d. v. s. Rom, kunde man drage den Slutning, at det vestlige Overherredømme ved Enden af denne Periode vilde

høre op eller en saadan Forandring indtræde i Rigets Forhold, at man ikke længer skulde betragte denne By som Regjeringens Sæde. En profetisk Tid, 360 Aar, fra 31 f. Kr. fører os til Aaret 330 ef. Kr. Det bliver derfor en Kjendsgjerning, man bør lægge nøie Mærke til, at Regjeringens Sæde flyttedes fra Rom til Konstantinopel ved Konstantin den Store netop dette Aar. (Se Encyclopedia Americana, Art. Konstantinopel.)

26. Vers. Og de, som æder hans kostelige Mad, skal knuse ham, og hans Hær skal strømme frem, og der skal falde mange ihjelslagne.

Grunden til Antonius' Nederlag var den, at hans Forbundne og Venner, „de, som aad hans kostelige Mad“, svigtede ham. Først drog pludselig Kleopatra, som allerede beskrevet, sig ud af Slaget, medtagende 60 Linjeskibe; for det andet gif Landstyrken i Forbitrelse over Antonius' Galskab over til Cæsar, der modtog den med aabne Arme; for det tredje erfarede Antonius ved Ankomsten til Libyen, at de Tropper, han der under Skarpus havde efterladt for at bevogte Grænsen, havde erklæret sig for Cæsar; for det fjerde fulgte Cæsar efter ham til Ægypten, Kleopatra forraadte ham, og hans Hær gav sig i Cæsars Bold. I Kæseri og Fortvivlelse tog han sig da selv af Dage.

27. Vers. Og begge Kongers Hjerter pønser paa ondt, og ved ét Bord skal de tale Løgn; men det skal ikke lykkes, thi endnu varer det med Enden indtil den bestemte Tid.

Tidligere havde Antonius og Cæsar staaet i Forbund med hinanden. Men under Venstabs Masse trængte de begge efter Gnevælde over Verden og lagde listige Planer. Deres Forsikringer om gjensidig Agtelse og Venstabskab var kun hykkelsk Tale; de talte Løgn ved ét Bord. Antonius' Hustru, Cæsars Søster Octavia, erklærede for Romerfolkene, da Antonius forskjød hende, at hun havde indgaaet paa at ægte ham i det Haab alene, at der saaledes vilde stiftes et Enighedspant mellem Cæsar og Antonius. Men det lykkedes ikke, Bruddet kom, og under den paafølgende Tvist gif Cæsar fuldstændig af med Seiren.

28. Vers. Og han skal vende tilbage til sit Land med meget Gods, og hans Hjerter skal vende sig mod den hellige Pagt, og han skal udføre det og vende tilbage til sit Land.

Her tales om, at han to Gange vendte tilbage fra Erobringener i

fremmede Lande: første Gang efter de i 26. og 27. Vers omtalte Begivenheder, anden Gang, efter at denne Magt havde lagt Raad op imod den hellige Pagt og fuldført det. Det første gik i Fuldbyrkelse, da Cæsar vendte tilbage fra sit Tog mod Ægypten og Antonius med en Overflod af Hæderstegn og Guds; som Prideaur siger (II, S. 556): „Denne Gang bragtes saa uhyre Rigdomme til Rom fra Ægypten efter dette Lands Undertvingelse, da Oktavian [Cæsar] med Hæren vendte tilbage dertfra, at Bengene faldt i Værdi til det halve, medens Prisen paa Fødemidler og alle Salgs-gjenstande gik op til det dobbelte.“ Cæsar fejrede sine Seire ved et Triumftog, der varede i tre Dage, — et Seierstog, som Kleopatra selv var kommen til at forherlige som en af de kongelige Fanger, om hun ikke snedig havde ladet sig bide ihjel af den giftige Slange.

Romernes næste store Foretagende efter at have overvundet Ægypten var Toget imod Judæa samt Jerusalems Indtagelse og Odelæggelse. „Den hellige Pagt“ er uden Tvivl den Pagt, Herren har opretholdt med sit Folk under forskjellige Former til forskjellige Tider i Verdens Historie, d. e. med alle, der tror paa ham. Jøderne forkastede Kristus og blev overensstemmende med Forudsigelsen om, at alle, der ikke vilde høre ham, skulde udryddes, virkelig udslettede af sit eget Land og spredte blandt alle Folk under Himlen. Medens Jøder og Kristne i lige Grad led under Romernes Tyranni, viste det sig dog særlig ved Judæas Undertvingelse, at det „udførtes“ efter foreliggende Tefsts Ord.

Under Vespasian overspømmede Romerne Judæa og indtog de Byer i Galilæa, der havde forkastet Kristus, nemlig Korazin, Betsaida og Kapernaum, og nedsfabede Jndbyggerne, kun efterladende Odelæggelse og Forstyrrelse. Titus beleirede Jerusalem, grov en Løbegrav omkring den efter Frelserens egen Forudsigelse, og en frygtelig Hunger-snød paafulgte, hvis Mage Verden kanhænde aldrig har været Vidne til. Moses havde forudsagt, at under den frygtelige Glendighed, som vilde ramme Jøderne, ifald de faldt af fra Herren, vilde endog svage og ømme Kvinder komme til at æde sine egne Børn under den Beleirings Trængsel, deres Fiender skulde bringe over dem. Da Jerusalem beleiredes af Titus, gik denne Forudsigelse bogstavelig i Opfyldelse; og da han hørte om den umenneskelige Daad, men glemte, at han selv var den, der havde drevet dem til denne rædselsfulde Glendighed, svor han paa, at han for evig vilde udslette den forbandede Stad med dens Folk af Jorden.

Et convertit Crinitos.

Jerusalem faldt Mar 70 ef. Kr. Til den romerske Befalingsmands Ære være det sagt, at han havde bestemt sig til at spare Templet; men Frelseren havde sagt, at der ikke skulde lades Sten paa Sten tilbage. En romersk Soldat greb en Brand, klatrede op paa sine Kammeraters Skuldre og kastede den ind ad et af Vinduerne i den skønne Bygning. Templet blev snart indhyllet af det graadige Element. Selv Titus hjalp Jøderne i deres vanvittige Anstregelser for at slukke Branden, dog til ingen Nytte. Da han saa, at Templet maatte tilintetgjøres, styrtede han ind og bar bort Guldstyrestagen, Bordet med Skuebrødene og det i gyldent Løi indhyllede Bind af Loven. Styrestagen anbragtes senere i Vespasians Fredstempel og blev afbildet paa Titus' Triumfbue, hvor man endnu kan se dens lemlæstede Billede.

Jerusalems Beleiring varede i fem Maaneder. I den Tid omkom 1,100,000 Jøder, og 97,000 toges tilfange. Byen var saa vidunderlig stærk, at Titus ved Synet af Ruinerne udraabte: „Vi har kæmpet med Guds Hjælp“; men den blev fuldstændig jævnet med Jorden, og Larentius Rufus lod Bloven gaa over Tempelgrunden. Krigens Barighed var i det hele syv Aar, og for dens ubeskrivelige Rædsler skal 1,492,000 være faldne som Dsre.

Saaledes „udførte“ denne Magt det og vendte tilbage til sit eget Land.

29. Vers. Til den bestemte Tid skal han komme igjen og drage mod Syden; men det sidste skal ikke blive som det første.

„Den bestemte Tid“ er sandsynligvis den profetiske Tid i 24. Vers, som omtales i det foregaaende; den sluttede, som allerede vist, 330 ef. Kr., paa hvilken Tid denne Magt skulde vende tilbage og atter komme mod Syden, men ikke som ved forrige Anledning, da den rykkede mod Ægypten, ei heller som sidste Gang, da den rykkede mod Judæa. Ved begge førnævnte Tog gjorde man Erobringer og høstede Hæder, medens det denne Gang førte til Sædernes Fordærvelse og almindelig Undergang. Det, at Rigets Hovedsæde flyttedes fra Rom til Konstantinopel, var Tegnet til selve Rigets Fald; thi Rom tabte sin Glans, og den vestlige Del lagdes aaben for fremmede Fienders Indfald. Ved Konstantins Død deltes Romerriget i tre Dele mellem hans tre Sønner: Konstantius, Konstantin den anden og Konstans; de to sidstnævnte laa i indbyrdes Strid, men Konstans gik af med Seiren og vandt Overherredømmet over hele Vesten; han fældedes dog

snart af en af sine Befalingsmænd, der til Gjengjæld kort efter bukkede under for den gjenlevende Keiser Konstantius og i Fortvivlelse endte sit Liv 353 ef. Kr. Nordens Barbarer begyndte snart sine Røbertog og strakte sine Erobringer videre og videre, indtil det vestlige Keiservælde endte i 476 ef. Kr.

Dette afveg i Sandhed fra de to i Profetien tidligere fremstillede Bevægelser, og den direkte Foranledning hertil var det skjæbnesvangre Skridt, at man flyttede Hovedstaden fra Rom til Konstantinopel.

30. Vers. Thi Skibe fra Kittim skal komme imod ham, og han skal blive modfalden og vende om og harmes paa den hellige Pagt og udsøre det; han skal vende om og lægge Mærke til dem, som forlader den hellige Pagt.

Den profetiske Fortælling gjælder endnu den Magt, der fra 16. Vers af har været Gjenstand for Forudsigelsen, nemlig Rom. Hvilke var de Skibe fra Kittim, som kom imod denne Magt, og naar skede dette? Hvilket Land eller hvilken Magt menes ved Kittim? Dr. A. Clarke har i Anledning af Ef. 23: 1 følgende Anmærkning: „Fra Kittims Land bliver det dem kundgjort. Efterretningen om, at Nebukadnezar havde ødelagt Tyrus, skal være bleven dem bragt fra Kittim, Middelhavets Lande og Kyster; thi, siger Hieronymus i Anledning af 6. Vers, da Tyrierne saa, at der ingen anden Udvei var til Flugt, flygtede de paa sine Skibe over til Karthago samt Tjerne i det Joniske og Ægæiske Hav. Saaledes skriver ogsaa Jochri angaaende samme Bibelssted.“ Ritto henlægger Kittim til samme Steder, nemlig Middelhavets Kyster og Tjer, og man bringes ved Hieronymus' Vidnesbyrd til at tænke paa en vis bestemt, i nævnte Lande beliggende berømt By, Karthago.

Foretoges da nogensinde en Sofrig mod Romervældet med Karthago som Udgangspunkt? Den, der har læst om Vandalernes skrækkelige Myrderier i Rom under den vilde Genserik, svarer herpaa uden Betænkning bekræftende. Hver Aar gjorde han Udfald fra Karthagos Havn med sine talrige Sotropper, over hvilke han førte en kraftig Mandstugt, og spredte Forfærdelse rundt i alle Rigers Landskaber ved Spkanten. At dette er, hvad der ovenfor omtales, falder endnu klarere i Sinene, naar man betænker, at Forudsigelsen nu netop er naaet frem til dette samme Tidspunkt. I 29. Vers omtales Hovedstadens Flytning til Konstantinopel, og i sin Tid som den næste mærkelige Omvæltning kom de gjentagne Indfald af Nordens Barbarer, blandt hvilke igjen Vandalernes nævnte Krigstog særlig træder

frem. Genferiks Løbebane falder mellem Aarene 428 og 468 ef. Kr.

„Og han skal blive modsalden og vende om.“ Dette hentyder tanhænde til de fortvivlede Anstregelser, som først Majorian, dernæst Leo gjorde for at berøve Genferik hans uindskrænkede Magt paa Havet, uden at det dog lykkedes i nogen Maade for nogen af dem, medens Rom maatte døie den Ydmiggelse at se sine Landskaber herjede og sin „evige Stad“ plyndret af Fienden. (Se under Nab. 8: 8.)

„Harmes paa den hellige Bagt“, — den hellige Skrift nemlig, Bagtens Bog. En saadan voldsom Omvæltning foregik nemlig i Rom; thi Goterne, Hunnerne og Vandalerne, som erobrede Rom, bekyndte sig til Arius' Tro og blev den katolske Kirkes Fiender. Særlig for at udrydde dette Kjættereri lod Justinian kundgjøre, at Paven skulde være Menighedens Hoved og den, der revsede Kjættene. Da lod man kundgjøre, at Bibelen var en farlig Bog, som ikke skulde læses af Menigmand eller Lægfolk; men alle omstridte Sagers Afgjørelse skulde henlægges under Paven. Saaledes hobedes Forargelse over Guds Ord, og Roms Keisere, der endnu vedblev at herske i den østlige Del, handlede i Forstaaelse med eller lukkede ialfald Dinene ligeoverfor Romerkirken, der havde forladt Bagtens. Saaledes grundlagde de det store Træfald for, som de sagde, at undertrykke „Kjættetieret“. Syndens Menneske blev ophøiet paa sin ugudelige Trone ved de arianske Goters Nederlag, som dengang indehavde Rom, 538 ef. Kr.

31. Vers. Og Stridskræfter fra ham skal staa frem og vanhellige Helligdommen, den faste Borg, og affaste det bestandige Offer og opstille den ødelæggende Beberstyggenhed.

Keiserdømmets Magt blev benyttet til at udføre førnævnte Værk. „Og vanhellige Helligdommen, den faste Borg“, d. e. Rom. Hvis dette gjælder Barbarerne, gif Forudsigelsen bogstavelig i Opfyldelse: thi Rom herjedes af Goterne og Vandalerne, og det vestlige Keiser-vælde ophørte derved, at Odoaker erobrede Rom. Gjælder Udtrykket derimod de af Rigets Herrer, der optraadte for Pavemagten mod Hedenfabet samt alle andre stridige Religioner, maa det henpege paa, at Rigets Hoved flyttedes fra Rom til Konstantinopel, noget, der mer end alt andet bidrog til Roms Fald. I sidste Tilfælde falder Udtrykket sammen med Dan. 8: 11 og Nab. 13: 2.

„Og affaste det bestandige Offer.“ Ved Betragtningen af Dan. 8: 13 saa vi, at „Offer“ er et feilagtig indskudt Ord, at der skulde staa „Ødelæggelse“, og at Udtrykket henpeger paa en ødelæg-

gende Magt, hvortil Odelæggelsens Vedersthyggelighed kun er en Gjenpart, og hvorefter den følger i Tid. Den „stadige“ Odelæggelse var Hedenskabet, „Odelæggelsens Vedersthyggelighed“ er Pavenmagten. Men, kan man spørge, hvorledes kan dette være Pavenmagten, da Kristus talte derom i Forbindelse med Jerusalems Odelæggelse? Svar: Kristus hentydede pientynlig til Dan. 9, der forudsiger Jerusalems Odelæggelse, ikke til dette Vers i Dan. 11, der ikke henpeger paa den Begivenhed. I 9. Kap. taler Daniel om Odelæggelser og Vedersthyggeligheder i Flertal. Mere end én Vedersthyggelighed træder derfor Kirken under Fødder, d. v. s., baade Hedenskab og Pavenmagt er Vedersthyggeligheder, hvad Kirken angaar. Men set hver for sig som noget indbyrdes forskjelligt maa Udtrykket tages i indskrænket Forstand, og den ene er da den stadige eller bestandige Odelæggelse, den anden i særlig Betydning Odelæggelsens Overtrædelse eller Vedersthyggelighed.

Hvorledes borttoges da den stadige Odelæggelse, Hedenskabet? Da dette omtales i Forbindelse med, at Odelæggelsens Vedersthyggelighed, Pavenmagten, blev oprettet eller opreist, maa der menes, ikke blot dette, at Rigets Religion af Navn gik over fra Hedenskab til Kristendom, som ved Konstantins saakaldte Omvendelse, men en saadan grundig Oprykkelse af Hedenskabet i alle Rigets Bestanddele, at hele den pavelige Vedersthyggelighed frit kunde reise sig og hævde sine anmasfende Krav. Og der foregik i Virkeligheden en Omvæltning som denne med saa tydelige Ord beskrevne, dog ikke før næsten 200 Aar efter Konstantins Død.

Eftersom man nærmer sig Aaret 508 ef. Kr., ser vi Forberedelser til en stor Omvæltning i de katolske og hedenste Indflydelser, der raadede i Keiserdømmet. Indtil Franker kongen Klodevig 496 ef. Kr. blev omvendt, var Franterne og andre Folk i det vestlige Romerrige Hedninger; men efter hans Omvendelse blev deres Bestræbelser for at omvende Afgudsdyrkere til Katolicismen kronede med alt ønskeligt Held. At Klodevig lod sig omvende skal have været Anledningen til, at franske Herskere senere førte Hædersnavnet „Hans kristelige Majestæt“, „Kirkens ældste Søn“. Mellem denne Tid og 508 blev ved fredelige Forbund, tvungne Obergivelser og Erobringer Arborikerne, de romerske Soldatbesætninger i Vesten, Britannien, Burgunderne og Westgoterne bragte til Underkastelse.

Fra den Tid af, da alt dette med Held var udført, nemlig 508, var Pavenmagten Seierherre, saavidt Hedenskabet angik; thi forsinkede end sidstnævnte utvivlsomt den katolske Troes Fremskridt, havde det

dog ikke Magt, om end Lyst, til at undertrykke Troen og sætte en Stopper for den romerske Biskops Anmasselser. Da Europas fremtrædende Magter gav Slip paa Hedenskabet, skede dette kun for i en anden Form at fortsætte dets Bedersnggeligheder; thi saaledes som Kristendommen øves i den katolske Kirke, baade var og er den blot som døbt Hedenskab.

I England grundede den første kristne Konge, Arthur, den kristne Religionsdyrkelse paa Hedenskabets Ruiner. Kapin (Bd. II, S. 124) beretter — og han gjør Fordring paa at være nøiagtig i Begivenhedernes Tidsangivelser — at han ved Valg blev Konge over Britannien i 508. Den romerske Bispestats Tilstand var ogsaa særegen paa denne Tid. I 498 besteg Symmachus, der netop var omvendt fra Hedenskabet, den pavelige Stol og førte Tøilernerne til 514 ef. Kr. Dupin siger, at han fandt Veien til Pabestolen gennem en blodig Kamp med sin Medbeiler. Han blev smigret som St. Peters Efterfølger og angav Tonen for Pavernes Anmasselser ved frækt at banlyse Keiser Anastatius. Pabens mest krybende Smigrere begyndte nu at hævde, at han var indsat som Dommer i Guds Sted, og at han var den Allerhøjstes Viceregent.

I denne Retning udviklede da Begivenhederne sig i Vesten. Hvorledes stillede Sagerne sig paa samme Tid i Østen? I alle Rigets Dele var der nu et stærkt paveligt Parti. Opmuntrede ved sine vestlige Brødres Held mente nu Sagens Tilhængere i Konstantinopel, at de uden Fare aabent kunde træde i Kamp for sin Herre i Rom. I Maret 508 naaede deres Ridfærthed som Partigjængere sit Hødepunkt, idet vanvittig Troesiver og Borgerkrig fremkaldte en Hvirvelvind, der med Brand og Blod feiede gennem den østlige Hovedstads Gader. Gibbon siger, idet han taler om de stærke Bevægelser i Konstantinopel mellem 508 og 518:

„Keiserens Billedstøtter sønderbrødes, ham selv skjulte man i en Forstad, indtil han efter tre Dages Forløb dristede sig til at anraabe sine Undersaatter om Barmhertighed. Uden sit kongelige Hovedsmykke og som en ydmyg Tigger sad Anastatius paa sin Trone paa Løbebanen. Lige for hans Ansigt oplæste Katolikerne den ægte Hymne, Trishagion, hvori Ordet „hellig“ gjentages tre Gange; de frydede sig, da han ved en Herold kundgjorde, at han var villig til at frastige sig Purpuret; de lyttede til hans Formaning, at siden alle ikke kunde regjere, burde de først komme overens om Valget af en Herker; og de modtog to kongeligssindede Ministres Blod, hvem deres Herre uden Be-

tænkning dømte til at fastes for Løverne. Disse rasende, om end kortvarige Oprør opmuntredes ved det Held, Vitalian havde, da han med en Hær af Hunner og Bulgarer, for Størstedelen Afgudsdyrkere, erklærede sig for den katolske Troes Forkjæmper. Under denne fromme Opstand ombragte han Folkene i Trakien, beleirede Konstantinopel og udryddede 65,000 af sine Medkristne, indtil han opnaaede, at Biskopperne kaldte ham tilbage, Paven tilkjendegav ham sin Tilfredshed, og der udfærdigedes en rettroende Fredstraktat, under Navn af det Chalcedonske Kirkemøde, som rigtignok med Uvilje blev undertegnet af den døende Anastatius, men mere trofast bragtes i Udførelse af Justinians Døfel. Saadan gik det i den første af de Religionstrige, der er bleven førte i Fredens Guds Navn af hans Disciple." (Decline and Fall (Romerrigets Nedgang og Fald), Bd. IV, S. 526.)

Læg Mærke til, at i dette Aar, 508, var Hedenskabet gaaet saa vidt tilbage, medens Katolicismen havde vundet forholdsvis saa meget i Styrke, at den katolske Kirke for første Gang optog og med Held fuldførte en Krig mod baade Rigets borgerlige Myndigheder og den østlige Kirke, der for Størstedelen sluttede sig til den monofysitiske Lære (Enheds læren). Resultatet var, at 65,000 Kjættere udryddedes.

Med følgende Uddrag afsluttes Vidnesbyrdet herom:

„Vil nu vore Dages Gamalier godhedsfuldt med os stille sig paa Hedenskabets Helligdom (det Sted, der senere blev paaastaaet at være St. Peters Arvelod) i Aaret 508. Vi ser nogle saa Aar tilbage: De nordlige Barbarers raa Hedenskab oversvømmer det vestlige saakaldte kristne Romerrige. De drager allevegne seirende frem, og den vildeste Grusomhed udmærker deres Seierstog overalt. Riget falder og sønderdeles. De, som hersker over disse Dele af Rom, forkaster Hedenskabet en efter en og betjender den kristne Tro. Seierherrerne giver efter i Religionen for de besejrede. Men endnu triumferer Hedenskabet; thi blandt dem, som støtter det, er der en ubetvingelig og heldig Erobrer, Klodevig. Dog snart høier han sig ogsaa for det nye Troesvælde og bliver dets Forkjæmper. Endnu nyder han Seier, men naar dog først som Helt og Erobrer sin Løbebanes høieste Tinde ved det Punkt, hvor vi staar, 508 ef. Kr.

„I eller omtrent samme Aar kristnes den sidste vigtige Underafdeling af det faldne Keiserdømme for alt Folket derved, at dets feierrige Hersker krones.

„Den Pave, der for nærværende beklæder Pave stolen, er en nylig omvendt Hedning. Den blodige Strid, der bragte ham paa Pave-

stolen, afgjordes ved, at en ariansk Konge lagde sig imellem, og nu bøier man sig for Paven og hilser ham som den, der indtager „Guds Plads paa Jorden“. Senatet staar saavidt til hans Raadighed, at det banlyser Keiseren paa den blotte Mistanke om, at den romerske Stols Interesse kræver det. . . . I 508 springer Minen under det østlige Riges Trone, og Guden paa den Forvirring og Kamp, dette afstedkommer, er dets retmæssige Herres Ydmuggelse.

„Spørgsmaalet bliver nu: Hvornaar var Hedenfabet saavidt undertrykt, at det gav Plads for sin Stedfortræder og Efterfølger, den pavelige Vedersthyggelighed? Og hvornaar kom denne Vedersthyggelighed i en saadan Stilling, at den begyndte sin Løbebane fuld af Gudsbespottelse og Blod? Er der nogen anden Tid, man kan angive for dens „Oprettelse“ eller „Opreisning“ i Hedenfabet's Sted, end Aaret 508? Om end den hemmelighedsfulde Troldkvinde ikke endnu har bragt alle sine Ofre ind under sin Magt, saa har hun dog indtaget sin Stilling, og nogle har ladet sig bedaaere. De øvrige underkues tilsidst, „og Konger og Folk og Stammer og Tungemaal“ bringes ind under den Fortryllelse, der bereder dem til, medens de endnu er „drufne af Jesu Vidners Blod“, at „mene, de viser Gud en Dyrtelse“, og til at indbilde sig, at de er Himlens Yndlinger fremfor andre, medens de bliver et lettere og rigere Bytte for Helvedes Fordømmelse.“ (Second Advent Manual, S. 79-81.)

Efter disse Beviser anser vi det klart, at den stadige eller bestandige (Ødelæggelse) eller Hedenfabet blev borttaget i Aaret 508 ef. Kr. Dette gif forud for og beredte Veien for Pavemagtens Oprettelse, der var en særskilt Begivenhed, som fulgte senere paa. Om denne fører den profetiske Fortælling os nu til at tale.

„Og opstille den ødelæggende Vedersthyggelighed.“ Efter klart og tydelig at have vist, hvad man maatte forstaa ved den stadige Ødelæggelses, Hedenfabet's, Borttagelse, spørges der nu: Naar oprettedes „den ødelæggende Vedersthyggelighed“, Pavemagten? Det lille Horn, der havde Dine som et Menneffes Dine, var ikke sent til at se, naar Veien stod aaben, saa det kunde reise sig og rykke frem. Fra Aaret 508 er dets Fremskridt i Retning af almindeligt Overherredømme mageløst.

Da Justinian skulde begynde Krigen mod Vandalerne, 533 ef. Kr., et Foretagende, der baade var temmelig stort og vanskeligt, ønskede han at sikre sig den romerske Biskops Jndskyldelse, da denne nu havde naaet en Stilling, der gav hans Mening stor Vægt hos en stor Del af Kristen-

heden. Justinian paatog sig derfor at afgjøre den Strid, der længe havde bestaaet mellem Bispestolene i Rom og Konstantinopel, om hvem der skulde gjælde som den fornemste, paa den Maade, at han gav Rom Fortrinet og erklærede med rene og tydelige Ord, at den romerske Biskop skulde være Hovedet for Rigets hele kirkelige Samfund. Et Værk over Aabenbaringen, udgivet 1827 af Pastor George Crolly i England, fremstiller i Enkelthederne de Begivenheder, hvorved Roms Pave sikrede sig Overmagten, og han siger, at Justinians Befaling udfærdigedes i følgende Udtryk:

„Justinian, den fromme, lykkelige, berømte, seierriige, Keiseren, Konsulen o. s. v., til Johannes, vor Stad Roms allerhelligste Erkebiskop og Patriark: Vdende den apostoliske Stol og Eders Hellighed den Ære, som det altid har været og endnu er vort Ænste at gjøre, og hædrende Eder velsignede som Fader, har vi skyndt os at bringe til Eders Helligheds Kundskab alt vedrørende Menighedens Tilstand, saasom det til alle Tider har været vort inderlige Ænste at opretholde Enigheden mellem Eders apostoliske Stol og Guds hellige Menigheds Samfundsordning, som hidindtil har bestaaet og endnu bestaar.

„Vi har derfor ikke villet nøle med at lægge alle Præster i det hele Østen ind under Eders Hellighed i Lydighed og Enhed. . . . Vi kan ikke tillade, at noget, der vedkommer Menighedens Stilling, fremmes uden Eders Helligheds Kundskab, hvor tydeligt og uomtvisteligt det end monne være, saasom I er **alle de hellige Menigheders Hoved**; thi udi alle Ting er vi, som allerede nævnt, nidkjære for at forhøje Eders apostoliske Stols hæderlige og myndige Stilling.“ (Crolly, S. 114, 115.)

„Keiserens Brev,“ fortsætter Crolly, „maa være bleven affendt før 25. Marts 533; thi i sit Brev af samme Dag til Epifanius taler han om, at det allerede er bleven sendt, og gjentager sin Bestemmelse om, at alle Menigheden vedrørende Sager skal henskyles under Pavens, alle Biskoppers Hoved, som den, der rettelig og kraftig revser Kjættene.“

I sit Svar af samme Maaned det følgende Aar, 534, bemærker Pavens, at blandt Justinians Dyrer „finner især én som en Stjerne: hans Ærefrygt for den apostoliske Stol, under hvilken han i Lydighed og Enhed har lagt alle Menigheder som alles rette Hoved.“

Den justinianske Lovbogs Novellæ beviser ubestrideligt denne Titels Gyldighed. Indledningen til Punkt 9 siger, at „saasom det ældre Rom grundlagde Lovene, var det ubestrideligt, at det ogsaa

havde Forrangen i Pavedømmet". Punkt 131, der gjælder kirkelige Titler og Forrettigheder, 2. Kap., har følgende: „Vi bestemmer derfor, at det ældre Roms allerhelligste Pave er den første af hele Præsteskabet, og at den høit velsignede Erkebiskop af Konstantinopel, det nye Rom, skal indtage anden Rang efter det ældre Roms hellige apostoliske Stol.“

Henimod Slutningen af sjette Aarhundrede nægtede Johan af Konstantinopel den romerske Overmagt og antog selv Titel af univversal Biskop, hvorefter Gregor den Store, forbitret over denne Anmasselse, satte Johan i Ban og erklærede uden at tænke paa Sandheden deraf, at den, der lod sig kalde Biskop over alle, var Antikrist. I Aaret 606 undertrykkede Fokas Konstantinopelbispens Krav og hævdede dette for den romerske Biskop alene; men Fokas var ikke den, der lagde Grunden til Pavens Overherredømme. Groh siger: „Det er utvivlsomt, at Fokas undertrykkede Konstantinopelbispens Krav; men de høieste Autoriteter blandt Roms retslærde og Aarbogsforfattere afviser med Foragt den Tanke, at Fokas skulde være den, der lagde Grunden til Roms Overherredømme; de viser derimod tilbage til Justinian som den eneste lovlige Kilde og daterer med Rette Titelen fra det mindeværdige Aar 533.“ Utter siger han: „Ved at se efter hos Baronius, den Autoritet, der blandt de romersk-katolske Historieforfattere gjælder som den paalideligste, fandt jeg alle Enkelthederne ved dette, at Justinian overdrog Paven Overherredømmet, formelt givne. Den hele Forhandling var af den mest troværdige og regelrette Art og passende til Overdragelsens Bigtighed.“ (Apocalypse, S. 8.)

Dette var de Omstændigheder, som ledsagede Justinians Kundgjørelse; men man kunde ikke straks udføre, hvad Kundgjørelsen tilsigtede, da Rom og Italien var i Ostgoternes Magt, og de var af Tro Arianere og bitre Modstandere af Justinians Religion og Paven. Klarlig maatte derfor Ostgoterne først udjages af Rom, før Paven kunde øve den Magt, hvormed han var bleven beklædt; og til den Ende paabegyndtes da den italienske Krig 534. Man overdrog Beliszar at lede Felittoget. Da han nærmede sig Rom, svigtede flere Byer sin gotiske og fjætterske Høvding, Vitiges, og sluttede sig til den katolske Keisers Hær. Bestemte paa at udsætte ethvert Angreb til Foraaret lod Goterne Beliszar uden Modstand trænge ind i Rom. „Udsendinge fra Paven og Geistligheden, Senatet og Folket indbød Justinians Feltherre til at tage imod deres frivillige Undertastelse.“

Belifar rykkede ind i Rom den 10. Dec. 536, hvormed dog ikke Kampen var endt, saasom Goterne samlede sine Tropper og besluttede sig til ved en regelmæssig Beleiring at gjøre ham Byens Besiddelse stridig og begyndte dermed i Marts 537. Belifar frygtede For- tvivlelse og Forræderi fra Folkets Side. Flere Senatorer og Pave Sylverius blev sendte i Landflygtighed, overbeviste om eller mistænkte for Forræderi. Keiseren befalede Geistligheden at vælge en ny Biskop; og, siger Gibbon, efter høitidelig at have paafaldt den Hellig- aand valgte de Diaconen Vigilius, der for en Stikpenge af 200 Pund Guld havde kjøbt denne Ære.

Hele Ostgoternes Nation var bleven samlet for at beleire Rom, dog uden at deres Anstrengelser lykkedes. Deres Hærmasjer smeltede bort i hyppige og blodige Kampe foran Byens Mure, og den Tid — et Aar og ni Dage — hvori Beleiringen varede, blev Vidne til, at næsten hele Nationen svandt ind til intet. I Marts 538 hævede de Beleiringen, da Aarer begyndte at true dem fra andre Kanter, brændte sine Telte og trak sig tilbage i vild Uorden og Forvirring fra Byen, neppe saa mange i Antal, at de kunde hævede sin Tilbærelse som en Nation eller Bestaaen som det Folk, de var.

Saaledes blev det gotiske Horn, det sidste af de tre, oprykket for det lille Horn i Dan. 7. Nu stod intet længere i Veien for Paven; han kunde frit ove den Magt, Justinian fem Aar tidligere havde over- draget ham. Den Høiestes hellige, Tider og Lov var nu givne i hans Haand, ikke blot af Navn, men i Virkeligheden. Derfor maa dette anses som det Aar, denne Vederstyggelighed blev opreist, og som det Punkt, hvorfra man maa regne de 1260 Aar, gjenmem hvilke det var forudsagt, at dens Herredomme skulde vare.

32. Vers. Og dem, som handler ugudelig mod Pagten, skal han gjøre til vanhellige Hedninger ved glatte Ord; men den Skare, som kjenner sin Gud, skal vorde fast og føre det ud.

„Dem, som handler ugudelig mod Pagten“, den hellige Skrift, og mere tænker paa pavelige Kundgjørelser og Kirkeforsamlingers Vedtægter end paa Guds Ord, dem skal han, Paven, fordærve, gjøre til vanhellige Hedninger, ved glatte Ord, d. v. s., føre dem videre i deres Partisind og Midkjærhed for ham selv ved at skaffe dem Rigdom, Embeder og Ære.

Paa samme Tid skal en Skare, som kjenner sin Gud, staa fast og vise det i Gjærning. Dette var dem, der under det pavelige Herre-

fængsling af Johan Huss.

dømmes mørke Tider holdt den sande Religion ilive paa Jorden og øvede vidunderlige Handlinger ved Selvopofrelse og religiøst Helttemod for sin Tro. Fremmest blandt dem staar Waldenserne, Albigenerne, Huguenotterne o. s. v.

33 Vers. Og de forstandige blandt Folket skal undervise Mængden, og de skal falde ved Sværd og ved Jidslue, ved Fangenskab og ved Plyndring en Tid lang.

Den lange Tid, Baverne forfulgte dem, der kjæmpede for at hævde Sandheden og lede sine Medmennesker paa Retsfærdigheds Vej, omtales her. Det Antal Dage, i hvilke de saaledes skulde falde, nævnes i Dan. 7: 25; 12: 7; Ab. 12: 6, 14; 13: 5. Tiden kaldes paa disse Steder „en Tid og Tider og en halv Tid“, „en bestemt Tid og bestemte Tider og en halv Tid“, „tusinde to Hundrede og seksti Dage“ og „to og firti Maaneder“ — d. e. det pavelige Overherredømmes 1260 Aar.

34. Vers. Men idet de falder, skal de blive hjulpne med en liden Hjælp, og mange skal slutte sig til dem med glatte Ord.

I Ab. 12, hvor den samme pavelige Forfølgelse fremstilles, læser vi, at Jorden kom Kvinden til Hjælp, idet den oplod sin Mund og opslugte den Strøm, som Dragen havde studet af sin Mund. Den store Reformation ved Luther og hans Medarbejdere skaffede den her forudsigte Hjælp. De tyske Stater antog sig Protestanternes Sag, beskyttede Reformatorerne og hemmede den Forfølgelse, Pavekirken med saadant Raseri drev paa. Men naar de blev hjulpne, og Sagen begyndte at vinde Gunst blandt Folket, skulde mange slutte sig til dem med glatte Ord eller tage sig af Sagen af uædle Beveeggrunde, uden Hjertets Oprigtighed eller nogen sand Følelse for den og tale smigrende og venlige Ord for at varetage sin egen Fordel.

35. Vers. Og nogle af de forstandige skal falde for at lutre dem og rense dem og tvætte dem hvide indtil Endens Tid; thi endnu skal det vare ved indtil den bestemte Tid.

Skjønt hemmet var Forfølgelsens Aand dog ikke udryddet; den blussede op, hvor Veilighed gaves, især i England. Dette Riges religiøse Stilling var uvis, da snart Protestanterne, snart Papisterne stod ved Roret, alt efter Herskerhusets Troesbekjendelse. Den blodtørstige Dronning Maria var en dødelig Fiende af Protestanternes Sag, og Ofre i Mængde faldt for hendes ubarmhjertige Forfølgelse.

Og denne Tilstand skulde vedvare mere eller mindre uforandret til Endens Tid. Den naturlige Slutning vilde være, at naar Endens Tid kom, skulde den Magt, som Romerkirken havde eiet til at straffe Kjættere, som havde været Marsag til saa mange Forfølgelser, og som for en Tid var bleven hemmet, nu ganske tages fra den; og den Slutning vilde være ligesaa klar, at denne Vortryddelse af Pavenmagtens Overlegenhed maatte vise Begyndelsen til den her omtalte „Endens Tid“. Er denne Udtydning rigtig, saa begyndte Endens Tid i Maret 1798; thi da kuldfastedes, som allerede bemærket, Pavenmagten af Franskmændene, og Paven har aldrig siden kunnet øve sin tidligere Indflydelse. At det, som her hentydes til, er Menighedens Undertrykkelse ved Pavenmagten, fremgaar tydelig deraf, at dette er den eneste Forfølgelse, der staar i Forbindelse med en „bestemt Tid“ eller profetisk Periode, naar man undtager Nab. 2: 10.

36. Vers. Og Kongen skal gjøre efter sin Vilje og ophøje sig og gjøre sig stor over enhver Gud, og mod Guders Gud skal han tale forfærdelige Ting, og han skal have Fremgang, indtil Bredden er tilende; thi hvad der er fast besluttet, det vorder fuldbyrdet.

Den her fremførte Konge kan ikke betegne samme Magt som senest nævnt, nemlig Pavenmagten; thi Kjendetegnene passer ikke paa denne Magt. Læg Mærke til Erklæringen i næste Vers: „Ei heller paa nogen Gud skal han agte.“ Dette har aldrig kunnet gjælde om Pavenmagten. Skjønt den ofte har fremstillet Gud og Kristus i et falsk Lys, saa har den dog aldrig i sin Betjendelse tilsidesat og forkastet dem af sit Religionsystem. Den eneste Vanskelighed ved at tyde Udtrykket om en ny Magt, ligger i den bestemte Form: *K o n g e n*; derfor har man paastaet, at Udtrykket „Kongen“ ikke kunde betegne nogen anden end den sidst omtalte. Dersom Grundsproget tillod, at man oversatte det: „*e n K o n g e*“, vilde der ingen Vanskelighed være, og enkelte af de bedste Bibelkritikere skal ogsaa gjengive det saaledes, Mede, Winkle, Boothroyd og andre, idet de oversætter Stedet saaledes: „En vis Konge skal gjøre efter sin Vilje,“ hvorved der tydelig føres en ny Magt frem paa Handlingens Stueplads.

Der maa findes tre særskilte Kjendetegn hos den Magt, som svarer til denne Profeti: 1) Den maa antage den her betegnede Karakter henimod Begyndelsen af Endens Tid, hvortil foregaaende Vers fører os. 2) Den maa være en gjenstridig Magt. 3) Den maa være en gudsforneegtende Magt; eller man kunde kanhænde slaa de to sidste

Kjendemerker sammen ved at sige, at dens Gjenstridighed vilde ytre sig i Forbindelse med Gudsfor nægtelse. En Omvæltning, der noiagtig svarer til denne Beskrivelse, fandt virkelig Sted i Frankrig paa den i Profetien antydede Tid. Voltaire havde udsaaet den Sæd, som bar sin naturlige og giftige Frugt; denne ugudelige Fritæinker havde i sin vanhellige, men afmægtige Indbildskhed sagt: „Jeg er træt af at høre Folk gjentage, at tolv Mænd grundlagde den kristelige Religion, og jeg skal vise, at én er nok til at omstyrte den.“ I Forening med Rousseau, D'Alembert, Diderot og andre begyndte han dette Arbeide. De saae Vind og høstede Hvirvelvind. Deres Bestræbelser frembragte Revolutionen i 1793, da Bibelen blev afføstet og Guddommens Tilværelse fornægtet af det franske Folk.

Historikeren beskriver denne store religiøse Forandring saaledes:

„Det var ikke nok, sagde de, for en gjenfødt Nation at have afsat jordiske Konger, medmindre den udstrakte sin trodsende Arm mod de Magter, Overtroen havde fremstillet som herskende over det grænse-lose Verdensrum.“ (Scotts Life of Napoleon, Bd. I, S. 172.)

Atter siger han:

„Paris' lovmæssige Biskop blev ført frem for at spille Hovedrollen i den frækkste og forargeligste Farce, der nogensinde er bleven opført for en Folkerepræsentation. . . . Han blev ført frem i fuldt Optog for ligeoverfor de forsamlede at erklære, at den Religion, han i saa mange Aar havde undervist i, i enhver Henseende var blot **Præstebdrag**, der ingen Grund havde i Historien eller den hellige **Sandhed**. Med høitidelige og klare Ord fornægtede han **den Guddoms Tilværelse**, til hvis Tjeneste han var bleven viet, og viede sig for Fremtiden til at hylde Frihed, Lighed, Dyd og Sædelighed. Derpaa lagde han paa Bordet sine biskoppelige Hæderstegn og modtog Broderkysset af Forsamlingens Formand. Flere frafaldne Præster fulgte hans Erværdigheds Eksempel. . . . For første Gang hørte Verden, at en Forsamling af Mænd, fødte og opdragne under Civilisationen og med Fordring paa Ret til at styre en af de mest dannede af Europas Nationer, enstemmig opløste sin Kjøst for at fornægte den høitideligste Sandhed, Mennessesjælen kan vedkjende sig, og enstemmig opgive Troen paa og **Dyrkelsen af Guddommen**.“ (Samme, Bd. I, S. 173.)

En Forfatter skrev for nogen Tid siden i Blackwoods Magazine:

„Frankrig er den eneste Nation i Verden, om hvilken man har paalidelig Beretning, at den som et Folk løstede sin Haand til aabent

Oprør mod Universets Skaber. Der har været og er endnu nok af Gudsbespottere og Fritænkere i England, Tyskland, Spanien og andre Lande; men Frankrig staar for sig selv i Verdenshistorien som den eneste Stat, der gennem sin lovgivende Forsamling lod kundgjøre, at der ingen Gud var til, og hvis hele Hovedstads Befolkning foruden et stort Flertal andre Steder, baade Kvinder og Mænd, dansede og sang af Fryd, da de modtog Kundgjørelsen derom."

Men der er andre, endnu mere slaaende Kjendemærker, som passer paa denne Magt.

37. Vers. Og paa sine Kædres Guder skal han ikke agte, ei heller paa Kvinders Lyst, ei heller paa nogen Gud skal han agte; thi over alt skal han ophøje sig.

Det hebraiske Ord for Kv i n d e oversættes ogsaa H u s t r u; og Biskop Newton bemærker, at man paa dette Sted rettere vilde oversætte med: „Hustruers Lyst“. Dette kunde synes at antyde, at paa samme Tid som denne Regjering erklærede, at der ingen Gud var til, skulde den nedtræde den Lov, som Gud havde givet for at værne om Egtteskabet. Man finder ogsaa, at Historieforfatteren, fankhænde ubevist, og i saa Fald desmere betydningsfuldt, har sammenbundet nævnte Regjerings Gudløshed og Løssagtighed just i den Orden, hvori de fremstilles i Profetien. Han siger:

„I nogle Forbindelse med disse Love om Religionen stod ogsaa den, der gjorde Egtteskabsbaandet — den helligste Forpligtelse, Mennesket kan paatage sig, hvis Varighed ogsaa leder til Samfundets grundige Befæstelse — til en blot og bar borgerlig Overenskomst, der let kunde opløses, som hvilken som helst Mand og Kvinde kunde afslutte og igjen opgive efter Behag, naar de stiftede Smag eller havde stillet sin Lyst. Dersom onde Mænd havde arbejdet paa at opdage den mest virksomme Maade, hvorpaa de kunde ødelægge alt, hvad der var ærværdigt, nyttigt eller varigt ved Livet i Hjemmet og paa samme Tid havde sikret sig, at den Ulykke, de havde til Hensigt at volde, skulde forplantes fra den ene Slægt til den anden, saa kunde de ikke have opfundet en mere virksom Plan end at nedværdige Egtteskabet til en Stilling, i hvilken man leilighedsvis havde Samleie eller holdt Friller under Lovens Beskyttelse. Sofie Arnoult, en Skuespillerinde, der var vel kjendt for sine vittige Ytringer, beskrev det republikanske Egtteskab som Horeriets Sakrament. Disse mod al Religion og almindelig Samfundsordning stridende Forhold svarede ikke til disse vanvittige og ubesindige Jvreres Hensigt, efter at de

Stormen paa Tuilliererne.

havde fremtvunget dem." (Scotts Life of Napoleon, B. I., S. 173.)

"Ei heller paa nogen Gud skal han agte." Foruden de allerede anførte Vidnesbyrd hør endnu følgende frygtelige Ord, talte i Galleskab og Trodsighed, hvilke viser Nationens yderlige Gudsfor nægtelse paa den Tid:

"Gudsfrugt er saa langt fra at være Begyndelsen til Visdom, at den tvertimod er Begyndelsen til Daarskab. Bessedenhed er kun en Opfindelse af forfinet Bellebnet. Den høieste Konge, Jødernes og de Kristnes Gud, er kun et Spøgelse. Jesus Kristus er en Bedrager."

En anden Forfatter siger:

"Den 26. Aug. 1792 foranstaltede Nationalforsamlingen en offentlig Bekjendelse af sin Gudsfor nægtelse. Foreninger i Harmoni hermed og gudsfor nægtende Selskaber samledes overalt uden Frygt i den franske Nation. Blodbadene og Rædselsregjeringens Handlinger blev de gyseligste." (Smiths Key to Revelation, S. 323.)

"Herbert, Chaumette og deres Fæller optraadte for Domstolene og erklærede, at Gud ikke var til." (Alison, B. I., S. 150.)

Under disse Omstændigheder blev al Religionstjeneste forbudt undtagen den, hvormed man dyrkede Friheden og Fædrelandet. Man bemægtigede sig Kirkerens Guld- og Sølvkar og vanhelligede dem. Kirkerne blev lukkede. Klokkerne blev slaaede itu og støbte til Kanoner. Bibelen opbrændtes offentlig. De Kar, der benyttedes ved Sakramenterne, blev i høitideligt Optog førte gjennem Gaderne paa et Væsel til Tegn paa Foragt. En Uge paa ti Dage istedetfor syv blev indført, og med de mest iøinesaldende Bogstaver skrev man over de dødes Begravelsesplads, at Døden var en evig Søvn. Men Skuespilleren Monvel satte endnu Kronen paa Gudsbespottelserne, ifald der kan tænkes Grader i disse djævelske Orgier, da han som Præst for Oplysningens Tidsalder sagde:

"Om du er til, o Gud, da hævn dit krænkede Navn! Jeg byder dig Trods! Du forbliver taus. Du tør ikke udslrynge din Tordentile! Hvem vil fra nu af tro paa din Tilværelse?" Hele Kirkebæsenet blev udryddet." (Scotts Life of Napoleon, B. I., S. 173.)

Se blot, hvad Menneffet er, naar det overlades til sig selv, og hvad Fritænderiet er, naar Lovens Værn borttages, saa det faar Magten i sin egen Haand! Kan man tvivle om, at det var dette, det alvidende Die forudsaa og nedtegnede i den hellige Skrift, da den vid-

nede, at et Rige skulde opstaa, der skulde ophøje sig over enhver Gud og foragte dem alle?

38. Vers. Men Fæstningernes Gud skal han ære paa dens Sted, og en Gud, hans Fædre ikke har kjendt, skal han ære med Guld og med Sølv og med dyrebare Stene og med Kostbarheder.

I dette Vers forekommer en tilsyneladende Modsigelse. Hvorledes kan et Folk foragte enhver Gud og dog ære Fæstningernes Gud? Det kan vist ikke paa en og samme Tid indtage begge Stillinger; men for en Tid kan det nok foragte enhver Gud og saa senere indføre en anden Dyrkelse og ære Fæstningernes Gud. Indtraf der da i Frankrig paa denne Tid en saadan Forandring? Ja netop. Forsøget paa at gjøre Frankrig til et gudløst Folk fremkaldte en saadan Lovløshed, at Magthaverne frygtede for helt og holdent at tabe Magten af Hænderne og derfor indsaa, at det var en politisk Nødvendighed at indføre en eller anden Slags Gudsdyrkelse; men de tænkte ikke paa at oprette noget, der kunde skabe Fromhed eller udvilde nogen sand aandelig Karakter blandt Folket, men kun at indføre noget, som kunde sikre dem deres Indflydelse og Raadighed over Folkets Kræfter. Noget Uddrag af Historien viser dette. Det første, de tilbød, var: Frihed og Fædreland. „Frihed, Lighed, Dyd og Sædelighed“, netop det modsatte af, hvad de i Virkeligheden besad eller i Gjærning øvede, var de Ord, hvormed de betegnede den Guddom, Folket skulde dyrke. I 1794 indførte man Dyrkelsen af „Fornuftens Gudinde“, hvilket beskrives af Historikeren saaledes:

„En af denne vanvittige Tids høitidelige Handlinger staar uovertruffen, hvad Taabelighed i Forbindelse med Ugudelighed angaar. Nationalforsamlingens Døre blev aabnede paa vid Bæg for en Trop Musikanter, efter dem fulgte Medlemmerne af Byraadet i høitidelig Procession, syngende en Lovsang for Friheden, og mellem sig bar disse som Gjenstand for sin fremtidige Tilbedelse et tilsløret, kvindeligt Væsen, hvem de bencevnte Fornuftens Gudinde. Bragt indenfor Stranken blev hun afløret med stor Stads og stillet tilhøre for Formanden og blev da almindelig gjenkjendt som en Danserinde fra Operaen, med hvis Ynde de fleste af de nærværende var bekjendte fra hendes Optraeden paa Scenen, medens enkelte erfarne Personers Kjendskab ogsaa strakte sig videre. Som den mest stiftede Repræsentant for den Fornuft, man tilbød, ydede da Frankrigs Nationalforsamling dette Menneffe offentlig Hyldest. Dette ryggesløse og latterlige

Massepil havde dog et vist ydre Tilsvit; og denne Indsættelse af Fornuftens Gudinde gjentog sig og blev efterlignet overalt blandt Folket paa de Steder, hvor Indbyggerne ønskede at vise, at de holdt Skridt med Revolutionen." (Scotts Life of Napoleon.)

Da Chaumette 1794 indførte Fornuftdyrkelsen, sagde han:

„Lovgavernes Sværmeri har sluppet Taget og er vejet for Fornuften. Vi har forladt dets Templer; de er gjenfødte. I dag er en umaadelig Mængde samlet under dens gotiske Tage, der nu for første Gang skal give Gjenlyd af Sandhedens Røst. Der vil Franskmændene fejre sin sande Gudsdyrkelse, Frihedens og Fornuftens. Der vil vi aflægge nye Løfter og ønske Held over Republikens Hære; der vil vi opgive Dyrtelsen af livløse Afgudsbilleder for at tilbede Fornuften, dette levende Billede, Stabningens Mesterstykke.“

„En tilsløret Kvinde, indhyllet i blaat Gewandt, førtes ind i Konventet, og Chaumette sagde, idet han tog hende ved Haanden: „Mine dødelige Medborgere, hør op med at skjælv for den magtesløse Tordentile fra en Gud, som eders Frygt har stabt. Erkjend fra nu af **intet guddommeligt Væsen uden Fornuften!** Her stiller jeg frem for eder det ædleste og rene Billede. Derisom I endelig maa have et Afgudsbillede, da ofre blot til et saadant som dette! . . . Fornuftens Elsk! Fald for Frihedens ophøjede Senat!“

„Paa samme Tid viste sig Fornuftens Gudinde i den berømte Skjønhed fra Operaen, Madame Millards Person, der for de fleste af Forsamlingen var kjendt fra mere end en Side. Efter at Formanden havde omfavnet Gudinden, blev hun sat paa en prægtig Triumfvogn og omgiben af en umaadelig Mennekesmængde ført til Domkirken Notre Dame for at indtage **Guddommens** Sæde. Derpaa blev hun sat paa Hoyalteret, og modtog alle de tilstedeværendes Tilbedelse.

„Den 11. November traadte Musæets folkeyndede Samfund ind i Byraadets Sal med det Udraab: „Leve Fornuften!“ De bar paa Toppen af en Stage de halvt forbrændte Levinger af flere Bøger, blandt andre Bønnebøgerne, det gamle og det nye Testamente. Om disse sagde Præsidenten, at de paa et stort Baal havde sonet for alle de Daarskaber, de havde bragt Mennekeslægten til at begaa.

„De helligste Livsforhold blev paa samme Tid stillede paa en ny Fod, overensstemmende med Tidens udskleiede Begreber. Ægteffabet erklæredes for en borgerlig Overenskomst, der kun forpligtede, saalænge de kontraherende Parter ønskede. Mademoiselle Arnoult,

en berømt Skuespillerinde, gav den almindelige Følelse Udtryk, da hun kaldte Høgtetstabet „Horeriets Sakrament“. (Samme.)

Sandelig, dette var en fremmed Gud, hvem denne Slægts Fædre ikke kjendte. Ingen saadan Guddom var nogensinde før bleven opstillet som Gjenstand for Tilbedelse, og man kunde gjerne kalde denne Gud Fæstningernes eller Magtens Gud; thi Formaålet for Bedæggelsen var at faa Folket til at fornøje sin Pagt og gjentage sine Ønsker om Held for de franske Hære. Læs atter nogle Linjer af det allerede givne Uddrag:

„Vi har forladt dets Templer; de er gjenfødte. I dag er en umaadelig Mængde samlet under dens gotiske Tage, der nu for første Gang giver Gjenlyd af Sandhedens Røst. Der vil Franskmændene fejre sin sande Gudstjeneste — Frihedens og Fornuftens. Der vil vi aflægge nye Løfter og ønske Held over Republikens Hære.“

39. Vers. Og saa skal han gjøre med de stærke Fæstninger og med den fremmede Gud: Den, som anerkjender den, skal han vise megen Ære, og han skal lade dem herske over Mængden, og Land skal han uddele for Betaling.

Det hedenste Væsen, der var trængt ind i Frankrig, og som var blevet anskueliggjort ved Dyrkelsen af det Afguds billede, der opreistes i „Fornuftens Gudinde“, og som ordnedes ved et hedenst Ritual, hvilket Nationalforsamlingen havde indført for det franske Folk, stod ved Magt, indtil Napoleon 1799 foreløbig udnævntes til Frankrigs Konsul. Denne fremmede Religions Tilhængere sad inde med de befæstede Stæder, Nationens „stærke Fæstninger“, som Udtrykket lyder i dette Vers.

Hvad der imidlertid kanhænde ligesaa klart som nogen anden Omstændighed tjener til at bestyrke Rigtigheden af, at denne Profeti gjælder Frankrig, er det Ord i Versets Slutning: „Land skal han uddele for Betaling.“ Forud for Revolutionen eiede nogle faa Godseiere alle de franske Landeiendomme, som var delt i nogle uhyre store Godser. Loven krævede, at disse Godser skulde forblive udelte, saa at ingen Arvinger eller Kreditorer skulde kunne udstykke dem; men Revolutionen kjender ingen Lov, og under den nu herskende Lovløshed (som ogsaa er antydnet i Nab. 11) blev Adelenes Titler affskaffede, og deres Godser blev udstykkede i smaast til Fordel for det offentlige Skatkammer. Regjeringen trængte til Penge; saa inddrog den de svære Godser og solgte dem til den høistbydende i

smaa Stykker for lettere at finde Kjøbere. Historikeren beretter denne enestaaende Handling saaledes:

„Inddragningen af to Tredjedele af Rigets Landeiendomme ifølge Nationalforsamlingens Kjendelse mod de udvandrede, Geistligheden og dem, der var blevne domfældte ved Revolutionsretten, . . . stillede mere end 700,000,000 Pund Sterling til Regjeringens Raadighed.“ (Alison, B. IV, S. 151.)

Naar og hvor tildrog der sig nogensinde noget, der mere fuldstændig end dette kunde være en Fuldbyrkelse af Forudsigelsen? Da Folket begyndte at komme til sig selv igjen, krævede man en Religion, der mere stemmede med Fornuften, og det hedenske Ritual affkaffedes. Denne Tildragelse beskriver Historikeren saaledes:

„En tredje og driftigere Forholdsregel var den, at man affskaffede de hedenske Regler for Gudstjenesten og atter aabnede Kirkerne for den kristelige Gudstjertelse, og dette skyldtes helt Napoleon, der maatte kjæmpe mod næsten alle sine Standfællers filosofiske Fordomme. Under sin Samtale med dem gjorde han intet Forsøg paa at fremstille sig som den, der troede paa Kristendommen, men hævdede kun Nødvendigheden af, at Folket fik almindelig Udgang til at dyrke sin Gud, saafremt man vilde holde det i Ro. De Præster, som aflagde Ed paa at ville være Regjeringen tro, fik atter Udgang til sine Embeder, og denne vise Forholdsregel havde tilfølg, at ikke mindre end 20,000 af disse Religionens Tjenere, der hidindtil havde smægtet i franske Fængsler, erklærede sig for Regjeringen.“ (Lockharts Life of Napoleon, B. I., S. 154.)

Saaledes sluttede Rædselsregjeringen og Fritænkernes Revolution, og af dens Ruiner steg Bonaparte frem og ledede Forvirringen i en saadan Retning, at den ophjædede ham selv, stillede ham i Spidsen for den franske Regjering og slog de andre Nationer med Stræk.

40. Vers. Men i Endens Tid skal Sydens Konge stanges med ham, og Nordens Konge skal storme frem mod ham med Vogne og med Ryttere og med mange Skibe, og han skal drage ind i Landene og overflomme og overfylle.

Efter et langt Mellemrum optræder Sydens Konge og Nordens Konge atter paa Handlingens Skueplads. Der er intet forekommet, som skulde tyde paa, at man paa andre Steder skulde søge disse Magter end paa de Steder, som kort efter Alexanders Død udgjorde henholdsvis hans Riges sydlige og nordlige Del. Sydens Konge var paa den Tid Ægypten, Nordens Konge Syrien, iberegnet Irakien

og Lilleasien. Egypten er endnu Sydens Konge, hvorom alle er enige, medens det Strøg, der fra først af var Nordens Konge, i 400 Aar har ligget fuldstændig under den tyrkiske Sultans Bælde. Man maa derfor rette sin Opmærksomhed paa Egypten og Tyrkiet i Forbindelse med den ovenfor omtalte Magt for at finde Fuldbyr-delsen af foreliggende Vers.

Denne Udtydning af Profetien kræver, at en Strid maatte ud-bryde mellem Egypten og Frankrig og Tyrkiet og Frankrig i Aaret 1798, det Aar, der var Begyndelsen til Guldens Tid, som vi har set; og saasandt Historien bekræfter, at en saadan Krig udbrød samme Aar, maa dette være et tilstrækkeligt Bevis paa Udtydningens Rigtighed.

Vi spørger derfor: Gik det saaledes til, at Egypten ved Guldens Tid „stangedes“ med ham eller gjorde en forholdsvis svag Mod-stand, og at Tyrkiet „stormede frem imod ham“ (den franske Regje-ring) som en uimodstaaelig Hvirvelvind? Enkelte Beviser er allerede fremdragne for, at Guldens Tid begyndte 1798, og hver den, der kjender lidt til Historien, ved, at netop i det Aar indtraadte aabne Venndtligheder mellem Frankrig og Egypten.

Hvorvidt denne Strid opkom paa Grund af de Drømme om Herlighed og Gæde, som Napoleons ærgjerrige Hjerne vanvittig havde næret, faar Historikeren selv afgjøre; men Frankrig — eller Bonaparte idetmindste — fandt paa at gøre Egypten til den angribende Part. Da saaledes ved Indfaldet i nævnte Land Bonaparte havde sikret sig sit første Fodfæste i Alerandria, kundgjorde han, at „han var ikke kommen for at herje Landet eller for at fravryste Storherren det, men blot for at befrie det fra Mamelukernes Herredømme og for at hævne de Fornærmelser, disse havde tilspøiet Frankrig“. (Thiers' French Revolution, B. IV, S. 268.)

Atter siger Historikeren: „Desuden havde han [Bonaparte] stor Grund til at klage over dem [Mamelukerne]; thi de havde aldrig ophørt med at mishandle Franskmændene.“ (Samme, S. 273.)

Begyndelsen af Aaret 1798 fandt Frankrig ifærd med at lægge umaadelige Planer mod Engländerne. Direktoret ønskede, at Bonaparte straks skulde foretage en Landgang i England; men han indsaa, at man ikke kunde foretage nogen direkte Operationer af den Slags med Udsigt til Held før til Høsten, og han vilde nødig vove sit stigende My ved at lade Sommeren gaa ubenyttet hen. „Men,“ siger Historikeren, „han saa et fjernt Land, hvor han kunde vinde en Hæder,

der vilde føie ny Fortryllelse til hans Navn i hans Landsmænds Dine ved den Romantik og Hemmelighedsfuldhed, som raadede over hine Egne: Egypten, Faraonerne og Ptolemæernes Land, maatte være et ædelt Felt for nye Seierstog." (Whites History of France, S. 469.)

Men medens endnu videre Syner af Herlighed aabnede sig for Bonapartes Dine i hine Ostens historiske Lande, der ikke alene dækkede Egypten, men ogsaa Syrien, Persien, Hindustan, lige til selve Ganges, havde han ingen Bamskelighed ved at faa Direktoriets til at tro, at Egypten var det ømme Sted, hvor han lettest kunde ramme England ved at affsjære dets Handel paa Osten. Under ovennævnte Paaakud skred man derfor til det ægyptiske Felttog.

Pavemagtens Fald, der betegnede Afslutningen af de 1260 Aar og ifølge 35. Vers viste Begyndelsen til Endens Tid, indtraf den 10. Februar 1798, da Rom faldt i Hænderne paa den franske General Berthier. Den 5. Marts derefter fik Bonaparte Direktoriets Befaling angaaende Toget til Egypten. Han forlod Paris den 3. Mai og affeilede fra Toulon den 19. med en stærktruffet Flaade paa 500 Skibe med 40,000 Soldater og 10,000 Matroser ombord. Den 5. Juli indtog han Alexandria, som øieblikkelig befæstedes. Den 23. stod det afgjørende Slag ved Pyramiderne, i hvilket Mamelukkerne hævdede Kamppladsen længe med Tapperhed og Fortvivlelse uden dog at kunne maale sig med den franske Hærs vel øvede Skarer. Murad Bey tabte hele sit Skvts, 400 Kameler og 3,000 Mand. Franskmændenes Tab var sammenligningsvis ubetydeligt. Den 24. rykkede Bonaparte ind i Kairo, Egyptens Hovedstad, og ventede kun paa Nilens gunstige Stigning for at forfølge Murad Bey til Øvreægypten, hvorhen han havde truffet sig tilbage med sine spredte Ryttere, og saa underlægge sig hele Landet. Saaledes kunde Kongen af Sonden kun gjøre svag Modstand.

Men nu begyndte alligevel Napoleons Stilling at blive farlig. Den franske Flaade, ved hvilken han vedligeholdt Forbindelsen med Frankrig, blev ødelagt af Engellsmændene under Nelson ved Abutir, og den 2. September samme Aar 1798 erklærede den tyrkiske Sultan Frankrig Krig paa Grund af Skinsyge, som de engelske Gesandter i Konstantinopel med Snubhed forstod at nære, og optændt af Forargelse over, at Egypten, der saa længe halvt havde været afhængigt af det ottomanske Rige, skulde omdannes til en fransk Provins. Saaledes kom Nordens Konge [Tyrkiet] imod ham [Frankrig] i samme Aar,

som Sydens Konge [Ægypten] „stangedes med ham“, begge „ved Gudens Tid“, — nok et uimodsigeligt Bevis for, at Aaret 1798 er det, som begynder nævnte Tidsaffnit, og tillige et Bevis for, at denne Udhøiing af Profetiens er rigtig, da saa mange Begivenheder, nøiagtig svarende til Profetiens Enkeltheder, ikke kunde foregaa uden at være en Fuldbyrkelse af Forudsigelsen.

Var Kongen af Nordens (Tyrfiets) Ankomst som en Storm i Sammenligning med Ægyptens „Stangen“? Napoleon havde knust Ægyptens Hære og forsøgte at gjøre ligesaa med Sultanens, der truede med Angreb fra Asien. Den 27. Februar 1799 begyndte han med 18,000 Mand sin Marsch fra Kairo til Syrien, indtog først Fæstningen El-Arisch i Orkenen, derpaa Jaffa (Bibelsens Joppe), besejrede Indbyggerne af Naplous ved Zeta og blev igjen Seierherre ved Jaffet. Imidlertid havde et stærkt tyrkisk Korps forstanset sig ved St. Jean d'Acre, medens Sværme af Muselmænd samlede sig i Samarias Bjerger rede til at slaa ned paa Franskmændene, ifald de beleirede Acre. Sir Sidney Smith ankom paa samme Tid til Acre med to engelske Skibe, forstærkede den tyrkiske Besætning paa Stedet og bemægtigede sig de Beleiringsredskaber, Napoleon ad Søveien havde sendt fra Alexandria. En tyrkisk Flaade viste sig snart ret udenfor tilfjøs, og denne tilligemed de russiske og engelske Fartøier, som hjalp den, var Kongen af Nordens „mange Skibe“.

Den 18. Marts begyndte Beleiringen. To Gange blev Napoleon kaldt bort for at frelse nogle franske Afdelinger fra de muselmanne Horders Hænder, der sværmede om i Landet. To Gange fik man ogsaa gjort Breske i Byens Mure; men Besætningen mødte Angriberne med saadant Raseri, at disse trods sine yderste Anstrengelser maatte opgive Kampen. Efter 60 Dages stadig Beleiring maatte Napoleon hæve samme. For første Gang paa sin Krigerbane lod han blæse Tilbage- tog og traf sig den 21. Mai 1799 tilbage i Retning af Ægypten.

„Og han skal . . . oversvømme og overskylle.“ Vi har altsaa fundet Begivenheder, der ganske slaaende fuldbyrkede Ordet, at Kongen af Søndens skulde stanges med ham, og at Kongen af Norden skulde storme imod den franske Magt. Saa vidt er der i Profetiens Udtøining en almindelig Overensstemmelse; men nu kommer man til et Punkt, hvorom Fortolkerne har forskjellige Synsmaader. Hvem gjælder disse Ord: „han skal . . . oversvømme og overskylle“? Frankrig eller Kongen af Norden? Udtøiningen af Resten af dette Kapitel afhænger af Svaret paa dette Spørgsmaal. Fra dette Punkt hævdes to Fortolk-

ningslinjer. Og Le tyder Ordene om Frankrig og stræber at finde en Fuldbyrkelse i Napoleons Væbbane, andre tyder dem om Kongen af Norden og henpeger folgelig paa Begivenheder i Tyrkiets Historie som en Fuldbyrkelse. Her tales kun om disse to Udgangspunkter, da enkeltes Forsøg paa her at indføre Pavemagten ligger saa videntlig langt fra Sagen, at man ikke behøver at opholde sig videre derved. Men er nu ingen af disse Paaastande fri for Vanstueligheder (som antageligvis ingen vil paaastaa, de helt ud er), staar der kun tilbage at fæste sig ved den, for hvilken Beviserne overveiende taler. Og vi har fundet en, til hvis Fordel Beviserne taler saa afgjorende med Udelukkelse af alle andre, at der neppe kan lades Tvivl tilbage angaaende nævnte Synsmaade.

Med Hensyn til at tyde denne Del af Profetien om Napoleon eller Frankrig under hans Ledelse, kan man ikke, saavidt vi ialfald kjender hans Historie, finde noget, der med nogen Grad af Sikkerhed kan fremholdes som Fuldbyrkelse af den gjenværende Del af dette Kapitel. Vi kan derfor heller ikke indse, hvorledes man kan tyde det om ham. Det maa derfor fuldbyrdes ved Tyrkiets, medmindre man kan paavise, 1) at Udtrykket „Nordens Konge“ ikke hentyder til Tyrkiets, eller 2) at der er en anden Magt foruden Frankrig og Kongen af Norden, paa hvem denne Del af Forudsigtelsen gik i Opfyldelse. Derfor Tyrkiets, der nu indtager det Vandomraade, som udgjorde den nordlige Del af Alexanders Rige, ikke er den „Nordens Konge“, hvorefter denne Profeti handler, da staar man uden Vedetraad til dens Ioffning, og alle er antageligvis enige om, at der ingen Anledning er til at indføre nogen anden Magt her. Den franske Konge og Kongen af Norden er de eneste, som Forudsigtelsen kan gjælde. Ved en af dem maa den være opfyldt.

Enkelte Betragtninger begunstiger visselig den Forestilling, at Profetien i sidste Del af 40. Vers fornemmelig væsentlig fremstiller Kongen af Norden og ikke den franske Magt. Kongen af Norden omtales straks i Forveien som stormende frem „med Vagne og med Rytters og med mange Skibe“. Sammenstødet mellem denne Magt og Franskmændene kjender man allerede: Ved sine Forbundsfallers Hjælp vandt Kongen af Norden Seier i denne Kamp, og aldeles slagne i sine Anstrengelser blev Franskmændene drevne tilbage til Ægypten. Det synes mest naturligt at tyde Udtrykket „oversvømme og overstulle“ om den Magt, der gik seierriig ud af denne Kamp, nemlig Tyrkiets. Vi vil blot tilføje, at en, der er fortrolig med det hebraiske Sprog, forstirer

os, at Ordlyden paa dette Sted gjør det nødvendigt at lade Udtrykket „oversvømme og overskylle“ gjælde Kongen af Norden, idet disse Ord udtrykker Følgen af den Bevægelse, som lige i Forveien er lignet ved en frembrusende Storm.

41. Vers. Og han skal drage ind i det beilige Land, og store Skarer skal falde; men disse skal undslippe fra hans Haand: Edom og Moab og de ypperste af Ammons Børn.

De ovenfor nævnte Oplysninger om Franskmændenes Felttog mod Tyrkiet, og om hvorledes de førstnævnte sloges tilbage ved St. Jean d'Acre, er væsentlig tagne fra *Encyclopedia Americana*; fra samme Kilde tages her nogle Enkeltheder vedrørende Franskmændenes Tilbage- tog til Egypten og de Uheld, der videre tilstødte dem og nødte dem til at rømme nævnte Land.

Franskmændene opgav det Felttog, hvori en Tredjedel af Hæren var falden som Offer for Krig og Farsot, og trak sig tilbage fra St. Jean d'Acre. De rykkede atter ind i Kairo i Egypten efter en anstrengende Marsch paa 26 Dage. De opgav saaledes alle de Erobring, de havde gjort i Judæa; og det „deilige Land“, Palæstina med alle dets Landstaber, faldt tilbage under Tyrkernes Boldsherredømme. Edom, Moab og Ammon, som laa udenfor Palæstinas Grænse, syd og øst for det Døde Hav og Jordan, laa udenfor Tyrkernes Marsch- linje fra Syrien til Egypten og udgik saaledes at blive herjet ved dette Felttog. I Anledning af dette Sted har Adam Clarke følgende Anmærkning: „Disse og andre Arabere har de [Tyrkerne] aldrig kunnet undertvinge. De bor endnu i Orkenen og erholder af de ottomanske Keisere en aarlig Sum paa 9,000 Pund Sterling i Guld for at lade Karavantogene med Pilegrimme til Mekka have fri Gjennemgang.“

42. Vers. Og han skal udstrække sin Haand imod Lande, og Egyptens Land skal ikke undslippe.

Efter Franskmændenes Tilbagetog til Egypten landsatte en tyrkisk Flaade 18,000 Mand ved Abukir. Napoleon angreb øieblikkelig Stedet, spredte Tyrkerne fuldstændig ad og gjenoprettede sin Myndighed i Egypten. Men de franke Vaaben i Europa led store Tab, og Napoleon blev kaldt hjem for at varetage Fædrelandets Interesser. Befalingen over Tropperne i Egypten overlodes General Kleber, som efter en Tid utrættelig at have gjort alt, hvad han kunde for Armenéen, blev myrdet i Kairo af en Tyrk, hvorpaa Kommandoen over-

Iodes Abdallah Menou. For en Hær, der ikke kunde faa noget Tab erstattet, var selv det mindste Tab alvorligt.

Imidlertid havde den engelske Regjering som Tyrkernes Forbunds-fælle bestemt sig til at frabriste Franskmændene Ægypten. Den 13. Marts 1800 udsfibede en engelsk Flaade et Troppekorps ved Abukir, Franskmændene leverede næste Dag et Slag, men maatte trække sig tilbage, Abukir overgav sig den 18., en tyrkisk Flaade bragte Forstærkninger den 28., og Storvisiren nærmede sig fra Syrien med en stor Hær. Den 19. overgav Rosetta sig til den forenede tyrkisk-engelske Styrke. Ved Ramanieh blev et fransk Korps paa 4,000 Mand slaaet af 8,000 Engelskmænd og 6,000 Tyrker. Ved El-Menajer maatte 5,000 Franskmænd trække sig tilbage den 16. Mai for Visiren, som med 20,000 Mand trængte frem mod Kairo. Hele den franske Hær var nu indesluttet i Kairo og Alexandria. Kairo overgav sig den 27. Juni, Alexandria den 2. September, og endelig fire Uger efter undertegnedes i London de foreløbige Fredsbetingelser den 1. Oktober 1801.

„Ægyptens Land skal ikke undslippe“ var Profetiens Ord, et Udtryk, der synes at medføre den Forestilling, at Ægypten skulde lægges ind under en eller anden Magt, fra hvis Vælde det ønskede sig befriet. Hvorledes stillede sig nu dette Spørgsmaal fra ægyptisk Side ligeoverfor Frankrig og Tyrkiet? Ægypterne foretrak det franske Regimente. I et Værk om sine „Reiser i Ægypten, Rubien, Tyrkiet og Palæstina 1824-27“, som udkom i London 1829, beretter R. R. Madden, at Ægypterne priste Franskmændene som Belgjørerere og gjerne saa deres Nærværelse; at Franskmændene efterlod sig Spor af Forbedringer, skjønt de kun havde været der saa kort en Tid; og at Ægypten nu vilde have været forholdsvis civiliseret, om fransk Indflydelse havde bundet Jodfæste der. Ligeoverfor dette Vidnesbyrd kan man ikke med Rimelighed tyde ovennævnte Udtryk om Franskmændene; thi af deres Hænder ønskede Ægypterne ikke at undslippe; derimod ønskede de at undslippe af Tyrkernes Haand, men kunde ikke.

43. Vers. Og han skal bemægtige sig Skattene af Guld og af Sølv og alle Ægyptens Kostbarheder, og Libyere og Ætiopere skal være i hans Følge.

Til Belysning af dette Vers citeres følgende af “Historic Echoes of the Voice of God”, S. 49:

„Historien beretter følgende: Da Franskmændene var drevne ud af Ægypten, og Tyrkerne tog Landet i Besiddelse, tillod Sultanen Ægypterne atter at ordne sine Styrelsesforhold som før Franskmæn-

denes Indfald i Landet; han fordrede hverken Soldater, Kanoner eller Fæstningsværker af Ægypterne, men overlod dem paa egen Haand at ordne sine egne Sager; kun paalagde han dem at betale ham selv Stat. I Overenskomsten mellem Sultanen og den ægyptiske Pascha fordredes der blandt andet, at Ægypterne aarlig skulde betale den tyrkiske Regjering et vist Pengebeløb i Guld og Sølv samt 600,000 Maader Hvede og 400,000 Maader Byg."

"Libyere og Ætiopere", Folket "Kusjim", siger Dr. Clarke, "de ubetungne Arabere", som har søgt Tyrkernes Venkab, og af hvilke mange for Tiden betaler dem Stat.

44. Vers. Men Tidender fra Østen og fra Norden skal forfærde ham, og han skal drage ud i stor Harme for at ødelægge og for at tilintetgjøre mange.

I Anledning af dette Vers har Dr. Clarke en Anmærkning, der fortjener at nævnes. Han siger: "Denne Del af Profetien maa man endnu betragte som ufuldbyrdet." Dette skrev han og lod trykke i 1825. I en anden Del af sin Fortolkning siger han: "Hvis man ligesom i foregaaende Vers her maa tænke paa den tyrkiske Magt, er kanske Meningen den, at Perserne i Øst og Russerne i Nord en Stund vil bringe det ottomanske Rige høilig i Knibe."

Mellem denne Dr. Clarkes Visning af 1825 og Krimkrigen 1853-56 er der visse en slaaende Lighed i Tid og Omstændigheder, efter som netop de Magter, han nævner, Perserne i Øst og Russerne i Nord, var dem, der ophidsede til nævnte Strid. Han (Tyrkiet) forfærdedes ved, hvad han hørte fra disse Magter. Deres Holdning og Bevægelser ophidsede Sultanen til Brede og Hævn. Mod Rusland som den mest paatrængende Part rettede han først sine Fiendtligheder, idet Tyrkiet erklærede sin mægtige nordlige Nabo Krig i 1853. Verden saa længe med Forundring paa dette, at det Rige, der i lang Tid var bleven kaldt "Østens syge Mand", et Rige, hvis Hær var modløs og uden sædelig Kraft, hvis Skatkammer stod tomt, hvis Herskere var Uslinger og Narre, og hvis Underfaatter stadig var rede til Oprør og truede med Udvandring i Masse, at et saadant Rige skulde styrte sig ind i Kampen med saadan Voldsomhed. Profetien sagde, at han skulde drage ud i stor Harme, og da de saaledes rykkede ud i førnævnte Krig, blev de af en amerikansk Forfatter i et Dagblad beskrevne som dem, der sloges som Djæble. Sandt nok kom England og Frankrig Tyrkiet snart til Hjælp; men det drog dog ud paa den beskrevne Maade og vandt, som man ved, vigtige Seire, før det fik nævnte Magters Bistand.

45. Vers. Og han skal opslaa sine Paladstelte mellem Havet og det hellige, deilige Bjerg; men han skal komme til sin Ende, og der skal ingen være, som hjælper ham.

Vi har nu fulgt Profetien i Dan. 11 nedad Skridt for Skridt og saa langt fundet Begivenheder, der er en Opfyldelse af alle dens Forudsigelser. Hele det 11. Kap. er med Udtagelse af dette sidste Vers omsat i Historie. Forudsigelserne i foregaaende Vers er gaaede i Opfyldelse i den nulevende Slægts Dage, saa vi ved nærværende Vers føres ud over Nutiden ind i Fremtiden. Ingen Magt har endnu udført de her beskrevne Handlinger. Men Forudsigelsen skal fuldbyrdes, og det maa ske ved den selvsamme Magt, der fra 40. lige til 45. Vers stadig har været Gjenstand for Profetien. Og er den Tjyding rigtig, som vi i foregaaende Vers har givet Fortrinet, maa man vente, at Tyrkiet skal foretage den paa dette Sted antydede Bevægelse.

Læg nu Mærke til, hvor let dette kan ske! Palæstina, som indeholder det „hellige, deilige Bjerg“, det Bjerg, hvorpaa Jerusalem hviler, er en tyrkisk Provins. Og saafremt Tyrkerne skulde trække sig ilstomt ud af Europa, kunde de lettelig hvorsomhelst inden sit eget Landomraade opslaa sit midlertidige Hovedkvarter, der her passende beskrives som hans Paladstelte eller Pragttelt; men han kunde ikke gaa udenfor sine egne Grænser. Det mærkeligste Punkt inden de tyrkiske Gennemærker i Asien er Jerusalem.

Hvor let kan ikke ogsaa Udtrykket: „Han skal komme til sin Ende, og der skal ingen være, som hjælper ham,“ anvendes paa denne Magt. Dette Udtryk viser klart, at nævnte Magt tidligere har faaet Hjælp. Og hvorledes staaer det ikke i Virkeligheden? I Krigen mod Frankrig 1798—1801 hjalp England og Rusland Sultanen; i Krigen mellem Tyrkiet og Ægypten 1838—40 lagde England, Rusland, Østerrig og Preussen sig imellem til Fordel for Tyrkiet; i Krimkrigen 1853—56 støttede England, Frankrig og Sardinien Tyrkerne; og i den sidste russisk-tyrkiske Krig lagde Europas Stormagter sig imellem for at stanse Ruslands Fremstrid. Uden i alle disse Tilfælde at have faaet Hjælp vilde sandsynligvis Tyrkiet ikke have kunnet hævde sin Stilling. Det er ogsaa en mærkelig Kjendsgjerning, at Riget efter det ottomanske Vældes Fald i 1840 kun har bestaaet ved de europæiske Stormagters Naade. Uden at kunne støtte sig til dem vilde Tyrkiet ikke længe kunne hævde sin Tilværelse, ikke engang af Navn; mister det denne Støtte, maa det falde. Saaledes siger Profetien: „Han skal komme til sin Ende, og der skal ingen være, som hjælper ham“; og sit Endeligt naar han, som

man naturlig kan slutte sig til, for di ingen hjælper ham, fordi den tidligere ydede Støtte unddrages ham.

Er der nu nogen Udsigt til, at Forudsigelsen snart vil gaa i Opfyldelse? Idet vi fremsætter dette Spørgsmaal, ser vi ikke hen til fjerne, dunkle Tidsaldrer i Fortiden, hvis Begivenheder for lang Tid siden er overførte paa Historiens Blade og nu kun har Interesse for de saa, men til den nuværende Verden, som lever og rører sig. Foretager de Nationer, der nu er virksomme paa Handlingens Skueplads med sine indøvede Armeer og sine mangfoldige Krigsredskaber, foretager de sig noget, der peger i nævnte Retning?

Alles Dine er nu i spændt Interesse vendte mod Tyrkiet, og Statsmænds enstemmige Mening er, at Tyrkerne er hjemfaldne til snart at udjages af Europa. For nogle Aar siden jagde en Korrespondent for Bladet New York Tribune, idet han skrev fra Osten: „Rusland vedbliver at ruste sig til Tænderne . . . for at hævne sig paa Tyrkiet. . . . Rykker den russiske Hær to Gange i Felten, jager den Tyrkerne ud af Europa.“ Carleton, der tidligere var Korrespondent for Dagbladet Boston Journal, jagde, idet han skrev fra Paris, under Rubriken „det østlige Spørgsmaal“:

„Den sidste Uges Samtaleemne har ikke været „Udstillingen“, men „det østlige Spørgsmaal“. Hvad vil det blive til? Bliver der Krig? Hvad vil Rusland gjøre? Dette er noget, man veksler Tanter om, ikke blot paa Kaféer og Restaurationer, men endog i den lovgivende Forsamling. For nærværende gjør jeg kanhænde den bedste Tjeneste ved ligeoverfor dette Spørgsmaal at sammenstille enkelte Kjendsgjæringer, som, ifølge hvad man for nærværende kan slutte, snart kommer til at lægge Beslag paa Verdens Opmærksomhed. Hvad er „det østlige Spørgsmaal“? Det er ikke saa let bestemt at svare derpaa, da det kanske for Rusland betyder ét, for Frankrig et andet, for Østerrig et tredje; men uanset Udfaldet for alle Parter kan man nærmest betegne det saaledes: Det dreier sig om at **drive Tyrken over til Asien** og at tilegne sig hans Vandomraade.“

Atter siger han:

„Der er visselig Udsigter til, at Sultanen snart maa se, at hans Riges vestlige Del falder fra Stykke for Stykke. Men hvad saa? Skal Rumænen, Serbien, Bosnien og Albanien slaa sig sammen og oprette et uafhængigt Herredømme og tage Stilling iblandt Nationerne? Eller skal man se, at alle kæmpes om at underlægge sig den ottomanske

Stat? Det tilhører Fremtiden, en Fremtid, som ikke er langt borte."

Kort efter at foregaaende Uddrag blev skrevet, fandt en forbausende Omvæltning Sted i Europa. Frankrig, der var en af de fornemste Parter, om ikke den fornemste, i det Forbund, der støttede den ottomanske Trone, blev overvundet af Preussen i den fransk-tyske Krig 1870. En anden Part, Preussen, havde for megen Medfølelse med Rusland til at blande sig i, hvad dette Land foretog sig mod Tyrkerne. En tredje Part, England, som var i Ruibe for Penge, kunde ikke engang tænke paa uden Forbund med Frankrig at indlade sig i Kamp for Tyrkiet. Østerrig var ikke kommet til Kræfter efter det Slag, det fik i den sidste Krig mod Preussen, og Italien havde travlt med at berybe Paven hans verdslige Magt og gjøre Rom til Nationens Hovedstad. En Forfatter i New York Tribune bemærkede, at Tyrkiet kunde gjøre Regning paa „Østerrigs, Frankrigs og Englands Bistand“, om det skulde komme i en uanselig Stilling ligeover for Rusland; imidlertid var ingen af nævnte Magter, ei heller andre, som kunde ventes at ville hjælpe Tyrkiet, paa den omtalte Tid i den Stilling, at de kunde gjøre det, hovedsagelig paa Grund af den franske Nations pludselige og uventede Ndmygelse som ovenfor nævnt.

Rusland saa nu, at dets gunstige Dieblik var kommet, og overraskede følgerig alle Europas Magter ved om Efteraaret i samme mindeværdige Aar, 1870, at træde frem og med velberaad Hu erklære, at det ikke længere havde til Hensigt at agte paa Bestemmelserne i Traktaten af 1856 (Parisetraktaten). Nævnte Traktat, der sluttedes ved Krimkrigens Ende, satte en Stopper for Ruslands krigeriske Foretagender i det Sorte Hav. Nu maatte Rusland have Ret til at benytte disse Farvande i militære Diemed, saasandt det skulde gennemføre sin Vilje med Tyrkiet; derfor bestemte det sig til ikke at ændse nævnte Traktat just paa det Tidspunkt, da ingen Magt var saaledes stillet, at den kunde fremtvinge dens Overholdelse.

Den Skingrund, Rusland fremførte for sine Foretagender i nævnte Retning, var, at det maatte have en Kyst og Havne under et varmere Himmelstrøg end paa Østersøens Strande; men i Virkeligheden gjalt det Tyrkiet. Saaledes siger Bladet *Churchman* fra Hartford, Conn., i en velskrevet Artikel om de „europæiske forvirrede Forholde“, at Rusland under sine Anmasselser ligeoverfor Tyrkiet ikke blot søgte en Grænse mod Havet og Havne nærmere ved Hande-

lens Hovedveie, hvor den nordiske Vinter ikke stængte dem inde, men at det dreves frem af en Følelse beslægtet med den, der drev Korsfarerne frem, nemlig en inderlig Længsel efter at jage Halvmaanen bort fra Europas Jordbund."

Denne Længsel paa russisk Side er som en hellig Arvelod bleven næret lige fra Peter den Stores Dage. Denne berømte Fyrste blev Ruslands Gueherster i 1688, 16 Aar gammel, nød i 37 Aar den Lykke med Held at regjere indtil 1725 og efterlod sine Efterfølgere et berømt „sidste Vilje og Testamente“, hvori han nedlagde visse betydningsfulde Regler, som de stadig skulde iagttage. I nævnte „Testamentes“ niende Artikel paalagde han dem følgende Politisk:

„Benyt alle mulige Midler for at vinde Konstantinopel og Indien (thi den, som hersker der, bliver Verdens virkelige Herre); ophids stadig til Krig i Tyrkiet og Persien; opret Fæstningsværker ved det Sorte Hav; søg gradvis at erholde Magt paa Havet, ogsaa i Østersøen; thi begge er nødvendige til vor Plans Virkeligjørelse; paaskynd saavidt muligt Persiens Fald; træng frem til den Persiske Bugt, om muligt ad Syrien; gjenopret Handelen paa Østerlandene og træng frem til Indien, Verdens store Oplagssted. Er man først der, kan man klare sig uden engelsk Guld.“

Elleve Artikel giver dette Raad: „Søg at vinde det østerrigiske Huses Interesse for Tyrkernes Uddjagelse af Europa og berolige deres Meningsforskjel i det Dieblig, Konstantinopel erobredes, ved efter at have ophidset til Krig mellem de gamle europæiske Stater at give Østerrig en Del af det erobrede, hvilket senere kunde kræves tilbage, om man vilde.“

Hvad der senere er foregaaet i den russiske Historie viser, hvor vedholdende man har fulgt den her givne politiske Anvisning:

„I 1696 fratog Peter den Store Tyrkerne det Afviske Hav og beholdt det. Derpaa indtog Katarina den Store Halvøen Krim. Ved Freden i Bukarest 1812 erholdt Alexander den første Moldau og det saakaldte Besarabien med sine Øbler, Ferskener og Kirsebær. Saa kom den store Nikolaus, der erobrede Ret til fri Seilads paa det Sorte Hav, Dardanellerne og Donau, hvis usædvanlige Graadighed imidlertid førte ham ind i Krimkirken, hvorved han tabte Moldau samt Retten til Seilads paa Donau og uindskrænket Seilefrihed paa det Sorte Hav. Dette var uden Tvivl et haardt Slag for Rusland, men rokkede ikke dets Planer mod det ottomanske Ræde og hidrog ei heller i nogen væsentlig Grad til at styrke det ottomanske Rige.“

Peter den Store.

Taalmodig afventende Tiden har Rusland vaaget og ventet, og i 1870, da alle Vestens Nationer kun gav Agt paa den fransk-tyffe Krig, kundgjorde det Magterne, at det ikke længere ansaa sig bundet ved Traktaten af 1856, der hindrede det i at benytte det Sorte Hav. Fra dette Dieblik af har da dette Hav været, som det for tusinde Aar siden var, et mare Russicum, et Hav, som kun tjener alle Ruslands Formaal og Hensigter." (San Francisco Chronicle.)

Napoleon Bonaparte forstod fuldt vel Ruslands Planer og Betydningen af dets forud planlagte Bevægelser. Som Fange paa St. Helena ytrede han under en Samtale med Gubernøren, Sir Hudson Lowe, følgende:

"Juden saa Aar kommer Rusland til at besidde Konstantinopel, en Del af Tyrkiet og Grækenland. Dette anser jeg ligesaa sikkert, som om det allerede havde fundet Sted. Alt Alexanders Kjæleri og Smigreri for mig gik ud paa at vinde mit Samtykke til denne Plans Jværfættelse, noget, jeg imidlertid ikke kunde gaa med paa, da jeg forudsaa, at Europas Ligevægt derved vilde forstyrres. Faar først Rusland Herredømmet over Konstantinopel, kommer det snart til at mestre hele Handelen paa Middelhavet, bliver en Sømagt, og Gud ved, hvad der saa kan ske. At hindre dette var Formaålet med mit Indfald i Rusland; thi kunde jeg saa kastet en ny Stat ind mellem Rusland og Tyrkiet, mente jeg derved at kunne oprette en Stranke for Ruslands Anmasselser i Østen."

Rosfuth betragtede ogsaa det politiske Schakspil paa samme Maade, da han sagde: „I Tyrkiet vil Verdens Skjæbne blive afgjort."

Bonapartes ovenansførte Ord med Hensyn til Forstyrrelsen af „Europas Ligevægt" røber den Bevæggrund, Stormagterne har havt til saa længe paa Fastlandet at taale en Nations Tilværelse, der har en falsk Religion, mangler de simpleste menneskelige Dyder og er en Stam for vore Dages dannede Borgersamfund. Konstantinopel betragtes (derom er alle enige) som det store Stridspunkt i Europa; og enhver af Magterne er kløgtig eller skinsyg nok til at se eller mener, at den ser, at saafremt en europæisk Magt kommer i stadig Besiddelse af nævnte Punkt, saaledes som Rusland inderlig ønsker, saa vil denne Magt kunne foreskrive Betingelser for hele det øvrige Europa. Imidlertid vil ingen af Magterne gjerne indrømme en anden noget saadant, hvorfor de tilsyneladende kun kan hindre det ved efter stiltiende eller udtrykkelig Overenskomst at slutte sig sammen for at holde hverandre ude. Saaledes faar da den ullykkelige Tyrk Lov til at henslæbe sin

lygelige asiatiske Tilværelse paa europæisk Grund. Dette kalder man da at bevare „Magtens Ligevægt“, som alle er saa ømfindtlige for. Saaledes kan det imidlertid ikke altid vedblive; han skal „komme til sin Ende, og der skal ingen være, som hjælper ham“. Den syge Mand synes bestemt paa i al Hast at opnaa en saadan Grad af politisk Raadsheden, at Europa maa jage ham over til Asien for at bevare sin egen Civilisation.

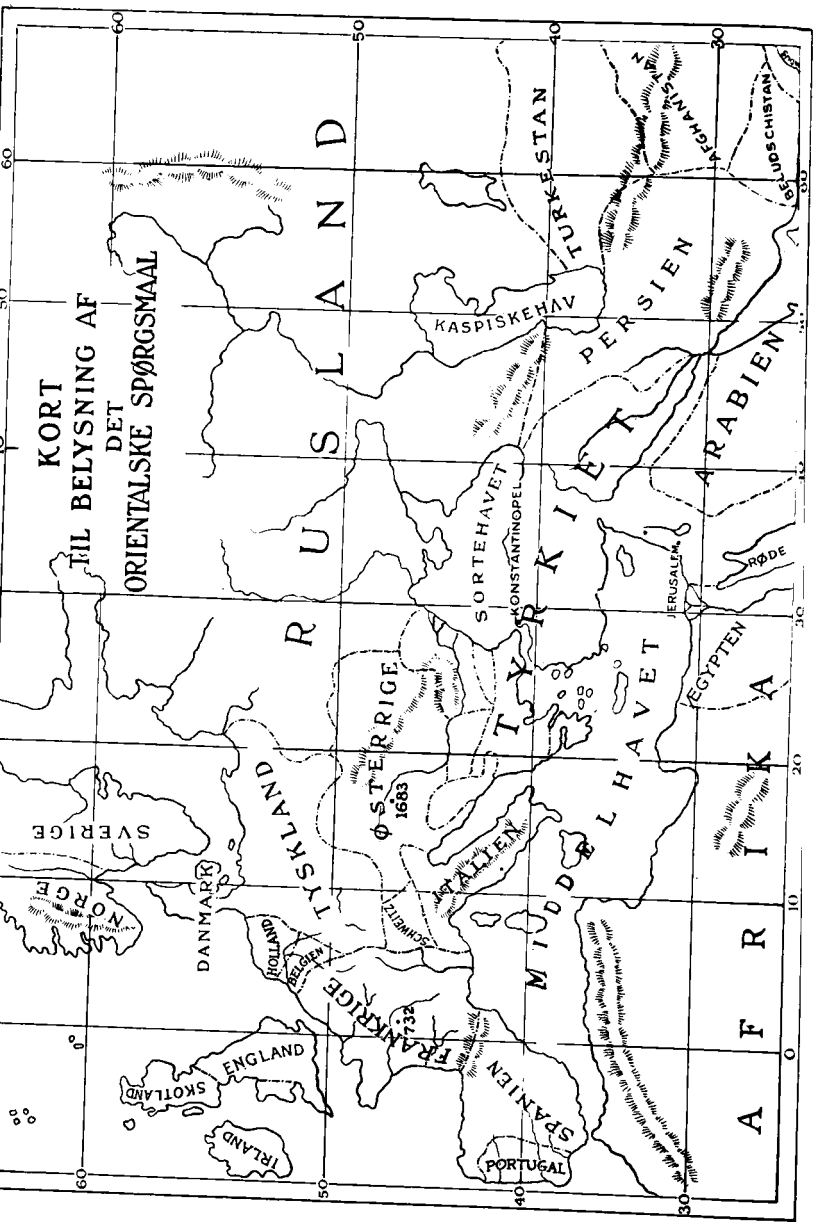
Da Rusland i 1870 tiltjendegav sin Hensigt om ikke at ændse Overenskomsten af 1856, lod de andre Magter, som om deres Værdighed var høilig krænket, ihvorvel de ikke formaaede at udrette noget. Der sammentaldtes en europæisk Kongres, som ogsaa kom istand, men efter alles Forventning kun endte i det latterlige, hvad det angik at holde Rusland i Tømme. San Francisco Chronicle indeholdt i Marts 1871 følgende Udtalelse om „Kongressen for det østlige Spørgsmaal“:

„Det ligger klart i Dagen, at Kongressen ikke er stort andet end et Komediespil, forsaavidt det gjælder at lede og styre den moskovitiske Regjerings Opræden. England undfangede oprindelig Tanken om Kongressen, fordi det simpelthen trængte til en Anledning til uden virkelig Bane at trække sig ud af en Stilling, som det desværre kun altfor ubesindig havde indtaget, og Rusland var medgjørligt nok til at deltage i det „lille Spil“ i Bevidstheden om, at det ikke vilde tabe noget ved sin Tjæfkommenhed. I dette kløgtige Arrangement er Tyrkiet den eneste Part, over hvilken det gaar ud. Tyrkiet lodes Ansigt til Ansigt med sin uforsonlige Arvefiende; thi de Nationer, der tidligere støttede det, tilshneladende af Vensteb og Kjærlighed til Retfærdighed, men i Virkeligheden for at fremme sine egne Interessers, har behændig undgaaet den Udfordring, Nordens Kolos saa aabentlyst slyngede ind paa Kamppladsen. Det lader sig let forudsæ, hvad der vil komme ud af denne Konference: Rusland faar alle sine Krav tilfredsstillede; man tager nok et Skridt i Retning af at virkeliggjøre Peter den Stores sidste Vilje; og Sultanen faar en Forsmag paa sin øiensynlig uundgaaelige Dom, at u d j a g e s a f E u r o p a.“

Fra dette Tidspunkt vedblev „det østlige Spørgsmaals“ ulmende Brand at volde Uro og Frygt blandt Europas Folk, indtil Ilden igjen i 1877 slog ud i lys Lue. Den 24. April 1877 erklærede nemlig Rusland Tyrkiet Krig under Foregivende af at forsvare de Kristne mod Tyrkernes umenneskelige Raahed og Grusomhed, men i Virkeligheden for at gjøre nok et Forsøg paa at bringe sine længe nærrede Ønsker om at jage Tyrken ud af Europa til Virkeliggjørelse. Hvad der tildrog sig

under denne Krig 1877-78, og hvad Følgerne af den var, huffer nok omtrent enhver, der har fulgt med i Begivenhedernes Gang. Fra første Dieblig saa man klart, at Tyrkiet laa under for Overmagten. Rusland nærmede sig med sine Løbegrave saa nær Konstantinopel, at russiske Tropper besatte selve Konstantinopels Udenmærker. Imidlertid lagde de europæiske Nationer, som blev urolige, sig igjen imellem med sin Statskløgt for at bringe Kampen til Ophør. Den 25. Januar 1878 holdtes Kongressen i Berlin; Tyrkiet indgik paa at undertegne Fredsvilkaarene: at Dardanellerne skulde være aabne for russiske Fartøier; at Russerne skulde besætte Batum, Kars og Erzerum; at Tyrkiet skulde betale Rusland i Krigsskadeserstatning 20 Millioner Pund Sterling (omtrent 360,000,000 Kroner); og at den endelige Fredsslutning skulde undertegnes i Konstantinopel. Da „Allgemeine Zeitung“ kundgjorde dette, tilspøiede Bladet: „Det kan nu ikke længer anses ugjærligt, at Russerne tilsidst rykker ind i Konstantinopel.“

Detroit Evening News af 20. Februar 1878 skrev:

„Følge Fredsvilkaarene, som de efter sidste Beretning skal lyde, kommer Tyrkiet til at betale Rusland en rund Sum paa omtrent 552,000,000 Dollars foruden at miste en Del af Landet, udlevere nogle Panzerskibe, opgive Donaumundingen, udbetale den i tyrkiske Sikkerhedspapirer anbragte russiske Kapital samt holde russiske Under-saatter i Konstantinopel skadesløse for de ved Krigen forvoldte Tab samt endelig en Godtgjørelse for, at Rusland har underholdt omtrent 100,000 Krigsfanger. Denne Sum øges lettelig til 600,000,000, naar alle mindre Poster medregnes. Da nu Landets skatbare Strøg næsten kun er det yderst fattige Lilleasien, og dets Pengeforhold for nærværende befinder sig i den fuldstændigste Forvirring, kan man vanskeligt indse, hvorfra det skal skaffe alle disse Penge, hvor villig end dets nærværende Magthavere er til at undertegne Overenskomsten.

„Forslaget gaar ud paa tilsidst at give Czaren et staaende Pant i hele Riget og indeholder selvfølgelig en Trusel om, at han naarsomhelst kan inddrage Pantet ved simpelthen at besætte det europæiske Tyrki. Med Udsigt til noget saadant har Europa og særlig England Livsinteresser i Sagen, selv om Vilkaarene ikke i sig selv var beregnede paa at drive de engelske Kreditorer til Banvid ved at berøbe dem det sidste Haab om nogensinde at faa en Cent tilbage af de svære Kapitaler, som henstaar i tyrkiske Obligationer. Det giver Rusland Fortrinet som Kreditor i Portens Fallitbo og har ovenikjøbet den Fordel

at sidde inde med den til Pant stillede Gjenstand, hvorved Fordringshavere med ældre Krav stilles udenfor."

Følgende Citat af Philadelphia=Bladet Public Ledger af August 1878 fremstiller paa en belærende og meget betegnende Maade, hvorledes det tyrkiske Omraade er svundet ind i Løbet af de sidste 60 Aar og særlig som Følge af Krigen i 1877:

„Den, der gjør sig det Bepvær at kaste et Blik paa det europæiske Tyrkiets Kort for omtrent 60 Aar siden og sammenligner dette med det nye Kort i Overensstemmelse med San Stefano=Traktaten og lidt senere Berlinerkongressen, vil kunne gjøre sig et Begreb om den Hurtighed, hvormed det ottomanste Rige trænges ud af Europa. Dengang strakte Tyrkiets nordlige Grænse sig til Karpaterne, og øst for Floden Sereth omfattede det Moldau saa langt nord som til den 47. nordlige Breddegrad; det omfattede ogsaa det nuværende Kongerige Grækenland og dækkede hele Serbien og Bosnien. Men ved Aaret 1830 blev Tyrkiets nordlige Grænse drevet tilbage fra Karpaterne til Donaus sydlige Bred, idet Fyrstendømmerne Moldau og Valakiet unddroges det tyrkiske Herredømme, undtagen forsaavidt de aarlig maatte erlægge en Pengeafgift til Porten. Søndenfor Donau havde Serberne for sit Land erhvervet en lignende Frigjørelse. Grækenland var ogsaa blevet istand til at gjøre sig uafhængigt. Dengang som nu var Tyrken stiv og haardnakket. Rusland og Storbritannien foreslog at gjøre Grækenland til en statskyldig Stat under tyrkisk Overhøjhed; men dette affloges, og som Følge deraf ødelagdes den mægtige tyrkiske Flaade ved Navarino, hvorefter det uafhængige Kongerige Grækenland oprettedes. Saaledes blev Tyrkiet i Europa paa alle Sider trængt tilbage. Nu er den nordlige Grænse, der saa nylig laa ved Donau, drevet tilbage til Balkanfjeldene. Rumænien og Serbien er ikke længer engang statskyldige, men er indtraadt blandt de uafhængige Stater. Bosnien har stillet sig under østerrigsk Beskyttelse, ligesom Rumænien stillede sig under Ruslands i 1829. De omordnede Grænser tillægger tyrkisk Landomraade til Serbien, Montenegro og Grækenland. Bulgarien indtager Rumæniens Plads som et Fyrstendømme med Selvstyre og uafhængigt af Porten, kun med Forpligtelse til en aarlig Afgift. Selv syd for Balkan svæktes Tyrkens Magt, da Rumelien skal have Ret til Selvstyre i indre Anliggender under en kristelig Befalingsmand. Og saaledes trænges Tyrkiets Grænse i Europa tilbage paa alle Kanter, indtil det levnede Landomraade kun er en Skygge af, hvad det var for 60 Aar siden. I mere end et halvt Aarhundrede har Ruslands

Statsmandskunst og aabne Kampe kun gaaet ud paa at fremkalde denne Sageres Stilling. I næsten samme Tidrum har enkelte af de andre Magter stræbt at opretholde det tyrkiske Riges Grænser uforandrede. Hvilken Politik, der har havt Held med sig, ser man ved at sammenligne Kortene fra Tider med 25 Aars Mellemrum. Det tyrkiske Europa er i Løbet af de sidste halvhundredte Aar spundet svært ind og spinder mer og mer ind i Retning af Asien, og om end alle Magter saa nær som Rusland forenede sig for at opretholde det ottomanske Væsen i Europa, saa aabenbarer der sig i de sidste 50 Aars Historie en synlig Forudbestemmelse, der vil gjøre Ende paa Tyrkernes Herredømme."

En Korrespondent for Bladet Christian Union skrev fra Konstantinopel den 8. Oktober 1878:

„Naar man betænker alle de Banskeligheder, der leirer sig om denne svage og vaklende Styrelse, maa man kun undre sig over, at den kan holde sig en eneste Dag. Foruden den faste Gjæld paa 1,000,000,000 Dollars, hvorefter den ingen Renter betaler, har den en uhyre Løsgjæld paa Grund af alle sine Krigs-udgifter; dens Embedsmænd i Udlandet faar ingen Betaling; den opløser ikke, ja indskrænker ikke engang sin Hær, og dens Papirpenge er saagodtsom bleven værdiløse; Folket har tabt Modet og imødeser hver Dag en ny Omvæltning eller en ny Krig; Regjeringen ved ikke, hvem den mest skal frygte, sine Venner eller sine Fiender.“

Siden 1878 har man ved alt, hvad der er foregaaet i Osten, naaet længere frem i samme Retning: større Tryk paa den tyrkiske Regjering med den sandsynlige Virkning, at Tyrkerne kommer til at udjages fra Europa. At Engelsemandene i 1883 besatte Ægypten er nok et Skridt henimod den uundgaaelige Følge og en Begivenhed, som New York-Bladet Independent oover at betegne som „Begyndelsen til Enden“.

Londonerbladet Daily News siger i Juni 1883: „Hvad enten vi synes om det eller ei, gaar det ottomanske Rige hurtig sin Død imøde, og da Rusland er den eneste Magt, som i hine Egne kan indtage dets Plads, er det til ingen Nytte at klage over, hvad der ikke kan undgaaes. Folk af alle Folkeslag og Troesbekjendelser klager bittert over den Tingenes Tilstand, under hvilken de lever; men kanhænde ingen lider mere end Tyrkerne selv.“

I 1895 overraskedes Verden ved Beretningen om de forfærdelige Grusomheder, som Tyrkerne og Kurderne forøvede mod Armenierne. Paalidelige Rapportter niser, at der myrdedes i Tusindvis af Mennesker

under Omstændigheder, hvor den største Grusomhed lagdes for Dagen. Nationerne protesterede gennem sine Gesandter, ja truede; men Sultanen gjorde intet, omend han lovede godt. Dientsynlig havde han ikke Lyst, om han havde Magt, til at standse Blodsudgydelsen. Fanatiske Muselmænd syntes i sit Kaseri at have sat sig for at udrydde alle Armenierne og bringe deres Kvinder og Børn i Slaveri eller overlade dem til en endnu uhyeligere Skjæbne. Tusinder af Enter og faderløse omkom af Kulde og Hunger paa deres Flugt blandt de armeniske Bjerge. En sand Skræk bredte sig over Kristenheden, og Skriget lød fra alle Lande: Driv Tyrken ud og gør en Ende paa ham! Og dog var Nationernes egennyttige Interesser og gjensidige Misundelse Skyld i, at de lod Myrderierne vare ved uden at udrække Haanden for at standse Blodbadet ved at give Tyrken en fortjent Revselse. Hvor længe, o Herre, hvor længe?*)

Saaledes tyder alt med Rimelighed paa, at Tyrkerne snart maa forlade Europa. Hvor kommer de da til at opslaa sine „Paladstelte“? I Jerusalem? Dette er visseelig det rimeligste Sted. Newton siger i sin Bog om Profetierne (S. 318): „Mellem Havet og det hellige, deilige Bjerg“ maa, som vi allerede har vist, betegne en Del af det hellige Land. Der skal Tyrken leire sig med hele sin Magt; dog skal han „komme til sin Ende, og ingen skal hjælpe ham“, — hjælpe ham med Held eller redde ham.“

Tiden vil snart afgjøre dette Spørgsmaal, kanhænde inden nogle faa Maaneder, og naar dette finder Sted, hvad følger saa? Da vil Begivenheder af den største Betydning for alle Jordens Beboere finde Sted, hvilket straks ses i næste Kapitel.

*) Siden ovenstaaende blev skrevet, er Tyrkiet blevet end yderligere svækket, idet Bulgarien i 1908 har erklæret sig helt uafhængigt, og Bosnien og Herzegovina er bleven indlemmede i Østerrig-Ungarn.

Oversf. Anm.

12. Kapitel.

1. Vers. Og paa den Tid skal Mikael staa frem, den store Fyrste, der staaar som Bærn for dit Folks Børn, og der skal være en Trængsels Tid, som der ikke har været fra den Tid, et Folk blev til, indtil den Tid. Og paa den Tid skal dit Folk undkomme, hver den, som findes skreven i Bogen.

I dette Vers nævnes et bestemt Tidspunkt, der dog ikke røbes ved Navn eller Tal paa noget særligt Aar, Maaned eller Dag, men et Tidspunkt, der bestemmes ved, at der indtræffer en vis Begivenhed, hvormed det staaar i Forbindelse. „Paa den Tid“. Hvilken Tid? Jo, den Tid, hvortil foregaaende Kapitels sidste Vers førte os, nemlig naar Nordens Konge skal opslaa sine Paladstelte paa det hellige, delige Bjerg, naar med andre Ord Tyrkerne, udjagne af Europa, i Hast gjør Jerusaleem til sin Regjerings midlertidige Sæde. I Anmærkningerne over sidste Del af foregaaende Kapitel antydedes, hvad der allerede foregaar i Retning af dette Maals Opnaaelse, og der nævntes noget af det, som henpeger paa, at Tyrken snart vil se sig nødsaget til at foretage Flytningen. Og naar denne Begivenhed indtræder, skal han naa sin Ende; og da maa man ifølge dette Vers vente, at Mikael, den store Fyrste, skal staa frem. Denne Bevægelse fra Tyrkiets Side er Tegnet paa, at han skal staa frem, med andre Ord, betegner hans Fremtræden som den næste Begivenhed. For at forebygge al Misforstaaelse vil vi bede Læseren lægge Mærke til, at

vi ikke forstaaer dette saaledes, at det næste Felttog imod Tyrkerne vil jage dem ud af Europa, eller at Kristus begynder sin Regjering uden at spille en eneste Dag eller Time, naar Tyrkerne først gjør Jerusalem til sin Hovedstad. Men Begivenhederne vil efter vor Overbevisning indtræffe i følgende Orden: 1) Yderligere Truf kommer paa en eller anden Maade at øves paa Tyrkerne. 2) De trækker sig ud af Europa. 3) De opstaaer tilsidst sin Bopæl i Jerusalem. 4) Og saa fremstaaer Mikael, med andre Ord: Kristi Rige begynder, og han kommer i Himlens Skjer. Og man kan ikke med god Grund antage, at der mellem disse Begivenheder vil hengaa nogen synderlig lang Tid.

Men hvem er da Mikael? Og hvad vil det sige, at han staaer frem? Mikael kaldes i Jud. 9. „Overengelen“, det er, den øverste Engel eller Englenes Øverste; der er blot én saadan. Hvem er han? Han er den, hvis Røst skal høres fra Himlen, naar de døde skal opstaa. I Thess. 4: 16. Og hvis Røst høres i Forbindelse med denne Begivenhed? — Vor Frelser Jesu Kristi Røst. Joh. 5: 28. Naar man nu gaar ud fra dette, kommer man til følgende Slutninger: Guds Søns Røst er Overengelens Røst; Overengelen er altsaa Guds Søn; men Overengelen er Mikael, altsaa er Mikael Guds Søn. Daniels Udtryk: „den store Fyrste, der staaer som Værn for dit Folks Børn“, er i og for sig alene nok til at vise, at den, der her omtales, er og maa være den samme som Menneskenes Frelser. Han er, „den Livets Fyrste“ (Ap. Gj. 3: 12), og „denne har Gud ophøiet til en Fyrste og Frelser“ (Ap. Gj. 5: 31). Han er den store Fyrste; der er ingen større uden Faderen alene.

Og han „staaer som Værn for dit Folks Børn“. Han nedlader sig til at antage sig Guds Tjenere i deres arme, dødelige Tilstand og forløse dem, saa de kan blive Undersaatter i hans kommende Rige. Han staaer som Værn for os. Hans Folk maa være med for at opfylde Frelsens Plan; de er en uadskillelig Del af den dyrt kjøbte Arvelod; og de skal blive den fornemste Aarsag til den Glæde, for hvis Skyld Kristus udholdt alle de Selvoportelser og Lidelser, som udmærkede hans Frelserværk for den faldne Menneskeslægt. Forbauvende Hædersbevisning! Maatte en evig Tak ydes ham for hans Naade og Barmhertighed mod os! Hans være Riget, Magten og Æren i Evighed!

Vi kommer nu til det andet Spørgsmaal: Hvad menes der med, at Mikael skal staa frem? Nøglen til dette Udtryk's Tydning findes

i Dan. 11: 2, 3: „Endnu skal der opstaa tre Konger for Persien“; „saa skal der opstaa en vældig Konge, og han skal herske med stor Magt“. Der kan ingen Tvivl være om nævnte Udtryks Betydning i disse Eksempler, nemlig: at overtage Riget, at regjere. Og samme Udtryk i foreliggende Vers maa have samme Betydning: Mikael skal staa frem, overtage Riget eller begynde sin Regjering.

Men regjerer da ikke Kristus nu? Jo, i Fællesskab med sin Fader paa Verdensaltets Herredømmes Trone. Ef. 1: 20-22; Ab. 3: 21. Men denne Trone eller dette Rige opgiver han ved Enden af den nærværende Husholdning (1 Kor. 15: 24), og derpaa begynder han den Regjering, som er omtalt paa dette Sted, idet han staar frem eller overtager sit eget Rige, sin Fader Davids forlængst forjættede Trone, og opretter et Herredømme, hvorpaa der ikke skal være Ende. Luf. 1: 32, 33.

Det er ikke nødvendigt her at indlade sig paa en Underjøgelse af alle de Begivenheder, som frembringer eller er uadskillelig forbundne med denne Forandring i Frelserens Stilling. Det være nok at sige, at denne Verdens Riger da bliver „vor Herres og hans Salvedes“. Hans præstelige Klædebon lægges da tilside, og han ifører sig Kongedragt. Naadens Værk er fuldbragt og Slægtens Prøvetid tilende. Den, som da er uterlig, har intet Haab om Forbedring; den, som er hellig, er udenfor al Fare for Fald. Enhvers Skjæbne er afgjort. Og fra den Tid, indtil de forfærdede Nationer skuer sin forhaanede Konges majestætiske Skikkelse i Himlens Skyer, skal Nationerne sønderbrydes som med et Jernspir og sønderslaaes som en Pottemagers Kar under en Trængselstid, som aldrig tilforn har været, en Række Straffedomme uden Lige i Verdens Historie, og som ender med vor Herres Jesu Kristi Aabenbarelse af Himlen i Jldsluer for at bringe Hævn over dem, som ikke kjender Gud og ikke adlyder Evangeliet. 2 Thess. 1: 7, 8; Ab. 11: 15; 22: 11, 12.

Uf saadan Bægt er de Begivenheder, der begynder, naar Mikael staar frem; og at han saaledes staar frem eller overtager Riget er et Tegns paa, at denne afgjørende Periode i Menneskeslægten's Historie indledes, nogen Tid før Kristus personlig vender tilbage til denne Jord. Hvor vigtigt det derfor er at vide noget om hans Stilling, saa at man kan følge med i hans Værks Fremgang og forstaa, naar det kritiske Dieblit nærmer sig, da han ophører med at træde frem for Menneskeslægten, og vor evige Skjæbne bliver bestemt.

Men hvorledes skal vi nu kunne vide dette? Hvorledes kan vi

faa Forstand paa, hvad der foregaar i Himlens fjerne Himmel i Helligdommen histoppe? Jo, Herren har været saa naadig, at han har givet os Midler til at forstaa det. Naar visse store Begivenheder foregaar paa Jorden, ved man efter hans Ord, hvad der samtidigt dermed skal foregaa i Himlen. Af de Ting, vi ser, lærer vi de Ting at kjende, som vi ikke ser. Ligesom man gjennem Naturen skuer op til Naturens Gud, saaledes kan man faa Forstand paa, hvad der foregaar i Himlen, gjennem Tegn i Naturen og Begivenheder i Verden. Naar Kongen af Norden opslaar sine Paladstelte mellem Havet og det hellige, deilige Bjerg — noget, man allerede ser de forbedende Skridt til — da staar Mikael, vor Frelser, frem eller med andre Ord modtager Riget af sin Fader, før han endelig vender tilbage til denne Jord; eller man kunde udtrykke det saaledes: Da ophører Frelseren med sin Gjerning som vor store Ypperstepræst, og Menneffslægtens Prøvetid afsluttes. Den store Forudsigelse om de 2300 Dage viser os klart Begyndelsen til den sidste Del af Tjenesten i den himmelske Helligdom. Det foreliggende Vers nævner flere Ting, hvoraf man tilnærmelsesvis kan faa Oplysning om Tiden, da den ender.

I Forbindelse med, at Mikael staar frem, indtræder der en saadan Trængselstid, som aldrig har været. I Matt. 24: 21 tales der om en Trængsel saa stor, som ikke har været fra Verdens Begyndelse hidindtil, og som ikke heller skal blive. Denne Trængselstid, der blev opfyldt, da Paven magten undertrykte og dræbte Menigheden, er allerede forbigangen; medens den Trængselstid, hvorom Dan. 12: 1 taler, tilhører Fremtiden efter vor Formening. Hvorledes kan der være to Trængselstider mange Aar fra hinanden, hver af dem større end nogen, der hidtil havde været og nogensinde skulde komme? For at undgaa Misforstaaelse her maa man omhyggelig lægge Mærke til Forskjellen: Den Trængselstid, hvorom Mattæus taler, gjælder en Trængsel, som kom over Menigheden; Kristus taler der til sine Disciple og om sine Disciple i kommende Tider; dem gjaldt Ordene væsentlig, og for deres Skyld skulde Trængselens Dage blive forkortede. 22. Vers. Den Trængselstid derimod, hvorom Daniel taler, er ikke en Tid af Religionsforsølgelse, men af store Ulykker over Nationerne. Der har hidindtil ingen Trængsel været som denne, ikke over Menigheden, men over Folkene. Den gjælder Verden og er den sidste Trængselstid, som skal komme over Verden i dens nærværende Tilstand. Hos Mattæus tales der om en Tid efter nævnte Trængselstid; thi naar

den var forbi, skulde ingen lignende mere ramme Guds Folk; men her hos Daniel hentydes der ikke til nogen Prøvetid efter nævnte Trængsel; thi med denne afsluttes Verdenshistorien. Den omfatter de sidste syv Plager i Aab. 16 og naar sit Hødepunkt ved vor Herres Jesu Aabenbarelse, naar han kommer paa Stjerne i Ildsluer for at straffe sine Fiender med Odelæggelse, fordi de ikke vilde, at han skulde regjere over dem. Men i denne Trængselstid skal hver den reddes, der findes skreven i Bogen, Livets Bog; „thi paa Zions Bjerg . . . skal der være en Skare af undkomne, saaledes som Herren har sagt, og blandt de undslupne skal de være, som Herren kalder.“ Joel 3: 5.

2. Vers. Og mange, de [eng.: „af dem“], som sover i Jordens Støv, skal opvaaagne, somme til evigt Liv og somme til idel Skam, til evig Afsty.

Dette Vers viser ogsaa, hvilket vigtigt Tidsaffnit der indledes med Mikael's Fremstaaen eller Kristi Kongeriges Begyndelse, saaledes som fremstillet i nærværende Kapitels 1. Vers; thi den Begivenhed, der her i tydelige Ord skildres, er en Opstandelse fra de døde. Er nu dette den almindelige Opstandelse, der sker ved Kristi andet Komme? Eller skal der foregaa en særlig Opstandelse, som svarer til den her givne Beskrivelse, mellem Kristi Overtagelse af Riget og hans Aabenbarelse for Jordens Beboere i hele sin Tilkommelses Herlighed (Luk. 19: 12)? Et af disse maa det være; thi hvert Skriftens Ord maa fuldbyrdes.

Hvorfor kan det ikke være den førstnævnte, den Opstandelse, som foregaaer ved den sidste Basun? Nei, fordi blot de retfærdige, men ingen af de ugudelige, faar Del i den Opstandelse. De hensovende i Kristus kommer da frem, men ingen andre; thi „de andre døde blev ikke levende igjen, indtil de tusinde Aar fuldendtes“. Aab. 20: 5. Saa indbefattes da hele Menneskeslægten's almindelige Opstandelse i to store Afdelinger: 1) De retfærdiges alene ved Kristi Komme og 2) de ugudeliges alene tusinde Aar derefter. Den almindelige Opstandelse er ikke en blandet Opstandelse; de retfærdige og de ugudelige kommer ikke frem iblandt hverandre til samme Tid; men hver af de to Klasser kommer frem for sig selv, og den Tid, som henrinder mellem begge Parters Opstandelse, angives klart at være tusinde Aar.

Imidlertid staar baade nogle retfærdige og nogle ugudelige op til sammen ved den Opstandelse, der omtales i foreliggende Vers, hvorfor det ikke kan være den første Opstandelse, som kun omfatter de retfærdige, ei heller den anden Opstandelse, som tydelig nok er

indskrænket til de ugudelige. Derfom der blot stod i Teksten: „Mange af dem, som sover i Støvet Jord, skal opvaaagne til evigt Liv“, da kunde mange tolkes som indbefattende alle de retfærdige, og Opstandelsen være de retfærdiges ved Kristi andet Komme; men den Omstændighed, at nogle af de mange er ugudelige og opvaaagner „til idel Skam, til evig Afsty“, spærrer Veien for en saadan Udtydning.

Man kan indvende, at denne Tekst ikke kræver andre end de retfærdiges Opvaaagnen, efter Bush' og Whitings Oversættelse: „Og mange af dem, som sover i Jordens Støv, skal opvaaagne, disse til evigt Liv og hine til Skam og evig Afsty.“ Men fremfor alt lægge man Mærke til, at denne Oversættelse - - der ingenlunde er hævet over Kritik efter vor Mening - intet beviser, før man faar udfyldt den pienesynlige Udtryksfortortelse. Denne Ellipse udfylder nogle saaledes: „Og mange af dem, som sover i Jordens Støv, skal opvaaagne, disse [de opvakte] til et evigt Liv, og hine [de ikke opvakte] til Skam, til evig Afsty.“ Læg atter Mærke til, at dette ikke udfylder Ellipsen, men kun tilføjer en Fortøllning, hvilket jo er noget ganske andet. For at udfylde det fortortede Udtryk, maa man simpelthen indsflette de Ord, der er nødvendige for at fuldstændiggjøre Sætningen. „Mange af dem, som sover i Jordens Støv, skal opvaaagne“, er en fuldstændig Sætning, hvor der baade er Subjekt og Prædikat, medens næste Led, „nogle (eller disse) til evigt Liv“ er ufuldstændigt. Hvad behøver man nu for at fuldstændiggjøre dette Led? Ikke en Fortøllning, der meddeler en eller andens Mening om, hvem der betegnes ved disse, men et Verbum, for hvilket disse skal være Subjekt. Hvilket Verbum maa saa det være? Dette kommer an paa den foregaaende Del af Sætningen, som er fuldstændig, og hvor Verbet skal opvaaagne findes. Dette er altsaa det Prædikat, der udfyldende maa indskydes: „Somme [eller disse] skal opvaaagne til evigt Liv.“ Naar man anvender samme Regel paa næste Led, „somme [eller hine] til Skam og evig Afsty“, der ikke i sig selv er nogen fuldstændig Sætning, nødes man til udfyldende at indstude samme Ord og læse: „Somme [eller hine] skal opvaaagne til Skam og evig Afsty.“ Intet mindre end dette fuldstændiggjør Meningen, alt andet forvanster Teksten; thi det Prædikat, som maa indskydes, kan ikke gaa ud over det allerede nævnte. Tekstens Erklæring gjælder kun de mange, som opvaaagner, medens der intet siges om de øvrige, der ikke opvaaagner. Og at sige, at Udtrykket „til idel Skam, til evig Afsty“ gjælder dem, naar der om dem intet siges, er ikke alene at frænte Stedets Mening, men ogsaa

Sprogets Love. Og af de mange, som opvaagner, opstaar nogle til evigt Liv, andre til Skam og evig Afsty, hvilket endvidere beviser, at ogsaa disse skal opvaagne til Bevidsthed; thi medens Afsty kan føles og vises af andre imod dem, som er strafskyldige, kan Skam kun føles og vises af de skyldige selv. Som allerede vist omfatter derfor denne Opstandelse nogle af baade de retfærdige og ugudelige og kan ikke være den almindelige Opstandelse paa den yderste Dag.

Findes der nu noget Rum for en særlig eller begrænset Opstandelse eller paa noget andet Sted nogen Hentydning til en saadan Tildragelse, før Frelseren kommer? Den her forudsagte Opstandelse finder Sted, naar Guds Folk befries fra den Trængselstid, hvormed denne Verdens Historie ender, og ifølge Aab. 22: 11 synes det, som om denne Befrielse sker før Kristi Komme. Det høitidelige Dieblit kommer, naar der siges om den uterlige og uretfærdige, at han fremdeles vedbliver at være uretfærdig; og om den retfærdige og hellige, at han vedbliver at være hellig. Da er alles Skjæbne for evig afgjort. Og naar denne Dom kundgjøres over de retfærdige, maa det være Frelse for dem; thi ingen Fare kan da længere naa dem, og de behøver ikke mere at frygte for noget ondt. Men Kristus er endnu ikke paa den Tid kommen; thi han tilspøier umiddelbart: „Og se, jeg kommer snart.“ Denne høitidelige Befaling, som besegler de retfærdige til det evige Liv og de ugudelige til den evige Død, synes at udgaa paa samme Tid, som den stærke Røst udgaar fra Tronen i Himlens Tempel: „Det er sket!“ Aab. 16: 17. Og dette er pienesynlig Guds Røst, der saa hyppig hentydes til i Beskrivelser af, hvad der foregaar i Forbindelse med den yderste Dag. Joel taler derom og siger (Kap. 3: 21): „Og Herren skal brøle fra Zion og lade sin Røst høre fra Jerusalem, og Himmel og Jord skal bæve; men Herren er en Tilflugt for sit Folk og et Værn for Israels Børn.“ I det Dieblit altsaa, naar Guds Røst høres fra Himlen lige forud for Menneskens Søns Komme, er Gud en Tilflugt for sit Folk, han skaffer dem Befrielse. Ved denne Leilighed altsaa, ved Guds Røst, naar Dommen for evig skal udtales over Menneskeslægten, og den sidste store og forfærdelige Scene oprulles for den dødsdømte Verden, giver Herren de forbausede Nationer endnu et Bevis og Pant paa sin Magt, idet han opvækker fra de døde en Mængde, der længe har sovnet i Jordens Støv.

Man ser saaledes, at der baade er Tid og Rum for Opstandelsen i Dan. 12: 2. Der findes desuden et Sted i Aabenbaringen, der

gjør det nødvendigt at antage, at en saadan særskilt Opstandelse vil finde Sted: „Se, han kommer med Skyerne [dette er uomtvisteligt Kristi andet Komme], og hvert Øie skal se ham [blandt de Folk, som da lever paa Jorden], ogsaa de, som har gennemstunget ham [de nemlig, der tog mest virksom Del i den skrækelige Gjerning at korsfæste ham], og alle Jordens Slægter skal hyle for ham.“ *Mat. 1: 7.* De, der korsfæstede Frelseren, maatte, medmindre der for deres Bedkommende gjordes en Undtagelse, blive i Graven til Enden af de tusinde Aar og opstaa i den almindelige Forsamling af de ugudelige paa den Tid; men her staar der, at de skal se Frelseren ved hans andet Komme. De maa derfor i dette Øiemed komme frem i en særskilt Opstandelse.

Det er visseelig ogsaa meget passende, at nogle, som har udmærket sig ved stor Hellighed, som har lidt Trængsler og Modgang som Følge af sit Haab paa den kommende Frelser, men døde uden at skue ham, — at de skal opvækkes, en Stund før han kommer, for at være Vidne til, hvad der sker ved hans herlige Aabenbarelse, ligesom paa lignende Maade mange af de hensovende hellige kom frem af Graven efter Jesu Opstandelse for at skue hans Opstandelses Herlighed (*Matt. 27: 52, 53*) og i Seierstog ledsage ham til Majestædens Trone og høre Haand i det høie. *Ef. 4: 8.* Det er ogsaa rimeligt, at nogle af dem, som har øvet den største Ugudelighed og har gjort mest til at forhaane Kristi Navn og skade hans Sag, særlig de, der udvirkede hans grusomme Død paa Korset, samt spottede og gjorde sig lystige over ham under hans Dødsqualer, opvækkes for som en Del af den Straf, der ved Dommen tilfalder dem, at skue hans Gjenkomst i Himmels Skyer som en guddommelig Seierherre i en for dem uudholdelig Majestæt og Glans.

Endnu en Bemærkning i Anledning af foreliggende Skriftsted, før vi forlader det. Hvad her siges mener nogle er et godt Bevis for de ugudeliges evige Pine, efterdi de af denne Karakter, som her omtales, opstaar til Skam og evig Afsty. Hvorledes kan de i Evighed være Gjenstand herfor, medmindre de lever evigt? Det er allerede bemærket, at Skam forudsætter Bevidsthed; men læg Mærke til, at der siges ikke, at Skammen er evig; dette Tillægsord indføres ikke, før man kommer til Afsty, der er en Følelse, andre nærer mod de straffskyldige, medens den ikke nødvendigvis kræver Bevidsthed hos dem, mod hvem Følelsen er rettet. Derfor oversætter nogle Stedet saaledes: „Nogle til Skam og sine Medbrødres evige Afsty.“ Og saaledes vil det blive! Skam over deres Ugudelighed og Fordærvelse

brænder i deres Sjæl, saalænge de har Tilværelse, og naar de, tilintetgjorte for sin Uretfærdigheds Skyld, vandrer bort, vækker deres affyelige Karakter og brødefulde Gjærninger hos alle de retfærdige blot Afsty, der aldrig vil forandres eller formindskes, saalænge som de retfærdige har dem i Minde. Foreliggende Skriftsted yder derfor intet Bevis for de ugudeliges evige Pine.

3. Vers. Men de forstandige skal skinne, som Himmelhvælvingen skinner, og de, der førte de mange til Retfærdighed, som Stjernerne, evindeligt og altid.

I Marginalen (i den engelske Bibel) staar der „Lærere“ istedetfor „forstandige“. „De, der er Lærere,“ skal skinne, som Himmelhvælvingen skinner; dette er naturligtvis dem, som underviser i Sandheden og fører andre til dens Kundskab netop forud for det Tidspunkt, da de i foregaaende Vers omtalte Begivenheder bliver fuldbyrdede. Og som Verden beregner sig Tab og Gevinst, koster det ogsaa noget i vore Dage at undervise om disse Ting. Det koster ens gode Navn og Rygte, Magelighed, Bekvæmlichkeit og ofte Eiendom; det medfører Arbeide, Kors, Opofrelse, Tab af Venner, Spot og ikke saa sjelden Forsølgelse. Og man hører ofte det Spørgsmaal: Hvorledes kan det dog betale sig for dig at gjøre dette? Hvorledes kan det gaa an for dig at holde Sabbaten og maaske miste din Stilling, formindste dine Indtægter, ja kanhænde endog udsætte dig for at miste det nødvendige til Livsophold? O, blinde, daaragtige, smaalige Spørgsmaal! Hvilken Kortsynethed ligeoverfor den Lydighed, Gud kræver, at tænke paa det timelige Udkomme! Hvor lidet dette ligner de ædle Blodvidner, som ikke elskede sit Liv indtil Døden! Nei, Tabet ligger fuldstændig paa den modsatte Side! Naar Herren befaler, kan det ikke betale sig at være ulydig. Og naar man spørger os: Hvorledes kan det betale sig for dig at holde Sabbaten og forøvrigt opfylde de Pligter, som Lydighed mod Sandheden fordrer? kan vi kun til Svar spørge: Hvorledes kan det betale sig for dig ikke at gjøre det? Paa den kommende Dag, naar de, der har søgt at bevare sit Liv, skal miste det, men de, som gjerne har villet vove alt for Sandhedens og sin guddommelige Herres Skyld, skal faa den herlige Belønning, som loves i Teksten, skal opreises til at skinne som Himmelhvælvingen og som de uforgjængelige Stjerner evindeligt og altid, — da faar man se, hvem der har været forstandig, og hvem der har gjort Balg som blinde og Daarer. De ugudelige og verdsligjindede betragter nu de Kristne som Taaber og gale og ønsker sig selv tillykke med sin overlegne Kløgt,

idet de styr de Kristnes saakaldte Daarlighed og undgaar deres Tab. Intet Svar behøves herpaa; thi de, der nu fælder denne Dom, vil snart selv komme paa andre Tanker, og Sagens Virkelighed vil staa for dem i hele sit stræffelige Alvor.

Imidlertid er det den Kristnes Forret at fryde sig ved den vidunderlige Trøst, der ligger i dette Løfte. Blot af Stjerneverdenen selv kan man danne sig et Begreb om det storartede ved Løftet. Hvad er disse Stjerner, i Vighed med hvilke Retfærdighedens Lærere skal skinne evindeligt og altid? Hvor megen Glans og Majestæt, ja Uendelighed ligger der i denne Sammenligning?

Solen i vort eget Solsystem er en af disse Stjerner. Naar vi sammenligner den med vor Jordklode (det nemmeste Maal, vi kan anvende), befindes den at være en Klode af temmelig betydelig Størrelse og Pragt. Vor Jord er 8,000 eng. Mil i Gjennemsnit; men Solens Ivermaal er 885,680 Mil! I Omfang er Solen 1,500,000 Gange større end vor Jord, og i Indhold opveier den 352,000 Kloder som vor. Hvilket umaadeligt Rumfang!

Og dog er den langt fra den største eller mest straalende af de Kloder, der kjører som med Myriader af skinnende Bogne gennem Himlen. Dens nære Stilling (den er kun omtrent 95 Millioner eng. Mil fra os) giver den en Indflydelse, som den med Magt kan øve. Men langt ude i det udstrakte Rum, saa langt borte, at de ser ud som smaa lysende Punkter, glimter andre Kloder af langt større Omfang og stærkere Glans. Den nærmeste Fiksstjerne eller Sol, Alfa i Rentaurusen paa den sydlige Halvkugle, er, efter hvad man med Nutidens nøiagtige og sikre Instrumenter har fundet, 19 Billioner eng. Mil borte; men Polarstjernen med dens Kloder er endnu femten Gange saa langt borte, det er 285 Billioner eng. Mil, og den skinner med en Glans som 86 af vore Sole; andre er endnu større, som f. Eks. Vega, der udsender et Lys som 344 af vore Sole; Kapella: 430; Arkturus: 516 o. s. v., indtil man tilslut naar den store Stjerne Alkhone i Pleiadernes Stjernebillede, der i Himmeltummet udsender en Straaleglans 12,000 Gange saa stærk som den vældige Klode, der oplyser og leder vort Solsystem! Hvorfor ser den da ikke mere lysende ud for os? Fordi dens Afstand er 25 Millioner Gange saa stor, som Jordens Bane er i Gjennemsnit, og denne er 190 Millioner eng. Mil! Tal er kun svage til at udtrykke saadanne Afstande. Det faar være nok at sige, at dens glødende Lys, før det naar denne fjerne Verden, maa gennemløbe et Rum saa stort, at der medgaaar

en Tid af over 700 Aar; og Lyset gaar dog med en Hastighed af 192,000 eng. Mil i Sekundet!

Nogle af disse vældige Himmellegerer hersker ene ligesom vor egen Sol, andre er dobbelte, d. v. s., at det, som for os ser ud som én Stjerne, i Virkeligheden bestaar af to, saaledes at to Sole med sit Følge af Planeter bevæger sig rundt om hverandre. Andre er tredobbelte, atter andre firdobbelte, og én idetmindste er seksdobbelte.

Desuden viser de alle Regnbuens Farver. Nogle Systemer er hvide, andre blaa, røde gule eller grønne, hvorved de Planeter, som hører til deres Systemer, faar forskjelligfarvet Dag. Mastor giver sine en grøn Dag; den dobbelte Polarstjerne giver sine en gul. I nogle Systemer er de forskjellige Sole tilhørende samme forskjelligfarvede. I sit Værk *Ecce Coelum*, S. 136, siger Dr. Burr: „Og som for at gjøre dette Sydens Kors til den fagreste Gjenstand paa hele Himlen, finder man i det en Gruppe paa mere end 100 forskjelligfarvede, røde, grønne, blaa og blaa-grønne Sole, saa tæt sammen- trængte, at de i et kraftigt Teleskop ser ud som en nydelig Buket eller et Stykke Juvelerarbeide.“

Og hvad skal man sige om disse herlige Kloders Alder? Nogle faa Aar svinder hen, og alle jordiske Ting bliver gamle af Alder og underlægges Forkrænkelighed. Hvor meget i denne Verden er dog ikke helt gaaet under! Men Stjernerne skinner ligesaa klart som i Begyndelsen. Aarhundreder paa Aarhundreder er henrundne, Niger er opkomne og langsomt forgangne, vi gaar tilbage bag Historiens uklare, dunkle Synskreds, lige tilbage til den første Tid, hvorom Guds Ord taler, da Jorden fremkaldtes af Kaos, Morgenstjernerne sang tilhobe, og Guds Børn raabte af Glæde, — selv da rullede Stjernerne i sine prægtige Baner; og vi ved ikke, hvor længe før den Tid de begyndte sit Løb; thi stjernekyndige fortæller om Taagepletter (af Stjerner), der ligger ved de yderste Grænser, som man gennem Teleskopet kan opdage, hvis Lys i sin uophørlige Flugt vilde bruge fem Millioner Aar for at naa vor Jord. Saa gamle er disse Stjernekloder. Og dog er deres Skin ei fordunklet, deres Kraft ei formindsket. Ungdommens Dug synes endnu frisk paa dem. Intet sønderbrudt Ydre viser, at Forkrænkeligheden har faaet Fodfæste paa dem; ingen vakkende Bevægelse røber Alderens Affældighed. Af alle synlige Ting staar disse „den Gamle af Dage“ nærmest, og deres ufornindskede Herlighed er en Forudsigelse om Evigheden.

Og saaledes skal de, der fører mange til Retfærdighed, skinne i

en Herlighed, der vil bringe selv Forløserens Hjerte til at banke af Fryd, og saaledes skal deres Nar blive ved evindelig og altid.

4. Vers. Og du, Daniel, luk du til for Ordene og forsegl Bogen indtil Endens Tid! Mange skal ivrig granske, og Kundskaben skal vorde megen.

De „Ord“ og den „Bog“, som her omtales, gjælder utvivlsomt, hvad der var aabenbaret for Daniel i denne Profeti. Dette skulde tillukkes og forsegles indtil Endens Tid, d. v. s., man skulde ikke i nogen særlig Grad ransage det, ei heller i synderlig Udstrækning forstaa det før den Tid. Endens Tid begyndte, som allerede vist, 1798. Da Bogen laa lukket og forseglet indtil den Tid, lader det sig deraf ligefrem slutte, at fra samme Tidspunkt skulde Bogens Segl tages bort, med andre Ord, Folk blive bedre istand til at fatte den, ligesom man mere opmærksomt vilde give Agt paa denne Del af det af Gud indblæste Ord. Hvad der siden den Tid er bleven udrettet med Hensyn til Profetien, behøver vistnok ikke Læseren at mindes om. Profetierne, især Daniels, har været Gjenstand for alle deres Undersøgelse, der har gransket Ordet, hvorend Civilisationen har spredt sit Lys over Jorden; derfor siger da Verset i sin Slutning som en Forudsigelse om, hvad der efter Begyndelsen af Endens Tid skulde ske: „Mange skal ivrig granske [eng.: løbe til og fra], og Kundskaben skal vorde megen.“ Hvad enten denne Løben til og fra gjælder Folkenes Færd fra Sted til andet og de store Forbedringer af Samfærdelsesmidler i Løbet af det sidste halvhundrede Nar, eller den, som nogle opfatter det, tyder paa, at man vil ransage Profetien med Flid og Alvor for at forstaa dens Sandheder, saa er det tydeligt og klart bleven opfyldt for vore Dine. I en af de to nævnte Retninger maa man tolke Teksten, og Nutiden udmærker sig i begge disse Henseender.

Saa ogsaa med dette, at Kundskaben skal vorde megen. Det gjælder enten Kundskabens Forøgelse i Almindelighed, hvad Kunst og Videnskab angaar, eller Kundskabens Forøgelse med Hensyn til det, som blev aabenbaret for Daniel, som var tillukket og forseglet indtil Endens Tid. Paa hvilken af disse to man end anvender det, saa er Fuldbgyrdelsen klar og fuldstændig. Se blot paa de vidunderlige Ting, Menneskeaanden har frembragt, og de kunstige Arbejder, der i Løbet af de sidste 100 Nar er udrettede ved Menneskehaand; de overgaar alt, hvad nogen Kunstner har drømt om. Man har nylig i Tidsskriftet *Scientific American* paavist, at der i Løbet af denne

Tid er gjort langt større Fremstridt i alle Videnskabens Ørene, i alt, hvad der beforder Hjemlivets Hygge og Forretningernes hurtigt mulige Udførelse, i Udbredelsen af Kundskab fra den ene til den anden og i Midlerne til hurtig Befordring fra Sted til Sted, ja fra den ene Verdensdel til den anden, end i samfulde 3000 Aar forud.

I en Række Billeder, har Kunstneren paa hosfjædede Tegning givet os et Overblik over nogle af Nutidens vidunderligste Opdagelser og den underfulde Fremgang i Videnskab og Kunst.

1. Hængebroen. — Den første Hængebro af nogen anseelig Størrelse her i Landet (de Forenede Stater) blev opført over Niagara-faldet i 1855. Den berømte Brooklyn-Bro blev fuldført i 1883.

2. Elektrisk Lys. — Dette Lysystem blev fuldstændiggjort og taget i Brug i de sidste 20 Aar af det nittende Aarhundrede. Kun paa to Steder saa man en Fremvisning af det elektriske Lys paa Hundreedaars-Udstillingen i Philadelphia i 1876. Paa Udstillingen i Paris 24 Aar senere var der 2,000 saadanne Fremvisninger.

3. Nutidens Artilleri. — Paa Sandy Hook til Bevogtning af Juleseilingen til New Yorks Havn er der anbragt en vældig Bagladningskanon, 49 Fod lang, veiede 130 Ton, hvormed der kan udslynge et Projektil over fire Fod langt og af en Vægt paa 2400 Pund en Distance af 20 Mil.

4. Automobilten. — Indtil for nogle faa Aar siden var denne Maskine helt ukendt. Nu er Automobilten et ganske almindeligt Befordringsmiddel i alle Egne af Landet og har Udsigt til helt at fortrænge de almindelige Vogne. Læs i Forbindelse med Beskrivelsen af Automobilten og Jernveistoget Profetien i Nah. 2: 4, 5.

5. Nutidens Trykkerpresse. — De nu brugelige Trykkerpresser i de store Avisers Trykkerier kan i en Time modtage 280 Mil af Papir af almindelig Bladbredde og trykker i samme Tid 96,000 Eksemplarer paa 16 Sider, falser, hefter og tæller dem. Sammenlign hermed Benjamin Franklins Haandpresse.

6. Telegrafen. — Denne kom først i Brug i 1844, men er nu ganske uundværlig i Forretningsverdenen.

7. Sporvognen. — Den første brugelige elektriske Sporvejslinje blev bygget og sat i Gang ved den internationale Udstilling i Berlin i 1879. Nu udgjør de elektriske Sporvejslinjer fra By til By et næsten ligesaa hurtigt Befordringsmiddel som de almindelige Jernbaner og er desuden bekvemmere for Passagerer. Man mener,

at Elektriciteten snart vil afløse Dampen som Drivkraft paa alle Jernbanelinjer.

8. Telefonen. — Det første Patent paa Telefonen blev givet Alexander Graham Bell i 1876.

9. Jernbanen. — Det første Lokomotiv i Amerika blev forfærdiget i Philadelphia i 1832. Ved Hjælp af Jernbanerne som Befordringsmiddel er det blevet muligt at gjøre en Rejse omkring Jorden i omkring 60 Dage.

10. Dampskibene. — I den første Del af forrige Aarhundrede kom Dampskibene i Brug paa de store Have. Nu bygges der Dampskibe mellem 700 og 800 Fod lange og med Maskiner paa 60,000 Hestekræfter, og de kan tage en dobbelt saa stor Last som den berømte „Great Eastern“.

11. Nutidens Krigsskibe. — Et eneste Krigsskib af Nutidens Type kunde med Lethed optage Kampen mod den samlede Verdens Flaader, som de var ved Midten af forrige Aarhundrede.

12. Skrivemaskinen. — Den første Model til den moderne Skrivemaskine blev ført i Handelen i 1874.

13. Høste- og Tærskemaskinen. — Sammenlign Nutidens Jndhøstning, da Kornet ikke alene skjæres og samles, men ogsaa tærskes og tømnes i Sække færdigt til at sendes paa Markedet med en eneste Maskine, med den gamle Fremgangsmaade, da man gjorde alt dette med Haandkraft.

14. Sættmaskinen. — Denne Maskine har frembragt en hel Revolution i Bogtrykkerkunsten. Den første Mergenthaler-Maskine blev fuldført i 1884.

15. Oliekilder. — Opdagelsen af Petroleum i forrige Aarhundrede frembragte en Omvæltning i Belysningen til Husbrug. Man har ogsaa derved faaet saadanne uundværlige Produkter som Bensen og Gasolin.

16. Fonografen. — Den første Edison-Fonograf blev fuldført i 1877.

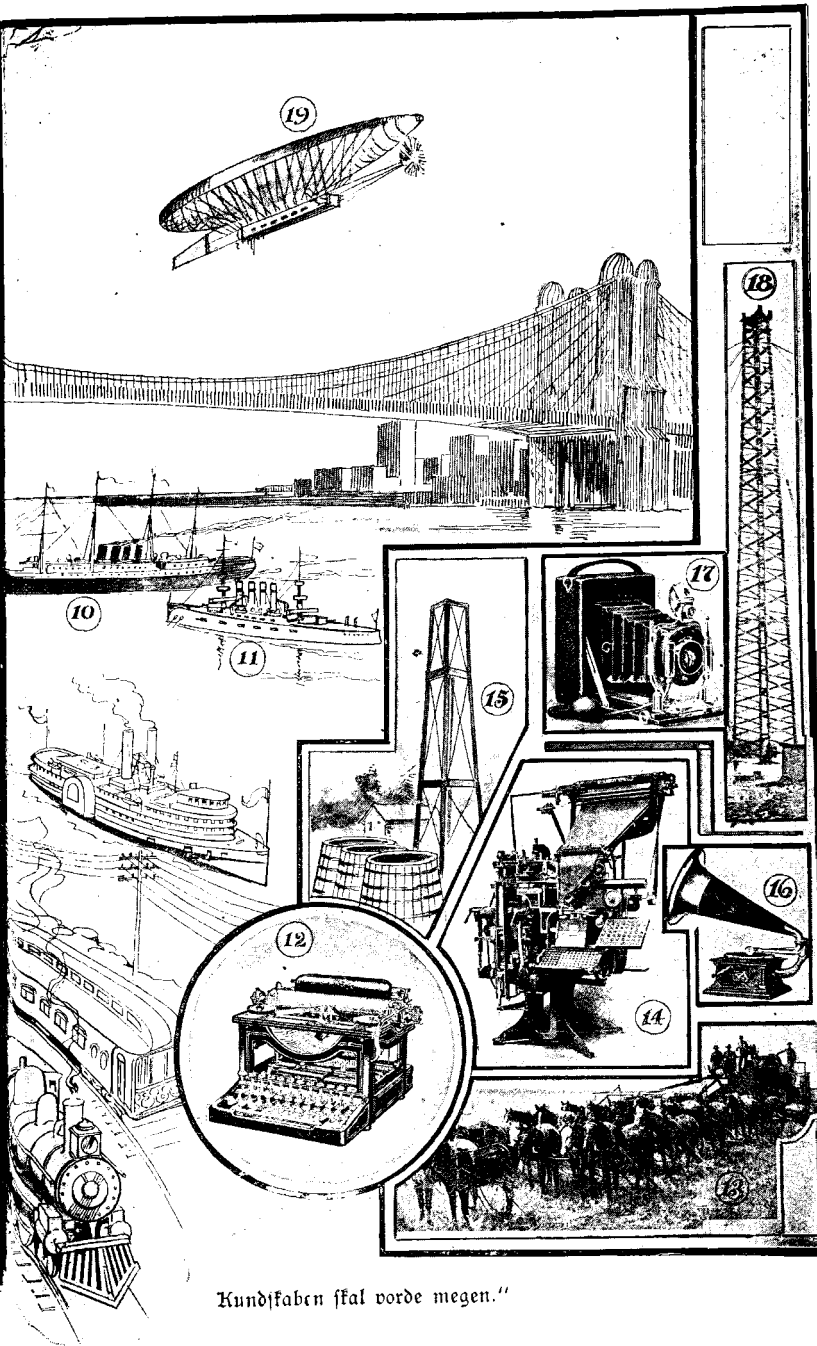
17. Fotografiapparatet. — Det første Billede af et Menneske ved Hjælp af Sollyset blev taget af Professor Draper fra New York i 1840.

18. Traadløs Telegrafi. — Det første Apparat til Afsendelse af Depecher gennem Luften paa længere Distancer blev forfærdiget af Marconi i 1896. Næsten alle de store Dampskibe er nu forsynede med dette Apparat, og man kan føre Samtaler med hverandre

„Mange skal ibrig grænse, c

Kundskaben skal vorde megen."

paa Havet paa lange Afstande. Paa de store Atlanterhavsskibe udgives der nu et Dagblad, hvor Dagens Nyheder meddeles ved Depecher gjennem Lufttelegrafien fra Amerika eller Europa.

19. Luftskibet. — Det vanskelige Problem med at konstruere styrbare Luftskibe synes nu efter de seneste Opfindelser at være paa god Veie til at finde sin Løsning. Billedet viser en styrbar Ballon, der fuldstændig lader sig kontrollere; men der drives for Tiden Eksperimenter med en anden Slags Luftskibe, Aeroplanen, som synes paa en praktisk Maade at skulle løse Spørgsmaalet.

Mange andre Ting kunde nævnes, saasom Dykkerapparater, Undervandsbaade til Udforskelse af Havbunden og til Krigsbrug, Damp=Spindemaskiner og Bedøvelsesmidler til Lindring af Smerte under kirurgiske Operationer o. s. v., o. s. v.

Hvilken glimrende Samling af Vidundere, fremkomne i en eneste Tidsalder! Hvor vidunderlige er dog ikke Nutidens videnskabelige Resultater, over hvilke alle disse Opdagelser og Kunstværker kaster sit samlede Lys! Set fra dette Standpunkt har man sandelig naaet den Tid, da Kundskaben er bleven megen.

Og til Kristendommens Ære bør vi lægge Mærke til, i hvilke Lande og ved hvem alle disse Opdagelser er sket og saa meget udrettet for at forøge Samlivets Lethed og Hygge; det er i kristne Lande, blandt kristne Mennesker, siden den store Reformations Tid. Disse Fremskridt skyldes ikke Mørkets Tidsalder, der kun avlede en Forvrængning af Kristendommen, ei heller Hedningerne, som i sin Uvidenhed ikke kjender Gud, ei heller dem, der i kristne Lande fornægter ham. I Sandhed, det er Lighedens og den personlige Friheds Aand, der prædiktes gennem Kristi rene Evangelium, som ryster Lønten af, løser Menneskets Sjæl af dens Baand og indbyder det til i høieste Grad at benytte sine Gæver, — det er denne Aand, der muliggjør en saadan Tidsalder for fri Tanke og Handling, hvori saadanne Undere kan fremkomme.

Om den nuværende Tids underfulde Kundskab siger Victor Hugo:

„I Videnskaben udretter den virkelige Mirakler: Den frembringer Salpeter af Bomuld, Heste af Damp, en Arbejdsmand af Voltas Spøile, et Jlbud af den elektriske Strøm og en Maler af Solen; den bader sig i underjordiske Bænder, medens den opvarmes med Jld fra Jordens Indre; den aabner to Vinduer mod de to Uendeligheder, Teleskopet mod det uendeligt Store, Mikroskopet mod det uendeligt

Smaa; og den finder i den første Afgrund Himlens Stjerner, i den anden Insekterne, begge Dele Beviser for Guds Tilbørelse; den gjør Tiden til intet, Afstand til intet, Lidelse til intet; den skriver Breve fra Paris til London og faar Svar tilbage paa ti Minutter; den affjærer et Mennekses Ben, medens vedkommende synger og smiler." (Le Petit Napoleon.)

Men hvis man stiller sig paa det andet Standpunkt og tyder Kundskabens Mangfoldiggjørelse om den bibelske Kundskab, behøver man kun at kaste et Blik paa det underfulde Lys, der i Løbet af de sidste 60 Aar har skinnet paa den hellige Skrift. Profetiens Fuldbyrkelse er bleven aabenbaret i Historiens Lys, Benyttelsen af et bedre Udgangspunkt for Tolkningen har ført til Slutninger, der uimodsigelig viser, at alle Tings Ende nærmer sig. Ja sandelig, Seglet er blevet taget af Bogen, og Kundskab om det, som Gud i sit Ord har aabenbaret, er bleven vidunderlig mangfoldig. Efter vor Mening er det i Særdeleshed i denne Henseende, Profetien er gaaet i Opfyldelse; men alene i en Tidsalder som vor kunde den gaa i Opfyldelse selv i denne Henseende.

At vi befinder os ved Endens Tid, da denne Profeties Bog ikke længere skal være forseglet, men aaben og forstaaes, ses af Aab. 10: 1, 2, hvor en mægtig Engel kommer ned fra Himlen med en liden aaben Bog i Haanden. Til Bevis for, at den lille Bog, som der siges at være aaben, er den her lukkede og forseglede Bog, og at nævnte Engel bringer sit Budskab i vor Slægts Tid, se Bemærkninger over Aab. 10: 2.

5. Vers. Og jeg, Daniel, saa, og se, to andre stod, en paa denne Side ved Flodens Bred og en paa den anden ved Flodens Bred. 6. Og en sagde til den Mand, som var iført Klæder af hvidt Linned og stod ovenover Flodens Bænde: Hvor længe varer det med Enden paa disse uhorste Ting? 7. Og jeg hørte den Mand, som var iført Klæder af hvidt Linned, og som stod ovenover Flodens Bænde, og han opløstede sin høire og sin venstre Haand mod Himlen og svor ved ham, som lever evindeligt: Indtil én bestemt Tid og bestemte Tider og en halv Tid er tilende, og naar det hellige Folks Magt er fuldstændig knust, skal alle disse Ting fuldkommes.

Spørgsmaalet: „Hvor længe varer det med Enden paa disse uhorste Ting?“ gjælder utvivlsomt alt, hvad der i det foregaaende er blevet nævnt, iberegnet Mikael's Fremstaaen, Trængselens Tid, Guds Folks Frelse og den særskilte, foreløbige Opstandelse. Svaret synes at falde i to Dele: 1) En særskilt profetisk Periode er bleven

affstukket, og 2) en ubestemt Periode følger derpaa, førend man naar alle disse Ting's endelige Slutning; netop som vi har set i Dan. 8: 13, 14. Da Spørgsmaalet blev fremsat: „Paa hvor lang Tid gaar Synet, . . . at baade Helligdom og Hær hengives til Nedtrædelse?“ (Dan. 8: 13), nævntes der i Svaret en bestemt afgænsset Periode paa 2300 Dage og derpaa en ubestemt Periode for Helligdommens Renselse. Saaledes gives der ogsaa i foreliggende Tekst en Periode paa „én bestemt Tid og bestemte Tider og en halv Tid“, d. v. s. 1260 Aar, og derpaa en ubestemt Periode, i hvilken det hellige Folks Magt skal knuses, førend Guden kommer.

De 1260 Aar betegner Pabemagtens Herredømmes Tid. Hvorfor nævnes denne Periode her? Sandsynligvis fordi denne Magt er den, som mere end nogen anden, der omtales i Verdenshistorien, gjør sit til at svække det hellige Folks Magt eller undertrykke Guds Menighed. Men hvad skal vi forstaa ved Udtrykket: „Naar det hellige Folks Magt er fuldstændig knust“? En bogstavelig Oversættelse af Septuaginta synes at fremstille dette i et klarere Lys: „Naar han faar fuldendt at adspredde det hellige Folks Magt.“ Hvem gjælder Pronomenet *h a n*? Ifølge Ordlyden i dette Skriftsted maatte det nærmest foregaaende ved første Dietast synes at være: „ham, som lever evindelig“, nemlig Jehovah; men som en fremragende Fortolker af Profetierne sindrig bemærker, maa man i Anledning af Stedordene i Bibelen tolke dem overensstemmende med den Stilling, hvori de staar, og derfor hyppig henføre dem paa et i det foregaaende underforstaaet Navnord svarere end paa et, der virkelig staar udtrykt. Saaledes kan her det lille Horn, det Syndens Menneske, som er blevet hentydet til derved, at Tiden for dets Overherredømme særlig omtales, nemlig de 1260 Aar, være den Magt, hvortil der hentydes ved Stedordet *h a n*. I 1260 Aar havde han undertrykket Menigheden frygtelig eller adspredt dens Magt. Efter at hans Overherredømme er taget bort, vedbliver han at nære samme Sindelag mod Sandheden og dens Forsvarere; hans Vælde føles endnu i en vis Udstrækning, og han fortsætter sit Undertrykkelsesværk, saavidt han kan, indtil — hvornaar? — Indtil den sidste af de Begivenheder, som fremstilles i 1. Vers: Guds Folks Befrielse, Befrielse for enhver, der findes skreven i Bogen. Naar de saaledes er befriede, formaar ingen forfølgende Magt længere at undertrykke dem; deres Magt bliver ikke længere adspredt og brudt; Guden paa de i denne store Profeti fremstillede Undere er naaet, og alle dens Forudsigelser er fuldbyrdede.

Eller man kunde hense Stedordet han til den, der er nævnt i Enden af 7. Vers: „ham, som lever evindelig“, det er Gud, uden i særlig Grad at ændre Meningen, saasom han tillader, at jordiske Magter virker som Medskabere til at tugte og rensse hans Folk, saa at han i den Forstand kan siges selv at adspredde eller knuse deres Magt. Han sagde ved sin Profet angaaende Israels Rige: „Jeg vil vende op og ned, op og ned, op og ned paa det, . . . indtil han kommer, hvem Rette tilhører.“ Ez. 21: 27. Og atter: „Og Jerusalem skal nedtrædes af Hedningerne, indtil Hedningernes Tider fuldkommes.“ Luk. 21: 24. Eignende Betydning har Forudsigelsen i Dan. 8: 13: „Paa hvor lang Tid gaar Synet, . . . at baade Helligdom og Hæren gængives til Nedtrædelse?“ Hvem hengiver dem dertil? — Gud. Hvorfor? — For at tugte, rensse og lutre sit Folk. Hvor længe? — Indtil Helligdommen bliver renset.

8. Vers. Og jeg hørte det, men forstod det ikke, og jeg sagde: Min Herre! Hvad er det sidste af disse Ting? 9. Og han sagde: Gaf bort, Daniel! Thi tillukkede og forseglede er Ordene indtil Endens Tid. 10. Mange skal rensse sig og tvættes sig hvide og lutre sig, og ugudelige skal handle ugudelig, og ingen ugudelig skal forstaa det; men de forstandige skal forstaa det.

Hvor stærkt vi ved Daniels Betydning for at faa fuld Klarhed over alt det, der var blevet ham vist, mindes om Peters Ord, hvor han taler om, at Profeterne granskede og ransagede for at forstaa Forudsigelserne om Kristi Lidelser og den derpaa følgende Herlighed, samt om den Sandhed, at de ikke for sig selv, men for os besørgede dette. Hvor lidet det blev nogle af Profeterne tilladt at fatte af det, de skrev! Men derfor vægrede de sig ikke ved at skrive. Hvis Gud fordrede det, saa vidste de, at han i sin Tid nok vilde sørge for, at hans Folk af deres Skrifter erholdt al den Nytte, han ønskede. Saaledes var de her til Daniel rettede Ord det samme som at sige ham, at naar den rette Tid engang kom, skulde de forstandige forstaa Betydningen af det, han havde skrevet, og drage Nytte deraf. Ved Endens Tid skulde Guds Mand bryde Seglet for hans Bog, og dette var selvfølgelig den Tid, da de forstandige skulde forstaa, medens de ugudelige, uimodtagelige for al Forstaaelse af den evige Sandheds Værd, med Hjerter forhærdede af Synden, stedsse vilde blive mere og mere ugudelige og blinde. Ingen af de ugudelige forstaar det. De forstandiges Bestræbelser for at fatte kalder de Daarstab og Anmasselse og spørger med foragtelig Spot: „Hvor bliver der af Forjættelsen om hans Tilkommelse?“ Og skulde man spørge: Om hvilken Tid og

hvilken Slægt taler Profeten saaledes? vilde det høitidelige Svar blive: Om vor Tid og om den nulevende Slægt. Disse Ord hos Profeten gaar netop nu paa den mest slaaende Maade i Opfyldelse.

Ordlyden i 10. Vers ser ved første Øiekast noget bekynderlig ud: „Mange skal rense sig og tvætte sig hvide og lutre sig.“ Hvorledes, kunde man spørge, kan de være bleven tvættet hvide og derefter atter lütres (som det synes at fremgaa af Teksten), naar det er ved Lutringen, de bliver hvide? Svar: Med disse Ord hentydes der uden Tvivl til en Proces, der ofte gjentager sig i deres Erfaring, som i denne Tid bereder sig for Frelserens Komme og Rige. De renses og toes hvide i en vis Grad, sammenlignet med sin forrige Tilstand. Derefter underkastes de en strengere Prøvelse. Derjom de fejrer i denne, fortsættes Lutringen endnu grundigere, og de renses i en endnu høiere Grad. Naar de er komne i denne Tilstand, lütres de atter, hvorved de bliver endnu renere og hvidere. Saaledes gaar dette Værk sin Gang, indtil de erholder en Karakter, som kan bestaa i den store Dags Prøve, og naar en Plads, hvor de ikke mere behøver at prøves.

11. Vers. Og fra den Tid, det bestandige Offer bliver afskaffet, og man opstiller den ødelæggende Vederstyggelighed, skal der hengaa tusinde, to Hundrede og nitti Dage.

Her omtales en ny profetisk Tidsperiode, nemlig 1290 profetiske Dage, som betegner det samme Antal Aar. Af dette Vers har nogle sluttet (skjønt en saadan Slutning er unødvendig), at denne Tid begynder med Opstillingen af Ødelæggelsens Vederstyggelighed, d. v. s. Pavenmagten, i 538, og følgelig strækker sig til 1828. Men man finder intet i sidstnævnte Aar, der kan betegne disse Dages Afslutning, og Teksten viser, at de begynder før den pavelige Vederstyggeligheds Oprettelse. Det bestandige (Offer) er, som vi allerede har vist, ikke Jødernes stadige eller bestandige Tjeneste, men den stadige Vederstyggelighed, d. v. s. Hedenskabet. Se Dan. 8: 13. Dette maatte borttages for at berede Veien for Pavenmagten. Se Dan. 11: 31, hvor de historiske Begivenheder omtales, der viser, hvorledes dette foregik i Aaret 508. Der staar intet ligefrem om, til hvilken Begivenhed nævnte 1290 Dage naar; men efter som deres Begyndelse antydes ved noget, der skal finde Sted for at berede Veien for Pavenmagtens Oprettelse, er det naturligt at slutte, at deres Slutning betegnes ved det pavelige Overherredømmes Ophør. Naar man da fra 1798 regner 1290 Aar tilbage, faar man Aaret 508, da Hedenskabet, som forud vist, blev borttaget, 30

År før Pavemagtens Oprettelse. Denne Periode anføres utvivlsomt for at vise det Tidspunkt, da den bestandige Odelæggelse borttages, og det er den eneste, som viser det. De to Perioder, de 1290 Dage og de 1260 Dage, slutter derfor begge i 1798, idet den ene begynder 538 og den anden 508, 30 År i Forveien.

12. Vers. Salig er den, som hier og naar frem til tusinde, tre Hundrede og fem og treti Dage. 13. Men gaa du din Ende imøde! Og du skal hvile og staa op til din Lod ved Dagens Ende.

Endnu en profetisk Tidsperiode paa 1335 År indføres her. Angaaende denne Periode har man kun meget magre Vidnesbyrd ligesom om de 1290 År. Kan man vide, hvornaar denne Periode begynder og ender? Den eneste Nøgle til dette Spørgsmaals Løsning ligger i den Omstændighed, at den omtales i umiddelbar Forbindelse med de 1290 År, der, som ovenfor vist, begyndte 508. Fra nævnte Punkt skal der, siger Profeten, være 1290 Dage; og i den næste Sætning staa der: „Salig er den, som hier og naar frem til tusinde, tre Hundrede og fem og treti Dage.“ Fra hvilket Tidspunkt? Utvivlsomt fra samme År, 508, hvorfra de 1290 Dage regnes. Dersom de ikke regnes fra dette Punkt, er det umuligt at finde Plads for dem, og de kan ikke regnes med til Daniels Profeti, naar man paa den anvender Kristi Ord (Matt. 24: 15): „Hvo, der læser det, give Ågt derpaa!“ Fra nævnte Tidspunkt naar de til 1843, da $1335 + 508 = 1843$; naar de begyndte om Vaaren i førstnævnte År, saa endte de om Vaaren i sidstnævnte År.

Men hvorledes kan de være endte, kan man spørge, naar Daniel ved Enden af disse Dage skulde staa op til sin Lod, der jo maa indbefatte hans Opstandelse fra de døde? Dette Spørgsmaal hviler paa en Feiltagelse i to Henseender: 1) at de Dage, ved hvis Ende Daniel skal staa frem til sin Lod, er de 1335 Dage, og 2) at det, at Daniel staa frem til sin Lod, er hans Opstandelse, noget, man heller ikke kan bevise. Det eneste, som loves ved Enden af de 1335 Dage, er en Betsignelse over dem, som venter og naar saa langt, d. v. s. dem, som da lever. Hvori bestaar denne Betsignelse? Naar man betragter Året 1843, da disse År udløb, hvad ser man da? Jo, en mærkelig Fuldbgyrdelse af Profetien ved den store Forkyndelse om Kristi andet Komme. 45 År forud begyndte Endens Tid, Bogens Segl blev taget bort, og Kundskabens Lys begyndte at tiltage. Omkring Året 1843 skinnede det Lys, der indtil den Tid havde oplyst de profetiske

Emner, overordentlig stærkt. Budskabet om Kristi Komme blev hurtig udbredt. Den nye oplivende Lære om Guds Riges Oprettelse bevægede Verden. Kristi sande Disciple fik nyt Liv. Dommen blev forkyndt for de vantro. Menighederne blev prøvede, og der skede en saadan Vækkelse, som Nutiden ikke kan opvise Mage til.

Var dette Betsignelsen? Lyt til Frelserens Ord: „Salige er eders Dine,“ sagde han til sine Disciple, „at de ser, og eders Øren, at de hører.“ Matt. 13: 16. Og atter sagde han til dem, som fulgte ham, at Profeter og Konger havde ønsket at se det, de saa, men saa det ikke. Men „salige,“ sagde han til dem, „er de Dine, som ser det, I ser.“ Luk. 10: 23, 24. Dersom en ny og herlig Sandhed var en Betsignelse i Kristi Dage for dem, der antog den, hvorfor var da ikke den nye Sandhed ligesaa vel en Betsignelse i 1843 ef. Kr.?

Man kan indvende, at de, som deltog i denne Bevægelse, blev skuffede i sine Forventninger; men Kristi Disciple blev ved hans første Komme skuffede paa samme Maade. De hilse ham, idet han red ind i Jerusaleem, i den Forventning, at han da skulde overtage Riget; men Korset var den eneste Trone, hvortil han gik dengang; og istedetfor at blive hilset som Konge i et kongeligt Slot blev hans livløse Legeme lagt i Josef af Arimateas nye Grav. Men ikke desto mindre blev de velsignede ved at antage den Sandhed, de havde hørt.

Man kan endvidere indvende, at denne Betsignelse ikke var stor nok til at betegnes ved en profetisk Periode. Hvorfor ikke? Den Tid, da den skulde meddeles, nemlig Endens Tid, indføres ved en profetisk Periode; vor Frelser selv omtaler særskilt dette Værk i sin store Forudsigelse i Matt. 24: 14; det fremstilles endvidere i Nab. 14: 6, 7 sindebilledlig ved en Engel, som flyver midt igjennem Himlen med et evigt Evangelium at forkynde dem, som bor paa Jorden. Sandelig, Bibelen fremhæver dette Værk stærkt.

Der er to Spørgsmaal til, som kortelig skal omhandles: 1) Til hvilke Dage hentydes der i 13. Vers? 2) Hvad menes med, at Daniel skal staa op til sin Lod? De, der paastaar, at det er de 1335 Dage, kommer til denne Slutning ved blot at se paa det foregaaende Vers, hvor de 1335 Dage nævnes, medens vi mener, at man ved at tolke disse Dage, der indføres saaledes ubestemt, bør tage hele Profetien i Betragtning fra 8. Kap. af og nedover. 9., 10., 11. og 12. Kap. er klarlig en Fortsættelse og Forklaring af

Synet i 8. Kap., hvorfor man kan sige, at Synet i 8. Kap., saaledes som det nu er udlagt og fortolket, har fire profetiske Perioder, nemlig de 2300, de 1260, de 1290 og de 1335 Dage. Den første er den vigtigste og længste, de andre er blot Mellemled og Underafdelinger deraf. Da nu Engelen siger til Daniel ved Slutningen af sin Undervisning, at han skal staa op til sin Lod ved Dagens Ende, uden særlig at angive, hvilken Periode han mener, maatte da ikke Daniels Tanker naturligt henvendes paa den fornemste og længste Periode, de 2300 Dage, snarere end paa nogen af dens Underafdelinger? I saa Fald er de 2300 Dage de, hvortil 13. Vers sigter. Septuagintas Læsemaade synes meget klart at vise i samme Retning: „Men gaa din Vej og hvil; thi der er endnu Dage og Tider til den endelige Fuldbyrkelse [af disse Ting]; og du skal staa frem til din Lod ved Dagens Ende.“ Dette fører visse Tanker tilbage til den lange Tidsperiode, som fremstilles i det første Syn, og den senere Undervisning blev givet med Hensyn til den.

De 2300 Dage endte, som allerede vist, i 1844 og førte saa langt som til Helligdommens Renselse. Hvorledes stod Daniel paa denne Tid frem til sin Lod? Jo, ved sin Talsmand, vor store Ypperstepræst, idet han fremstiller de retfærdiges Sag for Faderen, for at han kan annamme dem. Det Ord, som her oversættes „Lod“, betyder ikke et Stykke virkelig Eiendom, men Stjæbnens Afgjørelse eller Forsynets Bestemmelse. Ved Dagens Ende skulde Loddet saa at sige kastes; med andre Ord, en afgjørende Bestemmelse skulde fattes med Hensyn til dem, som skulde agtes værdige til at faa Del i den himmelske Arvelod. Naar da Daniels Sag kommer frem til Prøvelse, befindes han retfærdig, staar frem til sin Lod og anvises en Plads i det himmelske Kanaan.

Da Israel stod isærd med at rykke ind i det forjættede Land, bestemtes hver Stammes Besiddelse ved Lodkastning. Stammerne stod saaledes frem hver til sin Lod, længe før de erholdt virkelig Besiddelse af Landet. Tiden for Helligdommens Renselse svarer til denne Periode i Israels Historie. Vi staar nu paa Grænserne af det himmelske Kanaan, og Herren bestemmer, hvem der skal faa Plads i dette evige Rige, og hvem der evindeligt skal udestænges derfra. Naar Daniels Sag afgjøres, bliver hans Del i den himmelske Arvelod ham sikret, og med ham vil ogsaa alle de, der har været tro, staa frem; og naar denne Herrens hengivne Tjener, som fyldte sit lange Liv med de ædleste Gjæringer i sin Herres og Skabers

Tjeneste, skjønt dette Livs vanskeligste Byrder hvilede tungt paa ham, faar Løn for sine gode Gjerninger, saa kan ogsaa vi gaa ind med ham til Hvilen.

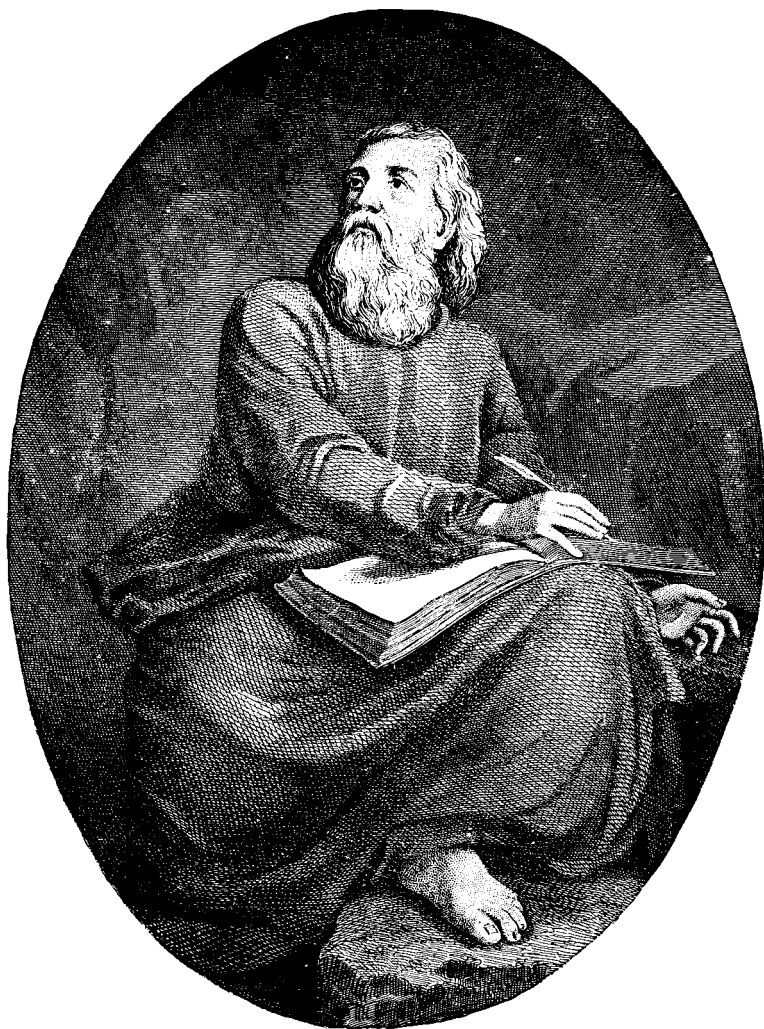
Vi afflutter disse Betragtninger over Daniels Bog med den Bemærkning, at det har været en stor Glæde for os at bruge saa megen Tid, som vi har, til at overveie denne vidunderlige Profeti og til at betragte den høit elskede Mands og meget berømte Profets Karakter. Gud anser ikke Personer; den, hos hvem Daniels Karakter atter fremtræder, kan erholde ligesaa stor guddommelig Naade. Lad os derfor kappes med ham i Dyd, for at vi ligesom han kan vinde Guds Velbehag i dette Liv og hilsjet bo blandt hans Skabninger i den evige Herlighed.

Historiens Svar
paa
Aabenbaringens Bog.

Johannes ifærd med at skrive Aabenbaringen.
„Hvad du ser, skriv det i en Bog.“

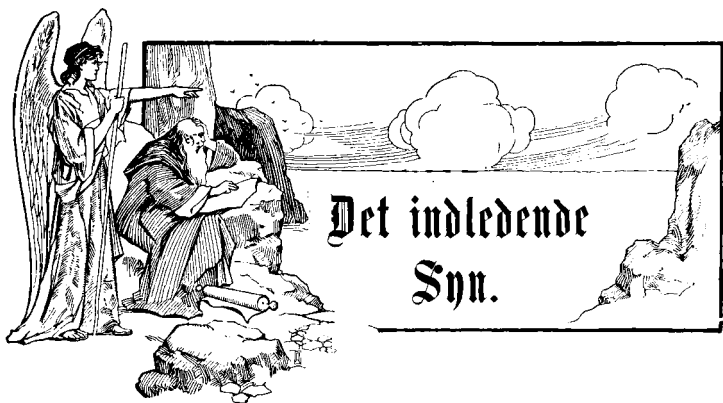

Aabenbaringen, der sædvanlig kaldes „Apokalypsen“ paa Grund af dens græske Navn Ἀποκάλυψις = Afslødning eller Aabenbaring, er bleven beskrevet som „et Panorama af Kristi Herlighed“. Hos Evangelisterne læser man Beretningen om hans Ydmygelse, Fornedrelse, Møje og Lidelser, om hans Taalmodighed saavel som om den Spot og Blage, han led af dem, som burde have vist ham Grefrøgt, samt endelig om hans Død paa Forbandelsens Træ, en Dødsmaade, som man i den Tidsalder ansaa for den mest fornedrende. I Aabenbaringen læser man det glade Budskab om hans Indsættelse i sin kongelige Herlighed, om hans Regjering sammen med Faderen paa Verdensaltets Trone, om hans Forsyns Styrelse med dem, som bor paa Jorden, og om hans Gjenkomst, ikke som en hjemløs fremmed, men i Magt og stor Herlighed for at straffe sine Fiender og belønne sine Efterfølgere. En Røst raabte i Orkenen: „Se det Guds Lam!“ En Røst skal snart raabe fra Himlen: „Se Løven af Judas Stamme!“

I denne Bog aabenaars Scener, hvis Herlighed overgaar Digt. De mest alvorssfulde Advarslar lyder fra dens hellige Blade til de ubodsfærdige, Trudslar om Domme, hvis Lige ikke findes i nogen anden Del af Herrens Bog. En Trøst, som intet Sprog kan beskrive, meddeles her dem, der i denne faldne Verden ydmygt følger Kristus, her fremstilles de herligste Billeder af ham, hvem det er blevet paalagt at hjælpe dem, — ham, der har Davids Nøgle, som holder sine Tjenere i sin høire Haand, — ham, som nu lever i Herlighed, omend han var død, og forsikrer os, at han er den, der har seiret og faaet Gravens og Dødens Nøgler, og som har givet enhver, der seirer, de mange herlige Løfter: at de skal vandre med ham i hvide Klæder, faa Livets Krone og æde Frugten af Livets Træ, som vokser midt i Guds Paradis, og op-høies til at sidde med ham paa hans egen Herligheds Trone. Ingen anden Bog fører os med ét saa uimodstaaelig over i en anden Verden.

Her aabnes Syner for os, som rækker langt ind i Fremtiden og ikke begrænses af nogen jordisk Gjenstand, men fører os langt frem til andre Verden. Dersom nogensinde noget begeistrende og indtryksfuldt Emne med herlige himmelske Billeder og en ypperlig ophøiet Beskrivelse kan tildrage sig Menneskenes Opmærksomhed, saa indbyder Aabenbaringen os til en omhyggelig Granskning af dens Blade, der alvorligt formaner os til at give Agt paa, hvad der foregaar i en betydningssfuld Fremtid og usynlig Verden.

1. Kapitel.

Åabenbaringens Bog begynder med, at Titelen angives, og at der udtales en Betsignelse over dem, som omhyggelig giver Agt paa dens alvorfulde profetiske Ord:

1. Vers. Jesu Kristi Åabenbaring, som Gud har givet ham for at vise sine Tjenere de Ting, som snart skal ske; og han udsendte sin Engel og betegnede dem for sin Tjener Johannes, 2. som har vidnet om Guds Ord og Jesu Kristi Vidnesbyrd, hvad han har set. 3. Salig er den, som læser, og de, som hører Profetiens Ord og bevarer det, som er skrevet i den; thi Tiden er nær.

Titelen. — Oversætterne har givet denne Bog Titelen „Johannes' Åabenbaring“; men heri modsiger de selve Bogens allerførste Ord, der erklærer, at den er „Jesu Kristi Åabenbaring“. Jesus Kristus selv er Åabenbareren, ikke Johannes. Johannes er blot den, hvem Kristus brugte til at nedskrive Åabenbaringen til Menighedens Bedste. Der er ingen Tvivl om, at den her nævnte Johannes er den samme som den, der under dette Navn er omtalt som den elskede og høit begunstigede blandt de tolv Apostler. Han var Evangelist og Apostel, Forfatter af det Evangelium og de Breve, der bærer hans Navn. (Se Clarke, Barnes, Kitto, Pond og andre.) Til disse foregaaende Titler spøier han nu ogsaa Titelen Profet; thi Åabenbaringen er en Profeti. Denne Bogs Indhold føres dog tilbage til en endnu høiere Kilde; den er ikke blot Jesu Kristi Åabenbaring, men den er den Åabenbaring, Gud gav ham. Den kommer altsaa først fra den store Kilde til al Visdom og Sandhed, Gud Fader; af ham blev den givet

til Sønnen, Jesus Kristus, og Kristus udsendte sin Engel og fremstillede den ved ham for sin Tjener Johannes.

Bogens Betning. — Dette udtrykkes med ét Ord: „Aabenbaring“. En Aabenbaring er noget, der er aabenbaret, noget, der er tydelig kundgjort, ikke noget, der er skjult og tildækket. Moses siger: „Det skjulte er for Herren, vor Gud, men det aabenbarede er for os og for vore Børn evindeligt.“ 5 Mos. 29: 29. Selve Bogens Titel er altsaa nok til at gjendrive den paa vor Tid almindelig udbredte Mening, at denne Bog tilhører Herrens skjulte Hemmeligheder og ikke kan forstaaes. Dersom dette var Tilfældet, saa burde den kaldes „Hemmeligheden“ eller „Den skjulte Bog“, men visselig ikke „Aabenbaringen“.

Den's Formaal. — „At vise sine Tjenere de Ting, som snart skal ske.“ Hans Tjenere? — hvem er de? Er der nogen Begrænsning? For hvis Skyld blev Aabenbaringen givet? For nogle særskilte Personer? For nogle enkelte Menigheder eller noget særskilt Tidsaffnit? — Nei! Den er for hele Menigheden til alle Tider, saalænge noget af det deri forudsagte endnu staar uopfyldt. Den gjælder alle dem, der kan gjøre Fordring paa at kaldes „hans Tjenere“, hvor somhelst og naar somhelst de lever.

Dette Udtryk minder os atter om den almindelige Synsmaade, at Aabenbaringen ikke kan forstaaes. Gud siger, at den blev givet for at vise hans Tjenere noget; og dog siger mange af dem, der udlægger hans Ord, at den ikke viser noget, fordi ingen kan forstaa den! Som om Herren skulde ville kundgjøre Menneskeslægten nogle vigtige Sandheder og dog være mere taabelig end et Menneske, saa at han fremstillede dem i et Sprog eller ved Billeder, som intet Menneske kunde fatte! Som om han vilde hyde et Menneske at betragte en fjern Gjenstand og saa opreise en uigjennemtrængelig Skranke mellem ham og den betegnede Gjenstand! Eller som om han vilde give sine Tjenere et Lys, der kunde lede dem gennem Nattens Mørke, og dog over samme Lys kaste et Dække saa tæt og tungt, at ikke en eneste Lysstraale kunde gennemtrænge Foldernes Mørke! Hvor dog de vanhæver Herren, som driver saadan Gjæk med hans Ord! Nei, Aabenbaringen vil svare til den Hensigt, hvori den blev givet, og „hans Tjenere“ vil lære af den „de Ting, som snart skal ske“, og som angaar deres evige Frelse.

Sin Engel. — Kristus udsendte „sin Engel“ og gav Aabenbaringen ved ham til Johannes. En vis Engel synes her at være

omtalt; men hvilken Engel kunde mest passende kaldes Kristi Engel? Kan man ikke finde Svar paa dette Spørgsmaal i Daniels Profeti? I Dan. 10: 20 sagde en Engel, der utvivlsomt var Gabriel (se Dan. 9, 10 og 11: 1), idet han kundgjorde Daniel nogle vigtige Sandheder: „Der er ikke en eneste, som staar mig kraftig bi mod hine, uden Mikael, eders Fyrste.“ Hvem Mikael er, erfarer man let. Judas (9. Vers) kalder ham „Overengelen“; og Paulus siger, at naar Frelseren kommer ned af Himlen, og de døde i Kristus opstaar, skal Overengelen Røst høres. 1 Thesj. 4: 16. Hvis Røst skal høres i den underfulde Time, naar de døde skal kaldes tillive? Herren selv svarer: „Forundre eder ikke herover! Thi den Time kommer, da alle de i Grabene skal høre hans Røst“ (Joh. 5: 28); og de foregaaende Vers viser, at den, hvortil der her hentydes, og hvis Røst da skal høres, er Mennefsens Søn eller Kristus. Det er altsaa Kristi Røst, der kalder de døde op af Graben. Paulus erklærer, at denne Røst er Overengelen Røst, og Judas siger, at Overengelen kaldes Mikael, den selsomme der nævnes i Daniels Bog. Alle disse Udtryk gjælder Kristus. Erklæringen i Daniels Bog beviser altsaa, at de Sandheder, der skulde aabenbares for Daniel, var givne til Kristus og betroede udelukkende til ham og til en Engel, hvis Navn var Gabriel. I Lighed med den Gjerning at meddele „den elskede Profet“ vigtige Sandheder er det Kristi Gjerning i Aabenbaringen at meddele den „elskede Discipel“ vigtige Sandheder. Og hvem kan ved denne Gjernings Udførelse være hans Engel uden den samme, der deltog med ham i det forrige Værk, nemlig Engelen Gabriel? Denne Kjendsgjerning kaster Lys over enkelte Punkter i denne Bog, paa samme Tid som det ogsaa synes mest rimeligt, at det samme Bæsen, der havde faaet det Hverv at bringe Bud til den elskede Profet i den gamle Husholdning, ogsaa skulde udføre samme Tjeneste for den, der svarer til hin Profet i Evangeliets Tidsalder. (Se under Ab. 19: 10.)

Beltegnelsen. — „Salig er den, som læser, og de, som hører Profetiens Ord.“ Findes der nogen saa ligefrem og tydelig Beltegnelse forkyndt over dem, som hører, læser og bevarer nogen anden Del af Guds Ord? Hvilken Opmuntring har vi da ikke til at granske Aabenbaringen! Og skal vi herefter sige, at den ikke kan forstaaes? Udtales der en Beltegnelse over Granskningen af en Bog, som det er unyttigt at granske? Lad kun Mennesker, med mere Uforskammethed end Fromhed, paasta, at „enhver fordærvet Tidsalder udmærker sig ved nye Fortolkninger over Aabenbaringen“, og

at „Granskingen af Aabenbaringen enten finder en gal eller gjør ham gal“; men Gud har nu engang udtalt sin Betsignelse over den, han har givet sit Bifald til alvorlig Gransking af dens vidunderlige Blade; og med en saadan Opmuntring fra en saadan Kilde lader Guds Børn sig ikke anfægte af tusinde svage Vindstød fra Mennesker, som advarer derimod.

Enhver Fuldbyrkelse af Profetien medfører sine Pligter; derfor findes der visse Ting i Aabenbaringen, som man maa holde eller iagttage, Pligter i Livet, som maa udføres som Følge af Profetiens Fuldbyrkelse. Et mærkeligt Eksempel herpaa forekommer i Aab. 14: 12, hvor der staar: „Her er de, som bevarer Guds Bud og Jesu Tro.“

Men Johannes siger: „Tiden er nær.“ Heri ligger der endnu en Bevæggrund til at granske denne Bog. Den bliver af større og større Vigtighed, jo nærmere man kommer den store Fuldbyrkelses Dag. Herom anfører vi nogle træffende Ord af en anden Forfatter: „Vigtigheden af at granske Aabenbaringen tiltager med Tiden. Her er Ting, som snart skal ske. Selv da Johannes vidnede om Guds Ord og Jesu Kristi Vidnesbyrd og om alle de Ting, han saa, var allerede den lange Periode forhaanden, inden hvilken disse Scener skulde følge paa hverandre. Dersom Tidens Nærhed dengang var en Bevæggrund til at give Agt paa Aabenbaringens Indhold, hvor meget mere maa den da ikke være det nu. Hvert henrullende Aarhundrede, hvert Aar, der afsluttes, henleder med forøget Kraft Opmærksomheden paa den sidste Del af den hellige Skrift. Og viser ikke den Iver, hvormed man hengiver sig til den nærværende Tids Bekymringer, som er særegen for vor Tid og vort Land, endnu mere det rimelige i denne Paastand? Der har i Sandhed aldrig været nogen Tid, da man mere tiltrængte en stærk Modvægt. Jesu Kristi Aabenbaring har, naar den samvittighedsfuldt granskes, en god Indflydelse i denne Retning. Gid alle Kristne i fuldeste Maal maatte erholde den Betsignelse, der er lovet den, som hører Profetiens Ord og bevarer det, der er skrevet i den; thi Tiden er nær.“ (Thompsons Patmos, S. 28, 29.)

Hvem Bogen er tilegnet. — Strafs efter Betsignelsen nævnes der, hvem Aabenbaringen er skrevet til, med disse Ord:

4. Vers. Johannes til de syv Menigheder i Asien: Naade være med eder og Fred fra ham, som er, og som var, og som kommer, og fra de syv Aander, som er for hans Trone, 5. og fra Jesus Kristus, det tro Vidne, den første-

spøgte af de døbe og den Jordens Kongers Fyrste, som har elsket os og afvættet os fra vore Synder med sit Blod 6. og gjort os til Konger og Præster for Gud og sin Fader! Ham være Ære og Kraft i al Evighed! Amen.

Menighederne i Asien. — Der var flere Menigheder i Asien end syv. Man kan gjerne indskrænke Benævnelsen til den vestlige Del af Asien, der kendes under Navn af Lilleasien, eller man kan tænke sig et endnu mindre Landomraade; thi selv i hin ubetydelige Del af Lilleasien, hvor de syv nævnte Menigheder laa, ja endog midt imellem dem, laa der andre vigtige Menigheder. Kolossæ laa kun et lidet Stykke fra Laodicea, og det var til de Kristne i Kolossæ, at Paulus skrev Kolossenerbrevet. Milet laa endnu nærmere end nogen af de syv ved Den Patmos, hvor Johannes fik Synet, og det var et vigtigt Samlingssted for Menigheden, hvilket man kan skjønne deraf, at Paulus under et af sine Ophold dersteds sendte Bud til Menighedens Ældste i Efesus, at de skulde møde ham i Milet. Ap. Gj. 20: 17—38. Paa samme Sted efterlod han ogsaa sin Discipel, Trosimus ihj, uden Tvivl til kristelige Brødres Omsorg. 2 Tim. 4: 20. Troas, hvor Paulus tilbragte en Tid sammen med Disciple, og hvorfra han begyndte sin Rejse efter at have ventet, indtil Sabbaten var forbi, laa ikke langt fra Pergamus, der nævnes blandt de syv. Det bliver derfor et Spørgsmaal af Vigtighed at afgjøre, hvorfor blot syv af Lilleasiens Menigheder nævnes som de, hvem Aabenbaringens Bog blev skreven til. Gjælder nu det, der siges om de syv Menigheder i 1. Kap. og til dem i 2. og 3. Kap., udelukkende de syv Menigheder, som er nævnt, idet Forholdene blot beskrives, som de dengang var iblandt dem, og Profetien blot skildrer, hvad der forestod dem alene? Dette kan vi ikke indrømme af følgende Grunde:

1. Hele Aabenbaringens Bog (se Kap. 1: 3, 11, 19; 22: 18, 19) er skreven til de syv Menigheder (11 Vers); men Bogen gjaldt ikke mere dem end andre Kristne i Lilleasien, dem f. Eks., som boede i Pontus, Galatien, Kappadocien og Bithynien, til hvem Peter skriver (1 Pet. 1: 1), eller de Kristne i Kolossæ, Troas og Milet, som laa midt imellem de nævnte Menigheder.

2. Kun en liden Del af Bogen kunde have vedrørt de syv Menigheder i og for sig eller nogen af de Kristne paa Johannes' Tid; thi de Begivenheder, den beskriver, laa for det meste saa langt ind i Fremtiden, at de naaede langt udenfor den daværende Slægts Levetid og selvfølgelig ikke udelukkende kunde vedkomme dem.

3. De syv Stjerner, som Menneffens Søn holdt i sin høire Haand (20. Vers), erklæres at være de syv Menigheders Engle. Alle er uden Tvivl enige om, at Menighedernes Engle er Menighedernes Forstandere. At Menneffens Søn holder dem i sin høire Haand betegner, at han har lovet at opholde, lede og beskytte dem. Men der var kun syv i hans høire Haand; er der da blot syv, som Menighedens store Mester saaledes tager sig af? Kan ikke snarere alle Herrens Tjenere under hele Evangeliets Tidsalder drage Trøst af denne Fremstilling og vide, at Menighedens store Hoved opholder og leder dem med sin høire Haand? Dette synes at være den eneste rimelige Slutning.

4. Da Johannes saa ind i den kristelige Tidsalder, saa han kun syv Udfestager, fremstillende de syv Menigheder, og imellem dem stod Menneffens Søn. At Menneffens Søn staar midt imellem dem, maa betegne hans Nærværelse hos dem, at han omhyggelig vaager over dem og nøie prøver alle deres Gjerninger. Men antager han sig saaledes kun syv særskilte Menigheder under den nye Husholdning? Maa vi ikke hellere antage, at denne Scene fremstiller hans Stilling ligeoverfor alle hans Menigheder i Evangeliets Tid? Hvorfor nævnes da kun syv? Syvtallet benyttes i Skriften til at betegne Fylde og Fuldenshed. Det minder uden Tvivl paa en eller anden Maade om det store Værk, som skede paa Tidens første syv Dage, fra hvilken Tid Ugen har sin Oprindelse. Ligesom de syv Stjerner maa de syv Udfestager betegne det hele af det, som de afbilder. De maa være et Symbol af den hele evangeliske Menighed i syv Dele eller Perioder; derfor maa de syv Menigheder ogsaa opfattes paa samme Maade.

5. Hvorfor valgtes da netop de syv særskilte Menigheder, som nævnes? — Utvivlsomt af den Grund, at disse Menigheders Navne ifølge sin Betydning fremstiller de religiøse Hovedtræk af de Perioder af Evangeliets Tidsalder, som de hver for sig repræsenterer.

Af disse Grunde forstaar vi ved „de syv Menigheder“ ikke blot de syv Menigheder i Afsien, som gif under disse Navne, men syv Dele af den kristne Menighed fra Apostlernes Dage indtil Brøvetidens Slutning. (Se under Aab. 2:1.)

Befsigningens Kilde. — „Fra ham, som er, og som var, og som kommer,“ — et Udtryk, der betegner den fuldkomne Ewigheid i Fortid og Fremtid og blot kan anvendes paa Gud Fader. Dette Udtryk anvendes vistnok aldrig paa Kristus. Han

omtales som en anden Person, forskjellig fra den, der beskrives saaledes.

De syv Aander. — Dette Udtryk gjælder sandsynligvis ikke Engle, men Guds Aand. Den er en af de Kilder, hvorfra Naade og Fred tilflyder Menigheden. I Anledning af det interessante Spørgsmaal om de syv Aander bemærker Thompson: „Det vil sige, fra den Helligaand, der kaldes „de syv Aander“, fordi syv er et helligt og fuldkomment Tal. Den benævnes saaledes, ikke paa Grund af noget indvortes Flertal, men fordi dens Gaver og Virkninger er overflødige og fuldkomne.“ Barnes siger: „Tallet syv benyttes om den Helligaand med Hensyn til den Mangfoldighed og Fylde, som ses i dens Virkninger paa Menneskene, samt til de mangfoldige Maader, hvorpaa den styrer Begivenhederne i Verden, saaledes som det videre udvikles i denne Bog.“ Bloomfield fremstiller dette som den almindelige Tolkning.

Hans Trone. — Gud Faders Trone, saasom Kristus endnu ikke har indtaget sin egen Trone. At de syv Aander staar for hans Trone, „skal kanhænde antyde den Kjendsgjerning, at den Helligaand altid staar rede til, overensstemmende med den almindelige Fremstilling i Skriften, at udsendes for at fuldbyrde et eller andet vigtigt Formaal i Menneskenes Anliggender“.

Dg fra Jesus Kristus. — Altsaa er Kristus ikke den, der i foregaaende Vers betegnes som „ham, som er, og som var, og som kommer“. Nogle af de væsentligste Kjendetegn paa Kristus nævnes her. Han er:

Det tro Vidne. — Alt, hvad han vidner, er Sandhed, og hvad han lover, vil han sikkerlig holde.

Den første fødte af de døde. — Dette Udtryk gaar jevnfædtes med 1 Kor. 15: 20, 23; Heb. 1: 6; Rom. 8: 29 og Kol. 1: 15, 18, hvor man finder saadanne Udtryk om Kristus som: „Førstegrøden af de henvovede“, „den førstefødte i Verden“, „den førstefødte blandt mange Brødre“, „den førstefødte før al Stabning“, „den førstefødte af de døde“. Men vi tror ikke, disse Udtryk betegner, at han blandt dem, der skulde opreises fra de døde, var den første med Hensyn til Tid; thi andre blev opreiste før ham. Det vil ogsaa være en Sag af meget liden Vigtighed. Men han var den fornemste blandt og Midtpunktet for alle dem, der opstod af Graven; thi det var i Kraft af Kristi kommende Gjerning og Opstandelse, at de blev opreiste, som opstod før ham. I Guds Plan var han den første saavel i Tid som i Værdighed; thi før Planen om Kristi Seier over

Graven var fattet i Guds Tanke, han, som kalder de Ting, der ikke er, som om de var (Rom. 4: 17), udfriedes ingen af Dødens Vælde; og sidenefter skede det i Kraft af Kristi Opstandelse, der i Tidens Fylde skulde fuldkommes. Derfor kaldes Kristus „den førstefødte af de døde“ (Aab. 1: 5), „Førstegrøden af de henseviede“ (1 Kor. 15: 20), „den førstefødte blandt mange Brødre“ (Rom. 8: 29). 3 Ap. Gj. 26: 23 omtales han som „den første af de dødes Opstandelse“, der „skulde forkynde Lys for Folket og Hedningerne“, d. v. s., den første, som ved at opstaa fra de døde skulde forkynde Lys for Folket. (Se den græske Tekst i nærværende Skriftsted og Bloomfields Anmærkning om samme, ligesaa Værket *Here and Hereafter*, 17. Kap.)

Jordens Kongers Fyrste. — Kristus er allerede nu Fyrste over Jordens Konger i en vis Forstand. Paulus vidner i Brevet til Efeserne (Kap. 1: 20, 21), at han blev sat ved Guds høire Haand i Himlene „langt over alt Fyrstendom og Myndighed og Magt og Herredom og alt Navn, som nævnes, ikke alene i denne Verden, men ogsaa i den tilkommende“. De høieste Navne, som nævnes i denne Verden, er Jordens Fyrster, Konger, Keisere og store, mægtige Herskere; dog stilles Kristus langt over dem. Han har Sæde hos Faderen paa Verdensaltets Trone (Kap. 3: 21) og har lige Rang med ham i at styre og afgjøre Nationernes Anliggender.

I mere særegen Forstand vil Kristus blive Jordens Kongers Fyrste, naar han indtager sin egen Trone, og denne Verdens Riger bliver „vor Herres og hans Salvedes“, naar de af Faderen overgives i hans Haand, og han kommer med et Navn skrevet paa sit Klædebon og paa sin Lænd: „Kongers Konge og Herrers Herre“, for at sønderknuse Hedningerne ligesom Verkar. Aab. 19: 16; 2: 27; Sal. 2: 8, 9.

Ham, som har elsket os. — Vi har troet, at jordiske Venner, Fader, Moder, Brødre, Søstre og andre kjære Venner elskede os; men vi ser, at ingen Kjærlighed fortjener at nævnes i Sammenligning med Kristi Kjærlighed til os. Den følgende Sætning lægger endogsaa en dybere Betydning i foregaaende Ord: „Og aftvættet os fra vore Synder med sit Blod.“ Hvilken Kjærlighed er ikke denne! „Ingen har større Kjærlighed,“ siger Apostelen, „end denne, at en sætter sit Liv til for sine Venner.“ „Men Gud beviser sin Kjærlighed mod os derved, at Kristus er død for os, da vi endnu var Syndere.“ Ja mere end dette, — han har „gjort os til Konger og Præster for Gud og sin Fader“. Fra Syndens Spedalskhed bliver

vi rensede ved ham, — fra Fiender bliver vi ikke blot Benner, men opreises til en ærefuld og værdig Stilling. Denne Renselse og denne Ophøielse til Konger og Præster, hvilken Tilstand gjælder den? Den nærværende eller den tilkommende? — Hovedsagelig den tilkommende; thi først da skal vi nyde disse Velsignelser i høieste Maal. Naar Forsoningen er fuldbyrdet, er vi for evigt fuldkommen befriede fra vore Synder; her tilgives de blot paa Betingelser og udslettes ved et Løfte. Men naar de hellige faar Lov til at sidde med Kristus paa hans Trone, saaledes som han lover dem af Menigheden i Laodicea, der fejrer, — naar de modtager Riget under hele Himlen og regjerer indtil Evighedernes Evighed, — da bliver de Konger i en høiere Betydning, end de nogensinde kan blive i den nærværende Tilstand. Dog kan saa meget heraf anvendes paa vor nuværende Tilstand, at en Kristen nu kan tilegne sig disse opmuntrende Ord og glæde sig ved dem; thi allerede her kan vi sige, at vi har Forløsning ved hans Blod, skjønt denne Forløsning endnu ikke er givet, og at vi har det evige Liv, skjønt dette Liv endnu er i Sønnens Haand og først bliver os til Del ved hans Aabenbarelse. Det er ogsaa endnu ligesaa sandt som i Johannes' og Peters Dage, at Gud vil, at hans Folk i denne Verden skal være ham „en udvalgt Slægt, et kongeligt Præsteskab, et helligt Folk, et Folk til Eiendom“. 1 Pet. 2: 9; Ab. 3: 21; Dan. 7: 18, 27. Intet Under da, at den elskende og elskede Discipel tilskrev dette Væsen, der har gjort saa meget for os, „Vre og Kraft i al Evighed“. Lad hele Menigheden deltage i denne velfortjente Pris til sin høieste Belgjører og kjæreste Ven.

7. Vers. Se, han kommer med Skyerne, og hvert Die skal se ham, ogsaa de, som har gennemstunget ham, og alle Jordens Slægter skal hyle for ham. Ja Amen.

Han kommer med Skyerne. — Her fører Johannes os frem til Kristi andet Komme i Herlighed, den Begivenhed, der er Hødepunktet og Kronen paa hans Forsoningsværk for denne faldne Verden. Engang kom han i Svaghed, nu kommer han med Vælde, engang i Fornedrelse, nu i Herlighed. Han kommer med Skyerne paa samme Maade, som han blev optagen til Himlen. Ap. G. 1: 9, 11.

Han kommer synlig. — „Og hvert Die skal se ham,“ nemlig alle de, der lever paa den Tid, han kommer. Vi kjender ikke til noget Kristi andet Komme som Midnattens Stilhed, blot i

Orkenen eller i Kamrene. Han kommer ikke som en Thy i den Forstand, at han lister sig stiltiende ind paa Verden eller hemmelig tilbønder sig noget, hvortil han ingen Ret har. Men han kommer for at tage sin kjæreste Skat til sig, de hensovende og de levende hellige, som han har kjøbt med sit eget dyrebare Blod, — som han har udrevet fra Dødens Vælde i ærlig og aaben Kamp, og for hvem hans Komme ei heller vil blive mindre aabenbart og triumferende. Han vil komme med Lynets Glanz og Pragt, „som Lynet udgaar fra Osten og skinner indtil Vesten“ (Matt. 24: 27), med Basunens Lyd, der skal trænge igjennem indtil Jordens dybeste Afgrund, og med en mægtig Røst, der skal vække de hensovende hellige og opreise dem af Støvet. Matt. 24: 31; 1 Thesf. 4: 16. Han kommer over de ugudelige som en Thy, alene fordi de forsættlig lukker sine Døre for Tegnene paa hans Komme og ikke vil tro Ordets Vidnesbyrd, at han staar for Døren. At tale om to Kommer, et hemmeligt og et offentligt, i Forbindelse med hans andet Komme, saaledes som nogle gjør, er helt uden Grund i Skriften.

Og saa de, som har gjenne mstunget ham. — Og saa de (foruden de før omtalte „hvert Die“), som fornemmelig deltog i de sørgelige Begivenheder ved hans Død, skal se ham vende tilbage til Jorden i Triumf og Herlighed. Men hvorledes kan dette ske? De lever jo ikke, naar denne Tidsalder afsluttes, hvorledes skal de da faa ham at se? Jo, ved en Opstandelse; thi der er ingen anden Vej til Livet for dem, der engang er lagt i Graven. Men hvorledes gaar det til, at disse ugudelige da kommer frem? De ugudeliges almindelige Opstandelse finder jo ikke Sted før 1000 Aar efter Kristi andet Komme. Ab. 20: 1–6. Daniel underviser os herom, idet han siger: „Og paa den Tid skal Mikael staa frem, den store Fyrste, der staar som Værn for dit Folks Børn, og der skal være en Trængsels Tid, som der ikke har været fra den Tid, et Folk blev til, indtil den Tid. Og paa den Tid skal dit Folk undkomme, hver den, som findes skreven i Bogen. Og mange, de, som sover i Jordens Støv, skal opvaagne, somme til et evigt Liv og somme til idel Skam, til evig Afsty.“ Dan. 12: 1, 2.

Her tales om en særskilt Opstandelse eller en Opstandelse for nogle bestemte af de to Parter, de retfærdige og de ugudelige, før begges almindelige Opstandelse; mange, ikke alle, som sover, skal opvaagne, — nogle af de retfærdige, ikke alle, til et evigt Liv, og nogle af de ugudelige, ikke alle, til Skam, til evig Afsty. Og denne Opstandelse fore-

gaar i Forbindelse med den store Trængselstid, som aldrig har været, siden Folk blev til, og som gaar lige forud for Herrens Komme. Kunde ikke „ogjaa de, som har gennemstunget ham“, være blandt dem, der da opvaagner til Skam, til evig Afsty? Hvad kunde vel være mere rimeligt og vel fortjent, — saavidt et Menneskes Tanke kan dømme, — end at de, der var Marsag i vor Frelseres dybeste Fornedrelse, og andre, som har begaaet de største Forbrydelser mod ham, opvækkes for at skue hans forfærdelige Majestæt, naar han kommer triumferende i Jldsluer og bringer Hævn over dem, som ikke kjender Gud og ikke er hans Evangelium lydige? (Se Dan. 12: 2.)

Menighedens Svar. — „Ja, Amen!“ I hvorvel dette Kristi Komme bringer Forfærdelse og Udelæggelse over de ugudelige, saa bringer det dog Seier og Fryd til de retfærdige. Naar Verdens Glendighed kommer, da kommer de helliges Hvile. Det Komme, som sker i Jldsluer og for at bringe Hævn over de ugudelige, skal bringe Ro til alle dem, der tror. 2 Thess. 1: 6–10. Enhver Kristi Ven hilser ethvert Vidnesbyrd om og Tegn paa hans Gjenkomst som noget, der forkynder ham en stor Glæde.

8. Vers. Jeg er Alfa og Omega, Begyndelsen og Enden, siger Herren Gud, han, som er, og som var, og som kommer, den Almægtige.

Her fremstilles en anden Taler. Hidtil har Johannes ført Ordet; men dette Vers staar ikke i Forbindelse med noget af det foregaaende eller efterfølgende. Man maa derfor af de Udtryk, som benyttes, bestemme, hvem det er, som her taler. Her finder vi atter Udtrykket: „som er, og som var, og som kommer“, hvilket, som allerede bemærket, alene gjælder Gud. Men, kan man spørge, betegner ikke Ordet „Herren“, at det var Kristus? I Anledning af dette Punkt bemærker Barnes: „Mange Haandskrifter har *θεός* = Gud, istedetfor *κύριος* = Herre, og denne Læsemaade benyttes af Griesbach, Tittman og Hahn og betragtes nu som den rette.“ Bloomfield tilføjer Ordet „Gud“ og betegner Ordene „Begyndelsen og Enden“ som noget blot indskudt.*) Saaledes slutter paa en passende Maade første Hoveddel af dette Kapitel med, at den store Gud aabenbarer sig selv som det Væsen, der har Tilværelse fra Ewigheid og til Ewigheid, baade forbigangen

*) I den nye norske Oversættelse (af 1904) forekommer Verset saaledes: „Jeg er A og Ω, siger Gud Herren, han, som er, og som var, og som kommer, den Almægtige.“ Ogsaa den Oversættelse, der benyttes i dette Værk, har jo: „Herren Gud.“
Oversf. Anm.

og fremtidig, og er almægtig, hvorfor han kan opfylde alle sine Trusler og sine Løfter, som han i denne Bog har givet os.

9. Vers. Jeg, Johannes, som og er eders Broder og meddelagtig i Trængslen og i Riget og i Jesu Kristi Taalmodighed, var paa den Ø, som kaldes Patmos, for Guds Ords og for Jesu Kristi Vidnesbyrds Skyld.

Her veksler Emnet, idet Johannes fortæller om det Sted, hvor Aabenbaringen blev givet, og de Omstændigheder, under hvilke det skede. Han fremstiller sig først som en Broder af hele Menigheden og som meddelagtig i de Trængsler, som i dette Liv følger med den kristne Betjendelse.

„Og i R i g e t.“ — Disse Ord har givet Anledning til ikke liden Strid. Er det virkelig Johannes' Mening, at de Kristne i den nærværende Tilstand er i Kristi Rige, eller med andre Ord, at Kristi Rige allerede paa hans Tid var blevet oprettet? Dersom dette Udtryk har noget Hensyn til den nærværende Tilstand, saa maa det være i en meget begrænset og tillempet Betydning. De, som paaftaar, at dette Sted gjælder denne Verden, henviser almindeligvis til 1 Pet. 2: 9 for at bevise, at der er et Rige nu i Tiden, og hvorledes dette Rige er beskaffent. Som bemærket i Anledning af 6. Vers hører de helliges virkelige Regjering Fremtiden til. Det er gennem mange Trængsler, vi maa indgaa i Guds Rige. Ap. Gj. 14: 22. Men naar man er indgaaet i Riget, er Trængselen forbi; Trængselen og Riget bestaar ikke samtidig. Murdock's Oversættelse af dette Vers fra den syriske Bibel udelader Ordet „Rige“ og læser: „Jeg, Johannes, eders Broder og delagtig med eder i den Trængsel og de Lidelser, som er i Jesus Messias.“ Wakefield oversætter: „Jeg, Johannes, eders Broder og delagtig med eder i at lide Jesu Kristi Rigets Trængsel.“ Bloomfield siger, at med Ordene „Trængsel“ og „Taalmodighed“ „betegnes den Modgang og det Besvær, man maa lide for Kristi og hans Sags Skyld; og βασιλεία [Rige] antyder, at han tilligemed dem skal have Del i det Rige, som er beredt for dem“. Han siger, at „den bedste Fortolkning angaaende dette Sted findes i 2 Tim. 2: 12“, hvor der staar: „Dersom vi holder ud, skal vi ogsaa regjere med ham.“ Af alt dette kan man sikkert slutte, at det Rige, hvortil Johannes hentydede, er Herlighedens fremtidige Rige (ihvorvel der ogsaa er et Raadens Rige nu i Tiden), samt at Lidelse og Taalmodighed er en Forberedelse til at nyde Glæden der.

Stedet. — Den Ø, som kaldes Patmos, er en liden ufrugtbar

Øen Patmos.

Klippen ved Lilleasiens Vestkyst mellem Den Isaria og Forhjerget ved Milet, hvor i Johannes' Dage den nærmeste kristne Menighed hørte hjemme. Den er omtrent otte eng. Mil lang, kun én Mil bred og atten Mil i Omkreds og kaldes nu Patino eller Patmosa. Kysten er steil og bestaar af en Række Næs, det ene efter det andet, med mange Havne imellem. Den eneste, der nu benyttes, er en dyb Bugt i Ly af høie Fjelde paa alle Kanter undtagen én, hvor den beskyttes af et fremspringende Næs. Byen ved denne Havn ligger paa et høit, steilt Bjerg, der hæver sig umiddelbart op af Havet og er det eneste beboede Sted paa Den. Omtrent halvt oppe paa dette Fjeld, hvorpaa Byen er bygget, kan man se en naturlig Hule i Klippen, og Sagnet vil vide, at Johannes der fik sit Syn og skrev Aabenbaringen. Denne Ø blev paa Grund af sin Barikthed og Ensomhed benyttet under Romervældet som Forvisningssted, hvilket forklarer, at Johannes opholdt sig her i Landflygtighed. Apostelens Forvisning fandt Sted omkring Aar 94 ef. Kr., som man mener under Keiser Domitian; derfor antager man, at Aabenbaringen blev skreven Aar 95 eller 96 ef. Kr.

Hvorfor han blev landsforvist. — „For Guds Ords og for Jesu Kristi Vidnesbyrds Skyld.“ Dette var Johannes' store Forbrydelse og Feil. Tyrannen Domitian, der dengang bar Roms keiserlige Purpur, og som udmærker sig mere ved sine Laster end ved sin borgerlige Stilling, skjælvde for denne aldrende, men uforfærdede Apostel. Han vovede ikke at lade ham kundgjøre sit rene Evangelium inden Rigets Grænser, men forviste ham til det ensomme Patmos, hvor han kunde betragte ham som udelukket fra Verden, om man kunde det nogetsteds paa denne Side Graven. Efter at have indestængt ham paa dette øde Sted og sat ham til det haarde Arbejde i Bjergværkerne mente Keiseren utvivlsomt, at han tilsidst havde skaffet denne Retfærdighedens Prædiker af Veien, og at Verden intet mere vilde høre om ham. John Bunyans Forfølgere mente udentvivl det samme, da de fik ham indespærret i Fængslet i Bedford. Men naar Menneskene tror, at de har begravet Sandheden i evig Forglemmelse, opreiser Herren den i tifold Herlighed og Magt. Fra Bunyans mørke, snevte Fængsel blussede et aandeligt Lys op, der næst efter Bibelen selv bedst har fremmet Evangeliets Interesse. Fra den øde Ø Patmos, hvor Domitian troede for bestandig at have slukket idetmindste én Sandhedsfakkel, oprandt den mest ophoiede Aabenbaring blandt alle den hellige Skrifts Bøger, og den skulde sprede sit gud-

dommelige Lys over hele den kristne Verden til Tidens Ende. Hvor mange kommer ikke til at holde den elskede Discipels Navn høit i Ære og at dvæle med Fryd ved hans henrykkende Synere af himmelfk Herlighed, som aldrig faar høre Navnet paa det Uhyre, der lod ham landsforvise! Sandelig, disse Skriftens Ord gjælder undertiden endog Livet i denne Verden: „De reiskærdiges Jhukommelse er til Belsig-nelse; men de ugudeliges Navn smuldrer hen.“

10. Vers. Jeg blev henrykket i Aanden paa Herrens Dag, og jeg hørte bag mig en høi Røst som af en Vasun, der sagde:

J Aanden. — Omendstjønt Johannes var forvist fra alle sine Troeskbrødre, ja næsten fra Verden, var han dog ikke forvist fra Gud eller Kristus, ei heller fra den Helligaand eller Englene. Han havde endnu Samfund med sin guddommelige Herre. Udtrykket „i Aanden“ synes at antyde den høieste Tilstand af aandelig Henryk-kelse, et Menneske kan naa til ved Guds Aand, og dermed begyndte hans Syn.

Paa Herrens Dag. — Hvilken Dag betegnes med dette Udtryk? I Anledning af dette Spørgsmaal hævdes fire forskellige Ansuelser: 1) Nogle mener, at Udtrykket „Herrens Dag“ dækker hele Evangeliets Tid uden at hentyde til nogen særskilt Dag af 24 Timer. 2) Andre mener, at „Herrens Dag“ er Dommens Dag, den i Skriften saa ofte omtalte tilkommende „Herrens Dag“. 3) Den tredje Synsmaade, som maaste er den mest udbredte, er den, at Udtrykket gjælder Ugens første Dag. 4) Utter andre anser Dagen for at være den syvende Dag, Herrens Hviledag.

1. Ligeoverfor den første Paastand behøver man kun at svare, at Aabenbaringens Bog af Forfatteren (Johannes) er skrevet fra Den Patmos og dateret paa Herrens Dag. Forfatteren, Stedet, hvor Bogen blev skrevet, og Dagen for dens Affattelse, har hver for sig en virkelig Tilværelse og omtales ikke blot sindbilledlig eller mystisk. Siger man nu imidlertid, at der med Dagen menes Evan-geliet Tid, saa tillægger man Dagen en symbolisk eller mystisk Be-tydning, hvilket ikke er tilladeligt. Desuden medfører denne Paastand den Taabelighed, at Johannes 65 Aar ef. Kristi Død skulde have sagt, at han saa det Syn, han omtaler, i Evangeliets Tid! Som om en eneste Kristen paa nogen Maade kunde være uvidende om denne Sandhed.

2. Den anden Paastand, at det skulde være Dommelig, kan

ikke være rigtig; thi medens Johannes vel kunde have havt et Syn om Dommegang, kunde han ikke have havt noget saadant paa denne Dag, medens den endnu laa i Fremtiden. Det Ord, der oversættes „paa“, hedder paa Græsk *en* og forklares af Robinson, naar det anvendes med Hensyn til Tid, saaledes: „Den Tid da; et bestemt Punkt eller afgrænset Tidsaffnit, i den hvilket, i Løbet af hvilket, paa hvilket, ved hvilket noget finder Sted.“ Det betyder aldrig om eller angaaende. Enten modsiger derfor de, som lader det gjælde Dommens Dag, det benyttede sproglige Udtryk, idet de opfatter det som angaaende istedetfor paa, eller de lader Johannes berette en uheldig Usandhed, naar han skulde have sagt, at han havde et Syn paa Den Patmos for over 1800 Aar siden paa Dommens Dag, der endnu ligger i Fremtiden!

3. Den tredje Synsmaade er den, at der med „Herrens Dag“ menes den første Dag i Ugen, en Synsmaade, der gjælder blandt de allerfleste. Men vi fordrer Bevis! Hvad Bevis har man for denne Paaastand? Teksten selv forklarer ikke Udtrykket „Herrens Dag“; skal det derfor betegne den første Dag i Ugen, maa man andetsteds i Bibelen søge Bevis for, at denne Dag i Ugen nogenstinde betegnes saaledes. De eneste andre af Guds Aand indblæste Forfattere, som idetheletaget taler om den første Dag, er Mattæus, Markus, Lukas og Paulus, og de omtaler den simpelthen som den første Dag i Ugen, men aldrig paa en saadan Maade, at de udmærker den fremfor nogen anden af de seks Arbejdsdage. Og dette er saa meget mere mærkeligt, set fra det almindeligt yndede Standpunkt, som tre af dem omtaler den paa den Tid, som man siger, at den skulde være bleven „Herrens Dag“, ved Herrens Opstandelse paa den, og to af dem omtaler den en 30 Aar efter nævnte Begivenhed.

Siger man nu, at Udtrykket „Herrens Dag“ var den sædvanlige Betegnelse paa Johannes' Tid paa den første Dag i Ugen, saa spørger vi: Hvor er Beviset derfor? Det findes ikke! Ivertimod har vi Bevis for det modsatte. (Se History of the Sabbath, af J. N. Andrews, som faaes hos den Internationale Forlagsforening, Colledge Biew, Nebr.) Saa sandt dette havde været den almindelige Betegnelse for den første Dag, dengang Aabenbaringen blev skreven, saa havde den samme Forfatter ganske vist ogsaa kaldt den saaledes i alle sine efterfølgende Skrifter; men Johannes skrev sit Evangelium efter Aabenbaringen, og dog kalder han i dette Evangelium Ugens første Dag, ikke Herrens Dag, men ligefrem den „første Dag i

Ugen". Til Bevis for, at Evangeliet affattedes senere end Aabenbaringen, behøver man kun at slaa efter hos saadanne anerkjendte sagkyndige som: Religious Encyclopedia, Barnes' Notes, Biblical Dictionary, Cottage Bible, Domestic Bible, Mine Explored, Union Bible Dictionary, Comprehensive Bible, Paragraph Bible, Bloomfield, Dr. Hales, Horne, Nevins og Olshausen.

Hvad der endvidere beviser det uholdbare ved nævnte Aaastand til Gavn for den første Dag er dette, at hverken Faderen eller Sønnen nogensinde har forbeholdt sig den første Dag som sin egen i nogen høiere Forstand end enhver af de andre Arbeidsdage. Ingen af dem har nogensinde knyttet nogen særlig Velsignelse eller Hellighed til den. Skulde den kaldes Herrens Dag, fordi Kristus opstod paa den, vilde utvivlsomt de hellige Guds Mænd paa en eller anden Maade have underrettet os derom. Nu er der imidlertid andre Tildragelser, der er ligesaa uundværlige i Forløsningsværket, som for Eksempel Kristi Korsfæstelse og Himmelfart; da man nu angaaende dette savner al Oplysning, hvorfor kunde man saa ikke kalde den Dag, hvorpaa en af de sidstnævnte Begivenheder tildrog sig, Herrens Dag, ligesaavel som den Dag, han opstod fra de døde?

4. Da vi nu har prøvet de første tre Betragtningssmaader og modbevist dem, vil vi henvende vor Opmærksomhed paa den fjerde, nemlig, at Herrens Dag betegner Herrens Hviledag, Sabbaten. Og dette lader sig saare let bevise. 1) Da Gud i Begyndelsen gav Mennesket seks af Ugens Dage til Arbejde, forbeholdt han sig selv udtrykkelig den syvende samt velsignede den og helligede den. 2) Moses sagde paa den sjette Dag i Ugen til Israél i Orkenen Sin: „Imorgen er det Sabbat, hellig Sabbat for Herren.“ 2 Mos. 16: 23. Dernæst kommer vi til Sinai, hvor den store Lovgiver kundgjorde sin Sædelov med forfærdelig Majestæt, og i denne hyperligste Lov forbeholder han sig med følgende Ord sin hellige Dag: „Men den syvende Dag er Sabbat for Herren, din Gud; . . . thi i seks Dage gjorde Herren Himlen og Jorden, Havet og alt det, som er i dem, og han hvilede paa den syvende Dag; derfor velsignede Herren Sabbatsdagen og helligede den.“ 2 Mos. 20: 10, 11. Ved Profeten Esaias taler Herren omtrent 800 Aar senere som følger: „Naar du holder din Fod tilbage fra Sabbaten, og ikke driver dine Forretninger paa min hellige Dag, . . . da skal du forlyste dig i Herren,“ o. s. v. Es. 58: 13, 14. Kommer vi til det nye Testaments Tider, saa vidner han, som er ét med Faderen, udtryk-

kelig: „Saa er da Menneffens Søn Herre ogsaa over Sabbaten.“ Mark. 2: 28. Kan nu nogen nægte, at den Dag er „Herrens Dag“, hvorom han udtrykkelig har erklæret, at han er dens Herre? Man ser saaledes, at ingen anden Dag end den store Stabers Hviledag kan kaldes Herrens Dag, enten den saa tillægges Faderen eller Sønnen.

Endnu en Betragtning, før vi gaar videre. Der er i Evangeliets Tid en Dag, der fremfor de andre Ugens Dage særlig betegnes som Herrens Dag. Hvor fuldstændig denne store Sandhed modbevise den Paastand, som nogle fremsætter, at der under den nye Husholdning ikke er nogen Sabbat, men at alle Dage er lige. Og ved at kalde den Herrens Dag har Apostelen ved Slutningen af det første Aarhundrede høitidelig stadfæstet Helligholdelsen af den eneste Dag, der kan kaldes Herrens Dag, den syvende i Ugen. (Se Anm. ved Kapitlets Slutning.)

11. Vers. Jeg er Alfa og Omega, den første og den sidste; og hvad du ser, skriv det i en Bog og send det til de syv Menigheeder i Asien, til Efesus og til Smyrna og til Pergamus og til Thyatira og til Sardes og til Filadelfia og til Laodicea!

I Anledning af dette Vers bemærker Dr. A. Clarke: „Hele Udtrykket: „Jeg er Alfa og Omega, den første og den sidste,“ mangler i nogle Udgaver, den syriske, koptiske, ætiopiske, armeniske, slavoniske, i Vulgata, hos Aretas, Andreas og Primasius. Griesbach har udeladt det af Teksten.“ Han siger ogsaa, at Udtrykket „i Asien“ mangler i de fornemste Haandskrifter og Oversættelser, samt at Griesbach ogsaa udelader dette af Teksten. Ogsaa Bloomfield betegner Sætningen: „Jeg er Alfa og Omega, den første og den sidste, og“, som utvivlsomt noget senere indskudt, ligeledes Ordene „i Asien“. Der staar da: „Hvad du ser, skriv det i en Bog, og send det til de syv Menigheeder, til Efesus o. s. v.“ (Se Oversættelse af Whiting, Wesley, American Bible Union og andre. Sammenlign Bemærkningerne ved 4. Vers.)

12. Vers. Og jeg vendte mig for at se Røsten, som talte med mig, og da jeg vendte mig, saa jeg syv Gulb-Lyfestager 13. og midt imellem de syv Lyfestager en, lig en Menneffesøn, iført en sid Kjortel og ombunden under Brystet med et Guldbælte. 14. Men hans Hoved og Haar var hvidt som hvid Uld, som Sne, og hans Dine som Ildslue, 15. og hans Fødder var lig det skinnende Kobber, som om de var glødede i en Ovn, og hans Røst som mange Bandede Lyd. 16. Og han havde syv Stjerner i sin høire Haand, og et tvæget skarpt Sværd gik ud af hans Mund, og hans Afsyn var som Solen, naar den skinner i sin Kraft. 17. Og da jeg saa ham, faldt jeg ned for hans Fødder som en død; og

han lagde sin høire Haand paa mig og sagde til mig: 18. Frygt ikke! Jeg er den første og den sidste og den levende, og jeg var død, og se, jeg er levende i al Ewigheid. Amen. Og jeg har Helvedes og Dødens Røgler.

„Jeg vendte mig for at se Røsten,“ det er, den Person, fra hvem Røsten kom.

Syv Guldhjsestager. — Dette kan ikke være Modbilledet af Guldhjsestagen under den gamle forbilledlige Tempeltjeneste, saasom der kun var én Hjsestige med syv Arme, og den bestandig kun omtales i Ental. Her er syv, og disse er egentlig Lampestager, hvorpaa man sætter Lamperne, der skal kaste Lyset ud i Bærelset, og ikke simpelthen Hjsestager. De har heller ingen Lighed med Fortidens Hjsestager; tvertimod er Stagerne saa adskilte og staar saa langt fra hverandre, at Menneskens Søn vandrede midt imellem dem.

En Menneskesøn. — Den henrivende Figur, der danner Midtpunktet i den Scene, som nu viste sig for Johannes, er den majestætiske Stikkelse af en, lig en Menneskesøn, der fremstiller Kristus. Den Maade, hvorpaa han her beskrives, med den siede Kjortel, det hvide Haar, ikke graaet af Alder, men skinnende af den himmelske Herligheds Klarhed, og Dine som Ildsluer, med Fødder som det skinnende Kobber, der glødede i Ovnen, og en Røst som mange Vandes Lyd, kan ikke overtræffes i ophøiet Majestæt. Overvældet af dette høie Bæsens Nærhed, kauske ogsaa under en levende Følelse af sin egen Uværdighed, faldt Johannes ned for hans Fødder som en død; men han lægger sin Haand opmuntrende paa ham og byder ham med en mild, beroligende Stemme ikke at frygte. En Kristen har endnu samme store Forret; han kan føle sig berørt af samme Haand og saaledes erholde Styrke og Trøst under Prøvelse og Modgang; han kan høre samme Røst, der siger til ham: Frygt ikke!

Det mest trøsterige blandt alle disse trøsterige Ord er den Erklæring fra dette ophøiede Bæsen, som lever i al Ewigheid, at han er den, der raader for Døden og Graven. Han siger: „Jeg har Helvedes [ædys = Dødsriget eller Graven] og Dødens Røgler.“ Døden er en overvunden Tyrant. Om end han Tid efter Tid ved sin skumle Gjerning samler Jordens dyrebare Statte i Graven og en Stund fryder sig ved sin tilsyneladende Seier, saa udfører han dog et frugtesløst Arbejde; thi Røglen til Dødsrigets mørke Fængsel er bleven ham fravristet og hviler nu i en mægtigerees Haand. Han maa nedlægge, hvad han har bundet ved sine Seire, paa et Sted, hvor en anden har uindskrænket Myndighed, og denne mægtige Seierherre er

sit Folks uforanderlige Ven og har lovet at forløse dem. Sørg derfor ikke over de retfærdige døde; de er i god Forvaring. En Fiende tager dem for en Stund bort; men en Ven har Nøglen til det Sted, hvor de blot midlertidig holdes forvarede.

19. Vers. Skriv, hvad du saa, baade det, som er, og det, som skal ske herefter.

I dette Vers faar Johannes en mere bestemt Befaling om at nedskrive hele Aabenbaringen, der hovedsagelig angik de Ting, som skulde ske i Fremtiden. Paa nogle faa Steder hentyndedes der til Begivenheder, som var forbigaaene eller nærværende; men disse Hentyndninger gjordes kun for at indlede de Tildragelser, der senere skulde indtræffe, saa at intet Led i Rækken skulde mangle.

20. Vers. De syv Stjerner^s Hemmelighed, hvilke du saa i min høire Haand, og de syv Guld-Lysetager. De syv Stjerner er de syv Menigheders Engle, og de syv Lysetager, som du saa, er de syv Menigheder.

At fremstille Menneskens Søn som den, der i sin Haand blot holder de syv Forstandere for de syv særskilte Menigheder i Lilleasien og blot vandrer iblandt disse syv Menigheder, vilde være at gjøre disse ophøjede Fremstillinger og Vidnesbyrd i indværende og efterfølgende Kapitel til noget forholdsvis betydningsløst. Herrens Forsyns Omhu og Nærværelse er med alt hans Folk, ikke blot med nogle særskilte Menigheder, — den tilhører alle Tider, ikke blot Johannes' Dage. Jesus sagde til sine Disciple: „Se, jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende.“ (Se Anmærkningerne over 4. Vers.)

Anm. — Vi kunde tilføie et andet Ord til det, der før er sagt om den Paastand, at der med Udtrykket „Herrens Dag“ i 10. Vers menes den første Dag i Ugen. Hvis Kristus, da han sagde: „Menneskens Søn er Herre ogsaa over Sabbaten“ (Matt. 12: 8), istedetfor havde sagt: „Menneskens Søn er Herre over den første Dag i Ugen“, vilde da ikke dette nu blive fremholdt som et afgjørende Bevis for, at Søndagen er Herrens Dag? — Visstelig, og det med god Grund. Men da burde Udtrykket saa Lov til at have samme Bægt anvendt paa den syvende Dag, som det her er.

Efter i første Kapitel kortelig at have fremstillet Emnet ved en almindelig Hentydning til de syv Menigheder, betegnede ved de syv Udsfestager, og til Menighedernes Forstandere, fremstillede ved de syv Stjerner, omtaler Johannes nu hver Menighed især og nedskriver det for den bestemte Budskab, idet han i hvert Tilfælde retter Skrivelsen til Menighedens Engel eller Forstandere.

1. Vers. Skriv til Menighedens Engel i Efsus: Dette siger han, som holder de syv Stjerner i sin højre Haand, han, som vandrer midt imellem de syv Guld-Udsfestager: 2. Jeg ved dine Gjerninger og dit Arbejde og din Taalmodighed, og at du ikke kan fordrage de onde, og du har prøvet dem, som siger, at de er Apostler, og ikke er det, og har fundet, at de var Løgnere, 3. og du har udstaaet meget og har Taalmodighed, og du har arbejdet for mit Navns Skyld og er ikke bleven træet. 4. Men jeg har det imod dig, at du har forladt din første Kjærlighed. 5. Kom derfor ihu, hvorfra du er falden, og vend om og gør de første Gjerninger! Men hvis ikke, da kommer jeg snart over dig og vil flytte din Udsfestage fra dens Sted, hvis du ikke omvender dig. 6. Men dette har du, at du hader Nikolaiternes Gjerninger, hvilke ogsaa jeg hader. 7. Hvo, der har Øren, høre, hvad Anden siger til Menighederne: Den, som seirer, ham vil jeg give at æde af Livsens Træ, som er midt i Guds Paradis!

Menigheden i Efsus. — I Bemærkningerne over Ab. 1: 4 har vi anført nogle Grunde, hvorfor de syv Menigheder eller rettere sagt det, som skrives til dem, maa betragtes som profetisk og gjælde syv Tidsaffnit, der omfatter hele den kristelige Tidsalder. Vi vil her tilføje, at denne Synsmaade hverken er ny eller enestaaende. Ifølge Benson siger Biskop Newton: „Mange, og blandt dem saadanne lærde Mænd som More og Bitringa, paaftaar, at de syv Breve er profetiske og beskriver ligesaa mange paa hinanden følgende Tidsaffnit eller Tilstande i Menigheden fra Begyndelsen til Enden.“

Scott siger: „Mange Fortolkere har tænkt sig, at disse Breve til de syv Menigheder var symbolske Forudsigelser om syv forskellige Tidsaffnit, hvori hele Tiden fra Apostlernes Dage til Verdens Ende blev delt.“

Ihvorvel Newton og Scott ikke selv hævder denne Synsmaade, beviser dog deres Vidnesbyrd tilstrækkelig, at mange Fortolkere har haft denne Anskuelse.

Matthew Henry siger:

„Enkelte berømte Skriftfortolkere har næret en Anskuelse, der kan gjengives med Vitringas Ord: „Under den sindbilledlige Fremstilling af de syv Menigheder i Asien har den Helligaand beskrevet syv forskellige Tilstande inden den kristne Menighed, der skulde følge efter hverandre og naa til Frelserens Komme og alle Ting's Fuldbyrkelse. Dette fremstilles i Beskrivelser, der hentes af nævnte Menigheders Navn og Tilstand, for at kunde se sig selv og lære baade sine gode Egenstaber og sine Mangler at kjende samt faa de Paamindelser og Formaning, der egnede sig for dem.“ Vitringa har her sammen- draget de Beviser, man kan anføre til Fordel for denne Udtydning. Nogle af disse vidner om megen Mandrighed, men betragtes ikke for nærværende som tilstrækkelige til at opretholde denne Teori. Gill er en af de fornemste blandt de engelske Skriftfortolkere, der slutter sig til nævnte Synsmaade, nemlig at de er profetiske og angaar Kristi Menigheder inden de forskellige Tidsaffnit, indtil han kommer igjen.“

Det fremgaar af ovenanførte Forfattere, at hvad der har ført den nyere Tids Fortolkere til at bortkaste den Anskuelse, at Brevene til de syv Menigheder er profetiske, er den forholdsvis nye og ubibelske Lære om et jordisk Tusindaarsrige. Menighedens sidste Tilstand, saaledes som den beskrives i Ab. 3: 15–17, ansaaes ufor- enelig med den herlige Tilstand, der vilde blive paa Jorden i de tusinde Aar, naar hele Verden blev ombendt til Gud. Derfor har i dette som i mange andre Tilfælde den Anskuelse, som stemmer bedst med Skriften, maattet vige for en mere behagelig. Menneskehjertet elsker Smiger endnu ligesom i fordums Tid, og de, der lover Fred og Tryghed, finder altid aabne og villige Øren.

Den første Menighed, der nævnes, er Gjesus. Ifølge den her gjorte Anvendelse skulde denne svare til Kirkens første eller apostoliske Tidsalder. Ordet Gjesus betyder ønskværdig. Dette Udtryk passer godt paa Menighedens Karakter og Tilstand i den første Tid. De første Kristne havde antaget Kristi Lære i dens Renhed. De nød

den Helligaands Gaver og Betsignelser. De fik Ros for sine Gjerninger, sit Arbeide og sin Taalmodighed. De holdt fast ved Kristi Læres rene Grundfætninger og kunde derfor ikke fordrage de onde; de prøvede falske Apostler, undersøgte deres sande Karakter og befandt dem at være Løgnere. At dette skede udelukkende i den ene, særskilte Menighed i Efesus mere end i andre Menigheder paa den Tid, er der intet Bevis for. Paulus siger intet desangaaende i det Brev, han skrev til denne Menighed. Men det skede i den kristne Menighed i det hele taget i hin Tidsalder, og paa den Tid var dette et meget passende Arbeide. (Se Ap. Gj. 15; 2 Kor. 11: 13.)

Menighedens Engel. — Menighedens Engel maa betegne dens Sendebud eller Forstander, og da disse Menigheder dækker hver sit Tidsaffnit, maa hver Menigheds Engel betegne Kristi Sendebud eller alle Kristi sande Tjenere i det Tidsaffnit, nævnte Menighed tilhører. Skjønt stilet til Forstanderne kan de forskjellige Budstaber dog ikke opfattes som gjældende dem alene, men de sendes utvivlsomt gennem dem til Menigheden.

Grunden til Klage. — „Men jeg har det imod dig,“ siger Kristus, „at du har forladt din første Kjærlighed.“ Thompson siger i Anledning heraf: „At forlade den første Kjærlighed fortjener ikke mindre Trettesættelse end at afvige fra vigtige Lærepunkter eller fra en kristelig Vandel. Beskyldningen er ikke, at den er falden fra Naaden, ei heller at Kjærligheden er udslukket, men at den er formindsket. Ungen Nidtjærhed eller Lidelse kan træde istedetfor den første Kjærlighed.“ Den Tid burde aldrig komme i en Kristens Erfaring, da han ikke kunde svare, hvis man bad ham om at sige, hvornaar han nærrede den største Kjærlighed til Kristus: I dette Dieblit. Men kommer der en saadan Tid, saa bør man komme ihu, hvorfra man er falden, tænke derpaa, tage Tid dertil, omhyggelig betragte den forrige Tilstand, da man stod i Naade hos Gud, og haste med at vende om og søge tilbage til hin ønskelige Tilstand. Kjærligheden, ligesom Troen, viser sig i Gjerninger; og naar man erholder den første Kjærlighed, saa frembringer den altid de første Gjerninger.

Truselen. — „Men hvis ikke, da kommer jeg snart over dig og vil flytte din Lysestage fra dens Sted, hvis du ikke ombender dig.“ Det her nævnte Komme maa være et billedligt Komme, som betyder en Hjem søgelse, efter som det er afhængigt af Betingelser. At Lysestagen flyttes, betegner, at de skal berøves Evangeliets Lys og

Forret, der skal gives andre, medmindre de bedre fylder den ansvarsfulde Stilling, som er dem betroet. Men man kunde spørge, forudsat at disse Budskaber er profetiske, om ikke Lyseftagen vilde blive flyttet alligevel paa en eller anden Maade, enten de ombendte sig eller ei, eftersom denne Menighed efterfølges af den næste, som indtager det næste Tidsaffnit, og om ikke dette er en Indbending imod at betragte disse Menigheder som profetiske. Vi svarer: Afslutningen af det Tidsaffnit, en Menighed optager, er ikke det samme, som at Menighedens Lyseftage flyttes. At Lyseftagen flyttes er det samme som, at de berøves den Forret, som de kunde og burde have nydt en længere Tid. Det er det samme, som at Kristus forkaster dem som sine Repræsentanter, der udbreder Evangeliets Sandhed og Lys i Verden. Og denne Trusel gjælder ligesaa godt enkelte Medlemmer som hele Menigheden. Hvor mange af dem, der bekjendte sig til Kristendommen i dette Tidsaffnit, der saaledes kom tilkørt og blev forkastede, ved vi ikke; det var uden Tvivl mange. Og saaledes vilde det vedblive; nogle vilde blive standhaftige, andre vilde gaa tilbage og ikke længere være Lysebærere i Verden, medens nye Medlemmer udfyldte de Pladser, der var bleven ledige ved Død og Frastald, indtil Menigheden naaede et nyt Tidsaffnit i sin Erfaring, der indfører en ny Periode i dens Historie og falder ind under et nyt Budskab.

Nikolaiterne. — Hvor villig er ikke Kristus til at rose sit Folk for enhver god Egenskab, de har! Findes der noget, han synes om, saa nævner han det først. Efter at han i dette Budskab til Menigheden i Efesus har omtalt deres rosværdige Træk og derefter deres Feil, nævner han, som om han nødig vilde gaa nogen af deres gode Egenheder forbi, dette, at de hadede Nikolaiternes Gjerninger, som han ogsaa hadede. I 15. Vers fordømmes ogsaa deres Lære. Det ser ud; som om de var Folk, hvis Gjerninger og Lære var lige afskyelige i Herrens Øine. Der hersker nogen Tvivl med Hensyn til deres Oprindelse, idet nogle udleder dem fra Nikolaus af Antiochia, en af de syv Menighedstjenere (Ap. Gj. 6: 5); andre mener, at de kun udleder sin Oprindelse fra ham for at vinde Anseelse af hans Navn; atter andre tror, at Sekten fik sit Navn af en senere Nikolaus, hvilket sandsynligvis ligger Sandheden nærmest. Angaaende deres Lære og Liv synes man at være ganske enig om, at de hyldede Flerkoneri, betragtede Ægtekabsbrud og Hor som ligegyldige Ting og tillod at æde Afgudsoffer. (Se Religious Encyclopedia, Clarke, Ritto og andre sagkyndiges Skrifter.)

Opfordringen til Agtpaagivenhed. — „Hvo, der har Øren, høre, hvad Ånden siger til Menighederne.“ Dette er en høitidelig Maade at vække almindelig Opmærksomhed paa for det, som er af høieste Vigtighed for alle. Samme Udtryk anvendes til enhver af de syv Menigheder. Da Kristus vandrede paa Jorden, benyttede han selvsamme Udtryksmaade, naar han vilde henlede Folkets Opmærksomhed paa vigtige Lærdomme. Han benyttede den, da han talte om Johannes' Mission (Matt. 11: 15), i Vignelsen om Sædemanden (Matt. 13: 9) samt i Vignelsen om Klinten (Matt. 13: 43), hvor han fremstiller Verdens Ende; det anvendes ogsaa med Hensyn til Fuldbyrdselsen af en vigtig Profeti i Ab. 13: 9.

Løftet til den, som seirer. — Den, som seirer, faar Løfte om, at han skal æde af Livets Træ, som er midt i Guds Paradis eller Have. Hvor ligger dette Paradis? Svar: I den tredje Himmel. Paulus skriver (2 Kor. 12: 2), at han kjendte et Menneſke (han taler om sig selv), der „blev henrykket indtil den tredje Himmel“. I 4. Vers kalder han samme Sted „Paradis“, hvoraf man maa drage den Slutning, at Paradis er i den tredje Himmel. I dette Paradis er Livets Træ. Nu omtales der i Bibelen kun ét Livets Træ; det omtales ſets Gange, tre Gange i første Mosebog og tre Gange i Aabenbaringen, og forekommer hver Gang i den bestemte Form. Det er ét, bestemt Træ. I den første Bog i Bibelen kaldes det Livets Træ, i den sidste ogsaa Livets Træ. Det er Livets Træ i „Paradiset“ (Septuaginta) i Eden i Begyndelsen og Livets Træ i det Paradis, hvorom Johannes her taler, i Himlen histoppe. Men dersom der blot er ét Træ, og dette i Begyndelsen var paa Jorden, saa kunde man spørge, hvorledes det da nu er kommet op i Himlen. Svaret er, at det maa være bleven taget op eller overført til Paradiset i Himlen; der er ingen anden Maade, hvorpaa det samme Legeme, der staar paa ét Sted, kan anbringes paa et andet, uden ved at føres legemlig derhen. Og foruden hvad man nødvendigvis maa antage efter ovenstaaende Argument, er der god Grund til at tro, at Livets Træ og Paradiset er flyttet fra Jorden til Himlen.

I 2 Esdras 7: 26*) forekommer følgende: „Se, den Tid skal komme, da disse Tegn, hvorom jeg har fortalt dig, skal ske, og Bruden skal ses, og hun, som nu er borttaget fra Jorden,

*) En af de apokryfiske Bøger (paa Engelsk).

skal komme frem og ses.“ Her hentydes klarlig til „Bruden, Lammets Hustru“ (Aab. 21: 9), som er „den store Stad“, det hellige Jerusalem (Aab. 21: 10; Gal. 4: 26), i hvilken Livets Træ staar (Aab. 22: 2), der er nu „borttaget fra Jorden“, men i Tidens Fjælde skal ses og atter faa Blads blandt Menneffene. Aab. 21: 2, 3.

Følgende Afsnit desangaaende citeres fra Kurz' Sacred History, S. 50:

„Guds Handlemaade, idet han satte Keruberne til „at vogte Veien til Livets Træ“ (1 Mos. 3: 24) i Edens Have, synes ikke alene at tyde paa en Dommers Strenghed, men indeholder ogsaa et trøstetrigt Løfte. Det salige Opholdssted, hvorfra Menneftet blev udjaget, bliver hverken tilintetgjort eller overgivet til Odelæggelse og Ruin, men borttages fra Jorden og fra Menneffene og anbetroes Guds nypperste Skabninger til Varetægt, for at det tilsidst kan gjengives Menneftet, naar dette bliver forløst. Aab. 22: 2. Haven, saaledes som den var, førend Gud „plantede“ eller prydede den, kom under Forbandelse som alt øvrigt paa Jorden; men det himmelfste og paradisiske i den blev undtaget derfra og anbetroet Keruberne. Det sande Paradis er overført til den usynlige Verden. Men en findbilledlig Signelse deraf, indsat i det allerhelligste i Tabernaklet, blev givet Israels Folk efter det Forbillede, Moses saa paa Bjerget (2 Mos. 25: 9, 40), og det oprindelige Paradis selv vil engang nedstige til Jorden som de forløstes fornyede Bolig. Aab. 21: 10.“

Den, som feirer, har Løfte om en Gjenoprettelse, der omfatter mere, end Adam tabte; og dette gjælder ikke blot den, der har feiret under hin Tilstand af Menigheden, men alle, som feirer, til alle Tider; thi Himlens store Løn indskrænkes ikke. Kjære Læser, gjør da alt for at feire! Thi den, der faar Afgang til Livets Træ, som er midt i Guds Paradis, skal aldrig mere dø.

Den Tid, som optages af denne første Menighed, kan siges at føre os fra Kristi Opstandelse til Slutningen af det første Aarhundrede eller til den sidste Apostels Død.

8. Vers. Og skriv til Menighedens Engel i Smyrna: Dette siger den første og den sidste, han, som var død, og er bleven levende: 9. Jeg ved dine Gjerninger og din Trængsel og din Fattigdom (men du er rig) og Bespottelsen af dem, som siger, at de er Jøder, og ikke er det, men er Satans Synagoge. 10. Frygt ikke for det, du skal lide! Se, Djævelen skal kaste nogle af eder i Fængsel, for at I skal frikøbes, og I skal have Trængsel i ti Dage. Vær tro indtil Døden, saa vil jeg give dig Livsens Krone! 11. Hvo, der har Øren, høre, hvad Anden siger til Menighederne: Den, som feirer, skal ingenlunde skades af den anden Død.

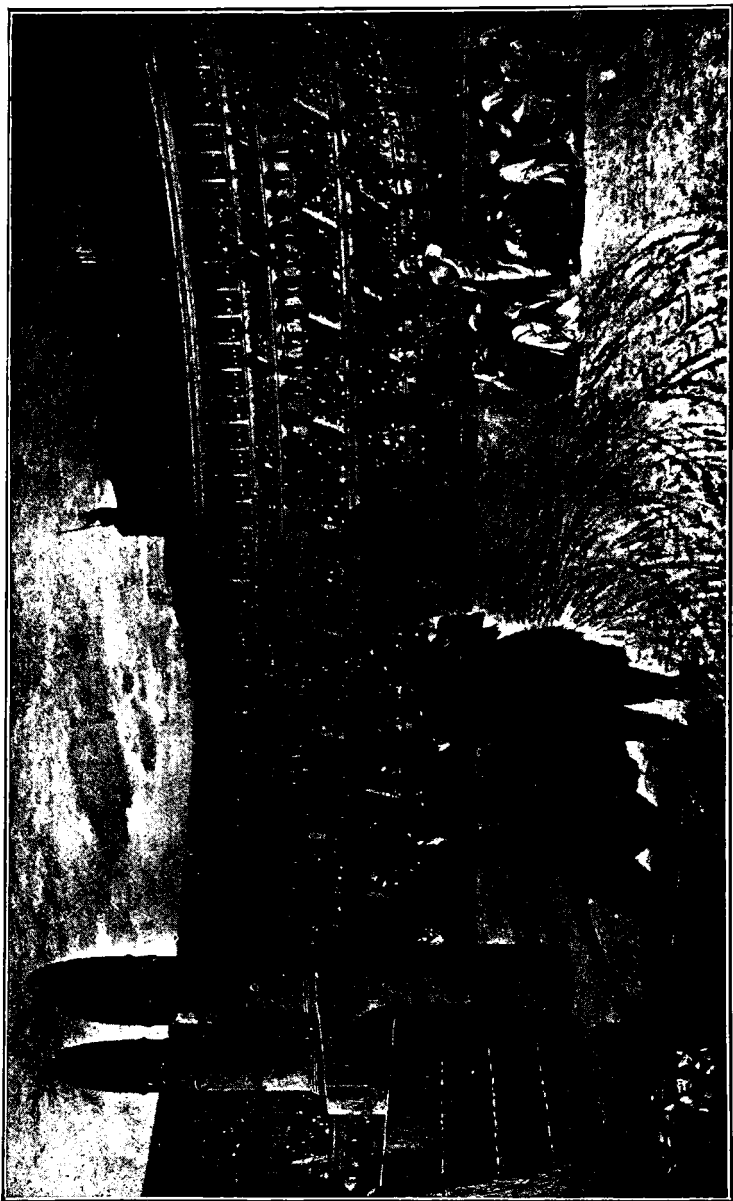
Vi ser, at Herren fremstiller sig for hver Menighed ved at nævne nogle af de fornemste Kjendtegn, der viser, at han er særlig skiftet til at vidne for dem. For Menigheden i Smyrna, der snart skulde gjenmemgaa Forfølgelsens Ildprøve, aabenbarer han sig som den, der var død, men nu er levende. Dersom de blev kaldede til at besegle sit Vidnesbyrd med sit Blod, saa skulde de erindre, at hans Dine hvilede paa dem, som havde delt samme Skjæbne, men havde fejret over Døden og kunde opreise dem igjen af Martyrgraven.

Fattigdom og Rigdom. — „Jeg ved . . . din Fattigdom,“ siger Kristus til dem, „men du er rig.“ Dette kan nok synes at være en besynderlig Modsigelse; dog hvem er denne Verdens virkelige rige? Jo, de, som er rige i Troen og Arvinger til Guds Rige. Denne Verdens Rigdom, som man saa ibrig anstrender sig for at naa, og for hvis Skyld man saa ofte bortbytter sin nærværende Lykke og det tilkommende evige Liv, er en Mynt, der ikke gjælder i Himlen. En vis Forfatter har træffende bemærket: „Der er mange rige, som er fattige, og mange fattige, som er rige.“

Som siger, at de er Jøder, og ikke er det. — At Udtrykket Jøde her ikke benyttes i den ligefremme Mening er øiensynligt. Det betegner et Menneske, hvis Karakter stemmer med Evangeliet. Paulus' Ord stiller dette klart frem. Han siger (Rom. 2: 28, 29): „Thi ikke den, som i det udbortes er Jøde, er Jøde, ei heller er den Omstjærelse, som sker udbortes paa Kjødets, Omstjærelse, men den, som i det indbortes er Jøde [i Ordets sande, kristelige Forstand], og Hjertets Omstjærelse ved Anden, ikke ved Bogstaven; en saadan har Ros, ikke af Mennesker, men af Gud.“ Atter siger han (Kap. 9: 6, 7): „Thi ikke alle de, som nedstammer fra Israæl, er Israæl; ei heller er de alle Abrahams Børn, fordi de er hans Afkom.“ I Galaterbrevet (Kap. 3: 28, 29) siger Paulus endvidere, at der i Kristus hverken gjælder Jøde eller Græker, men hører vi Kristus til, da er vi Abrahams Sæd (i Ordets sande Betydning) og Arvinger efter Løftet. At sige (som nogle gjør), at Udtrykket Jøde aldrig anvendes om Kristne, er at modsigte alle disse Vidnesbyrd, som den Helligaand gav Paulus, saavel som det trofaste og sanddrue Vidnes Erklæring til Menigheden i Smyrna. Nogle Høflere udgav sig for at være Jøder i denne kristelige Forstand, ihvorvel de ikke havde den Karakter, der fordres af en saadan. Saadanne Mennesker var Satans Synagoge.

Trængsel i ti Dage. — Da dette Budskab er profetist,

Kristine Marttyrer paa Aarenaen.

maa ogsaa den deri nævnte Tid opfattes som profetisk og betegne ti Aar. Og det er mærkeligt, at den sidste og blodigste af de ti Forsølgelser netop varede i ti Aar, under Diokletian, fra 302–312 ef. Kr. (Se Buds Theological Dictionary, S. 332, 333.) Det vilde falde vanskeligt at forstaa dette Udtryk, dersom Budskaberne ikke var profetiske; thi i saa Fald kunde der blot menes ti virkelige Dage, og det synes ikke muligt, at en Forsølgelse paa kun ti Dage mod kun en enkelt Menighed skulde omtales i Profetien. Man finder heller ikke nogen saadan kort Forsølgelse omtalt nogetsteds. Og dersom man anvender denne Forsølgelse paa nogen af hin Tids store Forsølgelser, hvorledes kunde den saa omtales som blot en enkelt Menigheds Skjæbne? Alle Menigheder led under dem; hvorledes kunde man da med Rette fremhæve én blandt alle de andre og betegne den som den eneste, der led under en saadan Hjemfølgelse?

Tro indtil Døden. — Af dette Udtryk kan man ikke drage nogen Slutning med Hensyn til Bevidsthed i Døden. Grundbetin- gelsen for en saadan Slutning mangler; thi der vidnes ikke, at Livets Krone skjæntes umiddelbart ved Døden. Vi maa derfor se hen til andre Skriftsteder for at erfare, hvornaar Livets Krone skjæntes, og paa andre Steder i Skriften faar man ogsaa fuldstændig Oplysning herom. Paulus erklærer, at denne Krone skal skjæntes paa Herrens Aabenbarelses Dag (2 Tim. 4: 8); ved den sidste Basun (1 Kor. 15: 51–54); naar Herren selv kommer ned af Himlen (1 Thess. 4: 16, 17); naar Overhyrden aabenbares, siger Peter (1 Pet. 5: 4); i de retfærdiges Opstandelse, siger Kristus (Luk. 14: 14); naar han er gaaet bort og faar beredt os Sted, kommer han igjen, og vil tage os til sig, at hvor han er, skal ogsaa vi være, siger Johannes. Joh. 14: 3. „Bær tro indtil Døden“, og naar du saaledes har været tro, saa skal du, naar Tiden kommer, da Guds hellige faar sin Løn, arve Livets Krone.

Seiervinderens Løn. — Han „skal ingenlunde skades af den anden Død“. Er ikke de Ord, Kristus her bruger, en god Fortolkning over, hvad han lærte sine Disciple, da han sagde: „Og frygt ikke for dem, som slaar Legemet ihjel, men ikke kan slaa Sjælen ihjel; men frygt heller for den, som kan fordærve baade Sjæl og Legeme i Helvede“? Matt. 10: 28. De Kristne i Smyrna kunde nok blive ihjelslagne her, men det tilkommende Liv, som skulde gives dem, kunde Mennesker ikke tage fra dem, og Gud vilde ikke; derfor skulde de ikke frygte for dem, som kunde ihjelslaa Legemet, — de skulde ikke

frngte for det, de skulde lide; thi deres evige Tilværelse var sikret.

Smyrna betyder Myrrha, en passende Bencævnelse paa Guds Menighed, medens den gik gjennem Forsølgelsens Ildprøve og beviste, at den var en sødt duftende Lugt for ham. Men vi kommer snart til Konstantins Dage, da Menigheden fremtræder i en ny Skikkelse, saa dens Historie passende fremstilles under et ganske andet Navn og ved et andet Budskab.

Efter denne Fortolkning falder Tiden for Menigheden i Smyrna fra 100-323 ef. Kr.

12. Vers. Og skriv til Menighedens Engel i Pergamus: Dette siger han, som har det tveæggede skarpe Sværd: 13. Jeg ved dine Gjerninger, og hvor du bor, der, hvor Satans Trone er, og du holder fast ved mit Navn og har ikke fornægtet min Tro, endog i de Dage, i hvilke Antipas var mit tro Vidne, som blev ihjelslagen hos eder, der, hvor Satan bor. 14. Men jeg har nogle saa Ting imod dig, at du har der nogle, som holder fast ved Bileams Lære, han, som lærte Balak at kaste Forargelse for Israels Børn, at æde Afgudsoffer og bedrive Hor. 15. Saaledes har ogsaa du nogle, som holder fast ved Nikolaiternes Lære, hvilket jeg hader. 16. Vend om! Men hvis ikke, kommer jeg snart over dig og vil stride mod dem med min Munds Sværd. 17. Hvo, der har Øren, høre, hvad Anden siger til Menigheberne: Den, som seirer, ham vil jeg give at æde af den skjulte Manna, og jeg vil give ham en hvid Sten og et nyt Navn, skrevet paa Stenen, hvilket ingen kjender, uden den, som faar det!

Intet straffende Ord blev udtalt imod Menigheden i Smyrna, som vi netop har betragtet. Forsølgelsen er altid beregnet paa at rense Menigheden og opflamme dens Lemmer til Fromhed og Gudfrngtighed. Men vi naar nu et Tidsaffnit, da visse Indflydelser begyndte at gjøre sig gjældende, hvorved Bildfarelser og Daarligheder utvivlsomt vilde snige sig ind i Menigheden.

Ordet Pergamus betyder Høi hed, Ophøielse. Denne Menigheds Tidsaffnit falder mellem Konstantins Dage eller maaste snarere mellem hans saakaldte Ombendelse til Kristendommen, 323 ef. Kr., og Pavemagtens Oprettelse, 538 ef. Kr. Dette var en Tid, i hvilken Herrens sande Tjenere maatte kjæmpe mod verdslig Klogskab, Stolthed og Folkegunst blandt dem, der bekjendte sig til at være Kristi Efterfølgere, og imod den giftige Indflydelse af Uretfærdighedens Hemmelighed, der tilsidst fuldt udviklet fremtraadte som Syndens Menneffe eller Pavemagten.

Der, hvor Satans Trone er. — Kristus tager Hensyn til sit Folks ugunstige Stilling i dette Tidsaffnit. Ved disse Ord betegnes sandsynligvis ikke noget særskilt Sted; thi Satan indfinder

sig overalt, hvor der er Kristne; men der er Tider og Stunder, da han virker med overordentlig Kraft, og den Tid, som tilhører Menigheden i Pergamus, var en af disse. I denne Tid blev Kristi Lære lidt efter lidt forfalsket, Uretfærdighedens Hemmelighed var virksom, og Satan lagde selve Grundvolden til Bavedømmet, Ugudelighedens mest forbausende System. Dette var det af Paulus forudsagte Træfald. 2 Thesf. 2: 3:

Antipas. — At der med dette Navn hentydes til en hel Klasse Mennesker og ikke til en enkelt Person, er der god Grund til at tro, da der ingen paalidelig Oplysning findes om nogen Person af dette Navn. I Anledning heraf siger Wm. Miller:

„Man antager, at Antipas ikke var nogen enkelt Person, men et vist Parti, der modsatte sig Biskoppernes eller Pavernes Magt, da Antipas er en Forbindelse af to Ord: *anti* = imod, og *papas* = Fader eller Pave. Og paa den Tid led mange af dem Martyrdom i Konstantinopel og Rom, hvor Biskopperne og Paven begyndte at øve det Bælde, som snart efter bragte Jordens Konger til Underkastelse og traadte Kristi Menigheds Rettigheder under Fødder. Jeg kan for min Del ikke indse, at der er nogen Grund til at forkaste denne Forklaring af Ordet Antipas i denne Tekst, saasom hine Tiders Historie ganske tier om en Mand af dette Navn.“ (Millers Lectures, S. 138, 139.)

Watson siger: „Den gamle Kirkehistorie gjør ingen Rede for nævnte Antipas.“ Dr. Clarke omtaler et Værk, der skal findes under Navn af „Antipas' Gjerninger“, men giver tillige at forstaa, at Værket ikke har Krav paa nogen Tillid.

Grunden til Bebreidelse. — At man er uheldig stillet undskylder ikke Menighedens Synder. Omend denne Menighed levede paa en Tid, da Satan var overordentlig virksom, var det dog dens Blygt at holde sig ubesmattet af hans onde Læres Surdeig. Derfor dadles de, fordi de havde iblandt sig nogle, der holdt fast ved Bileams og Nikolaiternes Lærdomme. (Om Nikolaiterne, se 6. Vers.) Man faar her tildels Oplysning om, hvori Bileams Lære bestod: Han lærte Balak at kaste Forargelse for Israels Børn. (Fuld Oplysning om hans Handlemaade og dens Følger findes i 4. Mos. Kap. 22—25 og 31: 13—16.) Man ser, at Bileam gjerne vilde forbande Israel for den rige Belønnings Skyld, som Balak tilbød ham. Da han imidlertid ikke af Herren fik Lov til at forbande dem, besluttede han at udrette væsentlig det samme, omend paa en anden Maade. Han

raadede derfor Balak til at forføre dem ved Hjælp af Moabiternes Kvinder til at deltage i Høitideligholdelsen af en Afgudsfest med alle dens usædelige Ceremonier. Det gif, som han ønskede: Afguderiets Bederstygghed udbredte sig gennem Israels Leir, deres Synder nedkaldte Herrens Forbandelse over dem, og 24,000 Personer omkom i Plagen.

De Lærdomme inden Menigheden i Pergamus, hvorover her klages, var naturligtvis saadanne, at de sigtede i samme Retning, og førte til aandeligt Afguderi og en lovstridig Forbindelse mellem Menigheden og Verden. Af denne Aand fremkom tilsidst Foreningen mellem den verdslige og kirkelige Magt, der naaede sit Høidepunkt i Pavevældet.

Be n d o m. — De skulde tugte eller udjage dem, der førte denne fordærvelige Lære. Kristus erklærede, at hvis de ikke gjorde dette, vilde han tage Sagen i sin egen Haand og komme over dem, (dømmende) og stride imod dem (dem nemlig, som førte disse ugudelige Lærdomme), og den hele Menighed skulde staa til Ansvar for disse Kjætteres Synder, hvem de husede i sin Midte.

L ø f t e t. — Den, som feirer, faar Løfte om, at han skal æde af den skjulte Manna og faa af sin erkjendtlige Herre en hvid Sten, hvorpaa et nyt og dyrebart Navn er graveret. Angaaende den skjulte Manna og det nye Navn, hvilket ingen kjender, uden den, som faar det, kan der ikke fordres nogen synderlig Fortolkning; imidlertid har man havt mange Gisninger om disse Punkter, hvorfor man med Rette bør tale lidt om dem. De fleste Fortolkere tyder Mannaen, den hvide Sten og det nye Navn om aandelige Velsignelser, der skal nydes i dette Liv; men som alt andet, der loves den, som feirer, gjælder dette helt og holdent Fremtiden og skal skjæntes, naar den Tid kommer, da de hellige faar sin Løn. Ranshænde følgende Ord af H. Blunt (Amerikaner) er det mest tilfredsstillende, der er skrevet angaaende disse Gjenstande:

„Fortolkerne mener i Almindelighed, at dette hentyder til en gammel Skif i Ketten, at man slap en sort Sten ned i Urnen, naar man stemte for Domfældelse, men en hvid Sten, naar man stemte for Frifindelse. Imidlertid er dette noget saa forstjelligt fra, hvad der beskrives med Udtrykket: „Jeg vel give ham en hvid Sten,“ at jeg helst slutter mig til dem, der mener, at dette sidste hentyder til en Skif af en ganske anden Art, ikke ukjendt for dem, der læser Klassikerne, og som meget skjønt og passende kan anvendes paa forelig-

gende Sag. I Oldtiden, da det var vanskeligt at reise af Mangel paa offentlige Værtshuse, var Privatmænd overordentlig gjæstfrie, noget Historien hyppig omtaler, især det gamle Testamente. De, som nød denne Gjæstfrihed, og de, der viste den, sluttede ofte Venstabsforbindelser og viste Agtelse for hverandre, og det blev en staaende Skik blandt Grækerne og Romerne at skjænke sine Gjæster et særskilt Tegn, der overleveredes fra Fader til Søn og, naar det fremvist, sikrede vedkommende Gjæstfrihed og god Behandling. Dette Tegn var sædvanlig en liden Sten, som var delt i to; paa hver Halvdel indskrev Værten og Gjæsten gjensidig sit Navn, hvorpaa de byttede med hinanden. Naar blot denne Sten blev forevist, var man altid vis paa at finde gode Venner for sig selv eller sine Efterkommere, naar man atter paa sine Reiser kom paa de Egne. Det er ogsaa indlysende, at disse Stene maatte gjemmes omhyggelig og Navnene paa dem holdes hemmelig, for at ikke andre end den, for hvem Stenen var bestemt, skulde drage Fordel af dem.

„Hvor naturligt var det da ikke i Teltens Ord at hentyde til denne Skik! „Ham vil jeg give at æde af den skjulte Manna,“ og dernæst, naar jeg har ladet ham nyde min Gjæstfrihed og har anerkjendt ham som min Gjæst og Ven, „vil jeg give ham en hvid Sten og et nyt Navn skrevet paa Stenen, hvilket ingen kjender, uden den, som faar det,“ d. v. s., jeg vil give ham et helligt og ukænt Pant paa mit Venstabskab, et Pant, som ingen anden kjender.“

I Anledning af det „nye Navn“ bemærker Wesley ganske rigtig:

„Jakob vandt efter sin Seier det nye Navn Israel. Ønsker du at vide, hvad dit nye Navn skal blive? Veien dertil er tydelig, — du maa seire. Uden dette er alle dine Spørgsmaal forgjæves. Men da kan du læse det paa den hvide Sten!“

18. Vers. Og skriv til Menighedens Engel i Thyatira: Dette siger Guds Søn, der har Dine som Ibskue, og hvis Fødder er som skinnende Kobber: 19. Jeg ved dine Gjerninger og din Kjærlighed og Tjeneste og Tro og Taalmodighed og dine Gjerninger, ja de sidste flere end de første. 20. Men jeg har nogle faa Ting imod dig, at du tilstedes Kvinden Jesabel, som siger, at hun er en Profetinde, at lære og forføre mine Tjenere til at bedrive Hor og æde Afgudsoffer. 21. Og jeg har givet hende Tid, for at hun skulde omvende sig fra sit Horeri, og hun har ikke omvendt sig. 21. Se, jeg kaster hende paa Sygeleiet og dem, som bedriver Hor med hende, i stor Trængsel, dersom de ikke omvender sig fra sine Gjerninger. 23. Og hendes Børn vil jeg borttykke ved Død, og alle Menigheder skal kjende, at jeg er den, som ransager Ryger og

Hjerter; og jeg vil give eder, enhver efter eders Gjerninger. 24. Men jeg siger eder og de øvrige, som er i Thyatira, saa mange, som ikke har denne Lære, og som ikke kjender Satans Tybheder, som de kalder det: Jeg vil ikke lægge nogen anden Byrde paa eder; 25. dog, hold fast ved det, I har, indtil jeg kommer! 26. Og den, som seirer, og som tager Vare paa mine Gjerninger indtil Enden, ham vil jeg give Magt over Hedningerne, 27. og han skal regjere dem med Jernspir, ligesom Lerkar sønderknuses, som ogsaa jeg har annammet det af min Fader, 28. og jeg vil give ham Morgenstjernen. 29. Hvo, der har Øren, høre, hvad Anden siger til Menighederne!

Saafernt Menigheden i Pergamus tilhører det nævnte Tidsafsnit, som sluttede med Pavedømmets Oprettelse 538 ef. Kr., maa Menigheden i Thyatira mest naturlig tilhøre den Tid, hvori denne gudsbespottelige Magt herskede, nemlig de 1260 Aar, fra 538 til 1798 ef. Kr.

Thyatira betyder „Arbeidets søde Duft“ eller „Sønderknuselsens Offer“; en passende Betegnelse paa Jesu Kristi Menighed gennem det lange Tidsrum af pavelig Triumf og Forsølgelse. Denne Tid, i hvilken der var en saadan Trængsel over Menigheden, som aldrig havde været (Matt. 24: 21), forbedrede de Troens virkelige Tilstand. Nu faar de Ros for sine Gjerninger og sin Kjærlighed og Tjeneste og Tro og Taalmodighed af ham, hvis Dine er som Jidsluer. Og derefter taler han atter om Gjerninger, som om de burde lovpriyses dobbelt. Og de sidste var flere end de første. Der havde indtraadt en Forbedring i deres Tilstand, en Vækst i Naaden, en Forøgelse af alle Kristendommens Elementer. Denne Menighed er den eneste, som faar Ros for i aandelige Ting at have forbedret sig. Men ligesom for Menigheden i Pergamus ugunstige Omstændigheder ikke kunde gjælde som Undskyldning for, at der i Menigheden førtes falsk Lære, saaledes kan i denne Menighed selv det ivrigste Arbeide, den største Kjærlighed, Tjeneste, Tro eller Taalmodighed heller ikke gjøre Fyldest for en lignende Synd. De dadles, fordi de taaler iblandt sig —

Den Kvinde Jesabel. — Ligesom i førnævnte Menighed Antipas ikke betegnede en enkelt Person, men en hel Klasse Mennesker, saaledes maa ogsaa her Jesabel opfattes paa samme Maade. Watsons Bible Dictionary siger: „Navnet Jesabel benyttes som et Ordsprog i Aab. 2: 20.“ Wm. Miller udtrykker sig i sine Lectures, S. 142, som følger:

„Jesabel er et billedligt Navn, der hentyder paa Ababs Hustru, som ihjelslog Herrens Profeter, forlede sin Mand til Afgudsdyrkelse

og bespiste Baals Profeter ved sit eget Bord. Et mere slaaende Billede kunde ikke være bleven benyttet til at betegne den pavelige Vederstyggelighed. (Se 1 Kong. Kap. 18, 19 og 21.) Af Historien saavel som af dette Vers fremgaar klart, at Kristi Menighed tillod nogle af de pavelige Munkte at prædike og undervise iblandt dem. (Se Valdensernes Historie.)"

The Comprehensive Commentary har følgende Bemærkning i Anledning af 23. Vers: „Der tales om Børn, noget der bekræfter den Forestilling, at her betegnes en Sekt og dens Tilhængere.“ Den Dom, hvormed nævnte Kvinde her trues, stemmer med de Trusler, der paa andre Steder i denne Bog udtales imod den romerske Kirke, der sindbilledlig fremstilles som en løsagtig Kvinde, en Moder til Skjøger og al Vederstyggelighed paa Jorden. (Se Ab. Kap. 17—19.) Den Død, hvormed her trues, er utvivlsomt den anden Død ved Slutningen af de 1000 Aar i Ab. 20, da „han, som ransager Nyrer og Hjerter“, kommer med retfærdig Gjengjældelse til alle Mennesker. Og de Ord: „Jeg vil give eder, enhver efter eders Gjerninger“, beviser, at de Ord, som henvises til denne Menighed, peger profetisk fremad til den Tid, da alle ansvarlige Skabninger skal faa sin Løn eller Straf.

Og alle Menigheder skal kjende, o. s. v. — Man har af dette Udtryk villet slutte, at disse Menigheder ikke kan betegne syv efter hverandre følgende Perioder i den evangeliske Tidsalder, men maa bestaa samtidig, da alle Menighederne ellers ikke kunde kjende, at Kristus er den, der ransager Hjerter og Nyrer, idet de ser hans Domme over Jesabel og hendes Børn. Men hvornaar er det, at alle Menigheder skal kjende dette? Det er, naar disse Børn straffes ved Døden. Og dersom dette skal ske, naar alle de ugudelige maa lide den anden død, da faar i Sandhed „alle Menighederne“ Anledning til at se Dommens Fuldbyrkelse og kjende, at ingen hemmelig Gjerning, ingen ond Tanke eller Hjertets Forsæt har undgaet hans Kundskab, der med Dine som Jidsluer ransager Menneskenes Hjerter og Nyrer.

Jeg vil ikke lægge nogen anden Byrde paa eder. — Menigheden faar her Løfte om Hjælp (dersom vi opfatter Menningen ret) mod den pavelige Undertrykkelse, der saa længe har nedtrykket den. Dette kan ikke gjælde Antagelsen af nye Sandheder; thi Sandheden er ikke nogen Byrde for nogen ansvarlig Skabning; men

Trængselens Dage, der kom over Menigheden, skulde forkortes for de udvalgte Skjld (Matt. 24: 22). De skulde „blive hjulpede med en liden Hjælp“, siger Profeten Daniel (Kap. 11: 34). „Og Jorden kom Kvinden til Hjælp“, siger Johannes. Ab. 12: 16.

Hold fast ved det, I har, indtil jeg kommer. — Dette er Guds Søns Ord, og de fremstiller for os et ubetinget Komme. Menighederne i Efesus og Pergamus blev truet med, at han vilde komme paa visse Betingelser: „Vend om! Men hvis ikke, kommer jeg snart over dig“, d. v. s., Hjemløgelser skulde komme over dem. I ovennævnte Ord derimod tales om et ganske andet Komme. Det er ikke en Trusel om Hjemløgelse; det er ikke afhængigt af visse Betingelser; men det fremstilles for den troende som noget, han kan forvente, og kan ikke hentyde til nogen anden Begivenhed end Frelserens andet Komme i Herlighed, da den Kristnes Prøvelser skal ophøre, og hans Anstregelser under Kampen for Livet og hans Strid for at vinde Retfærdighedens Krone vil blive lønnet med evig Seier.

Denne Menighed naar til den Tid, da de mere umiddelbare Tegn paa Kristi Kommes Nærhed begynde at gaa i Opfyldelse. I 1780, atten Aar før nævnte Periodes Slutning, var der Tegn i Solen og Maanen, ligesom det var forudsagt (se Kap. 6: 12), og med Hentydning til disse Tegn sagde Frelseren: „Men naar disse Ting begynder at ske, da se op og opløst eders Hoveder, efterdi eders Forløsning stunder til.“ I denne Menigheds Historie naar man et Tidspunkt, da Enden drager saa nær, at Folkets Opmærksomhed særlig burde henvendes paa denne Begivenhed. Kristus har hele Tiden sagt til sine Efterfølgere: „Kjøbslaa, indtil jeg kommer!“ Luk. 19: 13. Nu siger han: Hold det fast, indtil jeg kommer.

Indtil Enden, — den kristelige Tidsalders Ende. „Men hvo, der bliver bestandig indtil Enden, han skal blive salig,“ siger Kristus (Matt. 24: 13). Gives ikke her et lignende Løfte til dem, som tager Vare paa Kristi Gjerninger, gjør, hvad han har befaleet, bevarer Jesu Tro (Ab. 14: 12)?

Magt over Hedningerne. — I denne Verden fører de ugudelige Regimentet, og Kristi Tjenere gjælder intet; men den Tid kommer, da de retfærdige skal blive ophøiet, da al Ugudelighed skal ses i sit rette Lys og være uden Værdi, og da Magtens Spir skal komme i Guds Folks Hænder. Dette Løfte finder sin Forklaring i følgende Kjendsgjerninger og Skriftsteder: 1) Nationerne overgives af Faderen

til Kristus, som skal regjere dem med et Jernspir og sønderbryde dem ligesom Bottenagerkar. Sal. 2: 8, 9. 2) De hellige skal være Kristus behjælpelige, naar han saaledes begynder sit mægtige Værk og holder Dom. Nab. 3: 21. 3) Som saadanne skal de regjere med ham i tusinde Aar. Nab. 20: 4. 4) I denne Tid bestemmes de ugudelige Menneskers og de onde Engles Straf, hvor meget de skal lide. 1 Kor. 6: 2, 3. 5) Ved Slutningen af de tusinde Aar skal de have den Ære med Kristus at deltage i Fuldbyrdselsen af den Dom, som staar skreven. Sal. 149: 9.

Morgenstjernen. — Kristus siger, at han selv er Morgenstjernen. Nab. 22: 16. Morgenstjernen viser sig straks, forend Dagen begynder. Morgenstjernen omtales ogsaa i 2 Pet. 1: 19 i Forbindelse med Dagens Frembrud: „Jndtil Dagen fremstraaler, og Morgenstjernen oprinder.“ I de helliges tunge Nattevagt har de Guds Ord, der giver alt det Lys, de behøver paa deres Sti. Men naar Morgenstjernen oprinder i deres Hjerter eller gives til dem, som seirer, vil de komme i en saa nøie Forening med Kristus, at deres Hjerter vil blive fuldkommen oplyste af hans Aand, og de vil vandre i hans Lys. Da behøver de ikke længere Profetiens Ord, der nu skinner som et Lys paa et mørkt Sted. Kom snart, o hellige Stund, da Himlens klare Dagslys oplyser Wien for den lille Hjord, og Herlighedens Straaler fra den evige Verden forgylder deres Banner!

. 3. Kapitel .

Sardes   Filadelfia   Laodicea

De syv Menigheder
- Fortsættelse. -

1. Vers. Og skriv til Menighedens Engel i Sardes: Dette siger han, som har de syv Guds Nander og de syv Stjerner: Jeg ved dine Gjerninger, at du har Navn af, at du lever, og du er død. 2. Bliv vaagen og styrk det øvrige, som vil dø! Thi jeg har ikke fundet dine Gjerninger fuldkommede for Gud. 3. Kom derfor ihu, hvorledes du har annammet og hørt, og bevar det og vend om! Detsom du da ikke vil vaage, skal jeg komme over dig som en Tyv, og du skal ikke vide, hvilken Stund jeg kommer over dig. 4. Dog har du nogle faa Personer i Sardes, som ikke har besmittet sine Klæder; og de skal vandre med mig i hvide Klæder, thi de er værdige dertil. 5. Den, som seirer, han skal isøres hvide Klæder, og jeg vil ikke udlette hans Navn af Livsens Bog, og jeg vil bekende hans Navn for min Fader og for hans Engle. 6. Hvo, der har Øren, høre, hvad Nanden siger til Menighederne!

Saaframt Tidspunkterne for de foregaaende Menigheder er rettelig ansatte, maa den Periode, Menigheden i Sardes dækker, begynde ved Aaret 1798. Sardes betyder „Glædesfang“ eller „det, som er tilovers“. Her foreligger da de reformerte Menigheder, der udgjør Menigheden i Sardes, fra ovennævnte Tidspunkt til den store Bevægelse, der dannede et nyt Tidsaffnit i Guds Folks Historie.

Den store Feil ved denne Menighed er, at den har Navn af, at den lever, ihvorvel den er død. Hvilken høi Stilling, betragtet fra et verdsligt Synspunkt, har ikke ogsaa denne Menighed indtaget i dette Tidsrum! Tænk blot paa dens høie Titler og den Gunst, den har nydt i Verden! Men hvor hurtig dens Stolthed og Folkegunst har vokset, indtil det aandelige Liv er gaaet tilgrunde og Forskjellen forsvunden mellem Menigheden og Verden, saa at disse forskellige populære Samfund blot er kristne Menigheder af Navn!

Denne Menighed skulde høre, at Læren om Kristi andet Komme
(408)

blev forkyndt, som vi ser af 3. Vers: „Derjom du da ikke vil vaage, skal jeg komme over dig som en Tyv.“ Dette antyder, at Adventlæren vilde blive forkyndt, og Menigheden vilde blive formanet til at vaage. Det Komme, der her tales om, er ubetinget, men Maaden, hvorpaa han skulde komme over dem, er betinget. Selv om de ikke vaagede, vilde Herren alligevel komme; men dersom de vaagede, vilde de undgaa, at han kom over dem som en Tyv. Det er blot over dem, der er i denne Tilstand, Herrens Dag kommer uforvarende. Paulus siger: „Men I, Brødre, er ikke i Mørket, saa den Dag skulde som en Tyv overrasse eder.“ 1 Thess. 5: 4.

Nogle faa Personer i Sardes. — Dette Udtryk synes at antyde, at der paa denne Tid i Menigheden vilde herske en mageløs Verdslighed. Men selv under denne Tingenes Tilstand er der nogle, som ikke har besmittet sine Klæder, som har holdt sig fri fra denne besmittende Indflydelse. Jakob siger: „En ren og ubesmittet Gudsdyrkelse for Gud og Faderen er denne, at besøge faderløse og Enker i deres Trængsel, at bevare sig selv ubesmittet af Verden.“

De skal vandre med mig i hvide Klæder. — Herren forglemmer ikke sit Folk nogetsteds, hvor faa de end er. Du ensomme Kristen, som ikke har nogen af samme dyrebare Tro at samles med, føler du nogensinde, som om de vantroes Hob vilde opsluge dig? Din Frelser lægger dog Mærke til dig og glemmer dig ikke. De ugudeliges Mangfoldighed omkring dig kan ikke blive saa stor, at den skjuler dig for hans Blik; og dersom du bevarer dig selv ubesmittet af Synden omkring dig, saa tilhører Løftet dig. Du skal iføres hvide Klæder — Seiervinderens hvide Klædebon — og vandre med din Frelser i Herlighed. „Thi Lammet, som er i Tronens Midte, skal vogte dem og lede dem til Livsens Vandkilder, og Gud skal aftørre hver Taare af deres Øine.“ Ab. 7: 17.

Hvide Klæder. — At iføres hvide Klæder er ifølge andre Steder i Bibelen et Sindbillede paa at ombytte Uretfærdighed med Retfærdighed. Se Sak. 3: 4, 5. „Tag de skidne Klæder af ham“ forklares ved de følgende Ord: „Se, jeg tager din Misgjerning bort fra dig.“ „Det kostelige Vintklæde [eller de hvide Klæder] er de helliges Dyder.“ Ab. 19: 8.

Livets Bog. — Hvilken overordentlig dyb Interessse eier den ikke for os, — denne omfangsrige, vigtige Bog, hvori alle deres Navne er optegnede, der tragter efter at vinde det evige Liv! Er der

nogen Fare for, at vore Navne kan udslettes af den himmelske Dagbog, efter at de engang er indførte deri? — Ja, ellers vilde denne Advarsel aldrig være bleven nedtegnet. Endog Paulus frygtede for, at han selv skulde blive forskudt. 1 Kor. 9: 27. Det er alene ved at vinde Seier tilsidst, at vi kan bevare vore Navne i denne Bog. Men alle kommer ikke til at fejre, og deres Navne bliver naturligtvis udslettede. Her hentydes ogsaa til et bestemt Tidspunkt i Fremtiden, da dette skal ske. Kristus siger: Jeg vil ikke (i Fremtiden) udslette deres Navne, som fejrer, hvorved han ogsaa selvfølgelig antyder, at han paa samme Tid vil udslette deres Navne, som ikke fejrer. Er ikke dette den samme Tid, som Peter omtaler i Ap. Gj. 3: 19: „Faa derfor et andet Sind og vend om, for at eders Synder maa vorde udslettede, for at Bederkvælgens Tider maa komme fra Herrens Afsyn.“ At sige til den, som fejrer, at hans Navn ikke skal udslettes af Livets Bog, er det samme som at sige, at hans Synder skal udslettes af den Bog, hvori de er optegnede, og at de ikke mere skal ihukommes. Heb. 8: 12. Og dette skal ske, naar Bederkvælgens Tider kommer fra Herrens Afsyn. Kunde vi ikke ogsaa tilføje et andet Ord af Peter: Naar Morgenstjernen oprinder i eders Hjerter, eller naar Morgenstjernen skjæntes Menigheden lige før Herrens Komme paa den herlige Dag? 2 Pet. 1: 19; Ab. 2: 28. Naar da hin afgjørende Time kommer, der nu ikke kan være langt borte, hvorledes, kjære Læser, vil det da gaa med dig? Vil dine Synder blive udslettede og dit Navn blive staaende i Livets Bog? Eller vil dit Navn blive udslettet af Livets Bog og dine Synder blive staaende som frygtelige Vidner imod dig?

Fremstillingen i Herlighed. — „Og jeg vil bekjende hans Navn for min Fader og for hans Engle.“ Kristus lærte her paa Jorden, at efter som Menneffene bekjendte eller fornægtede ham, foragtede eller ærede ham her, vilde han bekjende eller fornægte dem for sin Fader i Himlen og for hans hellige Engle. Matt. 10: 32, 33; Mark. 8: 38; Luk. 12: 8, 9. Og hvem kan vel fatte Storheden af den Hædersbevisning at blive anerkjendt som Jesu Ven for de himmelske Hærskarere! Hvem kan fatte det Dieblits Salighed, da Livets Herre for sin Fader vil anerkjende os som dem, der har gjort hans Vilje, stridt den gode Strid, fuldkommet Løbet, æret ham for Menneffene og sejret — som dem, hvis Navne ved hans Fortjeneste er værdige til at staa indskrevne i Livets Bog i al Ewigheid!

7. Vers. Og skriv til Menighedens Engel i Filadelfia: Dette siger den Hel-

lige, den Sandbrue, han, som har Davids Nøgle, han, som lukker op, og ingen lukker til, og ingen lukker til, og ingen lukker op: 8. Jeg ved dine Gjærninger; se, jeg har givet dig en aanbet Dør, og ingen kan lukke den; thi du har en liden Kraft, og dog har du bevaret mit Ord og ikke fornægtet mit Navn. 9. Se, jeg lader komme nogle af Satans Synagoge, som siger, at de er Jøder, og ikke er det, men Lyver. Se, jeg vil gjøre, at de skal komme og tilbede for dine Fødder og kjende, at jeg har elsket dig. 10. Efterdi du har bevaret mit Ord om Taalmodighed, vil jeg og bevare dig fra den Fristelsens Stund, som skal komme over hele Jorderiget for at friste dem, som bor paa Jorden. 11. Se, jeg kommer snart! Hold fast ved det, du har, for at ingen skal tage din Krone! 12. Den, som seirer, ham vil jeg gjøre til en Pille i min Guds Tempel, og han skal ikke mere gaa ud derfra; og jeg vil skrive min Guds Navn paa ham og min Guds Stads, det nye Jerusalem, Navn, hvilkens kommer ned af Himlen fra min Gud, og mit, det nye Navn. 13. Hvo, der har Øren, høre, hvad Aanden siger til Menighederne!

Ordet *Filadelfia* betyder Broderkjærlighed og udtrykker deres Stilling og Sindelag, der indtil Høsten 1844 antog Budskabet om Herrens Komme. Da de forlod de forskjellige Selter, lod de sine Partinavne og Partifølelser blive tilbage, og hvert Hjerte slog i Samdrægtighed, idet de advarede Menighederne og Verden og henviste til Menneffens Søns Komme som de troendes sande Haab. Egentjærlighed og Gjerrighed blev aflagt, og de helligede sig og opofrede sig for Herren. Guds Aand var med enhver sand troende, og hver Tunge forkyndte hans Pris. De, der ikke deltog i hin Bevægelse, har ingen Forestilling om den dybe Ransagelse af Hjertet, den Hengivelse af alt til Herren, den Fred og Glæde i den Helligaand og den rene, brændende gjensidige Kjærlighed, som de sande troende paa den Tid glædede sig ved. De, som var med i hin Bevægelse, ved, at Ord umulig kan beskrive hin hellige, lykkelige Tilstand.

Davids Nøgle. — En Nøgle er et Sindbillede paa Magt. Guds Søn er den retmæssige Arving til Davids Trone, og han skal snart overtage sin store Magt og regjere; derfor fremstilles han som den, der har Davids Nøgle. Davids eller Kristi Trone, hvorpaa han skal herske, tilhører hans Riges Hovedstad, det nye Jerusalem, der nu er oventil, men skal pryde den nye Jord, hvor han skal regjere i al Evighed. *Ab. 21: 1-5; Luk. 1: 32, 33.*

Han, som lukker op, og ingen lukker til, o. s. v. — For at forstaa dette Udtryk er det nødvendigt, at man betragter Kristi Stilling og Gjærning i Forbindelse med hans Tjeneste i Helligdommen eller det sande Tabernakel i Himlen. *Heb. 8: 2.* Et Billede eller en Vignelse af denne himmelske Helligdom fandtes engang her paa

Jorden i den Helligdom, Moses byggede. 2 Mos. 25: 8, 9; Ap. Gj. 7: 44; Heb. 9: 1, 21, 23, 24. Den jordiske Bygning havde to Afdelinger: det hellige og det allerhelligste. 2 Mos. 26: 33, 34. I den første Afdeling stod Ulystagen, Bordet med Skuebrødene og Røgelsealteret. I den anden stod Arken med Lovens to Tavler, de ti Bud, og Keruberne. Heb. 9: 1-5. Den Helligdom, hvori Kristus tjener i Himlen, har ligeledes to Afdelinger. Heb. 9: 24. (Se ogsaa 8. og 12. Vers og Kap. 10: 19, paa hvilke Steder Teksten har det Ord i Flertal, som er gjengivet med Helligdom, men burde oversættes hellige Steder.) Eftersom nu alle Ting blev gjort efter deres Forbillede, har ogsaa den himmelske Helligdom lignende Redskaber som den jordiske. Hvad Guldulystagen og Røgelsealteret i det første Tabernakel afbildede, kan man se i Aab. 4: 5; 8: 3; og Modbilledet af Pagtens Ark med dens ti Bud beskrives i Aab. 11: 19. I den jordiske Helligdom tjente Præsterne. 2 Mos. 28: 41, 43; Heb. 9: 6, 7; 13: 11, o. s. v. Disse Præsters Tjeneste var en Skygge af Kristi Tjeneste i den himmelske Helligdom. Heb. 8: 4, 5. Tjenesten udgjorde en fuldstændig Omgang af Ceremonier i det jordiske Tabernakel hvert Aar. Heb. 9: 7. Men i det himmelske Tabernakel forrettes denne Tjeneste en Gang for alle. Heb. 7: 27; 9: 12. Naar den aarlige forbilledlige Tjeneste sluttede, traadte Ypperstepræsten ind i den anden Afdeling, Helligdommens allerhelligste, for at „gjøre Forligelse“, og denne Gjerning kaldes Helligdommens Renselse. 3 Mos. 16: 20, 30, 33; Ez. 45: 18. Naar Tjenesten i det allerhelligste begyndte, ophørte den i det hellige, hvor ingen Tjeneste forrettedes, saalænge Præsten var beskæftiget i det allerhelligste. 3 Mos. 16: 17. I Lighed hermed maa ogsaa Kristus aabne og lukke eller flytte Tjenesten fra det hellige til det allerhelligste, naar Tiden kommer, da den himmelske Helligdom skal renses. Og Tiden, da denne Tjeneste skulde begynde, indtraadte ved Slutningen af de 2300 Dage, i 1844. Det, som i foreliggende Tekst siges om at aabne og lukke, kan med Rette anvendes paa denne Begivenhed. At der aabnes betyder, at Kristi Tjeneste begynder i det allerhelligste, og at der lukkes til viser, at Tjenesten ophører i den første Afdeling eller det hellige. (Se Fortolkningen over Helligdommen og dens Renselse. Dan. 8: 14.)

9. Vers gjælder sandsynligvis dem, der ikke holder Stridt med Sandhedens fremadskridende Uds, men modstaar dem, der følger Ulystet. De skal en Gang komme til at føle og betjende, at Gud elsker dem, der vedbliver at gaa frem i Sandhedens Kundskab uden at for-

kaſte det Guds Ord, ſom allerede er gaaet i Opfyldſe, og uden at binde ſig til en gammel Troesbekjendſe.

Mit Ord om Taalmodighed. — 3 Nab. 14: 12 ſiger Johannes: „Her er de helliges Taalmodighed; her er de, ſom bevarer Guds Bud og Jeſu Tro.“ De, der nu i Taalmodighed trofaſt adlyder Guds Bud og Jeſu Tro, vil blive bevarede i den nær foreſtaaende Friſtelſes og Fares Stund. (Se Nab. 13: 13—17.)

Se, jeg kommer ſnart! — Kriſti andet Komme varſles her atter og med endnu ſtærkere Eſtertryk end i noget af de foregaaende Budſkaber. De troende opfordres her indtrængende til at give Agt paa, at denne Begivenhed er nær. Budſkabet gjælder et Tidsaffnit, da denne ſtore Begivenhed er nær forhaanden, hvorved man faar et ganſke utvivlſomt Beviſ for, at diſſe Budſkaber er profetiſke. Hvad der ſiges om de tre første Menigheder indeholder ingen Hentydning til Kriſti andet Komme, af den Grund nemlig, at de ikke dækker en Periode, i hvilken man ſtriftmæssig kan antage, at noget ſaadant vil finde Sted. Men naar vi kommer til Menigheden i Thyatira, hvorefter blot tre forholdsvis korte Affnit af Menighedens Hiſtorie forekommer før Enden, ſaa tales der, ſom om det Tidspunkt nu er kommet, da dette betydningsfulde Haab netop begynder at gry over Menigheden, og Tanken ledes hen derpaa ved en enkel Hentydning: „Hold faſt,“ „indtil jeg kommer!“ Kommer vi til den næſte Tilſtand i Menigheden, Sardes, den Menighed, der er ſtillet endnu nærmere Herrens Komme, ſaa omtales det ſtore Budſkab, der ſkulde forkynde denne Begivenhed, og der paalægges Menigheden at vaage: „Derſom du da ikke vil vaage, ſkal jeg komme over dig ſom en Thy.“ Men kommer vi endnu længere ned ad Tidens Strøm, til Menigheden i Filadelfia, ſaa bringer den ſamme ſtore Begivenheds Nærhed ham, ſom er „hellig og ſanddru“, til at htre diſſe vækkende Ord: „Se, jeg kommer ſnart!“ Hvor klart fremgaar det ikke af alt dette, at de nævnte Menigheder er fremſtillede efter hverandre nærmere og nærmere mod Herrens ſtore Dag, eſtersom denne ſtore Begivenhed i ſtedſe ſtigende Grad fremſtilles mere og mere fremtrædende for hver eſterfølgende Menighed, og Menigheden mere beſtemt indtrængende opfordres til at give Agt derpaa. Her ſer de viſſelig, at Dagen nærmer ſig. Heb. 10: 28.

Formaning til Trofaſthed. — „Hold faſt ved det, du har, for at ingen ſkal tage din Krone.“ Dette forſtaaes ikke ſaaledes, at vi ved vor Trofaſthed berører nogen anden hans Krone; men det

Rebbum, som her omtales, har flere Betydninger, blandt andre den: at berøse, for at sige, berøse. Hvo som helst ved det, du har, at ingen skal berøse dig Guds Krone. Lad ikke nogen eller noget forlede dig til at miste Sandheden eller dig af Guds Herrens rette Bane; thi i Guds Ord vil de bevirke, at du mister din Vøn.

Den Tredie i Guds Brev. Tredie Ord indholder et Væb til den, som seier, om at blive en Væb (Ejle, Ejlle) i Guds Brev og ikke mere gaa ud derfra. Brevet maa her betyde Menighed, og Væbet om at blive en Ejlle i samme er det sidste Væb, man kan gaa om en ærefuld, varig og sikker Plads i Menigheden, der bilselig fremstilles som en himmelsk Bygning. Og naar den Sid kommer, da denne Del af Væbet bliver fuldbæret, er den seirens Brev omme. Man er fuldt udsat i Sandheden og er bleven befestet. Man skal ikke mere gaa ud derfra, det vil sige: der er ingen Gave længere for, at han skal falde fra, han er Guds evindeligt, hans Gætte er vis.

Men de skal vinde mere end dette. Gaa det Væb, de seier og befestes for Guden, mærkes de, om man kan gaa sig, som noget, der tilhører Gud og Kristus og skal sendes til Vestemmelsteden, det nye Jerusalem. De befestes med Guds Navn, hvis Gienstand de er, det nye Jerusalems Navn, hvortil de gaa, ikke det gamle Jerusalems, hvortil nogle forstodder Hver den, og de skal mærkes med Kristi nye Navn, han, paa hvis Udsættelse de erholder det evige Liv og indtræder i Rigtet. Gaaledes befestede og mærkede er Guds bellige uben Gave. Ingen Gienstand vil kunne hindre dem i at gaa til Vestemmelsteden, sin Guds bellige Gavn, det himmelske Jerusalem.

11. Guds Ord til Menighedens Ordet i Raabbea: Dette siger han, som er Amen, det trofaste og sande Ord, Guds Ord, Guds Ord, Guds Ord: 15. Jeg ved dine Gjerninger, at du hører et folk eller varm; giv du var folk eller varm i 16. Gaaledes, efter du er i den og hører folk eller varm, vil jeg udspise dig af min Brød. 17. Giv du sig, jeg er rig og har Overflod og fattes Intel, og du ved ikke, at du er elendig og lammet og fattig og blind og nøgen, 18. Gaa raaber jeg dig, at du spørger af mig Guds, Intet i Tid, for at du maa vordre sig, og holde Klæder, for at du maa gøre dig den, og bli Røgheds Skam ikke blive aubundet, og fuld dine Krone med Menigalve, for at du maa se! 19. Hvem jeg elsker, dem elsker og angler jeg; var berør mig og omvend dig! 20. Gø, jeg skal for Dyren og baner, berør nogen borer min Røst og opluffer Dyren, til ham vil jeg gaa ind og holde Rader med ham, og han med mig. 21. Den, som seier, ham vil jeg gøre at sidde med mig paa min Krone, ligesom og jeg har seier og sidder med min Gætte paa hans Krone. 22. Hvo, der har Krone, borer, hvad Guden har til Menighederne!

Laodicea betyder Følleets Dom eller ifølge Grunden et retfærdigt Følle. Budstabet til denne Menighed fremstiller Prøvetidens Slutnings-scener. Det aabenbarer en Domsperiode og beskriver Menighedens sidste Tilstand. Det gjælder solgelig de troende under det tredje Budstab, det sidste Raadesbudstab for Kristi Komme (se Nab. 11: 9-11), medens den store Forsoningsdag henrinder, og den undersøgende Dom holdes over Guds Hus et Tidsaastuit, hvori Guds retfærdige og hellige Lov af den ventende Menighed benyttes til Leveregul og Rettefor.

Dette siger han, som er Amen. Dette er altsaa det sidste Budstab til Menighederne, for Prøvetiden ender. Han vidner, at de ligegyldige Laodiceers Tilstand er farlig og sorgelig, og dette kan ikke paa nogen Maade nægtes; thi han er „det trofaste og sande Vidne“. Desuden er han „Guds Slabnings Begyndelse“. Noget opfatter disse Ord saaledes, at Kristus var det første slabte Bæsen med en Tilværelse, der røller længere tilbage end nogen anden Slabning, og nærmest den selvbestillende, evige Gud. Men disse Ord betegner ikke nødvendigvis, at han blev slabt; thi Udtrykket „Guds Slabnings Begyndelse“ kan simpelthen betegne, at Slabningens Værl egentlig ialt begyndte med ham. „Uden det [Ordet] er ikke en eneste Ting bleven til.“ Andre læser Ordet ἀρχή i Betydning af den virkende Marsag eller Middel, hvilket er en af Ordets Betydninger, og mener dermed, at Kristus er det virkende Middel, ved hvem Gud har slabt alt, medens han selv blev til paa en anden Maade, saasom han kaldes Faderens „enbaarne“. Det vilde være aldeles upassende at anvende dette Udtryk paa noget Bæsen, der er slabt, i dette Ords almindelige Forstand. Læs altsaa: „Guds Slabnings Ophav“

Den Bestyldning, han reiser mod Laodiceerne, er, at de er lunkne, hverken kolde eller varme. De savner den religiøse Zunderlighed, Ridkjerhed og Gudhengivenhed, som de burde vise ifølge sin Stilling ved Slutningen af Verdens Historie, hvor Profetiens Lys bestraalet deres Sti. Og denne Lunkenhed viser sig ved Mangel paa gode Gjæringer; thi det er paa Grund af Kjendstab til deres Gjæringer, at det trofaste og sande Vidne retter denne frygtelige Anklage imod dem.

Vi du var kold eller varm! -- I dette Budstab aabenbares tre Tilstande: kold, lunkne og varm. Det er vigtigt at afgjøre, hvilken Tilstand hvert af disse Ord betegner, for at undgaa falske Slutninger. Vi maa betragte tre Slags aandeligt Liv med henblik

paa Menigheden, ikke Verden. Hvad der betegnes ved Udtrykket *varm* er let at forstaa; Tanken henledes umiddelbart paa en Tilstand, der udmærker sig ved en glødende Znderlighed og Nidkjerhed, i hvilken hele Hjertets Interesse i høieste Grad er henvendt paa Gud og hans Sag og viser sig i tilsvarende Gjerninger. At være *lunken* er at være uden denne Nidkjerhed, i en Tilstand, hvor Kjærligheden og Zveren mangler, hvor der ingen Selvfornægtelse er, der koster noget, intet tungt Kors, intet ivrigt Vidnesbyrd for Kristus, intet modigt Angreb mod Fienden med Dygtighed i fuld Rustning, og hvad der er det værste af alt, det antyder fuldkommen Tilfredshed med ens egen Tilstand. Men hvad er det at være *kold*? Betegner det en Tilstand i Fordærvelse, Ugudelighed og Synd ligesom den vantro Verdens? Vi kan ikke antage dette af følgende Grunde:

1. Det synes haardt og stødende at fremstille Kristus som den, der i noget Fald pnsker, at nogen skulde komme i denne Stilling; men han siger: „Gid du var *kold* eller *varm*.“

2. Intet kan være Kristus mere imod, end at Synderen gjør aabent Oprør imod ham, og at hans Hjerte er fuldt af alt ondt. Det kan derfor ikke være rigtigt at antage, at han foretrækker denne Tilstand fremfor nogen anden Stilling, hans Folk kan komme i, saalænge de endnu staar som hans Folk.

3. Truselen om Forkastelse i 16. Vers udtales, *fordi* Menigheden er *hverken kold* eller *varm*, det samme, som om han vilde sige, at den ikke skulde forkastes, *isald* den var *enten kold* eller *varm*. Men dersom der med *kold* menes en aabenbar ugudelig, verdslig Tilstand, saa vilde de derfor meget hurtig blive forkastede. Derfor kan Ordets Betydning ikke være denne.

Vi maa følgerig drage den Slutning, at Frelseren med disse Ord ingenlunde hentyder til dem, der staar udenfor hans Menighed, men at han hentyder til tre Grader af aandelig Kjærlighed, hvoraf han foretrækker de to fremfor den tredje. Hellere *varm* og *kold* end *lunken*. Men hvilken aandelig Tilstand betegnes da ved Udtrykket *kold*? Vi bemærker først, at denne er en Tilstand, hvori man har *Følelse*, og i denne Henseende er den bedre end *Lunkenhed*, en Tilstand, hvori man er forholdsviis *ufølsom*, ligegyldig og i største Grad tilfreds med sig selv. At være *varm* er ogsaa en Tilstand, hvori man føler. Da nu *Varme* betegner frydefuld Zver og en livlig Virksomhed ved Mandens Drift samt et Hjerte, der er oplivet af Guds sølbare Nærhed og Kjærlighed, saa maa *Kulde* betegne en aan-

delig Tilstand, hvis Særkjende er, at disse Ting mangler, medens dog vedkommende føler sin Mangel og længes efter at gjenvinde sin tabte Stat. Denne Tilstand er fremstillet ved Jobs Ord: „O, at jeg vidste at finde ham!“ Job 23: 3. I denne Tilstand hersker der ikke Ligegyldighed, ei heller Tilfredshed; derimod har man en Fornemmelse af Kulde, Udygtighed og Uro og famler og søger efter noget bedre. Der er endnu Haab for den, som er i en saadan Tilstand. Hvad man føler, at man mangler og savner, stræber man alvorlig efter at erholde. Det mest nedslaaende hos den lunkne er, at han ikke er sig nogen Mangel bevidst, at han føler, at han intet fattes. Det er derfor let at forstaa, hvorfor Frelseren heller vil se sin Menighed i en Tilstand af ubehagelig Kulde end i en Tilstand af behagelig, magelig og ligegyldig Lunkenhed. Kold kan man ikke længe forblive. Man vil anstrenge sig for at blive varm. Men den, som er lunkent, staar i Fare for at forblive i denne Tilstand, indtil det trofaste og sanddrue Vidne maa forkaste ham som noget væmmeligt og modbydeligt.

Jeg vil udføje dig af min Mund. — Billedet udføres her videre, og den lunknes Forkastelse finder Udtryk i den velbetjente Virkning, lunkent Vand medfører. Og dette betegner den endelige Forkastelse, en evig Adskillelse fra Kristi Menighed.

Jeg er rig og har Overflod. — Saaledes tænker Laodiceerne om sin egen Tilstand. De er ikke Syklere; thi de „ved ikke,“ at de er elendige og jammerlige og fattige og blinde og nøgne.

Det Raad, de faar. — Kjøb af mig, siger det sanddrue Vidne, Guld, lutret i Ilden, for at du kan vorde rig, og hvide Klæder, for at du kan bedække dig, og salb dine Dine med Diansalve, for at du kan se. Dette viser straks de bedragne Laodiceere, hvad de mangler, og hvor stor deres Mangel er. Det viser ogsaa, hvor de kan faa de Ting, som de trænger saa stærkt til, og viser dem, hvor nødvendigt det er at erholde dem snart. Sagen er saa vigtig, at vor store Talsmand i det himmelske Tempel sender et særskilt Raad desangaaende, og det, at han, som har nedladet sig til at paapege Manglerne og raader til at kjøbe, er den, som netop har disse Ting at give og indbyder os til at hente dem hos ham, er den bedst mulige Sikkerhed for, at han vil begunstige vor Ansøgning og bønføre vore Begjæringer.

Men hvormed kan man nu kjøbe dette? Jo, netop ligesom vi kjøber andre Evangeliets Raadegaver. „Nu vel, alle I, som tørster,

kom til Vandene, og I, som ingen Penge har, kom, køb og sæd, ja kom, køb uden Penge og uden Betaling Vin og Mælk!" (Ef. 5: 1. Man køber saaledes ved at bede, - køber ved at bortkaste Jordens værdiløse Pøbler og modtage uvurderlige Statte istedet, køber ved simpeltthen at komme og tage, - køber uden at give noget til Nederlag. Og hvad køber vi da paa disse naadige Vilkaar?

Brød, som ikke forgaar, rene Klæder, som aldrig tilsmudses, Rigdomme, som ikke forgaar, og en usfordvisnelig Arvelod. Velsynderlige Handel! Og dog nedlader Herren sig til at handle saaledes med sit Folk. Han kunde winge os til at komme som Diggere; men istedet derfor giver han os sin Raades Statte og modtager til Nederlag vor Uværdighed, for at vi maa modtage de Velsignelser, han har at skjænke, ikke som Almisser, der uddeles til Diggere, men som en retmæssig Giendom, erholdt ved ærlig Handel.

Særlig Opmærksomhed bør skjæntes det, der købes, efter Tektens Ord, nemlig:

1. Guld, Lutret i Ilden. Guld staar i bogstavelig Forstand som Betegnelse paa et jordist Rigdom. I billedlig Betydning betegner det, hvad der udgjør de sande aandelige Rigdomme. Hvilken Raadegave eller snarere hvilke Raadegaver fremstilles da ved dette Ord? Thi en enkelt Raadegave kan neppe siges at svare til Udtrykkets fulde Betydning. Arelseren sagde til Menigheden i Smyrna, at han kjendte dens Fattigdom, skjønt den var rig; og Vidnesbyrdet viser, at deres Rigdom bestod i noget, der tilsidst vilde bringe dem i Besiddelse af Livets Krone. Jakob siger: „Hør, mine elskelige Brødre! Har Gud ikke udvalgt dem, som er fattige i denne Verden, til at vorde rige i Troen og Arvinger til det Rige, som han har lovet dem, der elsker ham?" Paulus siger: „Tro er en sikker Forvisning om det, som haabes, en fast Overbevisning om det, som ikke ses." At være rig ligeoverfor Gud - rig i aandelig Forstand - er at have fuld Met til Løfterne, at være Arving til den Arv, som er uforkrænkelig, ubesmitlelig og usfordvisnelig, som er henlagt i Himlen til os. „Men er I Kristi, da er I jo Abrahams Afkom og efter Forjættelsen Arvinger." Gal. 3: 29. Hvorledes opnaar man da denne Arveret? Paa samme Raade, som Abraham erholdt Løftet, nemlig ved Troen. Rom. 4: 13, 14. Lutet Under altsaa, at Paulus i Heb. 11 anvender et helt Kapitel til denne vigtige Sag, idet han fremholder de mægtige Gjerninger, der er bleven udrettede, og de kostelige Løfter, der er bleven opnaaede ved Troen; ligesom han

ogsaa i næste Kap. 1. Vers som den store Slutning paa sin Bevisførelse opmuntrer de Kristne til at „aflægge al Byrde og Synden [Bantroen], som lettelig besværer“ dem. Intet vil snarere udtørre det aandelige Livs Kildevæld og nedsænke Mennesket i yderlig Fattigdom med Hensyn til de Ting, der hører til Guds Rige, end det, at man lader Troen fare og slipper Bantroen ind; thi Troen maa ligge til Grund for enhver Handling, der skal være velbehagelig for Gud. Den, som kommer til ham, maa allerførst tro, at han er til. Det er ogsaa ved Troen som det virksomste Middel under den Naade, som er en Guds Gave, at han bliver frelst. Heb. 11: 6; Ef. 2: 8.

Heraf fremgaar klart, at Troen er en Hovedbestanddel af den aandelige Rigdom; men da ingen enkelt Naadegave, som vi før bemærkede, kan svare til den fulde Betydning af dette Ord, Guld, saa ligger der ogsaa utvivlsomt noget andet deri foruden Troen. „Tro er en sikker Forvisning om det, som haabes,“ siger Paulus, hvorfor Haabet uadskillelig følger med Troen. Heb. 11: 1; Rom. 8: 24, 25. Og atter siger han, at Troen er virksom ved Kjærlighed, og taler paa et andet Sted om at være „rig i gode Gjæringer“. Gal. 5: 6; 1 Tim. 6: 18. Derfor kan Kjærligheden ikke stilles fra Troen. Saaledes har man da de tre af Paulus i 1 Kor. 13 sammenstillede Dyder: Tro, Haab og Kjærlighed, og størst blandt disse er Kjærligheden. Dette er Guld, lutret i Ilden, som vi raades til at købe.

2. Hvide Klæder. — Om Betydningen heraf synes der ikke at kunne raade nogen Uenighed. Et Par Skriftsteder giver Nøglen til dette Udtryk's Forstaaelse. Profeten Esaias siger (Kap. 64: 5): „Al vor Retfærdighed er som et besmittet Klædebon.“ Vi faar da det Raad at købe det modsatte af dette, en fuldkommen pletfri Klædning. Samme Billede benyttes hos Sefarías (Kap. 3: 3, 4). Endelig siger Johannes i Ab. 19: 8 tydelig, at „det kostelige Vinflæde er de helliges Dyder“.

3. Dienfalve. — Angaaende denne gives der ligesaa liden Anledning til Meningsforskjel som i Anledning af de hvide Klæder. At man skal salve sine Dine kan vissest ikke tages i bogstavelig Forstand, og da det nu her gjælder aandelige Forhold, maa Dienfalven betegne noget, der skjærper den aandelige Synsevne. Der er kun ét Middel aabenbaret i Guds Ord, hvorved dette kan ske, og det er den Helligaand. 3 Ap. Gj. 10: 38 læser vi, at Gud salvede Jesus af Nazaret med den Helligaand. Den samme Forfatter, ved hvem

Aabenbaringen kom fra Jesus Kristus, skrev ogsaa til Menigheden i sit første Brev (1 Joh. 2: 20): „Og I har Salvelse af den hellige og ved alt.“ I 27. Vers udbreder han sig videre over dette Emne: „Og den Salvelse, I har annammet af ham, bliver i eder, og I har ikke Behov, at nogen skal lære eder; men ligesom den samme Salvelse lærer eder alt og er sand og ingenlunde Løgn, saa bliv i ham, som den har lært eder!“ Gaar man til hans Evangelium, finder man, at den Gjerning, han her fremstiller som fuldbyrdet ved Salvelsen, netop er den samme som den, han der tillægger den Helligaand. „Men Talsmanden, den Helligaand, som Faderen skal sende i mit Navn, han skal lære eder alt og minde eder om alt, hvad jeg har sagt eder.“ Joh. 14: 26. (Se ogsaa Joh. 16: 13.)

Saaledes raader det trofaste og sanddrue Vidne os til paa en høitidelig Maade under Billedet af Guld, hvide Klæder og Diansalbe hurtig og med Iver at søge hos ham en Forøgelse af de himmelske Naadegaver: Tro, Haab og Kjærlighed, den Retfærdighed, han alene kan skaffe, og Salvelse af den Helligaand. Men hvorledes er det muligt, at et Folk, der savner disse Ting, kan mene, at det er rigt og har Overflod? En rimelig Slutning kan her drages, og den er maasse ogsaa nødvendig, da der ikke er Plads for nogen anden: Man vil lægge Mærke til, at der ingen Bebreidelse rettes mod Laodiceerne paa Grund af deres Lærdomme; de beskyldes ikke for at huse nogen Jesabel i sin Midte eller for at holde ved Bileams eller Nikolaiternes Lære. Saavidt vi kan skjønne af de Ord, der henbendes til dem, er deres Tro ret og deres Lære sund. Heraf maa vi slutte, at da de har en ret Lære, er de dermed fornøiede. De er tilfredse med den rette Lærdoms Form uden dens Kraft. De har faaet Oplysning om de sidste Begivenheder i Evangeliets Husholdning og har en ret teoretisk Kundskab om de Sandheder, der angaar den sidste Slægt; men de vil gjerne slaa sig tiltaals hermed og forfømme den mere aandelige Del af Religionen. Det er uden Tvivl ved sine Handlinger, ikke ved sine Ord, de siger sig at være rige og have Overflod. Med et saa stort Lys og saa megen Sandhed, hvad kan de vel ønske mere? Og dersom de med en rosværdig Udholdenhed forsvarede sin Lære og efter Bogstaven, saa vidt det udvortes Liv angaar, retter sig efter den stigende Oplysning om Guds Bud og Jesu Tro, er da ikke deres Retfærdighed fuldstændig? Er de ikke rige og har Overflod og fattes intet? Netop heri ligger deres Feilgreb. De burde af al Magt raabe paa Aanden, Iveren, Jnderlig-

heden, Livet og Kraften af en levende Kristendom! Deres Retfærdighed burde bestaa i, at deres eget Jæg og alle dets Gjæringer helt gik op i deres Forsløvers Fortjeneste.

Tegnet paa hans Kjærlighed. — Dette er, saa besynderligt det end kan synes, Rebselse. „Hvem jeg elsker, dem revser og tugter jeg.“ Hvis man ikke revses, er man ikke en ægte Søn. Heb. 12. „Her fremsættes,“ siger Thompson, „en almindelig Lov, der gaar igjennem hans Naades Husholdning. Alle trænger tildeels til Rebselsen og faar den paa en eller anden Naade, og derved faar de ogsaa et Bevis paa Frelserens Hengivenhed. Dette Ord er ikke let at lære, og de troende er langsomme Lærlinge; men her og gjennem hele Guds Ord og Forsyn staar det fast, at Prøvelser er hans Velsignelser, og at intet Barn undgaar Riset. De usforbederlig misdannede og grovkornede Byggestene forkastes, medens de, der udvælges til den aandelige Tempelbygning, bringes under Meisel og Hammer. Der findes ingen Klasse paa det sande Vintræ, uden den maa igjennem Vinterpens. „Jeg for mit Vedkommende,“ sagde en gammel geistlig i Prøvelsens Stund, „jeg priser Gud for, at jeg har set og følt saa megen Naade under denne Guds Rebselse, at jeg næsten er ude af mig selv af Henrykkelse derover. Jeg glæder mig i Sandhed høilig ved at tænke paa, hvor uendelig sød hans Naade er, naar hans Domme er saa barmhjertige.“ „Vær derfor nidkær og ombvend dig!“ Thi du ser jo, hvorfor og i hvilken Hensigt du tuges. Spild ingen Tid; spild end ikke ét Slag af Riset, men ombvend dig straks. Vær brændende i Aanden! Dette er det første, Formaningen gjælder.“

Vær nidkær og ombvend dig. — Stjunt, som man har set, man maa foretrække den Tilstand, der billedlig kaldes Kulde, fremfor den lunkne, er det dog ingenlunde en Tilstand, hvori Frelseren gjerne vil finde nogen. Han formaner os aldrig til at søge den Tilstand. Der er en langt bedre, han raader os til at stræbe efter, nemlig at blive nidkære, at blive brændende, at vore Hjerter maa være ganske varme i vor Herres og Mesters Tjeneste.

Kristus banker paa Døren. — Lad os atter høre, hvad ovennævnte Forfatter siger: „Her er Hjerternes Hjerter. Trods deres modbydelige Tilstand, trods deres Mangel paa Kjærlighed, elsker Kristus dem dog i den Grad, at han nedlader sig til at bede om den Forret at gjøre dem salige. „Se, jeg staar for Døren og banker.“ Hvorfor? Ikke fordi han intet andet Hjem har; thi i hans Faders Hus med de mange Værelser staar alle Døre aabne for ham. Han

er hvert Hjertes Liv, hvert Døes Lys, hver Tunges Sang i Herligheden; men dog gaar han rundt fra Dør til Dør i Laodicea, stanser ved hver især og banker; thi han kom for at søge og frelse det, som var fortabt; han kan ikke opgive sin Plan: at skjænke alle dem det evige Liv, som Faderen har skjænket ham, og han kan ikke gjøre sig forstaaelig for Husets Indvaanere, medmindre Døren aabnes, og man byder ham velkommen. Har du kjøbt en Ager eller fem Bar Oksne og staar med Hatten i Haanden og beder om Undskyldning? Han banker atter og atter. Dog du kan ikke modtage nogen nu; du er kanske udmattet af Anstrengelse og strækker dig magelig paa din Sofa; du vil gjøre dig selv Livet behageligt og sender Bud, at du ikke kan tage imod ham? Han banker atter og atter. . . . Det er Tid til at gaa til Bønnemøde, eller der er et maanedligt Missionsmøde; kanske der er Veilighed til at aflægge et kristeligt Husbeføg; men du rører dig ikke. . . . O, væmmelige Lunkenhed, skjæbnesvangre Verdslighed! Herlighedens Herre kommer den lange Vej fra sit himmelske Palads, — kommer i Fattigdom, Sved og Blod, — kommer til dens Dør, som giver sig ud for at være hans Ven, og som skylder ham alt, — og han kan ikke komme ind! — kommer for at frelse den, hvis Hus staar i Lue; men han vil ikke lade ham ind! O, hvor forunderlig stor Kristi Overbærenhed er! Selv Hedningen Publius modtog Paulus og gav ham venligt Herberge i tre Dage; skulde da de, som kaldes Kristne, fortælle Apostlernes Herre, at de har ingen Plads for ham?"

Der som nogen hører min Røst. — Herren beder, foruden at han banker. Ordet der som antyder, at nogle ikke vil høre; skjønt han staar og banker og beder, indtil hans Lokker vædes af Mattens Dug, er der dog dem, som luffer sine Dren for hans kjærlige Indbydelse. Dog er det ikke nok bare at høre; vi maa høre og aabne Døren. Mange, som først lytter til hans Røst og en Stund føler sig tilbøielige til at adlyde den, vil desværre utvivlsomt tilsidst undlade at gjøre, hvad der er nødvendigt for at sikke sig den himmelske Gæsts Samfund. Kjære Læser, lytter du med aabne Dren til de Formaninger, Frelseren henvender til dig? Er Lyden af hans Stemme en velkommen Lyd for dig? Agter du paa den? Vil du aabne Døren og lade ham ind, eller er dit Hjertes Dør tilstængt af denne Verdens Grushobe, som du nødig vil fjerne? Husk paa, at Livets Herre aldrig tvinger sig ind. Han nedlader sig til at komme

og bante og søge Udgang; men han tager kun Bolig i de Hjerter, hvor han som en indbudne Gæst er velkommen.

Der næst kommer Løftet: „Til ham vil jeg gaa ind og holde Nadver med ham og han med mig.“ Hvilket træffende og rørende Billede! Ven med Ven nyder det glade, selskabelige Maaltid! Hjerte med Hjerte har fri og inderlig Forening! Hvilken Fæst maa der ikke være, hvor Herlighedens Konge er Gæst! Med disse Ord betegnes mere end en almindelig Forening, en sædvanlig Betsignelse eller Forret. Hvem kan dog vise sig ligegyldig overfor saa sømme Bønner og saa naadige Løfter? Det fordres ikke engang, at vi skal dække Bord for den ophøjede Gæst; han dækker selv, ikke med Jordens grove Næringsmidler, men med Retter fra sit eget himmelske Forraadskammer. Her giver han os en Forsmag paa den Herlighed, der snart skal aabenbares, et Pant paa vor tilkommende Arv, som er uforkrænkelig og ubefimtelig og uforvisnelig. Dersom vi gaar ind paa hans Betingelser og tager imod hans Løfter, saa skal Morgenstjernen oprinde i vore Hjerter, og vi skal skue den herlige Morgen, der snart oprinder for Guds Menighed.

Det sidste Løfte. — Løftet om at holde Nadver med Disciplene giver Frelseren, før han giver det sidste Løfte til den, som feirer. Dette viser, at de Betsignelser, der indeholdes i det første Løfte, skal nydes, medens man endnu er i Prøvetiden. Efter alt dette kommer endnu Løftet til den, som feirer: „Den, som feirer, ham vil jeg give at sidde med mig paa min Trone, ligesom og jeg har feiret og sidder med min Fader paa hans Trone.“ Heri fuldkommes vor Frelseres Løfter. Mennesket, der først gjorde Oprør og derpaa ved Faldet nedværdigede og besmittede sig, bringes ved Forløserens Gjærning tilbage til Samfund med Gud, renses fra sin Besmittelse, opreises af sit Fald, erholder Udødelighed og ophøies endelig til Sæde paa selve Frelserens Trone. Ingen Vre og Ophøielse kan naa længere. Intet Menneskes Forstand kan fatte den salige Tilstand, ingen Tunge udsige den. Vi kan blot stræbe fremad, indtil vi, om vi tilsidst feirer, skal erfare, hvad det er at være der.

Dette Vers indeholder ikke blot et herligt Løfte, men ogsaa en vigtig Lære, nemlig at Kristus skal regjere paa to Troner, den ene efter den anden. Den ene er hans Faders, den anden hans egen Trone. Han siger i dette Vers, at han har feiret og sidder nu med Faderen paa hans Trone. Han regjerer nu i Forening med Faderen paa Verdensaltets Trone, sidder ved hans høire Haand, „langt over

alt Fyrstendom og Myndighed og Magt og Herredom". Ef. 1: 20-22. I denne Stilling er han baade Præst og Konge. Han er Præst, „Tjener ved Helligdommen“; men paa samme Tid sidder han „ved høire Side af Majestæten's Trone i Himlene“. Heb. 8: 1, 2. Denne vor Frelser's Stilling og Gjerning er forudsagt af Profeten Sakarias: „Og sig til ham: Saa siger Herren, Hærskarernes Gud: Se, en Mand, Spire [Grenen, Kristus] er hans Navn, og fra sit Sted skal han spire frem, og han skal bygge Herrens Tempel . . . og sidde og herske paa sin Kongetrone, og han skal være Præst paa sin Trone, og Freds Raad skal der være mellem dem begge [ved Kristi Offer og præstelige Gjerning for de Menneker, der omvender sig].“ Sak. 6: 12, 13. Dette er den Trone, han sidder paa sammen med Faderen. Men den Tid kommer snart, da han skal forandre denne sin Stilling, idet han forlader sin Faders Trone og indtager sin egen; og dette maa ske, naar Tiden kommer, da de, som seirer, skal faa Løn; thi da skal de sidde med Kristus paa hans Trone, ligesom han har seiret og nu sidder med sin Fader paa hans Trone. Denne Forandring i Kristi Stilling fremstiller Paulus i 1 Kor. 15: 24-28 med følgende Ord:

„Derefter kommer Enden, naar han har overgivet Gud og Faderen Riget, naar han har tilintetgjort alt Fyrstendomme og al Vælde og Magt. Thi det bør ham at regjere, indtil han har lagt alle Fiender under sine Fødder. Den sidste Fiende, som tilintetgjøres, er Døden. Thi han har lagt alle Ting under hans Fødder. Men naar han siger, at alle Ting er ham underlagte, da er det aabenbart, at han er undtagen, som har underlagt ham alle Ting. Men naar alle Ting er bleven ham underlagte, da skal og Sønnen selv underlægge sig ham, som har underlagt ham alle Ting, for at Gud skal være alt i alle.“

De i dette Skriftsted til Værdom fremstillede Sandheder lader sig kantsæende kortest udtrykke ved en ubetydelig Omskrivning, idet man i hvert Tilfælde istedetfor Stedordene bruger de Hovedord, i hvis Sted de staar.

„Derefter kommer Enden (paa Evangeliet's Husholdning), naar Kristus har overgivet Gud og Faderen Riget (som han nu har i Forening med Faderen), naar Gud har tilintetgjort alt Fyrstendomme og al Vælde og Magt (som modstaar Sønnens Gjerning). Thi Kristus bør det at regjere (paa sin Faders Trone), indtil Faderen faar lagt alle Fiender under Kristi Fødder. [Se Sak. 110: 1.] Den

sidste Fiende, som tilintetgjøres, er Døden. Gud har (da) lagt alle Ting under Kristi Fødder. Men naar Gud siger, at alle Ting er Kristus underlagte (og Kristus begynder sin Gjerning paa sin egen Trone), da er det aabenbart, at det er Gud undtagen, som har underlagt Kristus alle Ting. Men naar alle Ting er bleven Kristus underlagte, da skal og Kristus selv underlægge sig Gud, som har underlagt ham alle Ting, for at Gud skal være alt i alle."

At dette er en rigtig Gjengivelse af nævnte Skriftsted, kan man let forviise sig om. Der kan kun reises Spørgsmaal om, hvem Stedordene gjælder, og alle Forsøg paa at faa de Stedord, der i foregaaende Omskrivning henviser til Gud, til at gjælde Kristus, gjør Paulus' Ord meningsløse, naar man læser dette Skriftsted igjennem.

Heraf ser man, at det Rige, Kristus overgiver Faderen, er det, han har for nærværende paa sin Faders Trone, hvor han siger, at han nu sidder. Han overgiver dette Rige til Faderen ved Slutningen af den nærværende Raadeshusholdning, naar Tiden kommer, da han skal overtage sin egen Trone. Derefter regjerer han paa sin Faders, Davids, Trone og er alene Gud undergIVEN, der vedbliver at beholde sin Stilling paa Verdensaltets Trone. I denne Kristi Regjering deltager de hellige. „Den, som feirer, ham vil jeg give at sidde med mig paa min Trone.“ „Og de blev levende,“ siger Johannes (Aab. 20: 4), „og regjerede med Kristus de tusinde Aar.“ Denne maa være en særskilt Regjering i et særskilt Diemed, som vi vil se ved nævnte Kapitels Behandling; thi de helliges virkelige Regjering skal ifølge Daniel (Kap. 7: 18) være „indtil Evidhedernes Evidhed“. Hvor kan dog nogen jordisk Gjenstand bortlede vort Blik fra denne evige, himmelske Udfigt!

Saaledes slutter Budstaberne til de syv Menigheder. Hvor skarpt og gjennemtrængende er dog ikke deres Vidnesbyrd! Hvilken Lærdom de indeholder for alle Kristne til alle Tider! Det er ligesaa sandt overfor den sidste Menighed som overfor den første, at alle deres Gjeringer er aabenbare for ham, som vandrer midt imellem de syv Guldhylfestager. Intet kan stjules for hans prøvende Blik. Og medens hans Trusler mod Hylere og Misdædere er skrækkelige, som de med Rette bør være, hvor rige, hvor trøstefulde, hvor naadige og herlige er ikke hans Løfter til dem, der elsker og følger ham med et oprigtigt Hjerte!

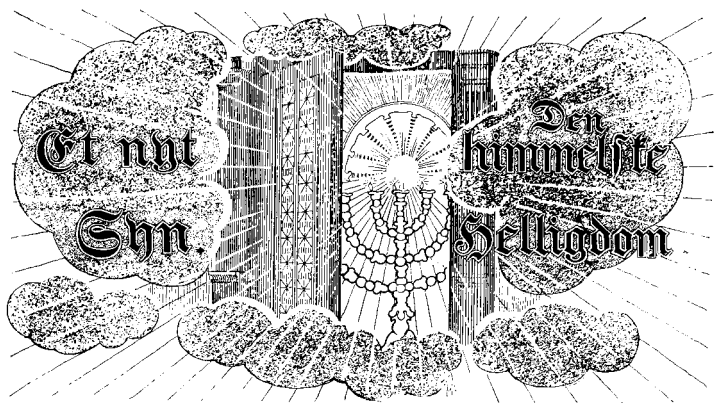
Kjærlighedens Raad, ja Naadens Budskab vist,
Sendt til Herrens Børn fra Sønnen, Jesus Krist!

Dyrebare Minder I fra Tronen bær',
Nu da Verdens sidste Prøvestund er nær!

Svag, uværdig er jeg, skjønt hans Barn, endnu;
Renhed fordres for at se ham uden Gru.
Smt min Frelser viser mig sin Kjærlighed,
Stiger, mig at vinde, fra sin Himmel ned.

Sig da Tak, o Hjerte, for hans Raade stor!
Bær i Tro taalmodig Sorg og Kors paa Jord,
Til du vinder Bolig i Guds Himmelstads,
Hoor du med din Frelser trone skal saa glad!

4. Kapitel.

1. Vers. Derefter saa jeg, og se, der var en Dør opladt i Himlen, og den første Røst, som jeg havde hørt som af en Vasun, der talte med mig, sagde: Stig hid op, og jeg vil vise dig, hvad herefter skal ske!

I de tre første Kapitler skildrer Johannes det Syn, hvori Menneskens Søn aabenbarede sig for ham, og beskriver baade hans Person's Majestæt samt ogsaa meddeler de Ord, han udtalte med en Røst som mange Vandets Lyd. Et nyt Syn og en ny Scene fremstilles nu for os. Udtrykket „derefter“ betegner ikke, at det, som berettes i 4. Kap. og fremover, først skulde ske, efter at alt det, som omtales i de tre foregaaende Kapitler, var opfyldt, men kun, at det, han nu ser, blev vist ham, efter at han havde set og hørt det tidligere berettede.

En Dør var opladt i Himlen. — Man mærk sig, at det var i Himlen, en Dør blev opladt, ikke til Himlen; Himlen selv aabnedes ikke for Johannes' indre Die som for Stefanus (Ap. Gj. 7: 56); men et Sted eller en Afdeling i Himlen blev opladt for ham, og det blev ham forundt at se, hvad der foregik derinde. At det Sted, som blev aabnet for Johannes, var den himmelske Helligdom, fremgaar klart af Bogens øvrige Vidnesbyrd.

Hvad herefter skal ske. — Sammenlign hermed Kap. 1: 1. Aabenbaringens store Formaal synes at være at fremstille tilkommende Begivenheder i den Hensigt at opløse, opbygge og trøste Menigheden.

2. Vers. Og straks blev jeg henrykket i Aanden, og se, en Trone var sat i Himlen, og en sad paa Tronen. 3. Og han, som sad, var at se til som en Jaspissten og Sarder, og der var en Regnbue trindt omkring Tronen, at se til som en Smaragd. 4. Og trindt omkring Tronen var der fire og tyve Troner, og paa Tronerne saa jeg fire og tyve Eldste sidde, iførte hvide Klæder, og de havde Guld-kroner paa sine Hoveder. 5. Og fra Tronen udgik Lyn og Tordener og Røst, og syv tændte Lamper brændte foran Tronen, hvilke er de syv Guds Aander.

Jeg blev henrykket. — Dette Udtryk forekommer en Gang før i denne Bog, nemlig i Kap. 1: 10: „Jeg blev henrykket i Aanden paa Herrens Dag,“ — hvor det betegnede, at Johannes fik et Syn paa Sabbaten eller Herrens Dag. Dersom Ordet der bethyder, at han havde Syner, saa betegner det det samme her; følgelig endte det første Syn med 3. Kap., og et nyt Syn begynder her. Ikke heller kan det indvendes herimod, at Johannes forud, som man kan se af 1. Vers i dette Kap., var i en saadan aandelig Tilstand, at han kunde se opad og se en Dør opladt i Himlen og høre en Røst som en Bafuns mægtige Lyd, der kaldte paa ham, for at han nærmere kunde betragte, hvad der foregik i Himlen. Det er jo klart, at der foruden profetiske Syner kan være saadanne Henrykkelser som den, hvori Stefanus, fyldt af den Helligaand, kunde skue opad og se Himlene aabnede og Menneffens Søn staaende hos Guds høire Haand. En endnu høiere Grad af aandelig Henrykkelse betegnes ved Udtrykket „henrykket i Aanden“. Der staar intet om, paa hvilken Dag han fik dette Syn.

Da Johannes nu atter henrykkes i himmelske Syner, ser han først en Trone sat i Himlen og det guddommelige Væsen siddende paa den. Den Maade, hvorpaa han beskriver dette Væsens Udseende, klædt i de blandede Farver af den hyppig purpurrøde Jaspis, og den blodrøde Sarder, leder straks Tanken hen paa en Monark, klædt i sin kongelige Dragt. Rundt omkring Tronen var der en Regnbue, der, paa samme Tid som den forøger Scenens Herlighed, minder om, at den, som sidder paa Tronen, vel er en almægtig og uindskrænket Regent, men ikke desmindre er en Gud, som evindeligt kommer sin Pagt ihu.

De fire og tyve Eldste. — Som der engang blev spurgt Johannes angaaende den frelste Skare, spørges der ogsaa hyppig nu angaaende de 24 Eldste: „Hvem er de, og hvorfra er de komne?“ Væg Mærke til, at de er klædt i hvide Klæder og har Guld-kroner paa sine Hoveder, hvilket er Tegn paa, at deres Strid er endt og Seieren bunden. Heraf slutter vi, at de engang deltog i de Kristnes

Ramp, engang vandrede ligesom alle de hellige sin Pilegrimsgang paa Jorden og har seiret. I en eller anden vis Hensigt bærer de nu forud for de forløstes store Skare sin Seierskrone i den himmelske Verden. I Sandhed, de vidner tydelig om dette i den Lovsang, de sammen med de fire levende Stabninger synger til Lammets Pris: „Og de sang en ny Sang og sagde: Du er værdig til at tage Bogen og oplukke dens Segl, fordi du er slagtet og har med dit Blod kjøbt os til Gud af alle Stammer og Tungemaal og Folk og Slægter.“ *Ab. 5: 9.* Denne Sang synges, førend noget af det, som profeteres om i de syv Segl, foregaar; thi den synges som Udtryk for, at Lammets er værdig til at tage Bogen og aabne dens Segl, grundet paa hvad han allerede havde fuldbragt, nemlig deres Forløsning. Denne Sang er derfor ikke her paa Forhaand indskudt, da den har sin Anvendelse paa Fremtiden, men er et Udtryk for en virkelig fuldendt Kjendsgjerning i deres Historie, som sang den. Disse var derfor gjennøstte Menneſter, — gjennøstte fra denne Jord, ligesom alle andre ſkal gjennøsttes ved Kriſti dyprebare Blod.

Læſer vi da noget andet Sted om ſaadanne forløstte Menneſter? — Ja; Paulus taler viſtnok om de ſamme Perſoner, naar han i Brevet til Efeſerne ſiger: „Derfor ſiger Skriften: Han [Kriſtus] opfor til det høie, bortførte Fanger og gav Menneſtene Gaver.“ *Ef. 4: 8.* Gaar vi tilbage til det, ſom ſtede ved Kriſti Korsføſtelse og Opſtandelse, læſer vi: „Og Gravene aabnedes, og mange af de henſøvede helliges Legemer opſtod, og de gik ud af Gravene efter hans Opſtandelse og kom ind i den hellige Stad, og aabenbaredes for mange.“ *Matt. 27: 52, 53.* Saaledes ſaar man da Svar paa dette Spørgſmaal med ſelve Skriftens ubedragelige Ord. De 24 Ŵldſte er nogle af dem, ſom gik ud af Gravene ved Kriſti Opſtandelse; og de var med blandt den Skare af Fanger, ſom Kriſtus udførte fra Fangenſkabet i det mørke Dødsrige, da han ſeirende opfor til det høie. Mattæus taler om deres Opſtandelse, Paulus om deres Himmelfart, og Johannes ſer dem i Himlen, hvor de betjener det hellige Embede, hvortil de blev opreifte.

Vi er ei heller alene om denne Anſkuelse. Wesley taler ſom følger om de 24 Ŵldſte: „Dette, at de er klædte i hvide Klæder, og at de bærer Guldkrone, viſer, at de allerede havde fuldendt Løbet og indtaget ſin Plads blandt de himmelske Borgere. De kaldes ingen Steder Sjæle, hvorfor de ſandſynligviſ allerede havde forherligede Legemer.“ *Sml. Matt. 27: 52.*“

Vi ønsker nu at henlede Læserens Opmærksomhed paa, at de 24 Ældste sidder paa Troner. Derved betegnes det samme som i Daniel 7: 9: „Jeg skuede, indtil Stole blev fremsatte.“ Dette er de samme Troner eller Stole. Dette Billede er taget fra den østerlandske Stif at lægge Matter ned eller sætte Løjbænke frem, for at høitstaaende Gjæster kunde sidde paa dem. Disse 24 Ældste (se under Ab. 5) bistaar rimeligvis Kristus i hans Midlerværk i den himmelske Helligdom, og da den i Daniel 7: 9 beskrevne Dom begyndte i det allerhelligste, blev deres Sæder eller Troner satte eller stillede tilrette ifølge nævnte Skriftsteds Vidnesbyrd.

Syv tændte Lamper. — Disse tændte Lamper eller Fakler er et passende Modbillede af Guldlysestagen i den forbilledlige Helligdom med dens syv Lamper, der altid holdtes tændte. Denne Lysestage blev efter Guds Anvisning opstillet i den jordiske Helligdoms første Afdeling. 2 Mos. 25: 31, 32, 37; 26: 35; 27: 20; o. s. v. Da nu Johannes siger, at en Dør var opladt i Himlen, og han i det saaledes for hans Syn opladte Tabernakel ser Modbilledet af den jordiske Helligdoms Lysestage, saa er dette et godt Bevis for, at han saa ind i den himmelske Helligdoms første Afdeling.

6. Vers. Og foran Tronen var der som et Glashav, ligt Krystal, og i Tronens Midte og omkring Tronen var der fire Dyr, fulde af Dine fortil og bagtil. 7. Og det første Dyr var ligt en Løve, og det andet Dyr var ligt en Oks, og det tredje Dyr havde Ansigt som et Menneske, og det fjerde Dyr var ligt en flyvende Orn. 8. Og de fire Dyr havde hvert især seks Vinger og var rundtom og indentil fulde af Dine; og de har ingen Hvile Dag eller Nat, idet de siger: Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud, den Almægtige, han, som var, og som er, og som kommer. 9. Og naar Dyrene giver ham, som sidder paa Tronen, ham, som lever i al Evighed, Ære og Pris og Tak, 10. da falder de fire og tyve Ældste ned for ham, som sidder paa Tronen, og tilbeder ham, som lever i al Evighed, og kaster sine Kroner ned for Tronen og siger: 11. Værdig er du, Herre, til at annamme Æren og Prisen og Magten; thi du har skabt alle Ting, og ved din Vilje er de, og blev de skabte.

Et Glashav. — Ikke virkeligt Glas, men en vid, udstrakt Flade, som lignede Glas, — straalende og gjennemsigtig, siger Greenfield. Samme Tante udvikles videre derved, at det lignes med Krystal, hvormed menes „noget fast, noget gjennemsigtigt, som Is eller Glas“. Dette Havs Beliggenhed viser, at det ingen Lighed har med den forbilledlige Tjenestes Bækken, hvori Præsterne toede sig. Det udbreder sig kanske under og danner Grundlaget for Tronen, ja endog for Staden selv. Det omtales atter i Ab. 15: 2 som det

Sted, hvor de, der fejrer, snart skal staa i evig, salig Seiersglæde.

De fire Dyr. — Ordet „Dyr“ i dette Vers er en meget uheldig Oversættelse. Det græske Ord ζῷον betegner egentlig en „levende Skabning“.*) Bloomfield siger: „Fire levende Skabninger“ (ikke Dyr). Og Heintz. gjengiver det paa samme Maade. . . . At denne Rættelse er paa sin Plads, er Fortolkerne i Almindelighed enige om. Dette Ord er meget forskjelligt fra θηρίον, der benyttes som Betegnelse paa det profetiske Dyr i Nab. 13. og fig. (Schouffield.) Man kunde tilføje, at Bulkeley anfører flere Eksempler paa, at ζῷον ikke alene betegner en Skabning, men endog et menneskelig Væsen, særlig et, hvor Origenes bruger det om vor Herre Jesus.“

Vignende Billeder benyttes i det første Kapitel hos Ezekiel. De Egenheder, som disse Sindbilleder synes at betegne, er: Styrke, Udholdenhed, Fornuft og Hurtighed, nemlig Styrke i Kjærlighed, Udholdenhed i Pligternes Opfyldelse, Fornuft til at fatte den guddommelige Vilje og Hurtighed til at lyde. Disse levende Skabninger er endnu nærmere Tronen end de 24 Ældste; thi de staar „i Tronens Midte og omkring Tronen“; ligesom de Ældste synger ogsaa disse Lammets Pris, fordi han har gjenløst dem fra Jorden. De tilhører derfor samme Klasse og repræsenterer en Del af den Skare, der, som allerede paavist (se Bemærkninger over 4. Vers), er bleven udførte af Dødens Fangenskab og optagne til Himlen. Angaaende Formaalet med deres Gjenløsning se videre Bemærkninger over Nab. 5: 8.

De har ingen Hvile. — „O, lykkelige Uro!“ udbrøder John Wesley saa skjönt; og Emnet for deres stadige Tilbedelse er: „Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud, den Almægtige, han, som var, og som er, og som kommer.“ Aldrig har en mere ophøiet Sang lydt fra Skabningers Læber, og de gjentager den „Dag og Nat“, d. v. s. uophørlig, idet disse Udtryk kun betegner den Maade, hvorpaa Menneskene her regner Tiden; thi hvor Guds Trone staar, kan der ingen Nat være.

Vi dødelige bliver saa let trætte af den stadige Gjentakelse af det simple Vidnesbyrd, vi her aflægger om Guds Godhed og Naade; og vi fristes undertiden til intet at sige, fordi vi ikke stadig kan sige noget nyt. Men vi kan lære noget af disse hellige Væsener i Himlen, som aldrig bliver trætte af uophørlig at gjentage Ordene: „Hel-

*) Den nye norske Oversættelse har „Livsvæsen“. Overs. Anm.

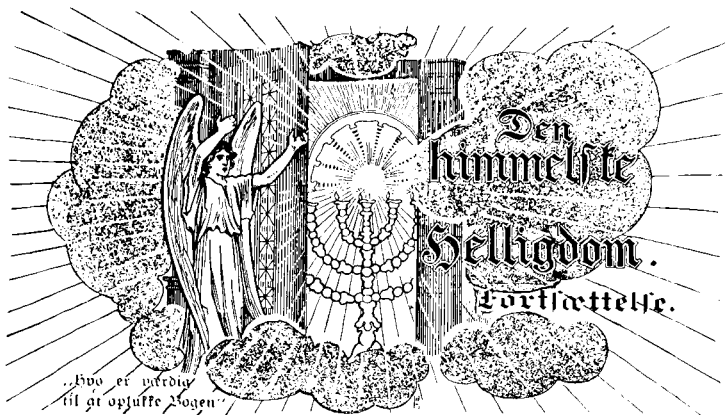
lig, hellig, hellig er Herren, Gud, den Almægtige", — for hvem disse Ord heller ikke nogensinde bliver gamle, da deres Hjerter altid gløder ved Tanken om hans Hellighed, Godhed og Kjærlighed. Lovsangen bliver ikke ensformig for dem; thi hver Gang den synges, ser de paany den Almægtiges Egenskaber; de faar stadig et høiere Begreb om hans Fuldkommenheder; Synskredsen udvider sig hos dem; deres Hjerter udvides; og fra sit nye Standpunkt med nye Følelser maa de atter tilbedende fremsføre sin hellige Hilsen, der endog for dem selv er ny: „Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud, den Almægtige!“

Saaledes burde vore Vidnesbyrd her ei heller blive trættende for vort Ore, ihvorvel vi saa ofte hører om, hvor god, naadig og kjærlig Herren er, hvor dyrebær hans Sandhed er, og hvor yndig den tilkommende Verden er; thi hele vort Liv igjennem burde vi vinde nye Forestillinger om, hvilken Salighed der ligger i disse herlige Emner.

Om Udtrykket „han, som var, og som er, og som kommer“, se Bemærkninger over Ab. 1: 4.

„Værdig er du, Herre, til at annamme Æren og Prisen og Magten,“ — hvor værdig kommer vi aldrig til helt at kunne fatte, før vi som de hellige Bæfener, der synger denne Lovsang, erholder Udødelighed og fremstilles ustraffelige for hans Herlighed i Frhd. Juda 24.

Thi du har skabt alle Ting. — Staberbærket lægges til Grund for den Ære, Pris og Magt, der her tillægges Herren. „Og ved din Vilje er de, og blev de skabte.“ Gud vilde det saa, og alle Ting blev til; og ved den samme Magt opholdes og bevares de.

5. Kapitel.

1. Vers. Og jeg saa i hans høire Haand, som sad paa Tronen, en Bog, beftreven indvendig og udvendig og forseglet med syv Segl.

Her begynder et nyt Kapitel, men ingen ny Scene. Det samme Syn viser sig endnu for Apostelens aandelige Øie. Med ham, „som sad paa Tronen“, menes øiensynlig Faderen, da Sønnen straks efter omtales som „et Lam, ligesom slagtet“. Den Bog, Johannes her saa, indeholdt en Aabenbaring af flere Ting, der skulde foregaa i Menighedens Historie indtil Tidens Ende. At han, som sad paa Tronen, holdt den i sin høire Haand betegner, at Gud alene ved, hvad der engang skal ske, uden forsaavidt han anser det tjenligt at aabenbare det for andre.

En Bog. — Bøgerne, som brugtes paa Aabenbaringens Tid, var ikke som vore Bøger; de bestod ikke af en Række sammenbundne Blade, men var sammenspøiede af Pergamentstrimler (eller Strimler af andet Stof), længere eller kortere, en eller flere sammenrullede. Desangaaende bemærker Wesley:

„De gamles sædvanlige Bøger var ikke som vore, men de var Ruller, eller lange Pergamentstykker, der oprullede paa en lang Stav, saaledes som man hyppig ruller op Sikketpær. Den her omtalte Bog, som var forseglet med syv Segl, var en saadan. Ikke saa at forstaa, at Apostelen saa alle Seglene paa en Gang; thi der laa syv Ruller indeni hverandre, enhver særlig forseglet, saa at naar den

første aabnedes og rullede ud, forblev den anden forsegleet, indtil den ogsaa aabnedes, og saa fremdeles indtil den syvende."

Om samme Gjenstand bemærker Scott: „Den saa ud som en af flere Pergamenter bestaaende Rulle efter Datidens Stik; og omendskjönt man antog, at der var skrevet noget indeni, kunde man dog intet læse, før Seglene blev brudte. Den befandtes siden at indeholde syv Pergamentstrimler eller Smaaruller, hver særlig forsegleet. Havde nu alle Seglene været udenpaa, saa kunde man intet have læst, før alle Seglene var brudte, men ved hvert enkelt Segl, som blev opladt, fik man en delvis Oplysning om Rullens Indhold. Dog synes det ydre Udseende at have antydnet, at den bestod af syv eller idetmindste af flere Dele."

Bloomfield siger: „De af de gamle benyttede lange Pergamentruller, som nu kaldes *Bøger*, var sjelden beskrevne paa mere end én Side, den nemlig, som under Oprullingen vendte ind." Saaledes var denne Bog vist heller ikke beskrevet indvendig og udvendig, som Læsningen i den almindelige Oversættelse giver at forstaa. „Grotius, Lowman, Fuller og andre," siger the Cottage Bible, „gjengiver det saaledes: „Beskrevet indvendig og udvendig forsegleet". . ." Hvorledes disse Segl var anbragte forklares tilstrækkelig i foranstaaende Ord af Wesley og Scott.

2. Vers. Og jeg saa en vældig Engel, som udraabte med høi Røst: Hvo er værdig til at oplukke Bogen og bryde dens Segl? 3. Og ingen i Himlen eller paa Jorden eller under Jorden formaaede at oplukke Bogen eller at se i den. 4. Og jeg græd saare, fordi ingen fandtes værdig til at oplukke og læse Bogen eller til at se i den.

Udfordringen. — Gud holder saa at sige denne Bog frem for al Verdens Dine, og en vældig Engel, utvivlsomt en af høi Rang og stor Magt, træder frem som en Herold og opfordrer med vældig Røst alle Skabninger i Verdensaltet til at prøve sin Visdoms Styrke ved at aabenbare Guds skjulte Raad. Hvem er værdig til at aabne Bogen og bryde dens Segl? Derpaa følger en Pause. I Taushed indrømmer hele Skabningen sin Udygtighed og Uværdighed til at aabenbare Skaberens Raadslutninger. „Og ingen i Himlen", ikke blot intet Menneske, men ingen Skabning i Himlen formaaede det. Bevise ikke dette, at Englenes Evne er begrænset ligesom Menneskets, hvor det gjælder at trænge ind i Fremtiden og aabenbare det tilkommende? Da Apostelen saa, at ingen traadte frem for at aabne Bogen, blev han meget bange for, at Herrens Raadslut-

ninger, som den indeholdt med Hensyn til hans Folk, aldrig skulde komme for Dagen, og paa Grund af sine naturlige ømme Følelser og sin Omsorg for Menigheden græd han saare. „Hvor langt er ikke de fra at have Johannes' Sindelag, der hellere søger Oplysning om alt andet end denne Bogs Indhold!“ siger Wesley.

I Anledning af Udtrykket: „Jeg græd saare“, bemærker Benson træffende: „Dybt bevæget ved den Tante, at der intetsomhelst Væsen fandtes, der kunde forstaa, aabenbare og fuldkomne de guddommelige Raadslutninger, frngtede han for, at de skulde blive skjulte for Menigheden. Denne Apostelens Graad havde sit Udspring i Sjælsstorhed. Hans Hjertes Omhed traadte klarere frem nu, da han ikke var sin egen Herre. Aabenbaringen blev ikke skreven uden Taarer, ei heller kan man forstaa den uden Taarer.“

5. Vers. Og en af de Ældste sagde til mig: Græd ikke! Se, Løven, som er af Judas Stamme, Davids Rod, har vundet Seier til at oplukke Bogen og bryde dens syv Segl. 6. Og jeg saa, og se, midt imellem Tronen og de fire Dyr og midt imellem de Ældste stod et Lam, ligesom slagtet, som havde syv Horn og syv Dine, hvilke er de syv Guds Aander, som er udsendte til den hele Jord. 7. Og det kom og tog Bogen af hans høire Haand, som sad paa Tronen.

Johannes faar ikke græde længe. Gud ønsker ikke, at nogen Kundskab, som er til Gavn for hans Folk, skal forholdes dem, men sørger for, at Bogen bliver aabnet. Derfor siger en af de Ældste til ham: „Græd ikke! Se, Løven, som er af Judas Stamme, Davids Rod, har vundet Seier til at oplukke Bogen og bryde dens syv Segl.“ Hvorfor en af de Ældste fremfør noget andet Væsen meddelte Johannes dette, kan man ikke vide, uden det skulde være, fordi de som gjenløste havde særlig Interesse for alt, hvad der angik Menighedens Velfærd paa Jorden. Kristus kaldes her „Løven af Judas Stamme“. Hvorfor kaldes han en Løve? og hvorfor siges der af Judas Stamme? — Det første sandsynligvis for at betegne hans Styrke; thi efterdi Løven er Dyrenes Konge, Skovens Monark, er den ogsaa et passende Sindbillede paa kongelig Magt og Vælde. „Af Judas Stamme.“ Denne Benævnelse er utvivlsomt hentet fra Profetien i 1 Mos. 49: 9, 10.

Davids Rod. — Den, der var Oprindelsen til Davids Stilling og Vælde og hævede samme. At Davids Stilling særlig var forud bestemt af Kristus og særlig støttedes ved ham, kan man ikke tvivle om. Davids var Forbilledet, Kristus Modbilledet. Davids

Trone og Herredømme i Israel var et Billede paa Kristi Regjering over sit Folk. „Og Gud Herren skal give ham Davids, hans Faders, Trone.“ Luk. 1: 32, 33. Da Kristus fremtraadte i Linjen af Davids Afkom, idet han blev Menneſke, kaldes han ogsaa Davids Slægt og en Kvist af Jsajs Stub. Ef. 11: 1, 10; Ab. 22: 16. Efter at hans Ret til Davids Trone og til at herske over Guds Folk saaledes er fremstillet, var det ganske i sin Orden, at det blev ham betroet at bryde Seglene.

Har vundet Seier. — Disse Ord antyder, at han vandt Ret til at aabne Bogen ved at seire i en forudgaaende Kamp. Dette ses ogsaa i de følgende Stykker af samme Kapitel. Det næste, der føres frem, er Kristi store Værk som Verdens Forløser, at han udgjød sit Blod til Syndernes Forladelse og Menneſkets Frelse. Under denne Gjerning blev han udsat for Satans heftigste Angreb. Men han blev bestandig i Fristelsen, led Korsets Kvaler, opstod som en Seierherre over Døden og Graven og lagde i Triumf Grundvolden til Forløsningen. Derfor synger de fire levende Skabninger og de 24 Ældste: „Du er værdig til at tage Bogen og oplukke dens Segl, fordi du er slagtet og har med dit Blod kjøbt os til Gud.“

Johannes skuer op for at se Løven af Judas Stamme og ser et Lam midt imellem Tronen og de fire levende Væsener og midt imellem de Ældste, ligesom slagtet.

Midt imellem Tronen. — Doddridge oversætter dette saaledes: „Og jeg saa i Mellemrummet mellem Tronen og de fire levende Skabninger, og midt imellem de Ældste stod et Lam.“ Midt paa Scenen stod Faderens Trone, og i det aabne Rum omkring den stod Sønnen, fremstillet midlertidig som et slagtet Lam. Rundt om disse stod de hellige, der var bleven gjænløste, først de, der fremstilledes ved de levende Skabninger, derpaa de Ældste i den anden Kred, og tilsidst Englene (11. Bers) i den tredje Kred. Kristi Værdighed, idet han staar der som et slagtet Lam, er Gjenstand for alle de helliges Beundring.

Ligesom slagtet. — Woodhouse siger, efter et Citat i Værket *Comprehensive Commentary*: „Den græske Tekst antyder, at Lammet viste sig med saaret Hals ligesom et Offerdyr, der slagtes ved Alteret.“ Clarke siger i Anledning af dette Udtryk: „Som om det var ifærd med at blive ofret. Dette er meget mærkeligt. Saa betydningfuldt er Kristi Offer for Gud, at han endnu fremstilles, som om han var ifærd med at udgyde sit Blod for Menneſkenes Synder.

Dette tjener til stor Bestyrkelse i Troen; thi naar nogen kommer til Raadens Trone, finder han der et Offer rede, som kan fremføres for Gud."

Syv Horn og syv Dine. — Horn er Sindbillede paa Magt, Dine paa Visdom; Syvtallet betegner Fuldkommenhed eller noget, som er fuldendt. Heraf lærer vi, at Lammet har fuldkommen Magt og fuldkommen Visdom, og det ved Virkningen af Guds Aand, som kaldes de syv Guds Aander, hvorved dens Gjærnings Fylde og Fuldkommenhed betegnes.

Og det kom og tog Bogen. — Fortolkere har fundet det meningsløst, at et Lam skulde tage Bogen, og har søgt forskellige Udveie for at klare Banfeligheden. Men er det ikke en velgrundet Regel, at enhver Handling, som passende kunde udføres af den Person eller det Væsen, hvem Sindbilledet gjælder, ogsaa kan tillægges Sindbilledet selv? Er ikke dette ogsaa al den Forklaring, Stedet behøver? Lammet er jo et Sindbillede paa Kristus, og at Kristus skulde tage en Bog er ikke noget urimeligt; og naar her staar, at Bogen blev tagen, tænker man paa, at Handlingen blev udført, ikke af Lammet, men af den, hvem Lammet sindbilledlig fremstiller.

8. Vers. Og da det havde taget Bogen, saldt de fire Dyr og de fire og tyve Ældste ned for Lammet, og de havde hver sin Harpe og Guldskaal, fyldte med Røgelse, som er de helliges Bønner. 9. Og de sang en ny Sang og sagde: Du er værdig til at tage Bogen og oplufte dens Segl, fordi du er slagtet og har med dit Blod kjøbt os til Gud af alle Stammer og Tungemaal og Folk og Slægter. 10. og du har gjort os til Konger og Præster for vor Gud, og vi skal regjere over Jor:en.

Guldskaal, fyldte med Røgelse. — Af dette Udtryk faar man et Begreb om, hvad de forløste havde at gjøre, der fremstilles ved de fire levende Skabninger og de 24 Ældste. De har Guldskaal eller Kar fulde af vellugtende Røgelse, som er de helliges Bønner. Dette er en Tjeneste i Lighed med Præsternes Tjeneste.

Scott siger: „Det er uigjendriveligt og klart, at de fire levende Væsener tager Del i eller rettere anfører Lammets Tilbedelse, som har kjøbt dem til Gud, og dette beviser uimodsigeligt, at der ved dette Sindbillede betegnes en Del af den gjenløste Menighed, ikke Engle, hvis Tilbedelse beskrives straks i det følgende, men i aabenbart forskellige Udtryk.“

N. Barnes bemærker angaaende dette Sted: „Tanken er derfor her, at de, der i Himlen fremstiller Menigheden, de Ældste, der om-

tales som „Præster“, beskrives som dem, der tjener i det himmelske Tempel for den Menighed, der endnu er paa Jorden, og ofrer Afgjælse, medens Menigheden ligger i Bøn.“

Læseren vil erindre, at Ypperstepræsten under den gamle, forbilledlige Tjeneste havde mange Medhjælpere. Naar vi nu tænker paa, at vi her skuer ind i den himmelske Helligdom, saa kommer vi straks til den Slutning, at disse gjænløste er vor store, himmelske Ypperstepræsts Medhjælpere. I dette Viemed blev de ogsaa utvivlsomt gjænløste. Hvad kunde heller være mere passende, end at Trefseren under sin præstelige Gjærning for Menneskeslægten blev assisteret af nogle ældre Medlemmer af denne Slægt, hvis hellige Liv og pletfri Karakter gjorde dem skikkede til at opreises i det Viemed? (Se Bemærkninger over Aab. 4: 4.)

Vi ved godt, at mange nærer megen Uvilje mod den Tanke, at der i Himlen er noget virkeligt eller legemligt, og vi kan forudse, at de her fremstillede Anskuelser vil forekomme dem altfor bogstavelige. For at støtte sine Baaastande dvæler de gjerne ved, at Sproget er høist billedligt, og at man ikke kan antage, at der i Himlen er eller var noget saadant, som Johannes beskriver. Vi svarer, at omend Aabenbaringen hyppig gjør Brug af Billeder, saa fortæller den dog ikke Fabeler. I alt, hvad den beskriver, er der en Virkelighed, og vi forstaar Virkeligheden, saasnart vi faar en rigtig Tolkning af Billederne. Vi ved saaledes, at den, som i dette Syn sidder paa Tronen, er Gud; han er virkelig der. Vi ved, at Lammet er et Sindbillede af Kristus; han er ogsaa virkelig der. Han opfor til Himlen med et virkeligt Legeme, og hvem kan nægte, at han endnu har det samme Legeme? Saasandt da vor store Ypperstepræst er et legemligt Væsen, saa maa han ogsaa have et virkeligt Sted, hvor han tjener. Og saasandt de fire levende Væsener og de 24 Ældste repræsenterer dem, som Kristus udførte af Dødens Fængsel ved sin Opstandelse og Himmelfart, hvorfor er de da ikke ligesaa virkelige Skabninger nu i Himlen, som da de opfor til Himlen?

Sangen. — Den kaldes „en ny Sang“, ny sandsynligvis, hvad Veligheden angaar, og i dens Indhold og Form. De var de første, der kunde synge den, fordi de var de første, der blev forløste. De kalder sig Konger og Præster. I hvilken Forstand de er Præster, har vi allerede set: de hjælper Kristus med hans præstelige Gjærning. I samme Betydning er de utvivlsomt ogsaa Konger; thi Kristus sidder med sin Fader paa hans Trone, og de deltager uden

Dviibl som hans Tjenere i den himmelske Regjering med Hensyn til denne Verden.

Deres Forventning. — „Vi skal regjere over Jorden.“ Uagtet de saaledes er gjenløste og staa omkring Guds Trone for Lammets Afsyn, der gjenløste dem, og omringes af den himmelske Engleskare deroppe, hvor alt er uudsigelig Herlighed, viser deres Sang, at de forventer en endnu herligere Tilstand, naar Forløsningens store Bærf engang bliver fuldendt, og de med alle Guds forløste fra alle Slægter skal regjere over Jorden, den forjættede Arv, de helliges sidste og evige Opholdssted. Rom. 4: 13; Gal. 3: 29; Sal. 37: 11; Matt. 5: 5; 2 Pet. 3: 13; Es. 65: 17-25; Hab. 21: 1-5.

11. Vers. Og jeg saa og hørte en Røst af mange Engle omkring Tronen og Dyrene og de Eldste, og deres Tal var titusinde Gange Titusinde og tusinde Gange Tusinde, 12. og de sagde med høi Røst: Lammet, som er slagtet, er værdigt til at annamme Magt og Rigdom og Visdom og Styrke og Pris og Ære og Velsignelse.

Den himmelske Helligdom. — Hvor lidet Begreb man dog har om det himmelske Tempels Størrelse og Herlighed! I dette Tempel indførtes Johannes ved det 4. Kap. Begyndelse gennem den Dør, som aabnedes i Himlen. Vi maa erindre, at han endnu i 11. og 12. Vers skuer ind i samme Tempel. Og nu ser han de himmelske Hærskarer: 1) Rundt om Tronen staa de, som fremstilles ved de fire levende Væsener. 2) Dernæst kommer de 24 Eldste. 3) Derefter ser Johannes rundt omkring dem alle en Skare af himmelske Engle. Hvor mange? Hvor mange kan man vel antage, det himmelske Tempel rummer? „Titusinde Gange Titusinde,“ udraaber Seeren. I dette Udtryk alene har man 100 Millioner! Men som om ingen Talstørrelse kunde betegne den utallige Mængde, tilføjer han derpaa: „Tusinde Gange Tusinde [eng.: Tusinder paa Tusinder]!“ Vel kunde Paulus (Heb. 12: 22) kalde denne Hærskare „Englenes mange Tusinder“. Og disse var alle i den himmelske Helligdom. Dette var den Forsamling, Johannes saa paa det Sted, som er Midtpunktet for Universets Tilbedelse, hvor den underfulde Raadslutning til Menneskets Gjenløsning føres fremad til sin Fuldendelse. Og den, som fornemmelig var Gjenstand for denne utallige, hellige Skares Tilbedelse, var Guds Lam; og hans Livs Hovedhandling, der gjorde Krav paa deres Beundring, var, at han udgjød sit Blod til det faldne Menneskes Frelse. Thi enhver Røst i hele den himmelske Hærskare deltog i den Lovsang, som blev sunget: „Lammet, som er

flagtet, er værdigt til at annamme Magt og Rigdom og Visdom og Styrke og Pris og Ære og Velsignelse!" Hvilken passende Forsamling paa et saadant Sted! Og hvilken passende Lovsang til ham, som, idet han udgjød sit Blod, blev en Løsepenge for mange, og som i Egenkab af vor store Ypperstepræst endnu i den himmelske Helligdom i Kraft af sit Blod træder frem for os. Og for denne ophøjede Forsamling maa snart vor Karakter og vort Liv tilsidst prøves. Hvad vil da gjøre os skikkede til at bestaa i denne grundige Prøve? Hvad vil da sætte os istand til at opstaa og tage Plads blandt den syndefrie Skare i Himlen? Det skal Kristi Blods uendelige Fortjeneste, der kan rense os fra al Besmittelse og gjøre os skikkede til at betræde Zions hellige Bjerg! Hvilken uendelig Guds Naade, der kan berede os til at taale hans Herlighed og give os Frimodighed til at fremtræde for hans Ansigt med overvættets Fryd!

13. Vers. Og hver Skabning, som er i Himlen og paa Jorden og under Jorden og i Havet, og alt, hvad der er i dem, hørte jeg sige: Ham, som sidder paa Tronen, og Lammet være Velsignelsen og Prisen og Æren og Kraften i al Ewighed!
14. Og de fire Dyr sagde: Amen. Og de fire og tyve Ældste faldt ned og tilbad ham, som lever i al Ewighed!

En ren Verden. — I 13. Vers har man en Prøve paa noget, der hyppig forekommer i Skriften, nemlig at et Vidnesbyrd indføres udenfor den kronologiske Orden, for at en tidligere Erklæring eller Hentydning kan føres til sin Slutning. I foreliggende Tilfælde er den Tid, da Forløsningen er fuldendt, fremstillet paa Forhaand, som om den var kommen. I 10. Vers havde de fire levende Væsener og de 24 Ældste sagt: „Vi skal regjere over Jorden.“ Nu føres Profetens Tante frem til denne Tid. Efter at den vigtigste Handling i Kristi Midlerembede for Mennesket var blevet nævnt — Udgydelsen af hans Blod — kunde intet være naturligere, end at Synet for et Dieblik skulde fremstille den Tid, da de herlige Virkninger af det Værk, der nu var begyndt, skulde blive fuldbragte, de gjenløstes Tal blive fuldt, Verdensaltet blive befriet fra Synd og Syndere, og alle fornuftige Skabninger lovprise Gud og Lammet.

Det er frugtesløst at forsøge paa at udtynde dette om Menigheden i dens nuværende Stilling, som de fleste Fortolkere gjør, eller om noget Tidspunkt i Fortiden, siden Synden kom ind i Verden, ja endog siden Satan faldt fra sin høie Stilling som en Lysets og Kjærlighedens Engel i Himlen. Thi paa den Tid, hvorom Johannes taler, opsendte hver Skabning i Himlen og paa Jorden

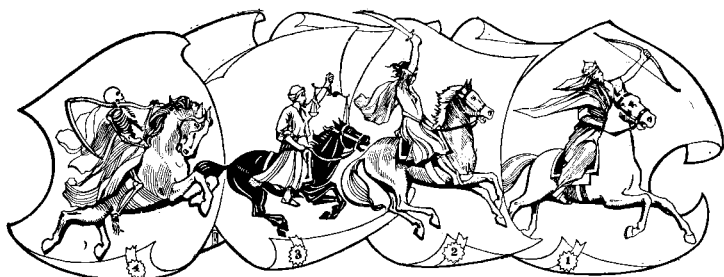
uden nogen Undtagelse sin Tak og Pris til Gud. Men taler man blot om denne Verden fra Faldet af, saa har Forbandelser istedetfor Lovprisninger været udstødte mod Gud og hans Trone af de allerfleste af vor faldne Slægt, og saaledes bliver det, saalænge Synden hersker.

Man finder derfor ingen Plads for de Begivenheder, Johannes her beskriver, medmindre man i Harmoni med ovennævnte Standpunkt ser fremad til den Tid, da hele Forløsningsværket er fuldkommet, og de hellige begynder sin forjættede Regjering paa Jorden, til hvilken de levende Væsener og de Uldste ser fremad i sin Sang. 10. Vers. Set fra dette Standpunkt er alting tydeligt og harmonisk. Denne Regjering paa Jorden begynder efter den anden Opstandelse. Dan. 7: 27; 2 Pet. 3: 13; Ab. 21: 1. Ved denne Opstandelse, der finder Sted 1000 Aar efter den første Opstandelse (Ab. 20: 4, 5), skal de ugudelige overgives til Fortabelse. 2 Pet. 3: 7. Da falder Ild ned af Himlen fra Gud og fortærer dem (Ab. 20: 9), og denne Ild, der foraarsager de ugudeliges Fordærvelse, er den samme, som smelter og renses Jorden, som man ser af 2 Pet. 3: 7—13. Da bliver Synd og Syndere udryddede, Jorden bliver renseset, Forbandelsen med alle dens onde Følger svinder for evigt, de retfærdige skal „skinne som Solen i sin Faders Rige“, og fra et rent Verdenssalt vil Lov- og Takkefange opstige til Gud. I hele den store Skabers skønne Rige findes der da intet Rum for en uhyre Ild og Svoblovn, hvori utallige Skarer, bevarede ved den naadige Guds Magt, skal brænde og vaande sig i uudsigelig og evig Pine. I denne glade Frydefang er der ingen Plads for de fordsømtes skurrende Klager og haabløse Jammer, ei heller for deres Forbandelser og Bespottelser, der synder og lider paa et Sted, hvor ingen Straale af Haab nogensinde kan trænge ind. Enhver Oprørers Røst er forstummet i Døden. De er bleven opbrændte med Rod og Grene, — Satan og alle hans Tilhængere, Bedrageren og de bedragne. Mal. 4: 1; Heb. 2: 14. De er forsvundne i Røg. Sal. 37: 20. De er opbrændte som Avner i Jlden. Matt. 3: 12. De er bleven tilintetgjorte, ikke som Stof, men som bevidste og fornuftige Skabninger; thi de skal vorde som de, der ikke har været. Obad. 16.

I denne Lovsang ophøies og prises Lammet lige med Faderen, som sidder paa Tronen. Fortolkere har med stor Enstemmighed grebet dette som Bevis for, at Kristus oprindelig maa have haft lige Tilværelse med Faderen; thi ellers, siger de, ydede man her en Skabning

den Tilbedelse, der alene kan tilkomme Skaberen. Men dette synes ikke at være en nødvendig Slutning. Striften antyder klarlig, at Kristi Tilværelse som Søn havde en Begyndelse (Joh. 1: 1), hvilket ikke var Tilfældet med Faderen. Se Anmærkningerne over Ab. 3: 14, hvor vi har vist, at Kristus ikke var et slabt Væsen. Men paa samme Tid som han ikke har en lige evig Tilværelse med Faderen, saa begynder hans Tilværelse som Faderens enbaarne Søn alligevel forud for hele Skaberværket, saa at han i denne Henseende er og fremstilles som Guds Medskaber. Joh. 1: 3; Heb. 1: 2. Kunde ikke Faderen bestemme, at man skulde hede et saadant Væsen lige Tilbedelse med ham selv, uden at dette vilde blive Afgudsdyrkelse fra den tilbedendes Side? Han har ophøiet Kristus til en Stilling, ifølge hvilken Tilbedelse tilkommer ham, og har endog befalet, at man skal tilbede ham, hvilket ikke vilde have været nødvendigt, dersom han havde havt en lige evig Tilværelse med Faderen. Kristus siger selv (Joh. 5: 26): „Jhi ligesom Faderen har Liv i sig selv, saaledes har han og givet Sønnen at have Liv i sig selv.“ Faderen har høit ophøiet ham og skjænket ham et Navn, som er over alt Navn. Fil. 2: 9. Og Faderen siger selv (Heb. 1: 6): „Og alle Guds Engle skal tilbede ham.“ Disse Vidnesbyrd viser, at Kristus nu er Gjenstand for Tilbedelse lige med Faderen, men ikke, at han med ham oprindelig har lige evig Tilværelse.

Idet Profeten kommer tilbage fra den herlige Scene, som han i 13. Vers i Tanterne har dvælet ved, til det, der foregaar i den himmelske Helligdom, hører han de fire levende Skabninger udraabe: Amen!

De syv Segl.

6. Kapitel.

1. Vers. Og jeg saa, at Lammet aabnede et af de syv Segl, og jeg hørte et af de fire Dyr sige som med Tordeurøst: Kom og se! 2. Og jeg saa, og se, en hvid Hest, og den, som sad paa den, havde en Bue, og der blev givet ham en Krone, og han drog ud seirende og for at seire.

Efter at have taget Bogen skrider Lammet straks til at aabne Seglene, og Apostelens Opmærksomhed henledes paa det, som sker under hvert Segl. Tallet syv betegner, som oftere vist, i Skriften det fuldendte og fuldkomne. De syv Segl omfatter derfor det hele af en vis Klasse Begivenheder, der naar ned til Prøvetidens Slutning. At sige derfor som enkelte, at Seglene maaffe betegner en Række Tildragelser ned til Konstantins Dage, og de syv Basuner nok en Række fra den Tid af og fremover, kan ikke være rigtigt. Basunerne betegner en Række Begivenheder, der sker samtidig med Begivenhederne under Seglene, men af en ganske anden Art. En Basuner er et Krigssymbol, hvorfor Basunerne betegner store Bevægelser, som skal finde Sted inden Statssamfundene i den evangeliske Tid. Seglene betegner Begivenheder af en religiøs Art og indeholder Kirkens Historie fra den kristne Tidsregnings Begyndelse til Kristi Komme.

Fortolkere har vakt Spørgsmaal om den Maade, hvorpaa dette fremstilles for Apostelen. Var det kun en skreven Beskrivelse af Begivenhederne, der oplæstes for ham, eftersom det ene Segl efter det andet oplødes? Eller var det en billedlig Fremstilling af de Begivenheder, Bogen indeholdt, som han fik se, efterhvert som Seglene blev brudte? Eller blev det fremstillet som et Skuespil paa en Scene

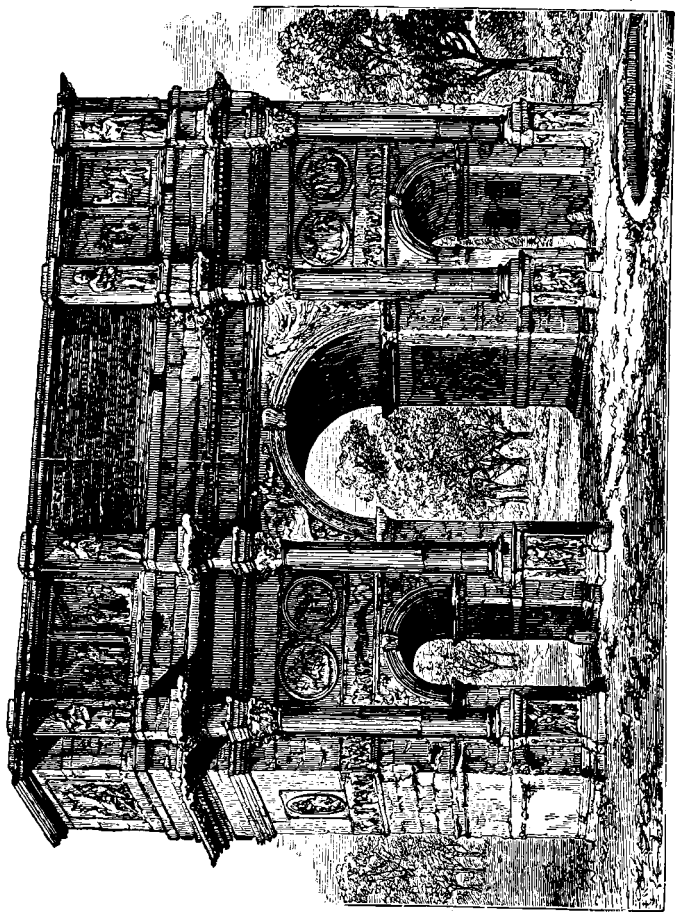
for hans Die, idet de forskjellige medvirkende traadte frem og spillede sin Rolle? Barnes stiller sig afgjørende til Gunst for den Mening, at han saa det i Billeder; thi han mener, at en blot og bar Beskrivelse ikke svarer til Apostelens Udtryk, naar han fremstillede, hvad han saa, medens en Fremstilling som paa Scenen ingen Forbindelse kan have med Seglens Opladelse. Der er imidlertid to vigtige Indvendinger mod Dr. Barnes Synsmaade: 1) Bogen skulde indeholde kun Skrift paa Indsiden, ikke Fremstillinger i Billeder; og 2) Johannes saa de Bæfener, der optraadte i de forskjellige Scener, ikke fæstede ubevægelige paa Lærredet, men levende og bevægende sig og optrædende virksomt i de dem anviste Roller. Den Synsmaade, der forekommer os rimeligst, er, at Bogen indeholdt en Beretning om Begivenheder, der skulde foregaa, og naar Seglene blev opladte, og Beretningen kom for Lyset, blev Scenerne fremstillede for Johannes, ikke derved, at han læste Beskrivelsen, men derved at en Fremstilling af, hvad der i Bogen stod beskrevet, i levende Træk blev fremholdt for hans sjælelige Blik paa det Sted, hvor alt i Virkeligheden skulde foregaa, nemlig paa Jorden.

Det første Symbol, en hvid Hest og Rytteren, som fører Bue, hvem ogsaa en Krone skjæntes, og som gaar frem seirende og for at feire, er et passende Sindbillede paa Evangeliets Triumf i denne Tidens første Aarhundrede. At Hesten er hvid betegner, at Troen i den Tid var ren, — at Kronen skjæntedes Rytteren, og at han gik frem seirende og til end yderligere Seire, er et Tegn paa den Ridhæder og den Fremgang, hvormed Sandheden udbredtes af dens første Tjenere. Man har herimod indbendt, at man ikke godt med saadanne krigeriske Sindbilleder kan betegne Kristi Tjenere og Evangeliets Fremgang. Men kunde man finde bedre Sindbillede paa Kristendommens Bærf, da det skred frem som et angribende Princip mod det uhyre vildfarende System, hvormod den i Begyndelsen maatte stride? Rytteren paa Hesten sprængte frem, — hvorhen? Hans Hverv var ubegrænset, Evangeliet gjaldt al Verden.

3. Vers. Og da det aabnede det andet Segl, hørte jeg det andet Dyr sige: Kom og se! 4. Og der udgik en anden Hest, som var rød, og ham, som sad paa den, blev det givet at tage Freden fra Jorden, og at de skulde slagte hverandre, og der blev givet ham et stort Sværd.

Hvad man ved disse Symboler først kanhænde lægger Mærke til er Hestenes forskjellige Farve, som sandsynligvis skal være af Betyd-

Konstantins Triumphbue.

ning. Saasandt den første Hests hvide Farve betegnede Evangeliets Renhed paa den Tid, nævnte Sindbillede dækker, betegner den andens røde Farve, at den oprindelige Renhed paa denne Tid begyndte at gaa tabt. Uretfærdighedens Hemmelighed virkede allerede i Paulus Dage, og den Kirke, der bekjendte sig til at være Kristi Kirke, syntes allerede saavidt besmittet, at Symbolet maatte veksle Farve. Wildfarelser begyndte at opstaa; Verdslighed trængte ind; Kirkemagten søgte Forbund med den verdslige Magt, og Forvirring og Uro blev Følgen deraf. Denne Tidsaand naaede maaste sin Høide i Konstantins Dage, den første saakaldte kristne Keiser, hvis Omdendelse til Kristendommen af Mosheim sættes til 323 ef. Kr. (Ecclesiastical Commentaries.)

Om denne Periode bemærker Dr. Rice: „Den fremtræder som en verdslig Tid, en Kirkens og Statens Forening. Konstantin hjalp Geistligheden og gjorde sig den forbunden. Han forfattede Love for Menigheden, sammenkaldte Kirkemødet i Nicæa og udmærkede sig særlig ved dette Koncil. Konstantin og ikke Evangeliet havde den Ære at nedrive de hedenske Templer. Staten høstede Æren istedetfor Kirken, Konstantin fattede Beslutninger ligeoverfor enkelte Wildfarelser og pristes derfor, men tillod Fortsættelsen og Jndførelsen af mange andre Wildfarelser, og at nogle vigtige Sandheder blev modsagte. Jndbyrdes Stridigheder opstod, og naar en ny Keiser besteg Tronen, styrkede Geistligheden saa at sige frem for at vinde ham for sine Særinteresser. Mosheim siger om denne Periode: „Der herskede stadig Krig og Uro.““

Denne Tingenes Tilstand svarer godt til Seerens Ord, at Magt var givet ham, som sad paa Hesten, „at tage Freden fra Jorden, og at de skulde slagte hverandre, og der blev givet ham et stort Sværd“. Den Tids Kristendom havde bestegyet Tronen og bar det borgerlige Vældes Tegn.

5. Vers. Og da det aabnede det tredje Segl, hørte jeg det tredje Dyr sige: Kom og se! Og jeg saa, og se, en sort Hest, og den, der sad paa den, havde en Bægt i sin Haand. 6. Og jeg hørte en Røst midt iblandt de fire Dyr, som sagde: En Haandfuld Hvede for en Denarie, og tre Haandfuld Byg for en Denarie! Men Oljen og Vinen skal du ikke gjøre Skade.

Hvor hurtig strider dog ikke Fordærvsens Vært frem! Hvilken Modfætning mellem dette Sindbillede og det første! En sort Hest — netop det modsatte af den hvide! Stort Mørke og sødelig Fordærvelse inden Menigheden maa denne Tids Sindbillede betegne. Hvad

der skede under det andet Segl aabnede Veien for den Tingenes Tilstand, som her skildres. Tiden mellem Konstantins Regjering og Bavedømmets Oprettelse i 538 ef. Kr. kan man med Rette betegne som den, hvori de mørkeste Bildfarelser og den grobeste Overtro vandt Indgang i Kirken. Om det Tidrum, som fulgte umiddelbart paa Konstantins Dage, siger Mosheim:

„De taabelige Fantasifostre, som Hengivenhed til den platoniske Filosofi og folkelig yndede Meninger havde bragt Størstedelen af de kristne lærde til at antage før Konstantins Tid, blev nu bestyrkede, udvidede og forskjønnede paa forskjellige Maader. Herfra skrev sig den overbættets Høiagtelse for hedengangne Helgener, de taabelige Begreber om en vis Tid, som skulde rense de afdødes Sjæle, noget, der nu fik Overhaand, og som man overalt kunde se aabenbare Tegns paa. Heraf kom ogsaa Præsternes Cølibat, Billed- og Relikvietilbedelsen, noget, der i Tidens Løb næsten ganske tilintetgjorde den kristne Religion eller i det mindste fordunklede dens Glans og fordærvede dens sande Væsen paa den beklageligste Maade. En uhyre Masse Overtro kom gradvis istedetfor sand Religion og ægte Gudsfrugt. Denne stygge Ombæltning skrev sig fra mange forskjellige Aarsager. En latterlig Iver for at optage nye Anskuelser, en forkjert Vlyst til at efterligne hedenske Skikke og blande dem ind i den kristelige Gudsdyrkelse, samt den taabelige Tilbøielighed, Folk i Almindelighed har for en naragtig og prunkende religiøs Tjeneste, — alt bidrog til at opføre et Overtroens Herredømme paa Kristendommens Ruiner. Derfor foretog man hyppige Pilegrimsfarter til det hellige Land og Martyrernes Grave, som om man der alene kunde erhverve sig Guds hellige Grundsætninger og et sikkert Haab om Frelse. Da først Overtroen, som ingen Grænse kjender, havde faaet slappe Tøiler, forøgedes taabelige Forestillinger og unyttige Ceremonier mangfoldig næsten hver Dag. Hele Mæsser Støv og Jord fra Palæstina og andre mærkelige Steder, som antoges for hellige, sendtes om som de kraftigste Hjælpe midler mod onde Manders Bøld og solgtes og kjøbtes allesteds til uhornte Priser. Folkeprocessioner og Bønnemøder, hvorved Hedningerne stræbte at forsones sine Guder, optoges nu i den kristelige Gudstjeneste og feiredes paa mange Steder med stor Pomp og Stas. Den Underkraft, man fordum havde tillagt hedenske Templer og deres Renselser, deres Guders og Halvguders Billedstøtter, tillagde man nu kristne Kirker og Vand, som ved visse Bønneformularer var indviet, samt Billeder af hellige Mænd. Samme Forret, som først-

nævnte nød under Hedenskabets Mørke, overførtes paa sidstnævnte under Evangeliets Lys eller snarere under den Overtroens Sky, som formørkede dets Glans. Sandt er det vistnok, at Billeder endnu ikke var meget almindelige, ei heller var der endnu nogenstomhelst Billedstøtter, men paa samme Tid er det ligesaa utvivlsomt sikkert som urimeligt og uhørt, at Martyrdrifelsen gradvis formedes efter de religionstjenstlige Handlinger, som udførtes ligeoverfor Guderne før Kristi Komme.

„Af ovenstaaende faa og korte Eksempler paa Kristendommens Stilling paa denne Tid ser man ved en Smule Omtanke let, hvad Skade Kirken led under den Fred og Trivsel, Konstantin forskaffede den, og ved den ukloge Maade, hvorpaa man loftede de forskjellige Folkeslag til at antage Evangeliet. De snevre Grænser, vi i denne Historie har sat os, forhindrer os fra i det vide og brede at fremstille de ulykkelige Virkninger af den nu almindelig udbredte Overtroes Fremgang og fordærvelige Indflydelse.“

Atter siger han: „En hel Bog skulde til for at opregne al den Svig, snedige Slyngler med Held øvede for at skuffe de uvidende, da den sande Religion næsten helt var bukket under for en oprørende Overtro.“ (Mosheims Ecclesiastical History, 4. Aarb., 2. Del, 3. Kap.)

Dette Uddrag af Mosheim indeholder en Beskrivelse af den Tid, som dækkes af det tredje Segls korte Hest, og det svarer nøie til Forudsigelsen. Man ser heraf, hvorledes Hedenskabets indforlivedes i Kristendommen, og hvorledes paa samme Tid det falske Væsen, som endelig førte til Bavedømmets Oprettelse, hurtig udbredte sig i hele sit Omfang og modnedes til hele sin beklagelige Fuldkommenhed i Form og Styrke.

B æ g t e n. — „Bægten betegnede, at Religionen skulde forenes med borgerligt Vælde hos dem, der kom til i Regjeringen at forvalte den udøvende Magt, samt at denne vilde gjøre Fordring paa Ret og Magt til at dømme i Stat som i Kirke. Dette gjaldt blandt Romerkeiserne fra Konstantins Dage til Justinians Regjeringstid, da han skjænkede Romerbispen den samme Dommermagt.“ (Millers Lectures, S. 181.)

H v e d e n o g B y g g e t. — „Et Maal Hvede og tre Maal Byg for en Denarie vil sige, at Menighedens Lemmer skulde blive ibrigt opfatte paa at vinde verdsligt Gods, og at Kjærlighed til Penge

skulde blive Tidens raadende Aand; thi for Penges skulde de komme til at ville stille sig ved alt." (Samme.)

Olien og Vinen. — „Hermed antydes Aandens, Troens og Kjærlighedens Naade, og der var stor Fare for at skade disse under saa meget af den verdslige Aands Indflydelse. Det bekræftes ogsaa af alle Historikere, at Menighedens Trivsel i disse Dage aflede den Fordærvelse, som endelig sluttede med Træfaldet og med, at de antikristelige Vederstyggeligheder oprettedes." (Samme.)

Man lægge Mærke til, at den Røst, der sætter Hovedens Kostende til en Denarie og siger: „Olien og Vinen skal du ikke gjøre Skade“, ikke lyder fra nogen paa Jorden, men midt ud fra de fire levende Væsener, — et Tegn paa, at omend Hjordens Underhyrder, Kristi Ravn tjenere paa Jorden, ingen Omhu havde for sin Hjord, lod dog ikke Herren dem uændset i denne mørke Tid. En Røst lyder fra Himlen — han drager Omsorg for, at Verdslighedens Aand ikke i den Grad faar Overhaand, at Kristendommen helt gaar tilgrunde, — at Olien og Vinen, den ægte Gudsfrygtigheds Naadegaver, ikke helt forsvinder fra Jorden.

7. Vers. Og da det aabnede det fjerde Segl, hørte jeg det fjerde Dyr's Røst sige: Kom og se! 8. Og jeg saa, og se, en bleggul Hest, og den, som sad paa den, hans Navn var Døden, og Helvede fulgte med ham, og der blev givet ham Magt over Fjerdedelen af Jorden til at ihjelslaa med Sværd og med Hunger og med Pest og ved Jordens vilde Dyr.

Denne Hests Farve er mærkelig. Den hvide, røde og sorte Hests Farve i foregaaende Vers er naturlig, men en bleggul ikke. Det oprindelige Ord betegner den „blege eller gulagtige Farve“, man ser hos falmende eller sygelige Planter. En besynderlig Tingenes Tilstand i Ravnkirken maa betegnes ved dette Sindbillede. Rytteren paa denne Hest kaldes Døden, og Helvede (*ādms* = Dødsriget) følger med ham. Dødeligheden paa denne Tid og nediggennem er saa stor, at det ser ud, som om „Dødens blege Folk“ var komne paa Jorden og fulgte den herjende Magt i Sporet. Man kan neppe tage fejl af den Tid, dette Segl gjælder, den Tid nemlig, da Pavevældet øvede sit samvittighedsløse, utvøilede Herredømme med Forfølgelse, fra omkring 538 ef. Kr., indtil Reformatorerne begyndte sin Gjerning med at blotte Pavevæsenets Fordærvelse.

„Og der blev givet ham Magt,“ — ham, den Magt, der fremstilles i Dødens Skikkelse paa den bleggule Hest, Pavevæsenet nemlig. Med Fjerdedelen af Jorden menes utvivlsomt det Landomraade,

hvorover nævnte Magt skaltede og valtede, medens Ordene Sværd, Hunger, Pest (d. v. s. en eller anden Plage, der voldes Døden, som f. Eks. at man udstødtes, lagdes paa Pinebænten o. s. v.) og Jordens vilde Dyr er Billeder, der betegner de Midler, hvorved Pavevældet har ihjelslaaet sine Martyrer, af hvilke 50,000,000 idetmindste fra dets blodige Altar raaber om Hævn.

9. Vers. Og da det aabnede det femte Segl, saa jeg under Altet deres Sjæle, som var myrdede for Guds Ords Skyld og for det Vidnesbyrds Skyld, som de havde. 10. Og de raabte med høi Røst og sagde: Herre, du hellige og sandbrue! Hvor længe tøver du med at dømmе og at hævne vort Blod paa dem, som bor paa Jorden? 11. Og der blev givet dem, hver især, lange hvide Kjortler, og der blev sagt til dem, at de skulde hvile endnu en liden Tid, indtil Tallet af deres Medtjenere og deres Brødre, som herefter skulde ihjelslaaes, ligesom de, blev fuldt.

Under det femte Segl fremstilles Martyrerne; de raaber om Hævn og erholder hvide Klæder. De Spørgsmaal, her straks opstaar, er: Dækker dette Segl et Tidsrum? I saa Fald hvilket? Hvor er det Altar, hvorunder disse Sjæle blev set? Hvad er disse Sjæle, og i hvilken Tilstand er de? Hvad vil deres Raab om Hævn sige? Hvad betyder det, at de faar hvide Klæder? Naar hviler de endnu en liden Tid? Og hvad betegnes der ved, at deres Brødre skal ihjelslaaes ligesom de? Paa alle disse Spørgsmaal tror vi at kunne finde et tilfredsstillende Svar.

1. Det femte Segl dækker et Tidsrum. — Det synes rimeligt, at dette Segl som alle de andre dækker et Tidsaffnit, og man kan ikke tage fejl af dets Betydning, dersom man blot har fundet den rette Plads for de foregaaende Segl. Følger man Paveforfølgelses Tid ned igjennem, saa maa den Tid, som dette Segl omfatter, begynde, da Reformationen begyndte at undergrave det pavelige antikristelige System og at hemme Romerkirkens forfølgende Magt.

2. Altet. — Dette kan ikke betegne noget Altar i Himlen, da det klarlig er det Sted, hvor nævnte Ofre var bleven ihjelslagne, Offeraltet. Herom siger Dr. A. Clarke: „I Synet saa han sindbilledlig et Altar og derunder deres Sjæle, der var bleven myrdede for Guds Ords Skyld, var bleven Martyrer for sin kristne Hengivenhed. De fremstilles som nylig myrdede Ofre for Afguderier og Overtro. Altet er paa Jorden, ikke i Himlen.“ En Bekræftelse paa denne Synsmaade har man deri, at Johannes ser,

hvad der foregaar paa Jorden. Sjælene ses under Alteret, netop som Ofre, slagtede paa det, hvis Blod maatte flyde ind under det og de selv falde ned ved dets Side.

3. Sjælene under Alteret. — Denne Fremstilling be-
tragtes gjerne som et stærkt Bevis for Læren om de døde's bevidste
Tilstand, frigjorte fra sine Legemer. Her, paaftaaes det, ser Johan-
nes Sjæle frigjorte fra Legemet, og de var sig bevidste og havde
Kundskab om, hvad der gik for sig; thi de raabte om Hævn over
sine Forsølgere. Denne Fortolkning af dette Skriftsted lader sig af
flere Grunde ikke forsvare. 1) Den populære Fortolkning fremstiller
disse Sjæle i Himlen; men det Offeralter, hvorpaa de blev ihjelslagne,
og under hvilke de saaes, kan ikke være der. Det eneste Alter, man
læser om i Himlen, er Røgelsealteret; men det kan jo ikke være rig-
tigt at tale om nylig myrdede Ofre under Røgelsealteret, da dette
Alter aldrig blev benyttet til Ofringer. 2) Det maa støde ethvert
Menneskes Forestilling om den himmelske Tilstand at tænke sig Sjæle
i Himlen in delukkede under et Alter. 3) Kan man antage, at
saa stærke Hævnsfølelser kan herske hos himmelske Sjæle, at de
tiltrods for Himlens ubefrivelige Fryd og Herlighed berøves deres
Tilfredshed og Ro, indtil Hævnen kommer over deres Fiender?
Skulde de ikke snarere fryde sig over, at Forsølgelsen løftede Haanden
imod dem og saaledes fremskyndte deres Møde med sin Forløser, for
hvis Ansigt der er en Mættelse af Glæder og Livsaligheder evindeligt?
Den populære Synsmaade, som fremstiller disse Sjæle i Himlen,
fremstiller endvidere paa samme Tid de ugudelige i Jldsoen vridende
sig i ubefrivelig Kval lige for den himmelske Hærstares Dine. Dette
paastaar man, at Vignelsen om den rige Mand og Lazarus (Luk.
16) beviser. Men de Sjæle, der fremstilles under det femte Segl,
var bleven ihjelslagne under det foregaaende Segl, flere Snese Aar,
ja de fleste af dem endog flere Hundrede Aar før. Det er uomtviste-
ligt, at deres Forsølgere allesammen var borte fra Handlingens Skue-
plads, og at de ifølge nævnte Synsmaade alle led Helvedes Kvaler
for Martyrernes Dine, og dog raaber disse til Gud, som om de var
utilfredse hermed, som om han tøvede med at tage Hævn over deres
Mordere. Hvilken større Hævn kunde de ønske? Eller om deres
Forsølgere endnu levede paa Jorden, maatte de vide, at de inden nogle
saa Aar i det høieste vilde faa Plads med den uhyre Mængde, der
daglig væltede ind gennem Dødens Port til Sammerens Verden.
Om man antager noget saadant, stilles deres Elskværdighed ikke i

noget bedre Lys. Et er i det mindste klart: Den populære Teori om de dodes Tilstand, baade de retfærdiges og de ugudeliges, kan ikke være rigtig; eller ogsaa er den almindelige Fortolkning af dette Sted urigtig; thi den ene slaar den anden ihjel.

Men, fremholder man videre, disse Sjæle maa være sig bevidste; thi de raaber til Gud. Na, dette vilde have noget at sige, hvis der ingen saadan billedlig Udtryksmaade fandtes som Personifikation; saalænge denne findes, er det ret, at man paa visse Betingelser tilskriver livløse Gjenstande Liv, Handling og Forstand. Saaledes siges Abels Blod at have raabt til Herren fra Jorden. 1 Mos. 4: 9, 10. Stenen raabte fra Væggen, og Bjællen fra Træværket svarede den. Heb. 2: 11. Arbejdernes Løn, som blev dem forholdt, skreg, og Høstfolkernes Raab kom ind for den Herre Zebaot's Øren. Jak. 5: 4. Saaledes kunde ogsaa de Sjæle, som omtales i foreliggende Tekst, raabe, uden at det derved bevises, at de var sig bevidste.

Den populære Synsmaade angaaende dette Vers stemmer saa lidet med det sande Forhold, at Albert Barnes føler sig tvungen til at gjøre følgende Indrømmelse: „Man maa ikke antage, at dette foregik i bogstavelig Forstand, og at Johannes virkelig saa Martyrernes Sjæle under Alteret; thi den hele Fremstilling er sindbilledlig. Gi heller maa man antage, at de forurettede og fornærmede i Himlen virkelig raaber om Hævn over dem, som forurettede dem, eller at de forløste i Himlen vedblivende beder om noget, der vedkommer Jorden; men man kan med Rette af dette slutte, at de forfulgtes, de fornærmedes, de fortryktes Uret vil mindes ligesaa virkelig, som om en saadan Bøn fremførtes deroppe, samt at Voldsmanden har ligesaa meget at frygte af den guddommelige Hævn, som om de, han forurettede, raabte i Himlen til den Gud, som hører Bønner og hjem søger med Hævn.“ (Notes on Rev. 6)

Ved saadanne Steder som foreliggende villedes Læseren af det almindelige Begreb, som tillægges Ordet „Sjæl.“ Af dette Ords almindelig antagne Betydning ledes han til den Antagelse, at nærværende Skriftsted taler om et umaterielt, usynligt, udødeligt Væsen i Mennesket, der flyver op til den Frihed, hvorefter det har tragtet, saasnart det dødelige Legeme, der som en hindrende Klods har holdt det tilbage, dør. Men saaledes som Ordet forekommer i den oprindelig hebraiske eller græske Tekst, kan man ikke i noget Tilfælde finde Støtte for en saadan Betydning. Ordet „Sjæl“ betegner som oftest Livet, og det gjengives ikke saa sjelden ved „Person“. Det

gjælder de døde som de levende, som man kan se af 1 Mos. 2: 7, hvor Ordet levende ikke havde behøvet at staa, saafremt Livet uadskillelig er forbundet med Sjælen, ligesaa af 4 Mos. 19: 13, hvor den Hebraiske Konfordsants læser: „en døds Sjæl“. Endvidere beder disse Sjæle om, at deres Blod maa blive hævet, noget man ikke kan antage, Sjælen har, naar den er umateriel, saaledes som den gjerne opfattes. Efter vor Mening betegner Ordet „Sjæle“ her simpelthen de Martyrer, der var bleven ihjelslagne, idet man ved en Omfkrivning, istedetfor den hele Person, sætter deres Sjæle. For Johannes fremstilledes de, som om de var bleven ihjelslagne paa det pavelige Alter og nu laa døde under samme. De levede vissest ikke, da Johannes saa dem under det femte Segl; thi han omtaler dem atter med næsten samme Ord og forsikrer os, at den første Gang, de levede efter sin Martyrdom, var ved de retfærdiges Opstandelse. Ab. 20: 4-6. De laa der som Ofre for pavelig Vold og Blodtørst og raabte til Gud om Hævn paa samme Maade, som Abels Blod raabte til ham fra Jorden. 1 Mos. 4: 10.

4. De hvide Klæder. — Disse skjændedes dem som Svar tildels paa deres Raab: „Hvor længe tøver du med at dømmе og at hævne vort Blod . . .?“ Hvorledes var det? — De var gangne i Døden paa den skjændigste Maade; man havde fremstillet deres Liv som alt andet end det, det virkelig var; der var kastet Smuds paa deres gode Navn og Rygte; deres Bevæggrunde blev mistydede; deres Navne vanærede; man havde dækket deres Grav med Skam og Forsmædelse som den, der gjemte de nedrigste og foragteligste Personers vanærede Støv. Romerkirken, som dengang bestemte de fornemste Folkeslags Meninger og Stemninger paa Jorden, sparede ingen Møje for at gjøre sine Ofre til en Rædsel for alt Kjød.

Men Reformationen begyndte sin Gjerning. Man begyndte at indse, at det var Kirken, som var fuld af Fordærvelse og Uhæderlighed, medens de, over hvem den udøste sin Brede, var de fromme, rene og hellige. Dette Bærk fik Fremgang blandt de mest oplyste Folk, Kirkens Ry dalede, medens Martyrernes tog til, indtil man fik Dinene helt op for den pavelige Bederstyggheds Fordærvelse, og det hele gruelige Ubæsen traadte frem for Verden i al sin Uretfærdigheds Røgenhed og Hæslighed, og Martyrerne blev rensede i Folkets Omdømme fra al den Bagvaskelse, hvorunder den antikristelige Kirke havde forsøgt at begrave dem. Da fik man se, at de havde lidt, ikke for sin Nederdrægtigheds og sine Forbrydelses Skyld,

men „for Guds Ords Skyld og for det Vidnesbyrds Skyld, som de bar.“ Nu sang man deres Pris, beundrede deres Dyder, berømmede deres Mod, hædrede deres Navne og holdt deres Minde i kjær Erindring. Saaledes fik enhver af dem hvide Klæder.

5. Endnu en liden Tid. — Romerkirkens grusomme Værk hørte dog ingenlunde op, selv efter at Reformationsværket havde spredt sig vidt og slaaet faste Rødder. Endnu skulde Menigheden komme til at føle ikke saa faa frygtelige Udbrud af romersk Had og Forfølgelse, endnu skulde mange, mange lide Straf og dø som Kjætere og slutte sig til Martyrernes store Hær; endnu en liden Stund skulde det vare, førend deres Sag vandt frem til fuldstændig Seier, og i denne Tid spøjede Rom i Hundredetusindvis til dem, for hvis Blod det allerede bar Skyld. (Se Bucks Theological Dictionary, Art. Persecution.) Dog blev Forfølgelsen tilslut hemmet, Martyrernes Sag blev hævdet, og det femte Segls „liden Tid“ afsluttedes.

12. Vers. Og jeg saa, at det aabnede det sjette Segl, og se, der skede et stort Jordstjælv, og Solen blev sort som en Haarfæk, og Maanen blev som Blod.

13. Og Himlens Stjerner faldt ned paa Jorden, ligesom et Jigentræ kaster sine umodne Figen ned, naar det rystes af en stærk Vind. 14. Og Himlen veg bort som en Bog, der sammentulles, og hvert Bjerg og hver Ø blev flyttet fra sit Sted.

15. Og Jordens Konger og de store og Krigshøvdingerne og de rige og de vældige og hver Træl og hver fri skjulte sig i Bjergenes Huler og Klipper. 16. og sagde til Bjergene og Klipperne: Fald over os og skjul os for hans Rasyn, som sidder paa Tronen, og for Lammets Brede! 17. Thi hans Bredes store Dag er kommen, og hvo kan bestaa?

Dette er de høitidelige og storflaaede Begivenheder, som skal foregaa under det sjette Segl, og Tanken om, at vi nu lever midt iblandt de betydningsfulde Begivenheder, hvorom dette Segl handler, er vel skiftet til at vække en dyb Interesse i ethvert Hjerte for de himmelske Ting.

Mellem femte og sjette Segl synes der pludselig at indtræde en fuldstændig Forandring i Udtrykket, fra høilig billedligt til strengt bogstaveligt. Hvad end Grunden til dette Omslag er, saa kan man ikke nægte, at det er der. Hvilket Tolkningsprincip man end anvender, kan man ikke forklare de foregaaende Segl bogstaveligt, ligesaa lidt som man lettelig kan opfatte dette billedligt. Man maa derfor tage Omslaget, som det er, selv om man ikke kan forklare det. Der er imidlertid noget høift vigtigt, vi her vil minde om: Under dette Segl skulde den profetiske Del af Guds Ord komme for Lyset, og

mange skulde ransage det med Flid, hvorved Kundskab om denne Del af Guds Ord høilig skulde forøges. Det er derfor vor Tanke, at dette er Grunden til den forandrede Udtryksmaade, og at det, som foregaar under dette Segl paa en Tid, da alt dette vilde blive fuldelig forstaaet, ikke er indhyllet i Billeder, men fremsættes for os i klare Ord, hvoraf man ikke kan tage feil.

Det store Jordstjælv. — Den første Tildragelse, hvorom dette Segl handler, kanhænde den, der betegner dets Begyndelse, er det store Jordstjælv. Som den sandsynligste Opfyldelse af denne Forudsigelse vil vi minde om det store Jordstjælv den 1. Nov. 1755, det velbekjendte Jordstjælv i Lissabon. Herom siger Sears i sin Wonders of the World, S. 50, 58 og 381:

„Det store Jordstjælv den 1. Nov. 1755 bredte sig over idetmindste 4,000,000 eng. Kvadratmile. Dets Virkninger strakte sig endog til Vandet paa mange Steder, hvor man ikke mærkede Stødene. Det gik gennem den største Del af Europa, Afrika og Amerika, men størst Boldsomhed øvede det i Europas sydvestlige Del. I Afrika følte man Jordstjælvet næsten ligesaa stærkt som i Europa. En stor Del af Algier ødelagdes. Mange Huse styrtede sammen i Fez og Mequinez, og store Skarer begravedes under Ruinerne. Lignende Virkninger erfarede man i Marokko; man følte dem i Tanger, Tetuan, i Funchal paa Madeira. Sandsynligt rystedes hele Afrika. I Nord strakte det sig til Norge og Sverige. Tyskland, Holland, Frankrig, Storbritannien og Irland følte alle mere eller mindre samme Oprør i Elementerne. Før Jordstjælvet i 1755 havde Lissabon i Portugal 150,000 Indvaanere. Barretti siger, at 90,000 Mennesker antageligvis omkom hin skjæbnsvangre Dag.“

Side 200 i samme Vært læser man atter: „Folkets Rædsel var ubeskrivelig. Ingen græd, Taarer slog ikke længer til. Man løb hid og did som gale af Rædsel og banvittige af Forbauselse, slog sig for Ansigt og Bryst og raabte: *Miseri cordia!* Verden gaar under! Mødre glemte sine Børn og løb omkring belæssede med Krusifikker. Ulykkeligvis styrtede mange ind i Kirkerne for der at finde Ly, men Sakramentet udstilledes til ingen Nytte; forgjæves klyngede de stakkels Skabninger sig til Altrene; Billeder, Præster og Folk begravedes alle tilhobe i Ruinerne.“

Encyclopedia Americana beretter, at dette Jordstjælv ogsaa strakte sig til Grønland, og siger endvidere om dets Virkninger paa Byen Lissabon: „Byen havde da omtrent 150,000 Indvaanere.

Jordfjæret i Sisfaborn.

Umiddelbart efter Stødet styrtede alle Kirker og Klostre, næsten alle store og offentlige Bygninger og mere end Fjerdeparten af Husene sammen. I Løbet af omtrent to Timer efter Stødet udbrod Ild paa forskjellige Kanter og rasede med saadan Voldsomhed i næsten tre Dage, at Byen lagdes fuldstændig øde. Jordstjælvet indtraf paa en Helligdag, da Kirker og Klostre var fyldte med Mennesker; af disse undslap meget faa."

Charles Lyell giver følgende betegnende Beskrivelse af denne mærkelige Naturtildragelse: „Ikke nogetsteds i Sydeuropas vulkanfste Strøg har i den nyere Tid saa frygteligt et Jordstjælv indtruffet som det, der begyndte den 1. Nov. 1755 i Lisabon. Man hørte en underjordiff Torden, og straks efter styrtede et voldsomt Stød Størstedelen af Byen overende. Paa omtrent seks Minutter omkom 60,000 Mennesker. Først veg Søen tilbage og lod Flodmundingen tør; men derpaa væltede Havet ind igjen og steg 50 Fod over den almindelige Vandstand. Fjeldene Arrabida, Estrella, Julio, Marvan og Cintra, der var blandt de største i Portugal, ryttedes voldsomt som i selve sine Grundvolde, og nogle af dem aabnedes i Toppen, der blev kløvet og sønderreven paa et vidunderligt Vis, idet uhyre Masser slyngedes ned i de nedenfor liggende Dale. Ud af disse Fjelde skal der være brudt frem Flammer, antageligvis elektriske; de skal ogsaa have udsendt Røg; imidlertid kan uhyre Støvsfyer have været Aarsag i, at det saa saaledes ud.

„Det mærkeligste, der skede under denne svære Ulykke i Lisabon, var, at den umaadelig kostbare, helt af Marmor nybyggede Kai sank. En stor Folkestimmelse havde samlet sig der, da de tænkte paa dette Sted at kunne undgaa de faldende Ruiner; men pludselig sank Kaien med den hele Menneskemasse, og ikke Et af Ligene blev nogeninde set senere. En hel Del Baade og Smaafartøier laa for Anker nær ved Kaien, alle fyldte med Folk. De blev alle opslugte som i en Hvirvel. Ikke et Stykke af Bragene kom nogeninde op igjen; og mange Beretninger vidner, at man ikke kan naa Bund paa det Sted, hvor Kaien stod; dog paastaar Whitehurst, at han naaede Bund paa 100 Fadne.

„I dette Tilfælde maa man enten antage, at et vist Stykke Land sank ned i en underjordiff Hulning, der voldte, at det øvre Jordlag svigtede og sank til 600 Fods Dybde, eller man kan, som enkelte har gjort, slutte sig til, at en Kløft aabnedes og lukkedes igjen, fordi den Jordmasse med meget andet, som forsvandt i Dybet, helt blev

borte. Selv om man staar fast ved denne sidste Formodning, maa man dog tro, at den øvre Del af Kløften i 100 Favnes Dybde stod aaben endnu efter Stødet. Ifølge de Jagttagelser, Sharpe gjorde i Lissabon 1837, indskrænkede dette Jordstjælvs ødelæggende Virkninger sig til det tertiære Jordlag og var voldsomst i den Blaalere, hvorpaa den lavere Del af Byen ligger. Ikke en eneste Bygning, siger han, blev ubeskadiget, forsaavidt den laa paa den sekundære Kalksten eller Basalt.

„Det store Felt, hvorover dette Lissabon=Jordstjælv strakte sig, er meget mærkeligt. Rystelsen følte stærkest i Spanien, Portugal og Nordafrika, men næsten hele Europa, ja selv Vestindien, følte Stødet samme Dag. En Søstad, St. Ubes, der laa omtrent tyve eng. Mil syd for Lissabon, gik tilbunds. I Algier og Fez i Afrika htrede Jordrystelsen sig ligesaa voldsomt, og otte franske Mil fra Marokko opslugtes en Landsby med henimod 8 à 10,000 Mennesker med alt deres Kvæg. Snart efter lukkede Jorden sig atter over dem.

„Man mærkede Stødet ude tilsøs paa Dækket af et Skib, der laa vestud for Lissabon, og Virkningen følte omtrent som paa Landjorden. Paa Høiden af St. Lucas følte Føreren af Skibet „Ranch“, at Skibet blev rystet saa voldsomt, at han troede, det havde stødt paa Grund; men ved Lodning fandt han dybt Vand. Skibsfører Clark fra Denia følte paa 36° 24' nordl. Bredde mellem Kl. 9 og 10 om Morgenens, at Skibet rystedes og knagede, som om det var stødt paa Skjær. Paa et andet Skib 40 franske Mil vest for St. Vincent erfarede en saa voldsom Rystelse, at Mandskabet kastedes 1½ Fod ret op fra Dækket. Paa Antigua og Barbados ligesom ogsaa i Norge, Sverige, Tyskland, Holland, paa Corsica, i Schweiz og Italien følte man, at Jorden stjalv, og at den rokkede let hid og did.

„Mærkeligt var det, at Jundsøer, Elve og Kilder i Storbritannien bevægede sig. Ved Loch Lomond i Skotland f. Eks. stod Vandet uden mindste tilsyneladende Marsag op over Bredderne og sank derpaa gradvis tilbage igjen under sædvanlig Vandstand. Den største Høide ret op, hvortil Stigningen naaede, var to Fod og fire Tommer. Bevægelsen under dette Jordstjælv skal have været bølgeformig og have bevæget sig fremad med tyve eng. Mils Fart i Minuttet. En svær Bølge feiede ind over den spanske Ryst og skal ved Cadix have været 60 Fod høi. Ved Tanger i Afrika steg og faldt den atten Gange paa Rysten; ved Funchal paa Madeira stod den fulde femten Fod ret op over høieste Vandstand, ihvorvel Tidevandet, der volder

hvo Fjods Forskjel mellem Flod og Ebbe dersteds, var halvt udløbet. Foruden at trænge ind i Byen og gjøre stor Skade oversvømmede det andre Havnesteder paa Ven. I Kinsale i Irland styrtede en Vandmasse ind i Havnen, hvirvlede flere Fartøier rundt og strømmede ind over Torvet.

„Det htreedes tidligere, at Søen først veg tilbage i Lissabon; og dette, at Havet ved et Jordstjælvs Begyndelse viger tilbage fra Stranden, men saa straks efter kommer igjen i en vældig Flodbølge, er noget, der almindelig indtræffer. For at forklare denne Naturtildragelse tænker Mitchell sig, at der paa Bunden af Havet sker en Indstyrtning, derved at Taget over en eller anden Hule giver efter som Følge af, at der fremkommer et tomt Rum, naar Dampen fortættes. En saadan Fortætning er muligvis den første Virkning af, at den store Vandmasse trænger ind i Kløfter og Hulheder, der allerede er fyldte med Damp, førend der har været Tid nok for Heden af den hvidglødende Lava at omsætte saa svær en Vandmasse i Damp, og naar dette, som det snart sker, er færdigt, volder det en større Sprængning.“ (Library of Choice Literature, Bd. VII, S. 162, 163.)

Om man vil betragte Kortet over ovennævnte Lande, vil man se, hvor stor en Del af Jordoverfladen blev sat i Bevægelse ved denne fengtelige Knyttelse. Andre Jordstjælv har nok kanske været ligesaa voldsomme paa sine Steder; men aldrig har man paa denne Jord følt Magen til dette, saavidt man ved, med paa engang saa stort Omfang og saa stor Voldsomhed. Det havde vistnok alle de Vilkaar, som maatte kræves af en Tildragelse, der passende skulde betegne det sjette Segls Åbning!

Solformørkelsen. — Efter Jordstjælvet, meddeles det, „blev Solen sort som en Haarsæk“. Denne Del af Forudsigelsen er ogsaa gaaet i Opfyldelse. Vi behøver ikke her i det enkelte at berette om den vidunderlige Solformørkelse den 19. Mai 1780; de fleste, som har læst en Del, kjender vel lidt til den; dog vil følgende Ord, udvalgte af forskjellige Forfattere, give en Forestilling om dens Natur:

„Den mørke Dag i Nordamerika var en af de vidunderlige Naturtildragelser, som man altid vil læse om med Interesse, men som Filosofien ikke magter at forklare.“ (Herschel.)

„I Mai 1780 indtraadte en skrækkelig mørk Dag i Ny England, da alles Ansigter syntes at blive sorte, og Folk fyldtes med Forfær-

delse. Der herskede stor Trøstesløshed i den Landsby, hvor Edward Lee boede, idet Folkene ængstedes i Fortvivlelse af Frygt for, at Dommens Dag var kommen, og alle Naboerne samlede sig som vildfarende Faar om den hellige Mand, der tilbragte de trøstesløse Timer i inderlig Bøn for den modfaldne Mængde." (Traktat No. 379, udgivet af det Amerikanse Traktatselskab; Life of Edward Lee.)

"I mange Huse tændte man Lys; Fuglene taug og forsvandt; Hønsene satte sig paa sine Pinder. Det var den almindelige Mening, at Dommhedag var kommen." (Præf. Dwight, i Ct. Historical Collections.)

"Mørket var saadant, at Landmændene for dette's Skyld opgav sit Arbejde paa Marken og gik hjem. Man maatte tænde Lys for at udrette noget i Husene. Mørket vedblev hele Dagen." (Gages History of Rowley, Mass.)

"Hanen gøl som ved Daggrn, og alting var fuldstændig som den mørke Nat. Den Uro, denne usædvanlige Tildragelse voldte, var meget stor." (Portsmouth Journal, 20. Mai 1843.)

"Der herskede midt paa Dagen et Mørke som midt om Natten. . . . Folk i Tusindvis, der ikke kunde forstaa, hvorledes dette kunde ske af naturlige Aarsager, blev høist forfækkede; det bragte almindelig Forfærdelse med sig. Frøerne og Natuglerne istemte sin Sang." (Dr. Adams.)

"Man kjender leilighedsvis til lignende Dage, ihvorvel de ikke kan maale sig med nævnte Mørke hverken i Styrke eller Udstrækning. Disse Naturtildragelsers Aarsager kjender man ikke. Det var visse- lig ikke en Følge af en almindelig Solformørkelse." (Sears' Guide to Knowledge.)

"Næsten, om ikke ganske, enestaaende som den mest hemmelighedsfulde og uforklarlige Tildragelse af sit Slags blandt alle de forskjellige Tildragelser, der har fundet Sted i Naturen i Løbet af sidste Aarhundrede, er den mørke Dag den 19. Mai 1780, som bragte en høist uforklarlig Formørkelse af hele den synlige Himmel og Luftsfære i Ny England, der voldte Sjæle i Mængdevis Hjertets Angst og Uro samtidig med, at selv den umælende Skabning blev skræmt, saa Hønsene forstyrrede fløi paa Pindene, Fuglene gjemte sig i sin Rede, og Kvæget vendte hjem til Stalden. Brave Mennesker i Tusindvis blev dengang fuldt forvissede om, at alle jordiske Ting's Endeligt var kommet. . . . Denne Formørkelses Udstrækning var ogsaa meget mærkelig. Man iagttog den i Ny Englands østligste Strøg, vestpaa

lige til Connecticut's fjerneste Dele og i Albany; sydoover iagttog man den hele Kysten nedester og nordover saa langt, de amerikanske Bygder naaede. Sandsynligvis strakte den sig langt udover disse Grænser; men hvor langt har man aldrig sikkert faaet Rede paa." (Our First Century, ved R. M. Devens, S. 89, 90.)

Digteren Whittier taler saaledes om denne Tildragelse:

„En Maidag i hint længst henrundne Aar,
Der Tallet sytten Hundred' otti bar,
Sig over Vaarens Blomst og spæde Liv,
Den friske Jord og Himlens Middagsglans
Udbredte Rødsens Mørke sig som Nat
Ved Dag, om hvilken Nordens Saga lød,
En Guders Dæmring. Lavt hang Himlens Sky
Og tung med sorte Varser; kun dens Kant
Var bræmmed med en dunkel Glød som den,
Der vælter ud af Helved-Krat'rets Top.
Op hørte Fuglesang, alt Fjærtræ fløi
Paa Vinden op, bag Gjerdet brøled' Kvæg,
Som længted' hjem, ud slagred' Flagermus
Til natlig Jangst, alt Dagværk standsed' brat;
Mænd bad, og Kvinder græd, man lytted' spændt
Paa snart at høre Domsbasunens Stød,
At skue gjennem Skyens Dække Krist',
Som streng og truende han stod der vist,
Si som Bethania-Hjemmets milde Gæst,
Men alvorstfuld som Retsfærds Lov.“

Den nærmeste mest mærkelige mørke Dag før den i 1780 indtraf i 1762. Om denne taler Devens som følger (Our First Century, S. 96):

„Der herskede ogsaa et mærkeligt Mørke i Detroit og Nabolag den 19. Oktober 1762, et næsten totalt Mørke, der varede Størstedelen af Dagen. Det var mørkt ved Daggrn, og dette varede til Kl. 9, da det lysnede en Smule; i Løbet af omtrent et Kvarters Tid kunde man se Sollegemet, der saa ud saa rødt som Blod og var tre Gange større end sædvanlig. Luften var hele denne Tid af en skiddengul Farve. Kl. 1:30 var det saa mørkt, at man maatte tænde Lys for at varetage sin huslige Dont. Omtrent Kl. 3 om Eftermiddagen blev Mørket tættere og tiltog indtil Kl. 3:30, da Vinden blæste op fra Sydvest og medførte en ubetydelig Regnskur, der ledsagedes af en overflødig Masse fine sorte Smaalegemer, der meget lignede Svovl, baade af Lugt og Egenskaber. Holdt man et Stykke rent Papir ude

i Regnen, blev det ganske sort overalt, hvor Draaberne faldt paa det; men holdt man det hen til Jlden, antog det en gul Farve, og om man brændte det, fremkom der Mærker paa Papiret ligesom ved at brænde Krudt. Saa sort gjorde disse Støvlegemer alt, de faldt paa, at selv Floden bedækkedes med en sort Fraade, der, naar den skummedes af Overfladen, lignede Sæbestum, dog med den Forskjel, at den var mere fedtagtig, og at dens Farve var saa sort som Blæk. Kl. 7 om Aftenen var Luften mere klar. Dette Fænomen iagttog man over store Landstrækninger, og om man end forsøgte forskjellige Gisninger med Hensyn til, hvad der kunde volde en saa usædvanlig Foreteelse, raader der dog samme Hemmelighedsfuldhed angaaende dette Mørke som ved Mørket i 1780; det er et Mysterium, der trodsjer selv de lærdeste Filosofers og Videnskabsmænds Skarpsindighed."

Man lægge Mærke til, at dette Mørke ogsaa falder inden det Tidrum, Forudsigelsen tilkjendegiver, da dette Tegn skulde komme tilsyne, nemlig mellem Aarene 1755 og 1798.

Maanen blev som Blod. — Den følgende Nats Mørke, den 19. Mai 1780, var ligesaa unaturligt, som Dagens Mørke havde været.

„Den følgende Aftens Mørke var sandsynligvis saa tæt, som man nogeninde har iagttaget det fra den Tid, da den Almægtiges „Bliv“ skjænkede Lyset Tilværelse. Jeg maatte nødvendigvis i den Stund tænke, at Mørket ikke kunde have været mere fuldstændig, om alle lysende Kloder i Verdensrummet var bleven indhyllede i et uigjennemtrængeligt Mørke eller berøvede sin Tilværelse. Holdt man et Ark hvidt Papir selv nogle saa Lommer fra Dinene, var det ligesaa usynligt som det sorteste Fløiel.“ (Tennen fra Creter, N. S., citeret af Gage til The Historical Society.)

Dr. Adams, af hvem allerede nogle Ord før er citerede, skrev om den Nat, som fulgte paa den mørke Dag: „Næsten alle og enhver, som tilfældigvis var ude hin Aften, for bild paa Hjemveien. Mørket var ligesaa usædvanligt om Natten som om Dagen; thi det var netop Fuldmaane Dagen forud.“

Denne Oplysning med Hensyn til Maaneskiftet viser, at der paa den Tid umulig kunde være Solformørkelse.

Og saasnart Maanen viste sig hin mindeværdige Nat, som den af og til gjorde, saa den ifølge Forudsigelsen ud som Blod.

Og Himlens Stjerner faldt ned paa Jorden. —

Stjernefaldet den 13. Nov. 1833.

Ogsaa om dette Tegn vidner Historien, at det er fuldbyrdet. Da dette indtraf saa meget senere end Solens Formørkelse, er der mangfoldige, i hvis Minde det staar saa friskt, som om det skede igaar. Vi taler om det store Meteorfald den 13. Nov. 1833, i Anledning af hvilket her kun skal meddeles nogle saa Udtalelser.

„Bed Raabet: „Se ud af Vinduet!“ sprang jeg op af en dyb Søvn og saa med Forbauselse, at Himlen mod Ost var oplyst af Daggrøet og af Meteoror. . . . Jeg raabte paa min Hustru, at hun skulde komme og se, og medens hun klædte sig paa, udbrød hun: „Se, hvor Stjernerne falder!“ Jeg svarede: „Dette er et Under!“ og i vort Hjerte følte vi, at det var et Tegn paa de sidste Dage. Thi sandelig, „Himlens Stjerner faldt ned paa Jorden, ligesom et Figentræ kaster sine umodne Figen ned, naar det rystes af en stærk Vind.“ Nab. 6: 13. Dette Seerens Ord er altid blevet opfattet metaforisk; men igaar gik det bogstavelig i Opfyldelse. De gamle mente med „Aster“ (gr.) og „Stella“ (lat.) Himlens mindre Lys; den nyere Stjernerkundskab skjelner mellem Himlens Stjerner og Himlens Meteoror. Derfor gik Seerens Forestilling, som den udtrykkes i det oprindelige græske Ord, bogstavelig i Opfyldelse ved Gaarsdagens Naturtildragelse, omendstjønt ingen før igaar havde tænkt sig Muligheden af, at den kunde blive saaledes fuldbyrdet. Planeternes og Fiksstjernerne umaadelige Størrelse og Afstand gjør, at man ikke kan tænke sig, at de kan falde ned paa Jorden. Større Legemer kan ikke i ti Gange Tusindvis falde ned paa et mindre Legeme, og de fleste Planeter og Fiksstjerner er mange Gange større end vor Jord; men disse Legemer faldt paa Jorden. Og hvorledes faldt de? Hverken jeg eller nogen af mine Husfolk hørte nogen Støi, og selv om jeg skulde gjennefare hele Naturen for at finde en Signelse, kunde jeg ikke finde nogen, der saa godt skildrede Himlens Udseende som den, den hellige Johannes benytter i foranstørte Forudsigelse: „Himlens Stjerner faldt ned paa Jorden.“ Det var ikke Ildflader, Tnuug eller Draaber, men hvad Verden i Almindelighed forstaar ved faldende Stjerner. Og talte man midt under alt dette med en af sine Kammerater, vilde man sige: „Se, hvor Stjernerne falder!“ Og den, som hørte det, vilde ikke falde paa at rette paa Bedkommendes Begreber om Stjernerne, nei ikke mere, end han ligeoverfor en, der sagde til ham: „Solen staar op,“ vilde svare: „Solen bevæger sig ikke.“ Stjernerne faldt, „ligesom et Figentræ kaster sine umodne Figen ned, naar det rystes af en stærk Vind“. Hvor nøi-

agtig er ikke Seeren! De faldende Stjerner kom ikke som fra flere Træer, der ryftes, men som fra et eneste. De, der saaes i Øst, faldt mod Øst, i Nord mod Nord, i Vest mod Vest, i Syd mod Syd. (Jeg gik nemlig ud af Huset og ud paa Marken for at se.) Og de faldt ikke, som moden Frugt falder, langt fra; men de fløi, de kastedes som den umodne Frugt, der først nødig forlader Grenen, men saa, naar den ved et voldsomt Ryk bringes til at slippe Taget, flyver hurtig, ret frem og nedad, medens nogle af den Mængde, der falder, krydser andres Spor, eftersom de kastes med større eller mindre Kraft; men hver falder paa sin egen Side af Træet." (Henry Dana Ward.)

„Udbredte og prægtige Stjernefludregne har nok, ved man, indtruffet paa forskjellige Steder i den nyere Tid; men den mest udbredte og vidunderlige, hvorom der nogensinde er bleven berettet, er Stjernefaldet den 13. Nov. 1833, da hele Himelhvelvingen over de Forenede Stater i Timevis var som i Brand. Intet Fænomen paa Himlen har nogensinde i dette Land indtruffet, siden det først bebyggedes, der er bleven betragtet med saa dyb Beundring af en Samfundsklasse og med saa megen Frygt og Uro af en anden. . . . I de tre Timer, det stod paa, troede man fuldt og fast, at Dommens Dag kun ventede paa Solopgang." (Our First Century, S. 329.)

Dette Fænomens Virkning paa Negerbefolkningen beskrives saaledes af en Plantageeier i Syden:

„Jeg vækkedes pludselig ved de ynkeligste Raab, der nogensinde har naaet mit Øre. Man kunde høre Rædselskrig og Raab om Barmhertighed fra en Mængde Negre, ialt 6-800, paa tre Plantager. Medens jeg aandeløs og bevæget lyttede for at erfare Grunden hertil, hørte jeg en svag Røst ved Døren kalde paa mig ved Navn. Jeg stod op, tog mit Sværd og stillede mig ved Døren. Nu hørte jeg samme Røst fremdeles bønfulde mig om at staa op med de Ord: „O, min Gud, Verden brænder!“ Jeg aabnede da Døren, og det lader sig vanskeligt sige, hvad der mest greb mig, det gribende ved, hvad jeg saa, eller Negrenes ynkelige Raab. Vel 100 laa der næsegrus paa Jorden, somme maalløse, andre udstødende svare Sukke og Støn, men med Hænderne løftede i Bøn til Gud, at han vilde spare Verden og dem. Hvad man saa var ogsaa i Sandhed rædselsfuldt; thi neppe har Regnen nogen Gang faldt tættere, end Meteorerne nu faldt til Jorden, mod Øst, Vest, Nord og Syd lige tæt. Med et

Ord, hele Himlen syntes at være i Bevægelse.“ (Samme, S. 330.)

„Arago antager, at ikke mindre end 240,000 Meteoror paa samme Tid lod sig se over Bostons Horizont.“ Og om hvad der skede over Niagara, siges det, at „intet saa stort, saa ophøiet og saa skrækkeligt Skue nogensinde er blevet iagttaget af noget Menneſte ſom dette, at ſelve Himlens Befæſtning i Ildſtrømme faldt ned over det mørke, bruſende Vandfald.“ (Samme, S. 330.)

Diſſe Tegn i Sol, Maane og Stjerner er de ſamme ſom de, der ſaa ſlaaende forudſagdes af Frelſeren og omtales af Evangeliſterne Mattæus (Kap. 24), Markus (Kap. 13) og Lukas (Kap. 21). I diſſe Beretninger gives ikke blot de ſamme Tegn, men der udpeges ogſaa ſamme Tid for deres Fuldbgyrdelſe, nemlig en Periode, ſom ſkulde begynde denne Side Pavevældets lange, blodige Forfølgelſe. Hos Mattæus (Kap. 24: 21, 22) fremføres de 1260 Aar, Pavevæſenet ſkulde have Overvældet, og „ſtraks efter de Dages Trængſel“ ſkulde Solen formørkes, o. ſ. v. 29. Vers. Markus udtaler ſig endnu mere beſtemt og ſiger (Kap. 13: 24): „Men i de Dage efter den Trængſel“, o. ſ. v. Diſſe Dage begyndte 538 ef. Kr. og endte 1798. Men før de endte, var Forfølgelſens Aand bleven hemmet af Reformationen, og denne Menighedens Trængſel var hørt op. Og i dette Tidsaffnit, nøiagtigt til den i Forudſigelſen betegnede Tid, begyndte diſſe Tegns Fuldbgyrdelſe, idet Solen og Maanen blev formørkede.

Det første Ekſempel paa mærkværdige Stjernesfald fandt Sted 1799, omend der viſtnok før den Tid omtales andre af mindre Betydning og indſkrænkede til et enkelt Sted. Det ſtore Stjernesfald i 1833, der er det allerprægtigſte, hvorom man ved noget, har vi allerede omtalt. Om dette Stjernesfalds Udſtrækning ſiger Profeſſor Olmſtead, en udmærket Meteorolog ved Yalekollegiet:

„Stjernesfaldet i 1833 havde en ſaadan Udſtrækning, at det dækkede en ikke ubetydelig Del af Jordoverfladen; fra Midten af Atlanterhavet i Øſt til det ſtille Hav i Veſt, fra Sydamerikas Nordkſt til uæventede Egne blandt Briternes Befiddelſer i Nord ſaa man det ſamme Skue, og overalt ſaa det næſten ligedan ud.“

Det fremgaar heraf, at dette Skue indſkrænkede ſig udelukkende til den veſtlige Verden. Men i Aaret 1866 forefaldt nok en mærkelig Tildragelſe af ſamme Slags, denne Gang i Øſten, og den var

næsten ligesaa storartet paa somme Steder som den i 1833, og, saavidt man ved, synlig næsten over hele Europa. Saaledes har da de fornemste Dele af Jorden faaet et Barsel ved dette Tegn.

Jagttagelser har vist, at disse Meteorfald indtræffer med regelmæssige Mellemrum paa omtrent 33 Aar. Fritænkere vil uden Tvivl gribe dette som et Paaskud til at udslette dem af Tegnenes Katalog. Men dersom man siger, at disse Stjerneregne blot er almindelige Tildragelser, saa faar man besvare det Spørgsmaal, hvorfor de ikke har indtruffet ligesaa regelmæssig og opsigtsvækkende Aarhundreder tilbage i Tiden som i det sidste Aarhundrede. Dette er et Spørgsmaal, Videnskaben ikke kan besvare, ikke heller kan den opstille noget andet end Gissninger med Hensyn til Aarsagen.

En betydningsfuld Kjendsgjerning ser man i Forbindelse med alle de foregaaende Tegn: da de indtraf, forbandt Folkemeningen og Folkefølelsen dem ligesom af en indre Tilskyndelse med den store Dag, hvis Forløbere de var, og ved hver Leilighed lød dette Raab: „Dommedag er kommen, Verden forgaar!“

Herimod indvendes imidlertid: Disse Tildragelser i Sol, Maane og Stjerner kan ikke være Tegn paa Enden; thi saadanne Tegn har ofte vist sig, og idet man peger paa omtrent ti andre Tidspunkter, hvor et lignende Mørke har indtruffet foruden det i 1780, og paa forskellige Leiligheder, ved hvilke Stjerne- og Meteorfald har indtruffet, spørger man med triumferende Mine, hvilket af disse man saa skal antage for det rette Tegn. At ikke denne Indbending er af eget Paafund, vil vi her give Bevis for.

I 1878 stod i et af Chicagos ledende Dagblade et Spørgsmaal fra en Korrespondent i Vermont, saalydende:

„Vær saa venlig at fremstille Aarsagerne til (og Beviset for) den „mørke Dag“ 1780, den 19. Maj, tror jeg. En Adventist har her i Nabolaget prædiket og hentydet til nævnte Dag som et Tegn paa Verdens Undergang.“

Det Svar, Bladet gav, lyder saaledes:

„Den mørke Dag i 1780 forarsagedes ved helt naturlige Grunde og var omtrent ligesaa meget Tegn paa Verdens Undergang som paa Potetbillens Ankomst. Mørket fremkaldtes ved almindelige Skyer, sagde Dr. Samuel Tenny fra Exeter, New Hampshire. Mellem disse almindelige Skyer og Jorden kom der et andet Lag af stor Tæthed. Efter som Laget stred frem, begyndte Mørket og øgedes alt efter dets Fremgang. Dette Lags ualmindelige Tæthed forarsagedes

ved, at to stærke Luftstrømme kom fra Syd og Vest og fortættede Dampene samt drog dem i nordvestlig Retning. Nævnte Lag skulde den Damp og Røg, det indeholdt, sin Tæthed. Disse saakaldte mørke Dage har ikke været saa sjeldne, da man kjender dem fra Aarene 366 og 295 f. Kr., 252, 746, 775, 1732, 1762, 1780, 1783, 1807 og 1816 ef. Kr. Den ene var ikke mere eller mindre profetisk end nogen af de andre."

Det vilde have været mere tilfredsstillende for enhver, der ønsker at kjende Grunden til sin Tro, om Svarets Forfatter havde nævnt, hvor han havde fundet Beviser for alle sine Paastande. Og det skulde ikke være saa galt at saa en Smule Rede paa Ting som f. Eks. dette: Hvorfra kom hint „Lag af stor Tæthed"? Hvoraf bestod det? Hvorledes var det dannet? Denne Ordsløvers Forklaring gaar ud paa dette: Det var mørkt, fordi der var et stort Mørke. Han beretter simpelthen Kjendsgjerningen i en anden Stikelse og kalder det en Forklaring. Hans egen Forklaring behøver at forklares lige-saa meget som det, hvortil den hentyder. „Lagets usædvanlige Tæthed foraarsagedes ved to stærke Luftstrømme" o. s. v. Hvoraf kom det, at disse Vinde netop blæste paa den Tid? Hvorfor netop i nævnte Retning, hvor der var Dampene at fortætte? Hvad var det, som bevirkede Dampene? Hvorledes kunde saa endelig Luftstrømninger fra Vest og Syd drage Dampene „i nordvestlig Retning"? Den almindelige Filosofi vilde under saadanne Omstændigheder betegne det som en nordøstlig Retning. Kjære, vær dog forsigtig, ellers bliver den mørke Dag til et større Fænomen, end vi nogensinde har gjort Fordring paa, at den skulde være.

Dog skulde det videre være interessant at vide, hvorledes efter ovenanførte Svar Frelserens Ord nogensinde kunde opfyldes. Han siger, at der skulde ske Tegn i Sol og Maane, og han mener Solen i bogstavelig Forstand; thi han taler om Mennesker og Ting paa Jorden i Modsætning til den. Luk. 21: 25. Og han siger, at naar disse Ting sker, da er det et Tegn paa Enden, da skal vi vide, at han er nær, ja staar for Døren. Men ifølge ovennævnte Skribents Ord kan et saadant Tegn aldrig indtræffe. Han erklærer, at der i Fortiden aldrig har været noget; og sæt nu ogsaa, at en saadan Naturtildragelse indtraf igjen, var den da et Tegn? Nei, ikke i hans Dine; thi han vilde spottende øieblikkelig nævne Dampene, Vinde, Naturlove og almindelige Tildragelser. Men et saadant Tegn skal dog komme; thi Herren selv har sagt det. Det skulde ogsaa være

interessant at vide, hvorledes en Solformørkelse forskjellig fra den i 1780 skulde være, for at den skulde svare til Forudsigelsen og virkelig være et Tegn!

Man har ogsaa fremholdt, at der har sket meget saadant, og at dette derfor ikke kan være et Tegn, og nævnte Forfatter omtaler ogsaa syv Formørkelser før 1780, og tre siden, — for hvilke han imidlertid glemte at anføre sin Hjemmelsmand. Men hvorledes kan det dog hænge sammen, at ingen synes at have lagt Mærke til disse Dage eller beretter noget om dem, medens dog alle fæster sig ved den 19. Maj 1780 som den eneste, der fortjener særlig Opmærksomhed og til Adskillelse fra de øvrige især kaldes „den mørke Dag“?

Svaret ligger nær for Haanden: Den indtager en fremragende Stilling i saa Henseende. For sine frygtelige Fænomeners Skyld rager den langt frem over alle de andre som den eneste mærkværdige og den, der fortjener mest Opmærksomhed.

Dog behøver vi ikke at afgjøre Sagen alene paa dette Grundlag; thi Frelseren har ikke blot sagt, at noget saadant skulde indtræffe som Tegn paa hans Komme; men han har ogsaa sagt, hvor naa r det skulde indtræffe. „Men straks efter de Dages Trængsel“ o. s. v., siger Mattæus (Kap. 24: 29). Markus udtaler sig mere bestemt (Kap. 13: 24): „Men i de Dage efter den Trængsel skal Solen formørkes“ o. s. v. „De Dage“ er det pavelige Overvældes Dage, de 1260 Aar, fra 538–1798; Trængselen er de Kristnes Undertrykkelse under den katolske Magt, indtil denne hemmedes ved Reformationsbærket. Trængselen, kan man sige, ophørte ved Midten af det 18. Aarhundrede. „De Dage“ endte omtrent to Aar før samme Aarhundredes Slutning. Af selve Forudsigelsens bestemte Udtryk staar man saaledes udelukkende henvist til en Tidslængde paa omtrent 50 Aar med Slutning i 1798, inden hvilken Periode man altsaa maa søge den Solformørkelse, der skulde være et Tegn paa Herrens snare Komme.

Atter: Solformørkelsen skulde være den anden store Begivenhed, der fandt Sted under det sjette Segl. Aab. 6: 12. Den første, den, som betegnede Seglets Aabning, var en stor Jordrystelse, der ifølge Sammenligning med de foregaaende Segl maatte være det store Jordskælv i Vissabon den 1. Nov. 1755. Mellem dette Punkt og Baveperiodens Ende i 1798 skulde Solen formørkes som Tegn paa Enden. Man henvises da følgelig til et Tidssnit paa kun 43 Aar i Længde, inden hvilket man maa søge den Solformørkelse, som

var Forudsigelsens Gjenstand. Det gjør da intet til Sagen, om saa vore Modstandere kunde pege paa 7000 mørke Dage istedetfor syv og hver især ligesaa mærkelig som den i 1780, — det vedkommer ikke Forudsigelsen eller Tegnet i mindste Maade. Vigeghldig hvor mange eller hvad Slags mørke Dage, der muligvis kan have været til andre Tider; for os gjælder det kun at finde en, som svarer til det varfledede Tegn, inden denne korte, nøie bestemte Periode.

Se nøie efter nu, og hvad ser du? Jo, ikke blot Solformørkelsen som forudsagt, men ogsaa en mørk Dag, der fremfor alle andre vækker saadan Opmærksomhed, at den særlig benævnes „den mørke Dag“, medens i den almindelige Historie alle andre forbigaaes i Taushed.

Fra én Side set er det besynderligt, at man kan overse den Slags Betragtninger, som er saa afgjørende for Spørgsmaalet, fra en anden ikke. Hvad man nødig vil se, kan man let undlade at se. Men Profeten Daniel forklarer vistnok denne Mangel baade paa Vilje og Evne, naar han siger: „De ugudelige skal handle ugudelig, og ingen af de ugudelige skal forstaa det.“ Dan. 12: 10.

Om den mørke Dag siger Webster i sin Unabridged Dictionary, udgivet 1884, S. 1604: „Den mørke Dag den 19. Mai 1780, saa kaldet paa Grund af et mærkeligt Mørke, der indtraf den Dag og strakte sig over hele Ny England. Paa nogle Steder kunde man paa den lyse Dag ikke læse almindeligt Tryk under aaben Himmel i Løbet af flere Timer. Smaafuglene sang sin Aftensang, forsvandt og forstummede, Hønsene satte sig op, og Kvæget søgte hjem til sin Staldplads, og man tændte Lys i Husene. Formørkelsen begyndte omtrent Kl. 10 om Formiddagen og varede til næste Midnat, men med vekslende Varighed paa de forskjellige Steder. I flere Dage forud havde Vinden været vekslende, dog fornemmelig blæst fra Sydvest og Nordost. Dette mærkelige Fænomens sande Grund kjendes ikke.“

Medens den lærde Udgiver af Websters Ordbog saa bestemt vidner, at „den sande Grund til Fænomenet ikke kjendes“, er det mærkeligt, hvor letvindt mange ubetydeligere Mænd bover at opstille sin Forklaring og gjøre Rede derfor fra naturlige Aarsager. Samtidige, der idetmindste havde ligesaa god Anledning som Folk nuomstunder til at iagttage alt det besynderlige og unaturlige ved samme Naturtildragelse, fyldtes med Rædsel og kunde i Aarevis, saalænge de bevarede den i Hukommelsen, ikke forklare sig samme, men deres

vanartede Efterkommere, Nutidens vidunderlig skarpsindige Slægt, som lever over 100 Aar fra selve Begivenhedens Dieblik og aldrig har set noget lignende, drifter sig til at forklare sig alt med den samme Ro og Overlegenhed, hvormed de vilde fortælle, at 2 og 2 er 4!

Efter som Tiden saa bestemt er paapeget, i hvilken vi skulde søge Tegnenes Begyndelse, har man videre gjort den Indvending, at Stjernefaldet i 1833 ikke kan høre med blandt Tegnene, fordi det ifølge Markus (Kap. 13: 24, 25) ogsaa burde være indtruffet i Løbet af de samme Dage, d. v. s. forud for 1798, saasom denne Begivenhed ved Ordet „og“ umiddelbart forbindes med Tegnene i Sol og Maane.

Som Svar tillader vi os at gjøre opmærksom paa, at flere Begivenheder end blot og bart Stjernefaldet indføres i Rækken ved Ordet „og“, saaledes: „Og“ Himlens Stjerner skal nedfalde, „og“ de Kræfter, som er i Himlen, skal røres, „og“ da skal de se Menneskens Søn komme i Stjerne med megen Kraft og Herlighed, „og“ da skal han sende sine Engle og forsamle sine udvalgte. Men disse Udtryk skal visseilig ikke forstaaes saaledes, at alt dette skulde finde Sted før Dagens Slutning. I 29. Vers, som indeholder Slutningen af de foregaaende Ord, læser vi: „Ligesaa og I, naar I ser disse Ting ske, da vid, at han er nær for Døren.“ Det vilde imidlertid være taabeligt at sige, at man maa vente, indtil Kristi Komme finder Sted, før man kan vide, at denne Begivenhed er nær for Døren.

Heraf fremgaar derfor tydelig, at en Række forbundne Tildragelser findes opstillede, der dækker en hel Tidperiode, idet de begynder paa et eller andet Punkt i Fortiden og naar til, ja indbefatter Kristi andet Komme. Rækkens Begyndelse stilles paa et Punkt før Slutningen af en vis profetisk Periode, der betegnes som „de Dage“, d. v. s. Pavebældets Vold mod Menigheden i de 1260 Aar; men Rækkens Endepunkt ligger langt udenfor denne Periode, som allerede vist. Hvad man nu maa saa Rede paa er: Hvor mange Begivenheder af den opstillede Række maa man søge før den Tid, hvormed „de Dage“ begrænsedes, d. v. s. før 1798, da de 1260 Dage eller Aar sluttede? Det eneste, hvoraf man kan erholde Svar paa dette Spørgsmaal, er ovennævnte Kjendsgjerninger, nemlig at Begivenhederne begynder indenfor denne Periode, men afsluttedes udenfor den, og at intet bestemt Antal Begivenheder anføres som tilhørende denne Periode.

Man kan derfor ikke andet end slutte, at saafremt den første af

de betegnede Begivenheder indtræffer i Løbet af den særlig nævnte Tid, saa er Forudsigelsen fuldbyrdet, selv om alle de andre Begivenheder ligger udenfor. Var Solen alene bleven formørket før 1798, vilde det have været nok til Forudsigelsens Opfyldelse. Maanen kunde gjerne være bleven formørket senere end 1798, uden at der ved Forudsigelsen i mindste Maade led noget. Sol og Maane formørkedes begge i 1780, atten Aar før „de Dages“ Slutning; Stjernefaldet indtraf i 1833, 35 Aar efter „de Dages“ Slutning. Vi har nu naaet over 100 Aar længer end til „de Dages“ Ende, og endnu staar det som noget fremtidigt, at Himlens Kræfter skal røres, omend ikke saa svært fjernt, som man kan se af andre Forudsigelser. Straks derefter skal ifølge Joels og Johannes' klare Ord Frelserens komme finde Sted.

Hvis man med sine Indvendinger endnu vil hævde, at Stjernefaldet ifølge vor Tydning skulde være foregaaet før 1798, fordi Forudsigelsen siger: „Og Himlens Stjerner skal falde“, saa svarer vi, at i saa Fald skulde ogsaa alle de andre Begivenheder have fundet Sted før 1798; thi de staar alle i Forbindelse paa samme Maade. Men at dette er taabeligt, har vi allerede set.

Og Himlen vige bort lig en Bog. — I denne Begivenhed føres Tanken hen paa Fremtiden. Fra at beskue Fortiden og skue Gudsordet opfyldt henledes vore Tanker nu paa kommende Begivenheder, der imidlertid er ligesaa visse. Her er vor Stilling umiskjendelig antydet. Vi staar mellem Kapitlets 13. og 14. Vers og venter paa, at Himlen skal vige bort som en Bog, der sammenruller. Denne Tid er derfor overordentlig vigtig og alvorlig; thi man ved ikke, hvor snart disse Ting skal opfyldes.

Dette, at Himlen skal vige bort som en Bog, er det samme som Evangelisterne i samme Række Begivenheder udtrykker ved, at Himlens Kræfter skal røres. Paa andre Steder i Skriften gives yderligere Oplysning om denne Forudsigelse. Af Heb. 12: 25-27; Joel 3: 21; Jer. 25: 30-33; Ab. 16: 17 erfarer man, at det er Guds Røst, saaledes som den med forfærdelig Majestæt lyder fra den himmelske Trone, der volder denne frygtelige Rystelse paa Jorden og i Himlen. Engang talte Herren, da han med lydelig Røst forkyndte sin evige Løbs Ord for sine Stabninger, og Jorden skjælv. Atter skal han tale, og ikke blot Jorden skal skjælve, men ogsaa Himlen. Da skal Jorden „rave som den drukne“, den skal „sønderflaaes aldeles“ og „sønderrives aldeles“, og „den skal falde og ikke reise sig mere“

(Ej. 24: 19, 20); Bjergene skal flytte sig fra sine Grundbolde, Verne skifte Plads midt i Havet, af den jævne Slette skal steile Fjelde hæve sig, sønderrevne Klipper vil stikke op fra Jordens brudte Flade, og medens Guds Røst giver Gjenlyd over Jorden, skal den største Forvirring herske i Naturen.

At dette ikke er et blot og bart Indbildningsfoster, vil man se, naar man lægger nogle Mærke til den Udtryksmaade, nogle af Profeterne har benyttet med Hensyn til dette Tidspunkt. Esaias siger (Kap. 24: 19, 20): „Brudt, sønderbrudt bliver Jorden, splittet, søndersplittet bliver Jorden, rystet, gennemrystet bliver Jorden. Rave skal Jorden som den drukne og svinges hid og did som en Hængekøi, og dens Misgjerning skal tynge paa den, og den skal falde og ikke reise sig mere.“ Jeremias (Kap. 4: 23–27) beskriver gribende, hvad der da skal ske: „Jeg saa Jorden, og se, den var øde og tom, og jeg saa til Himlen, og dens Lys var borte. Jeg saa Bjergene, og se, de bævede, og alle Høiene skjalb. Jeg saa, og se, der var intet Menneffe mere, og alle Himlens Fugle var bortfløine. . . . Thi saa siger Herren: En Orken skal hele Landet vorde.“

Da vil Verdens Drøm om kjødelig Trængsel blive grundig tilintetgjort. Konger, som, berusede af sin egen jordiske Magtfulde, aldrig har drømt om en høiere Magt end deres egen, faar nu erfare, at der er en, der hersker som Kongers Konge, — de store faar se det forfængelige ved al jordist Pragt; thi der er en Storhed over Jordens, — den rige kaster sit Sølv og Guld til Mulvarpe og Flagermus; thi paa den Dag hjælper det dem til intet, — de øverste Høvdinge glemmer sin fortvarige Myndighed, de mægtige sin Magt, — hver Træl, der er bunden af Syndens endnu værre Trældom, — hver fri, — alle ugudelige fra den høieste til den laveste, — deltager i Forfærdelsens og Fortvivlelsens almindelige Veraab. De, der aldrig tilbad ham, hvis Arm kunde fresse, opløfter nu i Dødskvælen sine Bønner til Klipper og Bjerger, at de for bestandig skal skjule dem for hans Afsyn, hvis Nærværelse bringer dem Undergang. Gjerne vilde de nu slippe at høste, hvad de har faaet under et Liv i Bellyst og Synd. Gjerne vilde de nu sthy den frngtelige Bredes Bælde, som de har samlet sig selv til hin Dag. Gjerne vilde de begrave sig med Historien om alle sine Misgjerninger i et evigt Mørke. Saa slyr de til Klipper, Huler, Grotter og Revner, som Jordens forrevne Overflade nu fremviser for dem. Men det er for sent; de kan ikke dølgge sin Brøde, ikke undfly den længe forhalede Hævn.

Da til intet er dit Kalb:
 Bjerg og Klipper paa mig fald!
 Thi den Dag han finde skal
 Hver og en.

Den Dag, som de mente aldrig skulde komme, har tilslut fanget dem som en Snare, og deres beængstede Hjertes uwilkaarlige Ord lyder: „Hans Brede's den store Dag er kommen, og hvo kan bestaa?“ Kjære Læser, skjænk dette Emne din Opmærksomhed, førend den henledes derpaa ved disse frøgtelige Scener!

Mange lader nu haant om Bønnen, men før eller senere vil alle bede. De, der ikke nu bodfærdig beder til Herren, skal da i sin Fortvivlelse bede til Klipper og Bjerge; og der har aldrig før været holdt saa stort et Bønnemøde. Tænk paa, medens du læser disse Vinjer, om du vil deltage deri.

Langt bedre da
 At opgi' haabløs Kamp,
 Mens Naade, Haab og Fred er end at faa,
 Gi længer styrte blind mod Almagts Skjold,
 Men gi' sig angrende i Herrens Bold,
 Sit Oprørs-Vaaben kaste, ydmyg staa!
 Bed heller nu af Kjærlighed end snart af Stræk!
 Raakald ham nu! Snart vender han sig væk.
 Af Himlen, aabnet, vil
 En Engelfare snart
 Den Himlens Herre til
 Hans sidste Zordefart
 Vedsage. Jorden revner for hans Blik!
 O, at i ham du da en Almagts Støtte fik!
 Fandt Skjul og Ly hos ham, en evig Fred,
 Mens alt paa Jorderige ramled' ned!

7. Kapitel.

1. Vers. Og derefter saa jeg fire Engle, som stod paa Jordens fire Hjørner og holdt Jordens fire Vinde, for at ikke nogen Vind skulde blæse over Jorden eller over Havet eller over noget Træ. 2. Og jeg saa en anden Engel, som steg op fra Solens Opgang og havde den levende Guds Segl, og han raabte med høi Røst til de fire Engle, hvem det var givet at staae Jorden og Havet, og sagde: 3. Staa ikke Jorden eller Havet eller Træerne, indtil vi faar beseglet vor Guds Tjenere i deres Pander!

Man kan ikke tage Feil af Tiden, hvori dette Værk udføres. 6. Kap. sluttede med det sjette Segls Begivenheder, og det syvende Segl nævnes ikke, før man naar Begyndelsen af 8. Kap. Hele det 7. Kap. er derfor her indstødt som i Parentes. Men hvorfor indstødes det her? Jo, klarlig for at omtale flere Enkeltheder angaaende det sjette Segl. Med Udtrykket „derefter“ menes ikke efter alle de tidligere beskrevne Begivenheders Fuldbgyrdelse; men efter at Profeten i Synet var ført frem til Slutningen af det sjette Segl, ledes hans Tanke (for ikke at volde Brud paa Begivenhedernes uafbrudte Rækkefølge, som de opstilles i 6. Kap.) hen paa, hvad der omhandles i 7. Kap., nemlig yderligere Omstændigheder i Forbindelse med samme Segl. Det spørges da: Men imellem hvilke Begivenheder i nævnte Segl falder da dette Værk? Det maa foregaa, før Himlen viger bort som en Bog; thi efter denne Begivenhed er der ikke Rum for noget saadant Værk. Det maa ogsaa finde Sted efter Tegnene i Sol, Maane og Stjerner, saasom disse Tegn allerede er fuldbgyrde, medens dette endnu ikke er sket. Det falder derfor mellem 13. og 14. Vers

af Aab. 6. Kap.; men det er jo netop det Punkt, til hvilket vi som ovenfor nævnt allerede nu har naaet. Derfor gjælder første Del af Aab. 7. Kap. noget, hvis Fuldbludelse i nærværende Tid kan imødeses. .

Fire Engle. — I det, som foregaar paa Jorden, optræder altid Engle som virkende Redskaber, og hvorfor kan ikke dette være fire af hine himmelske Væsener, i hvis Hænder Gud har lagt det her beskrevne Værk, nemlig at holde Vindene, saalænge det er Guds Vilje, de ikke skal blæse, men med disse samme Vinde skade Jorden, naar den Tid kommer, da de skal slippes løs? Thi man lægge Mærke til (3. Vers), at dette at „skade“ er en Gjerning, som er overladt til dem ligesaavel som den at „holde“ Vindene, saa at de ikke blot slipper Vindene løs, naar de skal blæse, men selv lader dem blæse, — de fremmer kraftig selv Odelæggelsens Værk med sin egen overnaturlige Kraft. Men den Skade, hvorom der her tales, indbefatter ikke de syv sidste Plager, hvilken Gjerning er anbetroet syv særlige Engle, hvorimod denne laa i de fires Haand. Eller ogsaa kunde man tænke sig, at naar Tiden for Plagerens Udgydelse oprinder, de syv Engle, der optræder som de handlende i disse Domme, da forener sig med de fire, som har faaet det Hverv at lade Vindene blæse, og at de alle tilsammen bringer over Mennefsene den særlige Fremvisning af guddommelig Gjengjældelse over en Slægt, der er særlig skyldig overfor Gud.

Jordens fire Hjørner, — et Udtryk, der betegner de fire Verdenshjørner eller Kompassstreger, og antyder, at disse Engle hver i sin Kreds passede hele Jorden.

De fire Vinde. — I Bibelen er Vinde et Billede paa politiske Uroligheder, Strid og Krig. Dan. 7: 2; Jer. 25: 32. De fire Vinde, der holdes af fire Engle, som staar ved Jordens fire Verdenshjørner, maa betegne alle de Strids- og Oprørs-elementer, som findes i hele Verden, og naar disse slippes løs, og alle blæser tilhobe, fremkommer den store Hvirvelvind, hvorom Jeremias taler paa det Sted, der ovenfor er henvisst til.

En anden Engel, som steg op fra Solens Opgang. — En anden virkelig Engel fremføres her med den Opgave at udføre et andet særlig bestemt Værk. Efter vor Mening skal dette Udtryk betegne Maaden, hvorpaa, snarere end Stedet, hvorfra Engelen stiger op. Ligesom Solen i Førstningen opstiger med skraa og forholdsvis svage Straaler, men tiltager i Vælde, indtil den skinner

med Middagens fulde Styrke og Glans, saaledes begynder vel denne Engels Gjerning i Svaghed, men tiltager med stedse voksende Kraft, indtil den afsluttes i Styrke og Magt.

Den levende Guds Segl. — Dette er det fornemste Kjendtegn paa den opstigende Engel, at han har med sig den levende Guds Segl; heraf samt af den Tid, inden hvilken hans Gjerning maa falde, maa man om muligt bestemme, hvad der betegnes ved hans Sendelse. Hans Værk antydes klarlig derved, at han har den levende Guds Segl. Vi spørger derfor, hvad dette den levende Guds Segl er, som han har med sig.

1. Udtrykkets Betydning. — Et Segl er det Redskab, hvormed man stempler og besigler noget, og hvoraf Individider, Firmaer og Statssamfund benytter sig for paa Dokumenter at gjøre Aftryk i Voks som Bevis paa, at Dokumenterne er fuldt gyldige. Det oprindelige Ord i nærværende Skriftsted gives følgende Betydning: et Segl, d. v. s. Seglring, Mærke, Stempel, Teg, Pant. Til Verbets Betydninger hører ogsaa: at sikke en noget, sætte Segl eller Mærke paa noget til Teg paa, at det er ægte og antaget, ved et Mærke at bevidne, bekræfte, fastslaa og udmærke. Sammenligner man 1 Mos. 17: 11; Rom. 4: 11; Ab. 7: 3 med Ez. 9: 4 i Forbindelse med ovennævnte Fortklaring, saa ser man, at Ordene: Teg, Segl og Mærke i Bibelen benyttes som ensbetydende Ord. Guds Segl, som det i foreliggende Tekst heder, skal sættes paa Guds Tjenere. Man kan naturligvis ikke antage, at der i dette Tilfælde virkelig sættes et Mærke paa ens Kjød, men at det her gjælder Tagtagelsen af en særlig Skik eller Anordning med særlig Hensyn til Gud, noget, der tjener som Skillemærke eller „Adskillestegn“ mellem Guds Tilbedere og de andre, der ikke tjener ham, selv om de foregive at følge ham.

2. Hvortil et Segl bruges. — Et Segl bruges til at stadfæste alle Lovbestemmelser eller Paabud, som enkelte Personer eller Statsmagter finder for godt at udstede. I Skriften forekommer hyppige Eksempler paa dets Anvendelse. I 1. Kong. 21: 8 staar der, at Jesabel „skrev et Brev i Akabs Navn og satte Segl paa det med hans Signetring.“ Dette Brev havde da hele Kong Akabs Myndighed. Atter læser man i Est. 3: 12: „I Kong Ahasverus' Navn blev der skrevet og forseglet med Kongens Signetring.“ Saaledes ogsaa i Kap. 8: 8: „Den Skrift, som er skreven i Kongens Navn og forseglet med Kongens Signetring, staar ikke til at tilbagefalde.“

3. Hvor et Segl benyttes. — Altid i Forbindelse med en Lov eller Forordning, der kræver Lydighed, eller ved Dokumenter, der skal gjælde for Retten eller hjemfalder til Behandling efter Lovens. Forestillingen om Lov lader sig ikke skille fra et Segl.

4. Guds Segl. — Man maa ikke tænke sig, at der skulde findes et bogstaveligt Seglastryk, frembragt ved jordiske Redskaber, paa de Forordninger eller Love, Herren paalægger Menneskene; men efter Ordets Betydning og den Hensigt, hvori et Segl benyttes, som vi netop har vist, maa man opfatte Sagen saaledes, at et Segl strengt taget er det, som giver Forordninger og Love Kraft og Gyldighed. Dette findes, selv om man ikke benytter et egentlig Segl, i Lovgiverens Navn eller Navnetræk i Forbindelse med Udtryk, der angiver, hvilken Magt, der her optræder, og hvilken Ret den har til at udfærdige Love og forlange Lydighed. Selv med et Segl i almindelig Forstand maa man altid benytte Navnet. (Se de Steder, hvortil ovenfor er henvist.) Et Eksempel paa Navnets Benyttelse alene synes at forekomme i Dan. 6: 9: „Saa udsted nu, o Konge, Forbudet og lad det opsætte skriftlig, saa det ikke kan forandres, ifølge Medernes og Persernes Lov, som ikke kan tilbagetalles.“ Ordene: „lad det opsætte skriftlig“, oversættes ogsaa: „under tegn det skrevet“, og dette vil da sige: forsyn Dokumentet med den kongelige Underskrift for at vise, hvem der forlanger Lydighed, og sammes Ret til at forlange den.

I en evangelisk Forudsigelse hos Esaias (Kap. 8: 16) læser vi: „Bind Vidnesbyrdet ind, forsegl Ordet [Loven] i mine Disciple.“ Dette maa betyde til, at nogle af Lovens Fordringer skulde gjenoplevs i Disciplenes Hjerter, Bud, som var bleven overfete eller forvrængte, saa deres sande Mening var gaaet tabt, og i Forudsigelsen kaldes dette: at forsegle Ordet eller Loven, gjengive den det Segl, som var blevet den frataget.

Og de 144,000, som i foreliggende Kap. siges at være beseglede med Guds Segl i sine Bander, omtales atter i Ab. 14: 1, hvor de siges at have sin Faders Navn skrevet i sine Bander.

Af foregaaende Bevisrække, Kjendsgjerninger og Vidnesbyrd i Skriften følger uundgaaelig to Slutninger:

- 1) Guds Segl findes i Forbindelse med Guds Lov.
- 2) Guds Segl er den Del af hans Lov, som indeholder hans Navn og viser hans Ret til dette Navn, med andre Ord: viser, hvem han er, Omfanget af hans Herredømme og hans Ret til at regjere.

Alle de fornemste evangeliske Samsfund indrømmer, at Guds Lov i sine Hovedtræk indeholdes i de ti Guds Bud. Man behøver da kun at undersøge disse Bud for at finde, hvilket af dem der maa opfattes som Lovens Segl, eller med andre Ord kundgjør den sande Gud, ham, der har givet Loven. De tre første Bud nævner Ordet Gud; men af disse kan man ikke finde, hvem der menes; thi der er mangfoldige Gjenstande, hvorpaa dette Navn anvendes. Der er, som Apostelen siger (1 Kor. 8: 5), „mange Guder og mange Herrer“. Idet vi nu for Dieblisset forbigaar det fjerde Bud,*) kommer vi til det femte, som vel indeholder Ordene Gud og H e r r e, men ikke nærmere forklarer, hvem det er. De øvrige fem Bud indeholder slet ikke Navnet Gud. Hvad skal man nu gjøre? Med den Del af Loven, vi her har undersøgt, vilde det være umuligt at overbevise selv den groveste Afgudsdyrker om Synd. Billeddyrkeren kunde sige: Dette Afgudsbillede foran mig er min Gud; hans Navn er Gud, og dette er hans Bud. Den, der tilbeder de himmelske Kloder, kunde ogsaa sige: Solen er min Gud, og jeg tilbeder ham ifølge denne Lov. Uden det fjerde Bud er saaledes de ti Bud uglidige, hvor det gjælder at indskærpe den sande Guds Tilbedelse. Men lad os nu tilføie det fjerde Bud, lad os gjengive Loven det Paabud, som mange gjerne vil paastaa er bleven udslettet, saa faar vi se, hvorledes Sagen da stiller sig. Undersøger man dette Bud, saa ser man, at det siger: „Thi i seks Dage gjorde Herren Himlen og Jorden, Havet og alt det, som er i dem,“ o. s. v. Her finder man straks, at man læser d e n s Fordringer, som har skabt alt. Solen er altsaa ikke de ti Buds Gud; men den, som skabte Solen, er den sande Gud. Ingenting i Himmelen eller paa Jord kan være det Væsen, som her forlanger Lydighed; thi denne Lovs Gud er den alene, som har skabt alt, hvad der er blevet til. Nu har man da et Paaben imod Afgudsdyrkelsen. Nu kan denne Lov ikke længere henføres til falske Guder, „som ikke har gjort Himlen og Jorden“. Jer. 10: 11. Nu har Ophavsmanden til denne Lov erklæret, hvem han er, hvor langt hans Herredømme strækker sig, og med hvilken Ret han regjerer. Thi enhver forstandig Skabning maa straks uvilkaarlig indrømme, at den, der er alle Ting Skaber, ogsaa har Ret til at forlange Lydighed af alle sine Skabninger. Det fjerde Bud forsynes saaledes dette vidunderlige Dokument, de ti Budord, det

*) Det fjerde Bud er Sabbatsbudet ifølge den engelske Jnddeling af Budene.
Overs. Anm.

eneste Dokument blandt Menneskene, Gud nogensinde har skrevet med sin egen Finger, med et Navnetræet, som gjør det forstaaeligt og retsdydigt, — med et Segl; men uden det fjerde Bud savner det alt dette.

Af foregaaende Bevisførelse fremgaar det klart, at det fjerde Bud er Guds Lovs Segl, med andre Ord: Guds Segl. Imidlertid lader den hellige Skrift os ikke uden ligefremt Vidnesbyrd desangaaende.

Vi har ovenfor set, at i Skriften benyttes Ordene Teg n, Seg l og M æ r k e enstydigt. Nu siger Herren udtrykkelig, at Sabbaten er et Teg n mellem ham og hans Folk: „Mine Sabbater skal I holde; thi det er et Teg n mellem mig og eder hos eders Efterkommere, for at I skal vide, at jeg er Herren, som helliger eder.“ 2 Mos. 31: 13. Det samme fremholdes igjen af Profeten Ezeiel (Kap. 20: 12—20). Her siger Herren til sit Folk, at selve Hensigten med deres Sabbatshelligeholdelse, deres Overholdelse af det fjerde Bud, var den, at de skulde vide, at han var deres Gud. Dette er det samme, som om Herren skulde have sagt: „Sabbaten er et Segl. Fra min Side er den et Segl paa min Myndighed, Tegnet paa, at jeg har Ret til at kræve Lydighed; fra eders Side er den et Teg n paa, at I vælger mig til eders Gud.“

Hvis man nu siger, at dette ikke gjælder Nutidens Kristne, eftersom Sabbaten kun var et Teg n mellem Gud og Jøderne, er det Svar nok at bemærke, at Udtrykket J ø d e og I s r a e l i t i Overensstemmelse med Skriftens Mening ikke indskrænker sig til Abrahams Sæd i bogstavelig Forstand. Abraham udvalgtes først, fordi han var Guds Ben, medens hans Fædre dyrkede fremmede Guder; og hans Sæd udvalgtes til at være Guds Folk og til at bevare hans Sandhed og Lov, fordi alle andre Folk var faldne af fra ham. Det er vel sandt, at disse Ord om Sabbaten blev talte til dem, medens de nød den Gæde saaledes at blive foretrukne fremfor alle andre Folk; men denne Skillevej blev nedbrudt, og Hedningerne blev delagtige i Abrahams Betsignelser, saa at alle Guds Folk, baade Jøder og Hedninger, blev bragte i et nyt og inderligere Forhold til Gud gennem hans Søn, og de kaldes nu alle Jøder „i det indvortes“ og „sande Israelliter“. Nu gjælder Ordet alle saadanne; thi de har ligesaa meget Anledning og Grund til at kjen de Herren, som hans Folk i gamle Dage havde.

Saaledes betragtes da det fjerde Bud eller Sabbaten af Herren

som et Tegn mellem ham og hans Folk eller som hans Lovs Segl baade under den gamle og den nye Husholdning, idet Folket ved dette Bud tilkjendegiver, at de er den sande Guds Tilbedere, medens Gud ved samme Bud aabenbarer sig som deres retmæssige Herfter, fordi han er deres Skaber.

I Overensstemmelse med denne Forestilling vil man lægge Mærke til den betegnende Kjendsgjerning, at naarsomhelst de hellige Skribenter vil fremhæve den sande Gud i Modsætning til falske Guder, af hvad Art de nævnes kan, henviser de bestandig til det store Skaberværk, paa hvilket det fjerde Bud hviler. (Se 2 Kong. 19: 15; 2 Krøn. 2: 12; Neh. 9: 6; Sal. 115: 4-7, 15; 121: 2; 124: 8; 134: 3; 146: 6; Ef. 37: 16; 42: 5; 44: 24; 45: 12; Job 9: 8; Ef. 51: 13; Jer. 10: 10-12; Sal. 96: 5; Jer. 32: 17; 51: 15; Ap. Gj. 4: 24; 14: 15; 17: 23, 24 o. s. v.)

Atter vil vi gjøre opmærksom paa, at netop de, der i Ab. 7 bærer den levende Guds Segl paa sine Pander, atter føres frem i Ab. 14: 1 med Faderens Navn paa sine Pander. Dette er et godt Bevis paa, at „den levende Guds Segl“ og „Faderens Navn“ benyttes enslydig. Bevisrækken angaaende dette Punkt bliver fuldstændig, naar man faar Sikkerhed for, at det fjerde Bud, der, som vi har set, er Lovens Segl, omtales af Herren som det, der indeholder hans Navn. Bevist herfor vil man finde i 5 Mos. 16: 6: „Men paa det Sted, Herren, din Gud, udvælger til der at lade sit Navn bo, der skal du slagte Paaskeofferet,“ o. s. v. Hvilket Sted var det, de slagtede Paaskeofferet? — Jo, det var Helligdommen, hvor Arken stod i det allerhelligste med de ti Bud, blandt hvilket det fjerde aabenbarede den sande Gud og indeholdt hans Navn. Hvor- somhelst det fjerde Bud var, der boede Guds Navn, og dette var det eneste, hint Ord kunde gjælde. (Se 5 Mos. 12: 5, 11, 21; 14: 23, 24 o. s. v.)

Efter nu at have fastslaaet, at Guds Segl er hans hellige Sabbat, hvor hans Navn findes, kan man gaa videre med Forudsigelsens Tydning. Ved det, som i foreliggende Vers fremstilles for os, nemlig, at de fire Vinde tilfyneladende er ved at bryde løs og volde Krig og Forvirring i Landet, og tillige derved, at denne Gjerning hemmes, indtil Guds Tjenere bliver seglede, som om der i Forveien maatte gjøres noget for dem for at frelse dem af Trængselen, — ved dette mindes man om, at Israeliternes Huse blev mærkede med Paasfelammets Blod og staaedes, da Dødens Engel gif gjennem

Landet for at ihjelslaa Egypternes førstefødte (2 Mos. 12), samt om det Tegn, som Manden med Skriveredskabet (Ez. 9) satte paa alle dem, der skulde spares af de bekvæmmede Mænd, der skulde gaa efter ham og slaa ned og ikke skaane; og man slutter heraf, at det Guds Segl, som anbringes paa hans Tjenere, er et eller andet Udskillelsestegn eller religiøst Kjendemerke, ved hvilket de vil blive skaanede for den Guds Dom, der rammer de ugudelige omkring dem.

Naar man nu har fundet Guds Segl i det fjerde Bud, bliver det nødvendigt at undersøge, hvorvidt samme Buds Overholdelse kræver nogen særlig Religionsøvelse. Svaret bliver Ja, og denne er meget bestemt og iøinefaldende. Noget af det mærkeligste, man træffer paa i Religionshistorien i en Tidssalder som vor, da man gjør sig saa meget til af sit evangeliske Lys, og da Kristendommens Indflydelse er saa mægtig og spredt saa vidt, er dette, at den ligefremme Overholdelse af Guds Lov er en af de mest iøinefaldende Giendommeligheder, man i Gjøren og Læden kan optage, paa samme Tid som det er et af de største Kors, man kan tage op, selv i de mest oplyste og kristne Lande. Det fjerde Bud kræver, at den syvende Dag i hver Uge helligholdes som Herrens Sabbat; og dog har næsten hele Kristenheden ved Hedenskabets og Pavenmagts fælles Indflydelse ladet sig forlede til at helligholde den første Dag. Man behøver blot at begynde med at holde den Dag, som Budet paabyder, saa udpeges man straks som en Særling; man stiller sig straks lige meget fra den navnkristne Verden som fra den ubodfærdige Verden.

Vi drager da den Slutning, at Engelen, som opstiger fra Solens Opgang, og har den levende Guds Segl, er et guddommeligt Sendebud med det Hverv at istandbringe en Reform blandt Menneskene med Hensyn til det fjerde Buds Sabbat. Denne Gjernings Redskaber paa Jorden er naturligvis Kristi Tjenere; thi det overdrages Mennesker at oplyse sine Medmennesker om Bibelens Sandheder. Men eftersom der er fuldkommen Orden i alle Guds Raadslutninger, synes det ikke ufandsynligt, at kausse en Engel i egentlig Forstand har Ansvar for og Opsigt med dette Arbejde.

Vi har allerede lagt Mærke til, at denne Gjerning efter al rimelig Tidregning tilhører vor egen Tid. Dette fremgaar endvidere deraf, at man som det næste, der sker efter disse Guds Tjeneres Befegling, ser dem staaende for Guds Trone med Seierspalmer i sine Hænder. Befeglingen er derfor det sidste, der sker med dem før deres Forløsning.

I Aab. 14 finder man atter samme Gjerning fremstillet sindbilledlig ved en Engel, som flyver midt igjennem Himlen med det mest alvorfulde, adbarende Budskab, som Mennesker nogeninde har hørt. Herom skal dog tales nærmere, naar vi naar saa langt; foreløbig nævnes det kun her, saasom det er det sidste, der skal udrettes for Verden før Kristi Komme, der er den næste Tildragelse i nævnte Forudsigelses Orden; derfor maa det ogsaa ske paa samme Tid, som det, der her omtales i Aab. 7: 1-3. Engelen med den levende Guds Segl, som nævnes i 7. Kap., er derfor den samme som den tredje Engel i 14. Kap. Denne Synsmaade giver ogsaa vor Anskuelse angaaende Seglet forøget Styrke. Thi medens som Følge af Gjerningen i 7. Kap. mange Mennesker befegles med den levende Guds Segl, saaledes fremstilles ogsaa som Følge af den tredje Engels Budskab i 14. Kap. mange, som efter Skriftens Vidnesbyrd lyder alle „G u d s B u d“. 12. Vers. Imidlertid er der intet Bud blandt de ti, naar undtages det fjerde, i Anledning af hvilket den kristne Verden teoretisk trænger til Reform. Og at dette i nærværende Budskab er det fornemste Spørgsmaal fremgaar klart deraf, at Overholdelsen af Budene, Jagttagelsen af Herrens Sabbat tilligemed alle de andre Bud, just er det, som adskiller Guds Tjenere fra dem, der tilbeder Dyret og tager dets Mærke, hvilket, som vi senere skal se, er at helligholde en falsk Sabbat.

Efter saaledes kortelig at have beskæftiget os med Emnets Hovedpunkter, kommer vi nu til, hvad der mest af alt maa vække Opmærksomhed. I fuldstændig Overensstemmelse med foregaaende Bevisførelse og i Harmoni med en paalidelig Tidsregning finder man, at denne Gjerning allerede fuldbyrdes for vorre Dine. Den tredje Engels Budskab har begyndt at lyde, — Engelen, som opstiger fra Solens Dvgang, har begyndt at øve sit Kald, — Reformen i Sabbatsspørgsmaalet er begyndt, og den gaar stadig fremad omend i forholdsvis Stillehed fra Land til Land, og den er bestemt til at vække Bevægelse i ethvert Land, der har Krav paa Evangeliets Lys. Den vil engang frembringe et Folk, der holder sig beredt til Frelsens snare Komme og er befeglet for hans evige Rige.

Efter nok et Spørgsmaal forlader vi disse Vers, ved hvilke vi har dvælet saa længe. Har vi blandt Jordens Folk set nogen Bevægelse, der kunde antyde, at den opstigende Engels Raab: „Stad ikke“ o. s. v. ved Bindenes Blæst, „indtil vi faar befeglet vor Guds Tjenere“, paa nogen Maade er bleven besvaret? Den Tid, i hvilken

Windene holdes tilbage, kunde ifølge Sagens Natur ikke være en Tid med stor Fred. Dette vilde ikke svare til Forudsigelsen; thi for at gjøre det klart, at Windene holdes tilbage, maa der raade Forstyrrelse, Ophidselse, Brede og Skinsyge blandt Folkene, medens Striden leilighedsvis blusser op og bryder frem ligesom et kraftigt Windstød fra den fængslede, kjæmpende Storm, og disse Udbrud maa pludselig og uventet hemmes. Saaledes og ikke paa anden Maade vilde det staa klart for den, der i Forudsigelsens Lys ser paa, hvad der tildrager sig, at Almagtens hemmende Haand i en eller anden god Hensigt lagdes paa Stridens og Kampens brændende Elementer. Saadant har i Birkeligheden vore Tiders Udseende været i over et halvt Aarhundrede. Vigefra den store Omvæltning i 1848, da saa mange europæiske Troner styrte i Støvet, hvilken Tilstand af Forbitrelse og politisk Uro har der ikke været mellem alle Jordens Folk! Nye og uventede Forviklinger er pludselig skudt op og har bragt Forholdene i en tilsyneladende uopløselig Forvirring, truende med øjeblikkelig, rædselsfuld Krig. Af og til er Striden brudt ud i al sin Hestighed, og tusinde Stemmer har reist sig og forudsagt, at den store Krise var kommen, at en almindelig Verdenskrig maatte blive Følgen, og at ingen kunde forudsige Enden paa dette; men saa har pludselig og uforklarlig noget slukket Branden, og alt er blevet roligt igjen.

For vort eget Lands (Amerikas) Vedkommende staaer Borgerkrigen i 1861—65 som et mærkeligt Eksempel. I sidstnævnte Aars Foraar var det Tryk, der hvilede paa Folket for Tilveiebringelse af Mandstaber og Midler til at fortsætte Krigen, blevet saa stærkt, at det begyndte alvorligt at hindre den Gjernings Fremgang, der sindbilledlig betegnedes ved den opstigende Engel, ja endog truede med helt at stanse den. De, som var interesserede i disse Sandheder og troede, at Tiden var inde for Forudsigelsens Opfyldelse, og at Engelenes Ord, „skad ikke“ o. s. v., antydede en Bevægelse fra Menighedens Side, opsendte derfor sine Bønner til ham, som styrer Folkene, at han vilde stanse Forvirringens og Krigens grusomme Værk. Faste- og Bønnedage blev bestemte særlig for den Sags Skyld. Den Tid, da dette indtraf, var en trist og mørk Periode i Krigens Gang, og ikke saa høitstillede i Politikens Verden forudsagde, at den vilde vedvare i det uendelige, og at alle dens Glendigheder vilde tiltage i en forskæddelig Grad. Dog kom der pludselig et Omslag, og neppe tre Maanedes var henrundne fra den Stund, hvorom vi taler, før

Sydstaternes sidste Hær havde overgivet sig, og alle deres Soldater havde nedlagt Vaabnene. Saa pludseligt og fuldstændigt fik den en Ende; og saa taknemmelige var alle for Udfrielsen af denne skrækkelige Strids Trængsel, at hele Folket udbrød i jublende Sang, og disse Ord med store Træk blev skrevne paa Folkets Forsamlingshus, Kapitoliet i Washington: „Dette er Herrens Værk; det er underligt for vore Dine!“ Der er dem, som tror, at der fandtes en bestemt Grund til, at denne Kamp saa pludselig ophørte, en Grund, som Verden naturligvis kun kjender lidet til. — Den pludselige Afslutning paa den fransk-tydske Krig i 1870–71, Krigen mellem Tyrkiet og Rusland i 1877–78, den spansk-amerikanske Krig i 1898 og Krigen fornylig mellem Rusland og Japan kan nævnes som endnu senere Eksempler.

4. Vers. Og jeg hørte de besegledes Tal, hundrede og fire og firti Tusinde beseglede af alle Israels Børns Stammer, 5. af Judas Stamme tolv Tusinde beseglede, af Rubens Stamme tolv Tusinde beseglede, af Guds Stamme tolv Tusinde beseglede, 6. af Afers Stamme tolv Tusinde beseglede, af Raftalis Stamme tolv Tusinde beseglede, af Manasses Stamme tolv Tusinde beseglede, 7. af Simeons Stamme tolv Tusinde beseglede, af Levis Stamme tolv Tusinde beseglede, af Jaskars Stamme tolv Tusinde beseglede, 8. af Sebulons Stamme tolv Tusinde beseglede, af Josefs Stamme tolv Tusinde beseglede, af Benjamins Stamme tolv Tusinde beseglede.

De besegledes Antal anføres her som 144,000; og fordi 12,000 besegledes af hver af de tolv Stammer, antager mange, at dette maa være foregaaet idetmindste saa langt tilbage som ved Begyndelsen af den kristelige Tidsregning, da disse Stammer bogstavelig var til, og de indser ikke, hvorledes det kan gjælde vore egne Dage, da hvert Spor af Forskjel mellem nævnte Stammer saa længe og saa fuldstændig er blevet fjernet. Vi vil henvise saadanne til Begyndelsesordene i Jakobs Brev: „Jakob, Guds og den Herres Jesu Kristi Tjener, hilser de tolv Stammer, som er i Udspredelsen. Mine Brødre! agt det for idel Glæde, naar I falder i forskjellige Fristelser,“ o. s. v. De, til hvem Jakob her henvender sig, er 1) Kristne; thi de er hans Brødre; 2) de er ikke ombendte til Kristendommen fra Jøderne, hans egen Tids tolv Stammer; thi han henvender sig til dem i Anledning af Frelserens Komme. (Se Kap. 5.) Han henvender sig saaledes til den sidste Kristenslægt, vore Dages Kristne, og han kalder dem de tolv Stammer, som er i Udspredelsen. Hvorledes kan dette være? Paulus giver Forklaring derpaa i Ro-

merbrevet (Kap. 11: 17-24). I det slaaende Billede, han der anvender om Bodningen, forestiller det gode Oljetræ Israël. Rogle af Grenene, Abrahams naturlige Efterkommere, var afbrudte ved Bantro (de troede ikke paa Kristus). Ved Troen paa Kristus indpodes de vilde Olfjviste, Hedningerne, i det gode Oljetræs Stamme, og saaledes forplantes og fortsættes de tolv Stammer. Og her finder man Forklaring paa samme Apostels Ord: „Ikke alle de, som nedstammer fra Israël, er Israël“ (Rom. 9: 6-8), og „ikke den, som i det udvortes er Jøde, er Jøde, . . . men den, som i det indvortes er Jøde“ (Rom. 2: 28, 29). Saaledes finder man paa det nye Jerusalems Porte, denne nystamentlige, d. v. s. kristne, ikke jødiske Stad, Navnene paa Israëls Børns tolv Stammer. Paa denne Stads Grundmure staar nedskrevet Navnene paa Lammets tolv Apostler og paa Portene Israëls Børns tolv Stammers Navne. Nab. 21: 12-14. Om de tolv Stammer udelukkende tilhører den forrige Husholdning, vilde det have været en naturligere Orden, at deres Navne nedskreves paa Grundvoldene, de tolv Apostlers derimod paa Portene; men nei, de tolv Stammers Navne staar paa Portene. Og ligesom alle de forløste Hærskarer kommer til at vandre ind og ud gjennem de saaledes paa skrevne Porte, saaledes skal ogsaa alle de gjensløste regnes som tilhørende disse tolv Stammer, enten de saa paa Jorden var Jøder eller Hedninger. Naturligvis søger man da for-gjæves noget Adskillelsestegn mellem Stammerne her paa Jorden; thi efter Kristi Komme i Rjødets behøver man ikke at gemme paa Stammernes Sløgtregistre; i Himlen derimod, hvor de førstefødtes Menigheds Navne optegnes, findes der sikkerlig Orden, og hvert Navn indtegnes nok i sin egen Stamme. Heb. 12: 23.

Man ser, at Listen over Stammerne her afviger fra den paa andre Steder givne. Jakobs tolv Sønner, der blev Hoveder for store Familier, som kaldtes Stammer, var: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issakar, Sebulon, Benjamin, Dan, Naftali, Gad, Aser og Josef; men paa sin Dødsjeng antog Jakob sig Josefs Sønner, Efraim og Manasse, der skulde være to af Israëls Stammer. 1 Mos. 48: 5. Saaledes deltes Josefs Stamme, hvorved der blev tretten ialt. Da alligevel Kanaans Land fordeltes ved Lodtrækning, regnede man kun tolv Stammer og indrettede kun tolv Lodder; thi Levi Stamme forbigik man som den, der var bestemt til Tjenesten i Tabernaklet og ingen Arvelod skulde have. I foreliggende Tekst forbigaaes imidlertid Efraim og Dan, medens Levi og Josef kommer

istedet. At Dan forbigaaes skal ifølge Fortolkere komme deraf, at denne Stamme fornemmelig var henfalden til Afgudsdyrkelse. Se Dom. 18. Levi Stamme indtager her sin Plads sammen med de øvrige, saasom der i det himmelske Kanaan ikke længer vil være nogen Grund til, at de ingen Arvelod skal have, saaledes som i det jordiske, medens Josefs Stamme sandshynligvis staar for Efraim som et Navn, der synes at være blevet anvendt baade paa Efraims og paa Manasses Stamme. 4 Mos. 13: 11.

12,000 besegledes af hver af de tolv Stammer. Dette skal vise, at ikke alle dem, der i den himmelske Optegnelse havde Plads blandt disse Stammer, da Beseglingsværket begyndte, bestod Prøven og vandt Seier tilsidst; thi medmindre de feirer, vil deres Navn blive ud-slettet af Livets Bog, selv om det allerede staar der. Ab. 3: 5.

9. Vers. Derefter saa jeg, og se, en stor Skare, som ingen kunde tælle, af alle Slægter og Stammer og Folk og Tungemaal, som stod for Tronen og for Lammet, iførte lange hvide Klæder og med Palmegrene i sine Hænder, 10. og som raabte med høi Røst og sagde: Saliggjørelsen tilhører vor Gud, ham, som sidder paa Tronen, og Lammet. 11. Og alle Englene stod omkring Tronen og om de Eldste og om de fire Dyr og faldt ned for Tronen paa sit Ansigt og tilbad Gud og sagde: 12. Amen! Betsignelsen og Æren og Bisdommen og Taksigelsen og Prisen og Magten og Styrken tilhører vor Gud i al Evighed! Amen.

Da nu Beseglingen er færdig, ser Johannes en utallig Mængde, der henrykt tilbeder Gud for hans Trone. Denne uhyre Skare er uden Tvivl de forløste af alle Slægter og Stammer og Folk og Tungemaal, som ved Kristi andet Komme er opstandne fra de døde, og man ser saaledes, at Beseglingen er det sidste Værk, der fuldbyrdes for Guds Folk forud for Overgangen til den evige Salighed.

13. Vers. Og en af de Eldste talte til mig: Disse, som er iførte de lange hvide Kjortler, hvem er de, og hvorfra er de komne? 14. Og jeg sagde til ham: Herre! Du ved det. Og han sagde til mig: Dette er dem, som er komne ud af den store Trængsel og har tvøttet sine lange Kjortler og gjort dem hvide i Lammets Blod. 15. Derfor er de for Guds Trone og tjener ham Dag og Nat i hans Tempel, og han, som sidder paa Tronen, skal bo over dem. 16. De skal ikke hungre mere, ei heller tørste mere; Solen skal ei heller falde paa dem, ei heller nogen Hebe. 17. Thi Lammet, som er i Tronens Midte, skal vogte dem og lede dem til Livsens Vandtilber, og Gud skal afdørre hver Laare af deres Dine.

De Spørgsmaal, en af de Eldste rettede til Johannes: „Disse, som er iførte de lange, hvide Kjortler, hvem er de, og hvorfra er de

komne?" sammen med Johannes' Svar: „Herre! du ved det,“ hvori ligger, at Johannes ikke vidste det, maatte tilfyneladende mangle Mening, hvis de gjaldt hele den store Mængde, han nu saa for sig; thi Johannes vidste jo, hvem de var, og hvorfra de kom, saasom han netop havde sagt, at de var Folk — forløste naturligvis — af alle Slægter, Stammer, Folk og Tungemaal; og han kunde have svaret: Disse er de forløste af alle Jordens Folk. Sigtedes der imidlertid blandt denne uhyre Masse til en særskilt Skare, der kunde skjernes paa et særskilt Kjendetegn eller Stilling, da var det i saa Fald ikke saa klart, hvem de var, og hvad der havde forhvervet dem deres særlige Stilling. Med Rette kunde saaledes Spørgsmaalene rettes med Hensyn til dem. Vi helder derfor til den Synsmaade, at de Spørgsmaal, en af de Ældste fremsatte, ledte Opmærksomheden hen paa en særskilt Skare; og der fremstilles ikke nogen, paa hvem den mere naturlige kunde henledes, end de i Kapitlets første Del omtalte 144,000. Biskop havde Johannes set dem i deres fortrænelige Stand, da de fik den levende Guds Segl midt under de sidste Dages Trængsler; men som de her staar iblandt de gjenløstes Skare, er Overgangen saa stor, og det Vilkaar, hvorunder de nu optræder, saa ganske anderledes, at han ikke gjentjender dem som den særskilte Skare, hvis Besegling han saa paa Jorden. Paa disse synes følgende Enkeltheder særlig at kunne anvendes:

1. De kom ud af den store Trængsel. — Er det til en Grad sandt om alle Kristne, at „dem bør gennem megen Trængsel at indgaa til Guds Rige“, saa gjælder det i en ganske særegen Forstand om de 144,000; de gennemgaar en saadan Trængsel, som aldrig har været, siden Folk blev til. Dan. 12: 1. De erfarer Jakobs Trængselstids Sjæleval. Jer. 30: 4-7. De staar uden Midler under de skrækelige Ting, som foregaar under de sidste syv Plager, i hvilke Gud aabenbarer sin ublandede Brede paa Jorden. Ab. Kap. 15 og 16. De gennemgaar den strengeste Trængselstid, Verden nogensinde har kjendt, om end de gaar frigjorte ud af den.

2. Hvide Kjortler. — De tvætter sine Kjortler og gjør dem hvide i Lammets Blod. Om den sidste Slægt gjælder ganske særligt det Vidnesbyrd, at de skal saa hvide Klæder. Ab. 3: 5, 18. Og ihvorvel de 144,000 anklages for at have forkastet Kristus og stoler paa sine egne Gjerninger til Frelse, forsaavidt de vægrer sig ved at overtræde Guds Bud (Ab. 14: 1, 12), vil dog denne Skjændsel aftvættes paa hin den store Dag, og det vil vise sig, at de

har sat sit Livs Haab til sin guddommelige Forløser's udgydte Blods Fortjeneste, og i ham har de set sin Retfærdigheds Kilde; ja, man kan om disse særlig sige, at de har tvættet sine Kjortler og gjort dem hvide i Lammets Blod.

3. Første grøden. — 15. Vers beskriver den Hædersstilling, de indtager i Guds Rige, hvor nær de staar Herren. Et andet Sted kaldes de „en Førstegrøde for Gud og Lammets“. Nab. 14: 4.

4. De skal ikke hungre mere. — 3 16. Vers staar der: „De skal ikke hungre mere, ei heller tørste mere.“ Heraf ser man, at de engang har lidt Hunger og Tørst. Hvad kan dette hentyde til? Da det utvivlsomt gjælder noget, de særlig har oplevet, kunde det da ikke gjælde deres Prøvelser i Trængselens Tid, især under de sidste Plager? I denne Tid vil de retfærdige blive tvungne til at nøie sig med Brød og Vand; og omend dette vil være dem sikret (Ej. 33: 16), altsaa nok til deres Underhold, kunde det dog ikke ske, naar Græsgangene med al deres Grøde og Vækst er utørrede (Joel 1: 18-20), og naar Floderne og Vandkilderne bliver til Blod (Nab. 16: 4-9), for at deres Forbindelse med Jorden og de jordiske Ting skal indskrænktes til det mindst mulige, at de hellige, som gennemlever denne Tid, engang iblandt vil bringes til den yderste Grad af Hunger og Tørst? Men naar de engang har vundet Riget, „skal de ikke hungre mere, ei heller tørste mere“. Om disse fortsætter Profeten: „Solen skal ei heller falde paa dem, ei heller nogen Hede.“ Lad os erindre, at de 144,000 gennemlever den Tid, da Solen faar Magt til „at brænde Menneskene med Ild“. Nab. 16: 8, 9. Omend de er beskyttede mod den dødelige Virkning, dette øver paa de ugudelige omkring dem, kan man dog ikke antage, at de er saa blottede for al Følelse, at de ikke føler sig ubehagelig berørte ved den skrækkelige Hede. Ivertimod, naar de indtræder i det himmelske Kanaan, vil de være forberedte til rigtig at vurdere den guddommelige Forsikring, at Solen ikke længere skal falde paa dem, d. e. gjøre dem Skade, ei heller nogen Hede.

5. Og Lammets skal lede dem. — Et andet Vidnesbyrd om den samme udvalgte Skare og gjældende samme Tidspunkt siger: „Disse er de, som følger Lammets, hvor det gaar.“ Nab. 14: 4. Begge Udtryk betegner det inderlige, fortrolige og guddommelige Forhold, hvori den salige Forløser stiller dem ligeoverfor sig.

I følgende smukke Sted synes Salmisten at hentyde til samme Løfte: „De skal mættes overflødig af dit Hus's Fedme, og af dine

Glæders Strøm giver du dem at drikke." Sal. 36: 9. Ordlyden i nævnte Løfte til de 144,000 findes ogsaa tildels i følgende glødende Forudsigelse af Profeten Esaias: „Han skal opsluge Døden for evig, og den Herre, Herre skal aftørre Graaden af alle Ansigter, og sit Folks Forsmædelse skal han borttage fra hele Jorden; thi Herren har talt." Ej. 25: 8.

8. Kapitel.

De syv Basuner

Vi anfører som dette Kapitels Indhold de syv Basuner, efterdi de udgjør Kapitlets Hovedemne, omendstjænt det ogsaa omhandler andre Sager, før denne Række Begivenheder indtræder. Det første Vers hentyder til, hvad der foregik i de foregaaende Kapitler, og burde vist ikke ved Kapitelinddelingen have været skilt derfra.

1. Vers. Og da det aabnede det syvende Segl, blev der Tausshed i Himlen omtrent en halv Time.

De syv Segls Række fortsættes her og afsluttes. Det 6. Kapitel sluttede med, hvad der foregik under det sjette Segl; det ottende begynder med, at det syvende Segl aabnes; altsaa staar 7. Kap. som et Indskud mellem sjette og syvende Segl, hvorefter det fremgaar, at samme Kapitels Befeglingsværk tilhører det sjette Segl.

Tausshed i Himlen. — Om Grunden til denne Tausshed kan man kun opstille en Gjetning, som dog bestyrkes ved, hvad der foregik under det sjette Segl. Dette Segl fører ikke lige til Kristi andet Komme, om det end omfatter Begivenheder i nøie Forbindelse dermed; det viser os, hvorledes Elementerne kommer i et forfærdeligt Røre, noget, der finder Udtryk ved, at Himlene ved Guds Røst rulles sammen som en Bog, at Jordens Overflade sønderbrydes, og at de ugudelige bekjender, at Guds store Bredes Dag er kommen. De venter utvivlsomt øieblikkelig at se Kongen aabenbare sig i en Herlighed, de ikke kan udholde. Men Seglet stanser, lige før dette indtræder. Kristi personlige Komme maa derfor henføres til næste Segl. Naar Frelseren kommer, kommer han med alle de hellige Engle. Matt. 25: 31. Naar saaledes alle de himmelske Harpe-

spillere forlader Salene histoppe for at nedstige med sin himmelske Herre, idet han kommer for at høste Frugten af sin Gjenløsnings-gjærning, vil der ikke da blive Taushed eller Stilhed i Himlen?

Om man betragter det som profetisk Tid, vil denne Stilhed vare omtrentlig syv Dage.

2. Vers. Og jeg saa de syv Engle, som staar for Gud, og der blev givet dem syv Basuner.

Dette Vers indfører en ny og særskilt Række Begivenheder. Under Seglene beskrives Menighedens Historie gennem, hvad der kaldes den evangeliske Tidsalder. De syv Basuner, hvorom der nu bliver Tale, beskriver de fornemste politiske og krigeriske Tildragelser inden samme Tidsrum.

3. Vers. Og en anden Engel kom og stod ved Alteret, og han havde et Guld-Røgelsekar, og der blev givet ham megen Røgelse, for at han for alle de helliges Bønner skulde ofre den paa det Guldbalter, som var foran Tronen. 4. Og Røgen af Røgelsen steg for de helliges Bønner op af Engelen's Haand for Gud. 5. Og Engelen tog Røgelsekarret og fyldte det med Ilden af Alteret og kastede det paa Jorden; og der kom Røster og Torden og Lyn og Jordstjælv.

Efter i andet Vers saa at sige at have fremtrukket de syv Engle og fremstillet dem for os paa Handlingens Skueplads henleder Johannes for et Øieblik i de tre ovennævnte Vers Opmærksomheden paa noget ganske andet, der foregaar. Den Engel, som nærmer sig Alteret, er ikke en af de syv Basun-Engle. Alteret er Røgelsealteret, der i den jordiske Helligdom stod i den første Afdeling. Her er altsaa nok et Bevis for, at der i Himlen er en Helligdom med Tempelkar, der svarer til den jordiske, som var et Modbillede deraf, og i hvilken man ved Johannes' syner føres ind. Her fremstilles saaledes en Tempeltjeneste, som forrettes for alle de hellige i Helligdommen histoppe. Utvivlsomt fremstilles her den hele Midlergjærning, der øves for Guds Folk ned gennem hele den evangeliske Tidsalder. Dette fremgaar klart deraf, at Engelen ofrer sin Røgelse under alle de helliges Bønner. At man her føres fremad til Enden fremgaar ogsaa klart deraf, at Engelen fylder Røgelsekarret med Ild og kaster det paa Jorden; thi da er hans Gjærning endt, ingen Bønner skal mere opsendes blandet med Røgelsen; og denne modbilledlige Handling kan kun gjælde det Tidspunkt, da Kristi hypperstepræstelige Tjeneste for Mennekeslægten i Helligdommen for bestandig er ophørt. Efter denne Engelen's Handling kommer saa Røster, Torden, Lyn og

Jordstjælv, just det, som man ifølge andre Skriftsteder ved skal ske ved den menneskelige Prøvetids Slutning. Se Aab. 11: 19; 16: 17, 18.

Dog hvorfor føres disse Vers ind her? Jo, som et Haabets og Trøstens Budskab til Menigheden. Man saa de syv Engle med deres Krigsbasuner; skrækelige Ting skulde ske, naar Basunerne lød; men først peges der for Guds Folk paa Midlergjerningen for dem histoppe samt paa den Kilde, hvorfra de kunde hente Hjælp og Styrke i denne Tid. Skulde de end hvirvles om som Fjær paa Stridens og Kampens tumlende Bover, skulde de dog vide, at deres store Ypperstepræst endnu forrettede sin Tjeneste for dem i den himmelske Helligdom, og at de kunde opsende sine Bønner til ham og faa dem fremførte sammen med Røgelsen for sin himmelske Fader. Saaledes kunde de vinde Styrke og Støtte under al sin Nød og Modgang.

6. Vers. Og de syv Engle, som havde de syv Basuner, gjorde sig færdige til at basune.

Her kommer vi tilbage til de syv Basuner, der optager Resten af indeværende Kapitel samt hele 9. Kapitel. De syv Engle gjør sig rede til at basune. Deres Basunstød udfylder Forudsigelsen i Dan. 2 og 7, idet de begynder med det gamle Romervældes Op-løsning i ti Dele, hvoraf vi har en Beskrivelse i de første fire Basunstød.

7. Vers. Og den første Engel basunede, og der kom Hagel og Ild, blandet med Blod, og blev kastet paa Jorden; og Tredjedelen af Træerne opbrændtes, og alt grønt Græs opbrændtes.

En fuldstændig Udlæggelse af de syv Basuner findes i et engelsk Værk: An Exposition of the Seven Trumpets of Revelation 8 and 9, der faaes paa den Internationale Forlagsforenings Trykkeri, College View, Nebr. Fra dette Værk er ogsaa hovedsagelig neden-angførte Uddrag hentede.

Keith har meget træffende bemærket i Anledning af denne Forudsigelse:

„Ingen kunde klarere belyse eller mere fuldstændig udtyde disse Skriftens Ord, end Gibbon har gjort. Man behøver kun at sætte en Bibeltekst foran de Kapitler, i hvilke den skeptiske Vismand direkte omhandler denne Sag, samt at udslette nogle faa vanhellige Udtryk, han benytter, for at faa en Række forklarende Foredrag over

„Aabenbaringens 8. og 9. Kap.“ „Fortolkeren har kun lidet eller intet andet at gjøre end at pege paa Gibbons Blade.“

Den første smertelige og tunge Dom, der rammede det vestlige Rom under dets Forsaldstid, var Krigen med Goterne under Marik, der aabnede Veien for senere Indfald. Den romerske Keiser Theodosius' Død indtraf i Januar 395, og før Vinterens Slutning stod Goterne under Marik i Vaaben mod Riget.

„Hagel og Ild, blandet med Blod“, kastedes paa Jorden. Goterindfaldets skrækelige Virkninger fremstilles ved „Hagel“, fordi de, der gjorde Indfald i Landet, havde sin Hjemstavn nordpaa, — som „Ild“ paa Grund af den Ødelæggelse, der ved Ild og Brand anrettedes paa By og Land, — som „Blod“ paa Grund af det skrækelige Blodbad, disse modige og uforsædede Krigere anrettede paa Rigets Borgere.

Det første Basunstød hører hjemme ved det fjerde Aarhundredes Slutning og Tiden derefter og har Hensyn til disse Goternes Herjingsstog ind paa Romerrigets Grund.

Jeg ved ikke, hvorledes det første Basunstøds Historie mere talende kunde fremstilles, end ved Ord til andet at gjengive, hvad Gibbon siger derom i sin Historie, saaledes som Keith gjør det i sin Bog *The Signs of the Times*, Bd. I, S. 221—233:

„Widtløftige Uddrag viser, hvor omfangsrigt og godt Gibbon har fortolket sin Tekst i det første Basunstøds Historie, det første Uveir, der gif hen over romersk Grund, og Roms første Fald. For til en ligefrem Forklaring at bruge hans egne Ord anfører vi, hvad han siger om Sagens Kjerne: „Goterfolket stod ved det første Basunstød i Vaaben og rullede under den usædvanlig strenge Vinter sine vældige, tunge Vogne over Flodens brede isklædte Flade. Fokis' og Bøtiens frugtbare Marker dækkedes af en sand Overflømmelse af Barbarer; alt Mandtjøn blev nedsjålet, og de brændende Landsbyers Kvinder og Kvæg drev man bort. De dybe, blodige Spor efter Goternes Vandring kunde man selv efter flere Aars Forløb med Lethed opdage; hele Attikas Jordbund var som affviet ved Mariks ødelæggende Nærværelse. De mest heldige af Korinths, Argos' og Spartas Indvaanere forskaanedes ved Døden for at se sine Stæder gaa op i Flamme. Paa en Tid, da der herskede en saa yderlig Hede, at Flodseengene laa tørre, trængte Marik med Vold ind paa Vestens Gnemærker. En i Ensomheden boende gammel Beroneser, Digteren Klaudian, klagede rørende over

sine samtidige Træers Skjæbne, der maatte brænde i det hele Lands almindelige Brand [mærk Forudsigelsens Ord: „Tredjedelen af Træerne opbrændtes“], og Romernes Keiser flygtede for Goternes Konge.“

„En rasende Storm vattes blandt de germanske Folk, fra hvilke de nordiske Barbarer rykkede frem næsten til Roms Porte. Disse fuldkommede Vestens Odelæggelse. De mørke Skyer, der samlede sig langs Østersøens Kyster, brast med Jordenskrald over den øvre Donaus Bredder. De galliske Græsgange, hvor Kvæget græssede vildt og i vogtede Hjorder, og Rhinens Bredder, der dækkedes af prægtige Huse og veldyrkede Gaarde, dannede et Fredens og Rigdommens Landskab, der pludselig forvandlede sig til en Ørken, som kun skilte sig fra den ensomme Natur ved sine rygende Ruiner. Mange Byer blev voldelig undertrykkede eller ødelagte, umenneskelige Blodbad anrettedes paa mange Tusinder, og Krigens fortærende Flammer spredte sig over Størstedelen af Galliens sytten Provinser.

„Atter udstrakte Marik sine Herjingsstog over Italien. I fire Aar herjede Goterne Landet og herskede uindskrænket derover. Ved Roms Blyndring og Brand laa Byens Gader fulde af døde Kroppe, Flammerne fortærede mange offentlige og private Bygninger, og efter halvandet Hundrede Aars Forløb stod endnu Ruinerne af et Palads tilbage som et stateligt Mindesmærke om den gotiske Brandstiftelse.

„Det sidste af det 33. Kapitel i Gibbons Historie er i og for sig en klar og omfattende Fortolkning; thi idet han samler Hovedtrækkene af sin egen Beskrivelse af denne korte, men høist betydningsfulde Periode, stiller han jevnside hinanden saa at sige Historiens Hovedresultater og Forudsigelsens Hovedtræk. Men de Ord, der gaar forud herfor, har dog sin egen Betydning: „Tidsalderens almindelige aandelige Vækkelse ivrede for paa Dianas og Herkules' Altare at ophøje den katolske Kirkes Helgener og Blodvidner. Romervældets Enhed var opløst, dets Skjtsaand laa ydmyget i Støvet, og hele Hære af ukjendte Barbarer, der trængte frem af Nordens kolde Strøg, havde sat sig seierrikt fast i og regjerede over Europas og Afrikas fagreste Landskaber.“

„Det sidste Ord, Afrika, er Signalet til, at det andet Basunstød nu skal lyde. Scenen veksler fra Østersøens Strande til Middelhavets Sydkyst, fra Nordens kolde Strøg til det brændende Afrikas

Dandalernes Indfald i Afrika.

Grænser, og istedetfor en Hagelbyge, der kastedes over Jorden, blev nu et brændende Bjerg kastet i Havet."

8. Vers. Og den anden Engel basunede, og der blev ligesom et stort Bjerg, brændende i Lue, kastet i Havet; og Tredjedelen af Havet blev Blod, 9. og Tredjedelen af Skabningerne i Havet, som havde Liv, døde, og Tredjedelen af Skibene blev ødelagt.

Romervældet deltes efter Konstantins Tid i tre Dele; derfor har vi den hyppige Bemærkning: „Tredjedelen af Skabningerne“, o. s. v., med Hensyn til den Tredjedel af Riget, som laa under Svøben. Denne Deling inden Romerriget fandt Sted ved Konstantins Død mellem hans tre Sønner, Konstantius, Konstantin II og Konstans. Konstantius sad inde med Osten og opslugt sit Palads i Konstantinopel, Rigets Hovedstad. Konstantin II havde Britannien, Gallien og Spanien; Konstans Illyrien, Afrika og Italien. (Se Sabinus Ecclesiastical History, S. 155.) Om denne velkjendte historiske Kjendsgjerning siger Elliot, saaledes som han citeres af Albert Barnes i hans Anmærkninger over Nab. 12: 4: „To Gange idetmindste, før Romervældet for bestandig deltes i to, Osten og Vesten, bestod der en Tredeling i Riget, første Gang 311 ef. Kr., da der foregik Deling mellem Konstantin, Licinius og Maximinus, anden Gang 337 ef. Kr. ved Konstantins Død, da Riget deltes mellem hans tre Sønner, Konstantius, Konstantin II og Konstans.“

Den Historie, det andet Basunstød gjælder, angaar piensynlig Indfaldet i Afrika og sammes Erobring, senere ogsaa Italiens, ved den skrækelige Genferik. Hans Erobringer stede for Størstedelen til søs, og hans Seierbindinger var, kunde man sige, „ligesom et stort Bjerg, brændende i Lue, kastet i Havet“. Hvilket Billede kunde vel bedre eller nær saa godt fremstille Flaaders Sammenstød og almindelig Krigslarm ved Havenes Kyster? Naar man forklarer dette Basunstød, maa man søge Begivenheder, der ganske særlig gjælder Handelsverdenen; og det benyttede Sindbillede fører naturlig til, at man venter sig en voldsom Bevægelse og Ophidselse; thi intet mindre end en hidsig Krigsførelse til søs kan gjælde som en Opfyldelse af Forudsigelsen. Hvis nu de fire første Basunstød gjaldt fire mærkelige Tildragelser, der væsentlig bidrog til Romervældets Fald, og det første Basunstød gjaldt det gotiske Herjingsstog under Marik, maa man nu naturlig se at finde den næste Fiendeindmarsch, der rystede Romermagten og bragte den nær sit Fald. Dette

næste store Jndfald i Landet var Bandalernes under Anførsel af den skrækelige Genserik. Hans Løbebane faldt mellem Aarene 428 og 468 ef. Kr. Denne store Vandalerhøvding havde sit Hovedkvarter i Afrika; men, som Gibbon bemærker, „dette at opdage og beseire de sorte Folkfærd [i Afrika], der muligvis boede i det hede Belte, kunde ikke friste Genseriks vel beregnede Uergjerrighed; han kastede derimod sine Dine mod Havet, besluttede at skabe en Magt tilføjs, og hans dristige Beslutning udførtes med en fast og virksom Udholdenhed.“ Fra Karthagos Havn foretog han gjentagne Gange Røvertog ud paa Søen, gjorde romerske Handelsflåde til Bytte og indlod sig i Krig med nævnte Rige. For at male sig med denne Hersker paa Havet gjorde Romerkeiseren Majorian vidtløftige Forberedelser til en Søkrig; 3000 Langflåde med et tilsvarende Antal Transportflåde og mindre Fortøjer samledes i den trygge og rummelige Havn ved Karthagena i Spanien. Imidlertid forstaaedes Genserik for en vistnok uundgaaelig Udelæggelse derved, at nogle mægtige Undersaatter af Misundelse eller Frygt for sin Herres heldige Fremgang begik Forræderi; benyttende sig af disses hemmelige Meddelelse overraskede han den ubevogtede Flaade i Karthagenabugten, borede mange af Skibene isænt, tog dem eller brændte dem, og tre Aars Forberedelser blev saaledes tilintetgjorte i Løbet af en eneste Dag.

Italien led længe under Bandalers-Sørøvernes hyppige Plyndringer. Hver Aar udrustede de en ganske forfærdelig Flaade i Karthagos Havn, og Genserik selv førte Befalingen paa de vigtigste Togter, skjønt han nu var høit tilaars.

Gjentagne Gange gjæstede Bandalerne Spaniens Rhyter, Liguria, Toscana, Kampanien, Lukanien, Bruttium, Apulien, Kalabrien, Vinetia, Dalmatien, Epirus, Grækenland og Sicilien. Den Hurtighed, hvormed de bevægede sig, gjorde, at de næsten til samme Tid kunde true og angribe de indbyrdes langt bortliggende Gjenstande for sin Begjærighed; og da de altid indskibede et tilstrækkeligt Antal Ryttere med Heste, lagde de ikke saasnart tillands, før de med et let Rytterkorps i alle Retninger feiede hen over det ulukkelige Land.

I Aaret 468 gjorde Ostens Keiser Leo et sidste og fortviblet Forsøg paa at berøbe Genserik Gueherredømmet tilføjs. Herom taler Gibbon saaledes:

„Hele Udgiften ved det afrikanske Felttog beløb sig til 130,000 Bund Guld, omtrent 5,200,000 Lstr. . . . Den Flaade, som affei-

lede fra Konstantinopel til Karthago, bestod af 1113 Skibe, og Antallet Soldater og Matroser gik op til over 100,000 Mand. . . . Heraklius' Hær og Marcellinus' Flaade sluttede sig til eller støttede den keiserlige Overbefalingsmand. . . . Vinden blev Genseriks Planer gunstig; han bemandede sine største Krigsskibe med de tjækkeste blandt Maurer og Vandaler, og mange svære Barkskibe fulde af brændbare Sager tog de paa Slæb. I Nattens Mørke dreves disse Odelæggelsens Redskaber frem imod Romernes ubevogtede Flaade, som intet ondt anede, og man vækkedes af, at der maatte være en truende Fare paa færde. Paa Grund af den Stilling, hvori Skibene laa, massevis tæt op til hverandre, gjorde Ilden saa meget hurtigere Fremstrid og gik med en rivende og uimodstaaelig Voldsomhed over fra det ene til det andet; Vindens Raseri, Flammernes Ruitren, Soldaternes og Matrosernes skjærende Skrig, da de hverken kunde befale eller lyde, øgede den natlige Forvirrings Rædsel. Medens de arbejdede haardt for at komme væk fra de brændende Skibe og for idetmindste at spare en Del af Flaaden, angreb Genseriks Langskibe dem med velberegnet Kløgt og stor Tapperhed; mange af Romerne undgik vel Flammernes Raseri, men blev dræbte eller fangede af de feierrige Vandaler. . . . Da saaledes dette store Togt havde slaaet feil, blev atter Genserik eneraadig paa Havet, og atter udsattes Italiens, Grækenlands og Asiens Kyster for hans Hævn og Havensyge. Tripolis og Sardinien underkastede sig ham igjen; til sine øvrige Provinser lagde han ogsaa Sicilien, og før sin Død i Narenes og Berømmelsens Fylde blev han Vidne til det vestlige Riges **endelige Undergang.**" (Gibbon, Bd. III, S. 495-498.)

Om den vigtige Rolle, denne dristige Søprøver spillede ved Rom's Fald, bruger Gibbon følgende betegnende Ord: „Genserik, et Navn, som i Anledning af Romervældets Odelæggelse har fortjent at stilles Side om Side med Navnene Marik og Attila.“

10. Vers. Og den tredje Engel basunede, og fra Himlen faldt en stor Stjerne, brændende som en Jæffel, og den faldt paa Tredjedelen af Floderne og paa Vandkilderne. 11. Og Stjernens Navn kaldes Malurt; og Tredjedelen af Vandene blev til Malurt, og mange Menneſker døde af Vandene, fordi de var bleven besſte.

Bed dette Steds Udtydning og Anvendelse kommer man til den tredje vigtige Tildragelse, der førte til Romerrigets endelige Kuldstælske. I vor Søgen efter en historisk Fuldbyrdselse af dette tredje

Vasunstød, tillader vi os her at give nogle Uddrag af Albert Barnes' Notes.

Til dette Skriftsteds Tydning er det nødvendigt, som denne Skriftfortolker siger, „at finde en Høvding eller Kriger, der kan sammenlignes med en lysende Meteor, — hvis Løbebane maa lyse med særlig Glans, — som endelig fremtræder pludselig som en lysende Stjerne, men derpaa forsvinder som en Stjerne, hvis Lys sluktes i Vandene. Denne Meteors ødelæggende Bane maa væsentlig ramme de Dele af Verden, der har Overflod paa Kilder og Floder, — der maa vise sig en Virkning, som om nævnte Floder og Kilder var bleven tørre, med andre Ord, mange maa omkomme, og mange Strækninger lægges øde i Nærheden af samme Floder og Kilder, som om en best og skadelig Stjerne faldt ned i Vandene, og som om Døden bredte sig over de Strøg, der laa omkring dem og vandedes af dem“. (Barnes' Notes on Revelation 8.)

Man gaar her ud fra, at dette Vasunstød gjælder de ødelæggende Krige og rasende Herjingsstog, som Attila foretog imod Romervældet i Spidsen for sine vilde Hunner. Barnes siger, idet han taler om denne Kriger og særlig om den Maade, hvorpaa han selv optraadte:

„I sin Optraeden lignede han meget Lyset af en glimrende Meteor paa Himlen. Fra Osten kom han, samlede sine Hunner, og udsprede dem pludselig over Riget med en glimrende Meteors Fart, som man skal se. Han ansaa sig ogsaa for særlig viet Krigsguden Mars og pleiede at optræde i en saa straalende, herlig, fyrstelig Glans, at hans Smigrere sagde, det maatte blænde deres Øine, som saa ham.“

Idet han taler om Stedet for de ved dette Vasunstød forudsagte Tildragelser, bemærker Barnes:

„Der staar særlig, at Virkningen skulde vise sig paa „Floderne“ og „Bandskilderne“. Derfor dette har en bogstavelig Anvendelse, eller (som det antages i Anledning af det andet Vasunstød) Udtrykket gjaldt den Del af Riget, der særlig led under Fiendernes Indfald, da kan man antage, at ovennævnte Udtryk gjælder de Dele af Riget, der havde Overflod paa Floder og Kilder, særlig hvor Floderne og Kilderne havde sit Udspring; thi Virkningerne blev stadig i „Bandskilderne“. Nu ved man sikkert, at Attilas Foretagende væsentlig gjaldt Alpestrøgene og de Dele af Riget, hvorfra Floderne flyder ned i Italien. Attilas Felttog beskrives af Gibbon i følgende

Uttala, Hunnernes Konge.

omfattende Ord: „Europa blev i hele sin Bredde, som det strækker sig over 500 eng. Mil fra det Sorte Hav til Adriaterhavet, samtidig hjemløst af de talløse Stæder af Barbarer, hvem Attila førte i Marken for at besætte Landet og lægge det øde.““

„Og Stjernens Navn kaldes Malurt [en Betegnelse paa de bedste Følger].“ Disse Ord minder os atter for et Øieblik om Attilas sande Væsen, om den Glendighed, hvis Ophavsmand eller Redskab han var, og den Skræk, hans Navn indgjød.

„Fuldstændig Udryddelse og Udslettelse er de Ord, der bedst betegner den Glendighed, han voldte.“ Selv kaldte han sig „Guds Svøbe“.

„En af hans underbefalende revsede og udryddede saa godt som til sidste Mand Burgunderne ved Rhinen. Paa sin Jndmarsch saavel som paa sit Tilbagetog drog de gennem Frankernes Landomraade og myrdede i Massevis sine Gidsler saavel som sine Fanger. To Hundrede unge Piger pintes med et udsøgt og samvittighedsløst Kaseri, deres Legemer blev slidte istykker af vilde Heste eller knustes under Vægten af rullende Vogne, og deres ujordede Lemmer kastedes hen paa Landeveien til Bytte for Hunde og Gribber.

„Attila pralede af, at Græsset aldrig voksede der, hvor hans Hest havde travet. Vestens Keiser med Roms Senat og Folk bad sig ydmygt og frygtfomt forskaanede for Attilas Brede. De Kapitlers Slutningsord, der beretter hans Historie, bærer den Paaafskrift: „Tegn paa Romervældets Oplosning og Fald.“ „Stjernens Navn kaldes Malurt.““ (Keith.)

12. Vers. Og den fjerde Engel basunede, og Tredjedelen af Solen blev rammet, og Tredjedelen af Maanen og Tredjedelen af Stjernerne, for at Tredjedelen af dem skulde formsørkes, og Tredjedelen af Dagen ikke lyse, og Natten ligervis.

Dette Basunstød forstaar vi sindbilledlig hentyder til Odoakers Løbebane, den barbariske Herfser, der stod i saa nøie Forbindelse med de Begivenheder, som førte til det vestlige Roms Fald. Sindbillederne Sol, Maane og Stjerner (thi utvivlsomt staar de her som Sindbilleder) betegner ganske sikkert den romerske Regjerings lysende Størrelser, dets Keisere, Senatorer og Konsuler. Biskop Newton bemærker, at det vestlige Roms sidste Keiser var Romulus, der til Spot kaldtes Augustulus, d. e. „den lille Augustus“. Det vestlige Romerrige faldt 476 ef. Kr. I hvorvel den romerske Sol var udslukket, vedblev endnu alligevel dens underordnede Lys at skinne

svagt, saalænge Senatet og Konsulerne holdt sig; men efter mange indre Ombæltninger og politiske skjæbnesvangre Besklinger kuldkastedes dog tilslut hele de gamle Dages Regjeringsform 566 ef. Kr., og Rom selv gik fra at være Verdens Hersterinde ned til et stakkels Hertugdømme, som maatte betale Skat til Etsarkatet Ravenna.

Under Overskriften: „Det vestlige Riges Undergang 476 eller 479 ef. Kr.“, citerer Prædikanten J. Vitch i sit Værk *Prophetic Exposition*, Bd. II, S. 156–160, følgende Ord af Keith:

„Den uheldige Augustulus blev gjort til et Redskab for sin egen Ulykke, og han tilkjendegav Senatet sin Tronfravigelse; og denne Forsamling lod endnu under sin sidste Lydighedshandling mod en romersk Fyrste, som om den agtede Frihedens Aand og Forsatningens Former. Enstemmig besluttede de at sende en Skrivelse til Leos Svigersøn og Efterfølger Zeno, der nylig efter et kortvarigt Oprør var bleven gjenindsat paa den byzantinske Trone. De erklærede høitidelig, at „der ikke længere var nogen Nødvendighed for eller næredes noget Ønske om længere at opretholde den keiserlige Arvesølge i Italien, saasom efter deres Mening en eneste Hersters Majestæt var nok til paa samme Tid at mestre og beskytte baade Østen og Vesten. I sit eget og i Folkets Navn gav de sit Samtykke til, at det hele Riges Herkersæde flyttedes fra Rom til Konstantinopel, og de gav feigt Afkald paa Retten til at vælge sin Herre, det eneste gjenværende Spor af den Myndighed, som havde givet Verden Love“.

„Roms Magt og Glans gik under og sluknede, saa det ikke herskede over noget Folk. Folkenes Dronning havde kun Navnet tilbage; hvert Regn paa Kongeværdighed forsvandt fra Keiserstaden. Den havde hersket over Folkene, men sad nu i Støvet som et andet Babylon, og der var ingen Trone, hvor Cæsarerne havde hersket. Den sidste Lydighedshandling, som denne engang saa ærværdige Forsamling foretog ligeoverfor en romersk Fyrste, var den, at den antog den sidste vestlige Keisers Tronfravigelse og afstøvede den keiserlige Arvesølge i Italien. Roms Sol var rammet. . . .

„Der opstod snart en ny Erobrer af Italien, Ostgoteren Theodorik, som uden Betænkning antog Kongeværdigheden og regjerede ifølge Erobringens Ret. „Theodoriks Kongeværdighed kundgjordes af Goterne (5. Marts 493 ef. Kr.), medens Østens Keiser kun nølende, modstræbende og tvetydig gav sit Samtykke dertil.“ Det keiserlige Romervælde, hvis Hovedsæde Rom eller Konstantinopel havde været, hver for sig eller begge i Forening, i Vest eller Øst, anerkjendtes

ikke længere i Italien, og Tredjedelen af Solen var rammet, saa den ei længer udsendte selv de svageste Straaler. Cæsarernes Magt kjendtes ikke i Italien, og en gotisk Konge regjerede over Rom.

„Men var end Tredjedelen af Solen rammet og Roms Keiser-vælde forbi i Cæsarernes By, skinnede dog Maanen og Stjernerne eller glitrede svagt ialfald endnu en Stund i det vestlige Rige, selv midt under det gotiske Mørke. Konsulværdigheden og Senatet [„Maanen og Stjernerne“] affskaffedes ikke af Theodorik. En gotisk Historieffriber berømmer Theodoriks Konsulværdighed som det højeste af al timelig Magt og Storhed, ligesom Maanen hersker om Natten, naar Solen er gaaet ned. Istedetfor at affkaffe nævnte Embede lykønskede Theodorik „hine aarlige Lykkens Yndlinger, som kunde fryde sig ved Tronens Glans uden at bære dens Byrder“.

„I sin Tid og Tur efter Forudsigelsen gif dog Roms Konsulat og Senat Stjæbnens Gang, ihvorvel de ikke faldt ved Vandalers eller Goters Haand. I den næste Omvæltning i Italien blev Østens Keiser Justinians General, Belisar, Seierherre. Han sparede ikke, hvad Barbarerne havde holdt helligt. „Den romerske Konsulværdigheds Affkaffelse ved Justinian 541 ef. Kr.“ er Overskriften paa det sidste Ufsnit af 40. Kap. i Gibbons Historie *The Decline and Fall of Rome*. „Konsulatembedet ophørte tilslut i Justinians trettende Regjeringsaar, da hans herskesyge Mand maatte føle sig vel ved, at en Titel, der mindede Romerne om deres fordums Frihed, i al Stilhed affskaffedes.“ Tredjedelen af Solen var rammet, og Tredjedelen af Maanen og Tredjedelen af Stjernerne rammedes. Paa den gamle Verdens politiske Himmel under det keiserlige Roms Regimente skinnede Keisermagt, Konsulværdighed og Senatorstand som Sol, Maane og Stjerner. Man er kommen saa langt i Historien om deres Nedgang og Fald, at man har set de to førstnævnte „formørkede“ med Hensyn til Rom og Italien, der saa længe havde staaet som den første By blandt Byer, og det første Land blandt Lande; da nu endelig det fjerde Basunstød slutter, ser man ogsaa det romerske Senat, denne berømmelige Forsamling, formørket. Den By, der havde behersket Verden, blev — som til Spot over al menneskelig Storhed — erobret af Gildingen Narses, Belisars Efterfølger. Han slog Goterne (552 ef. Kr.), fuldkommede „Roms Erobring“, og Senatets Stjæbne var beseglet.“

Elliott taler i sit Værk *Horæ Apocalypticae*, Bd. I, S. 357-

360, om denne Del af Profetiens Opfyldelse, forsaavidt det vestlige Riges Undergang angaar, som følger:

„Saaledes forberedtes da den endelige Katastrofe, hvorved Bestens Keisere og Keiserdømme skulde udslettes. Længe havde Rom lidt efter lidt tabt sin Glans, dets Provinser var en for en bleven det frarebet; det Riget tilhørende Landomraade var lidt efter lidt blevet som en Orken; dets Besiddelser ved Havet, dets Flaader og dets Handel var tilintetgjort. Kun lidet havde det tilbage andet end tomme Titler og intetsigende Tegn paa Herrevælde. Nu var den Tid kommen, da ogsaa disse to Ting skulde fratages det. Tyve Aar eller vel det efter Attilas Død og meget kortere Tid efter Genferiks (der før sin Død havde hjemsogt og herjet den evige Stad paa et af sine Røvertogter tilføs og saaledes end yderligere forberedt den kommende Undergang) befalede Høvdingen for Herulerne — en barbarisk Levning af Attilas Hærstarer, der var bleven tilbage ved Alpernes Grænse mod Italien — Odoaker, at Bestens Keiser-navn og Keiserkrone skulde affattes. Myndighederne gav sig ydmygt for ham. Den sidste Styggekeiser (hvis Navn, Romulus Augustus, paa en betegnende Maade maatte vise, hvilken Ned-sætning der var mellem Roms fordums Herlighed og dets nuværende Nedværdigelse), frasagde sig Herredømmet, og Senatet sendte Keiser-magtens Insignier til Konstantinopel, med den Tilstaaelse for Østens Keiser, at én Hersker var nok for hele Riget. Saaledes blev da af den romerste keiserlige Sol den Tredjedel, som henhørte under det vestlige Rige, formørket og skinnede ikke mere. Jeg siger med Vilje den Tredjedel deraf, som henhørte under det vestlige Rige; thi som Forudsigelsen fremholder, maa Delene tages bogstaveligt og nøiagtigt. Ved den sidste Ordning mellem de to Hoffer overførtes hele den illyriske Tredjedel til det østlige. Saaledes havde „Rigets Formørkelse“ i Besten fundet Sted, og Natten var falden paa.

„Alt dette tiltrods maa man alligevel huske, at det romerste Navns Myndighed dog endnu ikke ganske var ophørt. Det romerste Senat fortsatte endnu som sædvanlig at samle sig. Konsulerne udnævntes hvert Aar, en af Østens Keiser, en af Italien og Rom. Odoaker selv styrede Italien i Navnet Patricier, som Østens Keiser havde givet ham. Da hvad de fjernere vestlige Provinser eller idetmindste betydelige Strøg inden samme angik, var endnu ikke det Baand ganske affaaret, der havde bundet dem til Romervældet. Der raadede endnu en vis Anerkjendelse, ihvorvel ofte svag, af

Det vestlige Rom overgiver sig til Odoaker.

Keiserens Overherredømme. Naanen og Stjernerne kunde synes endnu at skinne over Vesten med et svagt Lys. Under Begivenhedernes Gang, der hurtig fulgte paa hinanden i Løbet af det næste halve Aarhundrede, blev dog disse ganske udslukkede. Ostgoteren Theodorik herskede som uafhængig Overherre i Italien fra 493-526 ef. Kr. efter at have ødelagt Herulerne og deres Rige i Rom og Ravenna, og da endelig Belisar og Narses havde erobret Italien fra Ostgoterne, forud for hvilken Erobring der gik Krige og Herjinger, hvorunder Italien og fremforalt dens Stad paa de syv Høie for en Tid næsten blev lagt ganske øde, opløstes det romerske Senat, og Kon-sulværdigheden affaffedes. Hvad de vestlige Provinsers barbariske Fyrster angik, blev endvidere deres Uafhængighed af den romerske Keisermagt nu tydeligere bestemt og fastslaaet. Efter vel halvandet Hundrede Aars Glendighed, der efter Dr. Robertsons træffende Fremstilling næsten staar uden sin Lige i Folkenes Historie, kunde hint Hieronymus' Ord, der forresten laa i selve Aabenbaringens billedlige Skriftudtryk, men for tidlig toges i Munden ved Roms første Indtagelse under Marik, endelig anses opfyldt: *Clarissimum terrarum lumen extinctum est*, d. e.: „Verdens herlige Sol er udslukket,“ — det samme Udtryk, vor egen Digter har benyttet, idet han udtrykker sig i Aabenbaringens træffende, skjønne Billedsprog:

„Se, én for én dens Stjerner's Lys forsvandt“,

indtil end ikke en eneste Stjerne var igjen, som kunde oplyse den tomme, mørke Nat.“

Disse barbariske Horders frygtelige Herjinger, der under sine dristige, men grusomme og forbødne Ledere plyndrede og tilsidst undertvang Rom, skildres levende i følgende beaandede Vers:

„Og da en drabelig Stormflod brød
Over Jorden ud, o skjælv!
Med de dødes Kroppe var Jorden strød,
Og frem vælted Jldens Elv.
Konger svandt i denne grumme Flod,
Her hjalp Magt og Stolthed ei!
Med den skjælle Krykkeren lod sit Blod,
Nu alt gif samme Ve!“

Saa frygtelige end disse Ulykker var, som rammede Romerriket under disse Barbarers Indfald, var de dog forholdsvis ubetydelige sammenlignet med de Ulykker, der skulde følge efter. De var kun

som de første Regndraaber af den Stormflod, der skulde skylle ind over den romerske Verden. De tre Basunstød, der endnu er tilbage, betegnes som særlig skrækkelige Hjemløgelser, hvilket ses af følgende Vers.

13. Vers. Og jeg saa, og jeg hørte en Engel flyve midt igjennem Himlen og sige med høi Røst: Ve, ve, ve dem, som bor paa Jorden, for de øvrige Basunløfter af de tre Engle, som skal blæse!

Denne Engel hører ikke til de syv Basunengles Række, men er simpelthen en, som melder, at de tre gjenværende Basuner er Vebasuner paa Grund af de mere skrækkelige Tildragelser, der skal foregaa, naar der stødes i dem. Saaledes er den næste (femte) Basun det første Ve, den jette Basun det andet Ve, den syvende og sidste i Rækken det tredje Ve.

„Ve, ve, ve dem, som bor paa Jorden.“

1. Vers. Og den femte Engel basunede, og jeg saa en Stjerne, som var falden ned fra Himlen paa Jorden, og den blev Nøglen given til Afgrundens Brønd.

Til Fortolkning af dette Basunstød tillader vi os atter at gjøre nogle Uddrag af Keiths Skrifter, hvor det træffende heder: „Der hersker neppe blandt Fortolkere nogen saa enstemmig Anskuelse angaaende nogen anden Del af Aabenbaringen som angaaende Tydningen af den femte og sjette Basun eller det første og andet Be. De fremstiller Saracenerne og Tyrkerne. Her ligger alt saa nær, at man neppe kan misforstaa det. Istedetfor et Par Vers til Betegnelse af hver især benyttes hele 9. Kapitel i Aabenbaringen, i lige Forhold, til at beskrive dem begge.

„Romervældet faldt, som det opstod: ved Erobring; men Saracenerne og Tyrkerne var de Medskaber, hvorved en falsk Religion blev en frafalden Kirkes Svøbe, og derfor kaldes den femte og sjette Basun Beer istedetfor at betegnes alene som Basuner.

„For første Gang efter det vestlige Riges Undergang blev Konstantinopel beleiret af den persiske Konge, Kosroes.“

„En Stjerne faldt fra Himlen til Jorden, og den blev given Nøglen til Afgrundens Brønd.“

„Medens den persiske Hersker grundede paa sin Kunsts og Magts Vidundere, fik han Brev fra en ganske ubekjendt Borger i Mekka, hvori han opfordredes til at anerkjende Muhammed som Guds Sendebud; men han afflog Opfordringen og rev Brevet istykker. „Saaledes,“ udraabte den arabiske Profet, „skal og Herren sønderrive Kosroes' Rige og forkaste hans Bønner.“ Staaende paa Grænsen

mellem disse to østlige Magter iagttog Muhammed med hemmelig Fryd, hvorledes den gjensidige Odelæggelse gjorde Fremgang; og midt under Jubelen over de persiske Seire vovede han at forudsige, at inden mange Aars Forløb vilde Seieren vende tilbage til den romerske Fane. „Paa den Tid, da denne Forudsigelse skal være bleven udtalt, kunde ingen Forudsigelse være længere fra sin Opfyldelse (!) siden Heraklius' første tolv Aar forkyndte Rigets nær forestaaende Opløsning.“

„Stjernen faldt ikke, som den, der varselede om Attila, paa et enkelt Sted, men paa Jorden.“

„Kosroes underlagde sig de romerske Besiddelser i Asien og Afrika. Og det romerske Rige indskrænkede sig dengang til Konstantinopels Mure, med Levningerne af Grækenland, Italien og Afrika samt nogle Østæder paa den asiatiske Kyst fra Tyrus til Trapezunt. Seks Aars Erfaring bevægede tilslut den persiske Hersker til at give Afkald paa Konstantinopels Erobring og til i det enkelte at fastslaa, hvad der aarlig skulde ydes i Løspenge af det romerske Rige: 1000 Talenter i Guld, 1000 i Sølv, 1000 Silkedragter, 1000 Heste og 1000 Jomfruer. Heraklius gik ind paa at sætte sit Navn under disse skjændige Vilkaar; dog anvendte han flittig den Tidsfrist, han fik til at samle disse Skatte fra Østens Fattigdom, til at forberede et djærvt, ja dumdriftigt Angreb.“

„Perserkongen foragtede den ukjendte Saracener og gjorde sig lystig over Budskabet fra den foregivne Profet i Mekka. Selv Romerrigets Kuldkastelse vilde ikke have aabnet Døren for Muhammedanismen eller for Saracenernes Fremgang, naar de med Baabenmagt søgte at udbrede Bedrageri, omend den persiske Hersker og Abarernes Chagan (Attilas Efterfølger) havde delt Resterne af Cæsarernes Rige imellem sig. Kosroes selv faldt. De persiske og romerske Riger udtømte gjensidig hinandens Styrke. Og før den falske Profet fik Sværdet i Haand, blev det slaaet ud af deres Haand, der kunde have stoppet hans Løb og knust hans Vælde.“

„Siden Scipios og Hannibals Dage har man ikke gjort noget dristigere Forsøg end det, Heraklius gjorde for at befri Riget. Han udforskede den farlige Bei gennem Sortehavet og Armeniens Bjerge, trængte lige ind til Persiens Hjerte og kaldte Storkongens Hære atter til Forsvar for deres blødende Land.“

„I Slaget ved Ninive, hvor man kæmpede heftig fra Daggrub til den ellefte Time, mistede Perserne 28 Faner foruden dem, der

muligens blev ihjelslagne eller sønderrevne; Størstedelen af deres Hær blev hugget sønder og sammen, og fordølgende sit eget Tab tilbragte Seierherreerne Natten paa Slagmarken. Assyriens Byer og Slotte laa for første Gang aabne for Romerne."

"Den romerske Keiser vandt imidlertid ingen Styrke ved de Erobringer, han udførte, og paa samme Tid og ved samme Midler beredtes Veien for den Mængde arabiske Saracener, der kom som Græshopper fra en og samme Egn og hurtig spredte sig baade over det persiske og romerske Rige, idet de paa sin vei forplantede den mørke og forfærlige muhammedanske Tro.

"Man kan ikke ønske sig et fuldstændigere Billede af denne Kjendsgjerning end det, man faar i det Kapitels Slutningsord hos Gibbon, hvorfra foregaaende Uddrag er tagne." "Omendstjunt en seierrig Hær var bleven reist under Heraklius' Fane, synes den unaturlige Anstregelse snarere at have udtømt dens Styrke end forøget den. Medens Keiseren triumferede i Konstantinopel eller Jerusalem, blev en temmelig ukjendt By paa Syriens Grænser plyndret af Saracenerne, der nedhuggede nogle Tropper, som kom til dens Undsætning, — en baade sædvanlig og ubetydelig Hændelse, om den ikke havde været Forspillet til en mægtig Omvæltning. Disse Røvere var Muhammeds Apostler. Deres vanvittige Tapperhed var dukket frem fra Orkenen, og i de sidste otte Aar af sin Regjering tabte Heraklius til Araberne de samme Landskaber, han havde udfriet fra Perserne."

"Den svigefulde og begejstrede Mand, hvis Hjemstavn ikke er i Himlene, blev ladet løs over Jorden. Der behøvedes blot en Nøgle til at aabne Afgrundens Brønd, og denne Nøgle var Kosroes' Fald. Han havde med Foragt sønderrevet en ukjendt Mekka-borgers Brev; men da han fra sin Herligheds Glans sank ned i det dybe Mørke, som intet Die kunde gjennemtrænge, maatte Kosroes' Navn pludselig falde i Forglemmelse for Muhammeds, og Halvmaanen syntes blot at vente med at stige op, indtil Stjernen faldt. Efter sit fuldstændige Nederlag og Tabet af hele sit Rige, blev Kosroes myrdet i Aaret 628; og Aaret 629 udmærkedes ved Arabiens Erobring og den første muhammedanske Krig mod det romerske Rige. „Og den femte Engel basunede, og jeg saa en Stjerne, som var falden ned fra Himlen paa Jorden, og den blev Nøglen givne til Afgrundens Brønd. Og den aabnede Afgrundens Brønd.“ Den faldt paa Jorden. Da det romerske Riges Styrke var udtømt, og

Ostens store Konge Iaa død, blev Plyndringen af en ubetydelig By ved Syriens Grænse Forpillet til en mægtig Ombæltning. „Røverne var Muhammeds Apostler, og deres vanvittige Tapperhed dukkede op fra Orkenen.““

Afgrundens Brønd. — Dette Udtryks Betydning kan man skjønne af det græske Ord *ἀβυσσος*, som betyder „dyb, bundløs“ og antyder et øde, tomt og udyrket Sted. Det bruges om Jorden i dens oprindelige kaotiske Tilstand (1 Mos. 1: 2). I nærværende Tilfælde gjælder det vel passende den arabiske Orkens ukjendte Ode-marker, fra hvis Grænser Saracenernes vilde Flokke som Græshoppe-sværme trængte ud. Den persiske Konge Kosroes' Fald kan vel synes at være Afgrundens Brønds Opladelse, forsaavidt det beredte Veien for Muhammeds Følgesvende, der nu kunde trænge frem fra sit ukjendte Land og udbrede sin bedrageriske Lære med Jld og Sværd, indtil de sit spredt sit Mørke over hele det østlige Rige.

2. Vers. Og den aabnede Afgrundens Brønd; og en Røg steg op af Brønden, lig Røgen af en stor Dvn, og Solen og Luften blev forsmørket af Brøndens Røg.

„Vigesom de skadelige, ja dræbende Dunster, som Vindene særlig fra Sydvest udbreder over Arabien, saaledes spredte Muhammedanismen derfra sin forpestede Indsyldelse; den opstod ligesaa pludselig og spredte sig ligesaa vidt som Røgen, der stiger op af Afgrunden, eller Røgen af en stor Dvn. Dette er et passende Sindbillede paa den muhammedanske Religion i Sammenligning med Jesu Evangeliums rene Lys; den var ikke som det sidstnævnte et Lys fra Himlen, men en Røg fra Afgrundens Brønd.“

3. Vers. Og af Røgen udkom der Græshopper paa Jorden, og der blev givet dem Magt, som Jordens Skorpioner havde Magt.

„En falsk Religion blev oprettet, der, omendstjunt den var en Svøbe for Overtrædelse og Afgudsdyrkelse, fyldte Verden med Mørke og Bedrag; og saracenske Sværme spredte sig som Græshopper over Jorden og udstrakte hurtig sine Herjingsstog over det romerske Rige fra Ost til Vest. Hagelen faldt fra Osterspøens frozne Strande; det brændende Bjerg faldt i Havet fra Afrika; og Græshopperne (et passende Sindbillede paa Araberne) udgik fra sin Hjemstavn Arabien. De kom som Odelæggere og forplantede en ny Lære og voldte Rov og Bold paa Grundlag af Egennytte og Religionsiver.“

„Man kan ikke give en mere træffende Beskrivelse af den Magt,

Muhammed.

Muhammed II.

der skjænkedes dem, end at ligne den med Skorpionernes. Ikke blot var deres Angreb hurtigt og kraftigt, men „den saarede Hædersfølelse, der veier Fornærmelsen snarere end Skaden, gjød sin dødelige Gift over Arabernes Tvistigheder; en usømmelig Handling, et foragteligt Ord kunde kun sønes i Fornærmerens Blod, og saa indædt kunde deres Had være, at de ventede i Maaneder, ja Aarevis paa en Leilighed til Hævn.“

4. Vers. Og det blev sagt til dem, at de ikke maatte stabe Græsset paa Jorden, ei heller noget grønt, ei heller noget Træ, men alene de Mennesker, som ikke havde Guds Segl i sine Bander.

Efter Muhammeds Død 632 ef. Kr. fulgte Abubeker ham som Leder. Saasnart han havde ordentlig grundfæstet sin Myndighed og Regjering, udfærdigede han en Kundskrivelse til de arabiske Stammer, hvori det heder:

„Naar I kjæmper Herrens Kampe, da opfør eder som Mænd uden at vende Ryggen; men plet ikke eders Seier med Blodet af Kvinder og Børn. Ddelæg ingen Palmetræer og brænd ingen Kornmarker; nedhug ingen Frugttræer og gjør ingen Skade paa Kvæget, undtagen forsaavidt I behøver Slagt til at æde. Naar I slutter nogen Overenskomst eller Pagt, da overhold den og staa ved eders Ord. Naar I rykker frem, træffer I enkelte religiøse Mennesker, der lever tilbagetrukne i sine Klostre, saalunde menende at tjene Gud. Lad dem i Fred og drøb dem ikke og ødelæg ikke deres Klostre. I træffer ogsaa paa andre, der tilhører Satans Synagoge og har ragede Isser. Pas vel paa at kløve deres Bandedragt og vis dem ingen Staaansel, før de enten bliver Muhammedanere eller betaler Skat.“

„Man finder intet i Forudsigelsen eller Historien om, at de mere menneskelige Paalæg ligesaa samvittighedsfuldt blev adlydte som de grusomme; men en saadan Befaling fik de. Foregaaende er de eneste af Gibbon nævnte Befalinger, som Abubeker meddelte Høvdingerne, hvis Pligt det var at lade Befalingerne gaa videre til alle de saracenske Hærstarer. Disse Befalinger stemmer saa nøie med Forudsigelsen, som om Kalifen selv havde handlet i bevidst og ligefrem Lydighed under en høiere Vilje end et dødeligt Menneskes. Og i selve det Diehlik, han drog ud for at kjæmpe mod Jesu Religion og udbrede Muhammedanismen i dens Sted, gjentog han det Ord, som Jesu Kristi Aabenbaring havde forudsagt, han skulde sige.“

Guds Segl i sine Pander. — I Bemærkningerne over Kap. 7: 1-3 viste vi, at Guds Segl er det fjerde Buds Sabbat; og Historien tier heller ikke om, at der under hele den nye Husholdning har været saadanne, som iagttog den sande Sabbat. Imidlertid har her blandt andre det Spørgsmaal reist sig: Hvem var de, som paa denne Tid havde Guds Segl i sine Pander og derved undgik Muhammedanernes Bold? Man huske paa, hvad der allerede er antydet, at der har været dem, som hele denne Tidsalder nedigjennem har havt Guds Segl i sine Pander, som omhyggelig har overholdt den sande Sabbat; og man huske endvidere, hvad Forudsigelsen hævder, nemlig at denne ødelæggende tyrkiske Magts Angreb ikke rettes mod dem, men mod andre. Spørgsmaalet er saaledes befriet for enhver Vanskelighed; thi dette er alt, hvad Forudsigelsen virkelig siger. Kun én Klasse Mennesker nævnes ligefrem i Teksten: de, som ikke har Guds Segl i Panden, og man kan blot slutte sig til, at de, som har dette Guds Segl, gaar fri. Man hører saaledes ikke i Historien, at nogen af de sidstnævnte led under den Gjenordning af forskjellig Slags, hvormed Saracenerne hjemsogte dem, de hadede. De var udsendte mod en anden Klasse. Den Ødelæggelse, som skulde komme over disse, stilles da ikke op i Modsetning til de andres Bevarelse, men kun til dette, at Jordens Træer og grønt skulde gaa fri; thi, heder det, stad ikke Græsset, Træerne eller noget grønt, men kun de og de Mennesker. Som en Fuldbyrkelse heraf ser man da det besynderlige, at en Invasionshær skaaner Naturens ydre Frembringelser, noget saadanne Hære sædvanligvis ødelægger, medens den paa den anden Side ablød Tilladelsen til at skade dem, der ikke havde Guds Segl i sine Pander, kløve Panden paa en Klasse Religionsbekjendere med ragede Ikker, der tilhørte Satans Synagoge.

Dette var utvivlsomt en Klasse Munke eller en anden Afdeling af den romersk-katolske Kirke. Mod disse rettedes Muhammedanernes Vaaben. Det forekommer os ogsaa, at det passer særdeles godt, om det ikke er tilfaldet, at betegne dem som de, der ikke havde Guds Segl i sine Pander; thi det er jo netop denne Kirke, som har berøvet Guds Lov den Segl ved at borttage den sande Sabbat og i dens Sted indsætte en falsk Sabbat. Man hører heller ikke hverken i Forudsigelsen ligesaa lidt som i Historien, at de, hvem Abubeker paalagde sine Følgesvende ikke at skade, havde Guds Segl eller nødvendig var Guds Folk. Hvem de var, og af hvad Grund de staa-

Saracens' Krieger.

nedes, derom meddeler Gibbons tarvelige Vidnesbyrd intet, og man har intet andet Middel til at faa noget at vide derom; dog har man al Grund til at tro, at ingen med Guds Segl skadedes, medens andre, der ikke havde det, blev dræbt med Sværd; Forudsigelsens Ord er saaledes i rigeligt Mon opfyldt.

5. Vers. Og det blev dem givet, ikke at dræbe dem, men at pine dem i fem Maanedes; og Pinen, de voldte, var som Pinen af en Skorpion, naar den stikker et Menneske.

„Deres stadige Indfald paa de romerske Enemærker og hyppige Angreb paa selve Konstantinopel var en uophørlig Plage for hele Riget; og dog formaaede de ikke ganske at kue det trods den lange Tid, hvortil der senere mere ligesrem hentydes, i hvilken de vedblev med uafsladelige Angreb og Plager at hjemløge en afgudiff Menighed, hvis Hoved Paven var. Deres Hverv var at plage og skade, men ikke at ihjelslaa eller ganske ødelægge. Et Under, at saa var!“ (Om de fem Maanedes se 10. Vers.)

6. Vers. Og i de samme Dage skal Menneskene søge Døden og ikke finde den og begjære at dø, og Døden skal fly fra dem.

Man blev træt af at leve, da Livet kun skaanedes for en ny Plage, og da alt, man regnede helligt, krænkedes, og alt, man holdt kjært, stadig var i Fare, og de vilde Saracenerne skaltede og valtede over dem eller kun levnede dem et Dieblifs Ro, der pludselig og voldsomt kunde afbrydes som ved en Skorpions Stik.

7. Vers. Og Græshoppernes Stikkelse lignede Heste, udrustede til Krig, og paa deres Hoveder var der som Kroner af Guld, og deres Ansigter var som Menneskers Ansigter.

„Den arabiske Hest er berømt al Verden over; og Duelighed i at behandle Heste er Araberens Kunst og Videnskab. Hurtige som Græshopper og væbnede som Skorpioner var de skjæggede Arabere altid rede til i et Dieblif at styrte afsted, altid beredte til Kamp.

„Og paa deres Hoveder var der som Kroner af Guld.“ Da Muhammed 622 ef. Kr. rykkede ind i Medina og første Gang modtoges som dets Fyrste, blev i Mangel af Fane en Turban udfoldet foran ham. Saracenernes Turbaner var som en Krone, paa en Gang deres Prydelse og deres Stolthed. Det rige Bytte forsynede dem i Overflod med saadanne, og de blev hyppig fornøede. At anlægge Turbanen gjælder som et Ordsprog for at blive Muselman; og Araberne skjenedes forud paa de Hovedsmykker, de bar.

„Dg deres Ansigter var som Mennefters Ansigter.“ Araberens alvorlige Sind og Sjælsfasthed lægger sig tydelig for Dagen i hans ydre Maade at være paa. Hans eneste Haandbevægelse, som udtrykker Tanke, er den, at han stryger sig om Stjægget, Manddommens ærbørdige Sindbillede. Deres Gresfølelse for Stjægget kræntes meget let.“

8. Vers. Dg de havde Haar som Kvinders Haar, og deres Tænder var som Løvers.

Langt Haar anses af Kvinder for en Brydelse. Ivertimod andre Mænds Skik bar Araberne sit Haar som Kvindehaar, uklippet, efter hvad Plinius og andre beretter om deres Skik; dog var der intet kvindeligt eller blødagtigt i deres Væsen; thi deres Tænder var som Løvers Tænder, noget der betegnede deres Grumhed og Styrke til at sluge.

9. Vers. Dg de havde Pantser som Jernpantser, og deres Vingers Lyd var som Lyd af Vogne, naar mange Heste løber i Krig.

Pantser. — „Kyrasset (Harnisset) var i Brug hos Araberne i Muhammeds Dage. I Slaget ved Dhud, (det andet, Muhammed leverede) med Stammen Koreisch fra Mekka, 624 ef. Kr., var 700 af dem bevæbnede med Kyrasser.“

Deres Vingers Lyd. — „Arabernes Anfald skede ikke som Grækernes og Romernes med faste, tætsluttede Starer af Fodfolk; deres Krigsstyrke bestod hovedsagelig i Hestfolk og Bueskyttere. Hørte man dem kun med Haanden, sløi de arabiske Heste afsted med Vindens Hurtighed. Lyden af deres Vinger var som Lyden af mange Krigsvogne, der ruller i Kamp. Deres Grobringer var vidunderlige, saavel for sin rivende Fart som for sin Udstrækning, og deres Angreb var et Dieblits Vært. Ikke heller havde de mindre Held med sig mod Romerne end mod Perserne.“

10. Vers. Dg de havde Stjerner ligesom Skorpioner, og der var Braadder i deres Stjerner, og deres Magt var til at skade Menneftene i fem Maanedes. 11. Dg de havde en Konge over sig, Afgrundens Engel; hans Navn er paa Hebraisk Abaddon, og paa Græsk har han Navnet Apollyon.

Hidindtil har vi hos Keith fundet Forklaringerne over de første fem Basuner. Imidlertid maa vi nu tage Afsted med ham og gaa over til at tyde den paa dette Sted nævnte nye Side ved Forudsigelsen, nemlig de profetiske Perioder.

Deres Magt var til at skade Menneskene i fem Maaneder. — For det første opstaar det Spørgsmaal: Hvilke Mennesker skulde de skade i fem Maaneder? — Utvivlsomt netop dem, de senere skulde ihjelslaa (se 15. Vers), „Tredjedelen af Menneskene“, Tredjedelen af det romerske Rige, dets græske Del.

For det andet, naar skulde de begynde sin plagende Gjerning? I 11. Vers har man Svar paa Spørgsmaalet.

1. „De havde en Konge over sig.“ Fra Muhammeds Død indtil henimod Slutningen af det 13. Aarhundrede var Muhammedanerne delte i forskjellige Partier under forskjellige Førere uden noget almindeligt borgerligt Fællesskifte over sig. Henimod Slutningen af 13. Aarhundrede grundede Osman en Regering, der siden har gaaet under Navn af det osmanniske eller ottomanske Rige, som omfattede alle de fornemste muhammedanske Stammer og bandt dem sammen til et eneste, storflagent Monarki.

2. Kongens Væsen. Han er „Afgrundens Engel“. En Engel betegner et Sendebud eller Tjener, være sig god eller ond, og ikke altid et blot aandeligt Væsen. „Afgrundens Engel“ er den fornemste Tjener for den Religion, der kom derfra, da den aabnedes. Denne Religion er Muhammeds Være, og Sultanen er dens øverste Tjener. „Sultanen eller Storherren, som han ogsaa uden Forskjel kaldes, er ogsaa øverste Kalif eller Ypperstepræst, idet han i sin egen Person forener den høieste geistlige Værdighed med den øverste verdslige Myndighed.“ (World As It Is, S. 361.)

3. Hans Navn. Paa Hebraisk „Abaddon“, d. e. Fordærveren; paa Græsk „Apollhon“, d. e. den, som udrydder eller ødelægger. Da han nu har to forskjellige Navne paa to Sprog, er det aabenbart, at her snarere tilsigtes Magtens Væsen end dens Navn, og i saa Fald er han en Fordærver, som det heder paa begge Sprog; og dette har i Virkeligheden bestandig været det ottomanske Vældes Væsen.

Men naar var det, Osman foretog sit første Angreb paa det græske Rige? Jo, Gibbon siger (Decline and Fall of Rome), at „Osman rykkede først ind paa Nikomedias Gennemærter den 27. Juli 1299“.

Enkelte Forfatteres Beregninger har ført dem til den Antagelse, at denne Periode skulde begynde samtidig med det osmanniske Riges Grundlæggelse, hvilket dog klarlig er en Vildfarelse; thi de skulde ikke alene have en Konge over sig, men de skulde skade Menneskene i fem

Maaneder. Imidlertid kunde denne Plagens Tid ikke begynde før Plageaandernes første Angreb, der, som nævnt, skede den 27. Juli 1299.

Følgende Beregning, der grunder sig paa dette Udgangspunkt, foretoges og offentliggjordes i et Værk af J. Vitch, der udkom 1838 under Titelen Christ's Second Coming.

„Dg deres Magt var til at skade Menneskene i fem Maaneder.“ Saa vidt naaede altsaa deres Hverv, at de ved stadig Rov og Plyndring skulde plage dem uden politisk at gjøre det af med dem. „Fem Maaneder“ vil efter 30 Dage i Maaneden udgjøre 150 Dage, der som sindbilledlige Dage betegner 150 Aar. Fra 27. Juli 1299 naar de 150 Aar til 1449. Hele den Tid igjennem laa Tyrkerne næsten i uafbrudt Krig med det græske Rige, men dog uden at erobre det. De bemægtigede sig og beholdt flere af de græske Landsfaber, men den græske Uafhængighed vedligeholdtes endnu i Konstantinopel. Men ved Slutningen af de 150 Aar, i 1449, indtraadte der en Forandring, hvis Historie fremstilles i Forbindelse med Udlæggelsen af den næste Basun.

12. Vers. Det første Be er bortfaret; se, der kommer endnu to Veraab efter dette. 13. Dg den sjette Engel basunede, og jeg hørte en Røst af de fire Horn paa det Guldalder, som stod for Gud, 14. og den sagde til den sjette Engel, der havde Basunen: Løs de fire Engle, som er bundne ved den store Flod Euftrat! 15. Dg de fire Engle blev løste, som til Time og Dag og Maaned og Aar var særbidige til at ihjelslaa Tredjedelen af Menneskene.

Det første Be skulde vare fra Muhammeds Tid til de fem Maaneders Slutning; da skulde det første Be ende og det andet begynde, og naar den sjette Engel basunede, gaves der Befaling til at borttage de Baand, der var lagt paa Folket, og ifølge hvilke man kun kunde plage Menneskene, og deres Hverv blev udvidet saa vidt, at de fik Lov til at ihjelslaa Tredjedelen af Menneskene. Denne Befaling udgif fra Guldalderets fire Horn.

De fire Engle. — Dette var de fire fornemste Sultandømmer, af hvilke det osmanniske Rige bestod, og som laa i det af den store Flod Euftrat vandede Land. Disse Sultandømmer havde sit Sæde i Aleppo, Konium, Damaskus og Bagdad; tidligere havde de været holdt tilbage, men Gud hød, og de blev løsslupne.

I 1449 døde Johan Palæologus, den græske Keiser, uden at efterlade sig Børn, der kunde arve hans Trone, hvorfor hans Broder

Muhammed II's Indtog i Konstantinopel.

Konstantin efterfulgte ham.*) Dog vilde han ikke bove at bestige Tronen uden den tyrkiske Sultan Amuraths Samtykke. Han sendte derfor Gesandter for at bede herom og erholdt det, førend han dristede sig til at kalde sig Overherre.

Lad denne historiske Kjendsgjerning omhyggelig undersøges i Forbindelse med ovennævnte Forudsigelse. Her foreligger ikke et voldsomt Angreb paa Grækerne, ved hvilket deres Rige kuldstafedes, og deres Uafhængighed borttoges; men man ser simpelthen, at de frivillig overgiver sin Uafhængighed i Tyrkernes Hænder. Den tyrkiske Magts Myndighed og Overherredømme anerkjendtes i Virkeligheden, da Konstantin sagde: „Jeg kan ikke herste, medmindre der gives mig Lov dertil.“

De fire Engle blev løste, som til Time og Dag og Maaned og Aar var færdige til at ihjelslaa Tredjedelen af Menneskene. Denne Periode udgjør 391 Aar og 15 Dage, og i denne Tid skulde det ottomanske Overherredømme gjøre sig gjældende i Konstantinopel; thi et profetisk Aar er 360 profetiske Dage, d. e. 360 bogstavelige Aar; en profetisk Maaned er 30 profetiske Dage eller 30 bogstavelige Aar; en profetisk Dag er et bogstaveligt Aar; endelig en Time, $\frac{1}{24}$ af en profetisk Dag, bliver $\frac{1}{24}$ af et bogstaveligt Aar, altsaa 15 Dage, — saa at det hele beløber sig til 391 Aar og 15 Dage.

Men ihvorvel de fire Engle saaledes blev løste, derved at Grækerne frivillig underkastede sig, ventede dog en anden Ulykke Rigets Hovedsæde; thi da Amurath, den Sultan, hvem Konstantin XIII underkastede sig, og efter hvis Tilladelse han regjerede i Konstantinopel, snart efter døde, blev han i 1451 efterfulgt paa Tronen af Muhammed II, der satte sig til Opgave at sikre sig Konstantinopel som sit eget Riges Hovedsæde, hvorfor han beredte sig til at slaa Veir om Byen og erobre den. Beleiringen begyndte den 6. April 1453 og endte med Byens Indtagelse og den sidste Konstantins Død den 16. Mai samme Aar, hvorpaa Cæsarernes østlige Stad blev Tyrkervældets Herfersæde.

De Baaben og den Krigsførsel, hvoraf man skulde benytte sig under den Beleiring, ved hvilken Konstantinopel skulde omstyrtes og undertvinges, blev, som man snart skal se, tydelig tilkjendegivet af Profeten.

*) Enkelte Historikere har nævnt 1448 som Tidspunktet for denne Begivenhed; men de bedste Kilber holder paa det her nævnte Aarstal, 1449. Se Chambers Encyclopaedia, Art. Palæologos.

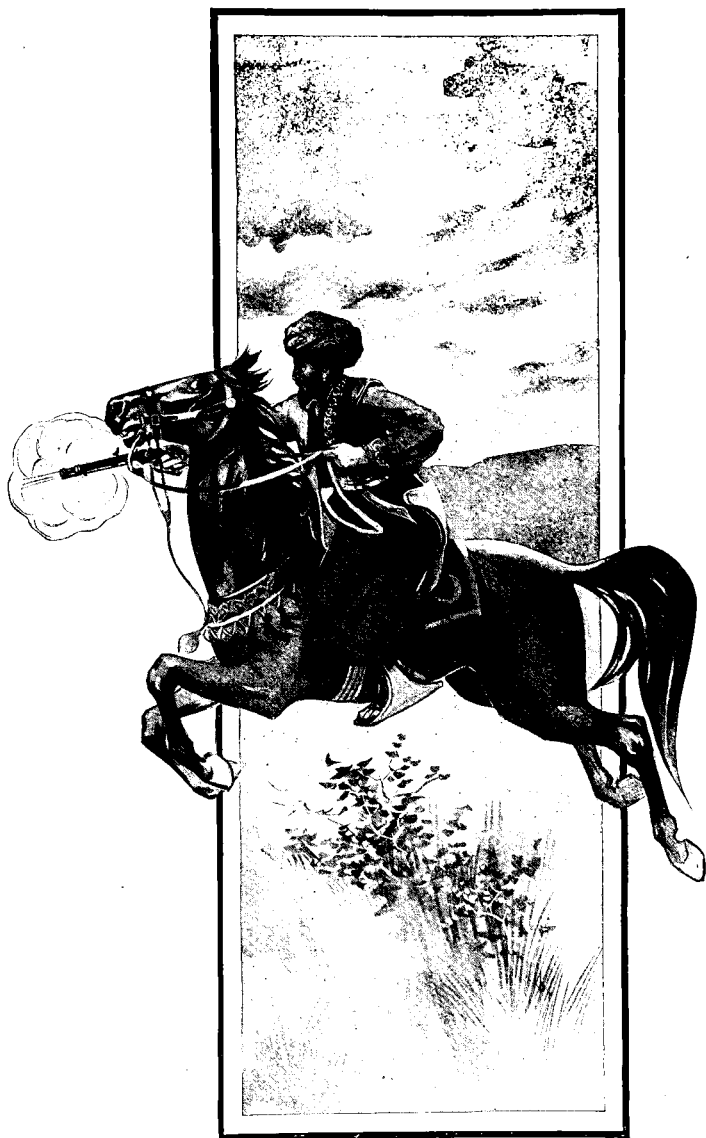
16. Vers. Og Tallet paa Rytternes Hær var to Gange titusinde Gange Titusinde, og jeg hørte deres Tal.

Hvilke talløse Hestefarere og Ryttere med dem! Gibbon beskriver Tyrkernes første Indfald i det romerske Rødsraade saaledes: „Tyrkiske Hestfolk i Titusindis spredte sig over en Grænsestrækning paa 600 eng. Mil, fra Taurus til Erzerum, og 130,000 Kristnes Blod var den arabiske Profet et hjært Offer.“ Hvorvidt Talopgaven i dette Vers tilsigter at vække Forestilling om et bestemt Antal eller ei, derom kan man selv dømme. Enkelte antager, at der (ifølge den engelske Oversættelse) menes 200,000, dobbelt talt, og finder efter enkelte Historikere, at dette var det Antal tyrkiske Krigere, som var med at beleire Konstantinopel; andre mener, at 200,000,000 skal være alle de tyrkiske Krigere i Løbet af de 391 Aar og 15 Dage, de havde Magt over Grækenland. Men da man ikke kan faa sikker Rede paa, hvorvidt saa er eller ei, kan man intet bestemt sige herom, og der ligger heller ingen Bægt herpaa.

17. Vers. Og saaledes saa jeg i Synet Hestene og dem, som sad paa dem; de havde ildrøde og hyacintfarvede og svovelgule Pantser, og Hestenes Hoveder var som Løvers Hoveder, og af deres Munde udgik Ild og Røg og Svovel.

Første Del af denne Beskrivelse gjælder vistnok disse Rytters Udseende, da de ildrøde, fiolblaa og svovelgule Farver var stærkt fremtrædende i de tyrkiske Krigeres Dragt, saa at Beskrivelsen efter denne Synsmaade fandt noget nøiagtigt tilsvarende i den tyrkiske Mundering, der bestod af en rig Blanding af skarlagensfarvet eller rødt, blaat og gult. Hestehovederne saa ud som Løvehoveder. Herved betegnes deres Styrke, Mod og Fyrighed. Sidste Del af Verset hentyder utvivlsomt til Brugen af Krudt og Ildvaaben i Krig, noget, man ganske nylig havde begyndt med. Da Tyrkerne affyrede sine Ildvaaben fra Hesteryggen, saa det for den fjerne Tilskuer ud, som om Ild, Røg og Svovel udgik af Hestenes Mund, som medfølgende Billeder viser.*)

*) Deri stemmer Fortolkere ganske almindelig overens, at de tyder Forudsigelsen om Ild, Røg og Svovel som gjældende Tyrkernes Benyttelse af Krudt i deres Krigsførsel mod det østlige Keiserdømme. (Se Clark, Barnes, Elliot, Cottage Bible o. s. v.) Men i Almindelighed henviser de blot til det svære Artilleri og de store Kanoner, nævnte Magt anvendte, medens Forudsigelsen særlig omtaler Hestene, og at Ilden „udgik af deres Mund“, som om mindre Vaaben benyttedes, og det tilhest. Barnes mener, at saa var Tilfældet, og nogle Ord af Gibbon bestyrker denne Mening (Bd. IV, S. 343): „De uafsladelige

Tyrfist Kriger.

Om Tyrkernes Benyttelse af Jldvaaben i Felttoget mod Konstantinopel taler Elliott saaledes (Horæ Apocalypticæ, Bd. I, S. 482—484):

„Det var „Jld og Røg og Svovel“, Muhammeds Artilleri og Jldvaaben, hvorved Tredjedelen af Menneffene ihjelsloges, d. v. s., Konstantinopel blev indtaget, og som Følge deraf blev det græske Reiservælde ødelagt. 1100 Aar eller vel det var forløbne, siden Konstantin grundede Byen, og i Løbet af denne Tid havde Goter, Hunner, Avarer, Persere, Bulgarer, Saracener, Ruskere og selve de ottomanske Tyrkere gjort sine fiendtlige Anfald eller slaaet Veir omkring den. Dog var Fæstningsværkerne uindtagelige for dem. Konstantinopel blev staaende, og der med ogsaa det græske Rige. Heraf kan man skjønne hvor spændt Sultan Muhammed var paa at udfinde noget, der kunde fjerne denne Hindring. „Kan du,“ spurgte han en Kanonstøber, der deserterede over til ham, „støbe en Kanon, som er stor nok til at nedstøde Konstantinopels Mur?“ Da oprettedes Støberiet i Adrianopel, Kanoner støbtes, Artilleriet gjordes rede, og Beleiringen begyndte.

„Det fortjener vel at lægges Mærke til, hvorledes Gibbon, der altid uden selv at vide det fortolker Aabenbaringens Forudsigelse, stiller dette nye Krigsredskab i Billedets Forgrund under sin veltalende og træffende Skildring af det græske Riges sørgelige Slutningsøjskæbne. For at berede Veien for samme fremstiller han, hvorledes Krudtets Opfindelse ganske nylig var foregaaet, „denne Blanding af Salpeter, Svovel og Trækul“, — fortæller om, hvorledes Sultan Amurath tidligere benyttede det, saavel som hvad vi har nævnt om Muhammeds Støberi for sværere Skyts i Adrianopel, — beskriver dernæst under selve Beleiringens Fremskridt, hvorledes „Lands- og Pilesalverne ledsagedes af Røgen, Smeldet og Jlden fra Musketterne og Kanonerne“, — hvorledes „den lange Række tyrtist Skyts laa rettet imod Murene, idet fjorten Batterier samtidig tordnede mod de lettest angribelige Punkter“, — hvorledes „de Befæstninger, der i Mennefsalddre havde staaet sig mod fiendtlig Vold, paa alle Kanter nedstjødtes af det ottomanske Artilleri, mange Brescher aabnedes, og

---

Lands- og Pilesalver ledsagedes af Røgen, Smeldet og Jlden fra deres Musketter og Kanoner.“ Her har man jo et godt Bevis for, at Tyrkerne benyttede Musketter, og det lader sig dernæst ikke bestride, at de i sin almindelige Krigsførsel fornemmelig kjæmpede tilhest. Den Slutning lader sig derfor godt forsvare, at de benyttede Jldvaaben tilhest, hvorved de altsaa nøie fuldbyrdede Profetien overensstemmende med ovennævnte billeblige Fremstilling.

fire Taarne jevnedes med Jorden ved Porten St. Romanus", — hvorledes „det ottomanske Skyts tordnede fra alle Sider mod Leiren og Byen fra Vinjerne, Galeierne og Broen, saa Grækerne og Tyrkerne indhulledes i en Røgsky, der kun var mulig at sprede derved, at det romerske Rige endelig befriedes eller gik tilgrunde", — hvorledes „de dobbelte Bolde ved Artilleriet omdannedes til en Grushob", — hvorledes Tyrkerne langt om længe „styrtede ind gennem Brecherne", „Konstantinopel blev undertvungen, dets Bælde omsthyrtet og dets Religion traadt i Støvet af de seirende Muselmænd". Ja vissefortjener det Opmærksomhed, at Gibbon saa bestemt og træffende skriver Byens Indtagelse og Rigets Udælgelse paa det tyrkiske Artilleris Regning. Thi hvad er alt dette andet end en bekræftende Tydning af foreliggende Forudsigelses Ord: „Af disse tre, af Jlden og Røgen og Svovelen, som udgik af deres Munde, blev Tredjedelen af Menneskene ihjelslagen."

18. Vers. Af disse tre, af Jlden og Røgen og Svovelen, som udgik af deres Munde, blev Tredjedelen af Menneskene ihjelslagen. 19. Thi deres Magt er i deres Mund; thi deres Stjerter er ligesom Hugorme og har Hoveder, og med dem gjør de Skade.

Disse Vers taler om den nye Krigsskifts dødelige Virkning. Ved Hjælp af Krud, Jldvaaben og svært Skyts blev Konstantinopel tilslut overvældet og givet i Tyrkernes Haand.

Foruden Jlden, Røgen og Svovelen, der tilsyneladende udgik af deres Mund, skulde deres Magt ogsaa ligge i deres Haler. En mærkelig Kjendsgjerning er det, at Hestehalen er et velbekendt tyrkisk Felttegn, et Sindbillede paa Embedsstilling og Myndighed. Udtryksets Betydning synes at være den, at deres Haler var Tegnet eller Sindbilledet paa deres Magts Fuldkommenhed. For Johannes stod dette Billede sandsynligvis saaledes: Han saa Hestene udstøde Jld og Røg, og hvad der var ligesaa besynderligt, at deres Evne til at sprede Udælgelse rundt om stod i Forbindelse med Hestenes Haler. Hvem der end fik se et Rytterkorps med saadanne Felttegn vil nok studse ved dette usædvanlige og mærkelige Syn og omtale deres Felttegn som det, der ledede deres Magt, og hvorom de samlede sig.

Dette Muhammedanernes Overherredømme over Grækerne skulde, som bemærket vare ved i 391 Aar og 15 Dage. Med Udgangspunkt i 27. Juli 1449, da de 150 Aar endte, vilde man naa frem til den 11. Aug. 1840. Dømte man saa efter den Maade, hvorpaa det

ottomanske Overvælde begyndte, at den græske Keiser kun regjerede efter frivillig Erkjendelse med den tyrkiske Sultans Minde, kunde man naturlig drage den Slutning, at den ottomanske Uafhængighed vilde styrte sammen eller forsvinde paa samme Maade, — at Sultanen den 11. Aug. 1840, den særlig bestemte Periodes Ende, af egen Drift skulde overgive sin Uafhængighed i de kristne Magters Haand paa samme Maade, som han 391 Aar og 15 Dage i Forveien havde faaet den af den kristne Keiser Konstantin XIII's Haand.

I 1838, to Aar før den varslede Begivenhed skulde foregaa, kom Pastor J. Litch til denne Slutning og til denne Tydning af Forudsigelsen. Dengang var den kun en Beregningsfag paa Grundlag af Skriftens profetiske Tidsperiode. Men nu er Tiden forbi, og man kan med Rette spørge, hvorledes det gik, — om der virkelig hændte noget saadant, som stemte med den forudgaaende Beregning. Sagen sammenfattes kortelig i følgende Spørgsmaal:

Naar ophørte den muhammedanske Selvstændighed i Konstantinopel? — Flere Aar før 1840 havde Sultanen været indviklet i Krig med Egyptens Pascha, Mehemed Ali. I 1838 blev Striden mellem Sultanen og hans ægyptiske Underkonge for et Dieblit hemmet ved de fremmede Gesandters Indflydelse. Dog begyndte Fiendtlighederne igjen i 1839 og fortsattes, indtil Sultanens Hær i et Hovedslag mellem Sultanens og Mehemeds Arméer fuldstændig blev sønderhugget og ødelagt, hvorhos hans Flaade erobrede af Mehemed og førtes til Egypten. Saa grundig var Sultanens Flaade bleven svækket, at han ved Krigens Udbrud igjen i August kun havde to Førsterangs Linjefibe og tre Fregatter tilbage som de triste Levninger af den engang saa mægtige tyrkiske Flaade. Denne Flaade vægrede Mehemed sig bestemt ved at udlevere og give tilbage til Sultanen og erklærede, at han vilde brænde den, saafremt Magterne forsøgte paa at tage den. Saaledes stod Sagerne, da England, Rusland, Østerrig og Preussen i 1840 lagde sig imellem og bestemte sig for en Maade at ordne Banskeligheden paa; thi det var jo klart, at Mehemed snart vilde blive Herre over Sultanens Trone, hvis man lod ham stille sig efter Dnske.

Sultanen tog imod denne Stormagternes Mægling og overgav saaledes frivillig Spørgsmaalet i deres Haand. En Konference mellem Magterne afholdtes i London, og Scheik Effendi Bey Vitgis var tilstede som tyrkisk befuldmægtiget. Man opfattede et Ultimatum, der skulde fremlægges for den ægyptiske Pascha, og ifølge dette skulde

Sultanen tilbyde ham arveligt Herredømme i Egypten samt hele den Del af Syrien, der strakte sig fra Suezbugten til Tiberias Sø, tiligemed Provinsen Acire paa Livstid; han paa sin Side skulde rømme alle andre Dele af Sultanens Rige, som han nu holdt besat, og udlevere den ottomanske Flaade. Forsaa vidt han afflog dette Sultanens Tilbud, skulde de fire Magter tage Sagen i sin egen Haand og benytte de Tvangsmidler, de kunde finde bedst, til at bringe ham til Rimelighed og Fornuft.

Det er klart, at saasnart dette Ultimatum af Sultanen blev tilstillet Mehemed Ali, vilde Sagen for bestandig være sluppet førstnævnte afhænde, medens fremmede Magter fra samme Dieblik kom til at styre hans Sager. Sultanen affendte i særligt Erinde Rifat Bey paa en Regjeringsdampbaad til Alexandria for at overlevere Paschaen nævnte Ultimatum. Det overleveredes ham og antoges af ham den 11. Aug. 1840! Samme Dag sendte Sultanen en Skrivelse til de fire Magters Gesandter med Forespørgsel om, hvad han skulde gribe til i det Tilfælde, Paschaen vægrede sig ved at gaa ind paa de i Ultimatumet stillede Vilkaar; men hertil svarede de, at de havde nok tænkt paa det, saa han ikke behøvede i nogen Maade at blive urolig, hvad der end kunde hændes. Netop selvsamme Dag affluttedes den Periode paa 391 Aar og 15 Dage, som var det ottomanske Vælde forundt; og hvor var nu Sultanens Selvtændighed? — **Borte!** Hvem havde nu Overvældet over det osmanniske Rige i sin Haand? Jo, de fire Stormagter; og hele Tiden siden har dette Rige kun saavidt faaet Lov at eksistere af nævnte kristne Magter. Saaledes var da Forudsigelsen gaaet i Opfyldelse til Punkt og Prikke.

Fra første Gang, hin Beregning, hvorom ovenfor taltes, offentliggjordes i 1838, saa Tusinder med yderste Spænding hen til det Dieblik, der var sat for Forudsigelsens Opfyldelse — 11. Aug. 1840 — og da den varflede Begivenhed nøiagtig indtraf og saaledes viste, at Forudsigelsen var rigtig tydet, fik den store Adventbevægelse et mægtigt Stød fremad, og den begyndte at tiltrække sig Verdens Opmærksomhed.

20. Vers. Og de øvrige Mennesker, som ikke var ihjelslagne i disse Plager, omvendte sig ikke fra sine Hænders Gjerninger, saa de ikke tilbad Djævlene og Afguderne, dem af Guld og dem af Sølv og dem af Kobber og dem af Sten og dem af Træ, hvilke hverken kan se eller høre eller gaa; 21. ei heller omvendte de sig fra sine Mordgjerninger eller fra sin Trolddom eller fra sit Horeri eller fra sine Typerier.

Gud vil, at man skal mærke sig hans Domme og lade sig belære af dem overensstemmende med hans Plan; dog hvor langsom er man ikke, hvor det gjælder at lære! Hvor blind er man ikke for Forsynets Fingerpeg! De Begivenheder, som skede under den sjette Basun, var det andet Be, og dog førte disse Domme ikke til nogen Bedring i Menneskenes Opførsel og Moral. De, som gik fri, lærte intet ved deres Aabenbaring paa Jorden. Djævlendyrkelsen, at man tilbad afdøde Menneskers Aander som Guder, Afgudsbillederne af Guld, Sølv, Kobber, Sten og Træ, finder vel sin Fuldbyrkelse i den romersk-katolske Kirkes Helgen- og Billeddyrkelse, medens der heller ikke har manglet paa Mord, Trolddom, Undergjerninger, som angivelig skede formedelst hedengangne hellige Mennesker, Horeri og Tyverier i de Lande, hvor den romerske Religion har raadet.

De saracenske og tyrkiske Horder blev løste som en Svøbe og Straffedom over den frafaldne Kristenhed, og man led Straffen, men lærte intet deraf.

1. Vers. Og jeg saa en anden vældig Engle komme ned fra Himlen, søgt i en Sky, og Regnbuen var paa hans Hoved, og hans Ansigt var som Solen, og hans Fødder som Ildstøtter. 2. Og han havde i sin Haand en liden aabnet Bog, og han satte sin høire Fod paa Havet, men den venstre paa Jorden.

I foreliggende Skriftsted har man atter et Eksempel paa, at den ligefremme Tankerække, for et Dieblik afbrydes, og man har i dette Kapitel en Forudsigelse indskudt. 9. Kap. sluttede med, hvad der skede under den sjette Basun. Det syvende Basunstød kommer ikke før Kap. 11: 15. Hele 10. Kap. samt en Del af 11. Kap. indskydes derfor mellem sjette og syvende Basun. Hvad der særlig staar i Forbindelse med den sjette Basun, har man i 9. Kap. Profeten har andre Tildragelser at fremstille, førend den næste Basun lyder, og benytter Anledningen hertil i denne Del af Skriften indtil Kap. 11: 15. Blandt disse staar Forudsigelsen i 10. Kap. Lad os da først betragte, til hvilken Tid denne Engels Budskab henhører.

En liden Bog. — „Han havde i sin Haand en liden aabnet Bog.“ Af dette Udtryk maa man nødvendigvis drage den Slutning, at denne Bog engang var lukket. I Dan. 12: 4 tales der om en Bog, som til en Tid var lukket og forseglet: „Og du, Daniel, luk du til for Ordene og forsegel Bogen indtil Endens Tid; mange skal ivrigt granske, og Kundskaben skal vorde megen.“ Saasom denne Bog holdtes lukket indtil Endens Tid, følger deraf, at Bogen skal aabnes, naar Endens Tid kommer. Og saasom Profeten taler om at lukke den, kan man ikke andet end med Rimelighed vente, at man ogsaa faar høre om, at den skal aabnes, naar man kom-

Engelen paa Havet og Jorden.

mer til Forudsigelsen om, hvad der skal ske ved Endens Tid. Men ingen Bog omtales som lukket og forsegleet undtagen Daniels profetiske Bog; og intetsteds berettes om, at denne Bog bliver aabnet, medmindre det er her i Aab. 10. Man ser endvidere, at det Indhold, Bogen tillægges, paa begge Steder er det samme. Den Bog, som Daniel havde Ordre til at lukke og forsegle, gjaldt Tiden: „Hvor længe varer det med Enden paa disse uhorste Ting?“ Dan. 12: 6. Og da nu Engelen i dette Kapitel kommer med den lille Bog opladt, paa hvilken han grunder sin Kundgjørelse, forkynder han ogsaa et Budskab, der gjælder Tiden: „Der skal ikke mere være nogen Tid.“ Aab. 10: 6. Intet mere behøves for at vise, at begge Udtryk gjælder en og samme Bog, og for at bevise, at den lille Bog, som Engelen havde opladt i sin Haand, var Daniels profetiske Bog.

Vi har nu fastslaaet et meget vigtigt Punkt, hvorved vi kan finde Rede paa Tiden for denne Engels Fremtræden; thi vi har set, at Profetien og særlig Daniels profetiske Tidsperiode ikke skulde oplades før ved Endens Tid; og er dette den Bog, som Engelen havde opladt i sin Haand, saa følger deraf, at han kundgjør sit Budskab paa denne Side af den Tid, da Bogen skal oplades, eller med andre Ord, en kortere eller længere Tid efter, at Endens Tid begynder. Hvad der nu altsaa staar igjen desangaaende er at faa Sikkerhed for, naar Endens Tid begyndte; og dette kan ske ifølge Oplysninger i selve Daniels Bog. I Dan. 11, begyndende med 30. Vers, tales der om Pavemagten, og i 35. Vers staar der: „Og nogle af de forstandige skal falde for at lutre dem og renske dem og tvætte dem hvide indtil Endens Tid.“ Her tales om Tiden for det lille Horns Herredømme, i hvilken Tid de hellige, Tider og Lov skulde gives i hans Haand og af ham lide frygtelige Forspølgelser; og denne Tid er forklaret at naa til Endens Tid. Den endte i 1798 ef. Kr., da Pavemagtens 1260 Aar sluttede. Da begyndte Endens Tid, og Bogen blev opladt; og siden den Tid har mange ivrig gransket; og Kundskaben om disse profetiske Emner er vidunderlig mangfoldiggjort.

Tidspunktet for Begivenhederne i Aab. 10 vinder yderligere Støtte deri, at denne Engel i et og alt er den samme som den første Engel i Aab. 14. Man ser let, hvori deres Identitet bestaar: 1) de har begge et særskilt Budskab at forkynde; 2) de kundgjør begge Budskabet med høi Røst; 3) de udtrykker sig begge i samme Ordslag under Henvisning til den, som har gjort Himlen og Jorden og

Havet med alt, hvad deri er; og 4) de forkynder begge Tiden, idet den ene svor, at der ikke mere skulde gives Tid (Aab. 10: 6), den anden forkyndte, at Guds Doms Time er kommen. Aab. 14: 7. Men Budskabet i Aab. 14: 6 har sin Plads denne Side Endens Tids Begyndelse; der forkyndes deri, at Guds Doms Time er kommen, og det maa derfor gjælde den sidste Slægt. Paulus prædicatede ikke, at Dommens Time var kommen, Luther og hans Medhjælpere ei heller. Paulus vidnede om den kommende Dom i en ubestemt Fremtid, og Luther hensatte den til idetmindste 300 Aar efter sin Tid. Tilmed advarer Paulus Menigheden mod en Lære som den, at Guds Doms Time var kommen, førend efter en vis Tid. I 2. Thesj. 2: 1-3 siger han: „Men vi beder eder, Brødre, angaaende vor Herres Jesu Kristi Tilkommelse og vor Samling til ham, at I ikke straks lader eder forstyrre i Sindet eller forfærde, hverken ved nogen Mand eller ved noget Ord eller ved noget Brev, som var det fra os, som om Kristi Dag var forhaanden. Lad ingen bedrage eder i nogen Maade! Thi først maa jo Træfaldet komme og Syndens Menneske aabenbares, Fortabets Søn,“ o. s. v. Paulus fører her frem for vor Betragtning Syndens Menneske, det lille Horn, Pavedømmet, i varsomme Ord under hele dets Herredømme, der, som allerede bemærket, varede i 1260 Aar og afsluttedes i 1798. I 1798 ophørte derfor Forbudet mod at forkynde, at Kristi Dag er forhaanden, — i 1798 begyndte Endens Tid, og Seglet blev taget fra den lille Bog. Siden den Tid har derfor Engelen i Aabenbaringen 14 gaaet ud og forkyndt, at Guds Doms Time er kommen; og siden den Tid er det ogsaa, at Engelen i Kap. 10 har taget Stilling paa Hav og Jord og svoret, at der ikke mere skal gives Tid. Der kan ikke længer være Spørgsmaal om, at de jo i et og alt er en og den samme, og hvad der beviser den enes rette Tid og Sted er i lige Maade afgjørende for den anden. Vi behøver ikke her at indlade os nærmere paa at vise, hvorledes den nuværende Slægt har været Vidne til disse to Forudsigelsers Opfyldelse. De begyndte at blive opfyldte tilfulde under Forkyndelsen om Kristi Komme, især fra 1840-44. At denne Engel sætter sin høire Fod paa Havet, men den venstre paa Jorden, antyder, hvor langt hans Budskab udbreder sig over Hav og Land. Havde dette Budskab været bestemt for ét Land alene, havde det været nok, om Engelen havde stillet sig paa Jorden alene; men han sætter den ene Fod paa Havet, hvoraf man maa slutte, at hans Budskab krydser

Forfyndelsen af Adventbudstiftet i Torge.

Verdenshavet og breder sig ud til Klodens forskjellige Folkeslag og Verdensdele; og denne Antagelse styrkes videre derved, at den Kundgjørelse, hvortil ovenfor er antydet, Kundgjørelsen om Kristi andet Komme, har fundet Vej til enhver Missionsstation i Verden. Se videre herom under 14. Kap.

3. Vers. Og han raabte med høi Røst, som en Løve brøler; og da han havde raabt, talte de syv Tordener sine Røster. 4. Og da de syv Tordener havde talt sine Røster, vilde jeg til at skrive; og jeg hørte en Røst fra Himlen, som sagde til mig: Forsegel, hvad de syv Tordener talte, men nedskriv det ikke!

De syv Tordener. — Det vilde være til ingen Nytte i synderligt Omfang at grunde paa de syv Tordener i Haab om at faa Kundskab om, hvad de taledede. Man faar slaa sig til Ro med den Befaling, Johannes fik desangaaende, og ligesom han lade dem staa hen forseglede, uoptegnede og følgerig ubekjendte; dog hersker der angaaende dem en Gisning, som vel passende bør kunne nævnes her, og det er, at de syv Tordener omtalte de Adventisters Erfaring, som deltog i denne Bevægelse, altsaa ogsaa deres svare Skuffelse og Prøvelse. Klart nok er det, at der tales noget, som det ikke vilde være godt for Menigheden at vide; og om Gud havde givet en af Aanden indblæst Beretning paa Forhaand om Adventbevægelsen, vilde han derved simpelthen have forhindret denne Bevægelse, som vi fuldt og fast tror i et og alt er en Opfyldelse af hans Raadslutninger og stemmer med hans Vilje. Hvorfor skulde vi da overhovedet omtale de syv Tordener? Om man antager ovennævnte Gisning, maatte man komme til den Slutning, at man ikke maa give sig over og lade sig bringe i Forvirring, fordi man træffer paa pludselige, hemmelighedsfulde og uventede Begivenheder, der kan være ligesaa forbausende og besynderlige som Torden fra en skjult Himmel; thi man maatte jo kunne slutte, at alt sker ifølge Guds Anordning og Forsyn, siden noget saadant blev forseglet og holdt skjult for Menigheden.

5. Vers. Og Engelen, som jeg saa staa paa Havet og paa Jorden, op- løste sin Haand til Himlen 6. og svor ved ham, som lever i al Evighed, som skabte Himlen, og hvad deri er, og Jorden, og hvad deri er, og Havet, og hvad deri er, at der ikke mere skal være nogen Tid.

Der skal ikke mere være nogen Tid. — Hvad er Betydningen af denne høitidelige Erklæring? Den kan ikke betyde, at Tiden, saaledes som den regnes i denne Verden i Sammenligning

med Evigheden, skulde afsluttes med denne Engels Budskab; thi næste Vers taler om de Dage, da den syvende Engels Røst høres, og Kap. 11: 15–19 fremstiller nogle af de Tildragelser, der skal finde Sted under denne Basun og foregaa før Verdens Ende. Her kan heller ikke menes Prøvetiden; thi denne ophører ikke, førend Kristus afslutter sin Gjerning som Præst; og dette sker ikke, før efter at den syvende Engel har begyndt at basune. Ab. 11: 15, 19; 15: 5–8. Ordet maa derfor betyde profetisk Tid, da her ikke kan være Tale om nogen anden. Profetisk Tid skal der ikke mere gives, — ikke saa at forstaa, at Tid aldrig mere skulde benyttes i profetisk Betydning; thi „de Dage, da den syvende Engels Røst høres“, som straks efter omtales, vil uden Tvivl sige den syvende Engels Aar; men ingen profetisk Periode skulde naa udover dette Budskab, — her skulde alle de slutte, som naaede længst. En nærmere Begrundelse af de profetiske Perioder, med Bevis for, at selv de længste af disse ikke naaede udover Høsten 1844, findes i Bemærkningerne over Dan. 8: 14.

7. Vers. Men i de Dage, da den syvende Engels Røst høres, naar han skal basune, skal Guds Hemmelighed fuldkommes, ligesom han har forkyndt sine Tjenere, Profeterne.

Den syvende Engels Røsts Dage. — Den syvende Basun er ikke den, der omtales i 1 Kor. 15: 52 som den sidste Basun, der skal opvække de sovende døde, men den syvende i Rækken af de syv Basuner og Lyder ligesom de andre i Rækken i Dagevis (Aarevis). I de Dage, da dens Røst høres, idet den basuner, skal Guds Hemmelighed fuldkommes, ikke den Dag, den begynder at lyde, ikke ved dens allerførste Lyd, men i de første Aar, medens den lyder, skal Guds Hemmelighed eller skjulte Raad fuldkommes.

Det syvende Basunstøds Begyndelse. — Efter de Begivenheder, der skulde finde Sted under den syvende Basuns Lyd, kan man med tilstrækkelig Sikkerhed henlægge dens Begyndelse til de profetiske Perioders Slutning i 1844. Ikke mange Aar efter den Tid skal Guds Hemmelighed fuldkommes. Denne store Begivenhed, hvad den end er, er meget nær. Et afsluttende, afgjørende Bært med alt, hvad det af Betydning og Høitidelighed har i sit Følge, er nær forhaanden. Alle Guds Gjeringers Fuldkommelse er selvfølgelig af stor Betydning. En saadan Handling udmærker en høitidelig, betydningsfuld Tidsalder. Da Frelseren udaandede paa Korset, raabte han (Joh. 19: 30): „Det er fuldbragt!“ og naar det

store Raadesværet for det faldne Menneſke er fuldkommet, vil dette blive kundgjort ved en Røſt fra Guds Trone, der med Tordenſtemme ruller gennem hele Jorden og kundgjør den høitidelige Erklæring: „Det er ſket.“ *Ab. 16: 17.* Det er derfor ikke nogen unødige Betydning, ſom bringer os til at underſøge, hvilken Betydning ſaadanne Tildragelſer maatte have for vort Evighedsſhaab og vor Velfærd, og til, naar vi lærer om Guds Hemmeligheds Fuldkommelse, at ſpørge, hvad denne Hemmelighed er, og hvori dens Fuldkommelse beſtaar.

Guds Hemmelighed. — Nogle ligefremme Vidneſbyrd i den Bog, der er ſom en Lygte for vor Fod, vil viſe, hvad denne Hemmelighed er. I *Ef. 1: 9, 10* læſer vi: „I det han har kundgjort os ſin Viljes Hemmelighed, efter ſin velbehagelige Beſlutning, ſom han forud fattede hos ſig ſelv med Henſyn til en Huſholdning i Eiderneſ Fylde, igjen at ſamle alt i Kristus, baade det i Himlene og det paa Jorden, i ham.“ Her kaldes Guds Beſlutning om at ſamle alt i Kristus hans „Viljes Hemmelighed“; og dette ſtes ved Evangeliet. I *Ef. 6: 19* heder det: „Ogſaa for mig [Paulus beder om Forbøn], at min Mund maa oplades, og Ordet gives mig til at kundgjøre med Frimodighed Evangeliets Hemmelighed.“ Her kaldes Evangeliet lige ud for en Hemmelighed. I *Rol. 4: 3* kaldes det Kristi Hemmelighed. *Ef. 3: 3, 6*: „At han ved Aabenbarelſe har kundgjort mig den Hemmelighed, hvorom jeg foran kortelig har ſkrevet“, „at Hedningerne er i Kristus Medarvinger og hørende med til Legemet og meddelagtige i hans Forjættelſe ved Evangeliet.“ Paulus erklærer her, at Hemmeligheden var ham kundgjort ved Aabenbarelſe, ſaaledes ſom han forhen havde ſkrevet. Han hentyder her til ſit Brev til Galaterne (*Kap. 1: 11, 12*), hvor han i følgende Ord havde meldt, hvad der var ham ſkjæntet „ved Aabenbarelſe“: „Jeg kundgjør eder, Brødre, at det Evangelium, ſom er prædiket af mig, ikke er Menneſtelære; thi heller ikke har jeg annammet eller lært det af noget Menneſke, men ved Jeſu Kristi Aabenbarelſe.“ Her ſiger Paulus lige ud, at det var Evangeliet, han annammede ved Aabenbarelſe. I *Ef. 3: 3* kalder han det den Hemmelighed, der var ham kundgjort ved Aabenbarelſe, ſom han forhen havde ſkrevet. Galaterbrevet forfattedes *Mar 58 ef. Kr., Efeſerbrevet Mar 64 ef. Kr.*

Ligeoverfor diſſe Vidneſbyrd kan vel kun ſaa ville nægte, at Guds Hemmelighed er Evangeliet. Det er altsaa det ſamme, ſom om Engelen havde erklæret: I de Dage, da den ſyvende Engels Røſt

høres, skal Evangeliet fuldkommes. Men hvad vil det sige, at Evangeliet fuldkommes? Lad os først se, i hvilken Hensigt det blev givet. Jo, det var for at tage et Folk af Hedningerne efter Guds Navn. Ap. Gj. 15: 14. At det fuldkommes maa da naturligvis sige, at denne Gjerning skal afflottes. Det bliver fuldkommet, naar Guds Folks Antal bliver fuldt, Naaden ikke længere tilbydes, og Prøvetiden slutter.

Nu ligger Sagen klart for os i hele sin Udstrækning. Dette er det betydningsfulde Værk, der skal fuldkommes i de første Dage af den syvende Engels Røst, hvis Basunlyd har lydt gjennem Verden siden de mindeværdige Begivenheder i 1844. Gud er ikke sløv, hans Værk er ikke usikkert, — er vi rede for Udfaldet?

8. Vers. Og den Røst, som jeg havde hørt fra Himlen, talte atter med mig og sagde: Gaf hen, tag den lille aabne Bog i Engelen's Haand, der staar paa Havet og paa Jorden! 9. Og jeg gif hen til Engelen og sagde til ham: Giv mig den lille Bog! Og han sagde til mig: Tag og æd den! Og den skal smerte i din Bug, men i din Mund skal den være sød som Honning. 10. Og jeg tog den lille Bog af Engelen's Haand og aad den, og den var i min Mund sød som Honning, men da jeg havde ædt den, følte jeg Smerte i min Bug.

I 8. Vers indføres Johannes selv for at optræde paa Menighedens Begne, sandsynligvis for Menighedens paafølgende særlige Erfarings Skyld, som Forudsigelsens Herre vilde berette om, men ikke godt kunde fremstille under Sindbilledet af en Engel. Naar kun en ret og slet Kundgjørelse holdes frem uden med det samme at ville lede Tanken hen paa den særlige Erfaring, Menigheden skal gennemleve i Forbindelse med Kundgjørelsen, da kan nok Engle gjøre Tjeneste som Sindbilleder, fremstillende de Religionslærere, der kundgjør Budskabet, som i Ab. 14. Men naar der skal tales om en særlig Erfaring, som Menigheden selv skal gennemgaa, er Sagen aabenbart en ganste anden. Denne kunde bedst og mest passende fremstilles ved et Medlem af den menneskelige Familie, og derfor maa Johannes selv optræde og spille sin Rolle i denne sindbilledlige Fremstilling. Da nu dette er saa, kan muligens den Engel, som her viste sig for Johannes, være den samme som det guddommelige Sendebud, der ifølge den Orden, man har set i alt Guds Værk, har at varetage dette Budskab, eller ogsaa muligvis indføres han i den Hensigt at fremstille Budskabets Bæsen og den Kilde, hvorfra det kommer.

Der lever endnu ikke saa faa, der i sin egen Erfaringskreds har oplevet en slaaende Fuldbyrkelse af disse Vers. De har oplevet den i den Glæde, hvormed de antog Budskabet om Kristi umiddelbare Gjenkomst, i de da forkyndte dyrebare Sandheders Sødme og den Bitterhed og Sorg, som paafulgte, da Herren ikke kom til den fastsatte Tid i 1844, men en stor Stusselse rammede dem. En Feiltagelse var begaaet, der medførte Tvivl om, at den lille Bog, de havde holdt paa at nedsvælge, i Virkeligheden var at stole paa. Hvad der havde forekommet deres Smag saa honningsødt, blev pludselig som Malurt og Galde. Men de, der havde Taalmodighed til saa at sige at holde Fordøielsesprocessen ud, erfarede snart, at Feiltagelsen kun laa i Begivenheden, ikke i Tiden, og at det, Engelen havde givet dem, ikke var til Død, men til Næring og Underhold. (Man kan se samme Ting fremstillede under et lignende Billede i Jer. 15: 16-18.)

11. Vers. Og han sa;de til mig: Det bør dig atter at profetere om Folk og Slægter og Tungemaal og mange Konger.

Johannes, der her fremtræder paa Menighedens Vegne, faar af Engelen nok et Hverb. Efter den Tid, da det første og det andet Budskab ophørte som levende Kundgjørelser, skal et nyt Budskab udgaa. Vi har med andre Ord her for os en Forudsigelse om den tredje Engels Budskab, der efter vor faste Forvisning netop nu holder paa at fuldbyrdes. Og denne Gjerning skal ikke ske i en Braa; thi Budskabet skal føres frem for „Folk og Slægter og Tungemaal og mange Konger“. (Se 14. Kap.)

11. Kapitel.

1. Vers. Og der blev givet mig et Rør, ligt en Stav; og Engelen stod der og sagde: Staa op og maal Guds Tempel og Alteret og dem, som tilbeder der!
 2. Men Forgaarden udenfor Templet, gaa den forbi og maal den ikke! Thi den er given Hedningerne, og de skal nedtræde den hellige Stad i to og firti Maaneder.

Her fortsættes det Paalæg, Engelen begyndte at give Johannes i foregaaende Kapitel. Derfor hører disse Vers egentlig det Kapitel til og burde ikke skilles derfra. I det sidste Vers i 10. Kapitel gav Engelen Johannes som Menighedens Stedfortræder et nyt Hverv. Man har med andre Ord, som allerede vist, i det Vers en Forudsigelse om den tredje Engels Budskab. Hvad der nu følger viser dette Budskabs Beskaffenhed. Det har noget at gjøre med Guds himmelske Tempel og tilfigter at berede et Folk til at tilbede deri. Templet kan her ikke betyde Menigheden; thi Menigheden omtales i Forbindelse med dette Tempel som „dem, som tilbeder der“. Templet er derfor det bogstavelige Tempel i Himlen og Tilbederne den sande Menighed paa Jorden. Dog skal naturligvis ikke disse Tilbedere maales i den Forstand, at man udregner hver enkelt's Høide og Omfang i Fod og Tommer; nei, de skal maales som Tilbedere; og et Menneskes Karakter kan kun maales med et vist Retfærdighedsmaal, en Lov eller Regel for Gjøren og Laden. Man kommer saaledes til den Slutning, at de ti Bud, den Rettesnor, efter hvilken Gud vil maale ethvert Menneskes Pligt, fremstilles ved den Maalestok,

som Engelen lagde Johannes i Haanden, og til Fuldbyrkelse af denne Forudsigtelse er netop denne Lov under det tredje Budskab lagt i Menighedens Haand; og dette er den Regel, efter hvilken Guds Tilbedere nu skal staa sin Prøve.

Efter saaledes at have set, hvad det vil sige at maale dem, som tilbeder i Templet, vil vi videre se at finde ud, hvad der menes med at maale Templet. For at maale noget fordres der, at man særlig tager det i Oiesyn, og utvivlsomt er da Opfordringen til at staa op og maale Guds Tempel en profetisk Befaling til Menigheden om at give nye Afgt paa Templet eller Helligdommen. Men hvorledes skal dette ske med den Maalestof, Menigheden har faaet? Med de ti Bud alene kan det ikke ske; men tager vi derimod det hele Budskab, saaledes vi derved til en Undersøgelse af Helligdommen i Himlen i Forbindelse med Guds Bud og Kristi Tjeneste. Heraf slutter vi, at Maalestoffet i sin Helhed er det Menigheden nu meddelte Budskab, som omfatter de for denne Tid eiendommelige store Sandheder, hvortil de ti Bud henhører. Ved dette Budskab henledes vor Opmærksomhed paa Templet i Himlen, og derved er Lys og Sandhed angaaende dette Emne kommet for Dagen. Saaledes maaler vi Templet og Alteret, d. v. s. den med Templet forbundne Tjeneste, vor store Ypperstepræsts Gjerning og Stilling, og vi maaler Tilbederne med den Del af Maalestoffet, hvorved Karakteren maales, nemlig de ti Bud.

„Men Forgaarden udenfor Templet, gaa den forbi.“ Det vil sige saa meget som: Menighedens Opmærksomhed rettes nu paa den indre Del af Templet og Tjenesten der; af mindre Betydning er nu det, som vedkommer Forgaarden. Denne er givne Hedningerne. At der med Forgaarden sigtes til Jorden bevises saaledes: Forgaarden er det Sted, hvor de Offerdyr slagtedes, hvis Blod skulde benyttes til Tjenesten i Helligdommen. Det modbilledlige Offerlam maatte dø i den modbilledlige Forgaard, og Jesus døde paa Golgata i Judæa. Efter saaledes at have nævnt Hedningerne, ledes Profetens Opmærksomhed hen paa Hedningefrafaldet i sine store Træk, at de nemlig i 42 Maaneder under det pavelige Herredømme skulde nedtræde den hellige Stad. Og saa ledes han til at tænke paa Guds Ords, Sandhedens og Menighedens Tilstand i samme Tidsrum. Saaledes spørges man da ved en let og naturlig Overgang tilbage til Fortiden, og vor Opmærksomhed henledes paa en ny Række Tildragelser.

3. Vers. Og jeg vil give mine to Vidner, at de skal profetere i tusinde, to Hundrede og seksti Dage, iførte Sække.

Disse Dage er de samme som de i foregaaende Vers nævnte 42 Maaneder og har Hensyn paa Pavemagtens Oberherredømmes Tid. Denne Tid nedigjennem er Vidnerne iførte Sække, de lever i Mørke, men Gud giver dem Magt til at holde ved og hævde sit Vidnesbyrd i denne Mørkets og Glendighedens Tid. Men hvem eller hvad er disse Vidner?

4. Vers. Disse er de toende Oljetræer og de toende Lyselager, som staar for Jordens Gud.

Her hentydes øiensynlig til Saf. 4: 3-6, hvor der forklares, at de to Oljetræer skal forestille Guds Ord; og David vidner: „Dine Ords Aabenbaring spreder Lys.“ Og: „Dit Ord er en Lygte for min Fod og et Lys paa min Sti.“ Det skrevne Vidnesbyrd er stærkere end det mundtlige. Jesus erklærer om de gammeltestamentlige Skrifter: „Disse er det, som vidner om mig.“ Under denne Husholdning vidner hans Gjerninger om ham, siger han; og hvorledes vidner de om ham? Fra den Tid, Disciplene, som Ansigt til Ansigt vandrede sammen med ham under hans Jordeliv, forlod Livets Skueplads, har hans Gjerninger vidnet om ham kun gennem det nye Testamente, hvor man alene finder dem optegnede. Dette Riges Evangelium, erklæredes der engang, skal prædikes i den ganske Verden til et Vidnesbyrd for alle Folk, o. s. v.

Disse Vidnesbyrd og Betragtninger hævder tilstrækkelig den Slutnings Berettigelse, at Kristi to Vidner er det gamle og det nye Testamente, det ene givet i den ene Husholdnings Tid, det andet i den anden.

5. Vers. Og dersom nogen vil gøre dem Skade, udgaar der Ild af deres Mund og fortærer deres Fiender; og dersom nogen vil gøre dem Skade, bør han saaledes slaaes ihjel.

At gøre Guds Ord Skade vil sige at sætte sig op imod det, forbrænge eller fordærve dets Vidnesbyrd og vende Folk bort fra det. Imod dem, der gjør dette, udgaar Ild af deres Mund og fortærer dem, d. v. s., Ilddommen er ifølge samme Ord saadanne beredt, og Ordet siger, at de skal faa sin Lod tilsidst i den Sø, som brænder med Ild og Svovl. Mal. 4: 1; Ab. 20: 15; 22: 18, 19 o. s. v.

6. Vers. Disse har Magt til at tillukke Himlen, for at der ikke skal falde nogen Regn i deres Profetie's Dage, og de har Magt over Vandene til at forvandle dem til Blod og til at slaa Jorden med allehaande Plager saa ofte, de vil.

I hvilken Forstand har disse Vidner Magt til at lukke Himlen, forvandle Vand til Blod og slaa Jorden med Plager? Elias lukkede Himlen, saa det ikke regnede paa 3½ Aar; men han gjorde det ved Herrens Ord. Ved Herrens Ord forvandlede Moses Ægyptens Vand til Blod. Og ligesom disse Domme, der berettes om i deres Vidnesbyrd, er bleven fuldbyrdede, saaledes vil enhver Trusel om Dom, der udtales over noget som helst Folk, sikkerlig fuldkommes. „Saa ofte de vil.“ Saa ofte som deres hellige Ord vidner, at Domme skal gaa i Opfyldelse, saa ofte kommer de ogsaa til at iværksættes; et Eksempel herpaa vil Verden endnu saa erfare, naar de syv sidste Plager kommer over den.

7. Vers. Og naar de faar fuldendt sit Vidnesbyrd, skal det Dyr, som stiger op af Afgrunden, føre Krig mod dem og overvinde dem og slaa dem ihjel. 8. Og deres Legemer skal ligge paa den store Stads Gader, den, som i aandelig Mening kaldes Sodom og Ægypten, der, hvor ogsaa vor Herre er korsfæstet.

„Naar de faar fuldendt sit Vidnesbyrd“, d. v. s. „iførte Sætte“. Den Tid, der betegnes med, at de var iførte Sætte, endte, eller, som det udtrykkes paa et andet Sted, blev forkortet (Matt. 24: 22), før Tidsperioden selv udløb. I Profetien betegner „et Dyr“ et Rige eller en Magt. Se Dan. 7: 17, 23. Det Spørgsmaal opstaar nu: Naar sluttede da Vidnerne's 1260-Marsperiode? Og var der et saadant Rige som beskrevet, som førte Krig imod dem paa den Tid? Hvis vi med Rette forstaar Aaret 538 ef. Kr. som den Tid, de begyndte at profetere i Sætte, kommer vi ved 42 Maanedes, der udgjør 1260 profetiske Dage eller Aar, ned til Aaret 1798 ef. Kr. Kom der da ved denne Tid et saadant Rige som beskrevet og førte Krig imod dem o. s. v.? Mærk! Dette Dyr eller Rige kommer op af Afgrunden, det har ingen Grundvold, det er en gudløs og gudsfornægtende Magt, i aandelig Mening et Ægypten. I 2 Mos. 5: 2 heder det: „Men Farao sagde: Hvo er Herren, hvis Røst jeg skal høre i at lade Israël fare? Jeg kjender ikke Herren, og heller ikke vil jeg lade Israël fare.“ Se, her er Gudsfornægtelse! Lagde da noget Rige samme Aand før Dagen omkring 1798? Jo, Frankrig. Som Nation nægtede det Guds Tilværelse og førte Krig mod Himlens Konge.

„I aandelig Mening kaldes [denne Magt] Sodoma.“ Hvilken Synd var særlig betegnende for Sodoma? — Ukyndighed. Var det saa i Frankrig? Ja, i omtalte Periode var Horeri fastsat ved Lov. „I aandelig Mening“ var Stedet, „der hvor ogsaa vor Herre er korsfæstet“. Kan dette siges om Frankrig? Ja, i mere end én Forstand. Først søgte man i 1572 i Frankrig at ødelægge alle de gudfrygtige Hugenerter, og i Løbet af én Nat (Natten mellem den 24. og 25. August 1572) blev 50,000 koldblodig myrdede, og Paris' Gader svømmede bogstavelig i Blod; saaledes blev vor Herre i sine Lemmers Person i aandelig Mening korsfæstet. De franske vantros Løsen og Kjendetegn blev senere: „**Knus den Ussling.**“ De mente Kristus. Saaledes kan man nok med Rette sige: „der, hvor vor Herre blev korsfæstet“. Selve „Afgrundens“ Aand fremvældede blandt dette ugudelige Folk.

Denne Magt skulde „føre Krig“ mod Bibelen; gjorde Frankrig det? Ja, i 1793 udfærdigede den franske Nationalforsamling en Beslutning, der forbød at læse Bibelen, og ifølge denne Beslutning blev Biblerne samlede og brændte; alle mulige Tegn paa Foragt høbedes paa dem, og alle Bibelens Indstiftelser affskaffedes, den ugentlige Hviledag udsløttedes, og i Stedet indførte man hver tiende Dag til Munterhed og ugudelige Forlystelser. Daab og Nadvere affskaffedes, Guds Tilværelse benægtedes, og Døden sagde man var en evig Søvn. Fornuftens Gudinde, fremstillet ved en ussel Kvinde, blev sat i Højsædet og offentlig ydet Tilbedelse. Sikkerlig, her er en Magt, som nøie svarer til Forudsigelsen. Dog, lad os undersøge Sagen end yderligere.

9. Vers. Og nogle af Folkene og Stammerne og Tungemaalene og Slægterne skal se deres Legemer tre Dage og en halv og ikke tilføde deres Legemer at lægges i Grav.

I dette Vers fremstilles andre Folks Følelser ligeoverfor det Folk, der begik de ryggesløse Handlinger mod Vidnerne. De saa nok, hvilken Krig det vantro Frankrig førte mod Bibelen, men lod sig ikke bevæge til som Folk betragtet at deltage i den ugudelige Gjerning eller lade de myrdede Vidner begraves, d. v. s., sig imellem bringes ud af Syne, om de end laa døde 3½ Dag, d. v. s. 3½ Aar, i Frankrig. Nei, tværtimod, netop dette Forsøg fra Frankrigs Side tjente til overalt at vække de Kristne til nye Anstrengelser for Bibelens Bevarelse, som vi straks skal se.

Flüchtende Hugenothen.

10. Vers. Og de, som bor paa Jorden, skal glæde sig over dem og fryde sig, og de skal sende hverandre Gaver, fordi disse to Profeter var til Plage for dem, som bor paa Jorden.

Dette betegner den Glæde, de søgte, der habede Bibelen eller plagedes af den. Stor var de vantros Fryd overalt en Stund; men de ugudeliges Seiersglæde varer kort; saaledes ogsaa i Frankrig; thi deres Krig mod Bibel og Kristendom havde nær opslugt dem alle. De drog ud for at ødelægge Kristi „to Vidner“, men fyldte Frankrig med Blod og Rædsel, saa de blev skrækslagne over Følgen af sine egne ugudelige Gjerninger og var snart mere end villige til at fjerne sin ugudelige Haand fra Bibelen.

11. Vers. Og efter de tre Dage og en halv kom Livs Aand fra Gud i dem, og de stod paa sine Fødder, og en stor Frygt faldt paa dem, som saa dem.

I 1793 gik en Beslutning igjennem den franske Nationalsamling, ifølge hvilken Bibelen skulde bortstafes; netop tre Aar efter fremkom der for den næste Nationalsamling efter hin Beslutning Forslag om en Bestemmelse, som skulde tillade Brugen af den hellige Skrift. Behandlingen af dette Forslag blev udsat i seks Maanedes; det optoges da til Behandling og blev enstemmig vedtaget. Saaledes gik det til, at Vidnerne netop efter 3½ Aars Forsøb „stod paa sine Fødder, og en stor Frygt faldt paa dem, som saa dem“. Intet mindre end de forfærdelige Følger af Bibelens Forkastelse kunde have bevæget Frankrig til at lade Vidnerne gaa uantastede.

12. Vers. Og de hørte en høi Røst fra Himlen, som sagde til dem: Stig hid op! Og de steg op til Himlen i Skyen, og deres Fiender saa dem.

Steg op til Himlen. — For at forstaa dette Udtryk læse man Dan. 4: 22: „Du, som er stor og stærk, og hvis Vælde er stort og naaer til Himlen.“ Her ser man, at dette Udtryk betegner en stor Ophøielse. Har da den hellige Skrift naaet en saadan ophøiet Stilling som her antydet, siden Frankrig førte Krig imod den? Ja! Kort efter stiftedes det Britiske Bibelselskab, nemlig i 1804; derefter kom det Amerikanske Bibelselskab i 1817, og med sine næsten utallige Hjælpere holder nu disse paa at sprede Bibelen overalt. Fra den Tid af er Bibelen bleven oversat paa næsten 200 forskellige Sprog, hvori den ikke tidligere fandtes; og Forbedringerne paa Papirfabrikationens Omraade og inden Bogtrykkerkunsten har i Løbet af de sidste 75 Aar givet Bibeludbredelsen et umaadeligt Stød fremad.

Bibelen er bogstavelig talt i Skibsladninger bleven sendt til de fattige og forladte. Et eneste Fartøj medbragte fra England 69 Tons Bibler til de frigivne Slaver i Vestindien. Bibelen har hævet sig saavidt, at den høiagtes af næsten alle og enhver, enten han saa er gudfrygtig eller ei. Der er bleven frembragt fem Gange saa mange Oversættelser af Skriften i dette Aarhundrede som før, og der er bleven udbredt 30 Gange saa mange (Eksemplarer.*) Ingen anden Bog er saa billig, ei heller sælges paa langt nær saa mange af nogen anden. Ifølge Missionary Review for Sept. 1896 er Bibelen bleven oversat i saa mange Sprog, at ni Tiendedele af hele Menneskeslægten nu har Adgang til at læse den. Og det Amerikanske Bibelselskab beretter i sin attende Aarsrapport, dateret Mai 1896, at Antallet af Bibler og Dele af Bibelen, som dette Selskab har udgivet, gaar op til 61,705,841. Om man dertil føier det umaa- delig store Antal Bibler, der udgives af det Britiske Bibelselskab og andre Forlæggere, vilde jo Antallet forøges i det uendelige. Hvilken anden Bog i Verden har nogen Gang kunnet stilles ved Siden af Bibelen i denne Henseende? Den stattes høiere end alt andet paa Jorden; den er Herrens bedste Betsignelse til Menneskene næst den, han har skjænket os i sin Søn, — den er det herlige Vidnesbyrd om Guds Søn. Ja, man kan i Sandhed sige, at den hellige Skrift er stegen op „til Himlen i en Sky“, i hvilket Udtryk en Sky sind- billedlig betegner himmelsk Værdighed.

13. Vers. Og i samme Stund skede et stort Jordskjælv, og Tiendedelen af Staden faldt, og syv Tusinde Mennesker blev ihjelslagne i Jordskjælvet, og de øvrige blev forfærdede og gav Himlens Gud Ære.

Hvilken Stad? (Se Kap. 17: 18, hvor det heder: „Og Kvinden, som du saa, er den store Stad, som har Herredømme over Jordens Konger [Riger].“) Denne Stad er den pavelige romerske Magt. Frankrig er et af de „ti Horn“, som gav (det pavelige) Dyr sin Magt og Styrke, d. v. s. et af de ti Riger, der opstod af Roms vestlige Rige, saaledes som det betegnes ved de ti Tæer paa Nebukadnezars Billede, ved Daniels Dyr med de ti Horn (Dan. 7: 24) og Johannes' Drage med de ti Horn. Aab. 12: 3. Frankrig var altsaa „Tiendedelen af Staden“ og en af dem, der stærkest gif den pavelige Hævn tilhaande; men under nævnte Omvæltning „faldt“ det, og med det faldt det sidste borgerlige Rædskab

*) Increase of Crime, af D. L. Taylor, Side 5.

for de forbitrede Paber. „Og syv Tusinde Mennesker blev ihjelslagne i Jordskjælvbet [en Randglose læser: Mænds Navne, Mænds Titler].“ Frankrig førte ved sin Revolution fra 1793—98 Krig mod alle Adels-titler. De, der har undersøgt franske Annaler, siger, at ved denne Revolution affkaffedes netop 7,000 saadanne Titler. „Og de øvrige blev forfærdede og gav Himlens Gud Ære.“ Denne Gjerning, som trodsede Himlen, og hvorved de formastede sig mod Herren, fyldte Frankrig i den Grad med rædselsfulde Myrderier og Blodbad, at selv de vantro maatte skjælve og stanse forfærdede; og „de øvrige“, der undslap denne Stunds frygtelige Rædsler, „gav Himlens Gud Ære“, ikke af egen Drift og Hjertens Lyst, men fordi Himlens Gud selv bragte denne Menneskets Brede til at lovprise ham, derved at han gjorde det klart for al Verden, at den, den reiser sig til Krig mod Himlen, graver sin egen Grav. Saaledes mangfoldiggjordes rigelig Herrens Forherligelse netop ved det, de ugudelige foretog sig for at besudle hans Herlighed.

Mange af foregaaende Betragtninger om de to Vidner skylder vi afdøde George Storrs, der i sin Afhandling *The Two Witnesses* har redegjort desangaaende.

14. Vers. Det andet Be er bortfaret; se, det tredje Be kommer snart.

Her gjenoptages de syv Basuners Række. Det andet Be endte med 11. August 1840, og det tredje Be falder sammen med den syvende Basun, som begyndte i 1844.

Paa hvilket Punkt befinder vi os nu? „Se!“ d. v. s., læg vel Mærke til, at „det tredje Be kommer snart.“ Det frygtelige, som er foregaaet under det andet Be, er forbi, og vi er nu under den Basuns Stød, som bringer det tredje og sidste Be. Kan vi da nu vente Fred og Sikkerhed, et tusindaarigt Rige hernede, tusinde Aar med Retfærdighed og lykkelige Dage? Lad os heller alvorlig bede Herren om at vække en slumrende Verden!

15. Vers. Og den syvende Engel basunede, og der hørtes en høi Røst i Himlen, som sagde: Verdens Riger er bleven vor Herres og hans Salvedes, og han skal regjere i al Evighed. 16. Og de fire og tyve Ældste, som sad for Gud paa sine Troner, faldt ned paa sine Ansigter og tilbad Gud og sagde: 17. Vi takker dig, Herre, Gud, Almægtige, som er, og som var, og som kommer, fordi du har taget din store Magt og regjerer.

Fra 15. Vers til Kapitlets Slutning synes det, som vi føres frem over tre forskjellige Tidsrum fra den syvende Engels Basunstød

lige til Enden. I de sidst anførte Vers kaster Seeren Blikket fremad mod den fuldkomne Oprettelse af Guds Rige. Omend den syvende Basun har begyndt at lyde, er det ikke saa, at de stærke Røster i Himlen endnu har kundgjort, at denne Verdens Riger er bleven vor Herres og hans Salvedes, — det skulde da være, at man ligesom paa Forhaand saa, at dette hurtig skulde ske; men ligesom de foregaaende seks dækker den syvende Basun en Tidsperiode, og dette, at Rigerne skal gaa over fra jordiske Magter til ham, hvis Ret det er at herske, er hovedsagelig, hvad der skal indtræffe i de første Aar, Basunen lyder. Derfor optager denne Begivenhed, bortset fra alle de andre, Profetens hele Tanke. (Se Bemærkninger over 19. Vers.) I det næste Vers gaar Johannes tilbage og optager de mellemliggende Begivenheder saaledes:

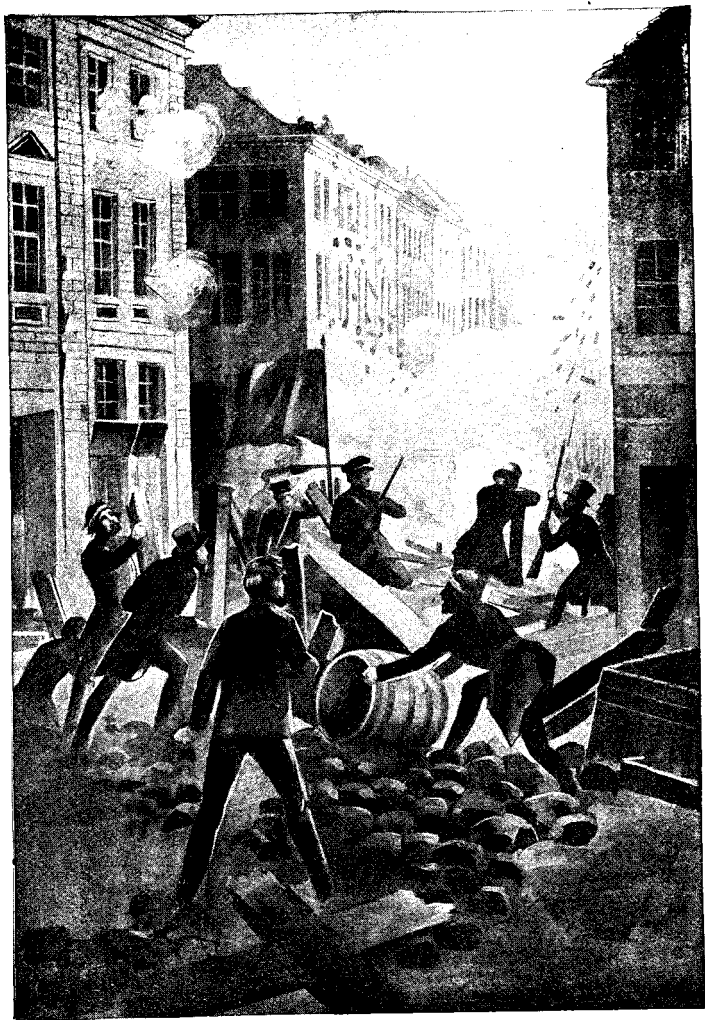
18. Vers. Og Hedningerne er bleven brede, og din Brede er kommen, og de dødes Tid, at de skal dømmes, og at du skal give dine Tjenere, Profeterne, og de hellige og dem, som frygtede dit Navn, de smaa og de store, deres Løn og forðærve dem, som forðærver Jorden.

Og Hedningerne er bleven brede. — Lige fra hin vidunderlige Omvæltning i Europa i 1848 og hint voldsomme Udslag mellem Folkene har deres gjensidige Forbitrelse, Skinsyge og Misundelse stadig taget til. Næsten hver eneste Avis viser, i hvilken yderlig Grad de nu er ophidsede, og hvor spændte Forholdene er mellem dem.

Og din Brede er kommen. — Guds Brede over vore Dages Slægt fuldkommes i de syv sidste Plager (Kap. 15: 1), til hvilke vi følgerig her maa henvise; og de skal snart udgydes over Jorden.

Og de dødes Tid, at de skal dømmes. — Det store Flertal af de døde, de ugudelige, ligger endnu i sin Grav, efter at Plagerne har hjemstøgt Jorden, og den nuværende Tidsalder er tilende. Dommen, da de hellige i Forening med Kristus skal bestemme for hver enkelt den Straf, han skal faa for sine onde Gjerninger, vedbarer i de tusinde Aar, som følger paa den første Opstandelse. 1 Kor. 6: 2: Ab. 20: 4. Eftersom denne Dom over de døde følger paa Guds Brede eller de syv sidste Plager, maa man nødvendigvis henføre den til ovennævnte tusinde Aars Dom over de ugudelige; thi den undersøgende Dom finder Sted, før Plagerne udgydes.

De retfærdiges Belønning. — „Og at du skal give

Opstanden i Berlin 1848.

dine Tjenere, Profeterne, Løn." Her føres vi fremad til den fulde Besiddelse af den himmelske Arvelod ved de tusinde Aars Ende; thi de hellige faar ikke sin fulde Løn, før de kommer i Besiddelse af den nye Jord. Matt. 25: 34.

De ugudeliges Straf. — „Og fordærve dem, som fordærver Jorden.“ Dette Udtryk gjælder det Tidspunkt, da alle de ugudelige for evig skal opsluges af den Renselsens Ild, der fra Gud i Himlen vælder ned over dem og smelter og fornyer Jorden. 2 Pet. 3: 7; Ab. 20: 9. Heraf erfarer man, at den syvende Basun naar til Slutningen af de tusinde Aar. O, betydningsfulde, forfærdelige og dog frydefulde Tante, at nu den Basun lyder, som skal se de ugudeliges endelige Odelæggelse, se de hellige isørte en udydelig Herlighed og i evig Besiddelse af den nye Jord.

Endnu engang fører Seeren os tilbage til Basunens Begyndelse i følgende Ord:

19. Vers. Og Guds Tempel blev opløstet i Himlen, og hans Pagts Ark blev set i hans Tempel, og der kom Lyn og Røster og Tordener og Jordstjælv og stor Hagel.

Efter i 15. Vers at have indledet den syvende Basun er den første store Tildragelse, der trænger ind paa Profetens Sjæl, denne, at Riget gaar over fra jordisk til himmelsk Herredømme. Gud tager sin store Magt og knuser for evigt denne frafaldne Jords Oprør, giver Kristus Sæde paa hans egen Trone og bliver selv siddende høit ophøiet over alle. Da nu dette Billede er færdigt, peges der i 18. Vers tilbage paa Folkenes Tilstand og Stilling, den Dom, der skal ramme dem, og hvorledes det tilsidst skal gaa baade de hellige og Synderne. Efter at han løselig har overskuet dette Synsfelt, fører han os endnu engang i foreliggende Vers tilbage og henleder vor Opmærksomhed paa Kristi præstelige Kalds Afslutning, den sidste Naadesgjerning, der udføres for Verdens Syndeskyld. Templet aabnes, og man træder ind i Helligdommens anden Afdeling. Man ved, at det er det allerhelligste, som her aabnes; thi man ser Arken, og kun i denne Afdeling stod Arken forvaret. Dette sandt Sted ved Slutningen af de 2300 Dage, da Helligdommen skulde renses, det Tidspunkt, da Forudsigelsens Periode sluttede, og den syvende Engel begyndte at støde i sin Basun. Fra den Tid af har Guds Folk i Troen set den aabne Dør i Himlen og Guds Pagts Ark der; de stræber efter bedste Evne at holde ethvert Bud i Guds hellige Lov,

som staar optegnet paa de i samme forvarede Tabler. At Lovens Tabler virkelig er der, ligesom de laa i Arken i det af Moses byggede Tabernakel, ser man klart af det Udtryk, Johannes benytter, idet han beskriver Arken; thi han kalder den „hans Pagts Ark“. Den blev kaldt Pagtens Ark, fordi den havde det udtrykkelige Niemed at gemme Vidnesbyrdets Tabler, de ti Bud. 2 Mos. 25: 16; 31: 18; 5 Mos. 10: 2, 5. Den sattes der kun for dette Brug og skyldte kun den Omstændighed sit Navn, at den gjemte Lovens Tabler. Saafremt Tablerne ikke laa der, vilde den ikke være Guds Pagts Ark og kunde ikke med Rette kaldes saaledes. Men idet Johannes ser Arken i Himlen under den syvende Basun, kalder han den endnu „hans Pagts Ark“, hvilket er et ubestrideligt Bevis for, at Loven endnu er der uden at være forandret saa meget som en Løddel fra den Afskrift, der for en Tid i den mosaiske Husholdnings billedlige Ark i Tabernaklet var anbefroet Menneskers Omsorg.

De, som følger Forudsigelsens Ord, har ogsaa faaet Maalestokken og maaler nu Templet, Alteret og dem, som tilbeder der. 1. Vers. De kundgjør sin sidste Forudsigelse for Slægter, Folk og Tungemaal. (Kap. 10: 11.) Og det store Skuespil skal snart afsluttes med de Lyn og Røster og Tordener og Jordskjælv og stor Hagel, der udgjør Naturens sidste Krampetrækninger, før alt bliver nyt ved Enden af de tusinde Aar. Ab. 21: 5. (Se under Kap. 16: 17-21.)

Den evangeliste Menighed.

12. Kapitel.

1. Vers. Dg et stort Tegn blev set i Himlen: En Kvinde, beklædt med Solen, og Maanen under hendes Fødder, og paa hendes Hoved en Krone af tolv Stjerner, 2. og hun var frugtfuld og raabte, da hun var i Varnsnød og havde haarde Fødselsmerter. 3. Dg et andet Tegn blev set i Himlen, og se, der var en stor ildrød Drage, som havde syv Hoveder og ti Horn og paa sine Hoveder syv Kroner.

Til Forstaaelse af denne Del af Kapitlet behøver man blot at gjøre Rede for de fremstillede Sindbilleder. Dette kan gjøres i Kort-
hed som følger:

„En Kvinde“, d. e. den sande Menighed. En løssagtig Kvinde, betegner en frafalden eller fordærvet Menighed. Ez. 23: 2-4; Ab. 17: 3-6, 15, 18. Heraf slutter vi følgerigtig, at en dydig Kvinde, som i nærværende Tilfælde, maa betegne den sande Menighed.

„Solen“, d. e. den evangeliske Husholdnings Lys og Herlighed.

„Maanen“, d. e. den mosaiske Husholdning. Ligesom Maanen skinner med et Lys, den laaner af Solen, saaledes skinnede den gamle Husholdning med et Lys, den laante fra den nye. I den første havde man Forbilledet, Skyggen; i den sidste har man Modbilledet, Virkeligheden selv.

„En Krone af tolv Stjerner“, d. e. de tolv Apostler.

„En stor ildrød Drage“, d. e. det hedenske Rom. (Se 4. og 5. Vers.)

„Himlen“, d. e. det Rum, hvor Apostelen saa, hvad der nu

foregik. Det er ikke vor Mening, at det, Johannes her saa, fandt Sted i Himlen, hvor Gud bor; thi alt dette tildrog sig paa Jorden; men hvad der tildrog sig for Seerens Die, viste sig for ham, som om det var der, hvor Sol, Maane og Stjerner er, Himlen, som vi figer.

1. og 2. Vers dækker et Tidsaffnit, som begyndte umiddelbart forud for den nærværende Tidsalders første Stund, da Menigheden inderlig længtes efter og imødesaa Messias' Komme, og naaede frem til den Stund, da den evangeliske Menighed med sin Krone, de tolv Apostler, var fuldt grundfæstet. Luk. 2: 25, 26, 28.

Mere passende og udtryksfulde Sindbilleder kunde man ikke finde end de, der her anvendes. Den mosaiske Husholdning skinnede med et Lys, den laante fra den kristne Husholdning, ligesom Maanen skinner med et Lys, den laaner fra Solen. Hvor passende derfor at fremstille den første ved Maanen og den sidste ved Solen. Kvinden, Menigheden, havde Maanen under sine Fødder, d. v. s., den mosaiske Husholdning var netop afsluttet, og Kvinden var iført den evangeliske Sols Lys, der netop var staaet op. Ved en billedlig Talemaade, som hyppig anvendes, og ifølge hvilken det første tages sidst og det sidste først, fremstilles Menigheden som fuldt ordnet med sine tolv Apostler, førend Dregebarnet, Kristus, optraadte paa Scenen. Dette forklares let derved, at den saaledes skulde grundes, umiddelbart efter at Kristus begyndte sin Virksomhed, og han staar i nøiere Forbindelse med denne Menighed end med den forrige Husholdnings. Der findes derfor ingen Grund til at misforstaa dette Sted, og fremstilles Sagen saaledes, gjøres derved ingen Vold paa en naturlig og følgerigtig Fortolkning.

4. Vers. Og dens Stjert drog Tredjedelen af Himlens Stjerner med sig og kastede dem paa Jorden. Og Dragen stod for Kvinden, som skulde føde, for at den, naar hun havde født, kunde opsluge hendes Barn. 5. Og hun fødte et Dregebarn, som skulde regjere alle Folkelag med Jernspir; og hendes Barn blev bortrykket til Gud og hans Trone. 6. Og Kvinden slæde ud i Ørtenen, hvor hun har et Sted, beredt af Gud, for at de der skulde ernære hende i tusinde to Hundrede og seksti Dage.

Tredjedelen af Himlens Stjerner. — Dragen drog Tredjedelen af Stjernerne ned fra Himlen. Saafremt de tolv Stjerner, hvormed Kvinden er kronet, og som her benyttes symbolisk, betegner de tolv Apostler, saa betegner de Stjerner, Dragen kastede paa Jorden før sit Forsøg paa at ødelægge Dregebarnet, før den

kristelige Tidsalder altsaa, kanste en Del af det jødiske Folks Magthabere. At Sol, Maane og Stjerner undertiden benyttedes i denne sindbilledlige Betydning, har vi allerede havt Bevis for i Kap. 8: 12. Som Sindbillede kunde Dragen kun have at gjøre med sindbilledlige Stjerner, og hvad der her foregaar, maa efter Tidsregningen henføres til Jødefolket. Judæa blev en romersk Provins 63 Aar før Kristi Fødsel. Jøderne havde tre Slags Magthabere: Konger, Præster og Synedriet. Af disse blev en Tredjedel, Kongerne, borttagne af den romerske Magt. Philip Smith siger i sin History of the World, Bd. III, S. 181, efter at have beskrevet, hvorledes Romerne og Herodes beleirede Jerusalem, samt hvorledes Byen efter en haardnakketh Modstand i seks Maaneder overgav sig paa Naade og Unaade Baaren 37 f. Kr: „Dette var da Enden paa det asmonianske Fyrstehus, npiagtig 130 Aar efter Judas Makkabæus' første Seier, og i det 70. Aar, efter at Aristobulus den første havde sat Kongekronen paa sit Hoved.“

Dragen stod for Kvinden for at opsluge hendes Barn. Det bliver nu nødvendigt at gjøre Rede for, hvem den Magt er, der sindbilledlig betegnes ved Dragen, noget der ganske let kan ske. Bidnesbyrdet angaaende Drengebarnet, som Dragen søger at opsluge, kan kun gjælde et eneste Væsen, der har optraadt i denne Verden, nemlig vor Frelser Jesus Kristus; ingen anden er saaledes bleven borttrykket til Gud og hans Trone; men han er bleven saa høit ophøiet. Ef. 1: 20, 21; Heb. 8: 1; Ab. 3: 21. Intet andet Væsen har af Gud faaet det Hverv at regjere alle Folk med et Jernspir; men han er bleven beskiftet til denne Gjerning. Sal. 2: 7—9.

Der kan visseilig ingen Tvivl være om, at Drengebarnet fremstiller Jesus Kristus. Ligesaa vist er det Tidspunkt, Forudsigelsen gjælder, den Tid, da Kristus i denne Verden optraadte som et lidet Barn i Betlehem.

Da vi nu har fundet, hvem Drengebarnet var, nemlig Kristus, og da vi har fastslaaet det Tidspunkt, Forudsigelsen gjælder, nemlig hans Fødselsstund i denne Verden, vil det falde let at finde, hvilken Magt, der sindbilledlig betegnes ved Dragen, saasom den jo skal være en Magt, der forsøgte allerede ved hans Fødsel at omkomme ham. Gjorde nu nogen et saadant Forsøg, og i saa Fald hvem? De, der har læst om, hvorledes Herodes i den djævelske Hensigt at faa tilintetgjort Jesusbarnet udsendte og lod ihjelslaa alle Børn i Betlehem fra to Aar og derunder, behøver egentlig ikke noget Svar

paa dette Spørgsmaal. Men hvem var Herodes? Jo, en romersk Vicerøge, — fra Rom erholdt Herodes sin Magt. Rom herskede paa denne Tid over hele Verden (Luk. 2: 1) og maatte derfor i dette Tilfælde staa til Ansvar for hans Handlinger. Endvidere var Rom det eneste Ræde paa Jorden, som dengang sindbilledlig kunde betegnes i Forudsigelsen, af den gode Grund, at dets Herredømme strakte sig til alle. Ikke uden de mest tvingende Fornuftgrunde betragter derfor protestantiske Tekstfortolkere gjennemgaaende Romer-rædet som den Magt, der antydes ved den store ildrøde Drage; og den Kjendsgjerning kan ogsaa nok være værdt at nævne, at næst efter Ornen var i Løbet af den kristelige Tidregnings andet, tredje, fjerde og femte Aarhundrede Dragen de romerske Hærskarers fornemste Felttegn; og denne Drage havde en ildrød Farve, som om man — det Billedet tro, Seeren paa Patmos havde holdt frem — vilde raabe ud over den hele Verden: Vi er det Folk, dette Billede forestiller.

Som sagt forsøgte Rom gennem Herodes at ødelægge Jesus Kristus, dengang Herodes udsendte og lod dræbe alle Betlehems Børn fra to Aar og derunder. Det Barn, der var født for at tilfredsstille en ventende og vaagende Menigheds Længsler, var vor tilbørligsværdige Gjenløser, der snart skal regjere Folkene med et Jernspir. Herodes kunde ikke omkomme ham, Jordens og Helvedes Magter i Forening kunde ikke overvinde ham, og holdt end Graven ham en Stund under sit Ræde, saa sønderrev han dog dens grusomme Vaand, banede Slægten en Vej til Livet og borttrykkes til Gud og hans Trone, d. v. s. opfør til Himlen for sine Disciples Dine, efterladende dem ifølge Englenes Ord dette det mest trøsterige af alle sine Løfter, at han vilde komme igjen paa samme Maade, som de havde set ham fare herfra.

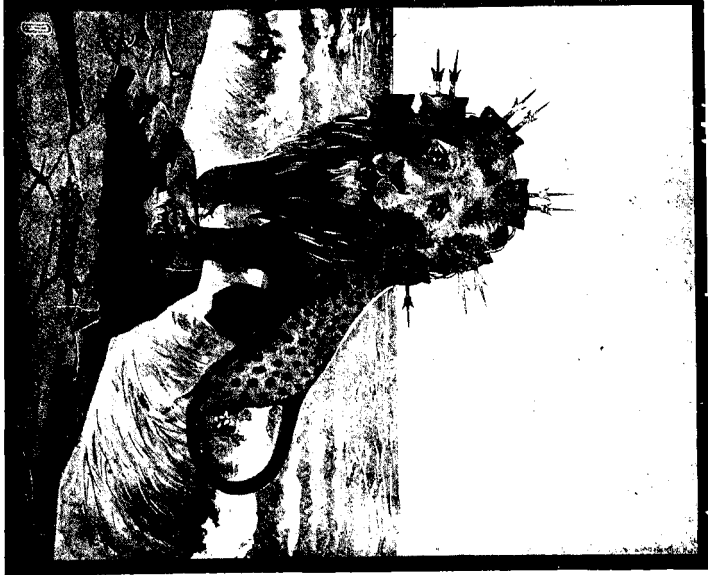
Menigheden flyede i Orkenen, dengang Rædet grundfæstedes 538, og der næredes den ved Guds Ord og ved Englenes Tjeneste under hint Rædes lange, mørke og blodige Herredømme i 1260 Aar.

7. Vers. Og der blev en Strid i Himlen: Mikael og hans Engle stred mod Dragen, og Dragen stred, og dens Engle. 8. Men de kunde ikke seire, ei heller blev deres Sted mere fundet i Himlen. 9. Og den store Drage blev nedstyrtet, den gamle Slange, som kaldes Djævelen og Satan, som forfører hele Jorden; han blev nedstyrtet paa Jorden, og hans Engle blev nedstyrkede med ham. 10. Og jeg hørte en høi Røst i Himlen, som sagde: Nu er Saligheden og Kraften og Riget blevet vor Guds, og Magten hans Salvedes; thi nedstyrtet er vore Brøders Anklager, som anklagede dem for vor Gud Dag og Nat. 11. Og de har overvundet ham ved Lammets Blod og ved sit Vidnesbyrds Ord, og de har hengivet sit

Dragen — det hebenfje Rom.

Parberer — det pabelige Rom.

Liv til Døden. 12. Derfor fryd eder, I Himle, og I, som bor i dem! Ve dem, som bebod Jorden og Havet! Thi Djævelen er nedstegen til eder, og han har stor Brede, fordi han ved, at han kun har en liden Tid.

De første seks Vers i Kapitlet fører os, som vi allerede har vist, til Slutningen af de 1260 Aar, da nemlig det pavelige Dørvælde ophørte 1798. I 7. Vers føres vi ligesaa tydeligt tilbage til foregaaende Tidsaldre, men hvor langt? — Jo, til den i nærværende Kapitel først anthydede Tid — Tiden for Kristi Komme første Gang. „Og der blev en Strid i Himlen“, — samme Himmel, hvor Kvinden og Dragen først saaes. Men de optraadte i noget, der foregik paa Jorden, hvorfor ogsaa Meningen maa være, at denne Krig føres paa samme Sted. Til hvilket Tidspunkt føres vi da tilbage? — Dienshyllig til den Tid, Kristus begyndte at øve sit Kald her paa Jorden. Til Bevis for, at Mikael er Kristus, læse man Jud. 9; 1 Thesf. 4: 16; Joh. 5: 28, 29; og man behøver ikke videre Bevis for, at der i denne Tid foregik en særlig vedholdende Krig mellem ham og Satan.

Et andet Sindbillede fremstilles i disse Vers, og Johannes fortæller os straks, hvad det betegner. Det er Djævelen og Satan. Men dette er ikke det samme som Dragen i 3. og 4. Vers. Denne var en stor ildrød Drage med syv Hoveder og ti Horn og paa sine Hoveder syv Krone. Det vilde jo være ligefrem latterligt at anvende dette paa Satan personlig. Der staar intetsteds i Bibelen, at Satan er ildrød, ei heller er han udrustet med saa mange Hoveder og Horn, som her nævnes; og omend han som denne Verdens Gud nok kunde have en Krone, hvorledes skulde han kunne bære syv? Men alle disse Kjendemerker passer godt, naar Sindbilledet anvendes paa det hedenske Rom.

Om man ønsker at fremstille Satan under et Sindbillede, kan man intet mere passende finde end uden videre en stor Drage eller Slange. Og at et lignende Sindbillede anvendes til at fremstille Rom med enkelte af dets Særegenheder lader sig let forstaa. Det var, fordi Rom som et Verdensrige var det eneste mulige Rødskab, Satan dengang kunde gjøre Brug af for at fremme sin Vilje i Verden. Men der er ingen Grund til at forveksle de to Sindbilleder.

Med Henblik paa den her nævnte Strid havde Satan imødeset Kristi Sendelse til Jorden som den sidste mulige Anledning til at fuldkaste Guds Frelses Raadslutning. I Haab om at vinde Bugt med ham kom han derfor til Kristus med Fristelser særlig godt af-

passede for Anledningen, — paa forskjellige Maader søgte han at ødelægge ham; medens han øvede sit Kald, — og da det lykkedes ham at lægge ham i Graven, søgte han ondskabsfuldt og seiersstolt af al Magt at fastholde ham der. Imidlertid gif Guds Søn af med Seieren i enhver Strid; og han sender sine trofaste Disciple dette naadige Løfte: „Den, som seirer, ham vil jeg give at sidde med mig paa min Trone, ligesom og jeg har seiret og sidder med min Fader paa hans Trone.“ Dette viser, at Jesus førte en haard Kamp, medens han var paa Jorden, men vandt Seier. Satan saa sin sidste Anstrengelse slaa feil, sin sidste Plan mislykkes. Han havde gjort sig til af, at han nok skulde faa Bugt med Guds Søn, naar han kom til Verden, og saaledes gjøre Frelsens Plan til noget, der med Skam skulde slaa feil, og han vidste godt, at hvis hans sidste fortvivlede Anstrengelser før at krydse og lamme Guds Værk var omsonst, vilde det være ude med hans sidste Haab, og alt vilde være tabt. (Se Spiritual Gifts, Bd. I, S. 67.)

Men han „kunde ikke seire“ (8. Vers); hvorfor man nok kan synge (12. Vers): „Derfor fryd eder, I Himle, og I, som bor i dem!“

Der er nogle, som antager, at denne Krig fandt Sted, da Satan endnu var en Lysets og Herlighedens Engel i Himlen og gjorde Oprør, og at Johannes, naar han her taler om, at han „blev nedstyrtet“, tænker paa hans første Forjagelse fra Himlen. Imidlertid kan vi ikke godt faa dette til at stemme med foreliggende Vidnesbyrd; thi i 13. Vers staar der: „Og da Dragen saa, at han var styrtet til Jorden, forfulgte den Kvinden, som havde født Drengbarnet,“ — hvoraf fremgaar, at Djævelen ikke før var bleven nedstyrtet, førend han vendte sin Bredde mod Kvinden, Menigheden, der ikke saa længe efter flygtede i Ørkenen. Da Satan derfor saaledes fandt sig overvældet, var Drengbarnet allerede født, d. v. s. med andre Ord, Kristi første Komme havde fundet Sted. Denne Satans Krig og dette Nederlag, som fandt Sted denne Side den kristelige Tidsregning og ikke synderlig længe før den Tid, da Menigheden i 538 flygtede i Ørkenen, kan altsaa ikke være Satans Fald fra Himlen før Tidens Morgen, før Verdens Skabelse, skjønt der var en Strid i Himlen da.

Der synes imidlertid at være flere Tilfælde, hvor Satan omtales som den slagne eller nedstyrtede. Et Tilfælde er, da han først blev nedstyrtet fra Himlen; et andet, da Kristus ved sit første Komme besejrede ham; og der vil endnu blive et til engang i Fremtiden,

naar han bliver nedstyrtet i Afgrunden og der indelukkes i 1000 Aar. For hver Gang ser man, at hans Vælde regelmæssig begrænses og aftager. Første Gang stod Striden mellem ham og Gud Fader, noget man af visse Skriftsteder klart kan slutte sig til (læs 2 Pet. 2: 4), anden Gang mellem ham og Kristus, Sønnen, som i foreliggende Skriftsted, medens en Engel tredje Gang er nok til at ydmyge ham. Nab. 20: 1, 2. Efter sin første Kamp er Satan ikke blevet anset værdig til at stride mod Faderen; efter den anden har han ikke havt den Være saa at sige Ansigt til Ansigt at mødes med Sønnen. Den i foregaaende Skriftsted omtalte Strid føres mellem Djævelen og Mikael, Kristus. Førstnævntes svære Anstrengeelser mod sidstnævnte personlig foretoges, medens denne altsaa øvede sit Kald her paa Jorden; og netop i denne Kamp var det, at Kristus selv personlig vandt en stor Seier over ham.

„Gi heller blev deres Sted mere fundet i Himlen.“ Himlen vil i dette Kapitel, som vi har set, ikke sige det samme som det Sted, hvor Gud med sine himmelske Sendebud bor. Her skal det vel snarere betegne Tilstand end Sted og Udtrykket betyde, at de ydmygedes og aldrig skulde gjenvinde sin fordums Stilling. De havde lidt et frygteligt Nederlag, som Kristus beskriver i disse Ord: „Jeg saa Satan falde ned af Himlen som et Lyn.“ Luk. 10: 18. Det Haab, han hele Tiden havde nærret om at beseire Menneskens Søn, naar denne tog vor Stikkelse paa sig, var for bestandig glippet; hans Magt var bleven begrænset. Han kunde ikke længere trage efter Ansigt til Ansigt at træde op mod Guds Søn, noget, der hidindtil sammenlignelsesvis havde givet hans Stilling Værdighed og Anseelse. Fra nu af er Menigheden (Kvinden) Gjenstand for hans Ondskab, og han tager sin Tilflugt til alle de nederdrægtige Midler ligeoverfor hende, som saa naturlig kun anvendes af de, der råber med en stjaalen Magt, og hvis Sag er haabløs. (Se *Spiritual Gifts*, Bd. I, S. 79.)

Men nu synges der i Himlen en Sang: „Nu er Saligheden og og Kraften og Riget blevet vor Guds“ o. s. v. Hvad vil dette sige, hvis disse Ting skulde foregaa i Fortiden? Var Saligheden og Kraften og Guds Rige og hans Salvedes Magt da kommet? Nei, denne Sang maa synges med Blikket rettet paa Fremtiden. At dette var sikret, Kristus havde vundet den store Seier, som for evig afgjorde Spørgsmaalet om, hvorledes alt skulde blive. Saaledes læser man jo ogsaa i andre Skriftsteder: „Vi har det evige Liv“,

„vi har ved hans Blod Freløsning“ o. s. v., som om vi allerede nu virkelig nød denne Salighed, medens vi dog kun har den i Troen, saa at Udtrykket blot og bart er en Forsikring om, at den, som vinder Seier tilsidst, ogsaa for bestandig kan være sikker paa hin Seierens Løn.

Seeren kaster derefter Blikket hurtigt ud over Satans Værk fra hint Djeblik af indtil Enden (11. og 12. Vers), den Tid, i hvilken de trofaste „Brødre“ overvinder ham ved Lammets Blod og ved Ordet, de vidner, medens hans Brede øges, eftersom hans Tid stedse bliver kortere. Skjønt virkende gennem jordiske Magter er Satan personlig Hovedmanden i det, der omtales i 9. til 17. Vers.

13. Vers. Og da Dragen saa, at den var styrtet til Jorden, forfulgte den Kvinden, som havde født Drengbarnet. 14. Og den store Drus tvende Vinger blev givne Kvinden, for at hun skulde flyve til Ørkenen, til sit Sted, der, hvor hun faar sin Føde en Tid og to Tider og en halv Tid, borte fra Slangens Ansigt. 15. Og Slangen stjød Vand som en Strøm af sin Mund efter Kvinden for at bortskylle hende med Strømmen. 16. Og Jorden kom Kvinden til Hjælp, og Jorden oplod sin Mund og opslugte Strømmen, som Dragen havde skudt af sin Mund. 17. Og Dragen forbitredes paa Kvinden, og gif bort for at føre Krig mod de øvrige af hendes Æt, dem, som bevarer Guds Bud og har Jesu Kristi Vidnesbyrd.

Blot liden Forklaring behøves i Anledning af disse Vers. Nok er det, at man her føres tilbage til den Tid, da Satan fik fuld Røde paa, at alle hans Forsøg paa at besnære Herlighedens Herre under hans jordiske Mission aldeles havde forfeilet sin Hensigt; og naar han indsaa dette, vendte han sig med tifold Forbitrelse, som allerede nævnt, mod den af Kristus oprettede Menighed. Derpaa fremstilles atter Menigheden paa Overgangen til den Tilstand, som her betegnes ved „Ørkenen“; dette maa betegne en Afsondring fra Hvermands Blikke, et Stjul, hvor dens Fiender ikke kunde se den. Den Menighed, der gennem alle de mørke Tider ligesom med Basunstød kundgjorde sine myndige Befalinger for den lyttende Kristenhed og lod sine Faner med Bram og Pral vaie for forundrede, maa-bende Skarer, var ikke Kristi Menighed; den var Uretfærdighedens Hemmeligheds System! „Gudfrngtighedens Hemmelighed“ var dette, at Gud her aabenbarede sig som et Menneske; „Uretfærdighedens Hemmelighed“ var derimod dette, at et Menneske gav sig ud for at være Gud. Dette var det store Træfald, det Misfoster, der fremkom ved Foreningen mellem Kristenhed og Hedenstaf. Den sande Menighed kunde man ikke se; den dyrkede Gud paa lønlige Steder. De

Luther brandet Pavens Snille.

piemontesiste Dales Huler og skjulte Tilflugtssteder var nogle blandt de mange Steder, hvor man høitidelig værnedes om Evangeliets Sandhed mod dets rasende Fiender. Paa saadanne Steder vaagede Gud over sin Menighed, beskyttede og nærrede den ved sit Forsyn.

At Kvinden fik Ornevinger betegner træffende, hvor skyndsomt den sande Menighed maatte sørge for sin Sikkerhed, da Syndens Menneffe kom til Magt og Vælde, samt hvorledes Gud ogsaa hjalp den i samme Viemed. Et lignende Billede benyttes for at vise, hvorledes Gud handlede med Oldtidens Israel. Han siger til dem ved Moses: „J har set, hvad jeg gjorde med Egypterne, og hvorledes jeg har baaret eder paa Ornevinger og ført eder til mig.“ 2 Mos. 19: 4.

Maaden, hvorpaa den Tid omtales, hvori Kvinden næres i Orkenen, „én Tid og to Tider og en halv Tid“, giver os en Nøgle til Forklaringen af Dan. 7: 25, hvor selvsamme Udtryk benyttes; thi det samme Tidsrum kaldes i Ab. 12: 6 „tusinde to Hundrede og seksti Dage“. Dette viser, at „én Tid“ er ét Aar, 360 Dage; „to Tider“ er to Aar, 720 Dage, og „en halv Tid“ er et halvt Aar, 180 Dage, tilsammen altsaa 1260 Dage; og da dette er findbilledligt, betegner det 1260 virkelige Aar.

Og Slangen skjød af sin Mund Vand som en Strøm efter Menigheden for at skylle den bort. Ved sine falske Lærdomme havde Pavedømmet i den Grad fordærvet alle Folk, at det i mange lange Aarhundreder havde uindstrænket Herredømme over den verdslige Magt. I alle Retninger kunde den derfor mod Menigheden udskyde en mægtig Forsølgelsens Vandflom, og dette var den ikke sen om at gøre. (Om dens frygtelige Forsølgelser mod Menigheden læse man Bemærkningerne over Dan. 7: 25.) Fra 50 til 100 Millioner bortreves af Flommen; men dog blev ikke Menigheden fuldstændig opslugt; thi Dagene forkortedes for de udvalgte Skyld. Matt. 24: 22.

„Og Jorden kom Kvinden til Hjælp“ ved at aabne Munden og opsluge Strømmen. Det sekstende Aarhundredes Reformation begyndte sin Gjerning. I den ædle Luther og hans Medarbejdere opreiste Gud dem, der magtede at lægge Pavevældets sande Væsen for Dagen, magtede at knuse det Vælde, hvormed Overtroen havde trælbundet Folkenes Sind. Luther opslugt sine Sætninger paa Kirkegården i Wittenberg; og som Kurfyrst Fredrik den vise af Sachsen findbilledlig havde set i Drømme, saaledes gif det virkelig: den Pen, hvormed han skrev dem, omspændte Europas Lande og

rystede den tredobbelte Krone paa Paven's Hoved. Fyrster begyndte at antage sig Reformatorerne's Sag. Lys og Frihed i Troessager holdt nu paa at gry, og Herren vilde ikke lade Mørket opsluge Lysets Glans. Afsladshandleren Tezel hylede og brølede som et Dyr i Brede, og Pave Leo bar sig ad som en rasende Løve, men alt forgjæves. Fortryllelsen var løst. Man erfarede, at Paven's Buller og Banstraaler faldt ufsadelige for Protestanterne's Fjodder, bare man saasandt vovede at øve sin af Gud skjænkede Ret til at rette sig i Samvittighedsfager efter hans Ord alene. Antallet af dem, som tog sig af den sande Tro, blev stort, og snart fandtes der protestantist Grund nok i Schweiz, Tyskland, Holland, England, Danmark, Norge og Sverige til at opsluge det pavelige Raserie's Vandflom og berøve den dens Magt til at skade Menigheden. Saaledes kom Jorden Kvinden til Hjælp og hjælper hende endnu den Dag idag, saasom Reformationens og Frihedens Aand i Troessager særlig er bleven fostret hos Kristenhedens ledende Folk.

Dog er Dragen endnu ikke ganske ophørt med sin Gjerning. Det 17. Vers viser os, hvorledes hans Brede endnu engang, omend den sidste, skal bryde løs, denne Gang mod den sidste kristne Slægt, der lever paa Jorden. Den sidste Slægt siger vi; thi Dragen fører Krig mod de „øvrige“ af Kvindens Æt, d. v. s. Resterne eller Levingen af den Æt, de enkelte Menneker, der udgjør den sande Menighed, og ingen Slægt kan med Sandhed fremstilles som de „øvrige“ undtagen den sidste. Saasandt vor Betragtning'smaade er rigtig, at vi allerede har naaet det Slægtled, som skal være Vidne til denne Verdens Ende, kan denne Krig mod Sandheden ikke ligge langt i Fremtiden.

Disse „øvrige“ kjendes derpaa, at de bevarer Guds Bud og har Jesu Kristi Vidnesbyrd. Dette peger hen paa, at der i de sidste Dage skal ske en Tilbagevenden til den oprindelige Sabbat; thi det er blot angaaende Sabbaten, som er et af de ti Bud, der hersker Troessforskjel og ydre Ufviqelser imellem dem, der anerkjender de ti Budord for Sædeloven. Dette fremstilles mere omstændelig i Budskabet i Ab. 14: 9-12.

Man gjør ret i ganske at lægge Mærke til, at overensstemmende med dette Kapitels Vidnesbyrd benytter Djævelen tre Magter til at øve sin Gjerning, og derfor omtales de alle som Dragen, da han er den, som zyder sin Aand i dem alle. Disse tre Magter er: 1) det hedenske Rom, 2) det pavelige Rom, 3) Dyrret med de to Horn,

Fremragende Reformatorer.

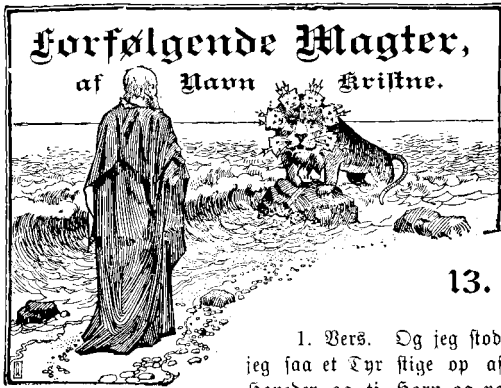
Mænd, som har udmærket sig ved at fremme Guds Værk paa Jorden.

nemlig vor egen (de Forenede Staters) Regjering under Ledelsen af en strafalden Protestantisme, der, som man senere skal se, er den fornemste og virksomste Kriger mod dem, der bevarer Guds Bud og har Jesu Kristi Vidnesbyrd.

13. Kapitel.

1. Vers. Og jeg stod paa Havets Sand. Og jeg saa et Dyr stige op af Havet, som havde syv Hoveder og ti Horn og paa sine Horn ti Kroner og paa sine Hoveder Bespottelsens Ravn. 2. Og Dyret, som jeg saa, var lig en Pardeer, og dets Fødder som en Bjørns, og dets Mund som en Løves Mund; og Dragen gav det sin Kraft og sin Trone og stor Magt. 3. Og jeg saa et af dets Hoveder ligesom saaret til Døden, og dets dødelige Saar blev lægt, og al Jorden forundrede sig og fulgte efter Dyret. 4. Og de tilbad Dragen, som havde givet Dyret Magt, og de tilbad Dyret og sagde: Hvo er Dyret lig? Hvo kan stride mod det? 5. Og der blev givet det en Mund, som talte store Ting og Bespottelser, og der blev givet det Magt til at virke i to og firti Maaneder. 6. Og det oplod sin Mund til Bespottelse mod Gud til at bespotte hans Ravn og hans Bolig og dem, som bor i Himlen. 7. Og det blev givet det at føre Krig mod de hellige og at overvinde dem, og der blev givet det Magt over hver Stamme og hvert Tungemaal og hvert Folk. 8. Og alle, som bor paa Jorden, hvis Navne ikke, fra Verdens Grundvold blev lagt, er skrevne i det slagtede Lams Livsens Bog, skal tilbede det. 9. Dersom nogen har Øren, han høre! 10. Der om nogen samler til Fængsel, han gaar i Fængsel; dersom nogen dræber med Sværd, han bør dræbes med Sværd. Her er de helliges Taalmodighed og Tro!

Havet er et Sindbillede paa „Folk og Stæder og Slægter og Tungemaal“. Nab. 17: 15. Et Dyr er det bibelske Sindbillede paa et uretfærdigt Folk eller en Magt, undertiden fremstillende den verdenslige Magt alene, til andre Tider Kirken i Forbindelse med den verdenslige Magt. Naar et Dyr stiger op af Havet, betegner dette, at nævnte Magt optom inden tæt befolkede Gnemærker; og naar der staar, at Vindene blæser hen over Havet, saaledes som i Dan. 7: 2, 3, betegnes derved stormfulde Begivenheder inden Statssamfundene, Borgerkrig og Ombæltning.

Ved Dragen i foregaaende Kapitel og ved førstnævnte Dyr i dette Kapitel fremstilles Romermagten samlet, set fra dens to Sider,
(588)

den hedenske og pavelige. Derfor har begge disse Sindbilleder syv Hoveder og ti Horn. (Se Kap. 17: 10.)

Dyret med de syv Hoveder og ti Horn, eller kortere, den her omtalte Varder, betegner sindbilledlig en Magt, der øver baade kirkelig og verdslig Myndighed. For Sagens Betydnings Skyld er det vel rigtigst her at indskøde nogle faa afgjørende Beviser herfor.

Den profetiske Række, i hvilken dette Sindbillede indgaar som Led, begynder med 12. Kap. De i Profetien indeholdte Sindbilleder paa jordiske Magter er i 12. Kap. Dragen, i 13. Kap. Varderen og Dyret med de to Horn. Samme profetiske Række fortsættes klarlig ind i 14. Kap. og slutter der med 5. Vers. Naar vi derfor begynder med Kap. 12: 1 og slutter med Kap. 14: 5, har vi en i sig selv tydelig og fuldstændig fortløbende Forudsigelse.

Hver af de her fremstillede Magter optræder i en haardnattet Forfølgelse mod Guds Menighed. Først ser man Menigheden, betegnet ved en Kvinde, med stor Vængsel vente paa, at hin Forjættelse skal blive opfyldt, ifølge hvilken Kvindens Sød, Herlighedens Herre, skal indfinde sig blandt Menestene. Dragen stod for Kvinden og ventede paa at opsluge hendes Barn; men dens onde Hensigt afvendes, og Barnet rykkes op til Gud og hans Trone. Derpaa følger en Tid, i hvilken Menigheden maa lide meget ondt af dette Dragevælde; og omend Seeren leilighedsvis kaster Blikket fremad til det, der skulde ske, engang endog næsten lige ned til Enden, thi alle Menighedens Fiender skulde drives af Dragens Aand, føres vi dog i Kap. 13: 1 tilbage til det Tidspunkt, da Dragens Efterfølger, Varderen, begynder sin Bane. Under denne Magt lider da Menigheden i de lange 1260 Aar ved Krig og Forfølgelse. Efter denne Undertrykkelsesperiode kommer Menigheden i en anden kortvarig, men ikke desmindre skarp og haard Strid mod Dyret med de to Horn. Derpaa kommer Befrielsen; og Forudsigelsen slutter med, at Menigheden gaar ufladt gennem alle Forfølgelser og med Lammet staar feirende paa Zions Bjerg. Gud være lobet for dette trofaste Løfte om Seier tilslut!

Hvad der bestandig viser sig som det samme under alt, hvad der sker, og hvad der berettes om som Hovedsagen i hele Forudsigelsen, er Guds Menighed. De andre Magter forfølger denne, og kun derfor omtales de. Som en indledende Underfølgelse fremsætter vi derfor her først det Spørgsmaal: Hvem er det, som forfølger den sande Menighed? Jo, det er en falsk eller frafalden Menighed. Hvad

er det, som bestandig fører Krig mod den sande Religion? Jo, det er en falsk og forførfisk Religion. Hvem har nogensinde hørt Tale om, at den verdslige Magt alene inden noget Folk har forfulgt Guds Børn? Vel kan det ene Rige kjæmpe mod det andet for at hævne en virkelig eller indbildt Forurettelse eller for at vinde nyt Landomraade og udvide sin Magt, saaledes som Folk jo ofte har kriget mod Jøderne; men Stater forfølger ikke — mærk vel, f o r f ø l g e r ikke — Folk paa Grund af deres Troessager, medmindre et eller andet modstridende fiendtligt Religionsystem øver sin Indflydelse over dem. Nu er imidlertid de Magter, som omtales i denne Forudsigelse, alle forfølgende Magter, baade Dragen og Barderen og Dyret med de to Horn. De drives af Forbitrelse og Fiendskab mod Guds Folk og Menighed; og i selve den Omstændighed har man da et uimodsigeligt Bevis for, at det kirkelige eller religiøse Element fremfor alt øver sin Indflydelse hos hver af disse Magter.

Hvad betegner nu først Dragen? — Jo, Romervældet; derom kan der ikke strides. Dog dette er ikke nok; ingen vilde slaa sig til Ro med et saadant Svar; der maa svares mere bestemt. Vi tilføjer da: Romervældet i dets hedenske Skikkelse; derom er ogsaa alle Parter enige. Men saasnart man nævner h e d e n s k, kommer jo Talen paa et religiøst Element; thi Hedenskabet er et af de vældigste falske Religionsystemer, Satan nogensinde har opfundet. Dragen er da altsaa forsaavidt et Kirkevælde, som selve det Kjendtegn, hvorved den udmærker sig, er et falsk Religionsystem. Og hvorfor forfulgte nu Dragen Kristi Menighed? Jo, fordi Kristendommen fik Overhaand over Hedenskabet, bortryddede dets Bantro, omfaste dets Afgudsbilleder og nedrev dets Templer. Man rørte ved hint Vældes religiøse Element, og som Følge deraf kom Forfølgelsen.

Hvad betegner dernæst Barderen i 13. Kap. — Jo, fremdeles: Romervældet. Dog, det var jo Dragen, som sindbilledlig betegnede Romervældet, og hvorfor fremstilles det da ikke endnu ved samme Sindbillede? — Nei, Sagen er, der er indtraadt en Forandring i Rigets Religion, og Barderen betegner Rom i dets navnkriftelige Skikkelse; og det er denne Religion's forandring og den alene, som nødvendiggjør et nyt Symbol. Barderen skiller sig fra Dragen, kun forsaavidt den har en anden og ny Religion. Det vilde derfor være ganske urigtigt at paastaa, at den simpelthen betegner den romerske verdslige Magt.

Dragen giver dette Dyr sin Kraft, sin Trone og stor Magt. Ab. 13: 2. Hvilken Magt var det nu, som fulgte efter det hedenske Rom? Enhver ved, at det var det pavelige Rom. For nærværende er det ikke magtpaaliggende at undersøge, naar og hvorledes denne Forandring foregik; den store Kjendsgjerning ligger for Dagen og erkjendes af alle, at den næste store Form af Romervældet efter den hedenske var den pavelige. Det vilde derfor ikke være ganske rigtigt at sige, at det hedenske Rom skænkede en blot og bar borgerlig Regjeringsform uden nogetsomhelst religiøst Element sin Kraft og sin Trone; selv med sin bedste Vilje kan man ikke tænke sig noget saadant; men her ser man tydelig to Former af Riget, og i Forudsigelsen er Rom hedensk, indtil det bliver paveligt. Dette, at Dragen gav Barderdyret sin Kraft, sin Trone og stor Magt, er nok et Bevis paa, at Dragen i Ab. 12: 3 ikke er et Sindbillede paa Satan personlig; thi Satan har ikke frasagt sig Herredømmet til Fordel for noget andet ondssindet Væsen, og han har ikke overgivet sin Trone til nogen verdslig Magt.

Man kunde maaske sige, at Barderen og Dyret med de to Horn først i Forening udgjør Pavevældet, og at det er til disse, Dragen giver sin Kraft, sin Trone og stor Magt. Men Profetien siger ikke det. Det er Barderen alene, Dragen har at gjøre med. Det er Barderen alene, den skænker sin Kraft, sin Trone og stor Magt, — Barderen, der har et Hoved, som saares til Døden, men hvis Saar efterpaa læges, — den, som al Verden forundrede sig over og fulgte efter, — den, der skænkes en Mund, som taler store Ting og Bespottelser, — den, som fører Krig mod de hellige i 1260 Aar, — og alt dette, før den efterfølgende Magt, Dyret med de to Horn, fremtræder paa Handlingens Skueplads. Derfor er det Barderen alene, som sindbilledlig betegner Romervældet i dets pavelige Skikkelse, med en overveiende kirkelig Indflydelse.

For klarere at paavise dette behøver man blot i det enkelte at sammenligne nævnte Magt med det lille Horn i Dan. 7: 8, 20, 24, 25. Af denne Sammenligning fremgaar det, at det lille Horn og Barderen betegner en og samme Magt; men det lille Horn anerkjendes af alle som et Sindbillede paa Pavevældet. Følgende seks Lighedspunkter viser deres Identitet:

1. Det lille Horn var en gudsbespottelig Magt. „Ord imod den Høieste skal han tale.“ Dan. 7: 25. Ligesaa Barderen i Ab. 13: 6: „Det oplod sin Mund til Bespottelse imod Gud.“

2. Det lille Horn førte Krig imod de hellige og fik Overhaand over dem. Dan. 7: 21. Ogsaa Barderen „blev det givet at føre Krig mod de hellige og at overvinde dem“. Ab. 13: 7.

3. Det lille Horn havde „en Mund, der talte store Ting“. Dan. 7: 8, 20. Ogsaa om Barderdhyret læser vi: „Der blev givet det en Mund, som talte store Ting og Beispottelser.“ Ab. 13: 5.

4. Det lille Horn opstod, da Romervældet i sin hedenske Skikkelse ophørte. Barderen opstaar paa samme Tid; thi Dragen, det hedenske Rom, giver dem sin Kraft, sin Trone og stor Magt.

5. Det blev givet det lille Horn at undertrykke den Høiestes hellige o. s. v. „indtil en Tid og Tider og en halv Tid“, d. e. 1260 Aar. Dan. 7: 25. Barderen blev givet Magt „til at virke i to og firti Maanedes“, d. e. 1260 Aar. Ab. 13: 5.

6. Det lille Horns Magt skulde fratages det ved Enden af den nærmere bestemte Periode. Dan. 7: 26. Ved samme Periodes Slutning skulde Barderen selv „gaa i Fængsel“. Ab. 13: 10. Begge disse sidste særskilt nævnte Træk gik i Opfyldelse, da Paven maatte gaa i Fangenskab og Landsflygtighed, og Frankrig i 1798 gjorde det af med Pavedømmets verdslige Magt.

Alt dette beviser, at Sindbillederne falder nøiagtig sammen; thi naar vi som i nærværende Tilfælde i Profetien har to Sindbilleder, forestillende Magter, der optræder paa Handlingens Stueplads til samme Tid, indtager samme Landomraade, har samme Karakter, øver samme Gjerning, bestaar lige længe og faar samme endelige Skjæbne, da forestiller disse Sindbilleder visse en og samme Magt.

Nu gjælder alle ovennævnte Enkeltheder akkurat lige meget det lille Horn som Barderen i 13. Kap., hvoraf man ser, at disse to Sindbilleder betegner samme Magt. Men det medgives af alle, at det lille Horn betegner Pavenmagten; derfor maa den, som vil paa- staa, at Barderen ikke betegner samme Magt, for ikke at modsige sig selv vise, at der til samme Tid, som Pavevældet opstod, ogsaa opstod en anden stor Magt, nøiagtig lig den, inden de samme Gnemærker, af samme Karakter, øvende samme Gjerning, varende lige længe, med samme endelige Skjæbne — og dog var en fra hin forskjellig og særlig Magt; men dette vilde jo være ligesaa taabeligt som umuligt!

Hovedet, der saaredes til Døden, var det pavelige Hoved. Til denne Slutning kommer vi ved den tydelige Grundsaetning, at alt, hvad der i Forudsigelsen siges om en eller anden Stats Sindbillede,

kun gjælder denne Stat, saalænge den betegnes med samme Symbol. Nu optræder Rom under to Sindbilleder, Dragen og Barderen, fordi det har fremtraadt i to Skikkelser, Hedenskabet og Pavedømmet; hvad der altsaa siges om Dragen, gjælder kun Rom i dets hedenske Skikkelse, og hvad der siges om Barderen, gjælder kun Rom i dets navnkristelige Skikkelse. Dog, Rom var hedensk paa Johannes' Tid, der levede under det sjette, det keiserlige, Hoved. Dette viser straks, at af Hovederne tilhører sjets, indbefattet det keiserlige, Dragen, og saafremt det nu var et af disse Hoveder, der var saaret til Døden, var det altsaa et af Dragens Hoveder, d. v. s. en af de Regjeringsformer, Rom havde i sin hedenske Skikkelse, ikke et af Barderens Hoveder, og Johannes maatte da have sagt: Jeg saa et af Dragens Hoveder saaret til Døden. Imidlertid siger han, at det var et af Dyrets Hoveder, som var saaret til Døden, at med andre Ord dette Saar rammede en eller anden Regjeringsform, der bestod inden Romervældet efter dets Overgang fra Hedenskab til Kristendom. Men efter denne Forandring var der kun et Hoved, og det var det pavelige. Saaledes bliver det slaaende uimodsigeligt, at det ikke var noget andet end det pavelige Hoved, som blev saaret til Døden, og at dets dødelige Saar blev lægt. At han fik dette Saar er det samme som, at „han gaar i Fængsel“. *Mat. 13: 10.* Og dette Saar fik Paven, da den franske General Berthier tog ham tilfange, og den pavelige Regjering 1798 for en Stund afflaffedes. Berøvet sin Magt baade i Stat og Kirke døde den fangne Pave Pius VI i Landsflygtighed 29. August 1799 i Valence i Frankrig; men det dødelige Saar blev lægt, da Pave-magten gjenoprettedes, omend med Formindskelse af dens forrige Magt, idet en ny Pave blev valgt den 14. Marts 1800. (Se *Bowers History of the Popes*, S. 404—428; *Croly, Apocalypse*, *Londonerudgaven*, S. 251.)

Dette Dyr oplader Munden til Bespottelse imod Gud for at bespotte hans Navn. (Se under *Dan. 7: 25* angaaende de anmasende Titler, Baverne har antaget.)

Han bespottet Guds Bolig i Himlen ved at henlede sine Undersaatters Opmærksomhed paa sin egen Trone og sit eget Palads istedetfor paa Herrens Tempel, — ved at vende deres Blik bort fra Guds Stad, det Jerusalem, som er oventil, og pege paa Rom som den evige Stad; han bespottet dem, som bor i Himlen, ved at anmasse sig Ret og Myndighed til at forlade Synd, idet han saaledes

vender Menneskenes Sind og Sjæl bort fra Kristi Midlergjerning i Helligdommen i Himlen. .

I 10. Vers henvises vi atter til Tildragelserne i 1798, da den Magt, der i 1260 Aar havde samlet Guds hellige til Fængsel, selv — som allerede bemærket — blev ført i Fængsel.

11. Vers. Og jeg saa et andet Dyr stige op af Jorden, og det havde to Horn ligesom et Lam og talte ligesom en Drage. 12. Og det øver det første Dyrs hele Magt for dets Afsyn og gjør, at Jorden og de, som bor derpaa, skal tilbede det første Dyr, hvis dødelige Saar blev lægt. 13. Og det gjør store Tegn, saa det endog lader Jld falde ned fra Himlen paa Jorden for Menneskenes Afsyn. 14. Og det forfører dem, som bor paa Jorden, for de Tegn's Skyld, som det er det givet at gjøre for Dyrets Afsyn, idet det siger til dem, som bor paa Jorden, at de skal gjøre et Billede for det Dyr, som har Saaret af Sværdet og dog er blevet levende. 15. Og det fik Magt til at give Dyrets Billede Aand, saa Dyrets Billede endog kunde tale og gjøre, at alle de, der ikke vilde tilbede Dyrets Billede, skulde slaes ihjel. 16. Og det gjør, at der gives alle, baade de smaa og de store, baade de rige og de fattige, baade de frie og Trællene, et Mærke i deres høire Haand eller i deres Pande, 17. og at ingen kan kjøbe eller sælge, uden den, som har Mærket eller Dyrets Navn eller dets Navns Tal.

Disse Vers fremstiller for os det tredje store Sindbillede i den profetiske Række, vi netop undersøger, almindelig kaldet Dyret med de to Horn. Vi spørger: Hvad betegner dette? Dragen, det hedenste Rom, og Barderen, det pavelige Rom, fremstiller for os mægtige Samfund, der staar som Repræsentanter for to mægtige, men falske Religionsystemer. I Lighed dermed maa man da komme til den Slutning, at det gjenværende Sindbillede, Dyret med de to Horn, skal gjælde noget lignende og afbilde et eller andet Folk, som repræsenterer endnu et andet stort Religionsystem; men da er jo Protestantismen det eneste tiloversblevne System, som den Dag idag øver en overveiende Indflydelse i Verden. I sin Almindelighed omfatter Hedenskabet alle hedenste Lande med tilsammen mere end Halvdelen af Jordens Befolkning. Katolicismen, til hvilken man kanse ogsaa gjerne kan regne den græske Kirkes Religion, der saa temmelig nær falder sammen med den, hyldes af Folk, der tilsammen udgjør en stor Del af Kristenheden. Muhammedanismen er et forældet System, som ikke længere spiller nogen betydningsfuld Rolle i Verdens fremadskridende Udvikling, og den synes desuden at være bleven tilstrækkelig profetisk omtalt i Dan. 11 og Ab. 9. Protestantismen derimod er de Nationers Religion, der med Hensyn til Frihed, Oplysning, Fremskridt og Magt gaar i Spidsen for Verden.

Sindbillede paa de forenede Stater i Profetien.

Om da Protestantismen altsaa er den Religion, hvorom her tales, hvilket Folk som Repræsentant for denne Religion maa da Forudsigelsen gjælde? Der findes ganske betydelige protestantiske Folkefærd i Europa; men af Grunde, som senere skal fremsættes, kan Sindbilledet ikke passe paa nogen af disse. En omhyggelig Underfølgelse har ført til den Slutning, at Sindbilledet maa gjælde det protestantiske Amerika, de Forenede Stater. Vi forventer, at Læseren nu vil længes efter at faa høre Grundene for en saadan Tydning; og vi haaber, at alle omhyggelig vil overveie de Beviser, hvortil denne Paaastand støtter sig.

1. Sandsynligheden af denne Anvendelse. — Kan vi med Grund vente, at vort Land (de Forenede Stater) særlig skulde findes nævnt i Profetien? Under hvilke Vilkaar har andre Folk fundet Blads i de profetiske Skrifter? — For det første, saasandt de har spillet nogen fremragende Rolle i Verdenshistorien; for det andet og fremfor alt, om de har havt Retsmyndighed over eller staaet i nogetsohmhelst Forhold til Guds Folk. I den bibelske saavel som i den verdenshistoriske Beretning findes Omstændigheder, hvoraf man kan uddrage den Lov, efter hvilken Seerne har omtalt jordiske Herredømmer: Naar nemlig Guds Folk har staaet i et saadant Forhold til et Folkefærd, at førstnævntes sandfærdige Historie, som er Gjenstand for alle Guds Aabenbarelses, ikke kunde skrives uden at omtale sidstnævnte, da omtales et saadant Folkefærd i Forudsigelsen. Og alle disse Vilkaar findes virkelig opfyldte med Hensyn til vort Land (de Forenede Stater). Aldrig har noget Folk tildraget sig større Opmærksomhed, vaft dybere Beundring eller givet Løfter om større Udmærkelse og Indflydelse; og saasandt der nogetsteds paa Jordkloden findes et stort Antal Kristne, saa findes her mange, der er Jordens Salt og Verdens Lys, hvis Historie man ikke kan skrive uden at omtale det Land, i hvilket de lever og nyder sin Frihed.

Mange er ogsaa overbeviste om, at Guds Forsyn paa en iginefaldende Maade har vaaget over vort Folk under dets første Fremtræden og senere Fremskridt.

Medens Revolutionen her hos os endnu var i Gang, forudsagde en engelsk Statsmand, Guvernør Pownal, 1780, at vort Land vilde vinde sin Uafhængighed, og at her en Virksomhed, større end Europa nogensinde kunde tænke sig, levende vilde arbejde for Borgersamfundets Udvikling, samt at man paa alle Klodens Kanter vilde møde dets

Magt i Handel og Søfart. Derpaa omtaler han, hvorledes vort Land sandsynligvis vilde ordne sig som en fri og selvstændig Magt, og han omtaler denne Bevægelse som „en Omvæltning, der mere end nogen anden Begivenhed, denne Verden har oplevet, har særlige og besynderlige Tegn paa, at det guddommelige Forsyn blander sig i og gjør Forandringer i Menneskelivets sædvanlige Gang“.

En fransk Skribent, Tocqueville, siger, idet han omtaler de Forenede Staters Adskillelse fra England: „Det kunde synes at være Daarskab hos dem; men saa var nu virkelig Skjæbnens Vilje med dem, eller snarere Guds Forsyns Vilje, der utvivlsomt har forbeholdt dem en Gjerning, under hvilken det engelske Væsens svære Vedhængen ved det jordiske vilde have været en altfor tyngende Byrde paa deres Fremskridt.“

Idet han taler om den uheldige Skjæbne, der har hvilet over de andre Stater paa denne Del af Kloten, siger G. A. Townsend (New World and Old, S. 635): „De Forenede Staters Historie blev af et naadigt Forsyn adskilt fra det øvrige Fastlands vilde og grusomme Historie.“

Betragtninger som disse maa vel hos enhver vække en stærk Forventning om, at dette Land skulde spille en Rolle under Udførelsen af Guds Forsyns Raadslutninger i denne Verden, og at det derfor et eller andet Sted maa omtales i det profetiske Ord.

2. Tiden, da denne Magt opstaaar. — Naar skal ifølge Forudsigelsen denne Magt opstaa i Verdenshistorien? Grundvolden for de Slutninger, hvortil vi maa komme herom, ligger allerede i det, som er nævnt med Hensyn til det forgaaende Dyr, Bardenen. Det var dengang, dette Dyr gik i Fængsel, blev dræbt (politisk) med Sværdet (10. Vers), eller (hvilket antageligvis maa være det samme) fik et af sine Hoveder dødelig saaret (3. Vers), at Johannes saa Dyret med de to Horn stige op. Saafremt Bardenen betegner Pavenmagten, saaledes som vi afgjørende har bevist, og saafremt den gik i Fængsel, dengang Franskmændene i 1798 kuldastede Pavenmagtens timelige Vælde, saa har vi den Tid ganske bestemt angivet, da vi maa søge denne Magts Opkomst. Udtrykket „stige op“, maa betegne, at den Magt, hvorom Udtrykket bruges, først nylig var bleven en ordnet Magt og netop nu først hævede sig til Rang og Indflydelse. Den Magt, dette Sindbillede betegner, maa altsaa være en Magt, der i 1798 stod i en saadan Stilling for Verden.

I hvilken Stilling stod da de Forenede Stater i Amerika paa den Tid? Forlæggerfirmaet Macmillan Co. i London giver i deres Statesman's Year Book for 1867 en interessant Oversigt over de Forandringer, der fandt Sted blandt de ledende Nationer i Verden i det halve Aarhundrede mellem 1817 og 1867. Heri heder det:

„I dette halve Aarhundrede er tre Kongeriger gaaet tilgrunde, ét Storhertugdømme, otte Hertugdømmer, fire Furstendømmer, ét Kurfyrstendømme og fire Republikker. Tre nye Riger er opstaaede, og ét Kongerige er gaaet over til et Keiserdømme. Der er nu i Europa 41 Stater mod 59 i 1817. Ikke mindre mærkelig er Udvidelsen af de store Staters Landomraade. Rusland har annekteret 567,364 Kvadratmil, de Forenede Stater 1,968,000, Frankrig 4,620, Preussen 29,781; Sardinien, der har udvidet sig til Italien, har vokset med 83,041 Mil; Indien har havt et Tillæg af 431,616 Mil. De fornemste Stater, som har tabt Landomraade, er Tyrkiet, Mexico, Østerrig, Danmark og Nederlandene.“

Med Hensigt paa foreliggende Profeti bedes Læseren lægge særlig Mærke til disse Oplysninger. I det her nævnte halve Aarhundrede var der 21 Stater, som aldeles forsvandt, og kun tre nye opstod. Fem tabte istedetfor at vinde Landomraade. Kun fem foruden de Forenede Stater lagde noget til sit Omraade, og den, der vandt mest i denne Henseende, havde kun et Tillæg af lidt over en halv Million Kvadratmil, medens de Forenede Stater havde et Tillæg af næsten to Millioner Kvadratmil. Saaledes voksede de Forenede Stater i disse 50 Aar med et Landomraade af over 1,400,000 Kvadratmil mere end nogen anden enkelt Magt og med over 800,000 mere end alle de andre Nationer tilsammen. Kan nogen være i Tvivl om, hvilken Nation der fremfor alle andre kunde siges at „stige op“ i den Tidsperiode, disse Tal gjælder? Det maa visse- lig inddrømmes, at de Forenede Stater er den eneste Magt, der svarer til Profetiens Kjendemærker med Hensyn til Tiden for dens Opstaaen.

Wesley siger om det tohornede Dyr i sin Forklaring over Aab. 14, skrevet i 1754: „Det er ikke endnu kommet, skjønt det ikke kan være langt borte; thi det skulde komme frem ved Slutningen af det første Dyrs to og firti Maaneder.“

Tiden for det tohornede Dyrs Bærf er tydelig angivet i 12. Vers. Der staar med tydelige Ord, at det tohornede Dyr gjør, at „Jorden og de, som bor derpaa, skal tilbede det første Dyr, hvis

dødelige Saar blev lægt." Men man kunde ikke tilbede det Dyr, hvis dødelige Saar var lægt, førend efter at dette var sket. Dette viser bestemt, at den Tilbedelse, som det tohornede Dyr indskjærper, tilhører de senere Tider i Verdens Historie.

Foruden dette finder vi tre Vidnesbyrd til i Aabenbaringens Bog, som beviser, at det tohornede Dyr udfører sit Værk blandt Menneskene i den Slægt, som skal se Afslutningen paa alle jordiske Scener og vor Herres Jesu Kristi andet Komme; og dermed vil vi slutte vore Beviser angaaende dette Punkt.

Det første er den tredje Engels Budskab, som omtales i Ab. 14: 9-12. Dette Budskab truer med, at Guds udelte Brede skal komme over dem, som tilbeder Dyrret og dets Billede. Men Dyrrets og dets Billedes Tilbedelse er netop, hvad det tohornede Dyr søger at paatvinge Menneskene. Det tredje Budskab er altsaa en Advarsel mod det tohornede Dyrs Værk. Og eftersom det vil være urimeligt at antage, at denne Advarsel ikke skulde lyde, før dette Værk var udført, og da det alene kunde rettelig forkyndes, naar det tohornede Dyr var ifærd med at indskjærpe denne Tilbedelse, og eftersom Kristi andet Komme følger øieblikkelig paa dette Budskabs Forkyndelse (14. Vers), saa følger deraf, at de Pligter, som dette Budskab indskjærper, og de Befalinger, som det tohornede Dyr indskjærper, udgjør den sidste Prøve, som kommer over Menneskene i Verden; og selvfølgelig udfører det tohornede Dyr ikke sin Gjerning i en fjern Fortid, men blandt den sidste Menneskeslægt.

Den anden Tekst, som viser, at det tohornede Dyrs Værk udføres lige før Tidens Ende, findes i Ab. 15: 2, hvilket, som vi allerede har vist, hentyder til den samme Skare, som er omtalt i Kap. 14: 1-5. Her er en Skare, som har bundet Seier over Dyrret og dets Billede, dets Mærke og dets Navns Tal; med andre Ord, har udholdt en Kamp mod det tohornede Dyr, som forsøger at indskjærpe Dyrrets Tilbedelse og Antagelsen af dens Mærke. Og disse er „kjøbte fra Menneskene“ (Kap. 14: 4) eller henrykkes til Himlen fra de levende ved Kristi andet Komme. 1 Kor. 15: 51, 52; 1 Thess. 4: 16, 17. Dette viser ogsaa uimodsigelig, at det er den sidste Slægt, som er Vidne til denne Magts Værk.

Den tredje Tekst er Ab. 19: 20, hvor det tohornede Dyr kaldes den falske Profet; og her omtales et Punkt, som ikke nævnes i Ab. 13, nemlig den Straf, han faar. Efter den store Dags Krig, som holdes i Forbindelse med Kristi andet Komme (11.-19.

Vers), bliver den falske Profet eller det tohornede Dyr fastet levende i en Ildsjø; og Ordet „levende“ viser, at denne Magt paa den Tid skal være en levende Magt, som udfører sin Gjerning med al sin Styrke og Kraft. Den skal ikke forlade Skuepladsen og efterfølges af en anden, men den skal være en regjerende Magt, indtil den bliver ødelagt af Kongernes Konge og Herrernes Herre, naar han kommer for at sønderslaa de ugudelige med et Jernspir.

Summen af Beviserne angaaende Tiden er altsaa, at det tohornede Dyr ikke kommer frem i dette Syn før 1798, at det udfører sit Værk, medens den sidste Menneskeslægt lever paa Jorden, og at det drager op til Krig paa den store Dag som en levende Magt, i sin Styrkes fulde Kraft. Og alle disse Betragtninger viser klart, at de Forenede Stater maa være den Magt, det her gjælder.

3. Denne Magts Alder. — Det lader sig klart vise, at den Stat, som symbolisk betegnes ved Dyret med de to Horn, indføres i Forudsigelsen i den tidligere Del af sin Løbebane, og at den er en ungdommelig Magt, naar den første Gang føres frem for os. Johannes' Ord lyder: „Og jeg saa et andet Dyr stige op af Jorden, og det havde to Horn ligesom et Lam.“ Hvorfor siger ikke Johannes blot, at det havde to Horn? Hvorfor tilføjer han: ligesom et Lam? Jo, det maa være for at betegne dette Dyrs Karakter; thi han viser herved, at det ikke alene opfører sig uskadeligt og uskyldigt, men ogsaa, at det er en meget ungdommelig Magt; thi et Lams Horn er Horn, som netop er begyndt at vokse.

Man husk nu paa, at vi i foranstaaende Bevisførelse angaaende Tidsfølgen fæstede Blikket paa Aaret 1798; og den symbolisk betegnede Magt var dengang en ungdommelig Magt, ifølge hvad vi netop har set. Der spørges da: Hvilken betydelig Magt begyndte dengang at hæve sig op til Rang, omend endnu ung? Ikke England, ikke Frankrig, heller ikke Rusland, nei, ingen europæisk Magt. En ungdommelig Magt, paa den Tid i sin Opgang, maa Blikket søge i den nye Verden; men søger man den først der, kommer man uundgaaelig til at stanse ved de Forenede Stater som den, det gjælder. Ingen anden Magt paa denne Side af Verdenshavet kan i Sammenligning dermed have Krav paa Omtale.

4. Stedet for Dyret med de to Horn. — Et eneste Ord i Profetien er nok til at vejlede os til vigtige og ubedragelige Slutninger desangaaende. Johannes kalder det „et andet Dyr“. Det er et nyt Sindbillede, forstjelligt fra det pavelige Dyr, som Profeten

netop havde betragtet, d. v. s., det betegner en Magt adskilt og forskjellig fra den, som antydes ved det foregaaende Dyr. Dette, som Johannes kalder „et andet Dyr“, er visseelig ingen Del af det første; og den ved det symbolsk betegnede Magt er ligesaa lidt nogen Del af det Rige, som betegnes ved det første Dyr. Herved kuldkastes uden Skaansel deres Paaastand, som for at undgaa at anvende dette Sindbillede paa vort eget Land hævder, at det betegner en eller anden Udvikling inden Pavemagten, thi i saa Fald vilde det jo have været en Del af det foregaaende Dyr, Vardereren.

Hvis dette er „et andet Dyr“, maa man finde det paa et eller andet Sted, som ligger udenfor det Omraade, der er dækket af de andre Symboler. Vi vil da kortelig gjøre Rede for de Sindbilleder, som findes i Guds Ord og anvendes paa jordiske Magter. Disse findes hovedsagelig, om ikke helt og holdent, i Daniels Bog og Aabenbaringen. I Dan. 2 har man et Sindbillede i Form af en stor Billedstøtte, der bestod af fire Dele, Guld, Sølv, Kobber og Jern, som tilsidst slaes istykker, hvorpaa et stort Bjerg indtager dets Sted og fylder hele Jorden. I Dan. 7 finder man en Løve, en Bjørn, en Varder og et stort, frygteligt, ubeskriveligt Dyr, som efter at have gennemgaaet en ny og mærkværdig Udvikling styrtes i Ildføen. I Dan. 8 har man en Væder, en Buk og et Horn, som i Begyndelsen var lidet, men voksede til en anselig Størrelse. I Ab. 9 har man Græshopper som Heste, i Ab. 12 en stor, ildrød Drage, i Ab. 13 en gudsbespottende Varder og et Dyr med to Horn „ligesom et Lam“. I Ab. 17 har man et skarlagensrødt Dyr, hvorpaa der sidder en Kvinde med et Guldbæger fuldt af Vederstngeligheder og hendes Horeries Urenhed.

Hvilke Stater og Magter betegnes nu ved alle disse Symboler? Er nogen af dem et Sindbillede paa de Forenede Stater? Mogle af dem fremstiller visseelig jordiske Riger; thi Forudsigelserne selv meddeler udtrykkelig dette; og hvor det gjælder at tyde dem, er næsten alle Fortolkere komne til en og samme Slutning. Ved de fire Dele af det store Billede i Dan. 2 fremstilles fire Riger: Babylon eller Kaldæa, det medisk-persiske Rige, Grækenland og Rom. Løven i 7. Kap. skal ogsaa være Babylon, Bjørnen det medisk-persiske Rige, Vardereren Grækenland, det store og frygtelige Dyr Rom. Hornet med Dine og Mund som et Menneske, og som optræder i dette Dyrs anden Skikkelse, skal være Pavevældet og fremstiller dets Historie lige ned til 1798, da det midlertidig blev omstyrtet af Franss-

mændene. I Dan. 8 skal ligeledes Ræderen være Medo-Persien, Buxten Grækenland og det lille Horn Rom. Alle disse lader sig klart og bestemt anvende og tilpasse paa nævnte Statssamfund; hidtil kan ingen af dem gjælde de Forenede Stater.

De i Ab. 9 fremførte Sindbilleder maa efter alles Mening passe paa Saracenerne og Tyrkerne; Dragen i Ab. 12 erkjendes at være Sindbillede paa det hedenske Rom; Ræderen i 13. Kap. kan bevise at være i et og alt det samme som det ellefte Horn paa det fjerde Dyr i Dan. 7 og betegner følgelig Bæbevældet; det skarlagensfarvede Dyr og Kvinden i Ab. 17 gjælder ligesaa siensynlig Rom under det pavelige Regimente, idet Sindbillederne særlig gjælder Adskillelsen mellem den verdslige og den kirkelige Magt, hvoraf den første betegnes ved Dyret, den anden ved Kvinden, som sad derpaa.

Der er endnu et Symbol tilbage, Dyret med de to Horn i Ab. 13. Om dette raader der større Meningsforskjel, og vi vil derfor, førend vi søger en Tydning, se, hvilket Omraade de allerede nævnte Riger dækker paa Jorden. Babylonien og Medo-Persien optog hele den civiliserede Del af Asien; Grækenland optog det østlige Europa, Rusland medregnet; Rom med de ti Riger, hvori det blev delt, saaledes som det fremstilles ved Billedets ti Tæer, det fjerde Dyrs ti Horn i Dan. 7, Dragens ti Horn i Ab. 12 og Ræderens ti Horn i Ab. 13, optog hele det vestlige Europa. (Se Kortet over de fire Riger foran Side 77.) Med andre Ord: hele den civiliserede Del af den østlige Halvkugle gaar saaledes op i de allerede undersøgte Symboler, og angaaende deres Tydning kan der neppe være nogen Tvivl.

Men paa den vestlige Halvkugle findes der et mægtigt Folk, der, som vi har set, fortjener at omtales i Forudsigelsen, men som endnu ikke er ført frem, og der staar et eneste Symbol tilbage, som endnu maa tydes. Alle Symbolerne paa ét nær er tolkede, og alle de Dele af den østlige Halvkugle, som der kan være Tale om, er lagt ind i Tydningerne. Af alle de nævnte Symboler staar kun ét igjen, nemlig Dyret med de to Horn i Ab. 13; og af alle Jordens Lande, som man med Grund kan vente omtalte i Forudsigelsen, staar kun ét igjen, de Forenede Stater. Hører da Dyret med de to Horn og de Forenede Stater sammen? I saa Fald har alle Symbolerne fundet sin Anvendelse, og Rummet er optaget; i andet Fald maa derimod de Forenede Stater for det første ikke være nævnt i Profetien, og for det andet finder Sindbilledet Dyret med de to Horn

intet Statsfamsfund, hvorom det kan gjælde. Den første af disse Antagelser er ikke sandsynlig, den anden ikke mulig.

Man kan blot drage en Slutning af det, som her er sagt, nemlig, at Dyret med de to Horn maa have sin Plads paa den bestilte Halvkugle, og at det symbolisk betegner de Forenede Stater.

Enkelte har villet vide, at Dyret med de to Horn skulde være England, andre Frankrig, atter andre Rusland o. s. v. Men blandt mange andre skjæbnesvangre Indvendinger mod alle disse Tyndninger gjælder da først den, at det Landomraade, alle disse Magter, som allerede vist, optager, har fundet sin rette Plads under tidligere Symboler. Profetien siger ikke, at Løven, Bjørnen eller Pardenen optraadte igjen i en ny Skikkelse, eller at et af de ti Horn blev et Dyr. Hvis Dyret med de to Horn billedlig skulde betegne nogen af disse, maatte det være en Del af de andre Dyr istedetfor „et andet Dyr“ helt forskjelligt fra alle de øvrige. Ved Symbolerne gjælder det, at hvert for sig dækker sit eget og særlige Landomraade, d. v. s., at det Strøg, som udgjorde det oprindelige Samsfund, ingen Del var af det, som dækkedes af tidligere Magter. Saaledes opstod Medo-Persien paa et Strøg, som Babylon ikke optog, og Medo-Persien samt Babylonien dækkede hele den Del af Asien, Oldtidens Civilisation kjendte. Grækenland eller det makedoniske Rige reiste sig vest for disse og optog hele det østlige Europa, der af Oldtidens Folk tillagdes særlig Betydning. Endnu længere i Vest hævede Rom sig, hvor Grækenland ikke naaede hen. Rom blev delt i ti Riger; men omend Rom erobrede Verden, søger man dog disse ti Riger inden Enemærker, der aldrig var indbefattede i andre Riger. Man søger dem ikke i Østeuropa, der gik op i det tredje Dyrs Herredømme, ei heller i Asien, hvor jo det første og andet Dyr havde sit Vælde, men i Vesteuropa, hvor ingen andre Nationer, Historien kjender, havde sat sig fast, førend Rom med dets Dele her oprettede sit Vælde.

Endnu en anden Betragtning, der peger hen paa Stedet for denne Magt, lader sig udlede deraf, at Johannes saa den stige op af Jorden. Saasandt Havet, af hvilket Pardenen steg op (Aab. 13: 1), betegner Starker, Slægter og Tungemaal (Aab. 17: 15), maa i Modsetning hertil Jorden lede Tanken hen paa et nyt, ikke tidligere optaget Landomraade.

Saaledes udelukket fra Østens Fastlande og bevæget til at søge Enemærker, som Civilisationen ikke tidligere kjendte, maa man nødvendigvis vende sig mod den vestlige Halvkugle. Og dette staar i

fuld Overensstemmelse med de allerede nævnte Forestillinger og flere, som vi kunde anføre, og viser, at Rigernes Udviklingsgang gaar rundt Jorden med Solen fra Øst til Vest. Begyndende i Asien, Menneflægtens Bugge, maa den ende paa det amerikanske Fastland, hvor Kredsgangen slutter. I sit berømte Digt om Amerika pegede Biskop Berkeley for mere end hundrede Aar siden i følgende kraftige Strofe paa Amerikas dengang fremtidige Stilling og dets Forbindelse med tidligere Riger:

„Med Vesten styrer Magtens Gang sin Vej.
Af Tidens stolte Skuespil
De fire Akter gik; i femte sig
Før Akten Knuden løse vil.“

Med de allerede forgangne første „fire Akter“ hentydede Biskoppen utvivlsomt til de fire Verdensriger i Daniels Profeti. En femte stor Magt, den ædleste og sidste, skulde efter hans Anskuelse opstaa paa den vestlige Side af Atlanterhavet og her afslutte Tidens Drama, ligesom Dagen her fuldender sit Løb.

Til hvilken Del af det amerikanske Fastland skal man da søge hen for at finde omhandlede Magt? Visstelig til det mægtigste og mest fremragende Folk. Dette er saa selvsagt, at man ei behøver at stanse for at overskue de store, men lidet beboede Landstrækninger i Nord eller de svage, overtroiste, halvbarbariske, ombæltningssyge og indflydelsesløse Riger i Syd. Nei, man kommer til de Forenede Stater, og der staar man; til dette Folk fører Spørgsmaalet om, hvor Dyret med to Horn skal søges, os hen, og det uden Misvisning.

5. Maaden, hvorpaa det steg op. — Den Maade, hvorpaa Dyret med de to Horn faaes at stige op, viser ligesaavel som Stedet, dets Alder og dets Rækkefølge i Tiden, at det er et Sindbillede paa de Forenede Stater. Johannes siger, at han saa Dyret „stige op af Jorden“. Og dette Udtryk maa han med Vilje bruge for at udpege Modsætningen mellem den Maade, hvorpaa dette Dyr steg op, og de andre profetiske Symboler paa Folkene. De fire Dyr i Dan. 7 og Bardenen i Ab. 13 steg allesammen op af Havet. I Regelen opstaar nye Riger derved, at de undertvinger andre Riger og indtager deres Plads. Men intet andet Folk blev undertvunget for at give Plads for de Forenede Stater, og dets Kamp for Uafhængighed laa allerede femten Aar i Fortiden, da det blev Gjenstand for profetisk Omtale. Profeten saa kun Fred.

Det Ord, Johannes i 11. Vers benytter som Betegnelse paa den

Maade, hvorpaa Dyret her stiger op, er meget udtrykfuldt; Ordet *ἀναβαίνων* (*anabainon*) forklares nemlig bl. a. at betyde: „at vokse op eller spire som en Plante“. Og det er værdt at lægge Mærke til, at politiske Forfattere netop har valgt dette Billede som det, der bedst betegner den Maade, hvorpaa dette Statssamfund er kommet op. G. A. Townsend siger paa Side 635 i sit Værk *The New World Compared with the Old*:

„I den dette Onet, Vestindien, begyndte baade det nordlige og det sydlige Amerikas Liv. Der saa Kolumbus Land, der begyndte Spanien sit fordærvelige, glimrende Herredømme i Vesten, derfra udgik Cortez til Mexico, De Soto til Mississipp, Vabbon til det Stille Hav og Pizarro til Peru. De Forenede Staters Historie blev af et velgjørende Forsyn skilt fra denne det øvrige Fastlands vilde og grusomme Historie og voksede som en stille Plante op til et mægtigt Rige; medens det Rige, som begyndte i Syden, feiedes af en saa ubefrivelig Orkan, at den Del af dets Historie, man kan saa sikker Rede paa, læses i Virkningerne af selve de Lyn, som lagde det øde. Det engelske Amerikas Vækst kan lignedes ved en Række flerstemmige Sange af særlige Sangere; Stemmerne forenes lidt efter lidt og danner tilsidst et kraftigt Kor, hvilket igjen drager mange til fra det fjerne, svulmer og forlænges, indtil det snart antager Heltelangens Værdighed og Omfang.“

En Forfatter i Dublin Nation talte omkring Aar 1850 om de Forenede Stater som et vidunderligt Rige, der „holdt paa at stige frem“, og „medens Jorden omkring var taus, daglig forøgede sin Magt og Stolthed“.

I Martyns *History of the Great Reformation*, Bd. IV, S. 238, findes der et Uddrag af en Tale, Edward Everett holdt over de engelske Flygtninge, som grundlagde vort Statssamfund, og her heder det:

„Søgte de en ensom Plet, hvor de ikke kunde fornærmes, ukjendt som den var, ikke skades, fjernt som den laa fra Despoternes Efterforskninger og Hjem søgelsler, hvor den lille Levdnermenighed kunde nyde Samvittighedsfrihed? Se de mægtige Strøg, over hvilke de har baaret Korsbanneret i fredelig Erobring — *victoria sine clade*.“

Vil nu Læseren se paa disse Udtryk Side om Side: „stige op af Jorden“, — „stige frem, medens Jorden omkring var taus“, — „vokse som en stille Plante op til et mægtigt Rige“, — „mægtige

Pilgrimmenes Sandfigning.

Strøg“, sikrede ved „fredelig Erobring“. Det første benytttes af Profeten, idet han siger, hvad der skulde ske, naar Dyret med de to Horn steg op; de andre findes hos politiske Forfattere, der siger os, hvad der har tildraget sig i vort eget Statssamfunds Historie. Kan man andet end se, at de tre sidste nøiagtig i Betydning falder sammen med det første, og at de melder om, at Forudsigelsen er gaaet fuldstændig i Opfyldelse?

Vi fører nu Undersøgelsen et Skridt videre: Er de Forenede Stater „stegne op“ paa en Maade, saa man kan sige, Forudsigelsen er gaaet i Opfyldelse med Hensyn til det, vort Statssamfund har udrettet? Lad os se.

Kort før den store Reformation paa Martin Luthers Tid, for godt 400 Aar siden, opdagedes denne vestlige Halvfugle. Reformationen vækkede Folkene, der næsten laa lænkebundne i Overtroens dræbende Haand, og klagjorde for dem, at det er hvert Menneskes himmelgivne Ret at dyrke sin Gud efter sin egen Samvittigheds Overbevisning. Men Magthaverne vil nødig tabe sin Magt, og endnu trykkede Mangel paa Fordragelighed i Troessjager Folket. Under disse Omstændigheder besluttede endelig nogle Troens Hætte i Amerikas Bildmarker at finde det Maal for borgerlig og religiøs Frihed, som de saa inderlig længtes efter. For at opnaa dette ædle Maal landede 100 af disse frivillige Flygtninge fra Skibet Mayflower paa Ny Englands Kyst den 22. Dec. 1620. „Her blev Ny England født,“ siger Martyn, og dette var „dets første Barnekrig — en Bort og en Taksigelse til Herren.“

En anden varig engelsk Nybygd blev oprettet i Jamestown, Virginia, 1607. I Tidens Løb grundedes der andre Nybygder og organiseredes der Kolonier, allesammen under den engelske Trone, indtil Uafhængighedserklæringen af 4. Juli 1776.

Disse Koloniers Befolkning beløb sig ifølge The United States Magazine for August 1855 i Aaret 1701 til 262,000, i 1749 til 1,046,000, i 1775 til 2,803,000. Da begyndte de amerikanske Koloniers Kamp mod Moderlandets Undertrykkelse. I 1776 erklærede de sig for en fri, uafhængig Nation, som de efter Ret og Retfærdighed havde Krav paa at være. I 1777 sammentraadte udvalgte delegerede fra de tretten oprindelige Stater (New Hampshire, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York, New Jersey, Pennsylvania, Delaware, Maryland, Virginia, Nord Carolina, Syd Carolina og Georgia) til en Kongres og antog Forbundsartiklerne.

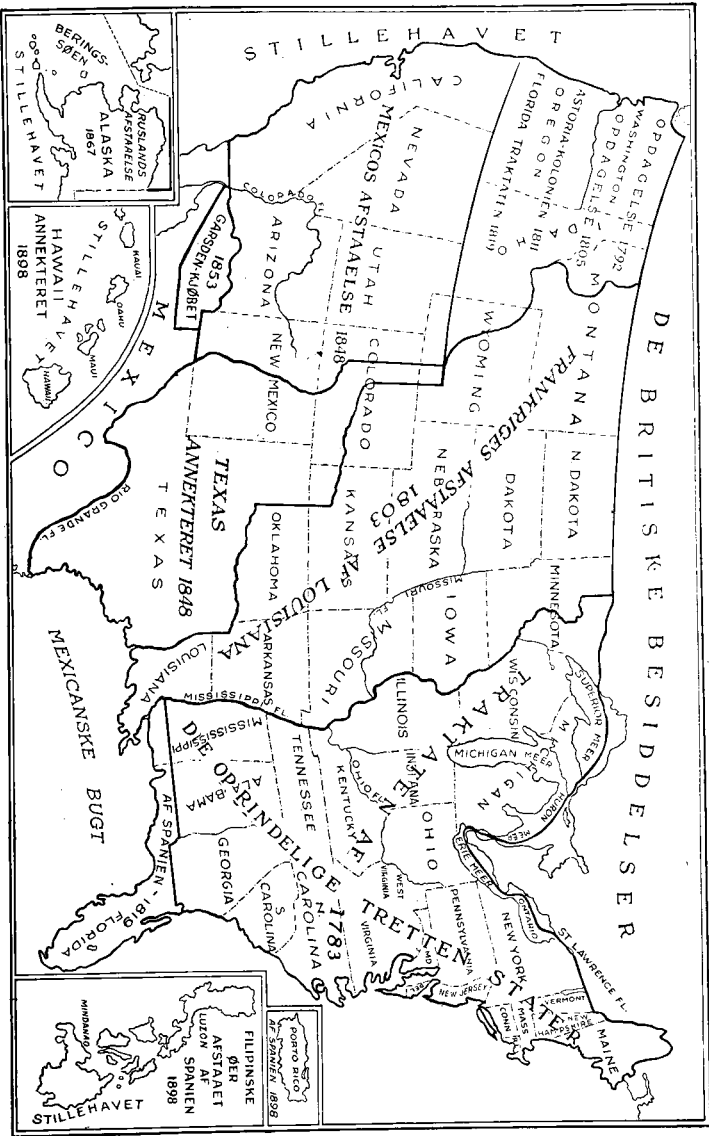
I 1783 sluttede Revolutionskrigen ved en Fredstraktat med Storbritannien, ifølge hvilken de Forenede Staters Uafhængighed anerkjendtes, og Land afstodtes til en Udstrækning af 815,615 engelske Kvadratmil. I 1787 forfattedes Konstitutionen og anerkjendtes af de ovenfor opregnede tretten Stater; og den 1. Marts 1789 traadte denne Grundlov i Kraft. Nu var da det amerikanske Statsstib løbet heldig af Stabelen med mindre end 1,000,000 engelske Kvadratmils Landomraade og omtrent 3,000,000 Sjæle.

Saaledes er vi naaet frem til Aaret 1798, da dette Statsfund indføres i Profetien. Dets Landemærkers Tilvækst fra den Tid af har ligefrem været et Vidunder for de indflemte og politisk lænkede Riger i Østen. I mindre end fem Aar mere end fordoblede de Forenede Stater sit Omraades Udstrækning ved i 1803 fra Frankrig at erhverve Louisiana med dets 930,928 eng. Kvadratmil. Derpaa kom Florida, Texas, Oregon, California, Arizona, New Mexico og Alaska med tilsammen 1,931,849 eng. Kvadratmils Land, saaledes at det for nærværende i det hele indbefatter ikke mindre end 3,678,392 Kvadratmil, og Indbyggerantallet opgaar til 80,000,000 Mennesker. Dets Vækst i industrielle Foretagender, Frembringelser paa Agerbrugets Omraade, Kvægavl, i Avisverdenen, Skolevæsen, Frembringelsen af ædle Metaller samt Rigdom af alle Slags, der er uundværdig for et civiliseret Folk, har ligeledes været mærkværdig og udgjør et sikkert Grundlag for Profetiens Anvendelse.

Efter nok et Uddrag skal vi afslutte Vidnesbyrdet angaaende denne Sag. I New Yorker-Bladet *The Independent* for 7. Juli 1870 sagde Hr. Schuyler Colfax, daværende Vicepræsident for de Forenede Stater, idet han kortelig kastede Blikket udover vort Lands Historie:

„Vidunderlig i Sandhed har denne Historie været. Traadt af Tyranners Hæle sprang det frem til Liv; og med en Erobrers faste Strid har dets Udvikling gaaet sin Gang fremad. Fra Ny Englands haarde Klima, fra Chesapeake-Bugtens Bredder, fra Carolinas og Georgias Engsletter strøg Puritanernes, Kavalerernes og Huguenoternes Efterkommere hen over de kneisende Alleghanybjerge, som for blot et Aarhundrede siden dannede Grænsen mellem Civilisation paa den ene Side og det næsten usvækkede Barbari paa den anden, og Republikens Bannere vaiede fra Flagstang og Høider, i de aabne Dale ved Ohio, Mississipp og Missouri. Og dets Fremgang stansede ikke der. Videre vældede derfra den amerikanske Civilisations og

DE BRITISKE BESIDDELSER

Kort over de forenede Staters Tilvæxt i Landomraade.

Fremgangs Flodbølge udover de vestlige Sletters uhyre Strækninger, og fra Sierrabjergenes snedækte Topper ser man ned paa de amerikanske Stater ved det stille Ocean, i Hjælpemidler og Velstand et Rige for sig selv, dog i vore mørkeste Stunder tro mod det Folk, hvis Myndighed de villig erkjender, og hvis Værelse de med Stoltthed deler."

6. Hvorledes den Stat skulde være, som Dyret med de to Horn betegner. — Ved denne Side af Spørgsmaalet finder man endnu yderligere Bevis for, at Symbolet gjælder de Forenede Stater. Johannes siger, idet han beskriver Dyret, at det havde „to Horn ligesom et Lam“. Et Lams Horn antyder først Ungdom og dernæst Ukyld og Mildhed. Som en Magt, der først nylig er opstaaet, svarer de Forenede Stater med Hensyn til Alder beundringsværdig godt til Sindbilledet, medens ingen anden Magt, som allerede vist, kan findes at gjøre det. Betragtet som en Nøgle til Rundskab om dets Magt og sande Væsen kan man faa Rede paa, hvad der skal være Samfundets to Horn, saasandt man bare kan afgjøre, hvori Hæmmeligheden ved dets Styrke og Magt ligger, samt hvad der aabenbarer dets tilsyneladende Væsen eller ligger til Grund for dets ydre Fremtræden. Hr. J. A. Bingham giver os Nøglen til hele Sagen, naar han meddeler, at deres Formaal, der først søgte hen til disse Strande, var at finde, „hvad Verden ikke i Menneskealdre havde set, nemlig en Kirke uden Pave og en Stat uden Konge“. Med andre Ord, dette skulde være en Stat, hvor Kirken skulde være fri ligeoverfor den verdslige Magt, og hvor borgerlig og Troessfrihed frit og uhindret kunde herske.

Og hvad lærer nu dette Samfund i saa Henseende? Det vigtige Dokument, vore Forfædre affattede som sine Rettigheders Grundlov, Uafhængighedserklæringen, indeholder disse Ord: „Vi anser disse Sandheder for selvindlysende, — at alle Mennesker er skabte jevnbyrdige, — at de af sin Staber er udrustede med visse uafhængelige Rettigheder, — at til disse hører Liv, Frihed og Stræben efter Lykke.“ Og i de Forenede Staters Grundlov, Art. IV, Par. 4, finder man følgende Ord: „De Forenede Stater skal sikre hver Stat i dette Forbund en republikansk Regjeringsform.“ En republikansk Regjeringsform er den, hvor Magten hviler hos Folket, og hvor hele Regjeringsmaskineriet drives ved udvalgte Repræsentanter for samme.

Dette er Garanti nok for borgerlig Frihed. Hvad siges der da om Frihed i Troessager? I Grundlovens Art. VI staar der: „Ingen

Prøve i Troessager skal nogenfinde kræves som Afgangsberechtigelse til nogenjomhelst offentlig Embedsstilling inden de Forenede Stater." I „Tillæg til Grundloven“, Art. I, staar der: „Kongressen skal ingen Lov oprette angaaende Fastslaaelsen af nogen Religion eller forhindre sammes fri Ovelse.“

Som Svar paa Forespørgsler fra en Komité, nedsat af et Baptistsamfund i Virginia, om Grundlovens Plan skrev George Washington den 4. Aug. 1789 som følger: „Om jeg havde den ringeste Forestilling om, at der skulde reise sig nogen Vanskelighed paa Grund af den Grundlov, der antoges af det Konvent, hvis Præsident jeg havde den Ære at være, da Loven formuleredes, saaledes at der skulde være Fare for et hvilketjomhelst Troessamfunds Rettigheder, vilde jeg aldrig have sat mit Navn under et saadant Dokument. Saafremt jeg havde nogen Tanke om, at den almindelige Landsstyrelse skulde forvaltes saaledes, at Samvittighedsfriheden stod paa Spil, kan jeg forsikre eder om, at ingen hellere end jeg vilde foreslaa at gjenemgaa og ændre den Del deraf for at undgaa alle Forsølgelser i Troessager. I husker uden Tvivl, at jeg ofte har udtalt som min Mening, at hver den, som opfører sig som en god Borger, er ansvarlig for Gud alene for sin religiøse Tro og bør beskfttes, naar han dyrker Gud efter sin egen Samvittigheds Overbevisning.“

I 1830 tilstilledes der Kongresskomitéen for Postkontorer og Poststruter visse Andragender sigtende til at hindre Postjagers Transport og Postkontorerne's Aabning om Søndagene. Komitéen gav et ugunstigt Svar paa Forslagsstillernes Anmodning. Dens Indstilling antoges og tryktes efter Ordre fra de Forenede Staters Senat; og Komitéen fritoges for yderligere Behandling af Sagen. Om Grundloven siges i denne Indstilling:

„Vi søger forgjæves efter noget i dette Dokument, som berettiger os til at afgjøre, hvorvidt den Almægtige har helliget den første Dag i Ugen, den syvende, eller om han har helliget nogen.“

„Grundloven anser Jødernes Samvittighed for ligesaa ukrænkkelig som de Kristnes og giver ligesaa lidt Afgang til at foretage noget, der maatte stride mod den enkeltes Overbevisning som mod et helt Samfunds. Den Repræsentrant, der maatte krænke dette Princip, vilde derved tabe sin Egenkab af Repræsentrant og forspilde sine Vælgeres Tillid. Om Kongressen erklærede Ugens første Dag for hellig, vilde dermed hverken Jøder eller Sabbatsholdere føle sig

overbevist. Man vilde gjøre begge utilfredse uden følgerig at vinde nogen af dem for sig. Om en høitidelig Lovgivningshandling paa et enkelt Punkt vil bestemme, hvad der er Guds Lov, eller ligeoverfor den enkelte Borger udpege en enkelt Pligt i Troessager, kan den gjerne med samme Ret hævde en Bestemmelse for enhver Del af Bibelen og tvangsviis gennemføre alle Troesforpligtelser, endog Guds-tjenestens Former og tjenstlige Handlinger, Menighedens Raademidler og den geistlige Stands Opretholdelse.

„De, der formede Grundloven, anerkjendte den evige Grundsætning, at Menneskets Forhold til Gud ligger udenfor og over al menneskelig Lovgivning, ligesom Menneskets Samvittigheds Ret ikke kan berøves ham. Der behøves intet fornuftigt Ræsonnement for at fastslaa denne Sandhed; thi man føler i sin egen Varm, at det er saa. Det er denne Bevidsthed, som trods de menneskelige Love har holdt saa mange Blodvidner oppe under Pinsler og paa Baalet. Man følte, at Pligten mod Gud gif forud for Pligten mod menneskelige Love, og at Mennesket ingen Myndighed kan udøve over et Menneskes Samvittighed. Dette er en medfødt Grundsætning, som intet kan røkke.

„Det er ogsaa en Kjendsgjerning, at Modforestillinger, der gjør Krav paa samme Afgøelse, modsætter sig, at Kongressen skal blande sig i saadanne Sager, af den Grund, at det vilde være at give Love i Troesemner og derfor stridende mod Grundloven.“

Paa den anden Side er Bibelen og Bibelen alene den protestantiske Troesregel; og Frihed til at dyrke Gud efter sin egen Samvittigheds Overbevisning er i vort Land Maalet og Prøven for Troesfrihed. Og af ovenanførte Citater fremgaar det klart, at medens vel Regjeringen for alle sine Borgere hævder borgerlig Frihed i høieste Maal uden at tillade Tøilesløshed, har den bestemt sig til ikke at lægge noget hemmende Baand paa Folket i Troessager, men sitre alle Frihed til at dyrke sin Gud overensstemmende med den protestantiske Grundsætning.

Her fremtræder da to store Principer for Folket: republikansk og protestantisk Regjeringsform. Hvad kan være mere retfærdigt og uskyldigt og ligt Lammet end dette? Heri ligger ogsaa Hemmeligheden ved vor Styrke og Magt. Havde en Caligula eller Nero regjeret vort Land, havde vi forgjæves speidet efter, hvad vi ser den Dag idag. Indvandringens Strøm vilde ikke have stykket

ind over bore Kyfter, og aldrig vilde vort Land have vist Verden et saa mageløst Eksempel paa folkelig Vækst.

Townsend siger i *Old World and New*, S. 341:

„Hvad knytter disse Folk til os? Jo tildels utvivlsomt vort Jordstrøg og Naturens rige Gaver paa denne Del af Kloden, — tildels ogsaa i de senere Aar vort Folks prøvede Karakter og vor Samfundsordens Tryghed. Dog, Tiltrækningskraften ved Amerika ligger i, at vi er en Fristat, et republikansk Folk! Ruet under kunstige Regjeringsformer, hvor glimrende end disse er, sukker Europas Folk som den syge efter den frie Natur og Befrielse, efter aabne Synsvidder og en blaa Himmel, efter Uafhængighed uden Prunk og Pral, efter at prøve Lykken til sin egen Fordel, — og her finder man alt!“

Et af nævnte Horn kan derfor betegne denne Regjerings borgerlige republikanske Magt, det andet den protestantiske kirkelige Magt. At det saa maa være fremgaar sikkert af, hvad der allerede er fremstillet med Hensyn til de andre Magters Horn; thi 1) to Horn kan tilhøre et og samme Dyr og betegne Enhed istedetfor Splittelse som ved Væderen (Dan. 8); 2) et Horn kan betegne et rent kirkeligt Element, som det lille Horn paa Daniels fjerde Dyr, og 3) et Horn kan ogsaa betegne den borgerlige Magt alene, som ved den græske Buxs første Horn. Paa Grundlag heraf har man her de to Elementer: Republikanismen og Protestantismen forenede hos en og samme Styrelse under Billedet af to Horn „ligesom et Lam“. Intet andet Sted kan man finde dem; ei heller har de fra det Dieblif, man med Rimelighed kunde søge Dyret med de to Horn, været til hos noget andet Folk paa Jorden end hos os. Vort Folk maa derfor være den omhandlede Magt. Ligeoverfor disse Horn lader der sig intet indvende. De er som et Lams, Bibelens Sindbillede paa Renhed og Ufkyld. Vidunderlig nysigtig svarer det til Symbolet. I sine store Træk er alt i Orden, udadtil at se er alt ubeskrivelig godt, men desværre for vort Land, dets Handlinger strider mod dets Være! Først udvifler sig nok de Træk, som ligner Lammet; men Dragens Stemme skal snart høres.

7. Et republikansk Samfund. — Dyret med de to Horn betegner symbolisk et Folk med republikansk Regjeringsform. Dette fremgaar deraf, at der ikke findes Kroner hverken paa dets Hoved eller dets Horn. En Krone er et passende Sindbillede paa en kongelig eller monarkisk Regjeringsform; og hvor Kronerne mangler,

som i nærværende Tilfælde, maa man tænke paa et Samfund, hvor Magten ikke ligger hos et enkelt herskende Lem af Samfundet, men sølgelig i Folkets Haand.

Dog er endnu ikke dette det mest afgjørende Bevis for, at det her symboliserede Folk er republikansk med Hensyn til Statsformen. Af 14. Vers ser man, at man vender sig til Folket, naar der skal foretages noget paa det hele Folks Vegne: „Det siger til dem, som bor paa Jorden, at de skal gjøre et Billede for det Dyr,“ o. s. v. Var Statsformen monarkisk, saa kunde Spørgsmaal vedrørende hele Nationens Anliggender ikke paa en saa uindskrænket Maade overlades til Folkets Afgjørelse. Dette, at man her henbender sig til Folket, viser, at Regjeringsformen er saadan, at Magten ligger i Folkets Haand; og dette er jo netop Tilfældet i de Forenede Stater, hvori- mod ikke i noget andet Samfund, hvorpaa man med Rimelighed kunde tyde Symbolet. Dette er et andet Led i den Kæde af Beviser, som faststaar, at dette Symbol har sin Anvendelse paa de Forenede Stater i Amerika.

8. Et protestantisk Folk. — Dyret med de to Horn betegner ogsaa et Samfund, hvis Religion er protestantisk, eller idetmindste en ikke-katolsk Magt. Man har set, at det foregaaende Dyr betegnede Pavevældet; og om Dyret med de to Horn staar der, at det „gjør, at Jorden og de, som bor derpaa, skal tilbede det første Dyr“. Men i alle katolske Lande dyrker Folket af egen Drift Dyret; de lystrer Katolicismens Paabud uden at blive dertil drevet eller tvunget af Regjeringen; men den Kjendsgjerning, at dette Samfunds Folk ikke yder denne Tilbedelse, førend den borgerlige Magt bevæger dem dertil, viser, at den Religion, man hævder, ikke er Katolicismen. Som en næsten uundgaaelig Følge fremgaar deraf, at det er Protestantismen, saasom disse to Religioner er de eneste af nogen Betydning inden Kristenheden. De Forenede Stater er et protestantisk Folk og svarer saaledes i denne Henseende vidunderlig godt til Profetiens Krav. Saaledes peger Profetien atter iagen hen paa dette Land.

9. Dragens Røst. — Efter at have betragtet alle de gode Træk, der hefter sig ved dette Sindbillede, er det med Bedrøvelse man læser om, at „det talte ligesom en Drage“. Førend vi indlader os paa at drøfte dette Emne, vil vi se tilbage paa, hvad der allerede er fastslaaet:

1) At det Statssamfund, Dyret med de to Horn betegner, maa

være forskjelligt fra den gamle Verdens borgerlige saabel som kirkelige Magter.

2) At det maa fremstaa paa den vestlige Halvkugle.

3) At man maa se det naa frem til en fremragende Stilling og Indflydelse omkring Aar 1798.

4) At det maa begynde fredelig og rolig uden som andre Folk hidtil at øge sit Vælde ved Angrebskrige og heldige Erobringer.

5) At dets Fremskridt maa være saa hurtigt, at Tilskueren griebes af ligesaa stor Forundring, som om han skulde se et Dyr vokse op for sine Dine.

6) At det i sin Regjeringsform maa være republikanisk.

7) At det med Hensyn til Religionen maa være protestantisk.

8) At det for Verden som Kjendtegn paa sit Væsen og Grundbestanddelene i sin Regjeringsform maa fremholde to Grundsatninger, der i og for sig er fuldkommen retfærdige, uskyldige og „lige med Lammet“.

9) At det maa udføre sin Gjerning denne Side 1798.

Man kan, efter hvad vi har set, kun sige to Ting om disse ni Kjendemærker: 1) at de alle fuldkomment passer paa de Forenede Staters Historie hidindtil; 2) at de ikke passer paa noget andet Lands Historie paa Jorden. Bag disse ni Forsvarslinjer ligger derfor Bevisførelsen ubetingelig forskanset; og det er umuligt at anvende Sindbilledet i Aab. 13: 11 paa noget andet Land end de Forenede Stater.

Efter at have beskrevet, at dette Sindbillede saa ud som et Lam, tilføjer Profeten straks: „Og talte ligesom en Drage.“ Dragen, det første Led i denne Forudsigelses Række, forfulgte uophørligt Guds Menighed. Varderen, der følger efter, var ligeledes en forfølgende Magt, som i 1260 Aar plagede Kristi Disciple og dræbte dem i Millionvis. Den tredje, der optræder paa Stuepladsen, Dhyret med de to Horn, taler som førstnævnte og viser sig saaledes af Hjertet at være en Drage; thi „af Hjertets Overflødighed taler Munden“, og i Hjertet undfanges Handlingens Vilje. Denne skal da ogsaa som de øvrige være en forfølgende Magt; og Grunden til, at nogen af dem nævnes i Forudsigelsen, er simpelthen den, at de er forfølgende Magter. Og dersom de Forenede Stater er den Magt, der fremstilles ved dette Dyr, der taler som en Drage, saa følger deraf, at dette Land vil udstede uretfærdige Love imod nogle af sine Undersaatter med Forbud mod fri Religionsøvelse for dem.

Dette er ei heller saa usandsynligt et Udfald, som man først kunde synes. Vi maa komme ihu, at den store Mængde af Menneskene i de sidste Dage i de mest oplyste Lande i en særlig nærbærdig Grad skal være sunkne og henfaldne til Verdslighed, som Skriften tydelig paapeger. Se Matt. 24: 12; 2 Tim. 3: 13; 2 Pet. 3: 3, 4; Lut. 17: 26-30; 18: 8. Det er fra deres Side, at „alle, som vil leve gudelig i Kristus Jesus, skal blive forfulgte“. 2 Tim. 3: 12. Har dette nogensinde været saa i den kristne Kirkes Historie, kan vi nok vente, at det endnu mere maa blive Tilfældet, naar Verden i de sidste Dage er længst fjernet fra Gud, naar de bedste drives af en falsk Nidkjærhed, og de ugudelige synker saa dybt ned i Syndens og Uretfærdighedens Afgrund, som det er dem muligt.

Sæt nu, at en saadan almindelig Forfølgelsesaaend opvæktes, som førnævnte Skriftsteder tiltjendegiver, der vil blive i de sidste Dage, hvad er da mere sandsynligt, end at den antager en ordnet Stikelse og Form? I vort Land er Folkeviljen Lov. Sæt, at Folket i sin store Almindelighed ønsker at forme Love mod dem, der hylder Værdomme, som ikke yndes blandt Folket, hvad vilde da være lettere og mere naturligt, end at et saadant Duffe blev omsat i Lovform, og at Lovens Bogstav blev haandhævet? Da har man jo netop, hvad Forudsigelsen antyder; da høres Dragens Røst.

Der er ogsaa allerede Elementer forhaanden, der giver overflødig Anledning til en rig Høst af kommende Glendigheder. Fordærvelse paa det politiske Omraade holder paa at bane Veien for Fordærvelse i alle andre Retninger. Den gennemsyrrer alle Partier. Se blot de Midler, man tyr til for at komme i Embeder: Bestikkelser, Svig og Forsalfstninger. Man betænte, hvorledes vort Samfund borgerlig betjenes. Stadig kommer der saadanne Ting for Lyset, som overgaar selv den værste Frygt hos dem, der for Tiden mest af alle Samfundsklasser ængstes over den begaaede Uret. Folket staar for Tiden rent maalløst af Forfærdelse over de Bevisligheder, der fremlægges for Offentligheden angaaende Raaddenhed i de høiere Kredse. Og dog erklærer mange indflydelsesrige Mennesker, at Verden holder paa at bedres, og synger om, at nu kommer den gode Tid.

Der truer os ogsaa en Ulykke fra en anden Kant. Enigende sig op fra Mørkets Tidsaldre vaager et affskyeligt Uhyre agtpaagivende for at gribe vort Lands Frihed i Struben. Det trænger sig op i det nittende Aarhundredes Middag, ikke for at nyde godt af dets Lys og Frihed, men for at det maa kunne undertrykke og for-

dunkle samme. Navnet paa dette Uhyre er Katolicismen, og det har fæstet sine rovgribe Dine paa dette Land, bestemt paa at gjøre det til et hjælpeløst Bytte. Katolikerne afgjør allerede Valget i nogle af vore største Byer, og de arbejder paa enhver mulig Maade for at fremme sine egne religiøse og politiske Formaal. De har opnaaet en Indflydelse i den Grad, at Protestanterne kun ved en mægtig Anstregelse kan føre sine Sager igjennem, saasnart den romerske Bestanddel af Samfundet forener sin Styrke. Og fordærvede, samvittighedsløse Politikere staar rede til at vige for deres Fordringer bare for at sikre sig deres Støtte til at fremme sine egne ærgjerrige Formaal. Rom er rykket i Marken med de nedrigste, mest skjæbnevangre Hensigter med den mest aarvaagne og utrættelige Udholdenhed og Kraft. Det er bestemt til at skulle spille en vigtig Rolle i vore kommende Besværligheder; thi dette er netop det Dyr, som Dyret med de to Horn skal faa Jorden og dem, som bor derpaa, til at tilbede, og for hvis Dine det skal gjøre sine underfulde Tegn.

Og selv i de protestantiske Menigheder er der det, som truer med at føre til høist alvorlige Ulykker. Rigdom, Stolthed, Egentjærlighed, Lyst til Stads og Verdslighed i Almindelighed fostrer en Hovmodets Aand, der er høist farlig for Gudsfrugt og sand Fromhed. Men fremfor alt er det Troesbekjendelserne, som binder — vi skulde kanske sige har bundet — Kirkerne som med Jernbaand. Charles Beechers berømte Tale om Troesbekjendelserne stiller hele Protestantismens Ret til inden Kirken at styre sig selv og overholde Orden som i denne Henseende farlig for Frihed i Troesfager. Han siger:

„Vore bedste, ydmygste og mest andægtige Kristne fostrer i sin Midte noget, som engang inden længe vil vise sig at være Dragens Ungel. De viger tilbage for ethvert haardt Ord imod Troesbekjendelsen med samme sine Følelse, som de hellige Fædre vilde have veget tilbage for et haardt Ord imod den stigende Urefrugt for Helgener og Martyrer, som de selv nærede. . . . De protestantiske evangeliske Samfund har saaledes bundet hverandres Hænder saavel som sine egne, at man ikke kan blive Prædikant nogetsteds uden at antage en Bog til foruden Bibelen. . . . Det er ikke blot et Tante-foster, naar jeg siger, at man ved den faste Vedhængen ved Troesregler nu begynder at stænge Bibelen ude, ligesaa sikkert som Rom gjorde, omend paa en finere Maade.“

Desforuden har vi Spiritismen, Fritænkeriet, Socialismen, den

frie Elstov og Fagforeningerne, d. v. s. Arbeide imod Kapital, samt Kommunisterne, der allesammen vedholdende spreder sine Grundsætninger ud iblandt Masserne. Disse er de selsomme Grundsætninger, der virkede blandt Folket som Gjæringsmiddel lige forud for den skrækelige franske Revolution 1783—1800. Menneskenaturen er den samme til alle Tider, og de samme Aarsager vil sikkert nok volde de samme Virkninger.

Dette er noget af, hvad der allerede er i Virksomhed; dette er den Retning, hvori Begivenhederne gaar. Og hvor meget længere maa de paa denne Maade udvikle sig, førend et aabent Krigsstrøg fra forfølgende Folkeskarers Side mod dem, hvis ensfoldige Fasthængen ved Bibelen gjør deres menneskeskabte Teologi tilstamme, og hvis gudelige Levnet dømmes deres ugudelige Gjæringer, ingenlunde vilde synes forbausende eller urimeligt?

10. Store Tegn. — I den Del af Forudsigelsen, som fremstiller den Gjærning, Dyret med de to Horn skal udføre, staar der, at „det gjør store Tegn, saa det endog lader Jld falde ned fra Himlen paa Jorden for Menneskenes Afsyn“. I denne Beskrivelse har vi endnu videre Bevis for, at de Forenede Stater er den Regjering, som Dyret med de to Horn fremstiller. Ingen nægter, at vi jo lever i Underens Tid. (Se Bemærkningerne over Dan. 12: 4 angaaende de vidunderlige Ting, Nutiden har udrettet, og den Billedsamling, som fremstiller nogle af de fornemste Seiervindinger paa Videnskabens og Opfindelsernes Omraade.)

Men denne Forudsigelse opfyldes ikke i de store Kundskabsfremskridt, Opdagelser og Opfindelser, der i vor Tid kræver saadan Opmærksomhed, af den Grund, at de Tegn, hvorom Profeten taler, siensynlig skede i den Hensigt at bedrage Folket, som vi ser af 14. Vers: „Og det forfører dem, som bor paa Jorden, for de Tegns Skyld, som det er det givet at gjøre for Dyrets Afsyn.“ Dette gjør Dyret med de to Horn til ét med den falske Profet i Ab. 19: 20; thi denne falske Profet er den Magt, som gjør Tegn for Dyrets Afsyn, „med hvilke han havde forført dem, som modtog Dyrets Mærke, og som tilbad dets Billede“ — netop hvad Dyret med de to Horn gjør. Vi kan nu saa Rede paa, hvorved disse omhandlede Tegn virkes; thi Ab. 16: 13, 14 taler om Djævlens Aander, som „gjør Tegn“, og som „gaar ud til Jordens, ja hele Jorderigets Konger for at samle dem til Krigen paa Guds, den Almægtiges, hin store Dag“; og disse Aander, som gjør Tegn, gaar ud af visse

Magters Mund, af hvilke den ene netop er denne falske Profet, Dyret med de to Horn.

Mirakler eller Tegn er af to Slags, sande og falske, netop ligesom vi har en sand Kristus og falske Kristi, sande og falske Profeter, sande og falske Apostler. Ved et falsk Tegn forstaar vi ikke blot, hvad der giver sig ud for et Tegn uden dog at være det, men et virkeligt Vidunder, en overnaturlig Undergjerning, frembragt for at stadfæste falske Paastande, for at bedrage Folket eller for at fastslaa en Løgn. Denne Magts Tegn er virkelige Undere, men de udføres for at bedrage. Profetien siger ikke, at han bedrog Folket ved Hjælp af de Undergjerninger, han paa sit Ord, han kunde gjøre, eller som han lod, som om han gjorde, men — som det var givet ham at gjøre.

Vor Frelser siger, idet han varsler Begivenheder, der skal indtræffe netop før hans andet Komme: „Dhi falske Kristuser og falske Profeter skal opstaa og gjøre store Tegn og underlige Gjerninger, saa endog de udvalgte skal forføres, om det var muligt.“ Matt. 24: 24. Her forudsiges atter Vidundere i bedragerisk Hensigt, saa mægtige, at selv de udvalgte vil blive forførte af dem, om det var muligt.

Saaledes har vi da flere Forudsigelser, der taler om Udviklingen af en Underets Magt i de sidste Dage, der virker i en hidtil ukjendt og forbausende Grad i Bedragerets og Bildfarelsens Interesse. Den jordiske Stat, hvormed den særlig skulde staa i Forbindelse, er den, som fremstilles ved Dyret med de to Horn, den falske Profet. Den virkende Kraft, som laa bagom det ydre Tegn, skulde være satanisk — Djævelens Aander. Profetien kræver en saadan Gjerning som denne i Amerika i denne Tid. Ser vi da noget saadant? Læs Svaret i Profetens Klageraad: „O dem, som bebod Jorden og Havet! Dhi Djævelen er nedstegen til eder, og han har stor Brede, fordi han ved, at han kun har en liden Tid.“ Forstum, o Jord! skjælv, o Folk! men lad dig ikke bedrage! Ugudelighedens hæslige Spøgelse staar ligeoverfor os, saaledes som Profeten varslede. Satan er sluppen løs; fra Tartarus' Dybder sværmer Aander i Titusindvis over Landet. Mørkets Fyrste aabenbarer sig som aldrig tilforn, han kaster et foregivet himmelsk Slør over sit Værk og kalder det — Spiritisme.

1. Bærer da Spiritismen Mærke af djævelsk Medvirken?

1) De Aander, som meddeler sig, gjør Paastand paa at være

vore afdøde Venners Aander; men i de mest utvetydige Udtryk forfiker Bibelen os om, at de døde indtil Opstandelsen er ganske ubirksomme og sig selv ubevidste; at de døde ikke ved noget (Bræd. 9: 5); at hele Sjælens Virksomhed er ophørt (Sal. 146: 4); at alle Hjertets Følelser er ophørte (Bræd. 9: 6); at der i Dødsriget, hvor de ligger, hverken er Gjerning eller Tante eller Kundskab eller Visdom (Bræd. 9: 10). Den Underretning derfor, som kommer til os med Paastand om at være fra vore døde Venner, gjør Fordring paa at være, hvad vi ifølge Guds Ord ved, den ikke er. Men Guds Engle lyver ikke; derfor er dette ikke de gode Engle. Djævelske Aander derimod lyver; thi dette er deres Gjerning, og dette er ogsaa de Attester, de ved sin første Optræden viser os.

2) De Lærdomme, de fremstiller for os, staar ogsaa stik imod Bibelen. De nægter Gud; de nægter Kristus; de nægter Forsoningen, nægter Bibelen, nægter Syndens Tilværelse og al Forskjel mellem Ret og Uret, nægter Aegtepagtens Hellighed; og derved at de blander sine Ord med de rædsomste Bespottelser mod Gud og hans Søn, mod alt, hvad der er elskeligt, godt og rent, giver de enhver inyndig Tilspielighed, alle Kjødets og Legemets Lyster, den slappeste Tøile. Ingen behøver at fortælle os, at disse Ting, som saa aabenlyst læres under Religionens Kappe og støttes ved overnaturlige Tegn for Syn og Hørelse, er andet end Satans Mesterværk.

2. Spiritismen svarer nøie til Forudsigelsen, forsaavidt den gjør store Tegn og underlige Gjerninger. Vi skal blot nævne følgende af dens mange Vidundere: Forskjellige Ting er bleven flyttede fra Sted til Sted ved Aanderne alene; yndig Musik er bleven frembragt uden menneskelig Medvirken, med eller uden synlige Instrumenter; man har mange Eksempler paa, at Folk virkelig er bleven helbredede; mange Mennesker har set paa, at Aanderne har ført Folk gennem Luften; Borde med flere Mennesker paa er bleven bragte til at svæve frit i Luften; og endelig har Aander fremstillet sig i legemlig Skikkelse og talt med lydelig Stemme.

3. Spiritismen svarer til Forudsigelsen, forsaavidt den har sin Oprindelse i de Forenede Stater, idet den saaledes knytter sine Undere til den Gjerning, som udføres af Dyret med de to Horn. Den begyndte i Hydesville, i Staten New York, i John D. Fox's Familie i den sidste Del af Marts 1848 og spredte sig med utrolig Hurtighed over hele Verden. I December 1895 modtog Forfatteren af denne Bog et Brev fra en fremstaaende Spiritist, som paastod,

at Læren havde 5,000,000 Tilhængere i de Forenede Stater og 50,000,000 i hele Verden. Allerede i 1853 sagde Dommer Edmonds om dem, der havde sluttet sig til Spiritismen:

„Foruden den almindelige Mængde uden særligt Navn og Rang er der nu blandt dem mange høitstaaende og talentfulde Folk, Doktorer, retsklærde, geistlige i stort Antal, en protestantisk Biskop, den lærde og høiærværdige Præsident ved et Universitet, Dommere ved vore høiere Domstole, Kongresmedlemmer, udenlandske Gesandter og Mænd, der tidligere har siddet i de Forenede Staters Senat.“

Disse Ord blev nedskrevne for mange Aar siden; og fra den Tid af og indtil nu har Aandernes Arbejde stadig gaaet frem og spredt sig blandt alle Stænder.

En af Grundene til, at det nu er vanskeligt at faa Rede paa deres Tal, der med Rette kunde kaldes Spiritister, er den, at de mere fremragende og agtværdige blandt Lærens Tilhængere søger at skjule det fordærvelige og umoraliske ved dette System, der tilforn har været faa fremtrædende, og isører det et kristent Klædebon. Herved stiller de sig paa fælles Grund med en Mængde Menighedslemmer, faa at der i Virkeligheden ingen Forskjel er mellem dem undtagen i Navnet.

I en liden Bog af Hudson Tuttle, betitlet: What is Spiritualism? opregnes der 22 Keisere, Dronninger, Prinsler og Personer tilhørende Adelsstanden, som gjennem Spiritismen har søgt Raad med Hensyn til deres Affærer eller begunstiget og støttet den, i hvad den søger at udrette. Saaledes staar den i Begreb med at opfylde Ab. 16: 14 og samle Folkene til Krigen paa hin den store Dag.

Lad os stanse her et Øieblik. Forudsat at dette Arbejde drives en Stund til, som det har været drevet, og som det endnu drives, hvad vil vi da ikke se for os! Efter at have set faa meget fuldbyrdet kan vi ikke drage os tilbage og nægte Resten. Derfor venter vi at se, at dette sidste store undervirkende Bedrageri videre udvikles, indtil det fuldbyrdes, der i Profeten Elias' Dage gjaldt som Prøve mellem Jehovah og Baal, — nemlig at Jld nedkaldes fra Himlen til Jorden, saa Folk ser derpaa. Da kommer Mørkets Magters Herre og den Fristelsens Stund, som skal komme over hele Jorderiget for at friste dem, som bor paa Jorden. Ab. 3: 10. Bedrageriets stærke Strømhvirl vil da rive alle løs fra sin Ankerplads, med Undtagelse af dem, der ikke lader sig bedrage — Guds udvalgte.

Og endnu sover Verden rolig, medens Satan med Eynets Hur-

tighed og Helvedes Kraft væver sin sidste skjæbnsvangre Snare omkring dem. Det er paa Tide, at der gjøres en mægtig Anstrengelse for at vække Verden op og gøre Menigheden opmærksom paa den Fare, vi svæver i, — det er paa Tide at hvert ærligt Hjerte lærer, at den eneste sikre Beskyttelse mod dette store Bedrag, hvis begyndende, ja langt fremskredne Arbejde vi allerede ser for vore Dine, bestaar deri, at man gjør Guds uforanderlige Ords Sandhed til sit Skjold og Bærg.

11. Et Billede for Dyret. — Nøie forbundet med disse Undergjerninger er dette, at der opreises et Billede for Dyret. Profeten knytter saaledes begge sammen i 14. Vers: „Og det forfører dem, som bor paa Jorden, for de Tegns Skyld, som det er det givet at gjøre for Dyrets Afsyn, idet det siger til dem, som bor paa Jorden, at de skal gjøre et Billede for det Dyr, som har Saar af Sværdet og dog er blevet levende.“ Det Bedrag, som øvedes ved Undergjerningerne, bereder Veien for den Fjælsighed, hvormed man efterkommer Forlangendet om at reise et Billede for Dyret.

For at forstaa, hvad der kunde udgjøre et Billede af Pavevæsenet, maa vi først forstaa, hvad Pavevæsenet selv er. Dyrets fulde Udvikling eller Oprettelsen af det pavelige Overherredømme skriver sig fra 538, da Justinians Lov traadte i Kraft, der gjorde Paven til Kirkens Hoved og Kjetteres Kevser. Pabemagten var en Kirke, der sad inde med borgerlig Statsmagt, et Kirkesamfund, som havde Myndighed til at straffe alle anderledes tænkende ved at fratage dem deres Guds, sætte dem i Fængsel, pine og plage dem, ja dræbe dem. Hvad bliver da vel et Billede af Pavevæsenet? Jo, et andet Kirkesamfund udrustet med lignende Magt. Hvorledes kan et saadant Billede reises i dette Land? Sæt blot, at vort Lands protestantiske Menigheder fik Magt til at dømme og straffe Kjettere, Magt til at indskjærpe sine Læresætninger under Straf efter den borgerlige Lov, havde vi da ikke et nøiagtigt Billede af Pavevæsenet, som det var i de Dage, da det skaltede og valtede efter Behag?

Man kan indvende, at medens Pavekirken forholdsvis var en Enhed og derfor i alle sine Dele kunde handle i indbyrdes Overensstemmelse, hvor det gjaldt at indskjærpe visse Læresætninger, er den protestantiske Kirke saa splittet, at den ikke kan blive enig om, hvilken Lære man i det enkelte skal opfordre Folket til at understøtte. Svaret bliver: Der er visse Ting, som er fælles og tilstrækkelige som Grundlag for Samvirken. Som de fornemste blandt disse kan nævnes Læren

om de dødes Bevidsthedstilstand og Sjælens Udødelighed, der jo paa en Gang er Spiritismens Grundvold og Overbygning, og tillige Læren om, at Ugens første Dag er de Kristnes Sabbat.

Sæt nu, at disse Menigheder danner en kirkelig Samsfundsorden, — sæt, at Regjeringen sætter Lovlighedens Segl paa en saadan Orden og giver den Magt (en Magt, som ikke faaes, førend Regjeringen giver den) til at paatvinge Folket de Læresætninger, som de forskjellige Sekter alle som en kan antage som Grundlaget for en Forening, hvad har vi saa i Virkeligheden? Jo, netop hvad Profetien nævner, — et Billede for det pavelige Dyr, som Dyret med de to Horn har givet Liv, givet det at tale og handle med Vælde.

Findes der da virkelig nogen Anthydning til en saadan Bevægelse? Ja! Det almindelige Spørgsmaal om en storflagen Forening af alle Kirkerne sætter netop nu den religiøse Verden i et stort Røre.

I sin Tale ved Indvielsen af en presbyteriansk Kirke i Ft. Wayne i Staten Indiana sagde Charles Beecher den 22. Feb. 1846:

„Saaledes dannes de evangelist-protestantiske Kirkesamsfunds Præstestand hele Tiden ikke blot under et frygteligt Tryk af blot og bar Menneskefrygt, men de lever, bevæger sig og aander i en i Bund og Grund fordærvet Tingenes Tilstand, idet de hver Time stiller Krav til alt det lavere i sit Væsen for at dnyse Sandheden ned og bøje Knæ for Fransaldets Magt. Var det ikke saaledes, det gik i Rom? Lever ikke vi Roms Liv op igjen? Og hvad ser vi da lige foran os? Jo, nok et almindeligt Kirkemøde, nok et Verdensforbund, en evangelist Paktflutning og en almindelig Troesbekjendelse for hele Verden!“

The Banner of Light for 30. Juli 1864 sagde:

„Før eller senere vil der udfolde sig et System, som omslutter paa en Gang Kirke og Stat; thi begges Formaal bør være et og det samme.“

I Marts 1870 sagde Bladet The Church Advocate i Anledning af en uafhængig amerikansk katolsk Kirkes Dannelse — et Spørgsmaal, der for Tiden staar paa Dagsordenen: „Der er sikkerlig en hemmelig Magt i Arbejde, der kanske bereder Verden for store Tildragelser i en nær Fremtid.“

En Hr. Havens sagde for nogle Aar siden i en Tale i New York:

„Jeg for min Del venter at se den Dag, da en Luther staar frem i vort Land og grunder en stor amerikansk-katolsk Kirke istedetfor en stor romersk-katolsk Kirke og lærer Folk, at man kan være gode

Katoliker uden at lyde en Ypperstepræst hinsides Atlanterhavet."

Med det Maal for Die at fremme en saadan Forening eller rettere Sammenslutning af Kirkerne udgives der Blade og Tidsskrifter, og tillige giver mange offentlige Talere Sagen sin Støtte. Der er alle Tegn paa, at man inden længe faar se en saadan Kirke, der dog ikke vil reise sig ved en Luthers Medvirken, nei, snarere ved Virkningen af den samme Mand, der besjælede en Fernando Nunez eller en Torquemada. Naar dette sker, da fuldbyrdes nok det Ord af Forudsigelsen om, at Billedet reises. Forfaavidt ogsaa de Forenede Stater er det eneste Land, hvor en saadan Bevægelse kan ventes, og Sagernes Udvikling nu her aabenbart gaar i Retning af et saadant Udfald, saa vidner dette end stærkere om, at Profetien maa gjælde dette Land.

12. Dvrets Mærke. — Dvret med de to Horn paatvinger sine Undersaatter det første Dvrs Mærke. Vi har nu i Forudsigelsen tre virkende Kræfter for os, som vi for at undgaa Forvirring omhyggelig maa skille fra hverandre:

1) Det pavelige Dyr. Denne Magt betegnes som „Dvret“, „det første Dyr“, „det Dyr, som fik Saar af Sværdet og dog levede“, „det første Dyr, hvis dødelige Saar blev lægt“. Alle disse Udtryk gjælder en og samme Magt og hentyder til Pavemagten, overalt hvor de paatræffes i denne Forudsigelse.

2) Dvret med de to Horn. Efter at det først er indført i Kap. 13: 11, optræder det hele Forudsigelsen igjennem under Stedordet det, og hvor dette Stedord findes lige ned til 17. Vers (kanske med Undtagelse af 16. Vers, hvor det muligens gjælder Billedet), hentyder det stadig til Dvret med de to Horn.

3) Dvrets Billede. Dette kaldes hver Gang (undtagen muligvis i netop nævnte Tilfælde) Billedet, saa der ingen Fare er for at sammenblande det med nogen anden virkende Kraft.

De Billedet tilføjte Handlinger er at kunne tale og tiltvinge sig Tilbedelse under Dødsstraf. Dette er ogsaa det eneste Paalæg, Forudsigelsen nævner som sat igjennem under Dødsstraf.

Dvrets Mærke paatvinges ved Dvret med de to Horn enten direkte eller gjennem Billedet. Den Straf, der følger med at undslaa sig for at modtage dette Mærke, er, at man forspilder alle sine Borgerrettigheder, — berøves Retten til at kjøbe og sælge. Mærket er det pavelige Dvrs Mærke. Imod denne Dvrets og dets Billedes Tilbedelse og imod Antagelsen af dets Mærke advarer den tredje

Engel i sit Budskab i Aab. 14: 9-12 paa en høist indtrængende og alvorstfuld Maade.

Det, der skal komme, og som vi ifølge Forudsigelsen skal træde op imod, er altsaa menneskelige Anordninger efter Indskydelse og under Ledelse af Dragens Aand. Disse Anordninger fordrer, at man skal gjøre noget, der i Virkeligheden er det samme som at tilbede en frafalden religiøs Magt og modtage dens Mærke. Nægter man at gjøre dette, forspilder man sin Ret til Borgerskab og bliver løbløs i Landet. Man maa altsaa gjøre, hvad der fordres, tilbede Dyrrets Billede, eller ogsaa har man forspildt sin Ret til at leve. Paa den anden Side sender Gud os et Budskab, som man ser af Aab. 14: 9-12, en liden Stund før den frygtelige Trængselstid kommer, idet han erklærer, at enhver, der gjør noget af alt dette, skal drikke af Guds Brede's Vin, som er iskjenket ublandet i hans Fortørnelsses Kalk. Den, der vægrer sig ved at føie den jordiske Magt i dens Forlangender, udsætter sig for den strengeste Straffedom, et menneskeligt Væsen kan paaføre et andet; medens den, der giver efter, udsætter sig for den frygteligste Bredestrusel, som findes i Guds Ord. Spørgsmaalet om, hvorvidt man vil lyde Gud eller Mennesker, skal afgjøres af den nuværende Slægt under det stærkeste Tryk fra begge Sider, som nogensinde nogen Slægt er bleven udsat for.

Dyrrets og dets Billedes Tilbedelse, og at man antager dets Mærke, maa være noget, hvori der ligger den største Fornærmelse mod Gud, man kan tænke sig, siden den kan nedfalde en saa streng Brede'sdom. Dette er noget, der, som allerede vist, finder Sted i de sidste Dage; og da Gud i sit Ord har givet os overflødige Vidnesbyrd om Tiden, naar de sidste Dage er, saa ingen behøver at lade sig overløste af Herrens Dag som af en Tyv, saa maa han ogsaa have givet os det rette Middel til at komme til Klarhed over, hvad det vil sige, at man antager Dyrrets Mærke, en Handling, som han saa stærkt har fordømt, for at man kan undgaa den frygtelige Straffedom, der saa sikkert vil følge paa denne Gjerning. Gud leger ikke saaledes med menneskelige Forhaabninger og et Menneskes Stjæbne, at han forkynnder den frygteligste Dom over et Menneskes Synd og saa gjør det umuligt at faa Rede paa, hvori denne Synd bestaar, saa vi intet Middel har, hvormed vi kan værge os imod den.

Vi bør derfor nøie undersøge dette vigtige Spørgsmaal: Hvad er Dyrrets Mærke? Det billedlige Udtryk „et Mærke“ er laant fra

en gammel Sædvane. I Bd. III af sin *Dissertations on the Prophecies*, S. 241, siger Biskop Newton: „Blandt Oldtidens Folk var det almindeligt, at Tjenerne mærkedes med sin Herres Mærke, Soldaterne med sin Generals, og de, der dyrkede en eller anden særlig Guddom, med netop denne Guddoms Mærke. Disse Mærker indtrykkes sædvanligvis paa den høire Haand og paa Panden og bestod i en Slags Billedskrift eller ogsaa Navnet i almindelige Bogstavtræk eller ogsaa Navnet omsat i Taltegn, alt efter dens Ønske, som paatrykte Mærket.“

I sit *Bærk Connection*, Bd. II, S. 78, siger Brideau, at Ptolemæus Filopater befalede, at alle de Jøder, der søgte om Ret til at lade sig indtegne som Borgere i Alexandria, under Dødsstraf med et gloende Jern skulde mærkes med Billedet af et Vedbendblad, hans Gud Bacchus' Tegn.

Det Ord, der i foreliggende Forudsigelse benyttes for Tegn, er *χάρagma* (*charagma*), som betyder „et indgravet, indhugget Mærke, indskaaret eller paatrykt“. Det forekommer ni Gange i det nye Testamente og gjælder med en enkelt Undtagelse (Ap. Gj. 17: 29) hver Gang Dvrets Mærke. Vi maa naturligvis ikke forstaa det saa, at der i denne sindbilledlige Forudsigelse menes et udvortes Mærke; men den Omstændighed, at der i Oldtiden brugtes et saadant Mærke, benyttes som et Billede til Betegnelse af noget vist, der til Fuldbyrkelse af nærværende Forudsigelse skal ste. Og af den Maade, hvorpaa Mærket forudm bogstavelig anvendtes, lærer man noget om, i hvilken Mening det benyttes i Forudsigelsen; thi der maa findes en eller anden Lighed mellem Tegnet og det betegnede. Det udvortes Mærke angav, at den, som bar det, var dens Tjener, hvem Mærket tilhørte; han anerkjendte hans Magt og Myndighed eller lovede ham Trost og Lydighed. Saaledes maa da Dvrets eller Pavevældets Mærke være en Handling eller en Bekjendelse, hvorved denne Magts Myndighed anerkjendes; men hvilken?

Man maa naturligvis søge Mærket blandt nogle af Pavevældets særlige Kjendemerker. Daniel siger, idet han beskriver denne Magt under det lille Horns Sindbillede, at den fører Krig imod Herren, plager den Høiestes hellige og tager sig for at forandre Tider og Lov. Profeten forklarer sig næiere desangaaende: „Han skal tænke paa at forandre Tider og Lov.“ Denne Lov maa visseelig være den Høiestes Lov; thi man vilde gjøre aabenbar Vold paa Profetens Ord ved at tyde det om menneskelige Love og lade ham sige: „Han

skal tale Ord imod den Høieste og undertrykke den Høiestes hellige og tænke paa at forandre menneskelig Lov." Lad det derimod gjælde Guds Lov, og lad der staa: „Han skal tale Ord imod den Høieste og undertrykke den Høiestes hellige og tænke paa at forandre den Høiestes Tider og Lov," — se, da er alt rimeligt og let forstaaeligt. Det hebraiske Ord דָּבָר (*dath*) betyder Lov; og Septuaginta (de 70 Fortolkere) bruger *νόμος* (*nomos*) i Ental, det er: Lov. Dette leder Tanken ligefrem hen paa Guds Lov. Bavebæsenet har gjort mere end blot at „tænke paa" at forandre menneskelige Love; det har forandret dem efter eget Tykke. Det har tilintetgjort Befalinger fra Konger og Keisere og fritaget Underfaatter fra deres Udydighed mod sin retmæssige Hersker. Det har blandet sig op i Nationers Unligheder og har bragt Herskere til paa den allerydmygste Maade at falde tilføde. Dog stuer Profeten endnu større og formasteligere Handlinger end disse. Han ser, at denne Magt stræber efter at gjøre noget, som den ikke kunde gjøre, men blot kunde forsøge paa at gjøre, noget som intet Menneffe eller noget menneskeligt Forbund nogensinde kan udrette, nemlig at forandre den Høiestes Lov. Kom dette ihu, medens vi nu henviser til et Vidnesbyrd af en anden af de hellige Forfattere netop angaaende dette Punkt.

I 2 Thess. 2 taler Paulus om samme Magt og beskriver den i Babens Person som det „Syndens Menneffe", der „sætter sig i Guds Tempel [Menigheden] som Gud" og „ophøier sig over alt, hvad der kaldes Gud eller helligt". Ifølge dette sætter Baven sig op som den eneste, hele Menigheden skal henvende sig til for at erholde Bemyndigelse istedetfor til Gud. Vi vil bede Læseren nøie at grunde paa det Spørgsmaal, hvorledes han vel kan ophøie sig over Gud. Gjennemgø og hele Rækken af menneskelige Anslag, tag selv de største Anstrengelser i Betragtning og sig saa: efter hvilken Plan, ved hvilket Skridt og grundet paa hvilken Paaastand kunde denne Magttræner ophøie sig over Gud? Han kunde gjerne indstifte saa mange Ceremonier, han vilde, gjerne foreskrive en hvilken som helst Tilbedelsesform, gjerne vise al den Magt og Myndighed tilskue, han fandt for godt, dog saalænge som Gud stillede Krav, Folket følte sig forpligtet til at tage Hensyn til fremfor hans, saalænge vilde han ikke være over Gud. Han kunde gjerne udstede en Lov og lære Folk, at det var deres Skyldighed at adlyde den ligesaa meget som Guds Lov; men da vilde han kun gjøre sig lige med Gud. Men han skal gjøre mere end dette; han skal forsøge paa at hæve sig over Gud. Han maa der-

for kundgjøre en Lov, som strider imod Guds Lov, og forlange Lydighed mod sin Lov fremfor Guds. Der er ingen anden Vej mulig, ad hvilken han kan komme i den Stilling, Profeten paapeger. Men at gjøre dette vilde ligefrem være at forandre Guds Lov; og kan han faa Folket til at antage denne forandrede Lov istedetfor den oprindelige Lov, da staar han, Lovforandrerens, over Gud, Lovstifterens. Og det er netop dette, Daniel sagde, at han skulde tænke paa at gjøre.

En saadan Gjærning som denne maa altsaa Bavevældet udføre efter Profetens Ord, der ikke kan slaa fejl; og naar dette sker, hvad har saa Verden? Jo, to Love, der kræver Lydighed, den ene Guds Lov, saaledes som han oprindeligt har ladet den udgaa, saaledes som den i et og alt indeholder hans Vilje og udtrykker hans Krav ligeoverfor hans fornuftige Stabninger, den anden en forandret Udgave af samme Lov, udfærdiget af den romerske Pave som Udtryk for hans Vilje. Hvorledes skal man da afgjøre, hvilken af disse to Magter Folk ærer og tilbeder? Jo, alt efter den Lov, de lyder. Lyder de Guds Lov, saaledes som han har givet den, saa tilbeder og lyder de Gud; holder de Loven, saaledes som den er forandret af Bavevældet, saa tilbeder de denne Magt. Men videre: Profeten siger ikke, at det lille Horn, Bavevældet, skulde tilfidesætte Guds Lov og oprette en ganske anden; dette vilde ikke være at forandre Loven, men ligefrem at give en ny Lov. Han skulde forsøge at foretage en Forandring, saa at den Lov, der kommer fra Gud, og den Lov, der kommer fra Baven, nøiagtig er hinanden lige, fraregnet den Forandring, Baven har foretaget i hin. De har mange Ting tilfælles; men ingen af de Bud, de har tilfælles, kan stille den, der tilbeder den ene af dem, fra den, der tilbeder den anden. Hvis Guds Lov siger: „Du skal ikke slaa ihjel,“ og Loven som givet af Paven siger det samme, kan ingen sige, fordi en overholder dette Bud, hvorvidt han vil lyde Gud mere end Paven eller Paven mere end Gud. Men dersom et Bud er bleven forandret, da bliver den, der holder Budet saaledes, som Gud oprindeligt har givet det, derved kjendt som en, der tilbeder Gud, medens den, der holder det saaledes, som det er forandret, derved betegnes som den, der følger den Magt, der foretog Forandringen. Paa anden Maade kan man ikke skjelne de to Klasser af Tilbedere fra hinanden. Denne Slutning maa enhver oprigtig Sjæl sige er ret; men heri har vi Svaret paa ovennævnte Spørgsmaal: Hvad er Dyrets Mærke? og Svaret er dette: Dyrets

Mærke er den Forandring, Dyret har forsøgt at foretage i Guds Lov.

Nu spørges der: Hvad er denne Forandring? Med Guds Lov mener vi den moralske Lov, den eneste Lov i Verdensaltet, der er uforanderlig og evigt bindende for alle, den Lov, hvorom Webster siger, idet han forklarer Udtrykket overensstemmende med den Betydning, hvori det næsten overalt og af alle inden Kristenheden benyttes: „Den moralske Lov indeholdes i en Hovedsum i de ti Budord, skrevet med Guds Finger paa to Stentavler og givne Moses paa Sinai Bjerg.“

Vil man nu sammenligne de ti Bud, saaledes som de findes i den romersk-katolske Katekisme, med Budene, saaledes som de findes i Bibelen, vil man i Katekismen (de Dele af samme, man særlig fordre skal læres) se, at det andet Bud er udeladt, at det tiende er delt i to for at fylde det Hul, der fremkommer, naar man udelader det andet, og for at beholde Tallet ti, og at det fjerde Bud (efter deres Opregning det tredje) skal forpligte en til at helligholde Søndagen som Sabbat samt foreskrive, at man skal bruge denne Dag til med Andagt at høre Messe, gaa til Aftensang og læse moralske, gudelige Bøger. Her findes der flere Afvigelser fra de ti Budord, saaledes som de staar i Bibelen. Men hvilken Forandring er vel den Lovændring, hvorom Profetien taler. Tages de kanske alle med i denne Forandring? Man husk paa, at han ifølge Forudsigelsen skulde tænke paa at forandre Tider og Lov. Dette vil antyde, at der er Plan og Beregning med i Spillet, hvilket kommer i Betragtning i den omhandlede Forandring. Nu mener Katolikerne med Hensyn til det berettigede i at udelade det andet Bud, at det allerede ligger i det første og derfor ikke bør tages som et særskilt Bud; og ligeoverfor det tiende paastår de, at der findes en saa betydelig Begrebsforskjel, at her maa være to Bud; de gjør da det at begjære sin Næstes Hustru til det niende Bud og det at begjære det, som hører ham til, til det tiende.

I alt dette paastår de, at de gjengiver Budene nøiagtig saaledes, som Gud vilde, de skulde opfattes, saa at vi ikke kan betegne disse Forandringer som planmæssige, tilføjede Forandringer, om vi end maa betragte dem som Bildfarelser i Tydningen af Budene. Dog ikke saa med det fjerde Bud! Angaaende dette paastår de ikke, at deres Gjengivelse er som den af Gud givne. De tiltager sig udtrykkelig Ret til at gjøre en Forandring her og paa-

staar, at Kirken har Ret til at foretage en saadan Forandring. Dette vil klart fremgaa af nogle Ord fra ledende katolske Bærter. I en katolsk Afhandling, kaldet Treatise of Thirty Controversies, staar der:

„Guds Ord siger, at den syvende Dag skal være Sabbath for Herren og holdes hellig. I [Protestanter] forandrer dette uden noget Skriftords Bemyndigelse til Ugens første Dag, dertil berettigede alene ved vore Traditioner. Flere engelske Puritanere indvender mod dette, at den første Dags Helligholdelse berettiges af Skriften, hvor der staar Ugens første Dag. Ap. Gj. 20: 7; 1 Kor. 16: 2; Nab. 1: 10. Naar de anfører disse Steder, har de da ikke spundet en sin Traad? Kunde ikke vi skaffe bedre Beviser for Skjærtsilden og Bønner for de døde, Helgentilbedelsen og lignende, kunde de i Sandhed have god Grund til at le os haanligt ud; thi hvor staar det vel skrevet, at dette var Sabbatsdage, da Samlinger som nævnte holdtes? Eller hvor staar der noget Bud om, at man altid skal holde dem? Eller — og dette er Summen af det hele — hvor staar der noget Paa-bud om, at den første Dags Helligholdelse skulde træde istedetfor den syvende Dags Helligholdelse, den Dag, om hvilken Gud forordnede, at den skulde helligholdes til evig Tid? Nej, der staar ikke noget af alt dette i Guds skrevne Ord.“

I Catechism of the Christian Religion, af Stephen Keenan (Boston, Patrick Donahue, 1857), Side 206, finder man følgende Spørgsmaal og Svar i Anledning af tredje (fjerde) Bud:

„Sp.: Hvad befaler Gud i dette Bud?

„Sv.: Han befaler, at vi paa en særlig Maade skal helligholde den Dag, paa hvilken han hvilede efter sin Skabergjerning.

„Sp.: Hvilken Dag er denne Hviledag?

„Sv.: Ugens syvende Dag, Lørdag; thi i seks Dage skabte han og hvilede paa den syvende. 1 Mos. 2: 2; Heb. 4: 1, o. s. v.

„Sp.: Er det altsaa Lørdagen, vi bør helligholde for at adlyde Guds Anordning?

„Sv.: I den gamle Lovs Tid var Lørdagen den Dag, som blev helliget; men belært af Jesus Kristus og ledet af Guds Aand byttede Kirken Lørdag med Søndag, saa vi nu helligholder den første, ikke den syvende Dag. Søndagen staar for og er nu Herrens Dag.“

I Catholic Christian Instructed (J. B. Kenedy, New York, 1884), Side 202, staar der:

„Sp.: Hvad har man at holde sig til, naar man helligholder Søndagen fremfor den gamle Sabbat, Lørdagen?

„Sv.: Vi har den katolske Kirkes Myndighed og Overleveringerne fra Apostlernes Dage.

„Sp.: Byder da Skriften nogetsteds, at Søndagen skal helligholdes som Sabbat?

„Sv.: Skriften paalægger os at høre Menigheden (Matt. 18: 17; Luk. 10: 16) og at holde fast ved Apostlernes Traditioner (2 Thesf. 2: 15); men Skriften nævner ikke særlig denne Sabbatens Forandring.“

§ The Doctrinal Catechism (Kenedy, New York), Side 174, findes yderligere Vidnesbyrd i samme Retning:

„Sp.: Har man nogen anden Maade, hvorpaa man kan bevise Kirkens Magt til at anordne Festdage ved Lov?

„Sv.: Om den ikke havde en saadan Magt, kunde den ikke have gjort, hvad alle Protestanter samstemmer med den i — den kunde ikke have sat Søndagens Helligholdelse, den første Ugedags, istedetfor Lørdagens Helligholdelse, den syvende Dags, en Forandring, som den hellige Skrift ikke hjemler.“

§ Abridgement of Christian Doctrine, (Kenedy, New York), S. 58, findes følgende Vidnesbyrd:

„Sp.: Hvorledes beviser du, at Kirken har Magt til at paabyde Fester og Helligdage?

„Sv.: Jo, netop derved, at Sabbaten er bleven ombyttet med Søndagen, hvilket Protestanterne gaar med paa. De kommer derfor i en grundig Selvmodsigelse, naar de strengt feirer Søndagen, men ikke overholder de fleste andre af samme Kirke paabudte Fester.

„Sp.: Hvorledes beviser du det?

„Sv.: Jo, de holder Søndagen og erkjender derved Kirkens Ret til at anordne Festdage og foreskrive, hvad der er og ikke er Synd.“

Og endelig har den forrige Ordforder=Baccalaureus i de frie Runster, W. Lockhart, i det katolske Toronto=Blad Mirror udsendt følgende „Udfordring“ til alle irske Protestanter — en Udfordring, der passer ligesaa godt for Amerika som for Irland. Han siger:

„Jeg udfordrer derfor høitidelig de irske Protestanter til med klare Skriftsteder at bevise følgende angaaende ens Pligt til at helligholde den kristne Sabbat: 1) at Kristne har Lov til at arbejde paa Lørdag, den gamle syvende Dag; 2) at de er forpligtede til at hellig-

holde den første Dag, nemlig Søndag; 3) at de ikke er forpligtede til at holde den syvende Dag."

Dette er, hvad Paven magten paastaar at have gjort med Hensyn til det fjerde Bud. Katolikerne erkjender aabent og klart, at der ingen Skriftbemyndigelse findes for den Forandring, de har foretaget, men at den helt og holdent hviler paa Kirkens Magtfuldkommenhed; og som et Tegn eller Mærke paa Kirkens Myndighed i denne Retning fremholder de dette, at de har forandret Hviledagen fra Lørdag til Søndag, og fremsætter det som Bevis paa dens Magt i saa Henseende.*)

"Men," siger en, "jeg antog, at Kristus forandrede Sabbaten." Ja mange antager det, og dette er ganske naturligt; thi saaledes er man oplært. Medens vi derfor ikke kan fælde nogen Fordømmelsesdom over nogen for en saadan Tro, maa vi dog give dem at forstaa, at deres Tro i dette Stykke er en af de største Bildfarelser. Vi vil derfor minde saadanne om, at ifølge Forudsigelsen skulde den eneste Forandring, der nogenfinde foretoges i Guds Lov, iværksættes af det lille Horn i Dan. 7, Syndens Menneſke i 2 Thess. 2; og den eneste Forandring, som er bleven foretagen i den, er Sabbatens Forandring. Foretog nu Kristus denne Forandring, saa gjorde han den gudsbespottende Magts Gjerning, hvorom baade Daniel og Paulus taler, — en Slutning fæl nok til at drive alle Kristne bort fra en Anskuelse, som fører dertil.

Hvorfor skulde overhovedet nogen søge at bevise, at Kristus forandrede Sabbaten? Den, som det gjør, gjør noget, han ikke faar Tak for. Paven vil ikke takke ham; thi dersom det bevises, at Kristus gjorde denne Forandring, da berøves Paven Pantet paa sin Magt og Bemyndigelse. Ingen ret opløst Protestant vil takke ham; thi lykkes det ham, beviser han kun, at Pavevældet ikke har gjort, hvad Profetien forud havde sagt, det skulde gjøre, følgerlig altsaa, at Profetien har slaaet feil, og at man ikke kan lide paa Skriften. Nei, det er nok bedst, at Sagen staar saaledes, som Profetien har stillet den; man gjør nok rettest i at indrømme den Paastand, Paven

*) For videre Vidnesbyrd angaaende denne Sag vil vi henvise Læseren til Bogen "Hvem forandrede Sabbaten?" der faaes hos den Internationale Forlagsforening, Colledge View, Nebr. I dette Skrift findes ogsaa Udbrag af katolske Forfattere, hvorved den Bevisførelse gjendrives, hvortil man almindelig støtter sig for at godtgjøre Søndagens Berettigelse som Sabbat, og hvoraf man ser, at den ene og alene har sin Berettigelse af den katolske Kirke.

uvitterlig fremsætter. Naar man besylder en for en Gjerning, og denne da offentlig bekjender, at han har gjort, hvad han besyldes for, da ansees dette sædvanligvis for tilstrækkeligt til at bringe Sagen paa det rene. Naar saaledes Profetien siger som sikkert, at en vis Magt skal ændre Guds Lov, og saa i sin Tid denne selvsamme Magt opstaar, gjør, hvad der er forudsagt om den, og aabent tilstaar, at han har gjort det, hvilke yderligere Beviser trænger vi saa til? Verden bør ikke glemme, at det af Paulus varslede store Frafald har fundet Sted, at Syndens Menneſte i lange, lange Tider havde saagodtsom udelukkende Ret til i Verden at undervise om Kristus, og at Uretfærdighedens Hemmelighed har spredt sin mørke Skygge og sine vildfarende Lærdomme udover saagodtsom hele Kristenheden, og at af denne Vildfarelsens og Mørkets og Fordærvelsens Tidsalder er vore Dages Teologi oprundet. Skulde det da være saa underligt, om der endnu fandtes nogle papistiske Levninger, som maatte fjernes, før Reformationsværket er fuldt færdigt?

A. Campbell (Baptism, S. 15) siger, idet han taler om de forskjellige protestantiske Sekter:

„De gjemmer allesammen endnu i sin Barm, i sin kirkelige Orden, sin Gudsdyrkelse, sine Lærdomme, og hvad de holder helligt, flere papistiske Levninger. De er i bedste Fald en Reformation af Papiſteriet og kun tildels reformerte. Menneſkelige Lærdomme og Traditioner hindrer endnu det Evangeliums Magt og Fremſkridt, de har i sin Haand.“

Det er værdt at lægge nøie Mærke til den Forandring, som det lille Horn har forsøgt at foretage i Guds Lov. For at ophøje sig over Gud gjør det, hvad det kan for at ændre det Bud, som er Lovens Grundvold, det Bud, der kundgjør, hvem Lovgiveren er, og som indeholder hans Segl. Dette gjør det fjerde Bud, men intet andet. Bistnok indeholder fire andre Ordet Gud; tre af dem ogsaa Ordet Herre; men hvem er den Gud Herren, om hvem de taler? Uden det fjerde Bud lader dette sig umulig sige; thi Afgudsdyrkere af alle Slags anvender disse Udtryk om de mangfoldigartede Gjenstande for sin Tilbedelse. Men det fjerde Bud peger paa den rette Forfatter af de ti Budord, og gjør saaledes alle falske Guders Krav med ét Slag tilskamme; thi den Gud, som her kræver Tilbedelse af os, er ikke noget skabt Væsen, men den alene, som har skabt alle Ting. Jordens og Havets, Solens og Maanens og hele Stjernehærens Skaber, Verdensaltets Styrrer og Bevarer, han alene kræver og har ifølge sin

Stilling Ret til at kræve vor uindstrænkede Grefnygt fremfor nogen anden. Det Bud, der kundgjør dette, er derfor netop det Bud, man kunde antage, at den Magt vilde søge at ændre, som havde til Hensigt at ophøje sig selv over Gud. Gud gav os Sabbaten til et Minde om sig selv, en ugentlig Paamindelse for Menneskene om hans Gjerning, da han skabte Himlen og Jorden, et mægtigt Værn imod Gudløshed og Afgudsdyrkelse. Den er Lovens Tegn og Segl. Dette Bud har Pavemagten revet ud af dets Plads og i dets Sted af egen Magtfuldkommenhed sat en anden Indstiftelse i den Hensigt at tjene et andet Formaal.

Denne Forandring i det fjerde Bud maa derfor være den Forandring, hvorpaa Profetien peger, og Søndagens Helligholdelse maa være Dyrets Mærke! Maaſte enkelte, som længe har betragtet denne Indstiftelse med Grefnygt, vil studse og drage sig tilbage næsten med Rædsel ved denne Slutning. Vi har ikke Rum her, kanske er dette heller ikke Stedet til at indlade sig paa en Bevisførelse i det vide og brede angaaende Sabbatsspørgsmaalet og at forklare Oprindelsen til og Helligholdelsen af Ugens første Dag. Lad os kun sige dette ene: Dersom den syvende Dag endnu er den Sabbat, det fjerde Bud paabyder, dersom man i Skriften ingen Støtte har for at høitideligholde Ugens første Dag, dersom denne Helligholdelse er bleven indført som en kristen Indstiftelse med Overlæg og med Sigte paa et bestemt Maal er bleven sat istedetfor de ti Budords Hviledag, og det af den Magt, der sindbilledlig fremstilles ved Dyret, stillet der som Pant og Tegn paa dens Magt til at give Love for Kirken, — er dette da ikke nødvendigvis Dyrets Mærke? Svaret maa blive: Jo! Men alle disse Antagelser er den rene Virkelighed.*)

Man vil da atter sige: Saa har jo alle Søndagsholdere Dyrets Mærke; saa havde jo alle gode Kristne fra forbigangne Tidsaldrer, som helligholdt denne Dag, Dyrets Mærke; saa havde jo Luther, Whitefield, Brødrene Wesley og alle, som har udført et godt og ædelt Arbejde i Reformationens Sag, Dyrets Mærke; saa er jo alle de Betsignelser, som er bleven udøste over de reformerte Menigheder, bleven udøste over dem, som havde Dyrets Mærke; og alle de Kristne nu for Tiden, der holder Søndagen som Sabbat, har jo da Dyrets Mærke.

Vi svarer: Ne i, aldeles ikke! Det gjør os ondt at maatte sige, at enkelte foregibne religiøse Lærere vedbliver med at misrepræsentere

*) Se History of the Sabbath og andre Værker over dette Emne, der faaes hos den Internationale Forlagsforening, College View, Nebr.

os i dette Stykke, ihvorvel vi mange Gange har rettet paa dem. Vi har aldrig troet eller lært noget saadant. Hvad vi gaar ud fra, fører ikke til saadanne Slutninger. Lyt til vore Ord: Dyrets Mærke og Tilbedelse paatvinges af Dyret med de to Horn. At man modtager Dyrets Mærke er en ganske særlig Handling, som Dyret med de to Horn skal lade ske. Det tredje Budskab i Ab. 14 indeholder en naadig Advarsel, der bereder Folket for den kommende Fare. Der kan altsaa ikke være nogen Tilbedelse af Dyret, man kan ikke modtage dets Mærke, saadan som Profetien fremstiller det, førend Dyret med de to Horn paatvinger samme. Vi har set, at en væsentlig Betingelse for, at den Forandring, som Bøvemagten har gjort i Guds Lov, skulde blive denne Magts Mærke, er, at den indskærpes i en bestemt Hensigt. Derfor maa ogsaa enhver, der antager dette Mærke, gjøre det i en bestemt Hensigt; med andre Ord, man maa, idet man antager Forandringen, være vidende om, at den er Dyrets Gjerning, og modtage den paa Dyrets Tilskyndelse og under dets Ansvar, trods Guds Krav.

Men hvorledes er det nu med dem, der efter det ovennævnte har helligholdt Søndagen før, og de fleste af dem, som holder den nutildags, — holder de den som en Indstiftelse af Bøvevæsenet? — Nei. Har de valgt mellem denne og vor Herres Sabbat med Forstaaelse af hver enkelt Krav? — Nei. Af hvilken Grund har de holdt den og holder den endnu? — De antager, at de holder Guds Bud. Har da disse Dyrets Mærke? — Ingenlunde. Hvad de gjør skyldes en Wildfarelse, som de uden selv at vide det har optaget efter den romerske Kirke, ikke at de med Forsæt tilbeder denne.

Men hvorledes vil det blive i Fremtiden? Den Menighed, der skal beredes for Kristi andet Komme, maa være aldeles fri for papistiske Wildfarelser og Brangløre. Der maa derfor ske en Reform i Sabbatsspørgsmaalet. Den tredje Engel forkynder Guds Bud og leder Menneskene hen til de ægte istedetfor de falske Bud. Dragen vækkes og behersker saaledes Jordens ugudelige Statsstyrelser, at al menneskelig Magt og Myndighed kommer til at anspændes for at gjenneføre de Fordringer, som Syndens Menneke har opstillet. Stridspunktet ligger da klart for alle Folks Øine. Paa den ene Side forlanges det af dem, at de skal holde den sande Hviledag, paa den anden en falsk. Vægrer man sig ved at helligholde den sande Sabbat, saa truer Budskabet med Guds ublandede Brede; vægrer man sig ved at holde den falske, truer jordiske Styrelser med Forsølgelse og

Død. Naar nu Folk ved dette, hvad gjør saa den, der spier det menneskelige Krav? Jo, han siger virkelig til Gud: Jeg kjender dit Forlangende, men ænser det ikke; jeg ved, det er en antikristelig Magt, man forlanger af mig, jeg skal dyrke, men jeg spier mig for at redde Livet; jeg opgiver min Lydighed mod dig og bøier mig for Magt-raneren; Dyret er fra nu af det, jeg vil tilbede; jeg stiller mig under dets Banner for at kjæmpe imod din retmæssige Myndighed; Dyret vier jeg fra nu af mit Hjertes og mit Livs Lydighed trods dit Krav.

Dette er da den Mand, som de kommer til at besjæles af, der tilbeder Dyret, — en Mand, der formaster sig mod al Verdens Gud uden Blusel og kun af Mangel paa Evne hindres fra at kuldkafe hans Styrkelse og tilintetgjøre hans Trone. Er det da noget Under, at Jehovah imod en saa himmelraabende Frækhed udtaler den forfærdeligste Trusel, hans Ord indeholder?

13. Slutningsværket. — Vi har nu set, hvori egentlig Dyrets Billede maa komme til at bestaa, saaledes som Dyret med de to Horn skal opreise det, tilligemed det sandsynlige i, at man vil opreise et saadant Billede i vort Land; vi har ogsaa set, hvad der maa være Dyrets Mærke, som skal paatvinges alt Folket. Naar en kirkelig Samfundsordning mellem flere eller færre forskjellige Sekter inden vort Land oprettes, tildels ogsaa med nogen Samvirken mellem disse og de romersk-katolske, i Forbindelse med en almindelig Lov om, at Søndagen skal være Hviledag, der kundgjøres og ved Tvangsmidler gennemføres, saa opfylder det, hvad Forudsigelsen udtaler med Hensyn til Billedet og Dyrets Mærke; og noget saadant, eller hvad der nøiagtigt svarer hertil, forlanger Profetien. De Beviser, der fører til disse Slutninger, er saa bestemte og tydelige, at man ikke kan andet end godkjende dem. De er en klar og fuldstændig tankerigtig Følge af de givne Forudsætninger.

Da man første Gang saa tidlig som i 1850 tydede Nab. 13: 11—17 om de Forenede Stater, opstillede man disse Anskuelser om et Forbund mellem Kirkerne og en vidtstrakt Bevægelse til Fordel for Søndagen. Men dengang viste der sig intet Tegn, høit eller lavt, i Hjemmet eller udenom; der var ingen Antydning til, at Sagen nogensinde vilde stille sig saaledes. Dog Profetien havde man jo, og den kan ikke rokkes. De Forenede Staters Regjering havde ved sin Plads, Tiden for sin Opkomst og Maaden, hvorpaa den opstod, samt ved sit ydre Væsen givet et overflødig Bevis paa, at den var netop

den Magt, Dyret med de to Horn findbilledlig betegnede. Man kunde ikke tage fejl i den Slutning, at dette var netop det Folk, nævnte Sindbillede antydede. Da nu dette var saa, maatte vor Stat gaa i den Retning og udføre alt saaledes, som forudsaagt var. Man havde jo Forudsigelser, som ikke kunde fuldbyrdes ved noget mindre end ovennævnte Bevægelse med Hensyn til Stat og Kirke, og medmindre den pavelige Sabbat blev indstærpet som Dyrets Mærke.

At paastaa dengang, at vor Stat skulde følge en saadan Politik og indlade sig paa en saadan Gjerning, — at paastaa dette uden nogen tilsyneladende Sandsynlighed for sig, krævede ikke liden Tro. Men paa den anden Side at nægte det eller lade det uænsket, medens man indrømmede, at Sindbilledet maatte gjælde vort Land, stod jo hverken i Overensstemmelse med Skriften eller almindelig sund Sans. Det eneste, den i saadanne Tilfælde har at gjøre, der ydmygelig og tillidsfuldt gransker Forudsigelsen, er at tage Lyset, saadan som det gives, og tro Profetien i alle dens Dele. Man stillede sig altsaa modigt frem og kundgjorde aabent fra den Dag af, som det gjøres den Dag idag, at man vilde faa noget saadant at se i de Forenede Stater. For hver Gang, man gif Bevisførelsen igjennem, opdagede man nye Træk, der støttede Tydningen; og midt under Spot og Bantro har man givet Agt paa Tingenes Udvikling og afventet Fuldbyrrelsens Time.

Imidlertid har Spiritismen forbausset Verden med sin uhorste Fremgang og bevist sig at være det undergjørende Element, der skulde bestaa i Forbindelse med denne Magt; og herved er det væsentlige ved Tolkingen mægtig styrket. Og hvad har man ikke videre nu set i Løbet af de sidste faa Aar? Jo, at selve Bevægelsen sigtende til Billedets Reising er begyndt, og at Søndagslovene er traadt i Kraft, som vi saa længe har forventet, til Opfyldelsen af Profetien og Afslutningen paa det hele Værk.

Der er allerede bleven hentydet til, hvad der er nødvendigt til Istandbringelsen af et Forbund mellem Menighederne i den Hensigt at vinde Styrke og Indflydelse til kirkelige Foretagender i visse Retninger; og pludselig opstaar der nu over hele Landet en Klasse, som med hele sin Sjæl gaar op i Søndagsreformens Tanke og med Hoved, Haand og Pung vier sig til denne og beslægtede Bevægelser Fremme. Rundt omkring paa forstjellige Steder har man ordnet sig i saakaldte Sabbatskomitéer og har med Iver ved Bøger, Traktater, Foredrag og Prædikener arbejdet vedholdende for at fremkalde en stærk offent-

lig Stemning til Fordel for Søndagen. Da de ved moralsk Indflydelse alene kun kan gjøre smaa Fremskridt, søger de ad en kortere Vej, gennem politisk Magt, at naa sine Hensigter. Og hvorfor ikke? Kristendommen er bleven populær iblandt Folket, og talrige Starer hænger ved den af Navn. Hvorfor skulde de da ikke benytte sig af sin Magt til gennem Valgene at opnaa sin Hensigt? Pastor J. S. Smart (Methodist) fremholder i en Prædiken over „Kristne Mænds og Prædikanters politiske Pligter“ en Mening i dette Spørgsmaal, der raader vidt og bredt, naar han siger:

„Jeg paaastaar, at vi har og bør have ligesaa megen Del som nogen anden i dette Lands Styrelse. . . Vi er Folkets Masse. Dyden i dette Land er ikke svag; dens Rækker er stærke i Tal og uovervindelige formedelst Sagens Retfærdighed, — uovervindelige, om man er enig. Maatte kun ikke dens Rækker brydes formedelst Partinavne.“

I Overensstemmelse med disse Følelsers tankefulde Udvikling er der bleven dannet et Samfund, som kaldes The National Reform Association (Den Nationale Reformforening), der har til Formaal at sikre sig Lovbeslutninger vedrørende religiøse Indstiftelser ved Hjælp af et saadant Tillæg til Folkets Grundlov, at man kan „stille alle kristne Love, Indstiftelser og Skikke paa en ubestridelig lovlig Grund i Landets Grundlov“. Her ligger Spiren til religiøs Omvæltning, det Redskab, som vil forene Kirke og Stat.

Denne Bevægelse udgik oprindeligt fra Xenia, Ohio, i Februar 1863 under en Sammentkomst mellem elleve forskjellige religiøse Kirkesamfund, der samledes til Bøn og Raadslagning om Tilstanden i religiøs Henseende. Kort efter holdtes der Møder (vistnok faatallige) i Pittsburg og andetsteds. I Begyndelsen kaldte Forbundet sig „Et religiøst Raad“; senere er det kjendt under Navn af „Den Nationale Forening for Tilveiebringelsen af et religiøst Tillæg til de Forenede Staters Grundlov“ og vinder mere og mere Folkegunst samt øges betydelig i Antal.

Forbundets første nationale Sammentkomst holdtes i den første Forenede presbyterianske Kirke i Allegheny, Pennsylvania, 27. Jan. 1864, og ved dette Møde opnævntes en Del Udsendinge, der skulde forelægge de Forenede Staters Præsident, Abraham Lincoln, Sagen til Overveielse. Et yderligere Møde til Sagens videre Behandling afholdtes samme Mars 7. og 8. Juli i den biskoppelige Metodistkirke i ottende Gade i Philadelphia og atter et den 29. Nov. 1864 i den presbyterianske Kirke i West Arch Street.

Sammenkomster holdtes videre i New York i 1868, i Columbus, Ohio, i Februar 1869, og i Monmouth, Illinois, i April 1871. Nationale Konventer holdtes i Pittsburg i 1870, i Philadelphia i 1871, i Cincinnati i 1872, i New York i 1873 og i Pittsburg i 1874. Da denne Bevægelses Tilhængere blev altfor talrige til at mødes paa en Gang, er der paa forskjellige Steder i Landet fra nævnte Aar af blevet holdt Møder Afdelingsvis med voksende Indflydelse og Gunst fra Folkets Side. Et Ugeblad der udkommer i Philadelphia, Pennsylvania, kaldet The Christian Statesman, ofrer sig med Dygtighed og Alvor til Forsvar for denne Organisations Grundsætninger og Formaal. I Fortegnelsen over Bestyrerne i Foreningen finder man en lang Række høit fortjente og ansete Navne, Statsgubernører, Høiskolerektorer, Biskopper, Doktorer i Teologien og Rettsvidenskaben samt Folk, der indtager høie Stillinger i alle Livets praktiske Gjøremaal.

Denne Forenings Formaal udtales i et Sammendrag i følgende, som er deres egne Ord:

„Vi har til Maal at frembringe en saadan Ændring i de Forenede Staters Grundlov (eller Indledningen til samme), at man der ved, som det sig bør, anerkjender Gud den Almægtige som den, vort Folk skylder sin Tilværelse, og som den første og sidste Kilde til dets Magtfuldkommenhed, Jesus Kristus som dets Herster og Bibelen som høieste Rettefnor for dets Gjøren og Laden, for saaledes at betegne Folket som et kristent Folk og for at stille alle kristelige Love, Indstiftelser og Skikke paa en ubestridelig lovmæssig Grund i Landets Grundlov.“

Et saadant Program som dette mener vi er at ville gaa tilbage til de mørke Tidsaldres teologiske Standpunkt, da Kirken benyttede den borgerlige Lovs Arm for at sætte sine Læresætninger i Kraft. Hvis man nu retter sig selv nogle faa Spørgsmaal og forsøger at svare derpaa, vil man kunne se Sagens Betydning saa meget klarere. Om man fik udvirket alt, man her har sat sig til Formaal, kom da den kristelige Religion til at blive oprettet i og ved denne Regjering eller ei? Svarer man nu nei, maa man igjen spørge: Vilde man under Landets Lov have Frihed til at tilfidesætte disse kristelige Indstiftelser og Skikke? Svarer man hertil ja, hvad vilde der saa komme ud af Lovændringen? Mon vi kommer til den Slutning, at disse Folk er saa kortsynede, at de spiller Tiden med blot at befatte sig med et Fantasi-billede? Siger man derimod nei, hvorledes kunde

man da forklare sig Tingenes Tilstand, naar den kristelige Religion ikke var oprettet ved Lov?

Nei, det nytter ikke at negte, at man med denne Bevægelse tilfigter at faa Staten til at indskærpe Religionen. At stille alle kristelige Stikke og Sædvaner paa en lovlig Grundvold er det samme som at tvinge dem frem; og tvinger man dem frem, saa „fastflaar man dem“. Men vi kan ikke skjæle mellem „alle kristelige Love, Indstiftelser og Skikke“ og den kristelige Religion. Paatvinger man førstnævnte ved Lov, saa paatvinger man ogsaa sidstnævnte; og hvad er saa dette andet end en Forening mellem Kirke og Stat?

Biskop afviser denne Bevægelses Ledere med Harmen enhver Beskyldning om at ville frembringe noget saadant som en Forening mellem Kirke og Stat. Dog undslipper der dem af og til Udtalelser, som røber mere, end de gjerne vilde sige. Saaledes sagde Dr. Stevenson under Mødet i Pittsburg:

„Bed de umaadelig rundhaandede Gaver, den faar af fordærvede Politikere, er den romersk-katolske Kirke praktisk og i Virkeligheden Byn New Yorks Statskirke. Man indrømmer den denne begunstigede Stilling, idet man anstiller sig som venligssindet mod Religionen. Men vi foreslaar at sætte Virkeligheden istedetfor Skyggen, — at drive den falske ud ved mere fuldkomment at indsætte den ægte i dens Sted.“

Der findes flere Gjætnings Veie, ad hvilke man kunde komme til en Forstaaelse af, hvad disse Ord tilfigter; men da alle fører til samme Slutning, er denne Slutning hverken tvetydig eller tvivlsom; den er simpelthen dette, at den protestantiske Kirke skal blive oprettet i Virkeligheden, hvor den katolske nu er det praktisk talt. Dette bestyrkes allerede ved næste Sætning, hvor der staar:

„Hvad vi stræber henimod har ingenlunde et sektarisk Præg; det vil ikke give nogen Gren af de amerikanske Kristne nogenstomt Fordeel fremfor den anden.“

Prof. Blanchard forklarer, hvad de mener med en „Forening mellem Kirke og Stat“, paa følgende Maade:

„Men Forening mellem Kirke og Stat er dette: at Folket udvælger en Kirke blandt Kirkerne, udstyrer en saadan Kirke med rige Gaver, udnævner dens Embedsmænd og fører Opsyn med dens Værdomme. En saadan Forening vil ingen af os vide af; en saadan Forening modsætter vi os alle.“

Man lægge vel Mærke til dette. Her gives Forklaring over en saadan Forening mellem Kirke og Stat, som ingen ventet sig, og

ingen frygter, en saadan Forening, som ikke er mulig under Kirker-
nes nuværende Stilling, og derpaa bygger de da det Argument, at
de ikke vil være med paa en Forening mellem Kirke og Stat! Ja,
de kan gjerne erklære sig for Modstandere af en saa umulig Forbin-
delse som den, de beskriver; men en Forening mellem Kirke og Stat
i Udtrykkets populære Betydning, — en Forening ikke af én Kirke,
men af alle de Kirker, der anerkjendes som rettroende eller evange-
liste, — en Forening, der ikke giver Staten Magt til at udnævne
Kirkens Embeds- og Bestillingsmænd og ei heller til at føre Overop-
synet med Kirkens Lærdomme, men som giver Kirkerne Ret til ved
borgerlige Love at fremtvinge religiøse Indstiftelser, religiøse Stikke
og Sædvaner, alt efter Kirkerne's Tro eller den Bygning, Kirkerne
har opført paa disse Indstiftelser og Stikke, — en saadan Forening,
ja, den modsætter de sig ikke. De er altsaa i alt væsentligt og prak-
tisk talt trods alt, hvad de siger, aabenbare Talsmænd for en For-
ening mellem Kirke og Stat.

Vi staar ikke alene i denne Betragtning af Sagen. G. A.
Townsend siger (New World and Old, S. 212):

„Kirke og Stat har flere Gange sneget sig ind i den amerikanste
Politik, som i den gjentagne Tvist om Bibelen i de offentlige Skoler,
det katolisk-fiendtlige Parti i 1844 o. s. v. Vort Folk har hidindtil
havt Visdom nok til at vise Agtelse for Geistligheden i alle Religions-
spørgsmaal og til i Politiken at hævde en heldbringende Nidkjærhed
for den. Den sidste politisk-religiøse Bevægelse gaar
ud paa at faa Guddommens Navn ind i Grundloven.“

The Christian Union sagde i Januar 1871:

„Dersom den forslaaede Lovændring er noget mere end et over-
spændt Opraab, maa den faa en lovlig Virkning. Den maa æn-
dre den ikke-kristelige Borgers Stilling ligeoverfor Loven. Den maa
komme til at røre ved og paavirke den lovformelige Ed og lovmæs-
sige Dokumenter, Aegtestabskontraakterne, Loven imod Overdaadighed
og Lüksus o. s. v. i vort Land. Men dette vilde være at krænke
den naturlige Ret.“

The Gazette (Janesville, Wisconsin) udtrykker sig saaledes i
Slutningen af en Afhandling om den foreslaaede Lovændring med
Hensyn til Virkningen af, hvad man vilde have frem, ifald saa
skulde ske:

„Men uafhængigt af Spørgsmaalet om, i hvilken Grad vi vel
er et kristent Folk, lader det sig nok drage i Tvivl, om ikke de Her-

rer, der søger at faa dette Spørgsmaal drevet frem, vilde gjøre Samfundet en meget betydelig Skade, om alt gik efter deres Ønske. Saadanne Forholdsregler er blot de indledende Skridt, der tilsidst fører til at hemme Religionsfriheden, fører Regjeringen til at tage Forholdsregler, der ligger ligesaa langt udenfor dens Magt og Formaal, som om den skulde indlade sig paa at afgjøre et omstridt teologisk Spørgsmaal."

San Francisco-Bladet Weekly Alta Californian for 12. Marts 1870 sagde:

„De Partier, der nylig har holdt et Møde med det for en Del nye og besynderlige Formaal at faa istand en Ændring i de Forenede Staters Grundlov, saaledes at samme anerkjender Guddommen, stiller ikke Sagen ganske rigtig frem, naar de forsikrer, at det er et kristent Folks Ret at styre sig selv paa en kristen Maade. Hvis vi ikke styrer os selv paa en kristen Maade, med hvilket Navn skal saa vor Styrelses Handlinger betegnes? Sagen er: Bevægelsen gaar ud paa i vort Land at faa frem den Forening mellem Kirke og Stat, som alle andre Folk holder paa at opløse."

The Champlain Journal siger, idet det taler om at indføre den religiøse Grundsætning i Grundloven, og hvad Virkning det vilde have paa Jøderne:

„Hvor ubetydeligt dette end er, baner dog herved en Forening mellem Kirke og Stat sig Vej. Saasandt vi kan berøve om ikke mere end nogle faa deres Borgerret paa Grund af Afvigelse i religiøs Tro, saa kan med ligesaa megen Grund og samme Ret et Fler-tal naarsomhelst forordne Antagelsen af endnu yderligere Troesartikler, indtil vor Grundlov blot bliver en Sekts Læstebog, under hvis tyranniske Herredømme al Frihed i religiøse Meninger vil gaa tilgrunde."

Ansøgninger baade til Forsvar for og med Protest mod denne Bevægelse bringes flittig i Omløb; og floge Jagttagere, som nøie har lagt Mærke til Bevægelsen og hidindtil haabet, der ikke vilde komme noget ud af den, tilstaar nu, at den „maa siges at have noget ved sig". Ingen Bevægelse med et saa stort Formaal er nogensinde begyndt, har vokset saa stærkt og sikret sig almindelig Understøttelse saa rivende hurtigt som denne; ingen lignende Bevægelse, der omfatter saa meget, er saa hurtig og uforventet bleven forelagt det amerikanske Folk, idet den tager Sigte paa at omdanne hele vor Styrelses Bygværk og give det et stærkt religiøst Præg, noget, som de, der

grundede vor Konstitution, omhyggelig søgte at undgaa. De forlanger ikke alene, at Bibelen, Gud og Kristus skal udtrykkelig anerkjendes i Grundloven, men at denne skal erklære, at vi er „et kristent Folk, og stille alle kristne Love, Indstiftelser og Stikke inden vort Statssamfund paa en ubestridelige lovmæssig Grund i Landets Grundlov“.

Der vil naturligvis kræves en til Omstændighederne passende Lovgivning for at gennemføre saadanne Ændringer i Loven, og der maa være nogen, som kommer til at afgjøre, hvad „kristne Love og Indstiftelser“ er. Efter hvad vi har lært af lignende tidligere Bevægelser i andre Lande, af Retningen inden vort Lands Menighedsliv og af den almindelige menneskelige Natur, naar den kommer til Magten, venter vi os intet godt af denne Bevægelse.

Af en vidtløftig Artikel i Bladet State Republican, Lansing, Michigan, skreven med Henblik paa Sammenkomsten i Cincinnati i 1872, hidsætter vi følgende Uddrag:

„Nu findes der i Hundrede-, ja Tusindvis moralske Mennesker, som ogsaa i Navnet er Kristne, blandt vort Folk den Dag idag, der ikke anerkjender Læren om Treenheden, ikke erkjender Jesus Kristus lige med Gud; og der er Mænd og Kvinder i Hundrede-, ja Tusindvis, som ikke erkjender Bibelen som Guds Aabenbaring. Blandt vort Folk vilde et stort Mindretal, kanske et Flertal, betragte et saadant Forsøg paa at foretage en nogen saadan Ændring i Grundloven som en haandgribelig Krænkelse af Samvittighedsfriheden. Tusinder vilde, om man opfordrede dem til at stemme for en saadan Ændring, betænke sig paa at stemme imod Gud, om de end kanske ikke troede, at Ændringen er nødvendig eller ret; disse vilde da enten stemme for eller aldeles ikke. I hvert Fald vilde rimeligvis en saadan Ændring komme til at vinde Stemmer for sig, som ingenlunde antydede Folkets sande Stemning; og samme Regel kom ogsaa til at gjælde, naar Kongressen eller tre Fjerdedele af Staternes Lovgivende Myndigheder skulde antage eller forkaste en saadan Ændring. Levebrødspolitikerne vilde nok betænke sig paa at lade sit Navn nedtegne som Modstandere af den foreslaede Grundlovsændring, hvis Talsmænd var Førerne for de store religiøse Samfund i vort Land, og som begunstigedes af saadanne Mænd som Biskop Simpson, Biskop McIlvaine, Biskop Eastburn, Præsident Finney, Prof. Lewis, Prof. Seeley, Biskop Huntington, Biskop Kerfoot, Dr. Patterson, Dr. Cuyler og mange andre geistlige, repræsenterende hver sit Samfund.“

Blandt de første Forslag, som indbragtes for de Forenede Staters Kongres, da den traadte sammen i December 1895, var dette samme om et religiøst Tillæg til Grundloven. Dette viser den Udholdenhed, der lægges for Dagen fra deres Side, der virker for denne Sag.

Ikke blot Mænd, der maa regnes som Kirkerne's Talsmænd, støtter denne Bevægelse; men Guvernører, Dommere og mange af de mest fremragende Mænd i Landet virker for den. Hvem tvivler om de Mænds Evne, der repræsenterer Kirkesamfundene, til at samle sit Samfunds Styrke for at støtte denne Gjerning, naar de dertil opfordres? Vi udtaler ingen Forudsigelse om, hvad der vil komme; det behøves ikke. I disse Dage udvikles Begivenhederne hurtigere, end vi bliver istand til at fatte dem. Lad os give Ngt paa Formaning om at vaage og i Fortrøstning til Herren gjøre os rede for de Ting, som skal komme over Jorden.

Men man kunde spørge, hvorledes den foreslaaede Ændring i Grundloven kan paavirke Søndagsspørgsmaalet. Jo, Gjenstanden for eller idetmindste et af Formaalene med denne Lovændring er at faa stillet Søndagsindstiftelsen paa lovmæssig Grund og fremtvinge dens Helligeholdelse ved Lov. Ved det i Philadelphia den 18. og 19. Januar 1871 afholdte Nationalkonvent var følgende Beslutning blandt de første, Arbejdskomiteen foreslog:

„V e d t a g e t: I Betragtning af Grundlovens overveiende Myn-
dighed, hvor det gjælder at forme Statens faavel som Folkets Poli-
tik, er det for den almindelige Sædelighed og Orden inden Samfun-
det af uvilkaarlig Betydning, at man faar istand en Lovændring,
som tilkjendegiver, at vort Folk er et kristeligt Folk, og stiller alle
kristelige Love, Indstiftelser og Regjeringsffikke i vort Land paa en
ubestridelig lovmæssig Grund i Folkets Grundlov, særlig saadanne,
som sikrer Edens Hellighed og beskytter Samfundet mod Gudsbespot-
telse, Sabbatsovertrædelse og Flerkoneri.“

Med Sabbatsovertrædelse mener man intet andet end Søndagens
Overtrædelse. Under et Møde af Søndagsvennerne den 29. Novem-
ber 1870 i New Concord, Ohio, berettes det, at en af Talerne sagde:
„Spørgsmaalet [nemlig om Søndagens Helligeholdelse] staar i nøie
Forbindelse med den nationale Reformbevægelse; thi førend Statssty-
relsen lærer at kjende Gud og ære hans Lov, behøver vi ikke at vente
os stort af det Vaand, vi kunde lægge paa de Korporationer, der
overtræder Sabbaten.“ Her træder da atter Tanken om ad lovmæs-

sig Bei at fremtvinge Søndagens Helligholdelse for Dagen; og samme Princip vilde gjælde for enkelte Individider.

Endvidere berettede The Philadelphia Press for 5. December 1870, at nogle Medlemmer af Kongressen ankom til Washington med Søndagstoget den 4. December, i Anledning af hvilket Bladet The Christian Statesman udtalte sig som følger:

„1. Ikke en eneste af dem, der saaledes krænkede Hviledagen, er skicket til at indehave nogen Embedsstilling hos et kristent Folk. . . .

„2. Disse Kongresmedlemmers Synd er en Synd af det hele Folk, fordi Folket ikke har sagt til dem i Grundloven, vore offentlige Tjeneres første og fornemste Rettesnor: Vi paa-lægger eder at betjene os i Overensstemmelse med Guds høiere Lov. Disse Jernbaner med sin Sabbatsovertrædelse er desuden noget, Staten har skabt, og for hvilket den er ansvarlig. Staten er ansvarlig ligeoverfor Gud for deres Færd, som den kalder tillibe og opholder. Den er derfor forpligtet til at hindre dem i at begaa denne saavel som andre Forbrydelser, og om nogen Korporation krænkede Hviledagen, skulde den derved have sit Borgerbrev forbrudt. Og de Forenede Staters Grundlov, hvormed alt Lovgivningsværk i de enkelte Stater skulde staa i fuld Overensstemmelse, bør være saaledes affattet, at den hindrer de enkelte Stater fra at finde sig i, at den moraliske Lov, der er Grundvolden for alt, saaledes brydes.

„3. Giv os i Nationens Grundlov den ligefremme Erkjendelse af, at Guds Lov er Folkenes selvskrevne og høieste Lov, saa vil man omsider kunne opnaa, hvad vi i nærværende Afhandling har paaapeget. Lad ingen paastaa, at Bevægelsen ikke tilstrækkelig tager Hensyn til, hvad der lader sig gennemføre.“

Af alt dette ser man, hvilken vigtig Plads Sabbatsspørgsmaalet kommer til at indtage i den paagaende Bevægelse, hvilken vigtig Plads det allerede nu indtager ligeoverfor dem, som søger det drevet frem. Saasandt blot. Lovtillægget vinder frem, „vil man omsider kunne opnaa, hvad vi i nærværende Afhandling har paaapeget“, siger Forfatteren; med andre Ord, den enkelte saavel som de mange i Fællesskab vil ikke længer kunne krænke Søndagen som Hviledag. Dette, at man i Grundloven anerkjender Gud, er maaste et godt Flag at seile under; men hvad der virkelig vil komme ud af Bevægelsen vil være, at den første Dag i Ugen kommer til at blive paatungen som Hviledag.

Vigesaa betydningsfuldt er det, at Søndagsbevægelsen optræder i fremmede Lande paa samme Tid som i Amerika. Hvem kan forklare dette, at Søndagen overalt stilles i Spidsen, om ikke deraf, at vi har naaet det Tidspunkt, da man ifølge Profetien skulde blive Vidne til en saadan Bevægelse? Chester Chronicle (England) for 9. Juli 1881 berettede om et Møde af 3000 i Liverpool for at faa udvirket alle Værtshuses Lukning om Søndagen. Bladet The Christian Statesman for 22. Juli 1880 bragte en Meddelelse fra England om, at der var bleven dannet en „Forening for Arbeidernes Helligdagshvile“, og at to af Englands Førsteministre, Beaconsfield og Gladstone, havde talt imod, at Musæer o. s. v. aabnedes om Søndagen. Samme Politik indstærpes idetmindste af nogle af Engländerne inden deres Kolonier. Markien af Ripon, som i 1880 blev Vicekonge over Indien, lod ifølge Bladet Christian Weekly som en af sine første Regjeringshandling en Befaling udgaa om, at intet Slags Arbeide paa Embeds Vegne skulde udføres om Søndagen.

I Frankrig er Spørgsmaalet ogsaa oppe. Da Senatet skulde tage under Behandling nogle Forslag til Forandring i Søndagslovene, aabnede ifølge det franske Dagblad Le Christianisme au 19e Siècle for 11. Juni 1880 en fremragende Senator, M. Barthélemy Saint-Hilaire, sine Tilhøreres Dine ved en kraftig Tale, hvori han viste, at den syvende, ikke den første Dag i Ugen er den bibelske Hviledag.

I Schweiz og Tyskland er dette Spørgsmaal ogsaa oppe blandt Folket. Ifølge New York Independent holdtes der i sidstnævnte Land et Møde for nogle Aar siden for omtrent 5000 Menneffer i den Hensigt at opmuntre til en strengere Helligholdelse af Søndagen. Mange af disse var Socialister.

Osterrig tager ogsaa Del i den almindelige Bevægelse. I Januar 1883 kundgjorde et New Yorker-Blad ifølge et Telegram fra Wien, at der den Dag blev holdt et Møde af 3000 Arbeidere, og at man ved dette havde fattet Beslutning om at nedlægge Indsigelse mod Søndagsarbeide. Man udtalte sig ogsaa for lovmæssigt Forbud mod Avisarbeide og andet Arbeide i Almindelighed om Søndagen.

Der findes i mange af de store Byer en lokal Sabbats(Søndags)komité og et internationalt Sabbatsforbund, der stræber at vinde andre Nationers samlede Medvirken. Dette Forbund har sit Hovedkvarter i Washington, D. C.

En anden Forening, kaldet The American Sabbath Union, (Den Amerikanste Sabbatsforening), er bleven dannet for at støtte

Bevægelsen i Favn af Søndagens Helligholdelse; og endnu flere Foreninger er dannede i samme Viemed. Fremmest blandt disse staar Kvindernes kristelige Afholdsforening, der har stor Tilslutning i de Forenede Stater og mange Underafdelinger ogsaa i andre Lande. Denne Forening, der først og fornemmelig staar som Forkjæmper for Afholdtsagen, har nu ogsaa erklæret det som sit Maal at virke for, at Kristus kan blive anerkjendt i den amerikanske Politikk, saa vi her i dette Land kan faa et Teokrati (Gudsherredømme) og opnaa en bedre Jagttagelse af Søndagen. I dette saakaldte Gudsherredømme skulde selvfølgelig Ledere i Teologien faa i Opdrag at forklare, hvad Guds Vilje var, og deres Kjendelse indskærpes ved Lovbud. Men hvad vilde dette blive andet end et andet Pavedømme, i Profetien træffende kaldet „et Billede“ af Dyret?

Hvad disse Nationalreformatorer ønsker og søger at frembringe i al sin Stræben fremgaar tydelig af en Afhandling af en af Sekretærene for ovennævnte Forening, J. M. Foster, trykt i The Christian Statesman i Oktober 1892. Han siger:

„Men der ligger en Fare deri, at Kirken ikke taler som Kirke. Den Amerikanske Sabbatsforening har udrettet meget godt. De forskjellige Kirkesamfund har udtalt sig. Men den kristne organiserede Kirke har ikke officielt indfundet sig i Washington og talt sin Sag. Arbeidet der er hovedsagelig bleven overladt til forskjellige mindre Foreninger. Men Guds Røst skal autoritetsmæssig, embedsmæssig høres gennem hans Menighed. Bør der ikke søges istandbragt en fælles Optræden fra Kirkesamfundenes Side i dette Stykke? De kunde jo forhandle om at opnævne en Komité til at føre Ordet for Gud; og naar dette sker paa en retmæssig Maade, som sig hør og hør, kan Følgerne kun blive gavnlige. . . . Meget gaar tabt derved, at Kirken ikke optræder officielt og med Myndighed taler til rette Tid og paa rette Sted. Ingen enkelt Forening er ikklædt denne Myndighed. De er af en mere individuel og social Beskaffenhed; men Kirken er guddommelig. Den kan og burde lade Guds Røst blive hørt i Kongressens Haller som en organiseret, samlet Kirke.“

Det, der i ovenstaaende er udhævet, er som anført; men andre Udtryk i denne Erklæring fortjener ligesaa megen Opmærksomhed. Man maa vel tvivle paa, om mere anmæsende og pralende Tale førtes forud for Oprettelsen af selve Pavedømmet. Hvad de klager over, at de mangler, vil de naturligvis sørge for, at de faar. Se

nu her: Kirken (d. v. s. de forskjellige Kirkesamfund sammensluttede om Lærepunkter, de hylder i Fællesskab, og repræsenterede af en „Fælleskomité“, der optræder paa deres Vegne) er guddommelig; og de alle anderledes tænkende, som ikke vil vide af den guddommelige Kirkes Myndighed!*) Saaledes talte ogsaa Pavefirken i sine Belmagtsdage, da den brugte Fængsel, Baal og Blodsudgyndelse til at indstjærpe sine Dogmer med; og saaledes vilde den tale den Dag idag, om den havde Magten; saaledes vil ogsaa den frafaldne Protestantisme tale, naar den kommer til Magten. Og denne „Fælleskomité“ skulde „føre Ordet for Gud“, „lade Guds Røst blive hørt“ (altsaa en anden Guds Viceregent, noget Rom nu alene gjør Fordring paa) og autoritetsmæssig og med Embedsmyndighed fremlægge Guds Raabud for Kongressen, for at de kan iværksættes! Saadanne Mørkets Planer er det, disse Mænd virker for at gennemføre. Ak, at Muligheden for deres Gjennemførelse nu skal staa for dem som et saa tilsyneladende let opnaeligt Maal! Forlangte Rom nogensinde mere end dette? Og naar disse selvbestaltede Talsmænd for Gud opnaar sin Hensigt, vil det da ikke blive, spørger vi atter, et andet Rom i protestantisk Forklædning — det virkelige Billede af Dyret selv?

Et andet betydningsfuldt og skjæbnesvangert Skridt henimod Fuldbringelsen af samme Gjerning har vi i den Stilling, Foreningen for kristelige Bestræbelser (Christian Endeavor Society), hvis Medlemsantal har vokset til over Millionmærket paa nogle faa Aar, og som udgjør et Redskab, hvorigjennem alle Kirkesamfund kan virke, indtager overfor denne Bevægelse. Denne Forenings politiske Virksomhed udøves gennem den saakaldte Christian Citizenship League (Liga til Fremme af kristeligt Borgerskab), som bryster sig af, at den vil oprette Underafdelinger i hver Stat, County, By og Landsby i hele de Forenede Stater og sørge for, at kun kristne Mænd kommer i Embedsstillinger. Hvilke mærkværdige „Ombendelser“ vil man ikke da

*) Siden dette blev skrevet, er der taget et stort og afgjørende Skridt henimod Opnaelsen af nævnte Maal, idet de protestantiske Kirker i de Forenede Stater har dannet en Sammenslutning i det Niemed ved en fælles og samlet Optræden at øve Tryk paa Forbundsregjeringen. Statsstyrelserne og Byernes Styrelse til Fremtvængelsen af saadanne moralske Reformers, som Kirkerne forlanger. Disse sammensluttede Kirkers første Møde holdtes i Carnegie Hall, New York, i November 1905; det næste Møde blev holdt i Philadelphia, Pa., i December 1908. 32 protestantiske Kirkesamfund er med i denne Sammenslutning, og der ytres Dnske om, at ogsaa Katolikerne vil slutte sig til dem.

blive Vidne til! Hvor snart vil ikke Politikerne blive „Kristne“ og „Millenniet“ oprinde!

Ved et stort Møde af Foreningen for kristelige Bestræbelser, afholdt i Boston, Mass., 10. til 15. Juli 1895 udtalte W. H. McMillan ifølge den offentliggjorte Rapport sig saaledes:

„Her har vi en Magt, der vil bryde Sagernes Styrelse ud af Hænderne paa politiske Demagoger og lægge den i Hænderne paa ham, som er alles Konge og regjerer over Verden i Retfærdighed. Vore politiske Ledere har tællt Stemmerne fra Værtshusene, fra de ubidende i Samfundet, beregnet, hvor mange bliver hjemme paa Valgdagen, og taget alle de andre Elementer i Betragtning, hvem de kan gjøre Regning paa som en Faktor i Valgdagens Resultater, men de har ikke endnu lært at tælle Stemmerne fra Foreningen for kristelige Bestræbelser. Jeg ønsker at gjøre dem opmærksom paa nu, at den Tid er nær, da de vil opdage, at en politisk Omvæltning har fundet Sted, og at de maa tage Veien hjem fra Washington og vore Staters Hovedstæder uden Arbejde.“

Disse Udtalelser lønnes med langvarigt Bifald i Mødet; og det er ikke vanskeligt at forudsæ, hvilken Virkning de vil have; thi de sigtede paa en Klasse Mennesker, blandt hvem de vil „udrette meget godt“, d. v. s. de gjængse Politikere, som, truet med at miste Embedet, straks bliver de lydige Knydere, man kan finde.

Alt dette vilde dog intet sige, saafremt de, der virkelig har Landets Velfærd for Øie, vilde vaagne op og give Agt paa Faren, før end det er forsent, og de finder sig indviklede i Foretagender, hvis Virkning og Nættevidde de ikke forudsaa, og saafremt de to Kongressens Huse vilde vise sig tro mod den Grundlov, de har afslagt Ed paa at opretholde; thi denne Bevægelse gaar ud paa intet mindre end at fuldkaste dette kostelige Dokument.

Men desværre! Kongressen har allerede vendt sit hellige Tillids-hverv Ryggen for at føie sig efter det Krav fra kirkelig interesseredes Side, der har vist sig saa uimodstaeligt. Da Bestyrelsen for Verdensudstillingen i Chicago i 1893 anmodede Kongressen om at bevilge et Pengesbidrag til Udstillingen, øvede Kirkefolket et saa stærkt Tryk paa Nationalforsamlingen, at den gav efter og satte som Betingelse for Bevilgningen, at Udstillingen skulde holdes lukket om Søndagen. I Forbindelse med Forhandlingerne desangaaende fandt et ganske mærkeligt Optrin Sted. En af Senatorerne bad om en Bibel og anmodede Sekretæren om at læse det fjerde Bud i Loven, hvorpaa

ærværdige Statsmænd fremførte sine Argumenter og tilsidst ved Afstemning besluttede, at den Dag, der er paabudt i dette Bud som Sabbat, er Søndagen!

Dette var Lovgivning vedrørende Religionen, noget Grundloven udtrykkelig forbyder. (Se Tillæg I.) Det nedrev de Stranker, der var oprettede mod Foreningen mellem Kirke og Stat, og aabnede Sluserne for den Glendighedernes Flom, der vil bryde løs over Landet som en Følge af en saadan Forening. Det Kirkeparti, der har virket for et religiøst Tillæg til Grundloven, hilsede Begivenheden som en stor Seier; og nu bryster de sig af, at de har Kongressen i sin Magt og kan tvinge den til at gennemføre sine Krav. Hvor langt borte er da det „Billede“, som Skriften har forudsagt skulde oprettes? Omridsene af alt, hvad der er nødvendigt til dets Oprettelse, ses allerede tydeligt. Alle de Vaaben, der behøves til et Angreb paa den amerikanske Friheds Bolværk, er lagt tilrette, Udposterne er allerede tagne, og Lederne for denne skjæbnsvangre Omvæltning samler sig med forstærkede Kræfter til nye Anfald mod det, der udgjør Nationens eneste sikre Værn. Der behøves kun endnu et Skridt til for helt at om-danne Statsformen, saa den ikke længer anerkjender det evangeliske Princip om fuld Adskillelse mellem Kirke og Stat — dette at give Keiseren, hvad Keiserens er, og Gud, hvad Guds er — men kommer til at hylde og oprette et religiøst Vælde, der vil lænkebinde Menne-skenes Samvittighed og berøve Folket Friheden. Og dette Vælde vil blive saa meget værre nu end noget i Fortiden, fordi Mennefsene nu har større Lys og hele Fortidens Erfaring at lære af.

Hvad det praktiske Udfald af disse Forandringer vil blive vides allerede klarlig tilskue. De fleste af Staterne i den amerikanske Union har Søndagslove i sine Lovbøger; og efterhvert som Virksomheden med at paavise den syvende Dags retmæssige Krav vokser, vil religiøse Jvrere ikke være sene om at gjøre Brug af disse Love for at sætte Forfølgelsesmaskineriet i Gang. De, der helligholder den syvende Dag, udviser ingen Trods mod disse Love ved at arbejde om Søndagen; thi Guds den høiere Lob giver dem fuld Ret dertil; de beslitter sig ogsaa paa ved sit Arbeide ikke at forstyrre andre eller paa nogen Maade gjøre Indgreb i deres Rettigheder. Alligevel regnes det som „Forstyrrelse“, naar man ser dem i Arbeide nogetsteds eller blot ved, de arbeider, selv om man ikke ser eller hører dem. Ja det gaar endog saavidt, at Prædikanter og Menighedslemmer gaar ud for at opsøge dem eller sender Politibetjente ud i dette Djemed. Saa

arresteres de, forhøres og straffes med Mulkt, Fængsel eller Tvangsarbejde. Saa langt frem som til 1. Januar 1896 gik Antallet af dem, der saaledes var bleven arresterede, op til 90, nogle af dem under Omstændigheder, hvor stor Strengthed blev udvist mod dem; og de saaledes fængslede havde tilsammen maattet tjene næsten 1500 Dage i Fængsel og med Tvangsarbejde. Og fra Binduerne i Fængslet, hvor de sad indespærrede, fordi de ikke afholdt sig fra Arbejde om Søndagen, kunde disse Sabbatsholdere se Søndagstog fuldpaktede med Mennesker, som gik til Arbejde eller drog ud paa Forlystelser og til anden Slags Bestjæftigelse og Udspredelse, idet Jernbanerne ogsaa drev sin Forretning som sædvanlig paa den Dag. Men man mærke sig, at dette var saadanne, som ikke holdt den syvende Dag. De ivrige Nationalreformatorer havde Ord for at smile for mange Aar siden, naar saadanne, som holdt den syvende Dag, ytrede Frygt for, at Forsølgelse vilde blive Følgen af deres Virksomhed. Nu smiler de kun lidt mere grimt og fordrer strengere Love — for Sabbatsholderes Skyld.

I de fleste af Staterne findes der i deres Grundlove eller Frihedsbreve Garanti for fuld Religionsfrihed; det falder derfor straks i Dinene, hvor selvmodsigende det er at befatte sig med Lovgivning vedrørende Religionen; og der mærkes tillige en vis Modvilje hos Folket mod at øve Tryk paa nogen for hans religiøse Anskuelsers Skyld. Derfor tyr man til ethvert tænkeligt Middel for at faa det til at se ud, som om det slet ikke er Forsølgelse for Religionens Skyld, men kun et Spørgsmaal om Udydighed mod den borgerlige Lov. Et af de Paafund, der benyttes i denne Hensigt, er, at Søndagen som Hviledag kun er en borgerlig Indstiftelse og dens Indskjærpelse kun en Politivedtægt til Bedste for Samfundet. Men dette er en Umulighed; thi enhver ved, at Søndagen i sin Oprindelse, Historie og sit sande Væsen er en religiøs Anordning. Havde den intet religiøst Grundlag, vilde man aldrig have tænkt paa saaledes at værne om dem. Derfor er alle de Forsøg, der gjøres paa at indskjærpe den ved Lovbud under Trusel om Straf, intet andet end religiøs Lovgivning og Tvangsbud.

Men om der nu er en Lov, som paabøder Søndagens Helligholdelse, bør saa ikke Loven adlydes, indtil den tilbagefalder? — Enhver Lov, der ikke gjør Indgreb i Sambittighedens Rettigheder, bør, om den end er mødbydelig for Folket, alligevel adlydes, indtil den kan blive forandret eller tilbagefaldt. Men Søndagslovene gjør Ind-

greb i deres Samvittighed, som holder en anden Dag, og kan af den Grund ikke anvendes „lige for alle“. Og ingen sand Kristen kan være afhængig af, hvad andre giver ham Tilladelse til, naar det gjælder at vise Lydighed mod Gud. Man kunde fremdeles sige: Er det ikke Flertallet, som styrer i et Land som de Forenede Stater? Og maa ikke deres Afgjørelse adlydes? Svaret bliver atter: Jo, i alt med Undtagelse af Spørgsmaal, der har at gøre med Samvittighedens Overbevisning, — men aldrig i saadanne Tilfælde. „Giv Keiseren det, som Keiserens er, og Gud det, som Guds er.“ Menneskene kan udstede Love til Værn om alle Samfundsmedlemmers fælles Rettigheder, men længer kan de ikke gaa; og deri vil de aldrig komme til at gjøre Indgreb i nogens Samvittighedsrettigheder; thi en „god“ Samvittighed (1 Pet. 3: 21) vil aldrig gjøre Indgreb i andres Rettigheder saaledes som Mormonernes Flerkoneri eller Hedningernes Menneskeofringer.

Den amerikanske Republiks Grundlæggere tænkte aldrig, at der i Landets Lovgivning skulde opstaa nogen Besværlighed med Hensyn til Samvittigheds-spørgsmaal; men de lod det onde Princip, hvorpaa Udstedelsen af religiøse Love grunder sig, blive i sin politiske Bygning, et Princip der ved første Leilighed nok skulde vise sig virksomt. Ved de religiøse Sandheders videre Udfoldelse ses det nu, at saadanne Love forbyder Menneskene at vise Lydighed mod det, Bibelen tydelig forlanger af dem, og saaledes krænker deres uafhængelige Rettigheder. Saadanne Love kan en Kristen ikke vise Agtelse for, og Regjeringen burde — tro mod, hvad den staar for i Navnet — fjerne dem fra Lovbøgerne, hvorfomhelst de findes. Men dette vil den religiøs-politiske Præstestand ikke vide af, og Nationen er dømt; thi derved vil den stille sig i Linje med Fortidens religiøse Despotisme, og Raabet vil opstige til Gud fra hans lidende Børn: „Det er Tid for Herren at handle; de har brudt din Lov.“ Sal. 119: 126.

Dette er heller ikke indskrænket alene til Amerika. I Schweiz har Myndighederne, støttende sig til en uretfærdig saakaldt „Fabriklov“ i Favour af Søndagen, luffet Syvende-Dags Adventisternes store Trykkeri, til Trods for at Soldaterne driver paa med sin Eksercits og Prøvefyndning med alt, hvad der følger hermed, om Søndagen paa Pladsen lige udenfor Bygningen. Dette har ogsaa gjentaget sig i London, hvor Kontoret, hvorfra Syvende-Dags Adventisternes Blad Present Truth udgik, blev luffet af Myndighederne af samme Grund.

Medens vi ifølge Profetien kan forvente at se „Billedet“ oprettet kun i de Forenede Stater, vil Tilbedelsen af Dyret blive almin-

deligt ogsaa i andre Lande; thi hele Verden skal følge efter Dyrret.

Kanskje nu en kunde sige: Efter hvad J venter, der skal komme ud af denne Bevægelse, maa J jo imødesee en religiøs Forsølgelsestid her i Landet, ja J maa endog mene, at alle Guds hellige skal blive ihjelslagne, da Billedet skal gjøre, at alle, som ikke tilbeder det, skal slaaes ihjel.

En Forsølgelsestid har man i over 50 Aar forudsagt og forventet. Den har nu taget sin Begyndelse, og heri har man et Bevis paa Rigtigheden af den Udlæggelse af Profetien, der fremstilles i dette Bærk; men det følger langt fra deraf, at alle, nei vi tror ikke engang mange, vil blive slaaet ihjel, omend en Befaling herom vil udgaa. Thi, som Profeten paa et andet Sted erklærer, Gud vil ikke forlade sit Folk i denne svære Strid, saa de skulde lide Nederlag, men give dem en herlig Seier over Dyrret, dets Billede, Mærke og Navns Tal. Aab. 15: 2. Videre staar der om denne jordiske Magt, at den skal give alle et Mærke i sin høire Haand eller paa sin Pande; og dog taler Kap. 20: 4 om Guds Folk som dem, der ikke tog Mærket og ikke tilbad Billedet. Saasandt den altsaa kunde „gjøre“, at der gives alle et Mærke, medens alligevel ikke alle tager det, saa betegner paa lignende Maade dette, at den lader alle ihjelslaa, som ikke vil tilbede Billedet, ikke nødvendigvis, at de virkelig mister Livet.

Men hvorledes kan dette være? Jo, det indgaar klarlig under den Tolkningsregel, efter hvilken Gjerningsord undertiden blot betegner Viljen og Bestræbelsen for at øve den omhandlede Gjerning, men ikke det, at det nævnte virkelig udføres. George Bush, Professor i hebraisk og østerlandsk Literatur ved Universitetet i New York, tydeliggjør dette. I sine Bemærkninger over 2 Mos. 7: 11 siger han:

„Det er en ufravigelig Tolkningsregel, man hyppig faar Anvendelse for under Tydningen af de hellige Skrifter, at Gjerningsord undertiden blot betegner Viljen og Bestræbelsen for at øve den omhandlede Gjerning. Saaledes Ez. 24: 13: „Efterdi jeg har rensed dig, men du ikke er bleven ren“, d. v. s., jeg har søgt at rense dig, gjort alt muligt for at rense dig, bestræbt mig for at rense dig. Joh. 5. 44: „Hvorledes kan J tro, J, som tager Ære af hverandre“, d. v. s. stræber efter at tage eller vinde Ære. Rom. 2: 4: „Guds Godhed leder dig til Ombendelse“, d. v. s. forsøger at lede dig. Almos 9: 3: „Og glemmer de sig for mine Dine paa Havets Bund“, d. v. s., om de end søger at glemme sig. Ap. Gj. 7: 26: „Og formanede dem til Fred“, hvor der egentlig staar: stiftede Fred, d. v. s. forsøgte at stifte Fred.“

Saaledes i foreliggende Tilfælde. Dyret gjør, at alle tager et Mærke, og at alle slaaes ihjel, der ikke vil tilbede Billedet, d. v. s., det agter, tilsigter og bestræber sig for at gjøre dette; det faar istand en saadan Beslutning, udfærdiger en saadan Lov, men kan ikke bringe den i Udøvelse; thi Gud kommer sit Folk til Udsætning, og de, som da har holdt Kristi Taalmodigheds Ord, bevares fra Fald i denne Fristelsens Stund ifølge Nab. 3: 10; de, som har gjort Gud til sin Tilflugt, bevares mod alt ondt, og ingen Plage skal komme nær til deres Telt ifølge Sal. 91: 9, 10; da skal hver den, som findes skreven i Bogen, undkomme ifølge Dan. 12: 1, og da skal de, som er kjøbt fra Menneskene, og som er bleven Seierherrer over Dyret og dets Billede, synge en Seierssang for Guds Trone ifølge Nab. 14: 2-4.

Endvidere kunde man indvende: J er dog altfor lettroende, som antager, at de store Folkemasser i vor Nation, af hvem mange er aldeles ligegyldige eller endog fiendtlig stemte mod Religionen, kan bringes til saavidt at begunstige Søndagens religiøse Helligholdelse, at der vil blive udstedt en almindelig Lov til Fordel for samme.

Hertil svarer vi: Profetien maa fuldbyrdes, og kræver den en saadan Omvæltning, vil den komme.

At tage Dyrets Mærke paa sin Bænde er det samme efter vor Mening som med Vilje og Forstand at anerkjende Dyrets Myndighed, idet man godkjender den Indstiftelse, som Mærket gjælder. Saaledes kommer man da ogsaa til dette: At tage Mærket paa Haanden er det samme, som at man ved en eller anden ydre Handling betegner sin Lydighed og Trofskab.*)

18. Vers. Her er Visdom! Hvo, der har Forstand, beregne Dyrets Tal! Thi det er et Menneskes Tal, og dets Tal er seks Hundrede, seksti og seks. .

Dets Navns Tal. — „Dyrets Tal,“ siger Forudsigelsen, „er et Menneskes Tal, og dets Tal er seks Hundrede, seksti og seks.“ Enkelte forsøger at finde dette i Ordet LATEINOS, det „latinske“ Kongedømme. Saaledes faar de da — vi fatter ikke efter hvilken Regel — L til at være = 30, A = 1, T = 300, E = 5, I = 10, N = 50, O = 70 og S = 200, tilsammenlagt 666. Naar man paa denne Maade udleder Tallet af Navnet, kan man svarere

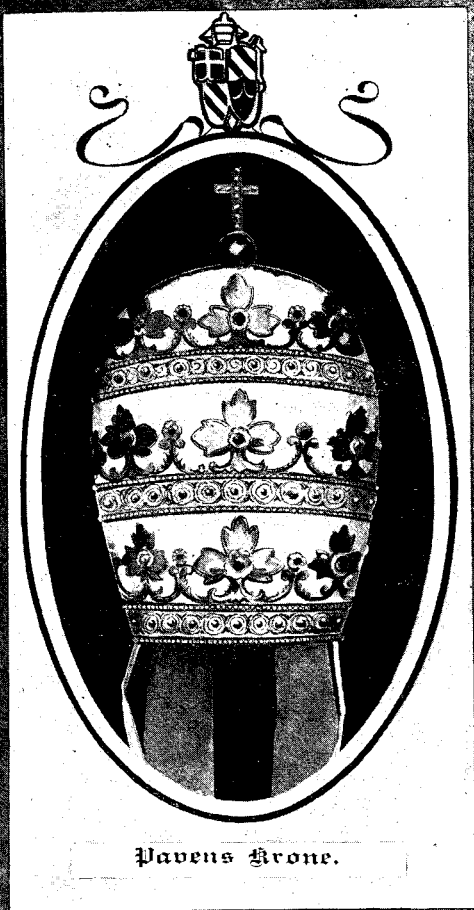
*) Yderligere Forklaring over denne Del af Forudsigelsen vil man finde i Bogen „Nationernes Under“, tilsalgs hos den Internationale Forlagsforening, College View, Nebr.

betegne dette som en Gjetning end som noget andet. Thi man kan jo finde næsten, hvor mange Navne det skal være, som paa den Maade angiver Tallet. Der findes nok alligevel en alvorlig Indvending, man kan reise mod det Navn, som ovenfor bringes i Forslag. Tallet, siger Profetien, er et Menneſkes Tal; og ſaaſremt det ſkal afledes af et Navn eller Titel, er det den naturlige Slutning, at dette maa være et ſærligt Menneſkes Navn eller Titel. Men i ovenſtaaende har man et Folkensnavn eller et Riges Navn, ikke „et Menneſkes“ efter Forudſigſelſens Ord.

Det meſt antagelige Navn, vi nogenſinde har ſet fremsat ſom det, der indeholder Dyrets Tal, er den gudsbespottelige Titel, hvormed Paven lader ſig kalde, og ſom han med Bogſtaver af Diamanter bærer paa ſin Biſpehue, ſin ypperſtepræſtelige Krone: VICARIUS FILII DEI, d. v. ſ. „Guds Søns Vikar“. Naar man tager ud af denne Titel de Bogſtaver, Latinerne benyttede ſom Taltegn, og indſætter deres Talværdi, faar man netop 666. Saaledes har man V = 5, I = 1, C = 100 (A og R benyttes ikke ſom Taltegn), I = 1, U (fordum det ſamme ſom V) = 5 (S og F benyttes ikke ſom Taltegn), I = 1, L = 50, I = 1; I = 1, D = 500 (E benyttes ikke ſom Taltegn), I = 1. Lægges man diſſe Tal ſammen, faar man netop 666.

Denne Titel ſtaar paa Pavens Krone. Omend Myndighederne i Vatikanet i de ſenere Aar har viſt ſig tilbøielige til at gjøre det ſaa lidet fremtrædende ſom muligt, er der dog god Grund til at tro, at denne Titel brugtes ſaaledes i forrige Tider, og at idetmindſte én af Pavens Kroner bærer denne Inſkription. Følgende Vidneſbyrd deſangaaende er fra Eldſte D. G. Scoles fra Waſhburn, Mo.:

„Jeg har truffet to Mænd, ſom ſiger, de har ſet denne Krone, og deres Vidneſbyrd ſtemmer ſaa fuldſtændig overens, at jeg er overbevist om, at hvad de ſiger er ſandt. Den første var M. De Latti, en Sabbatsholder, der før havde været katolſk Præſt og havde tilbragt fire Aar i Rom. Han kom paa Beſøg hos mig, medens jeg virkede i St. Paul, Minn., for flere Aar ſiden. Jeg viſte ham min Traktat The Seal of God and the Mark of the Beast. Han ſagde ſtraks, at min Inſkription ikke var anbragt paa rette Maade paa Billedet deri. Han bemærkede, at han ofte havde ſet den i Muſæet i Vatikanet, og gav en omſtændelig og nøiagtig Beſkrivelse af hele Kronen. Dengang jeg udgav min Traktat, kjendte jeg ikke til, hvorledes Ordene var ordnet i den latinſke Inſkription, og derfor ſatte jeg dem i Billedet af Kronen i én Linje. Br. De Latti gjorde

Estet et fotografataget i Vatikanets Museum.

mig straks opmærksom paa Feilen og jagde, at det første Ord stod paa den øverste Del af den tredobbelte Krone, det andet Ord paa den mellemste Del og Ordet Dei paa den nederste Del. Han forklarede ogsaa, at de to første Ord var dannet af mørke Edelstene, medens Ordet Dei var sammensat af rene Diamanter.

„Ved et Feltmøde holdt i Webb City, Mo., talte jeg over Emnet: Guds Segl og Dyrets Mærke. Jeg benyttede flere Kort til at illustrere Talen med; det ene af disse var en Gjengivelse af Paven's Krone efter den Beskrivelse, Br. De Latti havde givet mig af den. En presbyterianisk Præst, Past. B. Hoffman, var tilstede, og da jeg beskrev Kronen, reiste han sig op og forklarede for Forsamlingen, at medens han var i Rom og studerede til Præst, havde han set denne selvsamme Krone og lagt Mærke til Inscriptionen, og at Ordet Dei var sammensat af netop et Hundrede Diamanter. Jeg talte med ham, fik hans Navn at vide og besøgte ham siden i hans Hjem; og af hans Beskrivelse blev jeg aldeles overbevist om, at dette var den selvsamme Krone, som Br. De Latti havde set, men som mange har sagt ikke fandtes. Jeg bad ham da give mig en skriftlig Erklæring herom, og her er, hvad han gav mig:

„Til hvem det maatte vedkomme: Herved bevidnes, at jeg blev født i Bayern i 1828, fik min Uddannelse i München og blev opdragen som Katolik. I 1844 og 1845 studerede jeg til Præst ved Jesuiterkollegiet i Rom. Ved Gudstjenesten i Baasten i 1845 bar Pave Gregor XVI en tredobbelt Krone, hvorpaa der stod denne Inscription i Juveler: Vicarius Filii Dei. Det blev os sagt, at der var et Hundrede Diamanter i Ordet Dei; de andre Ord var af Edelstene i en mørkere Farve. Der var ét Ord paa hver Krone og ikke alle i én Linje. Jeg var nærværende ved Gudstjenesten, saa Kronen tydelig og lagde nogle Mærke til den.

„I 1850 blev jeg omvendt til Gud og Protestantismen. To Aar senere traadte jeg ind i den evangeliske Kirkes Præstestab, og derefter forenede jeg mig med Presbyterianskerkirken, men har nu trukket mig tilbage fra aktiv Virksomhed efter at have staaet i Tjenesten i 50 Aar.

„Jeg har skrevet ovenstaaende paa Anmodning af Ældste D. C. Scoles, da han siger, at somme nægter, at Paven nogensinde har baaret denne Krone. Men jeg ved, han har, thi jeg saa den paa hans Hoved.

Deres i Kristi Tjeneste forbundne,

„Webb City, Mo., 29. Okt. 1906.

B. Hoffman.“

Følgende Uddrag angaaende dette Punkt er taget fra et Skrift kaldet The Reformation med Aarstallet 1832:

„Fru A.,“ sagde Frk. Emmons, „forleden Dag saa jeg noget meget besynderligt; jeg har tænkt meget derpaa og vil nu omtale det for Dem. En Person var forleden Vidne til en gudstjenstlig Handling i den romerske Kirke. I det Øieblik gik forbi ham i fuldt Optog, glimrende antrukken i sin hyperstepræstelige Klædning, hvilede vedkommendes Bine paa disse store skinnende Bogstaver paa hans Bispehue: VICARIUS FILII DEI (Guds Søns Vikar). Med Lynets Hurtighed faldt hans Tanker paa Aab. 13:18.“ „Slaa det Sted op,“ sagde Fru A. Frk. Emmons slog op i det nye Testamente og læste: „Hvo, der har Forstand, beregne Dvrets Tal! Thi det er et Menneskes Tal, og dets Tal er seks Hundrede, seksti og seks.“ Hun standsede, og Frk. Emmons sagde: „Han tog op sin Blhant og nedtegnede de Bogstaver, som havde Talværdi, i Indskriften paa hans Hue, — der stod 666.“

Her har vi jo et Menneskes Tal, ja det „Syndens Menneske“; og det er besynderligt, saavidt en Forsynets Tilfikkelse, at han netop har valgt en Titel, som viser Dvrets gudsbespottelige Karakter, og saa har ladet den indskrive paa sin Bispehue som for at brændemærke sig med Tallet 666. Ovenstaaende Udtog hentyder utvivlsomt til en vis Pave ved en vis Leilighed. Det kan godt være, at der har været andre Paver, som ikke har båret Titelen i flammende Bogstaver paa sin Præstehue som her beskrevet. Men dette har intet at sige; thi Paverne vedkender sig alle Titelen „Kristi Vikar“. (Se Standard Dictionary, Art. vicar.) Og de ovenfor anførte Ord er denne Titel paa Latin i de Ord: „Guds Søns Vikar“, og deres Talværdi er 666.

Saaledes slutter 13. Kap. Guds Folk staar opstillet overfor Jordens Magter i dødelig Slagorden, medens Love om Død og Banlysning fra Samfundet truer dem, fordi de holder fast ved Sandheden. Til den angivne Tid kommer Spiritismen til at udføre sine overvældende Vidundere, der bedrager al Verden, kun ikke de udvalgte. Matt. 24: 24; 2 Thesj. 2: 8-12. Det bliver den „Fristelsens Stund“, Prøvelsens Stund, der som nævnt i Aab. 3: 10 skal komme over al Verden. Men hvad bliver Udfaldet af denne Kamp? Man lades ikke uden Svar paa dette vigtige Spørgsmaal. Det følgende Kapitels første fem Vers, der burde have været regnet med som en Del af indeværende Kapitel, fuldstændiggjør denne Forudsigelsens Række og aabenbarer Sandhedens Fortjæmperes herlige Triumf.

14. Kapitel.

1. Vers. Og jeg saa, og se, Lammet stod paa Zions Bjerg, og med det hundrede og fire og firti Tusinde, som havde dets Faders Navn skrevet i sine Bander. 2. Og jeg hørte en Røst fra Himlen som mange Vandes Lyd og som en stærk Jordens Lyd, og jeg hørte Harpespilleres Lyd, som spillede paa sine Harper. 3. Og de sang en ny Sang for Tronen og for de fire Dyr og for de Ældste; og ingen kunde lære den Sang, uden de hundrede og fire og firti Tusinde, de, som er kjøbte fra Jorden. 4. Disse er de, som ikke har besmittet sig med Kvinder, thi de er Komsfruer. Disse er de, som følger Lammet, hvor det gaar. Disse er kjøbte fra Menneskene, en Førstegrøde for Gud og Lammet, 5. og i deres Mund er ikke funden Svig; thi de er ustraffelige for Guds Trone.

Det er noget yndefuldt ved det profetiske Ord, at Guds Folk aldrig føres ud i Fristelser og Vanskeligheder og saa der overlades til sig selv. Profetien fører dem vistnok derhen, hvor der er Fare paaferde; men den holder ikke der inde og lader dem saa gjætte sig til sin Skæbne i Tviol og tanhænde i Fortvivlelse med Hensyn til det endelige Udfald. Nei, den fører dem helt igjennem til Enden og og viser, hvorledes enhver Kamp vil ende. De første fem Vers i Nab. 14 er et Eksempel herpaa. Kap. 13 sluttede med Guds Folk, der hvor det — selv en liden og tilsyneladende svag og forsvarsløs Flok — laa i dødelig Kamp med Jordens mægtigste Kræfter, som Dragen til sin Tjeneste raader over. Der udgaar en Befaling, støttet af Landets høieste Myndighed, at de skal tilbede Billedet og modtage Mærket, med Trusel om Dødsstraf, om de vægrer sig for at adlyde. Hvad kan Guds Folk gjøre under en saadan Kamp og i en saa yderlig Trængsel? Hvad skal der blive af dem? Stå med Apostelen frem til det næste, der foregaar i det store Skuespil; hvad ser vi da? Jo, netop denne samme Skare staaende paa Zions Bjerg

med Lammet, en feierrig Skare, der frydefuld slaar paa sine Harper, spiller ud sin Seiersjubel i de himmelske Sale. Saaledes faar vi Bished for, at naar den Tid kommer, da vi skal binde an med Mørkets Magter, da er Udfrielsen ikke blot sikker, men lige for Haanden.

At de 144,000, som her ses paa Zions Bjerg, er de hellige, der straks i Forveien fremstilledes som Gjenstand for Dyrrets og dets Billedes Brede, er der al Grund til at tro.

1. De er i et og alt de samme som de befeglede i Ab. 7, der, som allerede paapeget, er de retfærdige, som lever ved Kristi andet Komme.

2. De er de seirende i den sjette Menighed, der under Benaelsen Filadelfia omtales i Ab. 3: 11, 12.

3. De er „kjøbte fra Menneskene“ (4. Vers), — et Udtryk der kun kan anvendes paa dem, der tages til Himlen fra de levendes Tal. Paulus strævede for om muligt at naa til de dødes Opstandelse. Fil. 3: 11. Dette er deres Haab, der sover i Jesus: en Opstandelse fra de døde. En Løstkøbelse fra Menneskene, fra de levende, maa betyde noget andet og kan kun sige ét: Forvandling. Derfor er de 144,000 de levende hellige, der skal forvandles ved Kristi andet Komme. Se under 13. Vers, Anm.

Paa hvilket Zions Bjerg ser da Johannes denne Skare staa? Jo, paa Zions Bjerg histoppe; thi Harpespillernes Røst, som utvivlsomt netop lyder fra disse, høres fra Himlen; det samme Zion, hvorfra Herren lader sin Røst lyde, naar han taler til sit Folk i nøie Forbindelse med Menneskens Søns Komme. Joel 3: 21; Heb. 12: 26-28; Ab. 16: 17. Om man nøie betragtede den Kjendsgjerning, at der findes et Zions Bjerg i Himlen og et Jerusalem histoppe, vilde det være en kraftig Modgift mod den almindelig udbredte vildfarende Lære om et timeligt Tusindaarsrige.

Endnu nogle faa Ting om de 144,000, foruden hvad der er sagt i 7. Kap., gjør i disse korte Bemærkninger Krav paa vor Opmærksomhed:

1. De har Lammets Faders Navn i sine ~~X~~^Pander. I 7. Kap. staar der, at de har Guds Segl i sine Pander. Her har vi da en vigtig Nøgle til Forstaaelsen af Guds Segl; thi vi indser straks, at Faderen betragter sit Navn som sit Segl. Derfor er det Bud i Loven, som indeholder Guds Navn, Lovens Segl. Sabbatsbudet er det eneste, som har dette, d. v. s. indeholder den betegnende Titel, som adskiller

den sande Gud fra alle falske Guder. Paa det Sted, hvor denne anbragtes, der sagdes Faderens Navn at være (5 Mos. 12: 5, 14, 18, 21; 14: 23; 16: 2, 6 o. s. v.); og den, som holder dette Bud, har følgelig den levende Guds Segl.

2. De synger en ny Sang, som ingen anden Skare kan lære. I Kap. 15: 3 kaldes den Moses' og Lammets Sang. Moses' Sang var, som man kan se af 2 Mos. 15, Sangen om, hvad han havde prøvet, og om, hvorledes han var bleven udfriet. Dette er derfor ogsaa de 144,000's Sang. Ingen andre kan være med og synge den; thi ingen andre har oplevet, hvad de har oplevet.

3. De havde ikke besmittet sig med Kvinder. En Kvinde er i Skriften Sindbillede paa en Menighed, idet en dydig Kvinde fremstiller en ren Menighed, en falden Kvinde en frafalden Menighed. Det er da altsaa et Særtjende ved ovennævnte Skare, at de ikke har besmittet sig med eller haft Forbindelse med Landets faldne Menigheder, paa den Tid de udfries. Dog maa vi ikke tænke os det saa, at de aldrig havde haft nogen Forbindelse med disse Menigheder; thi det er kun til en bestemt Tid, man bliver besmittet ved dem. I Kap. 18: 4 udgaar der en Røst til Guds Folk i Babylon, at de skal gaa bort, for at de ikke skal blive delagtige i hendes Synder. Naar de agter paa denne Opfordring og afbryder sin Forbindelse med hende, undgaar de at besmittes af hendes Synder. Saaledes med de 144,000; omend enkelte af dem engang kan have staaet i Forbindelse med fordærvede Menigheder, afbryder de denne Forbindelse, naar det bliver Synd længer at bibeholde den.

4. De følger Lammet, hvor det gaar. Dette maa være i deres gjentøste Stand. De er sin herliggjorte Herres særlige Ledfagere og Deltagere i Riget. Kap. 7: 17 taler om de samme Tusinder og den samme Tid: „Thi Lammet, som er i Tronens Midte, skal vogte dem og lede dem til Livsens Vandkilder.“

5. De er en „Førstegrøde“ for Gud og Lammet. Dette Udtryk synes at anvendes om forskjellige for at betegne særlige Vilkaar. Kristus er Førstegrøden som Modbilledet af det første Reg, Præsten bevægede for Herrens Ansigt. Jakob kalder dem, der først antog Evangeliet, en Førstegrøde. Kap. 1: 18. Saaledes kaldes de 144,000, der her paa Jorden under de sidste Dages Gjenvordigheder modnes for den himmelske Lade, naar de overføres til Himlen uden at skue Døden og der indtager en fremragende Stilling, i denne Betydning en Førstegrøde for Gud og Lammet. Med denne Beskrivelse

af de 144,000's Seiersjubel slutter det profetiske Afsnit, som begyndte med 12. Kapitel.

6. Vers. Og jeg saa en anden Engel flyve midt igjennem Himlen, som havde et evigt Evangelium at forkynde dem, som bor paa Jorden, og alle Slægter og Stammer og Tungemaal og Folk, 7. og han sagde med høi Røst: Frygt Gud og giv ham Ære, thi hans Doms Time er kommen, og tilbed ham, som har gjort Himlen og Jorden og Havet og Vandenes Kilber! 8. Og en anden Engel fulgte, som sagde: Faldet, faldet er Babylon, den store Stad, fordi det har givet alle Folk at drikke af sit Horeries Bredes Vin. 9. Og en tredje Engel fulgte dem og sagde med høi Røst: Dersom nogen tilbeder Dyret og dets Billede og modtager Mærket i sin Pande eller i sin Haand, 10. saa drikker ogsaa han af Guds Bredes Vin, som er isfjænket ublandt i hans Kortørnelles Kalk, og han skal pines med Ild og Svovl for de hellige Engles og for Lammets Afsyn. 11. Og deres Pines Røg opstiger i al Evighed, og de har ikke Hvile Dag eller Nat, de, som tilbeder Dyret og dets Billede, og den, som modtager dets Navns Mærke. 12. Her er de helliges Taalmodighed, her er de, som bevarer Guds Bud og Jesu Tro!

Det første Budskab. — I disse Vers fremstilles noget forskjelligt fra det foregaaende, en ny sammenhængende Række profetiske Begivenheder. Vi ved, at saa er, fordi de foregaaende Vers i dette Kapitel beskriver en Stare af de gjentagne samlede i Udødelighedsstanden, — en Begivenhed, som udgjør en Del af denne profetiske Række, som begyndte med Kap. 12: 1, og hvormed hin Række Begivenheder slutter. Ingen Forudsigelse naar nemlig ud over Udødelighedsstanden, og saasnart vi i en profetisk Række naar saa langt frem, ved vi, at denne Række her ender, og at det, der i det paafølgende fremføres, hører til en ny Række Begivenheder. Særlig Aabenbaringen bestaar som før paapeget af saadanne indbyrdes uafhængige profetiske Rækker, og vi har jo tidligere haft en hel Del Prøver paa, at saa er.

De Budskaber, som i disse Vers beskrives, gaar i Almindelighed under Navn af „de tre Engles Budskaber i Ab. 14“. Vi har Ret til om dem at bruge Ordenstallene første, anden og tredje ifølge Profetien selv; thi den sidste kaldes udtrykkelig „en tredje Engel“, hvoraf saa følger, at den foregaaende var den anden, og den, der gik forud for denne, den første Engel.

Disse Engle er piensynlig findbilledlige; thi den Gjerning, der tillægges dem, er at prædike for Folk det evige Evangelium; men dette at prædike Evangeliet er ikke bleven betroet Engle i egentlig Forstand, men overdraget Mennesker, som er ansvarlige for denne

Det evige Evangelium.

hellige Forpligtelse. Hver især af disse tre Engle betegner derfor sindbilledlig et Folk, der har det Hverv at kundgjøre sine Medmennesker de særlige Sandheder, hvoraf disse Budstaber hvert for sig særlig bestaar.

Vi maa imidlertid videre tage i Betragtning, at egentlige Engle er dybt interesserede i Naadens Gjerning blandt Menneskene, idet de er udsendte til Tjeneste for dem, som skal arve Salighed; og da der herster Orden i alle den himmelske Verdens Planer og Foretagender, ligger det nær at antage, at en egentlig Engel staar til Ansvar for og har Overopsyn med hvert Budstabs særlige Forkyndelse.

I disse Sindbilleder ser vi, i hvilken skarp Modsætning Bibelen stiller det himmelske til det jordiske. Naar der skal betegnes jordiske Styrelser, om det end er de bedste blandt dem, da er et grusomt, rovgridsk Dyr det mest passende Sindbillede, man kan finde. Men naar Guds Gjerning skal fremstilles, tages til Sindbillede derpaa en Engel indhyllet i Skjønhed og omgjordet med Magt.

Betydningen af det Værk, som i de sidst anførte Vers fremstilles, falder den let nok i Dinene, som opmærksomt gransker dem. Naar Tiden kommer, da disse Budstaber skal forkyndes og bliver forkyndte, maa de ogsaa i selve Sagens Natur komme til at udgjøre det, hvorom vedkommende Slægt med stor Interesse samler sig. Hermed skal ikke være sagt, at den store Mæsse af den dalevende Slægt netop giver Ngt paa dem; thi inden hver Tidsalder i Verden har man sædvanligvis overset, hvad der netop for vedkommende Tid har været Sandhed; men disse Budstaber bliver dog det, hvorom man meget alvorlig vil samle sig til Betragtning, saafremt man har et vaagent Øie for det, der angaar ens eget Vel. Naar Herren giver sine Tjenere det Hverv at forkynde for Verden, at hans Doms Time er kommen, at Babylon er faldet, og at den, som tilbeder Dyret og dets Billede, maa drikke af hans Bredes Vin, isfjænklet ublandt i hans Fortørnelser Kalk — en frygteligere Trusel end nogen anden, der findes i Sandhedens Skrifter — kan ingen tage disse Advarsler som uvæsentlige og lade dem gaa upaaagtede eller uænsede hen, uden at han jo derved sætter sin Sjæl i Fare. Heraf kan vi da indse Nødvendigheden af i enhver Tidsalder, særlig i den nuværende, da saa mange Fingerpeg klarlig tyder paa, at Jordens endelige, skjæbnevangre Stund snart skal komme, inderlig og alvorlig at søge Forstaaelse af Herrens Gjerning, for at vi ikke skal gaa Glip af netop denne Sandheds Betsignelser.

Denne Engel i Aab. 14: 6 kaldes „en anden Engel“, fordi Johannes i Forveien havde set en Engel flyde gennem Himlen paa en lignende Maade (Kap. 8: 13) og forkynde, at de sidste tre Basuner i de syvs Række var Bebasuner. Dette var henimod Slutningen af det fjerde Aarhundrede. Se Kap. 8: 12.

Hvad man først maa søge at faa Rede paa er, til hvilket Tidspunkt dette Budskab skal henføres. Naar kan man vel med Rime- lighed vente Forkyndelsen om, at „hans Doms Time er kommen“? Den blotte Mulighed for, at det kan være i vor egen Tid, berettiger os til med særlig alvorlig Agtpaagivenhed at undersøge dette Spørgs- maal. Men den store Sandsynlighed for, ja, hvad mere er, det sikre Bevis for, at saa er Tilfældet, saaledes som det videre vil fremgaa af nærværende Bevisførelse, bør bringe Blodet til at skyde hurtigere gennem alles Arter og faa hvert Hjerte til at banke stærkt i Følel- sen af, hvor betydningsfuld dog denne Stund er.

I Anledning af dette Spørgsmaal om, til hvilket Tidspunkt Forudsigelsen paa dette Sted skal henlægges, er der kun tre Mulig- heder, og som man kunde vente, fremsættes alle disse af forskellige Fortolkere, nemlig: 1) at dette Budskab gaves engang i Fortiden, i Apostlernes Dage eller paa Reformatorernes Tid; 2) at det skal gives engang i Fremtiden; 3) at det gjælder den nulevende Slægt.

Lad os nu først se paa det første med Hensyn til Fortiden. Selve Budskabets Væsen udelukker den Tanke, at det kunde være givet i Apostlernes Dage. Apostlerne forkyndte ikke, at Guds Doms Time var kommen; thi i saa Fald havde det ikke været sandt, og deres Budskab vilde være bleven brændemærket som falskt. Vel havde de noget at sige om Dommen; men de pegte paa en ubestemt Fremtid, i hvilken den skulde fuldbyrdes. I Matt. 10: 15; 11: 21-24, hvor Kristi egne Ord anføres, henlagdes Dommen over Sodoma og Go- morra, Tyrus, Sidon, Korazin og Kapernaum til en ubestemt Fremtid. Paulus erklærede for de overtroiske Atenere, at Gud havde sat en Dag, da han vilde dømme Verden. Ap. Gj. 17: 31. Han talte for Felix „om Retfærdighed og Afhold og den tilkommende Dom“. Ap. Gj. 24: 25. Til Romerne skrev han og henlede deres Tanker paa den Dag, da Gud skulde dømme Menneskenes skjulte Forætter ved Jesus Kristus. Rom. 2: 16. Han pegte for Korinti- erne paa den Dag, da det bør os alle at aabnbares for Kristi Dom- stol. 2 Kor. 5: 10. Jakob skrev til Brødrene i Udspredelsen, at de engang i Fremtiden skulde dømmes efter Frihedens Lov. Jak. 2:

12. Og baade Peter og Judas taler om de første oprørske Engle som bevarede til den store Dags Dom, der endnu paa den Tid laa langt i Fremtiden (2 Pet. 2: 4; Jud. 6); og til denne Dag skal ogsaa denne Verdens uretfærdige bevares. 2 Pet. 2: 9. Hvor er ikke alt dette noget ganske andet end at kundgjøre for Verden det overraskende Budskab, at „hans Doms Time er kommen“! — en Kundgjørelse, som maa lyde, saasnart Budskabet gaar i Fuldbyrkelse.

Efter Apostlernes Dage er der ikke fremkommet noget, som man efter vort Begreb engang kunde tænke sig skulde være en Fuldbyrkelse af Budskabet, før man naar frem til Reformationen i det sekstende Aarhundrede. Enkelte synes da tilbøielige til uroftelig at stille sig fast her og paastaa, at det maatte være Luther og hans Medarbejdere, som forkyndte det første Budskab, og at de to følgende Budskaber er bleven givne efter hans Tid. Dette er da et Spørgsmaal, som snarere maa afgjøres med historiske Kjendsgjerninger end ved noget andet, og vi spørger derfor: Hvor har man Beviset for, at Reformatorerne lod nogen saadan Kundgjørelse udgaa? Hvad de lærte, kjender man godt til, og deres Skrifter har man i Behold. Naar og hvor vækkede de Verden op med den Forkyndelse, at Guds Doms Time var kommen? Vi finder ingen Beretning om, at deres Prædiken gik ud paa dette. Ivertimod; man ved om Luther, at han antog, at Dommen skulde komme omtrent 300 Aar efter hans Dage. Og saadanne Meddelelser bør være afgjørende, saavidt Reformatorerne angaar.

Da de foregaaende Betragtninger tilstrækkelig viser Umuligheden af, at Budskaberne kan være kundgjort i Fortiden, vil vi nu se paa den Betragtningssmaade, som henlægger dem til Fremtiden. Med „Fremtiden“ menes da en Tid efter Kristi andet Komme; og den Grund, man støtter sig til, naar man henlægger Budskabet til den Tid, er, at Johannes saa Engelen flybe midt igjennem Himlen, umiddelbart efter at han havde set Lammet staa paa Zions Bjerg med de 144,000, hvilket jo først er i Fremtiden. Om Aabenbaringens Bog var en Profeti i uafbrudt Rækkefølge, vilde man kunne tænke sig det saaledes; men da den bestaar af en Række indbyrdes uafhængige profetiske Parter, og da det allerede er paavist, at en saadan slutter med nærværende Kapitels 5. Vers, og en ny begynder med 6. Vers, saa kan man ikke nderligere holde paa foregaaende Synsmaade. Det maa være nok at mærke sig følgende for at skjønne, at Budskabet ikke kan gaa i Opfyldelse først i en kommende Tidsalder:

1. Det apostoliske Hverv strakte sig kun til „Høsten“, som er Verdens Ende. Om derfor denne Engel kommer efter nævnte Begivenhed med sit „evige Evangelium“, forkynder han et andet Evangelium og hjemfalder saaledes til Paulus' Forbandelse i Gal. 1: 8.

2. Det andet Budskab kan naturligvis ikke gives før det første; men det andet Budskab forkynder jo Babylons Fald, og derefter høres en Røst fra Himlen, sigende: „Gat bort fra hende, I, mit Folk!“ Hvor taabeligt at sætte dette til efter Kristi andet Komme, da man dog ved, at paa den Tid er alle de, der hører Gud til, baade levende og døde, optagne for at møde den fra Himlen kommende Herre og siden for evig at være hos ham. De kan ikke kaldes bort fra Babylon efter dette; det er ikke did, Kristus fører dem, men til sin Faders Hus med de mange Boliger. Joh. 14: 2, 3.

3. Et Blik paa den tredje Engels Budskab, som ogsaa maa fuldbyrdes i en kommende Tidsalder, dersom det første skal, viser end yderligere ovennævnte Synsmaades Urimelighed. Dette Budskab advarer imod at tilbede Dyret, — her utvivlsomt det pavelige Dyr. Men det pavelige Dyr er jo ihjelslaget og givet hen til at brændes i Jlden, naar Kristus kommer. Dan. 7: 11; 2 Thess. 2: 8. Og Dyret kastes jo paa den Tid i Jldsoen for ikke mere at forsøre den Høiestes hellige. Ab. 19: 20. Hvorfor vil man dog begaa den Taabelighed at henlægge et Budskab, som advarer mod at tilbede Dyret, til et Tidspunkt, da Dyret har ophørt at være til, og dets Tilbedelse altsaa er umulig?

I Ab. 14: 13 siges, at de er salige, som dør i Herren „fra nu af“, d. v. s. fra det Øieblik af, det tredje Budskab begynder at lyde. Dette viser da fuldt og tydeligt, at Budskabet maa forkyndes før den første Opstandelse; thi derefter bliver alle de, som har Del i denne (alle altsaa, baade levende og døde, som ikke er bestemte for den anden Død), ligesom Guds Engle og kan ikke dø mere. Derfor lader vi nævnte Synsmaade om den kommende Tidsalder fare som stridende mod Skriften, Fornuften og det mulige.

Vi er nu færdige til at undersøge den tredje Synsmaade, den, at Budskabet nemlig gjælder den nulevende Slægt. Hvad der er sagt i Anledning af de to foregaaende Punkter har i betydeligt Mon gjort nærværende Antagelse til Sikkerhed; thi saasandt Budskabet ikke er bleven givet i Fortiden og ikke kan gives i Fremtiden efter Kristi Komme, hvor kan man da sætte det om ikke i den nulevende Slægt, dersom vi, som det antages, lever i de sidste Dage? Ja, selve Bud-

skabets Natur viser, at det kun kan henlægges til det sidste Slægtled. Det forkynnder nemlig, at Guds Doms Time er kommen; men Dømmen kommer jo først i Forbindelse med Afslutningen af Frelsens Værk for Menneskene; og Forkyndelsen om, at den nærmer sig, kan derfor kun gives, naar vi nærmer os Enden. Det ses endvidere, at Budskabet gjælder den nærværende Tid, naar man godtgjør, at denne Engel i et og alt er den samme som Engelen i Aab. 10, der jo forkynnder sit Budskab for denne Slægt. Bevis for dette, at den første Engel i Aab. 14 og Engelen i Aab. 10 er en og den samme, finder man under sidstnævnte Kapitels Behandling.

Men det stærkeste og mest afgjørende Bevis for, at Budskabet gjælder den nærværende Tid, faar man ved at henvise til en Bevægelse i vore Dage, hvorved dets Fuldbyrkelse er foregaaet eller nu foregaar. Vi sigter til en Bevægelse, hvorom nu neppe nogen kan være fuldstændig uvidende, nemlig den store Adventbevægelse i det nye henrundne Aarhundrede. Allerede i 1831 kom Wm. Miller fra New Hampton i Staten New York efter en alvorlig og vedholdende Granskning af Profetierne til den Slutning, at Evangeliets Hussholdning nærmede sig sin Ende. Han satte da denne Ende, som han troede skulde komme, naar de profetiske Perioder var ude, til omkring Aaret 1843. Denne Tidsangivelse udstræktes senere til Høsten 1844. (Se Afriidset og Beviserne herfor under Dan. 9: 24-27.) Vi kalder hans Undersøgelse en grundig Granskning af Profetierne, fordi han optog og fulgte den Fortolkningsregel, som man vil finde ligger til Grund for enhver religiøs Reformation, for enhver Fremskridtsbevægelse i profetisk Kundskab, den nemlig, at tage hvert Ord i Skriften paa samme Maade, som vi vilde i enhver anden Bog, d. e. i bogstavelig Betydning, saafremt ikke den samlede Udtryksforbindelse eller de sproglige Love kræver, at man opfatter det i billedlig Betydning, og at lade Skriften fortolke Skriften. Sandt nok tog han fejl i et ganske væsentligt Punkt, som snart skal forklares; men i Principet og en hel Del enkelte Ting forresten havde han ganske Ret. Han var paa ret Vei og gjorde et umaadeligt Fremskridt udover alle sin Tids teologiske Systemer. Han begyndte at kundgjøre sine Anskuelser, som overalt vandt Bifald, og paa forstkjellige Kanter af Landet paafulgte der som Følge af disse ofte stor religiøs Vækkelse. Snart samlede der sig en Mængde Medarbejdere under hans Fane, blandt hvilke kan nævnes saadanne Mænd som J. G. Brown, Charles Fitch, Josiah Litch, J. B. Himes og andre, som dengang ragede frem over

Mængden ved sin Gudfrygtighed og var indflydelsesrige Mænd i den religiøse Verden. Aarene 1840-44 var Vidne til en nidfjær Virksomhed for og et stort Fremstridt i dette Værk. Der forkyndtes for Verden et Budskab med alle særlige Kjendetegn paa, at det maatte være det, hvorom Aab. 14: 6, 7 taler. Hvad man prædikede var i særlig Forstand, hvad man kunde kalde det evige (gjennem Tiden varende) Evangelium. Det angik nærværende Tidsalders Afslutning og den evige Tidsalders (*aión*) Komme, da Retfærdighedens Konge skal regjere. Det var netop det Riges Evangelium, som Kristus erklærede skulde prædikes i den ganske Verden til et Vidnesbyrd for alle Folk, og saa skulde Enden komme. Matt. 24: 14. Begge disse Skriftsteders Fuldbyrkelse forudsætter og medfører, at der prædikes, at Enden er nær. Evangeliet kunde ikke prædikes for alle Folk som et Tegn paa Enden, medmindre man opfattede det som saadant, og medmindre det idetmindste for en Del hovedsagelig beffjæftigede sig med den nær forestaaende Ende. Bladet Advent Herald for 14. Dec. 1850 udtalte træffende Sandheden desangaaende i følgende Ord:

„Som en Anthydning til, at Enden nærmede sig, skulde man alligevel se en anden Engel flyve midt igjennem Himlen, som havde et evigt Evangelium at forkynde for dem, som bor paa Jorden, og alle Slægter og Stammer og Tungemaal og Folk. Aab. 14: 6. Hvad denne Engel væsentlig skulde forkynde var det samme Evangelium, som før var bleven forkyndt; men i Forbindelse dermed skulde der ogsaa lægges Vægt paa, at Riget var nær; thi der staar i 7. Vers: „Som sagde med høi Røst: Frygt Gud og giv ham Ære, thi hans Doms Time er kommen, og tilbed ham, som har gjort Himlen og Jorden og Havet og Vandenes Kilder.“ Dette Budskab kunde ikke fuldbyrdes ved blot at prædike Evangeliet, uden at man ogsaa meldte dets nær forestaaende Afslutning.“

De, som var med i denne Bevægelse, antog, at den var en Fuldbyrkelse af Profetien, og at de forkyndte Budskabet i Aab. 14: 6, 7.

Bed denne Bevægelse begyndte ogsaa Fuldbyrkelsen af Signelsen om de ti Jomfruer (Matt. 25), denne Signelse, som Frelseren fortalte for at klargjøre og indpræge de Lærdomme om sit andet Komme og Verdens Ende, som han netop havde fremstillet i Matt. 24. De, som sluttede sig til Bevægelsen, var da dem, som gik ud for at møde Brudgommen, d. v. s., de vættedes for at vente paa Kristi Komme, imødese og forvente hans Gjenkomst fra Himlen. Brudgommen

tøvede; den første Stund, han ventedes, ved Slutningen af Aaret 1843, der ifølge jødiske Tidsregning skulde være Vaaren 1844, herunder, men Herren kom ikke. Medens han tøvede, slumrede de alle og sov ind. Overraskede af den uventede Tvivl og Uvisshed, hvori de nu stod, begyndte deres Interesse at svækkes og deres Anstrengelser at slappes. Ved Midnat hørtes der et Raab: „Se, Brudgommen kommer; gaa ham imøde!“ Midt mellem Vaaren 1844, hvor man først antog, de 2300 Dage skulde afsluttes, og det Tidspunkt, nemlig Høsten 1844, til hvilket de virkelig strakte sig, efter hvad man senere kom til Sikkerhed om, opløstes der pludselig netop et saadant Raab. Uvilkaarlig brugte man netop dette samme Udtryk: „Se, Brudgommen kommer!“ Grunden til denne pludselige Opvaagnen, var den Opdagelse, at den store profetiske Periode paa 2300 Dage (Aar) i Dan. 8: 14 ikke endte Vaaren 1844, men maatte naa frem til Høsten samme Aar, saa at følgelig det Tidspunkt, paa hvilket de ansaa sig berettigede til og forvisede om at kunne vente Herrens Komme, ikke var herunder, men stod for Døren. Til samme Tid fik man tildels Vinene op for Forholdet mellem Forbilledet og dets Modbillede med Hensyn paa Helligdommens Renselse. Profetien erklærede, at Helligdommen skulde renses (saa sin Ret igjen) ved Enden af de 2300 Dage; og da Helligdommen i den forbilledlige Tjeneste rensedes den tiende Dag i det jødiske Aars syvende Maaned, satte man følgelig som Afslutning paa de 2300 Aar netop denne Datum i Efteraaret 1844, og det fandtes at være den 22de Oktober. Maaeste ingen Bevægelse nogeninde har medført en større Virksomhed end denne med Hensyn til Kristi snarlige Komme, og kanske der ikke i nogen Sag nogeninde er bleven udrettet saa meget i en saa kort Tid som mellem Midtsommeren 1844, da man først erholdt Lys over disse Emner, og ovennævnte Dag og Maaned, da de 2300 Aar afsluttedes. En usædvanlig religiøs Vækkelse opstod, der hurtig bredte sig over store Dele af vort Land (Amerika), og Folket kom i en sliq Bevægelse, som man ikke har bevidnet nogetsteds siden det sekstende Aarhundredes store Reformation. Denne Bevægelse kaldtes „den syvende Maanedes Bevægelse“ og indskrænkede sig særlig til de Forenede Stater og Canada.

Men den almindelige Bevægelse med Hensyn til Kristi andet Komme og Forkyndelsen om, at „hans Doms Time er kommen“, var ikke indskrænket til vor Halvkugle alene. Den spredte sig over hele Verden; og i denne Henseende fuldbyrkede den Engelenes Forkyndelse: „Til alle Slægter og Stammer og Tungemaal og Folk.“

I Advent Tracts, Bd. II, S. 135, anføres en engelsk Forfatter, Mourant Brod, som den, der har sagt:

„Det er ikke blot inden Storbritannien, der næres Forventning om Forløserens snare Gjenkomst, og Advarselsens Røst opløstes, men ogsaa i Amerika, Indien og paa Europas Fastland. I Amerika prædiker saaledes omtrent 300 Ordets Tjenere „dette Riges Evangelium“, medens i vort eget Land [Storbritannien] omtrent 700 inden den engelske Kirke hæver det samme Raab.“

Dr. Josef Wolff reiste i Arabia Felix (det lykkelige Arabien) gjennem det Landstrøg, som beboedes af Moses' Svigersfader Hobabs Efterkommere. I sit Værk Mission to Bokhara taler han saaledes om en Bog, han saa i Jemen:

„Dette Steds Arabere har en Bog, som hedder *Seera*, der handler om Kristi andet Komme og hans herlige Kongedømme. I Jemen tilbragte jeg seks Dage hos Rechabiterne. De drikker ikke Vin, dyrker ingen Vingaaarde, udsaar ingen Sæd, bor i Telte og erindrer Rechabs Søn Jonadabs Ord. Hos dem var der Israels Børn af Dans Stamme, som bor ved Terim i Hadromaut, og som ligesom Rechabs Børn imødeser Messias' hurtige Ankomst i Himlens Skyer.“

Det af D. T. Taylor udgivne Værk, *The Voice of the Church*, taler saaledes om Udbredelsen af Forventningen om Kristi Komme:

„I Würtemberg findes der en kristen Koloni paa flere Hundrede, som venter paa Kristi snarlige Komme, ligesaa en anden med lignende Tro paa det Kaspiske Hav's Kyster. Molokanerne, et stort Disfenter-samfund af den græsk-katolske Kirke ved Kysterne af Østersøen — et meget gudfrygtigt Folk, om hvem det heder, at de anser Bibelen alene som sin Troesbekjendelse, og at deres Troes Regel og Rettesnor derfor simpelthen er den hellige Skrift, — disse Folk kjendes særlig paa deres Forventning om Kristi umiddelbart forestaaende og synlige Rige paa Jorden. I Rusland prædiktes ogsaa Læren om Kristi Komme og herlige Regjering, og den antages af mange blandt de lavere Klasser. I Tyskland, især i den sydlige Del, iblandt Brødremenighederne, er denne Lære vidt og bredt bleven antaget. I Norge er Leilighedskrifter og Bøger om Kristi andet Komme bleven vidt og bredt udbredt, og mange har sluttet sig til Læren. Blandt Turkestans Tartarer raader der en Forventning om, at Kristus snart vil komme. Engelske og amerikanske Skrifter om denne Lære er bleven sendt til Holland, Tyskland, Indien, Irland, Konstantinopel,

Kom og til saagodtform hver eneste Missionsstation paa Kloden. Paa de tyrkiske Der er den bleven udbredt blandt Wesleyanerne.

„For, stotff Missionær blandt Telugufolket, troede paa Kristi snarlige Komme. James McGregor Bertram, en stotff Missionær paa St. Helena (Baptist), har forkyndt Læren paa denne Ø og har ombendt mange og bragt dem til at tro paa, at Kristi Komme sker ved Begyndelsen af Tusindaarsriget. Han har ogsaa prædiket denne Lære i Sydafrika ved Missionsstationerne der. David N. Lord meddeler, at en hel Del af de Missionærer, der fra Storbritannien er dragne ud for at forkynde Evangeliet for Hedningerne, og som nu arbejder i Asien og Afrika, tror paa et timeligt Tusindaarsrige med Kristus som Konge; og Dr. teol. Josef Wolff forkyndte, ifølge hvad hans Dagbøger mellem Aarene 1821 og 1845 meddeler, Herrens snarlige Komme i Palæstina, Ægypten, ved det Røde Havs Kyster, i Mesopotamien, paa Krim, i Persien, Georgien, over hele det tyrkiske Rige, i Grækenland, Arabien, Turkestan, Bokhara, Afghanistan, Kashmir, Hindustan, Tibet, Holland, Skotland og Irland, Konstantinopel, Jerusalem, St. Helena, ogsaa ombord paa Skibene i Middelhavet og i Byen New York for Kristne af alle forskjellige Samsund. Han siger, han har prædiket blandt Jøder, Tyrker, Muhammedanere, Parser, Hinduer, Kaldæer, Jesider, Syrere, Sabæere, for Pashaer, Scheiker, Chaker, Kongerne i Organtsh og Bokhara, Dronningen af Grækenland o. s. v.; og om hans usædvanlige Arbeide siger Bladet Investigator: „Jngen enkelt Mand har kanhænde givet Læren om vor Herres Jesu Kristi andet Komme en større Udbredelse end denne velbekjendte Verdensmissionær. Hvor han kommer, forkyn-der han Messias' nær forestaaende Komme i Herlighed.“

J. N. Andrews siger i sit Værk *The Three Messages of Rev. 14: 6-12, S. 32-35*, følgende angaaende dette Budskab:

„Jngen kan nægte, at denne verdensomfattende Advarsel om en nær forestaaende Dom er bleven givet. Vi maa nu henvende vor Opmærksomhed paa, til hvad Slags Beviser den støttede sig, saasom man derved faar det mest afgjørende Vidnesbyrd for, at det var et Budskab fra Himlen.

„Alle de store Omrids af Verdens profetiske Historie vistes at være affluttede i den nuværende Slægt. Den store profetiske Rjæde i Dan. 2, ligesom ogsaa i 7., 8., 11. og 12. Kap., vistes at være netop fuldbyrdede. Det samme gjaldt Frelserens profetiske Beskrivelse af den evangeliske Tidsalder. Matt. 24; Mark. 13; Luk. 21. De

profetiske Perioder i Dan. 7, 8, 9 og 12, i Aab. 11, 12 og 13 vistes at staa i Overensstemmelse med og i Forening at støtte denne vigtige Forkyndelse. Tegnene i Himlen og paa Jord og Hav, i Menigheden og ude blandt Folkene vidnede med én Røst om Beretigelsen af denne Advarsel, som Gud rettede til den menneskelige Slægt. Joel 3: 3, 4; Matt. 24: 29-31; Mark. 13: 24-26; Luk. 21: 25-36; 2 Tim. 3; 2 Pet. 3; Aab. 6: 12, 13. Og foruden den vældige Bevisrække, hvorpaa denne Advarsel grundede sig, satte den Helligaands store Udgydelse i Forbindelse med denne Kundgjørelse Himlens Segl paa dens Sandhed.

„Johannes den Døbers Advarsel, han, der skulde berede Veien for Frelserens første Komme, lod kun en kort Tid og strakte sig kun til et begrænset Omraade. For hvert enkelt profetisk Vidnesbyrd, der hævdede Johannes' Gjerning, har vi mange til Støtte for Forkyndelsen om Kristi snare Komme. Johannes havde ikke Presens Hjælp i Forkyndelsen af sit Budskab, ei heller Rahums flyvende Vogne; han var en uanselig Mand, som gik klædt i Kamelhaar og ingen Undergjerninger udførte. Naar Farisæerne og de skriftkloge forfastede Guds Raadslutning med dem, idet de ikke lod sig døbe af Johannes, hvor stor maa saa ikke deres Skyld være, som forkaster den Advarsel, Gud sender for at berede Veien for Kristi andet Komme!

„Imidlertid blev de, der ventede Herren i 1843-44, skuffede, og mange finder derfor heri Grund nok til i dette Tilfælde at forkaste det hele Vidnesbyrd. Skuffelsen erkjender vi, men ikke, at man derfor har Grund til at nægte, at Guds Finger aabenbaredes i denne Gjerning. Den jødiske Menighed blev skuffet, da Jesus ved Slutningen af Johannes den Døbers Gjerning fremstillede sig som den forjættede Messias. Og Disciplene med sin tillidsfulde Tro blev bitterlig skuffede, da han, om hvem de ventede, at han skulde forløse Jsrael, blev greben af ugudelige Mænd og slaaet ihjel. Skuffede blev de endelig efter hans Opstandelse, da de ventede, at han skulde gjengive Jsrael Riget; de kunde ikke andet end blive skuffede, da de støjte, han vilde gaa bort til sin Fader og endnu en lang Tid overlade dem til Trængselen og Uengstelsen. Dog Skuffelser beviser ikke, at Gud ikke har sin Haand med i og leder sit Folk. Man bør deraf bevæges til at rette sine Feil, men ikke til at opgive sin Tro paa Gud. Det var, fordi Jsraels Børn saa ofte blev skuffede i Orkenen, at de tabte Troen paa Guds Ledelse; og de er givne os til en Advarsel, for at vi ikke skal falde for samme Vantro.

„Imidlertid maa det være klart for hver den, der gransker Skrifterne, at den Engel, som forkynder Guds Doms Time, ikke bringer det sidste Raadesbudskab. Nab. 14 har endnu to senere Kundgjørelser om, hvad der skal ske før den menneskelige Prøvetids Slutning. Dette er i sig selv nok til at vise, at Herrens Komme ikke vil finde Sted, før den anden og tredje Kundgjørelse er bleven lagt til den første. Det samme kan man ogsaa se deraf, at Engelen i 10. Kap. har svoret, at der ikke længere skal være Tid, men at der saa alligevel forkyndes en ny profetisk Gjerning for mange Folk og Tungemaal. Derfor er det vor Opfatning, at den første Engel prædiker, at Guds Doms Time er kommen, d. v. s., at de profetiske Perioder er afsluttede, og at saaledes dette er den Tid, han sværger ikke længer skal være.

„Dommen begynder nødvendigvis før Kristi Gjenkomst; thi han kommer for at fuldbyrde Dommen. Jud. 14, 15; Nab. 22: 12; 2 Tim. 4: 1. Og ved den sidste Vafuns Lyd skjænter han alle de retfærdige Udødelighed, men gaar de ugudelige forbi. Den undersøgende Dom gaar derfor forud for samme Doms Fuldbyrdelse ved Frelseren; og det tilkommer Faderen at føre Forsædet under dette undersøgende Bærk ifølge Dan. 7. For denne Domstol afslutter Sønnen sin Gjerning som Øpperstepræst og krones som Konge, og saa kommer han ned til Jorden for at fuldbyrde sin Faders Domme. Denne Dommens Gjerning ved Faderen er det, den første Engel fører frem for os.

„Den lange Periode paa 2300 Dage, som var den vigtigste Periode, fordi den viste den forudbestemte Tid i denne Kundgjørelse, naar til Helligdommens Renselse. At Helligdommens Renselse ikke er Renselsen af nogen Del af Jorden, men at den er vor store Øpperstepræsts sidste Gjerning i det himmelske Tabernakel før hans Komme til Jorden, er bleven klart paavist. [Se Bemærkningerne over Dan. 8: 14.] Og vi mener, at medens Helligdommens Renselsesværk foregaar, forkyndes ogsaa det sidste Raadesbudskab. Saaledes vil man se, at de profetiske Perioder og den Kundgjørelse, som grunder sig paa dem, ikke naar frem til Herrens Komme.“

At den Feiltagelse, de, der forventede Herrens Komme i 1844, gjorde sig skyldige i, ikke bestod i Tiden er vist ved Forklaringen over de 70 Uger og de 2300 Dage i Dan. 9; at den derimod bestod i den Tildragelses Natur, som skulde finde Sted ved Enden af hine Dage, har vi set ved Bevisførelsen angaaende Helligdommen

i Dan 8. Da man antog, at Jorden var Helligdommen, og at dens Renselse skulde ske ved Ild ved Herrens Aabenbarelse fra Himlen, ventede man ganske naturlig Kristi Komme ved Dagens Ende; og paa Grund af en feilagtig Opfatning desangaaende blev de grusomt skuffede, ihvorvel alt det, Profetien erklærede, og alt det, de havde Sikkerhed for at imødesee, tildrog sig til den forventede Tid med fuldstændig Nøiagtighed. Da begyndte Helligdommens Renselse; men dette bragte ikke Kristus ned til vor Jord; thi Jorden er ikke Helligdommen, og dens Renselse forudsætter og medfører ikke Jordens Odelæggelse, thi den sker ikke ved Ild, men ved et helligt Offer. Her erfarede den Smerte, som den lille Bog skulde bringe Menigheden. Aab. 10:10. Saaledes kom da en som en Mennessens Søn, ikke til vor Jord, men til den Gamle af Dage. Dan. 7:13, 14. Saaledes kom Brudgommen til Brylluppet, som fremstillet i Vignelsen om de ti Jomfruer. Matt. 25. Vi har talt om Midnatsraabet i Sommeren 1844. Da sagde de daarlige Jomfruer til de kloge: „Giv os af eders Olje, thi vore Lamper udslukkes.“ De kloge svarede: „Gaa heller bort til dem, som sælger, og køb for eder selv! Men da de gik bort for at købe, kom Brudgommen.“ Dette er ikke Kristi Komme til vor Jord; thi det er et Komme, som gaar forud for Brylluppet; men Brylluppet, d. v. s., at han overtager Riget (se 21. Kap.), maa gaa forud for hans Komme til vor Jord i den Hensigt at tage sit Folk til sig, der skal være Gjæster ved Bryllupsnadderens. Luf. 19:12; Aab. 19:7-9. Dette Komme i Vignelsen maa derfor være det samme som hans Komme til den Gamle af Dage, hvorom der tales i Dan. 7:13, 14.

De, som var rede, gik ind med ham til Brylluppet, og Døren blev lukket. Naar Brudgommen er kommen til Brylluppet, undersøges Gjæsterne for at se, hvem der er rede til at tage Del i Høitiden, ifølge Vignelsen i Matt. 22: 1-13. Umiddelbart forud for Brylluppet kommer Kongen ind for at bese Gjæsterne og forvisse sig om, hvorvidt alle har Bryllupsklædningen paa; og hver den, som efter en grundig Prøvelse er funden iført Bryllupsklædningen og antages af Kongen, taber aldrig senere denne Klædning, men er sikker paa det evige Liv. Imidlertid kan dette Spørgsmaal om, hvorvidt man er skikket for Riget, kun afgjøres ved Helligdommens Undersøgelsesdom. Denne Slutningsgjerning i Helligdommen, som udgjør Helligdommens Renselse og Forsoningen, er derfor intet andet end Gjæsternes Prøvelse, om hvorvidt de nemlig har Bryllupsklædningen

De tre Budskaber i Aab. 14.

paa. Førend denne Gjerning altsaa er affsluttet, er det ikke afgjort, hvem der er „beredte“ til at indgaa til Brylluppet. „De, som var beredte, gif ind med ham til Brylluppet.“ Ved dette korte Udtryk føres vi frem lige fra den Stund, Brudgommen kommer til Brylluppet, og lige til det Dieblit, Helligdommens Renselse, Gjæsternes Brøvelse, er affsluttet, og naar saa sfer, er Brøvetiden tilende, og Døren lukkes.

Signelsens Forbindelse med det Budskab, vi her betragter, er nu meget tydelig. Den fremstiller en Tidsperiode, i hvilken Gjæsterne gjøres beredte for Lammets Bryllup, hvilket er den Dommens Gjerning, hvortil Budskabet fører os, naar det erklærer: „Hans Doms Time er kommen!“ Dette Budskab skulde forkyndes med høi Røst, og det lød med den saaledes antydede Vælde mellem 1840 og 44, særlig da i sidstnævnte Aars syvende Maaned, hvorved vi naaede frem til Enden af de 2300 Dage, da Domsværket begyndte, idet Kristus begyndte paa Helligdommens Renselse.

Men som allerede vist kom man ikke derved til Brøvetidens Slutning, men begyndte kun paa den undersøgende Dom. Vi lever nu under denne Dom, og inden dette samme Tidsrum forkyndes andre Budskaber, saaledes som Forudsigelsen videre erklærer.

Det andet Budskab. — Dette Budskab, der følger efter det første, forkyndes (8. Vers) i følgende saa Ord: „Og en anden Engel fulgte, som sagde: Faldet, faldet er Babylon, den store Stad, fordi del har givet alle Folk at drikke af sit Horeries Bredes Vin.“ Den Tid, hvori dette Budskab lyder, er for en stor Del bestemt ved Tiden for det første Budskab. Dette kan ikke gaa forud for hint. Men som allerede vist maa det første henlægges til de sidste Dage; og dog maa dette sidste meddeles før Enden; thi naar Enden er kommen, er ingen saadan Ting mulig. Dette er derfor en Del af den religiøse Bevægelse, som finder Sted i de sidste Dage med særligt Henblik paa Kristi Komme.

Man maa derfor naturlig spørge: Hvad vil Udtrykket *B a b y l o n* sige? Hvad er dets Fald? Og hvorledes gaar dette for sig? Med Hensyn til Ordets oprindelige Betydning kan vi henvide til 1 Moj. 10: 10 og 11: 9. Begyndelsen til Nimrods Rige var Babel eller Babylon, og Stedet hed saa, fordi Gud der forvirrede deres Sprog, som byggede Taarnet; og Ordet betyder *F o r v i r r i n g*. Ordet benyttes her billedlig som Betegnelse paa den store sindbilledlige By i Aabenbaringsens Bog, sandsynligvis med særlig Hentydning til

Ordet's Betydning og de Omstændigheder, hvori det havde sin Rod. Det anvendes paa noget, man kunde betegne med Ordet „Forvirring“ for derved at angive dets væsentligste Kjendemærke.

Der findes kun tre Ting, hvorpaa Ordet paa nogen Maade kan anvendes, nemlig 1) den frafaldne religiøse Verden i Almindelighed, 2) Pavekirken i Særdeleshed, 3) Byen Rom. Idet vi undersøger disse Udtryk, vil vi først vise, hvad Babylon ikke er.

1. Babylon er ikke indskrænket til den romerske Kirke alene. At denne Kirke udgjør en vigtig Del af det store Babylon benægtes ikke. Beskrivelserne i 17de. Kap. synes ganske særlig at gjælde netop denne Kirke; men det Navn, hun bærer paa sin Bando: „Hemmelighed, Babylon det store, Moder til Skjøgerne og Vederstyggelighederne paa Jorden“ (Kap. 17: 5), røber andre Slægtsforbindelser. Er denne Kirke Moderen, hvem er saa Døtrene? At disse Døtre omtales viser, at der foruden den romerske Kirke findes andre religiøse Samfund, som svarer til Betegnelsen. Der skal ogsaa i Forbindelse med dette Budskab lyde et Raab: „Gaa bort fra hende, I mit Folk“ (Aab. 18: 1-4); og da dette Budskab jo falder i den nulevende Slægt, følger deraf, om der med Babylon ikke menes nogen anden Kirke end den romerske, at Guds Folk som Samfund betragtet nu befindes at staa i Forbindelse med denne Kirke, men skal kaldes bort fra den. Men denne Slutning vil idetmindste ingen Protestant nære villig til at gaa med paa.

2. Babylon er ikke Byen Rom. De Argumenter, man støtter sig til for at bevise, at Byen Rom er Aabenbaringens Babylon, er følgende: Engelen sagde til Johannes, at den Kvinde han havde set, var den store Stad, som hersker over Jordens Konger, og at Dværets syv Hoveder er de syv Bjerger, paa hvilke Kvinden sidder. Idet man nu gaar ud fra, at Byen og Bjergene skal tages i egentlig Betydning, og man finder, at Rom er anlagt paa just syv Høje, kommer man uden videre til den Slutning, at der her er Tale om det egentlige Rom.

Det Princip, hvortil denne Fortolkning støtter sig, er den Antagelse, at et Symbols Forklaring altid maa tages bogstavelig; men dette falder til Jorden, i samme Dieblit man kan vise, at Symboler undertiden forklares ved at sætte andre Symboler i deres Sted og saa forklare disse sidste. Dette kan let paavises. I Aab. 11: 3 har vi som Symbol de to Vidner. I næste Vers staar der: „Disse er de tvende Olie træer og de tvende Olyestager, som staar for Jordens

Gud." I dette Tilfælde skal første Sindbillede være det samme som et andet, der paa et andet Sted tydelig forklares. Saaledes ogsaa i foreliggende Tilfælde; „de syv Hoveder er syv Bjerge“, og „Kvinden er den store Stad“. Det er da ikke vanskeligt at vise, at baade Bjergene og Staden benyttes sindbilledlig. Man lægge Mærke til følgende:

1) Vi ser af 13. Kap., at et af de syv Hoveder blev saaret til Døden. Dette Hoved kan derfor ikke være et egentligt Bjerg, saasom det vilde være taabelig Tale, at et Bjerg saaredes til Døden.

2) Hvert af de syv Hoveder har en Krone paa. Men hvem har set et egentligt Bjerg med en Krone paa?

3) De syv Hoveder følger pienshyulig efter hinanden i Tid; thi der staar: „Fem er faldne, den ene er til, den anden er endnu ikke kommen.“ *Ab. 17:10*. Men de syv Høie, hvorpaa Rom er anlagt, følger ikke efter hinanden i Tid, og det vilde være urimeligt derfor at lade et saadant Udtryk gjælde dem.

4) Ifølge *Dan. 7:6* sammenholdt med *Dan. 8:8, 22* betegner Hoveder Regjeringsmagter; og ifølge *Dan. 2:35, 44* og *Jer. 51:25* betegner Bjerge Riger. Efter dette fjerner Prof. Whitings bogstavelige Oversættelse af *Teksten i Ab. 17:9, 10* al Dunkelhed: „De syv Hoveder er syv Bjerge, paa hvilke Kvinden sidder, og de er syv Konger.“ Man vil saaledes se, at Engelen fremstiller Hoveder som Bjerge og saa forklarer Bjergene som syv paa hinanden følgende Konger eller Regjeringsformer. Betydningen føres fra det ene Sindbillede over paa et andet, og saa gives der en Forklaring af dette andet.

Af foregaaende Bevisførelse fremgaar, at „Kvinden“ ikke kan være en Stad i bogstavelig Forstand; thi da de Bjerge, hvorpaa Kvinden sidder, er sindbilledlige, kan ikke en egentlig Stad sidde paa sindbilledlige Bjerge. Utter: Rom var Dragens Sæde (*Ab. 12*), og dette overførtes til Dyret (*Ab. 13:2*) og blev saaledes Dyrets Sæde; men det vilde være en besynderlig Sammenblanding af Billeder at tage det Sæde, som Dyret sidder paa, og gjøre det til en Kvinde, som sidder paa Dyret.

5) Hvis Byen Rom var Aabenbaringens Babylon, hvad Mening vilde der saa være i *Kap. 18:1-4*? I saa Fald vilde Babylons Fald være Byens Kuldkastelse og Odelæggelse, ja dens fuldstændige Undergang ved Jld ifølge 8. Vers. Men hvad sker der ikke efter Faldet! Babylon bliver en Bolig for Djævle og et Fæng-

fel for alle urene Aander og et Fængsel for alle urene og affhede Fugle! Men hvorledes kan dette times en Stad, naar den først er ødelagt, ja i Bund og Grund fortæret af Ild? Men hvad værre er, efter alt dette høres en Røst, som siger: „Gaa bort fra hende, I, mit Folk!“ Er da Guds Folk i Rom? Nei, ikke synderlig mange, selv i Roms bedste Dage. Men hvor mange kan vi vel antage, at der er i den og kaldes bort fra den, efter at den er fortæret af Ild! Der behøves ikke yderligere Bevisførelse for at fastslaa, at Babylon ikke kan være Byen Rom.

3. Babylon betegner den almindelige, altomfattende verdslige Kirke. Naar vi nu har set, at det ikke kan være nogen af de to andre Gjenstande, hvorpaa det var muligt, Udtrykket kunde anvendes, maa dette være dets rette Betydning. Imidlertid er vi ikke her henvisst kun til paa denne fornuftmæssige Maade at komme til Forstaaelse af Sagen paa. Babylon kaldes en Kvinde. Og benyttet som Sindbillede betegner en Kvinde en Menighed. Kvinden i 12. Kap. forklaredes at betegne en Menighed. Kvinden i 17. Kap. bør utvivlsomt ogsaa fortolkes som Symbol paa en Menighed. Kvindens Karakter bestemmer den Menigheds Karakter, paa hvis Begne hun optræder, idet en kyst Kvinde staar for en ren Menighed, medens en usædelig Kvinde staar for en frafalden eller uren Menighed. Kvinden Babylon er selv en Stjoge og Moder til Døtre, som ligner hende selv. Denne Omstændighed ligesom ogsaa Navnet selv viser, at man ved Babylon ikke blot skal forstaa et eller andet enkelt kirkeligt Samfund, men at det maa bestaa af mange; det maa indbefatte alle dem, der har samme Væsen, og betegne Jordens fordærvede eller frafaldne Menighed i det hele. Dette forklarer kanhænde Ordene i Ab. 18: 24, hvor der staar, at naar Gud kræver af det store Babylon sine helliges Blod, der da i den skal findes „Profeters og helliges Blod“ „og alle deres, som er myrdede paa Jorden“. Den græske Kirke er russisk og græsk Statskirke; den lutheriske Kirke er Statskirke i Preussien, Holland, Sverige, Norge, Danmark og en hel Del af de mindre tyske Stater; i England er den episkopale Kirke Statskirke, og andre Lande har sin af Staten fastslaaede og antagne Tro og sætter sig nidkjært op imod anderledes troende. Babylon har givet alle Folk at drikke af sit Horeries giftige Vin, d. v. s. af sine falske Lærdomme, og maa derfor sindbilledlig betegne intet mindre end hele den almindelige verdslige Kirke.

Den store Stad Babylon omtales som bestaaende af tre Dele.

Saaledes kan ogsaa Verdens store Religionsystemer indordnes under tre Navne: Det første, ældste og videst udbredte: Hedenstabet, som for sig særlig fremstilles sindbilledlig i en Drages Skikkelse, — det andet: den strafaldne store romerske Kirke, som symbolsk betegnes ved Dyret, — det tredje: denne Kirkes Døtre eller Efterkommere. Under sidstnævnte indgaar Dyret med de to Horn, ihvorvel det ikke omfatter det hele. Krig, Undertrykkelse, verdsligt Levnet, Mammondyrkelse, det, at man er lænkebunden af Troesbekjendelser, at man jager efter Fornøielser, og at man hædder saare mange af den gamle romerske Kirkes Bildfarelser, gjør, at Størstedelen af de protestantiske Menigheder med en sørgelig trofast Nøiagtighed maa siges at udgjøre en vigtig Del af dette store Babylon.

Et Blik paa nogle af de Retninger, i hvilke den protestantiske Kirke har skeiet ud, viser dette end yderligere. Med Magten ihænde udrødgede Rom uhyre Mængder af dem, den dømte som Kjættere. Den protestantiske Kirke har lagt samme Mand for Dagen. Tænk blot paa, hvorledes Protestanterne i Genf med Johan Kalvin i Spidsen brændte Mikael Servetus, hvorledes den engelske Kirke i lang Tid uden Afbrudelse undertrykte Dissenterne, hvorledes endog Ny Englands puritanske Fædre, som selv havde maattet fly borte fra lignende Voldsgjerninger fra den engelske Kirkes Side, hængte Kvækere og piffede Baptister! Dog dette, kunde en og anden sige, hører Fortiden til. Sandt nok; alligevel viser det, at naar de, som lader sig drive af stærke religiøse Fordomme, har Magt til at tvinge afvigende Troesbekjendere, kan de ikke lade være med at bruge denne Magt — en Tingenes Tilstand, som vi imødeser i vort Land (Amerika), naar Slutningsforudsigelsen i 13. Kap. yderligere fuldbyrdes.

Man lægge ogsaa Mærke til, hvor vidt de har skeiet ud fra Kristi Værdomme i andre Henseender. Kristus forbød sine Efterfølgere at tragte efter denne Verdens Guds. Men den populære Kirke som Helhed betragtet lægger større Begjær efter Guds for Dagen, end selv Verdens Børn gjør. I hvor mange Menigheder er det ikke Mammon, som regjerer! Kristus siger: „Lad eder ikke kalde Rabbi [d. e. Mester eller lærer]; thi én er eders Mester, Kristus.“ Gjør man det, saa har man Del i den samme Mand, der har drevet ærgjerrige Mennesker til at oplaste sig til Menighedens Hoved, Peters Efterfølger, Kristi Statholder og Gud paa Jorden. Dog hvor mange selv i de protestantiske Kirker antager ikke, efterlignende den romerske, Titelen „ærbørdige“! Og ikke tilfredse hermed bliver en-

felte „velærværdige“, „høiærværdige“ og „Doktor i Teologi“. — Det nye Testamente taler i de bestemteste Udtryk mod Prydelser og overdreven Klædedragt; og alligevel, hvor skal man søge de seneſte Moder, den koſtbareſte Klædedragt, de meſt prunkende Prydelſer, de koſteligſte Diamanter og den meſt glimrende Guldſtas om ikke hos en Menighed, naar de høiere Klafſer en ſkøn Søndag møder frem i en proteſtantiſt Kirke! Tilſtanden inden den religiøſe Verden er nu en ſaadan, at mange, der vil opnaa Held i ſin Stilling ſom retslærde, Vidensſtubsmænd, Politikere, Handelsſyrſter o. ſ. v., almindelig gjen- nem kirkelige Forbindelſer søger at opnaa Fremgang i Forretninger, Hæder i Samfundet, høie Embedſtillinger i Landet og indbringende Anſættelſer. At man ud fra ſaadanne Bevæggrunde antager Gud- frygtigheds Skin maa være høiſt vederſtyggeligt i Guds Dine, og dog tager Menighederne netop med Velvilje imod ſaadanne Folk, fordi de derved vinder endnu ſtørre Anſeelse.

Babylon fremſtilles ſom handlende med Menneſteſjæle. En i den engeliſke Kirke almindelig Skik maa viſtnok ogſaa betegnes ſom ſaadant. Der udbydes undertiden ledige Præſtekald tilſalgs; og uden at man tager Henſyn til, hvorvidt han eier de moraliſke Betingelſer, ſom gjør ham ſikket for Stillingen, og uden Henſyn til hans religiøſe Standpunkt kommer da den høiſtbydende i Beſiddelſe af den af Stillingen flydende Indtægt og bliver ſine Sognebørns Hyrde. Om vi ſer hen til Forholdet i vort eget Land (Amerika), hvor mange Kneb og hvor megen Svig tyr man ikke til for at drage Mængden til ſig, ikke for at ombende dem og frelſe dem, men for at ſikre ſig deres Gunſt og Indflydelſe! Det ſorgeligſte ved alt dette er dog, at Præſten følgerlig kommer til at maatte forkynde behagelige Lærdomme og kildre høifornemme Folks Øren med tiltalende Fabler.

Kriſtus vilde, at hans Menighed ſkulde være ét. Han bad om, at hans Diſciple maatte være ét, ligesom han og Faderen var ét; thi dette vilde give hans Evangelium Kraft og bringe Verden til at tro paa ham. Men iſtedet derfor, — hvilken Forvirring findes der ikke i den proteſtantiſke Verden! De mange Skillevægge har gjort den til et rent Samfundsnet, og i de mange Troeſbekjendelſer er der en Diſharmoni ſom i deres Tungemaal, der adſpredtes ved Babels Taarn. Gud er ikke Ophavsmand til alt dette. Det er netop denne Tingenes Tilſtand, ſom Ordet Babylon paſſende betegner og ud- trykfuldt beſkriver. Det er derfor ſienſynlig benyttet netop i dette Viemed og ikke ſom et Bebreidſelens Ord. Iſtedetfor at udviſe bitre

Følelser, naar dette Udtryk nævnes, bør man hellere undersøge sin Stilling for at se, om man i Tro eller Gjerning staar i nogen brødefuld Forbindelse med denne Forvirringens Stad, og i saa Fald straks stille sig fra samme.

Den sande Kirke er en kyst Jomfru. 2 Kor. 11: 2. Men den Kirke, der staar i Venstabsforhold til Verden, er en Skjøge. Det er denne lovstridige Forbindelse med Jordens Konger, som gjør den til Aabenbaringens store Skjøge. Ab. 17. Den jødiske Kirke blev paa denne Maade en Skjøge (Gz. 16), endstjønt den i Begyndelsen var ægteviet til Herren. Jer. 2 og 3; 31: 32. Denne Kirke blev, da den saaledes var falden af fra Gud, kaldet Sodoma (Gf. 1), ligesom „den store Stad“ (Babylon) kaldes saaledes i Ab. 11. Den lovstridige Forbindelse med Verden, hvori Babylon gjør sig skyldig, er et sikkert Bevis for, at det ikke er den borgerlige Magt. At Guds Folk befinder sig midt i det lige før dets Omstyrkelse er et Bevis paa, at det ialfald giver sig ud for at være et religiøst Samfund. Af disse Grunde tror vi derfor, at det er klart, at Aabenbaringens Babylon er Navnkirken i Forbindelse med Verden.

Dernæst maa vi betragte Babylons Fald. Efter nu at have erfaret, hvad Babylon er, bliver det ikke vanskeligt at afgjøre, hvad der menes med Udtrykket: Babylon er falden. Da Babylon ikke er en Stad i egentlig Forstand, kan Faldet ligesaalidt betegne en egentlig Omstyrkelse. Vi har allerede set, hvilken Laabelighed det vilde være at paastaa noget saadant. Mellem Babylons Fald og Udelæggelse hænder jo desuden Profetien selv den klareste Forstjæl. Babylon „falder“, før det med Bold „omstyrtes“, som en Møllesten kastes i Havet, og bliver ganske fortæret ved Jld. Faldet maa derfor være et moralsk Fald; thi efter Faldet siger Røsten til Guds Folk, der endnu staar i Forbindelse med det: „Gaa bort fra hende, I mit Folk“, og straks efter angives Grunden: „For at I ikke skal blive delagtige i hendes Synder, og for at I ikke skal rammes af nogen af hendes Plager.“ Babylon bestaar derfor endnu i sin Syndighed, og dets Plager skal først senere komme, efter Faldet.

De, som vil anvende Babylon udelukkende paa Pavevæsenet, siger, at Babylons Fald skal være Pavekirkens Tab af borgerlig Magt. Men en saadan Synsmaade vilde i flere Enkeltheder være uforenelig med Profetien:

1. Babylon falder, fordi det giver alle Folkslag at drikke af sin Vin, Draabevis indgiver dem sine falske Lærdomme. Dette for-

aarsagede imidlertid ingenlunde, at Paven tabte sit timelige Vælde; det var jo tvertimod derved, han saa længe hævede sin uindstrænkede Herkerstilling.

2. Ved sit Fald bliver Babylon Djævlens Bolig og et Fængsel for alle urene Mander og et Fængsel for alle urene og affkøde Fugle; dog, dette kommer jo slet ikke af, at Rom taber sit borgerlige Vælde.

3. Guds Folk kaldes bort fra Babylon paa Grund af den tiltagende Syndefuldhed som Følge af Faldet; men at Pavedømmet taber sit timelige Vælde kan dog ikke være nogen ny Grund til, at Guds Folk skal forlade denne Kirke.

Den Grund, der anføres for dette Babiljons moralske Fald, er den, at det gav alle Folkeslag „at drikke af sit Horeries Brede's Vin“. Der er blot et, hvorom dette kan gjælde: falske Lærdomme. Det har forvrængt Guds Ords rene Sandheder og beruset Folkene med behagelige Fabler. Blandt de Lærdomme, det i Strid med Guds Ord fremsætter, kan nævnes følgende:

1. Læren om et timeligt tusindaarigt Rige, da Fred, Velstand og Retfærdighed skal herste over den hele Jord før Kristi andet Komme. Denne Lære gjør særlig Regning paa at lutte Folks Øren til for Beviserne for Kristi nær forestaaende andet Komme, og den kommer sandsynligvis til at dylse saa mange Sjæle i en kjødelig Sikkerheds Søvn, der vil lede til deres endelige Undergang, som det værste Kjættereri, Sandhedens store Fiende nogenfinde har udtænkt.

2. Bestænkelse istedetfor Reddypelse som Daabsmaade, hvilket sidste jo dog er den eneste skriftmæssige Maade og en passende Zhukommelse om Frelserens Begravelse og Opstandelse, i hvilket Niemed den blev bestemt. Efter at man havde forvrængt denne Anordning og fjernet den som et Minde om Kristi Opstandelse, havde man saaledes banet Veien, saa man kunde indsætte noget andet istedet til samme Niemed's Opnaaelse; og dette forsøgte man ved —

3. Forandringen af det fjerde Buds Sabbat, den syvende Dag, i hvis Sted man satte Søndagen som en Hviledag for Frelseren og et Minde om hans Opstandelse, — noget der aldrig er bleven paa-budt og ingenlunde passende kan vække Mindet om denne Begivenhed. Et Barn af Hedenstabet, „alle hedenske Tiders udsteiende Solfest“, førtes den af Paven frem til Døbefonten og kristnedes som en Jndstiftelse af den evangeliske Menighed. Saaledes gjorde man et Forsøg paa at tilintetgjøre, hvad den store Gud havde opreist til et Minde

om sit eget herlige Staberværk, og at reise i dets Sted et nyt Mindesmærke, der i Erindringen kunde gjentafde Kristi Opstandelse, noget man ikke behøvede, saasom Frelseren selv allerede havde sørget for et Minde derom.

4. Læren om Sjælens naturlige Udødelighed. Denne Lære fik man ogsaa fra den hedenske Verden. Efter som fremragende nyomvendte fra Hedenskabet kom ind i de Kristnes Rækker, blev de snart „Kirkesædne“ og fostrede som saadanne denne fordærlige Lære som en Del af den guddommelige Sandhed. Denne Bildfarelse gjør de to store Lærdomme i Skriften om Opstandelsen og den almindelige Dom til intet og baner Veien for Nutidens Spiritisme med dens vanhellige Teorier. Af denne Lære er oprundet andre daarlige Lærdomme, som f. Eks. om de døde's Bevidsthedstilstand, Helgendyrkelsen, Mariadyrkelsen, Skjærsilden, Belønning og Straf straks efter Døden, Bøn og Daab for de døde, den evige Pine og Universalismen.

5. Læren om, at de hellige som umaterielle, aflædte Aander skal finde sin evige Arvelod i ubeskriveligt fjerne Egne, „hinsides Tidens og Rummet's Grænser“. Saaledes er Folk i Mængde bleven ledet bort fra den skriftmæssige Synsmaade, at denne vor Jord skal tilintetgjøres ved Jld paa Dommens og ugudelige Menneskers Fordærvelses Dag, og at Almagts Røst af vor Jord's Afse skal fremtalde en ny Jord, der vil udgjøre Herlighedens evige Rige og bliver de helliges Eiendom og evige Arvelod.

6. At Kristi Komme er aandeligt og ikke maa forstaaes bogstaveligt, og at det fuldbyrdedes ved Jerusalems Dødelæggelse eller fuldbyrdes ved Omvendelsen, ved Døden, i Spiritismen o. s. v. Hvor mangan en Sjæl er ikke ved en saadan Lærdom for bestandig bleven lukket til for den skriftmæssige Synsmaade, at Kristi andet Komme er en fremtidig, bestemt, bogstavelig, personlig og synlig Begivenhed, som vil medføre Fordærvelse for alle hans Fiender, men et evigt Liv for alle dem, som hører ham til!

7. At Gudfrygtighedens Maal trædes i Støvet. Menneskene bibringes den Tro, at Gudfrygtigheds Skin er nok, og at man sikkert vil komme ind i Himlens Rige ved blot at sige: Herre, Herre, som en indholdslos Kampe. Er der nogen, som nærer Tvivl om, at faa er, han lytte da til næste Vigprædiken, eller han besøge Kirkegaarden og lægge Mærke til, hvad Gravstenene siger!

Verden er bleven næsten gal af Begjær efter Rigdom og Ære; og i den Retning gaar Kirken i Spidsen og bifalder saaledes aaben-

bart, hvad Frelseren strengt forbød. Om Kirkerne var enige, som de burde være, hvilken Anstødssten vilde der da ikke være fjernet fra Synderes Bei! Og havde ikke de falske Lærdomme, som Kirken Draabevis har ladet flyde ind i Mennestenes Sjæle, været til, hvor vilde da ikke Bibelens simple og klare Sandheder bevæge Verden! Men af disse Lærdomme holdes man i en Tilstand som under det mægtigste Verusningsmiddels bedøvende Indflydelse.

For nu særligere at komme til Profetiens Mening med Hensyn til Babylons Fald vil vi først betragte, hvorledes den religiøse Verden stod ligeoverfor en saadan Forandrings Mulighed, da Tiden kom, at dette Budskab skulde forkyndes i Forbindelse med det første Budskab omkring 1844. Hedenskabet var kun Frasald og Fordærvelse fra sin Begyndelse af og er det endnu, saa deri er intet moralsk Fald muligt. Katolicismen har i Aarhundreder ligget saa lavt paa Vægtfkaalen, som det er muligt for en Kirke at synke, saa i den Menighed findes der ingen Plads for et moralsk Fald. To store Dele af Babylon var derfor, da det andet Budskabs Opfyldelse skulde indtræde, moralsk saa lavtstillede, at en yderligere Nedgang neppe var mulig inden dem. Dog ikke saa med den protestantiske Del af den store Stad. Disse Kirker, som paabegyndte det store Reformationsværk og afkastede den pavelige Fordærvelse, havde øvet en ædel Handling, og de havde en Stund stelt sig godt. De naaede et moralsk Maal, der laa umaadelig høiere end nogen af de andre Dele, vi har nævnt. De stod med andre Ord saaledes, at et moralsk Fald for deres Vedkommende var muligt. Man kan derfor ikke andet end komme til den Slutning, at det Budskab, som meldte om Faldet, næsten udelukkende gjaldt de protestantiske Menigheder.

Det Spørgsmaal kan da opstaa: Hvorfor forkyndtes ikke Budskabet før, saafremt en saa stor Del af Babylon, baade den hedenske og den pavelige, var falden for saa længe siden? Svaret ligger rede: Babylon kunde ikke som Helhed siges at være falden, saalænge som en Del endnu stod. Faldet kunde derfor ikke meldes, førend en Forandring til det værre var indtraadt i den protestantiske Verden, og førend man med velberaad Hu havde ladet den Sandhed uænsset, gjennem hvilken alene Fremskridtets Bei laa. Men da dette fandt Sted, og denne sidste Del moralsk faldt, da kunde Forkyndelsen om Babylon som Helhed udgaa, saaledes som den ikke før var udgaaet: Babylon er falden!

Man kunde endvidere nok spørge, hvorledes den Grund, som

anførtes for Babels Fald, at den nemlig gav alle Folk at drikke af sit Hories Brede Vin, kunde gjælde de protestantiske Menigheder paa den Tid, der her omhandles. Der svares: Jo, den passer meget træffende. Feilen med Babylon ligger i dens Forvirring og falske Lærdomme. Fordi det med Hlid udbreder disse og klynger sig til dem, naar man byder det det Lys og den Sandhed, som kan rette derpaa, — derfor falder det. Tiden var kommen, da de protestantiske Menigheder skulde naa frem til et høiere religiøst Stundpunkt. De kunde vedkjende sig det nye Lys og den tilbudte Sandhed og naa frem til et høiere Maal; eller de kunde forkaste begge Dele og saaledes tabe sin aandelige Kraft og Gunst hos Herren, med andre Ord, moralsk falde. Den Sandhed, Gud ansaa det heldigst at anvende som Redskab i denne Gjerning, var det første Budskab. Den Lære, som prædikedes, var, at Guds Doms Time var kommen, og at Kristus snart skulde komme anden Gang.* Efter at have lyttet til Forkyndelsen længe nok til at indse, hvilken Betsignelse Lærdommen medførte, og hvad godt der fremkom af den, forkastede Menighederne i sin store Almindelighed den med Foragt og Spot. Derved gennemgik de Prøven; thi saaledes forraadte de tydelig, at de havde Hjerte for Verden, ikke for Frelseren, og at de helst vilde have det saa. Og dog vilde Budskabet have lægt den Sygdom, som da raadede i den religiøse Verden. Profeten udraaber, maaske netop med Hensyn til heromhandlede Tidspunkt: „Vi har søgt at læge Babel; men det lod sig ikke læge.“ Jer. 51: 9. Spørges der, hvorledes vi kan vide, at saa vilde være sket, hvis man havde antaget Budskabet, saa svarer vi: Fordi saa stede med alle dem, som antog det. De kom fra forskjellige Kirkesamfund, og de Stængsler, som holdt dem inden deres Kirkesamfund, blev jevnede med Jorden, — stridende Troesbekjendelser gik op i Støv, — sit skriftstridige Haab om et tusindaarigt Rige her i Tiden opgav de, — sine falske Anskuelser om Kristi andet Komme fik de rettede, — Hovmod og verdsligt Sindelag var som strøget bort, — en øvet Uret gjorde man god igjen, — Hjerterne forenedes i det ømmeste Broderskab, — og Kjærlighed og Fred sad ene tilbage paa Tronen. Saasandt Læren udrettede dette hos de saa, som antog den, vilde den have udrettet det samme for alle, om alle havde antaget den.

Men Budskabet forkastedes; og hvad blev Følgen deraf? Følgen for deres Bedkommende, som forkastede det, kommer til at omtales senere; Følgen for deres Bedkommende, som tog imod det, maa omtales her. Overalt i hele Landet lød Raabet: „Babylon er falden!“

og med Hensik paa, hvad der antydedes i Aab. 18: 1-4, tilføiedes der: „Gaa bort fra hende, I mit Folk!“ Omtrent 50,000 afbrød Forbindelsen med sine Kirkesamfund, hvor de ikke fik Lov til i Fred at være og forkynde sine Synsmaader.

En kjendelig Forandring indtraadte da i Menighederne med Hensyn til deres aandelige Tilstand. Ud fra den Antagelse, at Forkyndelsen om Kristi andet Komme støttedes og begrundedes i den profetiske Orden med Hensyn til de forudsagte Begivenheders Fuldbgyrdelse, samt at Budskabet var „den nærværende Sandhed“ for hin Tid, kunde ikke Udfaldet have været anderledes. Naar man vægrer sig ved at vandre i Lyset, stænger man sig nødvendigvis selv ude i Mørket; naar man forkaster Sandheden, smeder man uvilkaarlig Bildfarelsens Vænter om sine egne Lemmer. Et Tab af aandeligt Liv og Kraft, et moralsk Fald, maa paafølge. Dette fik Menighederne føle. De foretrak at hænge ved gamle Bildfarelser og vedblivende kundgjøre sine falske Værdomme blandt Folk. Sandhedens Lys udslukkedes derfor iblandt dem. Somme af dem følte og beklagede Forandringen. Nogle faa Vidnesbyrd fra deres egne Forfattere vil stille Tilstanden blandt dem dengang klart frem.

Bladet Christian Palladium for 15. Mai 1844 talte i følgende vemodige Tone: „I alle Retninger hører vi den sørgelige Lyd, der naar til os med alle Himlens Lustninger, bevirker en Kulde som Blæsten fra Nordens Isfjælde, leirer sig som en Mare paa de frygtsummes Bryst og sluger de svages Kraft og Udholdenhed, — at Lunkenhed, Splid, Lovløshed og Trøstesløshed bringer Ulykke og Gledighed inden Zions Grænser.“

I 1844 talte Bladet Religious Telescope i følgende Udtryk: „Vi har aldrig været Vidne til en saa almindelig Nedgang i Religionen som nu for Tiden. Sandelig, Menigheden maa vaagne op og søge efter Grunden til denne sørgelige Tilstand; thi sørgelig maa hver den, der elsker Zion, anse den. Naar vi mindes, hvor saa og sjældne Tilfældene af sand Ombendelse er, og hvor ubodfærdige og forhærdede Syndere optræder, uden at man næsten kan tænke sig lignende, maa vi næsten uvilkaarlig udraabe: Har Gud glemt at vise sig misfundelig? eller er Raadens Dør lukket?“

Omtrent paa denne Tid udstedtes der i religiøse Blade Opraab om at holde Faste og Bøn, for at den Helligaand maatte vende tilbage. Endog i Philadelphia-Bladet Sun for 11. Nov. 1844 læste man: „Undertegnede Præster og Medlemmer af forskellige Kirkesam-

fund i Philadelphia og Nabolag, som høitidelig tror, at Tidernes Tegn nu for Tiden, den almindelig udbredte aandelige Luntenhed i vore Menigheder og Ondskaben i Verden omkring os, gjør Krav paa, at de Kristne skulde udraabe en særlig Bønnetid, er derfor bleven enige om at slutte os sammen om en Uges særlig Bøn til Gud, den Almægtige, at han vil udgyde sin Helligaand over vor By, vort Land og Verden."

Prof. Finney, Redaktør af Oberlin Evangelist, sagde i Feb. 1844: „Vi har taget den Kjendsgjerning i Betragtning, at de protestantiske Menigheder inden vort Land som saadanne i Almindelighed enten har forholdt sig ligegyldige eller fiendtlige overfor næsten alle Tidens Reformere paa det sædelige Livs Omraade. Der findes nok delvise Undtagelser, men dog ikke nok til at forandre ovennævnte almindelige Forhold. Der findes ogsaa en anden Kjendsgjerning, som støtter vor Paastand, den nemlig, at der næsten overalt mangler ny Bækkelse inden Menighederne. Den aandelige Sløvhed er næsten alment raadende og er forfærdelig stor; herom vidner hele Landets religiøse Presse. I meget stor Udstrækning er Menighedslemmer henfaldne til at følge Moden og slaar sig sammen med de ugudelige til Fornøjelser, Dans, Festligheder o. s. v. Men vi behøver ikke at dvæle videre ved dette pinlige Emne. Det være nok at sige, at vi faar stedse flere og flere uimodsigelige Beviser for, at Menighederne i sin Almindelighed sørgelig vanarter. De er langt afvegne fra Frelseren, og han har unddraget sig dem."

Om man skulde sige, at vore Anstuelser om Menighedernes moralske Fald og aandelige Sløvhed ikke har vist sig at være rigtige, og som Støtte for denne Paastand henvise til den store Bækkelse i 1858, kan kanske Vidnesbyrdet fra Bostons ledende Kongregationalist- og Baptistblade med Hensyn til nævnte Bækkelse rette paa et saadant Indtryk.

Bladet Congregationalist sagde i Nov. 1858: „Vore Menigheders Bækkelse til Gudsfrugt er ikke en saadan, at man deraf forhaabningsfuldt kan slutte sig til dens lovlige, praktiske Frugter. Man burde f. Eks. være ligesaa sikker paa, at vore Godgjørenhedsforeningers Skatkamre skulde fyldes efter en saadan Naadens Regnbyge, som man er paa, at Elvene svulmer i sit Leie efter en rigelig Regn. Men Forstanderne for disse Foreninger beklager sig over den ringe Støtte og Hjælp, de faar af Menighederne.

„Der er endnu noget andet, som paa en bedrøvelig Maade behjæper

denne samme Sandhed. Bladet Watchman and Reflector berettede for nylig, at der aldrig blandt Baptisterne havde været en saa beklagelig Kirkesplittelse som den, der raader for nærværende; og sørgeligt som det end er, maa det siges, at denne Synd klæber netop ved de Menigheder, som havde størst Andel i den sidste Bækkelse. Ja, der tilføies, hvad der er endnu mere trist, at disse Splittelser i de fleste Tilfælde netop kan føre sin Oprindelse tilbage til Tiden for hin Bækkelse. Selv et Blik paa vort eget Kirkesamfund's Ugefkrifter overbeviser nok en om, at Ondet ikke paa nogen Maade findes hos Baptisterne alene. Bore egne Spalter har kanske aldrig bragt saa ydmygende Beretninger om heftig Strid og kirkelig Trætte som i de sidste saa Maaneder."

En presbyterianisk Præst i Belfast, Irland, udtalte sig i 1858 som følger angaaende den da nylig stedfundne Bækkelse dersteds (ifølge New Yorker-Bladet Independent for Dec. 1859): „Beslutningen om at knuse alle de Ordets Tjenere, der ytrer et Ord imod deres nationale Synd [Slaveriet], Beslutningen om at undertrykke og tilside sætte Skriftens tydelige Lærdomme kan disse New Yorker-Kristne holde fast ved og sætte iværk, paa samme Tid som de venter, at den religiøse Verden skal hilse deres Bækkelse som et saa stort Gode. Men førend de lykkelig nedværdigede amerikanske Menigheder øver Guds Gjerning i sit eget Land, har de ingen aandelig Kraft at meddele andre; deres Bækkelser er i den religiøse Verden det samme, som deres prunkende Raab paa Frihed, blandet med Slavens Stønnen, er i den politiske."

Under den store irske Bækkelse i 1859 holdt Irlands presbyterianiske Kirkes Generalforsamling sit Møde i Belfast. Om en besynderlig Scene, der bevidnedes i denne Forsamling, sagde, Belfast-Bladet News Letter for 30. Sept.: „Her i denne ærværdige Forsamling af Præster og Ældste finder vi to Præster, som aabent skjælder hinanden ud for Løgnere, og hele Generalforsamlingen blev Scenen for et Røre, som grænsede til et Bøbelopløb."

Dette er en beklagelig Tingenes Tilstand. Men hvad har saa tildraget sig siden den Tid, og i hvilken Retning er Udviklingen blandt de navnkristne Menigheder gaaet? Paa somme Steder udfol-des der en frampagtig Virksomhed, og Bækkelsesprædikanter, som vækker ikke liden Opsigt, gjør store Anstregelser for at paavirke Følelserne; men der synes ikke at udrettes noget synderlig varigt godt, og Gudfrugtighedens Maal bliver ringere og ringere.

Man har fundet paa forskjellige nye Ting for at lette den kirke-

lige Gjærning, og nogle af disse anses nu næsten som en Nødvendighed i et Gudshus, deriblandt intet mindre end et godt udstyret Kjøkken, hvor Fjestmaaltider kan tilberedes, og hvor rigtig lækre Sager kan tillaves for den mest forvæntede Gæne. Et eneste Eksempel kan tjene som Belysning paa, hvad der gaar for sig. Da Centenary Methodist Episcopal Church (en biskoppelig Metodistkirke) opførtes i Chicago, omtalte Chicagobladet Tribune i sin Beskrivelse af Bygningen særlig følgende:

„Nedenunder Forhallen og Samlingsværelserne er der en Kjøkken, hvor der findes en stor Spise sal, med bekvem Bordplads for 150 Mennesker, et Kjøkken med Røgerebskaber, Bast, Afstræde, Paa-kædningsværelser o. s. v. Man har i den nedre Del af Bygningen under Forhallen og Samlingsværelserne saaledes visse attraaeværdige Fordele; man kan gjøre de selskabelige Sammentømter mere behagelige og hyggelige uden at bringe Forfriskningerne ind i selve Forsamlingsalen eller Forhandlingsværelserne.“

Tænk, at et Kjøkken anses som en Nødvendighed i et Gudshus! Hvad vilde de ærværdige, gudelige Kirkens Fædre og Mødre for et Slægtled siden have tænkt om saadant? Skriften siger, at Uden og Driften samt Jagen efter Fornøielser istedetfor Gudstjeneste, selv fra deres Side, der falder sig Kristne, vil udmærke de sidste Dage som et Tidernes Tegn. Luk. 17: 26-30; 2 Tim. 3: 4, 5. Har vi ikke naaet den Tid, da dette opfyldes? Hvad findes der vel i hele Fortegnelsen over verdslige Forlystelser, som Kirken ikke aabent tillader eller ser gennem Fingre med, ja, som den ikke endog i rigeligt Møn fortræder? Dans, Kortspil, Teaterforestillinger, Hestevæddeløb, Hazardspil, Lotterier, Festligheder, Markeder, altflags Fraadseri deltager man i i religiøse Kredse, og mange af disse Ting øves i saakaldte religiøse Tiemed.

For nogle Aar siden fandt man paa en Underholdning til Fordeel for en Kirke i New Orleans af en saadan Art, at man fandt det mest passende at beskrive den paa en Plakat som følger: „Til Indtægt for Kirkekirkens Sogneftole. Nærved Dansepladsen er der en fint udstyret Bod og et stort Seildugstelt med særlige Siddepladse for Damer og Børn. Kirkens Medlemmer saavel som Publikum finder her en Opsats med Sodavand og Konditorvarer, en Restauration, hvor der i Overflod findes alt, som kan tilfredsstille selv Epikuræers Lust, og tillige en flot Skjænk, hvor der findes i Mængde af de mest udsøgte Sorter Drifkevarer, Cigarer, o. s. v.“

New Yorker-Bladet Observer optrykte denne Plakat med følgende Bemærkninger: „Dette er en Afskrift af en for nærværende i New Orleans paa isinesaldende Steder opslaaet Plakat. Den Kirke, for hvilken ovennævnte flotte Stjænk skal aabnes, kaldes Kristkirken; men vor Mening er nu den, at saasandt Kristus kommer til Markedet, saa kommer han med en Svøbe med svære Snerter og ubjager hver eneste Mand og Kvinde, som vanærer hans Hus og hans Navn med slige Ting. Kald den en Kirke, om I vil, men for Guds Skyld, I Folk i New Orleans, kald den ikke Kristkirken; nei, alt andet hellere end det!“

Hvilket Kirkesamfund denne Kirke end tilhørte, røber det lige fuldt, hvad der i disse Dage øves i Religionens Navn.

Som et oplysende Eksempel paa Virkningen af Kirkelotterier fortæller Bladet Watchman følgende: „Et Menighedslem gif hen til sin Sjølehyrde og bad ham indtrængende om, at han selv skulde tage sig af hans kjæreste Søn, som var bleven henfalden til Spillefyge. Præsten samtykkede, søgte den unge Mand op og fandt ham paa hans Bærelse. Han begyndte sin Forelæsning; men førend han sluttede, lagde Ynglingen Haanden paa hans Arm og pegte paa en Hob prægtige Bøger, som stod paa Bordet. „Se,“ sagde den unge Mand, „disse Bøger vandt jeg paa en Bazar, som var foranstaltet i Deres Kirke; der vovede jeg mig for første Gang ud paa saadant noget. Havde det ikke været for hint Lotteri, som dreves med en kristelig Menigheds Bifald og under dens Beskyttelse, var jeg aldrig bleven Spiller.““

En Ordets Tjener, B. F. Booth, taler saalunde i Bladet Golden Censer: „Jeg skjuler mit Ansigt i Blusel, naar jeg hører om, at Gubernøren i en Stat maa paakalde sin Stats lovgivende Myndigheds Hjælp for at faa Love istand, der kan modvirke den i Kirkens Navn og under dens Beskyttelse drevne Svindel under Navn af Menighedsbazarer, Kirkefester og andre Slags „fromt“ Menigheds spil eller Instigt Liv.“

Man kunde fylde hele Sider med Beretninger af ledende Mænd og Blade inden den religiøse Verden, der erkjender Kirkernes nedværdigede Stilling i Almindelighed og de mange daarlige Gjerninger, hvori de uden Blusel gjør sig skyldige. Dog, det er unødvendigt herom at anføre flere Vidnesbyrd. Den bedrøvelige og beklagelige Kjendsgjerning er altfor aabenbar til, at man kan nægte den.

Det fremstaaende Metodistblad Christian Advocate for 30. Aug.

1883 har under Overskriften: „Det største blandt Spørgsmaal“, en Artikel, hvoraf vi gengiver følgende:

„1. Man forklæde det nu, som man vil, men Menigheden er i almindelig Forstand aandelig talt i en rivende Nedgang. Medens den øges i Tal og vinder i Penge, bliver den mere og mere svag og begrænset i sit aandelige Væsen, paa Prædikestolene som paa Tilhørerspladsene. Den antager mere og mere Skikkelse og Væsen efter Menigheden i Laodicea.

„2. Der er Præster i Tusindvis, baade i høiere og lavere Stillinger, og mange Tusinde Lægsfolk, som er ligesaa døde og værdiløse som ufrugtbare Figentræer. De hidrager hverken timeligt eller aandeligt til Evangeliets Fremskridt og Seierssang ud over Jorden. Kunde man gjenopvække alle disse tørre Ben i vor Kirke og dens Forsamlinger og faa dem til at arbejde trofast og ivrig, hvor vilde da ikke den guddommelige Kraft aabenbares paa nye og herlige Maader!“

New Yorker-Bladet Independent for 3. December 1896 indeholdt en Artikel af D. V. Moody, af hvilken følgende er hentet:

„I et Nummer af Deres Blad saa jeg forleden en Artikel fra en Bidragshyder, hvori der stod, at der var over 3000 Menigheder i Kongregationalisternes og Presbyterianernes Samfund i dette Land, hvor der ikke berettes om en eneste, som blev indlemmet i Menigheden sidste Aar. Kan dette være sandt? Tanken herom har grebet mig i den Grad, at jeg ikke kan slaa den fra mig. Det er næsten nok til at fylde hver kristen Sjæl med alvorlig Stræk.

„Hvis dette er Tilfældet med disse to store Kirkesamfund, hvad maa da ikke Tilstanden ogsaa være blandt de andre! Skal vi alle slaa os til Ro og lade det gaa paa den Maade? Vil vore religiøse Blade og Præsterne paa Prædikestolen holde Munden lukket som „stumme Hunde, der ikke kan gjø“, uden at advare Menneskene om den kommende Fare? Bør vi ikke alle opløste Røsten som en Basun i dette Stykke? Hvad maa Guds Søn tænke om et saadant Resultat af vort Arbejde som dette? Hvad maa en vantro Berden tænke om en Kristendom, som ikke formaar at frembringe andre Frugter? Og har vi ingen Omsorg for de Menneskemasser, som aarlig gaar Fortabelsen imøde, medens vi sidder med Hænderne i Skjødet og ser derpaa? Og dette vort Land, hvordan vil det gaa med det i de næste ti Aar, om vi ikke vaagner op af Søvn?“

Den anden Engels Budskab er stilet til de Samfund, hvor Guds

Folk fornemmelig findes; thi det er særlig til dem, der tales, saasom de er i Babylon og til sin Tid bliver kaldt bort. Budskabet gjælder den nulevende Slægt; og Guds Folk nu maa visseelig søges i Kristenhedens protestantiske Samfund. Men efter som disse Menigheder viger længere og længere bort fra Gud, naar de tilslut frem til en saadent Stilling, at sande Kristne ikke længere kan opretholde nogen Forbindelse med dem, og da kommer de til at kaldes bort. Dette venter vi paa i den kommende Tid som en Fuldbgyrdelse af Aab. 18: 1-4. Vi tror, dette vil komme, naar Menighederne foruden at bære fordærvede ogsaa begynder at hæve sin Voldsshaand imod de hellige. (Se nærmere under sidstnævnte Kapitel.)

Det tredje Budskab. — Fra 9. Vers lyder Budskabet saaledes: „Dg en tredje Engel fulgte dem og sagde med høi Røst: Der som nogen tilbeder Dyret og dets Billede og modtager Mærket i sin Bænde eller i sin Haand, saa drikker ogsaa han af Guds Brede's Vin, som er isfjænknet ublandet i hans Fortørnelser's Kalk; og han skal pines med Jld og Svovel for de hellige Engles og for Lammets Afsyn. Dg deres Pines Røg opstiger i al Evighed; og de har ikke Hvile Dag eller Nat, de, som tilbeder Dyret og dets Billede, og den, som modtager dets Ravns Mærke. Her er de helliges Taalmodighed, her er de, som bevarer Guds Bud og Jesu Tro.“

Dette er et Budskab af den frygteligste Bægt. I hele Bibelen findes der ingen strengere Trusel om guddommelig Brede. Den Synd, hvorimod det advarer, maa være skrækkelig, og den maa være saa klart og bestemt angivet, at hver den, som vil, ogsaa maa kunne forstaa den og saaledes vide, hvorledes han skal undgaa den over samme udtalte Straffedom.

Man lægger Mærke til, at disse Budskaber lægges til hinanden og gaar sammen, idet nemlig det ene ikke ophører, naar det andet begynder. Saaledes var for en Tid det første Budskab det eneste, som udgik. Det andet begynde, men afsluttede ikke derved det første; der var da to Budskaber. Paa dem fulgte det tredje; det afløste ikke de andre, men sluttede sig kun til dem, saa vi nu har tre samtidige udgaaende Budskaber, eller rettere et trefoldigt Budskab, hvori Sandheden i alle tre forener sig, medens det sidste naturligvis er den ledende Kundgjørelse. Helt til Bærket er fuldendt, vil det aldrig op-høre at være sandt, at Guds Doms Time er kommen, og at Babylon er falden; og disse Sandheder vil vedblive at forkyndes i Forbindelse med de Sandheder, der lyder til os gjennem det tredje Budskab.

Mellem Budskaberne indbyrdes mærker man ogsaa en logiff Forbindelse. Stiller vi os hen før det første Budskabs første Forlyndelse, ser vi, hvilken sørgelig Trang der i den protestantiff-religiøse Verden var til en Reformation. Splittelse og Forvirring raadede blandt Menighederne. De klyngede sig endnu til mangen pavelig Bildfarelse og Overtro. Evangeliets Magt var svækket i deres Haand. For at høde paa disse Onder udgif Læren om Kristi andet Komme og kundgjordes med Kraft. De burde have antaget den og derved ladet sig vække til nyt Liv, hvilket vilde være blevet Følgen, om de havde vedtjendt sig den. Istedet derfor forkastede de den og led Følgerne deraf ved Tabet af aandelig Kraft. Saa lød da det andet Budskab med Melding om Følgen af denne Forkastelse, og en Kundgjørelse om, hvad der ikke alene var i sig selv en Kjendsgjerning, men en retfærdig Dom fra Herren over dem for deres Gjenstridighed i denne Henseende, nemlig at Gud var vegen fra dem, og at de var moralsk faldne.

Dette bevirkede ikke, at de blev vækkede, ledte dem ikke til at gjøre Bod for sine Bildfarelser, hvilket det havde været tilstrækkeligt til at gjøre, om de havde villet lade sig advare og revse. Og hvad følger saa nu? Jo, Veien ligger aaben før et endnu yderligere Skridt tilbage, et dybere Frafald og endnu større Onder. Mørkets Magter driver sit Arbejde frem, og hvis Menighederne endnu haardnattet vedbliver at sty Lyset og forkaste Sandheden, vil de snart finde sig ifærd med at tilbede Dyret og modtage dets Mærke. Dette bliver blot den logiske Følge af den Handlemaade, som begyndte med Forkastelsen af det første Budskab. Nu udgaar der da et nyt Budskab med en høitidelig Forlyndelse om, at hvis nogen gjør dette, saa skal han drikke af Guds Brede's Bin, som er issjænknet ublandet i hans Fortørnelser's Kalk. Det vil sige, I forkastede det første Budskab og led et moralsk Fald; om I nu vedblivende forkaster Sandheden og fremdeles lader de udsendte Advarsler uensede, da kommer I til at tømme Guds sidste Forraad af Barmhertighed og omsider at ødelægges, uden at man kan raade Bod derpaa. Dette er en saa streng Trusel om Straffedom i dette Liv, som Gud kan forkynde for dem, og det er den sidste. Nogle saa vil ænse den og blive frelste; men den store Mængde vil gaa sin Gang til Fortabelse.

Forlyndelsen af det tredje Budskab udgjør den sidste særlige religiøse Bevægelse før Frelserens Komme; thi umiddelbart efter dette ser Johannes en lig et Menneskes Søn komme paa en stor hvid

Sty for at høste Jordens Høst. Dette kan ikke fremstille noget andet end Kristi andet Komme. Saasandt derfor Kristi Komme staaer for Døren, er Tiden for dette Budskabs Forkyndelse inde. Der er mange, som gjør Krav paa Navnet „Adventister“, og som i Skrift og Tale alvorlig lærer, at vi nu befinder os i de sidste Dage, og at Kristi Komme staaer for Døren; men naar vi minder dem om denne Forudsigelse, kommer de pludselig i Drift, uden Anker, Kort og Kompas. De ved ikke, hvad de skal gjøre med den; de ser ligesaa godt som vi, at saasandt det, de lærer om Kristi andet Komme, har sin Rigtighed, og at Frelseren er nær, saa burde man et eller andet Sted — ja det hele Land over — høre dette tredje Budskabs varslende Røst. Nu er Tiden for det; i andet Fald er vi ikke i de sidste Dage, eller med andre Ord, denne Forudsigelse har slaaet feil; men dette kan de ikke med Himelighed indrømme. Paa samme Tid ved de, at de ikke forkynnder Budskabet, forlanger heller ikke at forkynnde det, kan heller ikke pege paa nogen, som forkynnder det, uden paa nogle enkelte, der vedgaar, at dette netop er den Gjerning, de øver. At medgive sidstnævntes Paastandes Berettigelse vilde imidlertid være at udtale Dommen over sig selv. Deres Forlegenhed vilde gjøre Krav paa Medynk, om det ikke var derfor, at saadanne som hellere vil blive staaende i en besværlig Tvivl end anerkjende Sandheden, ikke med Rette fortjener nogen synderlig Medfølelse.

Hvad der er fremholdt angaaende de to foregaaende Budskaber fastslaar Tiden for dette sidste og viser, at det gjælder den nærværende Tid. Men som ved de tidligere er det bedste Bevis for vor Paastand om, at Budskabet nu udgaar til Verden, dette, at man kan pege paa noget, som tildrager sig for alles Øine og godtgjør Fuldbyrdselsen. Efter at have vist, hvorledes det første Budskab som en ledende Forkyndelse faldt sammen med den store Adventbevægelse i 1840-44, og efter at have set det andet Budskabs Fuldbyrdselse i Forbindelse med samme Bevægelse i sidstnævnte Aar vil vi nu se paa, hvad der siden efter er foregaaet.

Da Tiden randt hen i 1844, henfaldt de, der forventede Kristi Gjenkomst, i større eller mindre Raadvildhed. Mange opgav helt og holdent Bevægelsen; flere gik over til den Slutning, at Tidbestemmelsen var feilagtig, og begyndte straks paa at faa berigtiget de profetiske Perioder og faa sat et nyt Tidspunkt for Herrens Komme, — et Arbejde, de med større eller mindre Iver har fortsat med til den Dag idag, idet de fastsatte en ny Tidbestemmelse, efterhvert som en

anden slog feil, til stor Forargelse for Adventbevægelsen og Stade for al profetisk Grausfning, saa langt deres begrænsede Indslydelse strakte sig; nogle saa, som nøie og oprigtig søgte at finde Grunden til Feiltagelsen, blev bestyrkede i Troen paa, at Adventbevægelsen var styret af Forsynet, og at Slutningerne med Hensyn til Tiden var rigtige, men indsaa, at de havde taget feil angaaende Emnet om Helligdommen, og herved kunde Skuffelsen forklares. De lærte, at Helligdommen ikke var vor Jord, som man havde antaget, at Renselsen ikke skulde ske ved Ild, og at Forudsigelsen herom aldeles ikke forudsatte eller medførte Herrens Komme. De fandt i Skriften særdeles klare Beviser for, at den Helligdom, hvormed der taltes, var det himmelfste Tempel, som Paulus kalder „Helligdommen“, „det sande Tabernakel, hvilket Herren har opreist og ikke et Menneske“, og at dens Renselse ifølge Forbilledet maatte bestaa i, at Præsten øvede den sidste Del af sin Raldsgjerning i den anden Afdeling, det allerhelligste. Da saa de, at Tiden var kommen for Fuldbyrnelsen af Ab. 11: 19: „Og Guds Tempel blev opluffet i Himlen, og hans Pagts Ark blev set i hans Tempel.“

Da deres Opmærksomhed saaledes var bleven henledet paa Arken, kom de ganske naturlig til at undersøge den i Arken liggende Lov. At Arken indeholdt Loven fremgik klart af selve dens Navn: „hans Pagts Ark“; den kunde jo ikke have været hans „Pagts“ Ark, heller ikke vilde den være bleven kaldt saaledes, om den ikke havde indeholdt Loven. Her var da altsaa Arken i Himlen, det store Modbillede af den Ark, som under den forbilledlige Husholdning var til her paa Jorden; og den Lov, denne himmelfste Ark indeholdt, maatte selvfølgelig være det vigtige Originaldokument, hvoraf Lovens Tavler i den jødiske Ark kun var en Afskrift, og begge to maatte de lyde nøiagtig lig, Ord for Ord, Bogstav for Bogstav, Tøddel for Tøddel. At antage noget andet vilde ikke alene være Falskhed, men den største Urimelighed. Hin Lov er altsaa endnu Guds Regjerings Lov, og nu som i Begyndelsen kræver dens fjerde Bud, at Ugens syvende Dag skal feires som Sabbat. Ingen, som medgiver det rigtige i, hvad der er sagt om Helligdommen, vover at reise Tvist om dette. Saaledes vakktes da Tanken paa en Sabbatsreform, og man saa, at alt, hvad der var foretaget i Strid med denne Lov, især forsaavidt man havde indført en Hviledag og en Gudsdyrkelse, der gjorde det af med Jehovahs Hviledag, maatte være en Gjerning af det pavelige Dyr, den Magt, som skulde sætte sig op imod Gud og prøve at ophøje sig

over ham. Men dette er selve den Gjerning, den tredje Engel fremfører sin Advarsel imod; og følgelig begyndte man at indse, at Tiden for det tredje Budskab falder sammen med Tiden for Helligdommens Renselse, der begyndte med de 2300 Dages Afslutning i 1844, samt at Kundgjørelsen grunder sig paa de store Sandheder, der er bragt for Lyset i Forbindelse med dette Emne.

Saaledes gryede det tredje Budskabs Dagslys over Menigheden; men man indsaa straks, at Verden med Kette vilde kunne kræbe af dem, der gav sig ud for at forkynde hint Budskab, en fuld Forklaring over alle de Sindbilleder, som Budskabet indeholder: Dyret, Billedet, Tilbedelsen og Mærket; derfor blev disse Emner gjort til Gjenstand for særlig Granskning. Man fandt, at Skriftens Vidnebyrd var klare og overflødige, og det varede ikke længe, før man ud af de aabenbarede Sandheder formede tydelige Lærebegreber og Paa-stande til fuld Forklaring over alle disse Emner.

I 13. Kap. er der allerede givet Forklaring over, hvad Dyret, Billedet og Mærket maa være; og det er bleven vist, at Dyret med de to Horn, som opreiser Billedet og paatvinger Mærket, er vort eget Land (de Forenede Stater), som nu er midt i sin Løbebane, men skynder sig fremad for at øve den Gjerning, som netop Forudsigelsen anviser det. Det er denne Gjerning og disse Redskaber, hvorimod det tredje Budskab retter sin Advarsel, et endnu yderligere Bevis for, at Budskabet nu er i sin Orden, og røber den mest afgjørende indbyrdes Overensstemmelse mellem alle disse Forudsigelser. Beviserne selv trænges vel ikke her at gjentages; det vil være tilstrækkeligt i det væsentlige at samle, hvad der er bleven fastslaaet:

1. „Dyret“ er den romersk-katolske Magt.

2. „Dyrets Mærke“ er den Jndstiftelse, dette Vælde har opstillet som Bevis paa sin retmæssige Myndighed til at give Kirken Love og byde over Menneskenes Samvittighed i Strid med Guds Befalinger. Denne Jndstiftelse bestaar i en Forandring i Guds Lov, hvorved denne er bleven berøbet Kongemagtens Tegn og Paastrift, — den syvende Dag som Sabbat, selve Mindet om Jehovahs Skabergjerning, er udrevet af sin Plads mellem de ti Budord, og en falsk Sabbat, Ugens første Dag, er indsat i dens Sted.

3. „Dyrets Billede“ er en eller anden kirkelig Samfundsorden, der kommer til at ligne Dyret, forsaavidt som den bliver beklædt med Magt til at sætte sine Beslutninger igjennem under Paalæg af Straf efter den borgerlige Lov.

4. Dyret med de to Horn, af hvilket Billedet, opreist af Folket, faar Magt til at tale og handle, er de Forenede Stater; og de indledende Stridt til Billedets Dannelse er allerede tagne, saa kun det sidste staar igjen.

5. Dyret med de to Horn paatvinger Dyrets Mærke, d. v. s. fastslaar ved Lov, at Ugens første Dag, Søndagen, skal helligholdes som Sabbat. Hvad der har sket i denne Retning er allerede bleven paapeget. Bevægelsen drives frem af Enteltmænd, af organiserede Sabbatskomitéer, af Politikere, af de vantro indirekte, af The National Reform Association (Den Nationale Reformforening), The American Sabbath (Sunday) Union (Den Amerikanske Sabbatsforening), W. C. T. U. (Kvindernes kristelige Afholdsforening), Christian Endeavor Society (Forening for kristelige Bestræbelser) med dens Underafdelinger o. s. v.

Dog lades Folket ikke i Mørke angaaende denne Sag. Det tredje Budskab retter en høitidelig Advarsel mod alt dette onde. Det aabenbarer Dyrets Gjerning i et og alt, viser, hvorledes det modstaar Guds Lov, advarer Folket mod at give efter for dets Forlangender og udpeger for alle Sandhedens Veie. Dette vækker naturligvis Modstand; og Kirken bringes til saa meget mere at søge menneskelig Autoritets Hjælp for sine Læresætningers Indsættelse, eftersom det ses, at den mangler den guddommelige.

Til disse Budskabers Fremme paabegyndtes i 1850 Udgivelsen af Bladet The Advent Review and Sabbath Herald, der er bleven fortsat lige til nu og har Udbredelse i alle Stater og Territorier inden Unionen og i mange fremmede Lande. The Signs of the Times som udgives i Mountain View, Cal., har opnaaet en endnu større Udbredelse. Andre Blade paa Engelsk, der udgives i det Viemed at forklare og fremstille dette Budskabs Sandheder for Verden, er følgende: The Watchman, Ugeblad, Nashville, Tennessee; The Present Truth, Ugeblad, Watford, Hertzs, England; det australasiatiske Signs of the Times, Ugeblad, Warburton, Victoria, Australien; The Oriental Watchman, Maanedssblad, Calcutta, Indien; The Carribean Watchman, Maanedssblad, Port Spain, Vestindien; The South African Sentinel, Maanedssblad, Kenilworth, Sydafrika; Liberty, Kvartals-skrift, Washington, D. C.; Life and Health, et maanedligt Sundhedsblad, der udkommer sammesteds; ogsaa Sundheds- og Afholdsblade i England og Australien. Foruden disse Blade paa Engelsk udgives der ogsaa Blade i det tyske, franske, spanske, russiske, dansk-norske,

svenske, hollandske, ungarske, portugisiske, bøhmiske, finske, japanesiske, kinesiske og flere andre Sprog; og Trykkerier findes paa følgende Steder: Washington, D. C.; Mountain View, Cal.; Nashville, Tenn.; College View, Nebr.; South Lancaster, Mass.; Ottawa, Ontario, Can.; Buenos Ayres, Argentina; Kristiania, Norge; Shanghai, Kina; Kjøbenhavn, Danmark; Warburton, Australien; Lucknow, Indien; Hamburg, Tyskland; Helsingfors, Finland; Genf, Schweiz; Watford, England; Mexico City, Mexico; Kapstaden, Sydafrika; Stockholm, Sverige; Sao Paulo, Brasilien; Port Spain, Vestindien, og andre Steder. Traktater, Blade og større Bøger udgives i over 60 forskellige Sprog, og henved 4000 Prædikanter og andre Missionærer anvender hele sin Tid til Forkyndelsen af denne den tredje Engels Budskab i alle Verdensdele; Udgifterne hermed beløber sig til betydelig mere end en Million Dollars om Aaret, der ydes til Sagens Fremme. Der kan neppe nævnes et Land i Verden, hvortil der nu ikke er bleven sendt Skrifter, eller som ingen Missionær har besøgt. Og Sagen gaar stedse fremad med ny og stigende Kraft.

Denne Bevægelse er idetmindste en Foreteelse, der udæsker en Forklaring. Vi har fundet Bevægelser, som ganske slaaende og nøie gjør det første og andet Budskab Fyldest. Her har vi atter en, der som en Fuldbyrkelse af det tredje Budskab kræver Verdens Opmærksomhed. Den stiller Krav paa at være en sliq Fuldbyrkelse og forlanger, at Verden skal undersøge, med hvilken Ret den stiller et saadant Krav. Lad os se.

1. „En tredje Engel fulgte dem.“ Saaledes følger denne Bevægelse paa de to tidligere nævnte, optager og fortsætter Udbredelsen af de i de tidligere Bevægelser fremstillede Sandheder, idet den til dem lægger yderligere, hvad det tredje Budskab indeholder.

2. Det tredje Budskab udgjør en Advarsel mod Dyret. Saaledes fremholder denne Bevægelse særlig blandt Gjenstandene for sin Forkyndelse en fuld Forklaring af dette Sindbillede, siger Folk, hvad det er, og fremstiller dets gudsbespottende Krav og Gjerninger.

3. Det tredje Budskab advarer alle imod at tilbede Dyret. Saaledes forklarer denne Bevægelse, hvorledes denne Magt, Dyret, i Kristenheden har indført visse Jndstiftelser, der staar imod den Høieste Krav, og viser, at man tilbeder nævnte Magt, saafremt man bøier sig for dens Myndighed. „Ved I ikke,“ siger Paulus, „at hvem I fremstiller eder til Lydighed som Tjenere, dens Tjenere er I, hvem I adlyder?“ Rom. 6: 16.

4. Det tredje Budskab advarer alle imod at modtage Dyrets Mærke. Saaledes gaar denne Bevægelse væsentlig ud paa at vise, hvad Dyrets Mærke er, og at advare imod at antage det. Det er saa meget mere ønskeligt, at dette skal gøres, som denne antikristelige Magt har arbejdet saa listigt, at den store Mængde lader sig narre til ubevidst at føie sig under dens Myndigheds Krav. Det er bevidt, at Dyrets Mærke er en Indstiftelse, der er bleven ikklædt et kristeligt Klædebon og underfundig er bleven indført i den kristne Kirke paa en saadan Maade, at den tilintetgjør Jehovahs retmæssige Myndighed og sætter Dyrets istedet. Det er, naar al Forklædning fjernes, ligefrem at oprette en falsk Sabbat, Dyrets Tegn, paa Ugens første Dag, istedetfor Herrens Hviledag paa den syvende Dag, en Anmaselse, som den store Gud ikke kan taale, og som Levningen af Menigheden fuldstændig maa frigjøre sig for, førend den kan blive beredt for Kristi Gjenkomst. Derfor lyder den alvorfulde Advarsel: Ingen tilbede Dyret eller modtage dets Mærke!

5. Det tredje Budskab advarer tillige imod at tilbede Dyrets Billede. Saaledes har denne Bevægelse ogsaa hermed at gøre, idet den paapeger, hvad Billedet kommer til at blive, eller idetmindste forklarer Forudsigelsen om Dyret med de to Horn, der danner Billedet, og viser, at det er vort eget Statssamfund, — at her skal Billedet reises, — at Forudsigelsen gjælder det nulevende Slægtled, — og at Fuldbyrnelsen øiensynlig nu er ganske nær.

Der findes ikke noget religiøst Foretagende for Tiden her i Landet undtagen dette Syvende-Dags Adventisternes, som gjør Krav paa at være en Fuldbyrkelse af den tredje Engels Budskab, — ikke noget andet, der som sit særlige Emne netop fremholder de Ting, hvormed nævnte Budskab befatter sig. Hvorledes skal man nu stille sig ligeoverfor dette? Er da dette Fuldbyrnelsen? Ja, det maa gjælde som saadan, medmindre man kan bevise, at dets Krav er uberettigede, at det første og andet Budskab endnu ikke har lydt, at Anskuelse om Dyret, Billedet, Mærket og Tilbedelsen er urigtige, samt at alle de Forudsigelser, Tegn og Beviser, ifølge hvilke Kristi Komme er nær, og Tiden for dette Budskabs Forkyndelse følgelig nu er inde, helt kan lades ude af Betragtning. Men dette vil den forstandige Bibelgranter neppe indlade sig paa.

Følgen af Kundgjørelsen beviser end yderligere Rigtigheden af de ovenfor opstillede Paastande. Den frembringer nemlig et Folk, om hvilket det kan siges: „Her er de, som bevarer Guds Bud og Jesu

Tro." 12. Vers. Denne Gjerning øves midt i selve Kristenheden, og de, som antager Budskabet, bliver et eiendommeligt Folk paa Grund af deres Handlemaade, naar der bliver Tale om Guds Bud. Hvilken Forskjel — og det den eneste Forskjel — er der nu blandt de Kristne i deres Handlemaade i denne Henseende? Jo, denne: nogle mener, at man holder det fjerde Bud ved at anvende Ugens første Dag til Hvile og Tilbedelse, medens andre hævder, at den syvende Dag bør anvendes hertil, hvorfor de selvfølgelig anvender den i Overensstemmelse hermed og saa gjenoptager sin almindelige Beskæftigelse paa den første Dag. Ingen skarper Grænselinje kan trækkes mellem to Partier. Den Tid, det ene Parti betragter som hellig og anvendelig til religiøst Brug, betragter det andet Parti som kun verdslig og anvender den selvfølgelig til almindeligt Arbejde. Det ene hviler, det andet arbejder; det ene øver sit verdslige Kald, men finder det andet ubeskæftiget med saadant, — selvfølgelig er Anledningen til Handelsfamvæn ganske afbrudt. To Dage i Ugen holdes saaledes disse to Partier fra hinanden ved forskjellig Lære og forskjelligt Liv med Hensyn til det fjerde Bud. En saa tydelig Forskjel kunde der ikke findes ligeoverfor noget andet Bud.

Budskabet bringer sine Tilhængere til at holde fast ved den syvende Dag; thi kun paa den Maade bliver de eiendommelige og særegne, saasom Høitideligholdelsen af den første Dag ikke vilde skille nogen ud fra Masserne, der allerede helligholdt denne Dag, da Budskabet først udgik. Heri finder vi et yderligere Bevis for, at Søndagshelligholdelsen er Dyrrets Mærke: thi Budskabet, hvis Hovedindhold bestaar i en Advarsel imod at modtage Dyrrets Mærke, vil naturligvis føre sine Tilhængere bort fra det, der er Dyrrets Mærke, til det modsatte. Det fører dem bort fra Helligholdelsen af Ugens første Dag til Helligholdelsen af den syvende Dag. Heraf ser man straks, at man her har mere end den blotte Sandsynlighed for, at Søndagshelligholdelsen er Dyrrets Mærke, mod hvilket Budskabet advarer os, og at Helligholdelsen af den syvende Dag, hvortil Budskabet fører os, er det modsatte.

Dette stemmer overens med, hvad der tidligere (Kap. 7) er sagt om Guds Segl. Man saa der, at Tegn, Segl og Mærke er forskellige Udtryk med en og samme Mening, og at Gud anser sin Sabbat som et Mærke, Segl eller Tegn mellem sig og sit Folk. Saaledes har Gud et Segl eller Mærke, hvilket er hans Sabbat. Dyrret har ogsaa et Segl eller Mærke, hvilket er dets Sabbat.

Førstnævnte er den syvende Dag; sidstnævnte er saa langt som muligt fjernet fra den, ja ved Ilgens anden Ende, den første Dag. Kristenheden bliver tilfidsst delt i to Partier: de, som er beseglede med den levende Guds Segl, har hans Mærke, d. e. holder hans Sabbat, og de, som er beseglede med Dyrrets Segl, har dets Mærke, holder dets Sabbat. Med Hensyn hertil giver den tredje Engels Budskab os baade Oplysning og Advarsel.

Da der altsaa efter denne Fremstilling ligger saa megen Vægt paa den syvende Dag, er det ikke saa urimeligt, om Læseren gjerne vilde have Bevis for, at en Person ikke kan siges at holde Guds Bud, medmindre han helligholder den syvende Dag. Herved maatte vi da komme til at drøfte hele Sabbatspørgsmaalet, noget, nærværende Værk ikke kan indlade sig paa. Dog vil det nok være i sin Orden her at fremholde nogle af de vigtigste Sandheder vedrørende Sabbaten, da Læseren maaste vilde ønske det i denne Forbindelse — Sandheder, som tilfulde er fastslaaede i de Værker, som henvises til i nedenstaaende Anmærkning.*)

1. Sabbaten blev indstiftet i Begyndelsen, ved Slutningen af Tidens første Ilge. 1 Mos. 2: 1-3.

2. Den var hin Ilges syvende Dag og hvilede paa Kjendsgjerninger, som var uadskillelig forbundne med selve dens Navn og Tilværelse, — Kjendsgjerninger, som aldrig kan blive andet end sande og aldrig kan ændres. Derved at Gud hvilede paa den syvende Dag, blev denne Dag hans Hviledag eller Herrens Sabbat (Hvile); og den kan aldrig ophøre at være hans Hviledag, saafom hin Kjendsgjerning aldrig kan ændres. Han helligede eller indviede denne Dag paa den Tid og det Sted, Beretningen melder; og denne Helligelse kan aldrig ophøre, medmindre den fjernes fra Jehovahs Side ved en ligesaa direkte og tydelig Handling som den, hvorved han henlagde den til denne Dag i Begyndelsen. At saa nogenfinde er sket, paaftaar ingen, kunde heller ikke i Tilfælde bevise det.

3. Sabbaten har intet forbilledligt, slyggemæssigt eller ceremonielt ved sig; thi den indstiftedes, før Menneket syndede, og tilhører derfor en Tid, da der ifølge Tingenes eget Væsen ikke kunde være noget Forbillede eller nogen Skygge.

*) Som et Hovedværk om dette Spørgsmaal vil vi henvise til det af J. N. Andrews forfattede Værk, *History of the Sabbath and First Day of the Week*. Der drøftes Spørgsmaalet med Hensyn til begge Dagene grundig baade fra bibelsk og historisk Standpunkt. Se ogsaa „Hvem forandrede Sabbaten?“ Jaaes hos den Internationale Forlagsforening, College View, Nebr.

4. De Love og Indstiftelser, som bestod før Menneskets Fald, var i sit Væsen oprindelige og uforanderlige; de opstod grundet paa Forholdet mellem Gud og Menneskene og mellem Menneskene indbyrdes, var saadanne, som bestandig vilde have bestaaet, om Mennesket aldrig havde syndet, og led heller ikke noget ved Menneskets Synd, var med andre Ord ifølge Tingenes eget Væsen uforanderlige og evige. Ceremonielle og forbilledlige Love skyldte Menneskets Fald sin Oprindelse, da de aldrig vilde være blevet til, om det ikke havde været for dette Fald. Disse var fra Husholdning til Husholdning Forandring underkastede; og disse og blot disse blev affskaffede ved Korset. Sabbaten hørte til de oprindelige Indstiftelser og var derfor uforanderlig og evig.

5. Sabbatens Helligelse i Paradiset gjør dens Bestaaen sikker fra Stabelsen til Sinai. Her stillede den i selve Midten af de ti Bud, saaledes som Gud forkyndte dem med tydelig Røst og skrev dem med sin Finger paa Stentavlerne, — noget der for bestandig skiller den fra ceremonielle Love og giver den Plads blandt de moralske og evige.

6. Sabbaten er ikke en ubestemt Dag, saaledes at man efter seks Arbejdsdage naarsomhelst kan hvile. Loven fra Sinai (2 Mos. 20: 8–11) henlægger den saa tydeligt, som Ord kan udtrykke det, til en bestemt Dag; de Begivenheder, der gav Anledning til dens Tilblivelse, gjør, at den kun kan falde paa den bestemte syvende Dag; og de 6,240 Mirakler i Orkenen, tre om Ugen i 40 Aar, nemlig 1) en dobbelt Portion Manna paa den sjette Dag, 2) Bevarelsen paa den syvende Dag af den ekstra Portion Manna indsamlet paa den sjette Dag, og 3) ingen Manna paa den syvende Dag (se 2 Mos. 16), viser, at den er en vis bestemt Dag og ikke bare en vis Del af Tiden. At paastaa noget andet, vilde være det samme som at sige, at Washingtons Fødselsdag eller Uafhængighedsdagen kun var $\frac{1}{365}$ af et Aar, hvorfor den ligesaa godt kunde fejres hvilkensomhelst anden Dag som den Dag, paa hvilken den indtraf.

7. Sabbaten udgjør en Del af den Lov, om hvilken Frelseren aabent erklærede, at han ikke kom for at opløse den. Paa den anden Side forsikrede han høitidelig, at den skulde bestaa endog til det mindste Bogstav eller en Tøddel, saalænge Himmel og Jord bestod. Matt. 5: 17–20.

8. Den udgjør en Del af den Lov, som Paulus erklærer ikke er affskaffet, men tvertimod stadfæstes ved Troen paa Kristus. Rom.

3: 31. Den ceremonielle eller forbilledlige Lov, som pegte hen paa Kristus og ophørte ved Korset, er bleven affaffet ved Troen paa ham. Ef. 2: 15.

9. Den udgjør en Del af hin kongelige Lov vedrørende Jehovah som Konge, om hvilken Jakob erklærer, at den er en Frihedens Lov, som skal dømme os paa den yderste Dag. Jak. 2: 11, 12. Gud har ikke forskjellige Domsmaal for forskjellige Tidsaldre i Verden.

10. Den er „Herrens Dag“ i Ab. 1: 10. (Se, hvad før er sagt om dette Vers.)

11. Den staar som den Jndstiftelse, om hvilken der forudsiges en stor Reform i de sidste Dage. Ef. 56: 1, 2 sammenlignet med 1 Pet. 1: 5. Her kommer ogsaa det Budskab, vi for nærværende be-
tragter, til Anvendelse.

12. Ved den nye Skabelse optræder Sabbaten igjen, sin Oprindelse og Bæsen tro, og vil fra den Tid af udgøde sin Betsignelse over Guds Folk i al Ewigbed. Ef. 66: 22, 23.

Her har vi da kortelig sammenstillet Beviserne for, at Sabbatsbudet ingenlunde er ophævet, Jndstiftelsen ingenlunde ændret, samt at ingen kan siges at holde Guds Bud, medmindre han holder det. At overholde en saadan Jndstiftelse er en stor Være; at agte paa dens Krav bliver til uendelig Betsignelse.

Straffen over dem, der tilbeder Dyret. — De skal pines med Jld og Svovel for de hellige Engles og Lammets Mafyn. Naar skal denne Pine ramme dem? Af Kap. 19: 20 ser man, at der ved Kristi andet Komme øves en Jldstraf, idet der nævnes en Jldfj, brændende med Svovel, hvori Dyret og den falske Profet kastes levende. Dette kan kun gjælde den Ddelæggelse, der rammer dem ved Begyndelsen af de 1000 Aar, ikke ved Enden deraf. Der er ogsaa et mærkeligt Skriftsted hos Esaias, til hvilket vi maa hen-
vise for at finde en Forklaring over Udtrykkene i den tredje Engels Trusel, et Sted, som ubestridelig beskriver noget, der skal finde Sted ved Kristi andet Komme og i Jordens øde Tilstand i de paafølgende 1000 Aar. Man kan neppe undgaa at se, at Udtrykket i Abenbaringen er laant fra denne Forudsigelse. Efter at have bestrevet Herrens Brede over Folkene, — hvorledes deres Hære nedslaaes i Mængde, hvorledes Himlen sammenruller som en Bog o. s. v., siger Profeten: „Thi Herren har en Hævners Dag, et Gjengjældens Aar for Zions Sag. Og dets Strømme skal omskiftes til Beg og dets Støv til

Snøvel, og dets Land skal vorde til brændende Beg. Hverken Nat eller Dag skal det slukkes, til evig Tid skal dets Røg opstige; fra Slægt til Slægt skal det ligge øde, i al Evighed er der ingen, som drager igjennem det." Ef. 34: 8-10. Siden det nu udtrykkelig er aabenbaret, at der skal blive en Jldsø, hvori alle Syndere omkommer, ved Enden af de 1000 Aar, kan vi deraf kun slutte, at de levende ugudeliges Udelæggelse ved Begyndelsen af denne Tid og alle de ugudeliges Straffedom ved dens Slutning i meget falder sammen.

Hvor længe Straffen skal vare. — Udtrykket „i al Evighed“ kan ikke paa dette Sted betegne den ubegrænsede Evighed. Dette er klart, naar man husker paa, hvor denne Straffedom rammer, paa denne Jord nemlig, hvor Dag og Nat følger paa hinanden. Dette fremgaar endvidere af Stedet hos Esaias, hvortil allerede er hentydet, hvis dette er, som vi formoder, det Sted, hvorfra foreliggende Udtryk er laant, og gjælder samme Tid. Der tales om Edoms; men hvad enten man nu opfatter dette bogstaveligt som Edoms Land syd og øst for Judæa, eller man mener, det her skal betegne, saaledes som det utvivlsomt ogsaa gjør, hele vor Jord paa det Tidspunkt, naar engang vor Herre Jesus kommer ned fra Himlen i Jldsluer, og naar Gjengjældelsens Aar for Zions Sag kommer, saa maa i hvilket som helst Tilfælde Scenen engang afsluttes; thi derom vor Jord skal tilsidst fornyes, renses for enhver syndig Plet, hvert Spor af Lidelse og Afsmagt og for alle evige Tider blive en Bolig for Retfærdighed og Glæde. Ordet *αιών*, som ovenfor er oversat „Evighed“, til lægger Schrevelius i sin græske Ordbog Betydningerne: „En Tidssalder; en lang Tidsperiode; en ubestemt Tidsvarighed; en Tid, den være lang eller kort.“*)

Det tredje Budskabs Periode er for Guds Folk en Taalmodighedens Tid. Derom læser vi baade hos Paulus og Jakob. Heb. 10: 36; Jak. 5: 7, 8. Imidlertid bevarer denne ventende Skare Guds Bud, de ti Budord, og Jesu Tro, alle Kristi og hans Apostlers Lærdomme, saaledes som det nye Testamente har dem. Den sande Sabbat, saaledes som de ti Budord giver den, stilles saaledes i skarp Mod sætning til den falske Sabbat, Dyrrets Mærke, der tilsidst bliver et Adskillelsens Tegn for dem, der forkaster det tredje Budskab, saaledes som allerede er fremstillet.

*) Vil man se Meningen af dette Udtryk omhyggelig drøftet, saa læse man Skriftet „Liv og Uforkræntelighed“ samt „Ordet Evighed og Helvedesstraffen“. Saaes hos Den Internationale Forlagsforening, College View, Nebr.

13. Vers. Og jeg hørte en Røst fra Himlen, som sagde til mig: Skriv: Salige er de døde, som dør i Herren, fra nu af! Ja, siger Aanden, de skal hvile fra sine Arbejder, men deres Gjæringer følger med dem. 14. Og jeg saa, og se, en hvid Sky, og en sad paa Skyen, lig en Menneskesøn, som havde en Guldkrone paa sit Hoved og en skarp Sigd i sin Haand. 15. Og en anden Engel kom ud af Templet og raabte med høi Røst til den, som sad paa Skyen: Udtræk din Sigd og høst! Thi Tiden til at høste er kommen, thi Jordens Høst er moden. 16. Og den, som sad paa Skyen, lod sin Sigd gaa over Jorden, og Jorden blev høstet.

Et høitideligt Afgjørelsespunkt. — Begivenhederne bliver mere høitidelige, efterhvert som vi nærmer os Enden. Det er dette, som giver den tredje Engels Budskab, der nu udgaar, dets usædvanlige Høitidelighed og Betydning. Det er den sidste Advarsel om Menneskens Søns Komme; han fremstilles her som siddende paa en hvid Sky med en Krone paa sit Hoved og en Sigd i sin Haand for at høste Jordens Høst. Vi føres hurtig hen over Ledene i en profetisk Kjæde, der ender med den store Begivenhed, at vor Herre Jesus kommer ned fra Himlen i Idsluer for at tage Hævn over sine Fiender, men lønne sine hellige; og ikke det alene, men vi er komne saa nær Fuldbyrdselsen heraf, at allerede det nærmeste Led i Kjæden bringer denne Begivenhed, som saa betydningsfuldt sætter Kronen paa Værket. Tiden gaar heller aldrig tilbage. Ligesom Elven ikke stanser og flyr, naar den nærmer sig Styrtingens Rand, men med uimodstaeligt Vælde fører med sig alt, hvad der flyder paa den, — og ligesom Aarstiderne aldrig ombytter sit Løb, men Sommeren følger i Figentræets Spor, naar det flyder sine Knopper, og Vinteren følger det faldende Løv i Hælene, — saaledes føres vi, med eller mod vor Vilje, beredte eller ei, videre og videre til det uundgaelige og uafvendelige alvorfulde Afgjørelsespunkt. O, hvor lidet drømmer dog den hovmodige Kristenbekjender og den ubekymrede Synder om den overhængende truende Dom! Hvor vanifeltigt ogsaa selv for dem, som kjender og forkynder Sandheden, at skjønne, hvad det virkelig vil sige!

Et Løfte om Salighed. — Af en Røst fra Himlen faar Johannes den Befaling at skrive: „Salige er de døde, som dør i Herren, fra nu af“, og Aanden bekræfter: „Ja, de skal hvile fra sine Arbejder, men deres Gjæringer følger med dem.“ „Fra nu af“ maa betegne et eller andet særligt Tidspunkt; men hvilket? Jo, klarlig fra det Budskabs Begyndelse, i Forbindelse med hvilket disse Ord tales. Dog, hvorfor er de salige, som dør efter dette Tidspunkt?

Der maa være en eller anden særlig Grund til, at denne Salighed udtales over dem. Er det ikke, fordi de undslipper den frygtelige Harens Tid, som de hellige skal møde, naar de afslutter sin Pilegrims-vandring? Og medens de i denne Henseende bliver salige ligesom alle de retfærdige døde, har de dog utvivlsomt fremfor disse en Fordel, idet de er den Stare, som omtales i Dan. 12: 2, der skal opvaaque til et evigt Liv, naar Mikael staar frem. Idet de saaledes undgaar de Harens, som de øvrige af de 144,000 gjenneemgaar, opvaaqner de og faar Del med dem i deres endelige Seiersjubel her og indtager sammen med dem sin fremragende Plads i Miget.*) Vi forstaar, at deres Gjæringer følger med dem paa denne Maade: Disse Gjæringer ihukommes dem, for at de kan blive belønede i Dommen, og de faar den samme Belønning, som de vilde have faaet, om de havde levet og trofast udholdt alle Trængselens Tids Harens.

Man vil lægge Mærke til, at i denne profetiske Afdeling gaar tre Engle forud for Menneskens Søn paa den hvide Sky, og tre kommer efter dette Sindbillede. Den Mening er allerede bleven udtalt, at egentlige Engle har noget at gjøre med, hvad der her beskrives. De tre første har at varetage de tre særlige Budskaber, betegner ogsaa laanste sindbilledlig et Samfund af religiøse Lærere. Den fjerde Engels Budskab skal piensynlig forkyndes, efter at Menneskens Søn har fuldendt sin præstelige Gjærning og indtaget sit Sæde paa den hvide Sky, men for han kommer tilsynne i Himlens Skyer. Da Talen henvendes til ham, som sidder paa den hvide Sky med en skarp Sigd i Haanden, rede til at høste, maa det betegne et Bønnens Budskab

*) Alle de, der dør som troende efter at have antaget den tredje Engels Budskab, regnes piensynlig som hørende med til de 144,000; thi dette Budskab er det samme som Beseglingsbudskabet i Nab. 7, og derved blev kun 144,000 beseglede. Men der er mange, hvis hele religiøse Erfaring er knyttet til dette Budskab, men som er døde. De dør i Herren og regnes derfor med til de beseglede; thi de vil blive frelst. Men hele Tallet af dem, der bliver beseglede som en Følge af Budskabets Forkyndelse, er kun 144,000; derfor maa disse ogsaa regnes med deri. Da de nu opstaar i den særlige Opstandelse (Dan. 12: 2; Nab. 1: 7), som finder Sted, naar Gud's Røst høres fra Templet ved Begyndelsen af den syvende og sidste Plage (Nab. 16: 17; Joel 3: 21; Heb. 12: 26), gjenneemlever de denne Plages Udgydelse og kan derfor ogsaa komme „ud af den store Trængsel“ (Nab. 7: 14); og da de opstaar af Graven dødelige, stilles de ved Siden af de troende, der ikke har været døde, og bliver sammen med dem isørte Udødelighed ved den sidste Vasun (1 Kor. 15: 52), idet de sammen med dem bliver forvandlede i en Hast, i et Øjeblik. Saaledes kan det, omend de har været i Graven, siges om dem paa det sidste, at de „er kjøbt fra Menneskene“ (Nab. 14: 4), d. e. fra de levende; thi ved Kristi Komme findes de blandt de levende, ventende paa at isøres Udødelighed paa samme Maade som de andre, der ikke har været døde, og som om de selv aldrig havde været døde.

fra Menighedens Side, efter at dens Gjerning for Verden er udrettet og Prøvetiden ophørt, medens intet andet nu staar tilbage, end at Frelseren skal komme og hente sine op til sig. Det er utvivlsomt det Raab ved Dag og Nat, hvormed Frelseren taler hos Lukas (Kap. 18: 7, 8) i Forbindelse med Menneskens Søns Komme. Og denne Bøn vil blive hønhørt; de udvalgte vil blive hævnede; thi staar der ikke i Vignelsen: „Stulde Gud da ikke skaffe sine udvalgte Ret, som raaber til ham Dag og Nat?“ Den, der sidder paa Stønen, vil udrække sin Sigd, og de hellige, her billedlig Jordens Høst, vil blive indsamlede i den himmelske Lade.

Hveden indsamlet i Lade n. — „Og den, som sad paa Stønen,“ siger Profeten, „lod sin Sigd gaa over Jorden, og Jorden blev høstet.“ Ved disse Ord føres vi hen til et Tidspunkt forbi Kristi andet Komme med al dets Fordærvelse for de ugudelige og dets Frelse for de retfærdige. Hintsides alt dette maa vi derfor søge, hvad følgende Vers sigter paa:

17. Vers. Og en anden Engel kom ud af Templet i Himlen; ogsaa han havde en skarp Sigd. 18. Og en anden Engel, som havde Magt over Ilden, kom ud fra Alteret, og han raabte med stærkt Skrig til den, som havde den skarpe Sigd, og sagde: Udræk din skarpe Sigd og høst Druerne af Jordens Vintræ! Thi dets Druer er modne. 19. Og Engelen lod sin Sigd gaa over Jorden og høstede Frugten af Jordens Vintræ og kastede den i Guds Brede's store Persekar. 20. Og Persekarret blev traadt udenfor Staden, og der gik Blod ud af Persekarret indtil Hestenes Bidsler, saa langt som tusinde og seks Hundrede Stadier.

Guds Brede's Persekar. — De sidste to Engle har at gjøre med de ugudelige, disse, der meget træffende fremstilles under Billedet af Jordens Vingaards svulmende, blaaligrøde Druerklaser. Mon ikke det er disse's endelige Straffedom ved de tusinde Aars Ende, som her fremstilles, idet Forudsigelsen saaledes viser, hvorledes det vil gaa baade de retfærdige og de ugudelige? De retfærdige ifkædes Udødelighed og vinder sikkert Fodfæste i Riget, medens de ugudelige omkommer udenfor Staden paa det Tidspunkt, da den for evigt faar sin Plads her paa Jorden.

Dette kan neppe gjælde Tiden for Kristi andet Komme; thi Begivenhederne fremstilles her i kronologisk Orden; og de ugudeliges Odelæggelse vil blive samtidig med de retfærdiges Samling. De ugudelige, der lever ved Kristi andet Komme, drikker hans Fortørnelser „Kalk“; men i dette Skriftsted omtales den Tid, da de omkommer i hans Brede's „Persekar“, der siges at trædes „udenfor Staden“, saa-

ledes svarende nøiagtig til Beskrivelsen i Aab. 20: 9; hermed maa betegnes deres endelige og fuldstændige Odelæggelse.

Engelen kommer ud af Templet, hvor Regnskaberne holdes og Straffen afsjøsres. Den anden Engel har Magt over Jlden. Dette staar kanske i Forbindelse med, at Jlden er det, hvorved de ugudelige tilslut skal udrøddes, ihvorvel de ugudelige, for at det kan svare til Billedet, efter at være bleven lignede med Jordens Vintræes Druer siges at blive kastede i det store Persetar, der trædes udenfor Staden. Og der gaar Blod ud af Persetarret indtil Hestenes Bidsler. Vi ved, at de ugudelige er fordømte til at opsluges tilsidst i en fra Gud i Himlen nedvældende, alt forterende Flammeslod; men vi ved ikke, hvilket foregaaende Slagteri der kan finde Sted blandt de fordømtes Hærstærer. Det er ikke usandsynligt, at disse Ord vil gaa bogstavelig i Opfyldelse. Ligesom de første fire Engle i denne Række betegnede en Bevægelse fra Guds Folks Side, saaledes kan de sidste to nok ogsaa betegne det samme; thi de hellige skal ogsaa have en Rolle at spille, naar det gjælder at udmaale og iværksætte den endelige Straffedom over de ugudelige. 1 Kor. 6: 2; Sal. 149: 9.

De helliges Seiersjubel. — Saaledes slutter da denne profetiske Rjæde, slutter som andre med Guds og Kristi fuldstændige Seier over alle sine Fiender, med den herlige Salighed, der venter dem, som trofast følger Livets Fyrste.

15. Kapitel.

De syv sidste Plager.

Dette Kapitel fremstiller for os de syv sidste Plager, som indeholder Himlens ublandede Brede og dens fyldte Maal for de ugudeliges sidste Slægt. Naadens Værk er da for evigt afsluttet.

1. Vers. Og jeg saa et andet Legn i Himlen, stort og underligt: Syv Engle, som havde de syv sidste Plager; thi med dem er Guds Brede fuldkommet. 2. Og jeg saa ligesom et Glas-hav, blandet med Jld, og dem, som havde vundet Seier over Dyrret og over dets Billede og over dets Mærke og over dets Ravens Tal, staa ved Glas-havet og holde Guds Harper. 3. Og de sang Moses', Guds Tjeners, Sang og Lammets Sang og sagde: Store og underlige er dine Gjerninger, Herre, Gud, du Almægtige! retfærdige og sande er dine Veie, du de helliges Konge! 4. Hvo skulde ikke frygte dig, Herre, og ære dit Navn? Thi du er alene hellig; thi alle Folk skal komme og tilbede for dit Afsyn, fordi dine Domme er bleve aabenbare. 5. Og derefter saa jeg, og se, Vidnesbyrdets Tabernakels Tempel i Himlen blev opluftet, 6. og de syv Engle, som havde de syv Plager, kom ud af Templet, isørte et rent og skinnende Linflæde og ombundne under Brystet med Guldbælter. 7. Og et af de fire Dyr gav de syv Engle syv Guldstaaler, fyldte med Guds Brede, hans, som lever i al Evighed. 8. Og Templet fyldtes med Røg af Guds Herlighed og af hans Magt; og ingen kunde gaa ind i Templet, førend de syv Engles syv Plager var endte.

En forberedende Scene. — Saaledes lyder da 15. Kap. i sin Helhed. Herved føres vi tilbage til en ny Række Begivenheder. Hele Kapitlet er blot en Indledning til de forfærdeligste Straffedomme, den Almægtige nogensinde har ladet eller vil lade ramme denne vor Jord i dens nuværende Tilstand, de syv sidste Plager. Det meste af, hvad vi her ser, er en høitidelig Forberedelse for Udgydelsen af disse hans ublandede Bredes Staaaler. 5. Vers viser, at disse Plager falder, efter at Midlertjenesten i Helligdommen er afsluttet; thi Templet aabnes, førend de udgydes. Syv Engle har faaet det

Hverv at udgynde dem, og disse Engle er klædte i rent og skinnende Linklæde, hvorved træffende antydes, at Gud udviser fuldstændig Ret og Retfærdighed ved at lade disse Straffedomme udgaa. De faar disse Staalere af et af de fire Dyr, d. v. s. levende Stabninger. Disse levende Væsener er (som vi har set i Forklaringen over 4. Kap.) nogle af Kristi Medhjælpere i hans Gjerning i Helligdommen. Hvor træffende er det da ikke, at det netop skal være dem, der overleverer Hævnens Tjenere Bredens Staalere, for at de kan blive udgynst over dem, der har ringeagtet Kristi Naade, misbrugt hans Langmodighed, hobet Skjændsel paa hans Navn og korsfæstet ham paany ved den Naade, hvorpaa de har behandlet hans Efterfølgere! Medens de syv Engle udsører sit frygtelige Hverv, fyldes Tempel med Guds Herlighed, og ingen — intet levende Væsen, hvilket har Hensyn til Kristus og hans himmelske Medhjælpere — kan gaa ind deri. Dette viser, at Naadens Gjerning er afsluttet, og at der ingen præstelig Tjeneste foregaar i Helligdommen, medens Plagerne udgyndes; derfor er de en Udøvelse af Guds Brede uden nogen Barmhertighed.

Guds Folk ihukommess. — Under alt dette glemmes Guds Folk ikke. Seeren faar i 2.-4. Vers paa Forhaand se dem som Seierherrer paa Glashavet, der faa ud som blandet med Guld, d. v. s. glimtede og funklede af Guds Herlighed, syngende Moses' og Lammets Sang. Det Glashav, hvorpaa disse seirende staar, er det samme som det i Kap. 4: 6 omtalte foran Tronen i Himlen. Og da vi ingen Beviser har for, at det har forandret Plads, og da de hellige ses derpaa, har vi her i Forbindelse med Kap. 14: 1-5 et utvivlsomt Bevis paa, at de hellige optages til Himlen for at modtage en Del af sin Belønning. Ligesom den straalende Sol bryder frem gennem Midnattens Sky, saaledes faar da Lammets ydmyge Efterfølgere i enhver Fristelsens Stund se noget og høre et Løfte, der ligesom skal forsikre dem paany om Guds Kjærlighed og Omhu, og hvor sikre de kan være paa den endelige Løn. Sandelig, Profetens Tale hører til Guds sande Ord: „Sig om den retfærdige, at det gaar ham godt!“ men „ve den ugudelige! ham gaar det ilde.“ (Ef. 3: 10, 11.

Den Sang, de seirende her synger, Moses' og Lammets Sang, som i Korthed gjengives i disse Ord: „Store og underfulde er dine Gjerninger, Herre, Gud, du Almægtige! retfærdige og sande er dine Veie, du de helliges Konge!“ er en overmaade herlig og storflaet Sang. Hvor omfattende i Udtryk, hvor ophøiet i Indhold! Den

berømmer Guds Gjerninger, der er en Aabenbarelse af hans Storhed. I Udødelighedsstanden vil de hellige blive istand til at fatte dem, som de ikke kan her; og dog har den astronomiske Videnskab opdaget nok til at fylde os med den dybeste Beundring. Fra vor lille Verden farer vi afsted til vor Sol 93,000,000 Mil borte, — afsted til den nærmeste Nabosol 19,000,000,000 Mil borte, — afsted til den store dobbelte Polarstjerne, hvorfra det tager Lyset, der paa Elektricitetens Vinger flyver 192,000 Mil i Sekundet, 40 Aar for at naa til vor Verden, — afsted forbi Systemer, Grupper, Stjernebilleder, indtil vi naar den store Stjerne Alkhone i Pleiadernes Stjernebillede, der skinner med en Glans som 12,000 Sole lig vor! Hvad maa da ikke det store Centrum være, hvorom alle disse Myriader af skinnende Kloder bevæger sig! Med Rette kan det hede i Sangen: „Store og underlige er dine Gjerninger.“ Men Sangen berører ogsaa noget andet: Guds Omsorg og Naade: „Retfærdige og sande er dine Veie, du de helliges Konge!“ Al Guds Handlemaade med sine Skabninger vil i de forløstes, ja i hele Verdensaltets Dine blive fuldstændig og for stedse retfærdiggjort. Efter al vor Grublen i Blinde, alle vore Gjenvordigheder, alle vore Prøvelser vil vi tilsidst med fuld og overstrømmende Glæde blive istand til at udbrøde: „Retfærdige og sande er dine Veie, du de helliges Konge!“

16. Kapitel.

Plagerne udgghdes.

Dette Kapitel giver en Beskrivelse af Guds ublandede Bredes syv Staaer og de Virkninger, som følger derpaa, naar de udgghdes over Jorden. Blandt Bibelgraanskere raader der Meningsforskjel med Hensyn til disse Plagers Art og Tidspunktet for deres Udghdelse. Vor første Undersøgelse gjælder derfor: Hvorledes skal man rettest betragte Sagen? Er Plagerne sindbilledlige og for Størstedelen fuldbyrdede i Fortiden, som nogle paastaar, eller maa de tages i bogstavelig Forstand og som fremtidige, saaledes som andre med ligesaa stor Sikkerhed hævder? En kort Undersøgelse af Bibelens Vidnesbyrd vil, tror vi, give et klart og afgjørende Svar paa disse Spørgsmaal.

1. Vers. Og jeg hørte en høi Røst fra Templet, som sagde til de syv Engle: Gaa hen og udøjs Guds Bredes Staaer paa Jorden! 2. Og den første gif hen og udøste sin Staal paa Jorden; og der blev en ond og forbærlig Byld paa de Meenster, som havde Dyrets Mærke, og som tilbad dets Billede.

Tidspunktet for Plagerne. — Desangaaende kommer man allerede paa Sporet ved Beskrivelsen af denne første Plage; thi den udgghdes over dem, som har Dyrets Mærke, og som tilbeder dets Billede, — i et og alt netop den Gjerning, hvorimod den tredje Engel advarer. Dette er et afgjørende Bevis paa, at disse Straffedomme ikke udgghdes, førend efter at denne Engel har afflutet sin Gjerning, og at de, som hører hans Advarsel og ikke agter derpaa, netop er dem, der skal faa smage de første Draaber af Guds Bredes Staaer, der nu flyder over. Ligger nu disse Plager i Fortiden, saa ligger ogsaa Dyrets Billede og dets Tilbedelse i Fortiden. Men ligger dette i Fortiden, hører ogsaa Dyret med de to Horn, som gjør dette Billede, samt dets Gjerning hjemme i Fortiden. Og dersom

dette er Tilfældet, da hører ogsaa den tredje Engels Budskab, som advarer os vedrørende denne Gjerning, Fortiden til. Er alt dette forgangen, — d. v. s. ligger langt i Fortiden, hvor denne Synsmaade anviser Plagerne's Begyndelsesplads, — da maa ogsaa det første og andet Budskab, som gaar forud derfor, henlægges til langt i Fortiden. I saa Fald afsluttede de profetiske Perioder, paa hvilke nævnte Budskab hviler, særlig da de 2300 Dage, for lange Tider siden. Og om saa er, da fastes de 70 Uger i Dan. 9 ogsaa helt ind i den jødiske Pagts Tid, og det store Bevis for Kristi Fremtraeden som Messias styrkes omkuld. Imidlertid er det i Forklaringen af 7., 13. og 14. Kap. bleven paavist, at det første og andet Budskab er bleven forkyndt i vore egne Dage, at det tredje nu holder paa at fuldbyrdes, at Dyret med de to Horn er fremtraadt paa Handlingens Stueplads og gjør sig rede til at udrette den det anviste Gjerning, samt endelig at Billedets Dannelse og dets Tilbedelses Paa-tvingelse endnu hører Fremtiden til. Medmindre da alt dette kan omstødes, maa ogsaa de syv sidste Plager helt og holdent henlægges til Fremtiden.

Dog, der er endnu andre Grunde for at henlægge dem til Fremtiden og ikke til Fortiden.

1. Under den femte Plage bespottes Menneskene Gud for sine Bylde rs Skyld, selvagt de samme Bylder, som foraarstagedes ved den første Plages Udgydelse. Dette viser, at disse Plager allesammen rammer s a m m e S l æ g t l e d, idet nok nogle Mennesker utvivlsomt borttrives ved hver enkelt, medens dog nogle ogsaa lever over fra den ene til den anden og gennemgaar alt det frygtelige, der sker under dem alle. Herved falder da den Anskuelse til Jorden, at Plagerne begyndte langt tilbage i Fortiden, og at hver især er Aarhundreder om at fuldbyrdes. Hvorledes kunde nemlig i saa Fald de, som faar føle den første Plage, leve under den femte?

2. Disse Plager er Guds Bredes ublandede Vin, hvormed den tredje Engel truede. Kap. 14: 10; 15: 1. Men saadan Tale kan ikke gjælde nogensomhelst Straffedom, hvormed Jorden hjem søges, saalænge Kristus staar for sin Fader som den faldne Menneskeheds Talsmand. Derfor maa vi henlægge dem til Fremtiden, naar nemlig Prøvetiden er endt.

3. Endnu et, og det et end mere bestemt Vidnesbyrd om disse Plagers Begyndelse og Varighed findes i Kap. 15: 8: „Og Templet fyldtes med Røg af Guds Herlighed og af hans Magt; og ingen

kunde gaa ind i Templet før de syv Engles syv Plager var endte." Det her omtalte Tempel er klarlig det samme som det, der nævnes i Kap: 11: 19, hvor det heder: „Og Guds Tempel blev oplukket i Himlen, og hans Pagts Ark blev set i hans Tempel." Vi har med andre Ord den himmelske Helligdom for os. Vidnesbyrdet gjælder da selvfølgelig dette. Naar de syv Engle med de syv Guldstaaer modtager sit Hverv, fyldes Templet med Røg af Guds Herlighed, og ingen kan gaa ind i Templet, Helligdommen, før de faar fuldbyrdet sin Gjerning. Saalænge denne staar paa, vil der altsaa ingen Tjeneste foregaa i Helligdommen. Disse Staaer udtømmes altsaa ikke, før den præstelige Gjerning i Tabernaklet histoppe er affsluttet, men følger umiddelbart derefter; thi Kristus er da ikke Midler længer; Barmhertighed — længe har Guds Langmodighed holdt Hævnens Haand tilbage — findes ikke mere. Guds Tjenere er beseglede. Hvad kunde man da vente andet, end at Hævnens Uveir skulde bryde løs, og at Jorden skulde feies med Odelæggelsens Rost?

Efter nu at have vist disse Straffedommes Plads i Tiden, — at de nemlig staar for os i en meget nær Fremtid, vel forvarede til Guds Brede's Dag, — vil vi videre undersøge deres Væsen, og hvad Følgen bliver, naar det høitidelige og frygtelige Bud udgaar fra Templet til de syv Engle: „Gaa hen og udøs Guds Brede's Staaer paa Jorden!" Her maa vi da kaste et Blik paa Herrens „Rustkammer" og betragte hans „Brede's Vaaben". Jer. 50: 25. Her kommer man da til „Forraadshusene for Hagelen, som jeg har opsparet til Trængsels Tid, til Kampens og Krigens Dag". Job 38: 22, 23.

Den første Plage. — „Og den første gif hen og udøste sin Staal paa Jorden; og der blev en ond og fordærvelig Byld paa de Menneſter, som havde Dyrets Mærke, og som tilbad dets Billede."

Der er ingen Grund tilſhyneladende til, at man ikke kan betragte dette som strengt bogstaveligt. Disse Plager falder næsten i et og alt sammen med dem, Gud lod falde paa Egypterne, da han stod i Begreb med at udfri sit Folk fra Trældommens Nag, noget, hvis bogstavelige Mening vi aldrig har hørt draget i Tvivl. Gud staar nu i Begreb med at sætte den endelige Befrielses og Løskjøbelses Krans om sit Folks Pande, og hans Straffedomme vil fremtræde paa en ligesaa bogstavelig og frygtelig Maade. Hvad denne Byld er, hvori Plagerne bestaar, siges ikke, men kanske den i meget falder sammen med den lignende Plage, der rammede Egypten. 2 Mos. 9: 8-11.

De syv Engle med de syv sidste Plager.

3. Vers. Og en anden Engel udøste sin Skaal i Havet; og der blev Blod som af en død, og hver levende Sjæl i Havet døde.

Den anden Plage. — Man kan vel neppe tænke sig noget mere forpøstende og skrækkeligt end et dødt Menneſtes Blod; og man faar et frygteligt Billede frem ved den Tanke, at de store Vandsamlinger paa Jorden, som utvivlsomt Udtrykket Hav skal betegne, vil forandres til noget saadant under denne Plage. Vi har her den Mærkelighed, at Udtrykket levende Sjæl anvendes om Væsener uden Fornuft, nemlig Fiske og de levende Skabninger i Havet. Heraf kan man se, at man ikke efter Udtrykket, saaledes som det i Begyndelsen (1 Mos. 2: 7) anvendtes om Menneſket, kan tage det for givet, at Menneſket af Naturen har faaet, hvad der kaldes en udødelig Sjæl.

4. Vers. Og den tredje Engel udøste sin Skaal i Floderne og Vandkilderne; og der blev Blod. 5. Og jeg hørte Vandenes Engel sige: Retfærdig er du, Herre, du, som er, og som var, du hellige, at du har dømt denne Dom. 6. Thi de har udøst helliges og Profeters Blod, og Blod har du givet dem at drikke; thi de er det værd. 7. Og jeg hørte en anden Engel fra Altret sige: Ja, Herre, Gud, du Almægtige, dine Domme er sande og retfærdige.

Den tredje Plage. — Saaledes lyder da Beskrivelsen af den frygtelige Gjengjældelse, der vil ramme dem, som har øvet eller har villet øve Bloddaad, Gjengjældelsen for de „helliges og Profeters Blod“, som Volds Hænder har udgødt. Kan vi end neppe fatte Rædslerne ved den Time, da Floderne og Vandkilderne skal blive som Blod, skal dog Guds Retfærdighed haandhæves, og hans Strafedomme gaa i Opfyldelse. Ja selv Englene hører man raabe: Retfærdig er du, Herre, at du har dømt denne Dom; thi de har udøst helliges og Profeters Blod. Ja, Herre, Gud, du Almægtige, dine Domme er sande og retfærdige!

Man kunde spørge, hvorledes den sidste Slægt blandt de ugudelige kan siges at have udgødt helliges og Profeters Blod, naar den sidste Slægt blandt de hellige ikke skal ihjelslaaes. Man vil finde Forklaringen derpaa ved at se efter i Matt. 23: 34, 35; 1 Joh. 3: 15. Disse Skriftsteder viser, at Brøden klæber ikke mindre ved Forsættet end ved Handlingen; og ingen Slægt har nogensinde fattet et mere afgjort Forsæt om at ville give de hellige hen til Drab uden Forskjel, end den nuværende Slægt kommer til at gjøre, og dette om ikke saa længe. (Se Kap. 12: 17; 13: 15.) Tager man deres Forsæt og Vilje i Betragtning, er de som dem, der udgøder helliges og

Profeters Blod, og til Punkt og Prikke ligesaa brødefulde, som om de var istand til at udføre sine onde Hensigter.

Man skulde tro, at ikke én blandt Menneffene kunde overleve saa frygtelig en Plage som denne, om den varede længe. Deraf slutter vi, at den kænste i sin Varighed er begrænset ligesom den tilsvarende i Ægypten. 2 Mos. 7: 17-21, 25.

8. Vers. Og den fjerde Engel udøste sin Staal i Solen; og den fik Magt til at brænde Menneffene med Ild. 9. Og Menneffene brændte i stor Hede og bespottede Guds Navn, som har Magt over disse Plager, og de omvendte sig ikke til at give ham Ære.

Den fjerde Plage. — Det er værdt at lægge Mærke til, at hver paafølgende Plage tjener til at øge de foregaaendes Glendighed og forhøje de skyldige lidendes Pine. Vi har nu en ond og fordærvelig Byld, der piner Menneffene, voldes Betændelse i deres Blod, saa Legemet brænder af Feber. Desuden har de kun Blod til at læste sin brændende Tørst med; og som for at sætte Kronen paa Værket faar Solen Magt og gyder over dem en flydende Ildstrøm, og de brændes i stor Hede. Først nu finder efter Beretningens Ordlyd deres Glendighed Udtryk i rædselsfuld Bespottelse.

10. Vers. Og den femte Engel udøste sin Staal paa Dyrrets Trone; og dets Rige blev formørket, og de tyggede sine Tunger af Pine, 11. og de bespottede Himlens Gud for sine Piner og for sine Bylber, og de omvendte sig ikke fra sine Gjerninger.

Den femte Plage. — Ved dette Vidnesbyrd fastslaaes en betydningsfuld Kjendsgjerning, nemlig at Plagerne ikke med ét udrydder alle sine Ofre; thi nogle, der i Begyndelsen blev slagne med Bylber, finder vi endnu levende under den femte Staalets Plage, og de tygger sine Tunger af Pine. 2 Mos. 10: 21-23 vil kaste Uds over denne Staalets Plage. Den udgydes over Dyrrets, Pavevæsenets, Trone. Dyrrets Trone er der, hvor den pavelige Stol har sin Plads, og dette har hidtil været og vedbliver sandsynligvis at være Byen Rom. „Dets Rige“ omfatter sandsynligvis alle dem, der fra et kirkeligt Synspunkt er Pavens Undersaatter, hvorfomhelst de findes.

Da de, som henlægger Plagerne til Fortiden, vil vide, at de første fem allerede helt og holdent er forbi, stanser vi her et Dieblif og spørger: Hvilken Tid i Fortiden er de Straffedomme, hvormed her trues, bleven fuldbyrdede? Kan saa frygtelige Straffedomme komme, uden at nogen ved om det? Hvis ikke, hvor er da Historien om deres

Fuldbyrkelse? Naar faldt der en ond og fordærvelig Byld over en meget udstrakt Del af Menneskeslægten? Naar blev Havet som Blod af en død, og hver levende Sjæl i Havet døde? Naar blev Floderne og Vandkilderne til Blod, og Folk fik Blod at drikke? Naar brændte Solen Menneskene saaledes med Ild, at den aftvang dem Forbandelser og Bespottelser? Naar endelig tyggede Dyrrets Undersaatter sine Tunger af Pine og bespottede samtidig Himlens Gud for sine Piner og Bylder? Fortolkere, der saa taabelig henlægger saadanne Foreteelser til Fortiden uden at kunne paapege en Skygge af Fuldbyrkelse, nedkalder aabenhjst over Guds hellige Bog Tvivlens og den vantroes Spot og Latter og giver ham et mægtigt Vaaben ihænde, hvormed han kan øve sin beklagelige Gjerning. Med disse Plager, siger den af Manden indblæste Seer, er Guds Brede fuldkommet; men om de kan fuldbyrdes, uden at nogen ved noget derom, vil man da i Fremtiden anse hans Brede for noget saa frygteligt eller vige tilbage, naar han truer med sin Straffedom?

12. Vers. Og den sjette Engel udøste sin Skaal i den store Flod Eufrat; og dens Vand borttørredes, for at Veien skulde beredes for Kongerne fra Osten. 13. Og jeg saa, at der af Dragens Mund og af Dyrrets Mund og af den falske Profets Mund udkom tre urene Aander, som lignede Padder. 14. Thi de er Djævelens Aander, som gjør Tegn, og de gaar ud til Jordens, ja hele Jordens Konger for at samle dem til Krigen paa Guds, den Almægtiges, hin store Dag. 15. Se, jeg kommer som en Tuv. Salig er den, som vaager og beværer sine Klæder, for at han ikke skal gaa nøgen, og de skal se hans Skam. 16. Og han forsamlende dem til det Sted, som kaldes paa Hebraisk Harmageddon.

Den sjette Plage. — Hvad er den store Flod Eufrat, i hvilken denne Skaal udgydes? Nogle mener, det er den bogstavelige Flod Eufrat i Asien; andre, at den staar som et Sindbillede paa Folket inden de Enemærter, gennem hvilke den flyder. Af følgende Grunde helder vi til sidstnævnte Synsmaade:

1. Vi har vanskeligt for at indse, hvad man kunde opnaa ved at borttørre den bogstavelige Flods Vand, saasom dette ingen alvorlig Hindring vilde lægge i Veien for en fremrykkende Hær. Man maa lægge Mærke til, at Borttørringen finder Sted, for at Veien kan beredes for Kongerne fra Osten, d. v. s. ordnede Stridskræfter, ikke en blandet Skare, Mænd, Kvinder og Børn uden Vaaben og Rustning, som Israels Børn ved det Røde Hav eller ved Jordan. Eufrat er kun omtrent 1400 eng. Mil lang, altsaa omtrent en Tredjedel af Mississippiflodens Længde. Uden Vanskelighed ledede Cyrus

ved sin Beleiring af Babylon hele Floden ud af dens Leie, og uagtet de talrige Krige, der er bleven førte langs dens Bredder, og de mægtige Hærskarer, der har sat over baade paa Frem- og Tilbageveien over dens Bandede, har vi dog aldrig endnu læst om, at man maatte udtørre den for at komme over.

2. Man maatte da ogsaa borttørre Tigris ligesaavel som Eufkrat; thi den første er næsten ligesaa stor som den sidste. Dens Riller ligger kun femten eng. Mil fra Eufkrats blandt de armeniske Bjerge, og med blot et lidet Stykkes Mellemrum løber de næsten hele Veien jevnside; og dog nævner Profetien intet om Tigris.

3. Flodernes bogstavelige Udtørren finder desuden Sted under den fjerde Staaes Plage, naar Solen faar Magt til at brænde Menneskene med Ild. Da indtræffer ogsaa ubestridelig den Tørke og Hungersnød, som saa tydelig beskrives af Joel (Kap. 1: 14-20), og som en Følge heraf nævnes der udtrykkelig, at „Vandbækkene er udtørrede“. Naar denne Tørkes Hjem søgelse kommer, bliver sandsynligvis Eufkrat ingen Undtagelse; der vilde derfor ikke være meget iagen, som bogstavelig kunde tørres bort under den sjette Plage.

4. Følge Sagens Natur maa disse Plager være Aabenbarelser af Herrens Brede og Straffedom over Menneskene; men om alt, hvad der her fremstilles, blot er det, at den bogstavelige Eufkrat udtørres, saa er denne Plage ikke af en saadan Bestaenighed og bliver idetheletaget ikke nogen alvorlig Hjem søgelse.

Da nu alt dette maa indvendes imod at tage Floden i bogstavelig Betydning, maa man opfatte den billedlig, som symbolisk betegnende den Magt, der sidder inde med det af Elven vandede Landstrøg, det osmanniske eller tyrkiske Rige.

1. Saaledes benyttes Udtrykket paa andre Steder i Skriften, som i Es. 8: 7 og Ab. 9: 14. Paa sidstnævnte Sted betegner Eufkrat findbilledlig den tyrkiske Magt, det maa alle indrømme; og da dette er det første Tilfælde af de to Gange, Ordet forekommer i Aabenbaringen, kan man vel gaa ud fra, at dets Anvendelse i denne Bog derved bestemmes.

2. At Floden i denne Forstand udtørredes maatte da være det samme som, at det tyrkiske Rige gik tilgrunde, idet samtidig dets Undersaatter mere eller mindre udryddedes. Saaledes fik man da i egentlig Forstand Straffedomme over Menneskene som Resultat af denne Plage ligesom af alle de andre.

Men herimod kunde man indvende, at vi vil hævde den bog-

stabelige Forstaaelse af Plagerne, men alligevel lader en af dem kun være symbolisk. Dertil svarer vi: Nei. Bistnok optræder under den sjette Skaals Plage i dens sindbilledlige Skikkelse en Magt ligesom under den femte, hvor vi læser om Dyrrets Trone, dette velbekjendte Sindbillede, eller som der atter staar i den første Plage om Dyrrets Mærke, dets Billede og dets Tilbedelse, der alt er Symboler. Alt, hvad vi hævder, er den bogstavelige Forstaaelse af de Straffedomme, der udbælder af hver Skaal for sig, i dette Tilfælde som i alle de andre, om end mange af de Magter, Straffedommene rammer, fremtræder i sin sindbilledlige Skikkelse.

Man kunde atter spørge, hvorledes vel Beien bliver beredt for Kongerne fra Osten derved, at det osmanniske Vælde udtørres, d. v. s. gaar tilgrunde? Svaret ligger nær. I hvilken Hensigt skal Beien beredes for disse Konger? Jo, for at de skal kunne samle sig til Krigen paa Guds, den Almægtiges, hin store Dag. Hvor skal Slaget staa? — Ved Jerusalem. (Se Joel og Zefanias.) Men Jerusalem er jo i Tyrkernes Haand, de sidder inde med Palæstina og de helliges Grave. Dette udgjør Stridens Uble; herpaa har Folkene fæstet sit begjærlige, skinsyge Blik. Dog har man, om Tyrkiet endnu er i Besiddelse deraf, og andre gjerne vil have det, ikke desmindre anset det nødvendigt for Europas Fred, at Tyrkiet faar Lov til at hævde sin Stilling, for at man derved kan bevare den saakaldte „Magtens Egevægt“. Derfor har Europas kristne Nationer optraadt i Fællesskab for at bevare Sultanens Trone urokket, fordi de ikke kan enes om Byttet, naar Tyrkiet falder. Kun ved deres Naade bestaar Tyrkiet den Dag idag; men naar de unddrager Tyrkerne sin Støtte og overlader dem til sig selv, noget vi tror, de vil gjøre under den sjette Plage, da kommer denne sindbilledlige Flod til at optørres, Tyrkiet er da ikke mere, og Beien ligger aaben, saa Folkene kan vælde sig ind over det hellige Land. Ostens Konger, de Folkeslag, Magter og Riger, som ligger øst for Palæstina, kommer da til at spille en fremtrædende Rolle; thi Joel siger netop herom: „Hedningerne skal opvækkes og drage op til Josafats Dal.“ Joel 3: 17. Da vil Muhammedanernes Millioner fra Persien, Afghanistan, Turkestan og Indien styrte frem til Erobringens Felt til Forsvar for sin Religion. (Se videre om Tyrkiet i Dan. 11: 40-45.)

De, der henlægger fem af Plagerne til Fortiden og paaastaar, at vi nu lever under den sjette, fremholder som en af sine stærkeste Grunde for denne sin Anskuelse, at det tyrkiske Rige netop nu holder

paa at tæres bort, saaledes som det finder Sted under den sjette Staaels Plage. Det er neppe nødvendigt herpaa at svare, at den Begivenhed, som finder Sted under den sjette Plage, er denne Magts fuldstændige og endelige Ødelæggelse, ikke dens indledende Svaghedstilstand, som er det eneste, vi nu er Vidne til. Riget maa nødvendigvis en Stund aftage i Styrke og Kraft, for at det kan blive fuldstændig ødelagt, naar Plagen kommer. Dets svækkede Tilstand ser vi nu for os, og den endelige Afslutning kan ikke ligge langt i Fremtiden.

Noget andet, man ogsaa maa lægge Mærke til under denne Plage, er, at de tre urene Aander udgaar for at samle Folkene til den store Kamp. De Redskaber, der allerede nu er virksomme ude i Verden og kjendes under Navn af Nutidens Spiritister, er i et og alt passende som Redskaber til denne Gjernings Fuldbyrkelse. Men man kunde nu spørge, hvorledes man med dette Udtryk kan betegne en Gjerning, der allerede nu paagaar, naar Aanderne ikke optræder i Forudsigelsen, førend den sjette Plage udgøres, og denne jo endnu ligger i Fremtiden. Hertil svarer vi, at de Redskaber, Himlen agter at anvende til visse Hensigters Opnaaelse, i dette som i mange andre Tilfælde gennemgaar en foreløbig Opøvelse i den Rolle, de skal spille. Førend saaledes Aanderne kan vinde en saa fuldstændig Magt og Myndighed over Menneskeslægten, at de kan samle Folkene til Kamp mod Kongernes Konge og Herrerens Herre, maa de først bane sig Vej blandt Jordens Folk og faa dem til at tage deres Lære som kommende fra Gud og anerkjende deres Ord som Lov. Denne Gjerning øver de nu, og naar de engang vinder den Indflydelse, som de maa vinde over omhandlede Folk, kunde man da anvende mere velsfittede Redskaber til at samle Folkene til et saa dumdriftigt og haabløst Foretagende?

Det synes kanske utroligt for mange, at Folkeslagene skulde være saa villige til at indlade sig paa en Krig paa saa ulige Vilkaar, — reise sig til Kamp imod Hærskarernes Herre. Smidlertid er det netop noget, disse Djævelens Aander forstaar sig paa, — at bedrage; thi idet de gaar frem, udretter de Undergjerninger og bedrager dermed Jordens Konger, saa de tror Løgnen.

De Steder, hvorfra disse Aander udgaar, betegner, at de kommer til at virke blandt tre store religiøse Afdelinger af Menneskeslægten, hvilke betegnes ved Dragen, Dyret og den falske Profet, — Hedenskab, Katolicismen og Protestantismen.

Men hvad nytter den Advarsel, som udtales i 15. Vers? Prøve-

tiden maa jo være tilende, og Kristus have opgivet sin Midlerygning, før Blagerne begynder. Og er der nogen Fare for Fald derefter? Man lægge Mærke til, at denne Advarsel rettes i Forbindelse med Manderne's Gjerning. Vi drager derfor den Slutning, at den virker tilbage og gjælder fra det Dieblit, nævnte Mander begynder sin Gjerning, til Prøvetidens Slutning, at Nutid staar istedetfor Fortid isølge en i det græske Sprog almindelig Ombytning af Tider, som om der altsaa havde staaet: Salige er de, som har vaaget og bevaret sine Klæder, saasom alles Skam og Nøgenhed, der ikke har gjort dette, da særlig vil komme til at vise sig.

„Og han forsamlede dem.“ Hvem er de, der her omtales som „forsamlede“, og hvilke Redskaber skal der benyttes til at samle dem? Saafremt Ordet *de m* gjælder Kongerne i 14. Vers, er det sikkert, at der ikke vilde blive benyttet noget godt Redskab til at samle dem; og saafremt Manderne er de, hvortil der hentydes ved Ordet *han*, hvorfor staar da dette Ord i Ental? Det besynderlige ved denne Ordbygning har bevæget enkelte til at læse Stedet saaledes: „Og han [Kristus] forsamlede dem [de hellige] til det Sted, som kaldes paa Hebraisk Harmageddon [den berømmelige By, d. v. s. det nye Jerusalem].“ Men dette er uholdbart. Følgende Kritik, der for ikke længe siden stod at læse i et religiøst Blad, synes at sprede Lys over dette Sted. Forfatteren siger:

„Det forekommer mig, at 16. Vers er en Fortsættelse af 14. Vers, og at det Ord, hvorpaa *αὐτῶν* [dem] viser tilbage, er Kongerne i 14. Vers. Thi sidstnævnte Vers lyder: „Og de gaar ud til Jordens, ja hele Jorderigets Konger for at samle dem“, o. s. v., og i 16. Vers staar der: „Og *han* forsamlede dem.“ Paa Græsk har et Flertalsord af Zutetskjon som Regel Verbet i Ental. (Se Zosokles' græske Grammatik, § 151, 1.) Kunde derfor ikke Subjektet for Verbet *συνήγαγεν* [samlede] (16. Vers) være *τα πνεύματα* [Manderne] (14. Vers), og saaledes den i begge Vers omtalte „Samling“ være et og det samme?

„Og om nu det er saaledes, at „Jordens, ja hele Jorderigets Konger“ skal samles, sker det da ikke med det i Teksten nævnte Formaal: „at samle dem til Krigen paa Guds, den Almægtiges, hin store Dag“?“

I Overensstemmelse med denne Kritik finder vi flere Oversættelser, som benytter Steddordet i Flertal istedetfor i Ental.

Wakefield gjengiver dette Vers saaledes i sin Oversættelse af det

nye Testamente: „Og A a n d e r n e samlede Kongerne til et Sted, paa Hebraiisk kaldet Harmageddon.“

Det syriske Testamente har: „Og d e samlede dem paa et Sted, paa Hebraiisk kaldet Harmageddon.“

Sawyer gjengiver det i sin Oversættelse saaledes: „Og d e samlede dem paa det Sted, som paa Hebraiisk kaldes Harmageddon.“

Wesley gjengiver i sin Oversættelse af det nye Testamente Ordene saaledes: „Og d e samlede dem til det Sted, som paa Hebraiisk kaldes Harmageddon.“

Whiting oversætter det saa: „Og d e samlede dem til et Sted, paa Hebraiisk kaldet Harmageddon.“

Prof. Stuart ved Andover College, der er en udmærket Kritiker, omend ikke Bibeloversætter, oversætter det: „Og d e samlede dem,“ o. s. v. De Wette, en tykt Bibeloversætter, udtrykker det paa samme Maade som Stuart og de andre.

Albert Barnes, hvis Notes on the New Testament benyttes i saa udstrakt Mon, henviser til samme grammatiske Lov, som ovenciterede Kritik hentyder til, og siger: „De Wettes og Prof. Stuarts Sagkundskab og Troværdighed viser noksom, at de har Ret til at opfatte Sætningsbygningen saaledes fra Græst, hvilket nok ingen kan drage i Tvivl; kanhænde ogsaa Ordene saaledes opfattede staar bedre i Sammenhæng med Teksten forøvrigt end nogen anden foreslaaet Opfatning.“

Man indser saaledes, at der er vægtige Grunde for at læse Teksten saaledes: „De samlede dem“ o. s. v., istedetfor: „H a n samlede dem.“*) Det fremgaar saaledes af disse Autoriteters Udtalelser, at de, der samles, er Satans Yndlinger, ikke de hellige, at det er Manderne's Gjerning, ikke Kristi, og at Samlingsstedet ikke er det nye Jerusalem ved Lammets Bryllupsnadver, men Harmageddon (eller Bjerget Megiddo) til Krigen paa Guds, den Almægtiges, hin store Dag.

Megiddos Høider, der rager op over Jisreels Slette, var det Sted, hvor Barak og Debora ødelagde Siseras Hær, og hvor Josias blev jaget paa Flugt af den ægyptiske Konge Farao-Neko.

*) J Westcott og Hort's græske Nystamente staar 15. Vers i Parentes, saa Forbindelsen mellem 14. og 16. Vers bibeholdes. J Overensstemmelse hermed har den nye amerikanske Oversættelse (The American Standard Revision): „Og d e samlede dem“ o. s. v.; ligeledes den nye danske Oversættelse af det nye Testamente.

Overs. Anm.

Det store Jordfjæln.

17. Vers. Og den syvende Engel udøste sin Staal i Luften; og en høj Røst udgik fra Templet i Himlen, fra Tronen, og sagde: Det er sket! 18. Og der skede Røster og Tordener og Lyn, og der skede et stort Jordstjælv, saadant, som ikke har været fra den Tid, Menneskene blev til paa Jorden, et saadant Jordstjælv saa stort. 19. Og den store Stad blev til tre Dele, og Folkenes Stæder faldt, og det store Babylon blev ihukommet for Gud til at give hunde Bøgeret med hans strange Bredes Vin. 20. Og hver Ø flyede, og Bjergene blev ikke fundne. 21. Og en stor Hagel, centnertung, faldt ned fra Himlen paa Menneskene, og Menneskene bespottede Gud for Hagelens Plage; thi dens Plage var meget stor.

Den syvende Plage. — Saaledes har Inspirationen beskrevet den sidste Dom, som Gud har bestemt over det uforbederlig oprørske Menneske under den nærværende Tingenes Tilstand. Nogle af Plagerne er, har vi set, indskrænket til et bestemt Sted, hvorimod denne sidste udgødes i Luften. Luften omringer den hele Jord; deraf kan man slutte, at denne Plage i lige Grad vil omslutte hele den beboelige Klobe; den vil være altomfattende; selve Luften bliver for-dærvet.

Da nu Folkene er bleven samlede under den sjette Plage, maa Kampene udfjæmpes under den syvende; og her fremstilles da, hvorledes og hvorved Gud vil ihjelslaa de ugudelige; og da kan det siges, at „Herren har opladt sit Rustkammer og udtaget sin Bredes Vaaben“.

„Der skede Røster.“ Fremfor alt kommer man da til at høre Guds Røst. „Og Herren skal brøle fra Zion og lade sin Røst høre fra Jerusalem, og Himmel og Jord skal bæve; men Herren er en Tilflugt for sit Folk og et Værn for Israels Børn.“ Joel 3: 21. (Se ogsaa Jer. 25: 30; Heb. 12: 26.) Denne Røst er det da, som volder det store Jordstjælv, et saadant, som ikke har været fra den Tid, Menneskene blev til paa Jorden.

„Og Tordener og Lyn“, — endnu en Hentydning til Egyptens Plager. (Se 2 Mos. 9: 23.) Den store Stad bliver delt i tre Dele; d. v. s., de tre store Afdelinger af de falske og frasaldne Religioner i Verden (den store Stad): Hedenstabet, Katolicismen og den for-dærvede Protestantisme, synes at være bestemte til hver for sig at erholde en særlig og passende Straffedom. Folkenes Stæder falder; en altomfattende Ddelæggelse spreder sig over Jorden; hver Ø flyr, og Bjergene bliver ikke fundne; og det store Babylon ihukommes for Gud. (Babylons Straffedom beskrives nærmere i Kap. 18.)

„Og en stor Hagel, centnertung, faldt ned fra Himlen.“ Dette er det sidste Middel, hvormed Herrens Straffedom rammer de ugude-

lige, den syvende Plages beste Indhold. Gud har høitidelig henvendt sig til de ugudelige med de Ord: „Jeg vil gjøre Ret til Maalesnor og Retfærdighed til Lod, og Hagel skal bortdrive Løgnens Tilflugt, og Skjulet skal Vandene bortstjulle.“ Ef. 28: 17. (Se ogsaa Ef. 30: 30.) Og han spørger Job, om han har set Hagelens Forraadskamre, hvilke han „har opsparet til Trængsels Tid, til Kampens og Krigens Dag“. Job 38: 22, 23.

„Centnertung.“ Udtrykket er egentlig en „Talent“, efter flere Sagkyndiges paalidelige Udtalelser en Bægt paa omtrent 57 eng. Pund. Hvad kunde modstaa de Hagelkorns Kraft, der med en saa uhyre Bægt faldt ned fra Himlen? Dog nu har Mennefteslægten ikke længer noget Ly; thi Stæderne er faldne under et mægtigt Jordstjælv, Derne flygtede, og Bjergene findes ikke mere. Utter giver de ugudelige sin Elendighed Luft i Gudsbespottelse; thi Hagelens Plage er „meget stor“.

Man kan faa en svag Forestilling om den frygtelige Virkning af saadant, som her forudsiges, ved at læse følgende korte Skildring af en Hagelbyge, som gif over Bosporus. Den er tagen fra en Bog af vor Landsmand, fhv. Kommandør Porter, Letters from Constantinople and its Environs, Bd. I., S. 44, hvor han siger:

„Vi var komne omtrent en og en halv eng. Mil paa Veien, da en Sky, som reiste sig i Vest, varslede om et kommende Regnskyl. Nogle faa Minutter efter opdagede vi, at noget med tunge Blaff faldt ned fra Himlen, og dets Udseende var hvidagtigt. Jeg begreb ikke, hvad det var, men da jeg i Nærheden saa nogle Maager, troede jeg, det maatte være dem, som stjød ned for at fange Fisk, men opdagede snart efter, at det var svære Iskugler, som faldt. Umiddelbart derpaa hørte vi en Lyd som af en buldrende Tordens, som af 10,000 Vogne, der i rasende Fart rullede ned over Brostenene. Hele Bosporus gif i Skum, som om det himmelfste Skjts var bleven afshyret mod os og vort skrøbelige Fartøi. Vor Skjæbne syntes uundgaaelig; vi slog Paraplyerne op for at dække os, men Isklumperne rev dem i Filler. Heldigvis havde vi en Oksehud i Baaden, og vi krøb da ind under den og frelste os saaledes fra videre Stæde. En af Korskarlene fik sin Haand bogstavelig talt flaaet istykker, en anden blev skadet i Skulderen, Hr. H. fik et Slag paa Venet, min høire Haand blev endel udhygtiggjort, og alle fik større eller mindre Stæde.

„Det var det mest rædselsfulde og forfærdelige Syn, jeg nogenfinde har været Vidne til, og Gud forbyde, jeg nogenfinde skulde

blive udsat for noget saadant igjen! Ishagel saa svære som begge mine knyttede Næver faldt ned i Baaden, og nogle af dem med saadan Boldsomhed, at de sikkert vilde have knækket Arme og Ben, om de havde rammet os der. Et af dem traf et Nareblad og knuste det. Saaledes varede det kanske fem Minutter; men det var fem Minutter af de mest rædselsfulde Fornemmelser, jeg nogenstinde har følt. Da Hagelveiret var ober, fandt vi de omgivende Høider bedækkede med Ismasser, — Hagel kan jeg ikke kalde det, — fandt Træerne berøvet sit Løv og Grene, og alt saa øde og dødt ud. Alt omkring os var ubeskrivelig rædselsfuldt.

„Jeg har gjentagne Gange været Vidne til Jordstjælv; Lynilden har saa at sige spillet om Hovedet paa mig; Vinden har brølet, og Bølgerne i det ene Dieblit slynget mig imod Himlen, næste Dieblit kastet mig tilbage i en dyb Afgrund; jeg har været med i Slagets Tummel og set Død og Dødelæggelse rundt mig i alle de afseligste Skikkelser; men aldrig før har jeg følt en saadan Rædsel som den, der i dette Dieblit greb mig, endnu staar faar mig og aldrig vil ophøre at staa for mig, er jeg bange. Min Portner, den tjækfeste blandt min Husstand, havde vovet sig et Stykke bort fra Døren, men var bleven slaaet omkuld af et Hagel, og om man ikke havde slæbt ham ind efter Benene, vilde han være bleven banket ihjel. To Vaadsførere dræbtes i den øvre Del af Landsbyen, og jeg har hørt om brækkede Ben i Mængdevis. Tænk dig Himlen pludselig tilfrosset og ligesaa pludselig brudt istykker i uregelmæssige Masser, veiede fra et halvt til et helt Pund, og endelig slyngede med Fart imod Jorden!“

Om nu de dødelæggende Virkninger var saa store af en Hagelbyge med Isklumper af Størrelse som en Mands knyttede Haand og af en Vægt paa omtrent et Pund i det høieste, — hvem kan da udmale sig Følgerne af det Uveir, som skal komme, naar hvert Hagelkorn skal veie et Centner? Saa sikkert som Guds Ord er Sandhed, kommer han til snart saaledes at straffe en brodefuld Verden. Maatte det da falde i vor Lod ifølge Løftet at bo i Fredens Hytter og i Trygheds Boliger og i stille, rolige Steder, naar hin skrækkelige Time kommer! Ef. 32: 18, 19.

„Og en høi Røst udgik fra Templet i Himlen, fra Tronen, og sagde: Det er fket!“ Saaledes er alt tilende; Mennekenes Skyldbøger er blevet fyldt; den sidste Sjæl har benyttet sig af Frelsens Plan; Bøgerne er lukkede; de frelstes Tal er fuldt; og der er sat en endelig Stopper for vor verdenshistoriske Udvikling. Guds Bredes

Skaaler er udgydte over en fordærvet Slægt; de ugudelige har tømt dem lige til Bunden og er overgivne til Døden et Tusinde Aar. Væser, hvor ønsker du at findes efter hin den store Dom?

Men hvordan er Tilstanden blandt de hellige, medens den „overskyllende Flod“ gaar over? Jo, de er under Guds særlige Beskyttelse, hans, uden hvis Vilje ikke en Spurv falder til Jorden. Mange er de Løfter, som paa denne Tid er dem til Trøst og Beroligelse, og som i sine Hovedtræk indeholdes i de smukke og udtryksfulde Ord i Sal. 91, hvilke vi her gengiver:

„Den, som sidder i den Høiestes Skjul, som bor i den Almægtiges Skygge, siger til Herren: Min Tilflugt og min Fæstning, min Gud, paa hvem jeg forlader mig! Thi han frier dig af Fuglesængerens Snare, fra Fordærvelsens Pest. Med sine Vingefjedre dækker han dig, og under hans Vinger finder du Ly; hans Trofasthed er Skjold og Skjerm. Du skal ikke frygte for Nattens Rædsler, for Vil, som flyver om Dagen, for Pest, som farer frem i Mørket, for Sot, som ødelægger om Middagen. Falder tusinde ved din Side og ti Tusinde ved din Høre, til dig skal det ikke naa. Du skal kun skue det med dine Øine og se, hvorledes de ugudelige faar sin Løn. Thi du, Herre, er min Tilflugt. Den Høieste har du gjort til din Bolig; intet ondt skal vedersfares dig, og ingen Plage skal komme nær til dit Telt.“ 1.-10. Vers.

17. Kapitel.

1. Vers. Og en af de syv Engle, som havde de syv Skaaler, kom og talte med mig og sagde til mig: Kom! Jeg vil vise dig Dommen over den store Skjoge, som sidder ved de mange Bænde, 2. med hvem Jordens Konger har bolet, og de, som bor paa Jorden, er blevne drufne af hendes Horeries Vin. 3. Og han førte mig i Landen hen i Urnen, og jeg saa en Kvinde, som sad paa et skarlagensfarvet Dyr, fuldt af Bespottelsens Navne, som havde syv Hoveder og ti Horn. 4. Og Kvinden var klædt i Purpur og Skarlagens og bedækket med Guld og Udelstene og Perler; hun havde et Guldbæger i sin Haand, fuldt af Vederstyggeligheder og hendes Horeries Urenhed. 5. Og paa hendes Bænde var skrevet et Navn: Hemmelighed, Babylon, det store, Moder til Skjøgerne og Vederstyggelighederne paa Jorden.

I foregaaende Kapitels 19. Vers hed det, at „det store Babylon blev ihukommet for Gud til at give hende Bægeret med hans strenge Brede's Vin“. Seeren tager nu mere omstændelig op Emnet angaaende det store Babylon; og for at give en fuldere Fremstilling deraf gaar han tilbage og anfører nogle Træk af dets tidligere Historie. At denne frafaldne Kvinde, som fremstillet i dette Kapitel, er et Sindbillede paa den romersk-katolske Kirke, tror Protestanterne gjennemgaaende. Mellem denne Kirke og Jordens Konger har der bestaaet et utilladeligt Forhold, og med hendes Horeries Vin, hendes falske Lærdomme, er Jordens Beboere bleven drufne.

Kirke og Stat. — Denne Forudsigelse er mere bestemt end andre, der gjælder den romerske Magt, forsaavidt den stiller mellem Kirke og Stat. Vi har her Kvinden, Kirken, siddende paa et skarlagensfarvet Dyr, den borgerlige Magt, af hvilken hun holdes oppe, og som hun styrer og leder for sine egne Formaal, ligesom Rytteren mestrer sin Hest.

Denne Kvinde's Dragt og Smykker, som fremstillet i 4. Vers, falder slaaende sammen med Sindbilledets Anvendelse; thi Purpur og

Skarlagen er de fornemste Farver i Pavernes og Kardinalernes Klædebon; og blandt de ædle Stene i Titusendvis, som smykker hendes tjenstlige Handlinger, kjendes ifølge et Dienvidne Sølv neppe af Ravn, og selv Guld ser fattigt ud. Af Guldbægeret i hendes Haand — dette Sindbillede paa Renhed i Lære og Betjendelse, der kun burde have indeholdt det, som er uforsfaldet og rent, eller egentlig talt det alene, som staar i fuld Overensstemmelse med Sandheden — af dette udbældede der kun Vederstyggeligheder og hendes Horeries Vin, hvorved sindbilledlig træffende betegnes hendes vederstyggelige Lærdomme og endnu vederstyggeligere Gjerninger.

Denne Kvinde kaldes udtryffeligt Babylon. Er da Rom Babylon med Udelukkelse af alle andre religiøse Samfund? Nei, vist ikke; thi hun kaldes jo en Moder til Skjøger, som man nok lagde Mærke til, noget, der viser, at der findes andre uafhængige, religiøse Samfundsordninger, der er hendes frafaldne Døtre og tilhører den samme store Familie.

6. Vers. Og jeg saa Kvinden drukken af de helliges Blod og af Jesu Vidners Blod; og jeg forundrede mig, da jeg saa hende, med en stor Forundring. 7. Og Engelen sagde til mig: Hvi forundrede du dig? Jeg vil sige dig Kvindens Hemmelighed og Dyrets, som bærer hende, og som har de syv Hoveder og de ti Horn.

En Grund til Forundring. — Hvorfor forundrede Johannes sig vel med stor Forundring, da han saa Kvinden drukken af de helliges Blod? Var det noget forunderligt paa hans Tid, at man forfulgte Guds Folk? Havde han ikke set Rom udslunge sine hidsigste Bannstraaler mod Kirken, idet han selv jo levede i Landsflygtighed under dets grusomme Vælde i det Dieblik, han skrev? Hvorfor skulde han da undre sig, idet han kastede Blikket udover og saa Rom endnu ifærd med at forfølge de hellige? Hemmeligheden ved hans Forundring var netop dette: Al den Forfølgelse, han havde været Vidne til, var udgaaet fra det hedenske Rom, Kristi erklærede Fiende. Det var ikke saa forunderligt, at Hedningerne forfulgte dem, som efterfulgte Kristus. Men naar han nu skuede udover og saa en Kirke, som kaldte sig kristen, forfølge dem, der fulgte Lammet, og drukken af deres Blod, da kunde han ikke andet end undre sig høilig.

8. Vers. Det Dyr, som du saa, har været og er ikke og skal opstige af Afgrunden og fare bort til Fordærvelse; og de, som bor paa Jorden, de, hvis Navne ikke er skrevne i Livsens Bog, fra Verdens Grundvold blev lagt, skal forundre sig, naar de ser Dyret, som var og ikke er, endog det er. 9. Her er

det Sind, som har Visdom! De syv Hoveder er syv Bjerge, paa hvilke Kvinden sidder, 10. og de er syv Konger; de fem er faldne, og den ene er til, den anden er endnu ikke kommen, og naar han kommer, bør det ham at blive en liden Tid. 11. Og Dyret, som var og ikke er, er selv den ottende og er af de syv og farer bort til Fordærvelse.

Rom set fra tre Sider. — Det Dyr, hvorom Engelen her taler, er øiensynlig det skarlagensfarvede Dyr. Et vildt Dyr som det, der saaledes fremføres, betegner sindbilledlig en Magt, der over Vold og Forfølgelse; og medens den romerske Magt som Folk betragtet havde en lang og uafbrudt Tilværelse, gennemgik den af og til en Udviklingsgang, under hvilken Sindbilledet var uanvendeligt paa den, og hvorunder følgerlig Dyret i saadanne Forudsigelser som nærværende kunde siges ikke at være, ikke at være til. Saaledes var Rom i sin hedenske Skikkelse en forfølgende Magt i sit Forhold til Guds Folk, og i denne Tid var det „Dyret, som var“. Dog, Riget gik i Ravnet over til Kristendommen; der skede en Overgang fra Hedenskab til en ny religiøs Udvikling, som falskelig benævnedes kristelig, og en kort Tid, medens denne Overgang foregik, tabte Rom sit vilde, forfølgende Væsen, saa det følgerlig da om Dyret kunde siges: Det „er ikke“. Tiden gik, og Rom vanartede til et Bavevæsen og antog igjen sin blodtørstige og undertrykkende Karakter og blev saaledes igjen Dyret, som „er“, d. v. s. i Johannes' Dage „skulde blive“.

De syv Hoveder. — Disse forklares først at være syv Bjerge, dernæst syv Konger, d. v. s. Regjeringsformer. „Fem er faldne,“ siger Engelen, d. v. s. forbigangne; „den ene er til“; den sjette regjerede netop da; „den anden er endnu ikke kommen, og naar han kommer, bør det ham at blive en liden Tid“, d. v. s., naar Dyret igjen optraadte i sin blodige og forfølgende Skikkelse, maatte dette være under den ottende Regjeringsform, der skulde vedvare, indtil Dyret var bort til Fordærvelse. De syv Regjeringsformer, det romerske Rige har haft, er i den Orden, hvori de almindelig opregnes, følgende: 1) Kongernes; 2) Konsulernes; 3) Decemvirernes; 4) Diktatorernes; 5) Triumvirernes; 6) Keiserens og 7) Pavernes. Konger, Konsuler, Decemvirer, Diktatorer og Triumvirer var det allerede forbi med i Johannes' Dage; han levede under Keiserens. Efter hans Tid skulde der komme to til. Den ene skulde kun „blive en liden Tid“ og regnes derfor almindeligvis ikke med blandt Hovederne, medens den sidste, der sædvanligvis betegnes som den syvende,

i Virkeligheden er den ottende. Det Hoved, som skulde følge paa det keiserlige og „blive en liden Tid“, kunde ikke være det pavelige, saasom dette jo blev længere end alle de andre tilsammen. Derfor maa det pavelige Hoved være det ottende, og mellem det keiserlige og det pavelige kom der et Hoved, som kun holdt sig en kort Tid. Som Fuldbyrkelse af dette ved man jo, at der efter den keiserlige Regjeringsforms Afskaffelse kom en Styret, som i omtrent 60 Aar førte Roret i Rom under Navn af „Erarchen af Ravenna“. Saaledes har man da Sammenknytningsledet mellem det keiserlige og pavelige Hoved. Det tredje Udviklingsstrin af „Dyret, som var og ikke er, endog det er“, er det romerske Vælde under Pavevæsenets Styrelse; og i denne Skikkelse opstiger det af Afgrunden, grunder med andre Ord sin Magt paa anmassende Krav, der ingen Berettigelse har uden i en Blanding af kristne Bildfarelser og hedensk Overtro.

12. Vers. Og de ti Horn, som du saa, er ti Konger, som endnu ikke har faaet Riget, men faar Magt som Konger én Time med Dyret. 13. Disse har én Mening, og sin Magt og Myndighed skal de overgive Dyret. 14. Disse skal stride mod Lammet, og Lammet skal overvinde dem, thi det er Herrers Herre og Kongers Konge, og de, som er med det, de kaldte og udvalgte og trofaste.

De ti Horn. — Angaaende dette se Anmærkningerne over Dan. 7:7, hvor vi har vist, at de betegner de ti Riger, som opstod af det romerske Vælde. De faar Magt én Time (Græsk *ōpa*, *hora*, et ubestemt Tidsrum) med Dyret, regjerer med andre Ord en vis Tid samtidig med Dyret, og i denne Tid giver de det sin Magt og Myndighed.

I sit Værk om Aabenbaringen (The Apocalypse) fortolker Groly 12. Vers saaledes: „Forudsigelsen bestemmer Pavevæsenets Tidsaffnit ved de ti Rigers Dannelse ud af det vestlige Rige. „De skal faa Magt én Time med Dyret“, burde rettere være oversat: „i den samme Tid“ (*μία ὥρα*). „De ti Riger“ skal være samtidige til Forskjel fra „de syv Hoveder“, som skulde følge efter hverandre.“

Disse Ord maa gjælde Fortiden, da nemlig Europas Riger enstemmig gav Pavevæsenet sin Støtte og værnedes om det og alle dets Krav. De kan ikke gjælde Fremtiden; thi efter Begyndelsen til Endens Tid skulde de fratage ham hans Herredømme, for at han skulde „blive ødelagt og tilintetgjort for al Tid“ (Dan. 7:26); og den Behandling, som disse Riger tilsidst skulde lade Pavevæsenet

vederfares, udtales i 16. Vers, hvor det heder: „Disse skal have Skjøgen og gjøre hende øde og nøgen og æde hendes Kjød og opbrænde hende med Ild.“ En Del af denne Gjerning har de europæiske Folk øvet i Narevis; og Gjerningens Fuldendelse, dette at „opbrænde hende med Ild“, fuldbyrdes, naar Hab. 18: 8 sfer Fyldest.

„Disse skal stride med Lammet.“ 14. Vers. Her føres vi da ind i Fremtiden til den store Krigs og Strids Dag; thi da vil Lammet have optaget Titelen Kongers Konge og Herrers Herre, noget, han ikke lader sig kalde før ved sit andet Komme. Kap. 19: 11–16.

15. Vers. Og han sagde til mig: De Bande, som du saa, der, hvor Skjøgen sidder, er Folk og Skarer og Slægter og Tungemaal. 16. Og de ti Horn, som du saa paa Dyret, disse skal have Skjøgen og gjøre hende øde og nøgen og æde hendes Kjød og opbrænde hende med Ild. 17. Thi Gud har givet dem i Hjertet at gjøre efter hans Sind og at have ét Sind og at give Dyret sit Rige, indtil Guds Ord er bleven fuldbyrdede. 18. Og Kvinden, som du saa, er den store Stad, som har Herredømme over Jordens Konger.

Et betydningsfuldt Sindbillede forklaret. —

15. Vers giver os en tydelig Forklaring over, hvad Skriften mener med Sindbilledet „Bande“, nemlig, Folk og Skarer og Slægter og Tungemaal. Engelen sagde til Johannes, medens han henlede hans Opmærksomhed paa denne Gjenstand, at han vilde vise ham den store Skjøges Dom. I 16. Vers gives da særlig Bested om denne Dom. Dette Kapitel har efter vor Mening mere særskilt Betydning til den gamle Moder, det katolske Babylon. I næste Kapitel finder man, om vi ikke tager feil, fremstillet en anden stor Gren af Babels, nemlig Skjøgens Døtres, Væsen og Skjæbne.

18. Kapitel.

Babylon-
Døtrene.

1. Vers. Og derefter saa jeg en Engel fare ned fra Himlen, som havde stor Magt, og Jorden blev oplyst af hans Herlighed. 2. Og han raabte med Styrke, med høi Røst, og sagde: Faldet, faldet er Babylon, det store, og det er blevet Djævlens Bolig og et Fængsel for alle urene Aander og et Fængsel for alle urene og affyede Fugle. 3. Thi af hendes Horeries Brebes Vin har alle Folkeslag drukket, og Jordens Konger har bolet med hende, og Jordens Kjøbmænd er bleven rige af hendes Uppigheds Fylde.

I disse Vers betegnes findbilledlig en eller anden mægtig Bevægelse (se under 4. Vers). Lad os betragte nogle faa Omstændigheder, og vi vil useilbarlig komme til en Forstaaelse heraf. I 14. Kap. sit vi et Budskab, som forkyndte Babylons Fald. Babylon er et Udtryk, der omfatter ikke alene den romersk-katolske Kirke, men ogsaa religiøse Samsfund, som af den er oprundne og har medtaget mange Bildfarelser og Traditioner.

Et moralsk Fald. — Babylons her omtalte Fald kan ikke være en bogstavelig Ødelæggelse; thi der er Begivenheder, som skal finde Sted i Babylon efter dets Fald, og dette udelukker jo hin Tante. Saaledes skal f. Eks. Guds Folk findes der efter dets Fald, og de skal kaldes bort derfra, for at de ikke skal rammes af hendes Plager; i disse Plager indbefattes ogsaa dets bogstavelige Ødelæggelse. Faldet er derfor et moralsk Fald; thi Følgerne af samme er jo, at Babylon bliver en Bolig for Djæble, et Fængsel for alle urene Aander og for alle urene og affyede Fugle. Det lægger med andre Ord som Følge af sit Fald Synd paa Synd, indtil de rækker til Himlen, og det hjemfalder til Guds Straffedom, der nu ikke længer kan udsættes.

Siden nu det her fremstillede Fald er et moralsk Fald, maa det gjælde en eller anden Gren af Babylon udenfor den hedenske og den

Budskabet i Aab. 18:1.

pavelige Del; thi førstnævnte var en falsk og sidstnævnte en fordærvet Religion fra selve sin Begyndelse af. Og da dette Fald yderligere siges at indtræffe blot en kort Tid før Babels endelige Odelæggelse, ganske vist paa denne Side af den pavelige Kirkes Optræden og gudsbespottelige Løbebane, kan dette Vidnesbyrd kun gjælde om religiøse Samfund, som er oprundne af nævnte Kirke. Nu, disse begyndte med at reformere, førte sig en Stund fortræffeligt og vandt Guds Velbehag; men da de bandt sig til Troesbekjendelser, kunde de ikke længer holde Skridt med den profetiske Sandheds stigende Oplysning og er derfor bleven sat i en Stilling, i hvilken de tilsidst kommer til at udfolde et Væsen, i Guds Vine ligesaa slet og forhadet som den Kirkes, af hvilken de først trådte sig ud som Dissenterer eller Reformatorer. Da foreliggende Emne for mange er et meget ømt Punkt, vil vi her lade disse forskjellige Kirkesamfunds Lemmer selv tale.

Bladet Tennessee Baptist siger: „Denne Kvinde [Papisteriet] kaldes en Moder til Skjøger og Vedersthyggeligheder. Hvem er Døtrene? Den lutheriske, presbyterianske og episkopale Kirke er allesammen Grene af den [romersk-]katolske. Kaldes da ikke disse i ovenangførte Skriftsted „Skjøger og Vedersthyggeligheder“? Dette er nu min bestemte Mening; og selv om jeg truedes med Baalet, kunde jeg ikke mene noget andet. Presbyterianer og de episkopale udgjør en Del af Babel, har Pavevæsenets særlige Grundfætninger tilfælles med Papisterne!“

Alexander Campbell siger: „De Tilbedelsesstiftelser, der nu virker Kristenheden udover, indesluttede i og sammenholdte ved hver enkelt omfangsrige Troesbekjendelse og kirkelige Lovstiftning, er ikke Jesu Kristi Menigheder, men retmæssige Døtre af hin Moder til Skjøger, den romerske Kirke.“

Atter siger han: „Man forsøgte for vel tre Aarhundreder siden at reformere Pavevælden i Europa. Det endte med et protestantisk Præstevælde og Sværme af Dissenterer. Protestantismen er bleven reformeret til Presbyterianisme, Presbyterianerne til Independenter, disse igjen til Baptister o. s. v. Metodismen har forsøgt at reformere alle, men har reformeret sig selv til mange Slags Wesleyanisme. Alle har de endnu i sin Barm, i sine kirkelige Ordensforhold, sin Gudsdyrkelse, sine Lærdomme og tjenstlige Stikke forskjellige Levninger af Pavevæsenet. De er i det høieste en Reformation af dette og kun delvise Reformationer. Menneskelærdomme og Traditioner svæk-

ker endnu Evangeliets kraftige Fremgang under deres Haand." (On Baptism, S. 15.)

D. Scott (wesleyansk Metodist) siger: „Kirken beherstes af en ligesaa stor Begjærlighed som Verden efter verdslig Binding. Kirkerne gjør denne Verden til en Gud. De fleste af Nutidens Kirkesamfund kunde rettere kaldes Verdenskirker end kristne Kirker. Kirkerne er stilt saa langt ud fra den første og oprindelige Kristendom, at de trænger en ny Gjenfødselse, en ny Slags Religion.“

Bladet Golden Rule siger: „Protestanterne holder paa at overgaa Papisterne i den straalende og overdaadige Daarstab, som lægges for Dagen i at bygge Kirker. Tusinder paa Tusinder udgives til pragtfulde og kostbare Prydelser for at tilfredsstille Hovmod og ond Uergjerrighed, Benge, som baade kunde og burde anvendes til Bærket til Frelse for de Millioner, der gaar paa Fortabetsens Vej! Stanser da disse hovmodige, forndyrkende, flotte Gudsdyrkere her i sin Slethed, Daarstab og Galstab?

„Disse straalende Mindesmærker om papistisk Hovmod, paa hvilke der i vore Byer ødsles Millioner, udelukker i Birkeligheden de fattige, for hvem Kristus døde, og for hvis Skyld han særlig kom at forkynde det glade Budskab.“

I en Beretning om Michigans aarlige Konference, der forekom i Bladet The True Wesleyan for 15. Nov. 1851, heder det: „Handelsverdenen, den politiske Verden og den kirkelige Verden er hinanden lige og vandrer sammen paa den brede Vej, der fører til Fortabelse. Politiken, Handelen og Navnreligionen ser alle gennem Fingre med Synden, hjælper gjensidig hverandre og slaar sig sammen om at knuse den fattige. Falskheden taler uden Blusel fra Folkesamlingen som fra Prædikestolen, og Synder, der maatte ryste selv Hedningernes moralske Følelser, gaar upaataalt for sig i alle vort Lands store Kirkesamfund. Disse Kirker er som den jødiske, da Frelseren udraabte: „Ve eder, I Skriftekløge og Farisæer, I Dienstkalk.““ Mon de er noget bedre nu?

Under en Prædiken i London sagde Robert Atkins: „De i Sandhed retfærdiges Dal paa Jorden tager af, og ingen tager sig det nær. De i vore Dage inden enhver Menighed, som bekjender sig til Religionen, elsker Verden, retter sig efter Verden, holder af den Hygge og det Behag, som andre nyder, og tragter efter at anses af Menneker. De er kaldede til at lide med Kristus, men de diger tilbage for den ringeste Spot.“

„Frafald, Fráfald, Fráfald staar indskrevet over Døren paa enhver Kirke; og vidste man det, følte man det, var der kanske Haab, men at! der siges: „Vi er rige og har Overflod og fattes intet.““

Den berømte Evangelist G. F. Pentecost sagde i Februar 1883 i Bladet Independent, at det holdt paa at blive en „tabt eller forglemt Kunst“ at ombende Syndere.

Man kunde fremdrage lignende Vidnesbyrd i Overflod fra høitstaende Mænd inden disse forskjellige Kirkesamfund, skrevne ikke for at dadle og finde Feil, men i en levende Følelse af den frøgtelige Stilling, hvori disse Menigheder er komne. Ordet *Babylon* anvendt paa dem er ingen Bebreidelse, men simpelthen et Udtryk for den Forvirring og Meningsforfjæl, som findes iblandt dem. *Babylon* behøvede ikke at være falden, men kunde være blevet lægt ved at antage Sandheden (Jer. 51: 9); dog, det forkastede den, og Forvirring og Splittelse vedbliver at herske inden dets Grænser, og Verdslighed og Hovmod holder paa næsten at kvæle hver Plante af himmelsk Vækst.

Tidspunktet for denne Bevægelse. — Paa hvilken Tid er disse Vers anvendelige? Naar kan Bevægelsen søges? Saa sandt den Stilling, vi har indtaget, er rigtig, at nemlig disse Kirker, denne Gren af *Babylon*, erfarede et moralsk Fald, da de forkastede det første Budskab i 14. Kap., kunde Forkyndelsen i nærværende Kapitel ikke være udgaaet forud for den Tid. Den er derfor enten ét med Budskabet om *Babylons* Fald i 14. Kap. eller udgaar senere. Dog ét dermed kan den ikke være, saasom dette Budskab blot forkyn-der *Babylons* Fald, medens det andet tilføjer flere enkelte Omstændigheder, som paa hint Tidspunkt hverken var fuldbyrdede eller holdt paa at fuldbyrdes. Da vi derfor maa se hen til Tiden efter 1844, hvor det foregaaende Budskab udgik, for at finde den Forkyndelse, hvorom nærværende Kapitel handler, spørger vi: Er noget saadant Budskab bleven givet fra den Tid til nu? Svaret maa endnu blive benægtende; derfor hører dette Budskab endnu Fremtiden til. Men vi har netop nu den tredje Engels Budskab, der er det sidste, som skal gives før Menneftens Søns Komme. Vi kommer derfor til den Slutning, at de første to Vers af dette Kapitel viser os et Træk ved det tredje Budskab, som vi faar se, naar dette Budskab bliver forkyndt med Vælde, og den hele Jord bliver oplyst af dets Herlighed.

Den Gjerning, som 2. Vers fremstiller for os, holder netop nu paa at udføres og vil snart blive fuldbyrdet ved Spiritismens Arbeide. Djævelens Aander, som gjør Tegn (se Mat. 16: 14),

baner sig hemmelig, men hurtig Vei til føromtalte religiøse Samfund, hvis Troesbetjendelser, der er bleven formede under Indflydelse af Babylons Vin (Bildfarelser), bl. a. den, at vore afdøde Benneres Aander, ved fuld Bevidsthed og i travl Virksomhed, svæver allebegne omkring os, gjør det umuligt for disse Kirkesamfund at modstaa disse Aandernes rænkefulde Tilnærmelser.

Et betydningsfuldt Træk ved Spiritismen netop nu er den religiøse Klædning, den tager paa sig. Idet den holder sine mere almindelige Principer, som tidligere saa stærkt blev fremhævet, i Baggrunden, forsøger den nu at vise sig ligesaa agtværdig religiøs i visse Retninger som et hvilketsomhelst andet Kirkesamfund i Landet. Spiritismen taler om Synd, Omvendelse, Forsoning, Frelse i Kristus o. s. v. næsten ligesaa ortodoks som de mest anerkjendte Normer. Naar den forklæder sig under en saadan Betjendelse, hvad kan saa hindre den i at trænge sig ind i næsten hvert eneste Kirkesamfund i Kristenheden? Spiritismens Grundvold er et fundamentalt Dogme i næsten alle Troesbetjendelser. Dens hemmelige Grundsatninger er desværre saa altfor almindelig yndede og dens mørke Gjæringer saa altfor almindelig efterlignede, at man ikke derfor kan komme i Strid, saa længe man blot søger et fælles Stjul. Hvad kan da frelse Kristenheden fra dens forføriske Indflydelse? Heri ser man da nok et sørgeligt Resultat af Forkastelsen af de Sandheder, Budskaberne i 14. Kap. byder Verden. Havde Menighederne taget imod disse Budskaber, vilde de være bleven beskyttede mod dette Bedrag; thi blandt de store Sandheder, som fremhæves i den religiøse Bevægelse, der er udgaaet af disse, findes den betydningsfulde Lære, at Menneskets Sjæl ikke af Naturen er uddødelig; at det evige Liv er en Gave, man kun faar paa visse Vilkaar, og som kun kan vindes gennem Kristus alene; at de døde er uden Bevidsthed, samt at den fremtidige Verdens Belønning og Straf ligger hinsides Opstandelsen og Dommens Dag. Spiritismens første Krav, en Livsbetingelse for den, slaaes derved af Marken. Hvilket Fodfæste kan vel dens Lære vinde i dens Sjæl, som er rodfæstet i denne Sandhed? Aanden kommer og gjør Krav paa at være en Sjæl uden Legeme, en afdød Persons Aand. Den mødes med den Kjendsgjærning, at den ikke er den Slags Sjæl eller Aand, som et Menneske besidder, — at „de døde ved ikke noget“, — at denne dens første Paastand er Løgn, og at de øvrige Kjendtegn, den fremviser, kun fastslaar, at den hører Satans Synagoge til. Saaledes bliver den straks afvist og det onde, den vilde foranstalte,

kraftig forhindret. Imidlertid staar den store Masse Religionsbefjendere i Strid med den Sandhed, som saaledes vilde beskytte dem, og udsætter sig derved for denne sidste Aabenbarelse af Satans Kløgt.

Medens Spiritismen saaledes virker, aabenbarer der sig foruroligende Forandringer paa høie Steder inden nogle af Kirkesamfundene. Nutidens Vantro vinder ikke faa fremragende Tilhængere under det forfærlige Navn „Videnskab“, „høiere Kritik“, „Evolution“ o. s. v. Som betegnende Eksempler kan vi nævne saadanne Mænd som Henry Ward Beecher (nu afdød) og saadanne Blade som The Outlook, forhen Christian Union. Beecher, der i den religiøse Verden blev betragtet som en Tankens Fører, og hvis Ry og Indflydelse ikke begrænsedes til en Halvfugle blot, var meget dristig i at nægte Lærdomme, der af alle bibeltroende er bleven ansete som Aabenbarings Grundsandheder. Som et oplysende Eksempel citerer vi følgende af Bladet National Baptist for 6. Sept. 1883. Det er af et Gjensvar fra Beecher til Dr. teol. J. S. Kennard, der havde kritiseret nogle af Beechers Synsmaader og Ytringer. Han siger: „Jeg er af Hjertet en kristen Tilhænger af Evolutionslæren. Jeg er ingenlunde enig med alt hos Spencer (hans Agnosticisme), ei heller med alt hos Huxley, Tyndall og deres Skole. De er Agnostikere; men det er jeg ikke, det maa jeg kraftig betone. Men jeg er Evolutionist; og det rammer al Nutidens ortodokse Teologi som hele Middelalderens ved Roden — Menneskets Fald i Adam og hans Efterkommeres Arvtagen af hans Brøde, følgelig alle de Forsoningsanskuelser, som er bleven konstruerede for denne fabelagtige Ulykkes Skyld. Mennesket er som en Slægt betragtet ikke faldet, men er derimod kommet op. Ingen stor Ulykke rammede Menneskeslægten ved dens Begyndelse. Guds Staberord opfyldtes, og enhver Forsoningsteori maa svare til den Kjendsgjerning; at Mennesket stabtes paa det laveste Trin og med Hensyn til sit fysiske Væsen efter min faste Forvisning udviklede sig trinvis opad fra det lavereliggende animaliske Slægttrin, medens det med Hensyn til sit moralske og aandelige Væsen er en Gudese, forsaavidt et nyt Element kom ind i den store Uviklingsbevægelse, da Mennesket fremtraadte.“

Naar de store Kjendsgjerninger, som kun kan forklare Syndens Tilværelse i vor Verden og alle vor nuværende Tilstands Udviklinger, henævnes „en fabelagtig Ulykke“, — naar man indrømmer, at Mennesket ikke er faldet, at Slægten ikke rammes af den Ulykke, at Synden trængte ind ved Uhygighed i Begyndelsen, og at ingen For-

soning er nødvendig for at rette paa denne Tingenes Tilstand, — hvad bliver der da af alle de Dele af Skriften, hvor der berettes om alle disse Kjendsgjerninger, og ved hvilke de anerkjendes og troes? De maa henvises til Fabelens Rige. Og naar de, der giver sig ud for Evangeliets Tjenere, til hvem Folket stuer hen for at finde Belærelse, og af hvis Synsmaader i saadanne Sager Folk er afhængige, — naar de gaar i Spidsen med en sliq Lærdom, hvilken Urefrygt for Guds Ord kan man da vente sig af Mærkerne? „Som Præsten, saa Folket.“ Saadanne Ordets Tjenere gjør mere for Vantroens Sag end alt, hvad Fortidens Mænd som Voltaire og Paine har udrettet, mere end alt, hvad Nutidens Mænd som Jagersoll udretter. Værre end Ulve udenfor Faarestien er Ulvene indenfor samme, og saa meget mere farlige, som de har Faareklæder paa.

Saaledes er det med andre i høie Stillinger og indflydelsesrige Blade inden den kristne Verden. Det er bleven en ganske let Sag at anklage Skriften for Unøjagtighed, at beskylde de hellige Stribenter for Mangel paa Forstaaelse af sit Emne. Meget af vore Dages dogmatiske Teologi kan indordnes under to Navne: Svampe og Forsteninger, og alle de Skriftord, som ikke stemmer med disse Opfatninger, betegnes da som urigtige. Paulus, siger man, havde feilagtige Begreber om en hel Del Spørgsmaal, særlig da med Hensyn til Kristi andet Komme; og der er en lærd Dr. teol., der uden Modsigelse anførtes i et ledende religiøst Blad, som forsikrede, at endog Kristus selv feilagtig opfattede det Spørgsmaal, han holdt paa at drøfte, nemlig med Hensyn til Beretningen i Matt. 24! Fra et saa ynkeligt Standpunkt set og under Ledelse af saadanne Mænd kan det neppe vare længe, før Babylon bliver fuldt af urene Mander, af urene og affhede Fugle! Hvilket Fremskridt er der ikke allerede stet i denne Retning! Kunde de gudelige Fædre og Mødre til den Slægt, som levede netop før det første Budstabs Meddelelse, opstaa af sine Grave og fatte den religiøse Verdens nuværende Tilstand ved at høre dens Lærdomme og iagttage dens Gjerninger, hvor vilde de da ikke staa maalløse af Forfærdelse over den frygtelige Modsætning mellem deres Tid og vor og beklage dens sørgelige Vanartethed! Himlen vil heller ikke lade alt dette passere i Stilhed; thi en mægtig Kundgjørelse skal udgaa og henlede al Verdens Opmærksomhed paa de frygtelige Punkter i Anklagen mod disse vantro, troløse, religiøse Samfund, for at de Dømmes Retvisshed, der følger efter, klarlig kan fremstaa.

3. Vers viser os Udstrækningen af Babylons Indflydelse og den

Glendighed, der er bleven og vil blive Følgen af dets Færd, derfor ogsaa Retfærdigheden af dets Straffedom. Jordens Rjødmand er bleven rige af hendes Yppigheds Fjilde. Hvem gaar i Spidsen for Tidens Overdaadigheder? Hvem belæsser sit Bord med de rigeste og mest udsøgte Spiser? Hvem gaar fremst i den flotteste Klædedragt og al kostbar Brydelse? Hvem er i sin Færd Anmasselsen og Hovmodet selv? Er det ikke Kirkernes Medlemmer! Hvor skal man søge den allerhøieste Udfoldelse af Overdaadighed, pralende Fremtræden og Livets Hovmod, som følger af Menneskeslægtenes Forfængelighed og Synd? Er det ikke i en af vore Dages kirkelige Forsamlinger paa en skøn Søndag!

Dog, der er et forsonende Træk i dette Billede. Vanartet som Babylon er blevet, betragtet i sin Helhed, findes der Undtagelser fra den almindelige Regel; thi Gud har endnu et Folk deri, og Babylon maa have Ret til nogen Hensynsfuldhed for deres Skyld, indtil de kaldes bort fra Samkvem med det. Det vil dog ikke blive nødvendigt at vente længe paa dette Kald; thi Babylon vil snart, om vi ikke tager fejl, blive saa grundig gennemshret af disse flette Redstavers Indflydelse, at dets Stilling vil ligge fuldt i Dagen for alle af Hjertet ærlige og Veien saaledes være beredt for den Gjerning, Apostelen nu indfører.

4. Vers. Og jeg hørte en anden Røst fra Himlen, som sagde: Gaa bort fra hende, I mit Folk, for at I ikke skal blive delagtige i hendes Synder, og for at I ikke skal rammes af nogen af hendes Plager! 5. Thi hendes Synder naar indtil Himlen, og Gud har kommet hendes Uretfærdigheder i Hu. 6. Betal hende, som hun har betalt eder, og gjengæld hende dobbelt efter hendes Gjerninger! Skjænk hende dobbelt i den Kalk, som hun har istjænkert! 7. Saa meget, som hun har ophøiet sig selv og levet i Yppighed, saa meget giv hende af Pine og Sorg! Esterdi hun siger i sit Hjerte: Jeg sidder som Dronning og er ikke Enke, og Sorg skal jeg ingentunde se, 8. derfor skal hendes Plager komme paa én Dag, Død og Sorg og Hunger, og hun skal opbrændes med Ild; thi stærk er den Herre Gud, som dømmes hende.

At Røsten kommer fra Himlen betegner, at det vil blive et Kraftens Budskab, ledsaget af himmelsk Herlighed. Hvor tydelig bliver det ikke, at Himlen lægger sig imellem, og hvor bliver ikke Redstaberne til Fuldkommelsen af Guds Værk mangfoldigere, eftersom den store Krise nærmer sig! Denne Røst fra Himlen kaldes „en anden“ Røst for at vise, at det er noget nyt, der fremstilles. Vi har nu fem himmelske Sendebud, om hvem det udtrykkelig siges, at de har en Gjerning at øve under denne sidste Reformation, nemlig den første,

anden og tredje Engel i Kap. 14, den fjerde i nærværende Kapitels første Vers, og den femte, som betegnes ved „Røsten“ i foreliggende 4. Vers. Tre af disse er allerede i Virksomhed. Den anden Engel har sluttet sig til den første, og den tredje har sluttet sig til dem. Den første og den anden har ikke hørt op. Alle tre er nu i Virksomhed. Engelen i nærværende Kapitels 1. Vers begynder at øve sin Gjerning, efter som de Vilkaar, som nødvendiggjør hans Gjerning, indtræder; og Raldet fra Himlen omtalt i foreliggende Del af Forudsigelsen maa finde Sted i Forbindelse med sidstnævnte.

Der er allerede bleven fremført Bevis paa, at Budstabet i nærværende Kapitels 1. og 2. Vers skal gives i Forbindelse med det nu lydende tredje Budskab og kommer til at betegne et nyt særligt Tidsaffnit i dette Værk. Af den Maade, hvorpaa Engelen her beskrives, kan man gjøre sig et Begreb om Gjerningens Udstrækning og Kraft. Det første Budskab siges at lyde „med høi Røst“; det samme siges ogsaa om det tredje; men om denne Engel siges der ikke som om de andre simpelthen, at han flyver „midt igjennem Himlen“, men, at „han farer ned fra Himlen“. Han kommer saa at sige nærmere Jorden med et mere bestemt og direkte Budskab; han har „stor Magt“, og Jorden oplyses „af hans Herlighed“. I hele Bibelen findes der ikke noget andet Sted en saadan Beskrivelse af et Budskab fra Himlen til Menneskene. Dette er det sidste og kommer, som det sømmer sig, med overordentlig Glans og uvant Vælde. Det er en høitidelig Stund, naar Verdens Skjæbne skal afgjøres, — en høist alvorlig Krise, naar en hel Slægt skal overskride Prøvetidens Grænser, og Naadens sidste Toner skal lyde i dens Øren. I en saadan Stund maa Verden ikke lades uden Advarsel. I saa rigt Mon maa den store Kjendsgjerning forkyndes, at ingen som Undskyldning skal kunne anføre med Grund, at han har været ubidende om den overhængende Dom. Enhver Anledning til Undskyldning maa fjernes. Guds Retfærdighed, Langmodighed og Overbærenhed, forsaavidt han har tøvet med at udføre den Hævn, han har truet med at tage, indtil alle har faaet Leilighed til at faa Kundskab om hans Vilje, faaet Tid til Bod og Omvendelse, maa hævdes. En Engel sendes ud fuldt rustet med Magt fra Himlen. Det Lys, der omgiver Tronen, indhyller ham. Han kommer til Jorden. Ingen uden de aandelig døde, — ja de „to Gange døde, oprykte med Rod“ — kan undlade at forstaa hans Nærværelse. Lys glimter overalt. De mørke Steder oplyses. Og medens hans Nærværelse spreder Støggerne, lyder Rø-

sten af hans Advarsel som Torden. Han raaber „med Styrke“, ikke svagt og ubestemt. Det er ingen dagligdags Meddelelse, men et Raab, et høit Raab, et Raab med Styrke. Han udpeger atter engang de skjæbningsvangre Mangler ved en verdslig Menigheds Liv og Lære. Endnu en Gang, og det for sidste Gang, fremstiller han dens Bildfarelser klart, saa ingen kan tage feil, fremhæver, hvor lidet det nuværende Gudfrugtighedsmaal slaar til i den endelige Afgjørelses Stund. Den uundgaelige Forbindelse mellem dens yndede Bildfarelser og den uundgaelige, evige Undergang udraabes, indtil Torden gjenlyder af Raabet. Imidlertid stiger det store Babylons Synder til Himlen, og Stadens Uretfærdighed ihukommæs for Gud. Det ryger op til en Hævnens Storm. Den himmelske Bredes store Flodbølge vælter afsted. Stummet pister om dens Ram og antyder, at der er blot et Dieblit igjen, til den bryder over Forvirringens den store Stad, og det stolte Babylon synker som en Møllesten i Havets Dyb. Bludselig lyder en anden Røst fra Himlen: „Gaa bort fra hende, I mit Folk!“ De ydmyge, oprigtige, hengivne Guds Børn, af hvem der endnu findes nogle tilbage, som sukker og jamrer over al den Vederstyggelighed, som øves i Landet, agter paa Røsten, tvætter sine Hænder for dets Synder, affjærer sin Forbindelse med det, flyr og vorder frelst, medens Babylon bliver et Offer for Guds retfærdige Dom. Bevægede Tider venter Menigheden. Lad os holde os rede for det afgjørende Vendepunkt!

Dette, at Guds Folk kaldes bort for ikke at blive delagtige i dets Synder, viser, at det ikke bliver brødefuldt at have noget med Babylon at gjøre førend paa et bestemt Tidspunkt; og dette forklarer, hvorledes det kan siges om de 144,000 (Aab. 14: 4), af hvilke mange netop er de, som her kaldes bort, at de ikke havde besmittet sig med Kvinder.

Vi betragter 6. og 7. Vers som en profetisk Erklæring om, at Babylon vil blive gjengjældt eller faa Straf efter sine Gjerninger. Man huske paa, at dette Vidnesbyrd gjælder den Del af Babylon, som er et Fald hjemfalden. Vi henfører det som før paaapeget til „Døtrene“, de protestantiske Kirkesamfund, som vedblivende holder fast ved „Moderens“ personlige Træk og holder Familieligheden vedlige. Disse skal, som allerede tidligere vist, forsøge at faa en udstrakt Forsølgelse igang mod Sandheden og Guds Folk. Af disse skal „Dyrets Billede“ opreises. De faar, hvad der for dem bliver en ny Erfaring, Veilighed til at benytte den borgerlige Magt til at tvinge sine Læresætmin-

ger igjennem. Og det er utvivlsomt denne første Magtrus, som fører denne Gren af Babylon til at sige i sit Hjerte: „Jeg sidder som Dronning og er ikke Enke,“ d. v. s., jeg er ikke længere *χήρα* (*chera*) en berøvet, en, som er bleven frataget Magten, saaledes som jeg har været; men nu regjerer jeg som Dronning, og Sorg skal jeg ingenlunde se. Gud er i Grundloven, Kirken sidder paa Tronen og har for Fremtiden Magten. Udtrykket „betal hende, som hun har betalt eder“, synes at vise, at Tiden for dette Budskab's Forkyndelse og de helliges Vortkaldelse kommer, naar hun begynder at løfte imod dem sin Undertrykkelses Arm. Ligesom hun har fyldt Forfølgelses Bøger for de hellige, saaledes vil Herrens Engel forfølge hende (Sal. 35: 6); og Straffedommen fra oven vil i dobbelt Grad føre over hende den Ulykke, som hun tænkte at ville føre over de hellige.

Paa Side 37 i Early Writings under Emnet Spiritual Gifts, findes følgende Vidnesbyrd vedrørende det, at den første Del af Aab. 18 paa en særlig Maade finder sin Anvendelse paa det religiøse Tryk, der af Kristendomsbekjendere skal komme til at øves i de Forenede Stater: „Det vil gaa taaleligere for Hedninger og Papister paa Guds Doms Aabenbarelses Dag end for saadanne. . . . Undertrykkernes Navne er skrevet i Blod, krydset med Striber og overstrømmet af Angstens og Lidelsernes brændende Taarer. Guds Brede vil ikke aflade, før dette Lysets Land har tømt hans Bredes bitre Bøger til Bunden, før han faar gjengjældt Babylon dobbelt. „Betal hende, som hun har betalt eder, og gjengjæld hende dobbelt efter hendes Gjerninger! Stjænk hende dobbelt i den Kalk, som hun har iskjæntet!“

Den Dag, hvorpaa hendes Plager kommer, som omtalt i 8. Vers, maa være en profetisk Dag, den kan idetmindste ikke være en egentlig Dag; thi det vilde være umuligt for en Hungersnød at komme paa saa kort en Tid. Babylons Plager er uden Tvivl de syv sidste Plager, som allerede er bleven drøftede, og af Udtrykket i dette Vers i Forbindelse med Ef. 34: 8 slutter vi, at der maa medgaa et Aar til denne strækkelige Hjemfølgelse.

9. Vers. Og Jordens Konger, som har bolet og drevet Vellyst med hende, skal begræde hende og hyle over hende, naar de ser Røgen af hendes Brand; 10. de skal staa langt borte af Frygt for hendes Pinsel og sige: Ve, ve, du store Stad, Babylon du stærke Stad, thi i én Time er din Dom kommen! 11. Og Jordens Rjæbmænd skal græde og sørge over hende, fordi ingen mere kjøber deres Varer.

En passende Gjengjældelse. — Resultatet af selve den første Plage maa blive en fuldstændig Stansning i Handelen med saadanne Lüksusgjenstande, for hvilke Babylon er bekjendt. Og naar saa de, der handler med saadanne Sager og for en stor Del er Borgere i denne sindbilleblige Stad og har vundet sin Rigdom ved Handel med saadanne Sager, pludselig finder sig og sine Naboer rammede af stinkende Bylder, ser sin Handel stanset og sidder med store Varelagere, uden at nogen vil kjøbe af dem, da opløfter de sin Røst og jamrer over denne store Stads Skjæbne; thi hvis der nemlig er noget, der kan aflukke vor Slægts Menneſker et Modløshedens Hjertesuk, da er det saadant, som rører ved deres Skatte. Der gaar da saaledes over dem en retfærdig Gjengjældelse. De, som blot en kort Stund i Forveien havde udfærdiget en Beslutning om, at Guds hellige hverken skulde kjøbe eller sælge, finder sig nu stillede under samme Vilkaar ved noget, der virker langt mere tvingende.

Man kunde spørge, hvorledes Folk, der lider samme Gjenvordighed, kan staa langt borte og jamre o. s. v. Imidlertid maa man huske paa, at denne Ødelæggelse fremstilles under et Billede, en By nemlig, som hjemsøges af Ødelæggelse. Kante en saadan Elenighed en egentlig By, vilde ganske naturlig dens egne Indbyggere flygte ud af den, om muligt, og blive staaende langt borte klagende over dens Fald; og i samme Forhold som de blev forbausede og skrækflagne ved den truende Fare, i samme Forhold vilde de ogsaa se til at komme bort fra sin kjære By. Det Billede, Apostelen bruger, vilde ikke være fuldstændigt uden et saadant Træk; og han benytter det, ikke for at faa sagt, at Folk bogstavelig talt vilde flygte ud af den sindbilleblige By, noget der vilde være umuligt, men for at betegne deres Skræk og Bestyrkelse ved Straffedommen fra Himlen.

12. Vers. Varer af Guld og Sølv og Edelstene og Perler og kosteligt Rindflæbe og Purpur og Silke og Skarlaget og allehaande vellugtende Træ og allehaande Arbejder af Elfenben og allehaande Arbejder af kostbart Træ og af Kobber og Jern og Marmor 13. og Kanelbark og Røgelse og Salve og Virak og Vin og Olie og fint Mel og Hvede og Hornkvæg og Saar og Heste og Vogne og Trælle og Menneſkejæle.

Babylons Kjøbmandsvarer. — I disse Vers faar vi en Opregning af det store Babylons Handelsartikler, af alt, hvad der hører til et overdaadigt Levnet, Pragt og verdslig Pomp. Der fremstilles alle Slags Handelsomsætning. Udtrykket angaaende „Trælle og Menneſkejæle“ sigter vel særlig paa det aandelige Herre-

dømme og gjælder vel den Samvittighedens Trældom, som nævnte Samfunds Troesbekjendelse foraarsager, og som i enkelte Tilfælde er mere trykkende end legemlig Trældom.

14. Vers. Og den Frugt, din Sjæl havde Lyst til, er vegen fra dig, og alt det fede og glimrende er veget fra dig, og du skal ingenlunde finde det mere.

Frete sættelse for Fraadseri. — De her nævnte Frugter er ifølge Ordet i den oprindelige Tekst „høstlige Frugter“, og vi finder her en Forudsigelse om, at „Aarstidens lætre Sager“, til hvis overdrevne Nydelse den overdaadige Religionsbekjender sætter sin Lyst, pludselig kommer til at blive ham berøvede. Dette er naturligvis et Bær af Hungersnøden, som igjen er en Følge af den fjerde Staalks Plage. (Kap. 16: 8.) Vi kan allerede nu tage Varjel om denne Odelæggelse af Fyfloreræen i Vingaardene og „Sotten“ paa Ferskenhaverne.

I denne Forbindelse kan vi neppe undlade at kaste et Blik paa Tidernes Udseende i det hele med Hensyn til de mærkelige nyffiste Fænomener, der overalt aabenbarer sig, da de saa tydelig synes at antyde, at alle Naturens Veie er komne i Urede, og at Jorden selv holder paa at blive gammel, førend det endelige Dieblit er kommet, da den ganske skal forgaa. Hvor mange unaturlige Hjemføgelser af Jordstjælv, Uveir, Ildbrande og Oversvømmelser har ikke i Løbet af de sidste saa Aar bevirket Odelæggelse paa forskjellige Steder og vakt bange Anelser i Menneskenes Hjerter i Almindelighed. Man huske bare Ildbranden i Chicago, Ildbranden i Baltimore, Ildbranden i Toronto, Odelæggelsen ved Jordstjælv og Ildbrand af San Francisco, Valparaiso og Kingston, Oversvømmelserne af Ohiofloden, Mississippifloden og andre Floder i Vesten, de ødelæggende Oversvømmelser i Europa, Hungersnøden i Kina og Rusland og Sotten i Indien, Cyclonerne og Floddbølgerne, der bortfeier Menneskenes stolteste Arbeider og styrter Mennesker i Tusindvis ned i en uventet Grav!

15. Vers. De, som handler med disse Ting, som er bleven rige ved hende, skal staa langt borte af Frygt for hendes Pinsel og græde og sørge og sige: 16. Ve, ve, den store Stad, som var klædt i kosteligt Vinklæde og Purpur og Skarlagen og bedækket med Guld og Edelstene og Perler, thi i én Time er saa stor Rigdom gaaet tilgrunde! 17. Og alle Styr mænd og den hele Hob paa Skibene og Søfolkene og saa mange, som befarer Havet, stod langt borte 18. og raabte, da de saa Røgen af hendes Brand, og sagde: Hvo var lig den store Stad? 19. Og de kastede Støv paa sine Hoveder og raabte grædende og sørgende og sagde: Ve, ve, den store Stad, i hvilken alle, som har Skibe paa Havet, blev berige af dens Pragt, thi i én Time er den gaaet tilgrunde!

Babylon falder som en Møllesten kastet i Havet.

De ugudeliges Følelser. — Man kan let tænke sig Grunden til denne altomfattende Klage, Jamren og Veraab. Man tænke sig blot, at Bylderne voldes Menneftene Kval, at Floderne er bleven til Blod, at Havet er som Blodet af en død, at Solen brænder Menneftene med Ild, at Handelen er stanset, og at man ikke kan kjøbe sig løs med Sølv eller Guld, faa behøver man visfelig ikke at undre sig over, at de i fin Elendighed raaber og hylor, og at Styr-mænd og Søfalk tager Del i den almindelige Jammer. Ganffe anderledes er derimod de Følelser, de hellige bevæges af, fom Vidnes-byrdet videre lyder:

20. Vers. Fryd dig over den, du Himmel, og I hellige Apostler og Profeter, fordi Gud har udført eders Ret imod den. 21. Og en vældig Engel opløste den Sten som en stor Møllesten og kaste den i Havet og sagde: Saa skal Babylon, den store Stad, nedkastes med Hast og ikke findes mere. 22. Og Harpepilleres og Sangeres og Fløitespilleres og Basunblæseres Lyd skal ikke høres i dig mere, og ikke nogen Kunstner i nogen Kunst findes i dig mere, og Møllens Lyd ikke høres i dig mere, 23. og Lampens Lys skal ikke skinne i dig mere, og Brudgoms og Bruds Køst ikke høres i dig mere, fordi dine Kjøbmænd var Fyrster paa Jorden, fordi ved din Trolddom alle Folkene er bleven bedaaede. 24. Og i den er Profeters og helliges Blod fundet, og alle deres, som er myrdede paa Jorden.

De retfærdiges Følelser. — Apostlerne og Profeterne opfordres her til at fryde sig over det store Babylon i dets Fald, saasom jo de i nær Forbindelse med dette Fald skal udfries af Dødens Vælde og Graven ved den første Opstandelse.

Som en stor Møllesten synker Babylon for ikke mere at reise sig. De forskjellige Kunster og Haandværk, der i dens Midte er bleven øvede og har tjent dens Begjæringer, skal ikke øves mere. Den herlige Musik, som er bleven anvendt i dens pragtfulde, men overfladiske og tomme Gudstjeneste, dør bort for bestandig. Man skal ikke oftere blive Vidne til den festlige Glæde, som naar Brudgom og Brud ledes frem foran Alteret.

Babylons Trolddom er dets fornemste Forbrydelse; og Trolddom er noget, som hører med til vore Dages Spiritisme. „Og i den er Profeters og helliges Blod fundet, og alle deres, som er myrdede paa Jorden.“ Heraf kan vi slutte, at Babylon har været til, siden første Gang en falsk Religion indførtes i Verden. I Babylon er der hele Tiden igjennem funden Modstand mod Guds Gjerning, og der er hans Folk bleven forfulgt. Med Hensyn til den sidste Slægts Brøde se Kap. 16: 6.

De helliges Seiersjubel.

19. Kapitel.

1. Vers. Og derefter hørte jeg som en høj Røst af en stor Skare i Himlen, som sagde: Halleluja! Saliggjørelsen og Æren og Prisen og Magten tilhører Herren, vor Gud! 5. Thi sande og retfærdige er hans Domme, thi han har dømt den store Skjæge, som fordærvede Jorden med sit Horeri, og han har krævet sine Tjeneres Blod af hendes Haand. 3. Og de sagde anden Gang: Halleluja! Og hendes Røg opstiger i al Ewighed.

Som en Fortsættelse af Emnet i 18. Kap. giver Apostelen her den Jubelsang, de forløste hellige istemmer til Seierharperes Lyd, i det Dieblig de faar se, hvor fuldstændig det store Modstandssystem mod Gud og hans sande Tilbedere er bleven ødelagt, — det System, der indbefattedes i den store Babylon. Denne Ødelæggelse finder Sted, og denne Sang synges i Forbindelse med Kristi andet Komme ved de tusinde Aars Begyndelse.

I al Ewighed. — Om dette Skriftsted kan der kun reises et Spørgsmaal, nemlig hvorledes det mulig kan siges, at hendes Røg opstiger i al Ewighed. Ligger her ikke i disse Ord, at Lidelsen skal vare evig? Man erindre imidlertid, at dette er et laant Udtryk. For at faa en rigtig Opfatning deraf maa vi gaa tilbage til dets første Anvendelse og betragte dets Betydning i Anvendelsen paa vedkommende Sted. I Ef. 34 vil man finde det Udtryk, hvorfra saadanne Talemaader som nærværende sandsynligvis er laante. Vandet Edom fremstilles her som Gjenstand for en vis Ødelæggelse, og om dette Land siges der, at dets Strømme skal forvandles til Beg og dets Støv til Svovel, og at dets Land skal blive til brændende Beg, at det ikke skal sluffes Dag eller Nat, men Røgen deraf skal stige op til evig Tid. Dette Ord gjælder, det maa alle indrømme, et af to:

enten det særlige Land, som kaldtes Edom, eller den hele Jord under dette Navn. Men i begge Tilfælde er det klart, at Ordene maa tages i begrænset Betydning. Efter vor Mening tænkes her paa den hele Jord; thi Kapitlet begynder med en Henvendelse til Jorden og dens Fylde, Jorderiget og al dets Grøde; og Herrens Brede siges at være over alle Hedningefolkene. Hvadenten nu dette gjælder Jordens Odelæggelse og Uffolkning ved Kristi andet Komme, eller det gjælder den rensende Brand, som ved Enden af de tusinde Aar skal lutre den fra Forbandelsens Virkninger, maa Ordene i begge Tilfælde tages i begrænset Betydning; thi efter alt dette skal en ny Jord fremstaa og vorde de frelstes Hjem i al Evighed. Dette Udtryk om en Røg, som opstiger evindeligt, benyttes tre Gange i Bibelen, nemlig første Gang i Es. 34 om Landet Edom som Billede paa Jorden, dernæst anden Gang i Nab. 14 om dem, som tilbeder Dyr og dets Billede, og saa endelig tredje Gang i indeværende Kapitel om det store Babylons Odelæggelse. Alle tre Gange gjælder det netop det samme Tidspunkt og beskriver netop de samme Scener, nemlig den Odelæggelse, der skal hjemsjøge denne vor Jord, ramme Dyrrets Tilbedere og tilintetgjøre al Pragt i det store Babel ved vor Herres og Frelser's andet Komme.

4. Vers. Og de fire og tyve Ældste og de fire Dyr faldt ned og tilbad Gud, som sad paa Tronen, og sagde: Amen! Halleluja! 5. Og en Røst udgik fra Tronen og sagde: Lov vor Gud, alle hans Tjenere og I, som frygter ham, baade de smaa og de store! 6. Og jeg hørte som en stor Skares Røst og som mange Bandedes Lyd og som stærke Tordeners Lyd, som sagde, Halleluja! Thi Herren, Gud, den Almægtige, har antaget Riget. 7. Lad os glæde og fryde os og give ham Æren! Thi Lammets Bryllup er kommet, og hans Brud har beredt sig. 8. Og det blev hende givet at isøre sig rent og skinnende kosteligt Linklæde; thi det kostelige Linklæde er de helliges Dyder.

En Seiers- og Jubelsang. — Herren, Gud, den Almægtige, Faderen, har antaget Riget er Indholdet af denne Sang. Han hersker for nærværende og har i Virkeligheden altid hersket, omend Dommen over den ondes Gjerning ikke er bleven umiddelbart bragt i Udøvelse; men nu regjerer han ved aabent at lægge sin Magt for Dagen ved Underkuelsen af alle sine Fiender.

„Lad os glæde og fryde os, . . . thi Lammets Bryllup er kommet, og hans Brud har beredt sig.“ Hvem er Lammets Brud, og hvad er Brylluppet? En vid Mark aabner sig her for Tanken, og der er Stof til en fuldere Udvikling, end det ligger i nærværende Bærts Plan at give. Vi mener kort og godt, at Lammets Hustru

er det nye Jerusalem heroventil, noget som mere fuldstændig ses under det 21. Kapitels Tolkning. Lammets Bryllup bestaar i, at han modtager og forenes med denne Stad. Og naar han gjør det, modtager han den som sit Riges Hovedstad. Utsaa modtager han med den sit Rige og sin Fader Davids Trone. Dette kan passende anses som det, der betegnes ved Lammets Bryllup. At der ved Brylluppet ofte tales om Foreningen mellem Kristus og hans Folk er sandt; men Lammets Bryllup, som her omtales, er en bestemt Begivenhed, der vil finde Sted paa et bestemt Tidspunkt. Dersom Erklæringen om, at Kristus er Menighedens Hoved, ligesom Manden er Kvindens (Ej. 5: 23), beviser, at Menigheden nu er Lammets Brud, da fandt Lammets Bryllup Sted for lang Tid siden. Dette kan imidlertid ikke være Tilfældet ifølge nærværende Skriftsted, som henlægger Brylluppet til Fremtiden. Paulus sagde til de ombvendte i Korint, at han havde trolobet dem med en Mand, Kristus. Dette gjælder alle ombvendte. Men medens dette Billede anvendes som en Betegnelse paa det Forhold, hvori de da stillede sig til Kristus, forholdt det sig da saa, at Lammets Bryllup fandt Sted i Korint i Paulus' Dage, og at det saa siden vedvarende er bleven feiret i de henrundne 1800 Aar? Yderligere Bemærkninger om dette Emne opsættes til Betragtningen af 21. Kapitel.

Men om nu Staden er Bruden, kunde man spørge, hvorledes det kan da siges, at hans Brud har beredt sig. Jo, ifølge Retten til at tale om livløse Ting, som om de var levende, og tillægge dem visse Handlinger. Et slaaende Eksempel herpaa har man i Sal. 114. Man kunde atter i Anledning af 8. Vers spørge, hvorledes en Stad kan iføre sig de helliges Dyder. Om man imidlertid betænkter, hvor trist og uhyggeligt et Sted en Stad uden Indbyggere vilde være, indser man straks, hvorledes dette hænger sammen. Her tales nemlig om dens talløse forherligede Indvaanere i sin skinnende Klædedragt. Det blev givet hende o. s. v. Hvad blev givet hende? Dette forklares ved Ej. 54 og Gal. 4: 21-31. Den nye Pagts Stad faar mange flere Børn end den gamle, og dette er dens Herlighed og Fryd. Dens herlige Klædedragt, om man saa maa sige, bestaar af de Hærskarer af de forløste og udbødelige, som vandrer gennem dens gyldne Gader.

9. Vers. Og han sagde til mig: Skriv: Salige er de, som er kaldte til Lammets Bryllups Nadver! Og han sagde til mig: Dette er Guds sande Ord.
10. Og jeg faldt ned for hans Fødder for at tilbede ham, og han sagde til

mig: Gjør det ikke! Jeg er din Medtjener og dine Brødre, som har Jesu Vidnesbyrd. Tilbed Gud! Thi Jesu Vidnesbyrd er Profetiens Mand.

Bryllupsnadveren. — Mange Hentydninger til denne Nadver findes i det nye Testamente. Der hentydes dertil i Vignelsen om Kongesønnens Bryllup (Matt. 22: 1–14), atter hos Lukas (14: 16–24); det er det Tidspunkt, paa hvilket vi skal sidde tilbords i Guds Rige, naar vi skal belønnes ved de retfærdiges Opstandelse (Luk. 14: 12–15), — det Tidspunkt, paa hvilket vi skal drikke af Vintræets nye Frugt med vor Gjenløser i hans himmelske Rige (Matt. 26: 29; Mark. 14: 25; Luk. 22: 18), — det Tidspunkt, paa hvilket vi skal æde og drikke ved hans Bord i hans Rige (Luk. 22: 30), da han vil binde op om sig og gaa frem og tjene os. Luk. 12: 37. Ja, salige er de, som kommer til at vinde Andel i denne herlige Fest.

Johannes' Medtjener. — Blot et Ord angaaende 10. Vers, hvori nogle synes at se Bevis for Menneskenes Bevidsthed i Døden. Det Feilgreb, saadanne gjør sig skyldige i, ligger deri, at de antager, at Engelen her vidner for Johannes, at han er en af de gamle Profeter, der er kommen tilbage for at tale med ham. Men den, gennem hvem Aabenbaringen blev givet Johannes, kaldes en Engel, og Engle er ikke afdødes Mænd. Den, der mener, at de er, helder til Spiritisterne; thi dette er selve Grundvolden for deres Lære. Men Engelen siger slet ikke dette. Han siger kun, at han er Johannes' Medtjener, ligesom han havde været hans Brødre Profeternes Medtjener. I Udtrykket *Medtjener* ligger, at de alle stod paa samme Fod som den store Guds Tjenere. Derfor kunde Johannes ikke med Rette tilbede ham. (Se Kap. 1: 1 om Udtrykket „hans Engel“.)

11. Vers. Og jeg saa Himlen opladt, og se, en hvid Hest, og den, der sad paa den, kaldes trofast og sanddru, og han dømmes og strider med Retfærdighed. 12. Men hans Dine var som Ildslue, og der var mange Kroner paa hans Hoved: han havde et Navn skrevet, som ingen kjender, uden han selv, 13. og han var iført et Klædebon, dyppet i Blod, og hans Navn kaldes: Guds Ord. 14. Og Hærene i Himlen fulgte ham paa hvide Heste, iførte hvidt og rent kosteligt Linklæde, 15. og af hans Mund udgaar der et skarpt Sværd, for at han med det skal slaa Hedningerne; og han skal regjere dem med Jernspir, og han træder Guds, den Almægtiges, st enge Brebes Vins Persfekar. 16. Og han har et Navn skrevet paa Klædebonnet og paa sin Lænd: Kongers Konge og Herrers Herre. 17. Og jeg saa en Engel staaende i Solen, og han raabte med høi Røst og sagde til alle Fugle, som flyver midt under Himlen: Kom og samle eder til Guds store Maaltid 18. for at æde Kongers Kjød og Krigshødingers Kjød og stærkes Kjød og Kjødet af Heste og af dem, som jidder paa dem, og Kjødet af alle, frie og Trælle og smaa og store! 19. Og jeg saa Dyrret og

Jordens Konger og deres Hære forsamlede for at føre Krig mod ham, som sad paa Hesten, og mod hans Hær. 20. Og Dyret blev grebet, og med det den falske Profet, som havde gjort Tegnene for dets Afsyn, med hvilke han havde forført dem, som modtog Dyrets Mærke, og som tilbad dets Billede; disse to blev levende kastede i Jldsjøen, som brænder med Svovel. 21. Og de øvrige blev ihjelslagne med hans Sværd, som sad paa Hesten, hvilket udgik af hans Mund; og alle Fugle blev mættede af deres Kjød.

Kristi andet Komme. — § 11. Vers fremstilles der noget nyt. Man føres her tilbage til Kristi andet Komme, denne Gang fremstillet ved en Kriger, der rider frem til Slag. Hvorfor fremstilles han saaledes? Jo, fordi han rykker frem til Krig for at møde „Jordens Konger og deres Hære“, og ved en saadan Leilighed kan han kun passende fremstilles under det givne Billede. Hans Klæde er dypet i Blod. (Det samme kan man se beskrevet hos Esaias, Kap. 63: 1-4.) Himlens Hære, Guds Engle, følger ham. 15. Vers viser, hvorledes han regjerer Hedningerne med et Jernspir, naar de som Arvelod tilfalder ham, saaledes som der berettes i 2. Sal., der efter den populære Teologi skal tale om Verdens Ombendelse. Men, vilde det ikke være en ganske besynderlig Beskrivelse af Naadens Gjerning i Hedningernes Hjerter til deres Ombendelse at bruge saadanne Udtryk som at „træde Guds, den Almægtiges, strenge Bredes Vins Perskar“? Tiden for den endelige Aabenbarelse af Guds Brede, da hans „Bredes Vins Perskar“ for Alvor skal trædes, og da Døden i Jldsjøen finder Sted, er ved Enden af de tusinde Aar, som beskrevet i 20. Kap., og herpaa maa uden Tvivl den fulde Beskrivelse i Ab. 14: 18-20 anvendes. Men de levende ugudeliges Odelæggelse ved Begyndelsen af de tusinde Aar bliver et Optrin af lignende Art som det, der finder Sted ved Enden af denne Periode, kun i mindre Maalestok. Derfor omtales i foreliggende Vers baade hans Bredes Perskar og Jldsjøen.

Kristus har nu sluttet sin Midlergjerning og ombyttet sin præstelige Klædning med et kongeligt Klædebon; thi der staar jo skrevet paa dette og paa hans Vænd et Navn: Kongers Konge og Herrers Herre. Dette stemmer fuldt ud med hans Væsen, som han her optræder; thi det var i gamle Dage Krigeres Skik paa sit Klædebon at bære indskrevet en eller anden Slags Titel. Hvad menes der med en Engel, som staar i Solen? 17. Vers. § Kap. 16: 17 staar der, at den syvende Staal blev udgødt i Luften, og heraf drog vi den Slutning, at denne syvende Plage vilde omfatte alle, eftersom Luften indhyller den hele Jord. Kan vi ikke her anvende den samme Tolk-

ningsregel og slutte os til, at dette, at Engelen staar i Solen og derfra raaber til alle Himlens Fugle, at de skal komme og forsamles til den store Guds Nadver, vil sige det samme som, at denne Kundgjørelse skal udgaa til alle Steder, hvor Solens Straaler træffer vor Jord? Og Himlens Fugle vil lyde Røsten og mætte sig med Kjødet af Konger og Krigshøvdinge og vældige og Heste. Medens saaledes de hellige er med til Lammets Bryllupsnadver, bliver de ugudelige Føde for Himlens Fugle.

Dyret og den falske Profet gripes. Den falske Profet er den, som gjør Undergjerninger for Dyrets Afsyn. Dette beviser, at han i et og alt falder sammen med Dyret med de to Horn i 13. Kap., hvem samme Gjerning tillægges og det i samme Hensigt. At disse kastes levende i Ildspøen viser, at nævnte Magter ikke vil falde bort og blive efterfulgt af andre; men at de endnu vil være levende Magter ved Kristi andet Komme.

Paabedømmet har længe optraadt paa Skuepladsen og er kommet nær Slutningen paa sin Løbebane. Og dets Undergang er tydelig forudsaagt i andre Profetier end denne, fornemmelig in Dan. 7: 11, hvor Profeten siger, at han saa, indtil Dyret blev dræbt og dets Krop overgivet til at opbrændes med Ild. Og dette fulgte straks efter, at han havde hørt de store Ord, som Hornet talte, hvilke Ord uden Tvivl hørtes i Udstedelsen af det pavelige Dogme om Ufeilbarhed ved det store Kirkemøde i 1870. Denne Magt maa derfor stærkt nærme sig Enden paa sin Løbebane. Men den naar ikke sin Undergang før ved Kristi Komme; thi da er det, den kastes i Ildspøen.

Den anden Magt, det tohornede Dyr, der gaar sammen med den, ser vi nu isærd med at naa Hødepunktet af det Værk, den skal udføre, førend ogsaa den kastes levende i Ildspøen. Hvor gribende er da ikke den Tanke, at vi nu ser for os to Magter, begge Gjenstand for profetisk Omtale, der efter alle Beviser at dømme nærmer sig Enden paa sin Historie, men som dog ikke skal ophøre at virke, førend Herren aabenbares i al sin Herlighed.

Det fremgaar af 21. Vers, at der er en Rest tilovers, som ikke regnes med til Dyret eller den falske Profet. De ihjelslaaes ved hans Sværd, som sidder paa Hesten, og dette Sværd udgaar af hans Mund. Dette Sværd er utvivlsomt det samme, der andetsteds omtales som hans „Munds Ris“ og hans „Munds Vande“, hvormed Herren skal dræbe de ugudelige, naar han kommer og overtager sit Rige. Ef. 11: 4; 2 Thess. 2: 8.

Den første og den anden Opstandelse.

20. Kapitel.

1. Vers. Og jeg saa en Engel fare ned fra Himlen, som havde Afgrundens Nøgle og en stor Lænke i sin Haand.
2. Og han greb Dragen, den gamle Slange, som er Djævelen og Satan, og bandt ham for tusinde Aar 3. og kastede ham i Afgrunden og tillukkede og forseglede over ham, for at han ikke mere skulde forføre Folkene, indtil de tusinde Aar var fuldbendte; og efter den Tid bør det ham at løses en liden Tid.

Den Tildragelse, hvormed nærværende Kapitel begynder, synes i tidsrigtig Orden at følge efter foregaaende Kapitels Begivenheder. De Spørgsmaal, som her opstaar, er: Hvem er den Engel, som farer ned fra Himlen? Hvad er den Nøgle og den Lænke, han har i sin Haand? Hvad er Afgrunden? Og hvad vil det sige, at Satan bindes for tusinde Aar?

1. Engelen. — Er denne Engel Kristus, som enkelte antager? Nei, piensynlig ikke. Et klart Lys skinner fra den gamle forbilledlige Gudstjeneste lige ned over dette Skriftsted. Kristus er saaledes den nye Husholdnings Ypperstepræst. I fordums Tid tog Præsten paa Forsoningsdagen to Bukke og kastede Lod mellem dem, en Lod for Herren, og en Lod for Asafel. Dernæst blev den Buk, paa hvilken Herrens Lod faldt, slagtet, og dens Blod blev baaret ind i Helligdommen til at gjøre Forligelse for Israels Børn, hvorpaa Folkets Synder bekendtes over den andens Hoved, Syndebukken, der saa blev sendt ud i Orkenen, d. v. s. paa et ubeboet Sted, ved en

dertil særlig udsæt Person. Ligesom nu Kristus er den nye Husholdnings Ypperstepræst, saaledes ses det ogsaa af flere Grunde, af hvilke vi her vil paapege nogle, at Satan er den ved Forbilledet betegnede modbillede Syndebuk.

1) Det hebraiske Ord „Asafel“ forklæres af Bibeloversætterne i en Anmærkning under 3 Mos. 16: 8 at være „den onde Aand“. Om dette Vers bemærker Jenks i sit Værk *Comprehensive Commentary*: „Asafel. Se forskjellige Meninger hos Bochart. Spencer mener efter Hebræernes og de kristnes ældste Opfatning, at Asafel er Navnet paa Djævelen; saaledes ogsaa Rosenmüller, til hvem Læseren henvises. Skrift: *Azzail*, Engelen (den stærke), som gjorde Oprør.“ Her peges da aabenbart paa Djævelen. Saaledes har man da i to Oldsprog en Bestemmelse af, hvad der ligger i Skriftudtrykket, og til Støtte for samme de kristnes ældste Opfatning, at Syndebukken er et Forbillede paa Satan.

I sit Værk *Redeemer and Redeemed* siger Beecher, S. 67, 68: „Hvad der tjener til at bestyrke dette er, at de ældste Omskrivninger og Oversættelser behandler Asafel som et Eggenavn. Den kaldæiske Gjengivelse og Oversættelserne ved Ontelos og Jonathan vilde visst have oversat det, ifald det ikke var et Eggenavn. Septuaginta, den ældste græske Gjengivelse, oversatte Ordet med *ἀποπομπαῖος* (*apompaios*), et Ord, der af Grækerne anvendtes om en ond Guddom, der undertiden lod sig stille tilfreds ved Dringer. Endnu en Bestyrkelse findes i Enoks Bog, hvor Navnet Asafel, øiensynlig en Forvrængning af Ordet Asafel, tillægges en af de faldne Engle, noget, der saaledes klarlig viser Jødernes raadende Opfatning paa den Tid.

„Endnu et Bevis til har man i Arabisk, hvor Asafel anvendes som Navn paa den onde Aand. Foruden disse Beviser finder man ogsaa en Støtte i det jødiske Værk *Zohar* og hos de kabalistiske og rabbiniske Forfattere. Disse nævner, at der gik det Ordsprog blandt Jøderne: „En Gave til Sammael paa Forsoningsdagen.“ Derfor føler Moses Gerundinensis sig opfordret til at erklære, at det ikke er noget Offer, men at det kun gjøres, fordi Gud saa har befalet.

„Yderligere Støtte for ovennævnte Anskuelse er det, at samme Mening er gaaet over fra den jødiske Kirke til den ældste kristne. Origenes var den lærdeste blandt Kirkefædrene, og hans Vidnesbyrd er paalideligt i en Sag som denne, hvor det angaar Betydningen af et hebraisk Ord. Han siger: „Den, som i Septuaginta kaldes *apovompaios* og paa Hebraisk Asafel, er ingen anden end Djævelen.“

„I Betragtning altsaa af de Bannfeligheder, der vilde følge med nogen anden Betydning af Ordet, og det mere end tilstrækkelige Vidnesbyrd for den hævede Opfatning forsikrer Hengstenberg med fuld Overbevisning, at Afjæl ikke kan være noget andet end et andet Navn paa Satan.“

2) Efter den almindelige Opfatning af Ordet scapegoat (som bruges i den engelske Oversættelse) — Syndebuk — anvendes det om den, hvem Retfærdighedens Arm har rammet; og medens det strider mod vore samtlige Begreber om Kristi Karakter og Herlighed at anvende dette Udtryk om ham, maa det derimod forekomme alle og enhver som en meget passende Betegnelse paa Djævelen, der i Skriften kaldes Anklageren, Modstanderen, Afgrundens Engel, Belsebub, Belial, Dragen, Fienden, den onde Mand, Løgnens Fader, Manddræber, Djævlens Fyrste, Slangen, Fristeren o. s. v.

3) Vor tredje Grund for anførte Paastand er den meget iøjensaldende Maade, hvorpaa den stemmer overens med, hvad der skal ske i Forbindelse med den himmelske Helligdoms Renselse, saavidt dette aabenbares for os i Sandhedens Skrifter.

I Forbilledet ser vi a) Overtræderens Synd overført paa Offerdyret; b) samme Synd formedelst den forrettende Præst og Offerbuddet indbaaret i Helligdommen; c) den tiende Dag i den syvende Maaned ser vi Præsten med Syndofrets Blod for Folket borttage al deres Synd af Helligdommen og lægge den paa Syndebukens Hoved og d) Bukken bære den bort til et ubeboet Land. 3 Mos. 1: 1-4; 4: 3-6; 16: 5-10, 15, 16, 20-22.

Svarende til disse Begivenheder i Forbilledet ser vi i Modbilledet a) det store Offer for Verden paa Golgatha; b) alle deres Synder, som benytter sig af Kristi udgydte Blods Fortjeneste ved Troen paa ham, baaret ind i den nye Pagts Helligdom, idet Kristus selv udfører den præstelige Handling, paaberaabende sig sit eget Blod; c) og naar saa Kristus, det sande Tabernakels Tjener (Heb. 8: 2), har endt sin præstelige Gjerning, tager han sit Folks Synder ud af Helligdommen og lægger dem paa deres Ophavsmands Hoved, Djævelen, den modbilledlige Syndebuk, og d) Djævelen sendes saa med dem ud i et ubeboet Land.

Dette tror vi netop er det, som beskrives i foreliggende Vers. Tjenesten i Helligdommen er paa den her betegnede Tid afsluttet. Kristus lægger paa Djævelens Hoved de Synder, som er bleven overførte til Helligdommen og ikke mere tilregnes de hellige, og Djævelen

fendes bort, ikke ved Ypperstepræstens Haand, men ifølge Forbilledet fordum ved en anden til et Sted, som her kaldes Afgrunden. Derfor er denne Engel ikke Kristus. Mere fuldstændig fremstilles dette Emne i Bæret Looking unto Jesus; or Christ in Type and Antitype.

2. Røglen og Lænken. — Man kan ikke antage, at disse Ord skal tages i bogstavelig Betydning. Snarere benyttes de her bare som Sindbilleder paa den Magt og Myndighed, hvormed Engelen er beklædt ved denne Leilighed.

3. Afgrunden. — Det oprindelige Ord betegner et bundløst, umaadeligt Dyb. Dets Brug synes at betegne, at man derved tænker paa et mørkt, øde, Dødens Sted. Saaledes anvendes det i Aab. 9: 1, 2 om den arabiske Ørkens øde Strækninger, i Rom. 10: 7 om Graven; men det Sted, som særlig kaster Lys over Ordets Betydning her, er 1 Mos. 1: 2: „Der var Mørke ovenover Afgrunden.“ Det Ord, som der oversættes Afgrunden, er det samme Ord, som benyttes paa nærværende Sted. Nu ved vi imidlertid alle, hvad Ordet Afgrund paa hint Sted vil sige. Det anvendes der om Jorden i dens formløse, kaotiske Tilstand, og det maa betyde nøiagtig det samme her i Aab. 20: 3. Paa dette Tidspunkt er Jorden, maa man huske, et uhyre Dødningshus, et Sted for Død og Ødelæggelse. Guds Røst har rystet den i dens Grundvolde; Der og Bjerger er bleven fjernede fra sin Plads; det store Jordstjælv har styrtet Menneskenes mægtigste Værker i Grus; de syv sidste Plager har sat sine ødelæggende Spor overalt; den brændende Glans ved Menneskens Søns Komme har hidraget til den almindelige Ødelæggelse; de ugudelige er bleven overgivne til Døden i Hobetal, og deres raadnende Kjød og blegnende Knokler ligger ubegravede, spredte og ubegrædte fra den ene Ende af Jorden til den anden. Saaledes er Jorden bleven tom og øde og dens Skikkelse forvædet. Ef. 24: 1. Saaledes kommer den atter idetmindste tildels i den samme Tilstand af Forvirring og Raas, hvori den oprindelig var. (Se Jer. 4: 19–26, særlig 23. Vers.) Og hvilket bedre Udtryk kunde der vel bruges til at beskrive Jorden, saaledes som den ruller frem paa sin Bane, mørk og øde i tusinde Aar, end netop Afgrunden? Her vil da Satan i samme Tidslængde holdes indestængt midt blandt denne Ødelæggelse, som hans egne Hænder indirekte har forvoldt, uden at kunne fly bort fra sin jammerfulde Bolig, uden i ringeste Mon at kunne gjenoprette, hvad der er forvoldt.

Satan bindes. — Vi ved godt, at skal Satan virke, maa han have nogen at paavirke, ellers kan han intet udrette. Men i de tusinde Aar, han holdes bunden til denne Jord, er alle de hellige i Himlen udenfor hans Fristelsers Rækkevidde og alle de ugudelige i sin Grav udenfor hans daarende Magt. Han er afftaaret fra at virke og handle som ellers, idet han nu udelukkende er henvist til denne Jord; og saaledes er han bunden, idet han er dømt til hele denne lange Tid haabløst intet at kunne udrette, — noget, der maa være en Straffedom strengere end streng for en Sjæl, der som hans i de forsvundne 6000 Aar saa flittig har gjort alt for at bedrage Verden.

Efter hvad der er fremstillet, vil dette, at Satan „bindes“, blot sige, at de, han virkede paa, stilles udenfor hans Rækkevidde, og det, at han „løses“, vil sige, at disse paany ved en Opstandelse kommer i en Stilling, i hvilken han atter kan øve sin Indflydelse over dem. Over denne Forklaring gjør da enkelte sig lystige, idet de siger, at vi har taget feil af Personerne og har bundet de ugudelige, ikke Djævelen. Dog, hvor ofte hører vi ikke i Livets daglige Handel og Vandel Udtryk som disse: Veien var fuldstændig stængt for mig; mine Hænder var ganske bundne, o. s. v. Hvad mener vi, naar vi benytter saadanne Udtryk? Var bogstavelig talt en uoverstigelig Hindring lagt i den vei, vi vandrede; eller var vore Hænder bogstavelig bundne med Reb eller Tauge? Nei, men simpelthen at flere Omstændigheder tilfammen gjorde det umuligt for os at udrette noget. Netop paa samme Maade her. Hvorfor vil man da ikke indrømme Bibelen den samme Talefrihed, som man i Livets almindelige Omgjængelse uden Spørgsmaal og uden Spot indrømmer sine Medmennesker? Men hvad mere er, her foregaar en stor Begrænsning af Satans Vælde, og man kan godt sige, at han saaledes bindes. Han har ikke længere Magt til at overskride Rummet og besøge andre Verdener, er derimod ligesom Mennesket indskrænket til denne Jord, som han aldrig mere forlader. Det Sted, hvor han har foraarsaget saa megen Odelæggelse, bliver nu hans skumle Fængsel, indtil han ved Slutningen af de tusinde Aar ledes ud til Retterstedet.

4. Vers. Og jeg saa Troner, og de satte sig paa dem, og det blev dem givet at holde Dom; og jeg saa deres Sjæle, som var halskuggede for Jesu Vidnesbyrds og for Guds Ords Skyld, og dem, som ikke havde tilbudet Døret eller dets Billede og ikke modtaget Mærket i sin Pande og paa sin Haand, og de blev levende og regjerede med Kristus de tusinde Aar. 5. Men de øvrige døde

blev ikke levende igjen, indtil de tusinde Aar var fuldendte. Dette er den første Opstandelse. 6. Salig og hellig er den, som har Del i den første Opstandelse; over disse har den anden Død ikke Magt, men de skal være Guds og Kristi Præster og regjere med ham i tusinde Aar.

De helliges Ophøielse. — Fra Djævelen i hans mørke Fængsel henleder nu Johannes vor Opmærksomhed paa de hellige i Seier og Herlighed, — de hellige, som regjere med Kristus, og som har faaet i Opgave at affige Straffen over de ugudelige efter deres Gjerninger. I denne almindelige Forsamling finder da Johannes to Klasser, som særlig fortjener Opmærksomhed, nemlig Martyrerne, de, der for Jesu Vidnesbyrds Skyld var bleven halshuggede, samt de, der ikke havde tilbedet Dyret og dets Billede. Disse sidste, der ikke vil tage Dyrets Mærke og tilbede dets Billede, er naturligvis dem, som hører og adlyder det tredje Budskab i Aab. 14; men det er ikke dem, der er bleven halshuggede for Jesu Vidnesbyrds Skyld, noget, de gjerne vilde faa os til at tro, som paastaar, at den sidste Slægt af de hellige alle skal blive ihjelslagne.

For at ikke nogen skal kunne sige, at Udtrykket „og dem, som ikke havde tilbedet Dyret“, maa indbefatte Hedninger og Syndere i Millionvis, som ikke har tilbedet Dyret, og at de skal regjere tusinde Aar, ønsker vi at henlede Opmærksomheden paa, at foregaaende Kapitel udtrykkelig nævner, at alle de ugudelige var bleven ihjelslagne, og at Dødens Segl for tusinde Aar var bleven sat paa dem, saa at Johannes kun har for Die de retfærdiges Skare, som har Del i den første Opstandelse.

For at komme bort fra Læren om to Opstandelser er der nogle, som paastaar, at Ordene: „Men de øvrige døde blev ikke levende igjen, indtil de tusinde Aar var fuldendte,“ er en Tilspøielse, der ikke findes i Originalen og derfor er uægte. Selv om det var saa, vilde man derved ikke kunne modbevise det, der heri er Hovedsagen: at de retfærdige døde opstaar for sig selv i, hvad der kaldes „den første Opstandelse“, og at der er en anden Opstandelse tusinde Aar derefter, hvori alle de ugudelige opstaar af Graven. Men Paastanden er ikke sand. Alle Sagtyndiges Vidnesbyrd er imod det. Ordene er ogsaa taget med i de reviderede Oversættelser.

To Opstandelser. — „Men de øvrige døde blev ikke levende igjen, indtil de tusinde Aar var fuldendte.“ Hvad man end kan sige derimod, kan vel intet Ord tydeligere godtgjøre to Opstandelser, den første, de retfærdiges, ved de tusinde Aars Begyndelse, den anden,

de ugudeliges, ved samme Tidsrums Ende. Over dem, som har Del i den første Opstandelse, faar den anden Død ingen Magt; de kan skadesløse gaa igjennem Elementer, der ødelægger de ugudelige som Abner; de kan bo ved en fortærende Ild, ved Evigheds Baal (Ef. 33: 14, 15); de kan gaa ud og se paa de døde Kroppe af Mændene, som gjorde Overtrædelse imod Herren, naar den uudslokkelige Ild og Ormen, der ikke dør, tærer paa dem. Ef. 66: 24. Forffjellen mellem de retfærdige og ugudelige i denne Henseende ser man igjen deri, at Gud paa samme Tid er sit Folks Sol og Stjold, som han for de ugudelige er en fortærende Ild.

De ugudelige opstaar til Liv. — De ugudelige, der opstaar ved Enden af de tusinde Aar, lever igjen ligesaa virkelig, som de engang har levet paa Jorden. At nægte dette vilde være at gjøre Vold paa nærværende Skriftsted. Dog ved vi ikke, under hvilke legemlige Vilkaar de skal opstaa; derom heder det almindeligvis, at hvad vi uvilkaarlig har tabt i Adam, faar vi uvilkaarlig igjen i Kristus. Med Hensyn til de legemlige Vilkaar bør dette kanhænde dog ikke tages i ubegrænset Mening; thi vi har med Hensyn til Bygning og Livskraft lidt store Tab, og disse behøver ikke at erstattes de ugudelige. I fald de atter kommer til at vinde det Gjennemsnitsvilkaar med Hensyn paa Legeme og Aand, hvori de levede i sin Prøvelses Tid, vil da ikke dette være nok til at gjøre det muligt for dem med fuld Forstaaelse at modtage Lønneu for sine Gjerninger?

7. Vers. Og naar de tusinde Aar er fuldendte, skal Satan løses af sit Fængsel. 8. Og han skal gaa ud for at forføre Folkene i Jordens fire Hjørner, Gog og Magog, for at samle dem til Strid; deres Dal er som Havets Sand. 9. Og de drog frem over Jordens vide Flade og omringede de helliges Leir og den elskede Stad. Og Ild faldt ned af Himlen fra Gud og fortærede dem. 10. Og Djævelen, som havde forført dem, blev kastet i Søen af Ild og Svovel, hvor Dvret og den falske Profet var, og de skal pine Dag og Nat i al Evighed.

De ugudeliges Fortæbelse. — Ved de tusinde Aars Slutning kommer den hellige Stad, det nye Jerusalem, hvor de hellige i denne Tid har boet i Himlen, ned og tager Plads paa Jorden og bliver de helliges Leir, om hvilken de opstandne ugudelige samler sig talløse som Havets Sand. Djævelen bedrager dem og faar dem saaledes til at rykke frem til denne Kamp, faar dem til at begynde en formastelig Krig mod den hellige Stad i Forventning om at vinde en eller anden Fordel ved Kampen mod de hellige. Satan faar dem utvivlsomt til at tro, at de har Magt til at overvinde de hellige, tage

deres Stad fra dem og vedblivende eie Jorden. Men Jld falder ned fra Himlen fra Gud og fortærer dem. Det Ord, som her gjengives for tærere, indrømmer Prof. Stuart er „intensivt“, med andre Ord betegner: „æde op, opsluge, saa at deri ligger en fuldstændig Udryddelse“. (Se Hudsons Christ our Life, S. 146.) Dette er det Tidspunkt, da de ugudelige skal ødelægges, da Elementerne skal komme i Brand og opløses, og Jorden og alt, hvad der er paa den, skal opbrændes. 2 Pet. 3: 7—10. I Lyset af disse Skriftsteder kan vi se, hvorledes de ugudelige faar Betaling paa Jorden (Ordsp. 11: 31); vi kan ogsaa se, at denne Betaling ikke er et evigt Liv i Glendighed, men en „fuldstændig Udryddelse“, en grundig og fuldstændig Ødelæggelse.

De ugudelige betræder aldrig den nye Jord. — To Synsmaader fortjener her vor Opmærksomhed i forbigaaende. Den første er, at Jorden fornyes ved Kristi andet Komme og bliver de helliges Bolig i de tusinde Aar, den anden, at naar Kristus kommer anden Gang, han da opretter sit Rige i Palæstina og sammen med sine hellige udfører en Erobringens Gjerning ligeoverfor alle de Folk, der i tusinde Aar er ladte tilbage paa Jorden, hvorpaa han endelig underlægger sig dem.

En blandt mange Indvendinger mod første Anskuelse er, at den lader de ugudelige ved sin Opstandelse med Djævelen til Fører samle sig og med sine vanhellige Fjædder betræde den rensede, hellige Jord, medens de hellige, som i tusinde Aar har havt den i Eie, maa vige og flygte ind i Staden. Vi kan nemlig ikke tro, at de helliges Arvelod nogensinde vil blive saaledes besmittet, med andre Ord, at den fornyede Jords vakte Sletter nogensinde vil blive besudlede ved de gjenopvakte ugudeliges formastelige Trin; thi foruden dette, at det vilde synes høist upassende, findes der ikke noget Skriftsted, hvori man kan finde Støtte for en saadan Synsmaade.

Med Hensyn til den anden Synsmaade er der blandt dens mange Urimeligheder den, at skjønt Kristus og hans hellige har erobret Jorden i de tusinde Aar, faar ved Enden af denne Tid de ugudelige alligevel Overhaand og tager deres Vandomraade fra dem. Tusinde Aars Arbeide er spildt, og de hellige maa med Stam trække sig tilbage til sin Stad for at finde Ly, medens de overlader Jorden i sine Fienders ubestridte Besiddelse. De, der ønsker det, kan jo brøde sit Hoved med at forsøge paa at bringe slige Teoriers Meningsløsheder og Urimeligheder i indbyrdes Overensstemmelse og søge at hente Drøft

af saa tvivlsomme Udsigter; vi for vor Del foretrækker en bedre Beskæftigelse og et lysere Haab.

Tusinde Aar i Himlen. — I Mod sætning til forannævnte Teorier findes der en vacker Samstemmighed i den Synsmaade, vi holder paa, nemlig at de hellige er hos Kristus i Himlen de tusinde Aar, medens Jorden ligger øde; at de hellige og Staden ved Enden af den Tid flytter herved, og de ugudelige døde opstaar og samler sig til Kamp mod den; at de ugudelige her faar sin Dom; og at der efter den rensende Jld, som fortærer dem, fremkommer en ny Himmel og en ny Jord, der bliver de retfærdiges Bosted i al Ewighed.

Hvem der skal pines. — Af 10. Vers har enkelte faaet ud, at Djævelen alene skal pines Dag og Nat; men Versets Vidnesbyrd strækker sig videre. Verbet „skal pines“ staar i Flertal og stemmer med Dyret og den falske Profet, hvorimod det vilde staa i Ental, om det angik Djævelen alene. Man lægge Mærke til, at Ordet „var“ er indskudt i Udtrykket: „hvor Dyret og den falske Profet var.“ Rettere kunde man indskyde Ordene „var kastede“, svarende til, hvad der netop i Forveien sagdes om Djævelen. I saa Fald vil Ordene komme til at lyde saaledes: „Og Djævelen . . . blev kastet i Søen af Jld og Svovl, hvor Dyret og den falske Profet var kastede.“ Deri blev Dyret og den falske Profet kastede og tilintetgjorte ved de 1000 Aars Begyndelse. Ab. 19: 20. De, som tilsammen udgjorde de Samfund, der betegnes ved disse Navne, opstaar nu i den anden Opstandelse og hjem søges af en lignende og endelig Odelæggelse under Navnene Gog og Magog.

Jld søen. — Noget kunde kanske ønske en Forklaring over, hvad Jld søen er for noget. Kunde man ikke kort og godt betegne den som Sindbillede paa alt det, hvorved Gud afslutter sin Strid med de levende ugudelige ved de 1000 Aars Begyndelse og med alle de ugudeliges Hærskarer ved samme Tidsrumms Ende? Egentlig Jld kommer naturligvis til hovedsagelig at anvendes herved. Dog kan vi bedre beskrive Virkningerne end selve Jlden. Ved Kristi andet Komme er den de Jldsruer, hvori vor Herre Jesus aabenbarer sig; den er hans Munds Aande og hans Herligheds Aabenbarelse, hvorved Syndens Menneste skal fortæres; den er den Jld, hvori det store Babylon skal opbrændes. Ab. 18: 8. Ved de 1000 Aars Ende er den den Dag, der brænder som Dønen (Mal. 4: 1); den er den Brand, hvori Elementerne og Jorden skal opløses, og hvori alt, hvad der er paa den, skal opbrændes (2 Pet. 3: 7, 10); den er det Brandsted, som alt er

Den undersøgende Dom.

„Retten blev sat, og Bøger blev opladte.“ Dan. 7 : 10.

beredt „for Kongen“ (Djævelen og hans Engle, Matt. 25: 41), dybt og vidt, hvis Baal har Ild og Ved i Mængde, og „Herrens Mand, lig en Svovelflængsel, tænder det i Brand“. Ef. 30: 33. Den er den Ild, som kommer ned af Himlen fra Gud. (I Anledning af Udtrykket „pines Dag og Nat i al Ewighed“, se Kap. 14: 11.)

11. Vers. Og jeg saa en stor, hvid Trone, og ham, som sad paa den, for hvis Ansigt Jorden og Himlen flyede, og der blev ikke fundet Sted for dem. 12. Og jeg saa de døde, smaa og store, staaende for Gud, og Bøgerne blev opluktede, og en anden Bog blev oplukket, som er Livens Bog, og de døde blev dømt efter det, som var skrevet i Bøgerne, efter sine Gjerninger. 13. Og Havet gav tilbage de døde, som var i det, og Døden og Helvede gav tilbage de døde, som var i dem; og de blev dømt, enhver efter sine Gjerninger. 14. Og Døden og Helvede blev kastet i Ildsjøen. Dette er den anden Død. 15. Og dersom nogen ikke fandtes skrevet i Livens Bog, blev han kastet i Ildsjøen.

Med 11. Vers fører Johannes frem for os en anden Scene, der skal skues i Forbindelse med de ugudeliges endelige Dom, idet han nævner den store hvide Dommens Trone, foran hvilken de er samlede for at høre den skrækkelige Kjendelse, at de er fordømt og skal dø. For ham, som sidder paa Tronen, vil Jorden og Himlen fly, saa der ikke bliver fundet Sted for dem. Et Dieblisks Betragtning over, hvilke Forandringer, der da maa finde Sted paa Jorden, vil være nok til at vise os Betydningen af disse Ord. Det er den Scene, Peter beskriver, naar han taler om „de ugudelige Menneffers Fordærvelses Dag“, naar „Elementerne skal komme i Brand og opløses“. 2 Pet. 3: 7–10. Staden er da beliggende paa Jorden, men dens Grundvold, hvorpaa den hviler, vil naturligvis ikke roffes af de Ombæltninger, der maatte finde Sted i Jorden under den. Ild falder ned af Himlen fra Gud.

For det første: alt, hvad der er paa Jorden, skal opbrændes; og ved de giftige Gasarter, der strømmer frem, og af det store Flammehavs Graadighed bliver de ugudelige dræbt. Dette er Gehennas eller Helvedes Ild, der fortærer enhver dødelig, over hvem den øver sin Magt (Mark 9: 43–48); og da vil Ef. 66: 24 gaa i Opfyldelse: „Og de [de retfærdige] skal gaa ud og se paa de døde Kroppe af de Mænd, som er faldne fra mig; thi deres Orm skal ikke dø, og deres Ild skal ikke udslukkes, og de skal være en Afsty for alt Kjød.“

For det andet: Heden tiltager, indtil alle de Stoffer, hvoraf denne Jord er dannet, smelter sammen lig Ertsen i Smelteovnen, og Jorden bliver en vældig brændende, flydende Masse. Paa denne flyder da Staden, som Noahs Arf forudum flød paa Syndflodens

Bande. Da vil Ef. 33: 14 blive opfyldt: „Hvem kan bo ved for-
tærende Jld? Hvem kan bo ved evige Baal?“ Svaret i de efter-
følgende Vers viser, at det er de retfærdige; og dette maa være den
Tid, det opfyldes.

For det tredje: endnu et Trin til maa naaes. Det er en vel-
kjendt Sag, at ved tilstrækkelig Hede kan hvilkensohmhelst Substans
paa Jorden blive omdannet til Gas og saaledes ligesom forsvinde.
Saaledes vil det paa den Tid blive med hele denne Jord. Naar
Heden bliver saa overordentlig stærk, at alle Jordens Substanjer
gaar over til Gasarter og bliver usynlige, kan det da ikke bogstave-
lig siges, at Jorden flyr, saa intet Sted mere findes for den? Det
vilde da se ud, som om Staden hang mellem Himmel og Jord, som
den jo virkelig ogsaa gjør.

Men Elementerne bliver ikke helt ødelagte. De bliver kun ved
denne Proces rensede fra enhver Syndens Blet og ethvert Spor af
Forbandelsen. Da udgaar atter den Almægtiges Befaling: „Se, jeg
gjør alle Ting nye. . . . Det er sket.“ Nab. 21: 5, 6. Og Par-
tiklerne slutter sig sammen igjen, og der fremstaar en ny Jord; og
for alle de forløstes og for Englehærens Dine gaar Skaberværket for
sig igjen. Ved Skabelsen første Gang staar der, at Morgenstjer-
nerne jublede tilhobe, og alle Guds Børn raabte af Fryd. Job 38: 7.
Ved denne nye Skabelse vil dette Raab lyde endnu stærkere, idet de
forløste Skarer stemmer i med. Saa vil da denne Jord, som af
Synden en Tidlang var rykket ud af sit Glædens og Fredens Løb,
atter bringes tilbage, fornyet, lydende Universets Love, og blive de
gjenløstes evige Hjem.

Bøgerne over deres Gjerninger. — Menneffene dømmes
efter det, der er skrevet i Bøgerne. Heraf lærer vi, at der hist-
oppe holdes Regnskab med vore Gjerninger. Trofast og nøiagtig
holder Englene sine Optegnelser. De ugudelige kan ikke skjule for
dem nogen af sine Mørkets Gjerninger, kan ikke undertjømbe dem, saa
de i sin Bogførsel udelader nogen af deres ulovlige Handlinger, men
maa møde dem alle igjen og vil blive dømt derefter.

Dommens Udøvelse. — De ugudelige skal straffes efter
sine Gjerninger. Skriften erklærer, de skal betales efter sine Gjernin-
ger. Der maa altsaa være Grader i de ugudeliges Straffedom; men
hvorledes, kunde man spørge, stemmer dette med den Anskuelse, at
Døden er Syndens Straf og rammer alle lige? Men lad os spørge:
Hvorledes kan de, der tror paa en evig Pine, finde Grader i sit

System? Jo, siger man, den Vine, man i hvert Tilfælde kommer til at lide, skal staa i Forhold til den lidendes Brøde. Hvorledes kan imidlertid dette ske? Er ikke Helvedes Ild lige hed allevegne? Vil den ikke i lige Grad tære paa alle de Sjæle uden Legemer, som kastes deri? Men, svarer man, Gud kan lægge sig imellem og frembringe den ønskede Virkning. Godt, svarer vi, kan han da ikke ogsaa, om nødvendigt, lægge sig imellem og tilmaale forskjellig den Vine, der ved Døden rammer Synderen, alt efter hans Strafværdighed? Vor Anskuelse stemmer altsaa overens med den almindelige i denne Henseende, paa samme Tid som den i en anden har sit store Fortrin; thi medens den almindelige Anskuelse henlægger Straffens Tyngde til dens Grader blot, men lader alle Tilfælde være af lige Variighed, kan man efter vor Anskuelse ikke blot lide i forskjellig Grad, men nogle længere, andre kortere, idet nogle omkommer inden føie Tid, medens andres møjsommeliggere Pinsler drages længere ud. Dog er det vor Mening, at den legemlige Lidelse kun vil være en Ubetydelighed, som knapt er værdt at lægge Mærke til, i Sammenligning med den Aaal, som vil opfylde Sjælen, naar de faar Dinene opladte for sit uforlignelige Tab, og hver for sig skjønner det alt i Forhold til sin Fatteevne. Ynglingen, der blot saavidt havde naaet en ansvarlig Alder og kanhænde i Døden netop var saavidt brødefuld, at han maatte stænges ude fra Himlen, kommer naturligvis til at føle sit Tab og sin Stilling mindre, saasom han mindre kan fatte den; den ældre, som ebuede mere og følgelig havde levet sig dybere ind i Synden, vil følgelig forholdsvis tyngre føle sin Skjæbnes Byrde; medens den, som værst af alle kommer til at lide, maa være Manden med den kjæmpemæssige Forstand, den næsten ubegrænsede Fatteevne, han, som derfor kunde øve større Indflydelse i Retning af det onde og følgelig blev saa meget mere brødefuld, naar han viede det ondes Tjeneste sine Kræfter, — han kan nemlig fuldt ud forstaa sin Stilling, fatte sin Skjæbne og skjønne sit Tab; i hans Sjæl vil visseelig Vinen sammenlignelsesvis trænge dybest ind. Saaledes kan da ifølge en fast sjælelig Lov hver enkelt's Lidelser nøiagtig afpasses efter hans Brødes Størrelse.

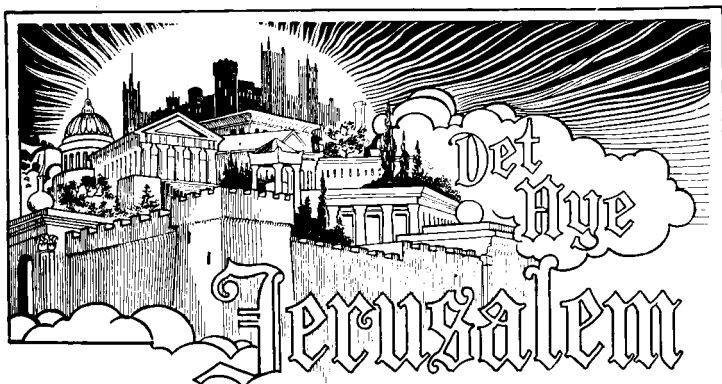
Alt Graden af den Lidelse, enhver skal erholde, tages med i Beregningen som en Del af Straffedommen over hans Misgjerninger fremgaar af Rom. 2: 6-10. Paulus siger her, idet han taler om Guds kommende Dom: „Han, som skal betale enhver efter hans Gjeringer, dem, som ved Bestandighed i god Gjerning søger Ære og

Hæder og Uforkrænkelighed, et evigt Liv; men dem, som er gjenstridige, og ikke lyder Sandheden, men adlyder Uretfærdigheden, skal Ugunst og Brede vorde tildel. Trængsel og Angest skal være over hvert Menneskes Sjæl, som gjør det onde, baade en Jødes først og en Grækers.

Livets Bog. — Man kunde spørge: Hvorfor tages Livets Bog frem ved denne Leilighed, naar alle de, som har Del i den anden Opstandelse — og hvad der nu sker ligger jo efter denne — allerede forud er dømt til den anden Død? Jo, idetmindste af én Grund: for at man kan se, at ingen af alle deres Navne, som dør den anden Død, findes i Livets Bog, og hvorfor de ikke findes der, og saafremt deres Navne nogensinde har staaet der, hvorfor de da blev udslettede, saa at altsaa alle forstandige Skabninger i hele Universet kan se, at Gud handler strengt retfærdig og uden Persons Anseelse.

„Og Døden og Helvede blev kastede i Ildsøen. Dette er den anden Død.“ Dette er den endelige Gravskrift over alle de Magter, der fra først til sidst har reist sig og sat sig op imod den Almægtiges Vilje og Bærf. Satan var Ophavsmanden og Anføreren i denne vederstygge Gjerning. En Del af Himlens Engle forenede sig med ham i hans Oprør; og for ham og dem blev den evige Ild beredt. Matt. 25: 41. Menneskene bliver indviklede deri, kun fordi de stiller sig paa hans Side i denne hans Strid mod Gud. Men her ender Striden. Ilden er for dem evig, fordi de ikke kan slippe bort fra den. De faar sin Straf i den anden Død, og det er en „evig Straf“, fordi de aldrig undslipper derfra. „Syndens Sold er Døden.“

„Og dersom nogen ikke fandtes skreven i Livets Bog, blev han kastet i Ildsøen.“ Staar dit Navn optegnet i Livets Bog? Arbejder du af al Kraft for at afvende for din Del den frygtelige Straffedom, der venter de ugudelige? Slaa dig ikke til No, før du med Grund kan tro, at dit Navn bliver optegnet blandt dem, som tilsidst skal faa Del i det evige Livs Salighed.

21. Kapitel.

Nærværende Kapitels væsentligste Indhold fra 2. Vers af er det nye Jerusalem. Men først omtaler Johannes, hvorledes det gaar med den nærværende Himmel og Jord samt Havet:

1. Vers. Og jeg saa en ny Himmel og en ny Jord; thi den første Himmel og den første Jord var forgangne, og Havet var ikke mere.

Den nye Himmel og den nye Jord. — Med den første Himmel og første Jord mener Johannes utvivlsomt den nuværende Himmel og Jord, Himlen og Jorden, som nu er. 2 Pet. 3: 7. Enkelte har antaget, at naar Bibelen taler om den tredje Himmel, hvor Paradiset og Livets Træ findes (2 Kor. 12: 2; Aab. 2: 7), gjælder dette den Himmel, som først senere skal vorde, og hevise ikke, at der for nærværende virkelig findes bogstavelig talt et Paradis og et Livets Træ i Himlen. De grunder da sin Anskuelse derpaa, at Peter taler om tre Himle og Jord: 1) de, som var før Syndfloden, 2) de, som nu er, 3) de, som skal vorde. Imidlertid omstyrtes denne Teori fuldstændig af Aab. 21: 1; thi der regner Johannes kun to Himle og Jord. Den, som nu er, kalder han den første, saa at den kommende nye Himmel følgelig bliver den anden, ikke den tredje, som Peter regner. Deraf fremgaar, at Peter ikke havde til Hensigt at fastslaa en bestemt Talorden, hvorefter man skulde omtale den ene som den første, den næste som den anden og den sidste som den tredje. Han vilde kun herved vise, at ligesom en bogstave-

lig Himmel og Jord fulgte paa Jordens Odelæggelse ved Syndfloden, saaledes vilde og en bogstavelig Himmel og Jord fremgaa af det nuværende Systems Fornælse ved Jld. Der findes altsaa intet Bevis for, at Bibelen, naar den taler om den tredje Himmel, bare henleder til den nuværende Himmels og Jords tredje Tilstand; thi i saa Fald vilde alle bibelske Forfattere samstemmig have regnet paa samme Maade. De, der gjerne vil godtgjøre det uberettigede i Tanken om et bogstaveligt Paradis og Livets Træ for nærværende, støtter sig altsaa til noget, der aldeles ikke holder Stik. Bistnok anerkjender Bibelen i Tingenes nærværende Ordning tre Himle, nemlig den første Luftkredsens, hvor Fuglene holder til, den anden Vandreflodernes, Solens, Maanens og Stjernernes, og den tredje høit over de andre, hvor Paradiset og Livets Træ findes (Aab. 2: 7), hvor Gud har sin Bolig og sin Trone (Aab. 22: 1, 2), til hvilken Paulus optoges i et himmelsk Syn (2 Kor. 12: 2), hvor Kristus steg op, da han forlod Jorden (Aab. 12: 5), hvor han nu som Ypperstepræst og Konge sidder paa sin Faders Trone (Esk. 6: 13), og hvor den herlige Stad er, som venter de hellige, naar de indgaar til Livet. Aab. 21: 2. Lovet være Gud, at denne vor fjerntliggende Verden har faaet Meddelelser fra hint herlige Land! Lovet være hans hellige Navn, at der fra Jordens Skyggedale er banet en Vej som en ret og skinnende Lysets Sti op til hine salige Boliger!

Havet var ikke mere. — Fordi Johannes siger: „Havet var ikke mere,“ reiser man undertiden det Spørgsmaal: Skal der da intet Hav være paa den nye Jord? Nu, det synes ikke af dette Skriftsted at fremgaa, at der intet Hav skal være; thi Johannes taler kun om Himlen, Jorden og Havet, som de nu er. Der staar: „Thi den første Himmel og den første Jord var forgangne, og Havet var ikke mere“, d. v. s., det forrige Hav kom ikke længere tilsynne, ligesaa lidt som den forrige Himmel og den forrige Jord kom tilsynne. Dog kan der nok være et nyt Hav, ligesom der er en ny Jord.

Om dette Sted siger Dr. Clarke: „Havet saa man ligesaa lidt til nu som den første Himmel og Jord. Alt var blevet nyt. Og sandsynligvis indtog det nye Hav en anden Stilling og var anderledes fordelt end det forrige Hav.“

Den Livets Flod, hvorom vi læser i det efterfølgende Kapitel, og som udbælder fra Guds Trone og flyder gennem Stadens brede Gade, maa et eller andet Sted udtømme sit Vand, og hvor kan dette

ste uden i den nye Jords nye Hav? At der paa den nye Jord bliver et Hav eller flere Have, kan man slutte sig til af den Profeti, der taler om Kristi kommende Rige som følger: „Og hans Herredømme skal være fra Hav til Hav og fra Floden indtil Jordens Ender.“ *Saf. 9: 10.* Dog kan man vel ikke antage, at tre Fjerdedele af Jordfloden da som nu vil dækkes af det øde, uhyre Hav; nei, den nye Verden faar alt, hvad der bidrager til dens Nytte og Skjønhed.

2. Vers. Og jeg, Johannes, saa den hellige Stad, det nye Jerusalem, stige ned af Himlen fra Gud, beredt som en Brud, der er smykket for sin Brudgom. 3. Og jeg hørte en høi Røst fra Himlen, som sagde: Se, Guds Bolig er hos Menneskene, og han skal bo hos dem, og de skal være hans Folk, og Gud selv skal være med dem og være deres Gud. 4. Og Gud skal astørre hver Taare af deres Dine, og Døden skal ikke være mere, ei heller Sorg, ei heller Strig, ei heller Pine skal være mere; thi de første Ting er vegne borte.

Faderens Hus. — I Forbindelse med Johannes' Syn, at den hellige Stad stiger ned fra Gud i Himlen, høres en Røst, som siger: „Guds Bolig er hos Menneskene, og han skal bo hos dem.“ Heraf følger naturlig den Slutning, at den her nævnte Bolig er Staden, den samme, som i Joh. 14 kaldes Faderens Hus med de mange Boliger. Den store Herre opslaar sin Bopæl paa vor Jord; men vi antager ikke, at Gud er henvist udelukkende hertil ligesaa lidt som til nogen anden enkelt af sin Stabnings Kloder. Han har en Trone her, og Jorden nyder saa meget godt af hans Nærværelse, at man kan sige, han bor blandt Menneskene. Og skulde der være noget besynderligt heri? Guds enbaarne Søn er her som Hersker i sit særlige Kongedømme, — den hellige Stad, som kaldes hans Faders Hus, og som man naturlig maa antage vil blive det herligste og skjønneste i hele Verdensaltet, faar Plads her, og de himmelske Hærskarere bryder sig mere om denne Verden, end de sandsynligvis gjør om nogen anden, — ja, man kunde endog paa Grundlag af en af Frelserens egne Vignelser paastaa, at der i Himlen vil herske større Glæde over én Verden, som er forløst, end over ni og nitti, som ingen Forløsning trænger til.

Ingen Marsag til Taarer. — Gud skal astørre hver Taare af deres Dine. Egentlig talt astørrer han ingen Taarer af sit Folks Dine; thi i hans Rige bliver der ingen Taarer, som han saaledes kan tørre af. Nei, han astørrer Taarerne ved at fjerne alle Taarernes Marsager.

5. Vers. Og han, som sad paa Tronen, sagde: Se, jeg gjør alle Ting nye. Og han siger til mig: Skriv! thi disse Ord er trofaste og sande. 6. Og han sagde til mig: Det er sket. Jeg er Alfa og Omega, Begyndelsen og Enden. Jeg vil give den tørstige af Livsens Vandts Kilde uforfaldt.

Den nye Skabelse. — Den, der sidder paa Tronen, er det samme Væsen, som omtales i foregaaende Kapitels 11. og 12. Vers. Han siger: „Jeg gjør alle Ting nye“, — ikke at Jorden bliver tilintetgjort og udryddet, hvorpaa der skabes en ny, nei, alt bliver forandret til nyt. Lad os glæde os over, at disse Ord er sande og trofaste! Naar da dette er gjort, da er alt færdigt, saa det ophøjede Ord kan lyde: „Det er sket.“ Syndens mørke Skygge er da for evigt fjernet fra den skabte Verden, de ugudelige er udryddede af de levendes Land med Rod og Gren (Mal. 4: 1), og en Velsignelsens, Prisens og Vrens Lovsang opstiger fra en forløst Verden og et renset Verdensalt til den Herre, der staar ved sin Pagt. Aab. 5: 13.

7. Vers. Den, som fejrer, skal arve alle Ting, og jeg vil være hans Gud, og han skal være min Søn. 8. Men de frygtagtige og vantro og vederstyggelige og Manddraberne og Skjørlevnerne og Troldkarlene og Afgudsdyrkerne og alle Vognere, deres Del skal være i Søen, som brænder med Ild og Svovel, hvilket er den anden Død.

Den store Arvelod. — De, som fejrer, er Abrahams Afkom og Arvinger efter Forjættelsen (Gal. 3: 29); Forjættelsen omfatter Verden (Rom. 4: 13), og de hellige skal fremtræde paa den nye Jord, ikke som Tjenere og fremmede, men som lovmæssige Arvinger til det himmelske Jordegods og Jordens retmæssige Giere.

Den kvalfulde Frygt. — Men de frygtagtige og vantro skal have Del i Søen, som brænder med Ild og Svovel. Ordet „frygtagtige“ har voldt enkelte samvittighedsfulde Besvær, saadanne, som gjennem hele sin kristelige Erfaring har nærret visse Slags Frygt. Man kan derfor med Rette undersøge, hvilken Slags Frygt her menes. Det er ikke Frygt for vor egen Svaghed eller for Fristerens Magt, ikke Frygt for at synde, for at fare vild paa Veien eller for at gaa Glip af Maalet tilsidst; den Slags Frygt bringer os snarere nærmere Gud. Nei, det er en Frygt, der skrider sig fra Vantro, Frygt for Verdens Latter og Modstand, Frygt for at sætte sin Lid til Gud og gaa frem i Tillid til hans Vøster, Frygt for, at han ikke vil fuldbyrde, hvad han har sagt, saa man følgelig hjemfalder til Skam og Skade, hvis man tror paa ham, og derfor ofrer ham under sin Tjeneste kun sit halve Hjerte. Men dermed vanærer vi Herren.

Engelen viser Johannes den hellige Stad.

Dette er netop den Frygt, man ikke skal nære (Ef. 51: 7), netop den Frygt, som fører til Fordømmelse her og tilsidst fører alle dem, som beherskes af den, i Jldsøen, hvilket er den anden Død.

9. Vers. Og en af de syv Engle, som havde de syv Skaaler, fulde af de syv sidste Plager, kom til mig og talte med mig og sagde: Kom! Jeg vil vise dig Bruden, Lammets Hustru. 10. Og han førte mig i Mand:u hen paa et stort og høit Bjerg og viste mig den store Stad, det hellige Jerusalem, som steg ned af Himlen fra Gud. 11. Den havde Guds Herlighed, og dens Lys var som den kosteligste Sten, som krystallklar Jaspis. 12. Og den havde en stor og høi Mur; den havde tolv Porte og over Portene tolv Engle og paaafrevne Navne, hvilke er Israels Børns tolv Stammers, 13. mod Østen tre Porte, mod Norden tre Porte, mod Sønden tre Porte, mod Vesten tre Porte. 14. Og Stadens Mur havde tolv Grundvolbe og paa dem Lammets tolv Apostlers Navne.

Bruden, Lammets Hustru. — Her har vi et afgjørende Vidnesbyrd om, at det nye Jerusalem er Bruden, Lammets Hustru. Engelen sagde tydelig til Johannes, at han vilde vise ham Bruden, Lammets Hustru, og man kan være forviiset om, at han i saa Maade ikke øvede et Bedrageri, men i et og alt holdt sit Løfte; men alt det, han viste ham, var det nye Jerusalem. Der trængtes ikke et eneste Ord til Bevis for, at denne Stad ikke er Menigheden, saafremt ikke Teologien, som den nu almindelig drives og hyldes, i den Grad havde lagt et Slør over Skriften, at Ordet havde faaet denne Tolkning. Denne Stad kan altsaa ikke være Menigheden, thi det vilde være taabeligt at tale om denne som en Firkant med en Nord-, Syd-, Øst- og Vestside; det vilde være meningsløst at tale om Menigheden som den, der havde en stor og høi Mur med tolv Porte, tre paa hver Side, mod de fire Verdens Hjørner; ja, hele den i nærværende Kapitel givne Beskrivelse af Staden vilde være i større eller mindre Grad urimelig, saafremt der taltes om Menigheden.

Paulus siger i Galaterbrevet, idet han taler om samme Stad og hentyder til Menigheden, at den er vores alles Moder. Menigheden er altsaa ikke Staden selv, men Stadens Børn. Og 24. Vers i det Kapitel, vi netop omhandler, taler om Folkeslagene af de frelste, som skal vandre i denne Stads Lys. Nævnte Folkeslag, som er de frelste og paa Jorden udgjør Menigheden, er forskellige fra den Stad, i hvis Lys de vandrer. Derfor tror vi fuldt og fast, at Staden er en egentlig Stad, opført af alle de her bestrevne kostbare Bygningsemner.

Men hvorledes kan den da være Bruden, Lammets Hustru? Jo, Guds Aand, der taler gennem de hellige Mænd, har fundet det bedst

at omtale den under dette Billede, og dermed bør vi slaa os tilfreds. Billedet bruges første Gang i Ef. 54. Det er den nye Pagts Stad, der her er paa Tale. Den fremstilles, som om den laa øde, medens den gamle Pagt stod ved Magt, og medens Herrens Omhu gjaldt Jøderne og det gamle Jerusalem. Men det siges til den, at „den enliges Børn“ skal vorde flere end „hendes Børn, som har Mand“. Endvidere siges det til den: „Din Staber er din Egtemand“; og Herrens Slutningsforjættelse til denne Bn indeholder en Beskrivelse, der meget ligner den, vi har her i Aabenbaringen: „Se, jeg lægger dine Stene i Blyglans og din Grundbold med Safirer, og jeg gjør dine Murtinder af Rubiner og dine Porte af Karfunkelstene og hele din Ringmur af dyrebare Stene. Og alle dine Børn skal være lærte af Herren.“ Det er denne selvsamme Forjættelse, Paulus hentyder til, og som han forklarer i Brevet til Galaterne, naar han siger: Men det Jerusalem, som er heroventil, er den fri Kvinde, som „er vores alles Moder“ (Gal. 4: 26); thi i næste Vers anfører han den netop nævnte Forudsigelse af Esaias til Støtte for sine Ord. Breven af Manden giver da Paulus her en Tydning, der ikke kan misforståes, af Forudsigelsen hos Esaias; og han viser, at under Billedet af „en Kvinde“, en Hustru, hvis „Børn“, skulde vorde mangfoldige, taler Herren gennem Profeten om det nye Jerusalem, Staden histoppe, i Modsætning til det jordiske Jerusalem i Landet Palæstina; og om denne Stad siger Herren, at han er dens „Egtemand“. Desforuden har vi det bestemte Vidnesbyrd i Ab. 21. til Bevis herfor.

Ud fra denne Anskuelse stemmer altsaa alt overens, Kristus kaldes sit Folks Fader (Ef. 9: 6), Jerusalem histoppe kaldes vor Moder, og vi kaldes hendes Børn; og for at gjøre Billedet af et Bryllup fuldstændigt fremstilles Kristus som Brudgommen, Staden som Bruden og vi, Menigheden, som Gæsterne. Heri raader der ingen Forvirring mellem Billedets enkelte Dele, hvorimod den almindelig hndede Synsmaade, der opfatter Staden som Menigheden og Menigheden som Bruden, gjør sig skyldig i den utilgivelige Begrebsforvirring at gjøre Menigheden baade til Moder og Børn, baade til Brud og Gæster.

Den Anskuelse, at Lammets Bryllup er Kristi Indsættelse som Konge paa Davids Trone, og at Vignelferne i Matt. 22: 1-14; 25: 1-13; Luk. 12: 35-37; 19: 12, 13 o. s. v. gjælder denne Tildragelse, bestyrkes yderligere af en velbekjendt Skik i fordums Dage. Det heder nemlig, at naar en indtraadte i sin Besiddelse som Hærsker

over Folket og beklædtes med sin Magt, kaldte man dette et Bryllup, et Egteskab, og den Fest, som almindeligvis fulgte med, kaldte man en Bryllupsnadder. I sin Bemærkning over Matt. 22: 2 taler Dr. Clarke saaledes herom:

„Sin Søns Bryllup: Betydningen af Ordet γάμος er Bryllupsfest, eller en Indvielsesfest, da hans Søn jattes i Besiddelse af Regjeringen, hvorved han og hans nye Undersaatter altsaa viedes til hinanden. Mange fremstaaende Kritikere udlægger denne Bignelse om Faderen, som indsætter sin Søn som Konge i det messianske Rige. (Se 1 Kong. 1: 5-9, 19, 25 o. s. v., hvor en saadan Fest omtales.)“

En kristen Stad. — De tolv Apostlers Navne paa Stadens Grundvolde viser, at det bliver en kristen og ikke en jødisk Stad, medens de tolv Stammers Navne paa Portene viser, at alle de frelst, af den nye Pagt som af den gamle, regnes med til en eller anden af de tolv Stammer; alle maa nemlig gjennem en af disse tolv Porte indgaa i Staden. Det er denne Kjendsgjerning, som forklarer de Tilfælde, i hvilke de Kristne kaldes Israels og tiltales som de tolv Stammer, saasom i Rom. 2: 28, 29; 9: 6-8; Gal. 3: 29; Ef. 2: 12, 13; Jak. 1: 1; Ab. 7: 4.

15. Og han, som talte med mig, havde et Guldrør for at maale Staden og dens Porte og dens Mur. 16. Og Staden ligger i en Firkant, og dens Længde er saa stor som Bredden. Og han maalte Staden med Røret: tolv tusinde Stadier; dens Længde og Brede og Høide er lige. 17. Og han maalte dens Mur, hundrede og fire og firti Alen efter et Menneskemaal, som Engelen brugte. 18. Og dens Mur var opbygget af Jaspis, og Staden var rent Guld, lig rent Glas.

Stadens Maal. — Man erfarer af dette Vidnesbyrd, at Staden danner en fuldkommen Firkant med ligt Maal paa alle Kanter. Efter Johannes' Ord maalte Staden 12,000 Stadier. 12,000 Stadier udgjør 1500 engelske Mil, idet otte Stadier regnes paa Milen. Dette bliver det samme som 214 norske Mil eller 375 danske. Dette Maal maa være hele Stadens Omfang, ikke blot den enkelte Sides Længde; thi ifølge Ritto har man saaledes i gamle Dage brugt at maale Stæder; man tog det hele Omfang, og dermed angaves Byens Maal. Saaledes skulde altsaa det nye Jerusalem komme til paa hver Side at maale 375 engelske Mil. Dens Længde, Brede og Høide er lige. Paa Grund af dette Udtryk har man da spurgt, om Byen skulde være ligesaa høi, som den var lang og bred. Det Ord, der

er oversat med Lige, er *isos* (*isos*), og man erfarer af de Forklaringer, Viddeß og Scott giver derover, at man ved dette Ord skal kunne tænke sig et Forhold blot, saa at altsaa Høiden skulde staa i Forhold til Længden og Bredden. Denne Forestilling vinder yderligere Styrke deri, at Muren kun skulde være 144 Alen høi. Regner man nu en Alen til omtrent 22 Tommer, den Længde, man sædvanligst tillægger Fortidens Alen, vilde man derved faa som Murens Høide kun 264 Fod. Saafermt nu Staden er ligesaa høi, som den er lang og bred, d. v. s. 375 Mil, vilde jo denne Mur paa mindre end 300 Fod sammenlignelsesvis være høist betydningsløs. Vi tror derfor, at vi maa slutte os til Høiden af Bygningerne i Staden af Murens Høide, der jo udtrykkelig angives.

Følgende Forklaring over 16. Vers, det Vers, der omtaler Stadens Størrelse, er utvivlsomt rigtig:

„Man har grundet paa dette Skriftsted ment, at Staden, det nye Jerusalem, skal være saa høi, som den er lang, og at dens Længde skal være 12,000 Stadier eller 1500 engelske Mil. Det synes os ganske unødigt at tage Beskrivelsen paa den Maade. Ordet „lige“ betyder ikke altid samme Størrelse eller Stilling; det anvendes ofte i Betydning af passende Forhold. Om man sagde, at Stadens Længde Bredde og Høide stod i det rette indbyrdes Forhold, vilde man ikke gjøre Vold paa Sproget.“ Denne Synsmaade hævdes af Jas. Du Bui, A. M., i hans Udlæggelse af Aabenbaringen. Følgende fra Thomas Wicks, Forfatter af Lectures on the Apocalypse, taler til Gunst for samme Opfatning: „Udtrykket kan dog tages i en anden Betydning, langt mere naturlig. Det er ikke saa, at Længden, Bredden og Høiden er lige, den ene som den anden, men lige hver for sig, d. v. s. Længden var allesteds den samme, Bredden allesteds den samme og Høiden den samme. Den var fuldkommen og symmetrisk i alle dens Dele, det ene i Forhold til det andet. Dette stadfæstes af den tydelige Kjendsgjerning, at der staar, at Muren var 144 Alen eller 216 Fod høi, en passende Høide for en Mur, medens der staar, at „dens Længde er saa stor som Bredden.“ Denne Skribent regner ti Tommer paa hver Alen.

Det græske Ord *isis* vil efter Videring kunne tages i Betydning af Forhold. Greenfield giver det i Forklaringen af det dermed beslægtede Ord *isotes* Betydningen af „lige Forhold“ og henviser til 2 Kor. 8: 13, 14 som et Eksempel paa, at en saadan Forklaring godt lader sig forsvare.

Det synes derfor, som Byens Hvide skulde staa i Forhold til dens Længde og Bredde, og ikke at den var ligesaa høi, som den var lang. Teksten tillader visseilig denne Fortolkning, og man bliver saaledes fri for al Tvetydighed, ligesom ogsaa den almindelige Beskrivelse kommer i fuldstændig indbyrdes Overensstemmelse.

Muren var fra Grunden opbygget af Jaspis, en Edelsten, der sædvanligvis beskrives som smukt Insegrøn, undertiden med hvide Skjninger eller med gule Pletter. Dette Bygningsæmne maa da være selve Murens Hovedparti, der hvilede paa de senere bestrebte tolv Grundvolde. Man huske desuden paa, at denne Jaspismur var klar som Krystal (11. Vers), saaledes at man altsaa kunde se al Herligheden indenfor.

19. Vers. Og Stadens Murs Grundvolde var prydede med allehaande kostelige Stene; den første Grundvold var Jaspis, den anden Safir, den tredje Kålcædon, den fjerde Smaragd, 20. den femte Sardonyx, den sjette Sarder, den syvende Krysolit, den ottende Beryl, den niende Topas, den tiende Kryso-pras, den ellefte Hyacint, den tolvte Ametyst.

En virkelig Stad. — Om vi betragter denne Beskrivelse som udelukkende billedlig, saaledes som den store Masse af dem, der giver sig ud for at være bibelske Lærere, gjør, og ved at tage alt aandeligt lader denne Stad gaa op i et luftigt Intet, hvor meningsløse forekommer da ikke disse omstændelige Beskrivelser, ja hvor nær synes de ikke at grænse til Daarskab. Tager vi den derimod, som det øiensynlig er tilfældet, i sin naturlige Betydning og betragter Staden saaledes, som Aabenbareren klarlig vilde, vi skal betragte den, nemlig som et bogstaveligt og virkeligt Opholdssted, vor herlige Arvelod, hvis Skjønheder vi engang skal skue med vort eget Øie, hvor stort og mægtigt forhøies da ikke Skuet!

Det er i Lyset heraf, vi kan fryde os ved at betragte vort kommende Bosteds Herligheder, om det end ikke er et dødelig Menneske forundt af sig selv at fatte det storartede ved det, Gud har beredt for dem, som elsker ham. Vi vil saa gjerne dvæle ved de Beskrivelser, der, saa godt som Ord kan, gjør det begribeligt for vor Sjæl, hvor elskeligt og skjönt vort evige Hjem skal blive; og naar vi saa nedsynker i Betragtningen af Beskuelsen af en virkelig og sikker Arvelod, vælder der nyt Mod frem. Haabet oplives, og Troen udspender sine Vinger, og med en Taksigelsesfølelse til Gud over, at han har stillet det inden vor Rækkevidde at vinde Adgang til de gjenløstes Boliger, beslutter vi paany, trods Verden og alle dens Hindringer, at vi vil

være med blandt dem, som faar Lod i den tilbudte Glæde. Lad os da se lidt paa de ædle og kostbare Grundstene i den store Stad, gennem hvis Berleporte Guds Folk kan haabe snart at træde ind.

Den herlige Grundvold. — „Ordet prydede,“ siger Stuart, „kan vække Tvivl om, hvorvidt Forfatteren har til Hensigt at sige, at kun hist og her smykkende Edelstene skulde være indlagte i Grundvoldens forskellige Lag; dog er jeg ikke bange for at sige, naar jeg betragter hele Beskrivelsen under ét, at dette ikke kan have været hans Mening.

„Som vi ovenfor har set, er Jaspis sædvanlig en grøn, gennemsigtig Sten med røde Aarer, men den veksler paa mange Maader.

„Safiren har en vakker himmelblaa Farve og er næsten ligesaa gennemsigtig og skinnende som en Diamant.

„Kalcidon synes at være et Slags Rubin eller snarere det samme som Onyx. De gamles Onyx havde sandsynligvis en blaalig Farve og var halvt gennemsigtig.

„Smaragden havde en kraftig grøn Farve og stod i Haardhed nærmest Rubin.

„Sardonix er en Blanding af Kalcidon og Karniol, hvilken sidste har en kjødagtig Farve.

„Sarder er sandsynligvis det samme som Karniol; undertiden er dog det røde temmelig kraftigt.

„Krysoliten er, som Navnet selv siger, gul eller guldfarvet og gennemsigtig. Af denne kommer sandsynligvis Begrebet om det rene Guld, som udgjør Byens Bygningsstof.

„Beryl har en søgrøn Farve.

„Ntidens Topas synes at regnes for gul, men de gamles viser sig at have været bleggryn (Plinius, 38, 8, Billermann. *Urim et Thummim*, S. 37).

„Krysopras havde en bleggul, grønagtig Farve, som en Charlotteløg. Undertiden stilles den nutildags ind under Topaserne.

„Hyacinten har en mørkerød eller violet Farve.

„Amethysten, som almindelig findes i Indien, er en Edelsten af stor Haardhed, stærk Glans og violet Farve.

„Naar man gennemgaar disse forskellige Klasser, finder man, at de første fire falder i grønt eller blaåt, femte og sjette i rødt eller Skarlagenfarve, syvende i gult, ottende, niende og tiende i forskellige Afhygninger af lysere grønt, ellefte og tolvte i purpurrødt eller stærkt rødt. Der findes derfor i denne Ordning en bestemt Klasseopstilling.

Tolvte		Amethyst
Ellevte		Gnacintb
Tiende		Arhioprae
Niende		Topas
Attende		Beryl
Syvende		Arhiolit
Sjette		Sarder
Femte		Sardonys
Fjerde		Emeragd
Tredje		Kalcedon
Anden		Safir
Første		Jaspis

Denne Illustration tjener kun til at vise Stenenes Farver og deres Ordning i Grundvolden. Betænker vi, at Guds og Kammers Herlighed skal skinne gennem alle disse, saa at Straalerne smelter sammen i blændende Glans, kan vi slutte os til, at der vil fremstaa en Herlighed og Praagt, som ikke noget Menneske kan fatte.

en Blanding, som ikke er Regnbuefarvernes Ordning, saa ganske ulig, naar man undtager, at denne er mere sammensat."

21. Vers. Og de tolv Porte var tolv Perler, enhver af Portene var af én Perle, og Stadens Gade var rent Guld, som gjennemsigtigt Glas.

Portene af Perler. — Hvad enten vi nu tager disse Porte for at bestaa af en eneste Perlemasse eller betragter dem som sammensatte af Perler, der er tæt indsatte i et andet ædelt Stof, gjør dette intet væsentligt ved Vidnesbyrdets Paalidelighed. Vilde man indvende, at det strider mod Tingenes Væsen, at én Perle skulde være stor nok til en Port, saa svarer vi: Gud er istand til at frembringe den. Indvendingen sætter saaledes Grænse for Guds Magt. Dog i hvert Fald vilde Portene udbendig se ud som Perler, og i almindeligt Sprog vilde man beskrive dem som Perleporte.

Gaderne af rent Guld. — I dette Vers ligesom i 18. omtales Staden som bygget af rent Guld lig gjennemsigtigt Glas. Det er ikke nødvendigt af dette Udtryk at slutte sig til, at Guldet i sig selv er gjennemsigtigt. Se nu f. Eks. det, hvoraf Gaden bestaar; om dette virkelig var gjennemsigtigt, kunde vi simpelthen blot se igjennem det, hvad der laa nedenunder Staden, det Underlag, hvorpaa den hvilede, et Syn, der ikke kan antages at være saa videre behageligt. Lad os derimod antage, at Gadens gyldne Brolægning er saa stærk skinnende, at den ligesom det bedste Speil har fuldkommen Refleksionskraft; da kan vi straks se, hvor storartet og iøinefaldende Virningen vilde blive. Man tænke sig blot et Dieblis, hvorledes en saadan brolagt Gade vilde se ud. De vældige Paladser paa begge Sider vilde give Gjenskin under ens Fødder, og Himlens ubegrænsede Hvælving ovenover vilde ogsaa vise sig nedenunder; naar man saaledes gik gjennem disse gyldne Gader, kom man til at synes selv tiligemed Vhen at svæve frit mellem de uendelige Høider histoppe og de umaadelige Dybder nedenunder, medens Bygningerne paa begge Sider af Gaden med lige Gjenspeilingsævne vidunderlig vilde mangfoldiggjøre baade Paladser og Folk og derved bidrage stærkt til at gjøre det hele til et ubegribeligt, storartet, vakkert, yndigt og nyt Syn i sit Slags.

22. Vers. Og jeg saa ikke noget Tempel i den; thi dens Tempel er Herren, Gud, den Almægtige, og Lammet.

Det levende Tempel. — Sammen med et Tempel hører Forestillingen om Dfringer og en Midlergjerning. Naar imidlertid

Staden har sin Plads paa Jorden, bliver der ingen saadan Gjerning at udføre. Alt Slags Offer og al Midlergjerning, som grunder sig derpaa, er da for evig afsluttet; derfor behøves heller ikke det ydre Sindbillede paa en saadan Gjerning. Dog foruden at være et Sted for Tilbedelse og Oftring var Tæmplet i Jerusalem Stedets Skjønhed og Pryd; og man kunde da spørge, hvad der skal være den nye Stads Prydelse og Glans, om der intet Tempel bliver. „Jo,“ svarer Seeren, „dens Tempel er Herren, Gud, den Almægtige, og Lammet.“ Det fremgaar, at der er et Tempel i Staden nu (Kap. 16: 17); men Aabenbaringen meddeler os ikke, hvor der bliver af dette Tempel, naar Staden stiger ned fra Himlen. Muligens fjernes det fra Staden, eller kanske det bliver benyttet paa en anden Maade, saa det op-hører at være et Tempel for Herren.

23. Vers. Og Staden behøver ikke Solen eller Maanen til at skinne den; thi Guds Herlighed har oplyst den, og Lammet er dens Lys. 24. Og Folkelagene af de frelste skal vandre i dens Lys, og Jordens Konger bringer sin Herlighed og Ære til den. 25. Og dens Porte skal ikke lukkes om Dagen; thi Nat skal ikke være der. 26. Og de skal bringe Folkenes Herlighed og Ære til den. 27. Og intet urent skal komme ind i den, ei heller hvad der øver Bederskyggelighed og Løgn, kun de, som er skrevne i Lammets Livsens Bog.

Nat skal der ikke være. — Sandsynligvis er det kun i Staden, der ingen Nat skal være. Paa den nye Jord bliver der naturligvis Dag og Nat, ihvorvel af en overvældende Glans. Profeten Esaias siger, idet han taler om denne Tid: „Og Maanens Lys skal vorde som Solens Lys, og Solens Lys skal vorde syvfold, som syv Dages Lys, paa den Dag, Herren forbinder sit Folks Skade og læger Saaret af det Slag, det fik.“ Es. 30: 26. Men hvorledes kan man nu sige, der skal være Nat, naar Maanens Lys under den nye Tingenes Tilstand er som Solens? Jo, Solens Lys skal blive syvfold, saa at ihvorvel Natten er som vor Dag, bliver Dagen syvfold mere straalende, idet Dag og Nat, der kanhænde bliver ligesaa stærkt forskellige som nu, dog begge bliver overvættets herlige.

24. Vers taler om Folkelag og Konger. Folkelagene er de frelste, og paa den nye Jord i den nye Tilstand er vi alle Konger i en vis Forstand; der har vi et „Kongedømme“ og skal „regjere“ i al Ewigheid.

Dog fremgaar det af nogle af vor Frelfers Signelser, saaledes hos Matt. 25: 21, 23, at nogle i en særlig Betydning vil indtage Styreses Stilling og saaledes nok kan omtales som Jordens Konger

i Forbindelse med de frelstes Folkeslag; disse fører da sin Glans og Herlighed ind i Staden, naar de fra Sabbat til Sabbat, fra Ny-maaned til Nymaaned, kommer for at tilbede for Herrens Ansigt. Sj. 66: 23.

Ønsker du at vinde Del i denne himmelske Stads usigelige og evige Herlighed? Sørg da for, at dit Navn bliver optegnet i Lam-mets Livets Bog; thi kun de kan indkomme i Staden, hvis Navne æres ved at findes skrevne paa den himmelske Bogs Blade.

1. Vers. Og han viste mig Livsens Vand's rene Flod, skinnende som Kryстал, som udvældede fra Guds og Lammets Trone. 2. Midt i Stadens Gade og paa begge Sider af Floden stod Livsens Træ, som bar tolv Gange Frugt og gav hver Maaned sin Frugt; og Bladene af Træet tjente til Folkens Lægedom.

Engelen viser fremdeles Johannes Guds Stads Vidundere. Midt i Stadens Gade stod Livets Træ.

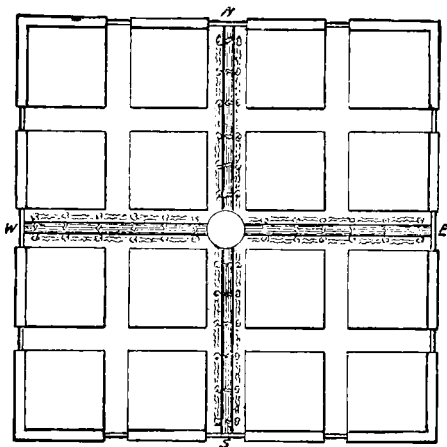
Hovedgaden. — I hvorvel Ordet Gade her benyttes i En-tal, skal der naturligvis ikke være blot én Gade i Staden; thi der er tolv Porte, saa der naturligvis maa føre en Gade til hver Port. Den Gade, som her omtales, er Gaden i særlig Forstand, Hovedgaden, eller efter det oprindelige Ords Betydning, Storgaden, Hovedadkomsten.

Livets Flod. — Livets Træ staar midt i denne Gade, men paa begge Sider af Livets Flod; følgelig rinder Livets Flod ogsaa midt i Stadens Gade. Denne Flod udvælder fra Guds Trone. Det Billede, vi saaledes faar, er følgende: Guds herlige Trone staar ved Begyndelsen til Hovedgaden, — ud fra denne Trone vælder Livets Flod, hvis Bænde flyder langs gennem Gadens Midte, — paa begge Sider vokser Livets Træ, som danner en høi, kneisende Bue over den majestætiske Flod og spreder sine Grene langt ud til begge Sider. Hvor bred denne Hovedgade er, kan vi ikke bestemt udregne; dog saa meget skjønner man uden videre, at en Stad, som maaler 375 eng. Mil fra Side til anden i begge Retninger, nok kan levne sin Hovedgade et ganske betydeligt Rum.

En ganske naturlig Ordning af Byens Gader vilde være lig

Planen i hosstaaende Tegning: Tronen i Midten og en bred Gade med Livets Flod og Livets Træ udgaaende i fire Retninger til Byens Mure paa alle fire Sider. Derved vilde alle Bydele have samme Adgang til Hovedgaden. Det vilde ogsaa afgive Plads til en særlig prægtig Port paa hver af Byens Sider med Indgang til Hovedgaden. Hver af disse fire Dele af Hovedgaden vilde (naturligvis afhængig af, hvor stor Plads Tronen indtager) blive idetmindste omkring 180 eng. Mil. Man kunde indvende, at dette er at gaa for vidt i sine Fornuftslutninger. Kanskje det er; men vi antager, at de, der har Haab om snart at indgaa i denne Stad, ikke vil have noget imod lidt uskyldig Tankedråftning i saa Henseende.

Livets Træ. — Men hvorledes kan Livets Træ være ét og dog vokse paa begge Sider af Floden? 1) Sikkert er det, at der er blot ét Livets Træ. Thi ligesom fra første Mosebog til Aabenbaringen omtales det blot som ét, Livets Træ. 2) For samtidig at staa paa begge Sider af Floden maa det have

Afrids af det nye Jerusalems mulige Grundplan.

„Staden ligger i en firkant.“

mere end én Stamme, i hvilket Tilfælde det maa være forenet i Toppen eller sine øvre Grene for at kunne danne ét. Henrykket i Anden og givet et omstændeligt Skue af dette Under siger Johannes, at det vokste paa begge Sider af Floden. En anden, som ogsaa er bleven forundt i et Syn et skue det himmelske Lands vidunderlige Herlighed, har aflagt et lignende Vidnesbyrd: „Vi gik alle ind og følte, at vi med fuldkommen Ret befandt os i Staden; her saa vi Livets Træ og Guds Trone; ud fra Tronen vældede en Flod med rent Vand, og paa begge Sider af Floden stod Livets Træ. Først syntes jeg, at jeg saa to Træer; jeg skuede atter og saa, at de i Toppen gik sammen til ét. Det var altsaa Livets Træ paa begge Sider af Livets Flod; dets Grene bøjede sig mod det Sted, hvor vi stod, og Frugten var

herlig og saa ud som søloblandet Guld." (Experience and Views, S. 12, 13.) Hvorfor skulde et saadant Træ betragtes som noget unaturligt eller umuligt, naar vi allerede her paa Jorden har et Billede derpaa? Det indiske Baniantræ er i denne Henseende usigtelig saaledes beskaffent. Om dette Træ siger Encyclopedia Americana: „*Ficus indica* (det indiske Figentræ, Baniantræet) er fra Oldtiden af bleven berømt for, at det lader sine Grene hænge ned og fæste Rod i Jorden, hvorpaa disse atter bliver til Stammer, som skyder nye Grene, saaledes at et eneste Træ danner en hel liden Skov." Saaledes tror vi, at Livets Træ spreder sig ud og bærer sig selv.

Livets Træ bærer tolv Slags Frugt og giver hver Maaned sin Frugt. Derved kastes Lys over Ordene i Es. 66:23, som siger, at alt Kjød skal komme „Nymaane efter Nymaane" for at tilbede for Herrens Ansigt. Ordet „Nymaane" burde rettere være „Maaned". Det hebraiske Ord er *חֲדָשׁ* (*hchodesh*), af Gesenius gjengivet med „en Maaned". I Septuaginta staar der: *μὴν ἐκ μηνός* (*men ek menos*), „fra Maaned til Maaned". De gjenløste kommer op til den hellige Stad fra Maaned til Maaned for at nyde Frugten af Livets Træ. Og Træets Blade tjener Folkene til Lægedom (egentlig: Træets Blade er Folkene til Tjeneste). Man kan ikke opfatte dette saaledes, som om deri skulde ligge, at nogen kommer ind i Staden syg eller vansør, saa han trænger til Lægedom; thi deraf maatte man slutte, at der altid bliver nogen der tilstede i saadanne Aar, saasom vi ingen Grund har til at mene, at Bladenes Tjeneste, den være hvilkensomhelst, ikke bliver stadig og vedvarende ligesom Frugtens Brug. Dog, at tænke sig Sygdom og Vansørhed i Udødelighedsstanden strider imod andre Skriftsteders udtrykkelige Ord.

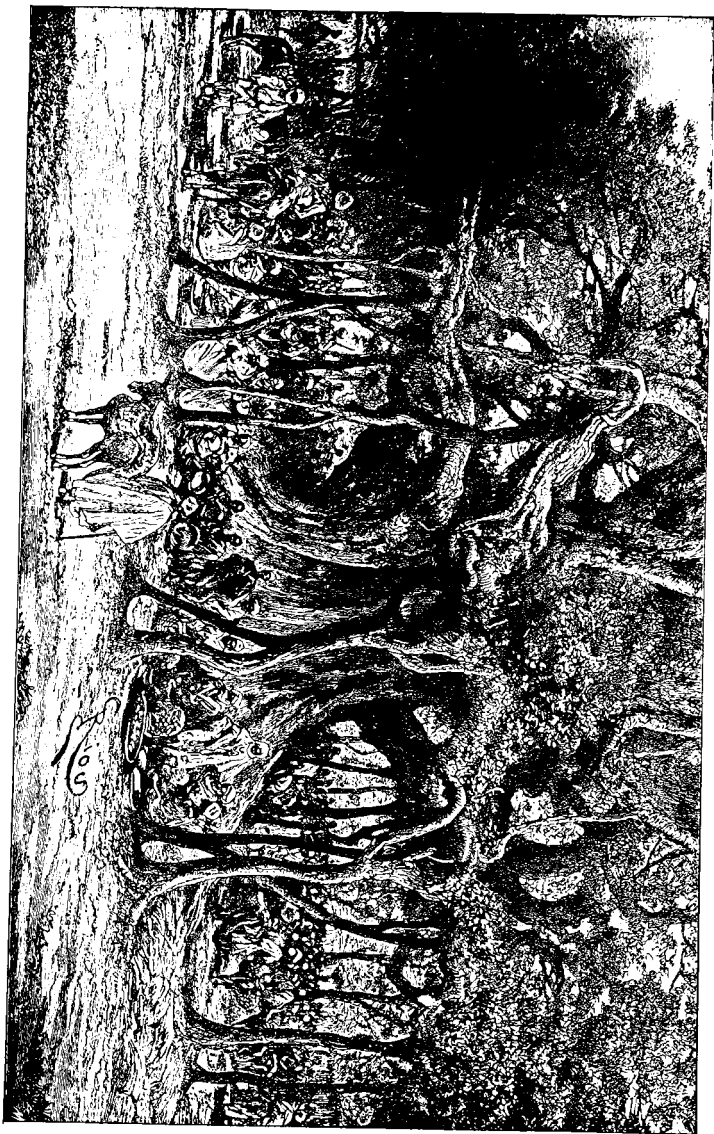
3. Vers. Og der skal ingen Forbandelse være mere, og Guds og Lammet Trone skal være i den, og hans Tjenere skal tjene ham.

Disse Ord viser, at der tales om den store Gud, Faderen, ligesaa vel som om Sønnen. Ingen Mærker af Forbandelsen findes mere, ingen giftfyldt Atmosfære, intet Skue af Dødelæggelse og Fordærvelse skal ses mere paa Jorden. Enhver Lustning vil blive forfriskende og livgivende, alt, hvad man ser, et Billede paa Skønhed, enhver Lyd liflig Musik.

4. Vers. Og de skal se hans Afsyn, og hans Navn skal være i deres Pander.

I Udtrykket „de skal se hans Afsyn" gjælder Ordet hans Faderen; thi han er den, hvis Navn staar paa deres Pander; og at

Baniantreæ, et Milice paa sineis Eræ.

det er Faderen erfares af Kap. 14:1. Saaledes vil da Løftet i Matt. 5:8 gaa i Opfyldelse: „Salige er de rene af Hjertet; thi de skal se Gud.“

5. Vers. Og Nat skal ikke være der, og de behøver ikke Lys eller Solens Skin, thi Gud Herren lyser for dem; og de skal regjere i al Evighed. 6. Og han sagde til mig: Disse Ord er trofaste og sande, og Herren, de hellige Profeters Gud, har udsendt sin Engel for at vise sine Tjenere, hvad der snart bør ske. 7. Se, jeg kommer snart. Salig er den, som bevarer denne Bogs Profetis Ord.

Atter siges det os her, at der ingen Nat skal være i Staden; thi Gud Herren skal være dens Lys. Af 7. Vers ser man, at det er Kristus, som taler, noget, man særlig maa huske paa i Forbindelse med 14. Vers. At bevare denne Bogs Profetis Ord er det samme som at opfylde de Blygter, der fremstilles i Forbindelse med Forudsigelsen, saaledes f. Eks. i Kap. 14:9—12.

8. Vers. Og jeg, Johannes, er den, som saa og hørte disse Ting; og da jeg havde hørt og seet, faldt jeg ned for at tilbede for Engelenes Fødder, som viste mig disse Ting. 9. Og han siger til mig: Gjør det ikke! Thi jeg er din Medtjener og dine Brødres, Profeternes, og deres, som bevarer denne Bogs Ord. Tilbed Gud! 10. Og han siger til mig: Du skal ikke forsegle denne Bogs Profetis Ord; thi Tiden er nær. 11. Den, som gjør Uret, gjøre fremdeles Uret, og den urene worde fremdeles uren, og den retfærdige worde fremdeles retfærdig, og den hellige worde fremdeles helliget! 12. Og se, jeg kommer snart, og min Løn er med mig, for at betale enhver, som hans Gjerning monne være.

(Med Hensyn til, hvad der kunde være at sige om 9. Vers, se under Kap. 19:10.) I 10. Vers faar Johannes den Befaling ikke at forsegle denne Bogs Profetis Ord. Den almindelig yndede og hævdede Teologi nutildags siger, at Bogen er forseglet. Heraf følger nu ét af to: Enten har ikke Johannes adlydt Befalingen, — eller den nævnte Teologi fuldbyrder Ef. 29:10—14. 11. Vers viser, at Prøvetiden afsluttes, og alles Sag bliver uforanderlig afgjort før Kristi Komme; thi i næste Vers siger Kristus: „Se, jeg kommer snart.“ Hvor farligt og fordærveligt maa det da ikke være at paastaa, at der skal blive endnu en Prøvetid efter nævnte Tildragelse, saaledes som de siger, der forventer et timeligt Tusindaarsrige! Kristi Løn er med ham til at betale hver, som hans Gjerning monne være, — endnu et afgjørende Bevis for, at der ingen Prøvetid bliver efter denne Begivenhed. Thi alle de levende ugudelige, de, „som ikke kjender Gud“, Hedningerne, og de, som ikke lyder vor Herres Jesu

Kristi Evangelium, alle kristne Landes Syndere (2 Thess. 1:8) vil hjemføres med en hurtig Odelæggelse af den, som da kommer i Jldsluer for at bringe Hævn over sine Fiender.

3 11. Vers betegnes saaledes Prøvetidens Slutning, Afslutningen paa Kristi Midlergjerning. Nu lærer vi imidlertid af Emnet om Helligdommen, at denne Gjerning afsluttes med Prøvelsen af de levendes Sag for den undersøgende Dom. Naar denne er færdig, kan den uigjensaldelige Befaling udtales. Naar imidlertid de levendes Sag kommer frem under Dommens Værk, er vi bange for, at hvad der endnu henstaar ugjort, vil ske saa hurtig, at Sagen nu for alle disses Vedkommende kan siges saagodtsom at blive afgjort samtidig. Vi har derfor ingen Anledning til at grunde over Arbejdet Orden for de levendes Vedkommende, med Hensyn til hvis Sag vil blive paadømt først og hvis sidst, eller hvorvidt man vil faa Rede paa, at nogen overhovedet er paadømt, førend alt er færdigt.

13. Vers. Jeg er Alfa og Omega, Begyndelsen og Enden, den første og den sidste. 14. Salige er de, som holder hans Bud, for at de maa have Udgang til Livets Træ og gaa ind igjennem Portene i Staden.

Kristus anvender her Udtrykket Alfa og Omega om sig selv. Anvendt om ham maa Udtrykket tages i en mere begrænset Betydning, end naar det anvendes om Faderen, som i Kap. 1:8. Kristus er Alfa og Omega, Begyndelsen og Enden paa den store Frelses Raadslutning. 14. Vers er, som før bemærket, Kristi Ord. De Bud, hvorom han taler, er hans Faders og kan kun være de ti Bud, som gaves paa Sinai Bjerg. „Salige,“ siger han, „er de, som holder dem.“ Saaledes udtaler han i Guds Ords Slutningskapitel, henimod selve Slutningen paa det sidste Vidnesbyrd, som det trofaste og sanddrue Vidne her efterlod for sine, høitidelig en Velsignelse over dem, som holder Guds Bud. Maatte de, som tror paa Lovens Afstæffelse, overveie dette nøje!

Istedetfor „salige er de, som holder hans Bud“, lyder nogle Oversættelser, den nye norske ogsaa: „Salige er de, som tvætter sine Hjortler.“ Herom har Alford's Testament for English Readers følgende Bemærkning: „Forskjellen i Oversættelserne er noget besynderlig; den bestaar efter Originalen i Forskjellen mellem: *poiontes tas entolas auton* og *plunontes tas stolas auton*, hvilke begge lettelig kan tages feil af indbyrdes.“ 3 Betragtning af denne Erklæring er det kanhænde ikke saa overraskende, at denne forskjellig Læsemaade

findes; men der synes at være gode Grunde for at tro, at det første er det oprindelige Udtryk, hvoraf det sidste er fremkommet ved en Omfribers Feiltagelse. En af de allerældste Oversættelser fra det oprindelige græske, det syriske nye Testamente nemlig, lyder saaledes overensstemmende med vor almindelige Oversættelse. Og Cyprian, hvis Skrifter ligger forud i Tid for alle endnu forhaandenværende græske Haandskrifter, anfører (Anti-Nicene Library, Bd. XIII, S. 122) Skriftstedet i denne Form: „Salige er de, som holder hans Bud.“ Vi kan derfor uden Fare betragte dette som den rigtige Læsemaade.

15. Vers. Men udenfor er Hundene og Troldkarlene og Skjorlevnerne og Manddraberne og Afgudsdyrkerne og enhver, som elsker og øver Løgn.

En Hund er det bibelske Sindbillede paa en uforfremmet Mand, et frækt Menneske. Hvem vilde gjerne lades i Selskab med dem, hvis Lod ligger udenfor Guds Stad? Og dog, hvor mange kommer ikke til at staa der, fordømte som Afgudsdyrkere, som Løgnere, som dem, der elsker Løgn og bringer Løgneren i Omløb, saasnart den er udtalt!

16. Vers. Jeg, Jesus, har udsendt min Engel for at vidne disse Ting for eder i Menighederne; jeg er Davids Rod og Slægt, den skinnende Morgenstjerne.

At Jesus vidner dette i Menighederne viser, at hele Aabenbaringens Bog er skjænkent de syv Menigheder, nok et tilfældigt Bevis for, at de syv Menigheder repræsenterer Kirken nedigjennem hele den nye Pags Tid. Kristus er Davids Slægt, forsaavidt han optraadte paa Jorden mellem Davids Efterkommere. Han er Davids Rod, forsaavidt han er Davids store Modbillede og alle Tings Staber og Opholder.

17. Vers. Og Aanden og Bruden siger: Kom! Og hvo, der hører, sig: Kom! Og hvo, der tørster, komme, og hvo, der vil, tage Livens Vand usforfaldt!

Saaledes indbydes alle at komme. Herrens Kjærlighed til Menneskeslægten slaar sig ikke til Ro med blot at berede det evige Livs Salighed for den, bane Veien og saa forkynde, at hver den, som vil, kan komme; nei, han sender ud en indtrængende Indbydelse, lader, som det er en Gunstbevisning, man gjør ham, om man kommer og nyder Del i den uendelige Salighed, han ved sin grænseløse Kjærlighed har erhvervet. Hvor barmhjertig, omfattende og ubegrænset er

ikke hans Indbydelse! De, der tilsidst gaar fortabte, vil aldrig med Grund kunne klage over, at der ikke er gjort nok for at erhverve dem Salighed. De vil aldrig med Grund kunne indvende, at det Lys, der stjænkedes for at vise dem Livets Vej, ikke var klart nok. De vil aldrig kunne undskyldte sig med, at Naadens Kald og Indbydelse til at vende om og leve ikke var rigelige og ubegrænsede nok. Fra selve Begyndelsen er der bleven øvet en Kraft saa stærk, som der kunde øves uden at berøve Mennesket dets egen frie Vilje, en Kraft for at drage det mod Himlen og løfte det op af den Afgrund, hvori det var faldet. Ordet „kom“ har lydt som Mandens Bøn fra Guds egne Læber, fra hans Profeters, hans Apostlers, ja fra hans egen Søns, selv da han betalte vor store Syndgjæld i sin uendelige Barmhertighed og Selvfornedrelse.

Dette sidste Naadens Budskab, som det nu lyder, er endnu en anden, men den sidste Indbydelse, som Gud i sin Langmodighed og Medynk udsender. Kom! lyder Indbydelsen; kom! thi alt er beredt. Kom! bliver det sidste Ord, der lyder fra Barmhertighedens Læber i Synderens Øren, før Hævnens Tordenskrald lyder over hans Hoved. Saa stor er en barmhertig Guds Godhed mod det opsætsige Menneske; og dog vil man ikke komme! Af fri Drift og velberaad Hu undslaar man sig for at komme. Naar man da faar se Abraham, Isak og Jakob i Guds Rige, men sig selv stødt udenfor, da faar man ingen at kaste Skylden paa, ingen at rette Bebreidelser imod uden sig selv. Man kommer da til at føle dette i al sin Vækkelse; thi der kommer et Tidspunkt, da det i den mindste Enkelthed vil gaa saaledes, som Pollok gribende siger om Fordømmelsen:

„Dg altid løb i Lord'nens dumpe Brøl
 Fra Mørket varslende høit disse Ord,
 Som gjentød fra hvert skyldbetyngt Bryst:
 „Din Pligt du kjendte, men den øved' ej!
 O, rædselsfulde Ord! Undskyldningsløs
 Dg selv ansvarlig gaar din Sjæl imod
 Fortabellen . . . . .
 „Din Pligt du kjendte, men den øved' ej!““

Ogsaa Bruden siger: Kom! Men Bruden er Staden, og hvorledes kan den sige: Kom? Hadde vi styrke nok til at stue denne Stads straalende Herlighed og leve, — kunde vi faa Lov til at bestue dens forbausende Skjønhed og føle os forvissede om, at vi havde fuld Ret til at indgaa i den, hade os i dette Lysets og Salighedens Hav og

„Der faar man herlige Ting at sſue, Marker med levende grønt.“

rigtig nyde dens Herlighed, fryde os i dens Glans i al Ewigbed, — vilde da ikke Staden sige til os: Kom! og det med en Overtalelsens Kraft, som intet kunde modstaa? Hvem af os kunde ligeoverfor saadant vende os bort og sige: Jeg tragter ikke efter nogen Arvelod der?

Men omend vi ikke kan skue denne Stad nu, saa har dog Guds useilbarlige Ord lobet os det, og dette er nok til at give os en fast, fuld og levende Tro, og gjennem denne Tro lyder det til os: Kom! Kom, hvis du vil arve Boliger, hvor Sygdom, Sorg, Smerte og Død aldrig kommer ind, — saafremt du vil vinde Ret til Livets Træ, plukke dets udødelige Frugt, æde og leve, — saafremt du vil drikke af den Livets Flods Vand, som krystallklart udvælder fra Guds Trone! Kom, ifald du vil vinde Adgang til den evige Stad gjennem hine straalende Perleporte, — om du ønsker at vandre gjennem dens Gader af skinnende Guld, — saafremt du ønsker at skue dens Grundvolds glitrende Edelstene, — ifald du ønsker at se Kongen i hans Deilighed paa sin himmelblaa Trone! Kom, dersom du vil synge Millionernes Jubelsang og dele deres Fryd! Kom, saafremt du vil stemme i med de gjenløste i deres Lovsange til den melodiske Harpe-lyd og vide, at din Vandflygtighed for evigt er omme, og at dette er dit evige Hjem! Kom, saafremt du vil have Seirens Palme og erfare, at du for bestandig er fri! Kom, saafremt du ønsker at bytte din Vandes bekymrede Furer med en Edelstens Krone! Kom, dersom du vil se de forløste Myriaders Salighed, de forherligedes Skare, som ingen kan tælle! Kom, saafremt du ønsker at drikke af den himmelske Saligheds rene Kilde, — saafremt du vil skinne som Stjernerne i Ewigbed paa Herlighedens Himmel, — saafremt du vil vinde Lod i den ubeskrivelige Henrykkelse, som fylder de feiersjublende Herskare, naar de foran sig ser den endeløse Ewigbed med stedse tiltagende Herlighed og stedse nye Glæder!

Ja, Bruden siger: Kom! Hvem af os kan modstaa Indbydelsen? Sandhedens Ord er os en Borgen for, at saafremt vi holder Guds Bud og bevarer Jesu Tro, skal vi faa Adgang til Livets Træ, skal vi indtræde i Staden gjennem dens Porte. Og vi skal føle, at vi hører hjemme i vor Faders Hus blandt al denne uendelige Herlighed, og at netop disse Boliger er os beredte; ja, vi skal komme til at erfare den fulde Sandhed af de trøsterige Ord: „Salige er de, som er kaldede til Lammets Bryllups Nadver.“ *Ab. 19: 9.*

Den, som hører, sige: Kom! Vi har hørt om dette deilige Lands Herlighed, Skjønbed og Salighed, og vi siger: Kom! Vi har hørt

om Floden med dens grønne Bredder, om Træet med dets lægende Blade, om den ambrosiske Løvsal, der blomstrer i Guds Paradis, og vi siger: Kom! Den, som tørster, han komme, og den, som vil, han tage Livets Vand uforstyldt!

18. Vers. Thi jeg vidner for enhver, som hører denne Bogs Profeties Ord: Dersom nogen lægger noget til disse Ting, da skal Gud lægge paa ham de Plager, som er skrevne i denne Bog, 19. og dersom nogen tager noget bort fra denne Profeties Bogs Ord, da skal Gud borttage hans Del af Livsens Bog og af den hellige Stad og de Ting, som er skrevne i denne Bog.

Hvad vil det sige at lægge til eller tage fra denne Profeties Bog? Man erindre vel, at Ordene her gjælder denne Profeties Bog, med andre Ord Aabenbaringen, hvorfor altsaa hvad der siges om at lægge til eller tage fra udelukkende gjælder denne Bog. Nu kan man ikke kalde noget et Tillæg til denne Bog, uden at man lægger det til i den Hensigt at faa Tillægget betragtet som en ægte og oprindelig Del af Aabenbaringens Bog. At undertrykke eller fjerne nogen Del af samme vilde være det samme som at tage fra Bogen. Ligesom Aabenbaringens Bog ikke kan kaldes et Tillæg til Daniels Bog, saaledes vilde det ikke være noget Tillæg til Aabenbaringens Bog, om Gud skulde finde det tjenligt at give os yderligere Aabenbaringer gennem sin Aand, uden forsaavidt altsaa dette gjør Krav paa at være en Del af denne Bog.

20. Vers. Han, som vidner disse Ting, siger: Ja, jeg kommer snart. Amen, ja kom, Herre Jesus! 21. Vor Herres Jesu Kristi Naade være med eder alle! Amen.

Guds Ord er os givet til Oplysning om Saliggjorelsens Orden. Kristi andet Komme skal være denne store Raadslutnings Høidepunkt og Fuldendelse. Hvor træffende slutter derfor ikke Bogen med den høitidelige Forsikring: „Ja, jeg kommer snart.“ Maatte vi med glødende Hjerte med Apostelen svare: Amen, ja kom, Herre Jesus!

Saaledes slutter da denne af Aanden indblæste Skrift, — slutter med det, som er det bedste af alle Løfter og Gjenstanden for den Kristnes Haab: Kristi Gjenkomst. Da skal de udvalgte forsamles og tage Afsked med alle dette timelige Livs Onder. Hvor rig er dog ikke denne Forjættelse paa alt, hvad der er den Kristne dyrebart! Vandrende som en landflygtig i denne Syndens Verden, adskilt fra de faa, der har den samme dyrebare Tro, længes han efter at komme sammen med de retfærdige, efter de helliges Samfund. Nu skal han

opnaa det; thi alle de fromme skal forsamles, ikke fra ét Land blot, men fra alle, ikke alene fra én Tidsalder, men fra samtlige — den store Indhøstning af de gjænløste, der kommer frem i en lang og straalende Række, medens Englene raaber af Fryd over Høsten, og Himlens Trommers kraftige Lyd indblander sig frydefuldt, og en hidtil uhørt, ukjendt Sang i Verdensaltet, de gjænløstes Sang, føier sine herlige melodiske Toner ind i den almindelige, alt omfattende Jubel og Henrykkelse. Saaledes skal de hellige samles for at fryde sig i al Evighed i hverandres Nærværelse, —

„Mens Guds Herlighed ret som en gylden Sø
Vader alle dem, der ikke skal dø.“

Denne Samlen har intet andet end ønskbærdigt ved sig. De hellige kan ikke andet end sutte derefter og bede derom. Som Job raaber de paa Guds Nærværelse, som David kan de ikke mættes, før de opbaagner efter hans Vignelse. Under disse Fortrænelighedens Vilkaar sukker vi længselsfulde, at vi maa findes ifklædte, ikke nøgne. Vi kan blot staa i spændt Forventning efter den Stund, da vi skal faa en sønlig Udkaarelse, vort Vegemes Forløsning. Vort Dø spejder efter at faa et Blik af den himmelske Herlighed; vort Dø venter for at opfange Lyden af den himmelske Musik; vort Hjerte banker ved Tanken om dens uendelige Glæder. Vor Lyft til at nyde Bryllupsnadderens Maaltid bliver større og større. Vi raaber paa den levende Gud og længes efter at komme i hans Nærhed. Kom, Herre Jesus, kom snart! Ingen mere velkommen Beretning kan modtages end den, at Herren til sine Engle har ladet udgaa den Befaling: Samle mig mine udvalgte fra Himlens fire Vinde!

Samlingsstedet øver kun Tiltrækning. Der er Jesus, den fagreste blandt Titusinde. Der er Guds og Lammets Trone, i hvis Herligheds Glans Solen svinder som Stjernerne for Dagens Lys. Der er Staden af Jaspis og Guld, hvis Bygmester og Forarbejder Gud er. Der rinder Livets Flod, som straalere af Guds Herlighed og vælder fra hans Trone i uendelig Renhed og Fred. Der vokser Livets Træ med sine lægende Blade og sin livgivende Frugt. Der er Abraham, Isak og Jakob, Noah, Job og Daniel, Profeter, Apostler og Blodvidner, fort: hele den himmelske Stare. Der faar man skue herlige Ting: Marker med levende grønt, Blomster, som aldrig visner, Elve, som aldrig udtørres, Produkter i endeløs Mangfoldighed, uforgjængelige Frugter, Kroner, som aldrig fordunkles, Harper, som ikke kjen-

der Mislud; der vil overhovedet findes alt, som den kan tænke sig eller ønske sig, hvis Smag er friggjort fra Synden og hævet op i Udødelighedens Høider.

Vi maa komme did! Vi maa sole os i Guds Tilgivelses Smil, med hvem vi er bleven forsonede, og ikke mere synde; vi maa faa Adgang til Livets uudtømmelige Kildevæld, Frugten af Livets Træ, og aldrig mere dø; vi maa hvile under Skyggen af dets Blade, der er til Folkeslagenes Tjeneste, for aldrig igjen at blive trætte; vi maa drikke af Kilden, der skænker Liv, for aldrig mere at tørste; vi maa bade os i dens Sølvtænt og vorde forfriskede; vi maa vandre paa dens gyldne Bredder og føle, at vi ikke længer er landsflygtige; vi maa bytte Korset med Kronen og føle, at vor Dømgjelses Tid er tilende; vi maa nedlægge Vandringstaven, optage Palmegrenen og føle, at Reisen er endt; vi maa aflægge det revne Klædebon fra vor trigerste Færd og iføre os Seierens hvide Klædning og føle, at Striden er endt og Seieren vunden; vi maa skifte vor Pilegrimsvandringsslidte, støvede Kjortel med Udødelighedens herlige Klædebon og føle, at Synd og Forbandelse ikke mere kan besmitte os. O, maatte snart Dagen gry for Hvile og Seier og alt, som godt er! Maatte Englene straks sendes ud for at samle de udvalgte! Maatte det Løfte gaa i Opfyldelse, som i sit Følge har denne uforlignelige Herlighed! **Ja, kom, Herre Jesus!**

Tilleg.

Korte Biografier.

Fremragende Martyrer.

(Se Portrater paa Side 166.)

John Wiclef, der benevnes Reformationens Morgenstjerne, var en engelsk geistlig, født omtrent 1324, hvis Gudsværdsagtighed og heldne Gaver skaffede ham en af de høieste geistlige Greststillinger. Men da han aabenlyst talte mod den romerske Kirkes Fordærvelse, blev han afsat og mange af hans Læresætninger fordømte af Paven. Han blev indkaldt for en geistlig Forsamling, men forsvarede sig saa godt, at ingen bestemte Forholdsregler toges. Da han vedblev endnu dristigere at udtale sig imod Pavedømmets Fordærvelse, Anordninger og Magt, blev han atter indkaldt for en Synode, men blev ifølge en Befaling fra Kongens Moder igjen løsladt. Det er mærk værdigt, at omend skjønt han fortsatte sine voldsomme Angreb paa den romerske Kirkes vigtigste Grundsætninger, saa undgik han dog den Skjæbne, som andre under lignende Omstændigheder maatte friste. Men over firte Aar efter hans Død, som fandt Sted i 1384, blev hans Lære paany fordømt af en Kirkeforsamling, der ogsaa befalede, at hans Ben skulde opgraves, brændes og Asken strøes i en Elv, som førte den til Havet, hvilket kan tjene som et Sindbillede paa hans Lære, der nu har udbredt sig over Jorden. Hans vigtigste Værk var den første engelske Oversættelse af Bibelen.

Johannes Hus, den berømte bøhmiske Reformator, blev født 1370. Han erholdt sin Uddannelse ved Universitetet i Prag, hvor han blev Doktor i Teologien og Magister i de frie Kunster. 1398 optraadte han som Lærer ved Universitetet i Prag, og Dronningen tog ham til sin Skriftefader. Paa denne Tid lærte han gjennem Wiclefs Skrifter de mange Misbrug i Kirken at kende, hvilke han offentlig fremhævede, omend skjønt han blev forfulgt af flere Paver. Paa Grund af hans Lære paabegyndtes en Reformation paa Universitetet, og skjønt der gjordes Forsøg paa at stanse den, udbredte den nye Lære sig dog mere og mere. Han blev endelig indkaldt for et Kirkemøde, kastet i Fængsel, og efter nogle Maaneders Indespærring dømt til at brændes. Omend skjønt han ved Waalet gjentagne Gange opfordredes til at tilbagefalde, nægtede han dog dette paa det bestemteste, og indtil kvælt af Røgen vedblev han at bede og synge med klar Stemme. Han blev brændt i 1415, og hans Aske og selv Jorden, hvorpaa den laa, blev forsigtig opsanket og kastet i Rhinen.

Hieronymus af Prag, som erholdt sit Tilnavn fra Pyen, hvor han blev født mellem Aarene 1360 og 1370, fuldendte sine Studier ved Universitetet af samme Navn, hvorefter han reiste over den største Del af Europa. I Paris blev han gjort til Magister i de frie Kunster, og i Orford blev han bekendt

med Wiclefs Skrifter og oversatte flere af dem i sit eget Sprog. Ved sin Tilbagekomst til Prag bekendte han aabent Wiclefs Lære og hjalp Hus i Reformationens Værk. Da sidstnævnte blev indstævnet, udtrykte han sin Villighed til ogsaa at møde for Kirkeaaedet for at forsvare sin Tro og ansøgte hos Keiseren om sikkert Leide. Dette blev ikke indvilget. Dog begav han sig did, men paa sin Hjemreise blev han greben, ført til Costniz og efter Hus' Martyrdom truet med samme Skjæbne. Ved en sieblikkelig Svaghed tilbagekaldte han sin Lære; men da han var bleven løsladt, begræd han sin Synd og gjentakke sin Tilbagekaldelse, hvorfor han blev overgivet til Flammerne, 1416.

William Tyndale, en høi engelsk geistlig, blev født omtrent 1484. Han erholdt en god Skoleuddannelse i Cambridge og Orford. Idet han antog Reformationens Lære, opvakte han ved sin Nidkjærhed og sine Evner til at udlægge den, Papisternes Had i den Grad, at han nødtes til at søge Tilflugt i Tyskland. Da det var hans Anskuelse, at den hellige Skrift burde læses af Mændene i deres eget Mødermaal, frembragte han en fuldstændig Oversættelse af det nye Testamente paa Engelsk, og omendstjunt der blev gjort Forsøg paa at undertrykke den, var dog Efterspørgselen efter den saa stor, at seks Udgaver af samme blev trykt. Denne Oversættelse tjente ogsaa som Mønster og Grundlag for Kong Jakobs Oversættelse og er kun lidt mere forældet end denne. Han oversatte ogsaa de fem Mosebøger. For disse og andre reformatoriske Skrifter blev han fængslet i Antwerpen ifølge den engelske Regjerings Tilskyndelse, og efter atten Maaneders Fangenskab blev han brændt efter først at være bleven koalt af Bøddelen, 1536.

Thomas Cranmer, den første protestantiske Erkebiskop af Canterbury, blev født i 1489. Omendstjunt han var alvorlig i sit Embede som geistlig, besatte han sig dog som Statsmand endel med Politiken og var saaledes velstillet til at forene Pavedømmets religiøse og verbale Fiender. Han var en tro Tilhænger af Henrik VIII, som gav ham Erkebispedømmet i Canterbury. Han benyttede sin Indflydelse til at indføre en renere Kristendom og begyndte den engelske Kirkes Løsrivelse fra Pavestolen. Men hans egentlige reformatoriske Virksomhed falder først under Edward VI, paa hvilken Tid Reformationen gjorde god Fremgang. Efter Edwards Død forenede Cranmer sig med dem, som søgte at sætte Johanne Grey, der var Protestant, paa Tronen; men Forsøget mislykkedes, og den paveligjindede Maria, som besteg Tronen, lod Cranmer fængsle for Højforræderi og Kjetteri, afsatte fra sit Embede og dømme til Baalet. Ved en sieblikkelig Svaghed erklærede han sig villig til at tilbagekalde sine Bildfarelser, men da han offentlig skulde gjentage sin Afsværgelse for hele Folket, bad han først Gud om Tilgivelse for sine Synder og bekendte derpaa med stor Frimodighed, at han kun af Svaghed og Dødsfrygt havde understrevet hin Tilbagekaldelse. Dødsdommen fuldbyrdes i Marts 1556. Paa Baalet stak han den høire Haand ind i Ilden og raabte: „Denne Haand har handlet ilde, deene onde Haand, den skal ogsaa først lide Straf!“

Hugh Latimer, født omtrent 1490, var en af de ledende Kirkereformatorer i England. Han erholdt sin Uddannelse ved Universitetet i Cambridge og blev Magister i de frie Kunster. Ved Begyndelsen af Reformationen var han

en ivrig Papist; men efter en Samtale med Martyren Wilney frasagde han sig den katolske Tro og arbejdede ivrigt med at prædike Evangeliet. Henrik VIII, som fandt Behag i hans Prædikener, gjorde ham til Biskop af Worcester; men da han ikke vilde aflægge Ed paa nogle af Kongen opstillede Troesartikler, fra- traadte han denne Post. Efter sin Beskytter Cromwells Død blev han af dennes Fiender kastet i Fængsel. Han blev sat fri under Edward VI, men nægte- de atter at indtage sit Bispesæde og forblev hos Cranmer og hjalp denne med Re- formationen. Da Maria besteg Tronen, blev han atter fængslet, blev siden til- ligemed Cranmer og Ridley indfaldt til at disputere med pavelige Biskopper i Orford. Her forsvarede han sin Lære med usædvanlig Klarhed, men blev for- dømt og brændt paa samme Baal som Ridley, 1556.

John Bradford blev født i den tidlige Del af Henrik VIII's Regje- ring. Han lagde tidlig for Dagen en Smag for Lærdom og begyndte at studere Looftyndighed, men da han fandt mere Behag i Teologien, flyttede han til Uni- versitetet i Cambridge, hvor han paa Grund af sine Evner og sin Fromhed i mindre end et Aar blev gjort til Magister i de frie Kunster. Snart efter blev han Edward VI's Hofprædikant og blev en af de mest populære protestantiske Prædikanter i Riget. Men efter at den strenge Katolik, Maria, besteg Tronen, blev han beskyldt for Kjætteri og indespjttet i Fængsel i et og et halvt Aar, gennem hvilken Tid han med sin Pen hjalp at fremme den Sag, for hvilken han led. Da han endelig blev ført for Retten, forsvarede han sin Sag til det yderste trods alle Forsøg paa at omvende ham til Katolicismen. Han blev for- dømt og overgivet til Flammerne i 1555. Han døde, glad over, at han saa- ledes blev agtet værdig til at lide for Sandheden.

Nicholas Ridley, en lærd engelsk Biskop og Martyr, uddannet paa Pembroke Kollegium, Cambridge, blev født omtrent 1500. Paa Grund af sine store Evner og sin Fromhed tilbrog han sig Cranmers Opmærksomhed, gennem hvis Indskydelse han blev ansat som Hofprædikant hos Kongen. Under Ed- ward VI's Regjering blev han ansat som Biskop i Rochester og senere til at beklæde Bispesædet i London. Formedelt hans Indskydelse hos den unge Konge blev alle Ridler, som før anvendtes til at underholde fordærvede Ordens- brødre og Munke, nu afsenyttede til godgjørende Diener. Efter Edwards Død sluttede han sig til dem, som søgte at sætte Johanne Grey paa Tronen, og i en Prædiken advarede han Folk imod det onde, som vilde vedersfares Protestantis- men, dersom Maria skulde bestige Tronen. Paa Grund heraf og paa Grund af hans Nidhærhed for Reformationen lod Dronning Maria ham gribe og føre til Orford for at disputere med nogle af de pavelige Biskopper, og da han nægte- de at tilbagefalde, blev han brændt tilligemed Latimer, 1555.

John Hooper blev født omtrent 1490. Han erholdt sin Uddannelse i Orford og udtraadte som Baccalareus i de frie Kunster, hvorefter han gik ind i Cistercienserordenen (en Munkorden); men hans Opmærksomhed blev henledet paa Zwinglis Skrifter, og da han sluttelig havde ransaget Bibelen, blev han en ivrig Kofsvarer af Reformationen. Da han ikke var uvidende om den Fare, hans Anskuelse udsatte ham for, reiste han til Frankrig. Ved sin Tilbagekomst til England erfarede han, at hans Liv endnu stod i Fare, hvorfor han flygtede

til Irland, derfra til Frankrig og senere til Tyskland, hvor han forblev i flere Aar. Da han atter kom tilbage til England, arbejdede han med saa stort Held for at undervise Almenheden, at Kong Edward VI indbød ham til at blive i London og virke for Reformatio:ens Fremme og gjorde ham til Biskop af Worcester. Men da Maria besteg Tronen, blev han straks kastet i Fængsel, og efter at have været indespjttet i atten Maanedes blev han dømt for Kjetteri og overgivet til Flammerne i 1555. Han udholdt Vaalets Pinsler med stor Taalmodighed, omendstjont de varede usædvanlig længe paa Grund af, at man brugte grøn Ved.

John Rogers, den første blandt de mange, som led Martyr døden under Dronning Marias Regjering, blev født omtrent 1500. Han erholdt sin Uddannelse i Cambridge og blev senere Kappellan for det engelske Handelshus i Antwerpen, hvor han blev bekendt med Tyndale og Coverdale og ved deres Hjælp udgav en fuldstændig Oversættelse af Bibelen. Han flyttede siden til Wittenberg, hvor han blev Sjælesørger for en tysk Menighed; men da Edward VI kom paa Tronen, blev han indbudt til at komme tilbage og blev ansat ved St. Pauls Domkirke. Søndagen efter at Dronning Maria besteg Tronen, formanede han i en Prædiken, holdt i „St. Pauls“, Folket til at holde fast ved den Lære, som blev fremhævet i Kong Edwards Dage og at modstaa alle katolske Former og Dogmer. Som Følge heraf blev han indstævnet for Raadet, men forsvarede sig saa godt, at man lod ham gaa fri. Dette mishagebe Maria, og han blev atter indfaldt og praabudt at lev: som Fange i sit eget Hus; men han blev snart efter greben og ført til Newgate, hvor han blev forhørt, og da han nægtede at tilbagefalde sin Lære, blev han brændt i 1555.

Fremragende Reformatorer.

(Se Portrætter paa Side 585.)

Martin Luther, den første af Reformatorerne, blev født i Sachsen den 10. Nov. 1483 af fattige Forældre. En velgjørende Dame, Fru Ursula von Gotta, tog sig af ham og lod ham faa en god Opdragelse. Han studerede først Lovkundighed; men en Tildragelse, der nær havde forarsaget hans Død, bragte ham en saa stærk Følelse af Livets Usikkerhed, at han besluttede at gaa i Kloster. Her fandt han en Bibel, som han begyndte at granske nøie, og han blev slaaet over at finde en saa stor Forskjel mellem Evangeliets sande Lære og den Lære, som den katolske Kirke fremsatte som den „eneste saliggjørende“, og da han senere blev sendt i Exil til Rom, stadfæstedes hans Overbevisning om den romerske Kirkes Bildfarelser endnu dybere. Imidlertid blev han kaldet til Professor ved Universitetet i Wittenberg. Kort efter var det, at Paven sendte ud Afskandhandlere og tilbød Folk Syndsforlæbelse for Penge. Luther protesterede imod dette skjændige Bedrageri og gjorde det med en saadan Kraft og Overbevisning, at en Mængde Menneſker, ogsaa høie og mægtige Herrer, sluttede sig til ham og hjalp ham i Strid.n. Han blev befalet at komme til Rom, men nægtede dette. Paven udstedte da en Banbulle, men Luther opbrændte den offentlig. Ved Kirkeforsamlingen i Worms afflog Luther at tilbagefalde, og

snart udbredtes hans Anskuelse og Skrifter ikke alene over hele Tyskland, men over hele Europa. Luthers største Gjerning var, at han oversatte Bibelen paa Tysk, saa at Folket kunde læse Guds Ord i sit eget Sprog. En Befaling om, at Messen skulde almindelig overholdes, blev modstaaet af Luther og hans Parti, som efter den Tid blev kaldt Protestanter. Ved Kirkeforsamlingen i Augsburg affattede de sin Troesbekjendelse i et Skrift, „Den Augsburgske Konfession“, som endnu er den lutheriske Kirkes vigtigste Bekjendelsesskrift. Luther vedblev at skrive og virke, indtil han overanstrengt af Arbejde døde i 1546.

Filip Melancton, Luthers berømte Medhjælper og Ven, blev født i Baden i Aaret 1497. I en Alder af sytten Aar fuldendte han med Gode sine Studier ved Universitetet i Heidelberg og modtog snart efter Professoratet i Græsk ved Wittenbergs Universitet. Her sluttede han snart et inderligt Venkab med Luther, hvis Meninger han antog, og han forsvarede ham varmt baade i Skrift og Tale. Hans Betænksomhed og Forsigtighed bidrog særdeles meget til Udbredelsen af den protestantiske Lære, da dette tjente til at dæmpe den lidenskabelige Jær, som mange udviste. Hans største Værk var Forfættelsen af „Den Augsburgske Konfession“; desuden var han en indflydelsesrig Skribent og Forfatter af det første System af protestantisk Teologi, som udkom i mere end femti Oplag og blev brugt som Lærebog ved Universiteterne. Hans Verdom og Besindighed gjorde ham berømt over hele Europa, og Kongerne af England og Frankrig indbød ham til at komme og bosætte sig i deres Riger; men han foretrak at blive i Wittenberg, hvor han døde i 1560.

Ulrik Zwingli, hvis Navn blandt Reformatorerne staar næst efter Luthers, blev født i Schweiz 1484. Da han tidlig røbede gode Anlæg og Lyft til Studier, blev han først sendt til Basal og Bern og senere hen til Universitetet i Wien for at uddannes. Efter sin Tilbagekomst blev han Sognepræst for en stor Menighed nær ved sit Fødested og senere hen Præst ved Domkirken i Zürich. Her studerede han Bibelen meget nøje og lærte det nye Testamente og Dele af det gamle udenad. Ved disse teologiske Granskninger ledtes han til at se Romerkirkens Vildfarelses og Fordærvelse, og han begyndte at tale offentlig imod den, især mod dens værste Udskielse, Afladshandelen, indtil han bevirkede den samme Udskielse i Schweiz fra den katolske Kirke, som Luther fremkaldte i Sachsen. Disse religiøse Splittelser forarsagede en Borgerkrig i Schweiz, og Zwingli, der ledede sin Armé som Feltpræst, blev dræbt paa Slagmarken i 1531.

Johan Kalvin, en berømt Reformator og Grundlæggeren af et religiøst Samfund, der efter ham kaldes Kalvinister, blev født i 1509. Han blev tidlig bestemt til at indtræde i Kirkens Tjeneste og fik et Præstekald foræret og nød Indtægterne deraf, da han kun var tolv Aar gammel. Han sendtes til Paris for at studere Teologi, men da han her begyndte at tvivle paa den katolske Kirkes Dogmer, opgav han Teologien og kastede sig over juridiske Studier. Men snart blev han kjendt med den protestantiske Lære, antog den og forsvarede den saa kraftig, at han blev nødt til at forlade Frankrig. Han traf sig nu tilbage til Basal, og her skrev han sit berømte Værk „Kristendommens Oprettelse“, der blev oversat paa flere Sprog. Derpaa flyttede han til Genf,

hvor han var Præst og Professor i Teologi; men han blev nødt til at reise derfra, fordi han ikke vilde bøje sig for nogle papistiske Former. Han bosatte sig da i Strasburg, hvor han opreiste en fransk Menighed, hvilken han betjente. Geistligheden i denne By valgte ham til sin Repræsentant ved Kirkeforsamlingen i Worms. Efter indtrængende Opfordringer vendte han tilbage til Genf, hvor han nidkjært virkede for Reformationens Fremme indtil sin Død, 1564.

John Knox, den berømte skotske Reformator, blev født i 1505 og fik sin Uddannelse ved St. Andrews Universitet. Han modtog Præsteindvielse og Præstekald, men affsvor Katolicismen efter at have læst Augustins og Hieronymus' Skrifter. Han blev anlagt for Kjetteri og hans offentliggjorte Troesbekjendelse fordømt; men da begyndte han offentlig at forkynde sin Lære fra Prædikestolene, og Reformationen udbredte sig med rivende Hurtighed. Imidlertid blev St. Andrews beleiret af en fransk Flaade og indtaget, og Knox blev fangen og ført til Rouen. Her dømtes han til Galeierne, hvor han maatte trælle i nitten Maanedes. Efter sin Løsladelse reiste han til England, hvor han blev Hofkapellan hos Edward VI efter at have afflaaet et Bispedømme. Ved Maria Stuarts Ironbestigelse begav han sig til Frankfurt, hvor han prædikede for engelske Flygtninge. Derpaa drog han til Genf, hvor han sluttede sig nøie til Kalvin, hvis Lære han satte meget høit. Da han vendte tilbage til Skotland, blev han Præst i Edinburgh. Her virkede han nu med Kraft i flere Aar, og var Sjælen i Udarbejdelsen af den skotske Kirkes Bekjendelsesskrifter, og han oplevede at faa se Reformationens fuldstændige Seier i sit Fødeland. Han døde i 1572.

John Bunyan, Englands mest bekjendte religiøse Forfatter, blev født i 1628. Af Profession var han Kobbersmed og erholdt derfor kun en tarvelig Opdragelse. Han bekymrede sig kun lidet om religiøse Ting, før han lod sig hverve til Soldat, og en af hans Kammerater, som havde taget hans Vost, blev dræbt. Han tog dette som en direkte Mellemkomst af Forsynden, og han blev dybt bekymret for sin Sjæls Frelse og blev snart en Kristen. Efter sin Hjemkomst forenede han sig med Baptisterne og blev en nidkær og virksom Prædikant iblandt dem. Paa den Tid blev alle, som afveg fra den engelske Statskirkes Lære, forfulgte og straffede, og Bunyan blev kastet i Fængsel, hvor han forblev i tolv Aar. Her skrev han sin verdensberømte Bog „Pilgrims Vandring“, som siden er bleven oversat paa ethvert Sprog, hvor Kristendommen har trængt ind. Han har ogsaa skrevet flere andre Værker, som „Den hellige Krig“ o. a. Da Forsølgelserne ophørte, blev ogsaa han løsladt. Han optog atter sin forrige Gjerning og er mest kjendt under Navnet Biskop Bunyan. Han døde i 1688 af Overanstrengelse.

John Wesley, Metodismens Grundlægger, blev født i 1703 og fik sin Uddannelse ved Oxford Universitet. Han var en fremragende Lærer ved Lincoln Kollegium. Sammen med sin Broder og nogle andre dannede han en Forening for gjenfjædig Belærelse i teologiske Spørgsmaal, og paa samme Tid osrede de sig næsten udelukkende til at besøge fængslede og ulykkelige og lindres deres Nød, til streng Faste, Bøn og andre Religionsøvelser. Paa General Oglethorpes Opfordring ledsagede Wesley ham til Georgia, Amerika, for at om-

vende Indianerne. Han vendte dog om en Tid tilbage til England for at arbejde i Missionen der. Han tænkte slet ikke paa at stille sig fra den engelske Statskirke, men kun at skabe en Vækkelse blandt de forsømte Klasser ved at prædike Frelse for Syndere gennem Troen paa Kristus. Kirkerne blev dog lukkede for ham, men han holdt Møder under aaben Himmel, og saa mange blev omvendte ved disse Bestræbelser, at det blev nødvendigt at organisere Menigheder, og rummelige Kirker blev byggede. Han arbejdede utrættelig i sin frivillige Gjerning, som baade England, Skotland og Irland nød godt af, lige indtil sin Død, som indtraf i Aaret 1791. Han havde i sit Liv reist omtr. 300,000 (eng.) Mil, holdt mere end 40,000 Prædikener og desforuden skrevet mange store Bøger.

George Whitefield var en engelsk Præst, født 1794, og uddannet ved Oxford Universitet. Han var med et inderligt Venstabskabet knyttet til Charles Wesley og var et nidkjært Medlem af den lille Forening, der gav Stødet til Metodismen. Han blev snart ordineret og begyndte sin mærkværdige Løbebane som Missionær. Paa John Wesleys indstændige Opfordringer, som dengang var i Georgia, reiste han til Amerika, men vendte snart tilbage igjen for at søge oprettet et Børneasyl. Han foretog derefter endnu fem Reiser til Amerika, hvor han prædikede i alle større Byer, ligesaa i England, Skotland og Irland, og han gjorde ogsaa en Tur til Holland. Han mødte stor Modstand af den engelske Geistlighed, og da Kirkerne først blev lukkede for ham, var han den første, der begyndte at holde Møder under aaben Himmel. Han havde i visse Punkter en forstjellig Opfattelse fra Brødrene Wesley, hvorfor han skilte sig fra dem, og ved dette Brud fremkom to Slags Metodister, kalvinistiske og wesleyanske. Han fortsatte sit Arbejde med stor Nidkjerhed, talte undertiden 3 à 4 Gange om Dagen i Ugevis og døde i 1770 i Amerika, netop som han beredte sig til at foretage en syvende Missionsreise der.

John Fletcher blev født i Schweiz 1729. Han var af fornem Stand og studerede ved Universitetet i Genf. Da han ikke stemmede overens med alle Kalvins Lærepunkter, opgav han Tanken om at blive Præst og gik i Krigstjeneste. Da Krigen var forbi, reiste han til England og blev Huslærer. Her forenede han sig med Metodisterne. Han blev tilbudt Præstetald af den engelske Kirke, men afflog det. De fattige og nødlidende tog han sig særlig af, hans Arbejde faldt mest i fattige Minebistrikter og Bjergegne under Forsølgelser og Forhindringer, og hele hans Virksomhed var præget af Kjærlighed og Selvfornegetelse. Han besøgte Frankrig, Schweiz og Italien. Efter sin Tilbagekomst bestyrede han en kort Tid en teologisk Skole, men ofrede snart hele sit Liv og Virksomhed til Missionsrejser sammen med Wesley og Whitefield og til at nedskrive Metodisternes særlige Lærdomspunkter. Han døde i 1785.

William Miller, den nyere Tids største Reformator, blev født i Massachusetts i Aaret 1782 af fattige, men hæderlige Forældre. Da han tørstede efter Kundskab, erhvervede han sig en betydelig Uddannelse ved egne Anstregelser. Han deltog i Krigen i 1812 og blev forfremmet til Kaptein. Han var Fritænkter indtil 1816; men en omhyggelig Undersøgelse af Bibelen i den Hensigt at gjendrive Kristendommen overbeviste ham om hans Feil og aabnede for

Verden de indtil da næsten ukjendte Profetier. Efter lang Betænkning og megen Opfordring af andre begyndte han sit Livs største Gjerning, at forklare Profetierne, af hvilke han beviste, at Kristi Komme var nær, hvilket fornemmelig fremkaldte den store religiøse Bevægelse i 1844. Budskabet udbredte sig snart saa vidt, at han modtog Indbydelse fra alle de vigtigste Stæder i Amerika, og han imødefom saa mange af disse, som det var muligt. En Bækkelse, som man endnu aldrig havde været Vidne til, fremkom i alle Kirkesamfund og udstrakte sig endog til Europa. Om end han tog feil med Hensyn til Tiden for Kristi andet Komme ved en feil Udtydning af Profetien, saa viser dog Størstedelen af hans Anskuelser sig at være korrekte og indførte en ny Æra i det aldrig endende Reformationsværk. Han ofrede sig selv fuldstændig til det Værk, han havde begyndt, og arbejdede for det baade i Skrift og Tale indtil sin Død i 1849.

Register over Forfattere

og Autoriteter, henviste til
i dette Værk.

	Side		Side
Arnold, Edwin	112	Christian Union	335, 644
Advent Shield	228, 231, 247	Christian Statesman	649, 650
Advent Herald	242, 674	Cuyler	646
Andrews, S. J.	237	Chester (Eng.) Chronicle	649
Advent Manual	297	Christian Weekly	649
Allison	315	Christianisme au 19e Siècle, Le	649
Allgemeine Zeitung	333	Christian Palladium	694
Amerikanske Traktatselskab, Det	462	Christian Advocate	698
Adams, Dr.	462, 464	Comprehensive Bible	586
Andrews, J. N.	385, 677	Comprehensive Commentary	405
Atkins, Robert	748	Chambers Encyclopedia	533
Alford (New Testament)	806	Church Advocate	626
		Catechism, Christian Religion	633
Barnes, Albert, 153, 167, 248, 375, 386, 437, 444, 453, 501, 504, ..	732	Catechism, Doctrinal	634
Bower, ...	158, 159, 593	Catholic Christian Instructed	633
Baronius	160	Champlain Journal	645
Bud, ...	168, 399, 455	Congregationalist, The	695
Bellarmino, Kardinal	169	Chicago Tribune	697
Bagster, ...	253	Campbell, Alexander	636, 747
Blackwood's Magazine	305	Cyprian	807
Boston Journal	324	Croly, Geo.	298, 299, 593, 742
Bonaparte, Napoleon	329		
Burr, Dr.	347	D'Aubigne	150, 163
Bloomfield	376, 387, 431, 434	Dowling	168, 169
Benson	390, 435	Dupin	295
Blunt, S.	402	Domestic Bible	386
Berkeley, Biskop	605	Doddridge	436
Bingham, J. N.	613	Devens, R. M.	463
Beecher, Charles	626, 769	Dwight, Præsident	462
Banner of Light	626	Dublin Nation	606
Blanchard, Prof.	643	Daily News, London	335
Bush, Prof. Geo.	656	Du Rui, James	792
Brook, Maurant	676		
Booth, B. J.	698	Ellot	160, 164, 233, 509, 537
Beecher, Henry Ward	751	Evagrius	163
		Elizabeth, Charlotte	168
Combes, S., Dr. Teol.	67	Encyclopedia Americana	278, 802
Clarke, Adam 97, 111, 167, 174, 292, 320, 322, 387, 401, 451, 784, ...	791	Evening News, Detroit	333
Cassiodorius, Aurelius	238	Ecclesiastical Commentaries	447
Current Literature	277	Exposition of the Seven Trump- ets	496
Chaumette	313	Everett, Edward	606
Cottage Bible	386, 434	Edmonds, Commer	624
Carleton	324	Castburn	646
Churchman	325	En presbyteriansk Præst	696
Chronicle, San Francisco	329, 330	Experience and Views	802

Faber	72	Merceros	226
For	168	Montanus	226
Foster, S. M.	650	Madden, R. R.	321
Finney, Prof.	646, 695	Mine Explored	386
Gibbon .. 66, 154, 160, 163, 295, 502, 503, 504, ...	534	Miller, Wm. .... 401, 404, Missionary Review	449 562
Gesenius	171, 226	Martyn	609
Gavin, Antonio	168	Macmillan Co.	599
Geddes	168	McKivaine	646
Griesbach	387	McMillan, W. S.	652
Gill	391	Methodist (Wesleyan)	748
Greenfield	430	Newton, Bishop, 154, 178, 181, 263, 267, 271, 279, 282, 336, 390, ..	629
Gage, History of Rowley, Mass.	462	Newton, William	78
Golden Censer	698	Nelson, Dr. David	82
Golden Rule	748	Newton, Nat	154
Henry, Matthew	103, 391	Nevins	386
Hales, Dr. 231, 237, 238, 243		New York Tribune	324
Harmony of Prophetic Chrono- logy	231	News Letter, Belfast (Ireland) ...	696
Hengstenberg	226, 248	New York Observer	698
Historic Echoes	321	Oswald	164, 168
Hugo, Victor	355	Olshausen	386
Here and Hereafter	376	Olmstead, Prof.	469
Horne	386	Our First Century	468
Herschel	461	Prideaur 24, 181, 186, 187, 236, 250, 258, 275, 281	288
Havens	626	Paragraph Bible	386
Huntington, Bishop	646	Porphyrius	21
Hubson	775	Public Ledger	334
Hvem forandrede Sabbaten	635	Portsmouth Journal	462
Independent, N. Y., ... 335, 649, 699		Downal, Guvernør	597
Johnson's Encyclopedia	47	Batterson, Dr.	646
Josephus	187, 281	Present Truth	655
Janesville Gazette (Wis.)	644	Philadelphia-Bladet Sun	694
Jents	769	Porter, Kommandør	736
Kosfuth	329	Pentecost, G. F.	749
Kitio	292, 393	Pollok	808
Kurz	395	Rollin	134, 267, 272
Keith	496, 507, 517	Ranke	157
Keenan, Stephen	633	Rapin	295
Kenedy, T. P. 633, 634		Religious Encyclopedia	386
Kerfoot, Bishop	646	Rice, Dr.	447
Lloyd, Bishop	72	Reformation, The	662
Limborch	169	Religious Telescope	694
Lockhart	315	Scott	391, 434, 437
Lyell, Charles	459	Stanley	153, 157
Litch, Josiah	530	Scott's Kirkehistorie	167
Lockhart, W. 634		Stodius	226
Lansing State Republican	646	Sanctuary and its Cleansing	233
Lewis, Prof. 646		Stonard, Dr.	250
Machiavelli	157	Signs of the Times	231
Mosheim	153, 158, 163, 447, 448	Scott's Napoleon	305, 309, 313
Mebe	153, 304	Smith, Key to Revelation	309
		Scientific American	348

Scholesfield	431	Taylor, D. T.	676
Sears, Wonders of the World ..	456	Tennessee Baptist	717
Sears, Guide to Knowledge	462	True Wesleyan	718
Sabine, Ecclesiastical History.	501		
Storrs, George	563	United States Magazine	609
Smith, Philip	573		
Statesman's Year Book	599	Bulgata	251
Smart, J. C.	641		
Stevenson, Dr	643	Windle	301
Simpson, Biskop	646	White	317
Seeley, Prof.	646	Watson	401, 404
Saint Hilaire, M. Barthelemy ...	649	Wesley ..	403, 429, 431, 433, 435, 732
Syriske Testamente, Det.	732	Woodhouse	436
Sawyers nye Testamente	732	Ward, Henry Dana	468
Stuart, Prof.	732, 775, 794	Webster, Noah	473, 632
Scott, D	748	Whittier	463
		Washington, George	611
Thiers	316	Weekly Alta Californian	615
Thompson	372, 375, 392, 421	Wolff, Dr. Josef	676
Locqueville	598	Watchman	698
Tenney	464	Wakefields nye Testamente	731
Townsend	598, 606, 644	Whitings nye Testamente	685, 732
Tuttle, Hudson	624	White, Mrs. G. G.	578, 579, 756
Treatise of Thirty Controversies	633	Wicks	792

Register over Skriftsteder

i andre Bøger af Bibelen, der understøtter den Forklaring af Daniels Bog og Aabenbaringen, som fremsættes i dette Værk.

1 Mosebog.	Side		Side
1:2.....	520,	771	12:5, 11, 21; 14:23, 24; 16:6... 484
2:1-3.....	709		28:49, 50..... 212
2:2.....	633		29:29..... 370
2:7.....	454,	725	
3:24.....	395		
4:9, 10.....	453,	454	
10:8-10, 11.....	24,	47	
17:11.....	480		
48:5.....	489		
49:9, 10.....	435		
2 Mosebog.			
5:2.....	557		
7:17-21, 25.....	726		
9:8-11.....	722		
9:23.....	735		
10:21-23.....	726		
15:17.....	194		
19:4.....	583		
20:8-11.....	710		
25:8, 9, 26; 30; 27:8... 200, 201,	412		
25:9, 40.....	395		
25:16; 31:18.....	568		
25:31, 32, 37; 26:35; 27:20... 430			
28:41, 43.....	412		
30:22-30.....	247		
31:13.....	483		
40:9, 10.....	227		
3 Mosebog.			
1:1-4; 4:3-6 16:5-10, 15, 16, 20-22		770	
.....		247	
8:10-15.....		206, 207,	412
16:17, 20, 21, 30, 33... 206, 207,		769	
16:8.....		200	
16:33.....		206	
17:11, 14.....			
4 Mosebog.			
13:11.....	490		
14:34.....	171,	243	
19:13.....	454		
22:25; 31:13-16.....	401		
5 Mosebog.			
10:2, 5.....	568		
12:5, 14, 18, 21; 14:23; 16:2, 6. 665			
			1 Kongernes Bog.
			1:5-9, 19, 25..... 791
			18; 19; 21..... 405
			21:8; 8:8..... 480
			2 Kongernes Bog.
			19:15..... 484
			20:14-18..... 27
			2 Kronikernes Bog.
			2:12..... 484
			Gesås Bog.
			1:1..... 21
			1:1-4; 6:1-12; 7..... 232
			4:6, 7; 6:14..... 61, 242
			7:9..... 244
			Rehemias' Bog.
			2; 2:16; 6:15..... 234
			9:6..... 484
			Guthers Bog.
			1:1..... 120, 177, 186
			3:12..... 480
			Jobs Bog.
			9:8..... 484
			23:3..... 417
			38:7..... 780
			38:22, 23..... 722, 736
			Salmerne.
			2:7-9..... 573
			2:8, 9..... 83, 376, 407
			36:9..... 493
			37:11..... 439
			37:20..... 441
			78:54, 69..... 194
			78:68, 69..... 195
			85:11..... 245
			91:1-10..... 657, 738

96:5.....	484
110:1.....	424
114:1-8.....	195, 764
115: 4-7;15; 121:2; 124:8; 134:3; 146:6.....	484
119:126.....	655
126:1, 2.....	53
146:4.....	623
149:9.....	407, 716

Ordsprog.

11:8.....	125
11:31.....	775

Prædiferens Bog.

9:5, 6, 10.....	623
-----------------	-----

Esaias.

3:10, 11.....	718
8:7.....	728
8:16.....	481
9:6.....	790
11:1, 10.....	436
11:4.....	767
13:19-22.....	57
21:2.....	177
23:1.....	292
24:1.....	771
24:19, 20.....	476
25:8.....	493
28:17; 30:30.....	736
29:10-14.....	805
30:33.....	779
30:26.....	798
32:18, 19.....	737
33:14.....	780
33:14, 15; 66:24.....	774
33:16.....	492
34:8-10.....	712, 756
37:16; 42:5; 44:24; 45:12; 51:13.....	484
39:.....	47
51:7.....	789
54:1-17.....	764
55:1.....	418
56:1, 2.....	711
60:13.....	193
63:1-4.....	766
64:5.....	419
65:17-25.....	439
66:22, 23.....	711
66:24.....	779

Jeremias.

2; 3; 31:32.....	689
4:19-26.....	771
4:23-27.....	476

10:10-12; 32:17; 51:15.....	484
10:11.....	482
15:16-18.....	553
17:24-27.....	27
25:8-11.....	20-24
25:12; 29:10.....	214
25:30.....	735
25:30-33.....	130, 475, 479
30:4-7.....	491
49:39.....	177
50:25.....	722
51:9.....	693
51:25.....	685

Esaiel.

1:14.....	221
4:6.....	171, 243
9:4.....	480
12:13.....	24
14:19, 20; 28:3.....	19
20:12-20.....	483
21:25-27, 31.....	211, 358
23:2-4.....	571
24:13.....	656
45:18.....	412

Joel.

1:14-20.....	492, 728
3:3, 4.....	678
3:5.....	341
3:17.....	729
3:21.....	343, 664, 714, 735

Amos.

9:3.....	656
----------	-----

Obadias.

16.....	441
---------	-----

Sabatuf.

2:11.....	453
-----------	-----

Safarias.

3:3-5.....	409, 419
4:3-6.....	556
6:12, 13.....	245, 424, 784
9:10.....	785

Malafias.

4:1.....	441, 556, 776, 786
----------	--------------------

Mattæus.

3:12.....	441
5:5.....	439
5:8.....	805
5:17-20.....	710
10:15; 11:21-24.....	670

10:28.....	399	21:24.....	358
10:32, 33.....	410	21:25.....	471
11:15; 13:9, 43.....	394	21:25-36.....	678
13:16.....	361	22:18, 30.....	765
18:17.....	634		
18:19, 20.....	39	Johannes.	
22:1-14; 26:29.....	680, 765, 790	1:1, 3; 5:26.....	442
23:34, 35.....	725	2:13; 5:1; 6:4; 13:1.....	238
24:12.....	619	5:28.....	254, 338, 371
24:13.....	406	5:28, 29.....	577
24:14.....	361, 674	5:44.....	656
24:15, 16.....	19, 360	14:2, 3.....	672
24:21.....	340, 404	14:3.....	399
24:21, 22, 29.....	469	14:26; 16:13.....	420
24:22.....	406, 557, 583	19:30.....	550
24:24.....	662		
24:27, 31.....	378	Apostlernes Gjerninger.	
24:29-31.....	678	1:6; 14:22.....	81
25.....	680	1:9, 11.....	377
25:1-13.....	790	3:12, 15; 5:31.....	186, 338
25:21-23.....	798	3:19.....	410
25:31-34.....	81, 494	4:24; 14:15; 17:23, 24.....	484
25:34.....	149, 567	6:5.....	393
25:41.....	782	7:26.....	656
26:29.....	81, 765	7:44.....	201, 412
27:52, 53.....	344, 429	7:56.....	427
		9:1-7.....	251
Markus.		10:38.....	419
1:14, 15.....	236	14:22.....	380
8:38.....	410	15:1-35.....	392
9:43-48.....	779	15:14.....	552
13:24.....	472	16:26; 27:24.....	41
13:24-26.....	678	17:29.....	629
13:24, 25, 29.....	474	17:31; 24:25.....	670
14:25.....	765	20:7.....	633
		20:17-38.....	373
Lukas.		26:23.....	376
1:11, 26.....	210		
1:32, 33.....	339, 411, 436	Romerbrevet.	
2:1.....	277, 574	2:4.....	656
2:25, 26, 28.....	572	2:6-10.....	781
3:1-3.....	280	2:16.....	670
3:21, 22.....	236	2:28, 29; 9:6-8; 11:17-24.....	
10:16.....	634		396, 489, 791
10:23, 24.....	361	3:31.....	710, 711
12:8, 9.....	410	4:11.....	480
12:32.....	81	4:13, 14.....	418, 439, 786
12:35-37; 19:12, 13.....	790	4:17.....	376
12:37.....	765	6:16.....	706
14:16-24, 12-15.....	765	8:24, 25.....	419
14:14.....	399	8:29.....	375, 376
16:19-31.....	452	9:6, 7.....	396
17:17.....	40	10:7.....	771
17:26-30; 18:8.....	619, 697	11:17-24.....	489
18:7, 8.....	715		
19:10-12.....	144	1 Korintierbrev.	
19:12.....	341, 680	6:2.....	564, 716
19:13.....	406	6:2, 3.....	149, 407

8:5.....	482
9:27.....	410
13:1-13.....	419
15:20, 23.....	375, 376
15:24.....	339
15:24-28.....	424
15:50.....	81
15:51-54.....	399
15:52.....	550, 714
16:2.....	633

2 Korintierbrev.

5:10.....	246, 670
8:13, 14.....	792
11:2.....	689
11:13.....	392
12:2.....	394, 783, 784

Galaterbrevet.

1:8.....	672
1:11, 12.....	551
3:28, 29.....	396, 418, 439, 786, 791
4:21-31.....	764
4:26.....	395, 790
5:6.....	419

Efejerbrevet.

1:9, 10; 6:19; 3:3, 6.....	551
1:20, 21.....	376, 573
1:20-22.....	339, 424
2:8.....	419
2:12, 13.....	791
2:15.....	711
4:8.....	344, 429
5:23.....	764

Filippenserbrevet.

2:9.....	442
3:11.....	664

Kolosjenserbrevet.

1:15, 18.....	375
4:3.....	551

1 Theſſalonikerbrev.

4:16.....	254, 338, 371, 378, 577
4:16, 17.....	399
5:4.....	409

2 Theſſalonikerbrev.

1:6-10.....	379
1:7, 8.....	339, 806
2:1-3.....	546
2:8.....	143, 672, 767
2:8-12.....	662
2:15.....	634

1 Brev til Timotheus.

6:18.....	419
-----------	-----

2 Brev til Timotheus.

2:12.....	380
3:1-5.....	678
3:4, 5.....	697
3:12, 13.....	619
4:1.....	81, 679
4:8.....	399
4:20.....	373

Hebræerbrevet.

1:2, 6.....	375, 442
2:14.....	441
4:1.....	633
6; 7; 8; 9.....	247
7:23-25.....	208
7:27; 8:4, 5; 9:6, 7, 12; 13:11.....	412
8:1, 2; 9:23, 24.....	193, 424, 573
8:2.....	411, 770
8:4, 5.....	202, 412
8:12.....	410
9:1.....	196, 200, 201
9:1-5, 8, 12, 21, 23, 24.....	202, 412
9:6, 7; 13:11.....	412
9:2-5.....	196
9:23, 24.....	193, 205
9:12.....	207
10:19.....	412
10:28.....	413
10:36.....	712
11:1, 6.....	419
11:33.....	120
12:8.....	421
12:22.....	439
12:23.....	489
12:25-27.....	475
12:26.....	714, 735
12:26-28.....	664
13:22.....	102

Jakobs Brev.

1:1, 18.....	665, 791
2:5.....	81
2:11, 12.....	670, 711
5:4.....	453
5:7, 8.....	712

Peters 1 Brev.

1:1.....	373
1:5.....	711
2:9.....	377, 380
3:21.....	655
5:4.....	399

Register over Skriftsteder.

Peters 2 Brev.

1:19.....	407, 410
2:4, 9.....	579, 671
2:14.....	272
3:3, 4.....	619
3:7.....	567, 783
3:7-10.....	441, 775, 779
3:13.....	439, 441

Johannes' 1 Brev.

2:20, 27.....	420
3:15.....	725

Judas' Brev.

6:.....	671
9:.....	577
14, 15.....	679
24.....	432

Almindeligt Register.

- Aabenbaringen**, Betydningen af, 367; en feil Titel givet den, 369; naar skreven, 383; Formaallet med den, 370; hvem den er tilegnet, 372; kan forstaaes, 371.
- Aabenbaringen 12**, Symbolerne forklarede, 571.
- Aabne og lukke**, Betydningen deraf, 411.
- Aandelig Luukenhed** nutildags 694-700.
- Aanden**, at være i, Udtrykkets Betydning, 384.
- Abubek. r.**, hans eiendommelige Befaling til Hæren, 523.
- Actium**, Slaget ved, 286.
- Afgrunden**, Betydningen af, 520, 771.
- Alarik**, hans Indfald i Romerriget, 497.
- Alexander den Store**, første Konge i det græske Rige, 62; hans ædelmodige Behandling af de kongelige persiske Fanger, 65; hans Overmod, 65; hans Tøilesløshed og Død, 65; hans hurtige Bevægelser, 134; hvorledes hans Rige blev delt i fire, 134; en Opfyldelse af Dan. 11: 3, 4, 258, 261; hans Eiterkommere alle bøde inden femten Aar, 258; Radvnene paa de fire Generaler, som delte hans Rige mellem sig, 261; deres Landomraade 261.
- Antiofus den Store**, opfulder Dan. 11: 13, 266.
- Antipas**, hvem, 401.
- Antonius**, hans Død, 287.
- Ark**, hans Pagts, 703.
- Armenierne**, Grusomheder mod, 335, 336.
- Arafel**, Navn paa Djævelen, 769.
- Attila**, medvirkede til Romerrigets Undergang, 504, 507.
- Augustus**, Keiser, Skatteopkræver, fuldbyrder Dan. 11: 20, 276.
- Babylon**, Byen, Beskrivelse af, 51, 52; Cyrus' Indtagelse af, 53, 54, dens endelige Udslæggelse, 57, 58.
- Babylon**, det symboliske, 672.
- Babyloniske Rige**, det, Guldhovedet, 47; naar det blev grundlagt, 47; dets Udstrækning, 48.
- Babylons Vin**, hvad, 690.
- Basuner**, de syv, Udslæggelse af, 494-541.
- Befaling**, Cyrus', Darius' og Artarerres' en og den samme, 241, 242.
- Begivenheder i Aaret 508** ef. Kr. 294-297.
- Bekjendelse og Fornægtelse af Kristus** 410.
- Belsazar**, Nabonnids Søn regjerede sammen med sin Fader, 53; hans ugudelige Gjestebud 105; hvorledes det endte, 111; poetisk Stilbring af, 112-118.
- Berenice**, ægtet af Antiofus, 262; myrdet af Laodice 262.
- Reviser for Sabbatens Helligholdelse**, 709-711.
- Bibelske Navne**, deres Betydning, 29
- Bileam**, hans Lære, 491.
- Billede**, det store i Dan. 2: 31, fremstillende Verdensriger. 45; egnet til at gjøre Indtryk paa Nebuzadnezar, 46.
- Billede**, Dværgs, hvad, 625.
- Billedets Ben** betegner ikke det østlige og vestlige Rom, 73.
- Bjørnen**, Symbol paa Medien-Persien 133.
- Fog**, Livets, 409, 782.
- Bonaparte**, hans Drømme om Ære, 316; hans Tog til Ægypten, 317; hans Mening om Ruslands Planer, 329.
- Bruden**, Lammets Hustru, 764, 789.
- Bøger**, gamle, hvoraf de bestod, 433.
- Bøn**, ofte hørt, før Bønshørelsen kommer, 253.
- Cyrus**, Søn af Kambyses, Konge i Persien, Brodersøn af Kyarares eller Darius, Medernes Konge, 61; indtog Babylon 538 f. Kr., 57; kom paa Tronen ved Darius' Død, 119; hans Befaling om Jødernes Tilbagevenden, 61; hvor længe han regjerede, 61; hans Efterfølgere, 61.
- Cesar**, Julius, tager Befalingen over Ægypten, 271, 272; lod sig paavirke af Kleopatra, 272; opfylder Dan. 11: 18, 19, 275, 276.
- Campbell**, N. beskriver Sekter, 636.
- Dage**, de 1290, 359; de 1335, 360.
- Dage**, de 2300, hvorfor ikke forklaret i Dan. 8, 213; forklarede i 9. Kap.,

- 220-222; naar til den himmelske Helligdoms Henselse, 209; deres Afslutning, 412.
- Daniel, hans Profetier kan forstaaes, 5; Daniel og Gjekiel, 19, 20; Daniels Blads blandt Profeterne, 20; Særkjendet ved hans Profetier, 21; hans Trostak, 29; hans Døphjælp, 85; hans underfulde Bøn, 215; i Løvefulen, 119-126; Paulus' Vidnesbyrd herom, 120; hans Alder og Død, 21.
- Daniels Bog og Rabenbaringen staar Side om Side, 3.
- Darius Rodomannus, den sidste Konge i Persien før Grækenland, 61; overvunden i Slaget ved Arbela, 62; hans sørgelige Endeligt, 62.
- David's Nøgle, 411.
- De 144,000, hvem de er, 488, 664, 665; indbefatter dem, der dør under det tredje Budskab, 714.
- De hellige's Rejsering med Kristus, 773.
- Den hellige Stad, dens Maal, 791.
- Den hvide Sten, 402.
- Den kommende Krise, 638.
- Den lille aabnede Bog, 542.
- Den naadige Indbydelse, 807.
- Den tyrkisk-russiske Krig, 330-333.
- De retfærdiges Løn, 345.
- De, som har gennemstunget ham, hvem, 378; hvorledes disse, der døde for længe siden, kan se Kristus, naar han kommer, 379.
- „Det bestandige“, hvad det er, 190, 191; borttaget, hvorledes, 294.
- Det dødelige Saar lægt, 592, 593.
- De ti Jomfruer, Lignelsen om, 674, 680.
- Det tohornede Dyr, et Symbol paa Amerika, 597.
- De tre Budskaber gaar sammen, 700.
- De ugudeliges Kortabelfe, 774.
- Dommen, den undersøgende, 140, 141; Dom før Kristi Gjenkomst, 679.
- Dragen, Sindbillebe, i én Skikkelse paa Satan, i en anden paa Rom, 577, 578.
- Dura, Stedet for Nebukadnezars store Billebe, 86; Billebe's Indvielse, 89; Daniels tre Medbrødrers Fasthed, 93; Nebukadnezars, Brede, 93; deres Befrielse 94; Nebukadnezars Omvendelse, 95.
- Dyr, et, frygteligt og forfærdeligt, Symbol paa Rom, 139; fire, hvem de er, 431.
- Dør opladt i Himlen, 427.
- Efesus, Betydningen af, 391.
- Efterfølgere af Nebukadnezar paa Babelous Trone, 53.
- Endens Tid, naar, 303, 304.
- Engel, Kristi, hvem, 371; Menighedens, 392; Engle ikke afdødes Aander, 765
- Enof, levede samtidig med Adam, 3.
- En Tid, Lider og en halv Tid, 170.
- Esra, sin Befaling om at gjenopbygge Jerusalem, 233.
- Eufrat, Sindbilledet, betegner hvad, 727, 728.
- Evighed, i al, Betydningen af, 712.
- Faderhuset, 785.
- Fare truer, 656.
- Fem Maanedes, de, i Nab. 9:10, til hvilken Tid de henlægges, 529, 530.
- Filadelfia, Betydningen af, 411.
- Fire Dyr, Daniels Syn om, 129.
- Forandring af Lider og Lov, hvad, 170, 171.
- Forbund mellem Jøderne og Romerne, 270, 281.
- Forbundsstyret, 280
- Forfølgelse af de hellige, 303.
- Forfølgende Magter, af Navn Kristus, 588.
- Formindskelsen af tyrkisk Landomraade, 334.
- Forstikellen mellem Kristus og Gud, 375, 376.
- Fortolknings-systemer, to, 4; Origenes' mytiske System, 4.
- Frankrig, en gudsfornægtende Magt, 304, 305; fuldbyrder Dan. 11:36-40, 305-315; fuldbyrder Nab. 11:7-13, 557-562.
- Fransk-tyrsk Krig, den, tjenende til Profetiens Fuldbyrkelse, 325.
- Gabriel, en af den fornemste Engle, 210.
- G. A. Townsends Vidnesbyrd, 598.
- Genferik Vandalerhøvedingen, 292; hans Søfkrige, 501; Keiser Majorians og Keiser Leos Togt mod ham mislykkes, 502, 503.
- Gjedefuffen, som Symbol, forklaret, 178.
- Gjenkomst, Kristi, synlig, 377.
- Glashavet, hvad er det, 430.
- Grundloven trænfet, 652.
- Grækenland, Kobberdelen af det store Billebe, 62; Parderen i Dan. 7:6 134; Gjedefuffen i Dan. 8:5 178; bliver Gjenstand for profetisk Dmtale efter Slaget ved Arbela i 331 f. Kr., 181; bestaar til Forbundet med Romerne i 161 f. Kr., 187.
- Guds Folk bevarer Verden, 41.

- Guds Segl, hvad er det, 480-485.
 Guld, lutret i Jlden, forklaret, 418.
 Guvernør Rowual, hans Vidnesbyrd, 597, 598.
- H**agelstorm, den sidste, 737.
 Harmageddon, Kampen ved, 732.
 Helligdommen, ikke Jorden, 193; ikke Kanaans Land, 194; ikke Menighed- den, 194; den er først Tabernaklet i Orkenen, senere udvidet til Tømpet i Jerusalem, 195; for det andet den himmelske Helligdom, 201; hvorledes den skulde renses, 204-208; Sagens Bigtighed, 209, 246; i Himlen, dens Størrelse og Pragt, 439.
 Hellige Skrifter, deres Særkjende, 23.
 Hemmelighed, Guds, 551.
 Heraklius' dristige Forsøg, 518.
 Herrens Dag, Betydningen af, 384, 389.
 Himlen og Jorden styr, 780.
 Horn, det lille, i Dan. 8, ikke et Sind- billede paa Antiofus Epifanes, 185; men et Sindbillede paa Rom, 187; kom frem fra et af de fire Horn paa Buffen, 187; nøiagtig fuldbyrdet af Rom, 187-189; videre forklaret, 212.
 Horn, de tre, oprykte for det lille Horn, 153-164.
 Horn, et anseligt, paa Gjebebuffen, for- klaret, 181, 182.
 Horn, fire, paa Buffen, hvad betegner de, 182.
 Horn, med Dine og Mund, Sindbillede paa Pavedømmet, 140, 145-150.
 Hoveder, de syv, forklarede, 741.
 Hvide Klæder, Betydningen af, 419.
- J**idsjøen, en Gjentagelse af, 776.
 Jdvaaben, forudsagte i Profetien, 534.
 Jrettesættelse for Fraadseri, 758.
 Israels tolv Stammer under Evange- liets Tidssalder, 488.
- J**erusalem, dets Udbyggelse forudsagt, 24; tre Gange indtaget af Babylon, 24.
 Jerusalems Beleiring af Titus, 288, 291; fuldbyrder 5 Mosf. 28: 53; 288, 291.
 Jesabel, hvem hun er, 404.
 Johannes, hvorfor han blev landsfor- vist, 383.
 Jordstjælv, det store, i Risfabon, 456.
 Justinians Befaling, 538, 300.
 Jøder, hvem er, 396.
- K**atolske Katekismer, Vidnesbyrd fra, 633, 634.
- Kirke og Stat i Amerika, 640-655.
 Kittim, hvilket Land, 292.
 Kjøkken i Kirken, 697.
 Kold og varm, Betydningen af, 415.
 Kolonier, de første amerikanske, 609.
 Konstantin XIII, den sidste af Østens Keisere, 533.
 Konstantinopel, Beleiring og Indtagelse af, 533.
 Konsulværdigheden, Roms, afføjet af Justinian, 509.
 Kosroes, Konge i Persien, 518.
 Krig i Himlen, naar, 574, 577.
 Krig mellem Frankrige, Ægypten og Tyrkiet, 315, 316.
 Kristus, hans nuværende Regjering, 339; hans tilkommende Regjering 339.
 Kundgjørelsen om Kristi Gjenkomst, ikke given af Apostlerne eller Reformato- rerne, 670; tilhører denne Slægt, 672; dens Omfang, 676, 677.
 Kundskab, Forsøgelse af, 348-355.
 Kundskab om, hvad der foregaar i Him- len, 339, 340.
 Kparares, i Dan. 6:1 kaldet Darius, 53.
- L**amper, syv, 430.
 Land, uddelt til Betaling, 314.
 Laodice, myrder Antiofus og sætter sin Søn paa Tronen, 262.
 Laodicea, Betydningen af, 415.
 Ligheder mellem Dyret i Ab. 13:1 og det lille Horn i Dan. 7:25, 591, 592.
 Livets Træ, illustreret, 801.
 Lod, Betydningen af, 361.
 Lysestagerne, Betydningen af, 388.
 Løven, Sindbillede paa Babylon, 130, 133.
- M**aanens Formørkelse, 464.
 Martyrer, som led Døden under Pave- vældets Tid, antageligt Antal, 167-170.
 Medien-Persien, Bryttet og Armene paa det store Billede, 58; den fornemste Tildragelse i dets Historie, 61; er- obrede Babylon 538 f. Kr. og bestod i 207 Aar, 134.
 Menigheden, den sidste, skal ikke udryb- des, 656, 657.
 Menigheder, de syv, strækker sig over hele den evangeliske Tidssalder, 373, 374.
 Mikael, hvem, 254, 337.
 Mitridates, bistaar Cæsar i Ægypten, 275.
 Morgenstjernen, 407.

- Muhamm danismen, dens Opkomst, 518.
 Mærke, Dvrets, hvad, 627.
- Mabonid**, den sidste Konge i Babylon, 53.
- Nationale Reformbevægelse**, den, d ns Formaal, 650.
- Navn**, det nye, ukjendt, 402.
- Nebufadnezar**, hans vise Fremgangsmaade, 28; et rosværdigt Træk i hans Karakter, 42; hans Ndmtygelse og sidste Befaling, 97-104.
- Nehemias**, hans Hverv, 234.
- Nordens Konge**, hvem, 261, 315.
- Rifolaiterne**, 393.
- Rinive**, Slaget ved, 518.
- Sdoaker**, regjerer i Italien, 510.
- Omvoeltninger i Naturen**, 758.
- Opstandelsen**, en særskilt, 341-344.
- Ordet Konge** staaer for Kongedømme, 58.
- Orientalste Spørgsmaal**, det, 324.
- Ottomanste Rige**, Tabet af dets Aafhængighed, 539.
- Palæologus**, Johan, hans Død, 530.
- Paradis**, op'aget fra Jorden, 394; hvor det er, 394.
- Parder**, med fire Hoveder, hvad den betegner, 134.
- Patmos**, Beskrivelse af, 383.
- Pave Pius VI**, hans Død, 593.
- Bergamus**, Betydningen af, 400.
- Peter den Store**, hans Testamente, 326.
- Plagerne**, de syv sidste, udøses, 720.
- Politiske Forandringer i Verden** mellem 1817 og 1867, 648.
- Pompejus** indtager Jerusalem 270; bliver uenig med Cæsar, 271; flygter til Ægypten og bliver myrdet, 271.
- Profetien**, dens Betydning, 4.
- Profetisk Tid**, Slutningen paa, 549.
- Protestantiske Kirke**, den, ikke tro mod sin Bekjendelse, 687.
- Ptolemæus Epifanes**, understøttet af Rom, 268, 269.
- Ptolemæus Euergetes**, fuldbyrder Dan. 11: 7-9, 263.
- Ptolemæus Filadelphus**, fuldbyrder Dan. 11: 6, 262.
- Ptolemæus Filopater**, fuldbyrder Dan. 11: 11, 12, 265.
- Ptolemæus**, Konge i Ægypten, fuldbyrder Dan. 11: 5, 261.
- Ptolemæus og Kleopatra** sat under rømerst Formynderskab, 271.
- Reformationen**, den store, 303; profetisk forudsagt, 583.
- Retten** sat, naar, 172.
- Renselse**, Tegnet paa hans Kjærlighed, 421.
- Riget i Ab. 1: 9**, Betydningen af, 380.
- Rom**, Venene af Jern, 66; det skræklige Dyr, 139; Hornet i Dan. 8, 187; den store ildrøde Drage, 571; Pardebyret, 588; det skarlagensfarvede Dyr, 741; følger efter Grækenland, 66; lægger sig imellem til Fordel for Ægypten, 271; fuldbyrder Dan. 11: 14-35, 266; skal i sin delte Tilstand vedvare til Enden, 77; en falsk Anvendelse, 67-71.
- Romulus**, til Spot kaldt Augustus, den sidste Keiser i Rom, 507.
- Ruslands Trods**, 325; dets Henjigter, 329.
- Rog opstiger i al Evighed** 762, 763.
- Røsten af de store Ord**, som Hornet talte, 143.
- Sabbaten**, hvem forandrede den, 637.
- Sabbaten** i denne Husholdning er Herrens Dag 386.
- Salvingen af det allerhelligste**, hvad det er, 247.
- Saracenerne og Tyrkerne**, 517.
- Sardes**, Betydningen af, 408.
- Satan** bindes, 772.
- Segl**, de syv, forklaret, 443-477.
- Seievindere**, kun deres Navne bliver staaende i Livets Bog, 410.
- Selenus Kallinikus**, overvunden af Ptolemæus, 264.
- Selenus Serannus og Antiofus den Store**, fuldbyrder Dan. 11: 10, 264.
- Selenus, Syriens Konge**, fuldbyrder Dan. 11: 5, 261.
- Sjæle under Alteret**, hvem og hvor, 452.
- Skopas**, overvunden af Antiofus, 269.
- Slutningstanker**, 810-812.
- Smyrna**, Betydningen af, 400.
- Solens Formørkelse**, 461-464.
- Spiritismen**, omtalt i Profetien, 622, 623.
- Statistiker**, amerikanske, 609, 610.
- Stedet for den Magt**, der fremstilles ved Dyret med de to Horn, 601.
- Stjernesaldet**, 467-470.
- Stjerneverdenen**, dens Herlighed, 346, 347.
- Store Tegn**, i de Forenede Stater, 621, 622.
- Straf**, Grader i, 780.
- Sydens Konge**, 261, 315.
- Syn**, Daniels, i Kap. 10, Tiden for, 249.

- Syrien gjort til en romersk Provins, 269.
- Syv Aander, 375.
- Syvende-Dags Adventister, Blade og Bøger, 705-706; Konferencer og Missioner, 706; hvorledes denne Virksomhed fuldbyrder den tredje Engels Budskab, 707, 708.
- Taalmodighed, 413.
- Tausshed i Himlen, hvorfor, 494.
- Tegn i Sol, Maane og Stjerner, Indvendinger besvarede, 470-475.
- Theodorik, Afgøteren, 508.
- Tiberius, Kæiser, fuldbyrder Dan. 11: 21, 22, 277.
- Tiden for den tredje Engels Budskabs Forkyndelse, 701, 702.
- Tiden for det babyloniske Fangenskab, 33.
- Tiden for Guds Riges Oprettelse, 78, 79.
- Tiden for Kristi Daab og Korsfæstelse, 280.
- Tiden for Pavedømmets Undertrykkelsesperiode, 303.
- Tiden i Dan. 12: 1, 337.
- Tidsregning, den kristelige, 237.
- Ti Horn, de, fremstiller de ti Riger, der opstod af det gamle Romerrige, 72; disse ti Riger findes endnu i de nuværende europæiske Riger, 83.
- Titler, Paverne har vedskjendt sig, 164.
- To almindelige Opstandelser, 773.
- Toquevilles Vidnesbyrd, 598.
- To Ironer, 423-425.
- Tredeling af Rom, 291.
- Tre Gange vendt op og ned paa, 211.
- Tredjedelen af Skabningerne, hentyder til Rom's ti Dele, 501.
- Tremandsregjering, 285.
- Troldmændene, hvem var de, 34; Striden mellem dem og Rebutadnezar og dens Udfald, 35, 36; Guds Forsyn ses i deres Nederlag, 36, 39.
- Tufinde Nar, de, i Himlen, 776.
- Udattira, Betydningen af, 404.
- Utryk, Hjælp ydet det, 323; erklærer Krig med Frankrige, 317; fuldbyrder Dan. 11: 40-44, 318-321; dets Fremtid, 323-336.
- Uærene paa Billedet betegner det samme som Hornene paa Dyret, 71.
- Udtryk, der anvendes paa Kristus, 375, 376.
- Ulger, de sytti, en Del af de 2300 Dage, 225, 226; naar de begyndte, 231; mellemliggende Tidsbestemmelser, 234-241; naar de endte, 231, 232; Vissheden af denne Tidsregning, 243.
- Vande, symbolisk Betydning af, 743.
- Velsignelsen, ved Enden af de 1335 Dage, 361; lovet dem, som holder Herrens Bud, 806.
- Verden, en ren, 440.
- Vidner de to, 554-563.
- Vidnesbyrd af Adventister, 228, 231.
- Vindene holdes, opfyldt, 486, 487.
- Vinde og Hav som Symboler, forklaret, 130.
- Volksmænd, Romerne, Dan. 11: 14, 267.
- Vrede, Hedningernes, 564.
- Væder, et Symbol, forklaret, 177.
- Væres, hans vældige Hær, 258.
- Vedste, de 24, hvem de er, 428.
- Vedlæggende Vederstyggelighed, den, oprettet, 297.
- Viensalve, Betydningen af, 419.

